

Alkitab
Bahasa Jawa

Bahasa Sehari-hari 1994

Kejadian s.d. Ayub

Kejadian

1 ¹ Ing jaman kuna sing wiwitan mula Gusti Allah nitahaké jagad.

² Bumi kaanané isih ora karu-karuwan, tur sepi banget. Salumahé bumi ketutupan banyu, mangka kaanané peteng ndhedhet. Déné Rohé Allah makarya ana ing sandhuwuré banyu.

³ Gusti Allah nuli ngandika, "Anaa padhang." Banjur ana padhang.

⁴ Gusti Allah mirsani yèn padhang mau wis becik. Panjenengané nuli misah padhang karo peteng,

⁵ sing padhang diarani "rina," sing peteng diarani "wengi". Mengkono wis dadi soré lan ésuk; yakuwi dina kang kapisan.

⁶ Gusti Allah nuli ngandika, "Anaa penthèngan^a kang misahaké banyu dadi loro, ing panggonané dhéwé-dhéwé." Banjur iya dadi mengkono.

⁷ Kaya mengkono Gusti Allah wus yasa penthèngan kanggo misahaké banyu sing ana sangisoring penthèngan karo

^apenthèngan: cakrawala.

banyu sing ana sandhuwuré penthèngan mau.

⁸ Penthèngan kuwi diarani "langit". Mengkono wis dadi soré lan ésuk; yakuwi dina kang kapindho.

⁹ Gusti Allah banjur ngandika, "Banyu kang ana ing sangisoring langit padha nglumpuka dadi siji, supaya katona dharatané." Banjur iya dadi mengkono.

¹⁰ Dharatan mau diarani "bumi," lan klumpukané banyu diarani "segara". Gusti Allah mirsani yèn kaanané wis becik.

¹¹ Panjenengané nuli ngandika, "Bumi metokna tetuwuhan rupa-rupa, yakuwi thethukulan kang nuwuhaké wiji, lan wit-witan kang metokaké woh-wohan." Banjur iya dadi mengkono.

¹² Bumi metokaké tetuwuhan warna-warna, iya thethukulan sing nuwuhaké wiji, semono uga wit-witan sing metokaké woh-wohan. Gusti Allah mirsani yèn kuwi mau kabèh wis becik.

¹³ Mengkono wis dadi soré lan ésuk; yakuwi dina kang katelu.

¹⁴ Gusti Allah banjur ngandika, "Ing langit anaa pepadhangé sing misahaké rina lan wengi, sarta kanggo tengeran

wiwitané dina, taun lan mangsa riaya manut prenataling agama.

¹⁵ Karo menèh padha dadia pepadhang ing langit lan madhangana bumi." Banjur iya dadi mengkono.

¹⁶ Gusti Allah yasa pepadhang loro sing gedhé, yakuwi srengéngé ngerèh wayah rina, lan rembulan ing wayah bengi, mengkono uga yasa lintang-lintang.

¹⁷ Pepadhang-pepadhang mau diprenahaké déning Gusti Allah ana ing langit kanggo madhangi bumi,

¹⁸ ngerèh wayah rina lan wayah bengi, apa déné misahaké padhang karo peteng. Gusti Allah mirsani yèn kabèh mau wis becik.

¹⁹ Mengkono wis dadi soré lan ésuk; yakuwi dina kang kapat.

²⁰ Gusti Allah nuli ngandika, "Ing banyu anaa kéwan banyu warna-warna, lan ing awang-awang anaa manuké."

²¹ Gusti Allah nitahaké kéwan kang gedhé-gedhé banget, lan warna-warna sing padha urip ing banyu, semono uga sakèhé manuk. Gusti Allah mirsani yèn kuwi kabèh wis becik.

²² Nuli padha diberkahi; pangandikané marang kéwan-kéwan sing ana ing

banyu, "Padha bebranahana^b lan tangkar-tumangkara, ngebakana banyuning segara. Lan manuk-manuk padha tangkar-tumangkara ana ing bumi."

²³ Mengkono wis dadi soré lan ésuk; yakuwi dina kang kalima.

²⁴ Gusti Allah banjur ngandika, "Ing bumi anaa kéwan werna-werna, kéwan ingon-ingon lan kéwan alasan, kang gedhé lan kang cilik." Banjur iya dadi mengkono.

²⁵ Gusti Allah yasa sato kéwan kuwi mau kabèh, sarta dipirsani wis becik.

²⁶ Gusti Allah nuli ngandika, "Ayo Kita padha yasa manungsa, nulad gambar lan pasemon Kita. Manungsa iku ngwasanana iwak-iwak, manuk-manuk, lan sakèhé kéwan ingon-ingon lan kéwan alasan, sing gedhé tekan sing cilik dhéwé pisan."

²⁷ Gusti Allah nuli yasa manungsa nulad gambar lan pasemoné Piyambak. Enggoné nitahaké manungsa mau lanang lan wadon.

^bbebranahan: tangkar-tumangkar: berkembang biak.

²⁸ Nuli padha diberkahi, pangandikané, "Padha bebranahana lan tangkar-tumangkara; turunmu padha ngebakana lan ngwasanana bumi. Mengkono uga padha ngwasanana sakèhing iwak, manuk-manuk lan kéwan-kéwan alasan."

²⁹ Sarta pangandikané menèh, "Kowé padha Dakparingi sarupané thethukulan kang metokaké wiji, apa déné sarupané woh-wohan minangka panganmu;

³⁰ nanging sakèhing sato-kéwan alasan lan sakèhing manuk sarta sarupaning kéwan-kéwan liyané Dakparingi suket lan godhongé tetuwuhan minangka pangané." Banjur iya dadi mengkono.

³¹ Gusti Allah nuli mirsani samubarang yasané, lan kabèh mau wis becik banget. Mengkono wis dadi soré lan wis dadi ésuks; yakuwi dina kang kanem.

2¹ Mengkono mau rampungé dumadiné jagad lan saisiné kabèh.

² Ing dina kapitu Gusti Allah wis ngrampungaké sakèhing yasané, banjur kèndel enggoné makarya.^c

³ Dina kapitu mau nuli diberkahi sarta disengker, merga ing dina kuwi Panjenengané kèndel ing pakaryan

^cmakarya: nyambut-damel.

enggoné nitahaké samubarang yeyasané.

⁴Kaya mengkono dumadiné jagad nalika dititahaké. Nalika Gusti Allah nitahaké jagad,

⁵ing bumi durung ana tetuwuhan, lan durung ana wiji sing thukul, awit Gusti Allah durung nekakaké udan lan durung ana wong ngolah bumi.

⁶Nanging ana banyu metu saka sangisoring lemah lan nelesi palemahan mau kabèh.

⁷Gusti Allah banjur mundhut lemah saka ing bumi kawangun manungsa; nuli bolongané irungé kasebul nganggo napasing urip, mula manungsa banjur urip.

⁸Gusti Allah banjur yasa petamanan ing tanah Èden, ing sisih Wétan. Ana ing petamanan kono Gusti Allah enggoné mapanaké manungsa sing didhapur mau.

⁹Ing petamanan kono Gusti Allah nukulaké sakèhé wit-witan sing katon asri, lan sing metokaké woh-wohan sing becik kanggo pangan. Ing satengahing petamanan uga ana witing kauripan, lan witing pangerti bab kang ala lan becik.

¹⁰Ing kono ana kali gedhé sing ngilèni petamanan mau. Ing sanjabané petamanan kali gedhé kuwi banjur cawang dadi kali papat.

¹¹Kali sing kapisan jenengé Pison; kali iki iliné ngubengi ing satanah Hawila.

¹²(Ing tanah kono ana emasé murni, uga ana bangsané blendok sing ambuné wangi banget, sarta sesotya-sesotya^d sing rupané éndah banget.)

¹³Kali sing kapindho jenengé Gihon, iliné ngubengi satanah Kus.

¹⁴Kali kang katelu Tigris, lakuné metu ing sawétané tanah Asyur; déné kali kang kapat, Éfrat.

¹⁵Gusti Allah mapanaké manungsa ana ing petamanan Éden, didhawuhi ngolah lan ngreksa petamanan mau,

¹⁶karo dingandikani mengkéné,
"Sarupané wit-witané petamanan iki wohé olèh kokpangan,

¹⁷kejaba mung witing pangerti bab kang ala lan becik, kuwi wohé aja kokpangan. Awit samasa kowé mangan wohé mau, ing dina kuwi uga kowé bakal mati."

^dsesotya: séla ingkang adi.

¹⁸ Gusti Allah banjur ngandika, "Ora prayoga yèn manungsa mung ijèn waé. Dakyasakné kanca kang sembada."

¹⁹ Gusti Allah banjur mundhut lemah, nuli kadhapur dadi sarupané sato kéwan lan sarupané manuk. Kabèh mau banjur dipapanaké ana ing ngarepé manungsa, awit Gusti Allah kersa mirsani, kepriyé manungsa enggoné mènèhi jeneng marang kéwan-kéwan mau. Yakuwi mula-bukané kéwan lan manuk padha duwé jeneng dhéwé-dhéwé.

²⁰ Mengkono dadiné manungsa mènèhi jeneng marang sarupané kéwan. Nanging ora ana manungsa siji waé sing bisa dadi réwangé sing sembada.

²¹ Gusti Allah nuli ndadèkaké manungsa mau turu kepati, lan igané dipundhut siji; tilas panggonané iga kang kapundhut mau diisèni daging.

²² Iga sing kapundhut saka manungsa mau nuli didhapur déning Gusti Allah dadi wong wadon, banjur dipapanaké ana ing ngarepé manungsa.

²³ Ing kono manungsa nuli ngucap, "Yaiki titah sing kaya aku, sing balungé saka balungku, lan dagingé

saka dagingku. Manungsa iki diarani 'kedhini',^e awit kajupuk saka kedhana."^f

²⁴ Mulané wong lanang pinesthi ninggal bapa-biyungé lan rumaket marang rabiné, sarta sekaroné bakal dadi badan siji.

²⁵ Manungsa lanang lan wadon mau sekaroné padha wuda, éwadéné ora rumangsa isin.

3¹ Padha-padha kéwan sing katitahaké déning Gusti Allah, ula kuwi kéwan sing sugih akal. Ula mau takon karo wong wadon, "Apa bener Gusti Allah ora marengaké kowé mangan wohing wit-witan kabèh sing ana ing petamanan iki?"

² Wangsulané wong wadon, "Wohé wit-witan ing petamanan iki padha olèh dakpangan,

³ kejabana mung wohé wit sing ana ing satengahé petamanan; sing didhawuhaké déning Gusti Allah, 'Aja kokpangan, malah kokgepok waé ora kena, supaya kowé aja padha mati.'"

⁴ Ula banjur kandha, "Kuwi ora bener! Kowé ora bakal mati!"

^ekedhini: èstri.

^fkedhana: jaler.

⁵ Gusti Allah enggoné ngandika mengkono mau merga pirsá yèn samasa kowé padha mangan woh kuwi, kowé bakal dadi kaya Gusti Allah, lan ngerti apa sing becik lan sing ala."

⁶ Wong wadon bareng namataké banjur kesengsem marang kaéndahané wit lan wohé mau, sing sajak prayoga dipangan lan bisa ngolèhaké kapinteran, mulané banjur methik woh mau, nuli dipangan. Sing lanang diwènèhi lan iya mèlu mangan.

⁷ Sanalika iku uga pikirané wong loro mau kabukak, temahan padha weruh yèn wuda. Mulané banjur padha nggandhèng-nggandhèng godhong anjir kanggo nutupi awaké.

⁸ Soréné bareng lan sumiliré angin, manungsa lan sing wadon padha krungu sebawané tindaké Gusti Allah lumampah ana ing petamanan, nuli padha umpetan ing antarané wit-witan, supaya ora konangan.

⁹ Gusti Allah banjur nimbali manungsa, pangandikané, "Kowé ana ing endi?"

¹⁰ Wangsulané manungsa, "Sareng kawula mireng Panjenengan tindak

wonten ing petamanan, kawula ajrih, mila lajeng umpetan, awit kawula wuda."

¹¹ Gusti Allah ndangu, "Sapa kang ngandhani kowé, yèn kowé wuda? Apa kowé mangan wohing wit sing ora Dakparengaké kokpangan?"

¹² Aturé manungsa, "Tiyang èstri ingkang Panjenengan paringaken dados sisihan kawula menika ingkang nyukani wohipun wit wau dhateng kawula, sarta lajeng kawula tedha."

¹³ Gusti Allah banjur ndangu marang wong wadon, "Apa sebabé kowé koptumindak mengkono?" Aturé wong wadon, "Sawer ingkang ngapusi kawula, temahan kawula lajeng nedha."

¹⁴ Gusti Allah banjur ngandika marang si ula, "Sarèhné kowé nglakoni kang mengkono kuwi, mulané kowé kena ing ipat-ipat merga penggawému. Ing ngatasé sarupané kéwan, mung kowé dhéwé kang nampani paukuman iki. Wiwit saiki lakumu bakal nlosor, lan kowé bakal mangan lebu sajagé uripmu.

¹⁵ Kowé lan wong wadon iki bakal tansah padha memungsuhan; semono uga turuné wong wadon iki lan turunmu. Turuné wong wadon iki bakal ngremuk

endhasmu, lan kowé bakal ngremuk tungkaké."

¹⁶ Gusti Allah nuli ngandika marang wong wadon, "Aku bakal muwuhi rekasamu sajroné kowé ngandheg, nglarani lan nglairaké anak; éwadéné kowé bakal tansah kepéncut marang bojomu, mangka wong kuwi bakal ngwasani kowé."

¹⁷ Gusti Allah nuli ngandika marang wong lanang, "Sarèhné kowé nggugu marang tembungé rabimu, sarta mangan wohé wit sing ora Dakparengaké kokpangan, mulané bumi kena ing ipat-ipat krana kowé: Supaya kowé bisa mangan pametuné bumi iki, sajegé urip kowé bakal ngrekasa.

¹⁸ Bumi bakal metokaké eri lan rerungkudan; iya pametuné kuwi sing dadi panganmu.

¹⁹ Enggonmu mangan rejekimu nganggo nyambut-gawé abot, nganti tekan patimu, bali marang bumi asalmu. Sarèhné kowé kuwi lebu, mula bakal bali dadi lebu menèh."

²⁰ Manungsa (Adam) awèh jeneng marang bojoné Kawa, merga wong

wadon kuwi dadi lajering manungsa kabèh.

²¹ Gusti Allah banjur yasa sandhangan saka welulang dianggokaké marang Adam lan Kawa.

²² Gusti Allah nuli ngandika, "Saiki manungsa wis padha karo Kita, ngerti bab kang becik lan kang ala. Mulané saiki manungsa aja nganti methik sarta mangan wohé wit panguripan, temah urip ing selawasé."

²³ Gusti Allah banjur nundhung manungsa saka petamanan Èden, kadhawuhan ngolah lemah kang dadi asalé.

²⁴ Sawusé mengkono Gusti Allah banjur mrenahaké malaékat Kerub ing sawétané petamanan Èden, karo nggawa pedhang murub sing tansah diobat-abitaké. Kuwi kanggo njaga, supaya aja ana wong sing wani nyedhaki witing panguripan.

4¹ Adam urip bebarengan karo Kawa, somahé, temah Kawa ngandheg, lan mbabar anak lanang. Pangucapé Kawa, "Merga saka pitulungané Gusti Allah aku duwé anak lanang." Mulané anaké mau dijenengaké Kain.

² Sawisé kuwi Kawa mbabar anak lanang menèh, dijenengaké Abil. Abil dadi pangon wedhus, lan Kain dadi wong tani.

³ Sawisé wetara mangsa Kain mau nyaosaké kurban marang Gusti Allah saka pametuné lemahé.

⁴ Déné Abil uga njupuk cempé tembéan,⁹ disembelèh lan dagingé sing apik dhéwé kacaosaké minangka kurban marang Gusti Allah. Gusti Allah rena marang pisungsungé Abil,

⁵ nanging pisungsungé Kain ditampik, mula Kain nepsu banget, lan ulaté mbesengut.

⁶ Gusti Allah nuli ngandika marang Kain, "Yagéné kowé nepsu? Apa sebabé ulatmu mbesengut?"

⁷ Menawa tumindakmu becik, mesthi ulatmu padhang. Nanging sarèhné tumindakmu ala, dosa wis cumepak ana ing ngareping lawangé atimu, arep ngwasani kowé; nanging kuwi kudu koktelukaké."

⁸ Kain banjur kandha karo Abil, adhiné, "Ayo padha menyang tegalan." Bareng

⁹tembéan: sepisanan.

wis tekan tegalan Abil nuli digebug sarta dipatèni.

⁹ Gusti Allah nuli ndangu marang Kain, "Abil adhimu ana ing endi?" Aturé Kain, "Kawula mboten sumerep. Menapa kawula menika pamomongipun adhi kawula?"

¹⁰ Pangandikané Gusti Allah, "Yagéné kowé koknglakoni pretingkah kang mengkono? Getihé adhimu sesambat marang Aku saka ing bumi, nyuwun piwales.

¹¹ Mulané kowé kena ing ipat-ipat lan katundhung saka ing bumi kéné, merga lemah iki wis mangap nadhahi getihé adhimu nalika kokpatèni.

¹² Menawa kowé nggarap lemah, ora bakal ana pametuné. Kowé bakal ora duwé panggonan sing tetep lan bakal nglembara ana ing bumi."

¹³ Unjuké Kain marang Gusti Allah, "Paukuman menika awrat sanget, ngantos kawula mboten kiyat nyanggi.

¹⁴ Panjenengan sampun nundhung kawula saking bumi ngriki, tebih saking pengayoman Panjenengan. Kawula badhé dados tiyang nglembara ingkang mboten gadhah panggènan ingkang

tetep wonten ing bumi, lan sintena kémawon ingkang mrangguli kawula temtu badhé mejahi kawula."

¹⁵ Nanging Gusti Allah ngandika, "Ora pisan-pisan. Menawa ana kang matèni kowé, bakal kawales tikel ping pitu." Kain nuli diparingi ciri^h déning Gusti Allah, supaya aja nganti dipatèni déning sapa waé sing mrangguli.

¹⁶ Kain banjur mundur saka ngarsané Gusti Allah lan manggon ing tanah Nod, ing sawétané tanah Éden.

¹⁷ Kain lan bojoné duwé anak lanang, dijenengaké Hénokh. Kain nuli ngedegaké kutha dijenengaké kaya jenengé anaké mau, yakuwi Hénokh.

¹⁸ Hénokh nurunaké Irad. Irad nurunaké Mekhuyaèl; Mekhuyaèl nurunaké Metusaèl, Metusaèl nurunaké Lamèkh.

¹⁹ Lamèkh duwé bojo loro: Ada lan Zila.

²⁰ Ada duwé anak Yabal, lan Yabal kuwi dadi leluhuré bangsa sing ngingu raja-kaya lan manggon ing kémah.

²¹ Adhiné Yabal jenengé Yubal, dadi leluhuré para wong sing seneng nylempung lan nyuling.

^hciri: tandha, tenger.

²² Zila nglairaké Tubal-Kain, dadi leluhuré para sayangⁱ lan pandhé. Tubal-Kain duwé adhi wadon, jenengé Naamah.

²³ Lamèkh kandha karo bojo-bojoné mengkéné, "Ada lan Zila, padha rungokna kandhaku! Yèn ana wong natoni aku, wong kuwi mesthi dakpatèni, semono uga yèn ana nonoman sing gawé bilurku.

²⁴ Yèn wong matèni Kain diwales ping pitu, nanging yèn matèni aku, bakal diwales ping pitung puluh pitu."

²⁵ Adam lan Kawa diparingi anak menèh. Pangucapé Kawa, "Gusti Allah wis maringi aku anak lanang ijolé Abil, sing dipatèni Kain." Mulané anak mau dijenengaké Sèt.

²⁶ Sèt duwé anak lanang, dijenengaké Énos. Nalika semono wong wiwit padha manambah klawan nyebut Asmané Gusti Allah.

5¹ Iki sejarahé Adam. [Nalika Gusti Allah nitahaké Adam, kadamel nulad pasemoné Gusti Allah piyambak.

ⁱsayang: tukang tembaga.

² Padha katitahaké lanang lan wadon, sarta padha diberkahi lan diarani "manungsa".]

³ Nalika Adam umur 130 taun nuli kaparingan anak lanang, sing rupané mèmper karo bapakné. Anak mau dijenengaké Sèt.

⁴ Sawisé kaparingan anak Sèt, Adam isih kawuwuhan umur 800 taun, sarta kaparingan anak lanang lan wadon,

⁵ lan tilar-donya nalika umur 930 taun.

⁶ Nalika Sèt umur 105 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Énos.

⁷ Sawisé kuwi Sèt isih kawuwuhan umur 807 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

⁸ sarta tilar-donya nalika umur 912 taun.

⁹ Nalika Énos umur 90 taun kaparingan anak lanang, jenengé Kénan.

¹⁰ Sawisé iku Énos isih kawuwuhan umur 815 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

¹¹ lan tilar-donya nalika umur 905 taun.

¹² Nalika Kénan umur 70 taun kaparingan anak lanang, jenengé Mahalaléèl.

¹³ Sawisé kuwi Kénan isih kawuwuhan umur 840 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

¹⁴ sarta tilar-donya nalika umur 910 taun.

¹⁵ Nalika Mahalaléèl umur 65 taun kaparingan anak lanang, jenengé Yarèd.

¹⁶ Sawisé kuwi Mahalaléèl isih kawuwuhan umur 830 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

¹⁷ sarta tilar-donya nalika umur 895 taun.

¹⁸ Nalika Yarèd umur 162 taun kaparingan anak lanang, jenengé Hénokh.

¹⁹ Sawisé kuwi Yarèd isih kawuwuhan umur 800 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

²⁰ sarta tilar-donya nalika umur 962 taun.

²¹ Nalika Hénokh umur 65 taun kaparingan anak lanang, jenengé Metusalah.

²² Sawisé kuwi Hénokh isih kawuwuhan umur 300 taun, kaparingan anak lanang lan wadon.

²³ Umuré Hénokh nyandhak 365 taun.

²⁴ Hénokh uripé tansah tetunggilan karo Gusti Allah. Dumadakan Hénokh ilang, merga kapulung déning Panjenengané.

²⁵ Nalika Metusalah umur 187 taun kaparingan anak lanang, jenengé Lamèkh.

²⁶ Sawisé kuwi Metusalah isih kawuwuhan umur 782 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

²⁷ sarta tilar-donya nalika umur 969 taun.

²⁸ Nalika Lamèkh umur 182 taun kaparingan anak lanang.

²⁹ Pangucapé Lamèkh, "Bocah iki bakal ngluwari kita saka pegawéan kita sing abot, yakuwi nggarap lemah sing wis dibendoni^j déning Gusti Allah." Mulané anaké dijenengaké Nuh.

³⁰ Sawisé kuwi isih kawuwuhan umur 595 taun, kaparingan anak lanang lan wadon,

³¹ sarta tilar-donya nalika umur 777 taun.

³² Nalika Nuh umur 500 taun kaparingan anak lanang telu, yakuwi Sèm, Kham lan Yafèt.

^jdibendoni: dipun ukum.

6¹ Manungsa sangsaya akèh,
sumebar ing bumi, lan duwé anak
wadon-wadon.

² Para putrané Allah bareng weruh yèn
anak-anaké wadon para manungsa mau
padha ayu-ayu, endi sing disenengi nuli
dipèk bojo.

³ Gusti Allah banjur ngandika, "Roh-Ku
ora bakal selawasé nunggil karo
manungsa, sing uripé mung nuruti
hawa-nepsuning daging. Manungsa
mesthi mati. Umuré ora bakal luwih saka
120 taun."

⁴ Wiwit nalika semono ing bumi ana
wong-wong sing dedegé gedhé dhuwur
gagah prakosa, yakuwi anak-turuné
para wong wadon anaké manungsa,
sing kawin karo para putrané Allah.
Wong-wong prakosa mau para perwira
ing jaman kuna, sing kondhang jenengé.

⁵ Bareng Gusti Allah pirsá gedhéning
durakané manungsa ing bumi, lan
saobah-isiking atiné selawasé ala waé,

⁶ ing kono Gusti Allah keduwung
enggoné nitahaké manungsa ana ing
bumi. Gusti Allah cuwa ing penggalih,

⁷ nganti ngandika, "Manungsa kang
Daktitahaké bakal Daktumpes saka

lumahing bumi, semono uga sakèhé kéwan lan sarupaning manuk, merga Aku keduwung marang apa kang wis Daktitahaké."

⁸Mung Nuh sing gawé renaning penggalihé Allah.

⁹Iki critané Nuh. Nuh kuwi wong mursid, tanpa cacad ana ing antarané wong-wong ing jaman semono. Uripé Nuh tansah tetunggilan karo Gusti Allah.

¹⁰Nuh duwé anak lanang telu, jenengé: Sèm, Kham lan Yafèt.

¹¹Nanging wong liya-liyané mau ala ana ing pamirsané Allah. Ing endi-endi anané mung panganiaya.

¹²Gusti Allah pirsá yèn bumi wis dadi ala babar-pisan, awit manungsa kabèh uripé kebak piala.

¹³Gusti Allah nuli ngandika marang Nuh, "Aku wis gawé putusan mungkasi uripé manungsa kabèh, arep Daktumpes babar-pisan, merga bumi wis kebak panganiaya.

¹⁴Kowé gawéa prau; gawénen saka kayu gofèr, kayu sing sentosa. Ing njeroné prau gawénen singgetan-singgetan, ing njero lan ing njabané usarana lenga kenthel.

¹⁵ Gawénen dawané 133 mèter, ambané 22 mèter, lan dhuwuré 13 mèter.

¹⁶ Prau mau gawèkna payon, lan ing antarané payon lan sisihé prau kudu ana lowongan 44 sèntimèter. Prau kuwi gawénen tundha telu. Lawangé pasangen ing lambungé.

¹⁷ Aku bakal nekakaké banjir gedhé sing ngelebi bumi, kanggo numpes sarupané tumitah sing urip. Sakèhé tumitah sing ana ing bumi mesthi bakal mati.

¹⁸ Nanging Aku kersa gawé prejanjian karo kowé. Mlebua ing prau, kowé lan anak-anakmu, bojomu lan bojoné anak-anakmu.

¹⁹ Iya nggawaa mlebu sarupané bangsa kéwan, saben jinis nyejodho, supaya padha urip bareng karo kowé.

²⁰ Sawernané anaa sing lanang lan sing wadon. Bangsa manuk warna-werna, bangsa kéwan nusoni warna-werna, apa déné sakèhé bangsa kéwan rumangkang, nlosor lan gumremet ana ing bumi warna-werna; saben jinisé bakal ana sejodho nekani kowé, supaya lestaria urip.

²¹ Semono uga nggawaa sarupaning pangan kanggo kowé lan kanggo kéwan-kéwan mau."

²² Nuh nindakaké sakèhing dhawuhé Gusti Allah.

7 ¹ Gusti Allah nuli ngandika marang Nuh, "Kowé lan sabrayatmu kabèh padha mlebu ing prau, awit Daktingali mung kowé dhéwé kang mbangun-turut marang dhawuh-Ku.

² Nggawaa saben jinisé kéwan sing kalal mitung jodho, lan saben jinis kéwan sing ora kalal nyejodho.

³ Iya nggawaa saben jinis manuk mitung jodho, supaya saben jinis kéwan lan manuk ora katut kasirnakaké, bisaa tangkar-tumangkar menèh ana ing bumi.

⁴ Pitung dina engkas Aku bakal nekakaké udan deres nganti patang puluh dina lawasé, supaya sakèhing titah sing urip mati kabèh."

⁵ Nuh nuli ngèstokaké apa sadhawuhé Gusti Allah.

⁶ Nalika banjir patopan^k ngelebi bumi mau Nuh umur 600 taun.

^kpatopan: bandhang, ageng.

⁷ Nuh lan bojoné, anak-anaké lan para mantuné wadon padha mlebu kabèh ana ing prau, ngoncati banjir patopan.

⁸ Kéwan sing kalal lan kéwan sing ora kalal, apa déné manuk lan sedhéngah titah sing duwé nyawa,

⁹ padha nekani marang Nuh, mlebu ing prau nyejodho, kaya sing dadi dhawuhé Allah marang Nuh.

¹⁰ Kecrita sawisé pitung dina mau, banjiré patopan ngelebi bumi.

¹¹ Nalika Nuh umur 600 taun, ing sasi kapindho tanggalé ping pitulas, nuju ing dina kuwi sakèhé sumbering segara sing ana ing sangisoring bumi padha bedhah, lan lawanging langit padha kawengakaké,

¹² temah udan deres kaesokaké ing bumi lawasé nganti patang puluh dina patang puluh bengi.

¹³ Bareng sedina iku uga Nuh mlebu ing prau bebarengan karo anak-anaké: Sèm, Kham lan Yafèt, mengkono uga bojoné Nuh lan para anak-mantuné wadon telu iya padha mèlu.

¹⁴ Bareng karo Nuh mau iya padha mèlu mlebu prau, saben jinis kéwan

ingon-ingon lan kéwan alasan, gedhé cilik, apa menèh saben jinis manuk,

¹⁵ saben jinis nyejodho-nyejodho,

¹⁶ kaya sing dadi dhawuhé Gusti Allah marang Nuh. Sawisé mengkono Gusti Allah piyambak nginebaké lawangé prau.

¹⁷ Banjir patopan mau saya mundhak gedhé, nganti patang puluh dina lawasé, ngelebi bumi,

¹⁸ temah prauné kaangkat, kumambang ana ing sandhuwuré banyu.

¹⁹ Banyuné tansah mundhak dhuwur, temah nutupi sakèhing gunung sing dhuwur-dhuwur, malah iya sing dhuwur dhéwé pisan.

²⁰ Enggoné mundhak-mundhak dhuwur mau nganti tekan pitung mèter sandhuwuré pucaké gunung-gunung mau.

²¹ Saben titah sing ana ing bumi padha mati; manuk, kéwan lan manungsa.

²² Sakèhing makluk sing ambekan padha mati.

²³ Kaya mengkono enggoné Gusti Allah numpes sakèhing tumitah ing bumi: manungsa, kéwan lan manuk; mung kari Nuh lan kabèh sing bebarengan karo Nuh ana ing prau mau.

²⁴ Banjir patopan mau ora surud-surud, suwéné nganti satus sèket dina.

8 ¹ Gusti Allah nuli ngèngeti marang Nuh lan marang sakèhing kéwan sing padha mèlu ana ing prau. Mulané banjur nekakaké angin ana ing bumi, temah banyuné wiwit surud.

² Karo déné sumbering segara ing sangisoring bumi lan lawanging langit kabèh padha kapepetan, udané deres banjur terang.

³ Banyuné nuli surud sajroné satus sèket dina.

⁴ Wasana nalika sasi kapitu tanggalé ping pitulas prauné kandhas ana ing pegunungan tanah Ararat.

⁵ Banyuné sangsaya surud nganti tekan sasi kasepuluh. Nalika tanggal siji sasi kasepuluh pucak-pucaké gunung-gunung wiwit padha katon.

⁶ Sawisé patang puluh dina, Nuh banjur ngengakaké jendhélané prau,

⁷ lan ngeculaké manuk gagak.

Manuk mau ora bali, nanging mabur mrana-mréné nganti banyuné asat babar-pisan.

⁸ Sawisé mengkono Nuh ngeculaké manuk dara, arep meruhi apa banyuné wis surud temenan.

⁹ Nanging sarèhné banyuné isih nutupi salumahé bumi, manuk dara mau ora olèh péncokan, mulané mbalèni Nuh menyang prau. Nuh banjur ngegaraké tangané, darané dicekel lan dilebokaké menèh ing prau.

¹⁰ Nuh nuli ngentèni pitung dina engkas, banjur darané dieculaké menèh.

¹¹ Bareng wayah soré dara mau teka, cucuké nggondhol godhong zaitun sing isih seger, mulané Nuh ngerti yèn banyuné wis surud.

¹² Sawisé kuwi Nuh ngentèni menèh pitung dina lawasé. Nuli darané dieculaké menèh. Dara mau ora bali menèh.

¹³ Nalika Nuh umur 601 taun, tanggal siji sasi kapisan, banyuné wis surud babar-pisan. Nuh nuli mbukak payoné prau, sarta ngawasaké kiwa-tengené. Lemahé wis katon asat.

¹⁴ Nalika tanggal pitulikur sasi sing kapindho, bumi wis garing temenan.

¹⁵ Gusti Allah banjur ngandika marang Nuh,

¹⁶ "Padha metu saka prau, kowé, bojomu, anak-anakmu lan para anak mantumu.

¹⁷ Semono uga sarupané manuk lan kéwan, supaya padha bebranahan lan tangkar-tumangkar ngambra-ambra ana ing bumi."

¹⁸ Nuh banjur metu saka ing prau, bebarengan karo bojoné, anak-anaké lan para anak mantuné.

¹⁹ Sarupané kéwan lan manuk nuli padha metu saka ing prau, sapantha-sapantha manut jinisé.

²⁰ Nuh banjur yasa mesbèh konjuk marang Gusti Allah; nuli njupuk saka panunggalané jinis kéwan lan manuk sing kalal, dicaosaké dadi kurban obaran ana ing mesbèh mau.

²¹ Ganda arum sing sumebar saka kurban obaran mau gawé renaning penggalihé Gusti Allah. Panjenengané nuli ngandika mengkéné, "Ing sebanjuré Aku ora bakal nyepatani bumi iki merga penggawéné manungsa, sing obah-osiké atiné ala wiwit cilik mula. Aku wis ora bakal numpes menèh sarupané titah kang urip kaya kang wus Daktindakaké.

²² Selawasé mesthi bakal ora kendhat ana mangsa nyebar lan mangsa panèn, mangsa atis lan mangsa panas, ketiga lan rendheng, rina lan wengi."

9 ¹ Gusti Allah mberkahi Nuh lan anak-anaké, pangandikané, "Padha bebranahana lan tangkar-tumangkara sarta ngebakana bumi.

² Sarupané kéwan ing bumi lan sarupané manuk sarta iwak bakal wedi lan giris marang kowé. Kéwan-kéwan mau kabèh wis kapasrahaké marang kowé.

³ Lah kabèh iki kena kokpangan, padha kaya tetuwuhan ijo; kabèh mau dipasrahaké supaya dadi panganmu.

⁴ Mung daging kang isih ana nyawané, yakuwi daging sing isih ana getihé, kuwi aja kokpangan, awit nyawa kuwi dunungé ana ing getih.

⁵ Sapa sing matèni manungsa bakal kaukum. Aku bakal ngukum pati marang sarupaning kéwan sing matèni manungsa.

⁶ Sing sapa matèni manungsa, bakal dipatèni déning manungsa, awit manungsa katitahaké nulad gambaré Gusti Allah.

⁷ Ana déné kowé padha bebrannahana lan tangkar-tumangkara, supaya anak putumu ngambra-ambra ngebaki bumi."

⁸ Karo menèh Gusti Allah ngandika marang Nuh lan anak-anaké,

⁹ "Saiki Aku arep gawé prejanjian karo kowé lan turunmu ing sapungkurmu,

¹⁰ lan karo sadhéngaha titah sing urip, yakuwi sarupané manuk, sarupané kéwan sing mèlu kowé metu saka ing prau.

¹¹ Aku gawé prejanjian karo kowé, yèn ing sebanjuré Aku ora bakal numpes sakèhing nyawa kang urip srana keleben ing banyu.

¹² Minangka pretandhané prejanjian kang Daktetepaké selawas-lawasé ing antara-Ku karo kowé, sarta sarupaning nyawa urip kang mèlu kowé,

¹³ Aku bakal mrenahaké kluwung ana ing mendhung. Kluwung mau bakal dadi pretandhané prejanjian ing antarané Aku karo bumi.

¹⁴ Samangsa-mangsa Aku ngumpulaké mendhung ing sandhuwuré bumi, mangka kluwungé banjur katon ana ing kono,

¹⁵ Aku mesthi bakal ngèngeti ing prejanjian-Ku karo kowé lan karo sarupaning nyawa urip, temah ora bakal ana banjir patopan menèh kang numpes sarupaning titah kang urip.

¹⁶ Samangsa ing mendhung ana kluwung, bakal Dakpandeng supaya ngèngeti ing Prejanjian langgeng ing antarané Allah karo sedhéngah nyawa urip kang ana ing bumi.

¹⁷ Iku pretandhané prejanjian kang Dakgawé ing antarané Aku karo sarupané titah urip kang ana ing bumi."

¹⁸ Anak-anaké Nuh sing padha metu saka ing prau yakuwi: Sèm, Kham lan Yafèt. (Déné Kham kuwi bapakné Kenaan.)

¹⁹ Anaké Nuh telu-teluné mau dadi leluhuré wong sadonya.

²⁰ Nuh kuwi wong tani. Iya sing wiwitan dhéwé gawé kebon anggur.

²¹ Bareng ngombé angguré, Nuh nuli mendem, nguculi sandhangané kabèh, banjur turu ana ing kémahé.

²² Nalika Kham, bapakné Kenaan, weruh kaya mengkono, banjur crita karo seduluré loro sing ana ing njaba.

²³ Sèm lan Yafèt nuli njupuk jubahé bapakné, kasampiraké ing pundhak lan karo mlaku mungkur nutupi awaké Nuh, temahan ora weruh kawirangané bapakné.

²⁴ Bareng Nuh mari enggoné mendem, lan krungu apa sing dadi penggawéné Kham, anaké sing ragil,

²⁵ banjur ngandika, "Kena ing ipat-ipat si Kenaan! dadia baturé-baturé sedulur-seduluré.

²⁶ Pinujia Allahé Sèm! Kenaan bakal dadi baturé Sèm.

²⁷ Allah maringana ombèr¹ marang Yafèt, karebèn manggon bebarengan karo turuné Sèm. Déné Kenaan kuwi bakal dadi baturé Yafèt!"

²⁸ Sawisé banjir patopan Nuh isih ginanjar umur telung atus sèket taun.

²⁹ Nalika tilar-donya umuré Nuh 950 taun.

10 ¹ Iki tedhak-turuné anak-anaké Nuh: Sèm, Kham lan Yafèt. Sawisé banjir patopan telu-teluné padha kaparingan anak-anak lanang.

² Turuné Yafèt yaiku: Gomèr, Magog, Madai, Yawan, Tubal, Mèsèkh lan Tiras.

¹ombèr: longgar.

Kuwi padha dadi leluhuré bangsa-bangsa kang disebut kaya jenengé wong-wong mau.

³Turuné Gomèr yakuwi bangsa-bangsa Askenas, Rifat lan Togarma.

⁴Turuné Yawan yakuwi bangsa-bangsa: Élisa, Spanyol, Siprus lan Rodhès.

⁵Bangsa-bangsa mau padha manggon ing sauruting pesisir lan ing pulo-pulo. Kabèh kuwi turuné Yafèt, sing padha manggon miturut taleré ing tanahé dhéwé-dhéwé, migunakaké basané dhéwé-dhéwé.

⁶Turuné Kham yakuwi: Kus, Mesir, Libia lan Kenaan. Padha dadi bangsa-bangsa sing jenengé kaya jenengé wong-wong sing nurunaké mau.

⁷Turuné Kus yakuwi bangsa Séba, Hawila, Sabta, Raéma, lan Sabteka. Turuné Raéma yakuwi bangsa-bangsa Syéba lan Dédan.

⁸Kus duwé anak lanang jenengé Nimrod. Nimrod mau dadi ratu sing wiwitan ing bumi.

⁹Merga pitulungané Gusti Allah, Nimrod dadi juru-mbebedhag sing peng-pengan, nganti ana pocapan mengkéné, "Muga-

muga Gusti Allah mberkahi kowé kaya Nimrod."

¹⁰Ing wiwitan, kratoné Nimrod mengku kutha-kutha Babil, Érèkh lan Akad, telu-teluné ana ing tanah Babilonia.

¹¹Saka kono Nimrod ngelar jajahané tekan Asyur, banjur ngedegaké kutha-kutha Ninewé, Réhobot-Ir, Kalah,

¹²lan Résèn, kang dunungé ing antarané Ninewé lan kutha gedhé Kalah.

¹³Turuné Mesir yakuwi bangsa-bangsa Lidhia, Anamim, Lehabim, Naftukhim,

¹⁴Patrusim, Kaslukhim, lan Kaftorim, yakuwi leluhuré bangsa Filistin.

¹⁵Anaké lanang Kenaan sing mbarep jenengé Sidon, banjur Hèt, padha dadi leluhuré bangsa-bangsa sing jenengé disebut miturut jenengé para leluhuré mau.

¹⁶Kenaan uga dadi leluhuré bangsa-bangsa Yébusi, bangsa Amori lan bangsa Girgasi,

¹⁷bangsa Hèwi, bangsa Arki, bangsa Sini,

¹⁸bangsa Arwadi lan bangsa Semari, sarta bangsa Hamati. Taler-taleré bangsa Kenaan mau sumebar tekan endi-endi,

¹⁹temah tapel watesé bangsa Kenaan kuwi wiwit saka ing Sidon, ing peneré Gérar tutug ing Gaza, lan mengétan ing peneré Sodom, Gomora, Admah lan Zéboim, cedhaké Lasa.

²⁰Kuwi mau padha turuné Kham, sing padha manggon manut taleré ing tanahé dhéwé-dhéwé, lan padha migunakaké basané dhéwé-dhéwé.

²¹Déné Sèm, kakangné Yafèt, kuwi leluhuré bangsa Ibrani.

²²Anak-anaké Sèm sing lanang yakuwi Élam, Asyur, Arpakhsad, Lud lan Aram, dadi para leluhuré bangsa-bangsa sing jenengé kaya jenengé para leluhuré mau.

²³Turuné Aram yakuwi bangsa-bangsa Us, Hul, Gètèr lan Mas.

²⁴Arpakhsad nurunaké Sélah, lan Sélah nurunaké Ébèr.

²⁵Ébèr duwé anak lanang loro. Sing siji jenengé Pèlèg, awit nalika semono bumi kapérang-pérang. Anak sing kapindho jenengé Yoktan.

²⁶Yoktan dadi leluhuré bangsa-bangsa: Almodad, Sèlèf, Hazar-Mawèt lan Yérah,

²⁷Hadoram, Uzal lan Diklah,

²⁸Obal, Abimaèl lan Syéba,

²⁹ Ofir, Hawila lan Yobab. Kuwi mau kabèh padha turuné Yoktan.

³⁰ Tanah sing dienggoni wiwit saka Mésa tekan Séfar, yakuwi tanah pegunungan ing sisih Wétan.

³¹ Kabèh mau turuné Sèm, sing padha manggon ing tanahé dhéwé-dhéwé manut taleré, lan nganggo basané dhéwé-dhéwé.

³² Bangsa-bangsa mau kabèh padha turuné Nuh, miturut sarasilahé dhéwé-dhéwé; pemanggoné padha pencar-pencar; yakuwi sabubaré banjir patopan.

11 ¹ Biyèn-biyèné bangsa-bangsa ing salumahé bumi kuwi basané mung siji lan tembung-tembungé padha.

² Kecrita nalika padha nglembara mengétan, nuli padha tekan panggonan lempar ing tanah Babilonia, banjur padha manggon ana ing kono.

³ Wong-wong mau padha saiyeg kandha mengkéné, "Ayo padha gawé bata lan diobong karebèn atos." Batané dienggo mbangun, déné sing dienggo nglépa tir kenthel.

⁴ Kandhané menèh, "Ayo saiki kita padha mbangun kutha nganggo menara

sing dhuwuré sundhul langit. Mengko kita rak dadi wong misuwur, lan ora padha pating slebar."

⁵ Gusti Allah nuli tedhak mirsani kutha lan menara sing lagi digarap wong-wong mau,

⁶ pangandikané, "Wong-wong iki padha tunggal bangsa lan tunggal basa. Mangka iki lagi wiwitaning réka-rékané. Suwé-suwé rak ora kena dipenggak karepé.

⁷ Mula ayo padha dikisruhaké basané, supaya siji lan sijiné padha déné ora ngerti karepé."

⁸ Mengkono enggoné Gusti Allah mbuyaraké wong-wong mau saka ing kono menyang salumahé bumi, nganti wurung enggoné ngedegaké kutha.

⁹ Mulané kutha mau diarani Babil, merga ana ing kono Gusti Allah ngisruhaké basané wong sing padha manggon ana ing bumi, lan saka ing kono dibuyaraké tekan ngendi-endi.

¹⁰ Iki tedhak-turuné Sèm. Rong taun sawisé banjir patopan, nalika Sèm umur 100 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Arpakhsad.

¹¹ Sawisé kuwi Sèm isih kawuwuhan umur 500 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

¹² Nalika Arpakhsad umur 35 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Sélah.

¹³ Sawisé kuwi Arpakhsad isih kawuwuhan umur 403 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

¹⁴ Nalika Sélah umur 30 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Ébèr.

¹⁵ Sawisé kuwi Sélah isih kawuwuhan umur 403 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

¹⁶ Nalika Ébèr umur 34 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Pèlèg.

¹⁷ Sawisé kuwi Ébèr isih kawuwuhan umur 430 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

¹⁸ Nalika Pèlèg umur 30 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Réhu.

¹⁹ Sawisé kuwi Pèlèg isih kawuwuhan umur 209 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

²⁰ Nalika Réhu umur 32 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Sérug.

²¹ Sawisé kuwi Réhu isih kawuwuhan umur 207 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

²² Nalika Sérug umur 30 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Nahor.

²³ Sawisé kuwi Sérug isih kawuwuhan umur 200 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

²⁴ Nalika Nahor umur 29 taun, kaparingan anak lanang, jenengé Téréh.

²⁵ Sawisé kuwi Nahor isih kawuwuhan umur 119 taun, lan kaparingan anak liya-liyané.

²⁶ Sawisé Téréh umur 70 taun, kaparingan anak lanang telu, yakuwi Abram, Nahor lan Haran.

²⁷ Iki tedhak-turuné Téréh: Téréh duwé anak Abram, Nahor lan Haran. Haran duwé anak lanang Lot.

²⁸ Haran mati ing kutha kelairané, yakuwi Ur ing tanah Babilonia. Nalika semono bapakné isih urip.

²⁹ Abram kawin karo Sarai, lan Nahor karo Milka, anaké Haran. Haran duwé anak lanang liyané, jenengé Yiska.

³⁰ Déné Sarai kuwi gabug, ora duwé anak.

³¹ Téréh ngajak Abram, anaké. Lot, putuné, lan Sarai, mantuné, bojoné Abram, lunga saka ing kutha Ur ing tanah Babilonia, menyang tanah Kenaan.

Nanging bareng tekan ing Haran, banjur padha manggon ana ing kono.

³²Térah mati ana ing Haran kono; umuré 205 taun.

12 ¹Gusti Allah ngandika marang Abram, "Kowé lungaa! Negaramu, bangsamu lan omahé bapakmu tinggalen. Kowé mangkata menyang negara sing bakal Daktedahaké marang kowé.

²Kowé bakal Dakdadèkaké bangsa gedhé, bakal Dakberkahi lan jenengmu Dakgawé misuwur. Karo menèh kowé bakal dadi marganing berkah kanggo wong akèh.

³Sing sapa mberkahi kowé bakal genti Dakberkahi, nanging sing sapa nyupatani kowé bakal genti Daksupatani; lan merga kowé sakèhing bangsa ing bumi bakal binerkahan."

⁴Abram budhal, ngèstokaké dhawuhé Gusti Allah. Lot mèlu. Nalika budhal saka Haran, Abram umuré pitung puluh lima taun.

⁵Abram mboyong Sarai, bojoné, karo Lot, keponakané, sarta barang-darbèké kabèh, karo réwang-réwangé enggoné olèh ana ing Haran, digawa menyang

tanah Kenaan. Bareng wis tekan ing kono,

⁶ Abram banjur ndlajahi tanah mau nganti tekan ing kutha Sikèm, ing papan pangibadah sing ana wit-witané, sacedhaké Morèh. Nalika semono tanah mau isih dienggoni wong Kenaan.

⁷ Ana ing kono Gusti Allah ngetingal, sarta Abram dingandikani mengkéné, "Tanah iki bakal Dakparingaké marang tedhak-turunmu." Abram nuli ngedegaké mesbèh konjuk marang Allah, kang ngetingal mau.

⁸ Sawisé kuwi Abram nuli nerusaké lakuné mengidul menyang pegunungan, sawétané kutha Bètèl, lan masang kémah ing antarané kutha Bètèl lan kutha Ai. Bètèl mono ana ing sisih Kulon, déné Ai ing sisih Wétan. Ana ing kono Abram uga ngedegaké mesbèh konjuk marang Allah, sarta memuja nyebut Asmané Allah.

⁹ Sawisé mengkono Abram nuli budhal menèh, pindhah saka panggonan siji menyang sijiné, ngener tanah Kenaan sisih Kidul.

¹⁰ Kocapa bareng ing tanah Kenaan kono ana pailan^m gedhé, Abram nuli budhal menyang tanah Mesir, lan manggon ana ing kono nganti sawetara mangsa.

¹¹ Nalika arep mlebu ing tanah Mesir, Abram kandha karo Sarai, bojoné, "Rupamu kuwi ayu.

¹² Samasa wong Mesir weruh rupamu, sarta padha ngarani yèn kowé kuwi bojoku, aku mesthi bakal dipatèni lan kowé diuripi.

¹³ Mulané beciké ngakua yèn kowé adhiku wadon, supaya aku ora dipatèni merga saka kowé, lan direngkuh becik."

¹⁴ Temenan, bareng Abram tekan tanah Mesir, wong Mesir weruh yèn Sarai kuwi ayu banget.

¹⁵ Bareng ana abdiné Sang Pringonⁿ sawetara sing iya weruh, nuli ngaturi pirsang Sang Prabu lan matur yèn Sarai kuwi ayuné ora ana sing nandhingi, temahan Sarai banjur diboyong déning Sang Prabu menyang kedhaton.

^mpailan: awis tedha.

ⁿSang Pringon: julukanipun ratu ing tanah Mesir.

¹⁶ Krana saka Sarai, Abram direngkuh becik déning Sang Pringon, sarta kaparingan wedhus, sapi, kuldi lanang-wadon, unta, sarta batur-tukon lanang lan wadon.

¹⁷ Nanging Gusti Allah nekakaké kasangsaran marang Sang Pringon lan wong sakedhaton kabèh merga saka Sarai, bojoné Abram mau.

¹⁸ Sang Pringon nuli nimbali Abram, sarta ngandika, "Kokmengkono tumindakmu marang aku? Yagéne kowe kokora matur yèn Sarai kuwi bojomu?"

¹⁹ Yagéne kokakokaké sedulurmu wadon, nganti banjur darpundhut garwa? Wis, iki bojomu, gawanen lunga!"

²⁰ Sang Pringon nuli dhawuh marang para abdiné ngeteraké Abram tekan ing tapel wates. Abram lan bojoné padha budhal nggawa sabarang-darbèké kabèh.

13 ¹ Abram lan bojoné nuli budhal saka tanah Mesir, nggawa sabarang-darbèké kabèh, bali menyang tanah Kenaan sisih Kidul. Lot iya mèlu.

² Abram dadi wong sugih. Ingon-ingoné akèh banget, mengkono uga duwé slaka lan emas sapirang-pirang.

³ Enggoné manggon ngalih-ngalih, nganti tekan cedhak kutha Bètèl, papan sing biyèn tau dienggoni,

⁴ yakuwi ana ing antarané Bètèl lan Ai, sing biyèn tau diedegi mesbèh. Abram banjur memuja marang Gusti Allah karo nyebut Asmané.

⁵ Kocapa Lot sing ngetutaké Abram, iya duwé brayat, batur-tukon, sarta ingon-ingon wedhus lan sapi akèh.

⁶ Mangka papan kono ora cukup yèn dienggoni bebarengan, temahan saka akèhé ingon-ingoné, wong loro mau padha ora bisa nunggal sapangonan.

⁷ Pangoné Abram karo pangoné Lot banjur padha tukaran. Kejaba kuwi papan kono iya dienggoni déning bangsa Kenaan lan bangsa Fèris.

⁸ Abram nuli kandha karo Lot, "Aku lan kowé rak padha sedulur. Yèn aku lan kowé nganti padha padu, kuwi ora becik; semono uga pangonku lan pangonmu. Tanah sanegara iki rak isih jembar.

⁹ Mulané beciké aku lan kowé padha pepisahan waé; yèn kowé ngiwa, aku

daknengen; yèn kowé nengen, aku dakngiwa."

¹⁰ Lot mawas yèn tanah ngaré sakiwa-tengené Kali Yardèn nganti tekan kutha Zoar kuwi kabèh loh banget. Kaéndahané tanah kono kaya petamanané Allah utawa kaya tanah Mesir. (Nalika semono Sodom lan Gomora durung karusak déning Gusti Allah.)

¹¹ Dadiné Lot milih tanah ngaré sauruté Kali Yardèn mau kabèh dadi duwèké, banjur budhal mengétan. Mengkono Abram lan Lot padha pepisahan.

¹² Abram tetep manggon ana ing tanah Kenaan, sarta Lot ngenggoni tanah ngaré sauruté Kali Yardèn lan nancebaké kémahé cedhak karo kutha Sodom.

¹³ Déné wong Sodom kuwi kalakuané ala banget lan dosané sundhul langit.

¹⁴ Sawisé Lot misah, Gusti Allah ngandika marang Abram, "Ngadega, ndelenga mengalor lan mengidul, mengétan lan mengulon.

¹⁵ Tanah sing kokdeleng kuwi kabèh bakal Dakparingaké marang kowé lan turunmu, sarta bakal dadi duwèké turunmu ing selawas-lawasé.

¹⁶Turunmu bakal Dakgawé akèh banget, nganti ora kena diétung, awit kaanané kaya déné lebuning bumi.

¹⁷Saiki lungaa, tanah iki dlajahana sepira dawa lan ambané, awit tanah iki bakal Dakparingaké marang kowé."

¹⁸Sawisé mengkono Abram nuli mbedhol kémahé, banjur manggon ing sacedhaké wit-witan ing kutha Mamré, ora adoh saka Hébron. Ing kono Abram banjur ngedegaké mesbèh konjuk marang Gusti Allah.

14¹Kecrita ana raja papat, yakuwi: Amrafèl, raja ing Babilonia. Ariokh, raja ing Élasar, Kédorlaomèr, raja ing Élam, lan Tidhéal, raja ing Goyim, ²nglurug perang nglawan marang raja lima liyané, yakuwi: Béra, raja ing Sodom, Birsia, raja ing Gomora, Syinab, raja ing Admah, Syèmébèr, raja ing Zéboim, lan ratu ing Béla (utawa Zoar).

³Raja lima mau padha sekuthon.^o Tentarané padha diklumpukaké ana ing Lebak Sidim, kang saiki disebut Segara Mati.

⁴Rolas taun lawasé negarané raja lima kuwi dijajah déning Raja Kédorlaomèr,

^osekuthon: bersekutu (bhs. Ind.).

nanging bareng telulas tauné raja lima mau banjur padha brontak.

⁵Ing taun ping patbelasé Kédorlaomèr sakancané lan tentarané padha nglurug numpes bangsa Réfaim ing Asytérot-Karnaim, bangsa Zuzim ing Ham, bangsa Émim ing Syawé-Kiryataim,

⁶lan bangsa Hori ing pegunungan Édom, banjur dioyak nganti tekan Èlparam, ing sapinggiré segara wedhi.

⁷Sabaliné Kédorlaomèr sakancané nuli njujug kutha Kadès, sing nalika semono karan Èn-Mispat, lan ngobrak-abrik tanahé wong Amalèk, sarta nelukaké wong Amori, kang manggon ing Hazazon-Tamar.

⁸Kecrita raja ing Sodom, raja ing Gomora, raja ing Admah, raja ing Zéboim lan raja ing Béla nata tentarané ana ing Lebak Sidim,

⁹nuli perang mungsuh Kédorlaomèr, raja ing Élam, Tidhéal, raja ing Goyim, Amrafèl, raja ing Babil, lan Ariokh, raja ing Élasar, raja papat lawanan lima.

¹⁰Lebak ing Sidim kuwi kebak sumur aspal. Nalika raja Sodom lan raja Gomora padha keplayu, banjur kacemplung ana

ing kono. Raja-raja liya-liyané padha ngungsi menyang ing pegunungan.

¹¹ Raja papat sing padha menang perangé, njarah-rayah sakèhé barang-darbèké wong Sodom lan Gomora, sarta tandhoné pangan kabèh, nuli padha lunga.

¹² Déné Lot, keponakané Abram kang manggon ing Sodom, uga katut dibandhang, semono uga sabarang-darbèké kabèh.

¹³ Mung ana wong siji sing bisa oncat, lan nglapuraké lelakon kuwi kabèh marang Abram, wong Ibrani. Abram mau manggon ing sacedhaké wit-witan, papan pangibadah duwèké Mamré, wong Amori. Mamré saseduluré, yakuwi Éskol lan Anèr, kuwi kanca sekuthoné Abram.

¹⁴ Bareng Abram krungu yèn keponakané dibandhang, banjur nglumpukaké baturé sing pinter perang, cacahé 318, diajak budhal ngoyak mungsuh nganti tekan kutha Dhan.

¹⁵ Balané Abram mau nuli dipantha-pantha lan dikon nggropyok mungsuh ing wayah bengi. Mungsuhé kalah, banjur dioyak nganti tekan ing Hobah, saloré kutha Damsyik.

¹⁶ Sakèhé raja-brana sing digawa mungsuh kena direbut menèh, semono uga Lot lan barang-darbèké, apa déné wong-wong lan prejurit-prejurit sing dibanding mungsuh.

¹⁷ Saulihé saka perang karo Kédorlaomèr sarta raja-raja sing mbiyantu, Abram dipethuk déning raja Sodom ing Lebak Syawé (sing uga karan Lebak Raja).

¹⁸ Mèlkisèdèk, Raja Salèm, imaming Allah Kang Mahaluhur, ngasta roti lan anggur kanggo Abram,

¹⁹ nuli mberkahi Abram mengkéné, "Gusti Allah, ingkang Mahaluhur, ingkang nitahaken langit lan bumi mugimugi mberkahi panjenengan!

²⁰ Kamulyakna Allah, ingkang Mahaluhur, ingkang sampun nelukaken mengsah-mengsah panjenengan." Sawisé kuwi Abram banjur ngaturaké saprasepuluhé barang rayahané^P marang Mèlkisèdèk.

²¹ Raja ing Sodom banjur ngandika marang Abram, "Barang-barang rayahan menika sedaya mugimugi panjenengan

^PPrayahan: rampasan.

pundhut, kula namung nedha wangsul tiyang-tiyang kula."

²² Nanging Abram mangsuli, "Kula sumpah ing ngarsanipun Allah, ingkang Mahaluhur, ingkang nitahaken langit lan bumi,

²³ bilih kula mboten badhé mendhet menapa-menapa saking kagungan panjenengan, dadosa namung benang saeler kémawon, utawi tangsuling trumpah, supados panjenengan mbénjing mboten ngandika, 'Aku kang nyugihaké Abram.'

²⁴ Menggah kula piyambak mboten badhé mendhet menapa-menapa; namung menapa ingkang sampun katedha déning para réncang kula kémawon panjenengan lilakna, mekaten ugi Anèr, Éskol lan Mamré ingkang tumut nglurug perang kaliyan kula, kajengipun sami mendhet menapa ingkang dados wewenangipun."

15 ¹ Sawisé lelakon mau, Gusti Allah ngandika marang Abram sajroning wahyu mengkéné, "Abram, kowé aja wedi. Aku iki tetamèngmu, kang bakal maringi ganjaran gedhé marang kowé."

² Nanging Abram matur, "Dhuh Allah! Menapa ginanipun peparing menika kanggé kula; kula rak mboten gadhah anak. Ingkang badhé marisi griya kula saisinipun menika pun Élièzer, réncang kula, tiyang Damsyik."

³ Sarta unjuké menèh, "Sarèhné Gusti mboten maringi anak dhateng kula, mila réncang kula ingkang badhé marisi sedaya barang gadhahan kula."

⁴ Gusti Allah nuli ngandika marang Abram, "Dudu baturmu Élièzer kang bakal marisi barang-darbèkmu, nanging anakmu lanang dhéwé."

⁵ Abram nuli dituntun menyang ing njaba sarta dingandikani, "Delengen langit kuwi, itungen lintangé yèn kowé bisa. Iya semono bakal cacahé turunmu!"

⁶ Abram ngandel yèn pangandikané Allah mau bakal kelakon temenan. Merga saka pangandelé mau Abram kepétung wong sing bener ana ing ngarsané Gusti Allah.

⁷ Gusti Allah banjur ngandika marang Abram, "Aku iki Allah, kang wis ngirid lakumu saka Ur, ing tanah Babilonia.

Kowé arep Dakparingi bumi iki dadia duwèkmu."

⁸ Unjuké Abram, "Dhuh Allah, ingkang Mahaluhur. Kadospundi enggèn kula sumerep, bilih bumi menika èstu badhé dados gadhahan kula?"

⁹ Gusti Allah nuli dhawuh, "Aku jupukna sapi wadon kang umur telung taun, wedhus jawa wadon kang umur telung taun, wedhus gèmbèl lanang kang umur telung taun, manuk drekuku siji lan piyik dara siji."

¹⁰ Abram ngladèkaké kéwan-kéwan mau kabèh, sarta padha disigari, sigarané kéwan siji-sijiné disèlèhaké adu-arep, mung manuké kang ora disigar.

¹¹ Nalika manuk gagak padha nyamber arep mangan dagingé kéwan-kéwan mau, banjur digusahi déning Abram.

¹² Bareng ngarepaké surup, Abram keturon nganti pules. Dumadakan ketaman rasa wedi lan giris banget.

¹³ Gusti Allah ngandika marang Abram, "Turunmu bakal dadi wong neneka ana ing tanah kang dudu duwèké, sarta bakal padha dadi batur lan ditindhes nganti patang atus taun lawasé."

¹⁴ Nanging bangsa kang padha dikawulani mau bakal Dakukum, lan turunmu bakal budhal saka ing tanah kono karo nggawa bandha akèh.

¹⁵ Kowé dhéwé bakal dawa umurmu, lan bakal mati klawan tentrem rahayu, banjur kakubur.

¹⁶ Sawisé patang turunan anak-turunmu lagi bakal bali mréné, merga Aku ora arep nundhung wong Amori, kang ngenggoni tanah iki, sadurungé dosané katog."

¹⁷ Kecrita bareng wis wengi lan peteng ndhedhet, dumadakan katon ana anglo kumelun lan obor murub mlaku metu antarané sigaran-sigaran kéwan mau.

¹⁸ Ing wektu iku uga Gusti Allah damel prejanjian karo Abram, pangandikané, "Turunmu bakal Dakparingi tanah iki, wiwit saka tapel watesé^q tanah Mesir nganti tekan Bengawan Éfrat,

¹⁹ yakuwi tanahé bangsa Kèni, bangsa Kénas, bangsa Kadmon,

²⁰ bangsa Hèt, bangsa Réfaim,

²¹ bangsa Amori, bangsa Kenaan, bangsa Girgasi lan bangsa Yébus."

^qtapel wates: kikis.

16 ¹ Sarai, bojoné Abram durung duwé anak. Nanging duwé batur-tukon, wong Mesir sing isih prawan, jenengé Hagar.

² Sarai nuli matur marang Abram, "Gusti Allah mboten maringi anak dhateng kula. Mila prayoginipun menawi panjenengan ngempali réncang-tumbasan kula menika, supados piyambakipun saged gadhah anak kanggé kula." Abram sarujuk karo rembugé Sarai.

³ Dadiné Sarai, bojoné Abram, ngaturaké Hagar, batur-tukoné, asal saka Mesir, marang Abram supaya diselir. Nalika semono Abram enggoné manggon ing tanah Kanaan wis olèh sepuluh taun.

⁴ Abram nuli ngumpulni Hagar, mula Hagar banjur ngandheg. Bareng rumangsa yèn wis ngandheg, Hagar dadi angkuh lan ngrèmèhaké Sarai, bendarané.

⁵ Sarai nuli matur marang Abram, "Kula ingkang ngaturaken Hagar dhateng panjenengan, nanging sareng rumaos sampun ngandheg, piyambakipun ngrèmèhaken dhateng kula. Menika rak lepat panjenengan. Mugi Gusti

Allah tumindak adil dhateng kula lan panjenengan."

⁶ Wangsulané Abram, "Kowé kuwi rak kwasa mrenata baturmu. Sakarepmu tindakna!" Wiwit semana Hagar banjur disiya-siya déning Sarai, mula banjur minggat.

⁷ Kecrita Malaékaté Pangéran nemoni Hagar ing sacedhaké sumur, ing dalan sing anjog ing segara wedhi Sur.

⁸ Pangandikané Malaékat mau, "Hagar, baturé Sarai, kowé saka ngendi lan arep lunga menyang ngendi?" Wangsulané Hagar, "Kula menika késah saking ngarsanipun bendara kula Sarai."

⁹ Malaékat banjur ngandika, "Kowé balia menyang panggonané bendaramu lan manuta ing sadhawuhé."

¹⁰ Ana menèh pangandikané Malaékat mengkéné, "Turunmu bakal Dakdadèkaké akèh banget, nganti ora kena diétung merga saka akèhé.

¹¹ Kowé bakal duwé anak lanang, kuwi jenengna Ismaèl, merga Pangéran wis miyarsakaké pesambatmu.

¹² Wataké anakmu bakal kaya kuldi alas, bakal nglawan marang saben wong, lan saben wong bakal nglawan

dhèwèké. Uripé bakal mencil, adoh saka sanak-seduluré."

¹³ Hagar mbatin, "Apa Gusti Allah nggatèkaké temenan karo aku?" Mulané Hagar banjur ngluhuraké Asmané Allah sing wis menggali marang dhèwèké, lan disebut: "Pangéran iku Allah kang nggatèkaké." Pangunandikané, "Aku wis ndeleng Panjenengané kang nggatèkaké aku."

¹⁴ Mulané sumur mau karan Lakhai-Roi (tegesé: etuké Allah kang nggatèkaké aku). Dunungé sumur mau ing antarané kutha Kadès lan kutha Bèrèd.

¹⁵ Bareng Hagar nglairaké anak lanang, déning Abram bocah mau dijenengaké: Ismaèl.

¹⁶ Nalika semono umuré Abram 86 taun.

17 ¹ Nalika Abram umur 99 taun, Gusti Allah ngetingal lan ngandika karo Abram mengkéné, "Aku iki Allah Kang Mahakwasa. Kowé mbangun-turuta, lan tansah nglakonana sakersa-Ku.

² Aku arep gawé prejanjian karo kowé, lan arep ndadèkaké turunmu akèh banget."

³ Abram banjur sujud sumungkem. Gusti Allah mbanjuraké ngandika,

⁴ "Iki prejanjian-Ku karo kowé: Kowé bakal dadi leluhuré bangsa akèh.

⁵ Mulané jenengmu ing sabanjuré aja disebut Abram menèh, nanging Abraham, merga kowé bakal dadi leluhuré bangsa pirang-pirang.

⁶ Anak-putumu bakal akèh banget, lan ing antarané bakal ana sing padha dadi ratu. Saking akèhé nganti dadi pirang-pirang bangsa.

⁷ Aku bakal netepi janji-Ku karo kowé lan karo anakmu, turun-temurun. Prejanjian iki bakal langgeng ing selawasé. Aku bakal dadi Allahmu lan Allahé turun-turunmu.

⁸ Aku bakal maringaké tanah sing saiki kokenggoni kaya déné wong neneka iki marang kowé lan turun-turunmu. Tanah Kanaan iki kabèh bakal dadi duwèké turun-turunmu, selawas-lawasé; lan Aku bakal dadi Allahé."

⁹ Pangandikané menèh, "Déné kowé, netepana prejanjian-Ku iki: ya kowé, ya anak-anakmu, turun-temurun.

¹⁰ Kowé lan tedhak-turunmu kabèh sing lanang kudu tetak.

¹¹ Kowé tetaka, minangka pretandhané prejanjian-Ku karo kowé.

¹² Semono uga kowé kudu netaki turunmu saben bayi lanang kang umur wolung dina lan uga kang dudu turunmu, kang lair ana ing omahmu, utawa batur-tukon, senajan wong mau ora klebu turunmu dhéwé.

¹³ Sapa waé kang lair ana ing omahmu, lan batur-tukonmu, iku padha tetakana, sarta dileluria ing selawasé.

¹⁴ Saben wong lanang ing antaramu kang ora tetakan iku dudu umat-Ku, merga ora setya marang prejanjian-Ku."

¹⁵ Gusti Allah banjur ngandika menèh marang Abraham, "Sarai bojomu aja kokceluk Sarai menèh, nanging Sarah.

¹⁶ Sarah bakal Dakberkahi, lan kowé bakal Dakparingi anak lanang patutan saka dhèwèké. Sarah bakal Dakberkahi lan dadi ibuné bangsa pirang-pirang. Turuné bakal ana sing padha dadi ratu."

¹⁷ Abraham nuli sujud sumungkem ing bumi, nanging ing batiné ngguyu, pangunandikané, "Wong sing wis umur satus taun apa iya kelakon duwé anak?"

¹⁸ Abraham nuli munjuk marang Gusti Allah, "Menapa mboten prayogi Ismaèl

kémawon ingkang dados ahli-waris kula?"

¹⁹ Nanging Gusti Allah ngandika, "Ora, Sarah, bojomu bakal nglairaké anak lanang patutan saka kowé; bocah mau mbésuk jenengna Iskak. Aku bakal netepi janji-Ku karo dhèwèké lan turun-turuné, sarta nglestarèkaké prejanjian mau ing selawas-lawasé.

²⁰ Panyuwunmu kanggo Ismaèl iya wis Daksembadani, mulané bakal Dakberkahi lan bakal Dakparingi turun akèh banget. Ing antarané bakal ana rolas sing dadi penggedhéné bangsa, kang akèh banget cacahé.

²¹ Nanging prejanjian-Ku bakal Daktetepaké karo Iskak, anakmu sing bakal lair saka Sarah taun ngarep, ing pendhaké mangsa iki."

²² Sawisé ngandika mengkono Gusti Allah nuli jengkar.

²³ Ing dina iku uga Abraham banjur netaki Ismaèl lan sakèhé wong lanang sing lair ana ing omahé, sarta para batur-tukon lanang kabèh, ringkesé sakèhé wong lanang sing klebu brayaté.

²⁴ Nalika Abraham tetak umuré 99 taun;

²⁵ déné Ismaèl, anaké, umur telulas taun.

²⁶ Karo-karoné tetaké nunggal sedina,

²⁷ bebarengan karo sakèhé wong lanang sing ana ing omah kono.

18 ¹ Kecrita Gusti Allah ngetingal menèh marang Abraham, ing sacedhaké wit-witan papané pangibadah, ing Mamré. Nalika semono wayah awan pinuju panas-panasé. Abraham lagi linggihan ing ngarepan,

² dumadakan ana priyayi telu teka.

³ Énggal-énggal Abraham menyat, methukaké, banjur sumungkem, sarta matur, "Menawi dhangane ing penggalih, mangga sami kula aturi pinarak ing pondhok kula, mangké badhé kula segah sawontenipun.

⁴ Mangké kula pendhetaken toya kagem wijk, lajeng kersaa lenggahan, ngaso ing éyuban.

⁵ Mangké lajeng badhé kula aturi dhahar sawontenipun, kanggé wewahing kekiyatan." Wangsulane para kang rawuh, "Iya, daktrima, aku dakmampir."

⁶ Abraham nuli énggal-énggal mlebu ing kémah ngandhani Sarah, tembungé,

"Gelis, gawéa roti, njupuka glepung telung taker."

⁷ Banjur énggal-énggal menyang panggonané sapi, milih pedhèt sing lemu, dipasrahaké marang batur, dikon énggal-énggal nyembelèh lan ngolah dagingé.

⁸ Sawisé mengkono banjur ngladèkaké susu kenthel, pohan lan daging pedhèt sing diolah mau, kabèh kasaosaké para tamu. Déné Abraham dhéwé nunggoni karo ngadeg ing sacedhaké para tamu kang padha dhahar.

⁹ Para tamu padha ndangu, "Bojomu Sarah ana ing ngendi?" Unjuké Abraham, "Wonten ing nglebet."

¹⁰ Ana tamuné siji sing nuli ngandika, "Sangang sasi engkas aku bakal mréné menèh. Sarah, bojomu bakal wis duwé anak lanang." Mangka Sarah ngrungokaké saka ing mburi lawang, ing pengkerané tamu sing padha lenggahan.

¹¹ Abraham lan Sarah kuwi dhèk semana wis padha tuwa, lan Sarah wis ora garap sari.^r

¹² Mulané Sarah ing batin ngguyu, karo ngunandika, "Apa tenan aku isih bisa

^rgarap sari: haid.

duwé anak? Wong aku wis nini-nini mengkéné, mangka bojoku ya wis tuwa."

¹³ Gusti Allah banjur ngandika karo Abraham, "Yagéné Sarah kokngguyu, lan muni ing batin, 'Apa ya temenan aku bakal duwé anak?'

¹⁴ Ing ngatasé Allah ora ana barang sing mokal. Suk taun ngarep, pendhaké mangsa iki, Aku bakal mréné menèh lan Sarah mesthi wis duwé anak lanang."

¹⁵ Merga saka wediné Sarah sélak, "Kula mboten gumujeng." Senajan mengkono Gusti Allah ngandika, "Ora, kowé wis ngguyu."

¹⁶ Sawisé mengkono para tamu telu mau tindak bebarengan ngener ing kutha Sodom. Abraham nguntapaké tamuné.

¹⁷ Gusti Allah ngunandika, "Apa Aku ora arep blaka karo Abraham bab apa kang arep Daktindakaké?"

¹⁸ Mangka turuné Abraham iku rak bakal dadi bangsa gedhé lan kwasa, lan sakèhé para bangsa ing bumi rak bakal kaberkahan merga saka dhèwèké?

¹⁹ Apa Abraham ora wis Dakpilih supaya mulang marang anak-turuné netepi pitedahé Allah, sarta urip nglakoni

kautaman lan kabeneran? Yèn padha nurut, Aku bakal netepi apa kang wis Dakjanjèkaké marang Abraham."

²⁰ Gusti Allah banjur ngandika marang Abraham, "Aku krungu pesambat tumrap kutha Sodom lan Gomora, merga dosané gedhé banget.

²¹ Mula Aku arep mrana nyatakaké apa pesambat mau bener mengkono."

²² Tamuné mau sing loro budhal menyang Sodom, nanging Abraham isih kèri, ngadeg ana ing ngarsané Gusti Allah.

²³ Abraham marek lan munjuk, "Menapa Panjenengan inggih badhé numpes tiyang mursid sareng kaliyan tiyang duraka?

²⁴ Saupami ing salebeting negari ngriku wonten tiyang sèket ingkang mursid, menapa tiyang-tiyang menika inggih badhé Panjenengan tumpes? Menapa Panjenengan mboten milujengaken negari menika krana tiyang mursid sèket ingkang manggèn wonten ing ngriku?

²⁵ Panjenengan mesthi mboten badhé mejahi tiyang mursid sareng kaliyan tiyang duraka, awit menawi mekaten rak mboten mbédakaken tiyang mursid

kalian duraka. Menapa inggih Hakim ingkang ngadili tiyang sajadad mboten badhé nindakaken kaadilan?"

²⁶ Pangandikané Gusti Allah, "Yèn ing negara Sodom ana wong mursid sèket waé, mesthi Dakéman krana saka wong-wong mau."

²⁷ Unjuké Abraham menèh, "Dhuh Pangéran, kula menika namung lebu lan awu kémawon, mila mboten pantes munjuk ing ngarsa Panjenengan.

²⁸ Tiyang mursid sèket wau mbokmenawi wonten kirangipun gangsal. Menapa krana saking kirang tiyang gangsal wau Panjenengan badhé numpes tiyang sanegari sedaya?"

Pangandikané Gusti Allah, "Menawa ing kono ana wong patang puluh lima waé kang mursid, negara iku mesthi ora Daktumpes."

²⁹ Abraham nuli munjuk menèh, "Mbokmenawi ing ngriku namung wonten tiyang kawan dasa ingkang mursid?" Paring wangsulané Gusti Allah, "Mesthi bakal Dakwurungaké, merga saka wong patang puluh mau."

³⁰ Aturé Abraham, "Dhuh Allah, sampun ngantos duka. Mbokmenawi wontenipun

namung tigang dasa." Pangandikané Gusti Allah, "Mesthi Dakwurungaké yèn ana wong telung puluh waé sing mursid."

³¹Unjuké Abraham sepisan menèh, "Nyuwun ngapunten, déné kula sampun kumawantun ing ngarsanipun Pangéran. Kadospundi saupami ing ngriku namung kepanggih tiyang kalihdasa ingkang mursid?" Pangandikané Allah, "Mesthi ora bakal Daktumpes."

³²Abraham isih ngenyang menèh, "Sampun duka, dhuh Pangéran, awit saking atur kula ingkang pungkasan menika, mbokmenawi ing ngriku namung kepanggih tiyang sedasa ingkang mursid." Pangandikané Gusti Allah, "Mesthi ora bakal Daktumpes merga saka wong sepuluh sing mursid."

³³Sawisé rampung ngandika karo Abraham, Gusti Allah banjur tindak, lan Abraham nuli mulih.

19¹Nalika Lot nuju lungguhan ana ing gapuraning kutha Sodom ing wayah soré, malaékat loro mau rawuh mrono. Bareng weruh malaékat mau Lot énggal-énggal menyat methukaké lan mbagèkaké klawan kurmat.

² Aturé, "Mbokbilih wonten dhangan ing penggalih, sumangga kula aturi pinarak tuwin nyaré ing pondhok kula; samenika kula aturi siram-siram rumiyin, mbénjing-énjing nglajengaken tindak." Wangsulané malaékat mau, "Ora, aku arep turu ana ing ratan kéné waé."

³ Nanging sarèhné Lot adreng banget panyuwuné, para malaékat mau nuli mlebet ing omahé, banjur diolah-olahaké roti tanpa ragi, nuli padha mangan.

⁴ Kocapa bareng para tamu mau lagi waé arep padha mapan saré, omahé Lot dikepung déning wong-wong Sodom tuwa enom, ora ana sing kèri.

⁵ Wong-wong mau padha ngundang-undang, tembungé, "Endi wongé sing padha nginep ing omahmu kéné. Wetokna, arep dakturoni!"

⁶ Lot nuli metu; lawangé ditutup menèh, banjur kandha karo wong-wong Sodom,
⁷ tembungé, "Para sedhèrèk, sampun ta nglampahi ingkang nistha mekaten.

⁸ Kula gadhah anak èstri kalih, ingkang taksih prawan. Menika badhé kula pasrahaken dhateng para sedhèrèk, badhé dipun menapakaken, mangga sakersa. Namung para tamu kula

sampun ngantos dipun ganggu, margi sampun sami ngaub ing pondhok kula."

⁹ Nanging pambengoké wong akèh mau, "Hus, nsih! Ngertia yèn kowé kuwi wong neneka, kathik isih arep mulang barang. Apa njaluk dakgebugi ngungkuli wong sing merdhayoh ing omahmu?" Lot nuli dijorogaké lan lawangé arep dibejad.

¹⁰ Nanging kocapa malaékat loro mau nuli mbukak lawangé. Lot digèrèd mlebu ngomah, lawangé nuli dikancing menèh.

¹¹ Déné wong sing padha ana ing ngarepé lawang mau wiwit sing cilik tekan sing gedhé, dipicakaké mripaté, nganti padha ora bisa nemokaké lawangé kémah.

¹² Malaékat loro mau nuli ngandika marang Lot, "Apa kowé isih duwé sedulur ana ing kutha kéné? Anakmu lanang lan wadon sarta kabèh sedulurmu ing negara kéné jaken metu saka panggonan iki.

¹³ Jalaran kutha kéné arep Daklebur, awit wis akèh pesambat kang kapireng Allah mungguh durakané wong kéné, lan Aku padha didhawuhi nglebur kutha iki."

¹⁴ Lot nuli metu, kandha karo calon mantuné loro, tembungé, "Énggal padha

metua saka kutha kéné, merga Gusti Allah bakal numpes kutha iki." Nanging calon mantuné loro mau malah ngarani Lot mung sembranan waé.

¹⁵ Bareng wis rada padhang, malaékat loro mau nuli nyereg marang Lot, "Wis, gèk énggal, bojo lan anakmu loro gawanen lunga saka kéné, supaya kowé aja katut kalebur karo kutha iki."

¹⁶ Lot mangu-mangu. Nanging Gusti Allah asih marang Lot, mulané diéman. Tangané Lot lan bojoné nuli dicandhak, mengkono uga anaké wadon loro, banjur dituntun metu lan ditinggal ing sanjabané kutha.

¹⁷ Karo dikandhani, "Rikat mlayua, ngungsia menyang pegunungan. Aja nolèh ngiwa utawa nengen lan aja mandheg ana ing tanah ngaré kéné, supaya kowé padha ora katut katumpes."

¹⁸ Nanging Lot munjuk, "Dhuh Gusti, mugi kula sampun kadhawuhan mlajeng dhateng paredèn.

¹⁹ Kula matur nuwun sanget déné sampun Panjenengan wilujengaken, nanging paredèn menika tebih sanget. Mesthi kula badhé ketutupan déning

bebendu menika, ngantos kula badhé èstu pejah.

²⁰ Ing ngajeng menika wonten kitha alit, ingkang mboten patos tebih. Keparenga kula mrika kémawon, supados kula saged wilujeng."

²¹ Wangsulané malaékat, "Ya wis becik. Negara iku bakal ora daklebur.

²² Énggal mranaa! Awit aku ora bisa tumindak apa-apa, yèn kowé durung tekan ing kana." Sarèhné Lot nyebut kutha kuwi cilik, mulané kutha mau keteloh jeneng Zoar.

²³ Kocapa bareng srengéngéné wis mlethèk lan Lot wis tekan Zoar,

²⁴ Gusti Allah nuli nekakaké udan wlirang lan geni saka ing langit ana ing kutha Sodom lan Gomora,

²⁵ sarta nglebur kutha-kutha mau lan kiwa-tengené, bareng karo wong, kéwan lan tetuwuhan sing ana ing kono kabèh.

²⁶ Bojoné Lot mandheg lan nolèh, temah sanalika malih dadi tugu uyah.

²⁷ Ésuké, isih umun-umun, Abraham marani papan sing winginé dienggo ngadeg ana ing ngarsané Gusti Allah.

²⁸ Bareng nyawang eneré Sodom lan Gomora lan sakiwa-tengené, nuli weruh

ana kebul kumelun saka ing bumi, kaya kebulé pawon gampang.

²⁹ Kaya mengkono nalika Gusti Allah nglebur Sodom lan Gomora, kanthi ngèngeti Abraham lan ngirid Lot metu saka panggonan sing dilebur.

³⁰ Sarèhné wedi manggon ana ing Zoar, Lot lan anaké wadon loro nuli pindhah menyang ing pegunungan, manggon ana ing guwa.

³¹ Anak wadon sing tuwa kandha karo adhiné, "Bapak kuwi ngunduri sepuh, mangka sanegara kéné ora ana wong lanang sing ngumpul, supaya kita duwé anak.

³² Beciké bapak diombèni anggur supaya mendem lan nuroni kita, temah kita bakal duwé anak."

³³ Dadi benginé Lot diwènèhi ngombé anggur; anak sing tuwa nuli amor turu karo bapakné. Lot saking mendemé ora ngerti tekané lan lungané anaké mau.

³⁴ Ésuké anak wadon sing mbarep mau kandha karo adhiné, "Dhèk bengi aku wis dituroni bapak. Ayo mengko bengi bapak digawé mendem menèh, banjur kowé gentèn turu karo bapak, supaya kita padha duwé anak kabèh."

³⁵Wengi kuwi uga Lot diombèni anggunganti mendem, lan anaké sing nomgenti turu karo bapakné. Lot saking mendemé ora ngerti tekané lan lungané anaké mau.

³⁶Anak wadon karo-karoné banjur ngandheg karo bapakné.

³⁷Anak sing mbarep nglairaké anak lanang lan dijenengaké Moab, dadi leluhuré bangsa Moab sing saiki iki.

³⁸Adhiné iya nglairaké anak lanang, dijenengaké Bèn Ami, dadi leluhuré bangsa Amon sing saiki iki.

20¹Abraham pindhah saka ing Mamré menyang ing Kenaan sisih Kidul, sarta manggon ing Gérar, antarané kutha Kadès lan Sur, dadi wong neneka.

²Sarah, bojoné, diakokaké seduluré wadon. Nganti Abimèlèh, raja Gérar, utusan nimbali Sarah, arep dipundhut garwa.

³Nanging Gusti Allah ngrawuhi Abimèlèh sajroning impèn, pangandikané, "Kowé bakal mati merga saka wong wadon sing kokpèk bojo iku, merga dhèwèké wis duwé bojo."

⁴ Sarah pancèn durung dikapak-kapakaké. Mulané Abimèlèh matur, "Dhuh Pangéran, kula mboten lepat. Kénging menapa Panjenengan badhé mejahi kula?"

⁵ Menapa mboten Abraham piyambak ingkang criyos dhateng kula, bilih Sarah menika sedhèrèkipun èstri? Lan Sarah piyambak rak inggih wicanten, bilih Abraham menika sedhèrèkipun jaler. Dados enggèn kula tumindak mekaten menika kalayan manah resik."

⁶ Gusti Allah nuli ngandika menèh sajroning pangimpèn, dhawuhé, "Pancèn Aku ngerti yèn tumindakmu klawan ati kang resik, mulané kowé Dakcegah supaya ora nglakoni dosa. Kowé aja nggepok wong wadon kuwi.

⁷ Saiki Sarah balèkna. Sing lanang iku nabi, karebèn dhèwèké ndongakaké keslametanmu. Déné yèn ora kokbalèkaké, ngertia yèn kowé mesthi bakal mati, ya kowé, ya wong saisiné omahmu!"

⁸ Ésuké umun-umun Abimèlèh tangi turu, banjur nglumpukaké baturé kabèh, padha dicritani impèné, temahan wong sakedhaton padha wedi banget.

⁹ Abraham iya ditimbali lan dingandikani, "Kénging menapa panjenengan koktumindak mekaten dhateng kula? Lepat kula menapa, déné kula lan negari kula ngantos panjenengan dhawahi kalepatan semanten agengipun? Tumindak panjenengan ingkang kados mekaten menika mboten pantes.

¹⁰ Kénging menapa panjenengan nglampahi kados mekaten?"

¹¹ Wangsulane Abraham, "Kula gadhah panginten, bilih tiyang ing ngriki mboten sami ajrih dhateng Gusti Allah. Mila kula ajrih mbokbilih kula dipun pejahi déning tiyang ingkang mélik dhateng sémah kula.

¹² Tur Sarah menika pancèn inggih sedhèrèk kula saèstu; prenahipun kaliyan kula nunggil bapak sanès biyung. Lajeng kula pendhet dados sémah kula.

¹³ Sarèhne kula dipun kersakaken déning Gusti Allah késah nglembara mrika-mriki, tebih saking sanak-sedhèrèk, piyambakipun lajeng kula kethik, 'Yèn awaké dhéwé ana ing paran, kowé ngétokna katresnanmu marang

aku srana ngaku yèn aku iki sedulurmu lanang."

¹⁴ Sawisé kuwi Abimèlèh mbalèkaké Sarah marang Abraham, malah digawani batur-tukon, wedhus lan sapi.

¹⁵ Pangandikané marang Abraham, "Tanah kula taksih wiyar, kula aturi milih pundi ingkang panjenengan remeni, lajeng dedalema ing ngriku."

¹⁶ Déné Sarah dipangandikani, "Abraham, sémah panjenengan, sampun kula sukani arta sèwu pérak, minangka bukti dhateng sedaya tiyang bilih panjenengan mboten kalepatan. Saben tiyang badhé mangertos bilih panjenengan mboten kalepatan menapa-menapa."

¹⁷ Abraham banjur saos sukur marang Allah, ndongakaké Abimèlèh, temahan Abimèlèh kaparingan waras, lan garwané tuwin para baturé wadon padha bisa duwé anak menèh.

¹⁸ Mauné, nalika Sarah, bojoné Abraham, ana ing kedhaton, para wong wadon mau padha digawé gabug déning Gusti Allah.

21 ¹ Kecrita Gusti Allah manggihi Sarah, kaya sing wis

dingandikakaké, prelu ngleksanani janjiné.

² Mulané Sarah banjur ngandheg lan mbabar anak lanang, patutan saka Abraham. Kelakoné mau trep ing wektu sing wis ditemtokaké déning Allah, senajan Abraham wis tuwa.

³ Bayiné banjur dijenengaké: Iskak.⁵

⁴ Bareng umur wolung dina bayi mau ditetaki.

⁵ Nalika netaki Iskak, Abraham umur satus taun.

⁶ Sarah muni ngéné, "Seméné Gusti Allah enggoné paring kabegjan marang aku, nganti aku ngguyu.

⁷ Sapa sing krungu mesthi bakal nggeguyu aku. Dhèk biyèn sapa wani kandha karo Abraham yèn aku bakal duwé anak? Éwasemono saiki aku kelakon duwé anak, senajan bojoku wis tuwa banget."

⁸ Bocahé mundhak gedhé lan nalika disapuh, Abraham nganakaké pésta sukuran gedhèn.

⁵Iskak: tembung Ibrani, nama menika tegesipun: "Dhèwèké ngguyu". (PD. 18:12, 15).

⁹Ing sawijining dina, nalika Ismaèl, anaké Abraham patutan saka Hagar, wong Mesir, lagi dolanan karo Iskak,

¹⁰Sarah matur karo Abraham, "Hagar lan anakipun menika panjenengan késahaken. Anakipun réncang-tumbasan menika mboten kénging tumut nampi warisan. Sedaya warisan menika hakipun anak kula Iskak."

¹¹Aturé Sarah sing mengkono mau gawé seriking atiné Abraham, merga Ismaèl kuwi iya anaké.

¹²Nanging Gusti Allah ngandika marang Abraham, "Kowé aja ngebotaké Ismaèl lan Hagar. Apa sapenjaluké Sarah kuwi turutana. Merga turuné Iskak sing bakal marisi prejanjian-Ku.

¹³Déné turuné Ismaèl iya bakal Dakdadèkaké bangsa gedhé, merga bocah kuwi iya anakmu."

¹⁴Ésuké Abraham njupuk roti lan banyu saimpes diwènèhaké marang Hagar. Semono uga Ismaèl dibopong, digéndhongaké ing gezeré embokné, banjur dikon lunga. Hagar nuli mangkat. Lakuné kesasar tekan segara wedhi Bèrsyéba.

¹⁵ Bareng sanguné banyu entèk blas, Hagar banjur nyèlèhaké anaké ana ing ngisor grumbul;

¹⁶ dhèwèké dhéwé lungguh wetara satus mèter saka panggonan mau. Pangunandikané, "Aku ora tegel ndeleng anakku mati." Karo nangis Hagar sesambat. Déné Ismaèl, anaké, uga nangis.

¹⁷ Gusti Allah midhanget tangisé Ismaèl. Dumadakan ana Malaékaté Pangéran ngaruh-aruhi Hagar saka ing langit, "Ana apa Hagar? Aja kuwatir! Gusti Allah wis midhanget tangisé anakmu.

¹⁸ Ngadega, anakmu tangèkna, merga arep Dakdadèkaké bangsa gedhé."

¹⁹ Gusti Allah mbukak mripaté Hagar, mula weruh ana sumur, nuli diparani. Impesé diisèni banyu lan bocahé diombèni.

²⁰ Gusti Allah ngreksa bocah mau. Bareng wis gedhé, senengané mbebedhag lan manggon ana ing pesamunan Paran.

²¹ Embokné nggolèkaké jodho wong saka tanah Mesir.

²² Kecrita ing nalika semana Raja Abimèlèh lan Pikhhol, sénapatiné, padha

nemoni Abraham, tembungé, "Sarèhné Gusti Allah nyembadani sedaya prekawis ingkang panjenengan lampahi,

²³ pramila panjenengan kersaa prejanji ing ngarsanipun Allah dhateng kula, bilih panjenengan mboten badhé mblénjani; inggih dhateng kula, utawi dhateng anak tuwin sanak-sedhèrèk kula. Malah panjenengan kersaa damel kesaénan dhateng kula lan negari kula, ingkang panjenengan enggèni menika, kados enggèn kula sampun damel saé dhateng panjenengan."

²⁴ Wangsulané Abraham, "Inggih, kula prejanji."

²⁵ Nanging Abraham iya banjur nglairaké pangresulané marang Raja Abimèlèh prekara sumuré sing direbut déning para abdiné Raja Abimèlèh klawan rodha-peksa.

²⁶ Pangandikané Abimèlèh, "Prekawis menika kula malah mboten ngertos sinten ingkang nindakaken. Kénging menapa panjenengan kokmboten ngandika dhateng kula? Lan dumugi sepriki inggih mboten wonten tiyang ingkang suka sumerep dhateng kula."

²⁷ Abraham banjur njupuk wedhus lan sapi sawetara diaturaké marang Raja Abimèlèh. Wong loro mau banjur gawé prejanjian.

²⁸ Nanging Abraham nyisihaké cempé wedhus gèmbèl pitu.

²⁹ Raja Abimèlèh banjur miterang, "Menapa kersa panjenengan kokmisahaken cempé pitu menika?"

³⁰ Wangsulané Abraham, "Panjenengan kersaa nampi cempé pitu menika, minangka pretandha enggèn panjenengan ngakeni, bilih sumur menika gadhahan kula."

³¹ Mulané panggonan kono disebut Bèrsyéba,^t merga wong loro mau padha gawé prejanjian ana ing kono.

³² Sawisé padha gawé prejanjian mau, Abimèlèh nuli mulih menyang negara Filistia kadhèrèkaké Pikhhol.

³³ Abraham banjur nandur wit tamariska^u ana ing Bèrsyéba lan memuja marang Gusti Allah, srana nyebut Asmané kang langgeng.

^tBèrsyéba: ing basa Ibrani nama menika tegesipun: "Sumur sumpah" utawi "sumur pitu".

^utamariska: bangsanipun palem.

³⁴ Abraham dadi wong neneka sing manggon sawetara lawasé ana ing negarané wong Filistia kono.

22 ¹ Sawisé lelakon kuwi mau Gusti Allah nuli ndadar precayané Abraham, pangandikané, "Abraham!" Unjuké Abraham, "Kawula, Gusti!"

² Dhawuhé Gusti Allah, "Ngajaka Iskak, anakmu ontang-anting^v sing koktresnani, menyang tanah Moria.^w Ana ing kana anakmu gawénen kurban ing gunung kang bakal Daktuduhaké marang kowé."

³ Ésuké umun-umun Abraham banjur nglapaki kuldiné, ngajak abdi loro lan anaké, Iskak, karo nggawa kayu sing wis disigari, sing arep kanggo saos kurban obongan. Banjur padha budhal mlaku menyang panggonan sing didhawuhaké déning Gusti Allah.

⁴ Ing telung dinané Abraham weruh panggonan mau saka kadohan.

⁵ Nuli kandha karo abdi-abdiné, "Kowé kèria ana ing kéné karo kuldiné. Aku karo Iskak dakterus mrana saos kurban

^vontang-anting: anak tunggal (bhs. Ind.).

^wMoria: Gusti Allah nyawisaken.

marang Allah. Yèn wis rampung aku dakbali mréné menèh."

⁶Kayu sing arep kanggo saos kurban dikon manggul Iskak. Abraham dhéwé nggawa geni lan ladingé. Nalika lagi padha mlaku bareng,

⁷Iskak matur, "Pak". Wangsulané Abraham, "Apa nggèr?" Pitakoné Iskak, "Latu lan kajengipun sampun wonten, nanging cempé ingkang badhé kadamel kurban pundi?"

⁸Wangsulané Abraham, "Allah piyambak sing bakal maringi." Sekaroné banjur nerusaké lakuné.

⁹Satekané panggonan sing dingandikakaké déning Gusti Allah, Abraham banjur gawé mesbèh lan nata kayuné. Iskak banjur dibanda, ditumpangaké ing sandhuwuré kayu ing mesbèh.

¹⁰Nuli njupuk ladingé, arep dienggo nyembelèh anaké.

¹¹Nanging Malaékaté Pangéran nguwuh^x saka ing langit, "Abraham, Abraham!" Aturé Abraham, "Kula, Gusti."

¹²Pangandikané malaékat, "Bocah kuwi aja koktatoni, aja kokkapak-kapakaké.

^xnguwuh: celuk-celuk.

Saiki aku ngerti yèn kowé bekti lan manut marang sadhawuhé Allah, nganti ora ngéman anakmu ontang-anting kapundhut kadadèkaké kurban."

¹³ Abraham nolèh ngiwa-nengen, weruh ana wedhus gèmbèl lanang sunguné kecanthol ing grumbul. Wedhus mau banjur dijupuk lan digawé saos kurban, liruné anaké.

¹⁴ Abraham njenengaké panggonan mau: "Allah nyawisi". Tekan sepréné ana unèn-unèn: "Gusti Allah wis nyawisi ana ing gunungé."

¹⁵ Malaékaté Pangéran nguwuh menèh saka ing langit marang Abraham,

¹⁶ "Aku supaos demi Asma-Ku piyambak, rèhné kowé ora owel nyaosaké anakmu ontang-anting,

¹⁷ mulané Aku bakal nglubèraké berkah-Ku marang kowé. Anak-turunmu bakal dadi akèh banget kaya lintang ing langit lan kaya wedhi ing gisiking segara. Anak-turunmu bakal nelukaké para mungsuhé lan ngrebut kutha-kuthané.

¹⁸ Lantaran turunmu sakèhing bangsa ing bumi bakal padha binerkahan, merga kowé wis nglakoni apa sing Dakdhawuhaké."

¹⁹ Sawisé mengkono Abraham banjur marani abdi-abdiné, nuli padha bebarengan mulih menyang Bèrsyéba. Abraham saterusé manggon ana ing kono.

²⁰ Sawisé lelakon mau Abraham olèh kabar yèn Nahor, adhiné, duwé anak lanang wolu patutan saka Milka, bojoné, yakuwi:

²¹ Us, sing mbarep, banjur adhi-adhiné: Bus, Kemuèl, sing dadi leluhuré bangsa Aram,

²² Kèsèd, Hazo, Pildasy, Yidlaf, lan Bétuèl.

²³ Bétuèl kuwi bapakné Ribkah.

²⁴ Nahor duwé selir jenengé Réuma, sing nglairaké Tébah, Gaham, Tahasy lan Maaka.

23 ¹ Umuré Sarah nyandhak satus pitulikul taun,

² banjur tinggal-donya ana ing Kiryat-Arba, yakuwi Hébron, ing tanah Kenaan. Abraham nunggoni lan nangisi layoné.

³ Layon mau banjur ditinggal nemoni anak-anaké Hèt, tembungé,

⁴ "Kula wonten ing ngriki dados tiyang ngamanca, ingkang mondhok wonten negari panjenengan. Menawi mboten

wonten pakèwedipun, kula kepéngin tumbas siti ing ngriki kanggé ngubur sémah kula."

⁵ Wong-wong Hèt nuli padha mangsuli,

⁶ "Panjenengan rak presasat raja wonten ing satengahing bangsa kula. Pramila sumangga kula aturi milih piyambak panggènan ingkang panjenengan kersakaken kanggé pesaréan. Kula sami bingah menawi panjenengan kersa nyarèkaken ingkang séda wonten ing ngriki."

⁷ Abraham banjur mbungkuk ngurmati para anaké Hèt mau,

⁸ sarta mangsuli, "Menawi para sedhèrèk sampun marengaken kula ngubur sémah kula wonten ngriki, kula nyuwun tulung kersaa nembungaken dhateng Éfron, anakipun Zohar,

⁹ supados kula angsal numbas Guwa Mahpéla, gadhahanipun, ingkang keprenah ing sisihé pategilanipun. Pinten reginipun badhé kula bayar, lan panjenengan kula aturi neksèni, margi siti menika menawi sampun dados gadhahan kula, badhé kula enggé kuburan."

¹⁰ Éfron dhéwé pinuju mèlu linggih karo wong-wong Hèt mau. Éfron banjur mangsuli Abraham, diseksèni déning sedulur-seduluré sing padha nglumpuk ana ing sekèthèngé negara mau,

¹¹ "Rama Abraham ingkang kula hurmati. Pasitèn menika kula aturaken dhateng panjenengan; mekaten ugi guwa ingkang wonten ing ngriku, inggih kula aturaken pisan. Para sedhèrèk sedaya kula aturi nyeksèni atur kula menika. Sumangga ingkang séda kula aturi nyarèkaken ing ngriku."

¹² Abraham mbungkuk hurmat menèh marang para anaké Hèt,

¹³ lan kaseksènan déning wong-wong mau kandha karo Éfron mengkéné, "Kula aturi menggali atur kula. Menawi kepareng, pasitèn menika sedaya badhé kula tumbas lan kula bayar, supados kula saged ngubur sémah kula wonten ing ngriku."

¹⁴ Éfron mangsuli,

¹⁵ "Rama Abraham, siti menika namung pengaos kawan atus arta slaka; menapa tegesipun arta semanten menika tumrap panjenengan lan kula? Sumangga kaagema nyarèkaken ingkang séda."

¹⁶ Abraham sarujuk karo penjaluké Éfron mau, nuli nimbang dhuwit slaka (sing payu kanggo dol-tinuku), cacahé 400 sèkel, kaseksènan déning bangsa Hèt.

¹⁷ Mengkono mulané lemahé Éfron ing Mahpéla, Wétan Mamré, guwa lan sakèhé wit-witan sing ana ing palemahan mau,

¹⁸ katetepaké dadi duwèké Abraham; diseksèni déning wong-wong Hèt, sing padha mèlu rembugan ing sekèthèngé negara mau.

¹⁹ Abraham banjur ngubur Sarah ana ing Guwa Mahpéla, cedhak karo kutha Mamré, ing tanah Kenaan.

²⁰ Dadi lemah karo Guwa Mahpéla diresmèkaké déning wong Hèt dadi duwèké Abraham, kanggo kuburan.

24 ¹ Kecrita Abraham wis sepuh banget. Ing sabarang tumindaké binerkahan déning Allah.

² Ing sawijining dina Abraham nimbali abdiné sing tuwa dhéwé, sing diprecaya ngurus bandhané kabèh, dikon sumpah

srana numpangaké tangané ing sangisoring cethiké^y Abraham.

³Tembungé, "Sumpaha demi Allah ing swarga lan bumi, yèn kowé ora arep nggolèkaké jodho anakku Iskak, wong wadon tanah Kenaan kéné.

⁴Lungaa menyang tanah kelairanku, anakku golèkna jodho saka antarané sanak-sedulurku."

⁵Abdi mau nuli matur, "Kadospundi menawi laré èstrinipun mboten purun dipun ajak mriki; menapa putra panjenengan lajeng kula ajak mrika?"

⁶Nanging Abraham mangsuli, "Anakku aja pisan-pisan kokgawa mrana!

⁷Merga Allah ing swarga wis ndhawuhi supaya aku ninggal balé-omahé bapakku, bangsaku lan negaraku, sarta paring prejanji klawan sumpah, yèn bakal maringaké negara iki marang anak-turunku. Panjenengané piyambak bakal ngutus malaékaté ndhisiki lakumu, temah ing kana kowé bakal ketemu karo

^ynumpangaken tangan ing sangandhaping cethik: menika caranipun tiyang kala semanten ngucapaken sumpah lan sumpah menika mboten saged dipun éwahi.

bocah wadon sing gelem dipèk bojo anakku.

⁸ Déné yèn bocah wadon mau ora gelem kokgawa, kowé luwar saka sumpahmu iki. Nanging aja pisan-pisan anakku kokbalèkaké menyang negara asalku."

⁹ Abdi mau banjur numpangaké tangané ana ing sangisoring cethiké Abraham, bendarané, lan sumpah yèn arep nglakoni apa sing didhawuhaké bendarané.

¹⁰ Abdi mau banjur budhal nggawa unta sepuluh dimomoti raja-brana rupa-rupa. Lakuné ngener tanah Aram-Naharayim, sing biyèn dienggoni Nahor; dunungé ing saloré Mésopotamia.

¹¹ Satekané ing kono untané dijermaké ana ing sacedhaké sumur. Nalika semono wis soré, wayahé wong wadon padha teka ngangsu ing sumur mau.

¹² Abdi mau nuli ndedonga, "Dhuh Allahipun bendara kula Abraham. Kula nyuwun tulung mugèng kula kautus angsala damel. Kersaa ngrentahaken sih dhateng bendara kula Abraham.

¹³ Kula badhé ngentosi wonten ing sumur ngriki, lan sekedhap malih

laré-laré èstri saking dhusun badhé dhateng ngangsu.

¹⁴ Kula badhé wicanten dhateng salah setunggaling laré èstri wau, 'Aku wènèhana ngombé'. Menawi laré èstri wau mangsuli, 'Mangga kula aturi ngunjuk, malah unta-unta sampéyan inggih badhé kula sukani ngombé pisan', menika dados pretandha bilih laré wau ingkang Panjenengan kersakaken dados jodhonipun bendara kula Iskak. Srana mekaten kula ngertos, bilih Panjenengan netepi prejanjian Panjenengan kaliyan bendara kula Abraham."

¹⁵ Kecrita sadurungé abdi mau rampung enggoné ndedonga, ana bocah wadon teka nyunggi jun, jenengé Ribkah, anaké Béтуèl. (Béтуèl kuwi anaké Milka, bojoné Nahor, adhiné lanang Abraham.)

¹⁶ Ribkah mau rupané ayu banget, isih prawan. Dhèwèké medhun menyang sumur, ngisèni juné, banjur bali munggah menèh.

¹⁷ Abdi mau énggal-énggal maju methukaké karo kandha, "Endhuk, mbok aku wènèhana ngombé sethithik saka junmu."

¹⁸ Wangsulané bocah wadon mau, "Mangga pak." Juné nuli énggal diedhunaké, disangga nganggo tangané, lan wongé ditulungi ngombé.

¹⁹ Sawisé awèh ngombé, bocah wadon mau nuli muni, "Unta sampéyan badhé kula sukani ngombé pisan satuwukipun."

²⁰ Juné nuli disuntak ing wadhah sing kanggo ngombé unta-unta. Banjur bali mlayu menyang sumur ngangso kaké untané kabèh.

²¹ Abdi mau tansah ngawasaké sapolahé bocah wadon kuwi karo sumlengeren. Dhèwèké yakin, yèn yaiki bocah wadon sing dikersakaké déning Gusti Allah dadi jodhoné Iskak, bendarané.

²² Bareng bocah wadon mau wis rampung enggoné ngombèni unta-unta kabèh, si abdi nuli njupuk anting-anting emas sing boboté setengah sèkel, dienggokaké ing irungé bocah wadon mau. Lan gelang emas sepasang sing boboté sepuluh sèkel dienggokaké ing tangané;

²³ karo takon, "Endhuk, kowé kuwi anaké sapa? Apa ing omahé bapakmu ana panggonan sing kena kanggo nginep aku sakancaku?"

²⁴ Wangsulané bocah wadon mau, "Kula menika anakipun Bétuèl, putunipun Nahor lan Milka.

²⁵ Ing griya kula kathah damèn lan tedha kéwan. Papan kanggé nyipeng inggih wonten."

²⁶ Abdi mau banjur sumungkem sujud marang ngarsané Allah, karo munjuk,

²⁷ "Pinujia Allahé bendaraku Abraham, sing wis ngetingalaké sih lan kasetyané marang bendaraku, sing ngirid lan njujugaké aku ing omahé seduluré bendaraku."

²⁸ Bocah wadon mau mlayu mulih lan nyritakaké lelakoné marang ibuné.

²⁹ Ribkah kuwi duwé kakang, jenengé Laban.

³⁰ Bareng krungu critané adhiné lan ndeleng anting-anting irung lan gelang sing ana ing tangané adhiné, Laban énggal-énggal mlayu nemoni abdiné Abraham, sing isih ngadeg ing sacedhaké sumur.

³¹ Laban banjur ngajak abdi mau, tembungé, "Sedhèrèk ingkang kinasih, mangga sampéyan mampir, sampun wonten ing njawi. Mangga, sampéyan ngaso ing griya kula. Sampun kula cawisi

kamar lan panggènan kanggé unta-unta sampéyan."

³² Abdiné Abraham banjur mlebu ing omah. Laban ngedhun-edhunaké momotané unta-unta, njupuk damèn kanggo slèmèké, sarta pakan kanggo kéwan-kéwan mau. Nuli nggawa banyu kanggo wisuh sikilé para tamu.

³³ Nanging bareng disuguh mangan, abdiné Abraham mau kandha ngéné, "Nyuwun ngapunten, kula mboten badhé nedha, menawi dèrèng ngaturaken kapreluan kula." Wangsulané Laban, "Mangga sampéyan criyosaken."

³⁴ Abdiné Abraham banjur matur, "Kula menika abdinipun Abraham,

³⁵ tiyang ingkang binerkahan sanget déning Allah, ngantos dados tiyang ingkang sugih sanget. Kagungan raja-kaya rupi ménda gèmbèl, ménda jawi, lembu, unta, kuldi, slaka, emas, réncang-tumbasan jaler lan èstri.

³⁶ Sarah, garwanipun, kaparingan anak jaler nalika sampun sepuh sanget. Pramila bendara kula Abraham marisaken bandhanipun sedaya dhateng anakipun jaler wau.

³⁷ Kula dipun dhawuhi prejanji kanthi supaos déning bendara kula mekaten, 'Kowé aja pisan-pisan nggolèkaké jodho anakku bocah wadon saka tanah Kenaan, ³⁸ nanging golèkna saka ing antarané sanak-seduluré bapakku. Énggal mangkata mrana!'

³⁹ Kula inggih matur, 'Kadospundi menawi laré èstri wau mboten purun kula bekta?'

⁴⁰ Ngandikanipun, 'Gusti Allah sing dakbektèni bakal ngutus malaékaté ngirid lakumu lan mberkahi kowé, temah kowé bakal olèh gawé. Kowé bakal nggawa jodhoné anakku saka ing antarané sanak-sedulurku.

⁴¹ Yèn kowé wis marani sanak-sedulurku, mangka kowé ditampik, kowé lagi luwar saka sumpahmu.'

⁴² Dinten menika wau kula dumugi ing sumur, lajeng ndedonga ing salebeting batos, 'Dhuh Allahipun bendara kula Abraham, kula nyuwun tulung supados lampah kula angsula damel.'

⁴³ Kula badhé ngentosi ing sumur ngriki. Menawi wonten laré èstri dhateng ngangsu, kula lajeng badhé nembung:

‘Mbok aku wènèhana ngombé saka ing junmu sethithik waé,’

⁴⁴ mangka laré wau lajeng mangsuli: ‘Mangga, kula aturi ngombé, lan unta-unta sampéyan badhé kula ombèni pisan,’ mugi menika dados titikan, ‘Bilih laré èstri menika ingkang Panjenengan kersakaken dados jodhonipun bendara kula Iskak.’

⁴⁵ Enggèn kula ndedonga salebeting batos dèrèng rampung, lhakok Ribkah dhateng mbekta jun, badhé ngangsu mriku. Sareng minggah saking sumur lajeng kula celaki kaliyan mungel, ‘Mbok aku wènèhana ngombé saka ing junmu sethithik waé.’

⁴⁶ Piyambakipun kokénggal-énggal ngedhakaken junipun, kaliyan mungel, ‘Mangga sampéyan ngombé,’ lajeng nawèni badhé ngombèni unta-unta kula pisan. Kula lajeng ngombé lan unta-unta kula inggih lajeng dipun ombèni.

⁴⁷ Sesampunipun mekaten kula lajeng takèn, ‘Ndhuk, kowé kuwi anaké sapa?’ Wangsulanipun, ‘Kula anakipun Bétuèl. Bétuèl menika anakipun Nahor lan Milka.’ Kula lajeng mendhet anting-anting irung

lan gelang emas, kula anggèkaken piyambakipun.

⁴⁸ Mila kula lajeng nyembah sujud dhateng Gusti Allah sesembahanipun bendara kula Abraham, déné sampun kersa ngirid lampah kula njujug dhateng sedhèrèkipun bendara kula, temah saged kepanggih kaliyan laré èstri menika.

⁴⁹ Samangké mangga kula aturi ngandika menapa panjenengan badhé nandukaken katresnan lan kuwajiban panjenengan dhateng bendara kula Abraham, menapa mboten, supados kantenan menapa ingkang badhé kula tindakaken."

⁵⁰ Laban lan Bétuèl banjur mangsuli, "Sarèhné prekawis menika sampun kakersakaken déning Pangéran piyambak, pramila kula namung sami pasrah, ndhèrèk ing sakersanipun.

⁵¹ Sumangga, kajengipun Ribkah tumut sampéyan lan kajodhokaken kaliyan putranipun bendara sampéyan, kados ingkang kadhawuhaken déning Pangéran."

⁵² Bareng krungu wangsulan sing mengkono mau abdiné Abraham banjur sujud nyembah marang Gusti Allah.

⁵³ Abdi mau nuli ngetokaké sandhangan lan rerenggan emas lan slaka, diwènèhaké marang Ribkah. Semono uga kakangné lan ibuné padha diaturi barang-barang sing larang regané.

⁵⁴ Sawisé mengkono abdiné Abraham lan kanca-kancané lagi padha gelem mangan lan ngombé, sarta nginep ana ing omah kono. Ésuké, sawisé padha tangi, abdiné Abraham nuli kandha karo sing duwé omah, "Keparenga kula samenika mantuk dhateng panggènanipun bendara kula."

⁵⁵ Nanging kakangné lan ibuné Ribkah kandha, "Mbok ngentosi seminggu utawi sedasa dinten malih; sesampunipun menika kajengipun Ribkah tumut."

⁵⁶ Nanging abdi mau matur, "Kula sampun panjenengan gondhèli. Pangéran sampun nglestantunaken lampah kula, mila keparenga kula tumunten bidhal, mantuk dhateng panggènanipun bendara kula."

⁵⁷ Banjur diwangsuli, "Saénipun kula nantun dhateng Ribkah piyambak rumiyin, kadospundi pemanggihipun."

⁵⁸ Ribkah nuli diundang lan ditari, "Apa kowé gelem diajak budhal saiki?" Wangsulané, "Inggih, purun."

⁵⁹ Ribkah nuli dililani budhal, bareng karo abdiné Abraham sakancané, dikanthèni pamomongé.

⁶⁰ Ribkah diberkahi déning kakang lan ibuné mengkéné, "Ribkah, muga-muga kowé kaparingana turun mayuta-yuta! Muga-muga tedhak-turunmu nelukaké lan ngwasani kutha-kuthané mungsuhé."

⁶¹ Sawisé mengkono, Ribkah lan para réwangé wadon banjur padha tata-tata lan budhal nunggang unta mèlu abdiné Abraham.

⁶² Kocapa Iskak mentas bali saka alas, liwat sumur Lakhai-Roi, merga nalika semono dhèwèké manggon ing tanah Kanaan sisih Kidul.

⁶³ Ngarepaké surup, Iskak metu saka kémah arep mlaku-mlaku ing ara-ara samun golèk hawa seger. Dumadakan weruh iring-iringan unta teka.

⁶⁴ Bareng Ribkah weruh Iskak, banjur énggal-énggal medhun saka untané,

⁶⁵ sarta takon karo abdiné Abraham, "Tiyang jaler ingkang methukaken kita menika sinten?" Wangsulané abdi mau,

"Inggih menika bendara kula Iskak." Ribkah banjur énggal-énggal njupuk krudhungé kanggo nutupi rainé.

⁶⁶ Abdiné Abraham mau nuli nyritakaké lelakoné kabèh marang Iskak.

⁶⁷ Iskak banjur ngajak Ribkah, digawa mlebu menyang kémahé Sarah, ibuné, sarta sabanjuré dadi bojoné. Iskak tresna banget marang Ribkah, lan dadi panglipur sawisé ditinggal mati ibuné.

25 ¹ Abraham kawin menèh karo wong wadon jenengé Ketura.

² Ketura mau anak-anak: Zimran, Yoksan, Médan, Midian, Isbak, lan Suah.

³ Yoksan duwé anak: Syéba lan Dédan. Anaké Dédan kuwi wong Asyur, wong Letus lan wong Léum.

⁴ Midian duwé anak: Éfa, Èfèr, Hénokh, Abida, lan Èldaa. Iku kabèh anak-turuné Ketura.

⁵ Senajan Abraham marisaké bandhané kabèh marang Iskak,

⁶ éwasemono nalika sugengé akèh pawèwèhé marang anak-anaké sing patutan saka bojo liya-liyané. Nanging banjur padha dikon pindhah menyang tanah sawétané Kenaan, kapisah karo Iskak, anaké.

⁷ Bareng wis tuwa banget lan umuré genep satus pitung puluh lima taun,

⁸ Abraham tilar-donya,

⁹ kakubur déning Iskak lan Ismaèl, anaké, ana ing Guwa Mahpéla, ing palemahan tilas duwèké Éfron, anaké Zohar, wong Hèt, ing sisih wétané Mamré.

¹⁰ Palemahan mau wis dituku Abraham saka anak-turuné Hèt. Sarah, bojoné Abraham, iya kakubur ana ing kono.

¹¹ Satilaré Abraham, Gusti Allah mberkahi Iskak, kang manggon ing sacedhaké sumur Lakhai-Roi.

¹² Ismaèl kuwi anaké Abraham, patutan saka Hagar, wong Mesir, batur-tukoné Sarah.

¹³ Ismaèl duwé anak rolas, kaya kang kasebut ing ngisor iki, wiwit sing tuwa dhéwé: Nébayot, Kédar, Abdéèl, Mibsam, Misma, Dumah, Masa, Hadad, Téma, Yétur, Nafisy lan Kédma; padha dadi leluhuré bangsa rolas. Désa sing dienggoni uga disebut manut jeneng-jenengé wong-wong mau.

¹⁴ (25:13)

¹⁵ (25:13)

¹⁶ (25:13)

¹⁷ Nalika tinggal-donya Ismaèl umuré satus telung puluh pitu taun.

¹⁸ Anak-turuné Ismaèl manggon ing tanah sing dunungé ing antarané Hawila lan Sur, sawétané tanah Mesir, nganti tekan Asyur, dadi adoh saka panggonané anak-turuné Abraham liya-liyané.

¹⁹ Iki tedhak-turuné Iskak, anaké Abraham.

²⁰ Nalika Iskak umur patang puluh taun kawin karo Ribkah, adhiné Laban, anaké Bétuèl, wong Aram saka Mésopotamia.

²¹ Sarèhné Ribkah ora duwé anak, Iskak banjur nyenyuwun marang Allah. Gusti Allah nyembadani panyuwuné, temahan Ribkah banjur ngandheg.

²² Bayiné kembar, lan nalika isih ana ing wetengan bayi-bayi mau padha gelutan. Pangunandikané Ribkah, "Yagéné aku kokkudu ngalami mengkéné?" Mulané banjur nyuwun pirsá marang Allah.

²³ Pangandikané Gusti Allah, "Ing wetengmu ana bangsa loro, sing padha sesatron, sing enom luwih rosa ketimbang karo sing tuwa, sing mbarep bakal ngawula marang sing ragil."

²⁴ Bareng wis tekan wektuné, Ribkah nuli mbabar; bayiné kembar loro lanang kabèh.

²⁵ Sing mbarep kulité semu abang kebak wulu. Mulané banjur dijenengaké Ésau.^z

²⁶ Bareng bayi sing kapindho lair, tangané nyekeli tungkaké Ésau. Mulané dijenengaké Yakub.^a Nalika bocah loro mau padha lair, Iskak umuré sewidak taun.

²⁷ Bocah loro mau padha mundhak gedhé. Ésau dadi tukang mbebedhag sing pinter banget. Senengané tlusupan ana ing alas; nanging Yakub wataké anteng, senengané ana ing omah waé.

²⁸ Iskak tresna karo Ésau, merga pekaremané mangan daging olèh-olèhané Ésau enggoné mbebedhag. Nanging Ribkah luwih tresna marang Yakub.

²⁹ Ing sawijining dina nalika Yakub lagi nggodhog kacang abang, Ésau teka, bali

^zÉsau: wonten sesambetanipun kaliyan Séir: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "kebak wulu".

^aYakub: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: 'tungkak' utawi 'ngapusi'.

saka enggoné mbebedhag. Ésau ngelih banget.

³⁰ Banjur kandha karo Yakub, "Aku ngelih banget. Aku wènèhana sing abang-abang kuwi, sethithik waé." Mulané Ésau diparabi: Édom.^b

³¹ Yakub mangsuli, "Dakwènèhi, angger wewenangmu pembarep genti kokwènèhaké aku."

³² Ésau banjur muni, "Aku ora preduli karo wewenangku dadi pembarep. Aku sélak mati kaliren."

³³ Wangsulané Yakub, "Sumpah dhisik yèn wewenangmu dadi pembarep kokwènèhaké aku." Ésau banjur sumpah ngeculaké wewenangé dadi pembarep marang Yakub.

³⁴ Yakub banjur awèh roti lan kacang abang godhogan marang Ésau. Sawisé mangan lan ngombé Ésau banjur lunga. Kaya mengkono Ésau enggoné ngrèmèhaké wewenangé dadi pembarep.

26¹ Kecrita ing negara kono ana pailan gedhé, kaya dhèk jamané Abraham. Iskak banjur lunga menyang Gérar, sowan ing ngarsané Abimèlèh,

^bÉdom: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: 'abang'.

raja ing Filistin, saprelu nyuwun supaya dililani manggon ana ing kono.

²Sebab Gusti Allah wis ngetingal marang Iskak lan ngandika, "Kowé aja lunga menyang tanah Mesir, manggona ana ing tanah kéné, kaya sing Dakdhawuhaké marang kowé.

³Aku bakal nganthi lan mberkahi kowé. Tanah iki kabèh bakal Dakparingaké marang kowé lan marang anak-turunmu. Aku bakal netepi janji-Ku marang Abraham, bapakmu.

⁴Anak-turunmu bakal Dakdadèkaké akèh banget nganti kaya lintang ing langit, lan tanah iki kabèh bakal Dakparingaké dadi duwèké. Sakèhé bangsa ing bumi bakal nyuwun Dakberkahi, kaya enggon-Ku mberkahi anak-turunmu.

⁵Kowé bakal Dakberkahi, merga saka Abraham, kang mbangun-turut marang Aku lan nglakoni sakèhé prenatal lan dhawuh-Ku."

⁶Mulané Iskak tetep manggon ana ing Gérar.

⁷Nalika wong-wong ing kono padha nakokaké bab Ribkah, Iskak mangsuli yèn Ribkah kuwi adhiné, dudu bojoné.

Iskak wedi yèn dipatèni wong-wong ing kono merga kepéngin ngrebut Ribkah, awit Ribkah kuwi rupané ayu banget.

⁸ Kocapa bareng wis wetara suwé enggoné manggon ana ing Gèrar kono, lan Raja Abimèlèh pinuju ngungkap saka jendhélané, panjenengané ngonangi Iskak lagi sih-sinihan karo Ribkah, bojoné.

⁹ Iskak banjur ditimbali lan dipangandikani, "Dados Ribkah menika saèstunipun garwa panjenengan ta! Kénging menapa panjenengan kokngendika bilih piyambakipun menika rayi panjenengan?" Wangsulane Iskak, "Kula kuwatos dipun pejahi menawi kula ngaken, bilih Ribkah menika sémah kula."

¹⁰ Pangandikané Abimèlèh, "Tumindak panjenengan ingkang kados mekaten menika tumrap kula sabangsa mboten pantes sanget. Saupami kelampahan wonten salah setunggaling tiyang kula ngempali garwa panjenengan menapa mboten lepat panjenengan piyambak?"

¹¹ Abimèlèh nuli ndawuhaké marang rakyaté kabèh mengkéné, "Sapa sing

ngganggu-gawé Iskak utawa bojoné, bakal kena ukum pati."

¹² Iskak nyebar wiji ing tanah kono, lan taun kuwi panèné tikel satus, merga saka berkahé Pangéran.

¹³ Bandhané saya mundhak akèh nganti wekasané Iskak dadi wong sing sugih banget.

¹⁴ Sarèhné raja-kayané sing rupa wedhus gèmbèl lan sapi, semono uga baturé akèh banget, wong Filistin padha mèri.

¹⁵ Banjur padha ngurugi sumur-sumur sing didhudhuk déning para abdiné Abraham, nalika Abraham isih urip, ditableg lemah.

¹⁶ Raja Abimèlèh banjur ngandika marang Iskak, "Panjenengan kula aturi késah saking ngriki, awit kawibawan panjenengan sampun nglangkungi kula sedaya."

¹⁷ Iskak banjur lunga saka tanah kono, lan manggon ing Lembah Gérar, nganti kepara suwé.

¹⁸ Sumur-sumur sing didhudhuk nalika jamané Abraham lan ditableg déning wong-wong Filistin didhudhuk menèh.

Sumur-sumur mau dijenengi padha kaya enggoné njenengi bapakné biyèn.

¹⁹ Abdi-abdiné Iskak padha ngedhuk sumur ana ing Lembah Gèrar kono lan metu banyuné.

²⁰ Nanging para pangon ing Gèrar padha ngajak tukaran karo para pangoné Iskak. Padha muni, "Sumur iki duwèkku." Mulané Iskak njenengi sumur mau "Ésèk," tegesé: tukaran.

²¹ Abdiné Iskak ngedhuk sumur liyané, lan ing kono dadi padu menèh. Mulané sumur mau dijenengi: "Sitna," tegesé: memungsuhan.

²² Iskak banjur pindhah saka ing kono lan ngedhuk sumur menèh, nanging ora ndadèkaké tukar-padu. Mulané sumur mau dijenengi: "Réhobot," tegesé: Ombèr. Ujaré, "Saiki Gusti Allah maringi ombèr marang Aku ing bumi kéné, lan kita bakal saya makmur."

²³ Saka ing kono Iskak pindhah menyang Bèrsyéba.

²⁴ Ing sawijining dina, ing wayah bengi Gusti Allah ngetingal marang Iskak, pangandikané, "Aku iki Allahé bapakmu Abraham. Aja wedi. Aku nganthi marang kowé. Aku bakal mberkahi kowé, lan

anak-turunmu bakal Dakgawé akèh banget, merga saka janji-Ku marang Abraham, abdi-Ku."

²⁵ Iskak banjur ngedegaké mesbèh lan ngluhuraké Asmané Gusti Allah ana ing kono. Iskak nuli masang kémah lan abdiné padha ngedhuk sumur menèh.

²⁶ Ing sawijining dina Raja Abimèlèh teka saka Gérar, karo Ahuzat, penaséhaté, lan Pikhol, sénapatiné, arep ketemu karo Iskak.

²⁷ Iskak takon, "Kénging menapa samenika panjenengan sami rawuh mriki, mangka rumiyin panjenengan nundhung kula saking Gérar?"

²⁸ Wangsulané Abimèlèh sakancané, "Samenika sampun tetéla, bilih Gusti Allah nganthi dhateng panjenengan, lan kula kinten saé menawi kita sami damel prejanjian. Kula aturi sumpah,

²⁹ bilih panjenengan mboten badhé nandukaken pendamel awon dhateng kula, kados déné kula inggih mboten badhé nandukaken pendamel awon dhateng panjenengan. Kula sampun damel saé dhateng panjenengan, sarta panjenengan késah tanpa kula menapak-menapakaken. Kanggé kula

sampun cetha, bilih panjenengan menika dipun ayomi déning Allah."

³⁰ Iskak banjur nganakaké pésta kanggo ngurmati Abimèlèh sakancané, nuli padha mangan lan ngombé.

³¹ Ésuké Iskak lan Abimèlèh bebarengan padha sumpah. Iskak nuli nguntapaké tamuné nalika padha budhalan, sawisé kuwi banjur padha pepisahan.

³² Ing dina iku uga baturé Iskak padha teka lapur, yèn sumur sing padha didhudhuk wis metu banyuné.

³³ Iskak banjur njenengi sumur mau "Séba," tegesé: Sumpah; mula kutha ing kono disebut Bèrsyéba.

³⁴ Nalika umur patang puluh taun Ésau rabi karo prawan loro saka bangsa Hèt, jenengé Yudit, anaké Beèri lan Basmat, anaké Élon.

³⁵ Wong wadon loro mau gawé susahé Iskak lan Ribkah.

27 ¹ Kecrita nalika wis tuwa, Iskak ing sawijining dina ngundang Ésau, anaké mbarep, dikandhani, "Nggèr anakku." Wangsulané Ésau, "Kula, pak."

² Iskak banjur kandha mengkéné, "Kowé ngerti yèn aku wis tuwa lan

mbokmenawa ora suwé menèh bakal mati.

³ Mulané gendhéwa lan panahmu jupuken, lan lungaa mbebedhag kéwan ing alas.

⁴ Olahen sing énak kaya sing dadi karemanku, mbanjur ladèkna mréné. Sawisé dakpangan kowé bakal dakberkahi; kuwi berkahku pungkasan kanggo kowé sadurungé aku mati."

⁵ Ribkah krungu apa sing dikandhakaké Iskak marang Ésau. Mulané bareng Ésau wis mangkat mbebedhag.

⁶ Ribkah banjur kandha karo Yakub, "Aku mau krungu bapakmu kandha karo kakangmu Ésau mengkéné,

⁷ "Lungaa mbebedhag, aku olèhna kéwan alas, kuwi olahen lan ladèkna mréné. Sawisé rampung enggonku mangan, aku bakal mberkahi kowé ana ing ngarsané Pangéran, sadurungé aku mati."

⁸ Ribkah nerusaké enggoné ngandhani Yakub, anaké, "Mulané, nggèr, kandhaku iki rungokna lan lakonana.

⁹ Lungaa menyang panthaning wedhus, milihha cempé wedhus jawa loro sing

lemu, mengko dakolahé kaya sing dadi karemané bapakmu.

¹⁰ Banjur aturna supaya didhahar, lan sawisé mengkono kowé bakal diberkahi sadurungé bapakmu tilar-donya."

¹¹ Nanging Yakub mangsuli, "Bu, kakang badanipun rak kebak rambut, mangka kulit kula klimis.

¹² Mangké yèn bapak nggrayangi badan kula lan pirsá yèn kula apusi, kula rak badhé mboten dipun berkahi, malah badhé dipun ipat-ipati."

¹³ Pangucapé ibuné, "Nggèr, aja kuwatir. Karebèn aku sing nyangga ipat-ipaté. Kowé nglakonana apa sing dakkandhakaké mau. Lungaa, njupuka cempé-cempéné."

¹⁴ Yakub banjur lunga njupuk cempé loro mau lan diaturaké marang ibuné. Ribkah banjur ngolah masakan senengané Iskak,

¹⁵ nuli njupuk sandhangané Ésau sing apik dhéwé, sing disimpen ing omahé, dienggokaké Yakub.

¹⁶ Lengen lan guluné Yakub sing klimis kuwi ditutupi nganggo kulit cempé.

¹⁷ Daging sing wis diolah mau lan roti panggangan banjur dikon ngladèkaké.

¹⁸ Sawisé mengkono Yakub banjur mlebu ing kamaré bapakné lan matur, "Bapak!" Wangsulané Iskak, "Kowé kuwi sapa? Ésau apa Yakub?"

¹⁹ Yakub mangsuli, "Kula Ésau, putranipun bapak ingkang mbajeng. Dhawhipun bapak wau sampun kula lampahi. Mangga kula aturi lenggah lan dhahar daging ingkang sampun kula masak menika. Sesampunipun lajeng kula aturi mberkahi kula."

²⁰ Iskak banjur clathu, "Kokgelis temen enggonmu olèh bedhagan, nggèr?" Wangsulané Yakub, "Menika mboten sanès margi saking berkahipun Pangéran, Allah sesembahanipun bapak."

²¹ Iskak banjur akon Yakub nyedhak, "Nyedhaka mréné, nggèr. Awakmu dakgrayangané, apa nyata kowé kuwi anakku Ésau apa dudu."

²² Yakub banjur nyedhak, nuli digrayangi bapakné. Pangucapé Iskak, "Swaramu kokkaya swarané Yakub, nanging tanganmu kaya tangané Ésau."

²³ Enggoné pangling karo Yakub kuwi merga tangané Yakub mau uga dhiwut-dhiwut kaya tangané Ésau.

²⁴ Sadurungé mberkahi, Iskak takon menèh karo Yakub, "Apa kowé kuwi anakku Ésau temenan?" Wangsulane Yakub, "Inggih, leres!"

²⁵ Iskak banjur kandha, "Aku jupukna dagingé sairis. Sawisé dakpangan, kowé nuli bakal dakberkahi." Yakub banjur ngladèkaké dagingé, sawisé kuwi diaturi ngunjuk anggur sethithik.

²⁶ Iskak akon Yakub nyedhak, pangucapé, "Nyedhaka mréné, nggèr. Aku ambungen."

²⁷ Bareng Yakub nyedhak lan ngambung bapakné, Iskak ngambu gandané sandhangané Ésau. Yakub banjur diberkahi, pangucapé, "Gandané anakku kuwi kaya gandané lemah subur sing binerkahan ing Gusti Allah.

²⁸ Muga Allah maringana marang kowé ebuning langit, lan bumi sing eloh. Muga Panjenengané maringi kowé gandum lan anggur klawan lubèr!

²⁹ Para bangsa padha ngawulaa marang kowé lan nungkula ana ing ngarepmu. Kowé mengkua sakèhé sanak-sedulurmu lan anak-anaké biyungmu padha ngurmatana marang kowé. Wong sing nyumatani kowé kenaa ing supata, lan

wong sing mberkahi kowé diberkahana déning Allah."

³⁰ Bareng Iskak wis rampung enggoné mberkahi, Yakub banjur mundur. Ora let suwé Ésau teka saka enggoné mbebedhag.

³¹ Kéwan bedhagané banjur diolah lan diladèkaké marang bapakné. Aturé, "Mangga lenggah pak, lan dhahar masakan daging angsal-angsalan kula mbebedhag, tumunten kersaa mberkahi kula!"

³² Iskak nuli takon, "Lho, kowé kuwi sapa?" Wangsulane Ésau, "Kula Ésau, putra mbajeng panjenengan."

³³ Awaké Iskak sekojur gemeter, banjur takon, "Yèn ngono, sing nggawa masakan kéwan bedhagan mréné mau sapa? Masakané wis dakpangan sadurungé kowé teka. Banjur uga wis dakberkahi, berkahku pungkasan, lan berkah kuwi bakal tetep selawas-lawasé."

³⁴ Bareng krungu tembungé bapakné mengkono mau Ésau banjur nangis kelara-lara merga kecuwan. Aturé marang bapakné, "Dhuh bapak, mugi

inggih kersa maringi berkah dhateng kula."

³⁵ Wangsulané Iskak, "Adhimu wis mréné ngapusi aku lan ngrebut berkah sing jané arep dakwènèhaké kowé."

³⁶ Pangucapé Ésau, "Mula bener jenengé Yakub.^c Wis ping pindho iki dhèwèké ngapusi aku. Biyèn wis ngakali wewenangku dadi pembarep, saiki berkah sing mesthiné kanggo aku direbut." Aturé Ésau marang bapakné, "Menapa bapak mboten kagungan berkah sanèsipun kanggé kula?"

³⁷ Wangsulané Iskak, "Yakub wis dakdadèkaké bendaramu, lan sanak-seduluré kabèh bakal ngawula marang dhèwèké. Gandum lan anggur iya wis dakwènèhaké. Kowé wis ora komanan apa-apa, nggèr!"

³⁸ Ésau adreng penjaluké marang bapakné, "Menapa bapak namung kagungan berkah menika thok? Dhuh bapak, èstu kula ugi nyuwun panjenengan berkahi." Ésau enggoné njaluk mau karo nangis keranta-ranta.

^cYakub: mirsanana Kej 25:26.

³⁹ Iskak banjur mangsuli, "Papan sing bakal kokenggoni kuwi cengkar, ora ana lemahé eloh lan ebun sing tumurun.

⁴⁰ Srananing panganmu kuwi pedhang, nanging kowé bakal ngawula marang adhimu. Bisané luwar saka pamengkuné, yèn brontak nglawan dhèwèké."

⁴¹ Ésau gething banget karo Yakub, merga Yakub wis ngrebut berkah sing saka bapakné. Pangucapé Ésau ing batin, "Titènana, ora suwé menèh bapak bakal tilar-donya. Sawisé pelayadané rampung, Yakub bakal dakpatèni."

⁴² Bareng Ribkah ngerti rancangané Ésau sing mengkono mau, Yakub banjur diundang lan dikandhani, "Rungokna, kakangmu Ésau niat arep males kowé; kowé arep dipatèni.

⁴³ Énggal lungaa menyang panggonané kakangku Laban ing Haran,

⁴⁴ lan mondhoka ana ing kono sawetara mangsa, nganti kakangmu lilih atiné.

⁴⁵ Yèn wis, mengko aku bakal kongkonan wong mrana marani kowé. Apa aku dikon kélangan anak loro tunggal sedina!"

⁴⁶ Ribkah banjur matur marang Iskak, "Kula mboten betah ngraosaken sémah-

sémahipun Ésau, tiyang-tiyang bangsa Kenaan menika. Menawi Yakub inggih angsal laré èstri Hèt kados menika, kula aluwung pejah kémawon."

28¹ Iskak banjur ngundang Yakub. Sawisé diberkahi banjur diweling mengkéné, "Nggèr, aja pisan-pisan kowé amèk bojo wong Kenaan.

² Lungaa menyang tanah Mésopotamia, ing omahé embahmu Bétuèl, bapakné ibumu, lan amèka bojo saka panunggalané anaké Laban, kakangné ibumu.

³ Allah Kang Mahakwasa muga-muga mberkahi enggonmu jejodhoan lan maringi anak putu pirang-pirang, nganti kowé dadi leluhuré bangsa akèh!

⁴ Muga-muga Pangéran mberkahi kowé lan anak-turunmu, kaya enggoné mberkahi marang Abraham. Muga-muga tanah sing kokenggoni iki dadi duwèkmu, kaya sing dijanjèkaké déning Allah marang Abraham!"

⁵ Mengkono Iskak enggoné nglungakaké Yakub menyang tanah Mésopotamia, menyang panggonané Laban, anaké Bétuèl, wong Aram. Ribkah, ibuné Yakub lan Ésau, kuwi adhiné Laban.

⁶Ésau ngerti yèn Iskak wis mberkahi Yakub lan Yakub dikon lunga menyang tanah Mésopotamia, supaya golèk bojo wong saka kana. Lan iya ngerti yèn enggoné mberkahi Yakub mau karo diweling supaya aja pisan-pisan olèh bojo wong Kenaan,

⁷sarta Yakub nggugu marang pituturé bapak lan ibuné lan lunga menyang tanah Mésopotamia.

⁸Merga saka kuwi Ésau ngerti yèn Iskak satemené éwa karo wong-wong wadon bangsa Kenaan.

⁹Mulané Ésau banjur lunga nemoni Ismaèl, anaké Abraham, lan ngepèk bojo anaké Ismaèl, sing jenengé Mahalat, adhiné Nébayot, diwayuh karo bojoné tuwa.

¹⁰Yakub mangkat saka Bèrsyéba menyang tanah Haran.

¹¹Bareng srengéngéné surup, Yakub tekan ing sawijining panggonan, banjur nginep ana ing kono. Sawisé njupuk watu dienggo bantal, Yakub banjur nggléthak mapan turu.

¹²Nuli ngimpi, lan sajroning ngimpi weruh ana andha ngadeg ing bumi, pucuké sundhul langit. Uga weruh

Malaékaté Allah padha mungguh mudhun ing andha mau.

¹³ Dumadakan Gusti Allah piyambak jumeneng ana ing sisihé lan ngandika, "Aku iki Allahé Abraham lan Iskak. Tanah sing kokturonu iki bakal Dakparingaké marang kowé lan anak-turunmu.

¹⁴ Anak-turunmu cacahé bakal kaya lebuning bumi; bakal padha ngambra-ambra sumebar tekan ngendi-endi. Para bangsa bakal padha kaberkahan merga saka kowé lan anak-turunmu.

¹⁵ Saparan-paranmu bakal Dakkanthi. Kowé bakal Dakulihaké mréné. Lan kowé ora bakal Daktinggal, nganti apa sing Dakjanjèkaké marang kowé iki kelakon kabèh."

¹⁶ Yakub banjur nglilir, pangucapé, "Nyata Allah ana ing kéné. Mangka aku ora nyana!"

¹⁷ Saka wediné dhèwèké muni, "Panggonan iki wingit, awit Allah dedalem ing kéné. Iki mesthi gapuraning swarga!"

¹⁸ Ésuké, isih umun-umun Yakub wis tangi. Watu sing dienggo bantal turu banjur diedegaké kanggo tandha

pengéling-éling, sarta diesoki lenga zaitun.

¹⁹ Panggonan mau dijenengi: Bètèl.^d
Ing mauné jenengé Lus.

²⁰ Yakub banjur janji ana ing ngarsané Pangéran mengkéné, "Yèn Gusti Allah nyata ngirid lakuku, lan ngrekta marang aku, maringi aku pangan lan sandhang penganggo,

²¹ apa déné ngulihaké aku, slamet tekan omahé bapakku, Panjenengané dakakoni dadi Allah lan pepundhènké.

²² Aku bakal nyaosaké saprasepuluhé apa waé, sing diparingaké marang aku. Déné watu sing dakdegaké iki bakal dadi papan pamujan marang Allah."

29 ¹ Yakub banjur nerusaké lakuné, ngener ing tanah sawétané Kenaan.

² Dumadakan weruh ana sumur ing ara-ara, lan ing sacedhaké kono ana wedhus telung pantha padha njerum, merga ing sumur kono panggonané wong padha ngombèkaké wedhusé. Sumur mau ana tutupé watu gedhé.

^dBètèl: nama menika ing basa Ibrani tegesipun "Pedalemanipun Allah".

³Yèn wedhusé wis nglumpuk kabèh, lagi para pangon nyingkiraké watu sing nutupi cangkemé sumur mau, lan wedhusé padha diombèni. Yèn wis rampung watu tutup mau dibalèkaké menèh.

⁴Yakub banjur ngaruh-aruhi para pangon sing ana ing kono, "Sampéyan niku tiyang pundi?" Wangsulané para pangon, "Tiyang Haran."

⁵Pitakoné Yakub menèh, "Napa sampéyan tepang kalih Laban, anaké Nahor?" Wangsulané, "Inggih tepang."

⁶Pitakoné Yakub menèh, "Napa pak Laban taksih wilujeng?" Wangsulané, "Inggih. Lha nika, laré èstri sing nggiring méndané mriki, nika Rahèl, putrané pak Laban."

⁷Pangucapé Yakub, "Niki rak taksih siyang, kokméndané empun digiring wangsul, niku sebabé napa? Napa mboten saé diombèni, lajeng diengèn malih?"

⁸Wangsulané, "Dèrèng saged sami ngombèni, yèn dèrèng sedaya sami nglempak. Sebab séla sing nutupi sumur niku kedah diangkat sesarengan, digolingaké, ménda-ménda lajeng

diombèni. Menawi mboten sesarengan kalih kanca kathah kita mboten kiyat ngangkat sélané."

⁹ Sajroné isih caturan karo para pangon mau, Rahèl teka nggiring wedhusé bapakné.

¹⁰ Bareng weruh Rahèl, Yakub banjur menyat menyang sumur. Watuné diangkat lan disisihaké. Wedhus-wedhusé nuli diombèni.

¹¹ Sawisé kuwi banjur ngambung Rahèl, karo nangis merga saka bungahé.

¹² Tembungé Yakub, "Aku iki anaké Ribkah, adhiné bapakmu."

¹³ Rahèl banjur énggal-énggal mulih, ngandhani bapakné.

¹⁴ Bareng Laban krungu critané anaké bab Yakub, keponakané, banjur ora sranta, mlayu menyang sumur, arep mbagèkaké. Yakub banjur dirangkul lan diambungi, sarta diajak mlebu ing omahé. Sawisé Yakub nyritakaké sakèhé lelakoné, Laban banjur clathu, "Sejatiné kowé kuwi isih kulit-dagingku dhéwé." Yakub mondhok ana ing kono lawasé nganti sesasi.

¹⁵ Ing sawijining dina Laban kandha karo Yakub mengkéné, "Senajan kita

iki isih padha sedulur, kuwi ora ateges yèn kowé nyambut-gawé ing kéné tanpa dakopahi. Saiki kandhaa waé, kowé njaluk opah pira?"

¹⁶ Déné Laban mau duwé anak wadon loro; sing mbarep jenengé Léa, lan adhiné jenengé Rahèl.

¹⁷ Léa mripaté mblalak, déné Rahèl pawakané apik lan rupané ayu.

¹⁸ Yakub ngesir Rahèl, mulané kandha karo Laban, tembungé, "Kula sagah ngèngèr panjenengan pitung taun, angger kula dipun parengaken kawin kaliyan Rahèl."

¹⁹ Wangsulané Laban, "Ya kena. Luwih becik dakwènèhaké kowé ketimbang dakwènèhaké wong liya. Mulané wis mèlua aku waé."

²⁰ Yakub nglakoni ngèngèr pitung taun supaya olèh Rahèl. Kanggoné Yakub pitung taun mau mung kaya sawetara dina, kagawa saka tresnané marang Rahèl.

²¹ Yakub banjur matur marang Laban, "Wekdal kula ngèngèr sampun rampung. Keparenga kula samenika kawin kaliyan kang putra Rahèl."

²² Laban banjur mantu gedhèn lan ngulemi kenalané kabèh.

²³ Bengi kuwi sing ditemokaké karo Yakub dudu Rahèl, nanging Léa, lan kuwi sing dikumpuli Yakub.

²⁴ Laban nggawani Léa batur wadon, jenengé Zilpa.

²⁵ Lagi ésuké Yakub ngonangi, yèn sing dikumpuli turu kuwi Léa. Banjur marani Laban lan matur, "Menika kadospundi? Enggèn kula ndhèrèk panjenengan menika rak supados angsal Rahèl? Kénging menapa panjenengan ngapusi kula?"

²⁶ Wangsulané Laban, "Miturut adat ing kéné sing enom ora kena dinatinghaké dhisik nglangkahi sing tuwa.

²⁷ Ngentènana nganti kraméan pitung dina iki rampung. Mengko Rahèl uga dakwènèhaké marang kowé, angger kowé gelem ngèngèr aku pitung taun lawasé."

²⁸ Yakub manut. Sawisé kraméan mantu rampung, Laban mènèhaké Rahèl, anaké, dadi bojoné Yakub.

²⁹ Kejaba kuwi Laban mènèhaké batur-tukon sing jenengé Bilha.

³⁰ Rahèl uga dikumpul, malah luwih ditresnani ketimbang Léa. Yakub nyambung enggoné nyambut-gawé mèlu Laban pitung taun lawasé.

³¹ Bareng Gusti Allah mirsa, yèn Léa ora pati ditresnani kaya Rahèl, Léa diparingi anak, nanging Rahèl ora.

³² Léa ngandheg lan mbabar anak lanang. Tembungé, "Allah wis mirsani kasusahanku, lan saiki bojoku bakal tresna karo aku." Mulané bocah mau banjur dijenengaké Rubèn.^e

³³ Sawisé kuwi Léa ngandheg menèh lan mbabar anak lanang. Léa banjur muni, "Pangéran wis midhanget yèn aku dikiwakaké, mulané aku ditambahi anak." Bocah mau banjur dijenengaké: Siméon.^f

³⁴ Léa ngandheg menèh lan mbabar anak lanang. Tembungé, "Bojoku bakal luwih kecancang marang aku, awit saiki

^eRubèn: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "delengen, anak lanang" lan "wis mirsani kasusahanku".

^fSiméon: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "krungu".

anakku lanang telu." Bocah mau banjur dijenengaké: Lèwi.⁹

³⁵Sawisé kuwi Léa ngandheg menèh lan mbabar anak lanang. Tembungé, "Saiki aku arep memuji marang Pangéran." Bocah mau banjur dijenengaké: Yéhuda.^h Sawisé kuwi Léa ora duwé anak menèh.

30¹Rahèl ora duwé-duwé anak. Mulané mèri karo mbakyuné. Banjur kandha karo Yakub, "Aku wènèhana anak; yèn ora, aku trima mati."

²Yakub nepsu karo Rahèl. Tembungé, "Aku rak dudu Allah. Allah sing ora marengaké kowé duwé anak."

³Rahèl banjur mangsuli, "Wis, iki Bilha, baturku, kumpulana, supaya duwé anak. Mengko anaké dakpèké."

⁴Bilha, baturé mau nuli diwènèhaké marang Yakub supaya dipèk bojo. Yakub banjur ngumpululi Bilha,

⁵temah Bilha ngandheg lan mbabar anak lanang.

⁹Lèwi: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "kecancang".

^hYéhuda: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "puji".

⁶ Pangucapé Rahèl, "Allah mbélani aku. Panyuwunku dijurungi; aku diparingi anak lanang." Bocah mau banjur dijenengaké: Dhan.ⁱ

⁷ Bilha banjur ngandheg menèh lan mbabar anak lanang sing kapindho.

⁸ Pangucapé Rahèl, "Aku wis memungsuhan karo mbakyuku ngrebut berkahé Allah lan aku menang." Mulané bocahé dijenengaké: Naftali.^j

⁹ Bareng Léa ngerti yèn enggoné duwé anak wis mandheg, banjur mènèhaké Zilpa marang Yakub supaya dipèk bojo.

¹⁰ Zilpa banjur duwé anak lanang.

¹¹ Pangucapé Léa, "aku wis bathi"; mulané bocah mau banjur dijenengaké: Gad.^k

¹² Zilpa duwé anak lanang menèh.

¹³ Léa banjur ngucap, "Wah begja temen aku iki"; mulané bocah mau dijenengaké: Asyèr.^l

ⁱDhan: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "mbélani".

^jNaftali: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "memungsuhan".

^kGad: nama menika ing basa Ibrani tegesipun: "bathi".

^lAsyèr: nama menika ing basa Ibrani tegesipun: "begja".

¹⁴ Nalika mangsané panèn gandum, Rubèn nemu tanduran dudai^m ing pategalan. Tanduran mau diwènèhaké marang Léa, ibuné. Rahèl nembung marang Léa, "Aku mbok njaluk tanduran sing ditemu anakmu kuwi, sethithik waé."

¹⁵ Wangsulané Léa, "Apa durung cukup enggonmu mbujuki bojoku? Isih arep njaluk tanduran dudai iki?" Rahèl genti mangsuli, "Wis ta, aku wènèhana tanduran kuwi sethithik, mengko bengi Yakub karebèn turu karo kowé."

¹⁶ Bareng Yakub soréné mulih saka pategalan, Léa methukaké karo muni, "Bengi iki kowé kudu turu karo aku, merga aku wis mbayar nganggo tanduran dudai saka anakku." Bengi kuwi Yakub ngumpululi Léa.

¹⁷ Gusti Allah njurungi panyuwuné Léa, mulané Léa ngandheg lan mbabar anak lanang sing kalima.

¹⁸ Pangucapé Léa, "Allah wis mberkahi aku, merga aku mènèhaké Zilpa

^mdudai: taneman ingkang saged dipun damel jampi. Ing basa Ibrani namanipun "dodayim". Taneman menika dipun anggep nggadhahi khasiat saged nyuburaken rahim.

marang bojoku." Mulané bocah mau dijenengaké: Isakar.ⁿ

¹⁹Léa ngandheg menèh lan mbabar anak lanang kang kanem.

²⁰Pangucapé, "Allah wis paring ganjaran sing éndah marang aku. Saiki bojoku bakal ora ngrèmèhaké aku, merga aku wis awèh anak lanang enem." Bocah mau banjur dijenengaké: Zébulon.^o

²¹Sawisé kuwi Léa isih duwé anak menèh, wadon, dijenengaké: Dina.

²²Gusti Allah ngèngeti marang Rahèl, lan nyembadani panyuwuné. Rahèl diparingi subur,

²³temahan ngandheg lan mbabar anak lanang. Pangucapé Rahèl, "Gusti Allah wis mbuwang wirangku srana maringi anak lanang marang aku.

ⁿIsakar: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani ingkang tegesipun: "batur séwan," "ana pituwas".

^oZébulon: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani, ingkang tegesipun: "tampa" lan "ganjaran".

²⁴ Muga-muga aku diparingi anak lanang siji engkas." Mulané bocah mau dijenengaké: Yusuf.^P

²⁵ Bareng Rahèl wis duwé anak Yusuf, Yakub nembung karo Laban, "Keparenga kula wangsul dhateng negari kula malih.

²⁶ Sémah-sémah lan anak-anak kula, ingkang kula labeti kalayan ngèngèr panjenengan, kula suwun; lan keparenga kula késah saking ngriki. Panjenengan pirsá bilih kula sampun nyambut-damel kanthi tumemen."

²⁷ Nanging Laban mangsuli, "Rungokna nggèr. Aku olèh sasmita, yèn enggonku kaberkahan déning Allah iki merga saka kowé.

²⁸ Mulané munia waé kowé njaluk opah pira, mesthi dakturuti."

²⁹ Yakub genti mangsuli, "Panjenengan pirsá piyambak kadospundi enggèn kula nyrempeng nyambut-damel. Raja-kaya panjenengan mindhak dados kathah mergi saking pangrimat kula.

^PYusuf: nama menika ungelipun kados tembung Ibrani ingkang tegesipun: "muga-muga aku diparingi anak lanang siji engkas" lan "Gusti Allah wis mbuwang wirangku".

³⁰ Sadèrèngipun kula dhateng mriki bandha panjenengan mboten sepintena. Mangka samenika dados kathah sanget. Gusti Allah sampun paring berkah kathah dhateng panjenengan margi saking kula. Samenika kula kepéngin nyambut-damel kanggé brayat kula piyambak."

³¹ Pitakoné Laban, "Kowé njaluk apa?" Aturé Yakub, "Kula mboten nyuwun épah menapa-menapa. Kula sagah ngrimati ménda-ménda panjenengan malih, uger panjenengan nyarujuki usul kula mekaten:

³² Keparenga kula ningali ménda panjenengan sedaya lan misahaken ménda gèmbèl ingkang cemeng lan ménda jawi ingkang wonten blentong utawi wonten tutulipun. Menika ingkang kula suwun minangka épahan kula.

³³ Mbénjing panjenengan saged mirsani menapa kula temen saèstu menapa mboten. Menawi panjenengan dhateng mriksa gadhahan kula, gampil kémawon enggèn panjenengan nitik. Saupami kula ngantos gadhah ménda jawi ingkang mboten wonten blentongipun utawi tutulipun, lan malih gadhah ménda gèmbèl ingkang mboten cemeng,

ménda-ménda menika mesthi enggèn kula nyolong."

³⁴ Laban mangsuli, "Ya wis, aku nyarujuki usulmu kuwi."

³⁵ Ing dina iku uga Laban misahaké wedhus jawa lanang, sing ana blentongé utawa tutulé, mengkono uga wedhus jawa wadon sing ana blentongé utawa tutulé, lan sakèhé wedhus gèmbèl sing ireng; wedhus-wedhus mau dipisahaké, banjur dititipaké marang anak-anaké.

³⁶ Wedhus-wedhus mau digawa lunga ngedohi panggonané Yakub, adohé wetara lakon telung dina; Yakub mung kena ngengon wedhus-wedhus liyané.

³⁷ Sawisé kuwi Yakub banjur nglumpukaké pang-pangé wit hawar,^q badam lan berangan. Kulité pang-pang mau sapérangan diklothoki, nganti dadi plonthang, putih lan ijo.

³⁸ Pang-pang plonthang mau banjur disèlèhaké ana ing panggonané wedhus-wedhus mau padha ngombé, merga lumrahé wedhus-wedhus mau yèn arep ngombé padha kawinan.

^qwit hawar: kajeng libnah; kajeng badam: kajeng lus; kajeng hawar: kajeng armon.

³⁹ Wedhus-wedhus sing padha kawinan ing sacedhaké pang-pang mau yèn manak anaké mesthi ana sing blentong, ana sing tutul lan ana sing ireng.

⁴⁰ Yakub banjur misahaké wedhus-wedhus gèmbèl saka wedhus-wedhus jawa. Wedhus-wedhus gèmbèl mau nuli diwor karo wedhus jawa sing ana blentongé, sing tutul utawa sing ireng. Srana mengkono Yakub duwé pepanthan wedhus dhéwé, lan ora diemoraké karo pepanthané wedhusé Laban.

⁴¹ Ing kalané kéwan-kéwan sing rosa arep padha kawinan, Yakub masang pang-pang sing kulité sapérangan diklèthèki ana ing ngarepé kéwan-kéwan mau lan ana ing wadhah pakané.

⁴² Nanging pang-pang mau ora dipasang ana ing ngarepé kéwan-kéwan sing ringkih. Mulané Laban mung olèh kéwan sing putih lan ringkih, déné Yakub olèh kéwan sing rosa, sing rupané ireng, ana blentongé, utawa ana tutulé.

⁴³ Srana mengkono Yakub dadi wong sugih banget. Duwé batur akèh, lanang lan wadon, sarta wedhus, unta lan kuldi sepirang-pirang.

31 ¹Yakub tau krungu anak-anaké lanang Laban padha rasanan mengkéné, "Yakub kuwi nguriki barang darbèké bapak; olèhé sugih kuwi rak merga ngakali bapak."

²Yakub uga krasa yèn ulaté Laban wis ora sumèh kaya sabené.

³Gusti Allah nuli ngandika marang Yakub, "Muliha menyang negarané bapakmu lan sanak-sedulurmu. Aku bakal nganthi kowé."

⁴Sawisé mengkono Yakub banjur ngajak Rahèl lan Léa rembugan ana ing pangonané wedhus-wedhus.

⁵Kandhané Yakub, "Daksawang kaya-kaya bapakmu saiki wis ora seneng karo aku. Nanging Gusti Allah sing disembah bapakku nganthi aku.

⁶Kowé padha ngerti dhéwé, yèn enggonku nyambut-gawé kanggo bapakmu iki ora baèn-baèn, aku ngetog tenagaku temenan.

⁷Éwasemono bapakmu ngapusi aku lan opahku digonta-ganti rambah ping sepuluh. Tujuné Gusti Allah ora marengaké yèn aku nganti rugi.

⁸Nalika Laban kandha karo aku, 'Wedhus sing ana blentongé kuwi sing

dadi opahmu,' banjur wedhus kabèh angger manak, anaké ana blentongé. Nalika Laban muni, 'Wedhus sing lorèng kuwi dadi opahmu,' nuli sakèhing wedhus sing manak, anaké lorèng.

⁹ Mengkono Gusti Allah enggoné mundhut raja-kayané bapakmu lan diparingaké aku.

¹⁰ Nalika mangsané wedhus padha kawinan, aku sajroning impèn weruh kabèh wedhus lanang sing kawinan kuwi rupané lorèng-lorèng, utawa ana blentongé lan ana tutulé.

¹¹ Ing sajroning impèn mau Malaékaté Allah ngandika marang aku, 'Yakub', Aku mangsuli, 'Kula, Gusti'.

¹² Malaékat mau banjur nerusaké ngandika, 'Delengen, kabèh wedhus lanang sing kawinan rupané lorèng utawa ana blentongé. Kuwi Dakgawé mengkono, merga Aku weruh sapenggawéné Laban marang kowé.

¹³ Aku iki Allah sing biyèn ngetingal marang kowé ana ing Bètèl; ing kana kowé biyèn ngedegaké watu kanggo pengéling-éling, sing kokesoki lenga zaitun. Ana ing kana kowé wis kelair

janjimu karo Aku. Saiki kowé mangkata, balia menyang negara kelairanmu!"

¹⁴ Léa lan Rahèl banjur padha mangsuli, "Aku rak wis padha ora arep nampa warisan apa-apa saka bapak.

¹⁵ Aku wis padha dianggep wong liya. Aku rak wis padha diedol, lan pepayoné rak wis ditampani, malah wis dientèkaké.

¹⁶ Kabèh bandha sing dipundhut Gusti Allah saka bapak, kuwi dadi duwèkku lan duwèké anak-anakku. Wis, tindakna apa sadhawuhé Gusti Allah!"

¹⁷ Yakub banjur tata-tata. Anak lan bojoné padha ditunggagaké untané.

¹⁸ Kabèh raja-kayané lan sebarang-darbèké enggoné olèh ana ing tanah Mésopotamia digawa lunga menyang tanah Kanaan, panggonané Iskak, bapakné.

¹⁹ Nalika semono Laban lagi lunga nyukur wedhus-wedhusé. Rahèl banjur nyolong reca, sing kanggo ngreksa omah, duwèké bapakné.

²⁰ Déné Yakub nglimpèkaké Laban, mula mangkaté tanpa pamit.

²¹ Lungané Yakub kesusu-susu, nggawa sebarang darbèké kabèh. Bareng wis

nyabrang Bengawan Éfrat lakuné banjur ngener ing pegunungan Giléad.

²²Let telung dina lagi ana sing ngandhani Laban yèn Yakub lunga.

²³Laban banjur nglumpukaké sanak-seduluré diajak nututi Yakub. Sawisé pitung dina Yakub ketutupan ing pegunungan Giléad.

²⁴Nanging ing wayah bengi Gusti Allah ngetingal marang Laban lan ngandika mengkéné, "Kowé aja wani-wani ngganggu gawé Yakub."

²⁵Nalika semono Yakub wis pasang kémah ana ing salah sawijining punthuk. Laban lan wong-wongé pasang kémah ana ing punthuk liyané, ing panggonan kono uga.

²⁶Laban kandha karo Yakub mengkéné, "Yagéné kowé kokgakali aku, anak-anakku wadon kokgawa mlayu kaya wong bandhangan.

²⁷Yagéné aku kokakali lan lungamu ngglenes tanpa pamit? Saupama kowé pamit, rak ya mesthi dakidini lan dakuntapaké klawan bungah, dakiringi nganggo terbang lan clempung?

²⁸ Apa aku ora olèh ngrangkul anak-putuku sadurungé pepisahan? Kowé kuwi ora lumrah wong!

²⁹ Yèn aku gelem, aku bisa gawé ngrekasamu, dalah sabrayatmu pisan. Nanging dhèk bengi Allahé bapakmu ngélingaké aku, supaya aja pisan-pisan aku ngganggu gawé kowé.

³⁰ Aku ngerti yèn lungamu merga kangen karo negaramu; nanging apa sebabé kowé koknyolong recaku, sing dakenggo ngreksa omahku?"

³¹ Wangsulané Yakub, "Enggèn kula késah dhedhemitan menika mergi kula ajrih, mbokbilih panjenengan njabel anak-anak panjenengan.

³² Bab reca panjenengan, menawi ing ngriki wonten tiyang ingkang mendhet, tiyang menika prayogi kaukum pejah. Mangga kula aturi mriksa barang-barang kula sedaya. Menawi wonten, mangga kula aturi mundhut. Lan tiyang-tiyang sami neksènana." Yakub ora ngerti yèn sing njupuk reca mau Rahèl.

³³ Laban banjur mlebu lan ngglédhah kémahé Yakub. Banjur mlebu ing kémahé Léa lan kémahé baturé loro,

nanging recané ora ketemu. Sawisé kuwi Laban banjur mlebu ing kémahé Rahèl.

³⁴ Nanging Rahèl ngumpetaké reca mau ana ing kanthonging lapaké untané; lapak mau banjur dilungguhi. Laban ngglédhahi kémahé Rahèl kabèh, nanging ora nemokaké recané.

³⁵ Rahèl banjur matur marang bapakné, "Nyuwun duka, déné kula linggih kémawon, mergi kula nembé wulanan."^r Senajan enggoné ngglédhahi nganti njlimet, Laban tetep ora bisa nemokaké recané.

³⁶ Saiki gentèn Yakub sing nepsu karo Laban, aturé, "Lepat kula menapa? Kula nerak prenatal menapa déné panjenengan kokngantos ngoyak-oyak kula?"

³⁷ Prabotipun griya kula sedaya panjenengan glédhahi, menapa wonten barang kagungan panjenengan ingkang katut kula bekta? Kula aturi nyèlèhaken wonten ing ngriki, supados tiyang-tiyang kula lan tiyang-tiyang panjenengan sami neksèni sinten ingkang leres, kula menapa panjenengan.

^rwulanan: garap sari: datang bulan (bhs. Ind.).

³⁸ Rak sampun kalihdasa taun laminipun enggèn kula ngèngèr panjenengan, menapa wonten ménda panjenengan ingkang kluron? Lan malih menapa naté kula nedha ménda jaler panjenengan, setunggal kémawon?

³⁹ Saben wonten ménda pejah kamangsa kéwan galak mesthi kula lintoni piyambak. Mboten naté kula lapur dhateng panjenengan lan mbekta ménda ingkang pejah wau kanggé mbuktèkaken bilih kula mboten lepat. Panjenengan nempahaken dhateng kula ménda ingkang dipun pendhet tiyang siang utawi dalu.

⁴⁰ Kados mekaten kawontenan kula selaminipun ngèngèr panjenengan, siang asring kebentèren, dalu kasrepen. Malah asring mboten ngliyep sedalu muput.

⁴¹ Kados mekaten kawontenan kula sedangunipun kula ngèngèr panjenengan kalihdasa taun laminipun. Ingkang kawanwelas taun kanggé lintu anak panjenengan kalih, lan nem taun supados pikantuk ménda-ménda menika. Mangka salebetipun kula ngèngèr, panjenengan sampun ngéwahi épah kula ngantos kaping sedasa.

⁴² Saupami kula mboten dipun ayomi déning Allahipun leluhur kula Abraham lan Iskak, temtu kula sampun panjenengan késahaken nglenthung. Nanging Gusti Allah sampun mirsani kasisahan kula lan pedamelan ingkang kula lampahi, lan kala wau dalu sampun maringi katemtuanipun."

⁴³ Laban banjur mangsuli, "Wong wadon loro iki apa dudu anakku; anak-anaké apa dudu duwèkku, lan wedhus-wedhus kuwi kabèh apa iya dudu duwèkku? Sejatiné kabèh sing ana ing kéné iki duwèkku. Nanging sarèhné aku ora bisa nggondhèli anak-anakku,

⁴⁴ mula beciké aku lan kowé padha gawé prejanjian waé. Ayo padha numpuk watu minangka tugu pengéling-éling sing neksèni anané prejanjian kita."

⁴⁵ Yakub banjur njupuk watu diedegaké dadi pengéling-éling.

⁴⁶ Banjur akon wong-wongé nglumpukaké watu digawé tumpukan. Sawisé mengkono banjur padha mangan ing sacedhaké kono.

⁴⁷ Laban njenengi tumpukan watu mau: Yégar-Sahaduta, nanging Yakub olèhé njenengi: Galèd.

⁴⁸ Tembungé Laban marang Yakub, "Tumpukan watu iki dadia pengéling-éling kanggo aku lan kowé." Mulané panggonan kono disebut: Galèd.

⁴⁹ Iya disebut: Mizpa,^s merga Laban kandha, "Muga-muga Gusti Allah ngreksa marang kita sajroné kita padha urip dhéwé-dhéwé."

⁵⁰ Clathuné Laban menèh, "Anak-anakku aja koksiya-siya lan aja padha kokwayuh. Senajan aku ora weruh, nanging élinga yèn Allah sing dadi seksi ing antarané aku lan kowé.

⁵¹ Watu-watu sing ditumpuk iki dadia pengéling-éling,

⁵² lan dadia seksi, yèn aku ora kena ngliwati tumpukan watu kuwi kanthi niat arep nglawan kowé. Semono uga kowé ora kena ngliwati tumpukan watu kuwi kanthi niat arep nglawan aku.

⁵³ Allah sesembahané Abraham lan sesembahané Nahor muga ngadili aku lan kowé." Yakub iya banjur sumpah demi Allah, sesembahané Iskak, bapakné, yèn bakal netepi prejanjian mau klawan temen-temen.

^sMizpa: dipun jagi, dipun reksa.

⁵⁴ Yakub banjur saos kurban obongan ana ing gunung kono karo ngundang sanak-seduluré, diajak mangan bebarengan. Sawisé mangan padha nginep ana ing gunung kono.

⁵⁵ Ésuké, isih umun-umun, Laban wis tangi; sawisé ngambungi anak-putuné banjur mangkat, mulih menyang ing omahé dhéwé.

32 ¹ Yakub banjur nerusaké lakuné. Dumadakan weruh ana Malaékaté Pangéran sawetara padha methukaké.

² Yakub banjur clathu, "Iki Pedalemané Allah." Mulané panggonan mau dijenengi: Mahanaim.

³ Sawisé kuwi Yakub banjur kongkonan wong sawetara ndhisiki lakuné menyang tanah Édom, nemoni Ésau, kakangné.

⁴ Kongkonan mau padha diweling mengkéné, "Matura karo bendaraku Ésau, 'Kang abdi Yakub matur mekaten: Kula ngaturi pirsá, bilih sadangunipun menika kula ngèngèr Laban.

⁵ Samangké kula gadhah lembu, kuldi, ménda gèmbèl lan ménda jawi, tuwin réncang sawetawis. Enggèn kula ngaturi pirsá menika mboten sanès supados

pisowan kula menika ndadosaken rena panjenengan."

⁶ Nalika bali, kongkonan mau padha matur, "Kula sampun kepanggih kaliyan kang raka Ésau, samenika sampun bidhal methukaken panjenengan, kadhèrèkaken tiyang kawan atus."

⁷ Krungu aturé para kongkonan mau Yakub wedi banget. Para baturé, mengkono uga wedhusé gèmbèl lan wedhus jawa, sapi lan untané dipérang dadi rong pantha.

⁸ Pangunandikané, "Saupama Ésau nempuh sing sapantha, digawé ludhes, saora-orané sing liyané bisa oncat."

⁹ Yakub ndedonga, "Dhuh Allah, ingkang dipun sembah leluhur kula Abraham lan Iskak; mugé kersa miyarsakaken atur kula! Panjenengan piyambak ingkang paring dhawuh, supados kula wangsul dhateng negari kula lan sanak-sedhèrèk kula. Panjenengan sampun prejanji badhé ngirid lampah kula wangsul kanthi wilujeng.

¹⁰ Kula mboten pantes nampi sih lan kasetyan ingkang tumanduk dhateng kula. Nalika kula mangkat, nyabrang Lèpèn Yardèn, kula mboten mbekta

menapa-menapa, kejawi teken. Mangka samangké kula wangsul mbekta pepanthan kalih menika.

¹¹ Adreng panyuwun kula, mugi kaluwarana saking tanganipun kakang kula Ésau. Kula ajrih mbokbilih mangké nempuh lan nggecak kula sedaya, para tiyang èstri lan laré-laré.

¹² Mugi Panjenengan ngèngeti janji Panjenengan, bilih Panjenengan badhé ngirid lampah kula wangsul dhateng panggènanipun bapak kula kanthi wilujeng. Sarta Panjenengan badhé maringi anak-turun kathah, ngantos mboten saged kaétang, mergi kathahipun kados wedhi ing gisiking seganten."

¹³ Yakub nginep ana ing kono. Nuli nisihaké raja-kayané sapérangan, kagawé atur-atur marang Ésau, kakangné.

¹⁴ Atur-atur mau rupa wedhus wadon rong atus, wedhus lanang rong puluh, wedhus gèmbèl wadon rong atus, wedhus gèmbèl lanang rong puluh,

¹⁵ unta sing isih nusoni telung puluh, saanaké pisan, sapi wadon patang puluh,

sapi lanang rolas, kuldi wadon rong puluh lan kuldi lanang sepuluh.

¹⁶ Kéwan-kéwan mau dipantha-pantha lan saben panthané dipasrahaké marang batur siji; karo diweling mengkéné, "Mlakua ndhisiki lakuku. Antarané pepanthan siji lan sijiné kudu ana leté."

¹⁷ Batur sing ana ing ngarep dhéwé diweling mengkéné, "Mengko yèn kepethuk kakangku Ésau lan ditakoni, 'Bendaramu sapa? Kéwan-kéwan iki duwèké sapa?',"

¹⁸ wangsulana, 'Gadhahanipun kang abdi Yakub. Menika atur-atur kanggé Ésau, bendaranipun. Kang abdi Yakub piyambak ngetutaken wonten wingking.'"

¹⁹ Batur sing kapindho, katelu lan kabèh sing kapasrahan pepanthan mau diweling padha: Yèn kepethuk Ésau dikon matur,

²⁰ "Kang abdi Yakub piyambak mlampah ngetutaken wonten wingking." Pikirané Yakub, "Muga-muga srana atur-atur iki Ésau lilih atiné, lan yèn mengko ketemu karo aku, wis bisa ngapura kaluputanku."

²¹ Mengkono atur-atur mau mlaku ndisik, lan Yakub dhéwé bengi kuwi kèri, nginep ana ing kémah.

²² Ing bengi kuwi uga Yakub tangi lan nyabrangaké bojoné loro sarta seliré loro tuwin anaké sewelas, ing Kali Yabok.

²³ Nuli iya nyabrangaké sabarang darbèké kabèh.

²⁴ Nanging Yakub dhéwé kèri ijèn ana ing kémah. Dumadakan ana wong lanang teka nggelut Yakub nganti ngarepaké byar.

²⁵ Bareng ora bisa ngalahaké Yakub, wong mau banjur muntir cethiké Yakub nganti kesléo.^t

²⁶ Clathuné wong mau, "Aku culna, iki wis arep byar." Wangsulané Yakub, "Panjenengan mboten badhé kula culaken, menawi dèrèng mberkahi kula."

²⁷ "Jenengmu sapa?," pitakoné wong mau. Wangsulané, "Yakub."

²⁸ Clathuné wong mau, "Jenengmu aja disebut Yakub menèh, nanging Israèl; merga kowé wis gelut karo Allah lan karo manungsa, mangka menang."

²⁹ Yakub genti takon, "Asma panjenengan sinten?" Nanging

^tkesléo: kecethit.

diwangsul, "Kowé ora prelu takon jenengku!" Yakub banjur diberkahi.

³⁰ Pangunandikané Yakub, "Aku wis ketemu karo Allah adu-arep, éwasemono isih lestari urip." Mulané panggonan mau dijenengi Pnièl.

³¹ Bareng srengéngéné mlethèk Yakub banjur mangkat. Lakuné pincang, merga cethiké keso.

³² Tekan sepréné wong Israèl, anak-turuné Yakub, padha ora mangan daging sing ana ing cethik, merga cethiké Yakub keso nalika gelutan karo Allah mau.

33 ¹ Yakub weruh Ésau teka saka kadohan, ditutaké wong patang atus. Anak-anaké dikon mèlu ibuné dhéwé-dhéwé, yakuwi Léa, Rahèl lan abdiné loro.

² Selir-selir karo anak-anaké mlaku ana ing ngarep dhéwé, banjur Léa karo anak-anaké, nuli Rahèl lan Yusuf ana ing mburi dhéwé.

³ Déné Yakub mlaku ana ing ngarepé iring-iringan mau. Bareng tekan ngarepé Ésau, Yakub banjur sujud ping pitu.

⁴ Nanging Ésau mlayoni methukaké. Yakub dirangkul lan diambungi. Loro-loroné padha tangis-tangisan.

⁵ Bareng weruh wong wadon-wadon lan bocah-bocah Ésau takon, "Sing padha mèlu kowé iki sapa?" Wangsulané Yakub, "Menika anak-anak kula, kanugrahan peparingipun Pangéran."

⁶ Selir loro karo anak-anaké banjur padha maju sujud.

⁷ Nuli Léa karo anak-anaké, lan pungkasan dhéwé Rahèl karo Yusuf.

⁸ Pitakoné Ésau, "Panthan-panthan kéwan sing kepethuk aku mau apa karepé?" Wangsulané Yakub, "Menika kula saosaken kagem klangenan."

⁹ Nanging Ésau clathu, "Dhi, aku wis kecukupan samubarang. Kowé ora susah mènèhi apa-apa."

¹⁰ Yakub adreng aturé, "Mbok sampun, menawi panjenengan rena ing penggalih kersaa nampi menapa ingkang kula aturaken menika. Menggahing kula, kabingahan mergi saged kepanggih panjenengan sarta nampèni kesaénan panjenengan menika kados sumerep Gusti Allah piyambak.

¹¹ Mila kersaa nampi bebingah kula menika. Gusti Allah sampun nresnani kula, sarta maringi samukawis ingkang

kula betahaken." Merga saka adrengé Yakub, Ésau gelem nampani hadiah mau.

¹² Ésau banjur clathu, "Wis ayo padha budhal, nerusaké laku. Aku dakmlaku ana ngarep."

¹³ Wangsulané Yakub, "Matur nuwun, namung kula aturi menggalih, bilih laré-laré menika taksih ringkih lan kathah kéwan ingkang sami nesepi. Menawi kula dipunsesa lampahipun, senajan namung sedinten kémawon, temtu badhé sami pejah.

¹⁴ Mila kula aturi tindak rumiyin, kula badhé mlampah lon-lonan satétahipun. Wosipun kula lan kéwan-kéwan tuwin laré-laré menika sasaged-saged énggal sowan panjenengan wonten ing Édom."

¹⁵ Wangsulané Ésau, "Ya wis, yèn mengkono karebèn wong-wongku sawetara ana sing mbarengi lakumu." Nanging Yakub clathu, "Kula kinten mboten prelu. Kula sampun bingah sanget panjenengan rena ing penggalih kersa kepanggih kaliyan kula."

¹⁶ Mengkono ing dina mau Ésau mulih menyang Édom.

¹⁷ Déné Yakub nerusaké lakuné ngener ing Sukot, banjur pasang kémah ana ing

kono, lan gawé kandhang kanggo ngéyub kéwan-kéwané. Mulané panggonan mau dijenengaké: Sukot.

¹⁸Yakub kelakon bali saka tanah Mésopotamia tekan kuthané Sikèm, ing tanah Kenaan, kanthi slamet. Banjur pasang kémah ing sacedhaké kutha.

¹⁹Lemah sing dienggoni mau dituku saka anak-anaké Hamor, bapakné Sikèm, rega satus dhuwit slaka.

²⁰Yakub banjur ngedegaké mesbèh ana ing kono lan dijenengi: "Allahé Israèl iku Allah."

34 ¹Ing sawijining dina Dina, anaké Léa karo Yakub, dolan karo bocah-bocah wadon Kenaan.

²Nalika Sikèm, anaké Hamor wong Hèwi, sing dadi raja ana ing kono, weruh, Dina banjur diculik lan dipeksa dikumpul.

³Sikèm mau kepéncut karo Dina, anaké Yakub, mula bocah wadon mau dirimuk arep dipèk bojo.

⁴Sikèm kandha karo bapakné, "Bapak kula aturi mbudidaya, supados laré èstri menika dados sémah kula."

⁵Yakub krungu yèn anaké wadon wis dirusuhi, nanging sarèhné anak-anaké

lagi padha angon wedhus-wedhusé ana ing ara-ara, dadi mung meneng waé, ngentèni yèn anaké wis padha teka.

⁶ Hamor, bapakné Sikèm teka, arep rembugan karo Yakub.

⁷ Nalika semono anak-anaké Yakub pinuju teka saka pangonan. Bareng padha krungu bab lelakon mau padha kagèt banget lan sanalika muntab. Sebab srana tumindaké, meksa ngumpuli anaké Yakub mau, Sikèm gawé wirangé wong Israèl kabèh.

⁸ Hamor kandha karo Yakub mengkéné, "Anak kula Sikèm kepéncut dhateng kang putra Dina. Keparenga panjenengan ngidini anak kula kawin kaliyan Dina.

⁹ Bangsa kula lan bangsa panjenengan prayogi sami bebésanan.

¹⁰ Mangké panjenengan saged lestantun manggèn wonten ing ngriki, sesarengan kaliyan bangsa kula, merdika badhé milih panggènan pundi kémawon ingkang panjenengan kersakaken.

Panjenengan wenang nggadhahi pasitèn lan menawi ngersakaken dedagangan inggih kénging, sakersa panjenengan."

¹¹ Sikèm kandha karo bapakné Dina lan kakang-kakangné, "Menawi panjenengan

maringaken Dina dados sémah kula, menapa kémawon ingkang panjenengan kersakaken badhé kula saosaken.

¹²Kula aturi ngandika kémawon, rupi menapa, lan pinten kathahipun tumbasan ingkang kedah kula aturaken, badhé kula saosi sakersa panjenengan, uger laré èstri menika angsal kula pendhet dados sémah kula."

¹³Sarèhné Sikèm wis ngrusuhi Dina, mulané kakang-kakangné banjur padha nggorohi Sikèm lan Hamor, bapakné,

¹⁴mengkéné clathuné, "Kula mboten sami saged ngidini adhi kula angsal tiyang ingkang mboten tetak.

¹⁵Kula sami saged ngidini namung mawi sarat setunggal: panjenengan kedah dados kados kula, tegesipun, sedaya tiyang jaler ing tengahing bangsa panjenengan kedah dipun tetaki,

¹⁶nembé kula saged nyukakaken anak-anak kula èstri dhateng panjenengan lan mendhet putra-putra èstri panjenengan; kula lajeng badhé manggèn sesarengan kaliyan panjenengan, lan kita badhé dados bangsa setunggal.

¹⁷Menawi panjenengan mboten kersa nampi sarat menika, dados mboten

kersa tetak, kula badhé sami mendhet wangsul laré èstri menika, lajeng késah saking ngriki."

¹⁸Hamor lan Sikèm nganggep sarat sing dikandhakaké déning anak-anaké Yakub mau murwat.

¹⁹Mulané Sikèm banjur nyarujuki tanpa dipikir dawa, merga saka tresnané marang Dina. Mangka ing antarané kulawargané, Sikèm kuwi sing kajèn dhéwé.

²⁰Hamor lan Sikèm banjur padha rembugan karo para kawulané ana ing gapuraning kutha, mengkéné clathuné,

²¹"Wong-wong Israèl kuwi atiné becik; mulané karebèn bébas padha manggon dadi siji karo kita ing kéné. Bumi kita rak jembar. Karebèn jaka-jaka kita padha kawin karo prawan-prawané kana, lan jaka-jakané kana karebèn kawin karo prawan-prawan kéné.

²²Nanging wong-wong Israèl mau enggoné gelem manggon bebarengan karo kita ing kéné dadi sabangsa, ana saraté siji, yakuwi: kabèh wong lanang kita kudu tetak, kaya wong-wong kana.

²³Mbésuk raja-kayané lan barang darbèké rak dadi duwèk kita. Mulané

becik menawa kita padha ngrujuki penjaluké."

²⁴ Para kawula kabèh padha rujuk karo usulé Hamor lan Sikèm, nganti wong lanang kabèh ing kutha kono padha ditetaki.

²⁵ Kocapa bareng telung dinané, nalika wong-wong sing ditetaki mau lagi lara-larané, anaké Yakub loro, Siméon lan Lèwi, kakangné Dina, padha njupuk pedhang, nuli nlusup mlebu ing kutha, matèni kabèh wong lanang sing ana ing kono,

²⁶ uga Hamor lan Sikèm. Banjur njupuk Dina saka omahé Sikèm, digawa mulih.

²⁷ Anak-anaké Yakub liyané padha njarah-rayah kutha mau kanggo males, merga adhiné wis digawé wirang.

²⁸ Wedhus, sapi, kuldi lan kabèh sing ana ing kutha lan ing pangonan dijarah-rayah.

²⁹ Kabèh sing pengaji dijupuk. Wong wadon lan bocah-bocah dicekel, lan isiné omah-omah ing kutha kono dirampas entèk-entèkan.

³⁰ Yakub banjur kandha karo Siméon lan Lèwi, "Kowé padha gawé susahku. Saiki wong Kenaan lan wong Fèris, sarta

kabèh wong ing negara kéné bakal padha sengit karo aku. Kita rak mung wong sethithik. Yèn wong pribumi kéné padha saiyeg nglawan aku lan nempuh aku, apa kita sebrayat ora bakal musna?"

³¹ Nanging padha mangsuli, "Kula mboten trimah adhi kula dipun garap kados sundel."

35 ¹ Ing sawijining dina Gusti Allah ngandikani Yakub, "Aku Allah sing wis ngetingal marang kowé, nalika kowé ngungsi nyingkiri kakangmu Ésau. Lungaa menyang Bètèl. Manggona ana ing kono lan gawéa mesbèh kanggo Aku."

² Yakub banjur ngandhani brayaté lan wong-wong liyané sing padha mèlu dhèwèké, "Ayo padha budhal menyang Bètèl. Ana ing kana aku arep gawé mesbèh kagem Gusti Allah, sing wis nulungi aku nalika uripku ngrekasa, lan wis nganthi aku ing salakuku. Mulané sakèhé brahala sing kokgawa buwangen, padha sesucia lan salina sandhangan sing resik."

³ (35:2)

⁴ Wong-wong mau banjur masrahaké sarupané brahala sing padha disimpen

marang Yakub, semono uga anting-anting sing padha dienggo. Yakub mendhem barang-barang mau ing ngisor wit gedhé sacedhaké kutha Sikèm.

⁵ Nalika Yakub lan anak-anaké padha budhal, atiné wong-wong ing kutha-kutha saubengé kono didadèkaké wedi déning Allah, nganti padha ora wani ngoyak Yakub lan anak-anaké.

⁶ Mengkono Yakub lan brayaté wis kelakon tekan tanah Kenaan, ing kutha Bètèl, sing biyèn jenengé Lus.

⁷ Ing kono Yakub banjur gawé mesbèh. Panggonan mau dijenengaké "Bètèl," merga ing papan kono Gusti Allah wis ngetingal marang Yakub, nalika ngungsi nyingkiri kakangné.

⁸ Iya ing kono uga Déborah, embané Ribkah tilar-donya, banjur dikubur ana ing ngisor wit gedhé ing sakidulé Bètèl. Mulané wit mau dijenengi: "Wit Petangisan."

⁹ Saulihé saka tanah Mésopotamia Yakub diketingali menèh déning Allah sarta diberkahi.

¹⁰ Pangandikané marang Yakub, "Jenengmu aja Yakub menèh, nanging

Israèl." Mengkono Gusti Allah enggoné ngelih jeneng Yakub dadi: Israèl.

¹¹ Pangandikané Allah, "Aku Allah Kang Mahakwasa. Padha bebranahana! Kowé bakal dadi leluhuré bangsa-bangsa lan nurunaké raja-raja.

¹² Tanah sing Dakparingaké marang Abraham lan Iskak bakal Dakparingaké marang kowé lan anak-turunmu."

¹³ Sawisé mengkono Gusti Allah banjur sumengka nilar Yakub.

¹⁴ Yakub banjur ngedegaké watu pengéling-éling ing papan kono. Watu mau diesoki anggur lan lenga zaitun kanggo saosan konjuk marang Allah.

¹⁵ Panggonan kono dijenengi: "Bètèl".

¹⁶ Sawisé mengkono Yakub lan brayaté budhalan saka Bètèl. Nalika lakuné isih rada adoh karo kutha Éfrata, Rahèl nglarani arep nglairaké, mangka enggoné nglairaké mau ngrekasa.

¹⁷ Nalika lagi tengah-tengahé nglarani mau dhukun-bayiné kandha, "Aja kuwatir Rahèl, anakmu lanang menèh."

¹⁸ Nanging Rahèl wis ora kuwat. Sadurungé tilar-donya Rahèl njenengi

anaké Bènoni,^u nanging bapakné njenengaké bayi mau Bènyamin.^v

¹⁹Rahèl banjur dikubur ing pinggir dalan menyang kutha Éfrata, sing saiki karan Bètléhèm.^w

²⁰Ing papan kono Yakub ngedegaké watu pengéling-éling. Watu tengerané kuburé Rahèl mau isih tekan sepréné.

²¹Yakub banjur nerusaké lakuné. Sawisé ngliwati menara Édèr banjur pasang kémah.

²²Nalika manggon ing kono Rubèn ngumpulil Bilha, seliré bapakné. Krungu kedadéan mau Yakub nepsu banget. Yakub duwé anak lanang rolas.

²³Anaké Léa yakuwi: Rubèn (pembarep), Siméon, Lèwi, Yéhuda, Isakar, lan Zébulon.

²⁴Anaké Rahèl: Yusuf lan Bènyamin.

²⁵Anaké Bilha, baturé Rahèl: Dhan lan Naftali.

²⁶Anaké Zilpa, baturé Léa: Gad lan Asyèr. Kuwi mau kabèh lairé ana ing Mésopotamia.

^uBèBènoni: anak ing kasisahan.

^vBènoni: anak ingkang ketengen (kinurmatan).

^wBètléhèm: griya roti.

²⁷ Yakub tilik Iskak, bapakné sing manggon ing Mamré cedhak Hébron. Abraham, embahné swargi, biyèn iya manggon ing kono.

²⁸ Iskak wis tuwa banget, umuré nyandhak satus wolung puluh taun. Iskak tilar-donya, déning anak-anaké, Ésau lan Yakub dikubur ing Guwa Mahpéla.

²⁹ (35:28)

36 ¹ Iki anak-turuné Ésau, sing iya karan Édom.

² Ésau rabi karo wong-wong wadon Kenaan, yakuwi: Ada, anaké Élon, wong Hèt; Oholibama, anaké Ana, putuné Zibéon, wong Hèwi;

³ Basmat, anaké Ismaèl, adhiné Nébayot.

⁴ Ada duwé anak Élifas, Basmat duwé anak Rehuèl,

⁵ lan Oholibama duwé anak Yéus, Yaélam lan Korah. Kuwi mau kabèh anaké Ésau sing lair ing tanah Kenaan.

⁶ Ésau mboyong bojo-bojoné, anak-anaké lanang lan wadon, sarta wong kabèh sing mèlu dhèwèké, raja-kaya lan raja-brana enggoné olèh ana ing Kenaan,

budhal menyang liya panggonan, pisah karo Yakub, adhiné.

⁷ Enggoné misah karo Yakub mau jalaran tanah sing dienggoni mau pangonané ora nyukupi, merga saking akèhé ingon-ingoné Yakub lan Ésau.

⁸ Mulané Ésau banjur milih manggon ing pegunungan Édom.

⁹ Iki anak-turuné Ésau, leluhuré wong Édom.

¹⁰ Ada, bojoné Ésau, duwé anak lanang, jenengé Élifas. Élifas duwé anak lanang lima, yakuwi: Téman, Omar, Zépo, Gaétam lan Kénas. Élifas duwé bojo liyané menèh, jenengé Timna. Timna duwé anak lanang, jenengé Amalèk. Bojoné Ésau sing jeneng Basmat duwé anak lanang, jenengé Rehuèl. Rehuèl duwé anak lanang papat, jenengé: Nahat, Zérah, Syama lan Miza.

¹¹ (36:10)

¹² (36:10)

¹³ (36:10)

¹⁴ Bojoné Ésau sing jeneng Oholibama, anaké Ana lan putuné Zibéon, duwé anak lanang telu, yakuwi: Yéus, Yaélam lan Korah.

¹⁵ Iki bangsa-bangsa anak-turuné Ésau: Élifas, anak pembarepé Ésau, dadi leluhuré bangsa-bangsa: Téman, Omar, Zépo, Kénas,

¹⁶ Korah, Gaétam lan Amalèk. Kuwi kabèh anak-turuné Ada, bojoné Ésau.

¹⁷ Rehuèl, anaké Ésau dadi leluhuré bangsa-bangsa: Nahat, Zérah, Syama lan Miza. Kuwi kabèh anak-turuné Basmat, bojoné Ésau.

¹⁸ Iki bangsa-bangsa anak-turuné Ésau saka bojo liyané, sing jeneng Oholibama, anaké Ana, yakuwi: Yéus, Yaélam lan Korah.

¹⁹ Kuwi kabèh bangsa-bangsa anak-turuné Ésau.

²⁰ Wong pribumi ing tanah Édom dipérang-pérang miturut anak-turuné Séir, wong Hori. Jenengé bangsa-bangsa mau: Lotan, Syobal, Zibéon, Ana, Dision, Èzèr lan Disian.

²¹ (36:20)

²² Lotan kuwi leluhuré bangsa Hori lan Héman. (Lotan duwé sedulur wadon sing jeneng Timna.)

²³ Syobal kuwi leluhuré bangsa-bangsa: Alwan, Manahat, Ébal, Séfo lan Onam.

²⁴ Zibéon duwé anak lanang loro, yakuwi Aya lan Ana. (Ana kuwi sing nemu tuk banyu panas ing segara wedhi, nalika lagi angon kuldiné bapakné.)

²⁵ Ana kuwi bapakné Dision, lan Dision dadi leluhuré bangsa-bangsa: Hèmdan, Èsban, Yitran lan Kéran. Ana iya duwé anak wadon, sing jenengé Oholibama.

²⁶ (36:25)

²⁷ Ezèr kuwi leluhuré bangsa-bangsa: Bilhan, Zaawan lan bangsa Akan.

²⁸ Dision kuwi leluhuré bangsa Us lan bangsa Aran.

²⁹ Bangsa-bangsa Hori ing tanah Édom yakuwi: Lotan, Syobal, Zibéon, Ana, Dision, Ezèr lan Disian.

³⁰ (36:29)

³¹ Sadurungé ing Israèl ana raja, tanah Édom wis duwé raja.

³² Raja sing kapisan yakuwi: Béla anaké Béor, lan kuthané jenengé Dinhaba.

³³ Béla mati digentèni Yobab, anaké Zérah, saka Bozra.

³⁴ Sapatiné Yobab, sing nggentèni Kusam, saka tanah Téman.

³⁵ Sapatiné Kusam, sing nggentèni Hadad, anaké Bédad, saka kutha Awit;

Hadad kuwi sing ngalahaké wong Midian, nalika perang ana ing daérah Moab.

³⁶ Sapatiné Hadad digentèni Samla, saka Masréka.

³⁷ Sapatiné Samla digentèni Saul, saka Réhobot, sacedhaké kali.

³⁸ Sapatiné Saul digentèni Baalhanan, anaké Akhbor.

³⁹ Sapatiné Baalhanan digentèni Hadar saka Pahu (bojoné jenengé Méhétabéèl, anaké Matrès, lan putuné Mézahab).

⁴⁰ Iki jenengé para penggedhé, bawahané Ésau, miturut bangsa, panggonan lan jenengé dhéwé-dhéwé: Timna, Alwa, Yètèt,

⁴¹ Oholibama, Éla, Pinon,

⁴² Kénas, Téman, Mibzar,

⁴³ Magdhièl, lan Iram. Panggonané bangsa-bangsa mau disebut miturut jenengé bangsa sing manggon ing kono.

37 ¹ Yakub manggon ing tanah Kanaan, tilas panggonané bapakné.

² Riwayaté brayaté Yakub mau mengkéné: Anaké Yakub sing jeneng Yusuf kuwi nonoman, umur pitulas taun. Yusuf mau gawéané angon wedhus, bebarengan karo kakang-kakangné,

yakuwi anaké Bilha lan Zilpa, seliré bapakné. Kenakalané kakang-kakangné mau gawéné diwadulaké karo bapakné.

³Yakub tresna karo Yusuf, ngungkuli katresnané karo anak-anak liyané, merga Yusuf lairé nalika bapakné wis tuwa. Ing sawijining dina Yusuf digawèkaké jubah apik banget.

⁴Bareng kakang-kakangné ngerti yèn Yusuf ditresnani ngungkuli sedulur-seduluré kabèh, banjur padha gething karo Yusuf, temah padha dijothak.

⁵Ing sawijining bengi Yusuf ngimpi. Nalika impèné dicritakaké karo sedulur-seduluré, ndadèkaké saya sengité karo dhèwèké.

⁶Critané Yusuf mau mengkéné, "Aku ngimpi,

⁷kayané aku lan kowé kabèh lagi padha ana ing pategalan mbentèli gandum. Bentèlanku ngadeg mbegegeg. Déné bentèlan-bentèlanmu kabèh padha ngrubung bentèlanku lan sungkem ana ing ngarepané bentèlanku mau."

⁸Banjur diunèni sedulur-seduluré, "Apa kokkira, kowé arep dadi ratu ngerèh aku kabèh?" Merga saka impèn sing

dicritakaké mau kakang-kakangné saya nemen gethingé marang Yusuf.

⁹ Liya dina Yusuf ngimpi menèh, lan iya dicritakaké karo kakang-kakangné, "Aku ngimpi menèh. Nang kanané aku weruh srengéngé, rembulan lan lintang sewelas padha sujud ana ing ngarepku."

¹⁰ Impèn mau uga dicritakaké bapakné. Banjur disendhu bapakné, "Kuwi impèn apa? Apa kokkira aku lan ibumu sarta sedulur-sedulurmu bakal teka lan sumungkem sujud ana ing ngarepmu?"

¹¹ Merga saka kuwi sedulur-seduluré padha serik atiné karo Yusuf, nanging bapakné nyathet prekara kuwi mau ing sajroning ati.

¹² Ing sawijining dina nalika kakang-kakangné Yusuf padha angon wedhusé bapakné ana ing Sikèm,

¹³ Yakub kandha karo Yusuf, "Kowé dakkongkon menyang Sikèm, panggonané kakang-kakangmu padha angon wedhus." Wangsulane Yusuf, "Inggih, pak."

¹⁴ Clathuné bapakné, "Kakang-kakangmu tilikana apa padha slamet, lan wedhus-wedhusé apa kabèh padha becik. Banjur énggal balia, aku

kabarana." Yusuf banjur mangkat saka Lembah Hébron. Ora wetara suwé banjur tekan Sikèm.

¹⁵ Saka kana Yusuf mlaku menyang ara-ara. Ing dalan kepethuk karo wong lanang sing nakoni, "Sampéyan pados menapa?"

¹⁶ Wangsulané Yusuf, "Kula madosi kakang-kakang kula ingkang sami angèn ménda. Menapa sampéyan sumerep sami wonten pundi?"

¹⁷ Wangsulané wong mau, "Sampun sami bidhal saking ngriki. Kula mireng sami badhé dhateng Dotan." Yusuf banjur mangkat nusul kakang-kakangné mrana lan ketemu ana ing Dotan.

¹⁸ Saka kadohan wis padha weruh klédhangé Yusuf. Sadurungé tekan panggonan kono, kakang-kakangné padha rembugan arep matèni Yusuf.

¹⁹ Clathuné, "Lha kaé tukangé ngimpi mréné.

²⁰ Ayo, padha dipatèni, banjur dibuwang ing sumur sing asat. Mengko dikandhakaké yèn bocahé dimangsa kéwan galak. Jajal, impèné kelakon apa ora."

²¹ Krungu gunemé sedulur-seduluré mau Rubèn golèk réka arep nylametaké Yusuf. Clathuné, "Aja dipatèni.

²² Cukup dicemplungaké ing sumur sing ana ing ara-ara samun kéné. Aja pisan-pisan dipilara." Enggoné muni mau merga kepéngin ngentas Yusuf, banjur dikon bali menyang panggonané bapakné.

²³ Kecrita bareng tekan ngarepé kakang-kakangné, Yusuf banjur diblèjèdi, lan sawisé jubahé sing apik banget mau diuculi,

²⁴ banjur dicandhak lan dicemplungaké ing sumur asat.

²⁵ Bareng lagi padha mangan, dumadakan padha weruh ing kadohan ana wong-wong Ismaèl saka Giléad padha liwat arep menyang tanah Mesir. Unta-untané padha dimomoti rempah-rempah lan kismis.

²⁶ Yéhuda kandha karo sedulur-seduluré, "Apa gunané matèni Yusuf lan nyidhem prekarané?

²⁷ Apa ora luwih becik diedol waé marang wong Ismaèl kaé. Dadi ora prelu dipilara. Bocah kuwi rak kulit-daging

kita dhéwé." Sedulur-seduluré padha nyarujuki.

²⁸ Bareng para sudagar Midian padha liwat, Yusuf dientas saka ing sumur, banjur diedol menyang wong-wong Ismaèl, payu rong puluh dhuwit slaka. Sawisé mengkono Yusuf banjur digawa para sudagar mau menyang tanah Mesir.

²⁹ Bareng Rubèn mbalèni ing sumur mau lan ngerti yèn Yusuf wis ora ana ing kono, nuli nyuwèk sandhangané merga saka sedhihé.

³⁰ Banjur marani sedulur-seduluré karo clathu, "Bocahé kokwis ora ana! Gèk njur kepriyé aku iki?"

³¹ Banjur padha nyembelèh wedhus bérok. Jubahé Yusuf nuli dicelupaké ing getih mau,

³² lan dikirimaké marang bapakné, karo kandha, "Kula sami manggih jubah menika. Menapa menika sanès jubahipun Yusuf, putra panjenengan?"

³³ Yakub banjur nitik jubah mau, pangucapé, "Iya, iki jubahé anakku! Anakku mesthi ditubruk kéwan galak lan dipothèng-pothèng."

³⁴ Yakub nyuwèk sandhangané merga saka sedhihé lan nganggo sandhangané

wong kepatèn. Pirang-pirang dina lawasé Yakub nangisi Yusuf.

³⁵Anak-anaké kabèh, lanang lan wadon padha teka arep nglipur, nanging ora kéguh. Pangucapé, "Selawasé urip aku bakal nangisi anakku." Mengkono Yakub enggoné nangisi Yusuf, anaké.

³⁶Déné satekané ing tanah Mesir Yusuf diedol déning wong-wong Midian marang Potifar, komandhan keamanan kraton.

38 ¹Kecrita Yéhuda misah saka sedulur-seduluré lan manggon bebarengan karo wong jenengé Hira, wong saka Adulam.

²Ana ing kono tepungan karo bocah wadon Kenaan, anaké Sua.

³Bocah wadon mau dipèk bojo,

⁴banjur duwé anak lanang dijenengaké Èr. Duwé anak menèh, lanang, dijenengaké Onan.

⁵Sawisé kuwi duwé anak lanang menèh, dijenengaké Séla. Nalika bocah mau lair, Yéhuda lagi lunga menyang Kézib.

⁶Yéhuda ngolèhaké jodho Èr, anaké mbarep, bocah wadon jenengé Tamar.

⁷Èr kuwi klakuané ala, mulané banjur kapundhut déning Gusti Allah.

⁸ Yéhuda banjur kandha karo Onan, adhiné Èr, "Kowé ngumpulana bojoné kakangmu, supaya duwé anak. Kuwi wis dadi kuwajibanmu, supaya kakangmu duwé turun."

⁹ Nanging Onan ngerti, yèn anak mau mengko bakal ora dadi duwèké. Mulané saben kumpul karo randhané kakangné, wijiné diwetokaké ing lemah, supaya kakangné ora duwé turun.

¹⁰ Penggawéné sing mengkono mau ora ndadèkaké keparengé Gusti Allah, mulané Onan banjur kapundhut.

¹¹ Yéhuda banjur kandha karo Tamar, "Kowé muliha waé menyang ing omahé wong tuwamu lan ngentènana nganti anakku Séla wis gedhé." Awit Yéhuda kuwatir mbok menawa Séla uga banjur mati, kaya kakang-kakangné. Tamar banjur mulih menyang omahé wong tuwané.

¹² Ora wetara suwé bojoné Yéhuda mati. Bareng wektuné petangisan wis entèk, Yéhuda ngajak Hira, kancané sing saka Adulam, lunga menyang Timna, nyukur wedhus-wedhusé.

¹³ Ana sing awèh weruh marang Tamar, yèn Yéhuda, maratuwané, arep nyukur wedhus-wedhusé ing Timna.

¹⁴ Tamar nuli salin sandhangan, nganggo krudhung lan lungguh ing gapuraning kutha Énaim, ing pinggir dalan sing ngener ing Timna. Awit Tamar ngerti yèn Séla, anaké ragil Yéhuda, wis gedhé, éwasemono durung dikawinaké karo dhèwèké.

¹⁵ Bareng Yéhuda weruh Tamar, pengirané wong wadon kuwi wanita tuna susila, merga rainé dikrudhungi.

¹⁶ Yéhuda banjur marani, ora ngerti yèn wong wadon mau mantuné dhéwé, tembungé, "Kowé njaluk opah pira?" Tamar gentèn takon, "Sampéyan badhé nyukani menapa?"

¹⁷ Wangsulané Yéhuda, "Kowé mengko dakteri cempéné wedhus-wedhusku." Tamar gentèn mangsuli, "Inggih purun, nanging kula nyuwun tanggelan, ingkang saged kula simpen, ngantos kula nampi ménda kintunan sampéyan."

¹⁸ Pitakoné Yéhuda, "Tanggungan apa?" Wangsulané Tamar, "Sesupé cap^x sampéyan sakalungipun, lan teken ingkang sampéyan cepengi menika." Yéhuda banjur mènèhaké barang-barang mau, nuli ngumpulni Tamar, temah Tamar ngandhut.

¹⁹ Tamar nuli mulih, nyopot krudhungé lan nganggo sandhangan randha menèh.

²⁰ Ora wetara suwé Yéhuda kongkonan Hira, kancané, ngeteraké cempé lan njaluk bali barang-barang sing digawé tanggungan, nanging wong wadon mau digolèki ora ketemu.

²¹ Wong-wong ing Énaim ditakoni, "Wanita tuna susila sing nalika semono ana ing pinggir dalan kéné kaé saiki ana ing ngendi?" Diwangsuli, "Ngriki mboten naté wonten wanita tuna susila."

²² Hira banjur bali lan kandha karo Yéhuda, "Wongé wis dakgolèki nanging ora ketemu. Wong-wong malah muni, yèn ing kono ora tau ana wanita tuna susila."

^xcap: sesupéé cap ginanipun kados tandha tangan ingkang mratélakaken bilih prejanjian utawi undhang-undhang wau asli saking ingkang gadhah sesupé.

²³ Clathuné Yéhuda, "Ya wis, karebèn barang-barang mau dipèk, angger kita ora digeguyu wong. Aku rak wis akon ngeteraké cempéné, nanging wongé ora ana."

²⁴ Wetara let telung sasi Yéhuda olèh kabar mengkéné, "Mantumu Tamar laku bédhang, lan saiki ngandhut." Pangucapé Yéhuda, "Wongé gawanen metu saka kutha lan obongen nganti mati!"

²⁵ Nalika lagi digawa, Tamar kongkonan ngabari maratuwané, uniné, "Enggèn kula ngandheg menika saking tiyang ingkang gadhah barang-barang menika. Kula aturi nitik sesupé cap, kalung lan teken menika gadhanipun sinten?"

²⁶ Yéhuda ora pangling karo barang-barang mau, banjur clathu, "Wong kuwi bener, aku sing salah. Mesthiné dhèwèké dakkawinaké karo Séla, anakku." Sawisé kuwi Yéhuda ora tau ngumpuli Tamar menèh.

²⁷ Bareng tekan wektuné babaran, jebul anaké kembar.

²⁸ Nalika babaran mau, ana bayi sing ngetokaké tangané. Tangan mau banjur dicekel déning dhukuné lan ditalèni

nganggo benang abang. Tembungé, "Iki sing lair dhisik."

²⁹Jebul tangan mau ditarik mlebu menèh, lan bayi sijiné sing lair dhisik. Dhukuné banjur clathu, "Kowé kokndresel ngono." Mulané bayi sing lair dhisik mau dijenengaké Pèrès.

³⁰Sawisé kuwi lagi bayi sijiné metu, yaiku sing tangané ana benangé abang. Mulané bayi mau dijenengaké Zérah.

39 ¹Yusuf digawa wong-wong Ismaèl menyang tanah Mesir, lan dituku Potifar, komandhan keamanan kraton.

²Yusuf dikanthi déning Allah, nganti pegawéan apa waé sing dipasrahaké, bèrès. Dhèwèké manggon ing omahé bendarané.

³Bareng weruh yèn Yusuf mau dikanthi déning Allah lan sarupaning pegawéan sing dicekel bèrès,

⁴bendarané tresna karo Yusuf lan dipitaya ngurusi omahé lan bandhané kabèh.

⁵Wiwit wektu kuwi Gusti Allah mberkahi brayaté wong Mesir mau lan barang darbèké kabèh, sing ana ing omah lan iya sing ana ing palemahané, merga saka Yusuf.

⁶ Kabèh barang darbèké dikon ngurusi Yusuf, nganti Potifar wis ora meruhi thek-kliweré ngomah, ngertiné mung mangan. Yusuf kuwi gagah lan rupané bagus.

⁷ Suwé-suwé bojoné Potifar kasmaran karo Yusuf, lan nonoman mau dibujuk diejak turu bebarengan.

⁸ Nanging Yusuf ora gelem, pangucapé, "Nyuwun ngapunten. Bendara kula sampun masrahaken sedaya kagunganipun dhateng kula, ngantos mboten menggalih menapa-menapa.

⁹ Pangwaos kula mboten béda kaliyan panjenenganipun piyambak. Mboten wonten barang setunggal kémawon ingkang mboten kapasrahaken dhateng pangwaos kula, kejawi garwanipun. Menapa kula tegel nglampahi piawon kados mekaten lan damel dosa ing ngarsanipun Allah?"

¹⁰ Senajan saben dina dibujuk, nanging Yusuf tetep ora gelem nanggapi.

¹¹ Ing sawijining dina nalika mlebu ngomah arep nyambut-gawé, ing njero omah kono pinuju ora ana wong.

¹² Bojoné Potifar banjur nggocèki jubahé Yusuf karo clathu, "Ayo turu

karo aku." Nanging Yusuf mberod mlayu; jubahé ditinggal ana ing tangané bendarané.

¹³ Bareng Yusuf mlayu metu, ninggal jubahé,

¹⁴ bojoné Potifar mau nyeluki batur-baturé karo clathu, "Delengen! Wong Ibrani sing digawa mréné bojoku kuwi arep sembrana karo aku. Dhèwèké mlebu ana ing kamarku, arep meksa ngumpuli aku, nanging aku nuli celuk-celuk seru.

¹⁵ Bareng aku celuk-celuk, dhèwèké banjur mlayu metu, jubahé ditinggal ana ing sandhingu."

¹⁶ Jubah mau disèlèhaké ing sandhingé, nganti sing lanang teka.

¹⁷ Wong wadon mau banjur ngothak-athik crita kaya ing ngarep mau, dikandhakaké karo bojoné, tembungé, "Tiyang Ibrani ingkang panjenengan bekta mriki menika sampun mlebet kamar kula, badhé sembrana kaliyan kula.

¹⁸ Nanging kula lajeng bengok-bengok. Piyambakipun lajeng mlajeng lan nilar jubahipun ing sandhing kula."

¹⁹ Potifar muntab.

²⁰ Yusuf dikon nyekel lan dilebokaké ing kunjaran, panggonané para punggawa kraton sing ditahan. Yusuf uga ditahan ana ing kono.

²¹ Nanging Yusuf dikanthi déning Gusti Allah lan diberkahi, mula kepalané kunjaran kono tresna karo dhèwèké.

²² Yusuf didadèkaké lurahé wong-wong tahanan liyané, lan dipasrahi pegawéan kabèh sing ana ing kunjaran kono.

²³ Kepalané kunjaran wis ora prelu ngawat-awati apa sing dipasrahaké marang Yusuf. Merga dikanthi déning Allah, pegawéan apa waé sing dicekel Yusuf, bèrès.

40 ¹ Let sawetara mangsa ana pegawé kraton loro ditahan merga keluputan karo Sang Prabu.^y Sing siji juru-minuman, yakuwi wong sing kapasrahan ngurusi unjukané Sang Prabu, sijiné juru-dhaharan, yakuwi wong sing kapasrahan ngurusi dhaharan.

² Sang Prabu duka banget karo wong loro mau,

^ySang Prabu: ing tanah Mesir Sang Prabu ugi dipun juluki Sang Pringon, ingkang tegesipun: Ratu.

³ mula dhawuh supaya padha ditahan ing kunjaran kraton, panggonané Yusuf ditahan.

⁴ Ana ing kunjaran kono rada suwé, lan kepala kunjaran préntah marang Yusuf ngladèni tahanan loro mau.

⁵ Ing sawijining bengi, wong loro mau padha ngimpi. Impèné béda-béda.

⁶ Nalika ésuké Yusuf teka, wong loro mau ulaté katon suntrut.

⁷ Yusuf banjur takon, "Kokketingal sedhik. Manapa ingkang dipun raosaken?"

⁸ Wangsulané, "Dhèk bengi aku padha ngimpi, nanging ing kéné ora ana wong sing bisa nerangaké tegesé." Clathuné Yusuf, "Kula kinten namung Gusti Allah piyambak ingkang maringi kesagedan nerangaken tegesipun impèn. Cobi panjenengan cariyosaken impèn panjenengan."

⁹ Juru-minuman banjur nyritakaké impèné, "Nèng kanané kaya-kaya ing ngarepku ana wit anggur.

¹⁰ Ana pangé telu. Bareng godhongé padha trubus, banjur metu kembangé, sarta metu wohé, mateng-mateng.

¹¹ Kayané aku lagi nyekeli gelas unjukané Sang Prabu. Aku banjur methik woh anggur mau, nuli dakperes ana ing gelas, sarta daksaosaké Sang Prabu."

¹² Yusuf nuli mangsuli, "Menika jarwanipun mekaten: Pang tiga menika tegesipun tigang dinten.

¹³ Salebeting tigang dinten menika Sang Prabu badhé ngluwari panjenengan. Panjenengan badhé kawangsulaken dhateng pedamelan panjenengan malih, ngladosi unjukanipun Sang Prabu kados ingkang sampun-sampun.

¹⁴ Namung menawi sampun wangsul malih dhateng pedamelan panjenengan, sampun kesupèn dhateng kula. Panjenengan ngaturana pirsá dhateng Sang Prabu bab kawontenan kula, sarta kula kasuwuna luwar saking kunjaran menika.

¹⁵ Kula menika leresipun dipun culik saking bangsa kula, inggih menika bangsa Ibrani. Lan ing tanah Mesir ngriki kula mboten naté nglampahi piawon, ingkang pantes kaukum ing kunjaran."

¹⁶ Bareng krungu yèn impèné juru-minuman mau maknané becik, juru-dhaharan banjur nyritakaké impèné

marang Yusuf: "Aku iya ngimpi. Ana ing kanané aku lagi nyunggi ténong telu isi dhaharan.

¹⁷Ténong sing ndhuwur dhéwé isi dhaharan rupa-rupa kagem Sang Prabu, nanging dhaharan mau dithotholi manuk-manuk."

¹⁸Wangsulané Yusuf, "Jarwanipun impèn menika mekaten: Ténong tiga menika tegesipun tigang dinten.

¹⁹Tigang dinten malih Sang Prabu badhé utusan nigas gulu panjenengan. Badan panjenengan badhé dipun gantung lan dados tedhanipun peksi-peksi."

²⁰Let telung dina, yakuwi dina wiyosané Sang Prabu, panjenengané nganakaké kraméan gedhèn kanggo para abdi kabèh. Juru-minuman lan juru-dhaharan didhawuhi metokaké saka ing kunjaran, digawa ana ing ngarepé para abdi kraton kabèh.

²¹Juru-minuman dibalèkaké ing pegawéané menèh,

²²nanging juru-dhaharan diukum pati. Kelakoné mau kabèh cèples karo sing dikandhakaké Yusuf.

²³ Nanging juru-minuman ora kèlingan marang Yusuf, wis lali babar-pisan.

41 ¹ Let rong taun Sang Pringon ngimpi, kaya-kaya lagi jumeneng ing sapinggiring Bengawan Nil.

² Dumadakan ana sapi lemu-lemu, kulité klimis, jumedhul saka kali; banjur nyenggut suket ing sapinggiré kali mau.

³ Ora let suwé ana sapi pitu liyané uga jumedhul, nanging kuru-kuru, presasat mung balung karo kulit. Padha ngadeg ing sandhingé sapi-sapi sing lemu-lemu mau.

⁴ Sapi sing kuru-kuru mau nuli mangan sapi sing lemu-lemu. Sang Prabu banjur nglilir;

⁵ nanging banjur bali saré lan ngimpi menèh. Nèng kanané pirsá ana wulèn gandum pitu, aos-aos, tur tuwa-tuwa, jumedhul saka damèn siji.

⁶ Banjur ana wulèn pitu liyané, sing gabug lan geseng, kayané kebrangas déning angin saka ing segara wedhi.

⁷ Wulèn gandum sing gabug banjur nyaplok wulèn gandum sing mentes (aos). Sang Prabu nuli nglilir lan pirsá yèn mung ngimpi.

⁸Ésuké Sang Prabu ora kepénak penggalihé, mulané banjur dhawuh nimbali sakèhé tukang sihir lan para ulama satanah Mesir. Impèné nuli dicritakaké, nanging ora ana wong siji waé sing bisa nerangaké tegesé.

⁹Juru-minuman matur marang Sang Prabu, "Samangké kula badhé blaka, bilih kula naté nglampahi ingkang mboten leres.

¹⁰Sang Prabu nalika semanten duka dhateng juru-dhaharan lan dhateng kula, lajeng ndhawuhaken supados kula kekalih dipun kunjara ing griyanipun komandhan keamanan kraton.

¹¹Ing setunggaling dalu kula kekalih sami ngimpi, ingkang gadhah teges piyambak-piyambak.

¹²Ing kunjara ngriku wonten nènèman Ibrani, réncangipun komandhan keamanan kraton. Kula kekalih nyriyosaken impèn kula piyambak-piyambak dhateng nènèman wau, piyambakipun lajeng nerangaken maknaipun.

¹³Sedaya kelampahan kados ingkang dipun terangaken, inggih menika, bilih Sang Prabu badhé mangsulaken kula

dhateng pedamelan kula malih, nanging ngukum pejah juru-dhaharan."

¹⁴ Sang Prabu banjur utusan nimbali Yusuf, lan sanalika iku uga diwetokaké saka kunjaran. Sawisé cukur lan salin penganggo, Yusuf nuli sowan ing ngarsané Sang Pringon.

¹⁵ Sang Pringon banjur ngandika marang Yusuf, "Aku ngimpi, nanging ora ana wong sing bisa nerangaké maknané. Aku dikandhani wong, yèn kowé bisa nerangaké impèn."

¹⁶ Wangsulané Yusuf, "Sanès kula gusti, nanging Gusti Allah piyambak ingkang badhé maringi ketrangan."

¹⁷ Sang Prabu banjur ngandika, "Ing sajroning impènku mau kaya-kaya aku lagi ngadeg ing pinggir Bengawan Nil.

¹⁸ Saka kali mau banjur jumedhul sapi pitu sing lemu-lemu lan kulité klimis, nuli padha nyenggut suket ing sapinggiré kali.

¹⁹ Dumadakan ana sapi pitu liyané jumedhul, kuru-kuru presasat mung balung karo kulit. Durung tau aku weruh sapi sing èlèké kaya ngono ing tanah Mesir kabèh.

²⁰ Sapi sing kuru-kuru mau padha mangan sapi sing lemu-lemu nganti entèk kabèh.

²¹ Éwasemono sapi sing kuru-kuru mau isih tetep padha kuruné kaya sadurungé mangan. Aku banjur nglilir.

²² Bareng turu menèh, aku ngimpi menèh, kaya-kaya weruh ana wulèn gandum pitu mentes-mentes tur wis tuwa, metu saka damèn siji.

²³ Dumadakan ana wulèn gandum pitu liyané jumedhul, nanging kuru-kuru lan kebrangas déning angining segara wedhi.

²⁴ Wulèn gandum sing kuru-kuru mau nuli nguntal wulèn sing mentes-mentes. Impèn iki wis dakcritakaké marang para tukang sihir, nanging siji waé ora ana sing bisa nerangaké tegesé."

²⁵ Yusuf banjur matur, "Impèn kekalih menika maknanipun sami. Gusti Allah maringi sumerep dhateng panjenengan, menapa ingkang badhé kelampahan.

²⁶ Lembu pitu ingkang lema-lema sarta wulèn pitu ingkang mentes-mentes menika tegesipun sami, inggih menika mangsa mirah tedha pitung taun.

²⁷ Lembu pitu kera-kera ingkang jumedhul sesampunipun menika, sarta wulèn gandum pitu ingkang kera lan kebrangas déning angin ing seganten wedhi, menika ngibarataken mangsa paceklik^z ingkang laminipun pitung taun.

²⁸ Kula wau sampun matur, bilih Gusti Allah paring sumerep dhateng Sang Prabu menapa ingkang badhé kelampahan.

²⁹ Badhénipun wonten mangsa mirah tedha wradin ing sanegari Mesir.

³⁰ Nanging sesampunipun menika badhé wonten pailan ingkang laminipun inggih pitung taun, ngantos tiyang badhé kesupèn dhateng mangsa mirah tedha ingkang sampun dipun alami, awit pailanipun badhé ageng sanget, ngantos damel cengkaring siti.

³¹ (41:30)

³² Déné supenanipun Sang Prabu ngantos rambah kaping kalih, menika tegesipun, bilih prekawis menika sampun dados kekancinganipun Gusti Allah lan mboten kénging kaéwahan, tur badhé énggal kelampahan.

^zpaceklik: pailan: awis tedha.

³³ Milanipun prayogi sanget menawi Sang Prabu ngupados tiyang ingkang lantip saha wicaksana, ingkang saged kaangkat dados pengageng ing negari ngriki.

³⁴ Kejawi menika Sang Prabu ugi kula aturi ngangkat pegawé-pegawé sanèsipun, ingkang kaparingan pangwaos narik sapragangsalipun sedaya panènan gandum selaminipun mangsa kalubèran pitung taun wau; dipun tandhoa ing kitha-kitha sarta kajagi.

³⁵ (41:34)

³⁶ Gandum wau dadosa tandhon tedha kanggé mangsa pitung taun samangsa tanah Mesir ngalami pailan. Srana mekaten rakyat mboten badhé ngalami pejah kaliren."

³⁷ Sang Pringon lan para pegawéné nyarujuki panemuné Yusuf.

³⁸ Mula ngandika marang para pegawé mau, "Apa ana wong sing luwih mumpuni ketimbang karo Yusuf, merga dhèwèké kadunungan Rohé Allah?"

³⁹ Banjur ngandika marang Yusuf, "Gusti Allah wis maringi weruh iki kabèh marang kowé, dadi cetha yèn kowé luwih

lantip lan luwih wicaksana ketimbang karo sapa waé.

⁴⁰ Kowé bakal dakangkat dadi gubernur ing negara kéné, lan rakyat kabèh bakal nglakoni apa sing kokpréntahaké. Ora ana wong sing ngungkuli pangwasamu, kejaba aku dhéwé."

⁴¹ Sawisé mengkono Sang Pringon banjur nglolos sesupéné cap krajan saka astané, dienggokaké ing drijiné Yusuf, karo ngandika, "Wiwit saiki kowé dakdadèkaké gubernur ing satanah Mesir kabèh." Yusuf banjur dienggoni jubah léna alus, lan dikalungi kalung emas,

⁴² (41:41)

⁴³ sarta ditumpakaké ing kréta keprabon. Pengawalé Sang Pringon mlaku ing ngarepé karo alok-alok, "Minggir. Minggir." Mengkono Yusuf diangkat dadi gubernur ing tanah Mesir kabèh.

⁴⁴ Sang Pringon ngandika marang Yusuf, "Aku sing dadi raja, nanging tanpa palilahmu wong ing satanah Mesir ora kena nindakaké apa-apa."

⁴⁵ Sang Pringon banjur maringi nama basa Mesir marang Yusuf, yakuwi:

Zafnat-Paanéah.^a Uga diparingi sisihan, jenengé Asnat, anaké Potiféra, imam ing Héliopolis. Nalika diangkat dadi gubernur mau Yusuf umur telung puluh taun. Yusuf nuli mundur saka ing ngarsané Sang Pringon, mider ndlajahi tanah Mesir kabèh.

⁴⁶ (41:45)

⁴⁷ Sajroné pitung taun tanah Mesir ngalami mangsa murah pangan, pametuné bumi nganti turah-turah.

⁴⁸ Yusuf ngumpulaké gandum mau, ditandho ana ing kutha-kutha. Ing saben kutha diedegi lumbung kanggo nandho gandum pametuné palemahan ing sakiwa-tengené.

⁴⁹ Saking akèhé gandum nganti kaya wedhiné segara, mulané banjur wis ora diétung menèh pira sing mlebu lumbung.

⁵⁰ Sadurungé mangsa pailan Yusuf wis duwé anak lanang loro, patutan saka Asnat.

⁵¹ Pangucapé Yusuf, "Allah wis nggawé aku lali karo sakèhé kasusahanku lan

^aZafnat-Paanéah: tiyang ingkang njarwakaken prekawis-prekawis ingkang gaib.

karo brayaté bapakku." Mulané anaké dijenengaké: Manasyè.^b

⁵²Déné anaké sing kapindho dijenengaké: Éfraim,^c pangucapé, "Allah maringi anak ana ing tanah panggonanku nandhang kesrakat."

⁵³Bareng mangsa pitung taun murah pangan wis rampung,

⁵⁴tanah Mesir banjur katerjang pailan nganti pitung taun lawasé, kaya sing dikandhakaké déning Yusuf. Malah sajadad kabèh katerjang pailan, mung ing tanah Mesir dhéwé sing ana pangan.

⁵⁵Bareng padha kekurangan pangan, rakyat Mesir banjur padha nyuwun pangan marang Sang Pringon. Sang Pringon banjur dhawuh karo wong-wong mau supaya padha sowan Yusuf lan nuruta ing sapréntahé.

⁵⁶Bareng pailané saya nemen lan wrata satanah Mesir kabèh, Yusuf banjur mbukak lumbung-lumbung gandumé kabèh sarta diedol karo wong Mesir.

⁵⁷Wong saka manca negara iya padha mrono suku gandum karo Yusuf, merga

^bManasyètegesipun: "marakaké lali".

^cÉfraimtegesipun: "maringi anak".

negara sajadad padha katerjang pailan gedhé.

42¹ Bareng Yakub krungu yèn ing Mesir ana gandum, banjur kandha karo anak-anaké, "Yagéné kowé kok ora cékat-cèket?"

² Aku krungu yèn ing tanah Mesir ana gandum. Mbok padha mranaa, tuku gandum, supaya kita padha ora mati kaliren."

³ Kakang-kakangné Yusuf wong sepuluh banjur padha mangkat tuku gandum.

⁴ Mung Bènyamin, adhiné Yusuf, ora dililani mèlu, merga Yakub kuwatir yèn anaké ragil mau kena alangan.

⁵ Merga anané pailan ing tanah Kenaan, anak-anaké Yakub bebarengan karo wong liya-liyané padha tuku gandum menyang tanah Mesir.

⁶ Yusuf, sing dadi gubernur ing tanah Mesir, nedhengé ngedoli gandum marang wong saka ngendi-endi. Mulané kakang-kakangné Yusuf iya padha teka lan sungkem ing ngarepé.

⁷ Yusuf ora pangling karo kakang-kakangné, nanging éthok-éthok ora kenal, malah takon karo sereng, "Kowé wong ngendi?" Wangsulané

kakang-kakangné, "Kula sami saking negari Kenaan, sowan kula badhé tumut tumbas tedha."

⁸ Senajan Yusuf dhéwé ora pangling, nanging kakang-kakangné padha pangling karo Yusuf.

⁹ Yusuf kèlingan marang impèné dhèk biyèn bab kakang-kakangné. Banjur clathu, "Kowé kuwi telik; tekamu arep nitik tanah kéné endi sing ora dijaga kuwat."

¹⁰ Wangsulané kakang-kakangné, "Èstu sanès, gusti! Enggèn kula sami mriki menika saprelu tumbas tedha.

¹¹ Kula sami sasedhèrèk, tunggil bapak. Kula sami tiyang saé-saé, sanès telik."

¹² Wangsulané Yusuf, "Ora! Kowé kabèh kuwi telik. Tekamu arep nitik tanah kéné endi sing ora kuwat penjagané."

¹³ Gentèn diwangsuli karo sedulur-seduluré, "Kula menika asal Kenaan, sami sasedhèrèk, waunipun kalihwelas, tunggil bapak. Setunggal sampun pejah lan ingkang ragil wonten griya kaliyan bapak."

¹⁴ Clathuné Yusuf, "Rak bener ta kandhaku, yèn kowé kuwi telik kabèh.

¹⁵ Saiki aku arep weruh sepira katemenanmu. Aku sumpah demi asmané Sang Pringon. Kowé ora bakal lunga saka kéné, yèn adhimu sing ragil ora koksusulaké mréné.

¹⁶ Kowé salah siji kudu bali njupuk adhimu ragil. Liyané daktahan ana ing kéné, nganti ketitik yèn kowé padha ora goroh. Demi asmané Sang Pringon, yèn adhimu nganti ora teka, tandha yèn kowé kabèh kuwi telik!"

¹⁷ Wong sepuluh mau banjur dilebokaké ing pakunjaran nganti telung dina.

¹⁸ Let telung dina Yusuf kandha karo sedulur-seduluré mau, "Aku iki wong sing ngabekti karo Gusti Allah. Yèn kena, kowé dakéman uripmu.

¹⁹ Yèn kowé pancèn padha wong temen, salah siji kèri kéné, liyané kena mulih nggawa gandum sing wis koktuku kanggo brayat-brayatmu sing padha kekurangan pangan.

²⁰ Nuli padha balia mréné ngajak adhimu sing cilik dhéwé, minangka bukti yèn kandhamu mau nyata, lan kowé ora dakukum pati." Kakang-kakangné mau padha ngrujuki usul mau,

²¹ banjur padha rasanan, "Saiki kita padha ngrasakaké piwalesé penggawé kita marang Yusuf dhèk biyèn. Kaya apa biyèn enggoné ngrerepa njaluk diwelasi, nanging kita ora padha ngrèwès karo pesambaté. Mulané saiki kita padha nandhang sengsara."

²² Rubèn clathu, "Aku biyèn rak wis kandha. Bocahé aja kokkapak-kapakaké! Nanging kowé padha ora nggugu. Saiki kita diwales."

²³ Rèhné enggoné padha guneman karo Yusuf mau nganggo juru-basa, mulané para seduluré ora ngira yèn Yusuf ngerti kabèh apa sing padha dirembug.

²⁴ Yusuf metu saka kono, nangis. Bareng wis lilih banjur bali mrono menèh lan akon mbanda Siméon ing ngarepé para seduluré.

²⁵ Yusuf akon supaya karung-karungé kakang-kakangné padha diisèni gandum nganti kebak, lan dhuwité dibalèkaké ing karungé dhéwé-dhéwé. Uga akon supaya wong-wong mau padha digawani panganan kanggo sangu ana ing dalan. Dhawuh mau iya banjur ditindakaké.

²⁶ Sawisé karung-karungé dimomotaké ing kuldi, wong-wong mau banjur padha mangkat.

²⁷ Bareng tekan papan panginepan ana sing mbukak karungé arep njupuk gandum kanggo makani kuldiné, weruh dhuwité temumpang ing sandhuwuré gandum.

²⁸ Banjur padha alok, "Lho, dhuwité kokdibalèkaké, disèlèhaké ana ing ndhuwur gandum." Kabèh padha entèk atiné, lan saka wediné siji-sijiné padha clathu, "Apa kersané Allah karo kita iki?"

²⁹ Satekané ing tanah Kanaan, banjur padha crita karo Yakub bab lelakon-lelakon sing padha dialami. Tembungé,

³⁰ "Gubernur Mesir menika priyantunipun kasar. Kula sami dipun westani telik, ingkang kadakwa nitik panggènan ingkang mboten dipun jagi kiyat.

³¹ Kula ugi matur, bilih kula menika tiyang saé-saé,

³² sasedhèrèk, tiyang kalihwelas, tunggil bapak. Setunggal sampun pejah, lan ingkang ragil kantun wonten Kanaan kaliyan bapak."

³³ Nanging gubernur wau ngandika, "Aku kepéngin weruh apa kandhamu kuwi nyata. Kowé salah siji kudu kèri ana ing kéné. Liyané kena mulih ngeteraké gandumé kanggo brayatmu sing padha kurang pangan.

³⁴ Adhimu sing ragil jaken mréné. Yèn ngono aku precaya kowé dudu telik, nanging wong sing temen. Adhimu bakal dakbalèkaké, lan kowé kabèh kena dedagangan ana ing tanah kéné."

³⁵ Nalika padha nyuntaki karungé jebul nemu kanthongé dhuwit dhéwé-dhéwé. Bareng weruh dhuwité isih ana ing kono padha wedi banget, semono uga Yakub.

³⁶ Yakub kandha, "Apa aku kon kélangan anakku kabèh? Yusuf wis ora ana. Siméon ya wis ora ana. Saiki kowé arep ngajak Bènyamin mèlu mrana. Apa aku kon ora ngenes!"

³⁷ Rubèn banjur kandha karo bapakné, "Menawi Bènyamin mboten wangsul, anak kula jaler kekalih menika panjenengan pejahi kémawon. Bènyamin kula aturi masrahaken dhateng kula, mboten-mbotenipun menawi ical."

³⁸ Nanging Yakub kandha, "Ora! Bènyamin ora kena mèlu. Kakangné wis

mati. Saiki mung kari ijèn. Yèn mengko ana ing dalan ana apa-apa, apa ora marakaké aku, sing wis tuwa iki, mati ngenes?"

43 ¹Pailan sing nrejang tanah Kenaan saya banget,
²mulané bareng tandhoné gandum olèhé tuku saka Mesir wis entèk, Yakub banjur kandha karo anak-anaké, "Padha lungaa menèh menyang Mesir tuku gandum."

³Yéhuda mangsuli, "Gubernur ing ngrika sampun mantos-mantos, bilih kula mboten badhé dipun lilani sowan malih, menawi mboten ngajak adhi kula ingkang alit piyambak.

⁴Menawi bapak marengaken Bènyamin tumut, kula sami badhé bidhal.

⁵Menawi mboten, kula inggih mboten badhé bidhal, mergi gubernuripun sampun mantos-mantos kados mekaten."

⁶Clathuné Yakub, "Kowé saben-saben mung gawé susahku waé. Yagéné kowé kokkandha yèn duwé adhi barang?"

⁷Wangsulané anak-anaké,
"Priyantunipun tlesih sanget enggènipun takèn bab brayat. Nakèkaken, 'Apa

bapakmu isih urip? Apa kowé isih duwé adhi lanang liyané?' Kula sami kepeksa mangsuli sedaya ingkang dipun takèkaken. Kula rak mboten sami nginten, bilih piyambakipun badhé akèn kita ngejak adhi kula sowan mrika?"

⁸Yéhuda banjur matur, "Larénipun kajengipun tumut, supados kula sami saged bidhal tumunten, lan brayat kita mboten pejah kaliren.

⁹Tanggelanipun gesang kula piyambak. Menawi wonten menapa-menapa, kula ingkang tanggel jawab dhateng bapak selami kula gesang.

¹⁰Menawi mboten ndadak ngentos-entosi mekaten, temtu kula sami sampun kaping kalih késah-wangsul dhateng Mesir."

¹¹Yakub banjur kandha, "Yèn pancèn kudu mengkono, nggawaa pisungsung katur marang gubernur kana, rupa wulu-wetuné bumi ing kéné sing becik dhéwé: kismis, madu, bumbu, kemiri, badam.

¹²Nggawaa dhuwit tikel loro, merga dhuwit sing dibalèkaké lan dilebokaké ing karungmu kaé, kudu diaturaké menèh. Mbok menawa biyèn kaé kliru.

¹³ Adhimu Bènyamin jaken, lan énggal balia.

¹⁴ Muga-muga Gusti Allah Kang Mahakwasa rentah welasé marang kowé, temahan gubernuré marengaké Siméon lan Bènyamin bali bareng kowé. Déné yèn pancèn wis kuduné aku kélangan anak-anaku, ya wis kepriyé menèh."

¹⁵ Sedulur-seduluré Yusuf nggawa pisungsung kanggo gubernur, lan dhuwit tikel loro, banjur budhal menyang Mesir, karo ngajak Bènyamin. Satekané ing kana nuli ngadhep Gubernur Yusuf.

¹⁶ Nalika Yusuf weruh Bènyamin teka bebarengan karo kakang-kakangné, banjur dhawuh marang kepalané rumah-tangga gubernuran, "Wong-wong kaé jaken menyang omahku. Belèhna apa-apa lan masaken, merga awan iki arep dakjak mangan bebarengan."

¹⁷ Abdi mau nindakaké apa sing didhawuhaké, nuli ngajak wong-wong mau menyang omahé Yusuf.

¹⁸ Nalika arep diajak mrana, wong-wong mau padha wedi banget, rasanané, "Awaké dhéwé padha digawa mréné iki rak merga dhuwit sing dibalèkaké lan dilebokaké ana ing karung-karungé

dhéwé kaé. Iki mesthi arep digropyok, kuldi-kuldi dijupuk, awaké dhéwé arep didadèkaké batur-tukon."

¹⁹ Mulané bareng wis cedhak karo omahé banjur padha kandha karo abdi sing ngeteraké mau,

²⁰ "Nyuwun ngapunten, pak. Kula menika sampun naté sami mriki tumbas gandum.

²¹ Nalika wangsul saking ngriki, wonten ing pesipengan kula sami mbikak karung-karung, lan manggih arta kula piyambak-piyambak taksih wetah, temumpang ing nginggil gandum. Kula sami mboten ngertos sinten ingkang nglebetaken arta wau ing karung-karung menika. Samenika arta menika badhé kula aturaken wangsul. Kejawi menika kula inggih mbekta arta kanggé tumbas gandum malih."

²² (43:21)

²³ Wangsulané abdi mau, "Aja kuwatir. Mesthiné Allah sing dibektèni bapakmu kuwi sing nglebokaké dhuwit mau ana ing karung-karungmu. Merga dhuwitmu tukon gandum biyèn wis daktampa."

²⁴ Siméon wis diteraké awor sedulur-seduluré, banjur padha bebarengan

mlebu ing omahé Yusuf. Ana ing kono dicepaki banyu kanggo wisuh sikil, lan pangan kanggo kuldi-kuldiné.

²⁵ Sawisé kuwi wong-wong mau banjur nyawisaké barang-barang sing arep disaosaké marang gubernur, sing arep rawuh wektu kuwi. Sadurungé wis padha diwènèhi weruh, yèn arep diajak mangan bebarengan karo gubernur.

²⁶ Bareng Yusuf teka, pisungsung mau padha digawa mlebu lan disaosaké Yusuf karo sujud lan nyembah.

²⁷ Yusuf pitakon bab keslametané wong-wong mau, banjur kandha, "Kowé tau padha crita bab bapakmu sing wis tuwa kaé. Priyé kabaré? Apa isih sugeng?"

²⁸ Wangsulané, "Inggih, kang abdi bapak kula taksih gesang, inggih bagas kesarasan, mboten kekirangan setunggal menapa." Banjur padha nyembah.

²⁹ Karo nyawang Bènyamin, Yusuf takon, "Apa iki adhimu ragil, sing biyèn kokkandhakaké kaé? Muga-muga Gusti Allah mberkahi kowé, enggèr!"

³⁰ Karo ndelengaké adhiné, atiné Yusuf trenyuh banget. Mèh ora kuwat ngampet, mulané banjur énggal metu

saka kono, mlebu ing kamaré dhéwé, nangis.

³¹ Bareng wis raup banjur metu menèh saka kamaré, atiné dikuwat-kuwataké. Banjur dhawuh tata-dhahar.

³² Yusuf méjané dhéwé, sedulur-seduluré iya ana ing méja dhéwé, lan wong-wong Mesir sing padha mèlu mangan iya lungguh ing méja dhéwé; kuwi merga wong Mesir nganggep yèn wong Ibrani mono luwih asor ketimbang karo wong Mesir.

³³ Méjané sedulur-seduluré adhep-adhepan karo méjané Yusuf. Lungguhé wong-wong mau ditata urut wiwit saka sing mbarep tekan sing ragil. Nalika weruh prenahé enggoné dilungguhaké, wong-wong mau padha gumun.

³⁴ Kabèh padha diladèni olah-olahan saka méjané Yusuf, lan bagéané Bènyamin tikel limané liya-liyané. Kabèh padha mangan lan ngombé bebarengan karo Yusuf nganti sawaréagé.

44 ¹ Yusuf ndhawuhi marang kepala rumah-tangané mengkéné, "Karungé wong-wong kuwi kebakana gandum sakuwaté nggawa, lan dhuwité

tukon gandum sèlèhna ing ndhuwur gandum ing karungé dhéwé-dhéwé.

²Tuwungku slaka lebokna ing karungé sing ragil, dadèkna siji karo dhuwité tukon gandum." Abdi mau nindakaké apa sing didhawuhaké déning Yusuf.

³Ésuké isih umun-umun wong-wong mau dikon budhal karo kuldi-kuldiné.

⁴Lagi waé metu saka kutha, Yusuf dhawuh marang abdiné kepala rumah-tangga, "Gelis, wong-wong mau tututana. Yèn wis kecandhak munia, 'Yagéné kabecikan kokkokwales nganggo piala.

⁵Yagéné tuwungé slaka bendaraku kokcolong? Tuwung kuwi rak diagem ngunjuk lan diagem lantaran ngramal? Kowé kuwi pancèn trah wong ala!"

⁶Bareng sedulur-seduluré Yusuf wis ketutupan, abdi mau clathu kaya welingé Yusuf mau.

⁷Wong-wong mau nuli padha mangsuli, "Sampéyan sampun ndakwa sing mboten-mboten. Kula wantun sumpah, yèn mboten nglampahi piala kados ngoten!

⁸Sampéyan sumerep dhéwé, arta tumbasan gandum sing kepanggih

onten karung-karung kula rak empun kula bekta teng tanah Kenaan, kula wangsulaké. Kanggé napa kula sami nyolong tuwung emas napa slaka kagungané bendara sampéyan!

⁹Cekaké ngèten mawon: Tiyangé sing mendhet barang wau, kénging dipejahi, lan kula sedaya gelem dadi réncang tumbasan sampéyan."

¹⁰Wangsulané abdiné Yusuf, "Iya! Mung wong sing nyolong tuwung kuwi waé sing dadi batur-tukonku. Liyané bébas, kena nerusaké laku."

¹¹Wong-wong banjur énggal-énggal padha ngedhunaké karungé dhéwé-dhéwé lan dibukaki.

¹²Abdiné Yusuf banjur mriksa karungé siji-siji, wiwit saka karungé sing tuwa nganti sing enom dhéwé. Tuwungé ketemu ana ing karungé Bènyamin!

¹³Kabèh nuli padha nyuwèk penganggoné merga saka sedhihé. Karung-karungé banjur diunggahaké ing kuldi menèh lan kabèh nuli bali menyang kutha.

¹⁴Nalika Yéhuda saseduluré tekan ing omahé Yusuf, priyayiné isih ana ing kono, nuli padha sujud ing ngarepé.

¹⁵ Yusuf nuli clathu, "Kowé kuwi wong apa? Apa kowé ora ngerti yèn aku iki wong sing weruh sadurungé winarah?"

¹⁶ Yéhuda mangsuli, "Kula mboten saged matur menapa-menapa, gusti. Kula mboten saged mabeni utawi ngleresaken badan kula piyambak. Gusti Allah piyambak ingkang sampun melèhaken dhateng klepatan kula. Kula sedaya trimah dados réncang-tumbasan panjenengan, mboten namung adhi kula ragil, ingkang kanggénan tuwung panjenengan menika."

¹⁷ Clathuné Yusuf, "Ora, wong sing njupuk tuwungé waé sing bakal dadi batur-tukonku. Liyané kena mulih menyang panggonané wong tuwamu."

¹⁸ Yéhuda banjur maju nyedhaki Yusuf karo matur, "Nyuwun pangapunten, gusti. Keparenga kula matur sawontenipun. Sampun kesesa duka, mergi panjenengan menika presasat Sang Pringon piyambak.

¹⁹ Panjenengan sampun ndangu dhateng kula sedaya, menapa bapak kula taksih gesang lan menapa kula taksih gadhah sedhèrèk sanèsipun.

²⁰ Kula sampun matur, bilih bapak kula sampun sepuh, lan nalika adhi ingkang ragil menika lair, bapak sampun sepuh sanget.

²¹ Panjenengan dhawuh supados kula sami ngajak adhi ingkang alit piyambak menika sowan mriki, supados panjenengan saged mirsani.

²² Kula inggih sami matur, bilih laré menika mboten saged pisah kaliyan bapakipun, mergi menawi katilar déning adhi menika, bapak kula temtu badhé pejah.

²³ Mangka panjenengan dhawuh, bilih kula mboten klilan sowan mriki, menawi mboten ngajak adhi kula ingkang alit piyambak wau.

²⁴ Pramila nalika wangsul saking ngriki, kula inggih sami nyariyosaken pangandika panjenengan wau dhateng bapak.

²⁵ Bapak ndhawuhi kula sami késah malih mriki tumbas gandum.

²⁶ Kula matur, bilih mboten badhé késah dhateng Mesir lan sowan gubernur menawi adhi ingkang ragil menika mboten tumut.

²⁷ Bapak lajeng ngandika, bilih putranipun ingkang patutan saking Rahèl menika namung kalih.

²⁸ Ingkang setunggal sampun pejah, saged ugi dipun mangsa kéwan galak, awit bapak mboten naté sumerep laré menika malih wiwit késah saking griya.

²⁹ Menawi kula sami ngajak késah anak setunggalipun wau, mangka kénging alangan wonten ing margi, temtu sisahipun menika badhé nyengkakaken pejahipun bapak, awit bapak sampun sepuh.

³⁰ Pramila saupami kula wangsul kepanggih bapak tanpa mbekta laré menika, temtu bapak badhé tumunten pejah. Semanten tresnanipun bapak dhateng laré menika. Lan gandhèng kaliyan umuripun ingkang sampun kathah menika, temtu badhé njalari pejahipun.

³¹ (44:30)

³² Kejawi saking menika, kula sampun sumpah nanggal kawilujenganipun laré menika; yèn ngantos mboten wangsul, kula ingkang badhé nyanggi paukumanipun salaming gesang kula.

³³ Mila panyuwun kula, gusti, keparenga kula kémawon ingkang panjenengan dadosaken réncang-tumbasan gentosipun adhi kula. Laré menika kajengipun wangsul kaliyan kakang-kakangipun.

³⁴ Kula mboten saged wangsul menawi mboten kaliyan laré menika. Kula mboten badhé tegel ningali kasisahanipun bapak kula."

45 ¹ Yusuf wis ora kuwat ngampet rasaning atiné ana ing ngarepé para seduluré. Mulané wong-wong padha didhawuhi metu saka kamar kono supaya bisa kandha blak-blakan karo sedulur-seduluré mau.

² Bareng para abdi wis padha metu Yusuf banjur nangis seru banget, nganti wong Mesir padha krungu, lan ngaturaké marang Sang Pringon.

³ Yusuf clathu marang sedulur-seduluré, "Aku iki Yusuf! Bapak apa isih sugeng?" Krungu tembungé Yusuf sing mengkono mau, para sedulur-seduluré wedi banget nganti ora bisa kumecap.

⁴ Yusuf clathu menèh, "Majua mréné." Banjur padha nyedhak. Yusuf clathu

menèh, "Aku iki Yusuf, sing biyèn kokedol menyang Mesir.

⁵Aja kuwatir lan aja nutuh awakmu dhéwé, awit wis dadi kersané Allah piyambak ngutus aku mréné, ndhisiki tekamu, supaya aku nylametaké wong akèh.

⁶Mangsané pailan lagi kelakon rong taun, isih limang taun lawasé ora bakal ana wong mluku utawa panèn.

⁷Allah wis ngutus aku ndhisiki lakumu mréné supaya nylametaké kowé, mengkono uga anak-turunmu kabèh, srana patrap sing élok iki.

⁸Dadi dudu kowé sing nggawa aku mréné, nanging Allah piyambak. Panjenengané sing ngangkat aku dadi pegawéné Sang Pringon sing dhuwur dhéwé. Aku dipitaya mrenata sanegara kabèh. Sakèhé pangwasa ing Mesir ana ing tanganku.

⁹Saiki kowé padha énggal muliha, matura marang bapak mengkéné, 'Keng putra Yusuf meling kula matur dhateng bapak: Gusti Allah sampun ngangkat kula dados pangwaos ing satanah Mesir sedaya. Bapak kula aturi tumunten rawuh mrika.

¹⁰ Saged manggèn ing tanah Gosèn, supados celak kaliyan kula, semanten ugi putra-putra lan para wayah, ménda-ménda lan lembu tuwin sedaya kagunganipun.

¹¹ Menawi manggèn ing Gosèn kula saged nyekapi sedaya kabetahanipun bapak. Mangsanipun pailan taksih gangsal taun malih. Lan kula badhé ikhtiyar, supados bapak, brayat-brayat lan kéwan ingah-ingahan mboten kekirangan tedha."

¹² Yusuf nerusaké clathuné, "Tamatna aku. Kowé Bènyamin, delengen aku, aku rak Yusuf temenan.

¹³ Aturna marang bapak, sepira gedhéné pangwasaku ing Mesir kéné, lan critakna kabèh apa sing padha kokdeleng. Banjur énggal-énggal bapak boyongen mréné."

¹⁴ Bènyamin, adhiné, nuli dirangkul karo nangis. Bènyamin mèlu nangis lan ngrangkul kakangné.

¹⁵ Isih karo nangis Yusuf ngrangkuli kakangné siji-siji lan diambungi. Sawisé kuwi banjur padha jagongan.

¹⁶ Bareng mireng yèn Yusuf ketamon sedulur-seduluré, Sang Pringon lan para pegawéné padha mèlu bungah.

¹⁷ Pangandikané Sang Pringon marang Yusuf, "Sedulur-sedulurmu kandhanana supaya padha nggawaa pangan sakuwaté, digawa mulih menyang Kenaan.

¹⁸ Konen mboyong bapakné lan brayat-brayaté mréné. Bakal dakwènèhi palemahan sing apik dhéwé satanah Mesir, supaya padha bisa urip sarwa kecukupan saka pametuné lemah mau.

¹⁹ Sedulur-sedulurmu kandhanana: Yèn methuk bapakné lan brayaté supaya saka kéné nggawa kréta, karebèn ditumpaki wong-wong wadon lan anak-anaké sing isih cilik.

²⁰ Ora susah padha owel ninggal barang-barangé sing ora kegawa, merga ana ing kéné bakal padha dicepaki barang sing apik dhéwé ing satanah Mesir."

²¹ Anak-anaké Yakub nglakoni apa sing didhawuhaké mau. Yusuf awèh kréta, kaya sing didhawuhaké Sang Pringon, karo pangan kanggo sangu ana ing dalan.

²² Para seduluré diwènèhi penganggo anyar sasetèl-sasetèl, nanging Bènyamin diwènèhi telung setèl lan dhuwit slaka telung atus.

²³ Bapakné dikirimi barang-barang sing apik dhéwé satanah Mesir, dimomotaké kuldi sepuluh iji. Kuldi sepuluh liyané dimomoti gandum, roti lan panganan liya-liyané kanggo sangu ana ing dalan yèn mbésuk lunga menyang Mesir.

²⁴ Yusuf banjur nguntapaké sedulur-seduluré budhal, lan nalika mangkat padha diweling, supaya ana ing dalan aja padha tutuh-tinutuh.

²⁵ Mengkono enggoné padha mlaku saka tanah Mesir mulih menyang Kenaan, ketemu karo Yakub, bapakné.

²⁶ Yakub dicritani, "Pak, Yusuf jebul taksih gesang. Samenika nyepeng pangwaos sanegari Mesir!" Krungu sing mengkono mau Yakub rasané kaya disamber bledhèg, lan ora ngandel babar-pisan.

²⁷ Yakub lagi ngandel temenan bareng padha nyritakaké kabèh sing diwelingaké Yusuf lan weruh kréta sing kanggo methuk bapakné samangsa menyang Mesir.

²⁸ Clathuné Yakub, "Dadi, anakku Yusuf isih urip! Yèn mengkono wis lega atiku. Aku kepéngin weruh mumpung aku isih urip!"

46 ¹ Yakub ngringkesi barang-darbèké, banjur lunga menyang Bèrsyéba, saos kurban marang Allah, sesembahané Iskak, bapakné.

² Nalika wayah bengi Gusti Allah ngandika marang Yakub sajroné impèn, "Yakub, Yakub." Wangsulane Yakub, "Kula, Gusti!"

³ Pangandikané Allah, "Aku iki Allah, sesembahané bapakmu. Aja kuwatir bab enggonmu arep lunga menyang Mesir. Ana ing kana anak-turunmu bakal Dakdadèkaké bangsa gedhé.

⁴ Aku bakal ngirid lakumu menyang Mesir, lan lakuné anak-turunmu bali mréné. Yusuf bakal nunggoni kowé nganti sangajalmu!"

⁵ Yakub banjur budhal saka Bèrsyéba, nunggang kréta kiriman saka ing Mesir, semono uga para mantuné wadon lan putu-putuné sing isih cilik-cilik.

⁶ Ingon-ingoné lan kabèh barang darbèké enggoné olèh ana ing tanah Kanaan digawa menyang Mesir.

⁷ Semono uga anak-putuné kabèh lanang lan wadon.

⁸ Wargané brayaté Yakub sing mèlu menyang Mesir yakuwi:

⁹ Rubèn, anaké mbarep, karo anak-anaké: Hénokh, Palu, Hézron lan Karmi.

¹⁰ Siméon, karo anak-anaké: Yemuèl, Yamin, Ohad, Yakin, Zohar lan Saul, anak patutan saka bojoné asal Kenaan.

¹¹ Lèwi karo anak-anaké: Gèrson, Kéhat lan Mérari.

¹² Yéhuda karo anak-anaké: Séla, Pèrès lan Zérah. (Anaké Yéhuda liyané: Èr lan Onan mati ana ing Kenaan.) Anak-anaké Pèrès, yakuwi Hézron lan Hamul.

¹³ Isakar karo anak-anaké: Tola, Puah, Ayub lan Simron.

¹⁴ Zébulon, karo anak-anaké: Sérèd, Élon lan Yahléèl.

¹⁵ Kabèh kuwi anak-anaké Yakub sing patutan saka Léa, lan kalairaké ana ing Mésopotamia. Kejaba kuwi isih duwé anak wadon jenengé Dina. Dadi turuné Yakub patutan saka Léa mau kabèh cacahé telung puluh telu.

¹⁶ Gad karo anak-anaké: Ziflon, Hagi, Syuni, Èzbon, Éri, Arodi lan Arèli.

¹⁷ Asyèr karo anak-anaké: Yimna, Yiswa, Yiswi, lan Béria, sarta anaké wadon sing jeneng Sérah. Anak-anaké Béria yakuwi: Hèbèr lan Malkièl.

¹⁸ Kabèh kuwi anaké Yakub patutan saka Zilpa, baturé wadon olèhé mènèhi Laban marang Léa, anaké wadon.

¹⁹ Rahèl, bojoné Yakub liyané duwé anak lanang loro, yaiku: Yusuf lan Bènyamin.

²⁰ Ana ing Mesir Yusuf duwé anak loro, yaiku Manasyè lan Éfraim, patutan saka Asnat, anaké wadon Potiféra, imam ing Héliopolis.

²¹ Anak-anaké Bènyamin yakuwi: Béla, Bèkèr, Asibèl, Naaman, Éhi, Ros, Mupim, Hupim lan Atèd.

²² Wong patbelas mau anak putuné Yakub patutan saka Rahèl.

²³ Dhan karo Husim, anaké.

²⁴ Naftali karo anak-anaké: Yahzéèl, Guni, Yézèr lan Silèm.

²⁵ Wong pitu kuwi anak-turuné Yakub patutan saka Bilha, batur wadon olèhé mènèhi Laban marang Rahèl, anaké wadon.

²⁶ Anak lan putu-putuné Yakub — ora kepétung mantu-mantuné — kabèh cacahé sewidak enem.

²⁷ Anak-anaké Yusuf sing lair ing tanah Mesir ana loro, dadi brayaté Yakub sing ana ing Mesir cacahé kabèh pitung puluh wong.

²⁸ Yakub kongkonan Yéhuda mangkat ndhisiki nemoni Yusuf supaya methuk ana ing Gosèn.

²⁹ Yusuf banjur numpak kréta menyang Gosèn methuk bapakné. Bareng ketemu Yusuf ngrangkul bapakné, diambungi karo nangis nganti suwé.

³⁰ Clathuné Yakub marang Yusuf, "Saiki aku lila mati, merga wis weruh kowé isih urip."

³¹ Yusuf banjur kandha karo kakang-kakangné lan sanak-seduluré liyané, "Aku daksowan Sang Pringon dhisik, ngaturi pirsá yèn sanak-sedulurku sing saka Kenaan wis teka kabèh.

³² Dakmatur pisan yèn sanak-sedulurku kuwi tukang angon wedhus lan sapi, lan yèn raja-kayané tuwin sebarang darbèké wis digawa mréné kabèh.

³³ Yèn didhawuhi sowan lan didangu bab pegawéanmu,

³⁴ padha matura yèn kowé kabèh tukang ngingu raja-kaya wiwit cilik mula, ora béda karo para leluhurmu. Mengko kowé rak didhawuhi manggon ana ing tanah Gosèn." Enggoné kandha mengkono mau merga Yusuf ngerti yèn wong Mesir kuwi ora seneng srawung karo tukang ngingu raja-kaya.

47 ¹ Yusuf ngajak seduluré lima sowan Sang Pringon. Unjuké, "Bapak lan sedhèrèk-sedhèrèk kula sampun dhateng saking tanah Kenaan, mbekta raja-kayanipun, ménda lan lembu, tuwin barang-darbèkipun sedaya. Samenika taksih sami wonten ing tanah Gosèn."

² Sedulur-seduluré mau banjur dikenalaké karo Sang Pringon.

³ Pendanguné Sang Pringon marang wong-wong mau, "Pegawéanmu apa?" Wangsulané, "Kula sami ngingah raja-kaya, kados para leluhur kula, gusti.

⁴ Késah kula mriki mergi negari Kenaan, ingkang kula enggèni, saweg katerjang pailan. Saking sangetipun ngantos ing papan pangènan mboten wonten rumput kanggé nedhani kéwan-kéwan kula.

Keparenga kula sami manggèn ing tanah Gosèn."

⁵ Sang Pringon banjur ngandika marang Yusuf, "Sarèhné bapakmu lan sedulur-sedulurmu wis tekan kéné,

⁶ karebèn dadi wargané negara Mesir, lan nggarap lemah ing kéné, mapanna ing tanah Gosèn. Kuwi tanah sing apik dhéwé sanegara Mesir. Yèn ana sing pinter, pasrahana nyekel raja-kayaku pisan."

⁷ Yusuf uga nyowanaké bapakné, ditepungaké karo Sang Pringon. Sang Pringon banjur diberkahi déning Yakub.

⁸ Pendanguné marang Yakub, "Umur sampéyan pinten?"

⁹ Wangsulané Yakub, "Umur kula satus tigang dasa taun lan selaminipun menika nglembara. Katandhing kaliyan umuripun para leluhur kula, ingkang ugi dados tiyang nglembara, umur kula taksih sekedhik, tur namung kebak kasangsaran."

¹⁰ Sawisé mengkono Yakub banjur pamitan karo mberkahi Sang Pringon.

¹¹ Yusuf ngéguhaké pemanggoné bapakné lan sedulur-seduluré ana ing tanah Mesir. Padha diwènèhi lemah

sing becik dhéwé ing negara kono, cedhak karo kutha Ramsès, kaya sing didhawuhaké Sang Pringon.

¹² Bapakné lan sanak-seduluré tekan sing cilik dhéwé padha dicukupi pangané.

¹³ Pailané gedhé banget nganti wong satanah Mesir dalasan Kenaan padha nandhang keluwèn.

¹⁴ Saben ana wong toko gandum Yusuf nyetoraké dhuwit pepayoné mau marang kedhatoné Sang Pringon.

¹⁵ Bareng ing Mesir lan ing Kenaan wong wis padha ora duwé dhuwit kanggo toko gandum, wong-wong banjur nemoni Yusuf lan kandha, "Kula sami nyuwun tedha. Sampun ngantos dipun tégakaken pejah kaliren. Kula sampun katelasan arta, mila nyuwun dipun éguhaken."

¹⁶ Wangsulané Yusuf, "Yèn dhuwitmu entèk, mbayara nganggo kéwan, ingon-ingonmu."

¹⁷ Wong-wong banjur padha ngeteraké ingon-ingoné marang Yusuf rupa jaran, wedhus gèmbèl, wedhus jawa, sapi lan kuldi, diijolaké pangan. Dadi ing taun kuwi wong-wong padha diwènèhi pangan, lironan karo kéwan ingon-ingon.

¹⁸Ing taun candhaké wong-wong mau padha nemoni Yusuf menèh, aturé, "Gusti, walèh-walèh menapa. Kula sampun sami katelasan arta lan kéwan ingah-ingahan kula, sampun kula saosaken panjenengan sedaya. Kula mboten saged nyaosaken menapa-menapa, kejawi badan kula lan pasitèn kula.

¹⁹Sampun ngantos kula dipun tégakaken pejah kaliren, nyuwun dipun éguhaken! Pasitèn kula sampun ngantos sami bera. Sumangga kula aturi mundhut badan kula lan pasitèn kula, kalintonana tedha. Kula badhé dados réncang-tumbasanipun Sang Pringon lan pasitèn kula kajengipun dados kagunganipun. Kula nyuwun dipun paringi gandum kanggé sangu gesang lan winih supados siti kula mboten bera."

²⁰Yusuf banjur nukoni lemah satanah Mesir kabèh. Saben wong kepeksa ngedoli lemahé, saka bangeté pailan. Mengkono labeté Yusuf, lemah satanah Mesir dadi kagungané Sang Pringon.

²¹Lan kabèh wong sanegara Mesir dadi batur-tukoné.

²² Mung lemahé para imam dhéwé sing ora dituku Yusuf. Para imam ora prelu ngedoli lemah, merga para imam uripé dicukupi déning Sang Pringon.

²³ Clathuné Yusuf marang rakyat, "Kowé lan lemahmu wis dadi kagungané Sang Pringon. Kowé dakwènèhi wiji, sebaren ana ing palemahanmu.

²⁴ Mbésuk yèn panèn, sapralimané pametuné saosna marang Sang Pringon. Liyané enggonen wiji lan enggonen mangan karo brayatmu."

²⁵ Wangsulané wong-wong mau, "Matur nuwun sanget, gusti. Mergi saking pitulungan panjenengan kula sami saged gesang. Kula sami rila dados abdinipun Sang Pringon."

²⁶ Banjur digawé prenatal déning Yusuf kanggo sanegara Mesir kabèh, yakuwi sapralimané pametuné panènan kudu disaosaké marang Sang Pringon. Prenatan mau isih dienggo nganti sepréné. Mung lemahé para imam ora dadi kagungané Sang Pringon.

²⁷ Wong Israèl padha manggon ana ing tanah Mesir, ing daérah Gosèn, padha dadi sugih, lan bebranahan ana ing kono.

²⁸Yakub urip pitulas taun ana ing tanah Mesir, dadi nyandhak umur satus patang puluh pitu taun.

²⁹Bareng wis cedhak ngajalé, banjur kongkonan marani Yusuf, anaké, tembungé, "Tanganmu tumpangna ana ing cethikku lan sumpaha yèn kowé ora arep ngubur aku ana ing tanah Mesir.

³⁰Aku kuburen ana ing kuburané para leluhurku. Jisimku gawanen mrana lan kuburen ana ing kuburané para leluhurku." Yusuf banjur mangsuli, "Dhawhipun bapak badhé kula èstokaken."

³¹Clathuné Yakub, "Kowé sumpaha." Yusuf nuli sumpah, lan Yakub banjur saos panuwun.

48¹Ora let suwé Yusuf dikabari yèn bapakné lara. Mulané banjur mangkat, ngajak anaké loro, yakuwi: Manasyè lan Éfraim.

²Nalika krungu Yusuf teka, Yakub ngetog kekuwatané supaya bisa njenggèlèk, banjur lungguh ing peturoné.

³Clathuné marang Yusuf, "Allah Kang Mahakwasa wis ngetingal marang aku

ana ing Lus, ing tanah Kenaan, lan mberkahi aku,

⁴ pangandikané, 'Kowé bakal Dakparingi anak-putu akèh, supaya anak-turunmu dadi bangsa pirang-pirang. Tanah Kenaan iki bakal Dakparingaké marang anak-turunmu dadi darbèké ing selawas-lawasé.'"

⁵ "Yusuf, nggèr! Anakmu Éfraim lan Manasyè sing lair ing tanah Mesir, sadurungé aku tekan kéné, kuwi dakpèk anak. Kuwi anakku, ora béda karo Rubèn lan Siméon.

⁶ Yèn kowé duwé anak menèh, anak mau ora dakanggep anakku, nanging tetep dadi anakmu. Warisané kajupukaké saka warisané Éfraim lan Manasyè.

⁷ Dakgawé mengkono merga saka Rahèl, ibumu. Aku sedhih banget nalika ditinggal mati ana ing tanah Kenaan, ora adoh saka Éfrata, saulihku saka Mésopotamia. Ibumu dakkubur ing kana, ing pinggir dalan sing menyang Éfrata." (Éfrata mau saiki disebut: Bètéléhèm.)

⁸ Nalika weruh anak-anaké Yusuf, Yakub takon, "Bocah-bocah kuwi sapa?"

⁹ Wangsulané Yusuf, "Menika anak kula, paringipun Gusti Allah, sadangunipun

kula wonten Mesir." Pangucapé Yakub, "Konen nyedhak mréné, arep dakberkahi."

¹⁰ Pandelengé Yakub wis suda, merga saka tuwané. Mung kari lamat-lamat. Bocah loro mau dicedhakaké karo Yakub déning bapakné. Yakub ngrangkul bocah loro mau karo diambungi.

¹¹ Yakub banjur clathu, "Daksengguh aku wis ora bakal ketemu karo kowé menèh, jebul Gusti Allah marengaké aku isih bisa ndeleng kowé, malah uga anak-anakmu."

¹² Yusuf ngangkat anak-anaké saka pangkoné bapakné, banjur sungkem dhéwé ana ing ngarepé Yakub.

¹³ Sawisé kuwi banjur mrenahaké Éfraim, sing ragil ing sisih kiwané Yakub, lan Manasyè, sing mbarep, ana ing sisih tengené. Nanging Yakub numpangaké tangané tengen ana ing sirahé Éfraim lan tangané kiwa ana ing sirahé Manasyè.

¹⁴ (48:13)

¹⁵ Sawisé mengkono Yusuf nuli diberkahi, tembungé, "Muga-muga Allah, sing dibektèni Abraham lan Iskak sajroné nglembara, iya Allah kang ngirid lakuku tekan sepréné,

¹⁶lan muga-muga Malaékat sing ngluwari aku saka sakèhing rubéda mberkahi bocah loro iki. Muga-muga jenengku lan jenengé Abraham lan Iskak dilestarèkaké ana ing bocah-bocah iki! Muga-muga kowé padha bebranahan lan kaparingan turun pirang-pirang."

¹⁷Ing batin Yusuf ora seneng Yakub numpangaké tangané tengen ana ing sirahé Éfraim, mulané tangané bapakné nuli diangkat lan dielih saka sirahé Éfraim ana ing sirahé Manasyè.

¹⁸Aturé marang bapakné, "Pak, klintu. Ingkang mbajeng menika. Astanipun bapak ingkang tengen katumpangna ing sirahipun laré menika!"

¹⁹Nanging Yakub meksa ora gelem ngelih tangané tengen, pangucapé, "Nggèr, aku ngerti. Anak-turuné Manasyè uga bakal dadi bangsa gedhé. Nanging pangwasané adhiné bakal luwih gedhé. Lan anak-anaké adhiné bakal dadi bangsa gedhé pirang-pirang."

²⁰Bocah loro mau sanalika iku uga nuli padha diberkahi, tembungé, "Jenengmu bakal disebut samasa wong Israèl andum berkah. Bakal padha clathu, 'Muga-muga Allah ndadèkaké kowé kaya

Éfraim lan Manasyè.'" Mengkono Éfraim mau diprenahaké sandhuwuré Manasyè.

²¹ Yakub banjur kandha karo Yusuf, "Kowé ngerti yèn ora suwé menèh aku bakal kapundhut, nanging Gusti Allah sing bakal nganthi kowé kabèh, lan ngirid kowé mulih menyang tanahé leluhurmu.

²² Kowé dhéwé, dudu sedulur-sedulurmu, dakbagèhi tanah Sikèm, tanah sing subur, sing biyèn dakrebut saka wong Amori, daklakoni perang, nganggo pedhang lan panahku."

49 ¹ Yakub nglumpukaké anak-anaké lan dikandhani, "Padha mrénéa, cedhak karo aku. Dakkandhani apa sing mbésuk bakal padha kokalami."

² "Anak-anakku, padha ngrungokna, padha gatèkna tembungé Israèl, bapakmu.

³ Rubèn, anakku sing mbarep, kowé kuwi kekuwatanku sing maujud, woh sing kawitan saka enggonku dadi wong lanang, kowé sing gagah prakosa dhéwé ing antarané anak-anakku.

⁴ Karosanmu presasat banjir bandhang, nanging wurung dadi pembarep, merga

kowé wis ngumpulni bojoné bapakmu, lan gawé jemberé peturonku.

⁵Kowé Siméon lan Lèwi, kowé padha sasedulur. Gamanmu kokenggo ngrodha-peksa.

⁶Aku ora seneng mèlu ing pirembugané, merga yèn wis muring tegel matèni wong. Sapi lanang dikencèt^d nganti lumpuh, mung kanggo kesenangan.

⁷Nepsuné kenaa ing supata, semono uga brangasané lan ambek siyané. Kowé bakal daksebar wrata ing satanah Israèl. Bakal dakpencar-pencar ing antarané sedulur-seduluré.

⁸Yéhuda, kowé bakal dialem déning para sedulurmu, kowé bakal mbekuk githoking mungsuhmu, lan sedulur-sedulurmu bakal nungkul marang kowé.

⁹Yéhuda kaya anaké singa, sawisé matèni mangsané banjur bali menyang pandhelikané, ngulèt banjur turu. Sapa sing wani nggepok?

¹⁰Yéhuda bakal nyekel pangwasané keprabon, turuné bakal ana sing dadi raja ing selawas-lawasé. Bangsa-bangsa bakal padha saos bulu-bekti marang

^ddikencèt: otot sukunipun dipun iris.

dhèwèké, sarta nyembah lan sujud ana ing ngarepé.

¹¹ Wit anggur sing becik dhéwé dienggo nyancang kuldiné, penganggoné dikumbah ing anggur, sing abangé kaya getih.

¹² Mripaté mbranang merga ngombé anggur, untuné putih merga ngombé susu.

¹³ Zébulon bakal manggon ing pinggiring segara. Prau-prau bakal padha labuh ing pelabuhané. Wilayahé jembaré bakal tekan tapel watesé Sidon.

¹⁴ Isakar, kaya kuldi sing rosa, nglémprak ing antarané karung-karung momotan.

¹⁵ Yèn weruh panggonan sing becik kanggo ngaso lan tanah sing nyenengaké, gegeré banjur mendhak, nampani momotan, mulané dipeksa nyambut-gawé kaya batur-tukon.

¹⁶ Déné kowé Dhan, bakal dadi hakim ing antarané bangsamu, talermu bakal ora kalah karo taler-taler liyané ing Israèl.

¹⁷ Kowé kaya ula ing pinggir dalan, ula sing mandi ing pinggir lurung, sing

nyokot tungkaké jaran, nganti sing nunggang kejungkel.

¹⁸ ‘Dhuh Allah, kawilujengan saking Paduka, menika ingkang kula ajeng-ajeng.’

¹⁹ Gad, kowé bakal dirampog, nanging kowé bakal genti ngrampog.

²⁰ Asyèr, palemahanmu bakal metokaké pangan nganti lubèr, pangan sing pantes didhahar para raja.

²¹ Naftali, kaya menjangan ing alas, anak-anaké apik-apik rupané.

²² Yusuf kaya anggur sing subur, sing tuwuh ing sapinggiring sumber, pang-pangé ngrembuyung mrambat nglangkahi pager.

²³ Ditempuh déning mungsuhé, dioyak nganggo gendhéwa lan panah,

²⁴ nanging panahé (Yusuf) panggah, lan lengené tetep rosa, merga disantosakaké déning Allahé Yakub Kang Mahakwasa, déning Pangon, Pengayomané Israèl.

²⁵ Allahé bapakmu mitulungi kowé. Kang Mahakwasa mberkahi kowé, srana udan saka ing langit, lan sumber saka ing dhasaré bumi. Diparingi anak lan raja-kaya,

²⁶gandum lan kekembangan.

Gunung-gunung sing wis tuwa banget, barang-barang sing nyenengaké saka gunung kalanggengan. Muga-muga berkah mau kabèh tumurun ing sirahé Yusuf lan ing embun-embuné. Merga dhèwèké sing dipilih saka ing antarané sedulur-seduluré.

²⁷Bènyamin, kaya asu ajag sing galak; ésuk golèk mangsan, soréné ngemah-ngemah nganti ludhes."

²⁸Kuwi kabèh taleré Israèl, cacahé rolas, lan disebut déning bapakné nalika andum berkah marang anak-anaké, saben anak diberkahi dhéwé-dhéwé.

²⁹Sawisé kuwi Yakub banjur weling karo anak-anaké mengkéné, "Ora suwé menèh aku bakal tinggal-donya, kaya para leluhurku. Mbésuk aku kuburen ing kuburané leluhurku, ing guwa, sing ana ing palemahané Éfron, wong Hèt kaé.

³⁰Ing Guwa Mahpéla, sawétané Mamré, ing tanah Kenaan. Guwa kuwi wis dituku Abraham saka Éfron, digawé kuburan.

³¹Abraham lan Sarah, Iskak lan Ribkah wis padha dikubur ana ing kono. Léa uga dakkubur ing kana.

³² Palemahan lan guwa kuwi wis dituku saka wong Hèt. Aku kuburen ana ing kono uga."

³³ Sawisé ninggal weling marang anak-anaké, Yakub banjur turon lan tilar-donya.

50 ¹ Yusuf banjur ngrung kebi bapakné, rainé diambungi karo nangis.

² Yusuf kongkonan para abdiné njebadi layoné.

³ Carané njebadi layon mau manut tata-cara, suwéné nganti patang puluh dina. Déné wong Mesir nganakaké patangisan suwéné pitung dina.

⁴ Sawisé wektuné pelayadan rampung, Yusuf banjur kongkonan pegawé kraton, "Matura marang Sang Pringon,

⁵ "Nalika bapak kula ngajengaken tilar-donya, akèn kula sumpah, supados jisimipun kula kubur ing kuburan, ingkang sampun kacawisaken ing tanah Kenaan. Pramila kula nyuwun palilah késah mrika ngubur bapak kula. Sesampunipun rampung kula badhé wangsul malih."

⁶ Sang Pringon banjur ngandika, "Mangkata, bapakmu kuburen miturut janjimu."

⁷ Yusuf banjur budhal arep ngubur bapakné. Pegawé kraton kabèh, para sesepuh lan para penggedhéné Mesir, kerig lampit mèlu ngeteraké Yusuf nguntapaké layoné bapakné.

⁸ Brayaté, sedulur-seduluré lan sanak-kadangé ora ana sing kèri, kabèh padha mèlu nguntapaké layoné Yakub. Mung bocah-bocah lan kéwan ingon-ingon sing kari ana ing tanah Gosèn.

⁹ Prejurit sing numpak kréta perang lan sing numpak jaran uga padha mèlu. Nganti iring-iringané sing nguntapaké layon dawa banget.

¹⁰ Satekané ing désa Atad, ing panggonané wong nutu gandum, sawétané Kali Yardèn, banjur dianakaké petangisan sing sora banget. Ana ing kono Yusuf ngadani upacara penguburan pitung dina.

¹¹ Wong Kenaan sing padha ndeleng upacara penguburan ing Atad mau padha muni, "Wah, apik temen petangisané

wong Mesir kuwi." Mulané panggonan mau dijenengaké: Abèl-Mizraim.^e

¹² Mengkono anak-anaké Yakub enggoné nglakoni apa sing diwelingaké bapakné.

¹³ Layoné digawa menyang tanah Kenaan lan dikubur ing Guwa Mahpéla, sawétané Mamré, ing palemahan sing dituku Abraham saka Éfron, wong Hèt, kanggo kuburan.

¹⁴ Sawisé rampung ngubur bapakné, Yusuf banjur bali menyang Mesir, bebarengan karo para seduluré lan wong kabèh sing padha mèlu nguntapaké layon.

¹⁵ Bareng bapakné tilar-donya, sedulur-seduluré Yusuf padha rerasaan, "Yèn Yusuf isih ngendhem sengit karo kita lan males piala, sing biyèn kita lakoni, sing gawé sengsarané, awaké dhéwé iki mesthi cilaka."

¹⁶ Mulané banjur padha kongkonan nemoni Yusuf, tembungé, "Sadurungé bapak tilar-donya ninggal weling kanggo kowé mengkéné,

^eAbèl-Mizraim: tanah ngaré Mesir. (Ébèl-Mizraim: Petangisan Mesir).

¹⁷ "Kaluputané para sedulurmu marang kowé apuranen! Mulané aku, para abdiné Allah, iya Allah sing dibektèni déning bapak, sakèhé kaluputanku marang kowé apuranen." Krungu piwelingé sedulur-seduluré mau Yusuf banjur nangis.

¹⁸ Sedulur-seduluré nuli padha teka dhéwé lan sujud jèngkèng ana ing ngarepé Yusuf karo kandha, "Aku dadèkna batur-tukonmu."

¹⁹ Nanging Yusuf mangsuli, "Aja kuwatir. Aku dudu Allah.

²⁰ Kowé wis padha ngrantam nindakaké piala marang aku, nanging Gusti Allah piyambak sing ngowahi niatmu sing ala mau, digawé srana mitulungi wong akèh, sing padha urip saiki-iki, merga lelakon sing kepungkur.

²¹ Aja sumelang. Aku sing arep ngopèni uripmu lan uripé anak-anakmu." Mengkono Yusuf enggoné nentremaké sedulur-seduluré nganggo tembung panglipur sing nglejaraké ati, nganti kabèh padha lega.

²² Yusuf tetep manggon ing tanah Mesir, karo sanak-seduluré, nganti umur satus sepuluh taun.

²³ Isih menangi Éfraim duwé putu. Uga menangi lairé anak-anaké Makir, putuné Manasyè.

²⁴ Kandhané Yusuf karo sedulur-seduluré, "Ora suwé menèh aku bakal mati, nanging Gusti Allah bakal ngopèni kowé kabèh lan ngirid kowé metu saka negara kéné, menyang negara sing wis dijanjèkaké marang Abraham, Iskak lan Yakub."

²⁵ Sedulur-seduluré banjur padha dikon sumpah, tembungé, "Sumpaha, yèn samasa Gusti Allah ngirid kowé metu saka tanah kéné, balungku bakal kokgawa pisan."

²⁶ Yusuf banjur tilar-donya ing tanah Mesir, genep umur satus sepuluh taun. Layoné nuli dijebadi lan dilebokaké ing trebela.

Keluaran

1 ¹ Para putrané Yakub sing padha mèlu budhal menyang tanah Mesir, bebarengan karo para brayaté yaiku:

² Rubèn, Siméon, Lèwi, Yéhuda,

³ Isakar, Zébulon, Bènyamin,

⁴ Dhan, Naftali, Gad, Asyèr.

⁵ Turuné Yakub mau kabèh ana pitung puluh, déné putrané lanang sing jeneng Yusuf wis ndhisiki ana ing Mesir.

⁶ Yusuf dhéwé lan sedulur-seduluré, sarta sabarakané wis padha mati kabèh,

⁷ nanging turuné, yakuwi wong-wong Israèl, padha bebranahan dadi akèh banget, nganti ngebaki tanah Mesir.

⁸ Mula bareng ana raja anyar sing ora pirsabab sejarahé Yusuf wiwit nyekel pepréntahan ing Mesir.

⁹ Raja mau ngandika marang rakyaté, "Bangsa Israèl kuwi tumrap kita mbebayani, sebab cacahé akèh banget tur wongé rosa-rosa.

¹⁰ Samasa ana perang, wong-wong kuwi bisa uga mèlu mungsuh nglawan kita, banjur lunga saka negara kéné.

Kita kudu golèk réka bisané wong-wong kuwi ora sangsaya tambah akèh."

¹¹ Kanggo nindhès bangsa Israèl, wong Mesir banjur ngangkat wong-wong kereng kadadèkaké mandhor nglurahi^a wong Israèl. Bangsa Israèl dipeksa mbangun kutha Pitom lan Raamsès, minangka gudhang kanggo nyimpen bandhané Sang Pringon.^b

¹² Nanging senjata wong Israèl ditindhès, cacahé malah saya tambah akèh lan sumebar sanegara kabèh; mula wong Mesir dadi saya wedi banget.

¹³ Wong Israèl banjur ditindhès tanpa welas,

¹⁴ nganti uripé sangsara banget. Wong-wong mau padha dipeksa gawé bata kanggo yasa bangunan-bangunan sarta dikon nggarap palemahané wong Mesir.

¹⁵ Sang Pringon dhawuh marang para dhukun bayi sing padha tulung marang para wong wadon Ibrani, yaiku dhukun Sifrah lan dhukun Puah.

^anglurahi: mbawahaken.

^bSang Pringon: julukanipun raja ing tanah Mesir.

¹⁶ Mengkéné, "Yèn kowé padha tulung wong Ibrani setitèkna! Yèn lair lanang patènana, déné yèn wadon aja kokpatèni!"

¹⁷ Nanging dhukun-dhukun bayi mau padha wedi marang Allah lan ora nglakoni dhawuhé Sang Pringon. Bayi-bayi lanang ora padha dipatèni.

¹⁸ Sang Pringon banjur nimbali dhukun-dhukun bayi mau sarta ndangu, "Apa sebabé bayi-bayi lanang ora kokpatèni?"

¹⁹ Wangsulané, "Tiyang èstri Ibrani menika mboten kados tiyang èstri Mesir. Tiyang-tiyangipun gampil sanget nglairaken. Sadèrèngipun dhukun bayi dhateng, bayinipun sampun lair."

²⁰ Merga saka kuwi Allah mberkahi marang dhukun-dhukun bayi mau sarta maringi turun akèh banget, sebab wong-wong mau padha wedi marang Allah. Bangsa Israèl saya tambah akèh lan saya sentosa.

²¹ (1:20)

²² Sang Pringon banjur dhawuh marang rakyaté kabèh, "Sabèn ana bayiné wong Ibrani lair lanang kudu dibuwang ing Bengawan Nil, nanging sing lair wadon aja kokpatèni!"

2¹ Nalika semana ana wong lanang turun-Lèwi ningkah karo wong wadon uga turun-Lèwi;

² wong wadon mau nglairaké anak lanang. Bareng weruh yèn bayiné mau bagus banget, banjur didhelikaké nganti telung sasi lawasé.

³ Nanging sarèhné brayat mau ora bisa ngumpetaké menèh, nuli gawé wadhah saka glagah nganggo dipopok tir supaya ora klebon banyu. Bayiné nuli disèlèhaké ing wadhah mau, banjur digawa menyang kali. Wadhah mau nuli didokok ana ing satengahing glagah-glagah ing pinggir Bengawan Nil.

⁴ Déné mbakyuné bayi mau ngadeg kepara adoh karo ngawat-awati, merga arep weruh kepriyé bakal kedadéané.

⁵ Ing kono putrané putri Sang Pringon tindak menyang kali arep siram; déné para embané padha mlaku-mlaku ing pinggir kali kono. Dumadakan putri mau pirsá wadhah sing ana ing satengahé glagahan, banjur utusan embané njupuk.

⁶ Bareng pirsá yèn ing njero wadhah ana bayiné, lan bayi mau nangis, putri mau runtuh welasé, sarta ngandika, "Iki genah anaké wong Ibrani."

⁷ Mbakyuné bayi mau banjur matur, "Menapa panjenengan kersa kula padosaken tiyang èstri Ibrani ingkang saged nesepe bayi menika?"

⁸ "Iya becik," mengkono wangsulané putrané putri Sang Pringon mau; bocah wadon mau banjur ngundang embokné.

⁹ Sang putri dhawuh marang embokné bayi, "Bayi iki gawanen, kowé bakal dakopahi." Bayiné banjur digawa sarta disusoni déning embokné.

¹⁰ Bareng bocahé wis gedhé, nuli diaturaké marang sang putri; bocah mau kapundhut dadi putra angkat lan diparingi jeneng Musa. Pangandikané, "Merga bocah iki dakentas saka ing banyu."

¹¹ Bareng wis diwasa Musa nuli lunga niliki para seduluré, yaiku bangsa Ibrani. Ing kono Musa weruh enggoné wong-wong mau dipeksa nyambut-gawé abot. Malah iya weruh ana wong Mesir matèni wong Ibrani.

¹² Musa nolèh ngiwa-nengen. Bareng dikira ora ana wong sing weruh, wong Mesir mau banjur dipatèni sarta dipendhem ing wedhi.

¹³ Ésuké Musa bali lan weruh ana wong Ibrani loro lagi padha kerengan. Musa takon marang wong sing luput, "Yagéné kowé nggebugi wong Ibrani, bangsamu dhéwé?"

¹⁴ Wangsulané wong mau, "Sapa sing ngangkat kowé dadi penggedhé lan hakim? Apa kowé iya arep matèni aku kaya enggonmu matèni wong Mesir wingi kaé?" Musa kuwatir, batiné, "Yèn ngono, prekara iki wis konangan."

¹⁵ Bareng Sang Pringon mireng lelakon mau, banjur golèk akal supaya bisa matèni Musa. Nanging Musa lolos saka ing kedhaton, nuli manggon ing tanah Midian. Yitro, imam ing tanah Midian kono duwé anak wadon pitu. Ing sawijining dina, nalika Musa lagi lungguh ing sacedhaké sumur, bocah wadon pitu mau padha teka arep nimba kanggo ngombèni wedhusé bapakné.

¹⁶ (2:15)

¹⁷ Nanging ana pangon lanang sawetara teka. Bocah-bocah wadon mau nuli padha ditundhung. Musa banjur ngadeg nulungi bocah-bocah wadon mau sarta ngombèni wedhus-wedhusé.

¹⁸ Nalika bocah-bocah wadon mau tekan ing ngomah, ditakoni bapakné, "Yagéné dina iki mulihmu gasik?"

¹⁹ Wangsulane, "Wonten tiyang Mesir ingkang sampun nulungi kula saking pretingkahipun para pangèn. Tiyang menika malah nimbakaken sarta ngombèni ménda-ménda."

²⁰ "Saiki wongé ana ngendi?" pitakoné Yitro marang anak-anaké. "Yagéné wong mau koktinggal lunga? Coba undangan mréné, kita ajak mangan bebarengan."

²¹ Musa sabanjuré mondhok ana ing omahé Imam Yitro kono, malah banjur dipèk mantu, diolèhaké anaké sing jeneng Zipora.

²² Zipora mau mbabar anak lanang, dijenengaké Gérsom, merga Musa duwé gagasan mengkéné, "Aku ana ing kéné iki wong manca."

²³ Sawisé let pirang-pirang taun Sang Pringon séda, nanging bangsa Israèl uripé tetep sangsara, sebab dipeksa nyambut-gawé abot, temah sambat ngaru-ara nyuwun tulung marang Allah.

²⁴ Gusti Allah midhangetaké pesambaté bangsa Israèl mau lan èngèt marang janjiné karo Abraham, Iskak lan Yakub.

²⁵Gusti Allah mirsa kasangsarané bangsa Israèl enggoné dadi batur, mulané banjur nggatosaké marang pesambaté.

3¹Ing sawijining dina Musa angon wedhus jawa lan wedhus gèmbèl duwèké Imam Yitro, maratuwané, yakuwi imam ing tanah Midian. Nalika lagi nggiring wedhus-wedhusé pindhah menyang ara-ara liyané, lakuné Musa nganti tekan ing Gunung Sinai, yaiku gunung suci.

²Ing kono Malaékaté Pangéran rawuh ing sajroning urubing geni kang ana ing tengahing grumbul. Musa weruh yèn grumbul mau murub nanging ora kobong.

³"Anèh," batiné. "Apa sebabé grumbul kuwi ora kobong? Beciké dakparanané."

⁴Nalika Allah mirsa Musa nyedhaki panggonan mau, banjur ngandika saka ing tengahing grumbul, "Musa! Musa!" Unjuké Musa, "Nuwun! Kawula wonten ing ngriki."

⁵Gusti Allah banjur ngandika, "Aja nyedhak! Trumpahmu copoten, sebab lemah sing kokidak iku suci.

⁶ Aku iki Allahé leluhurmu, Allahé Abraham, Iskak lan Yakub." Musa nuli nutupi rainé, sebab wedi nyawang marang Allah.

⁷ Gusti Allah banjur ngandika, "Kasangsarané umat-Ku ing Mesir wis Dakpirsani. Aku wis mireng pasambaté wong-wong kuwi kang padha nyuwun diluwari saka ing panindhesé wong Mesir. Sejatiné Aku mirsa sakèhing kasangsarané.

⁸ Mulané Aku tedhak prelu nguwalaké wong-wong iku saka ing tanganing wong Mesir sarta ngirid menyang papan sing ombèr. Tanah sing gemah ripah, lan saiki dienggoni wong Kanaan, Hèt, Amori, Fèris, Hèwi lan Yébus.

⁹ Tangisé bangsa-Ku wis Dakpirengaké sarta patrapé wong Mesir nindhes wis Dakpirsani.

¹⁰ Saiki kowé Dakutus nemoni Sang Pringon, lan nuntun umat-Ku metu saka ing tanah kono."

¹¹ Nanging Musa matur, "Kawula menika sinten, déné kadhawuhan sowan raja lan ngirid tiyang Israèl medal saking tanah Mesir?"

¹² Gusti Allah banjur ngandika, "Aku bakal nunggil karo kowé sarta menawa bangsa mau wis kokirid metu saka ing tanah Mesir, kowé kabèh bakal ngabekti marang Aku ing gunung iki. Yakuwi buktiné yèn Aku kang ngutus kowé."

¹³ Aturé Musa, "Nanging menawi kawula manggihi tiyang-tiyang Israèl, lajeng kawula criyosi, 'Gusti Allah pepundhèné leluhurmu wis ngutus aku nemoni kowé kabèh', mangka tiyang-tiyang menika lajeng takèn, 'Sapa asmané?', wangsulan kawula dhateng tiyang-tiyang menika lajeng kadospundi?"

¹⁴ Pangandikané Pangéran, "Aku iki Panjenengané Kang Ana. Wong-wong mau kudu kokkandhani, 'Panjenengané Kang Ana wis ngutus aku nemoni kowé kabèh.'

¹⁵ Kandhakna karo bangsa Israèl, yèn Aku iki Allah, sesembahané leluhuré, Allahé Abraham, Iskak lan Yakub. Aku wis ngutus kowé nemoni wong-wong mau. Allah, yakuwi asma-Ku langgeng selawas-lawasé, dadia sebutan-Ku kanggo sakèhing bangsa turun-temurun.

¹⁶ Mangkata, para pemimpiné bangsa Israèl kabèh padha kumpulna. Kandhaa

karo wong-wong mau, yèn Aku, Allah sesembahané leluhuré, Allahé Abraham, Iskak lan Yakub, wis ngrawuhi kowé. Kandhakna yèn Aku wis ngetingal marang kowé, sarta wis mirsa apa sing ditindakaké wong-wong Mesir marang dhèwèkné.

¹⁷ Lan Aku bakal ngluwari bangsa Israèl saka panindhésé bangsa Mesir. Bangsa Israèl mau bakal Dakirid menyang tanah sing gemah ripah loh jinawi; negarané wong Kenaan, Hèt, Amori, Fèris, Hèwi lan Yébus.

¹⁸ Umat-Ku bakal nggugu karo kowé. Sabanjuré mangkata bebarengan karo para pemimpiné Israèl mau sowan Sang Pringon lan matura, yèn Pangéran, Allahé wong Ibrani wis ngrawuhi kowé. Nyuwuna palilah lunga menyang ara-ara samun sing adohé lakon telung dina, prelu saos kurban marang Pangéran Allahmu."

¹⁹ Gusti Allah banjur ngandika menèh, "Aku mirsa, yèn Sang Pringon ora bakal nglilani kowé lunga, kejaba menawa dipeksa.

²⁰ Nanging Aku bakal ngetingalaké pangwasa-Ku. Ing kana Aku bakal

ngukum wong Mesir nganggo kasangsaran sing nggegirisi. Sabanjuré kowé kabèh bakal dililani lunga.

²¹ Wong-wong Mesir bakal Dakgawé supaya ngurmati kowé kabèh, nganti samasa kowé padha mangkat iya bakal padha disangoni.

²² Saben wong wadon Israèl njaluka dandanan emas lan slaka marang wong Mesir, tanggané tunggal saomah. Barang-barang mau enggokna anak-anaké lanang lan wadon. Srana mengkono dadi bisa nggawa raja-branané wong-wong Mesir."

4 ¹ Musa nuli matur, "Nanging kadospundi menawi tiyang-tiyang Israèl mboten pitados dhateng kawula saha mboten purun mirengaken tembung kawula? Menapa ingkang badhé kawula tindakaken, menawi tiyang-tiyang menika wicanten, bilih Gusti Allah mboten ngrawuhi kawula?"

² Gusti Allah banjur ndangu marang Musa, "Apa sing ana ing tanganmu kuwi?" "Menika teken," aturé Musa.

³ Gusti Allah nuli ngandika, "Tekan iku uncalna!" Musa banjur nguncalaké

tekené. Teken mau malih dadi ula. Musa mlayu ngedohi,

⁴ nanging Gusti Allah ndawuhi, "Buntuté ula kuwi ranggèhen lan cekelen." Musa banjur ngranggèh sarta nyekel buntuté ula mau; ulané malih dadi teken menèh ana ing tangané Musa.

⁵ Gusti Allah ngandika menèh, "Kuwi tindakna, kanggo mbuktèkaké marang umat Israèl, yèn Aku, Allah sesembahané leluhuré, Allahé Abraham, Iskak lan Yakub, wis ngrawuhi kowé."

⁶ Gusti Allah ngandika menèh marang Musa, "Tanganmu lebokna ing klambimu." Musa manut; bareng tangané didudut dadi budhugen, putih kaya kapas.

⁷ Allah nuli ngandika, "Tanganmu lebokna menèh ing klambimu." Musa nindakaké mengkono, sarta bareng didudut tangané wis waras kaya sijiné.

⁸ Pangandikané Allah, "Yèn wong-wong ora precaya karo kowé, sarta ora ngandel karo mujijat kang kapisan, bakal padha ngandel samasa weruh mujijat kang kapindho.

⁹ Yèn pancèn durung gelem precaya marang kowé, senjata wis nyipati

mujijat rong warna mau, lan ora padha gelem ngrungokaké tembungmu, njupuka banyu saka ing Bengawan Nil sethithik lan esokna ing lemah. Banyu mau bakal malih dadi getih."

¹⁰ Nanging Musa matur, "Adhuh, Gusti, sampun ta ngutus kawula, awit kawula mboten saged gineman, rumiyin mboten lan mangké sesampunipun Gusti ngandika dhateng kawula, kawula inggih badhé tetep mboten saged gineman. Ilat kawula kaken, gineman kawula plegak-pleguk."

¹¹ Gusti Allah banjur ngandika mengkéné, "Sapa sing nitahaké ilaté manungsa? Sapa sing nitahaké wong bisu lan wong budheg? Sapa sing nitahaké wong melèk lan wong wuta? Apa dudu Aku, Allah?"

¹² Saiki, lungaa, Aku bakal ngerèh ilatmu sarta ngandhani apa waé sing kudu kokucapaké."

¹³ Musa matur, "Gusti, kawula nyuwun, mugi ngutus tiyang sanès kémawon, sampun kawula."

¹⁴ Gusti Allah banjur ndukani Musa sarta ngandika, "Kepriyé! Aku mirsa yèn Harun, sedulurmu, wong Lèwi kuwi,

pinter guneman. Harun bakal teka nemoni kowé, lan bakal bungah atiné déné bisa ketemu kowé.

¹⁵ Kandhakna apa sing kudu diucapaké. Aku bakal ngerèh ilatmu lan ilaté Harun sarta ngandhani apa sing kudu kokucapaké lan koktindakaké.

¹⁶ Harun sing bakal caturan karo umat minangka wakilmu. Dhèwèkné iku bakal dadi lésanmu, déné kowé kaya déné lurahé kang bakal kandha apa sing kudu diucapaké.

¹⁷ Tekenmu gawanen. Srana teken kuwi kowé bakal gawé pretandha-pretandha sing nélakaké yèn Aku sing ngutus kowé."

¹⁸ Musa mulih menyang omahé Yitro, bapakné maratuwa, sarta matur, "Kula keparenga wangsul dhateng sedhèrèk-sedhèrèk kula ing Mesir, nuwèni menapa taksih sami wilujeng." Yitro nglilani sarta nguntapaké mangkaté Musa.

¹⁹ Nalika Musa isih ana ing tanah Midian, Gusti Allah ngandikani, "Balia menyang Mesir! Sakèhé wong sing arep matèni kowé wis ora ana."

²⁰ Bojoné lan anak-anaké ditunggangaké ing kuldi sarta

bebarengan mangkat menyang Mesir. Déné Musa dhéwé nggawa teken sing didhawuhaké déning Allah.

²¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Aku wis paring pangwasa marang kowé gawé kaélok-an-kaélok-an. Dadi yèn kowé wis tekan Mesir, sakèhing kaélok-an mau tindakna ana ing ngarepé Sang Pringon. Nanging Aku bakal mangkotaké atiné, mulané bakal ora nglilani lungané bangsa Israèl.

²² Nuli matura marang Sang Pringon, yèn Aku, Allah, dhawuh mengkéné, 'Israèl kuwi putra-Ku mbarep;

²³ kowé Dakdhawuhi supaya nglilani putra-Ku lunga, temah bisa ngabekti marang Aku. Nanging yèn kowé ora ngolèhaké, Aku bakal matèni anakmu pembarep!"

²⁴ Ing sawijining dina, nalika lagi lelungan menyang Mesir ing dalan, Gusti Allah rawuh ing kémahé Musa; Musa arep dipatèni.

²⁵ Zipora banjur njupuk lading watu sing landhep kanggo netaki anaké, lan ikuté digepokaké ing sikilé Musa. Pangucapé

Zipora, "Panjenengan menika pengantèn rah^c tumrap kula."

²⁶Kandhané mengkono mau ana gandhèngé karo sunat. Merga saka kuwi Gusti Allah ora sida matèni Musa.

²⁷Dhèk semana Gusti Allah ngandika marang Harun, "Lungaa menyang ara-ara samun nemoni Musa." Harun banjur lunga nemoni seduluré ing gunung suci. Bareng Harun ketemu karo Musa banjur nyalami.

²⁸Musa kandha karo Harun apa sing didhawuhaké déning Allah, nalika ndhawuhi bali menyang Mesir, uga sakèhing kaélokana sing kudu ditindakaké.

²⁹Musa lan Harun banjur padha lunga bebarengan menyang Mesir sarta nglumpukaké penggedhéné Israèl kabèh.

³⁰Harun nyritakaké apa sing wis didhawuhaké Allah marang Musa kabèh, sarta Musa nindakaké sakèhing kaélokana ing ngarepé wong-wong mau.

^cpengantèn rah: prejanjianipun Gusti Allah kaliyan umatipun kaupamèkaken kados déné sesambetanipun mantèn jaler lan èstri. Wonten ing ngriki teteping prejanjian wau srana wutahing rah.

³¹ Wong-wong banjur padha ngandel. Bareng krungu yèn Gusti Allah wis ngrawuhi lan pirsas kasangsarané wong Israèl, banjur padha sujud nyembah, marang Allah.

5 ¹ Musa lan Harun sowan Sang Pringon sarta matur, "Pangéran, Allahipun Israèl dhawuh mekaten, 'Umat-Ku lilanana lunga, supaya ngabekti marang Aku ana ing ara-ara samun.'"

² Sang Pringon ndangu, "Pangéran Allahmu kuwi sapa? Apa sebabé aku kudu ngrungokaké Allahmu lan nglilani bangsa Israèl lunga? Aku ora tepung karo Allahmu kuwi sarta Israèl ora daklilani lunga."

³ Musa lan Harun matur, "Pangéran, Allahipun tiyang Ibrani sampun ndhawuhi kula, supados panjenengan nglilani tiyang Ibrani késah dhateng ara-ara samun, ingkang tebihipun lampahan tigang dinten, prelu saos kurban dhateng Pangéran Allah, inggih Allah kula. Menawi kula sedaya mboten nglampahi, Pangéran badhé mejahi kula srana sesakit saha perang."

⁴ Sang Pringon ngandika marang Musa lan Harun, "Apa karepmu wong-wong

kuwi kokkon ninggal pegawéané? Batur-batur kuwi kudu bali nyambut-gawé menèh!

⁵ Bangsamu cacahé wis luwih akèh tinimbang bangsa Mesir. Lan saiki kowé kabèh arep lèrèn, ora nyambut-gawé!"

⁶ Ing dina kuwi uga para pengawas bangsa Mesir sarta para mandhor Israèl didhawuhi mengkéné,

⁷ "Bangsa kuwi aja kokwènèhi merang menèh kanggo gawé bata, karebèn golèk dhéwé.

⁸ Wong-wong kuwi konen gawé bata cacahé padha kaya wingi-wingi, siji waé ora kena kurang. Dhasar wong kurang gawéan, mulané tansah golèk alesan supaya dililani lunga saos kurban marang Allahé.

⁹ Mulané pegawéané tambahana sing luwih abot, aja diwènèhi wektu kanggo ngaso, supaya ora kober ngrungokaké crita sing ora-ora."

¹⁰ Para pengawas Mesir sarta mandhor-mandhor Israèl nuli padha budhal lan kandha karo wong-wong Israèl, "Sang Prabu dhawuh supaya aku padha ora mènèhi merang menèh marang kowé.

¹¹ Kowé kabèh kudu golèk dhéwé, nanging olèhmu gawé bata kudu padha cacahé karo sing wingi-wingi."

¹² Bangsa Israèl banjur lunga ngubengi tanah Mesir golèk merang.

¹³ Saben dina wong Israèl mau dipeksa déning para pengawas supaya gawé bata cacahé padha kaya nalika diwènèhi merang.

¹⁴ Para pengawas Mesir nuli padha nggebugi mandhor-mandhor Israèl sing diwajibaké ngatur gawéané para batur. Wong Mesir mau padha takon, "Yagéné wong-wong Israèl ora gawé bata padha cacahé karo wingi-wingi?"

¹⁵ Mandhor-mandhor Israèl banjur sowan Sang Prabu sarta sesambat, "Kénging menapa panjenengan matrapi kula sedaya mekaten?"

¹⁶ Kula mboten dipun paringi merang, nanging kedah damel bata. Samenika kula sami dipun gebagi, mangka panjenengan ingkang tanggel jawab."

¹⁷ Sang Pringon dhawuh, "Kowé padha kesèd, ora gelem nyambut-gawé. Kuwi sebabé kowé padha njaluk dililani saos kurban marang Allahmu.

¹⁸ Ayo nyambut-gawé menèh! Kowé padha ora diwènèhi merang, nanging kudu bisa gawé bata sing padha cacahé."

¹⁹ Mandhor-mandhor padha krasa yèn wong-wongé padha répot banget, awit didhawuhi kudu gawé bata cacahé padha kaya wingi-wingi.

²⁰ Sapungkuré sowan Sang Pringon wong-wong mau banjur padha nemoni Musa lan Harun sing pancèn lagi ngentèni.

²¹ Tembungé mandhor-mandhor mau, "Gusti Allah sampun mirsa pokal panjenengan, mila mesthi badhé ngukum panjenengan, sebab panjenengan ingkang dados jalaranipun kula sami dipun sengiti déning Sang Pringon tuwin para pengageng. Panjenengan nyukani dhadhakan dhateng piyambakipun kanggé mejahi kula."

²² Musa banjur sowan marang ngarsané Allah menèh, aturé, "Dhuh Allah, menapa sebabipun Paduka ndhatengaken kasangsaran dhateng bangsa menika? Menapa sebabipun Paduka ngutus kawula mriki?"

²³Wiwit kawula sowan dhateng Sang Pringon, matur dipun utus déning Allah, Sang Pringon sampun nyiya-nyiya bangsa menika; lan Paduka mboten maringi pitulungan menapa-menapa."

6¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Saiki kowé bakal weruh apa sing bakal Daktindakaké marang Sang Pringon. Dhèwèké bakal Dakpeksa nglilani umat-Ku budhal. Sejatiné, dhèwèké bakal Dakpeksa énggal-énggal nglungakaké umat-Ku saka negara iki."

² Gusti Allah ngandika marang Musa, pangandikané, "Aku iki Allah,

³ kang ngetingal marang Abraham, Iskak lan Yakub, Allah Kang Mahakwasa, nanging Aku durung nyumurupaké yèn asma-Ku Allah, kang suci.

⁴ Karo déné Aku iya wis janji karo leluhurmu, yèn arep maringaké negara Kanaan, sing biyèn padha dienggoni nalika dadi wong neneka.

⁵ Pesambaté wong Israèl sing dianggep budhak déning bangsa Mesir, wis Dakrungu, sarta Aku kèngetan marang janji-Ku.

⁶ Mula kandhakna marang bangsa Israèl, yèn Aku ngandika marang

dhèwèké, 'Aku iki Allah; Aku bakal nulungi kowé kabèh sarta ngluwari kowé saka panindhesé bangsa Mesir. Aku bakal ngagem pangwasa-Ku kanggo ngukum bangsa Mesir klawan paukuman sing abot; déné kowé bakal Dakslametaké kabèh.

⁷ Kowé kabèh bakal Dakdadèkaké umat-Ku sarta Aku bakal dadi Allahmu, sing ngluwari saka panindhesé wong Mesir.

⁸ Kowé bakal Dakirid kabèh menyang ing tanah sing Dakjanjèkaké nganggo sumpah marang Abraham, Iskak lan Yakub. Tanah mau bakal Dakparingaké dadi duwèkmu dhéwé, Aku iki Allah."

⁹ Sakèhé pangandikané Allah kuwi diterusaké Musa marang bangsa Israèl, nanging wong-wong mau padha ora gelem ngrungokaké, merga atiné semplah, awit saka panindhes sing abot banget.

¹⁰ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

¹¹ "Sowana Sang Pringon lan matura, supaya nglilani bangsa Israèl lunga saka negarané."

¹² Nanging Musa matur, "Tiyang Israèl kémawon mboten purun mirengaken kawula, menapa malih Sang Pringon. Kawula mboten saged cantenan."

¹³ Gusti Allah nuli dhawuh marang Musa lan Harun, "Kandhakna marang bangsa Israèl lan marang Sang Pringon, yèn Aku wis ndhawuhaké kowé ngirid bangsa Israèl metu saka ing tanah Mesir."

¹⁴ Rubèn, pembarepé Yakub, duwé anak lanang cacahé papat, yakuwi: Hénokh, Palu, Hésron lan Karmi. Iya wong-wong iki leluhuré taler Rubèn.

¹⁵ Siméon duwé anak lanang nem, yakuwi: Yemuèl, Yamin, Ohad, Yakhin, Zohar lan Saul, ibuné wong wadon Kenaan. Yakuwi leluhuré taler Siméon; kulawarga iki diarani manut jenengé.

¹⁶ Lèwi duwé anak lanang telu, yakuwi: Gèrson, Kéhat lan Mérari; wong-wong iki leluhuré turun-Lèwi; kulawarga iki iya diarani manut jenengé. Lèwi umuré 137 taun.

¹⁷ Gèrson duwé anak lanang loro, yakuwi: Libni lan Simèi; wong-wong kuwi turuné akèh.

¹⁸ Kéhat duwé anak lanang papat, yakuwi: Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl. Umuré Kéhat nganti 133 taun.

¹⁹ Mérari duwé anak lanang loro, yakuwi: Mahli lan Musi. Iki taler Lèwi miturut sejarahé dhéwé-dhéwé.

²⁰ Amram omah-omah karo Yokebèd, adhiné wadon bapakné, déné anaké yakuwi: Harun lan Musa. Uripé nganti 137 taun.

²¹ Yizhar duwé anak lanang telu, yakuwi: Korah, Nèfèg lan Zikri.

²² Uzièl iya duwé anak lanang telu, yaiku: Misaèl, Èlsafan lan Sitri.

²³ Harun nikah karo Èlizéba, anaké wadon Aminadab; iya seduluré wadon Nahason; duwé anak Nadab, Abihu, Èléazar lan Itamar.

²⁴ Korah duwé anak lanang telu, yakuwi: Asir, Èlkana lan Abiasaf. Iku padha dadi leluhuré turun-Korah.

²⁵ Èléazar anaké lanang Harun, nikah karo putrané Putièl, duwé anak Pinéhas. Yaiki sarasilahé kulawarga Lèwi sarta miturut gotrahé.

²⁶ Iya Harun lan Musa iki sing didhawuhi Gusti Allah ngirid wong-wong Israèl metu saka ing tanah Mesir.

²⁷ Wong loro kuwi sing ngaturi Sang Pringon supaya mbébasaké wong Israèl.

²⁸ Gusti Allah ngandika marang Musa ing tanah Mesir,

²⁹ dhawuhé, "Aku iki Pangéran Allah. Apa waé sing wis Dakdhawuhaké marang kowé, aturna marang Sang Pringon."

³⁰ Nanging Musa matur, "Gusti, Panjenengan mirsa bilih kawula mboten pinter gineman; kadospundi sagedipun Sang Pringon mirengaken atur kawula?"

7 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Aku bakal ndadèkaké kowé kaya déné Allah ing ngareping Sang Pringon, lan sedulurmu Harun bakal guneman minangka nabimu.

² Sarupaning dhawuh-Ku kandhakna marang Harun. Harun préntahen supaya matur marang Sang Pringon, karebèn nglilani wong Israèl lunga saka tanah Mesir.

³ Nanging Aku bakal mangkotaké atiné Sang Pringon, temah dhèwèkné bakal ora ngrungokaké aturmu, senajan Aku nganti nekakaké kasangsaran gedhé.

⁴ Mulané Mesir bakal Dakukum nganggo wewelak-wewelak sing abot, banjur

Israèl kabèh, umat-Ku, bakal Dakirid metu saka ing negara kono.

⁵ Wong Mesir bakal weruh, yèn Aku iki Allah, samasa Aku ngukum dhèwèkné sarta ngirid bangsa Israèl metu saka ing negarané."

⁶ Musa lan Harun nindakaké sadhawuhé Gusti Allah.

⁷ Nalika padha sowan Sang Pringon mau, umuré Musa 80 taun lan Harun 83 taun.

⁸ Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun,

⁹ "Menawa Sang Pringon njaluk supaya kowé gawé kaélokkan minangka bukti, Harun konen njupuk tekené sarta nguncalna ing ngareping sang Pringon. Teken mau bakal malih dadi ula."

¹⁰ Musa lan Harun banjur sowan Sang Pringon sarta nindakaké apa sing didhawuhaké Gusti Allah. Harun nguncalaké tekené ana ing ngarsané Sang Pringon lan para penggedhé, teken mau nuli malih dadi ula.

¹¹ Sang Pringon banjur nimbali wong-wong sing pinter lan para ahli sibir; wong-wong mau banjur nindakaké mengkono uga srana japa-mantrané.

¹² Wong-wong kuwi padha nguncalake tekené ing lemah lan teken-teken mau iya malih dadi ula, nanging teken-teken mau banjur diuntal déning tekené Harun.

¹³ Senajan mengkono Sang Pringon tetep mangkotaké galihé lan ora kersa mirengaké aturé Musa lan Harun, cocog karo sing dingandikakaké Allah.

¹⁴ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sang Pringon kuwi wangkot atiné; ora gelem nglilani lunga bangsa Israèl.

¹⁵ Mulané sowana ing wayah ésuk, samasa raja mau ana ing Bengawan Nil. Teken sing malih dadi ula mau gawanen sarta nunggonana ing pinggir kali.

¹⁶ Matura marang raja mau, 'Pangéran Allahipun tiyang Ibrani, ngutus kula supados matur dhateng panjenengan kersaa nglilani umat Israèl késah ngabekti dhateng Pangéran wonten ing ara-ara samun. Ngantos dumugi samangké panjenengan mboten kersa miyarsakaken.

¹⁷ Samangké Pangéran Allah ingkang Mahamulya ngandika, bilih panjenengan badhé pirsia sinten Gusti Allah menika, srana lelampahan ingkang badhé katindakaken. Panjenengan pirsani,

teken menika badhé kula sabetaken ing toyaning Bengawan Nil, sakala toyanipun badhé malih dados rah.

¹⁸Ulam-ulam badhé pejah, saha kali menika ambetipun badhé bacin, ngantos bangsa Mesir mboten badhé saged ngombé toyaning kali."

¹⁹Gusti Allah ngandika marang Musa, "Harun konen njupuk tekené sarta konen ngacungaké ing banyuning kali, ing kalèn-kalèn lan ing blumbang-blumbang ing Mesir. Banyuné bakal malih dadi getih, lan ing sanegara Mesir kabèh ing tong-tong kayu lan ing pengaron watu sakèhé banyu bakal malih dadi getih."

²⁰Musa lan Harun ngèstokaké sadhawuhé Allah. Ing ngarepé Sang Pringon lan para penggedhé, Harun ngacungaké tekené nuli disabetaké ing banyuné Bengawan Nil. Banyu sing ana kali kabèh banjur malih dadi getih.

²¹Iwak-iwak ing njero kali kono padha mati, lan ambuné kali dadi bacin banget; srana mengkono wong Mesir ora bisa ngombé banyuné kali mau. Satanah Mesir kabèh kebak getih.

²²Nanging para ahli sihir nindakaké mengkono uga srana japa-mantrané,

temahan Sang Pringon tetep mangkotaké galihé. Panjenengané ora miyarsakaké aturé Musa lan Harun, kaya sing wis dingandikakaké déning Allah.

²³ Sang Pringon banjur minger kondur menyang kedhaton lan ora maèlu marang prekara mau.

²⁴ Sarèhné banyu kali ora kena diombé, mulané wong Mesir kabèh padha ndhudhuk lemah sakiwa-tengené kali golèk banyu kanggo ngombé.

²⁵ Kang mengkono mau nganti pitung dina suwéné, sawisé Gusti Allah ndhawahi wewelak marang Bengawan Nil.

8¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Sowana Sang Pringon menèh sarta aturna yèn Allah ngandika mengkéné, `umat-Ku lilanana budhal ngabekti marang Aku.

² Yèn ora koklilani lunga, negara iki bakal Dakdhawahi wewelak kodhok, minangka paukuman.

³ Bengawan Nil bakal kebak kodhok; kéwan-kéwan mau bakal mentas saka ing banyu, banjur mlebu ing kedhatonmu, ing kamar-kamar lan peturon; omah-omahé para penggedhé

lan rakyatmu, mengkonon uga ing pawon lan ing panci-panci.

⁴ Kodhok-kodhok mau bakal nyoloti awakmu, awaké rakyatmu sarta awaké menterimu kabèh."

⁵ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Harun konen ngacungaké tekené ing sandhuwuring kali-kali, kalèn-kalèn sarta blumbang-blumbang karebèn kodhok-kodhok padha teka lan ngebaki tanah Mesir."

⁶ Harun nuli ngacungaké tekené ing sandhuwuring banyu kabèh; kodhok-kodhok banjur padha teka ngebaki tanah Mesir.

⁷ Para tukang sihir srana japa-mantrané iya bisa metokaké kodhok-kodhok mratani tanah Mesir.

⁸ Sang Pringon banjur nimbali Musa lan Harun, dhawuhé, "Nyenyuwuna marang Allah supaya Panjenengané ngilangi kodhok-kodhok iki; aku bakal nglilani bangsamu lunga saos kurban marang Allah!"

⁹ Musa matur, "Kanthi bingahing manah kula badhé ndedonga kagem Sang Prabu, para pengageng saha rakyat panjenengan. Kodhok-kodhok

menika nunten badhé katumpes, kejawi ingkang wonten ing Bengawan Nil. Sang Prabu kula aturi netepaken wekdalipun mbénjing menapa enggèn kula kedah ndongakaken panjenengan."

¹⁰ Dhawuhé raja ing Mesir, "Ndedongaa sésuk!" Aturé Musa, "Kula badhé ngèstokaken, Sang Prabu badhé mirsa, bilih mboten wonten Allah sanèsipun. Kejawi Pangéran, Allah kula.

¹¹ Sang Prabu, para pengageng sarta rakyat badhé luwar saking gangguaning kodhok-kodhok menika. Kodhok-kodhok badhé ical sedaya kejawi ingkang wonten ing Bengawan Nil."

¹² Musa lan Harun banjur mundur, sarta ndedonga marang Allah nyuwun ilangé kodhok-kodhok mau.

¹³ Gusti Allah nyembadani panyuwuné Musa, mula kodhok-kodhok ing omah-omah, ing pekarangan lan ing pategalan padha mati kabèh.

¹⁴ Bathangé banjur diklumpukaké nganti ngundhung-undhung, temah sanegara Mesir kabèh ambuné bacin.

¹⁵ Nalika kodhok-kodhok mau wis padha mati, raja ing Mesir tetep mangkotaké galihé. Lan, kaya sing

dingandikakaké déning Gusti Allah, tetep ora miyarsakaké aturé Musa lan Harun.

¹⁶Gusti Allah nuli ngandika marang Musa, "Harun konen nyabetaké tekenmu ing leburné bumi, supaya lebu mau dadi lemud ngebaki tanah Mesir kabèh!"

¹⁷Musa lan Harun banjur padha ngèstokaké sadhawuhé Allah. Déné Harun ngacungaké tekené, nuli nyabetaké teken mau ing leburné bumi. Lebu mau dadi lemud lan padha ngroyok manungsa lan kéwan.

¹⁸Para ahli sihir padha nandhingi; padha kepéngin metokaké lemud, nanging ora bisa. Para manungsa lan kéwan tetep dikroyok ing lemud.

¹⁹Para ahli sihir banjur padha matur marang Sang Pringon, "Menika pretandha saking Allah piyambak." Éwadéné Sang Pringon tetep ora kersa miyarsakaké aturé Musa lan Harun, padha karo sing wis dingandikakaké déning Gusti Allah.

²⁰Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sésuk lungaa sing ésuk nemonana Sang Pringon ana ing kali. Aturna pangandika iki, 'Umat-Ku lilanana ngabekti marang Aku.

²¹ Yèn kowé ora nglilani, Aku bakal nekakaké laler ngebyuki kowé, para penggedhé sarta rakyatmu. Omahé wong Mesir bakal padha kebak laler.

²² Nanging Aku bakal mbédakaké wilayah Gosèn, panggonané umat-Ku. Ing kana bakal ora ana laler, supaya kowé kabèh padha ngerti yèn Aku, Allah, kang lagi tumindak ing negara kéné.

²³ Aku bakal mbédakaké umat-Ku karo rakyatmu."

²⁴ Gusti Allah nekakaké laler akèh banget ing kraton lan ing omahé para abdiné Sang Pringon. Sanegara Mesir kabèh nandhang sangsara banget merga saka laler-laler mau.

²⁵ Sang Pringon banjur nimbali Musa lan Harun sarta dhawuh, "Saosa kurban marang Allahmu ana ing negara kéné waé."

²⁶ "Menika mboten saged kula tindakaken," atur wangsulané Musa, "Sebab tiyang-tiyang Mesir badhé serik manahipun, mergi saking kéwan ingkang kula saosaken dhateng Allah kula. Menawi kula nyembelèh kéwan sarta kula damel kurban ing panggènanipun tiyang Mesir ngriki, mangka tiyang

menika sami sengit dhateng kula, temtu badhé mbenturi séla dhateng kula sabangsa, ngantos pejah.

²⁷ Kula kedah késah dhateng ara-ara samun ingkang tebihipun lampahan tigang dinten prelu saos kurban dhateng Allah kula, kados ingkang sampun dipun dhawuhaken dhateng kula."

²⁸ Sang Pringon nuli dhawuh, "Aku nglilani kowé kabèh lunga saos kurban marang Pangéran, Allahmu, angger aja adoh-adoh. Aku ya dongakna!"

²⁹ Aturé Musa, "Sapengker kula saking ngriki, kula badhé ndedonga dhateng Gusti Allah, supados mbénjing-énjing laler-laler menika ical, mboten ngganggu Sang Prabu, para pengageng sarta rakyat ing Mesir. Nanging Sang Prabu sampun ngantos mblénjani malih sarta sampun ngantos ngalang-alangi enggènipun bangsa Israèl saos kurban dhateng Gusti Allah."

³⁰ Musa mundur, banjur ndedonga marang Allah,

³¹ lan Allah nyembadani panyuwuné Musa. Laler-laler mau sumingkir. Ora ana laler siji-sijia sing kèri.

³² Nanging raja Mesir tetep mangkotaké atiné lan ora nglilani bangsa Israèl lunga.

9 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sowana marang Sang Prabu, matura yèn Allahé wong Ibrani ngandika mengkéné, 'Umat-Ku luwarana, supaya bisa ngabekti marang Aku.

² Yèn kowé meksa ora nglilani, lan arep terus kokkukuhi,

³ kowé bakal Dakukum nganggo pageblug ing antarané kéwan-kéwanmu kabèh — jaran, kuldi, unta, sapi, wedhus gèmbèl, sarta wedhusmu liyané kabèh.

⁴ Aku bakal mbédakaké antarané kéwané wong Israèl lan kéwané wong Mesir. Kéwané wong Israèl ora ana siji waé sing bakal mati.

⁵ Aku, Allah, netepaké, ing dina sésuk olèh-Ku arep nindakaké prekara iki!"

⁶ Ésuké Gusti Allah nindakaké prekara mau. Kéwané bangsa Mesir padha mati kabèh, nanging kéwané bangsa Israèl ora ana sing mati siji-sijia.

⁷ Nalika raja ndangu, wong-wong banjur matur, yèn kéwané wong Israèl ora ana siji-sijia sing mati. Éwasemono raja Mesir tetep mangkotaké galihé lan ora nglilani bangsa Israèl lunga.

⁸ Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun, "Njupuka awuné pawon sawetara gegem. Ing ngarepé raja, awu mau sawurna.

⁹ Awu mau dadi lembut lan bakal sumebar rata satanah Mesir. Ing endi-endi banjur bakal ana memala wudun ing awaké manungsa lan kéwan, wusanané mecah dadi korèng."

¹⁰ Musa lan Harun banjur njupuk awu sethithik nuli sowan Sang Prabu. Musa nyawuraké awuné mendhuwur. Banjur ana memala wudun ing awaké manungsa lan kéwan sing sabanjuré dadi korèng.

¹¹ Para ahli sihir ora bisa nemoni Musa, merga awaké sekojur wudunen kaya wong Mesir liyané.

¹² Nanging Gusti Allah mangkotaké atiné raja Mesir, kaya sing wis dingandikakaké, merga ora mirengaké aturé Musa lan Harun.

¹³ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sésuk-ésuk lungaa sowan marang Sang Prabu lan matura yèn Pangéran Allahé wong Ibrani ngandika mengkéné, 'Kowé nglilanana umat-Ku supaya bisa ngibadah marang Aku.

¹⁴ Sepisan iki ora mung para penggedhé lan rakyatmu sing Dakukum, nanging uga kowé dhéwé, supaya kowé padha ngerti yèn Aku iki ing salumahing bumi ora ana sing madhani.

¹⁵ Menawa Aku kersa ngagem pangwasa-Ku kanggo ngukum kowé lan rakyatmu mesthi kowé wis Dakgebag klawan pageblug lan kowé kabèh mesthi bakal padha tumpes.

¹⁶ Nanging Aku isih ngéman marang uripmu, supaya kowé weruh pangwasa-Ku lan supaya asma-Ku kaluhuraké ana ing salumahing bumi.

¹⁷ Nanging kowé isih tetep ngalang-alangi lan ora gelem nglilani umat-Ku lunga.

¹⁸ Sésuk Aku bakal nekakaké udan ès sing deres banget, sing durung tau kelakon ing tanah Mesir.

¹⁹ Saiki préntahna supaya raja-kaya lan sakabèhing barang-darbèkmu diprenahaké ing panggonan sing becik. Para manungsa lan kéwan sing ana ing njaba tanpa éyub-éyub, samasa ketiban ès bakal padha mati!"

²⁰ Sawetara penggedhé padha wedi marang pangandikané Allah. Para batur

lan raja-kayané banjur padha digawa mlebu ngomah supaya slamet.

²¹ Nanging para penggedhé liyané ora maèlu marang pangandikané Allah mau; batur-batur sarta raja-kayané ditinggal ing njaba tanpa éyub-éyub.

²² Gusti Allah nuli ngandika marang Musa, "Tanganmu acungna ing langit, banjur bakal ana udan ès ing satanah Mesir kabèh. Manungsa, kéwan lan tanduran ing tegal bakal padha kodanan."

²³ Musa banjur ngacungaké tekené ing langit. Gusti Allah banjur ndhatengaké gludhug, udan ès sarta bledhèg nyamber-nyamber.

²⁴ Udané ès, dibarengi bledhèg apa déné lésus sing nggegirisi banget; kaanan sing mengkono mau durung tau kelakon ing tanah Mesir.

²⁵ Udan ès mau wrata sanegara kabèh lan nyirnakaké apa waé sing ana ing njaba, iya manungsa iya kéwan. Lésusé ngrusak sakèhing tanduran ing tegalan sarta ngrubuhaké sakèhing wit-witan.

²⁶ Mung tanah Gosèn, panggonané wong Israèl, ora ana udan ès.

²⁷ Raja Mesir banjur nimbali Musa lan Harun, dhawuhé, "Sepisan iki aku ngaku kedosan marang Allah. Allah sing bener, déné aku lan rakyatku sing salah.

²⁸ Ndedongaa marang Allah, merga aku kabèh wis padha sangsara merga udan ès iki. Aku janji nglilani kowé padha lunga, aja padha manggon ing kéné menèh."

²⁹ Aturé Musa marang Sang Prabu, "Menawi kula sampun dumugi ing njawi kitha, kula badhé ndedonga dhateng Gusti Allah. Gludhugipun nunten badhé kèndel, déné jawahipun badhé terang lan panjenengan badhé sami mirsa, bilih bumi menika kagunganipun Gusti Allah.

³⁰ Nanging kula sumerep bilih Sang Prabu saha para pengageng dèrèng sami ajrih dhateng Gusti Allah."

³¹ Tanduran rami lan jewawut padha rusak, mangka jewawuté wis wayahé ngundhuh; déné raminé lagi semi.

³² Mung tanduran gandum sing ora rusak, merga durung mangsané.

³³ Musa banjur mundur lan tindak menyang njaban kutha, sarta ngangkat astané ndedonga marang Gusti Allah.

Sanalika gludhugé lan udané ès sirep, sarta udané banjur terang.

³⁴ Bareng Sang Pringon pirsá kaanan mau banjur mbacutaké enggoné gawé dosa. Raja lan para penggedhé tetep mangkotaké penggalihé kaya adaté.

³⁵ Sang Pringon ora nglilani wong Israèl budhal, kaya sing dingandikakaké déning Gusti Allah marang Musa.

10 ¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa, "Mangkata sowan Sang Pringon. Raja mau lan para penggedhéné wis Dakdadèkaké wangkot atiné, supaya Aku bisa gawé kaélok-an-kaélok-an ing satengahé wong-wong mau,

² sarta kowé bakal bisa crita marang anak putumu, kepriyé pendamel-Ku marang bangsa Mesir lan bab sakèhé kaélok-an kang kelakon ana ing kono, supaya kowé padha weruh yèn Aku iki Allah."

³ Musa lan Harun banjur sowan Sang Pringon sarta matur, "Gusti Allah, inggih Allahipun bangsa Ibrani, ngandika mekaten, 'Nganti kapan enggonmu mbangkang marang Aku? Umat-Ku lilanana lunga, supaya bisa ngibadah marang Aku.

⁴ Menawa kowé isih tetep ora nglilani, sésuk Aku bakal nekakaké walang ing negaramu.

⁵ Bakal ana walang akèh banget nutupi lemahé bumi, nganti ora katon lemahé. Walang-walang mau bakal mangan apa waé sing durung sirna déning udan ès, malah wit-witan sing isih urip iya bakal dipangan nganti ludhes.

⁶ Walang kuwi bakal nutupi kratonmu, omahé para penggedhé lan rakyat. Kasangsaran iki luwih nggegirisi yèn ditandhing karo sing dialami leluhurmu." Musa banjur mundur saka ing ngarsané Sang Pringon.

⁷ Para penggedhé banjur padha matur marang Sang Pringon, "Ngantos mbénjing menapa tiyang menika kedah damel sangsara kita? Tiyang-tiyang Israèl menika mugi panjenengan lilani késah kémawon, supados saged ngibadah dhateng Allahipun. Menapa Sang Prabu mboten pirsá, bilih negari Mesir sampun risak?"

⁸ Musa lan Harun banjur ditimbali menèh déning Sang Prabu sarta kadangu, "Kowé kabèh padha kena

ngibadah marang Allahmu, nanging sejatiné sapa sing arep lunga?"

⁹ Aturé Musa, "Kula sedaya, mekaten ugi laré-laré saha tiyang-tiyang ingkang sampun sepuh. Kula sami badhé mbekta laré-laré kula, ménda gèmbèl, ménda bérok saha lembu kula sedaya, sebab kula sami badhé ngawontenaken riaya kanggé ngurmati Gusti Allah."

¹⁰ Dhawuhé raja, "Aku sumpah demi Allah, yèn aku ora bakal nglilani kowé padha nggawa bojomu lan anak-anakmu! Wis cetha yèn kowé arep padha nganakaké komplotan arep mbrontak.

¹¹ Ora! Kowé kena lunga, nanging ngamungna wong-wong lanang waé sing ngibadah marang Allah!" Kanthi tetembungan mau Musa lan Harun ditundhung saka kedhaton.

¹² Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Tekenmu athungna ing sandhuwuring tanah Mesir. Walang-walang bakal padha teka lan mangan sakèhing tanduran sing durung sirna merga udan ès."

¹³ Musa banjur ngathungaké tekené lan Allah ndhatengaké angin saka Wétan, midid sedina muput sarta sewengi natas.

Bareng wayah ésuk angin mau wis nggawa walang.

¹⁴Walang-walangé padha neba, cacahé akèh banget nganti satanah Mesir kebak walang kabèh. Wong-wong durung tau lan ora bakal meruhi menèh walang sing semono akèhé.

¹⁵Walang-walang mau ngebaki satanah Mesir kabèh, nganti katon ireng, sarta padha mangan apa waé sing durung musna sawisé udan ès, mengkono uga woh-wohan. Wit-witan sarta tanduran ing tanah Mesir babar-pisan wis ora ana sing ijo rupané.

¹⁶Sang Prabu banjur énggal-énggal nimbali Musa lan Harun sarta dhawuh, "Aku wis gawé dosa marang Allahmu sarta marang kowé kabèh.

¹⁷Sepisan iki apuranen dosaku sarta ndedongaa marang Allahmu, supaya kersa nyingkiraké bebaya pati iki saka aku."

¹⁸Musa banjur mundur lan ndedonga marang Allah.

¹⁹Gusti Allah banjur ngingeraké enering angin, diwalik dadi angin saka Kulon sing banter banget. Walang-walang padha katut ing angin menyang ing Teluk Suèz.

Satanah Mesir ora ana walang siji waé sing kèri.

²⁰ Nanging raja Mesir tetep mangkotaké penggalihé lan ora nglilani wong Israèl lunga.

²¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Tanganmu athungna ing langit, tanah Mesir banjur bakal peteng ndhedhet."

²² Musa ngathungaké astané, lan sajroné telung dina Mesir peteng ndhedhet.

²³ Sajroné telung dina mau wong Mesir ora weruh apa-apa sarta ora ana siji waé sing metu saka ing omahé. Éwasemono ing panggonané wong Israèl tetep padhang.

²⁴ Raja Mesir nimbali Musa lan dhawuh, "Kowé padha kena lunga ngibadah marang Allah. Para wong wadon lan bocah-bocah kena mèlu; nanging wedhus gèmbèl, wedhus bérok lan sapimu kudu ditinggal ing kéné."

²⁵ Musa matur, "Menawi mekaten Sang Prabu kedah maringi kéwan kanggé sesaosan saha kurban obongan kagem Allah kula.

²⁶ Mboten! Kula badhé sami mbekta kéwan kula sedaya; mboten wonten

ingkang badhé kula tilar. Kula piyambak ingkang badhé milih kéwan ingkang badhé kaaturaken dhateng Allah.

Sadèrèngipun dumugi ing ngrika, kula mboten sumerep kéwan ingkang pundi ingkang badhé kula aturaken dhateng Gusti Allah."

²⁷ Gusti Allah mangkotaké penggalihé raja Mesir, mula ora nglilani bangsa Israèl lunga.

²⁸ Dhawuhé raja marang Musa, "Lungaa saka ngarepku. Aja nganti aku weruh kowé menèh! Yèn nganti ketemu kowé menèh, kowé bakal mati!"

²⁹ Aturé Musa, "Saèstu badhé kelampahan kados ingkang sampun panjenengan ngandikakaken. Sang Prabu mboten badhé pirsá kula malih."

11 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Aku bakal nekakaké paukuman sepisan engkas marang raja Mesir sarta marang rakyaté. Sawisé mengkono, mesthi raja mau bakal nglilani kowé kabèh padha lunga; malah arep padha nundhung kowé kabèh saka kéné.

² Merga saka kuwi kandhaa karo bangsa Israèl; préntahna njaluk emas-emasan lan slaka marang tanggané."

³ Gusti Allah ndadèkaké wong Mesir ngajèni marang bangsa Israèl. Malah Musa dadi wong gedhé ana ing ngarepé para penggedhé sarta rakyat ing Mesir kabèh.

⁴ Musa matur marang raja ing Mesir, "Gusti Allah ngandika mekaten, 'Kira-kira tengah wengi Aku bakal ndlajah tanah Mesir,

⁵ lan saben anak mbarep ing Mesir bakal mati, wiwit pembarepé raja Mesir nganti anak lanang pembarepé batur wadon sing nggiling gandum. Mengkono uga sing lair kawitan saka raja-kayané iya bakal mati.

⁶ Ing satanah Mesir kabèh bakal ana tangisan sing nrenyuhaké, sing durung tau kelakon sarta ora bakal kelakon menèh.

⁷ Déné wong Israèl lan raja-kayané ora bakal diganggu. Sebanjuré kowé bakal ngerti, yèn Aku, Allah, mbédakaké wong Mesir lan wong Israèl!"

⁸ Wusanané Musa matur, "Para pengagengipun Sang Prabu badhé sami

dhateng saha sujud ing ngajeng kula sarta kula badhé kapurih késah mbekta bangsa kula sedaya. Sesampunipun menika kula badhé bidhal." Musa banjur mundur saka ngarsané Sang Prabu karo duka banget.

⁹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Raja Mesir ora bakal ngrungokaké aturmu, preluné supaya Aku bisa damel kaélokkan luwih akèh menèh ing tanah Mesir."

¹⁰ Wis akèh Musa sarta Harun enggoné nindakaké kaélokkan ana ing ngarsané raja Mesir, nanging Gusti Allah mangkotaké penggalihé raja mau, temah ora nglilani wong Israèl lunga saka negarané.

12 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun ing tanah Mesir. Pangandikané,

² "Sasi iki bakal dadi sasi wiwitaning taunmu.

³ Bab iki préntahna marang umat Israèl kabèh, yakuwi: Ing tanggal sepuluh sasi iki saben wong lanang kudu nyepakaké wedhusé gèmbèl siji utawa cempé wedhus bérok siji kanggo brayaté.

⁴Yèn brayat kuwi cacahé wongé kesethithiken kanggo ngentèkaké wedhus gèmbèl siji utawa cempéné wedhus bérok, brayat mau nglumpuka karo tanggané sing cedhak sarta mangana wedhusé bebarengan, nganti bisa ngentèkaké daging sing kena dipangan.

⁵Kowé kabèh padha kena milih antarané wedhus gèmbèl apa wedhus bérok, anggeré lanang, umuré setaun sarta tanpa cacad.

⁶Sebanjuré ing tanggal patbelas, benginé, umat Israèl kabèh kudu nyembelèh kéwan-kéwan mau.

⁷Getihé kéwan kuwi kudu dijupuk sethithik, diosèraké ing pipining lawang kiwa-tengen sarta ing ndhuwuré omah sing dienggo mangan cempé mau.

⁸Ing benginé dagingé kéwan mau kudu dipanggang lan dipangan karo jangan pait sarta roti tanpa ragi.

⁹Kéwan mau kabèh kudu dipanggang, saendhasé, sikilé sarta jeroané. Daging sing wis dipanggang mau panganan, aja ana sing dipangan mentahan utawa digodhog.

¹⁰ Dagingé sethithik waé ora kena diengèh nganti ésuk. Yèn ana turahané kudu diobong nganti entèk.

¹¹ Enggonmu mangan kudu karo rerikatan, lambungmu sabukana, sikilmu nganggoa trumph lan tanganmu nyekela teken. Yaiki sing jenengé Riaya Paskah kanggo ngormati Aku, Allahmu.

¹² Ing bengi kuwi Aku bakal tindak ndlajahi tanah Mesir, lan matèni saben anak lanang mbarep, iya anaking manungsa, iya anaking kéwan. Aku bakal ngukum sarupaning déwa-déwa ing tanah Mesir, Aku iki Allah.

¹³ Getih ing pipi lawanging omahmu kuwi kanggo tandha yèn kuwi omah-omah panggonanmu. Yèn Aku mirsa getih mau, omah iku bakal Daklangkungi, temah kowé ora Daktumpes ing sajroné Aku ngukum tanah Mesir.

¹⁴ Ing dina kuwi kowé kabèh kudu gawé riaya kagem Allah, minangka pengéling-élingmu marang apa sing wis Daktindakaké. Dina kuwi dadia dina riaya ing selawas-lawasé."

¹⁵ Gusti Allah ngandika, "Sajroné pitung dina kowé kabèh ora kena mangan roti nganggo ragi. Ing dina kapisan aja ana

ragi ing omahmu, sebab yèn sajroné pitung dina mau ana wong sing mangan roti nganggo ragi, wong mau ora kena dadi umat-Ku menèh.

¹⁶Ing dina kapisan sarta dina kapitu kowé kabèh kudu ngumpul ngibadah. Ing dina kuwi ora kena ana sing nyambut-gawé, kejaba nyedhiakaké pangan.

¹⁷Dina gedhé iki kudu kokpèngeti, merga iya ing dina iki Aku ngentasaké bangsamu metu saka ing tanah Mesir. Mulané sebanjuré turun-temurun dina iki tetep pèngetana, dadèkna dina gedhé.

¹⁸Ing sasi kapisan, wiwit tanggal patbelas soré nganti tanggal selikur soré, kowé kabèh ora kena mangan roti sing ana raginé.

¹⁹Sajroné pitung dina mau aja nyimpen ragi ing omahmu. Yèn ana wong Israèl utawa wong manca sing mangan roti nganggo ragi, wong kuwi kudu dianggep dudu umat-Ku."

²⁰(12:19)

²¹Musa ngumpulaké sakèhing tuwa-tuwané Israèl, banjur dhawuh marang wong-wong mau, "Lungaa, golèka cempé wedhus gèmbèl utawa cempéning

wedhus bérok lan sembelèhen, supaya brayatmu mèngeti Riaya Paskah.

²² Njupuka suket isop^d satekem, banjur celupna ing bokor sing isi getihing kéwan mau sarta osèr-osèrna ing pipining lawang lan ing ndhuwuré. Sapa waé ora kena metu saka omah nganti ésuk.

²³ Samasa Gusti Allah tindak ndlajahi negara iki ndawahaké wewelak marang wong Mesir, Panjenengané bakal mirsa getih ing ndhuwur sarta ing pipining lawang, temah bakal ora nglilani Malaékat sing nekakaké wewelak mlebu ing omahmu.

²⁴ Mulané kowé lan anak-putumu kudu padha nindakaké prenatal iki ing selawas-lawasé.

²⁵ Yèn kowé kabèh wis padha mlebu ing negara sing diparingaké Allah kaya sing dijanjèkaké, padha netepana upacara kuwi.

²⁶ Déné yèn anak-anakmu padha takon, apa karepé upacara mau,

²⁷ kowé kudu mangsuli, ‘Yaiki kurban Riaya Paskah kanggo ngormati Gusti Allah, sebab omahé wong-wong Israèl

^disop: bangsaipun glagah wangi kanggé upacara sesuci.

dilangkungi, nalika Allah mejahi anak-anaké mbarep wong Mesir, mangka kita diayomi!" Wong Israèl banjur padha tumelung lan sumungkem sujud.

²⁸Sawisé mengkono nuli padha lunga nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah marang Musa lan Harun.

²⁹Ing tengah wengi Allah mejahi saben anak pembarep ing tanah Mesir, wiwit pembarepé Sang Pringon nganti pembarepé wong tahanan ing pakunjaran; malah tekan kéwan sing lair kawitan iya dipatèni.

³⁰Ing wengi kuwi, Sang Pringon, para penggedhé sarta wong Mesir kabèh padha tangi. Ing satanah Mesir kabèh keprungu tangis lan panjerit sing nrenyuhaké, merga ora ana omah siji waé sing ora kepatèn anaké lanang mbarep.

³¹Ing bengi kuwi uga Sang Pringon nimbali Musa lan Harun sarta dhawuh, "Lungaa saka kéné, kowé sarta bangsamu! Metua saka negaraku! Lungaa saos kurban marang Allahmu kaya sing kokkarepaké.

³² Wedhus gèmbèl, wedhus jawa sarta sapimu kabèh gawanen! Lungaa, aku padha suwunna berkah!"

³³ Kaya mengkono wong-wong Mesir padha neseg kanthi adreng marang bangsa Israèl, supaya padha énggal lunga saka ing tanah Mesir; pangucapé, "Yèn kowé ora énggal-énggal lunga, aku kabèh mesthi padha mati."

³⁴ Wong-wong Israèl banjur padha njupuk roti sing isih wujud jladrèn tanpa ragi, kabuntel ing sléndhang, nuli disampiraké ing pundhaké.

³⁵ Wong-wong mau wis nindakaké apa sing didhawuhaké déning Musa. Mengkono uga iya wis padha njaluk barang-barang mas-masan lan slaka sarta sandhangan marang wong Mesir.

³⁶ Allah ndadèkaké wong Mesir padha ngajèni marang wong Israèl, sarta mènèhi apa waé sing dijuluk. Dadiné wong Mesir presasat dijarah-rayah déning wong Israèl.

³⁷ Wong Israèl banjur padha budhal saka kutha Raamsès menyang kutha Sukot, cacahé wong lanang wetara 600.000 (nem kethi); ora kepétung wong wadon lan bocah-bocah.

³⁸ Akèh wong-wong bangsa liya warna-warna padha mèlu, mengkono uga akèh banget wedhus gèmbèl, wedhus jawa sarta sapi kang iya padha digawa.

³⁹ Wong-wong mau padha mbakar roti tanpa ragi, yakuwi jladrèn gawan saka Mesir, sebab padha dikon lunga dadakan, nganti ora kober nyawisaké sangu.

⁴⁰ Wong Israèl enggoné manggon ing tanah Mesir lawasé wis 430 taun.

⁴¹ Ing dina pungkasan taun sing ping 430 mau, umaté Allah padha tirakatan^e kagem Pangéran Allahé, merga padha dientasaké saka ing tanah Mesir.

⁴² Bengi kuwi uga dadi bengi tirakatan kanggo sakèhé wong Israèl turun-temurun kagem kamulyané Pangéran, Allahé.

⁴³ Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun, "Yaiki prenatal Riaya Paskah. Wong bangsa liya ora kena mèlu mangan Paskah iki.

⁴⁴ Nanging batur sing wis koktuku kena mèlu mangan, angger wis koktetaki.

⁴⁵ Wong neneka sarta buruh opahan ora kena mangan.

^etirakatan: lèk-lèkan.

⁴⁶ Enggonmu mangan daging cempé kudu ana ing panggonané cempé mau dimasak, ora kena digawa metu. Aja pisan-pisan nugel balungé cempé iku.

⁴⁷ Sapasamuwané Israèl kabèh kudu netepi prenatal iki.

⁴⁸ Yèn ana wong bangsa liya sing tetep pemanggoné ing antaramu, mangka kepéngin mangan Paskah kanggo ngormati Allah, wong mau kudu koktetaki dhisik, sawisé iku lagi kena mèlu mangan. Sawisé mengkono wong manca mau kaanggepa kaya déné wong Israèl asli, sarta kena mèlu mèngeti Riaya Paskah.

⁴⁹ Prenatan tumraping wong Israèl asli lan wong bangsa liya kang manggon ing tengahmu iku padha."

⁵⁰ Kabèh wong Israèl padha mbangun-turut sarta nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah marang Musa lan Harun.

⁵¹ Ing dina kuwi Allah ngirid para taleré umat Israèl metu saka ing tanah Mesir.

13 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Sakèhing anak lanang mbarep saosna marang Aku. Saben anak

lanang mbarepé wong Israèl, lan saben kéwan lanang sing lair wiwitan kuwi kagungan-Ku."

³Préntahé Musa marang bangsa Israèl mengkéné, "Dina iki pèngetana, yakuwi dina enggonmu padha metu saka ing tanah Mesir, panggonanmu dadi batur-tukon. Iya ing dina kuwi enggoné Gusti Allah merdikakaké kowé kabèh saka pangwasané wong Mesir. Aja padha mangan roti nganggo ragi.

⁴Ing dina iki, sasi Abib kowé kabèh padha lunga saka tanah Mesir.

⁵Nganggo sumpah Allah njanjèni leluhurmu arep maringaké tanahé wong Kanaan, Hèt, Amori, Hèwi lan Yébus. Sawisé Allah ngirid kowé lan kowé ngenggoni negara sing sugih sarta subur kuwi, saben taun ing sasi kapisan kowé kabèh kudu nganakaké riaya mengkono.

⁶Sajroné pitung dina kowé kudu padha mangan roti tanpa ragi, lan ing dina kapitu nganakna riaya kanggo ngurmati Allah.

⁷Iya sajroné pitung dina ing negaramu aja nganti ana roti sing nganggo ragi.

⁸Ing wiwitaning riaya, kowé kudu nyritani anak-putumu, yèn olèhé padha

nganakaké riaya iku kanggo mèngeti apa sing wis ditindakaké Allah kanggo kowé kabèh, yakuwi budhalan saka ing tanah Mesir.

⁹Prenatan mengkono mau dadia pretandha ana ing tangan sarta tetenger ana ing bathukmu. Srana pèngetan iku kowé bakal tansah diélingaké supaya Angger-anggeré Allah tansah kokucapaké lan koksinau. Sebab Gusti Allah wis ngluwari kowé kabèh saka ing tanah Mesir nganggo pangwasa sing gedhé.

¹⁰Riaya iki kudu dianakaké saben taun ing wektu sing wis ditemtokaké."

¹¹Préntahé Musa marang bangsa Israèl mengkéné, "Gusti Allah bakal ngirid kowé kabèh menyang negara Kenaan, sing dijanjèkaké nganggo sumpah marang kowé sarta marang leluhurmu. Sawisé tanah mau dipasrahaké marang kowé,

¹²kowé kabèh kudu nyaosaké anakmu lanang sing mbarep lan kéwan lanang sing lair kawitan. Kabèh kuwi kagungané Allah.

¹³Nanging saben kuldi lanang sing lair kawitan kudu ditebus nganggo nyaosaké

cempé wedhus gèmbèl minangka gantiné. Déné yèn kowé ora gelem nebus kuldi mau, kéwan mau kudu diputung guluné. Semono uga anakmu lanang sing mbarep iya kudu koktebus.

¹⁴ Déné yèn ing tembé mburi anakmu takon tegesé prenatal iki, kudu kokwangsuli mengkéné, 'Kanthi pangwasa kang gedhé Gusti Allah ngirid kita metu saka ing tanah Mesir, kuwi panggonan kita dadi batur-tukon.

¹⁵ Nalika Sang Pringon mangkotaké penggalihé sarta ora nglilani kita padha lunga saka ing Mesir, Gusti Allah mejahi saben anak lanang pembarep, iya manungsa, iya kéwan. Yakuwi sebabé kita saos kurban marang Allah wujud kéwan lanang sing lair kawitan, nanging kudu nebus anak mbarep kita.'

¹⁶ Srana mengkono prenatal mau ngélingaké marang kita, dadi pretandha ana ing tangan lan ing bathuk kita, kang tansah ngélingaké marang kita, yèn Allah ngentasaké kita saka ing tanah Mesir ngagem pangwasa gedhé."

¹⁷ Nalika bangsa Israèl dililani lunga déning Sang Pringon, Allah enggoné ngirid ora metu pesisir nuju negara

Filistia, senjata dalam iku luwih cedhak. Gusti Allah menggalih, "Bangsa iki menawa kecuwan atiné, aja nganti banjur bali menyang tanah Mesir, yaiku samasa ngerti yèn dhèwèkné kudu perang."

¹⁸ Mulané Gusti Allah enggoné ngirid bangsa iku diénggokaké metu ara-ara samun nuju marang Segara Teberau. Lan wong Israèl tansah cecawis maju ing perang.

¹⁹ Balungé Yusuf digawa déning Musa saka tanah Mesir, sebab nalika uripé wis njaluk sumpahé wong Israèl mengkono. Yusuf wis weling, "Yèn Gusti Allah ngentasaké kowé kabèh, jisimku gawanen saka panggonan iki."

²⁰ Wong Israèl banjur padha mangkat saka Sukot tekan kutha Étam, ing tapel watesé ara-ara samun.

²¹ Gusti Allah tindak ana ing ngarepé, ing wayah awan ana ing tugu méga, déné ing wayah bengi ana ing tugu geni kanggo nuntun lakuné; mulané wong-wong mau awan bengi bisa nerusaké lakuné.

²² Sedina muput tugu méga mau ana ing ngarepé, lan sewengi natas tugu geni ngirid bangsa mau.

14 ¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

² "Wong Israèl préntahana bali menèh nganti tekan ing ngarepé kutha Pi-Hahiroth, antarané kutha Migdol lan Segara Teberau, cedhaké kutha Baal-Zéfon, lèrèna ana ing kono.

³ Sang Pringon bakal ngira yèn wong Israèl kesasar lakuné lan padha kepepetan déning ara-ara samun.

⁴ Aku bakal mangkotaké atiné, temah bakal nututi kowé. Ing kono Aku bakal numpes Sang Pringon sabalané. Srana lelakon mau wong-wong bakal ngluhuraké Aku, lan wong Mesir bakal weruh yèn Aku iki Allah." Wong Israèl padha nindakaké dhawuhé Allah mau.

⁵ Bareng Sang Pringon pirsá yèn bangsa Israèl wis budhal, Sang Prabu lan para penggedhéné padha gela, banjur ngucap, "Apa sing kudu kita tindakaké? Yagéné kita ngolèhaké wong Israèl lunga; kita rak banjur kélangan batur."

⁶ Sang Pringon banjur nyiapaké kréta perang lan tentarané, sarta

⁷ mangkat karo nggawa krétané kabèh, klebu krétané sing becik-becik, cacahé nem atus, ditunggangi para pemimpiné perang.

⁸ Allah ndadèkaké Sang Pringon wangkot atiné, mula banjur budhal saka negarané ngoyak wong Israèl sing dikanthi déning Allah.

⁹ Wadyabala Mesir karo jaran lan krétané kabèh ngoyak wong Israèl, tekan panggonané wong Israèl sing lagi padha ngaso ing kémah ing sangareping kutha Pi-Hahiroth, sacedhaké Baal-Zéfon.

¹⁰ Wong Israèl bareng weruh Sang Pringon lan wadyabalané wis cedhak, padha wedi, banjur sesambat marang Allahé.

¹¹ Tembungé marang Musa, "Menapa ing Mesir mboten wonten kuburan, déné kita ngantos dipun bekta mriki namung prelu nglurug pejah? Cobi kula aturi mirsani menapa kedadosanipun, enggèn kula sami dipun bekta medal saking tanah Mesir!

¹² Kula rak sampun matur dhateng panjenengan wonten tanah Mesir. Panjenengan kula aturi ngèndelaken kula kémawon, kajengipun kula tetep

dados batur ing Mesir. Langkung saé dados batur tinimbang pejah ing ara-ara samun menika."

¹³Musa mangsuli, "Aja wedi! Atimu sing teteg, lan kowé bakal padha weruh apa sing ditindakaké Allah kanggo nylametaké kowé ing dina iki. Merga wong Mesir sing padha kokdeleng ing dina iki, iku bakal ora kokdeleng menèh ing selawas-lawasé.

¹⁴Gusti Allah piyambak kang bakal maju perang kanggo kowé; kowé padha menenga waé."

¹⁵Pangandikané Allah marang Musa, "Yagéné kowé padha sesambat nyuwun tulung? Wong Israèl padha konen nerusaké lakuné.

¹⁶Tekenmu angkaten sarta acungna ing segara. Banyuning segara bakal miyak dadi loro, sarta wong Israèl olèhé nyabrang segara bakal ngambah lemah sing gasik.

¹⁷Wong Mesir bakal Dakdadèkaké wangkot atiné nganti padha ngoyak wong Israèl, lan Aku bakal numpes Sang Pringon sawadyabalané lan kréta-krétané pisan.

¹⁸ Srana mengkono wong Mesir bakal padha ngerti yèn Aku iki Allah, yaiku samasa Aku wis nedahaké kaluhuran-Ku marang Sang Pringon."

¹⁹ Malaékaté Allah sing ana ing ngareping barisané wong Israèl banjur pindhah tindak ana ing mburiné.

²⁰ Tugu méga uga banjur mapan ana ing antarané wong Mesir lan wong Israèl. Tumraping wong Mesir méga mau njalari peteng ndhedhet, nanging tumraping wong Israèl madhangi, temah ing sajroning sewengi iku golongan sing siji ora bisa nyedhaki sijiné.

²¹ Musa banjur ngathungaké astané ing arahé segara. Allah nuli nekakaké angin saka Wétan banter banget, sewengi muput. Saking bantering angin mau ndadèkaké segarané asat lan banyuné kapiyak.

²² Wong Israèl banjur padha mlaku metu ing tengahing segara sing gasik, déné banyu ing sakiwa-tengené presasat témbok kang ngamping-ampingi.

²³ Wong Mesir lan jarané kabèh, kréta lan tentarané padha ngoyak nututi wong Israèl ing tengahing segara.

²⁴ Bareng ngadhepaké pajar Gusti Allah mirsani wadyabala Mesir saka ing tugu geni lan méga, banjur gawé bingungé tentara Mesir.

²⁵ Rodhaning kréta padha macet, nganti lakuné dadi rendhet. Pangucapé wong Mesir, "Allah mbantu wong Israèl, nglawan marang kita. Ayo padha lunga waé saka kéné!"

²⁶ Pangandikané Allah marang Musa, "Tanganmu athungna menyang segara, banyuné bakal nangkeb pulih ngelebi wong Mesir, dalasan kréta-kréta lan balané jaranan."

²⁷ Musa banjur ngathungaké astané menyang segara; bareng ésuk banyuné nangkeb pulih kaya mauné. Wong Mesir padha mlayu arep mentas, nanging diklelebaké déning Allah ing segara.

²⁸ Banyuné nangkeb sarta ngelebi kréta-kréta, sing nunggang sarta wadyabala sing padha nututi wong Israèl, nganti wong Mesir mau padha mati kabèh.

²⁹ Nanging wong Israèl padha mlaku ngambah dhasaring segara sing gasik, banyuné dadi kaya témbok ing kiwa-tengené.

³⁰ Ing dina kuwi Allah ngluwari bangsa Israèl saka tanganing bangsa Mesir. Déné wong Israèl padha weruh jisimé wong Mesir sing padha mati pating ngglasah ana ing pinggir segara.

³¹ Bareng weruh dhéwé gedhéning pangwasané Allah enggoné ngalahaké wong Mesir, wong Israèl banjur padha wedi banget sarta precaya marang Panjenengané, semono uga marang Musa, abdiné.

15 ¹ Musa lan para wong Israèl banjur nglagokaké kidung pamuji katur marang Allah, mengkéné: "Dakngidung konjuk marang Pangéran, merga enggoné perang wis menang. Jaran lan sing nunggang kabèh padha kaklelebaké ing segara.

² Pangéran ngreksa marang aku, klawan astané kang rosa, temah wis nylametaké bangsaku. Pangéran iku Allahku, pepundhèné leluhurku, mulané arep dakpuji kaluhurané.

³ Pangéran iku sénapati ing perang, asmané kasebut Allah.

⁴ Bala Mesir, jaran lan krétané diklelebaké ing segara. Para prawira sing pilihan padha kleleb ing Segara Teberau.

⁵ Padha kakubur ing segara sing jero, padha kelem kaya watu ing dhasaring banyu.

⁶ Asta tengené Allah ngéram-éramaké, mungsuh diremuk ajur-mumur.

⁷ Kalayan kaluhuran ingkang agung, Paduka sampun numpes sakathahing mengsah Paduka. Bebendu Paduka mulad-mulad, mbesmi mengsah presasat dami.

⁸ Seganten Paduka sebul, toya piyak minggah, ngadeg jejeg kados témbok, ngantos dhasaring seganten kénging kaambah.

⁹ Pangucapipun mengsah, 'Padha dakoyaké, dakrayahé barang-darbèké, dakedum-edum, dakjupuk ing sakarepku, dakunus pedhangku, lan apa sing diduwèni dakgawa kabèh.'

¹⁰ Napas saking Paduka sepisan kémawon, njalari tiyang Mesir sami kleleb. Sami kelem presasat timah, ing toya ingkang nggegirisi.

¹¹ Déwa pundi saged nyamèni Paduka, Allah Mahamulya lan Mahasuci? Sinten ingkang saged damel kaélokkan lan makarya kanthi pangwaos?

¹² Menawi Paduka ngangkat asta tengen Paduka, lajeng sami kauntal déning bumi.

¹³ Paduka setya dhateng janji Paduka, umat ingkang Paduka luwari lajeng Paduka irid, dhateng tanah paduka ingkang suci srana pangwaos.

¹⁴ Para bangsa sami mireng, lajeng sami gemeter. Tiyang Filistin sami kedher, lan para pengageng Édom sami gègèr. Para pangwaos ing Moab sami ajrih sanget, tiyang-tiyang Kenaan sami semplah, gemeter.

¹⁵ (15:14)

¹⁶ Sami ketaman ing pagiris sareng sumerep pangwaos Paduka, dhuh Pangéran. Sami njenger saking ajrihipun, ngantos umat Paduka mengker késah saking ngriku, inggih umat ingkang Paduka luwari saking pangawulan.

¹⁷ Bangsa Israèl Paduka irid saha Paduka tanem wonten ing redi kagungan Paduka piyambak, ing panggènan ingkang Paduka dalemi, ing pasucèn yasané asta Paduka.

¹⁸ Inggih Paduka, dhuh Allah, ingkang ngerèh langgeng ing selami-laminipun."

¹⁹ Nalika wong Israèl padha mlaku nratas segara, padha ngambah ing lemah gasik. Nanging bareng wong Mesir lan kréta-krétané dalah balané jaranan padha mlebu ing segara, Gusti Allah nangkebaké banyuné menèh, temah padha kleleb.

²⁰ Miryam, nabi wadon, mbakyuné Harun, nuli njupuk terbangé, lan bebarengan karo para wong wadon liyané sing iya padha nabuh terbang nuli padha jejogèdan, ngrepèkaké kidung, surasané:

²¹ "Padha ngidunga kagem Pangéran Allah, awit gedhé kaluhurané. Jaran karo sing nunggangi padha diklelebaké ing segara."

²² Musa banjur ngirid bangsa Israèl saka Segara Teberau menyang ing segara wedhi Sur. Enggoné mlaku ngliwati ara-ara, mangka sajroning telung dina padha ora olèh banyu.

²³ Banjur tekan ing panggonan sing jenengé Mara. Banyu ing panggonan kono rasané pait banget, nganti ora kena diombé. Panggonan mau dijenengaké Mara, tegesé pait.

²⁴ Wong-wong padha ngedumel marang Musa, pangucapé, "Kula sami badhé ngombé menapa?"

²⁵ Musa banjur ndedonga klawan ngganter^f marang Allah. Gusti Allah nedahaké kayu marang Musa. Musa nguncalaké kayu mau ing banyu; banyuné banjur kena diombé. Iya ing panggonan kono wong Israèl padha diparingi prenatal-prenatal kang kudu ditetepi, sarta iya padha ditètèr imané.

²⁶ Pangandikané Gusti Allah, "Kowé kudu padha mbangun-turut marang Aku sarta nindakaké sekabèhing dhawuh-Ku. Menawa kowé padha tumindak mengkono, kowé ora bakal Dakukum nganggo memala sing wis Daktandukaké marang wong Mesir. Aku iki Allah kang marasaké kowé."

²⁷ Sabanjuré wong-wong Israèl tekan panggonan sing jenengé Élim. Ing kana ana sumber cacahé rolas sarta wit kurma pitung puluh. Wong-wong Israèl banjur padha ngedegaké kémah ing sacedhaké sumber mau.

16 ¹ Umat Israèl kabèh banjur padha mangkat saka ing Élim; lan ing

^fngganter: temen-temen.-temen.

tanggal limalas sasi loro, tekan segara wedhi Sin, yakuwi antarané Élim lan Gunung Sinai.

²Ana ing kono umat Israèl padha nggrundeli Musa lan Harun,

³tembungé, "Langkung saé menawi Gusti Allah enggènipun mejahi kula wonten ing Mesir, sebab wonten ing ngrika kula samboten-mbotenipun saged ngadhep kuwali isi daging lan roti ngantos tuwuk. Nanging samenika panjenengan sampun ngirid kula sapasamuwan dumugi ngriki supados kula sami pejah kaliren."

⁴Pangandikané Allah marang Musa, "Aku bakal nekakaké pangan kaya udan saka ing langit kanggo kowé kabèh. Saben dina kowé kudu padha nglumpukaké pangan kuwi sacukupé kanggo sedina. Srana patrap mengkono Aku bakal pirsapa wong-wong iku iya padha mbangun-turut karo dhawuh-Ku apa ora.

⁵Ing dina kaping nem wong Israèl kudu padha nglumpukaké sarta masak pangan mau tikel laroné adaté."

⁶Musa lan Harun banjur ngandika marang wong-wong Israèl, "Mengko soré

kowe bakal padha ngerti yèn Allah sing ngluwari kowe saka ing tanah Mesir.

⁷ Sésuk kowe bakal padha ndeleng cahyaning Pangéran kang mblerengi, mretandhani yèn Gusti Allah rawuh. Panjenengané wis mirengaké panggrundelmu marang Panjenengané, iya marang Panjenengané piyambak, sebab aku iki rak mung nindakaké dhawuhé."

⁸ Musa banjur ngandika, "Mengko soré Gusti Allah bakal maringi daging marang kowe, sarta sésuk-ésuk roti nganti sawaregmu, merga Panjenengané wis miyarsa panggrundelmu marang Allah. Yèn kowe nggrenengi aku, iku satemené kowe nggrenengi Gusti Allah."

⁹ Musa banjur ngandika marang Harun, "Umat kabèh kumpulna ing ngarsané Allah, sebab Panjenengané wis midhanget panggrundelé."

¹⁰ Bareng Harun ngandika marang umat Israèl, kabèh banjur padha madhep marang ing ara-ara samun. Sanalika iku uga cahya kamulyané Allah ngetingal ana ing sajroning méga.

¹¹ Pangandikané Allah marang Musa,

¹² "Aku wis midhanget panggrundelé wong Israèl. Kandhakna karo wong-wong iku, yèn ing wayah soré bakal padha mangan daging, lan ing wayah ésuk bakal padha mangan roti sawaregé. Srana mengkono wong-wong bakal padha ngerti yèn Aku iki Pangéran Allahé."

¹³ Ing wayah soré ana manuk gemak⁹ gegrombolan akèh banget padha neba nganti nutupi panggonan sing kanggo ngedegaké kémah; déné ésuké banjur ana bun ing sakubenging kémah.

¹⁴ Bareng bun mau wis nguwab, banjur katon ana barang tipis kaya sisik rata saara-ara samun. Wujudé alus banget kaya bun sing njendhel.

¹⁵ Bareng wong Israèl weruh, banjur padha takon-tinakon, "Apa kuwi?" Musa banjur ngandika marang wong-wong Israèl, "Iya iki pangan sing diparingaké marang kowé kabèh.

¹⁶ Gusti Allah wis dhawuh, supaya saben wong njupuk sacukupé kanggo brayaté, wong siji rong liter, saben brayat njupuka miturut jiwané."

⁹gemak: puyuh..

¹⁷ Wong-wong Israèl banjur padha nindakaké dhawuh mau; nalika ditaker nganggo gomèr^h ana sing olèhé nglumpukaké luwih, nanging uga ana sing kurang.

¹⁸ Sing nglumpukaké akèh jebul ora turah, lan sing nglumpukaké sethithik iya ora kurang, mula saben wong mung nglumpukaké sepira butuhé.

¹⁹ Musa kandha karo wong-wong mau, "Aja nyimpen pangan iki tekan sésuk-ésuk."

²⁰ Nanging ana sawetara wong Israèl sing padha ora nggugu marang dhawuhé Musa. Wong-wong mau padha nyimpen pangan tekan dina ésuké. Nanging ésuké pangan mau jebul mambu lan kebak sèté, ndadèkaké dukané Musa.

²¹ Saben ésuk wong-wong Israèl padha nglumpukaké pangan sacukupé, déné yèn srengéngéné wis panas, pangan sing kèri ing lemah banjur ajèr.

²² Ing dina kanem wong-wong padha nglumpukaké pangan nganti tikel loro, wong siji patang liter. Para pemimpiné umat kabèh padha teka sarta nglapuraké marang Musa.

^hgomèr: mirsanana Kel 16:36.

²³ Musa banjur kandha marang wong-wong mau, "Sésuk kuwi dina Sabbath. Gusti Allah wis netepaké yèn dina Sabbath kuwi dina kanggo ngaso, yakuwi dina kagem Panjenengané. Ing dina kuwi apa sing arep kokpanggang, panggangen, lan apa sing arep kokgodhog, godhogen. Turahané kudu disisihaké lan disimpen kanggo ésuké."

²⁴ Turahané pangan mau banjur padha disimpen kanggo ing dina ésuké netepi dhawuhé Musa. Pangan mau ora mambu lan ora ana sèté.

²⁵ Musa ngandika, "Ya iki panganmu kanggo ing dina iki, sebab dina iki dina Sabbath, dina pengasoan kanggo ngormati Allah, sarta kowé sethithik waé ora bakal nemu pangan ing sanjabaning kémah.

²⁶ Nem dina lawasé kowé kudu nglumpukaké pangan, nanging dina kapitu kuwi dina kanggo ngaso; ing dina iku ora ana roti."

²⁷ Ing dina kapitu ana wong Israèl sawetara arep nglumpukaké pangan, nanging ora olèh apa-apa.

²⁸ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Nganti pira lawasé enggonmu

padha ora mbangun-turut marang dhawuh-dhawuh-Ku?

²⁹Titènana yèn Aku, Allah, wis maringi kowé dina kanggo ngaso. Mulané ing dina kanem Aku maringi pangan kanggo rong dina. Ing dina kapitu kudu padha ngaso ing omah, ora kena lunga."

³⁰Dadi ing dina kapitu wong-wong padha ora nyambut-gawé.

³¹Pangan mau dijenengaké manna déning wong Israèl. Manna kuwi rupané kaya wiji cilik, wernané putih lan rasané kaya biskuit, sing digawé nganggo madu.

³²Pangandikané Musa, "Gusti Allah wis ndhawuhi kita, supaya nisihaké manna sethithik kanggo turun kita, supaya turun kita padha ngerti pangan sing diparingaké déning Allah marang kita ana ing ara-ara samun; yakuwi nalika Gusti Allah ngirid kita metu saka ing tanah Mesir."

³³Dhawuhé Musa marang Harun, "Njupuka guci, isènana manna rong liter sarta dokokna ing Papan Palengghané Allah, disimpen kanggo turun kita."

³⁴Harun banjur nyèlèhaké guci ing sangareping Pethi Angger-angger,

disimpen, manut dhawuhé Allah marang Musa.

³⁵ Manna kuwi dadi pangané wong Israèl sajroné patang puluh taun, nganti padha tekan Kenaan, panggonané sing tetep.

³⁶ (Gomèr iku takeran kanggo barang garing sing lumrahé dienggo dhèk jaman semana; sagomèr padha karo rong puluh liter.)

17 ¹ Umat Israèl kabèh banjur padha budhal saka segara wedhi Sin lan pindhah-pindhah saka papan siji menyang papan sijiné manut dhawuhé Allah. Banjur padha ngedegaké kémah ing Rafidim, nanging ing kana ora ana banyu.

² Umat Israèl nuli padha ngresula marang Musa lan kandha, "Kula nyuwun toya kanggé ngombé." Wangsulané Musa, "Yagé né kowé padha madoni aku sarta nyoba marang Allah?"

³ Sarèhné sing padha ngelak akèh banget, mulané padha ora meneng-meneng nggrundeli Musa, tembungé, "Kénging menapa kula panjenengan irid medal saking tanah Mesir, ndadosaken

kula saha anak kula tuwin kéwan kula sami pejah kasatan?"

⁴ Musa banjur matur marang Allah, unjuké, "Menapa ingkang kedah kula lampahi kanggé bangsa menika? Kawula temtu badhé dipun benturi séla."

⁵ Dhawuhé Allah marang Musa, "Mlakua ing sangareping wong akèh, supaya ditutaké déning para tuwa-tuwané bangsa Israèl. Teken sing kokenggo nyabet banyu kali kaé gawanen, banjur mangkata.

⁶ Aku bakal jumeneng ing sandhuwuré watu karang ing Gunung Sinai; watu karang kuwi banjur sabeten, temah bakal metu banyuné kanggo ngombé." Musa banjur nindakaké dhawuhé Gusti Allah ana ing ngarepé tuwa-tuwané bangsa Israèl.

⁷ Panggonan kono banjur kasebut Masa lan Mériba, merga wong Israèl wis padha madoni lan nyoba marang Allah mau, tembungé, "Gusti Allah apa iya ana ing tengah-tengah kita?"

⁸ Nalika semana tentara Amalèk nglurug, merangi wong Israèl ana ing Rafidim.

⁹ Musa banjur dhawuh marang Yosua, "Aku pilihna wong kanggo methukaké perang nglawan wong Amalèk. Sésuk aku arep ngadeg ing ndhuwur punthuk karo nggawa tekené Allah."

¹⁰ Yosua nglakoni dhawuhé Musa maju perang nglawan wong Amalèk. Déné Musa, Harun lan Hur, padha munggah ing punthuk.

¹¹ Angger Musa enggoné ngangkat astané dhuwur, wong Israèl perangé menang. Nanging yèn astané mandhap, wong Amalèk sing menang.

¹² Suwé-suwé astané Musa keju, mulané banjur dijupukaké watu kanggo lenggah; Harun lan Hur padha nyangga astané Musa nganti surup.

¹³ Kaya mengkono wong Amalèk enggoné padha ditumpes déning Yosua nganggo landheping pedhang.

¹⁴ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Lelakon iki kabèh tulisen, supaya dadi pengéling-éling. Kandhakna marang Yosua yèn wong Amalèk bakal Daksirnakaké babar-pisan."

¹⁵ Musa banjur yasa mesbèh sarta dijenengaké, "Gusti Allah kuwi Panjiku".

¹⁶Pangandikané Musa, "Panjiné Allah cekelen sing dhuwur! Gusti Allah bakal nglestantunaké perangé nglawan Amalèk turun-temurun!"

18 ¹Yitro mara sepuhé Musa, imam ing Midian, mireng bab samubarang sing ditandukaké déning Allah marang Musa lan bangsa Israèl, nalika Panjenengané ngirid bangsa Israèl metu saka ing tanah Mesir.

²Yitro banjur mangkat niliki Musa, ngasta Zipora, garwané Musa sing isih kèri ana ing tanah Midian,

³mengkono uga putrané kakung loro, Gérsom lan Élièzer. Sing mbarep nama Gérsom, sebab Musa ngandika, "Aku iki wong neneka ing negara manca,"

⁴déné putra sing nomer loro nama Élièzer, awit Musa ngandika, "Allahé leluhurku wis nulung sarta nylametaké aku nganti ora dipatèni déning raja ing Mesir."

⁵Yitro, bebarengan karo garwa lan putrané Musa loro tekan ing ara-ara samun panggonané Musa ngedegaké kémah ana ing gunung suci.

⁶Yitro utusan ngabari yèn arep rawuh.

⁷ Mulané Musa metu methukaké, sarta sungkem ing ngarsané Yitro, lan ngaras panjenengané. Sawisé padha bagé-binagé bab keslametané, banjur padha mlebet ing kémahé Musa.

⁸ Musa nyariyosaké marang marasepuhé apa sing wis ditandukaké déning Allah marang raja lan bangsa Mesir, kanggo ngluwari wong Israèl. Musa iya nyariyosaké sakèhing ngrekasané ing sedalan-dalan, sarta kepriyé enggoné padha ditulungi déning Allah.

⁹ Bareng Yitro mireng bab kuwi kabèh penggalihé bungah banget,

¹⁰ banjur ngandika, "Pinujia Allah sing wis ngluwari kowé kabèh saka ing astané raja lan bangsa Mesir! Pinujia Allah sing wis ngluwari umaté saka enggoné dadi batur-tukon.

¹¹ Saiki aku ngerti, yèn Allah kuwi luwih luhur tinimbang karo sakèhing déwa, sebab kabèh mau ditindakaké nalika wong Mesir tumindak sawenang-wenang marang bangsa iki."

¹² Yitro banjur nyaosaké kurban obongan sarta kurban sembelèhan sawetara katur marang Allah. Harun sarta para tuwa-tuwané bangsa Israèl

kabèh mèlu dhahar bebarengan minangka pangibadah marang Allah.

¹³Ésuké Musa ngadili prekara pasulayané wong Israèl. Pegawéan kuwi gawé répoté Musa wiwit ésuk tekan bengi.

¹⁴Nalika Yitro pirsá apa waé sing ditindakaké Musa, banjur ndangu, "Apa waé sing koktindakaké kanggo bangsa iki? Yagéné kabèh mau koktandangi dhéwé, nganti bab njaluk pitutur waé kudu padha ngadeg wiwit ésuk tekan bengi?"

¹⁵Wangsulané Musa, "Menika kedah kula lampahi, mergi tiyang-tiyang ingkang kepéngin ngertos kersanipun Allah menika sami takèn dhateng kula.

¹⁶Menawi wonten tiyang ingkang sami regejegan, kula ingkang kedah nyukani putusan sinten ingkang leres, mawi kula sumerepaken dhateng prenatal saha Angger-anggering Allah."

¹⁷Yitro banjur ngandika, "Cara sing mengkono kuwi kurang prayoga.

¹⁸Kowé mung gawé kesel awakmu dhéwé lan wong-wong kuwi. Pegawéan iki kakèhen yèn mung ditindakaké déning wong siji.

¹⁹ Coba pituturku iki lakonana. Gusti Allah bakal nunggil karo kowé. Pancèn becik makili bangsa iki ing ngarsané Allah sarta nglantaraké sarupaning prekara marang Panjenengané.

²⁰ Nanging kowé uga kudu mulang wong-wong kuwi bab prenataling Allah sarta nuturi carané urip sing becik sarta nindakaké pegawéan sing prayoga.

²¹ Kejaba kuwi kowé kudu milih wong lanang sawetara sing sembada, iku dadèkna hakim sing nglurahi wong sèwu, wong satus, wong sèket lan wong sepuluh. Wong-wong mau kudu sing ngabekti marang Allah, kena diprecaya sarta ora gelem nampani besel (suap).

²² Wong-wong mau kang kudu ngadili umat ing samangsa-mangsa. Prekara-prekara sing gedhé-gedhé kena diaturaké marang kowé, nanging prekara sing cilik-cilik karebèn dirampungi para hakim dhéwé. Yèn mengkono bisa ngènthèngaké ayahanmu, sebab wong-wong mau padha mèlu mikul tanggung jawabmu.

²³ Yèn enggonmu nindakaké dhawuhé Allah kaya mengkono, kowé bakal ora kekeselen; tur wong-wong padha mulih

kanthi lega atiné, merga prekarané wis putus."

²⁴ Musa ndhèrèk marang dhawuhé Yitro,

²⁵ banjur milih wong-wong Israèl sing sembada, lan diangkat dadi para hakimé bangsa, ana sing mimpin wong sèwu, wong satus, wong sèket lan wong sepuluh.

²⁶ Wong-wong mau dadi hakim gemathok, kang ngadili wong-wong sing padha prekaran. Prekara sing angèl diaturaké marang Musa, déné sing gampang dirampungaké dhéwé.

²⁷ Sawisé mengkono Musa nuli nguntapaké Yitro kondur menyang negarané.

19¹ Sawisé lelakon mau bangsa Israèl banjur budhal saka Rafidim. Ing tanggal siji sasi katelu sapungkuré saka Mesir, padha tekan ing ara-ara samun ing pegunungan Sinai. Banjur padha ngedegaké kémah ing sikiling Gunung Sinai kono,

² (19:1)

³ déné Musa minggah ing gunung prelu sowan ing ngarsané Gusti Allah. Gusti Allah ngandika sora saka ing gunung

mau lan Musa kadhawuhan nerusaké pangandika mau marang wong Israèl, turuné Yakub,

⁴"Kowé kabèh wis padha weruh apa kang Daktandukaké marang wong Mesir, lan kepriyé enggon-Ku ngirid kowé Dakparakaké ing ngarsa-Ku kéné kanthi pangwasa kang gedhé, kaya déné manuk garudha sing nggéndhong anaké ing swiwiné.

⁵Kang iku, saiki yèn kowé padha mbangun-turut marang dhawuh-Ku sarta padha netepi janji-Ku, kowé bakal padha Dakdadèkaké umat kekasih-Ku. Salumahing bumi iki kagungan-Ku, déné kowé kabèh bakal dadi umat-Ku kang pinilih,

⁶sarta kowé bakal padha dadi umat kang Daksengker ngladosi Aku ana ing kraton-Ku."

⁷Musa banjur mandhap sarta ngumpulaké para tuwa-tuwané bangsa, dicritani apa sing wis didhawuhaké déning Allah marang Musa.

⁸Kabèh padha mangsuli bebarengan, "Kula badhé sami nindakaken sadhawhipun Gusti Allah." Lan wangsulan iki diaturaké déning Musa

marang Gusti Allah. Pangandikané Allah marang Musa, "Aku bakal ngrawuhi kowé ing sajroning mendhung kang peteng; sarta wong-wong bakal padha krungu pangandika-Ku marang kowé; wiwit wektu iki wong-wong bakal padha ngandel marang kowé.

⁹(19:8)

¹⁰Saiki wong-wong iku paranana, padha konen sesuci ing dina iki lan sésuk kanggo ngibadah. Sandhangané kudu padha dikumbah.

¹¹Mbésuk embèn kudu wis padha cemawis. Ing dina kuwi Aku bakal tedhak menyang Gunung Sinai, supaya wong-wong kabèh padha ndeleng marang Aku.

¹²Gawéa pager ing sakubengé gunung kuwi, supaya aja ana sing munggah ing gunung, apa menèh nyedhak ing sikilé gunung. Sing sapa ngliwati pager, bakal kaukum pati.

¹³Wong mau kudu dibenturi watu utawa dipanah, lan ora kena digepok ing tangan. Larangan iki kanggo manungsa lan kéwan; sapa waé sing ngliwati pager kudu diukum pati. Mung sawisé krungu

uning slomprèt, bangsa mau kabèh lagi kena mungga ing gunung."

¹⁴Musa banjur mandhap saka gunung lan dhawuh supaya wong-wong padha sesuci kanggo ngibadah. Dhawuhé, "Mbésuk embèn kowé kudu wis padha cecawis lan tekan dina kaping teluné kowé ora kena padha nyedhaki wong wadon." Bangsa mau nuli padha sesuci sarta ngumbahi sandhangané.

¹⁵(19:14)

¹⁶Ing dina katelu ana gludhug lan bledhèg. Mendhung kandel katon ana ing sandhuwuring gunung, banjur keprungu swarané slomprèt banter banget. Wong-wong ing kémah padha giris kabèh.

¹⁷Musa banjur ngirid wong-wong mau metu saka palerebané séba ing ngarsané Gusti Allah; banjur padha ngadeg ing sikiling gunung.

¹⁸Gunung Sinai kabèh ketutupan mendhung kang peteng, merga Allah wis rawuh ing gunung ana ing sajroné urubing geni. Mendhung mau kumelun kaya keluké pawon. Gunungé dadi oreg.

¹⁹ Swarané slomprèt saya banter. Musa banjur munjuk, déné Allah paring wangsulan saka ing sajroning gludhug.

²⁰ Gusti Allah nuli tumedhak marang pucuking Gunung Sinai sarta nimbali Musa supaya marek. Musa uga banjur minggah.

²¹ Gusti Allah nuli ngandika, "Mudhuna sarta bangsa kuwi élingna, yèn ora kena mbrobos ing pager, sarta nyedhak ndeleng Aku, temah akèh sing bakal padha mati.

²² Mengkono uga para imam sing kepéngin nyedhaki Aku, kudu sesuci, supaya aja ketaman ing bebendu."

²³ Aturé Musa marang Allah, "Bangsa menika mboten badhé minggah, mergi Gusti sampun ngandikani kawula, bilih redi menika kadadosna panggènan ingkang suci; saha sampun wonten pageripun mubeng."

²⁴ Dhawuhé Gusti Allah, "Mudhuna sarta mrénéa menèh karo Harun. Nanging para imam lan rakyat aja nganti mbrobos ing pager, sowan ing ngarsa-Ku, temah kena ing bebendu."

²⁵ Musa banjur mandhap sarta nerusaké dhawuhé Allah marang wong-wong mau.

20¹ Gusti Allah banjur ngandika
mengkéné,

²"Aku iki Allahmu sing wis ngentasaké
kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu
dadi batur-tukon.

³Aja padha nduwèni allah liyané kejaba
Aku.

⁴Aja padha gawé reca utawa tetironé
apa waé sing ana ing langit, ing bumi,
utawa ing banyu sangisoring bumi
kanggo disembah-sembah.

⁵Aja padha sujud utawa ngabekti
marang reca mau, awit Aku iki Allahmu,
Allah sing sujanan. Aku bakal ngukum
wong sing sengit marang Aku, nganti
turun ping telu lan ping pat.

⁶Nanging Aku nresnani sakèhing turuné
wong sing padha tresna marang Aku lan
nindakaké dhawuh-Ku.

⁷Aja padha ngrèmèhaké marang
asma-Ku, sebab Aku, Allahmu, bakal
ngukum sapa waé sing ngrèmèhaké
asma-Ku.

⁸Élinga lan sucèkna dina Sabbath.

⁹Nem dina kowé padha nyambuta-
gawé.

¹⁰Nanging dina kapitu kuwi dina kang
katetepaké déning Pangéran kanggo

ngaso. Ing dina kuwi kowé aja padha nyambut-gawé, mengkono uga anak-anakmu, réwangmu, kéwanmu utawa wong liya sing ana ing wewengkonmu.

¹¹ Sajroné nem dina Aku nitahaké bumi, langit, segara, lan saisiné kabèh; nanging ing dina kapitu Aku lèrèn. Mulané Aku mberkahi dina Sabbath mau sarta Daksucèkaké.

¹² Padha ngajènana bapa lan biyungmu, supaya dawa umurmu ana ing tanah sing Dakparingaké marang kowé.

¹³ Aja padha mematèni.

¹⁴ Aja padha laku bédhang.

¹⁵ Aja padha nyenyolong.

¹⁶ Aja padha ngucapaké paseksi goroh tumrap pepadhamu.

¹⁷ Aja padha mélik marang omahé pepadhamu, apa déné bojoné, baturé lanang utawa wadon, sapi utawa kuldiné lan apa waé sing dadi duwèké pepadhamu."

¹⁸ Bareng wong-wong padha krungu gumlegering gludhug lan bledhèg sarta uniné slomprèt, apa menèh weruh kumeluning mendhung ing gunung, banjur padha wedi banget, nuli padha mundur, ngadohi.

¹⁹ Aturé marang Musa, "Mugi panjenengan kémawon ingkang ndhawuhi kula, sampun Gusti Allah, mindhak kula sami pejah."

²⁰ Pangucapé Musa, "Aja padha kuwatir, Gusti Allah kersa nguji kowé, supaya kowé padha wedi-asih marang Allah, sarta ora padha gawé dosa."

²¹ Nanging wong-wong padha ngadeg ing kadohan, mung Musa piyambak nyelak ing mendhung kang peteng, panggonané lenggah Gusti Allah.

²² Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Wong-wong Israèl padha dhawuhana mengkéné, 'Kowé wis padha krungu pangandika-Ku saka ing langit.

²³ Kowé aja padha gawé brahala saka slaka utawa emas ing sandhing-Ku.

²⁴ Aku gawèkna mesbèh saka lemah; kuwi enggonen saos kurban obongan lan kurban slametan, rupa wedhus lan sapimu. Panggonan ngendi waé sing bakal Dakpilih, kanggo ngibadah marang Aku, iya ing panggonan kono Aku bakal nuwèni lan mberkahi kowé.

²⁵ Yèn kowé gawé mesbèh saka watu, aja nganggo watu tataan, sebab watu

tatahan wis kagepok ing tatahmu, dadi wis ora patut kanggo Aku.

²⁶ Mengkono uga enggonmu munggah ing mesbèh aja nganggo undhak-undhakan, supaya aja nganti katon kawiranganmu."

21 ¹ Allah banjur ngandika marang Musa, "Gawéa prenatal kanggo wong Israèl mengkéné,

² Yèn kowé tuku batur-tukon wong Israèl, wong mau kudu dadi batur-tukon sajroné nem taun. Ing taun kapitu kudu diluwari tanpa mbayar tebusan apa-apa.

³ Yèn enggoné dadi batur isih jaka, wong mau nalika diluwari ora kena nggawa bojo. Nanging yèn enggoné dadi baturmu wis omah-omah kena nggawa bojoné.

⁴ Yèn bendarané mènèhaké wong wadon supaya dadi bojoné, mangka banjur duwé anak, bojo lan anaké dadi duwèké bendarané; batur mau nalika diluwari kudu mung lunga dhéwé.

⁵ Nanging yèn batur mau tresna marang bendara, bojo lan anaké, sarta ora gelem diluwari,

⁶ bendarané kudu ngejak wong mau menyang panggonan sing kanggo

ngibadah. Ing kono batur mau konen ngadeg lèndhèhan lawang utawa cagaké lawang; déné bendarané kudu nyoblos kupingé batur mau; lan wong mau bakal dadi baturé sajegé urip.

⁷Yèn ana wong wadon Ibrani dadi batur, wong mau ora kena diluwari kaya carané ngluwari batur lanang.

⁸Yèn wong wadon mau didol marang wong lanang sing nduwèni niat arep ngepèk bojo, mangka banjur ora seneng, wong wadon mau kudu didol marang bapakné wong wadon mau, ora kena marang wong manca, sebab wong lanang mau wis mblénjani janji.

⁹Yèn ana wong tuku batur wadon arep didadèkaké mantuné, batur mau kudu dianggep kaya anaké dhéwé.

¹⁰Yèn ana wong lanang arep rabi menèh, kudu mènèhi bojoné sing kapisan sandhang, pangan lan wewenang padha kaya mauné.

¹¹Yèn ora netepi kuwajibané, wong lanang mau kudu ngluwari bojoné kang kapisan tanpa nganggo mbayar tebusan."

¹²"Sing sapa menthung wong nganti ndadèkaké patiné, kudu diukum pati.

¹³ Nanging yèn olèhé menthung mau ora dijarag, dadi tangané mau diagem déning Gusti Allah nindakaké mengkono, wong mau kena ngungsi menyang ing panggonan sing bakal Daktuduhaké, sarta ana ing kana wong mau bakal slamet.

¹⁴ Nanging yèn ana wong muntab nepsuné lan njarag matèni wong liya, wong sing matèni mau senajan wis mlayu menyang mesbèh-Ku prelu nylametaké awaké, kudu diukum pati.

¹⁵ Sing sapa menthung bapak utawa biyungé kudu diukum pati.

¹⁶ Sing sapa nyulik wong, banjur didol utawa didadèkaké baturé dhéwé, kudu diukum pati.

¹⁷ Sing sapa ngipat-ipati bapak utawa biyungé kudu diukum pati.

¹⁸ Yèn ana wong regejegan sing siji menthung nganggo watu utawa ngantem, nanging ora njalari patiné, mung kepeksa turonan,

¹⁹ banjur bisa tangi lan mlaku tekenan, wong sing menthung utawa ngantem iku kudu ngopèni wong sing diantem mau nganti wongé waras; kejaba iku kudu

mènèhi ganti-rugi sajroné wong mau nganggur.

²⁰ Sing sapa nggebugi baturé lanang utawa wadon, nganti batur mau mati sanalika, wong mau kudu diwales.

²¹ Nanging yèn batur mau ora mati sajroné sedina utawa rong dina, bendarané ora bakal diwales. Merga batur mau duwèké dhéwé.

²² Yèn ana wong sawetara padha kerengan, mangka natoni wong sing lagi meteng nganti kluron, nanging ora ndadèkaké cilakané wong wadon mau, sing menthung kudu didhendha manut sepira penjaluké bojoné, miturut putusané hakim.

²³ Nanging yèn wong wadon mau nganti mati, ukumané nyawa gantiné nyawa,

²⁴ mripat gantiné mripat, untu gantiné untu, tangan gantiné tangan, sikil gantiné sikil,

²⁵ mlicèt gantiné mlicèt, tatu liruné tatu, abuh liruné abuh.

²⁶ Sing sapa nyabet mripaté baturé lanang utawa wadon nganti batur mau wuta, batur mau kudu diluwari minangka liruné mripaté.

²⁷ Yèn ana wong nyabet baturé nganti untuné rampal, batur mau kudu diluwari minangka liruné untuné."

²⁸ "Yèn ana sapi nyundhang wong nganti mati, kéwan mau kudu dibenturi watu nganti mati, sarta dagingé ora kena dipangan, nanging sing duwé sapi ora bakal diukum.

²⁹ Nanging upamané sapi mau nduwèni pakulinan nyundhang wong, mangka sing duwé wis diélikaké, éwasemono kéwan mau meksa ora dikandhang, yèn sapi mau kelakon nyundhang wong nganti mati, kéwan mau kudu dibenturi watu nganti mati; déné sing duwé uga kudu diukum pati.

³⁰ Menawa sing duwé sapi mau olèh mbayar dhendhan kanggo nebus nyawané, wong mau kudu mbayar kabèh sing dadi kuwajibané.

³¹ Prenatan mengkono mau uga kanggo bocah lanang utawa wadon sing disundhang sapi nganti mati.

³² Yèn sing disundhang nganti mati mau batur lanang utawa wadon, wong sing duwé kéwan mau kudu mbayar dhuwit slaka telung puluh marang sing duwé

batur, lan sapiné kudu dibenturi watu nganti mati.

³³ Sing sapa njupuk tutup sumur utawa ndhudhuk sumur ora ditutupi, banjur ana sapi utawa kuldi sing kacemplung sumur mau,

³⁴ sing duwé sumur kudu mbayar ganti-rugi marang sing duwé kéwan; nanging bathangé kéwan mau dadi duwèké.

³⁵ Yèn ana sapi matèni sapi duwèké wong liya, sing duwé kudu padha adol kéwané sing isih urip, dhuwité banjur diparo.

³⁶ Nanging yèn sapi mau pancèn duwé pakulinan nyundhang, mangka sing duwé ora nglebokaké sapiné ing kandhang, wong mau kudu mbayar ganti-rugi rupa sapi lanang sing isih urip, déné sapi sing wis mati tetep dadi duwèké."

22¹ "Sing sapa nyolong sapi utawa wedhus gèmbèl, mangka banjur didol utawa disembelèh, kudu ngijoli. Sapi siji ijolé sapi lima, déné wedhus gèmbèl siji ijolé papat.

² Wong mau kudu ngijoli sing wis dicolong. Yèn ora duwé apa-apa, wong

kuwi kudu didol dadi batur-tukon kanggo ijolé barang sing wis dicolong. Yèn kéwan colongan mau sapi, kuldi utawa wedhus gèmbèl, kecekel isih urip, sing nyolong kudu ngijoli saben kéwan siji ijolé loro. Yèn ana maling ing wayah bengi kecekel ing sajroning omah, banjur dipatèni, sing matèni ora diukum. Nanging yèn kedadéan mau ing wayah awan, sing matèni kudu diukum pati.

³ (22:2)

⁴ (22:2)

⁵ Sing sapa ngumbar kéwané ing pategalan utawa kebon anggur, mangka kéwan mau banjur saba sarta mangan tanduran tegalé wong liya, sing duwé kéwan kudu mbayar ganti-rugi nganggo pametuné pategalan utawa kebon angguré dhéwé.

⁶ Sing sapa ngobong-obong pategalané, mangka geni mau nyalad grumbul ri, banjur mrèmèn ngobong pategalané wong liya, sarta ngobong gandum sing lagi thukul utawa lagi dienèni, wong sing ngobong-obong mau kudu mbayar ganti-rugi.

⁷ Sing sapa gelem nyimpen titipan dhuwit utawa barang sing pengaji

duwèké wong liya, nanging barang mau banjur dicolong maling ing omahé, yèn malingé kecekel, kudu mbayar tikel loro.

⁸ Nanging yèn malingé ora kecekel, wong sing nyimpen barang pengaji mau kudu digawa menyang panggonan ngibadah lan ana ing kono kudu sumpah yèn ora nyolong barang titipan mau.

⁹ Yèn ana cecongkahan bab barang sing ilang, upamané sapi, kuldi, wedhus gèmbèl, sandhangan utawa apa waé, mangka banjur ketemu, mangka karoné padha ngaku yèn nduwèni barang mau, wong-wong mau kudu padha digawa menyang panggonan ngibadah. Wong sing ditetepaké salah kudu mbayar tikel loro marang layanané congkrah.

¹⁰ Menawa ana wong ngopèni titipan kuldi, sapi, wedhus gèmbèl, utawa kéwané wong liya mangka kéwan mau banjur mati, tatu utawa dicolong ing wong, nanging ora ana seksiné,

¹¹ wong kuwi kudu lunga menyang panggonan ngibadah lan sumpah yèn ora nyolong kéwan sing dititipaké mau. Menawa kéwan mau ora dicolong, sing duwé kudu nrima, déné sing ngopèni ora prelu mbayar ganti-rugi.

¹² Nanging yèn kéwan mau dicolong dhéwé, sing ngopèni kudu mbayar ganti-rugi marang sing duwé.

¹³ Yèn kéwan mau dimangsa kéwan galak, wong sing ngopèni kudu nuduhaké bukti marang sing duwé, supaya ora prelu mbayar ganti-rugi.

¹⁴ Yèn ana wong nyilih kéwan, mangka banjur tatu utawa mati, lan sing duwé ora ana ing panggonan kono, sing nyilih kudu mbayar ganti-rugi.

¹⁵ Nanging yèn ing wektu mau sing duwé ana ing kono, sing nyilih ora prelu mbayar ganti-rugi. Déné yèn kéwan mau séwan, kabayara nganggo ongkos séwan."

¹⁶ "Sing sapa nuroni prawan sing durung pacangan, kudu mbayar mas kawin lan prawan mau dadia bojoné.

¹⁷ Nanging yèn bapakné prawan mau ora ngolèhaké anaké dipèk bojo, wong lanang mau kudu mbayar marang bapakné bocah wadon mas kawin sapantesé.

¹⁸ Wong wadon sing nindakaké ngèlmu sihir, kudu dipatèni.

¹⁹ Sing sapa laku jina karo kéwan kudu dipatèni.

²⁰ Sing sapa sesaji marang allah liyané Aku, kudu diukum pati.

²¹ Kowé aja nyia-nyia utawa nindhes marang wong manca; élinga yèn kowé biyèn iya padha dadi wong manca ana ing tanah Mesir.

²² Aja tumindak sewenang-wenang marang randha utawa bocah lola.

²³ Yèn kowé padha tumindak mengkono, Aku Allah sing bakal nulungi, menawa wong mau padha sesambat nyuwun tulung marang Aku.

²⁴ Aku bakal duka sarta matèni kowé klawan pedhang, temah bojomu dadi randha, lan anak-anakmu padha lola.

²⁵ Yèn kowé padha ngutangi dhuwit marang wong miskin umat-Ku, aja kaya tukang potang sing njaluk anakan.

²⁶ Yèn kowé nganti njupuk jubahé wong pepadhamu dadi barang gadhèn, kudu kokbalèkaké sadurungé suruping srengéngé,

²⁷ awit iya mung kuwi kemulé, iya mung kuwi sandhangané. Apa sing arep dienggo kemul samasa turu? Samasa wong mau sesambat marang Aku nyuwun tulung, Aku bakal nulungi merga Aku iki sipat asih mirma.

²⁸ Aja ngala-ala marang Allah, lan aja ngipat-ipati penggedhéné bangsamu.

²⁹ Aja lali saos pisungsung saka pametuné gandummu, peresané anggurmu, lan lenga zaitunmu marang Aku, ing wektu sing wis ditemtokaké.

Semono uga anakmu lanang kang pembarep iku saosna marang Aku,

³⁰ semono uga pedhèt lan cempé sing lair kawitan. Kéwan lanang sing lair kawitan mau karebèn kumpul karo biyungé sajroné pitung dina, déné ing dina kang kaping woluné anaking kéwan mau saosna marang Aku.

³¹ Umat-Ku kabèh, dadia wong suci, aja padha mangan daginging kéwan apa waé, sing matiné merga ditubruk kéwan galak; dagingé kéwan mau pakakna asu."

23 ¹ "Aja nyebar kabar goroh sarta aja mbiyantu wong kang luput lan aja gelem awèh paseksèn sing ora nyata.

² Aja mèlu-mèlu wong akèh nglakoni piala utawa gawé dhoyongé pengadilan.

³ Aja ngiloni wong miskin sing lagi diadili.

⁴Yèn kowé nemu sapiné utawa kuldiné mungsuhamu sing ketriwal, ulihna marang sing duwé.

⁵Yèn kuldiné mungsuhamu ambruk awit kabotan momotan, tulungana nangèkaké kuldi mau, aja koktégakaké.

⁶Aja gawé ruginé wong miskin yèn wong mau ngajokaké prekarané ing pengadilan.

⁷Aja ndakwa utawa matèni wong sing ora salah, merga Aku bakal ngukum sapa waé sing tumindak mengkono.

⁸Aja padha nampani besel, sebab besel kuwi marakaké wong ora weruh marang kabeneran, sarta ngisruhaké prekarané wong sing bener.

⁹Aja tumindak sewenang-wenang marang wong manca, kowé wis padha ngerti kepriyé rasané dadi wong manca, sebab biyèn kowé iya padha dadi wong manca ana ing tanah Mesir."

¹⁰"Sajroné nem taun kowé padha kena nanduri pategalanmu sarta ngundhuhi pametuné.

¹¹Nanging ing taun kapitu palemahanmu aja kokgarap. Sajroning taun mau aja ngundhuh pametuning tetuwuhan ing pategalanmu sing thukul

karepé dhéwé, karebèn pametuné kanggo wong miskin sarta turahané kanggo kéwan alasan. Sing mengkono mau iya tindakna tumrap kebon anggur lan witmu zaitun.

¹²Nem dina kowé kudu padha nyambut-gawé, nanging ing dina kapitu kowé aja padha nyambut-gawé, supaya para batur lan wong-wong manca sing padha nyambut-gawé kanggo kowé, semono uga kéwan-kéwanmu bisa padha ngaso.

¹³Rungokna apa sing wis Dakngandikakaké marang kowé kabèh. Aja padha nyenyuwun marang allah liyané, malah nyebut jenengé waé ora kena."

¹⁴"Kowé padha nganakna riaya kanggo ngormati Aku setaun ping telu.

¹⁵Ing sasi Abib, kowé kudu padha nganakaké Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, kaya sing wis Dakdhawuhaké marang kowé, sebab ing sasi kuwi kowé padha budhal saka ing tanah Mesir. Aja padha mangan roti nganggo ragi ing sajroning riaya sing suwéné pitung dina kuwi. Aja ana sing séba marang Aku tanpa nggawa apa-apa.

¹⁶ Riaya Panèn iku anakna samasa kowé padha wiwit ngundhuhi tanduranmu. Déné Riaya Tarub Godhong anakna ing pungkasaning taun, sawisé kowé padha ngundhuhi pametuning kebon angguran lan kebon woh-wohan.

¹⁷ Saben taun samasa nganakaké riaya telu iki, wong lanang kabèh kudu padha séba ngibadah marang aku, Allahmu.

¹⁸ Yèn kowé padha saos kurban sembelèhan marang Aku, aja padha nyaosaké roti nganggo ragi. Gajihing kéwan sing disaosaké marang Aku sajroning riaya mau, aja koksipen nganti tekan ésuké.

¹⁹ Saben taun kowé kudu padha nggawa pametuning gandummu sing kawitan menyang Pedalemané Allahmu. Enggonmu nggodhog daginging cempé aja nganggo banyu susuné biyungé."

²⁰ "Aku bakal ngutus Malaékat-Ku ndhisiki lakumu, supaya njaga kowé ana ing dalan, sarta ngirid lakumu menyang panggonan sing wis Dakcawisaké,

²¹ mulané Panjenengané gatèkna sarta dhawuhé éstokna. Aja padha brontak marang Panjenengané, merga Aku sing

ngutus, temah kaluputanmu ora bakal diapura.

²²Yèn kowé padha mbangun-turut, sarta nindakaké sakèhing dhawuh-Ku, Aku bakal perang nglawan mungsuhmu kabèh.

²³Malaékat-Ku bakal ndhisiki lakumu sarta ngirid kowé menyang tanahé wong Amori, Hèt, Fèris, Kenaan, Hèwi lan Yébus; bangsa-bangsa mau bakal Daktumpes.

²⁴Aja padha sujud utawa ngabekti marang allah-allahé sarta aja niru sarak-saraké agamané. Allah-allahé sirnakna sarta cagak-cagak watu sing padha disembah iku rubuhna.

²⁵Yèn kowé padha ngabekti marang Aku, Pangéran Allahmu, kowé bakal padha Dakberkahi klawan pangan lan ombèn-ombèn, sarta Aku bakal marasaké sakèhing lelaramu.

²⁶Ing negaramu bakal ora ana wong wadon sing kluron utawa gabug;ⁱ kowé bakal Dakparingi umur dawa.

²⁷Bangsa-bangsa sing nglawan marang kowé bakal padha giris marang Aku. Para mungsuhmu bakal Dakgawé kisruh,

ⁱgabug: mboten gadhah anak.

temah kabèh bakal padha mlayu ninggal kowé.

²⁸ Mungsuh-mungsuhmu bakal Dakbuyaraké; wong Hèwi, wong Kenaan lan wong Hèt bakal Daktundhung, temah kowé kabèh padha bisa mlebu.

²⁹ Aku ora bakal nundhung wong-wong mau ing sajroning setaun, supaya tanah ing kono aja nganti bera, temah cacahé kéwan galak bakal dadi akèh banget ngungkuli cacahmu.

³⁰ Enggonmu nundhung wong-wong mau saka sethithik, nganti cacahmu wis cukup kanggo ngebaki tanah mau.

³¹ Watesé negaramu bakal Dakjembaraké saka Teluk Akaba nganti tekan Bengawan Éfrat, lan saka ing Segara Tengah tekan ara-ara samun. Kowé bakal Dakparingi pangwasa, mréntah wong-wong ing tanah kono. Sajroné kowé padha maju ngrebut tanah mau, kowé kudu padha nundhung wong-wongé.

³² Aja padha nganakaké prejanjian karo wong-wong mau utawa karo allah-allahé.

³³ Wong-wong mau aja padha olèh manggon ing tanahmu. Yèn koktogaké waé, wong-wong mau bakal njalari kowé

padha gawé dosa marang Aku. Yèn kowé padha nyembah allah-allahé, kowé mesthi bakal mati."

24 ¹Allah ngandika marang Musa, "Kowé lan Harun, Nadab lan Abihu, sarta para tuwa-tuwané Israèl pitung puluh, padha sowana Aku ing pucak gunung. Padha nyembaha lan sujud marang Aku saka kadohan.

²Ora ana wong siji waé sing kena nyedhaki Aku kejaba mung kowé dhéwé; liyané ora kena cedhak-cedhak, malah para umat ora kena munggah ing gunung."

³Musa banjur lunga sarta ngandharaké marang bangsané sakèhing dhawuh sarta prenatal sing diparingaké déning Allah. Para umat padha mangsuli bebarengan, "Kula badhé ngèstokaken sedaya pangandikanipun Allah."

⁴Musa banjur nulis dhawuhé Allah mau kabèh. Ésuké, isih umun-umun, Musa gawé mesbèh nganggo watu rolas didegaké ing sikiling gunung mau; saben watu minangka wakiling taler Israèl sing cacahé rolas.

⁵Musa banjur utusan nonoman sawetara, supaya saos kurban obongan

marang Allah sarta nyembelèh sapi sawetara kanggo kurban slametan.

⁶ Musa mundhut getihing kéwan mau, sing separo diisèkaké ing mangkok-mangkok; déné separoné dikepyuraké ing sandhuwuring mesbèh.

⁷ Musa banjur mundhut kitab prejanjian sing isi dhawuh-dhawuhé Gusti Allah, banjur diwaos kanthi sora ing ngareping bangsa mau. Aturé wong-wong mau, "Kula badhé ngèstokaken saha nindakaken dhawuhing Allah sedaya."

⁸ Musa banjur mundhut getih ing mangkok-mangkok mau, nuli dikepyuraké marang para umat. Tembungé, "Getih iki minangka ecaping prejanjian antarané Allah karo kowé kabèh, adhedhasar dhawuh-dhawuh sing wis dingandikakaké mau."

⁹ Musa, Harun, Nadab, Abihu lan para tuwa-tuwané Israèl pitung puluh banjur padha munggah ing gunung,

¹⁰ sarta padha ndeleng Allahé Israèl. Ancik-anciking sampéyané mèmper jrambah sesotya adi kang mencorong biru kaya langit.

¹¹ Allah ora numpes para tuwa-tuwané Israèl mau senajan wis padha ndeleng

Panjenengané. Wong-wong banjur padha mangan lan ngombè bebarengan.

¹² Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sowana marang ngarsa-Ku ing pucaking gunung iki. Aku bakal maringaké papan watu loro kang wis Dakserati sakèhing angger-angger, supaya kokwulangna marang bangsa kuwi."

¹³ Musa lan Yosua pembantuné padha tata-tata, nuli munggah ing gunung suci.

¹⁴ Pangandikané Musa marang tuwa-tuwané Israèl, "Ngentènana ing kéné nganti aku bali. Harun lan Hur uga kèri karo kowé ana ing kéné. Sing sapa duwé prekara, sowana marang wong loro kuwi supaya olèh karampungan."

¹⁵ Musa banjur minggah ing Gunung Sinai, nuli ana méga nutupi gunung mau.

¹⁶ Ana cahya gedhé sumorot mblerengi mretandhani yèn Gusti Allah tedhak ing gunung. Tumraping wong Israèl cahya mau kaya urubing geni ana ing pucak gunung. Sajroning nem dina gunung mau katutupan ing méga. Ing dina kapituné Gusti Allah nimbali Musa saka ing méga mau.

¹⁷ (24:16)

¹⁸ Musa banjur minggah mlebu ing sajroning méga. Enggoné ana ing dhuwur gunung mau lawasé patang puluh dina patang puluh bengi.

25 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Wong Israèl dhawuhana saos pisungsung mirunggan kanggo Aku. Pisungsung mau kudu metu saka lega-legawaning atiné.

³ Pisungsung mau arupa: emas, slaka lan tembaga;

⁴ kain léna alus, kain wol biru, wungu lan abang, kain sing digawé saka wulu wedhus,

⁵ lulang wedhus gèmbèl lanang sing dipulas abang, lulang alus, kayu akasia,

⁶ lenga kanggo lampu, bumbon kanggo lenga jebad lan dupa wangi,

⁷ watu aji warna-warna kanggo éfod sing dienggo Imam Agung lan tutup dhadha.

⁸ Bangsa kuwi dhawuhana gawé Kémah kanggo Aku, supaya Aku dedalem ing tengahing umat.

⁹ Kémah sarta praboté kudu digawé manut rancangan sing bakal Dakdhawuhaké marang kowé."

¹⁰ "Gawéa pethi saka kayu akasia sing dawané 110 sèntimèter, ambané lan dhuwuré 66 sèntimèter.

¹¹ Ing sisih njaba lan njeroné lapisana nganggo mas murni sarta wènèhana plisir mas mubeng.

¹² Gawéa gelangan mas papat kanggo ngusung pethiné, sarta pasangen ing sikilé papat, saben sisih gelangan loro.

¹³ Gawéa pikulan saka kayu akasia, banjur lapijen mas.

¹⁴ Pikulan kuwi slobokna ing gelangan kiwa-tengené pethi mau.

¹⁵ Pikulan-pikulan iku kudu tetep ana ing gelangan, ora kena dicopot.

¹⁶ Papan watu loro sing ana tulisané pepakon-pepakon-Ku sing bakal Dakparingaké, sèlèhna ing njeroné pethi mau.

¹⁷ Gawéa tutupé pethi mau saka mas murni, dawané 110 sèntimèter lan ambané 66 sèntimèter.

¹⁸ Gawéa pepethaning kerub loro nganggo swiwi saka mas tatakan,

¹⁹ pasangen ing ndhuwuring pethi mau.

²⁰ Pepethan kerub nganggo swiwi mau gawénen supaya dadi siji karo tutupé,

padha adhep-adhepan; déné swiwiné megar nutupi pethiné.

²¹ Papan watu loro mau sèlèhna ing njeroné pethi sarta tutupé pethi tumpangna ing ndhuwuré.

²² Ing kono Aku bakal ngrawuhi kowé, lan saka ing ndhuwur tutup antarané pepethan kerub nganggo swiwi mau, Aku bakal maringaké dhawuh-Ku kanggo bangsa Israèl."

²³ "Gawéa méja saka kayu akasia dawané 88 sèntimèter, ambané 44 sèntimèter, lan dhuwuré 66 sèntimèter.

²⁴ Lapisana mas murni sarta mubeng kemptu pasangana plisir mas.

²⁵ Gawéa wengkuning méja sing ambané 7,5 sèntimèter sarta wengku mau iya wènèhana plisir mas mubeng.

²⁶ Gawéa gelangan saka mas patang iji, kanggo slobokan pikulan sarta etrapna ing pojokané papat, sacedhaké wengku prenahé sikilé.

²⁷ Gelang slobokan pikulan mau kanggo nggotong méjané.

²⁸ Pikulan mau kudu digawé saka kayu akasia lan dilapisi mas.

²⁹ Gawéa piring, cangkir, kendhi lan mangkok sing kena dienggo nyaosaké

anggur. Kabèh mau kudu saka mas murni.

³⁰ Méja mau kudu disèlèhaké ing sangareping Pethi Prejanjian, sarta ing sandhuwuring méja kudu tansah ana roti saosan suci kagem Aku."

³¹ "Gawéa pedamaran saka mas murni. Dhasar sarta adeg-adegé kudu digawé saka mas; rerenggan awujud kembang, kudhup lan slagané^j kudu dadi siji karo dhasar lan adeg-adegé.

³² Ing adeg-adeg mau kudu ana pangé nem, saben sisih telung pang.

³³ Saben pang mau wènèhana rerenggan kembang telu karo kudhup sarta slagané.

³⁴ Adeg-adegé lampu mau wènèhana rerenggan kembang papat karo kudhup lan slagané.

³⁵ Ing sangisoring pang telu mau ana kudhupé siji.

³⁶ Kudhup-kudhup, pang-pang lan papan lampu mau wujud ukir-ukiran mas murni siji.

³⁷ Gawéa lampu cacahé pitu ing pedamaran mau sarta prenatal ing ndhuwuré, supaya madhangi ngarepé.

^jslaga: sogolan, ,tunas (Bhs. Ind.).

³⁸ Sapit lan tadhahé langes kagawéa saka mas murni.

³⁹ Pedamaran lan lampu-lampu mau sarta pirantiné kabèh kagawéa saka mas murni telung puluh lima kilogram.

⁴⁰ Pedamaran mau supaya digawé manut conto sing wis Daktuduhaké nalika ana ing gunung."

26 ¹ "Kémah Suci kuwi Palenggahan-Ku, njeroné kudu kokgawé saka kain léna alus sepuluh potong, ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang. Kain mau sulamana gambar kerub nganggo swiwi.

² Saben potong ukurané kudu padha, dawané rolas mèter lan ambané rong mèter.

³ Kain sing limang potong kudu disambung dadi siji, mengkono uga sing limang potong liyané.

⁴ Gawéa kolongan saka kain biru ing pucuking bagéan loro mau ing sisih njaba,

⁵ sèket kolongan ing bagéan sing siji lan sèket kolongan ing bagéan sijiné, adhep-adhepan.

⁶ Gawéa canthèlan mas sèket iji kanggo nyambung bagéan loro mau supaya bisa dadi siji.

⁷ Gawéa tutup Kémah nganggo kain sewelas potong saka wulu wedhus.

⁸ Kain-kain mau ukurané kudu padha, dawané telulas mèter, ambané rong mèter.

⁹ Kain sing limang potong kudu disambung dadi siji. Sing nem potong liyané iya disambung dadi siji, semono uga nem potong liyané menèh kudu iya disambung dadi siji. Sambungan sing ping nem kudu ditekuk lan dienggo nutupi Kémah sisih ngarep.

¹⁰ Kolongan sèket iji pasangen ing pinggiring kain sing siji lan kolongan sèket iji ing kain liyané.

¹¹ Gawéa canthèlan saka prunggu sèket iji lan olèhna kolongan mau supaya rong bagéan mau kena didadèkaké siji kanggo tutupé Kémah.

¹² Déné turahan kain sing setengah potong kanggo nutupi Kémah sisih mburi.

¹³ Turahané kain sing dawané sèket sèntimèter ing bagéan sing mujur ing

kiwa-tengen iku karebèn nutupi sisihing Kémah mau.

¹⁴ Gawéa tutup Kémah rong iji, sing siji saka kulit wedhus gèmbèl lanang sing dipulas abang lan sijiné nganggo kulit alus kanggo tutupé njaba.

¹⁵ Gawéa ragangan Kémah sing ngadeg jejeg saka kayu akasia.

¹⁶ Ragangan mau dawané patang mèter sarta ambané 66 sèntimèter.

¹⁷ Saben ragangan ana purusé kanggo nggandhèng ragangan siji karo sijiné.

¹⁸ Gawéa ragangan rong puluh kanggo ing sisih Kidul,

¹⁹ cagaké ragangan ngisoré nganggo umpak slaka loro; dadi kabèh ana umpak patang puluh.

²⁰ Gawéa ragangan rong puluh kanggo ing sisih Lor,

²¹ lan umpak slaka patang puluh, saben ragangan umpaké loro.

²² Ing Kémah mburi sisih Kulon, mbutuhaké ragangan nem,

²³ sarta ragangan loro kanggo ing pojok.

²⁴ Ragangan-ragangan pojokan mau saka ngisor tekan ndhuwur kudu digandhèng dadi siji.

²⁵ Dadiné ana ragangan wolu sarta umpak slaka nembelas, saben ragangan umpaké loro.

²⁶ Gawéa balok malang saka kayu akasia cacahé limalas, lima kanggo ragangan ing sisih siji,

²⁷ lima kanggo ing sisih sijiné, sarta lima kanggo bagéan mburi.

²⁸ Balok malang ing tengah, kudu dipasang ing tengah-tengahé ragangan, lajuran saka ing pucuk siji tekan ing pucuk sijiné.

²⁹ Ragangan Kémah sarta balok malang mau kudu dilapisi mas. Gelangan sing kanggo nyangga balok kudu digawé saka mas.

³⁰ Kémah mau adegna ing ndhuwur gunung manut rancangan sing wis Daktedahaké marang kowé.

³¹ Gawéa gordhèn^k saka kain léna alus sing ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang. Kain mau sulamana gambar kerub nganggo swiwi.

³² Kain mau gantungan nganggo canthèlan mas ing cagak akasia papat sing dilapisi mas sarta dipasang ing sandhuwuring umpak slaka.

^kgordhèn: kelir, geber.

³³ Gordhèn mau pasangan ing sangisoring canthèlan-canthèlan ing payoning Kémah. Pethi Prejanjian sing isi papan watu loro prenatal ing samburiné gordhèn. Gordhèn mau minangka singgetané Sasana Suci¹ lan Sasana Mahasuci.

³⁴ Tutupé sèlèhna ing sandhuwuring Pethi Prejanjian.

³⁵ Méja sesaji kudu disèlèhaké ing sanjabaning Sasana Mahasuci ing sisih Lor, pedamaran kudu disèlèhaké ing sisih Kidul sajroning Kémah Suci.

³⁶ Kanggo lawanging Kémah kudu digawèkaké gordhèn saka kain léna alus sing ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang, direngga nganggo sulaman.

³⁷ Kanggo gordhèn mau kudu digawèkaké cagak lima saka kayu akasia dilapisi mas, lan diwènèhi canthèlan mas. Gawéa umpak prunggu lima kanggo cagak-cagaké."

27¹ "Gawéa mesbèh saka kayu akasia, wujudé pesagi; dawa lan ambané padha, yakuwi 2,2 mèter. Dhuwuré 1,3 mèter.

¹Sasana Suci: panggènanènan suci.

² Wènèhana sungu ing saben pojok sisih ndhuwur. Sungu-sungu mau kudu dadi siji karo mesbèh, sarta dilapisi prunggu.

³ Gawéa wadhah awu, sekop, baki, garpu lan wadhah geni. Piranti iku mau kabèh kudu digawé saka prunggu.

⁴ Gawéa kranjang tembaga, awujud jala sarta wènèhana gelangan papat ing pojoké kanggo ngusung.

⁵ Dhuwuré kranjang mau separoné dhuwuré mesbèh. Lan dipasanga ing sangisoring wengkuné.

⁶ Gawéa pikulan saka kayu akasia sing dilapisi prunggu,

⁷ sarta slobokna ing gelangan pikulan ing sisih mesbèh kanggo ngusung.

⁸ Mesbèh iku gawénen saka blabag, ing njero kothong, manut rancangan sing Dakdhawahaké marang kowé nalika ana ing gunung."

⁹ "Gawéa plataran ing kiwa-tengené Kémah Palenggahan-Ku sing diwatesi nganggo gordhèn kain léna alus. Ing sisih Kidul gordhèn mau dawané 44 mèter,

¹⁰ disangga cagak prunggu rong puluh nganggo umpak prunggu rong puluh;

nganggo canthèlan lan blandar saka slaka.

¹¹ Gawénen kaya mengkono uga ing sisih Lor.

¹² Ing sisih Kulon gordhèné dawané 22 mèter, nganggo cagak rong puluh sarta umpak rong puluh.

¹³ Ing sisih Wétan, sing ana lawangé, plataran mau ambané 22 mèter.

¹⁴ Ing kiwa-tengené lawang kudu ana gordhèn sing dawané 6,6 mèter nganggo cagak telu lan umpak telu.

¹⁵ (27:14)

¹⁶ Kanggo lawangé kudu ana gordhèn sing dawané sangang mèter saka kain léna alus sing ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang, sarta direngga nganggo sulaman. Gordhèn mau kudu disangga déning cagak papat sandhuwuring umpak papat.

¹⁷ Kabèh cagak sakiwa-tengené lawang mau digandhèng nganggo gandhèngan slaka; canthèlané kudu saka slaka lan umpaké saka prunggu.

¹⁸ Pager sakubenging plataran mau dawané 44 mèter, ambané 22 mèter sarta dhuwuré 2,2 mèter. Gordhèné

digawé saka kain léna alus sarta umpaké saka prunggu.

¹⁹ Piranti sing dienggo ana ing Kémah, pathoké lan pageré kabèh digawé saka prunggu."

²⁰ "Wong Israèl préntahana nggawa lenga zaitun sing becik dhéwé, kanggo ngisèni damar-damar ing sajroning Kémah Palenggahan-Ku supaya disumed saben bengi.

²¹ Harun lan anak-anaké kudu padha nyumed damar-damar mau. Panggonané pedamaran mau ana ing sanjabané gordhèn sing nutupi Pethi Prejanjian. Ing panggonan-Ku, lampuné kudu tetep murub wiwit surup nganti ésuk. Dhawuh iki kudu ditindakaké selawas-lawasé déning wong Israèl lan turun-turuné."

28 ¹ "Harun kakangmu lan anak-anaké, yakuwi Nadab, Abihu, Èléazar lan Itamar, padha undangan. Wong-wong mau kapisahna saka wong-wong Israèl, supaya padha ngladèni Aku dadi imam.

² Gawéa sandhangan imam kanggo Harun, sandhangan kaluhuran sing éndah.

³ Sakèhing tukang jait sing prigel, sing wis Dakparingi kapinteran padha klumpukna. Padha préntahana nggawé sandhangané Harun, sing Dakpiji ngladèni Aku dadi imam.

⁴ Wong-wong mau kudu gawé sandhangan tutup dhadha, éfod, jubah, klambi sulaman, serban lan sabuk. Iki kabèh kanggo Harun lan anak-anaké, kene kanggo ngladèni Aku merga enggoné dadi imam.

⁵ Sandhangan imam mau kudu padha digawé saka benang biru, wungu lan abang, benang emas lan léna alus. Kejaba kuwi mau éfod kudu direngga nganggo sulaman.

⁶ (28:5)

⁷ Éfod mau ana pundhakané tangkeban loro, sing kanggo nangkebaké ing kiwa lan ing tengen.

⁸ Sabuké tenunan alus digawé saka bakal sing padha disambung dadi siji karo éfod.

⁹ Njupuka watu dlima^m loro. Golèka kemasan sing pinter ngukir jenengé anaké Yakub rolas urut manut umuré

^mwatu dlima: bangsanipun akik, rupinipun abrit.

ing watu mau, jeneng nem ing saben watu siji. Watu aji loro mau banjur dietrapna ing embanan mas lan dipasang ing pundhakané éfod kanggo pengéling-éling marang taleré Israèl rolas. Srana mengkono, Harun bakal nggawa jenengé taler rolas mau ing pundhaké ing ngarsané Allah, supaya Aku tansah ènget marang umat mau.

¹⁰ (28:9)

¹¹ (28:9)

¹² (28:9)

¹³ Kowé gawéa embanan mas loro,

¹⁴ lan ranté mas murni loro sing ditampar kaya tali, ranté mau gandhèngna karo embanané mas."

¹⁵ "Gawéa tutup dhadha kanggo Imam Agung sing kudu dienggo samasa arep negesⁿ kersané Allah. Bakal lan sulamané kudu padha karo bakal lan sulamané éfod.

¹⁶ Wujudé pesagi lan ditekuk dadi loro, amba lan dawané padha, 22 sèntimèter.

¹⁷ Akik patang larik mau pasangen ana ing tutup dhadha mau. Ing larikan kapisan: watu dlima, topas lan widuri sepah.

ⁿneges: miterang, ,kepéngin ngertos.

¹⁸Ing larikan kapindho: zamrud, watu nilam lan inten.

¹⁹Ing larikan katelu: watu lazuardi, akik lan watu kecubung.

²⁰Ing larikan kapat: watu pirus, yakut lan cempaka retina. Akik rolas mau kudu dipasang ing embanan mas.

²¹Watu-watu adi mau ukiren jeneng-jenengé anaké Yakub rolas, minangka wakiling taler-taleré Israèl.

²²Tutup dhadha kuwi wènèhana ranté mas murni, sing ditampar kaya tali.

²³Gawéa ali-ali mas loro lan pasangan ing pojok-pojok sisih ndhuwur tutup dhadha mau,

²⁴lan ranté mas loro iku lebokna ing ali-ali loro mau.

²⁵Pucuking ranté loro mau kudu ditalèkaké ing embanan loro. Srana mengkono tutup dhadha sisih ngarep mau digandhèng karo pundhakané éfod.

²⁶Gawéa ali-ali mas loro, banjur pasangan ing tutup dhadha pojok ngisor sisih njero sing temumpang ing éfod.

²⁷Gawéa ali-ali mas menèh loro sarta pasangan ing pundhakané éfod, sekaroné ing sisih ngarep rada ngisor

cedhak tekukan jaitan, sandhuwuring sabuk tenunan alus.

²⁸ Ali-ali tutup dhadha kuwi kudu diolèhaké ali-aliné éfod nganggo tali biru. Mulané tutup dhadha mau bakal tetep ana ing sandhuwuring sabuk lan ora bisa kapisah karo éfodé.

²⁹ Yèn Harun mlebu ing Papan Suci, kudu nganggo tutup dhadha sing wis direngga ukiran jenengé klompok-klompoké Israèl, supaya Aku, Allah, tansah ènget marang umat-Ku.

³⁰ Ing tutup dhadha pasangana Urim lan Tumim supaya dienggo Harun samasa sowan marang Aku. Enggoné kudu tansah nganggo tutup dhadha kuwi supaya bisa nyumurupi putusan-Ku tumrap wong Israèl."

³¹ "Karo menèh gawéa jubah sing nutupi éfod, kagawéa saka tenunan benang biru.

³² Bedhahan guluné diwènèhana pinggiran sing ditenun, supaya kuwat lan ora gampang suwèk.

³³ Plipitan ing ngisor kudu diwènèhi rerenggan rupa woh dlina saka benang biru, wungu lan abang, diselang-seling nganggo klinthingan mas.

³⁴ (28:33)

³⁵ Jubah mau kudu dienggo Harun samasa tugas. Preluné samasa sowan Aku ing Pasucèn utawa lunga saka Papan Suci kono, klinthingan mau bakal keprungu, supaya Harun ora nemahi mati.

³⁶ Gawéa rerenggan mas murni sing diukir nganggo tembung-tembung 'Sengkerané Allah'.

³⁷ Kuwi talèkna ing serban nganggo tali biru.

³⁸ Harun kudu masang rerenggan mas mau ing bathuké, supaya Aku, Allah, kersa nampa sakèhing pisungsung sing digawa déning wong Israèl marang Aku, senjata patrapé ngaturaké pisungsung mau ana kekurangané.

³⁹ Klambiné Harun kudu ditenun saka kain léna alus. Iya gawéa serban saka kain léna alus sarta sabuk sing disulam.

⁴⁰ Gawé klambi, sabuk lan kopyah kanggo anak-anaké Harun supaya padha katon luhur lan éndah.

⁴¹ Sandhangan mau enggokna Harun kakangmu sarta anak-anaké. Padha jebadana, wisudhanen lan sucèkna; srana mengkono wong-wong mau

diresmèkaké sarta disucèkaké kanggo ngladèni Aku dadi imam.

⁴² Gawéa clana cendhak saka kain léna kanggo wong-wong mau, déné dawané saka bangkèkan tekan pupu kanggo nutupi kawirangané.

⁴³ Harun lan anak-anaké samasa mlebu ing Kémah Palenggahan-Ku utawa nyedhaki mesbèh ngimami ing Pasucèn kudu nganggo sandhangan kuwi. Yèn mengkono ora bakal padha mati krana saka katon kawirangané. Prenatan iki tetep kanggo Harun lan para turuné."

29 ¹ "Mengkéné patrapé netepaké Harun lan anak-anaké ing kalungguhan imam, supaya bisa ngladèni Aku dadi imam. Njupuka sapi lanang sing isih nom lan wedhus gèmbèl lanang loro sing tanpa cacad.

² Gawéa adonan saka glepung gandum sing becik dhéwé tanpa ragi. Sebagéan dadèkna roti nganggo lenga zaitun, sebagéan tanpa lenga, lan turahané gawénen roti kéringan sing dilèlèti lenga.

³ Pisungsung mau wadhahana ing wakul, saosna marang Aku, bareng karo kurban sapi lanang lan wedhus gèmbèl lanang loro.

⁴ Harun lan anak-anaké padha préntahana teka ing lawanging Kémah Palenggahan-Ku sarta adus manut prenataling agama.

⁵ Sandhanganing imam enggokna Harun: klambi, éfod, jubah sing nutupi éfod, tutup dhadha lan sabuk.

⁶ Serbané etrapna ing sirahé lan enggonana jamang suci sing ana ukirané 'Sesengkerané Allah'.

⁷ Banjur njupuka lenga jebad, esokna ing sirahé.

⁸ Anak-anaké kumpulna lan enggonana klambiné,

⁹ bangkèkané sabukana sarta kopyahé etrapna ing sirahé. Iya mengkono kuwi patrapé enggonmu netepaké Harun lan anak-anaké ing kalenggahan imam. Wong-wong mau lan turuné kudu ngladèni Aku dadi imam ing selawasé.

¹⁰ Sapi lanang mau banjur kudu kokgawa ing ngareping Kémah Palenggahan-Ku. Harun lan anak-anaké padha numpangna tangané ing endhasing sapi.

¹¹ Sapi lanang mau kudu disembelèh ing kono, ing ngarsa-Ku ing lawanging Kémah.

¹²Getihé jupuken sethithik, banjur lèlètna nganggo drijimu ing sungu-sunguning mesbèh; turahané siramna ing mesbèh sisih ngisor.

¹³Gajih sing ana ing wetengé kudu kokjupuk kabèh; atiné lan ginjélé loro apa déné gajihé sing nèmplèk; banjur obongen ing sandhuwuring mesbèh minangka pisungsung kagem Aku.

¹⁴Daging, kulit lan ususé kudu diobong ing sanjabaning Kémah. Iku kurban kanggo nebus dosané para imam.

¹⁵Banjur njupuka wedhus gèmbèl lanang mau salah siji. Harun lan anak-anaké numpangna tangané ing endhasing kéwan mau.

¹⁶Banjur sembelèhen, getihé jupuken sarta epyurna ing mesbèh mau patang sisih.

¹⁷Wedhus gèmbèl lanang mau kudu dikethok-kethok. Isining weteng lan sampilé mburi kudu dikumbah sarta diwor karo endhas lan kethokan liyané.

¹⁸Wedhus gèmbèl lanang mau obongen ing sandhuwuring mesbèh minangka kurban obongan. Gandané kurban mau gawé renaning penggalih-Ku.

¹⁹ Wedhusé gèmbèl liyané jupuken kanggo pisungsung. Harun lan anak-anaké numpangna tangané ing endhasing kéwan mau.

²⁰ Banjur sembelèhen, getihé jupuken sethithik sarta lèlètna ing kupingé Harun lan anak-anaké, ing jempolé tangan tengen lan jempolé sikil tengen. Turahané getih mau kudu koksiramaké ing mesbèh patang sisih.

²¹ Getihé sing ana ing sandhuwuring mesbèh jupuken sethithik lan lenga kanggo upacara sethithik, banjur epyurna marang Harun lan anak-anaké sarta ing sandhangané. Srana mengkono Harun lan anak-anaké sarta sandhangané disucèkaké kagem Aku.

²² Gajihing wedhus gèmbèl lanang mau jupuken, semono uga buntuté sing ana gajihé, lapisan gajih ing njero wetengé, bagéaning ati sing becik, ginjel loro karo gajihé sarta pupuné tengen.

²³ Njupuka saka wakul, roti sing wis disaosaké marang Aku, siji sing diolah nganggo lenga zaitun, siji sing digawé tanpa lenga, lan siji roti gèpèng.

²⁴ Panganan mau kabèh sèlèhna ing èpèk-èpèké Harun lan anak-anaké, dadi pisungsung goyangan marang Aku.

²⁵ Roti-roti mau banjur jupuken sarta obongen ing sandhuwuring kurban obongan, dadi kurban dhaharan kagem Aku. Gandaning kurban mau gawé renaning penggalih-Ku.

²⁶ Dhadhané wedhus gèmbèl lanang mau jupuken lan saosna marang Aku minangka kurban goyangan; iku dadia pandumanmu.

²⁷ Ing sajroné upacara netepaké imam, dhadha lan pupuné wedhus lanang sing dienggo upacara mau kudu dipisungsungaké marang Aku minangka kurban goyangan lan disisihaké kanggo para imam.

²⁸ Prenatan-Ku iki ora kena diowahi, yaiku samasa umat-Ku misungsungaké kurban keslametan, dhadha lan pupuné kéwan mau dadia bagiané para imam. Yakuwi pisungsungé umat-Ku marang Aku, Pangéran Allahé.

²⁹ Yèn Harun tilar-donya sandhangan sing suci mau kudu diwarisaké marang anak-putuné, supaya dienggo samasa ditetepaké.

³⁰ Anaké Harun sing ngganti bapakné dadi imam lan mlebu ing Kémah Palenggahan-Ku prelu leladi ing Sasana Suci, kudu nganggo sandhangan mau suwéné pitung dina.

³¹ Njupuka dagingé wedhus gèmbèl lanang sing dienggo sajroning upacara ngresmèkaké Harun lan anak-anaké; daging mau banjur masaken ing panggonan kang suci.

³² Daging mau kudu padha dipangan bebarengan karo turahan roti ing kranjang.

³³ Wong-wong mau kudu padha mangan panganan sing dipisungsungaké sajroning upacara pangruwating dosa samasa padha ditetepaké. Mung imam sing kena mangan panganan mau, awit wis disaosaké marang Aku.

³⁴ Yèn ésuké isih ana turahan daging utawa roti, pangan mau kudu diobong nganti entèk, ora kena dipangan, awit wis disucèkaké.

³⁵ Upacara netepaké Harun lan anak-anaké ing kalungguhan imam kudu ditindakaké ing sajroning pitung dina, manut apa sing wis Dakdhawuhaké marang kowé.

³⁶ Saben dina kudu saos kurban sapi lanang siji minangka pangruwating dosa, kanggo nganakaké pirukunan. Srana kurban mau mesbèh bakal disucèkaké. Mesbèh mau banjur kudu kokjebadi nganggo lenga zaitun, disucèkaké kagem Aku.

³⁷ Pirukunan mengkono mau tindakna lawasé pitung dina. Srana mengkono mesbèh mau kasucèkaké babar-pisan. Sapa waé utawa apa waé sing nyénggol, bakal dadi suci, awit saka dayaning kasucèné."

³⁸ "Saben dina kudu dikurbanaké ing sandhuwuring mesbèh, wedhus gèmbèl loro sing umuré setaun.

³⁹ Sing siji kanggo pisungsung ing wayah ésuk, sijiné kanggo ing wayah soré.

⁴⁰ Bebarengan karo wedhus sing dhisik, kudu dipisungsungaké glepung gandum sakilogram dicampur karo lenga zaitun murni seliter. Pisungsungna uga anggur seliter.

⁴¹ Cempé wedhus gèmbèl sing kapindho dipisungsungaké ing wayah soré bebarengan karo glepung sakilogram, lenga zaitun seliter sarta anggur seliter.

Yaiku kurban dhaharan kagem Aku, lan gandané gawé renaning penggalih-Ku, Pangéran Allahmu.

⁴² Sebanjuré kanggo ing selawasé kurban obongan mau disaosaké ing ngarsa-Ku ing lawanging Kémah Palenggahan-Ku. Ing kono Aku bakal manggihi umat-Ku sarta ngandika marang kowé.

⁴³ Aku bakal ketemu karo bangsa Israèl, lan kamulyan-Ku bakal nucèkaké papan iku.

⁴⁴ Aku bakal nucèkaké Kémah lan mesbèh mau. Harun lan anak-anaké Dakpiji, supaya wong-wong mau ngladèni Aku dadi imam.

⁴⁵ Aku bakal dedalem ana ing tengahé bangsa Israèl, sarta jumeneng dadi Allahé.

⁴⁶ Wong-wong mau bakal padha ngerti yèn Aku Allahé, sing ngirid dhèwèké metu saka ing tanah Mesir; supaya Aku bisa dedalem ana ing tengahé; lan jumeneng dadi Allahé wong-wong mau."

30¹ Dawuhé Gusti Allah menèh marang Musa, "Gawéa mesbèh saka kayu akasia kanggo ngobong dupa.

² Wujudé pesagi, amba lan dawané padha 45 sèntimèter, sarta dhuwuré 90 sèntimèter. Sungu-sungu ing pojok papat dadi siji karo mesbèh mau.

³ Ing sisih ndhuwur, pinggiran mubeng lan sungu-sunguné kudu dilapis nganggo mas murni, sarta wènèhana wengku mas mubeng.

⁴ Gawéa gelangan pikulan loro, pasangan ing sangisoring wengku kiwa-tengen kanggo nylobokaké pikulan samasa mesbèhé dipikul.

⁵ Pikulan mau kudu digawé saka kayu akasia sarta dilapis mas.

⁶ Mesbèh kuwi sèlèhna ing sanjabaning gordhèn sing ana ing sangareping Pethi Prejanjian. Ing panggonan kono Aku bakal manggihi kowé.

⁷ Saben ésuk samasa Harun teka arep ngresiki damar-damar, kudu ngobong dupa sing gandané arum ing sandhuwuring mesbèh mau.

⁸ Mengkono uga samasa arep nyumed damar-damar ing wayah surup. Pangobongé dupa iku kudu ajeg ditindakaké ing selawasé.

⁹ Aja nyaosaké dupa liyané ing mesbèh iki. Iya aja nyaosaké kurban obaran

utawa kurban dhaharan, mengkono uga aja ngesokaké kurban unjukan ing sandhuwuring mesbèh iki.

¹⁰ Setaun sepisan Harun kudu nindakaké upacara nucèkaké mesbèh srana ngepyuri sungu papat mau nganggo getihing kéwan sing dikurbanaké kanggo pangruwating dosa. Prekara iki kudu ajeg ditindakaké setaun sepisan. Mesbèh iki selawasé kudu suci sarta dicawisaké kagem Aku, Pangéran Allahmu."

¹¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

¹² "Samasa ngétung bangsa Israèl, saben wong kudu mbayar marang Aku dhuwit tebusané nyawané, supaya sajroné padha dicacahaké ora kena ing wewelak.

¹³ Sapa waé sing diétung mau kudu mbayar dhuwit manut katemtuaning rega. Dhuwit mau kudu dibayar dadi pisungsung kagem Aku.

¹⁴ Sing diétung yakuwi saben wong sing wis umur rong puluh taun utawa luwih; wong iku sing kudu mbayar dhuwit mau.

¹⁵ Wong sugih ora kena mbayar luwih saka semono, déné wong miskin ora kena mbayar kurang.

¹⁶ Dhuwit saka wong-wong Israèl mau klumpukna, enggonen miyara Kémah Palenggahan-Ku. Pajeg iki kanggo tebusané nyawané, sarta Aku bakal tansah ènget lan ngayomi wong-wong mau."

¹⁷ Pangandikané Allah marang Musa,

¹⁸ "Gawéa padasan saka prunggu, dhasaré iya saka prunggu. Bak mau prenahna ing antarané Kémah lan mesbèh, banjur isènana banyu.

¹⁹ Banyu mau kanggo Harun lan anak-anaké supaya padha nindakaké upacara sesuci,

²⁰ sadurungé padha mlebu ing Kémah utawa nyedhaki mesbèh prelu saos kurban dhaharan. Wong-wong mau wajib wisuh tangan lan sikil dhisik, supaya ora padha mati. Prenatan iki kudu ditindakaké déning Harun lan anak-turuné ing selawasé."

²¹ (30:20)

²² Gusti Allah ngandika marang Musa,

²³ "Njupuka bumbu-bumbu sing becik dhéwé, blendok mur nem kilogram, kayu manis telung kilogram, tebu arum telung kilogram,

²⁴ sarta kayu téja nem kilogram, kabèh ditimbang manut timbangan sing resmi.

Tambahana lenga zaitun patang liter,

²⁵ lan gawéa lenga upacara, sing dicampur kaya lenga jebad.

²⁶ Campuran mau enggonen njabadi Kémah Palenggahan-Ku, Pethi Prejanjian,

²⁷ méja lan sapirantiné kabèh, pedamaran lan pirantiné, mesbèh kanggo ngobong dupa,

²⁸ mesbèh kanggo kurban obongan lan sapirantiné kabèh, sarta padasan lan dhasaré.

²⁹ Barang-barang mau dhèwèkna kagem Aku; srana patrap mengkono kabèh dadi suci. Sapa waé sarta apa waé sing nyénggol bakal nemahi cilaka merga dayaning kasucèné.

³⁰ Sawisé kuwi Harun lan anak-anaké jebadana sarta tetepna dadi imam ngladèni Aku.

³¹ Kandhakna marang bangsa Israèl, Lenga jebad iku sebanjuré mung kudu dienggo sajroning leladi marang Aku.

³² Lenga mau ora kena dienggo wong-wong lumrah, sarta kowé kabèh padha ora kena nganggo bumbu-bumbu

kaya mengkono mau. Lenga kuwi suci, lan kowé kabèh kudu padha nganggep suci.

³³ Sapa waé sing gawé lenga kaya mengkono mau, utawa nganggo kanggo sapa waé sing dudu imam, bakal ora Dakanggep dadi umat-Ku.”

³⁴ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Njupuka bumbu-bumbu iki akèhé padha blendok mur, kulit lokan,^o blendok rasamala sarta menyan tulèn.

³⁵ Kabèh mau enggonen gawé dupa, kacampur kaya lenga jebad. Tambahana uyah supaya tetep murni lan suci.

³⁶ Dupa mau salong dheplokèn nganti alus. Gawanen ing Kémah Palenggahan-Ku lan sawurna ing sangareping Pethi Prejanjian. Dupa mau anggepen barang sing suci banget, sing disedhiyakaké mung kagem Aku dhéwé. Aja ana sing gawé campuran kaya mengkono mau kanggo awaké dhéwé.

³⁷ (30:36)

^okulit lokan: bangsanipun kécé utawi kéyong, gesang wonten ing toya tawa utawi toya asin (seganten).

³⁸ Sapa waé sing gawé campuran kaya mengkono, bakal ora Dakanggep dadi umat-Ku."

31 ¹ Pangandikané Allah marang Musa,

² "Aku wis milih Bézaleèl, anaké Uri, putuné Hur saka klompok Yéhuda,

³ sarta wis Dakpenuhi Roh-Ku. Aku wis maringi pikiran, kapinteran lan kaprigelan bab sakèhing pegawéan sing pèni,

⁴ kanggo gawé rancangan sing mbutuhaké kaprigelan ing bab dandanan saka mas, slaka lan prunggu;

⁵ ngasah akik sing bakal diukir; ngukir-ukir kayu lan pegawéan-pegawéan liyané.

⁶ Aku iya wis milih Aholiab, anaké Ahisamakh saka klompok Dhan, kanggo mbantu Bézaleèl. Para tukang sing prigel wis Dakparingi keahlian supaya bisa gawé apa waé sing Dakdhawuhaké.

⁷ Yakuwi gawé Kémah Palenggahané Allah, Pethi Prejanjian lan tutupé, sakèhing prabot Kémah,

⁸ méja lan pirantiné, pedamaran saka mas murni sarta pirantiné, mesbèh kanggo ngobong dupa,

⁹ mesbèh kanggo kurban obongan lan sakèhing pirantiné. Padasan nganggo dhasar kanggo wisuh.

¹⁰ Sandhangan dhines kanggo para imam, lan penganggo kaimaman kanggo Harun lan anak-anaké, sing kudu dienggo samasa nindakaké tugasé,

¹¹ lenga jebad, lan dupa wangi kanggo ing Sasana Suci. Kabèh mau kudu digawé cocog karo pituduh sing wis Dakparingaké marang kowé."

¹² Gusti Allah ndhawuhi Musa,

¹³ supaya ngandhakaké marang bangsa Israèl, "Padha netepana prenatalé dina-dina Sabbat, dina sing Daktetepaké dadi dina kanggo ngaso. Selawasé dina kuwi dadia tandha prejanjian-Ku karo kowé kabèh, sing mretandhani yèn Aku, Allah, wis nimbali kowé kabèh dadi umat-Ku dhéwé.

¹⁴ Dina kanggo ngaso mau kudu koktetepi, sebab dina iku suci. Kowé kabèh sajroné nem dina kadhawuhan nyambut-gawé, nanging dina kapitu, kuwi dina gedhé sing kudu koksucèkaké kagem Aku. Sing sapa ora netepi, lan nyambut-gawé ing dina kuwi, kudu diukum pati.

¹⁵ (31:14)

¹⁶ Bangsa Israèl kudu netepi lan nganggep dina mau dadi tandhané prejanjian.

¹⁷ Dina iku dadia pepènget ing selawasé antarané bangsa Israèl lan Aku, merga Aku, Allah, wis nitahaké langit lan bumi ing sajroné nem dina, lan ing dina kapitu Aku lèrèn lan ngaso."

¹⁸ Bareng wis rampung enggoné ngandika marang Musa ing Gunung Sinai, Allah banjur maringaké papan watu loro sing wis katulisan dhawuh-dhawuhé Allah ngagem astané piyambak.

32 ¹ Nalika bangsa Israèl ngerti yèn Musa suwé ora mandhap-mandhap saka ing gunung, banjur padha ngumpul sowan Harun, aturé, "Kita mboten sami sumerep kawontenanipun Musa, tiyang ingkang sampun ngirid kita medal saking tanah Mesir. Mila mangga kula panjenengan damelaken allah ingkang saged ngirid kita."

² Harun banjur ngandika marang wong-wong mau, "Anting-anting emas sing dienggo bojo lan anak-anakmu copoten lan gawanen mréné."

³ Wong-wong mau banjur padha nyopot anting-antingé emas sing dienggo bojo lan anak-anaké diaturaké marang Harun.

⁴ Harun nampèni anting-anting mau, dilebur lan diiling ing cithakan, dadi reca sapi. Bangsa mau padha ngucap, "Hé Israèl, iki allah kita sing ngirid kita metu saka ing tanah Mesir!"

⁵ Harun banjur yasa mesbèh ing sangareping sapi emas mau lan ngandika, "Sésuk kita padha pésta kanggo ngurmati Allah."

⁶ Ésuké, isih umun-umun, wong-wong Israèl padha nggawa kéwan kanggo kurban obongan lan kurban slametan. Wong-wong mau padha pésta gedhèn, mangan lan ngombé sarta seneng-seneng.

⁷ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Énggal mudhuna, sebab bangsamu sing kokirid metu saka ing tanah Mesir kuwi wis padha gawé dosa lan nampik marang Aku.

⁸ Wong-wong kuwi wis nyimpang saka dalan sing Daktedahaké. Wong-wong padha gawé sapi saka emas cor-coran, disembah sarta disajèni. Pangucapé

wong-wong mau, 'Yakuwi allah sing ngirid kita metu saka ing tanah Mesir.'

⁹ Aku mirsa yèn wong-wong mau padha wangkot atiné.

¹⁰ Saiki Aku aja kokpenggak. Aku duka marang wong-wong mau sarta bakal Daktumpes. Kowé sarta turunmu bakal Dakdadèkaké bangsa sing gedhé."

¹¹ Nanging Musa ngaturaké panyuwun marang Gusti Allah, aturé, "Gusti, kénging menapa Gusti dados duka sanget dhateng bangsa menika? Paduka sampun milujengaken bangsa menika saking Mesir kanthi pangwasa saha kekiyatan ingkang ageng!

¹² Menawi Paduka numpes tiyang-tiyang menika, tiyang Mesir badhé sami mungel bilih Gusti Allah sampun ngirid bangsa menika medal saking tanah Mesir, mergi badhé mejahi tiyang-tiyang menika ing paredèn sarta numpes tiyang-tiyang menika babar-pisan. Gusti sampun ngantos kelajeng duka, kersaa menggalih malih, sarta sampun ngantos ndhawahaken wewelak dhateng bangsa menika.

¹³ Kersaa ènget dhateng leluhur kawula Abraham, Iskak lan Yakub. Kersaa

ngèngeti bilih Paduka sampun janji kanthi supaos dhateng tiyang-tiyang menika, badhé maringi turun kathahipun kados lintang ing langit, mekaten ugi bilih tanah ingkang sampun Paduka janjèkaken menika badhé dados warisané turunipun ing selaminipun."

¹⁴ Gusti Allah banjur ora nglajengaké kersané lan ora ndawahaké wewelak marang bangsa mau.

¹⁵ Musa banjur mandhap saka ing gunung karo ngasta papan watu sing ditulis dhawuh-dhawuhé Allah rong sisih.

¹⁶ Gusti Allah piyambak sing damel papan watu mau sarta ngukir dhawuh-dhawuhé ing kono.

¹⁷ Nalika mandhap, Yosua krungu wong-wong Israèl padha surak-surak, banjur matur marang Musa, "Kula mireng surak-suraking perang ing panggènan kémah."

¹⁸ Pangandikané Musa, "Iku dudu suraké perang utawa panjerité wong kalah; kaé swarané wong menyanyi."

¹⁹ Bareng Musa wis rada cedhak karo panggonan kémah mau, banjur pirsapi sapi mas, déné wong-wong padha

jejogèdan, mula Musa banjur muntab duka banget. Ana ing sikiling gunung kono papan watu sing diasta nuli dibanting temah pecah.

²⁰ Musa banjur mundut sapi gawéané wong-wong Israèl mau, nuli diejur-ejur nganti lembut, diudheg ing banyu, banjur dikon ngombè wong-wong Israèl.

²¹ Pangucapé marang Harun, "Kowé dikapakaké déning wong-wong iku, kokkowé ngolèhaké wong-wong padha gawé dosa semono gedhéné?"

²² Wangsulané Harun, "Sampun duka dhateng kula. Tiyang-tiyang menika adreng sanget enggènipun tumindak duraka.

²³ Sami wicanten mekaten, 'Kita mboten sumerep kadospundi kawontenanipun Musa, tiyang ingkang sampun ngirid kita medal saking tanah Mesir; dados mangga kula panjenengan damelaken allah ingkang saged ngirid kita.'

²⁴ Kula lajeng akèn tiyang-tiyang menika masrahaken mas-masanipun dhateng kula. Anggèn-anggèn menika lajeng kula lebur dados lembu menika!"

²⁵ Musa pirsá yèn Harun sing ngeculaké bangsa Israèl kaya déné jaran kang

mbedhal metu saka ing gedhogané, temah dadi poyokané para satruné.

²⁶ Musa banjur jumeneng ing sangarepé gapuraning palereban sarta ngandika klawan sora, "Sabèn wong sing ngabekti marang Allah majua mréné!" Klompok Lèwi banjur padha teka nyedhaki Musa.

²⁷ Pangandikané Musa marang wong-wong mau, "Gusti Allah dhawuh supaya kowé kabèh padha ngunusa pedhangmu, mlakua ngliwati kémah-kémah iki, wiwit saka gapura iki tekan ing gapura kana sarta matènana sedulur-sedulurmu, kanca-kancamu lan tangga-tanggamu."

²⁸ Klompok Lèwi nindakaké dhawuh mau lan ing dina kuwi kira-kira ana wong telung èwu sing dipatèni.

²⁹ Pangandikané Musa marang klompok Lèwi, "Wiwit dina iki kowé wis padha misungsungaké awakmu dhéwé lumadi marang Allah, srana enggonmu padha matèni anak-anakmu lanang lan sedulur-sedulurmu. Mulané Gusti Allah bakal mberkahi kowé kabèh."

³⁰ Ésuké Musa ngandika karo bangsa mau, "Kowé kabèh wis nglakoni dosa gedhé. Déné saiki aku arep munggah gunung menèh sarta sowan

marang Allah; muga-muga kowé padha kaparingan pangapura."

³¹ Musa banjur minggah menèh sowan ing ngarsané Allah lan matur, "Bangsa menika sampun nglampahi dosa ingkang ageng. Tiyang-tiyang menika sami damel allah mas, lajeng dipun sembah.

³² Mugi Gusti kersa ngapunten dosanipun; menawi mboten, nama kawula mugi Paduka icali kémawon saking Kitab ingkang sampun Paduka serati nama-namanipun umat Paduka."

³³ Pangandikané Allah, "Wong-wong kang gawé dosa marang Aku iku jenengé bakal Dakbusak saka ing Kitab-Ku.

³⁴ Saiki lungaa, sarta wong-wong kuwi iriden menyang panggonan kang wis Dakdhawuhaké marang kowé. Élinga, yèn Malaékat-Ku bakal ngirid lakumu ana ing ngarep, nanging bakal tekan wektuné bangsa iki Dakukum merga saka dosa-dosané."

³⁵ Allah banjur ndhatengaké wewelak marang wong-wong Israèl kang padha meksa Harun gawé sapi mas mau.

33 ¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Kowé lan bangsamu sing kokirid saka ing tanah

Mesir, kudu lunga saka panggonan iki menyang negara sing wis Dakjanjèkaké marang Abraham, Iskak lan Yakub sarta turuné.

² Aku bakal ngutus Malaékat siji ngirid kowé kabèh, sarta Aku bakal nundhung wong Kenaan, Amori, Hèt, Fèris, Hèwi lan Yébus.

³ Kowé bakal lunga menyang negara sugih lan subur. Nanging Aku dhéwé bakal ora mbarengi lakumu, supaya kowé ora Daktumpes ana ing dalan, awit kowé kuwi bangsa sing wangkot atiné."

⁴ Sawisé bangsa mau krungu pangandikané Allah, banjur padha susah atiné. Gusti Allah dhawuh marang Musa supaya ngandhakaké marang wong-wong mau, dhawuhé, "Kowé kuwi bangsa sing wangkot atiné. Saupama Aku mbarengi kowé, senjata mung sedhéla waé, bisa uga Aku bakal numpes kowé kabèh. Anggon-anggonmu mas copoten lan Aku bakal menggali apa kang bakal Daktindakaké marang kowé." Dadi, wiwit saka ing Gunung Sinai, bangsa Israèl ora nganggo rerenggan mas menèh.

⁵ (33:4)

⁶ (33:4)

⁷ Musa mendhet Kémah Suci sarta diedegaké rada adoh saka ing panggonan kémah-kémah liyané. Kémah mau diarani Kémah Palenggahané Allah, sarta sapa waé sing kepéngin nyuwun pitedahé Allah, padha mrono.

⁸ Yèn Musa lunga menyang Kémah mau, wong-wong padha ngadeg ana ing sangareping lawangé kémahé dhéwé-dhéwé sarta ndelengaké Musa nganti mlebet.

⁹ Sawisé Musa mlebet, tugu méga banjur mudhun manggon ing lawanging Kémah Palenggahané Allah. Saka méga mau Gusti Allah ngandikan karo Musa.

¹⁰ Nalika wong-wong padha weruh tugu méga ing lawanging Kémah, banjur padha sujud.

¹¹ Gusti Allah enggoné ngandikan karo Musa adhep-adhepan, kaya wong omong-omong karo kancané. Musa banjur bali menyang kémahé. Nanging Yosua anaké Nun, pembantuné Musa sing isih enom, tetep ana ing sajroning Kémah mau.

¹² Ing sawijining dina Musa matur marang Allah, "Gusti, Paduka sampun

ndhawuhi kawula ngirid bangsa menika dhateng negari ingkang sampun Paduka janjèkaken menika, nanging Paduka mboten ngandikakaken sinten ingkang badhé Paduka utus nyarengi lampah kawula. Paduka sampun ngandika, bilih Paduka sampun pirsá dhateng kawula saha kawula pikantuk sih mirma ing ngarsa Paduka.

¹³ Menawi mekaten, mugi Paduka kersa ngandikakaken pangrèh paduka, supados kawula saged ngladosi karsa Paduka saha damel renaning penggalih Paduka. Mugi Paduka èngèt bilih Paduka sampun milih bangsa menika dados umat kagungan Paduka piyambak."

¹⁴ Pangandikané Allah, "Aku dhéwé sing bakal ngirid lakumu sarta maringi kemenangan marang kowé."

¹⁵ Aturé Musa, "Menawi paduka piyambak mboten nyarengi lampah kawula, kawula sampun ngantos Paduka dhawuhi késah bidhal saking panggènan menika.

¹⁶ Kadospundi enggèn kawula sumerep, bilih kawula sampun tampi sih-mirma wonten ing ngarsa Paduka, menawi Paduka mboten ngirid kawula?

Wontenipun Paduka ing tengah-tengah kawula sedaya badhé mbédakaken kawula kaliyan bangsa-bangsa sanèsipun ing bumi menika."

¹⁷ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Panyuwunmu bakal Daksembadani, awit Aku wis wanuh karo kowé sarta rena marang kowé."

¹⁸ Musa banjur nyuwun, "Paduka mugi kersa ngetingalaken kamulyan Paduka dhateng kawula."

¹⁹ Pangandikané Gusti Allah, "Sajroné Aku ngucapaké asma-Ku kang suci, Aku bakal tindak ing ngarepmu kanthi kaluhuran-Ku. Aku iki Allah, lan Aku bakal nedahaké kamirahan lan kawelasan-Ku marang wong-wong sing Dakpilih.

²⁰ Wedana-Ku ora bakal Daktedahaké marang kowé, sebab ora ana wong siji waé sing weruh Allah lan lestari urip.

²¹ Ing sisih-Ku iki ana watu karang, lan ing kono kowé bisa ngadeg.

²² Yèn ana cahya sumorot kuwi tandha yèn Aku langkung; kowé bakal Daklebokaké ing sela-selaning watu karang sarta Daktutupi ngagem asta-Ku nganti Aku wis langkung.

²³ Nuli Aku bakal nyingkiraké asta-Ku temah kowé bakal bisa ndeleng Aku saka mburi, nanging pasuryan-Ku ora bakal kokdeleng."

34 ¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Nataha papan watu loro kaya sing dhisik, lan Aku bakal nyerat pangandika sing katulis ing watu sing wis kokremuk.

² Sésuk-ésuk kowé kudu wis cecawis munggah ing Gunung Sinai, lan sowan marang Aku ing pucaking gunung kono.

³ Ora ana wong siji waé sing kena mèlu kowé utawa kumliwer ana ing gunung iku. Senajan wedhus utawa sapi uga ora kena nyenggut ing sikiling gunung."

⁴ Musa natah papan watu loro menèh, lan ésuké, umun-umun, watu mau diasta munggah ing Gunung Sinai, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

⁵ Gusti Allah banjur rawuh ing sajroning méga: Panjenengané jumeneng ana ing sacedhaké Musa, sarta nyebut asmané sing suci, yakuwi Allah.

⁶ Gusti Allah banjur langkung ing ngarepé Musa lan ngandika sora, "Aku iki Allah, sing asipat welas lan asih, gedhé sabaré, kamirahan lan kasetyané.

⁷ Aku netepi janji-Ku marang wong éwon-éwon sarta ngapura kaluputan, panerak lan dosa; nanging ngukum malesaké kaluputané bapak marang anak-putuné nganti turun ping telu lan ping pat."

⁸ Musa énggal-énggal sujud lan nyembah.

⁹ Aturé, "Gusti! Menawi Paduka saèstu nresnani kawula, kawula nyuwun, mugé kersaa nyarengi kawula. Bangsa menika pancèn wangkot manahipun, nanging mugé kersa ngapunten dosa lan duraka kawula sedaya, saha mugé kersa mundhut kawula sami dados kagungan Paduka piyambak."

¹⁰ Pangandikané Allah marang Musa, "Saiki Aku gawé prejanjian karo bangsa Israèl. Ing ngarepé wong-wong mau Aku bakal nindakaké kaélok-an-kaélok-an sing durung tau Daktindakaké ing antarané bangsa ngendi waé. Sakèhing bangsa bakal weruh kaélok-an sing Daktindakaké, sebab Aku, Allah bakal nindakaké prekara kang nggegirisi tumrap kowé kabèh.

¹¹ Mulané dhawuh-dhawuh kang bakal Dakparingaké marang kowé ing dina

iki lakonana. Aku bakal nundhung bangsa-bangsa Amori, Kenaan, Hèt, Fèris, Hèwi lan Yébus, samasa kowé padha maju.

¹²Aja padha gawé prejanjian karo wong-wong ing negara sing koktekani, sebab prekara mau bakal bisa njiret kowé dhéwé.

¹³Dadi, aja padha nglakoni mengkono, nanging mesbèh-mesbèhé gempuren, tugu-tuguné remuken, lan cagak-cagaké brahala Asyéra duwèké wong-wong mau rubuhna.

¹⁴Aja padha nyembah allah liyané, sebab Aku iki Allah sing sujanan; Aku ora marengaké yèn ana wong nyembah marang allah liyané.

¹⁵Aja padha gawé prejanjian karo bangsa ing negara mau, sebab menawa wong-wong mau padha nyembah allah-allahé lan gawé kurban, mesthi bakal padha ngulemi kowé supaya mèlu mangan kurbané.

¹⁶Menawa anak-anakmu mbésuk kawin karo wong wadon ing kono, wong-wong mau bakal padha mbujuk anak-anakmu ninggal Aku, diajak nyembah déwa-déwané.

¹⁷ Aja padha gawé lan nyembah marang allah-allah saka barang pelikan.

¹⁸ Padha nganakna Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, kaya sing wis Dakdhawuhaké marang kowé. Kowé kudu padha mangan roti tanpa ragi sajroné pitung dina ing sasi Abib, sebab ing sasi kuwi kowé kabèh padha lunga saka ing tanah Mesir.

¹⁹ Saben anak lanang mbarep sarta kéwan lanang sing lair kawitan kuwi kagungan-Ku,

²⁰ nanging kuldi sing lair kawitan iku kudu koktebus nganggo cempéning wedhus gèmbèl siji minangka ijolé. Yèn kowé padha ora gelem nebus, guluné kéwan mau kudu kokputung. Saben anak lanang mbarep kudu koktebus. Sing sapa sowan marang Aku kudu nggawa pisungsung.

²¹ Nem dina kowé padha nyambutagawé; nanging ing dina kapitu padha lèrèna, senajan ing mangsa mluku utawa ing mangsa panèn.

²² Menawa kowé padha ngenèni gandum kang kawitan, padha nganakna Pésta Panèn. Riayakna uga Riaya Tarub Godhong ing pungkasaning taun, samasa kowé padha ngundhuhi woh-wohan.

²³ Setaun kaping telu wong-wong lanang kabèh kudu padha séba marang Aku, Allahé Israèl.

²⁴ Sawisé bangsa-bangsa Daktundhung, sarta wilayahmu Dakelar, ora ana wong sing bakal wani ngrebut negaramu, angger kowé padha tetep séba marang Aku setaun rambah kaping telu, yaiku ing riaya roti tanpa ragi, riaya panèn lan riaya undhuh-undhuh.

²⁵ Aja padha misungsungaké roti sing digawé nganggo ragi samasa kowé misungsungaké kurban kéwan marang Aku. Kéwan sing disembelèh kanggo kurban Riaya Paskah ora kena nginep tekan dina ésuké.

²⁶ Gandum kawitan pametuné lemahmu sing apik dhéwé kudu kokgawa menyang Pedalemané Allah. Dagingé cempé aja kokmasak nganggo banyu susuné emboké."

²⁷ "Pangandikané Allah marang Musa, Pangandika-Ku tulisen, sebab pangandika iki bakal Dakgawé prejanjian karo kowé sarta karo bangsa Israèl."

²⁸ Musa ana ing kono karo Gusti Allah suwéné patang puluh dina patang puluh bengi, ora dhahar lan ora ngunjuk. Déné

prejanjian mau yaiku Angger-anggering Allah Sepuluh prekara, kang katulis ana ing papan watu.

²⁹ Nalika Musa mandhap saka ing Gunung Sinai ngasta Angger-angger Sepuluh mau, pasuryané mencorong awit wis aben-ajeng karo Allah; nanging Musa dhéwé ora pirsá.

³⁰ Bareng Harun lan para umat nyawang Musa padha weruh yèn pasuryané Musa mencorong, temah padha wedi nyedhaki.

³¹ Musa banjur nimbali wong-wong mau. Harun lan para tuwa-tuwané umat kabèh nuli iya padha nyedhaki Musa. Musa banjur ngandikani wong-wong mau.

³² Sawisé mengkono wong-wong Israèl kabèh uga banjur padha kumpul nyedhaki sarta padha dipangandikani bab apa kang wus kadhawuhaké déning Allah ing Gunung Sinai.

³³ Sajroné ngandikan karo wong-wong mau, Musa nutupi pasuryané nganggo kacu.

³⁴ Samasa mlebet ing Kémah Palenggahaning Allah prelu sowan ing ngarsané Gusti Allah, kacu mau dibukak.

Sawisé metu, sakèhing pangandikané Allah nuli didhawuhaké marang bangsa Israèl,

³⁵déné wong-wong iya padha weruh yèn pasuryané Musa mencorong. Saben-saben bali saka sowan ana ing ngarsané Allah, Musa nutupi pasuryané nganggo kacu.

35¹Musa nglempakaké bangsa Israèl, banjur ngandika marang wong-wong mau, "Iki dhawuhé Allah marang kowé kabèh, sing kudu koklakoni:

²Sajroné nem dina padha nyambut-gawé, nanging dina kapitu kuwi dina sing suci, dina kanggo ngaso, dina gedhé sing dipiji kagem Allah. Sapa waé sing nyambut-gawé ing dina mau kudu diukum pati.

³Dadèn geni ing omah ing dina Sabbath iya ora kena."

⁴Musa ngandika marang bangsa Israèl kabèh, "Mengkéné dhawuhé Allah: Nggawaa pisungsung kagem Gusti Allah saka kang kokduwèni.

⁵Sapa sing rila atiné misungsungna mas, slaka, utawa prunggu;

⁶ kain léna alus, wuluning wedhus gèmbèl, kain biru, wungu lan abang; kain saka wulu wedhus bérok;

⁷ lulanging wedhus gèmbèl lanang sing dipulas abang; lulang alus, kayu akasia,

⁸ lenga kanggo lampu; bumbu kanggo lenga jebad sarta dupa sing arum;

⁹ akik dlima lan akik liyané sing diembani kanggo kotang éfod lan tutup dhadhané Imam Agung."

¹⁰ "Sakèhing tukang sing ahli padha tekaa prelu gawé barang-barang sing didhawuhaké déning Allah, yakuwi:

¹¹ Kémah, payon lan tutupé, canthèlan lan ragangané, kendhité, cagaké lawang lan gordhèn sing kanggo nutupi;

¹² (35:11)

¹³ méja lan pikulané, sarta pirantiné kabèh; roti sing disaosaké kagem Allah;

¹⁴ pedamaran sapirantiné, damar karo lengané;

¹⁵ mesbèh kanggo ngobong dupa sarta pikulané, lenga jebad, dupa wangi; gordhèn ing lawanging Kémah,

¹⁶ mesbèh kurban obongan karo wancak-suji saka prunggu, pikulan karo pirantiné kabèh; padasan kanggo wisuh karo umpaké,

¹⁷ gordhèn kanggo lawanging plataran,
¹⁸ pathok sarta tali-temaliné kanggo
Kémah lan platarané;

¹⁹ sandhangan dhines sing dienggo para imam samasa ngladèni ing Kémah Suci sarta sandhangan dhines kanggo Imam Harun, sarta putra-putrané."

²⁰ Wong-wong Israèl banjur padha bubar.

²¹ Sapa waé sing atiné kabereg nuli kanthi lila padha nggawa pisungsung katur ing Allah kanggo gawé Kémah Palenggahaning Allah. Wong-wong mau padha nggawa apa waé sing dibutuhaké kanggo ngibadah sarta samubarang sing kanggo gawé sandhangané imam.

²² Sapa waé sing atiné lila legawa, wong lanang utawa wong wadon padha teka nggawa peniti, anting-anting, ali-ali, kalung, lan sawernaning anggon-anggon mas, banjur dipisungsungaké marang Allah.

²³ Sing padha duwé kain léna alus, kain benang biru, wungu utawa abang, kain saka wulu wedhus, lulang wedhus gèmbèl lanang sing dipulas abang, utawa lulang alus, padha misungsungaké barang-barang mau.

²⁴ Kabèh wong sing bisa nyumbang slaka lan prunggu, padha misungsungaké marang Allah. Mengkono uga tumrap wong-wong sing padha duwé kayu akasia sing kena dienggo dandanan mau.

²⁵ Sakèhing wong wadon sing pinter nenun padha nggawa benang léna alus sarta benang biru, wungu lan abang.

²⁶ Wong-wong mau uga ngantih benang saka wuluning wedhus.

²⁷ Para pemimpin padha nggawa akik dlima lan akik liyané sing bakal dijait ing kotang kanggo éfod, sarta tutup dhadha.

²⁸ Wong-wong mau iya padha nggawa bumbu lan lenga kanggo damar, lenga jebad sarta dupa sing gandané wangi.

²⁹ Kanthi rilaning ati wong-wong Israèl kabèh padha nggawa pisungsung katur ing Allah, kanggo gegawéan sing didhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

³⁰ Musa banjur ngandika marang bangsa Israèl, "Gusti Allah wis miji Bézaleèl, anaké Uri, putuné Hur, saka klompok Yéhuda.

³¹ Wong mau katedhakan ing Rohé Allah, kaparingan keahlian, kaprigelan

lan pangertèn ing sawernaning
pegawéan,

³² kanggo ngrancang apa waé, kayata
nggarap mas, slaka lan prunggu;

³³ ngasah akik sing bakal diembani;
ngukir kayu sarta pegawéan liyané.

³⁴ Gusti Allah maringi kabisan marang
Bézaleèl mau lan iya marang Aholiab,
anaké Ahisamakh saka klompok
Dhan, mulangaké kapinterané marang
wong-wong.

³⁵ Gusti Allah wis maringi kaprigelan
marang wong-wong mau ing sarupaning
pegawéan tukang, yaiku gawéané ahli
ukir, ahli ngrancang lan ahli nenun
léna alus, wol biru, wungu lan abang,
sarta nenun liyané. Ringkes wong-wong
mau padha bisa nindakaké sakèhing
pegawéan sarta bisa ngrancang modhèl
sing becik.

36 ¹ Bézaleèl, Aholiab sarta sakèhing
tukang, sing wis diparingi
kaprigelan lan keahlian déning Gusti
Allah ngerti carané gawé barang sing
dibutuhaké kanggo mbangun Kémah.
Wong-wong mau kudu gawé samubarang
sing wis didhawuhaké déning Allah."

² Musa nglumpukaké Bézaleèl, Aholiab sarta tukang-tukang liyané sing wis kaparingan keahlian déning Allah, lan seneng mbantu, banjur didhawuhi supaya padha énggal miwiti nyambut-gawé.

³ Wong-wong mau padha nampani barang-barang sing wis disumbangaké déning wong Israèl lantaran Musa kanggo mbangun Kémah Suci. Nanging saben ésuk bangsa Israèl isih terus waé nggawa pisungsungé kapasrahaké marang Musa.

⁴ Tukang-tukang sing lagi padha nyambut-gawé mau,

⁵ banjur padha lapur marang Musa, "Barang-barang ingkang kapisungsungaken tiyang-tiyang menika sampun nglangkungi kabetahanipun ingkang kadhawuhaken déning Gusti Allah."

⁶ Musa banjur kandha karo wong-wong kabèh, yèn wis ora susah nggawa pisungsung menèh kanggo Kémah Suci, dadi wong-wong banjur ora nggawa pisungsung menèh.

⁷Barang-barang sing disaosaké kanggo ngrampungaké pegawéan wis turah-turah.

⁸Ing antarané para tukang sing padha nggarap pegawéan, ana sing prigel banget gawé Kémah Palenggahané Allah. Kémah mau padha digawé saka kain léna alus sepuluh potong ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang, banjur disulam nganggo gambar kerub nganggo swiwi.

⁹Saben potongan ukurané padha; dawa lan ambané rong mèter.

¹⁰Sing limang potong padha disambung dadi siji, mengkono uga sing limang potong liyané.

¹¹Nuli gawé tali kolongan saka kain biru kaetrapaké ing pinggir sisih njaba.

¹²Kolongan sèket iji kaetrapaké ing kain sing siji, mengkono uga ing kain pungkasan pérangan liyané, nganti padha adhep-adhepan.

¹³Wong-wong mau padha gawé kolongan emas sèket iji kanggo nggandhèng rong pérangan mau.

¹⁴Banjur padha gawé payoning Kémah saka kain wulu wedhus bérok sewelas potong.

¹⁵ Saben potong ukurané padha, dawané telulas mèter, déné ambané rong mèter.

¹⁶ Sing limang potong dijait dadi sapérangan; déné pérangan liyané nem potong.

¹⁷ Wong-wong mau masang kolongan sèket iji ing pinggiraning kain pérangan sing kapisan sarta kolongan sèket iji ing pinggiraning pérangan sing kapindho.

¹⁸ Banjur digawé kolongan sèket iji saka prunggu kanggo nyambung pérangan loro mau, supaya dadi payon siji.

¹⁹ Banjur padha gawé payon loro liyané, sing siji saka lulang wedhus bérok lanang sing dipulas abang, déné liyané saka lulang alus kanggo tutup ing njaba.

²⁰ Wong-wong mau banjur padha gawé balunganing Kémah saka blabag kayu akasia minangka cagak sing ngadeg jejeg.

²¹ Saben blabag dhuwuré patang mèter sarta ambané sewidak nem sèntimèter,

²² kanthi blandar sepasang kanggo nggandhèng blabag-blabag mau. Saben blabag ana blandaré sing padha rupané.

²³ Wong-wong mau padha gawé blabag rong puluh kanggo Kémah sisih Kidul,

²⁴ sarta umpak slaka patang puluh disèlèhaké ing sangisoré; saben blabag umpaké loro kanggo nyangga blandaré loro.

²⁵ Wong-wong mau padha gawé blabag rong puluh kanggo Kémah ing sisih Lor,

²⁶ karo umpak slaka patang puluh, saben blabag umpaké loro.

²⁷ Kanggo Kémah sisih mburi, yakuwi ing sisih Kulon, padha gawé blabag nem,

²⁸ sarta blabag loro ing saben pojok.

²⁹ Cagak-cagak ing pojok mau didadèkaké siji karo umpak bablas tekan ing ndhuwur. Iya mengkono enggoné gawé karo pisan mau ana ing pojok loro.

³⁰ Dadi ana cagak wolu lan umpak slaka nembelas, saben cagak umpaké loro.

³¹ Wong-wong mau padha gawé pengeret saka kayu akasia: cacahé limalas ditumpangaké cagak-cagak, saben sisih Kémah blandaré lima,

³² kanggo sisih liya-liyané uga lima, lan kanggo cagak-cagak ing sisih Kulon, yakuwi sisih mburi uga lima.

³³ Pengeret ing tengah, dipasang ing sandhuwuré cagak. Balok mau malang saka sisih lemah sing Lor tekan sisih Kidul.

³⁴ Cagak-cagak mau padha dilapisi nganggo emas, banjur padha dipasang gelangan emas kanggo nyangga balok-balok sing malang sing iya dilapisi emas.

³⁵ Wong-wong mau iya gawé gordhèn saka kain léna alus, sing ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang, banjur disulam nganggo gambar kerub nganggo swiwi.

³⁶ Kanggo nyanthèlaké gordhèn mau padha digawèkaké cagak papat saka kayu akasia. Cagak-cagak mau uga dilapisi emas, banjur digandhèng nganggo canthèlan emas. Sawisé mengkono banjur padha gawé umpak slaka papat kanggo nyangga cagak-cagak mau.

³⁷ Minangka lawanging Kémah padha gawé gordhèn siji saka kain léna alus sing ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang, banjur direngga nganggo sulaman.

³⁸ Gordhèn iki dicanthèlaké ing cagak lima sing digandhèng nganggo gelangan. Gelangan-gelangan sing kanggo nggandhèng mau padha dilapisi emas,

déné umpaké lima padha digawé saka prunggu.

37¹ Bézaleèl gawé Pethi Prejanjian saka kayu akasia, dawané 110 sèntimèter, ambané sarta dhuwuré padha, yakuwi 66 sèntimèter.

² Ing njaba lan ing njero dilapisi emas murni, lan nganggo wengku emas mubeng.

³ Banjur digawèkaké gelangan emas papat kanggo nylobokaké pikulan, sing dipasang ing sikilé Pethi papat, saben sisih gelangan loro.

⁴ Iya digawèkaké pikulan saka kayu akasia, dilapis nganggo emas.

⁵ Banjur dislobokaké ing saben sisihing Pethi mau.

⁶ Pethi mau iya digawèkaké tutup saka emas murni, dawané 110 sèntimèter lan ambané 66 sèntimèter.

⁷ Lan digawèkaké rerupan emas mujud kerub loro nganggo swiwi sing diukur,

⁸ sing siji ing sisih kéné, sijiné ing sisih kanané. Rerupan loro mau digawé dadi siji karo tutupé.

⁹ Digawé padha adhep-adhepan; déné swiwiné megar nutupi Pethi mau.

¹⁰ Bézaleèl gawé méja saka kayu akasia, dawané 88 sèntimèter, ambané 44 sèntimèter lan dhuwuré 66 sèntimèter.

¹¹ Méja mau dilapisi mas murni, mubeng dipasang plisir mas.

¹² Iya banjur digawèkaké wengku sing ambané 7,5 sèntimèter sakubengé méja mau. Wengkuning méja diwènèhi plisir mas.

¹³ Digawèkaké gelangan usungan papat sing dipasang ana ing pojok papat sandhuwuring sikilé.

¹⁴ Gelangan kanggo slobokan pikulan dipasang mèpèt wengkuning méja mau.

¹⁵ Pikulané digawé saka kayu akasia dilapisi mas.

¹⁶ Digawé uga piranti sing temumpang ing méja mau kayata: piring-piring, cangkir-cangkir, kendhi-kendhi lan mangkok-mangkok wadhah anggur saosan, kabèh digawé saka mas murni.

¹⁷ Bézaleèl gawé pedamaran saka mas murni. Bancikané lan sikilé saka mas sing diukir. Direngga nganggo kembang-kembangan, kudhup lan slagané irasan karo gagangé.

¹⁸ Pedamaran mau ana pangé nem metu saka lajeré, saben sisih telu.

¹⁹ Ing saben pang ana rerenggané kembang telu kaya kembang badam^p karo kudhup lan slagané.

²⁰ Ing gagangé ana rerenggan kembang papat kaya badam karo kudhup lan slagané.

²¹ Lan ing sangisoring saben pang sajodho ana kudhupé.

²² Wadhah lampu mau sarta kudhup-kudhupé lan pang-pangé digawé saka ukir-ukiran mas siji.

²³ Ing pedamaran mau digawèkaké damar pitu karo gunting lan tadhah langes saka mas murni.

²⁴ Kanggo gawé pedamaran sarta pirantiné kabèh mbutuhaké mas murni 35 kilogram.

²⁵ Bézaleèl gawé mesbèh saka kayu akasia kanggo padupan. Mesbèh mau pesagi, dawa lan ambané padha 45 sèntimèter. Dhuwuré 90 sèntimèter. Sungu-sunguné ing pojoké papat dadi siji karo mesbèhé.

^pbadam: kajeng lus.

²⁶Ing sisih ndhuwur, sisihé papat sarta sunguné dilapisi mas murni lan ing sakubengé digawèkaké plisir mas,

²⁷banjur digawèkaké gelangan kanggo mikul, dipasang ing sangisoring plisir ing sisihé loro kanggo slobokan pikulan samasa mesbèh mau diusung.

²⁸Pikulané padha digawé saka kayu akasia sarta dilapis mas.

²⁹Bézaleèl uga gawé lenga jebad lan dupa murni sing dicampur karo lenga wangi.

38¹ Bézaleèl gawé mesbèh saka kayu akasia kanggo kurban obongan. Wujudé pesagi, dawa lan ambané padha 2,2 mèter, déné dhuwuré 1,3 mèter.

²Ing pojoké mesbèh papat mau digawèkaké sungu papat, diiras dadi siji karo mesbèhé. Kabèh mau padha dilapisi nganggo tembaga.

³Uga digawèkaké sakèhé pirantining mesbèh mau, kayata: kuwali-kuwali, sérok, mangkok-mangkok, garpu-garpu sarta wadhah geni. Piranti mau kabèh digawé saka tembaga.

⁴ Digawèkaké jala saka tembaga sing diubedaké ing mesbèh wiwit saka ngisor nganti tekan tengah-tengahé.

⁵ Banjur digawèkaké gelangan kanggo ngusung, dipasang ing sangisoring pojoké mesbèh, papat.

⁶ Pikulané padha digawé saka kayu akasia sing dilapisi tembaga.

⁷ Pikulané mau dislobokaké ing gelangan sing ana ing iringaning mesbèh. Mesbèh mau digawé saka blabag sarta ing njeroné digawé kaya kothak.

⁸ Bézaleèl gawé padasan tembaga; déné dhasaré iya tembaga; asalé saka pengiloné para wong wadon sing padha ngladèni ing lawanging Kémah Palenggahaning Allah.

⁹ Bézaleèl mageri plataraning Kémah Palenggahané Allah nganggo gordhèn-gordhèn kain léna alus. Dawané gordhèn ing sisih Kidul 44 mèter,

¹⁰ disangga cagak tembaga rong puluh; saben cagak nganggo umpak tembaga, déné canthèlan sarta sing kanggo nyambung digawé saka slaka.

¹¹ Ing sisih Lor uga digawé kaya mengkono.

¹² Ing sisih Kulon dipasang gordhèn dawané 22 mèter; cagak sepuluh ana umpaké dhéwé-dhéwé, canthèlan sarta sing kanggo nyambung slaka.

¹³ Ing sisih Wétan, sing ana lawangé, ambané pager iya 22 mèter.

¹⁴ Ing kiwa-tengené lawang mau ana gordhèn ambané 6,6 mèter, nganggo cagak telu ana umpaké dhéwé-dhéwé.

¹⁵ (38:14)

¹⁶ Gordhèn ing sakubengé plataran mau kabèh digawé saka kain léna alus.

¹⁷ Umpaking cagak-cagaké digawé saka tembaga, déné canthèlané, sambungan sarta pucuking cagak digawé saka slaka.

¹⁸ Gordhèn ing lawanging plataran mau saka kain léna alus, ditenun nganggo benang biru, wungu lan abang sarta dihias nganggo sulaman. Dawané 9 mèter sarta dhuwuré 2 mèter, kaya gordhèné plataran.

¹⁹ Gordhèn mau disangga cagak papat, siji-sijiné nganggo umpak. Canthèlan, tutup ing ndhuwur sarta sing kanggo nyambung digawé saka slaka.

²⁰ Kabèh blandar lan pageré sing ngubengi plataran digawé saka tembaga.

²¹ Iki daftaré barang-barang sing dienggo ing sajroning Kémah Palenggahané Allah, panggonan kanggo nyimpen papan watu loro sing ana tulisané Angger-anggering Allah, yaiku Pepakon Sepuluh. Daftar iku digawé atas dhawuhé Musa; déné wong-wong Lèwi sing nyambut-gawé, dipimpin Itamar, putrané Imam Harun.

²² Bézaleèl (anaké Uri lan putuné Hur saka klompok Yéhuda) nggarap sakèhing barang sing didhawuhaké déning Gusti Allah.

²³ Pembantuné, Aholiab anaké Ahisamakh saka klompok Dhan, tukang ahli ngrancang sing uga pinter nenun kain léna alus, biru, wungu lan abang.

²⁴ Mas sing dipisungsungaké marang Allah kanggo Kémah Suci kabèh ana sèwu kilogram, ditimbang manut timbangan resmi.

²⁵ Slaka sing dipisungsungaké miturut cacah jiwané bangsa Israèl gunggungé ana 3.430 kilogram, ditimbang manut timbangan resmi.

²⁶ Kabèh mau padha karo sing dibayar déning wong-wong sing wis didaftar sadurungé. Saben wong kudu mbayar

rega sing wis ditemtokaké, ditimbang manut timbangan resmi. Nalika diétung kabèh ana wong 603.550, yakuwi wong lanang sing wis umur 20 taun munggah.

²⁷ Slaka, sing cacahé 3.400 kilogram kuwi dienggo gawé umpaking cagak satus, yakuwi cagaké Kémah Suci lan gordhèn. Saben umpak boboté 34 kilogram.

²⁸ Déné turahané ana 30 kilogram. Déning Bézaleèl dienggo sambungan, canthèlan, kanggo cagak-cagaké, sarta tutup pucuking cagak-cagak mau.

²⁹ Prunggu sing dipisungsungaké kabèh ana 2.425 kilogram.

³⁰ Prunggu mau dienggo umpak lawanging Kémah Palenggahaning Allah, mesbèh karo jalané sing saka prunggu, kabèh pirantining mesbèh,

³¹ umpaking pager ing sakubenging plataran lan lawanging plataran, blandaring Kémah kabèh lan cagak gordhèn.

39 ¹ Bézaleèl lan Aholiab gawé sandhangan sing éndah-éndah saka benang biru, wungu lan abang sing dienggo déning para imam samasa ngladèni ing Sasana Suci.

Sandhanganing imam kanggo Harun dijait kaya sing wis didhawuhaké Allah marang Musa.

² Wong-wong mau padha gawé éfod saka kain léna alus, biru, wungu lan abang, sarta benang mas.

³ Wong-wong mau padha nipisaké blébékan mas, banjur dirajang dadi benang alus, nuli ditenun karo kain léna alus lan benang biru, wungu sarta abang.

⁴ Uga padha gawé taliné pundhak kanggo éfod sing dipasang ing pinggiré, supaya kena ditalèkaké.

⁵ Sabuké saka tenunan alus, bakalé padha, dipasang dadi siji karo éfod kaya sing wis didhawuhaké déning Allah marang Musa.

⁶ Wong-wong mau padha nggosok akik, banjur dipasang ing plisir mas. Jenengé para putrané Yakub rolas nuli diukir ana ing watu-watu mau,

⁷ banjur padha dipasang ing sabuk bauné éfod minangka wakiling klompok Israèl rolas, kaya sing wis didhawuhaké Allah marang Musa.

⁸ Bézaleèl lan Aholiab padha gawé tutup dhadha, bakalé padha karo éfod, sulamané iya padha.

⁹ Wujudé pesagi ditekuk dadi loro, amba lan dawané padha, yakuwi 22 sèntimèter.

¹⁰ Ing tutup dhadha dipasang akik patang larik, ing larikan kapisan: watu dlima, topas sarta baiduri sepah;

¹¹ ing larikan kapindho: zamrud, watu nilam lan inten;

¹² ing larikan katelu: watu lazuardi, akik lan watu kecubung;

¹³ ing larikan kang kaping pat: watu pirus, yakut, sarta retina cempaka. Kabèh mau dipasang ing plisir mas.

¹⁴ Watu rolas mau siji-sijiné diukir jenengé putrané Yakub minangka wakiling klompok Israèl rolas.

¹⁵ Mengkono uga banjur digawé ranté-ranté saka mas murni sing dienam kaya tali.

¹⁶ Banjur digawèkaké ali-ali mas loro dipasang ing pucuk loro-loroné sisih ndhuwur tutup dhadha mau.

¹⁷ Ranté mas loro mau dislobokaké ing ali-ali loro,

¹⁸ pucuké padha ditalèkaké ing plisir loro, sisih ngarep ditalèkaké ing taliné bauné éfod.

¹⁹ Banjur padha gawé ali-ali mas loro liyané sing dietrapaké ing tutup dhadha sisih ngisor, ing tekukan sisih njero sing temumpang éfod.

²⁰ Banjur padha gawé ali-ali mas loro menèh sing dipasang ing tali éfod pérangan ngarep sisih ngisor, cedhak tekukan, ing sandhuwuring sabuk saka tenunan alus.

²¹ Kaya sing didhawuhaké déning Allah marang Musa, wong-wong mau padha nggandhèng ali-ali tutup dhadha karo ali-aliné éfod nganggo tali biru, nganti tutup dhadha mau ana ing ndhuwur sabuk lan ora bakal ucul.

²² Jubah sing dienggo ing sandhuwuring éfod, kabèh saka benang biru.

²³ Guloné dikuwati nganggo pinggiran sing ditenun, supaya ora gampang suwèk.

²⁴ Ing pinggiran sisih ngisor dipasang rerenggan rupa woh dlima saka kain léna alus, lan benang biru, wungu sarta abang, diselang-seling karo loncèng

mas, kaya sing wis didhawuhaké déning Allah marang Musa.

²⁵ (39:24)

²⁶ (39:24)

²⁷ Wong-wong mau padha gawé keméjan kanggo Harun lan anak-anaké,
²⁸ mengkono uga serban, kopyah, clana cekak saka léna,

²⁹ sarta sabuk saka kain léna alus, biru, wungu lan abang, direngga nganggo sulaman, kaya sing wis didhawuhaké déning Allah marang Musa.

³⁰ Iya digawé blébékan saka mas murni sing dadi tandha yèn wong-wong mau wis dipiji kagem Gusti Allah. Ing blébékan mas mau ana ukir-ukiran tetembungan: "Dipiji kagem Gusti Allah."

³¹ Blébékan mas mau dipasang ing serban sisih ngarep, manut dhawuhé Allah marang Musa.

³² Wusanané sakèhing pegawéan sing kanggo gawé Kémah Palenggahaning Allah wis rampung. Wong Israèl enggoné nggarap kabèh mau kaya sing didhawuhaké Allah marang Musa.

³³ Kémah Palenggahaning Allah dalah sapirantiné kabèh nuli diaturaké marang

Musa, yaiku: Kémah, canthèlané,
blandar sing malang, cagak-cagak apa
déné umpaké,

³⁴ tutup saka lulang wedhus bérok
lanang sing dipulas abang, tutup saka
lulang alus, gordhèn sing nutupi Sasana
Mahasuci;

³⁵ Pethi Prejanjian sing isiné papan
watu loro karo pikulan sarta tutupé,

³⁶ méja saosan roti sapirantiné kabèh,

³⁷ pedamaran saka mas murni,
damar-damar sapirantiné, lenga kanggo
damar,

³⁸ mesbèh saka mas, lenga jebad, dupa
wangi, gordhèn lawanging Kémah,

³⁹ mesbèh tembaga karo jalané sing
saka tembaga, pikulan kanggo ngusung
lan pirantiné kabèh, padasan kanggo
wisuh lan lambarané,

⁴⁰ gordhèn-gordhèn kanggo pagering
plataran sarta cagak-cagak saumpaké,
gordhèn kanggo lawanging plataran
sarta tali-taliné, blandaring Kémah;
kabèh prabot sing dienggo ing sajroning
Kémah;

⁴¹ lan sandhangan khusus sing kudu
dienggo déning para imam ing Sasana

Suci sarta sandhangan dhines kanggo Imam Harun lan putra-putrané.

⁴² Wong-wong Israèl wis nindakaké sakèhing pegawéan mau kaya sing didhawuhaké Allah marang Musa.

⁴³ Musa banjur nliti kabèh mau sarta ngerti yèn wong-wong wis nggarap sarupaning pegawéan cocog karo sing wis didhawuhaké Allah. Musa banjur mberkahi wong-wong mau.

40 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Kémah Palenggahan-Ku pasangen ing tanggal siji sasi kapisan.

³ Pethi sing isi Pepakon Sepuluh lebokna, gordhèné banjur pasangen ing ngarepé.

⁴ Méjané lebokna, pirantiné tatanen ing méja mau. Pedamarané lebokna sarta damar-damaré pasangen.

⁵ Mesbèh mas kanggo ngobong dupa sèlèhna ing sangareping Pethi Prejanjian, gordhèné banjur gantungan ing lawanging Kémah.

⁶ Mesbèh kanggo kurban obongan prenatalna ing sangareping lawangé Kémah.

⁷ Padasan kanggo wisuh sèlèhna ing antarané Kémah lan mesbèh, banjur isènana banyu.

⁸ Pageré pasangan ing sakubenging platarané Kémah, sarta gordhèné gantungan ing lawanging plataran.

⁹ Kémah sapirantiné kabèh banjur saosna marang Aku, carané yaiku dijebadi nganggo lenga jebad, déné kabèh mau bakal kasucèkaké kagem Aku.

¹⁰ Sebanjuré mesbèh sapirantiné jebadana nganggo lenga jebad, supaya kabèh mau suci.

¹¹ Mengkono uga padasan kanggo wisuh lan lambarané jebadana lan sucèkna sumaos marang Aku.

¹² Harun lan putra-putrané banjur tekakna ing lawanging Kémah lan konen sesuci manut upacara agama.

¹³ Sandhangané imam enggokna marang Harun, wongé jebadana supaya srana mengkono dhèwèké ditetepaké ngladèni Aku dadi imam.

¹⁴ Sawisé mengkono anak-anaké tekakna, lan enggonana klambiné.

¹⁵ Wong-wong mau jebadana kaya bapakné, supaya iya bisa ngladèni Aku

dadi imam. Enggoné kajebadan iku supaya dadi imam kanggo ing selawasé."

¹⁶ Musa banjur nindakaké kaya sing didhawuhaké déning Allah.

¹⁷ Mulané nalika tanggal siji, sasi siji ing taun kapindho sawisé bangsa Israèl lunga saka ing tanah Mesir, Kémah Palenggahaning Allah dipasang.

¹⁸ Musa masang umpaké, ngedegaké cagak-cagaké lan masang blandaré.

¹⁹ Payoning Kémah nuli digelar lan ing ndhuwuré dipasang payon.

²⁰ Banjur njupuk papan watu loro sing katulisan Pepakon Sepuluh sarta dilebokaké ing sajroning Pethi Prejanjian. Pikulané banjur dislobokaké ing gelangan sing kanggo ngusung sarta tutupé dipasang ing ndhuwuré.

²¹ Pethi mau disèlèhaké ing sajroning Kémah; sawisé mengkono gordhèn aling-aling banjur digantung ing ngarepé, kanggo ngaling-alingi Pethi Prejanjian.

²² Musa banjur nyèlèhaké méja roti saosan ing sajroning Kémah, ing sisih Lor sanjabaning gordhèn,

²³ roti sing dipisungsungaké didokok ing ndhuwur méja.

²⁴ Pedamarané nuli dipapanaké ing sajroning Kémah, sisih Kidul, adhep-adhepan karo méja mau;

²⁵ damar-damaré nuli disumed ing ngarsané Allah, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

²⁶ Mesbèh mas diprenahaké ing sajroning Kémah, sangareping gordhèn.

²⁷ Sawisé ngobong dupa wangi, kaya sing didhawuhaké déning Allah mau,

²⁸ Musa masang gordhèn ing lawanging Kémah,

²⁹ ing sangareping Kémah banjur didokoki mesbèh kanggo kurban obongan. Ing mesbèh mau dipisungsungaké kurban obongan sarta kurban gandum.

³⁰ Padasan kanggo wisuh disèlèhaké ing antarané Kémah lan mesbèh, banjur diisèni banyu.

³¹ Musa, Harun lan anak-anaké,

³² saben arep mlebu ing Kémah Suci utawa nyedhaki mesbèh, wisuh tangan lan sikil ana ing kono.

³³ Ing sakubenging Kémah lan mesbèh mau dipasang tutup lan ing lawanging plataran digantungi gordhèn. Mengkono

Musa enggoné ngrampungaké pegawéan iku.

³⁴ Banjur ana méga nutupi Kémah Suci sarta cahyané mencorong ngebaki Kémah mau.

³⁵ Mulané Musa ora bisa mlebu ing sajroning Kémah.

³⁶ Yèn méga mau munggah ninggal Kémah Suci, bangsa Israèl banjur mbongkar kémah-kémahé, pindhah menyang ing panggonan liya.

³⁷ Yèn mégané tetep ana ing sandhuwuring Kémah Suci, wong-wong iya tetep ing kémah-kémahé.

³⁸ Sajroné lelungan mau bangsa Israèl ditenggani déning Allah ing sandhuwuring Kémah, yèn awan ana ing méga sarta yèn bengi ana ing geni murub.

Imamat

1 ¹ Gusti Allah nimbali Musa sarta dipangandikani saka Kémah Palenggahané Allah, banjur diparingi prenatal-prenatan

² sing kudu ditetepi déning wong Israèl samasa saos kurban. Yèn ana wong arep saos kurban obongan rupa kéwan, bisa rupa raja-kaya:^a sapi, wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa.

³ Yèn sapi, kudu sapi lanang, sing tanpa cacad. Sapi mau kudu disaosaké ana ing ngarep lawangé Kémah Palenggahané Allah, supaya ketrimaa ing ngarsané Allah.

⁴ Wong sing saos kurban kudu numpangaké tangané ing endhasé sapi mau, Gusti Allah banjur bakal nampi saosan kuwi lan ngapura dosa-dosané.

⁵ Sapi mau kudu disembelèh ing ngarep lawang Kémah Suci. Getihé kudu disaosaké déning imam anak-turuné Harun marang Allah, banjur disiramaké

^araja-kaya: ternak (bhs. Ind.).

kemput ing lambungé mesbèh, sing ana ing ngarep lawangé Kémah Suci mau.

⁶Wong sing saos kurban mau banjur kudu ngelèti lulangé lan mragat sapi mau.

⁷Imam kudu nataa kayu obong ana ing mesbèh, banjur disumed.

⁸Tengkel-tengkelan sapi mau nuli katumpangna ana ing ndhuwur kayu, semono uga endhas lan gajihé.

⁹Wong sing saos kurban mau kudu ngresiki jeroan lan sampilé sing mburi, kabèh mau banjur diobonga déning imam ing mesbèh. Gandané kurban obongan kuwi gawé renaning penggalihé Allah.

¹⁰Yèn sing digawé kurban rupa wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa, kéwan mau kudu lanang lan mulus, tanpa cacad.

¹¹Wong sing saos kurban kudu nyembelèh wedhusé ing cedhaké mesbèh sisih Lor, lan para imam kudu nyiramaké getihé kéwan mau ing lambungé mesbèh mubeng.

¹²Sawisé wedhus mau ditengkel-tengkel imam banjur nglebokaké tengkel-tengkelan mau, karo endhas lan gajihé ana ing genining mesbèh.

¹³ Wong sing saos kurban mau kudu ngresiki jeroan lan sampilé wedhus sing mburi, kabèh mau banjur diobonga déning imam ana ing mesbèh sumaos marang Allah. Gandané kurban obongan mau gawé renaning penggalihé Allah.

¹⁴ Yèn sing digawé kurban rupa manuk, kudu piyik dara utawa manuk drekuku.^b

¹⁵ Manuké mau kudu digawa déning imam menyang mesbèh, guluné banjur dipuntir lan endhasé diobong ing mesbèh kono. Getihé banjur diwetokaké srana dipijét ana ing lambungé mesbèh mubeng.

¹⁶ Telih saisiné kudu diwetokaké lan dibuwang ing sisih wétané mesbèh, panggonan buwangan awu.

¹⁷ Manuk mau kudu dicekel ing poking swiwiné lan disempal, mung aja nganti pisah saka awaké, banjur kudu diobong wutuh ana ing mesbèh. Gandané kurban obongan mau gawé renaning penggalihé Allah.

2¹ Yén wong saos kurban dhaharan gandhum. Glepung mau kudu diesoki lenga zaitun lan ditumpangi menyan,

^bdrekuku: deruk.

² banjur disaosaké déning para imam anak-turuné Harun. Imam kudu njupuk glepungé segegem karo lengané zaitun, sarta menyané kabèh, lan ngobong glepung mau ing mesbèh, minangka tandha yèn kurban dhaharan mau kabèh wis disaosaké dadi kurban katur marang Allah. Gandané kurban dhaharan mau gawé renaning penggalihé Allah.

³ Turahané kurban dhaharan mau dadi bagéané para imam. Turahan kuwi barang suci merga dijupuk saka dhaharan sing wis disaosaké marang Allah.

⁴ Yèn sing disaosaké roti bakaran, kudu roti sing tanpa ragi. Kena roti sing kandel, sing digawé saka jladrèn glepung, diulet karo lenga zaitun. Kena roti sing tipis, angger dilèlèti lenga zaitun.

⁵ Yèn sing disaosaké roti panggangan, kudu roti sing digawé saka glepung, tanpa ragi lan diulet karo lenga zaitun.

⁶ Yèn disaosaké kanggo kurban dhaharan, roti mau kudu diejur lan diesoki lenga zaitun.

⁷Yèn sing disaosaké roti gorèngan, kudu digawé saka glepung lan lenga zaitun.

⁸Roti mau dadi saosan marang Allah lan dipasrahna marang imam, sing kudu nggawa saosan mau menyang mesbèh.

⁹Imam nyuwil roti saosan mau lan ngobong cuwilan kuwi ana ing mesbèh. Kuwi mretandhani yèn kurban mau wis disaosaké marang Allah. Gandané kurban dhaharan mau gawé renaning penggalihé Allah.

¹⁰Turahané kurban mau dadi bagéané para imam. Turahan kuwi suci merga dijupuk saka dhaharan sing wis disaosaké marang Allah.

¹¹Dhaharan sing arep disaosaké dadi kurban obongan konjuk marang Allah aja pisan-pisan diolah nganggo ragi utawa madu.

¹²Saben taun, sapéranganing gandum saka panèn sing kawitan, kudu koksaosaké marang Allah. Gandum mau ora kena diobong ing mesbèh.

¹³Saben kurban dhaharan kudu diuyahi, merga uyah kuwi nélakaké prejanjian antarané kowé karo Allah. Mula saben

saosan, sing kokgawé kurban, kudu kokuyahi.

¹⁴Yèn kowé padha nyaosaké sapéranganing gandum saka panèn sing kawitan marang Allah, gandumé kudu dipanggang dhisik utawa digawé glepung.

¹⁵Gandum mau kudu diesoki lenga zaitun lan ditumpangi menyan.

¹⁶Gandumé salong ana sing diobong bareng karo lengané zaitun lan menyané kabèh, minangka tandha yèn kurban dhaharan mau kabèh wis disaosaké marang Allah.

3¹Yén wong nyaosake kurban keslametan rupa sapi, sabiné kena lanang, kena wadon, nanging kudu mulus, tanpa cacad.

²Wong sing nyaosaké kurban mau kudu numpangaké tangané ing endhasé sapi mau, banjur nyembelèh sabiné ing ngareping lawangé Kémah Palenggahané Allah. Imam-imam anak-turuné Harun kudu nyiramaké getihé sapi mau ing lambungé mesbèh mubeng.

³Kurban keslametan sing disaosaké marang Allah mau sebagéan dienggo

kurban panggangan,^c yakuwi: gaji sing temèmpèl ing jeroan,

⁴ ginjel sagajihé, lan péranganing ati sing apik dhéwé.

⁵ Kabèh mau kudu diobong bebarengan karo pérangan liya-liyané, ing mesbèh déning imam. Gandané kurban panggangan mau gawé renaning penggalihé Allah.

⁶ Yèn sing disaosaké ing kurban keslametan mau rupa wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa, kena lanang, kena wadon, nanging kudu mulus, tanpa cacad.

⁷ Yèn sing disaosaké rupa wedhus gèmbèl,

⁸ wongé kudu numpangaké tangané ing endhasé wedhus mau, banjur nyembelèh wedhusé ing ngarep Kémah Suci. Imam kudu nyiramaké getihé wedhus mau ing lambungé mesbèh mubeng.

⁹ Sing kudu disaosaké dadi kurban panggangan konjuk marang Allah, mung pérangan-pérangané, yakuwi: gaji, buntuté kabèh sing ana gajihé,

^ckurban panggangan: kurban ingkang katumpangaken ing kurban obongan.

dikethok ngepok, mèpèt ula-ula, gaji
sing temèmpèl ing jeroan,

¹⁰ ginjel sagajihé, lan péranganing ati
sing apik dhéwé.

¹¹ Imam kudu ngobong kabèh mau ing
mesbèh dadi kurban panggangan katur
marang Allah.

¹² Yèn sing disaosaké rupa wedhus
jawa,

¹³ wong sing saos kurban kudu
numpangaké tangané ing endhasé
wedhus mau, banjur nyembelèh
wedhusé ing ngarep Kémah Suci. Imam
kudu nyiramaké getihé kéwan mau ing
lambungé mesbèh mubeng.

¹⁴ Sing kudu disaosaké imam dadi
kurban panggangan katur marang Allah,
yakuwi gaji kabèh sing temèmpèl ing
jeroan,

¹⁵ ginjel sagajihé, lan péranganing ati
sing apik dhéwé.

¹⁶ Kuwi mau kabèh diobonga déning
imam ing mesbèh, dadi kurban
panggangan sing gawé renaning
penggalihé Allah. Gajihé kéwan mau
kabèh kasaosna marang Allah.

¹⁷ Wong Israèl, sapa waé, ora kena
mangan gaji utawa getih. Prenatan iki

kanggo selawas-lawasé lan kudu ditetepi déning saben wong Israèl, sing padha manggon ing ngendi waé.

4¹ Gusti Allah ngandika menéh marang Musa,

² "Dhawuhna marang umat Israèl: Menawa ana wong sing ora kejarag nerak wewaleré Allah, kudu nyaosaké kurban pangruwating dosa, sing diprenata mengkéné:

³ Yèn sing gawé dosa kuwi Imam Agung, nganti njalari kaluputané umat Israèl kabèh, wong mau kudu saos kurban pangruwating dosa rupa sapi lanang nom siji, sing mulus tanpa cacad, konjuk marang Allah, supaya dosané diapura.

⁴ Sapi mau kudu digawa menyang lawanging Kémah Suci. Imam Agung mau kudu numpangaké tangané ana ing endhasé sapi mau, sapiné banjur disembelèh ana ing kono.

⁵ Getihé salong digawa mlebu ing Kémah.

⁶ Imam Agung nuli nyelupaké drijiné ing getih mau lan dikepyur-kepyuraké rambah ping pitu ing geber, sing ngadhepaké Pethining Prejanjian.

⁷Getih mau salong dilèlètaké ing sungu-sunguning mesbèh pedupan, ing njeron Kémah Suci. Turahané kudu disiramaké ing sikilé mesbèh sing kanggo nyaosaké kurban obongan ing njaban Kémah, ing ngarepé lawang.

⁸Imam kudu ngetokaké gaji sing nèmplèk ing jeroané sapi mau,

⁹ginjel sagajihé, sarta pérangan ati sing apik dhéwé.

¹⁰Kabèh mau kudu diobong déning imam ing mesbèh kurban obongan, ora béda karo kurban keslametan.

¹¹Lulangé kéwan mau kudu dikelèti, banjur daging, endhas, sampil, jeroan, usus-ususé,

¹²kabèh kudu digawa metu menyang njaban Kémah, lan diobong nganggo kayu ing panggonan suci sing dienggo mbuwang awu.

¹³Yèn sing gawé dosa mau umat Israèl kabèh, merga ora njarag nerak sing diwaleri déning Allah,

¹⁴yèn paneraké mau konangan, umat mau kudu énggal-énggal nggawa sapi lanang nom menyang Kémah Palenggahané Allah, digawé kurban pangruwating dosa.

¹⁵ Para pinituwané umat kudu numpangaké tangané ing endhasé sapi mau, sapiné banjur disembelèh ana ing kono.

¹⁶ Getihé salong dijupuk déning Imam Agung, digawa mlebu ing Kémah Suci.

¹⁷ Drijiné nuli dicelupaké ing getih mau lan dikepyur-kepyuraké ing geber ing ngarepé Pethining Prejanjian.

¹⁸ Getihé salong dilèlètaké ing sungu-sungu ing pojoké mesbèh padupan sing ana ing njeron Kémah kono. Turahané kudu disiramaké ing sikiling mesbèh kurban obongan, sing ana ing sanjabané Kémah, ing ngarep lawang.

¹⁹ Gajihé kéwan mau kudu ditokaké kabèh, banjur diobong ing mesbèh.

²⁰ Patrapé padha kaya yèn nyaosaké sapi lanang kanggo kurban pangruwating dosa. Kaya mengkono patrapé Imam Agung enggoné nyaosaké kurban, tumrap dosané umat, lan Gusti Allah iya bakal ngapura dosa-dosa mau.

²¹ Sawisé mengkono sapi lanang sing wis disembelèh mau kudu digawa metu saka Kémah kono lan diobong, patrapé kaya enggoné ngobong sapi lanang sing dienggo kurban ngruwat dosané

Imam Agung. Kaya mengkono patrapé nyaosaké kurban pangruwating dosa sing ora dijarag kanggo umat.

²²Yèn sing nglakoni dosa mau kagolong penggedhé, merga nerak wewaleré Gusti Allah, tanpa dijarag,

²³wongé kudu énggal dikandhani. Wong mau kudu saos kurban pangruwating dosa rupa wedhus lanang sing mulus tanpa cacad. Tangané kudu ditumpangaké ing endhasé wedhus mau, lan wedhusé banjur disembelèh ing sacedhaké mesbèh, sisih Wétan, yakuwi panggonané nyembelèh kéwan sing arep digawé kurban obongan.

²⁴(4:23)

²⁵Imam kudu nyelupaké drijiné ing getihing wedhus mau lan nglèlètaké getih mau ing sungu-sungu ing pojoké mesbèh. Turahané kudu disiramaké ing sikilé mesbèh.

²⁶Patrapé padha karo nyaosaké kurban keslametan. Kaya mengkono patrapé nyaosaké kurban pangruwating dosa sing ora kejarag tumrap penggedhé, lan Allah bakal ngapura dosané wong mau.

²⁷Yèn ana wong lumrah sing gawé dosa, nerak wewaleré Gusti Allah, ora kejarag,

²⁸wong mau kudu énggal dikandhani supaya saos kurban rupa wedhus wadon sing mulus, tanpa cacad.

²⁹Wong mau kudu numpangaké tangané ing endhasé kéwan mau, kéwané banjur disembelèh ing sacedhaké mesbèh sing kanggo kurban obongan, yakuwi panggonané wong nyembelèh kéwan-kéwan sing arep kanggo kurban obongan.

³⁰Imam kudu nyelupaké drijiné ing getihé kéwan mau, lan nglèlètaké getih mau ing sungu-sungu ing pojoké mesbèh, lan turahané kudu disiramaké ing sikiling mesbèh.

³¹Gajihé kéwan mau kudu ditokaké kabèh, kaya patrapé saos kurban keslametan. Gajih mau kudu diobong déning Imam, supaya gandané gawé renaning penggalihé Gusti Allah. Kudu kaya mengkono patrapé imam olèhé nyaosaké kurban pangruwating dosa tumrap wong lumrah, lan Gusti Allah bakal ngapura dosané wong mau.

³² Nanging yèn kéwan sing digawé kurban pangruwating dosa kuwi wedhus gèmbèl, wedhusé kudu wadon lan mulus, tanpa cacad.

³³ Wongé kudu numpangaké tangané ing endhasé wedhus mau, banjur nyembelèh wedhusé ing sisih loré mesbèh kurban obongan, yakuwi panggonané nyembelèh kéwan-kéwan sing arep kanggo kurban obongan.

³⁴ Imam kudu nyelupaké drijiné ing getihé kéwan mau, lan nglèlètaké ing sungu-sungu ing pojoké mesbèh, lan nyiramaké turahané ana ing sikilé mesbèh.

³⁵ Gajihé kéwan mau kabèh kudu ditokaké, kaya patrapé saos kurban keslametan. Gajih mau kudu diobong ing mesbèh, bebarengan karo kurban dhaharan sing disaosaké marang Allah. Kudu kaya mengkono patrapé imam olèhé nyaosaké kurban pangruwating dosa, kanggo wong sing ora njarag nerak wewaleré Allah. Gusti Allah bakal ngapura wong mau."

5 ¹ Panerak-panerak sing prelu disuwunaké pangapura srana kurban pangruwating dosa kuwi sing mengkéné:

Yèn ana wong dijuluk dadi seksi ing pengadilan, nanging ora gelem awèh ketrangan bab sawijining prekara, sing diweruhi utawa dirungu, wong mau keluputan lan kudu nyangga paukumané.

² Wong sing ora njarag nggepok barang sing najis, kayata bathang kéwan, samasa ngerti apa sing dilakoni mau, dadi najis lan keluputan.

³ Wong sing nggepok barang najis sing asalé saka manungsa, samasa ngerti apa sing dilakoni mau, dadi najis lan keluputan.

⁴ Wong sing sumpah tanpa dipikir bab apa sing dikandhakaké, samasa ngerti apa sing dilakoni mau, dadi najis lan keluputan.

⁵ Wong sing nglakoni prekara-prekara ing dhuwur mau kudu ngakoni luputé.

⁶ Merga dosané mau, wong kuwi kudu saos kurban marang Allah, rupa wedhus gèmbèl wadon siji utawa wedhus jawa wadon siji. Imam kudu nyaosaké kurban mau, supaya dosané wong mau diapura.

⁷ Yèn wong mau ora kuwat nyaosaké wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa kanggo nebus dosané, kudu nyaosaké manuk drekuku utawa manuk dara

sejodho; sing siji kanggo kurban pangruwating dosa, sijiné kanggo kurban obongan.

⁸ Manuk-manuk mau kudu dipasrahaké marang imam; sing disaosaké dhisik kurban pangruwating dosa. Guluné manuk mau kudu dipuntir, nanging endhasé ora kena nganti pedhot.

⁹ Getihé manuk mau kudu diciprat-ciprataké ing sikilé mesbèh. Kuwi kurban sing kudu disaosaké supaya olèh pangapuraning dosa.

¹⁰ Sawisé kuwi imam lagi nyaosaké kurban sing kapindho, yakuwi kurban obongan, miturut prenatal. Kaya mengkono patrapé imam olèhé nyaosaké kurban kanggo wong sing nerak wewaleré Allah, lan Gusti Allah bakal ngapura wong mau.

¹¹ Yèn wong sing nglakoni panerak mau ora kuwat nyaosaké manuk deruk sejodho utawa manuk dara sejodho kanggo kurban, kudu nyaosaké glepung sakilogram. Glepung mau ora kena diwènèhi lenga zaitun utawa menyan, merga dienggo saos kurban pangruwating dosa, lan ora kanggo kurban dhaharan.

¹² Glepung mau kudu dipasrahaké marang imam. Imam banjur kudu njupuk glepungé segegem, minangka tandha yèn glepungé kabèh kasaosaké kanggo kurban marang Allah. Glepung segegem mau banjur diobong ing mesbèh dadi kurban dhaharan. Kurban mau kurban pangruwating dosa.

¹³ Kudu kaya mengkono patrapé imam olèhé nyaosaké kurban kanggo wong sing nglakoni panerak, lan Allah bakal ngapura wong mau. Turahané gandum mau dadi bagéané imam, ora béda karo yèn nyaosaké kurban dhaharan.

¹⁴ Gusti Allah paring dhawuh marang Musa mengkéné,

¹⁵ "Menawa ana wong sing tanpa dijarag gawé dosa merga lali masrahaké pisungsung wajib kagem Allah, wong mau kudu nyaosaké kurban dhendha, rupa wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa siji, lanang lan mulus, tanpa cacad. Regané ditetepaké miturut rega resmi.

¹⁶ Wong mau kudu mbayar sing dadi wajibé, ditambah rong puluh persèn. Kéwan mau kudu ditampakaké marang imam, lan imam kudu nyaosaké kéwan mau dadi kurban dhendha kanggo nebus

dosané wong mau, lan Allah bakal ngapura.

¹⁷Yèn wong tanpa dijarag nerak salah-sijining wewaleré Allah, wong mau keluputan, lan kudu diukum.

¹⁸Mulané kudu nyaosaké kurban dhendha sing kudu ditampakaké marang imam rupa wedhus gèmbèl utawa wedhus lanang siji, sing tanpa cacad. Ajiné kudu ditetepaké manut rega sing kanggo ing Kémah Suci. Imam nyaosaké kurban mau kanggo nebus dosané wong sing keluputan mau, lan Allah bakal ngapura.

¹⁹Kaya mengkono mau prenatalé kurban dhendha supaya olèh apuraning dosa ing ngarsané Allah."

6¹ Gusti Allah ngandika menèh marang Musa mengkéné,

²"Wong dadi nglakoni dosa ing ngarsané Allah, yèn ora gelem mbalèkaké barang titipan duwèké pepadhané wong Israèl, utawa menawa wong mau nyolong barang duwèké pepadhané utawa ngapusi pepadhané, utawa klawan sumpah ora ngaku yèn nemu barang duwèké pepadhané sing ilang. Wong mau kudu nyaosaké kurban dhendha.

³ (6:2)

⁴ Lan kudu mbalèkaké barang olèh-olèhané laku sing ora jujur mau. Wong mau sanalika kudu mbayar sepira regané barangé marang sing duwé, nganggo dipunjuli rong puluh persèn.

⁵ (6:4)

⁶ Kejaba kuwi wong mau kudu masrahaké marang imam wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa lanang siji, sing mulus tanpa cacad, kanggo saos kurban dhendha konjuk marang Allah. Regané kudu ditetepaké miturut rega sing kanggo ing Kémah Suci.

⁷ Imam kudu nyaosaké kurban dhendha, lan Allah bakal ngapura dosané wong mau."

⁸ Gusti Allah ngandika menèh marang Musa,

⁹ "Harun lan anak-anaké wènèhana prenatal bab kurban obongan mengkéné: Kurban obongan kuwi kudu terus diobong ing geni sing ana ing mesbèh, sewengi muput. Genining mesbèh ora kena mati.

¹⁰ Imam banjur kudu nganggo clana cendhak lan jubah léna, ngukupa awuning gaji kurban obongan saka

mesbèh, kadokokna ing sandhingé mesbèh.

¹¹ Sawisé kuwi imam kudu salin penganggo, lan nggawa awu mau menyang sanjabané Kémah, ing papan sing suci.

¹² Geni ing mesbèh kudu dijaga supaya terus murub, ora kena mati. Saben ésuk imam kudu numpangaké kayu ana ing mesbèh, lan nata kurban obongan ditumpangaké ing geni mau, lan ngobong gajihé kurban keslametan.

¹³ Geniné kudu dijaga supaya tetep murub, aja nganti mati."

¹⁴ Prenatan bab kurban dhaharan konjuk marang Allah kuwi mengkéné: Imam anak-turuné Harun kudu nggawa kurban mau menyang mesbèh.

¹⁵ Banjur njupuk gandum sagegem karo lengané zaitun lan menyané sing temumpang ing gandum mau. Barang-barang mau banjur diobong ing mesbèh; mrelambangni yèn saosan kabèh wis kasaosaké marang Allah. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

¹⁶ Glepung turahané kudu digawé roti tanpa ragi, lan kudu dipangan

déning para imam, ing panggonan suci, ing platarané Kémah Palenggahané Allah. Kuwi bagéané para imam, sing diparingaké déning Allah saka kurban dhaharan. Pangan mau suci banget, padha kaya kurban pangruwating dosa lan kurban dhendha.

¹⁷ (6:16)

¹⁸ Saben wong lanang anak-turuné Harun kena mangan roti mau. Sebanjuré dadia prenatal langgeng. Wong liya sing nggepok dhaharan sing wis dienggo kurban, bakal ketaman bilai merga saka daya kasucèné kurban mau.

¹⁹ Gusti Allah maringaké prenatal-prenatal bab netepaké imam, anak-turuné Harun, mengkéné:

²⁰ Ing dina tetepan mau imam sing arep ditetepaké kudu nyaosaké glepung gandum sakilogram marang Allah. (Padha akèhé karo kurban dhaharan pedinan.) Sing separo kudu disaosaké kanggo kurban ing wayah ésuk, turahané kanggo soréné.

²¹ Glepung mau kudu diulet karo lenga zaitun, banjur dipanggang, nuli diejur lan disaosaké dadi kurban dhaharan.

Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

²² Mengkono dadia prenatal langgeng; sabèn turuné Harun sing dadi Imam Agung kudu nyaosaké kurban kaya mengkono. Kabèh kudu diobong katur marang Allah.

²³ Kurban dhaharan sing disaosaké déning imam, kabèh kudu diobong nganti entèk, ora ana sethithik-thithika sing olèh dipangan.

²⁴ Gusti Allah dhawuh marang Musa,

²⁵ supaya mènèhaké prenatal marang Harun lan anak-anaké bab kurban pangruwating dosa. Kéwan sing dienggo saos kurban pangruwating dosa kudu disembelèh ing sisih loré mesbèh sing kanggo ngobong kurban obongan. Kurban mau suci banget.

²⁶ Imam sing nyaosaké kurban kudu mangan bagéané ana ing papan suci, yakuwi ing platarané Kémah Palenggahané Allah.

²⁷ Sapa waé lan apa waé sing nggepok dagingé kéwan mau, bakal ketaman bilai, merga saka daya kasucèné kurban mau. Menawa ana klambi sing kecipratan

getihé kéwan mau, kudu dikumbah ing papan sing suci.

²⁸ Kuwali sing dienggo nggodhog dagingé kurban mau kudu diremuk. Yèn kuwali sing dienggo wadhah mau saka tembaga, kudu digosok, banjur diresiki nganggo banyu.

²⁹ Saben wong lanang anak-turuné imam kena mangan kurban sing suci banget kuwi.

³⁰ Kéwan sing getihé digawa mlebu ing Kémah Suci lan kanggo kurban pangruwating dosa, kudu diobong nganti entèk, ora kena dipangan.

7 ¹ Prenatan bab kurban dhendha sing suci banget kuwi mengkéné:

² Kéwan sing dienggo kurban kudu disembelèh ing saloré mesbèh sing kanggo nyembelèh kurban obongan; getihé banjur kudu disiramaké ing sikiling mesbèh mubeng.

³ Gajihé kabèh kudu disisihaké; déné sing kudu disaosaké ing mesbèh yakuwi buntut sagajihé, gajih sing tumèmpèl ing jeroan,

⁴ ginjel sagajihé, lan pérangané ati sing apik dhéwé.

⁵ Imam kudu ngobong gaji mau kabèh ing mesbèh, dadi kurban dhaharan konjuk marang Allah. Mengkono mau sing diarani kurban dhendha.

⁶ Saben wong lanang turuné imam kena mangan dagingé kurban mau, nanging kudu dipangan ing panggonan suci, merga kurban kuwi suci banget.

⁷ Prenatan bab pangruwating dosa lan kurban dhendha kuwi padha, yakuwi: Dagingé kéwan sing dikurbanaké kuwi dadi bagéané imam, sing ngladèkaké kurban mau.

⁸ Lulangé kéwan sing disaosaké dadi kurban obongan dadi bagéané imam sing ngladèkaké kurban mau.

⁹ Kurban dhaharan sing digorèng utawa dipanggang dadi bagéané imam sing ngladèkaké kurban.

¹⁰ Nanging kurban dhaharan sing ora diolah, ya sing diulet karo lenga utawa sing garingan, dadi haké para imam kabèh, anak-turuné Harun, lan kudu dibagé rata.

¹¹ Bab kurban keslametan sing disaosaké marang Allah kuwi prenatalé mengkéné:

¹²Yèn maksudé kurban mau kanggo saos panuwun marang Allah, kurban mau kudu dikanthèni saosan roti tanpa ragi. Rotiné kena kandel, diolah nganggo lenga zaitun. Kena roti tipis, angger dilèlèti lenga, utawa panganan sing digawé saka glepung, sing diadoni nganggo lenga zaitun.

¹³Saosan mau kudu ditambahi roti sing diolah nganggo ragi,

¹⁴salong kudu disisihaké dadi saosan mligi kagem Allah. Kuwi dadi bagéané imam sing njupuk getihé kéwan lan nyiramaké getih mau ing sikilé mesbèh mubeng.

¹⁵Dagingé kéwan sing dikurbanaké kudu dipangan ing dina kuwi uga, sethithik waé ora kena ana sing dingèngèh tekan ésuké.

¹⁶Yèn ana wong sing nyaosaké kurban keslametan kanggo ngluwari kaulé, utawa merga kepéngin saos sukur, kurban mau ora kudu dientèkaké ing dina kuwi. Turahané kena dipangan ésuké.

¹⁷Yèn ésuké menèh meksa ora entèk, daging sing turah kudu diobong nganti entèk.

¹⁸Yèn turahan mau dipangan, Allah bakal ora kersa nampi kurban mau. Kurban mau ora nekakaké berkah marang wongé, malah dianggep najis. Wong sing mangan kurban sing najis mau bakal kaukum.

¹⁹Daging sing najis mau iya kudu diobong nganti entèk lan daging sing kegepok barang sing najis ora kena dipangan. Mung wong sing ora najis manut prenataling agama, kena mangan dagingé kurban keslametan.

²⁰Wong sing manut prenataling agama najis, mangka mangan daginging kurban, kuwi disébratna saka umaté Allah.

²¹Semono uga wong sing najis merga nggepok salah sawijining barang sing najis, sing ana ing manungsa utawa kéwan, mangka mangan daging kurban, iya kasébratna saka umaté Allah.

²²Gusti Allah maringaké prenatal-prenatan mengkéné marang Musa

²³kanggo umat Israèl: Gajihé sapi, wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa ora kena dipangan.

²⁴Bathang kéwan sing matiné lumrah utawa merga dipatèni déning kéwan liya,

gajihé ora kena dipangan, nanging kena dienggo kepreluan liya.

²⁵ Wong sing mangan gajihé kéwan sing kena disaosaké dadi kurban marang Allah mau, kudu disébrataké saka umaté Allah.

²⁶ Manggona ana ing ngendi waé, wong Israèl babar-pisan ora kena mangan getihé manuk utawa getihé kéwan liya.

²⁷ Sapa sing nerak wewaler iki kudu disébrataké saka umaté Allah.

²⁸ Gusti Allah maringaké prenatal mengkéné marang Musa,

²⁹ kanggo bangsa Israèl: Wong sing nyaosaké kurban keslametan kudu nyisihaké sapéranganing kurban mau dadi pisungsung mligi kagem Allah.

³⁰ Wong mau dhéwé sing kudu nggawa kurban dhaharan kuwi. Gajih lan daging dhadhané kéwan sing dikurbanaké kudu disisihaké mligi kagem Gusti Allah.

³¹ Gajih mau kudu diobong déning imam ing mesbèh, nanging dagingé dhadha mau bagéané para imam.

³² Sampilé tengen kudu dipasrahaké minangka sumbangan mirunggan marang imam,

³³ sing ngladèkaké getih lan gaji dadi kurban keslametan.

³⁴ Daging dhadha lan sampilé tengen sing dipisungsungaké wong Israèl kuwi didhèwèkaké kanggo para imam. Kuwi wujudé sumbangané wong Israèl kanggo para imam, sing kudu ditetepi ing selawasé.

³⁵ Yakuwi bagéané para imam saka kurban dhaharan sing diparingaké déning Allah marang Harun lan anak-turuné, samasa ditetepaké dadi imam.

³⁶ Ing dina kuwi Gusti Allah ndhawuhaké marang umat Israèl, yèn saka kurban sing disaosaké, pérangan mau dadia sumbangan kanggo para imam. Prenatan iki kudu ditetepi déning wong Israèl selawas-lawasé.

³⁷ Mengkono mau prenatan-prenatan bab kurban obongan, kurban dhaharan, kurban pangruwating dosa, kurban dhendha, kurban tetepan lan kurban keslametan.

³⁸ Prenatan-prenatan mau didhawuhaké déning Allah marang Musa ana ing Gunung Sinai, ing segara wedhi, nalika paring dhawuh marang bangsa Israèl supaya padha saos kurban.

8 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,
² "Harun lan anak-anaké prenahna
 ing lawangé Kémah Palenggahané Allah.
 Nggawaa penganggoné imam, lenga
 jebad, sapi lanang nom kanggo kurban
 pangruwating dosa, wedhus gèmbèl loro,
 lan roti tanpa ragi sewakul.

³ Sawisé kuwi umat Israèl kandhanana,
 supaya nglumpuk ing panggonan kono."

⁴ Musa nglakoni apa sing didhawuhaké
 déning Allah. Bareng umat Israèl wis
 padha nglumpuk kabèh,

⁵ Musa banjur kandha mengkéné, "Apa
 sing arep daktindakaké saiki, iki atas
 dhawuhé Allah."

⁶ Musa banjur nganthi Harun lan
 anak-anaké maju lan dikon sesuci, wisuh
 manut prenatalé agama.

⁷ Harun banjur dienggoni rangkepan lan
 jubah sarta sabuk. Sawisé kuwi banjur
 dienggoni éfod^d lan lambungé disabuki,
 sing digawé saka tenunan alus,

^défod: penganggénipun imam, kados rangkepan
 utawi oto, ingkang nutupi dhadha. Rangkepan
 wau wonten kados sak, kanggé ndèkèkaken Urim
 lan Tumim.

⁸ banjur masang tutupé dhadhané. Ing njeroné tutup dhadha mau dipasang Urim lan Tumim.^e

⁹ Harun banjur dienggoni serban. Ing serban sisih ngarep dipasang rerenggan emas. Kuwi tandhané yèn Harun wis dadi kagungané Allah. Kabèh mau ditindakaké déning Musa miturut dhawuhé Allah.

¹⁰ Musa banjur njupuk lenga jebad kanggo njabadi Kémah Palenggahané Allah lan sakèhing piranti sing ana ing Kémah kono.

¹¹ Lenga jebad mau salong diciprat-ciprataké rambah ping pitu ing mesbèh lan sakèhé pirantiné, iya ing jembatan lan umpaké. Srana mengkono barang-barang mau disucèkaké kagem Allah.

¹² Sawisé mengkono Harun banjur ditetepaké déning Musa, srana gesokaké lenga jebad ing sirahé Harun.

^eUrim lan Tumim: wujudipun séla, ginanipun kanggé neges utawi nyuwun pirsu dhateng kersanipun Gusti Allah, menawi imam salebetipun ngurus setunggaling prekawis mboten ngertos sinten ingkang leres, utawi putusan menapa ingkang kedah dipun dhawahaken, margi prekawisipun mengeng.

¹³ Musa banjur akon anak-anaké Harun maju, dienggoni kuluk kaya sing didhawuhaké déning Allah marang Musa.

¹⁴ Musa banjur njupuk sapi lanang nom siji, disaosaké dadi kurban pangruwating dosa. Harun lan anak-anaké banjur padha numpangaké tangané ing endhasé sapi.

¹⁵ Sapiiné nuli disembelèh. Musa njupuk getihé sawetara, dilèlètaké nganggo drijiné ing sungu-sungu sing ana ing pojok-pojoké mesbèh supaya mesbèh mau disucèkaké kagem Allah. Turahané getih banjur disiramaké ing sikilé mesbèh mubeng. Mengkono patrapé mesbèh mau disucèkaké lan disaosaké marang Allah manut prenataling Allah.

¹⁶ Sawisé kuwi Musa banjur njupuk gaji sing nèmplèk ing jeroané sapi sing wis disembelèh mau. Uga njupuk péranganing ati sing apik dhéwé lan ginjel sagajihé. Kabèh mau nuli diobong ing mesbèh.

¹⁷ Turahané sapi mau, iya daging, lulang sarta ususé, diobong ing sanjabané Kémah, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

¹⁸ Musa banjur njupuk wedhus gèmbèl lanang kanggo kurban obongan; Harun lan anak-anaké padha numpangaké tangané ing endhasé wedhus mau.

¹⁹ Musa banjur nyembelèh kéwan kuwi, getihé disiramaké ing sikilé mesbèh mubeng.

²⁰ Sawisé kuwi wedhusé banjur ditengkel-tengkel, jeroané lan sampilé diresiki nganggo banyu. Endhas, gajih lan turahan liyané diobong ing mesbèh miturut dhawuhé Allah marang Musa. Kuwi kurban dhaharan sing diobong, lan gandané gawé renaning penggalihé Allah.

²¹ (8:20)

²² Musa banjur njupuk wedhus gèmbèl lanang sing kapindho, kanggo netepaké imam. Harun lan anak-anaké numpangaké tangané ana ing endhasé kéwan mau.

²³ Musa banjur nyembelèh kéwan kuwi, lan njupuk getihé sethithik, dilèlètaké nganggo drijiné ing kupingé Harun sing tengen, jempolé tangan tengen lan jempolé sikil tengen.

²⁴ Anak-anaké Harun banjur dikon maju. Musa banjur nglèlètaké getih ing

kupingé tengen anak-anaké Harun mau, ing jempolé tangan tengen, sarta ing jempolé sikil tengen.

²⁵ Musa banjur njupuk gajihé kéwan mau, gajih sing ana ing buntut, lan sakèhé gajih sing nèmplèk ing jeroan; banjur péranganing ati sing apik dhéwé, ginjel sagajihé, sarta sampil mburi sing tengen.

²⁶ Nuli njupuk roti tanpa rahi saka wakul, disaosaké marang Allah; roti kandel siji sing diolah nganggo lenga, lan roti tipis siji. Roti mau ditumpangaké ing gajih lan sampilé kéwan sing dienggo kurban mau.

²⁷ Barang-barang mau kabèh disèlèhaké ing tangané Harun lan anak-anaké, sing banjur padha nyaosaké dadi sesaosan mligi konjuk marang Allah.

²⁸ Sawisé mengkono Musa banjur njupuk barang-barang mau saka tangané Harun lan anak-anaké, diobong ing mesbèh, ditumpangaké ing kurban obongan, dadi kurban tetepan. Kuwi kurban dhaharan, sing gandané gawé renaning penggalihé Allah.

²⁹ Musa banjur njupuk daging dhadhané kéwan mau lan disaosaké dadi kurban

mirunggan konjuk marang Allah. Kuwi dadi bagéané Musa saka wedhus gèmbèl lanang mau, sing dienggo kurban tetepané imam. Musa nindakaké mau kabèh kaya sing didhawuhaké déning Allah.

³⁰ Lenga jebad lan getihé salong dijupuk Musa, diciprat-ciprataké marang Harun lan anak-anaké sarta marang penganggoné. Mengkono patrapé Musa enggoné nucèkaké para imam lan penganggoné konjuk marang Allah.

³¹ Musa banjur kandha karo Harun lan anak-anaké, "Dagingé kurban kuwi padha gawanen menyang lawang Kémah Palenggahané Allah, lan olahen ana ing kono. Sawisé kuwi padha panganen karo roti sing ana ing wakul sing dienggo wadhah ing upacara tetepan, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

³² Daging lan roti sing turah kudu diobong nganti entèk.

³³ Pitung dina lawasé kowé kabèh ora kena metu saka lawangé Kémah Palenggahané Allah. Sawisé upacara tetepan iki rampung, kowé lagi kena lunga.

³⁴ Allah ndhawuhi kita nindakaké apa sing kudu kita lakoni ing dina iki, kersané supaya dosa-dosamu kabèh diapura.

³⁵ Padha tugura ana ing lawangé Kémah iki, rina lan wengi, lawasé pitung dina, karo netepi apa sadhawuhé Allah.

Yèn ora mengkono kowé bakal mati. Mengkono dhawuhé Allah marang aku."

³⁶ Harun lan anak-anaké padha nglakoni kabèh sing didhawuhaké déning Gusti Allah lantaran Musa mau.

9¹ Sawisé upacara tetepan rampung, ésuké Musa ngundang Harun lan anak-anaké, sarta para pinituwané umat Israèl.

² Musa kandha karo Harun, "Njupuka pedhèt lanang nom siji lan wedhus gèmbèl lanang siji sing tanpa cacad, kanggo kurban obongan konjuk marang Allah. Sapiné lanang kanggo kurban pangruwating dosa, lan wedhusé gèmbèl kanggo kurban obongan.

³ Umat Israèl konen nggawa wedhus lanang siji, kanggo kurban pangruwating dosa, pedhèt siji lan cempé siji, loro-loroné umur setaun lan tanpa cacad.

⁴ Banjur sapi lanang siji lan wedhus lanang siji, kanggo kurban keslametan. Kéwan-kéwan mau kudu dienggo kurban konjuk marang Allah, bebarengan karo kurban dhaharan sing dicarub karo lenga. Kuwi kudu ditindakaké, merga ing dina iki Allah bakal ngrawuhi umaté."

⁵ Kabèh sing didhawuhaké Musa mau padha digawa ing ngarep Kémah lan umat kabèh padha nglumpuk ing kono, padha sungkem sujud marang Allah.

⁶ Musa banjur kandha, "Kowé didhawuhi nindakaké kuwi mau kabèh, supaya kowé bisa padha weruh kamulyané Allah sing ngéram-éramaké."

⁷ Banjur clathu karo Harun, "Menyanga mesbèh, kurban pangruwating dosa lan kurban obongan iki saosna, supaya olèh pangapuraning dosamu lan dosané umat. Tindakna manut dhawuhé Allah."

⁸ Harun nuli mangkat lan nyembelèh sapi lanang kanggo kurban pangruwating dosané dhéwé.

⁹ Sawisé mengkono getihé kéwan mau digawa anak-anaké marang Harun. Harun nyelupaké drijiné ing getih mau, dilèlètaké ing sungu-sungu ing pojoké

mesbèh. Turahané disiramaké ing sikilé mesbèh mubeng.

¹⁰ Gajih, ginjel lan pérangané ati sing apik dhéwé diobong ing mesbèh, kaya sing didhawuhaké déning Allah marang Musa.

¹¹ Nanging daging lan lulangé kéwan mau diobong ing sanjabané Kémah.

¹² Harun banjur njupuk kéwan sing arep dienggo kurban obongan kanggo awaké dhéwé, nuli disembelèh. Getihé digawa déning anak-anaké dipasrahaké marang Harun. Harun nyiramaké getih mau ing lambungé mesbèh mubeng.

¹³ Endhas lan pérangan-pérangan liyané uga dipasrahaké marang Harun, banjur diobong ing mesbèh.

¹⁴ Jeroan lan sampilé kéwan mau banjur diresiki, nuli diobong ing mesbèh, ditumpangaké ana ing turahané kurban obongan.

¹⁵ Sawisé rampung, Harun banjur nyaosaké kurban kanggo umat Israèl. Wedhus sing arep dienggo kurban kanggo pangruwating dosa banjur dijupuk, disembelèh lan disaosaké, patrapé kaya enggoné nyaosaké kurban

pangruwating dosa kanggo dhèwèké dhéwé.

¹⁶ Uga kéwan sing arep kanggo kurban obongan dijupuk, banjur disaosaké manut prenatal.

¹⁷ Uga disaosaké kurban dhaharan. Glepungé dijupuk segegem, banjur diobong ing mesbèh, kanggo tambahané kurban obongan pedinan.

¹⁸ Harun banjur nyembelèh sapiné lanang sing kanggo kurban keslametan tumrap umat Israèl. Getihé kéwan mau diteraké déning anak-anaké; sawisé ditampani, getih mau banjur disiramaké ing lambungé mesbèh mubeng.

¹⁹ Gajihé sapi lan wedhus mau ditumpangaké ing dhadhané kéwan loro sing disembelèh mau,

²⁰ banjur digawa menyang mesbèh. Gajihé banjur diobong ing mesbèh,

²¹ nanging dagingé dhadha lan sampilé mburi dipasrahaké marang para imam, dadi pisungsung mirunggan marang Allah, kanggo para imam, kaya sing didhawuhaké marang Musa.

²² Sawisé kurban mau kabèh diladèkaké, Harun banjur ngangkat

tangané lan mberkahi umat Israèl, nuli mudhun.

²³ Musa lan Harun banjur mlebu ing Kémah Palenggahané Allah. Sametuné saka kono banjur mberkahi umat. Cahya kamulyané Allah ngetingal mblerengi para umat sing padha ana ing kono.

²⁴ Dumadakan Allah nekakaké geni saka ing langit lan ngobong kurban obongan lan sakèhé kang ana ing mesbèh. Weruh lelakon mengkono mau wong kabèh padha giyak-giyak lan banjur sungkem sujud marang Allah.

10 ¹ Ing sawijining dina Nadab lan Abihu, loro-loroné anaké Harun, padha nggawa pedupané dhéwé-dhéwé, banjur diisèni mawa ditumpangi menyan katur marang Allah. Nanging geni mau séjé, dudu geni suci, nyulayani karo dhawuhé Allah.

² Sanalika Allah nekakaké geni sing mbrangas wong loro mau nganti mati ngenggon, ana ing Kémah Palenggahané Allah kono.

³ Musa banjur kandha karo Harun, "Ya iki sing dikersakaké déning Allah nalika ngandika, 'Kabèh wong kang leladi kanggo Aku kudu ngurmati kasucèn-Ku;

Aku bakal ngetingalaké kamulyan-Ku marang umat-Ku." Nanging Harun meneng waé.

⁴ Mulané Musa banjur ngundang Misaèl lan Èlsafan, anak-anaké Uzièl, pamané Harun. Kandhané Musa, "Jisimé sedulurmu gawanen metu saka Kémah Suci menyang sanjabané Kémah."

⁵ Nuli padha tumandang; jisimé digotong dilambari nganggo sandhangan sing dienggo, digawa metu saka Kémah, kaya sing didhawuhaké Musa.

⁶ Musa banjur kandha karo Harun lan anak-anaké sing isih urip, yakuwi Èléazar lan Itamar, "Awas, rambutmu aja kokadhul-adhul lan klambimu aja koksuwèk kanggo nélakaké kasusahanmu. Yèn nglakoni mengkono kowé bakal mati, lan umat Israèl kabèh bakal kena bebenduné Allah. Wong Israèl liyané kena nangisi patiné wong loro sing kebrangas geniné Allah mau.

⁷ Nanging kowé, Harun lan anakmu loro aja metu saka Kémah Suci, supaya aja mati, merga kowé wis padha dijebadi lan wis dipiji ngladosi Allah." Harun lan anak-anaké padha nurut marang kandhané Musa.

⁸ Gusti Allah ngandika marang Harun,

⁹ "Kowé lan anak-anakmu samasa arep mlebu ing Kémah Suci aja padha ngombé anggur utawa ombèn-ombèn liyané sing mendemi. Yèn wewaler iki kokterak kowé bakal mati. Dhawuh iki prenatal kanggo ing selawasé, kanggo anak-turunmu kabèh.

¹⁰ Kowé wajib mbédakaké samubarang sing sengkeran, yakuwi sing mligi kagem Allah, lan sing lumrah; sing suci lan sing najis.

¹¹ Sakèhing prenatal sing wis Dakdhawuhaké lantaran Musa, kudu kokwulangaké marang umat Israèl."

¹² Musa clathu karo Harun lan anak-anaké, yakuwi Èléazar lan Itamar, "Turahané kurban gandum sing disaosaké marang Allah kuwi jupuken, gawénen roti tanpa ragi lan panganan ing sacedhaké mesbèh, merga kurban kuwi suci banget.

¹³ Roti mau panganan ing panggonan suci. Kuwi pancèn bagéanmu, Harun, lan anak-anakmu lanang, saka dhaharan sing disaosaké marang Allah. Mengkono dhawuhé Allah marang aku.

¹⁴ Déné daging dhadha lan sampilé mburi kéwan sing digawé kurban kuwi kena kokpangan karo anak-anakmu lanang lan wadon. Kuwi saosan mligi marang Allah, sing disumbangaké kanggo para imam. Kuwi kena kokpangan ing sedhéngah panggonan sing suci. Saosan mau diparingaké marang kowé lan anak-anakmu dadi bagéanmu, saka kurban keslametan sing disaosaké déning umat Israèl.

¹⁵ Sampil mburi lan daging dhadha kuwi kudu diteraké marang kowé, samasa gajihé kéwan mau diobong minangka kurban dhaharan kagem Allah. Kuwi hakmu lan haké anak-anakmu ing selawasé, kaya sing didhawuhaké déning Allah."

¹⁶ Sawisé kuwi Musa nakokaké ana ing endi wedhus sing arep dienggo kurban pangruwating dosa. Dikandhani yèn wedhusé wis diobong. Musa nepsu marang Èléazar lan Itamar,

¹⁷ "Yagéné kurban pangruwating dosa kuwi ora kokpangan ing panggonan suci kana? Kurban mau suci banget, lan Allah wis maringaké marang kowé, supaya umat Israèl olèh apuraning dosa.

¹⁸ Sarèhné getihé kéwan kuwi ora digawa menyang Kémah Suci, kuduné kurban mau kokpangan ana ing kana, kaya sing dakkandhakaké."

¹⁹ Wangsulané Harun, "Ing dina iki umat Israèl rak wis nyaosaké kurban pangruwating dosa lan kurban obongan sumaos marang Allah? Apa aku iya isih bakal ketaman bebenduné Allah? Saupama ing dina iki uga aku mangan kurban pangruwating dosa apa bisa gawé renaning penggalihé Allah?"

²⁰ Musa nyarujuki usulé Harun mau.

11 ¹ Gusti Allah maringaké prenatal marang Musa lan Harun kanggo bangsa Israèl mengkéné:

² Kéwan-kéwan dharatan, sing nggayemi lan tracaké belah, kuwi kabèh kalal, dadi kena dipangan.

³ (11:2)

⁴ Nanging unta, kancil lan marmut ora kena dipangan. Kéwan-kéwan mau kudu dianggep karam, merga senajan nggayemi, tracaké ora belah.

⁵ (11:4)

⁶ (11:4)

⁷ Babi iya ora kena dipangan; kudu dianggep karam, merga senajan tracaké belah, babi kuwi ora nggayemi.

⁸ Kéwan-kéwan sing mengkono kuwi ora kena dipangan, utawa digepok bathangé, merga kéwan-kéwan mau karam.

⁹ Sakèhé iwak sing ana kèpèté lan ana sisiké, kena dipangan.

¹⁰ Nanging sakèhé kéwan sing urip ing banyu, sing ora nganggo kèpèt lan sisik, kudu dianggep karam, dadi ora kena dipangan lan bathangé ora kena digepok.

¹¹ (11:10)

¹² (11:10)

¹³ Kowé ora kena mangan bangsané manuk-manuk iki: manuk garudha, manuk bidho, bangsané wulung, gagak lan manuk unta, manuk tahmas,^f blekok lan sakèhé manuk bangsané bango, kuntul, drembolok lan kalong.

¹⁴ (11:13)

¹⁵ (11:13)

¹⁶ (11:13)

^ftahmas: namanipun peksi, bangsanipun gagak, sabanipun ing wanci dalu; remenanipun nedha daging, malah bathang inggih purun.

¹⁷ (11:13)

¹⁸ (11:13)

¹⁹ (11:13)

²⁰ Kabèh kéwan gumremet sing nganggo swiwi kudu dianggep karam, kejaba sing bisa mencolot, kayata: walang, jangkrik, walang kadung, kuwi kena kokpangan.

²¹ (11:20)

²² (11:20)

²³ (11:20)

²⁴ Yèn nganti nggepok bathangé kéwan-kéwan sing nganggo tracak (kejaba kéwan sing tracaké belah lan nggayemi), sarta kéwan sikil papat sing ana cakaré, kowé dadi najis tekan wayah surup. Sing sapa nggawa bathangé kéwan-kéwan mau, sandhangané kudu dikumbah, lan iya dianggep najis tekan wayah surup.

²⁵ (11:24)

²⁶ (11:24)

²⁷ (11:24)

²⁸ (11:24)

²⁹ Tikus lumrah, tikus wirog, tikus pithi lan kadhal, sarupaning (sawernaning) kodhok, landhak,

menyawak, bengkarung, kéyong lan bunglon kudu dianggep najis.

³⁰ (11:29)

³¹ Sing sapa nggepok bathangé kéwan-kéwan mau dadi najis tekan surup.

³² Yèn bathangé kéwan kuwi nibani sawenèhing barang, barang mau dadi najis. Barang lan piranti apa waé, sing ketiban dadi najis lan kudu dikumbah nganggo banyu. Senajan wis dikumbah, barang mau tetep najis tekan surup, iya piranti sing digawé saka kayu, tenunan, kulit, utawa saka bagor.

³³ Yèn bathangé kéwan mau kacemplung ing kuwali, kuwali saisiné dadi najis kabèh. Kuwali mau kudu diremuk.

³⁴ Panganan sing lumrahé kena dipangan, nanging yèn kesiram banyuné kuwali mau, dadi najis; semono uga ombèn-ombèn ing wadhah sing kecemplungan bathang mau, iya dadi najis.

³⁵ Sakèhé barang sing ketiban bathang kaya mengkono mau dadi najis. Anglo lan luweng sing ketiban kudu diremuk.

³⁶ Sakèhé barang sing kegepok bathang mau dadi najis, kejaba etuk utawa sumur, kuwi dianggep tetep resik.

³⁷ Yèn bathang mau nibani wiji sing arep disebar, wiji mau tetep resik.

³⁸ Nanging yèn wiji mau lagi dikum ing banyu, mangka ketiban bathang, wijiné dadi najis.

³⁹ Wong sing nggepok bathangé kéwan sing kalal dadi najis tekan wayah surup.

⁴⁰ Wong sing mangan bathang mau, pérangan sing ngendi waé, kudu ngumbah sandhangané, éwasemono tetep najis tekan surup.

⁴¹ Kéwan cilik sing gemrayah ing lemah,

⁴² iya sing nggremet, sing sikil papat apa déné sing sikil akèh, kabèh karam.

⁴³ Kowé ora kena mangan bangsané kéwan-kéwan mau supaya ora dadi najis.

⁴⁴ "Aku iki Allahmu, mulané awakmu reksanen supaya tetep suci, merga Aku iki suci.

⁴⁵ Aku iki Allah sing ngirid lakumu kabèh metu saka tanah Mesir, supaya Aku jumeneng dadi Allahmu. Kowé padha dadia suci, merga Aku iki suci."

⁴⁶ Kaya mengkono prenatal bab kéwan dharatan lan bangsané manuk, kéwan sing urip ing banyu lan sakèhé kéwan gumremet.

⁴⁷ Kowé padha mbédakna sing tliti, endi kéwan sing kalal lan endi sing najis utawa karam.

12 ¹ Gusti Allah maringaké prenatal marang Musa

² kanggo bangsa Israèl mengkéné: Yèn ana wong wadon duwé anak, mangka metu lanang, wong kuwi najis, padha karo yèn nggarap sari, lawasé pitung dina.

³ Ing dina kaping woluné bayi mau kudu ditetaki.

⁴ Sabubaré duwé anak wong mau dianggep najis lawasé telung puluh telu dina, merga ngetokaké getih. Sawisé mampet enggoné ngetokaké getih, wong wadon mau lagi dadi resik. Sadurungé resik, ora kena nggepok barang sing kanggo ing pangibadah, lan ora kena mlebu ing Kémah Suci.

⁵ Yèn bayiné wadon, wong kuwi najis, kaya yèn lagi nggarap sari, lawasé patbelas dina. Sawisé bayèn wong wadon mau dianggep najis, lawasé

sewidak dina, merga ngetokaké getih; sawisé kuwi lagi dianggep resik.

⁶Yèn upacara pasucèné wis rampung, dadia anaké lanang utawa wadon, wong wadon mau kudu saos pisungsung marang imam ing lawanging Kémah Palenggahané Allah. Pisungsung mau rupa cempé, umur setaun, kanggo kurban obongan, lan manuk dara utawa manuk deruk siji kanggo kurban pangruwating dosa.

⁷Imam kudu nyaosaké pisungsung kuwi marang Allah lan nindakaké upacara pambirating najisé wong wadon mau, supaya dadi resik manut prenataling agama. Mengkono sing kudu ditindakaké déning wong wadon sawisé duwé anak.

⁸Yèn wong wadon mau ora duwé ragad kanggo nganakaké cempé, kudu nggawa manuk dara utawa manuk drekuku loro; sing siji kanggo kurban obongan, sijiné kanggo kurban pangruwating dosa. Imam kudu nindakaké upacara pambirating najisé wong wadon mau, supaya dadi resik.

13 ¹Gusti Allah maringaké prenatal marang Musa lan Harun mengkéné:

²Yèn ana wong sing kulité mlenthung, boroken, utawa metu blentong-blentongé putih, bisa uga dadi winihé lelara kusta. Wong mau kudu disowanaké imam, anak-turuné Harun,

³supaya kulité sing lara mau dipriksa. Yèn wulu ing kulité sing lara mau malih dadi putih, lan kulit katoné lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené, kuwi tandha yèn wong mau lara kusta. Imam banjur netepaké yèn wong kuwi najis.

⁴Nanging yèn pérangané kulit sing putih mau ora lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené lan wuluné ora malih dadi putih, wong mau kudu dipisah lawasé pitung dina.

⁵Sawisé pitung dina imam kudu mriksa wong mau menèh. Yèn miturut panemuné kulit sing lara mau rupané ajeg waé, dadi ora mrèmèn, wong kuwi kudu dipisah pitung dina menèh.

⁶Sawisé pitung dina, imam kudu mriksa wong mau menèh. Déné yèn larané suda, lan ora mrèmèn, wongé ditetepaké resik déning imam, tegesé lara kulit mau ora mbebayani. Wong mau kudu

ngumbah sandhangané lan dianggep resik.

⁷ Nanging yèn sawisé ditetepaké resik déning imam, larané kulit mau mbabrah, wongé kudu mriksakaké menèh marang imam.

⁸ Imam kudu mriksa menèh, lan yèn larané mbabrah temenan, wongé kudu ditetepaké najis, lan cetha yèn lara kusta.

⁹ Wong sing nandhang lara kusta, kudu disowanaké imam.

¹⁰ Imam banjur mriksa. Yèn kulit sing lara mau malih putih, lan wuluné uga dadi putih sarta metu korèngé,

¹¹ kuwi nélakaké yèn wongé lara kulit. Imam kudu netepaké wong mau najis. Wongé ora prelu dipisahaké (dikurung), awit wis cetha yèn najis.

¹² Yèn kulit sing katon putih mau mbabrah saawak sekojur,

¹³ imam kudu mriksa wong mau menèh. Yèn larané mau wis mrèmèn ngebeki awak sekojur lan kulité wis rata putih kabèh, wongé ditetepaké resik.

¹⁴ Nanging yèn metu korèngé, imam banjur kudu mriksa menèh. Lan yèn pancèn korèng, wongé kudu ditetepaké

najis, merga korèng kuwi nélakaké yèn wongé lara kusta.

¹⁵(13:14)

¹⁶Nanging yèn korèngé mari, lan dadi putih menèh, wongé kudu ngadhep marang imam menèh,

¹⁷supaya dipriksa. Yèn tetéla korèngé wis dadi putih, imam banjur netepaké wongé mau resik.

¹⁸Yèn ana wong wudunen, wis mari,

¹⁹nanging tilasé wudun mau abuh, lan rupané putih, utawa putih semu abang, wong mau kudu énggal-énggal sowan imam,

²⁰supaya dipriksa. Yèn kulit sing lara mau lekok ketimbang karo kulit ing sakiwa-tengené, sarta wulu sing ana ing kono malih dadi putih, imam kudu netepaké wong mau najis. Wudun kuwi tandhané yèn wong mau lara kusta.

²¹Nanging yèn manut pepriksan, wulu sing ana ing kono ora malih putih, lan panggonan kono ora lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené, nanging katon luwih putih, wong mau kudu dipisahaké lawasé pitung dina.

²²Yèn malané mrèmèn, imam kudu netepaké wong mau najis, merga lara kusta.

²³Nanging yèn tilasé wudun mau ora mrèmèn, wong kuwi ditepaké resik.

²⁴Yèn wong kulité kobong, lan tatuné kulit mau katon putih utawa putih semu abang,

²⁵wongé kudu dipriksa déning imam. Yèn wulu ing tatu mau dadi putih, lan tatuné lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené, kuwi tandha yèn tatu sing merga saka kobong mau saiki dadi lelara kusta. Mulané imam kudu netepaké wong kuwi najis.

²⁶Nanging yèn wulu ing tatu mau malih dadi putih, lan ora lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené, wong mau kudu dipisahaké lawasé pitung dina.

²⁷Let pitung dina imam kudu mriksa wong mau menèh, lan yèn larané pancèn mrèmèn temenan, kuwi tandha yèn wong mau lara kusta. Imam kudu netepaké wong mau najis.

²⁸Nanging yèn ajeg waé lan ora mrèmèn, lan mung belang, tandha yèn dudu lara kusta. Imam banjur kudu

netepaké wong mau resik, awit malané mau mung tatu merga gosong.

²⁹Yèn ana wong lanang utawa wadon lara kulit ing sirah utawa gulu,

³⁰wongé kudu dipriksakaké imam. Yèn panggonan sing lara mau lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené, lan rambut sing ana ing kono malih dadi kuning sarta rontog, kuwi tandha yèn wongé lara kusta. Wongé mau kudu ditetepaké najis.

³¹Yèn miturut pepriksané imam panggonan sing lara mau ora lekok ketimbang karo kiwa-tengené, nanging rambuté ora subur, wongé kudu dipisahaké pitung dina.

³²Sawisé pitung dina imam kudu mriksa panggonan sing lara mau menèh. Yèn larané ora mrèmèn lan rambuté ora malih semu kuning, apa menèh ora lekok ketimbang karo kulit ing kiwa-tengené,

³³wong mau kudu dicukur rambuté sing ana ing kiwa-tengené panggonan sing lara mau, lan kudu dipisahaké menèh pitung dina.

³⁴Ing dina kapituné, imam kudu mriksa menèh. Yèn larané ora mrèmèn lan kulit ing kono ora lekok ketimbang

karo kulit ing kiwa-tengené, wong mau ditetepna resik. Wongé banjur kudu ngumbah sandhangané.

³⁵ Nanging yèn larané mrèmèn sawisé wong mau ditetepaké resik,

³⁶ imam wis ora prelu mriksa apa rambuté wong mau malih semu kuning apa ora, merga wis cetha yèn wong kuwi najis.

³⁷ Nanging yèn manut penemuné imam, larané ora mrèmèn, lan rambut ing kono subur, kuwi tandha yèn larané wis mari, lan imam kudu netepaké wong kuwi resik.

³⁸ Yèn ana wong lanang utawa wadon sing kulité pating blentong,

³⁹ wong mau kudu dipriksakaké imam. Yèn blentongé mung semu putih, kuwi mung panu, lan wongé ditetepaké resik.

⁴⁰ Yèn wong lanang sirahé buthak, sisih ngarep utawa mburi, wong mau ora najis merga saka enggoné buthak.

⁴¹ (13:40)

⁴² Nanging yèn panggonan sing buthak mau ana tatuné putih semu abang, wong kuwi lara kusta.

⁴³ Mulané kudu dipriksakaké imam, lan yèn ketitik ana tatuné putih semu abang,

⁴⁴ imam kudu netepaké wong kuwi najis, merga nandhang lara kusta ing sirahé.

⁴⁵ Wong sing lara kusta, kudu nganggo sandhangan sing pating srempal, lan ora kena njungkti rambuté. Rainé sing ngisor kudu ditutupi, sarta alok-alok, "Najis! Najis!"

⁴⁶ Selawasé nandhang lelara mau, wong kuwi najis, wongé kudu manggon ing njaban désa, adoh saka wong liya-liyané.

⁴⁷ Yèn ana sandhangan sing amoh utawa suwèk, dadia sing digawé saka wol utawa léna,

⁴⁸ benang tenun utawa kulit,

⁴⁹ yèn panggonan sing amoh mau rupané semu ijo utawa semu abang, kuwi ateges ana budhugé sing wis mrèmèn; kudu dipriksakaké imam.

⁵⁰ Imam kudu mriksa barang mau lan nyingkiraké pitung dina.

⁵¹ Let pitung dina kudu dipriksa menèh, lan yèn rusaké wis semrambah, barang mau kudu dianggep najis.

⁵² Yèn wis kaya ngono mung kudu diobong.

⁵³ Nanging yèn manut pemriksané imam rusaké ora semrambah,

⁵⁴ imam kudu kongkonan ngumbah barang mau lan nyingkiraké lawasé pitung dina.

⁵⁵ Sawisé kuwi imam kudu mriksa menèh. Yèn panggonan sing rusak wernané ora malih, senajan rusaké ora mrèmèn, barang mau isih najis, dadi kudu diobong, ora preduli sing rusak mau pérangan sing ngarep apa sing mburi.

⁵⁶ Nanging yèn manut pemriksané imam rusaké ajeg, imam kudu nyuwèk pérangan sing rusak mau, dadia barangé saka tenun utawa saka kulit.

⁵⁷ Yèn panggonan sing disuwèk mau katon rusak menèh, kuwi tandha yèn rusaké mrèmèn. Barang mau kudu diobong déning sing duwé.

⁵⁸ Yèn sawisé dikumbah rusaké ilang, barang mau kudu dikumbah menèh. Sawisé kuwi lagi dianggep resik temenan.

⁵⁹ Mengkono prenatal bab sandhangan sing meprel, sing digawé saka léna utawa saka wol lan sedhéngah barang sing digawé saka kulit.

14¹ Gusti Allah maringaké prenatal-prenatal marang Musa,

² bab upacara mbirat najisé wong sing wis mari enggoné nandhang lara kusta. Wongé kudu ngadhep marang imam, supaya imam netepaké yèn wong mau ing dina kuwi wis resik.

³ Imam kudu ngajak wong mau metu saka désa, banjur dipriksa. Yèn larané wis mari temenan,

⁴ imam kudu ngandhani wongé, supaya nggawa manuk sing ora karam rong iji, karo kayu cemara Libanon satengkel, tali abang lan gagangé suket hisop siji.

⁵ Manuké sing siji kudu disembelèh ana ing kuwali saka lemah, sing isi banyu resik saka sumur.

⁶ Manuk liyané kudu dicelupaké ing getihé manuk sing wis disembelèh mau, bareng karo kayuné cemara, tali abang lan gagangé hisop.

⁷ Getihé manuk sing ana ing kuwali mau kudu dikepyur-kepyuraké déning imam menyang wong sing wis waras mau rambah ping pitu. Imam banjur netepaké yèn wong mau wis resik. Sawisé kuwi manuk sing isih urip mau diculaké ana ing ara-ara.

⁸ Wongé banjur dikon ngumbah sandhangané, nyukur sirahé lan adus.

Wong kuwi saiki resik lan kena mlebu ing désa, éwasemono durung kena mulih manggon ing omahé dhéwé nganti pitung dina lawasé.

⁹Sawisé pitung dina wong mau kudu nyukur sirahé menèh, semono uga jénggoté, alisé lan kabèh wulu ing badané sekojur. Sawisé kuwi kudu ngumbah sandhangané, banjur adus. Sawisé mengkono wong mau dadi resik manut prenataling agama.

¹⁰Ing dina kaping woluné wong mau kudu nggawa cempé lanang loro, cempé wadon siji, umur setaun, sing tanpa cacad, karo glepung telung kilogram, sing wis diulet karo lenga zaitun, sarta lenga zaitun sapratelon liter.

¹¹Imam kudu nggawa wongé lan pisungsungé menyang lawangé Kémah Palenggahané Allah.

¹²Cempéné lanang siji lan lengané zaitun sapratelon liter mau kudu disaosaké déning imam dadi kurban dhendha. Kurban kuwi pisungsung mligi konjuk marang Allah lan dadi bagéané imam.

¹³Imam kudu nyembelèh cempéné ing panggonan suci, sing adaté kanggo

nyembelèh kéwan sing dienggo kurban obongan. Cempé mau kudu disembelèh ing kono, merga kurban dhendha lan kurban pangruwating dosa kuwi suci banget, lan dadi bagéané imam.

¹⁴ Imam kudu ndulit getihé cempé mau lan nglèlètaké ing kupingé tengen wong sing arep ditetepaké resik mau, semono uga jempolé tangan tengen, lan jempolé sikil tengen.

¹⁵ Imam banjur ngesok lengané zaitun sethithik ing èpèk-èpèké kiwa.

¹⁶ Sarta nyelupaké drijiné tengen siji ing lenga sing ana ing èpèk-èpèké kiwa, banjur ngepyur-ngepyuraké lenga mau rambah ping pitu ing njeron Kémah Palenggahané Allah.

¹⁷ Imam banjur ndulit lenga sing ana ing èpèk-èpèké karo getihé cempé mau, dilèlètaké ing kupingé tengen wong mau, jempolé tangan tengen lan jempolé sikil tengen.

¹⁸ Turahané lenga sing ana ing tangané imam banjur diusapaké ing sirahé wong mau. Kaya mengkono patrapé nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama.

¹⁹ Sawisé mengkono imam banjur nyaosaké kurban pangruwating dosa lan nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama. Imam banjur kudu nyembelèh kéwan sing arep dienggo kurban obongan,

²⁰ lan nyaosaké kurban mau bebarengan karo kurban gandum ing mesbèh. Kaya mengkono patrapé nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama, supaya wongé dadi resik.

²¹ Yèn wongé mau ora duwé, lan ora kuwat nyaosaké kurban rupa kéwan telung iji, kaya sing ditetepaké, cukup nyaosaké cempé lanang siji waé. Kanggo kurban gandum cukup nyaosaké glepung sakilogram, sing diulet karo lenga zaitun; lan lenga zaitun sapratelon liter.

²² Kejaba kuwi iya kudu nyaosaké manuk dara utawa manuk drekuku loro; sing siji kanggo kurban pangruwating dosa, sijiné kanggo kurban obongan.

²³ Saosan mau kabèh kudu dipasrahaké marang imam ing lawangé Kémah Suci, nunggal dina karo upacara pasucèné.

²⁴ Cempé lan lengané zaitun kudu disaosaké déning imam dadi saosan

mligi konjuk marang Allah; barang mau dadi bagéané imam.

²⁵ Imam banjur kudu nyembelèh cempé mau, lan nglèlètaké getihé sethithik ana ing kupingé tengen wong sing lagi arep disucèkaké, semono uga ing jempolé tangan tengen, lan jempolé sikil tengen.

²⁶ Imam kudu ngesokaké lengané zaitun ing èpèk-èpèké dhéwé sing kiwa,

²⁷ banjur nyelupaké drijiné tengen siji ing lenga mau, dikepyur-kepyuraké rambah ping pitu ing njeron Kémah Palenggahané Allah.

²⁸ Lenga mau salong ana sing diusapaké wongé, ing panggonan sing mauné diusapi nganggo getih, yakuwi: kuping tengen, jempol tangan tengen, lan jempol sikil tengen wong sing lagi arep disucèkaké.

²⁹ Turahané lenga sing ana ing tangané imam kudu diusapaké ing sirahé wongé. Kaya mengkono patrapé nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama.

³⁰ Sawisé kuwi imam kudu nyaosaké salah siji dara utawa drekuku mau,

³¹ dienggo kurban pangruwating dosa; sijiné kanggo kurban obongan. Kaya

mengkono patrapé imam enggoné nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama.

³² Mengkono prenatalé ngresiki wong sing mauné lara kusta, mangka ora kuwat nyaosaké kurban-kurban sing ditetepaké kanggo upacara sesuci.

³³ Gusti Allah ndhawuhaké marang Musa lan Harun prenatal bab omah sing kena ing lelara budhug.

³⁴ "Samasa bangsa Israèl wis manggon ing Kanaan, tanah sing dijanjèkaké déning Gusti Allah.

³⁵ Sing sapa ngonangi tandha-tandhané lelara budhug ing omahé, kudu lapur karo imam.

³⁶ Sadurungé teka dhéwé mriksa, imam kudu akon ngetok-etokaké isining omah kabèh. Yèn ora ditokaké, barang-barang mau bakal ditetepaké najis. Imam kudu teka mriksa omah mau,

³⁷ endi sing kena ing lelara budhug. Yèn ana blentongé, rupané semu ijo utawa semu abang,

³⁸ imam kudu nutup omah mau lawasé pitung dina.

³⁹ Let pitung dina imam kudu teka mriksa menèh. Yèn blentongé mrèmèn,

⁴⁰ imam kudu mréntahaké ndhodholi bata lan lépané témbok sing blentong mau lan dibuwang ing sanjabané kutha ing panggonan sing najis.

⁴¹ (14:40)

⁴² Bata sing dibuwang mau diganti bata anyar lan dilépa nganggo lépa anyar.

⁴³ Yèn témbok mau ana blentongé menèh, mangka bata lan lépané sing lawas wis dibuwang,

⁴⁴ imam kudu teka mriksa menèh. Yèn blentongé wis mrèmèn tekan ngendi-endi, omah mau ditetepaké najis

⁴⁵ lan kudu dibrukaké. Kayu, bata lan lépané kabèh kudu dibuwang ing njaban kutha, ing panggonan sing najis.

⁴⁶ Sadurungé dibrukaké, sapa waé sing mlebu ing omah tutupan mau dadi najis nganti wayah surup.

⁴⁷ Sing sapa turon utawa mangan ing omah mau sandhangané kudu dikumbah.

⁴⁸ Yèn sawisé dilépa témboké mari blentongé, imam kudu teka mriksa lan netepaké omah mau resik, merga blentongé wis ilang babar pisan.

⁴⁹ Saraté netepaké omah mau resik manut prenataling agama kuwi

mengkéné: Imam kudu njupuk manuk loro, kayu cemara Libanon, tali abang lan gagang hisop.

⁵⁰ Manuk sing siji kudu disembelèh ing kuwali sing isi banyu resik saka sumur.

⁵¹ Kayuné cemara, tali abang, gagangé hisop lan manuk sing isih urip kudu dicemplungaké ing getihé manuk sing disembelèh lan ing banyu resik mau. Banyuné banjur diciprat-ciprataké ing omahé nganti rambah ping pitu.

⁵² Manuké sing isih urip banjur diculaké déning imam ing ara-ara sanjabané kutha. Mengkono patrapé imam enggoné nindakaké upacara nucèkaké omah supaya omah mau resik manut prenataling agama.

⁵³ (14:52)

⁵⁴ Mengkono prenatal bab lara kusta,

⁵⁵ plenthing, gudhig, korèng, panu utawa abuh, bab sandhangan lan omah sing kena lelara budhug.

⁵⁶ (14:55)

⁵⁷ Prenatan-prenatan kuwi kanggo dhasar netepaké najis lan orané sawijining barang, manut prenataling agama."

15 ¹ Gusti Allah ndawuhaké marang Musa lan Harun, prenatal-prenatan

² kanggo bangsa Israèl, mengkéné: "Umbel sing metu saka planangan kuwi najis,

³ iya sing ndlèwèr metu dhéwé, utawa sing kandheg, ora bisa metu, kuwi tetep najis.

⁴ Peturon sing dilungguhi utawa dituroni wong mau uga dadi najis.

⁵ Sapa sing nggepok wongé, nggepok peturoné utawa lungguh ing kono, utawa kena iduné, kudu ngumbah sandhangané lan kudu adus, sarta dadi najis tekan surup.

⁶ (15:5)

⁷ (15:5)

⁸ (15:5)

⁹ Lapak lan kursi sing dilungguhi wong sing kaya ngono mau uga dadi najis.

¹⁰ Sapa sing nggepok utawa sing ngangkat barang sing mentas dilungguhi utawa digepok wong mau, mangka ora wisuh tangan, kuwi najis tekan surup. Wong kuwi kudu ngumbah sandhangané lan adus; sarta najis tekan surup.

¹¹ (15:10)

¹² Grabah sing digepok wong sing kena memala mau kudu diremuk, baki saka kayu sing mentas dicekel kudu diasahi.

¹³ Yèn wong sing kena memala ngetokaké umbel mau wis mari, kudu ngentèni pitung dina. Sawisé kuwi kudu ngumbah sandhangané lan adus ing sumur, lagi dadi resik manut prenataling agama.

¹⁴ Ing wolung dinané wong mau kudu nggawa manuk dara utawa manuk drekuku loro menyang lawanging Kémah Suci, dipasrahaké marang imam.

¹⁵ Imam kudu nyaosaké manuk-manuk mau, sing siji kanggo kurban pangruwating dosa, sijiné kanggo kurban obongan. Mengkono patrapé nindakaké upacara pasucèn kanggo wong sing kena memala mau, manut prenataling agama.

¹⁶ Wong lanang sing ngetokaké mani kudu ngresiki awaké sekojur; wong mau najis tekan surup.

¹⁷ Apa waé, barang tenunan utawa kulit sing kena mani kudu dikumbah; barang mau najis tekan surup.

¹⁸Wonga lanang, wonga wadon, sawisé campur^g kudu adus; wong-wong mau najis tekan surup.

¹⁹Wong wadon sing lagi nggarap-sari^h kuwi najis lawasé pitung dina. Sapa sing nggepok wong wadon mau, najis tekan surup.

²⁰Barang sing dilungguhi utawa dituroni wong wadon sing lagi nggarap-sari, iya dadi najis.

²¹Sapa sing nggepok panggonan sing mentas dituroni utawa dilungguhi wong wadon sing lagi nggarap-sari, kudu ngumbah sandhangané lan adus; wong mau najis tekan surup.

²²(15:21)

²³(15:21)

²⁴Wong lanang sing nuroniⁱ wong wadon sing lagi nggarap-sari, kuwi najis lawasé pitung dina lan peturon sing dituroni mau iya dadi najis.

²⁵Wong wadon sing ngetokaké getih saliyané nggarap-sari, utawa luwih suwé enggoné ngetokaké getih ketimbang

^gcampur: bersetubuh (bhs. Ind.).

^hnggarap-sari: haid (bhs. Ind.).

ⁱnuroni: meniduri; bersetubuh (bhs. Ind.).

adaté, selawasé isih ngetokaké getih, dadi najis kaya yèn lagi nggarap-sari.

²⁶ Panggonan sing dituroni utawa dilungguhi uga dadi najis.

²⁷ Sapa sing nggepok panggonan mau iya dadi najis. Wong mau kudu ngumbah sandhangané; lan najis tekan surup,

²⁸ Yèn enggoné ngetokaké getih wis mampet, wong wadon mau kudu ngentèni pitung dina menèh. Lagi sawisé kuwi dadi resik manut prenataling agama.

²⁹ Ing wolung dinané wong mau kudu nggawa manuk dara utawa manuk drekuku loro, dipasrahaké marang imam ana ing lawangé Kémah Palenggahané Allah.

³⁰ Manuk sing siji disaosaké kanggo kurban pangruwating dosa, sijiné kanggo kurban obongan. Mengkono patrapé nindakaké upacara sesuci manut prenataling agama kanggo wong wadon."

³¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa, ngélikaké bangsa Israèl, supaya padha nggatèkaké awaké najis apa resik. Aja nganti wong-wong mau gawé najisé Kémah Suci, sing ana ing tengahé

bangsa mau. Sapa sing gawé najisé Kémah Suci bakal nemahi mati.

³² Mengkono mau prenatal-prenatan bab wong lanang sing ngetokaké umbel lan mani,

³³ bab wong wadon sing nandhang suker,^j sarta wong lanang sing nuroni wong wadon sing najis.

16 ¹ Sapatiné anaké Harun loro, nalika lagi padha marek ing ngarsané Allah, Allah banjur ngandika marang Musa,

² pangandikané, "Kandhaa karo kakangmu Harun, yèn mung olèh mlebu ing Papan Mahasuci sing ana ing samburiné geber, mung ing wektu sing wis Daktetepaké, merga ing kono enggon-Ku ngetingal ing méga, ing ndhuwuré Pethi Prejanjian. Yèn nerak dhawuh kuwi, Harun bakal mati.

³ Samasa mlebu kudu nggawa pedhèt lanang kanggo kurban pangruwating dosa, lan wedhus gèmbèl kanggo kurban obongan."

⁴ Gusti Allah banjur maringaké prenatal-prenatan mengkéné, "Sadurungé mlebu ing Papan Mahasuci,

^jsuker: nggarap-sari.

Harun kudu nganggo sandhangan imam, yakuwi klambi lan clana cendhak saka léna, sabuk lan serban."

⁵ Umat Israèl banjur kudu masrahaké wedhus lanang loro marang Harun, siji kanggo kurban pangruwating dosa, lan sijiné kanggo kurban bakaran.

⁶ Lan Harun kudu nyaosaké sapi lanang siji kanggo kurban pangruwating dosané dhéwé lan dosaning brayaté.

⁷ Wedhus lanang loro sing kanggo umat Israèl mau kudu digawa déning Harun menyang lawangé Kémah Suci.

⁸ Ana ing kono wedhus loro mau diundhi, sing siji ditengeri "kagem Gusti," sing sijiné "kanggo Azazèl".^k

⁹ Wedhus sing kagem Gusti kudu dienggo kurban pangruwating dosa.

¹⁰ Déné sing kanggo Azazèl kudu disaosaké ing ngarsané Allah urip-uripan, banjur diculaké ing ara-ara samun, kanggo Azazèl, supaya dosané umat Israèl diapura déning Allah.

^kAzazèl: namanipun dhemit ingkang manggèn ing ara-ara samun lan "ngwaosi" panggènan-panggènan ingkang cengkar lan suwung (Mat 12:43; Luk 11:24). Ing Prejanjian Anyar dhemit wau dipun sebat "Sétan".

¹¹ Sajroné nyaosaké sapi lanang kanggo kurban pangruwating dosané awaké dhéwé lan brayaté,

¹² Harun kudu njupuk padupan sing dikebaki mawa saka mesbèh, sarta menyan alus rong gegem, digawa menyang Papan Mahasuci.

¹³ Ana ing ngarsané Allah kono Harun kudu nguwuraké menyan mau ing pedupan. Keluké menyan mau bakal mulek ngebeki tutupé Pethi Prejanjian, supaya Harun ora weruh Pethi mau, sebab yèn weruh mesthi bakal mati.

¹⁴ Harun banjur kudu njupuk getihé sapi mau sethithik, dikepyur-kepyuraké nganggo drijiné ing tutupé Pethi Prejanjian sing sisih ngarep. Ngarepé Pethi uga dikepyuri rambah ping pitu.

¹⁵ Sawisé kuwi Harun kudu nyembelèh wedhus sing kanggo kurban pangruwating dosa. Getihé wedhus mau banjur kudu digawa menyang Papan Mahasuci, dikepyur-kepyuraké ing tutupé Pethi Prejanjian lan ing ngarepé, kaya patrapé ngepyur-ngepyuraké getihé sapi lanang mau.

¹⁶ Kaya mengkono patrapé nindakaké upacara kanggo nucèkaké Papan

Mahasuci saka najisé lan saka sakèhé dosané umat Israèl. Kémah Suci kuwi kudu disucèkaké, merga dumunung ana ing tengah-tengahé kémah, mangka kémah mau najis.

¹⁷Wiwit mlebu ing Papan Mahasuci nindakaké upacara sesuci nganti sametuné Harun saka ing kono, wong siji waé ora kena mlebu ing Kémah Suci. Sawisé rampung enggoné nindakaké upacara kanggo awaké dhéwé, banjur kanggo brayaté lan kanggo umat kabèh.

¹⁸Metu saka kono Harun kudu menyang mesbèh sing kanggo kurban obongan, nucèkaké mesbèh mau. Harun kudu njupuk getihé sapi lan getihé wedhus sethithik, disiramaké ing sungu-sungu sing ana ing pojoké mesbèh.

¹⁹Getih mau dikepyur-kepyuraké nganggo drijiné rambah ping pitu ing ndhuwur mesbèh. Mengkono patrapé nucèkaké mesbèh saka dosa-dosané umat Israèl, supaya mesbèh kuwi dadi suci.

²⁰"Sawisé rampung enggoné nindakaké upacara kanggo nucèkaké Papan Mahasuci lan pérangan-pérangané Kémah Suci sarta mesbèh, Harun banjur

kudu nyaosaké marang Allah wedhus urip sing kanggo Azazèl.

²¹ Harun kudu numpangaké tangané loro-loroné ing endhasé wedhus mau, karo ngakoni sakèhé keluputan, dosa lan paneraké umat Israèl. Srana mengkono durakané umat Israèl kabèh diemotaké ing endhasé wedhus mau. Wedhusé banjur kudu dieculaké ing ara-ara samun déning wong sing tinanggenah nindakaké.

²² Wedhus kuwi nyangga sakèhé dosané umat Israèl, digawa menyang panggonan sing cengkar lan suwung.

²³ Sawisé mengkono Harun kudu mlebu ing Kémah Suci nyopot sandhangané imam sing dienggo, banjur ditinggal ing kono.

²⁴ Dhèwèké nuli kudu adus ing panggonan sing suci lan nganggo sandhangané dhéwé. Sawisé mengkono banjur kudu metu nyaosaké kurban kanggo ngruwat dosané dhéwé lan dosané umat Israèl.

²⁵ Gajihé kéwan sing dienggo kurban pangruwating dosa banjur diobong ing mesbèh.

²⁶ Wong sing ngeculaké wedhus sing kanggo Azazèl ing ara-ara samun, sadurungé mlebu kémah kudu ngumbah sandhangané lan adus dhisik.

²⁷ Sapi lanang lan wedhus sing kanggo kurban pangruwating dosa, sing getihé digawa mlebu ing Papan Mahasuci kanggo ngruwat dosa, kudu digawa metu saka kémah lan diobong. Kulit, daging lan jeroané kudu diobong kabèh.

²⁸ Wong sing ngobong mau sadurungé mlebu kémah kudu ngumbah sandhangané lan adus."

²⁹ "Prenatan-prenatan ing ngisor iki kudu ditetepi selawas-lawasé. Saben tanggal sepuluh sasi kapitu, wong Israèl lan wong manca sing manggon ing satengahé umat mau kudu pasa lan ora kena nyambut-gawé, merga dina kuwi dina suci. Ing dina mau kudu dianakaké upacara kanggo nucèkaké bangsa Israèl saka dosané, supaya dadi resik manut prenataning agama.

³⁰ (16:29)

³¹ (16:29)

³² Imam Agung sing wis ditetepaké lan kejibah ngganti bapakné, kudu nindakaké upacara pasucèn mau. Imam

Agung mau kudu nganggo sandhangan imam,

³³ banjur nindakaké upacara nucèkaké Papan Mahasuci, pérangan-pérangané Kémah Suci, mesbèh, para imam lan umat Israèl kabèh.

³⁴ Upacara mengkono mau kudu ditindakaké setaun sepisan kanggo nucèkaké bangsa Israèl saka sakèhing dosané. Mengkono prenatal-prenatan sing kudu ditindakaké selawas-lawasé." Musa iya banjur nindakaké kaya sing didhawuhaké déning Allah.

17 ¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa,

² supaya nerusaké prenatal iki marang Harun, anak-anaké lan bangsa Israèl kabèh.

³ Yèn wong Israèl nyaosaké kurban marang Allah rupa sapi, wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa, kudu nyembelèh kéwan mau ing lawangé Kémah Suci. Yèn disembelèh ing liya panggonan, wong mau nerak Angger-angger Allah, merga mutahaké getih. Wong mau kudu disébrataké saka umaté Allah.

⁴ (17:3)

⁵ Maksudé prenatal iki supaya wiwit saiki bangsa Israèl yèn saos kurban rupa kéwan kudu disembelèh ana ing Kémah Palenggahané Allah, ora kaya biyèn ana ing ara-ara samun. Saiki saosan mau kudu digawa menyang lawangé Kémah Suci, dipasrahaké marang imam, nuli disembelèh ing kono dadi kurban keslametan.

⁶ Imam kudu nyiramaké getihé kéwan mau ing lambungé mesbèh, sing ana ing ngarep Kémah Suci, banjur ngobong gajihé, supaya gandané gawé renaning penggalihé Allah.

⁷ Bangsa Israèl kudu setya marang Allah lan babar-pisan ora kena nyembelèh kéwan dienggo kurban kanggo nyembah marang para dhemit, sing diarani "dhemit-wedhus". Prenatan iki kudu ditetepi ing selawas-lawasé.

⁸ "Yèn ana wong Israèl utawa wong manca sing manggon ing kono, saos kurban obongan utawa kurban liyané,
⁹ konjuk marang Allah, kudu disaosaké ana ing lawangé Kémah Suci. Yèn enggoné nyaosaké ana ing panggonan liya, wongé sing saos kurban mau kudu disébrataké saka umaté Allah.

¹⁰Yèn ana wong Israèl utawa wong manca sing manggon ing kono mangan daging sing isih ana getihé. Bakal diukum déning Allah lan disébrataké saka umat Israèl,

¹¹merga nyawané titah sing urip kuwi dunungé ana ing getih. Kuwi sebabé Allah dhawuh supaya getihé kabèh kudu disuntak ana ing mesbèh, kanggo ngruwat sakèhing dosané umat. Getih kuwi ngolèhaké panebusing dosa, merga ing getih mau ana nyawané.

¹²Kuwi sebabé wong Israèl lan wong manca sing manggon ing tengahé, ora kena mangan daging sing isih ana getihé.

¹³Wong Israèl utawa wong manca sing manggon ing antarané bangsa Israèl, samasa mbebedhag olèh kéwan utawa manuk sing ora karam, getihé kéwan mau kudu diwetokaké nganti atus lan diurugi lemah.

¹⁴Merga nyawané saben titah sing urip kuwi dunungé ana ing getih. Yakuwi sebabé Allah ora marengaké bangsa Israèl mangan daging sing isih ana getihé. Saben wong sing nindakaké

mengkono kudu disébrataké saka umaté Allah.

¹⁵ Wong Israèl utawa wong manca sing mangan dagingé kéwan sing mati lumrah, utawa sing matiné merga dimangsa kéwan galak, kudu ngumbah sandhangané, banjur adus. Wong mau najis nganti surup.

¹⁶ Sing ora nglakoni mengkono bakal kaukum."

18 ¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa,

² supaya nerusaké prenatal mau marang bangsa Israèl mengkéné: "Aku iki Pangéran, Allahmu.

³ Kowé aja padha tiru-tiru pretingkahé wong Mesir, panggonanmu mondhok biyèn, utawa tiru-tiru bangsa Kenaan, sing negarané saiki kokenggoni merga saka pitulungan-Ku.

⁴ Angger-angger-Ku tetepana lan dhawuh-Ku lakonana. Aku iki Pangéran Allahmu.

⁵ Prenatan-prenatan lan angger-angger peparing-Ku iki lakonana. Sing sapa nindakaké, uripé bakal slamet. Aku iki Allah."

⁶ Gusti Allah paring prenatal mengkéné: "Aja ana wong nuroni sanak-seduluré dhéwé.

⁷ Aja nuroni biyungmu, supaya ora ngrèmèhaké marang bapa lan biyungmu.

⁸ Aja nuroni seliré bapakmu, supaya kowé ora ngrèmèhaké bapakmu.

⁹ Aja nuroni sedulurmu utawa sedulurmu kuwalon, iya sing digedhèkaké bareng karo kowé, utawa sing ora.

¹⁰ Aja nuroni putumu, kuwi bakal gawé wirangmu dhéwé.

¹¹ Aja nuroni sedulurmu nunggal bapa-biyung, merga kuwi sedulurmu dhéwé.

¹² Aja nuroni mbokcilikmu, iya sedulé bapakmu, utawa sedulé ibumu.

¹³ (18:12)

¹⁴ Aja nuroni bojoné pamanmu, merga kuwi mbokcilikmu.

¹⁵ Aja nuroni mantumu

¹⁶ utawa bojoné kakangmu.

¹⁷ Aja nuroni wong wadon utawa putuné wadon wong sing wis tau kokturoni. Sebab bisa uga wong kuwi isih sedulurmu, lan kuwi nerak adat.

¹⁸ Aja amèk bojo ipému (seduluré bojomu), sajroné bojomu isih urip.

¹⁹ Aja nuroni wong wadon sing lagi nggarap-sari.

²⁰ Aja nuroni bojoné wong liya. Penggawé sing mengkono mau najis.

²¹ Aja ngrujuki anakmu dienggo sajèn marang Molokh, merga penggawé mengkono mau nyewiyah marang Asmané Allah.

²² Wong lanang ora kena nuroni padha wong lanang. Allah sengit marang penggawé sing mengkono kuwi.

²³ Iya wong lanang, utawa wong wadon, ora kena nuroni kéwan. Sapa sing nglakoni mengkono dadi najis.

²⁴ Kowé aja dadi najis merga tumindak sing mengkono mau, sebab iya merga saka tumindak sing mengkono kuwi wong kapir padha dadi najis, yakuwi sing padha manggon ing tanah Kanaan sadurungé kowé mlebu mrono. Mulané padha ditundhungi déning Allah, supaya kowé bisa manggon ing kono.

²⁵ Merga saka kalakuané sing duraka mau temah tanah sing dienggoni dadi najis. Mulané padha diukum déning Allah lan ora diparengaké manggon ana ing

kono. Nanging kowé aja pisan-pisan nglakoni sing mengkono. Kowé kabèh lan wong manca sing ana ing antaramu kudu padha netepi angger-anggeré Allah lan pepakoné,

²⁶ (18:25)

²⁷ (18:25)

²⁸ supaya kowé ora ketiban paukumané Allah lan ditundhung saka tanah kono, kaya sing dialami déning bangsa-bangsa kapisir sing manggon ing kono sadurungé kowé.

²⁹ Padha ngertia, yèn sapa sing nglakoni penggawé duraka, bakal disébrataké saka umaté Allah."

³⁰ Mulané Allah ngandika, "Padha netepna pepakon-pepakon-Ku lan aja niru penggawéné bangsa-bangsa kapisir sing biyèn manggon ing kono sadurungé kowé. Aja najisaké awakmu dhéwé srana nglakoni penggawé-penggawé mau. Aku iki Pangéran, Allahmu."

19 ¹ Gusti Allah utusan Musa ² ndhawuhaké marang bangsa Israèl mengkéné, "Kowé padha disuci, merga Aku, Allahmu suci.

³ Saben wong kudu ngajèni bapa-biyungé sarta nucèkaké dina Sabbath,

kaya sing Dakdhawuhaké. Aku iki Pangéran, Allahmu.

⁴ Kowé aja nyingkur marang Aku lan nyembah marang brahala-brahala. Aja gawé lan nyembah brahala saka barang pelikan.¹ Aku iki Pangéran, Allahmu.

⁵ Yèn kowé saos kurban keslametan, kudu manut prenatal sing Daktetepaké.

⁶ Dagingé kéwan kudu dipangan tunggal dina karo enggoné nyembelèh, utawa ésuké. Daging sing isih turah ing dina kateluné kudu diobong,

⁷ merga daging mau najis. Yèn meksa dipangan, kurbané Daktampik.

⁸ Sapa sing mangan daging mau, kuwi keluputan, merga nganggep daging sing wis dipething kanggo Aku kaya daging lumrah. Wong mau kudu disébrataké saka umat Israèl.

⁹ Yèn kowé derep, aja ngenèni gandum sing ana ing pinggir, lan aja ngasag gandum sing kliwatan.

¹⁰ Kowé aja bali menyang kebon anggurmu nglumpukaké woh anggur sing kecècèr. Kuwi dadi pandumané wong miskin lan wong manca. Aku iki Pangéran, Allahmu.

¹pelikan: tambang (bhs. Ind.).

¹¹ Kowé aja nyolong, ngapusi utawa goroh.

¹² Aja janji nganggo sumpah yèn sejatiné ora arep koktetepi, supaya aja nyawiyah Asmané Pangéran, Allahmu.

¹³ Kowé ora kena meres pepadhamu utawa ngrampas barangé. Opahé buruhmu aja kokcandhet, senajan mung sedina waé.

¹⁴ Kowé ora kena ngujar-ujari wong budheg, lan aja masang sandhungan ing ngarepé wong wuta, sing marakaké wong mau kesandhung. Kowé kudu wedi karo Allah; Aku iki Pangéran, Allahmu.

¹⁵ Enggonmu ngadili wong prekaran, kudu sing jujur lan adil. Aja ngéloni wong miskin lan éring marang wong sugih.

¹⁶ Kowé aja nyebar crita sing ora nyata sing gawé èlèké jenengé pepadhamu. Yèn pati-uripé wong sing didakwa ing pengadilan gumantung ing prekara sing lagi diadili, yèn paseksimu mau bisa mitulungi wongé, kowé awèha paseksi. Aku iki Allah.

¹⁷ Aja ngendhem sengit marang liyan. Prekara sing marakaké tukar padu, rembugan sing apik, supaya kowé aja gawé dosa merga wong mau.

¹⁸ Kowé aja males piala marang pepadhamu, utawa ngendhem sengit marang sapa waé, malah tresnaa marang pepadhamu kaya enggonmu nresnani marang awakmu dhéwé. Aku iki Allah.

¹⁹ Dhawuh-Ku èstokna. Kéwan sing ora padha bangsané aja kokkawinaké. Pategalan siji aja koksebari wijiné tetanduran loro sing ora padha bangsané. Kowé aja nganggo sandhangan tenunan sing ditenun nganggo benang sing ora padha jinisé.

²⁰ Yèn ana wong lanang sing wis janji arep ngedol batur-tukoné wadon marang wong lanang liya, sing arep nyelir batur mau, mangka sadurungé dibayar wis dituroni dhisik, wong mau lan baturé kudu diukum, nanging aja diukum pati, merga wong wadon kuwi batur-tukoné.

²¹ Wong lanang mau kudu nggawa wedhus lanang siji menyang Kémah Suci kanggo kurban dhendha.

²² Imam kudu nyaosaké wedhus mau kanggo kurban pasucèn, supaya dosané wongé dibirat, temah Allah bakal ngapura.

²³Yèn kowé padha mlebu ing tanah Kenaan lan nenandur woh-wohan rupa-rupa, wohé kudu kokanggep najis lan ora kena kokpangan nganti telung taun lawasé.

²⁴Ing taun kaping paté wohé wit-witan mau kudu koksaosaké dadi kurban konjuk marang Allah, kanggo nélakaké panuwunmu marang Aku, Allahmu.

²⁵Lagi taun kaping limané kowé padha olèh mangan wohé. Yèn prenatal-prenatan iki koklakoni, wohé wit-witanmu bakal saya wuwuh akèh. Aku iki Pangéran, Allahmu.

²⁶Kowé ora kena mangan daging sing isih ana getihé. Kowé ora kena nindakaké ngèlmu tenung lan pétungan rupa apa waé.

²⁷Rambutmu ora kena kokpèthèk^m utawa kokkuncung. Kowé ora kena nyukur jénggotmu.

²⁸Kowé ora kena natoni kulitmu karo digambari tandha-tandha utawa dipinggeti kanggo pengéling-éling marang wong mati. Aku iki Pangéran, Allahmu.

^mpèthèk: kados kuncung ing ngiringan kiwa-tengen.

²⁹ Kowé ora kena najisaké anakmu wadon kokdadèkaké wanita tuna susila ing papan panyembahan brahala. Srana tindak mengkono kowé padha mèlu nyembah brahala lan marakaké wong sanegara padha laku jina.

³⁰ Padha netepana prenatalé Sabbath, lan ngurmatana Pedaleman-Ku. Aku iki Allah.

³¹ Kowé ora kena njaluk pamrayoga karo dhukun utawa sedhéngah wong sing lelayanan karo rohé wong mati. Yèn kowé nindakaké sing mengkono, kowé bakal dadi najis. Aku iki Pangéran, Allahmu.

³² Kowé kudu ngajèni marang wong sing akèh umuré. Padha wedia marang Allah. Panjenengané hurmatana, merga Aku iki Allahmu.

³³ Wong manca sing ana ing tengahmu aja koksiya-siya.

³⁴ Wong-wong mau anggepen kaya bangsamu dhéwé, lan tresnanana kaya enggonmu nresnani marang awakmu dhéwé. Élinga yèn kowé dhéwé biyèn iya tau dadi wong manca ing tanah Mesir. Aku iki Pangéran, Allahmu.

³⁵ Kowé ora kena ngapusi wong liya srana migunakaké piranti palsu, dadia sing kanggo ngukur, iya sing kanggo nimbang utawa kanggo naker.

³⁶ Piranti sing kanggo ngukur, nimbang lan naker kudu sing cocog. Aku iki Yéhuwah, Allahmu, kang wis ngirid lakumu saka tanah Mesir.

³⁷ Sakèhé angger-angger lan pepakon-Ku padha tetepana. Aku iki Allahmu."

20 ¹ Gusti Allah ngutus Musa, ² ndhawuhaké marang bangsa Israèl mengkéné, "Sapa ing antaramu utawa wong manca sing manggon ing tengahmu, sing ngulungaké anaké dienggo sajèn marang Molokh, kudu dibenturi watu nganti mati déning wong kabèh sing manggon ing kono.

³ Wong sing ngulungaké anaké kanggo sajèn marang Molokh kuwi najisaké Kémah Suci lan nyewiyah marang Asma-Ku kang suci, temah Aku bakal ngukum wong mau, lan ora Dakanggep umat-Ku.

⁴ Yèn masarakat ing kono éthok-éthok ora weruh penggawéné wong mau lan ora nindakaké paukuman pati marang wong mau,

⁵ Aku dhéwé sing bakal ngukum wong mau sabrayaté kabèh, uga kabèh wong sing katut wong mau nyingkur marang aku lan nyembah marang Molokh.

⁶ Yèn ana wong merdhukun marang wong sing lelayanan karo rohé wong mati, wong mau bakal Dakukum, lan Daksébrataké saka umat-Ku.

⁷ Padha disuci, merga Aku iki Pangéran, Allahmu.

⁸ Netepana angger-angger-Ku, merga Aku iki Allah, lan kowé kabèh Daksengker dadi duwèk-Ku."

⁹ Gusti Allah maringaké prenatal-prenatal mengkéné: "Sapa sing nyupatani bapak utawa biyungé diukum pati. Wong mau mati merga salahé dhéwé.

¹⁰ Yèn ana wong Israèl laku jina karo bojoné pepadhané wong Israèl, sing laku jina mau karo-karoné kudu diukum pati.

¹¹ Wong lanang sing nuroni seliré bapakné kuwi gawé wirangé bapakné. Sing laku jina mau karo-karoné kudu diukum pati. Matiné mau merga saka salahé dhéwé.

¹² Wong lanang sing nuroni mantuné, karo-karoné kudu diukum pati, merga

padha murang sarak, mulané patiné mau merga saka salahé dhéwé.

¹³Yèn ana wong lanang nuroni padha wong lanang, karo-karoné kudu diukum pati, merga nglakoni penggawé sing jember, patiné mau merga saka salahé dhéwé.

¹⁴Yèn ana wong lanang ngepèk wong wadon karo ibuné wong wadon mau pisan, telu-teluné kudu diukum pati-obong, merga wis padha tumindak sing ora patut. Lelakon sing mengkono aja nganti kedadéan ing antaramu.

¹⁵Yèn ana wong lanang nuroni kéwan, wong sakéwané kudu diukum pati.

¹⁶Yèn ana wong wadon nuroni kéwan, wong sakéwané kudu diukum pati. Patiné mau merga saka salahé dhéwé.

¹⁷Yèn ana wong lanang nuroni seduluré dhéwé tunggal bapak utawa tunggal biyung, karo-karoné kudu dianggep nglakoni penggawé nistha, mula kudu disingkiraké saka masarakat kono. Wong mau wis nuroni seduluré tunggal bapa-biyung, dadi kudu diukum.

¹⁸Wong lanang sing nuroni wong wadon sing lagi nggarap-sari, karo-karoné kudu ditundhung saka masarakat kono, merga

wis padha nerak prenatal bab kasucèn sing ditetepaké déning agama.

¹⁹Yèn ana wong lanang sing nuroni mbokciliké, loro-loroné kudu diukum, merga wis nerak prenataling adat.

²⁰Yèn ana wong lanang nuroni bojoné pamané, kuwi gawé wirangé pamané. Karo-karoné Dakukum, ora duwé anak.

²¹Yèn ana wong lanang ngepèk bojoné kakangné, bakal ora duwé anak nganti sapatiné. Penggawéné wong mau jember lan gawé wirangé kakangné."

²²Gusti Allah ngandika, "Kowé padha netepana angger-angger lan pepakon-Ku, supaya aja katundhung saka tanah Kenaan, tanah anjoning lakumu.

²³Kowé ora kena mèlu-mèlu adat tata-carané wong ing kono. Wong-wong kampir kuwi durakané gawé pegeling ati-Ku. Mulané Daktundhung, supaya kowé bisa manggon ing kono.

²⁴Aku wis janji maringaké tanah sing lohjinawi kuwi marang kowé dadi duwèkm, mulané iya bakal Dakleksanani. Aku iki Allahmu, sing milih kowé saka antarané bangsa-bangsa.

²⁵Mulané kowé kudu padha bisa mbédakaké klawan titi endi kéwan utawa

manuk sing karam lan endi sing ora. Aja padha mangan kéwan utawa manuk sing karam. Kéwan sing wis Daktetepaké karam iki aja kokpangan, supaya kowé ora dadi najis.

²⁶ Kowé wis Dakpilih saka antarané bangsa-bangsa, supaya dadi duwèk-Ku dhéwé. Kowé kudu padha suci, merga Aku iki Allah kang suci.

²⁷ Saben wong dadia lanang utawa wadon sing lelayanan karo roh-rohé wong mati, kudu dibenturi watu nganti mati. Patiné mau merga saka salahé dhéwé."

21 ¹ Gusti Allah ndhawuhi Musa maringaké prenatal marang para imam anak-turuné Harun mengkéné: "Imam ora kena najisaké awaké merga layad, mèlu upacara penguburané sanak-seduluré.

² Kejaba yèn sing mati mau ibuné, bapakné, anaké lanang utawa wadon, sedulé lanang,

³ utawa sedulé wadon sing durung kawin, lan manggon nunggal saomah.

⁴ Imam ora kena najisaké awaké merga layad wong mati, sing ana alurané sedulé kadang katut.

⁵Imam ora kena nyukur sirahé, pérangan sing endi waé; ora kena ngethok jénggoté, utawa natoni awaké nganggo piranti landhep, kanggo nélakaké enggoné susah merga kepatèn.

⁶Imam mau Daksengker dadi kagungan-Ku dhéwé, mulané ora kena gawé kucemé asma-Ku. Imam kuwi wong sing nyaosaké kurban dhaharan konjuk marang Aku, mulané kudu suci.

⁷Imam ora kena kawin karo wanita tilas tuna susila utawa wong wadon sing dudu prawan, utawa wong sing pegatan, merga imam kuwi duwèk-Ku dhéwé.

⁸Imam kudu ngakoni lan rumangsa dadi wong sing Daksengker kanggo Aku dhéwé, merga dhèwèké kuwi wong sing nyaosaké kurban dhaharan konjuk marang Aku. Aku iki Allah kang suci lan kang nucèkaké umat-Ku.

⁹Yèn anaké wadon imam dadi wanita tuna susila, kuwi ngina bapakné, mulané kudu diobong nganti mati.

¹⁰Déné Imam Agung disengker kagem Allah dadi imam, nganggo dijebadi lenga suci ing sirahé lan srana dienggoni sandhangan imam. Mulané rambuté ora kena dioré utawa ora kena nyuwèk

sandhangané kanggo nélakaké susahing atiné merga kepatèn.

¹¹ Imam Agung kuwi disaosaké marang Aku dadi wong sing Daksengker, mulané ora kena najisaké awaké; ora kena najisaké Kémah Suci merga metu saka kono, lan mlebu ing omah sing ana layoné, senajan kuwi layoné bapak utawa ibuné dhéwé.

¹² (21:11)

¹³ Imam Agung kudu kawin karo prawan saka taleré dhéwé, ora kena kawin karo randha utawa wong wadon sing dipegat, utawa wanita tilas tuna susila.

¹⁴ (21:13)

¹⁵ Yèn ora mengkono anak-anaké sing mesthiné suci bakal dadi najis. Aku iki Allah, sing wis nyengker wong mau dadi Imam Agung."

¹⁶ Dhawuhé Allah marang Musa

¹⁷ kanggo Harun, "Yèn ana anakmu sing awaké cacad ora kena nyaosaké kurban dhaharan konjuk marang Aku. Iki prenatal kanggo selawas-lawasé.

¹⁸ Wong sing awaké cacad ora kena nyaosaké kurban, kayata: wong wuta, wong lumpuh, wong sing cacad irungé;

¹⁹semono uga wong sing tangané apus, utawa wong sing sikilé pincang;

²⁰wong sing bungkok utawa cébol; wong sing lara mripaté, utawa duwé lara kulit, lan wong sing dikebiri.

²¹Anak-turuné Imam Harun sing awaké cacad ora kena nyaosaké kurban konjuk marang Aku.

²²Nanging olèh mangan panganan sing disaosaké marang Aku, dadia kurban dhaharan sing suci, utawa kurban dhaharan sing mligi kanggo Aku dhéwé.

²³Wong sing cacad mau ora kena cedhak-cedhak karo geber suci utawa cedhak-cedhak karo mesbèh. Wong mau ora kena gawé najisé piranti-piranti sing disengker kanggo Aku, merga Aku iki Allah, lan iya Aku sing nyengker piranti-piranti mau."

²⁴Kuwi kabèh didhawuhaké déning Musa marang Harun, marang anak-anaké lan marang umat Israèl kabèh.

22 ¹Gusti Allah ngandika marang Musa,

²supaya nglantaraké dhawuhé marang Harun lan anak-anaké mengkéné, "Kowé aja gawé kucemé asma-Ku kang suci. Mulané sesaosan-sesaosané umat

Israèl sing konjuk marang Aku kudu koksosaké klawan hurmat. Aku iki Allah.

³Yèn ana salah sijiné anak-turunmu sing kaanané najis, mangka nyedhaki sesaosané umat Israèl sing konjuk marang Aku. Wong mau ora kena nyaosaké kurban menèh ana ing mesbèh. Aku iki Allah.

⁴Yèn ana anak-turuné Harun sing lara kusta, utawa nandhang memala ngetokaké mani, wong mau ora kena mangan sesaosan suci, yèn durung ditetepaké resik manut prenatalé agama. Imam dadi najis menawa nggepok barang sing najis merga saka layon. Imam uga najis yèn nandhang memala ngetokaké mani,

⁵utawa yèn nggepok kéwan utawa wong sing najis.

⁶Imam sing najis, kuwi najisé tekan surup. Sawisé surup wong mau durung kena mangan barang sesaosan, menawa durung adus.

⁷Sawisé adus lagi kena mangan saka sesaosan suci mau, merga kuwi pancèn pangané.

⁸ Imam ora kena mangan dagingé kéwan sing mati ngurag utawa sing matiné merga dimangsa kéwan galak. Yèn mangan, imam mau dadi najis. Aku iki Allah.

⁹ Kabèh imam kudu netepi prenatal-prenatan sing wis Daktetepaké. Yèn ora, bakal keluputan lan nemahi mati, merga nerak prenatal-prenatan sing suci mau. Aku iki Allah, lan Aku sing nyengker para imam dadi kagungan-Ku.

¹⁰ Sesaosan sing disengker konjuk marang Aku mung olèh dipangan déning brayaté imam dhéwé. Wong liya ora kena, senjata dadi saomah utawa nyambut-gawé kanggo imam.

¹¹ Nanging batur-tukoné imam, sing dituku lan dibayar nganggo dhuwité imam dhéwé, utawa lair ing omahé imam mau, olèh mangan pangan sing kanggo imam mau.

¹² Anaké wadon imam, sing kawin karo wong dudu imam ora kena mangan saka sesaosan sing disengker konjuk marang Aku.

¹³ Nanging yèn wis randha utawa pegatan lan ora duwé anak, lan wis mulih ing omahé wong tuwané, sarta

uripé gumantung wong tuwané, olèh mangan pangan sing kanggo imam. Mung brayaté imam dhéwé kena mangan saka sesaosan sing digawé kurban.

¹⁴ Menawa ana wong sing dudu brayaté imam, ora kejarag mangan saka pangan sesaosan suci mau, wongé kudu ngijoli regané pangan mau kabèh, diluwihi sapralimané.

¹⁵ Para imam ora kena awèh dhadhakan nganti sesaosan sing konjuk marang Aku, dicecamah,

¹⁶ merga nglilakaké sesaosan suci mau dipangan déning wong sing ora wenang mangan. Kuwi bakal njalari wong mau keluputan lan kena paukuman. Aku iki Allah, lan Aku sing nyengker sesaosan mau."

¹⁷ Gusti Allah ngandika marang Musa, supaya

¹⁸ nglantaraké dhawuh marang Harun, anak-anaké lan umat Israèl kabèh, prenatal-prenatal mengkéné: "Menawa ana wong Israèl utawa wong manca sing manggon ing kono nyaosaké kurban obongan kanggo ngluwari kaulé, utawa kanggo saos sukur metu saka rilaning atiné dhéwé: Kéwan sing dienggo kurban

kudu lanang lan tanpa cacad, supaya ditampi déning Allah.

¹⁹ (22:18)

²⁰ Menawa kéwané ana cacadé, Allah ora bakal kersa nampi.

²¹ Menawa ana wong nyaosaké kurban keslametan konjuk marang Allah kanggo ngluwari kaulé, utawa kanggo saos sukur metu saka rilaning atiné dhéwé, kéwané kudu tanpa cacad supaya ditampi déning Allah.

²² Aja nyaosaké kurban marang Allah kéwan sing picak, sing balungé tugel, sing buntung, sing wudunen sing ana nanahé, sing kena lara kulit utawa gudhigen. Kéwan-kéwan sing mengkono mau aja koksaosaké kanggo kurban dhaharan ana ing mesbèh.

²³ Kurban sing disaosaké metu saka rilaning atiné dhéwé mau kena rupa kéwan sing cacad awaké, nanging kéwan sing mengkono mau ora kena kanggo kurban ngluwari kaul.

²⁴ Ora kena saos kurban konjuk marang Allah rupa kéwan sing dikebiri srana dijepit, diiris, digecak utawa dikethok. Aja ana sing nglakoni penggawé mengkono mau ing tanahmu.

²⁵ Kéwan pawèhé wong manca ora kena digawé kurban dhaharan. Kéwan sing mengkono mau dianggep cacad, dadi ora bakal ditampi déning Allah.

²⁶ Pedhèt, cempé wedhus gèmbèl, utawa wedhus jawa sing mentas lair, kudu diworaké karo emboké nganti pitung dina lawasé. Sawisé kuwi lagi kena kanggo saos kurban dhaharan.

²⁷ (22:26)

²⁸ Sapi lan pedhèté, wedhus gèmbèl lan cempéné, wedhus jawa lan cempéné aja digawé kurban nunggal sedina.

²⁹ Menawa nyaosaké kurban pamuji konjuk marang Allah kudu manut prenatal, supaya kurban mau ditampi déning Allah.

³⁰ Kurban kudu dipangan ing dina iku uga, lan ora kena dingèngèh tekan ésuké."

³¹ Gusti Allah ngandika, "Dhawuh-dhawuh-Ku tetepana. Aku iki Allah.

³² Aja gawé kucemé asma-Ku. Umat Israèl kabèh kudu ngakoni yèn Aku iki suci. Aku iki Allah, kang nucèkaké kowé kabèh.

³³ Aku kang ngirid kowé metu saka ing tanah Mesir, supaya Aku dadi Allahmu, Aku iki Allah."

23 ¹ Gusti Allah maringaké prenatal-prenatan marang Musa, bab dina-dina riaya agama, mengkéné, "Ing dina riaya bangsa Israèl kudu nglumpuk ngibadah.

² (23:1)

³ Sajroné nem dina kowé padha nyambuta-gawé, nanging élinga, dina kapitu, dina Sabbath, kuwi dina kanggo ngaso. Ing dina mau aja padha nyambut-gawé, nanging kudu nglumpuk ngibadah.

⁴ Ing wektu-wektu sing wis ditetepaké, dina-dina riaya mau kudu diumumkané."

⁵ "Tumindaké Riaya Paskah kuwi kanggo ngluhuraké Gusti Allah; kawiwitan ing wayah suruping srengéngé, tanggal patbelas, sasi kapisan.

⁶ Ésuké, tanggal limalas kuwi wiwité Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi. Sajroné pitung dina kowé padha ora kena mangan roti sing digawé nganggo ragi.

⁷ Iya sajroné pitung dina mau kowé kudu saos kurban dhaharan konjuk marang Allah. Ing dinané kapisan

lan dinané kapitu kowé kudu padha nglumpuk ngibadah lan ora kena nyambut-gawé.

⁸ (23:7)

⁹Yèn kowé wis manggon ing tanah Kenaan lan panèn gandum, kowé kudu masrahaké marang imam, gandum saunting sing kokenèni dhisik dhéwé.

¹⁰ (23:9)

¹¹Ing dina candhaké dina Sabbath gandum mau kudu disaosaké kagem Allah piyambak, supaya rena penggalihé.

¹²Tunggal dina enggonmu nyaosaké kurban gandum mau, kowé iya kudu nyaosaké kurban obongan rupa wedhus gèmbèl, sing umur setaun lan tanpa cacad.

¹³Ing wektu iku uga kowé kudu nyaosaké kurban dhaharan rupa glepung rong kilogram, diulet karo lenga zaitun. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Allah, lan iya dibarengi saosan anggur saliter.

¹⁴Menawa durung nyaosaké kurban mau kabèh, kowé ora kena mangan gandummu anyar mau, embuh mentah, embuh dipanggang utawa dibakar.

Prenatan iki kudu ditetepi déning anak-turunmu kabèh selawas-lawasé."

¹⁵"Wiwit dina sawisé Sabbath, yakuwi wektumu nyaosaké gandum saunting sing kawitan, ngétunga pitung minggu wutuh.

¹⁶Ing dina kaping sèketé, yakuwi Sabbath sing kapitu, kowé kudu padha nyaosaké gandum menèh konjuk marang Allah.

¹⁷Saben brayat kudu nggawa roti loro, kasaosaké dadi saosan mirunggan kagem Allah. Saben roti mau kudu digawé saka glepung rong kilogram, diolah nganggo ragi lan kudu disaosaké dadi kurban gandum sing dienèni dhisik dhéwé.

¹⁸Bareng karo roti mau umat Israèl kudu nyaosaké wedhus gèmbèl pitu sing umur setaun, sapi lanang siji, lan wedhus jawa loro. Kabèh kudu mulus, tanpa cacad. Kéwan-kéwan mau kudu disaosaké dadi kurban obongan konjuk marang Allah, bebarengan karo kurban gandum lan kurban anggur. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

¹⁹ Iya nyaosna wedhus jawa lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa, lan cempé wedhus gèmbèl lanang loro, umur setaun, kanggo kurban keslametan.

²⁰ Roti lan cempé wedhus gèmbèl loro mau disaosna déning imam dadi saosan mirunggan kagem Allah lan kuwi dadi bagéané imam. Saosan-saosan kuwi barang suci.

²¹ Ing dina mau kowé padha ora kena nyambut-gawé, kudu padha nglumpuk ngibadah. Anak-turunmu sing padha manggon ing endi waé kudu padha netepi prenatal iki selawas-lawasé.

²² Yèn kowé panèn, aja ngenèni gandum sing ana ing pinggiring palemahanmu, lan aja mbalèni gandum sing kecècèr. Kuwi bagéané wong-wong miskin lan wong-wong manca. Aku Pangéran, Allahmu."

²³ "Tanggal siji sasi kapitu kudu diriyakaké kaya dina Sabbath. Ing dina iki samasa krungu swarané slomprèt, kowé kabèh kudu nglumpuk ngibadah.

²⁴ (23:23)

²⁵ Padha nyaosna kurban dhaharan konjuk marang Allah, lan aja nyambut-gawé."

²⁶ "Tanggal sepuluh sasi kapitu kuwi dina pangruwating dosané umat, lan kudu diriayakaké nganggo upacara taunan. Ing dina mau kowé kabèh kudu padha pasa, lan nglumpuk ngibadah, sarta nyaosaké kurban dhaharan konjuk marang Allah.

²⁷ (23:26)

²⁸ Ing dina kuwi kowé ora kena nyambut-gawé, merga ing dina mau dianakaké upacara ngruwat dosa.

²⁹ Sapa sing mangan ing dina mau kudu disébrataké saka umaté Allah.

³⁰ Sapa sing nyambut-gawé ing dina kuwi bakal diukum pati déning Allah.

³¹ Prenatan iki kudu ditetepi déning anak-turunmu kabèh, senajan manggon ana ing ngendi waé.

³² Wiwit tanggal sanga soré ing wektu srengéngé surup tekan soré candhaké, kudu kokriayakaké kaya dina Sabbath. Sedina sewengi mau kowé kudu padha pasa, ora kena mangan apa-apa."

³³ "Riaya Tarub Godhong kawiwitan tanggal limalas, sasi kapitu lan lawasé pitung dina.

³⁴ (23:33)

³⁵ Sajroné pitung dina mau kowé saben dina kudu nyaosaké kurban dhaharan. Ing dina kapisan lan kawolu kowé kudu padha nglumpuk ngibadah lan nyaosaké kurban dhaharan sarta ora kena nyambut-gawé.

³⁶ (23:35)

³⁷ (Kuwi mau kabèh dina-dina riaya sing kudu padha kokriayakaké. Ing dina-dina riaya mau kowé kudu padha ngluhuraké Allah srana nglumpuk ngibadah lan nyaosaké kurban dhaharan, kurban obongan, kurban gandum, kurban kéwan lan kurban anggur, manut kepreluan sedina-dinané.

³⁸ Dina-dina riaya mau dina Sabbath mirunggan, kejaba dina Sabbath sing lumrah, tambahé enggonmu padha saos kurban ngluwari kaul, lan tambahé kurban sukuran sing koksaosaké marang Allah.)

³⁹ Bubar panèn kowé kudu padha nganakaké kabungahan lawasé pitung dina, wiwit tanggal limalas sasi kapitu. Dina sing kawitan kuwi dina Sabbath mirunggan.

⁴⁰ Ing dina mau kowé kudu ngundhuh woh-wohan sing apik dhéwé saka

wit-witanmu. Banjur iya njupuka godhong palem lan pangé wit-witan sing godhongé ngrembuyung, banjur padha bebungaha ing dina riaya agama kuwi kanggo ngluhuraké Pangéran, Allahmu.

⁴¹ Riaya mau lawasé pitung dina.

Anak-turunmu kudu netepi prenatal iki ing selawas-lawasé.

⁴² Sajroné pitung dina mau umat Israèl kabèh kudu padha manggon ing kémah sing digawé saka gegodhongan,

⁴³ supaya anak-turunmu padha ngertia, yèn Allah ndhawuhaké marang bangsa Israèl manggon ing kémah sing presaja, nalika ngirid bangsa mau metu saka ing tanah Mesir. Panjenengané kuwi Pangéran, Allahmu."

⁴⁴ Musa ngumumaké marang bangsa Israèl prenatal-prenatal bab patrapé ngriyakaké dina-dina riaya agama mau kanggo ngluhuraké Allah.

24 ¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa,

² maringaké prenatal-prenatal marang bangsa Israèl mengkéné, "Padha nyaosna lenga zaitun sing murni lan sing apik dhéwé kanggo lampu-lampu

panjeran sing ana ing Kémah Suci, supaya bisa murub terus.

³Saben soré Harun kudu nyumed lampu-lampu mau, dipanjer wiwit soré nganti ésuk, ana ing sanjabané geber, ing ngarepé Pethi Prejanjian, sing ana ing Sasana Mahasuci. Prenatan iki kudu ditetepi ing selawas-lawasé.

⁴Harun kudu ngupakara lampu-lampu sing ana ing jagragⁿ emas murni. Lampu-lampu mau kudu ajeg dipasang lan dipanjer ana ing Kémah Suci."

⁵"Njupuka glepung gandum pilihan rolas kilogram, lan gawéa roti rolas iji.

⁶Roti mau sèlèhna ing méja sing dilapis emas, sing ana ing Kémah Suci. Dadèkna rong tumpuk, satumpuké nem iji.

⁷Saben setumpuk dokokana menyan murni. Menyan kuwi minangka gantiné roti, tandha yèn rotiné wis disaosaké dadi kurban dhaharan marang Allah.

⁸Saben dina Sabbath kudu ana roti kaya mengkono kuwi ana ing Kémah Suci; kuwi prenatan kanggo ing selawas-lawasé, sing kudu ditetepi déning umat Israèl.

ⁿjagrag: ajug-ajug.

⁹ Roti mau dadi bagéané Harun lan anak-turuné. Lan kudu dipangan ing panggonan suci, merga roti mau klebu dhaharan sing kasaosaké marang Allah kanggo pangané para imam."

¹⁰ Ing panggonané umat Israèl kono ana wong lanang, bapakné wong Mesir lan ibuné wong Israèl, jenengé Sélomit. Sélomit kuwi anaké Dibri, saka taler Dhan. Ing sawijining dina wong mau padu karo wong Israèl. Sajroné padha padu, wong kuwi ngipat-ipati Gusti Allah. Mulané banjur diirid déning wong Israèl sawetara disowanaké Musa.

¹¹ (24:10)

¹² Wongé ditahan, ngentèni dhawuhé Allah, wong kuwi kudu dikapakaké.

¹³ Dhawuhé Allah marang Musa,

¹⁴ "Wongé gawanen metu saka ing désa. Saben wong sing krungu enggoné ngipat-ipati Allah, kudu numpangaké tangané ing sirahé wong mau, minangka paseksi yèn wong mau salah. Nuli wong sedésa kudu mbenturi wong mau nganggo watu nganti mati.

¹⁵ Banjur umumna marang umat Israèl yèn sapa sing ngipat-ipati Allah kudu mikul dosané,

¹⁶lan diukum pati. Sapa waé, dadia wong Israèl utawa wong manca sing manggon ing tengahé Israèl, yèn ngipat-ipati Allah, kudu dibenturi watu nganti mati déning wong sadésa.

¹⁷Sapa sing matèni wong kudu diukum pati.

¹⁸Sapa sing matèni ingon-ingoné wong liya, kudu ngijoli. Dhasaré: 'Nyawa kudu diijoli nyawa'.

¹⁹Wong sing milara wong liya, kudu genti dipilara.

²⁰Sing gawé putungé balungé liyan. Kudu diwales diputung balungé. Sing gawé mripaté pepadhané wuta sesisih, kudu diwales mripaté sesisih digawé wuta. Sing ngantem pepadhané nganti rampal untuné, kudu diwales diantem nganti rampal untuné. Tatu apa waé sing disebabaké déning penggawéné, kudu diwales nganggo tatu sing saukur karo penggawéné.

²¹Sapa sing matèni kéwan, kudu ngijoli, nanging sapa sing matèni wong, kudu diukum pati.

²²Ukuman kanggo wong Israèl lan wong manca sing manggon ing tengahé,

padha waé, merga Aku iki Pangéran, Allahmu."

²³ Sawisé Musa ngumumaké prenatal mau marang bangsa Israèl, wongé sing ngipat-ipati Allah mau banjur digawa metu saka désa lan dibenturi watu nganti mati. Mengkono bangsa Israèl nglakoni apa sing kadhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

25 ¹ Gusti Allah ndhawuhi menèh marang Musa ing Gunung Sinai, supaya

² maringaké prenatal-prenatal marang umat Israèl mengkéné: "Yèn kowé mengko mlebu ing tanah sing dijanjèkaké Allah marang kowé, kowé ora kena nggarap lemahmu ing taun kapitu; srana mengkono kowé ngurmati Allah.

³ Sajroné nem taun kowé kudu nanduri lemahmu, magasi wit anggurmu, lan nglumpukaké panènmu.

⁴ Nanging taun kapitu kuwi konjuk marang Allah. Mulané ing taun mau lemahmu kudu kokjaraké waé. Pategalanmu aja koktanduri, lan kebon anggurmu aja kokpagasi.

⁵Tekan gandum sing thukul dhéwé aja kokenèni, lan wohé wit anggurmu sing ora kokpagasi uga aja kokundhuh; ing taun kuwi lemahmu karebèn ngaso.

⁶Éwasemono pametuné lemah mau bakal cukup kanggo panganmu, pangané para baturmu, buruhmu lan wong manca sing manggon ing tengahmu.

⁷Uga cukup kanggo pangané rajakayamu lan kanggo kéwan-kéwan alasan. Kabèh pametuné lemahmu mau klilan kokpangan."^o

⁸"Ngétunga pitung taun ping pitu, yakuwi patang puluh sanga taun.

⁹Tanggal sepuluh sasi pitu kuwi dina pangruwating dosa. Ing dina mau kudu ana wong sing ngunèkaké slomprèt ndlajahi sanegara.

¹⁰Mengkono enggonmu kudu nucèkaké taun sing kaping sèket, lan ngundhangaké pangluwaran marang wong sanegara kabèh. Ing taun mau sakèhé barang-darbé sing wis diedol kudu dibalèkaké marang sing duwé. Wong sing wis diedol dadi batur-tukon,

^oTaun Yobèl: Taun Kabingahan, ugi kawastanan Taun Pepulih.

kudu dibalèkaké marang kulawargané menèh.

¹¹ Lemahmu aja koktanduri, lan gandum sing thukul dhéwé aja kokenèni, lan aja ngundhuh woh anggur saka kebon anggurmu sing ora kokpagasi.

¹² Merga taun kuwi Taun Yobèl, sing kudu koksucèkaké. Pametuné thethukulan sing tuwuh dhéwé ing palemahanmu kuwi thok sing kena kokpangan.

¹³ Ing Taun Yobèl sakèhing palemahan sing wis diedol kudu dibalèkaké marang sing duwé.

¹⁴ Yèn kowé ngedol palemahan utawa tuku saka pepadhamu aja nganti gawé pitunané padha sedulur.

¹⁵ Regané lemah mau kudu ditetepaké miturut cacahing taun olèhé bakal panèn, tekan Taun Yobèl candhaké.

¹⁶ Sing diedol utawa dituku mau cacahing panènan, mulané regané lemah mau undha-usuk manut cacahé panènan sadurungé Taun Yobèl candhaké.

¹⁷ Kowé aja mblithuk sedulurmu padha bangsa, nanging wedia marang Allahmu."

¹⁸ "Padha netepana angger-angger lan dhawuhé Allah, supaya uripmu tentrem ana ing tanah kéné.

¹⁹ Pametuné tanah iki bakal cukup kokpangan nganti wareg, lan kowé bisa manggon ing kono klawan tentrem.

²⁰ Yèn ana wong takon, 'Apa sing bakal dakpangan ing taun kapitu, yèn ora kena nyebar lan ora kena ngenèni palemahanku?'

²¹ Ing taun sing kanem Gusti Allah bakal mberkahi palemahanmu nganti pametuné cukup kokpangan rong taun.

²² Malah yèn kowé nggarap lemahmu ing taun kawolu, panènanmu sing biyèn durung entèk kokpangan, isih cukup kokpangan nganti tekané panènan taun kawolu mau."

²³ "Kowé ora kena ngedol lemahmu; sing kena kokedol mung wewenangmu. Merga lemah kuwi dudu duwèkmu, nanging kagungané Allah. Déné kowé ibaraté kaya wong manca sing olèh wewenang nggarap lemah mau.

²⁴ Senajan lemah wis diedol, sing duwé lemah mau tetep wenang nebus lemahé menèh.

²⁵Yèn ana wong Israèl sing merga saka mlaraté kepeksa ngedol lemahé, sanak-seduluré sing cedhak dhéwé wajib nebus lemah mau.

²⁶Yèn wong mau ora duwé sanak-sedulur sing bisa nebus lemah kuwi, bisa uga wong mau mbésuk yèn wis kuwat, kuwagang nebus dhéwé.

²⁷Akèh sethithiké tebusan gumantung saka cacahé taun panènan nganti tekané Taun Yobèl. Ing Taun Yobèl lemah mau wajib dibalèkaké marang sing duwé biyèn.

²⁸Nanging yèn sing ngedol lemah mau ora duwé dhuwit kanggo nebus, lemah mau tetep dadi wewenangé sing tuku, nganti tekané Taun Yobèl. Ing taun kuwi lemah mau bakal bali dadi duwèké sing ngedol biyèn.

²⁹Omah ing njeron kutha sing dipageri témbok mubeng, yèn diedol kena ditebus sajroné setaun sawisé dol-tinuku mau.

³⁰Yèn sajroné wektu kuwi ora ditebus, wewenangé nebus omah mau ilang. Omah kuwi saterusé dadi wewenangé sing tuku turun-temurun. Ing Taun Yobèl omah mau ora dibalèkaké marang sing duwé biyèn.

³¹ Omah ing désa sing ora dipageri témbok mubeng yèn diedol prenatalé padha karo lemah pategalan, yakuwi: Sing ngedol wenang nebus omah mau, lan ing Taun Yobèl omah mau kudu dibalèkaké marang sing duwé.

³² Nanging wong Lèwi selawasé wenang nebus omahé ing njeron kutha sing ditetepaké dadi padunungané.

³³ Éwadéné yèn wong Lèwi sing ngedol omahé ing njeron kutha mau ora nebus, omah mau ing Taun Yobèl kudu dibalèkaké marang dhèwèké. Merga omahé wong Lèwi sing ana ing njeron kutha kuwi duwèké wong Lèwi ing antarané umat Israèl, sing ora kena diowah-owah.

³⁴ Ara-ara minangka pangonan sing ana ing kiwa-tengené kutha-kuthané wong Lèwi babar-pisan ora kena diedol. Kuwi duwèké wong Lèwi ing selawas-lawasé."

³⁵ "Yèn ing panggonanmu ana sedulurmu wong Israèl sing ora duwé nganti ora bisa madeg dhéwé, kudu koksokong, padha akèhé karo yèn kowé ngopahi buruh harian. Kaya mengkono patrapé enggonmu ngukup sedulurmu.

³⁶ Kowé aja njaluk anakan dhuwit sing kokutangaké marang sedulurmu sing kesrakat mau. Kowé wedia marang Allah. Karebèn sedulurmu mau lestari urip.

³⁷ (25:36)

³⁸ Mengkono dhawuhé Pangéran Allahmu, sing ngirid kowé metu saka ing tanah Mesir lan maringaké tanah Kenaan marang kowé, supaya Panjenengané jumeneng dadi Allahmu."

³⁹ "Menawa ana sedulurmu wong Israèl sing manggon ing sacedhakmu nandhang kekurangan, nganti ngedol awaké dhéwé dadi batur-tukonmu, wong mau aja kokrengkuh kaya batur-tukon.

⁴⁰ Wong kuwi anggepen buruh harian ing omahmu tekan Taun Yobèl candhaké.

⁴¹ Ing wektu kuwi wong mau lan anak-anaké kudu metu saka omahmu, bali menyang kulawargané, lan menyang palemahané leluhuré.

⁴² Bangsa Israèl kuwi abdiné Allah, merga Panjenengané sing ngirid saka tanah Mesir; mulané ora kena diedol kaya batur-tukon.

⁴³ Dadi wong Israèl sing dadi baturmu ora kena disiya-siya. Padha wedia marang Allah.

⁴⁴Yèn kowé butuh batur-tukon,
tukua sing asalé saka bangsa-bangsa
sakiwa-tengenmu.

⁴⁵Utawa tukua anak-anaké wong
manca sing manggon ing antaramu.
Anak-anaké wong manca sing lair
ing negaramu, kena kokdadèkaké
batur-tukonmu,

⁴⁶Ian kena kokwarisaké marang
anak-anakmu selawasé urip. Nanging
pepadhamu wong Israèl ora kena
koksiya-siya.

⁴⁷Menawa ing tengahmu ana wong
manca dadi sugih, mangka ana
pepadhamu wong Israèl sing nandhang
kekurangan, lan ngedol awaké dadi
batur-tukoné wong manca mau utawa
marang sanak-seduluré wong manca
kuwi,

⁴⁸wong Israèl mau kena ditebus déning
seduluré lanang,

⁴⁹utawa déning pamané, utawa déning
naksanaké, utawa déning sanak-seduluré
sing cedhak. Utawa, menawa wong mau
ing tembé duwé dhuwit dhéwé, kena
nebus awaké dhéwé.

⁵⁰Wong sing dadi batur-tukon mau
kudu rembugan karo bendarané. Kudu

padha ngétung cacahé taun wiwit enggoné dituku dadi batur-tukon tekan Taun Yobèl candhaké. Sawisé mengkono lagi netepaké pira sing kudu dibayar kanggo panebusé. Rega mau kudu ditetepaké manut opahé harian.

⁵¹ Wong sing dadi batur-tukon kudu mbalèkaké sapérangané dhuwit patukon manut cacahé taun tekan Taun Yobèl candhaké,

⁵² (25:51)

⁵³ dadi kaya buruh sing dibayar déning bendarané, ora kena disiya-siya.

⁵⁴ Menawa ora ana patrap liyané kanggo ngluwari batur-tukon mau, dhèwèké lan anak-anaké kudu diluwari ing Taun Yobèl candhaké.

⁵⁵ Wong Israèl ora kena dadi batur-tukon selawasé urip, merga bangsa kuwi abdiné Allah. Allah piyambak sing ngirid bangsa mau metu saka ing tanah Mesir. Panjenengané kuwi Pangéran, Allahé."

26 ¹ Gusti Allah ngandika, "Aja gawé brahala utawa reca, lan tugu watu ukir-ukiran kanggo sesembahan. Aku iki Pangéran, Allahmu.

² Padha nucèkaké dina Sabbath, dina-dina riaya liyané, lan Pedaleman-Ku. Aku iki Allah.

³ Yèn kowé padha netepi angger-angger-Ku lan nglakoni prenatal-prenatan-Ku,

⁴ Aku bakal paring udan ing mangsané, temah bumi bakal ngetokaké asilé, lan wit-witan bakal ngetokaké woh.

⁵ Pametuné palemahan bakal lubèr-lubèr. Durung rampung olèhmu ngenèni gandum, kowé wis kudu ngundhuh anggur. Lan wis tekan wayahé nyebar gandum, kowé isih ngundhuh anggur. Kowé ora bakal padha kekurangan pangan, lan manggon klawan ayem ing tanahmu.

⁶ Aku bakal nekakaké katentreman ing negaramu, nganti kowé bisa padha turu kepénak tanpa ana sing koksumelangaké. Kéwan galak bakal Daksingkiraké saka tanahmu lan ora bakal ana peprangan menèh.

⁷ Mungsuhamu bakal koktelukaké kabèh.

⁸ Wong lima ing antaramu bakal ngalahaké wong satus, lan wong satus bisa ngalahaké wong sepuluh èwu.

⁹ Kowé bakal Dakberkahi lan Dakparingi sugih anak. Apa janji-Ku marang kowé, bakal Daktetepi.

¹⁰ Panènmu bakal lubèr-lubèr, nganti ora entèk kokpangan setaun. Malah kowé bakal mbuwang sisané panèn sing kepungkur, supaya ana panggonan kanggo nyimpen panèn sing anyar.

¹¹ Aku bakal dedalem ing tengahmu ing Kémah Suci-Ku, lan ora bakal ninggal kowé.

¹² Aku bakal nunggal karo kowé lan jumeneng dadi Allahmu, sarta kowé dadi umat-Ku.

¹³ Aku, Pangéran Allahmu, sing ngirid kowé saka ing tanah Mesir, supaya kowé ora dadi batur-tukon menèh. Pangwasa sing nindhes kowé wis Dakremuk, supaya kowé dadi wong merdika."

¹⁴ Gusti Allah ngandika, "Sapa sing ora netepi pepakon-Ku bakal diukum.

¹⁵ Yèn kowé padha nerak prejanjian-Ku lan ngemohi angger-angger lan pepakon-pepakon-Ku,

¹⁶ kowé bakal Dakukum. Aku bakal nekakaké kasangsaran marang kowé. Yakuwi lara panas sing ora kena diwarasaké, sing marakaké mripatmu

dadi wuta lan uripmu ngenes. Kowé bakal padha nyebar wiji, nanging ora mangan pametuné, sebab mungsuh-mungsuhmu bakal teka nelukaké kowé lan ngentèkaké apa sing koktandur.

¹⁷ Kowé bakal Dakajar, nganti bakal ditelukaké déning mungsuh-mungsuhmu, lan wong sing sengit marang kowé kuwi sing bakal ngerèh kowé. Saka wediné kowé bakal padha mlayu, senajan ora ana sing ngoyak.

¹⁸ Yèn sawisé ngalami kuwi kabèh kowé meksa durung gelem mbangun-turut, paukuman-Ku bakal Daktikelaké pitu.

¹⁹ Kowé pancèn puguh banget, nanging bakal Dakeluk. Ora bakal ana udan, nganti lemahmu bakal garing, dadi atos kaya watu.

²⁰ Kangèlanmu bakal tanpa gawé, sebab lemahmu bakal ora ngetokaké apa-apa, wit-witan sing koktandur bakal ora ngetokaké woh.

²¹ Yèn kowé meksa isih durung gelem mbangun-turut marang Aku, paukuman-Ku bakal Daktikelaké pitu menèh.

²² Aku bakal nekakaké kéwan galak, sing nubruk anak-anakmu, mangsa

raja-kayamu lan kowé dhéwé nganti ludhes, mula cacahmu kari sethithik, nganti dalan-dalan ing tanahmu bakal dadi sepi.

²³Yèn sawisé lelakon kuwi kabèh kowé meksa durung gelem mbangun-turut, malah tetep nglawan marang Aku,

²⁴kowé bakal terus Dakajar lan aboté ukuman-Ku bakal Dakgawé tikel pitu ketimbang sing uwis-uwis.

²⁵Aku bakal nekakaké peprangan kanggo ngajar kowé merga enggonmu nerak prejanjian-Ku. Lan samasa kowé ngungsi ana ing kutha, Aku bakal nekakaké pageblug, yakuwi lelara sing ora kena diwarasaké, nganti kowé bakal kepeksa pasrah bongkokan marang mungsuhmu.

²⁶Kowé bakal kentèkan pangan, nganti wong wadon sepuluh cukup nganggo panggangan roti siji, kanggo manggang rutiné. Pangan bakal dipanci, lan senjata wis mangan éwadéné bakal isih ngelih.

²⁷Yèn sawisé mengkono kowé meksa isih nglawan marang Aku lan ora gelem mbangun-turut,

²⁸ Aku bakal duka lan nibakaké bebendu sing aboté tikel pitu ketimbang karo sing uwis-uwis.

²⁹ Kowé bakal keluwèn nganti téga mangan anakmu dhéwé.

³⁰ Panggonanmu nyembah brahala ing punthuk-punthuk bakal Dakgempur, mesbèh-mesbèhmu sing kokenggo ngobong menyan bakal Dakjugrugaké, lan bangké-bangkému bakal Daktumpangaké ing bathangé brahala-brahalamu sing wis ambruk. Kowé bakal Daktampik,

³¹ kutha-kuthamu bakal Daklebur, panggonan-panggonan sing kokenggo memuja brahalamu bakal Dakgempur, lan Aku bakal ora sudi nampa kurban-kurban sing koksaosaké.

³² Negaramu bakal Dakdadèkaké ludhes nganti mungsuh-mungsuhmu bakal gumun ndeleng karusakan sing semono mau.

³³ Aku bakal nekakaké peprangan ing tanahmu, lan kowé bakal Daksebar ing antarané para bangsa. Palemahanmu bakal dadi ara-ara samun, lan kutha-kuthamu bakal kari reruntuhan.

³⁴Ing wektu kuwi lemahmu sing ora tau kokwènèhi ngaso, bakal ngrasakaké ngaso. Sajroné kowé padha ana ing pembuwangan, lan urip ing antarané mungsuh-mungsuhmu, lemahmu bakal ora kegarap.

³⁵(26:34)

³⁶Ana ing pembuwangan, ing tanahé mungsuh-mungsuhmu kowé bakal tansah nandhang giris, nganti krungu kumrisiké godhong sing keterak angin waé kowé bakal mlayu merga wedi. Kowé bakal keplayu kaya wong sing dioyak mungsuh ing peprangan, lan kowé bakal padha tiba, senjata ing kiwa-tengenmu ora ana mungsuh.

³⁷Kowé bakal padha mlayu, sing siji nabrak sijiné, senjata ora ana sing ngoyak, sarta kowé bakal ora kecongah nglawan apa waé sing kokanggep mungsuh.

³⁸Kowé bakal padha mati ing tanah pembuwangan, tumpes déning mungsuh sing negarané kokenggoni.

³⁹Mung sapérangan cilik kekarèné bangsamu bakal urip menggrak-menggrik ana ing tanahé mungsuhmu

merga saka paneraké dhéwé lan paneraké para leluhuré.

⁴⁰ Nanging anak-turunmu bakal ngrumangsani paneraké dhéwé lan paneraké leluhuré, yakuwi enggoné nglawan marang Aku, lan mbrontak Aku,

⁴¹ nganti Dakbuyaraké lan Daksebar ana ing negara-negaraning mungsuhé. Wekasané, sawisé anak-turunmu mau gelem ngrumangsani lan nyangga paukumané dosané enggoné mbrontak Aku,

⁴² Aku bakal ngélingi prejanjian-Ku, yakuwi maringaké tanah mau marang umat-Ku.

⁴³ Nanging tanah kuwi kudu disuwungaké, supaya bisa aso temenan. Lan umat-Ku kudu nyangga sakèhing paukumané enggoné ora gelem nglakoni angger-angger-Ku lan ora ngèstokaké pepakon-pepakon-Ku.

⁴⁴ Senajana mengkono selawasé manggon ing negarané mungsuh, ora bakal Daktégakaké utawa Daksirnakaké. Merga saupama Daksirnakaké ateges Aku ora setya karo janji-Ku, mangka Aku iki Pangéran, Allahé.

⁴⁵ Aku bakal éling marang prejanjian-Ku karo para leluhuré, sing Dakirid metu saka ing tanah Mesir srana ngetingalaké pangwasa-Ku marang para bangsa kabèh, maksudé supaya Aku jumeneng dadi Allahé."

⁴⁶ Kaya mengkono angger-angger lan prenatal-prenatan sing diparingaké déning Allah ana ing Gunung Sinai, marang Musa, kanggo bangsa Israèl.

27 ¹ Gusti Allah maringaké prenatal marang Musa kanggo bangsa Israèl mengkéné: "Wong sing disaosaké marang Allah srana kaul,

² (27:1)

³ kena diluwari nganggo mbayar dhuwit manut pengaji resmi, sing diprenata mengkéné: — Wong lanang, sing umuré 60 taun luwih: ajiné 15 dhuwit slaka.; — Wong wadon, sing umuré 60 taun luwih: ajiné 10 dhuwit slaka.; — Wong lanang, sing umuré 20 tekan 60 taun: ajiné 50 dhuwit slaka.; — Wong wadon diwasa: ajiné 30 dhuwit slaka.; — Bocah lanang, sing umuré 5 tekan 20 taun: ajiné 20 dhuwit slaka.; — Bocah wadon: ajiné 10 dhuwit slaka.; — Bocah lanang sangisoré

5 taun: ajiné 5 dhuwit slaka.; — Bocah wadon cilik: ajiné 3 dhuwit slaka.

⁴ (27:3)

⁵ (27:3)

⁶ (27:3)

⁷ (27:3)

⁸ Yèn sing kaul mau wong ora duwé, dadi ora kuwat mbayar pengaji sing ditetepaké mau, kudu nggawa wong utawa bocah sing disaosaké marang Allah srana kaul mau marang imam. Imam kudu netepaké pengaji sing luwih cendhèk manut kekuwatané wong mau.

⁹ Yèn sing disaosaké marang Allah srana kaul mau kéwan sing kena dienggo kurban, ora kena diijoli nganggo kéwan liya, merga apa sing disaosaké marang Allah kuwi suci. Yèn meksa diijoli kéwan liyané, kéwan loro-loroné dadi kagungané Allah.

¹⁰ (27:9)

¹¹ Yèn sing dikaulaké mau kéwan sing karam, dadi ora kena digawé kurban, wongé sing kaul mau kudu nggawa kéwané marang imam.

¹² Imam kudu netepaké regané kéwan mau. Rega sing wis ditetepaké mau ora kena dienyang.

¹³Yèn wongé kepéngin nebus nganggo dhuwit, dhèwèké kudu mbayar regané kéwan mau diluwahi sapralimané.

¹⁴Yèn ana wong nyaosaké omahé marang Allah srana kaul, imam kudu netepaké regané omah mau manut kaanané omahé. Rega sing ditetepaké mau ora kena dienyang.

¹⁵Yèn wongé arep ngijoli omah mau nganggo dhuwit, kudu mbayar regané diluwahi sapralimané.

¹⁶Yèn ana wong arep nyaosaké sapérangané lemahé marang Allah, regané kudu ditetepaké miturut akèhé wiji gandum sing dibutuhaké saupama lemah mau digarap. Saben rong puluh kilogram wiji gandum diregani sepuluh dhuwit slaka.

¹⁷Menawa lemah mau disaosaké pas salebaré Taun Yobèl, kudu dibayar mung manut apa regané waé.

¹⁸Yèn enggoné nyaosaké lemah mau wis sawetara taun salebaré Taun Yobèl, imam kudu ngétung pira pengajiné lemah mau saupama diedol pas salebaré Taun Yobèl, banjur ngétung isih pirang taun menèh tekané Taun Yobèl

candhaké, nuli netepaké regané lemah mau sangisoré pengajiné.

¹⁹Yèn wongé arep nebus lemah sing disaosaké mau, kudu mbayar regané lemah diluwahi sapralimané.

²⁰Yèn wong mau ngedol lemahé tanpa mbayar tebusané marang Allah, wewenangé nuku bali lemah mau ilang.

²¹Ing Taun Yobèl lemah mau selawas-lawasé dadi kagungané Allah lan diparingaké marang para imam.

²²Yèn ana wong nyaosaké marang Allah lemah olèhé tuku,

²³imam kudu neksir regané manut cacahé taun tekan Taun Yobèl candhaké. Wong mau ing dina kuwi uga kudu mbayar rega sing ditetepaké déning imam. Dhuwit kuwi dadi kagungané Allah.

²⁴Ing Taun Yobèl, lemah mau dibalèkaké marang sing duwé sekawit, utawa marang anak-turuné.

²⁵Sakèhing rega kudu ditetepaké manut pathokan sing kanggo ing Kémah Suci.

²⁶Anak pembarepé kéwan, kuwi dadi kagungané Allah, mulané ora kena disaosaké dadi kurban manasuka.

Pedhèt, cempéné wedhus gèmbèl utawa cempéné wedhus jawa kuwi kagungané Allah.

²⁷ Anak pembarepé kéwan sing karam kena ditebus nganggo rega resmi, diluwahi sapralimané. Yèn kéwan mau ditebus, kena diedol marang wong liya nganggo rega resmi.

²⁸ Wong ora kena ngedol utawa nuku menèh barang sing wis disaosaké marang Allah tanpa sarat, iya sing rupa manungsa, iya kéwan utawa palemahan. Ing selawas-lawasé dadi kagungané Allah.

²⁹ Malah manungsa pisan sing wis diruwat manut prenatalé Allah ora kena ditebus; wong mau kudu dipatèni.

³⁰ Saprasedulohé pametuné bumi kabèh, iya gandum iya woh-wohan kudu kasaosaké marang Allah.

³¹ Yèn sing duwé arep nebus sapérangan, kudu mbayar apa mesthiné, diluwahi sapralimané.

³² Saprasedulohé raja-kaya kuwi kagungané Allah. Yèn kéwan-kéwan disaosaké, saben kéwan sing kaseduloh kudu disaosaké marang Allah.

³³ Sing duwé raja-kaya mau ora kena milih sing becik-becik utawa sing ala-ala, utawa nglironi. Yèn dilironi, kéwan sing dilironi lan sing kanggo nglironi loro-loroné dadi kagungané Allah lan ora kena ditebus."

³⁴ Kaya mengkono prenatal sing didhawuhaké déning Allah ana ing Gunung Sinai, marang Musa, kanggo bangsa Israèl.

Bilangan

1 ¹ Nalika tanggal siji, sasi kapindho, taun kapindho sawisé bangsa Israèl metu saka tanah Mesir, Gusti Allah ngandika marang Musa ing Kémah Palenggahané Allah ana ing ara-arané pegunungan Sinai,

² dhawuhé, "Kowé lan Harun padha naca hna wong Israèl miturut taler^a lan kulawargané dhéwé-dhéwé. Gawéa cathetan jenengé wong lanang kabèh, ³ sing umur rong puluh taun mungga, sing wis bisa perang.

⁴ Saben taler konen ngangkat penggedhé kanggo ngréwangi kowé."

⁵ Iki daftaré para penggedhéné taler-taler ing Israèl, sing dipilih nindakaké pegawéan mau: (Taler-Penggedhéné taler); Rubèn-Élizur bin Sédhéur; Siméon-Sélumièl bin Zurisiadai; Yéhuda-Nahason bin Aminadab; Isakar-Nétanéèl bin Zuar; Zébulon-Éliab bin Hélon; Éfraim-Élisama bin Amihud; Manasyè-Gamalièl bin Pédazur; Bènyamin-Abidan

^ataler: ingkang nurunaken; pancer; gotrah.

bin Gédéoni; Dhan-Ahiézer bin Amisiadai; Asyèr-Pagièl bin Okran; Gad-Éliasaf bin Déhuèl; Naftali-Ahira bin Énan.

⁶ (1:5)

⁷ (1:5)

⁸ (1:5)

⁹ (1:5)

¹⁰ (1:5)

¹¹ (1:5)

¹² (1:5)

¹³ (1:5)

¹⁴ (1:5)

¹⁵ (1:5)

¹⁶ (1:5)

¹⁷ Wong rolas mau ngréwangi Musa lan Harun,

¹⁸ nglumpukaké wong Israèl kabèh ing tanggal siji, sasi kapindho lan nyathet wong mau kabèh miturut taler lan kulawargané dhéwé-dhéwé. Kabèh wong lanang sing umur rong puluh taun munggah dicathet lan dicacahaké,

¹⁹ kaya sing didhawuhaké déning Allah. Kabèh mau ditindakaké déning Musa ana ing ara-arané pegunungan Sinai.

²⁰ Wong-wong lanang sing umur rong puluh taun munggah lan bisa dadi

prejurit, jenengé dicathet miturut taleré lan kulawargané wiwit saka taler Rubèn, anak pembarepé Yakub; cathetan mau mengkéné: (Taler-Cacah); Rubèn-46.500; Siméon-59.300; Gad-45.650; Yéhuda-74.600; Isakar-54.400; Zébulon-57.400; Éfraim-40.500; Manasyè-32.200; Bènyamin-35.400; Dhan-62.700; Asyèr-41.500; Naftali-53.400; Gunggungé kabèh: 603.550;

21 (1:20)

22 (1:20)

23 (1:20)

24 (1:20)

25 (1:20)

26 (1:20)

27 (1:20)

28 (1:20)

29 (1:20)

30 (1:20)

31 (1:20)

32 (1:20)

33 (1:20)

34 (1:20)

35 (1:20)

36 (1:20)

37 (1:20)

38 (1:20)

39 (1:20)

40 (1:20)

41 (1:20)

42 (1:20)

43 (1:20)

44 (1:20)

45 (1:20)

46 (1:20)

47 Wong Lèwi ora mèlu diétung,

48 merga Gusti Allah wis ngandika
marang Musa,

49 "Yèn kowé nyathet jeneng-jenengé
wong sing bisa dadi prejurit, wong Lèwi
ora susah kokkatutaké.

50 Wong Lèwi kuwi sakulawargané konen
ngupakara Kémah Palenggahané Allah.
Kuwajibané yakuwi: Ngangkat Kémah
Palenggahané Allah saubarampéné sarta
dadi imam sing leladi ing Kémah mau.
Wong-wong mau padha manggona ing
sakiwa-tengené Kémah Suci.

51 Samasa ngalih panggonan, wong
Lèwi kudu ngrucati Kémah Suci mau
lan masang menèh ing liya panggonan.
Kejaba wong Lèwi, sapa waé sing
nyedhak ing Kémah Palenggahané Allah
kudu diukum pati.

⁵² Wong Israèl liyané kudu padha ngedegaké kémahé dhéwé-dhéwé; saben wong mèlu klompok lan miturut gendérané dhéwé.

⁵³ Nanging para wong Lèwi kudu ngedegaké kémahé cedhak karo Kémah Suci mau. Kudu padha njaga aja nganti ana wong nyedhak mrono, supaya Aku ora duka lan ngukum umat Israèl."

⁵⁴ Wong Israèl padha nglakoni sakèhé dhawuhé Allah sing diparingaké marang Musa mau.

2¹ Gusti Allah maringaké prenatal marang Musa lan Harun mengkéné:

² Samasa wong Israèl ngaso ing papan palèrènan, saben wong kudu ngedegaké kémahé saklompok-saklompok miturut gendéra sing nengeri golongané.

Yakuwi gambar sing mrelambanghi taleré. Kémah-kémah mau kabèh kudu didegaké ngubengi Kémah Palenggahané Allah.

³ Ing sisih Wétan kémahé golongan Yéhuda, sing kudu ngedegaké kémahé miturut klompok lan penggedhéné dhéwé-dhéwé, ditata mengkéné: (Taler-Penggedhéné-Cacah); Yéhuda-Nahason bin Aminadab-74.600; Isakar-Nétanéèl

bin Zuar-54.400; Zébulon-Éliab bin Hélon-57.400; Gunggungé kabèh: 186.400; Golongan Yéhuda kudu mlaku ing ngarep dhéwé.

⁴(2:3)

⁵(2:3)

⁶(2:3)

⁷(2:3)

⁸(2:3)

⁹(2:3)

¹⁰Ing sisih Kidul kémahé golongan Rubèn, kudu ngedegaké kémahé miturut klompok lan penggedhéné dhéwé-dhéwé, ditata mengkéné: Taler-Penggedhéné-Cacah; Rubèn-Élizur bin Sédhéur-46.500; Siméon-Sélumièl bin Zurisiadai-59.300; Gad-Éliasaf bin Déhuèl-45.650; Gunggungé kabèh: 151.450; Golongan Rubèn kudu mlaku ing mburiné golongan Yéhuda.

¹¹(2:10)

¹²(2:10)

¹³(2:10)

¹⁴(2:10)

¹⁵(2:10)

¹⁶(2:10)

¹⁷Samburiné golongan Rubèn taler Lèwi, karo mikul Kémah Palenggahané

Allah. Saben klompok lakuné miturut urutan kaya enggoné ngedegaké kémah, iya miturut gendérané golongané. Golongan Lèwi kudu mlaku ing samburiné golongan Rubèn.

¹⁸Ing sisih Kulon kémahé golongan Éfraim, saben wong kudu ngedegaké kémahé miturut klompok lan penggedhéné dhéwé-dhéwé, ditata mengkéné: Taler-Penggedhéné-Cacah; Éfraim-Élisama bin Amihud-40.500; Manasyè-Gamalièl bin Pédazur-32.200; Bènyamin-Abidan bin Gédéoni-35.400; Gunggungé kabèh: 108.100; Golongan Éfraim kudu mlaku ing mburiné golongan Lèwi.

¹⁹ (2:18)

²⁰ (2:18)

²¹ (2:18)

²² (2:18)

²³ (2:18)

²⁴ (2:18)

²⁵Ing sisih Lor kémahé golongan Dhan, sing kudu padha ngedegaké kémahé miturut klompok lan penggedhéné dhéwé-dhéwé, ditata mengkéné: (Taler-Penggedhéné-Cacah); Dhan-Ahiézer bin Amisiadai-2.700; Asyèr-Pagièl bin

Okran-41.500; Naftali-Ahira bin Énan-53.400; Gunggungé kabèh: 157.600; Golongan Dhan kudu mlaku ing mburi dhéwé.

²⁶ (2:25)

²⁷ (2:25)

²⁸ (2:25)

²⁹ (2:25)

³⁰ (2:25)

³¹ (2:25)

³² Cacahé bangsa Israèl sing dicathet miturut taler ing klompoké dhéwé-dhéwé, kabèh gunggungé 603.550.

Miturut dhawuhé Allah marang Musa,

³³ wong Lèwi ora diétung bareng karo wong-wong Israèl liyané.

³⁴ Mengkono wong Israèl padha nglakoni sakèhé dhawuhé Allah marang Musa.

Wong-wong mau padha ngedegaké kémahé sekelompok-sekelompok miturut gendérané dhéwé-dhéwé, lan mlaku miturut urutané keturunané dhéwé-dhéwé.

3¹ Iki anak-turuné Harun lan Musa, nalika Gusti Allah ngandika karo Musa ana ing Gunung Sinai.

² Harun duwé anak lanang papat, yakuwi: Nadab, pembarep; banjur Abihu, Èléazar lan Itamar.

³ Enggoné padha ditetepaké dadi imam nganggo upacara, sirahé diesoki lenga jebad.

⁴ Nanging Nadab lan Abihu padha tinggal-donya ana ing ara-ara samun, nalika ngobong dupa nganggo geni sing ora disengker déning Allah. Wong loro mau padha ora duwé turun. Dadi nalika Harun isih urip, mung kari Èléazar lan Itamar sing nindakaké pegawéan imam.

⁵ Gusti Allah ngandika marang Musa,

⁶ "Wong-wong taleré Lèwi konen sowan mréné, supaya diangkat dadi réwangé Harun.

⁷ Kaum Lèwi kudu leladi ing Kémah Palenggahané Allah lan diwajibaké ngladèni para imam minangka gantiné umat Israèl kabèh.

⁸ Kudu padha ngupakara praboté Kémah Suci lan nglakoni ayahan-ayahan^b kanggo umat Israèl liyané.

⁹ Ringkesé kaum Lèwi mligi ngladèni Harun lan anak-anaké.

^bayahan: kuwajiban, tugas.

¹⁰Harun lan anak-anaké kudu koktetepaké dadi imam. Liyané wong-wong kuwi, sapa waé sing kumawani nglakoni ayahan imam bakal diukum pati."

¹¹Pangandikané Gusti Allah marang Musa,

¹²"Kaum Lèwi kuwi saiki Dakpilih mligi kanggo Aku dhéwé. Nalika Aku matèni anak pembarepé wong Mesir, Aku wis milih anak pembarepé saben brayaté umat Israèl lan anak pembarepé kéwan-kéwané. Dadi minangka gantiné anak lanang pembarepé wong Israèl, Aku milih wong Lèwi kanggo Aku dhéwé; wong-wong kuwi dadi duwèk-Ku. Aku iki Allah."

¹³(3:12)

¹⁴Ana ing ara-ara samuné pegunungan Sinai Gusti Allah dhawuh marang Musa,

¹⁵supaya nyathet kaum Lèwi miturut leluhuré lan kulawargané dhéwé-dhéwé. Saben bocah lanang umur sesasi munggah jenengé kudu dicathet.

¹⁶Musa iya banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah mau.

¹⁷Lèwi duwé anak lanang telu, yakuwi: Gèrson, Kéhat lan Mérari. Wong telu

kuwi sing dadi leluhuré wong Lèwi, sing nurunaké turun telu, sing disebut miturut jenengé leluhur siji-sijiné. Gèrson duwé anak lanang loro, yakuwi: Libni lan Simèi. Kéhat duwé anak lanang papat, yakuwi: Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl. Mérari duwé anak lanang loro, yakuwi: Mahli lan Musi. Kuwi mau kabèh padha dadi leluhuré kulawarga, sing disebut miturut jenengé leluhuré dhéwé-dhéwé.

¹⁸ (3:17)

¹⁹ (3:17)

²⁰ (3:17)

²¹ Turuné Gèrson yakuwi kulawargané Libni lan kulawargané Simèi.

²² Cacahé bocah lanang sing umur sesasi mungga ana 7.500.

²³ Sing dadi penggedhéné yakuwi Èléazar bin Laèl. Turuné Gèrson mau kudu ngedegaké kémahé ing sisih Kulon, mburiné Kémah Suci,

²⁴ (3:23)

²⁵ sarta dipasrahi ngurusi payoné Kémah njaba njero, geber ing lawangé Kémah,

²⁶ geber-geber ing plataran sing ngubengi Kémah lan mesbèh, sarta

geber ing gapuraning plataran. Dadiné padha dipasrahi nindakaké sakèhé pegawéan sing magepokan karo barang-barang mau.

²⁷Turuné Kéhat yakuwi: kulawargané Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl.

²⁸Cacahé bocah lanang sing umur sesasi munggah ana 8.600.

²⁹Penggedhéné yakuwi Élisafan bin Uzièl. Turuné Kéhat mau kudu ngedegaké kémahé ing sakidulé Kémah Suci.

³⁰(3:29)

³¹Kuwajibané ngurusi Pethi Prejanjian, méja, lampu-lampu, mesbèh-mesbèh, lan kabèh piranti sing dienggo para imam ing Papan Suci, semono uga geber ing Sasana Mahasuci. Dadiné padha dipasrahi ngurusi sakèhé pegawéan sing magepokan karo barang-barang mau.

³²Penggedhéné taler Lèwi yakuwi Èléazar, anaké Harun. Wong kuwi dipasrahi nata wong-wong sing kuwajiban ngladèni ing Papan Suci.

³³Turuné Mérari yakuwi kulawargané Mahli lan kulawargané Musi.

³⁴Cacahé wong lanang sing umur sesasi munggah ana 6.200.

³⁵ Penggedhéné turun-Mérari yakuwi Zurièl bin Abihail. Turun-Mérari kudu ngedegaké kémahé ing saloré Kémah Suci.

³⁶ Turun-Mérari mau dipasrahé ngurusi balungané Kémah, yakuwi cagak-cagak, blandar, umpak lan sakèhé praboté. Dadiné padha diwajibaké nglakoni sakèhé pegawéan sing magepokan karo barang-barang mau.

³⁷ Uga padha dipasrahi ngurusi cagak-cagak, umpak, pathok-pathok lan tali-tali sing ana ing plataran njaba.

³⁸ Musa lan Harun sarta anak-anaké kudu ngedegaké kémahé ing ngarepé Kémah Palenggahané Allah, yakuwi ing sisih wétané; lan padha dipasrahi nindakaké upacara pangibadah kanggo bangsa Israèl ing Papan Suci. Wong liyané, sapa waé, sing wani-wani nindakaké upacara mau kudu diukum pati.

³⁹ Cacahé wong lanang turuné Lèwi sing umur sesasi munggah dicathet miturut kulawargané dhéwé-dhéwé atas dhawuhé Allah, cacahé kabèh 22.000.

⁴⁰ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Sakèhé anak lanang pembarep ing

Israèl kuwi duwèk-Ku. Dadi, catheten jenengé saben anak lanang pembarep ing Israèl sing umur sesasi munggah. Nanging kanggo ijolé Aku netepaké wong Lèwi kabèh dadi duwèk-Ku! Aku iki Allah! Lan raja-kayané wong Lèwi uga Daktetepaké kanggo ijolé sakèhé kéwan ing Israèl sing lair sepisanan."

⁴¹ (3:40)

⁴² Musa nindakaké apa sadhawuhé Allah; jenengé anak pembarep sing umur sesasi munggah kabèh dicathet, cacahé kabèh 22.273.

⁴³ (3:42)

⁴⁴ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

⁴⁵ "Saiki kowé nyaosna wong Lèwi kabèh dadi duwèk-Ku kanggo gantiné bocah lanang pembarep ing Israèl kabèh; mengkono uga saosna raja-kayané wong Lèwi kanggo ijolé raja-kaya anak-sepisanan duwèké wong Israèl.

⁴⁶ Sarèhné cacahé anak lanang pembarep ing Israèl kacèk 273 luwih akèh ketimbang karo anak-anaké Lèwi, mulané luwihané, 273 kuwi kudu ditebus nganggo dhuwit slaka 5 iji miturut rega resmi;

⁴⁷ (3:46)

⁴⁸ dhuwit mau kudu dipasrahaké marang Harun lan anak-anaké."

⁴⁹ Musa uga banjur nindakaké dhawuh mau;

⁵⁰ njupuk dhuwit slaka 1.365 iji,

⁵¹ dipasrahaké marang Harun lan anak-anaké.

4 ¹ Gusti Allah ndhawuhi Musa
² ngétung wong Lèwi turun-Kéhat miturut kulawargané dhéwé-dhéwé,
³ sarta nyathet jenengé wong lanang kabèh sing umur antarané telung puluh tekan sèket taun, sing bisa nyambut-gawé ing Kémah Suci.

⁴ Kuwajibané wong-wong mau ngrumati barang-barang sing suci banget.

⁵ Déné dhawuhé Gusti Allah marang Musa mau mengkéné, "Ing wektuné mbedhol Kémah Suci, Harun lan anak-anaké kudu mlebu ing Kémah, ngedhunaké geber sing ana ing ngarepé Pethi Prejanjian, nuli nutupi Pethiné nganggo geber mau.

⁶ Sawisé kuwi geberé banjur ditutup nganggo lembaran kulit sing alus, lan kulit alus mau dilapisi mori biru. Sawisé

kuwi lagi kayuné sing kanggo ngusung dipasang."

⁷ Méja sing dienggo nyaosaké roti sesaji konjuk marang Allah kudu ditaplaki nganggo mori biru. Ing méja mau kudu disèlèhi piring, baki wadhah dupa, baki sesaosan, lan kendhi isi anggur saosan. Selawasé kudu ana roti cumawis ing méja kono.

⁸ Kabèh mau kudu ditutupi nganggo mori abang, isih ditumpangi menèh tutup saka kulit alus salemba. Kayuné sing kanggo ngusung nuli dipasang.

⁹ Papan kanggo nyèlèhaké lan lampu-lampuné semono uga sapit lan tadhahé langes sarta wadhahé lenga zaitun kudu ditutupi nganggo mori biru.

¹⁰ Pedamaran^c mau saubarampéné kudu dibuntel nganggo kulit alus selemba lan ditumpangaké ing pengusungan.

¹¹ Méja emas uga kudu ditaplaki mori biru, banjur ditutupi nganggo kulit alus selemba. Sawisé kuwi kayuné sing kanggo ngusung mesbèh mau dipasang.

¹² Kabèh prabot sing dienggo ing Papan Suci kudu dijupuk lan dibuntel nganggo mori biru. Banjur kudu ditutupi nganggo

^cPedamaran: papan kanggé nyèlèhaken lampu.

kulit alus selembat, sawisé kuwi banjur ditumpangaké ing pengusungan.

¹³ Awu lan gajih sing temèmplèk ing mesbèh kudu diresiki, sawisé mengkono mesbèhé kudu ditutupi nganggo mori wungu selembat.

¹⁴ Sakèhé piranti sing dienggo ing upacara saos kurban ing mesbèh kudu ditumpangaké ing kono, yakuwi: pedupan, garpu, cuthik lan jembatan. Kabèh mau kudu ditutupi nganggo kulit alus salembat, kayu sing kanggo ngusung banjur dipasang.

¹⁵ Yèn wis wektuné wong kabèh mbedhol kémahé, turuné Kéhat kudu padha ngangkat lan mikuli barang-barang suci mau, yakuwi sawisé Harun lan anak-anaké rampung enggoné nutupi barang mau sapraboté kabèh. Wong-wong turun-Kéhat kuwi ora kena nggepok barang-barang suci mau; yèn nggepok mesthi bakal mati. Kaya mengkono kuwajibané kaum Kéhat samasa Kémah Suci dielih menyang liya panggonan.

¹⁶ Éléazar, anaké Harun, dipasrahi ngurusi Kémah Suci mau kabèh, uga lengané lampu-lampu, dupa, kurban

dhaharan, lenga jebat, lan sarupané barang sing ana ing Kémah Suci kono, sing dipilih kagem Allah.

¹⁷ Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun,

¹⁸ "Barang-barang kuwi kabèh Dakpilih, mulané kudu dicegah aja nganti kaum Kéhat cedhak-cedhak mrono, supaya aja nemahi mati. Supaya aja kedadéan sing mengkono Harun lan anak-anaké kudu ngandhani saben wong Kéhat sing ngladèni ing Kémah Suci bab kuwajibané dhéwé-dhéwé lan barang apa sing kudu digawa samasa Kémah mau dipindhah.

¹⁹ (4:18)

²⁰ Éwasemono yèn meksa ana wong Kéhat sing mlebu ing Kémah lan ndeleng imam-imam enggoné ngringkesi barang-barang suci sing arep digawa ngalih ing panggonan liya, wong mau bakal mati."

²¹ Gusti Allah dhawuh marang Musa

²² ngétung wong Lèwi turuné Gèrson, miturut kulawargané dhéwé-dhéwé.

²³ Musa kudu nyathet saben wong lanang sing umuré antarané telung puluh tekan sèket taun, sing bisa nyambut-

gawé ana ing Kémah Palenggahané Allah.

²⁴Turun-Gèrson dipasrahi mikuli payoné Kémah njaba-njero; lembaran kulit alus sing dienggo nutupi, geberé lawang Kémah,

²⁵(4:24)

²⁶geber-geber sing ana ing plataran saubengé Kémah lan mesbèh; geber sing ana ing gapurané plataran, lan sakèhé prabot sing dienggo masang barang-barang mau. Turuné Gèrson dipasrahi nindakaké sakèhé pegawéan sing magepokan karo barang-barang mau.

²⁷Musa lan Harun kudu nggatèkaké supaya pegawéan sing dipasrahaké déning Harun lan anak-anaké marang turuné Gèrson padha ditindakaké ing samesthiné; lan kabèh barang sing kudu digawa, supaya digawa.

²⁸Kaya mengkono kuwajibané turuné Gèrson ing Kémah Suci. Tumindaké pegawéan mau diatur déning Itamar, anaké Harun.

²⁹Gusti Allah paring dhawuh marang Musa ngétung wong Lèwi turuné Mérari, miturut kulawargané dhéwé-dhéwé.

³⁰ Musa kudu nyathet jenengé wong lanang sing umuré antarané telung puluh tekan sèket taun, sing bisa nyambut-gawé ana ing Kémah Suci.

³¹ Turun-Mérari kuwi kuwajibané nggawa ragangané Kémah, yakuwi blandar-blandar, cagak-cagak sing ana ing plataran saubengé Kémah sarta umpak-umpaké, pathok-pathok lan tali-tali, karo sakèhé bekakas kanggo ngedegaké. Saben wong diwènèhi kuajiban nggawa barang sing wis ditemtokaké.

³² (4:31)

³³ Kaya mengkono kuwajibané turun-Mérari kanggo ngurusi Kémah Suci. Tumindaké pegawéan mau diatur déning Itamar anaké Harun.

³⁴ Miturut dhawuhé Allah, Musa Harun lan parapenggedhéné umat Israel padha nganakaké cacah jiwa sing kaping teluné kanggo taler Léwi, yakuwi turuné Kéhat, turuné Gèrson lan turuné Mérari. Cacah jiwa mau dianakaké miturut keturunan, kulawarga, sarta brayaté dhéwé-dhéwé. Jenengé wong lanang kabèh sing umur telung puluh taun tekan sèket taun, sing bisa nyambut-gawé ing Kémah

Suci dicathet, olèh-olèhané mengkéné:
 (Turuné-Cacahé); Kéhat-2.750; Gèrson-
 2.630; Mérari-3.200; Gunggungé kabèh:
 8.580;

³⁵ (4:34)

³⁶ (4:34)

³⁷ (4:34)

³⁸ (4:34)

³⁹ (4:34)

⁴⁰ (4:34)

⁴¹ (4:34)

⁴² (4:34)

⁴³ (4:34)

⁴⁴ (4:34)

⁴⁵ (4:34)

⁴⁶ (4:34)

⁴⁷ (4:34)

⁴⁸ (4:34)

⁴⁹ Miturut dhawuhé Allah lantaran
 Musa saben wong jenengé dicathet lan
 ditetepaké kuwajibané dhéwé-dhéwé
 sing kudu ditindakaké lan sing kudu
 digawa samasa Kémah Suci dielih ing
 panggonan liya.

5 ¹Gusti allah dhawuh marang Mus,
²"Wong Israèl dhawuhana
 mengkéné: Wong sing lara kusta, wong
 sing ngetokaké umbel mani, lan wong

sing nggepok layon, kudu dllungakaké saka kémahé wong Israèl.

³ Wong mau kudu dikon lunga, supaya aja gawé najisé papan sing Dakenggoni bebarengan karo umat-Ku."

⁴ Wong Israèl iya banjur nindakaké dhawuh mau. Kabèh wong sing nandhang lelara kaya kasebut ing ndhuwur mau padha dilungakaké saka kémah.^d

⁵ Gusti Allah maringaké prenatal-prenatan marang Musa, kangge bangsa Israèl mengkéné: Yén ana wong sing ora setya marang Allah lan gawé ruginé pepadhané,

⁶ (5:5)

⁷ wong mau kudu ngakoni salahé lan ngijoli marang wong sing digawé tuna, dipunjuli rong puluh persèn.

⁸ Nanging yén wong sing digawé tuna mau wis mati, mangka ora duwé sanak sedulur sing cedhak, ijolé kudu disaosaké marang Allah, lan dadi bagéané imam. Kejaba kuwi isih ditambahi wedhus jawa lanang sing dienggo saos kurban pangruwating dosané.

^dtetempuh: leliru: ijol ganti rugi (Bhs. Ind.).

⁹ Mengkono uga saben saosané wong Israèl sing mligi kaaturaké marang Allah, kuwi dadi bagéané imam.

¹⁰ Dadi sesaosan sing ditampakaké marang salah sawijining imam kuwi dadi bagéané imam mau.

¹¹ Gusti Allah ndhawuhi Musa,

¹² supaya maringaké prenatal marang umat Israèl mengkéné: Yèn ana wong lanang sujono^e karo somahé kanthi pandakwa yèn sing wadon diwori turu wong lanang liya, nanging ora ana buktiné, marga enggoné laku jina mau ana ing papan sing sepi wong, dadi ora ana sing neksèni, mangka iya ora konangan; utawa yèn ana wong lanang sujono karo somahé, mangka sing wadon mau sanyatané ora tumindak sèdhèng,^f

¹³ (5:12)

¹⁴ (5:12)

¹⁵ wong lanang mau kudu ngajak somahé sowan imam. Wong mau kudu nggawa pisungsung kaya mesthiné, yakuwi glepung jewawut sakilogram. Glepung mau ora kena disoki lenga

^esujono: cemburu (bhs. Ind.).

^fsèdhèng: serong (bhs. Ind.).

zaitun utawa ditumpangi menyan, merga disaosaké déning wong lanang sing nyujanani somahé, lan maksudé arep nyumurupi pangirané mau bener apa ora.

¹⁶ Imam kudu akon wong wadon mau maju, ngadeg ing ngarepé mesbèh.

¹⁷ Imam banjur njupuk mangkok sing digawé saka lemah, diisèni banyu suci sethithik. Sawisé mengkono banjur njumput lemah sethithik saka ing jrambahé Kémah Suci, diuwuraké ing banyu suci mau, supaya dadi banyu sing nekakaké paukuman.

¹⁸ Wong mau rambuté banjur dioré, lan ing tangané disèlèhi glepung sing arep disaosaké mau. Mangkok sing isi banyu dicekeli dhéwé déning imam.

¹⁹ Sawisé mengkono imam kudu ngucapaké sumpah lan wong wadon mau dijuluk ngiyani sumpahé. Imam kudu muni, "Yèn kowé ora laku jina, kowé ora kena paukumané banyu iki.

²⁰ Nanging yèn kowé laku jina,

²¹ muga-muga kowé kena paukumané Pangéran. Kandhunganmu mengkeret lan watengmu busung.

²² Banyu iki bakal mlebu ing wetengmu lan njalari wetengmu busung lan kandhunganmu mengkeret." Wong wadon mau kudu mangsuli, "Inggih, kula purun; mugé Gusti Allah nindakna kados mekaten."

²³ Imam banjur kudu nulis isiné paukuman kuwi, lan mbusak nganggo banyu sing ana ing mangkok mau.

²⁴ Banyu mau bisa marakaké wong wadon kuwi krasa lara banget. Nanging sadurungé dikon ngombé banyuné,

²⁵ imam kudu njupuk glepung sing arep disaosaké lan tangané ngathung nyaosaké glepung mau kaaturaké marang Allah. Sawisé mengkono kudu nyèlèhaké glepung mau ana ing mesbèh.

²⁶ Imam banjur kudu njupuk glepungé segegem kanggo tandha enggoné nyaosaké saosan mau, lan ngobong glepung mau ana ing mesbèh. Banyuné banjur diombèkaké marang wong wadon mau.

²⁷ Yèn wong wadon mau pancèn nglakoni jina, banyu kuwi bakal marakaké wong wadon mau krasa lara banget. Wetengé dadi busung lan kandhungané mengkeret. Wong wadon

mau bakal disebut wong sing tanpa paukiman ana ing tengahé bangsané.

²⁸ Nanging yèn wong wadon mau ora luput, ora bakal tanpa paukiman lan bisa duwé anak.

²⁹ Kaya mengkono prenatalé yèn wong lanang nyujanani karo somahé, merga sing wadon mau dikira laku jina. Wong wadon mau kudu dikon ngadeg ing ngarepé mesbèh lan imam kudu nindakaké upacara.

³⁰ (5:29)

³¹ Wongé lanang dhéwé ora keluputan, nanging bojoné, yèn pancèn salah, kudu nyangga salahé.

6 ¹ Gusti Allah dhawuhi Musa, ² supaya maringaké prenatal-prenatan marang bangsa Israèl mengkené: Wong lanang utawa wadon sing nglairaké janji masrahaké awaké sumaos marang Allah dadi nasir,

³ orakena ngombé ombèn-ombèn sing digawé saka wohé anggur lan ora kena mangan woh anggur iya sing isih seger, iya sing digaringaké.

⁴ Selawasé dadi nasir ora kena mangan sarupaning panganan sing digawé saka anggur, dadia wjiné utawa kulité.

⁵ Selawasé dadi nasir wong mau ora kena ngethok utawa nyukur rambuté, nganti saentèké wektuné enggoné masrahaké awaké sumaos marang Allah. Sajroné wektu mau rambuté lan jénggoté kudu diingu sethukulé.

⁶ Rambuté kuwi kanggo tandha yèn dhèwèké masrahaké awaké sumaos marang Allah. Wong mau ora kena najisaké awaké: ora kena nydhaki wong mati, senajan layoné bapakné, ibuné utawa seduluré pisan.

⁷ (6:6)

⁸ Selawasé dadi nasir wong mau masrahaké awaké marang Allah.

⁹ Yèn rambuté nasir mau dadi najis merga nggepok wong sing mati dadakan ing sandhingé, kudu ngentèni pitung dina. Sawisé mengkono kudu nyukur rambuté lan jénggoté, supaya dadi resik menèh.

¹⁰ Ing dina ping woluné wong mau kudu nggawa piyik dara utawa manuk drekuku loro marang imam ing ngarepé lawangé Kémah Suci.

¹¹ Manuk sing siki kudu disaosaké imam dienggo kurban pangriwating dosa, sijiné dienggo kurban obongan kanggo

ngilangi najisé merga nggepok layon mau. Ing dina iku uga wong mau kudu nucèkaké rambuté,

¹² lan masrahaké awaké menèh sumaos marang Allah tekan saganepé dinané enggoné janji dadi nasir mau. Wektu sing wis dilakoni ora kepétung menèh, merga rambuté wis kena ing najis. Wong mau kudu nggawa cempé wedhus gèmbèl umur setaun disaosaké kanggo kurban dhendha.

¹³ Yèn janjiné wis rampung, wong mau kudu nindakaké upacara, yakuwi ngadhep ing lawangé Kémah Suci,

¹⁴ lan nyaosaké marang Allah kéwan telu sing ora cacat, yakuwi cempé wedhus gèmbèl lanang umur setaun siji kanggo kurban obongan, cempé wedhus gèmbèl wadon umur setaun siji kanggo kurban pangruwatinnng dosa, lan wedhus gèmbèl lanang siji kanggo kurban keslametan.

¹⁵ Kejaba kuwi kudu nyaosaké roti tanpa ragi sewakul, yakuwi roti bunder sing digawé saka glepung diulet karo lenga zaitun, lan roti tipis sing dilèlèti lenga zaitun. Karo menèh kudu nyaosaké gandum lan anggur.

¹⁶ Imam kudu nyaosaké kuwi mau kabèh konjuk marang Allah, sarta nyaosaké kurban pangruwating dosa lan kurban obongan.

¹⁷ Bebarengan karo nyaosaké roti sewakul mau, imam iya kudu nyaosaké wedhusé gèmbèl lanang kanggo kurban keslametan. Uga gandum lan anggur mau kudu disaosaké marang Allah.

¹⁸ Wongé sing dadi nasir mau kudu nyukur rambuté ana ing lawangé Kémah Suci lan nyemplungaké rambuté ing geni panggonané kurban keslametan mau.

¹⁹ Sawisé mengkono, samasa sampilé wedhus lanang sing ngarep wis diolah, banjur dijupuk déning imam, disèlèhaké ing tangané nasir mau, karo roti bunder siji lan roti tipis siji saka wakul mau.

²⁰ Imam banjur nyaosaké kuwi mau kabèh mligi konjuk marang Allah. Kuwi kurban suci sing dadi bagéané imam, ditambahi dhadha lan sampilé wedhus gèmbèl lanang, sing miturut prenatal dadi bagéané imam. Sawisé rampung kabèh, wong sing dadi nasir mau lagi kena ngombé anggur.

²¹ Mengkono mau prenatal kanggo wong sing masrahaké awaké dadi nasir.

Nanging yèn wong mau wis nglairaké janji arep nyaosaké kurban ngluwihi apa mesthiné, janjiné mau kudu ditetepi.

²² Gusti Allah dhawuh marang Musa

²³ supaya kandha karo Harun lan anak-anaké, yèn mberkati umat Israèl kudu nganggo tembung mengkéné:

²⁴ Allah muga maringana berkah, lan kowé padha direksaa.

²⁵ Allah muga maringana sarupaning prekara sing becik, lan kowé padha kaparingana sih-rahmat.

²⁶ Allah muga mirsani kanthi kawelasan, lan kowé padha kaparingana tentrem rahayu.

²⁷ Gusti Allah ngandika, "Yèn sajroné andum berkah marang umat Israèl nganggo nyebut Asma-Ku, Aku iya bakal mberkahi umat mau."

7¹ Bareng Musa wis rampung enggoné ngedegaké Kémah Palenggahané Allah, Kémah mau sapraboté banjur dipasrahaké marang Allah nganggo upacara, apa déné migunakaké lenga pasucèn. Mengkono uga mesbèh lan piranti-pirantiné kabèh disucèkaké.

² Para penggedhéné turun sing dadi panuntun ing taler-taleré umat Israèl, sing didhawuhi nindakaké cacah jiwa,
³ padha nggawa pisungsung konjuk marang Allah. Olèhé nggawa nganggo grobag sapi nem, saben penggedhé loro grobag siji sapi siji. Sawisé padha disaosaké,

⁴ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

⁵ "Pisungsung iki tampanana lan pigunakna mbésuk samasa leladi ing Kémah Palenggahané Allah; barang-barang iki kabèh pasrahna marang kaum Lèwi miturut kuajibané dhéwé-dhéwé."

⁶ Grobag-grobag lan sapi-sapi mau nuli dipasrahaké marang kaum Lèwi.

⁷ Grobag loro lan sapi papat dipasrahaké marang para turuné Gèrson,

⁸ grobag papat lan sapi wolu marang para wong turun-Mérari. Gawéané wong-wong mau dipimpin déning Itamar, anaké Harun.

⁹ Mung wong turuné Kéhat ora dipasrahi grobag lan sapi déning Musa, awit wong-wong mau kudu padha mikul barang-barang suci sing dadi tanggung jawabé.

¹⁰ Para penggedhéné uga nggawa pisungsung kanggo kraméan ing upacara nucèkaké mesbèh. Nalikané pisungsung mau arep disaosaké ana ing mesbèh,

¹¹ Gusti Allah ngandika marang Musa, "Padha kandhanana yèn para penggedhé, saben dina kudu nyaosaké pisungsung kanggo ing mesbèh, lawasé rolas dina."

¹² Para penggedhé iya banjur padha nyaosaké pisungsung miturut gilirané mengkéné: (Dina-Taler-Penggedhé); Kapisan-Yéhuda-Nahason bin Aminadab; Kapindho-Isakar-Nétanéèl bin Zuar; Katelu-Zébulon-Éliab bin Hélon; Kapat-Rubèn-Élizur bin Sédhéur; Kalima-Siméon-Sélumièl bin Zurisiadai; Kanem-Gad-Éliasaf bin Déhuèl; Kapitu-Éfraim-Élisama bin Amihud; Kawolu-Manasyè-Gamalièl bin Pédazur; Kasanga-Bènyamin-Abidan bin Gédéoni; Kasepuluh-Dhan-Ahiézer bin Amisiadai; Kasewelas-Asyèr-Pagièl bin Okran; Karolas-Naftali-Ahira bin Énan; Pisungsung disaosaké para penggedhé mau kabèh padha, yakuwi piring slaka siji sing boboté 1,5 koligram, lan basi slaka siji, sing boboté 800 gram, miturut

ukuran bobot resmi. Piring slaka lan basi mau dikebaki glepung sing diulèni nganggo lenga zaitun kanggo kurban dhaharan. Sebanjuré: piring emas siji, sing boboté 110 gram, kebak menyan. Sapi lanang siji, wedhus gèmbèl lanang siji, lan cempé wedhus gèmbèl lanang umur setaun, kanggo kurban obongan, wedhus lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa; sapi loro; wedhus gèmbèl lima lan wedhus lanang lima lan cempé gèmbèl umur setaun kanggo kurban keslametan.

13 (7:12)

14 (7:12)

15 (7:12)

16 (7:12)

17 (7:12)

18 (7:12)

19 (7:12)

20 (7:12)

21 (7:12)

22 (7:12)

23 (7:12)

24 (7:12)

25 (7:12)

26 (7:12)

27 (7:12)

28 (7:12)

29 (7:12)

30 (7:12)

31 (7:12)

32 (7:12)

33 (7:12)

34 (7:12)

35 (7:12)

36 (7:12)

37 (7:12)

38 (7:12)

39 (7:12)

40 (7:12)

41 (7:12)

42 (7:12)

43 (7:12)

44 (7:12)

45 (7:12)

46 (7:12)

47 (7:12)

48 (7:12)

49 (7:12)

50 (7:12)

51 (7:12)

52 (7:12)

53 (7:12)

54 (7:12)

55 (7:12)

56 (7:12)

57 (7:12)

58 (7:12)

59 (7:12)

60 (7:12)

61 (7:12)

62 (7:12)

63 (7:12)

64 (7:12)

65 (7:12)

66 (7:12)

67 (7:12)

68 (7:12)

69 (7:12)

70 (7:12)

71 (7:12)

72 (7:12)

73 (7:12)

74 (7:12)

75 (7:12)

76 (7:12)

77 (7:12)

78 (7:12)

79 (7:12)

80 (7:12)

81 (7:12)

82 (7:12)

83 (7:12)

⁸⁴ Dadi gunggunging pisungsung sing disaosaké déning para penggedhé rolas kanggo nucèkaké mesbèh mau wujudé:
 -Piring slaka rolas iji lan basi slaka rolas siji sing boboté kabèh 27,6 kilogram.
 -Piring emas rolas iji, sing boboté 1,32 kilogram, kebak menyan. -Sapi lanang rolas, wedhus gèmbèl lanang rolas, cempé sing umur setaun rolas, disaosaké bebarengan karo kurban gandum kanggo netepi kurban obongan. -Wedhus rolas kanggo kurban pangruwating dosa.
 -Sapi lanang patlikur, wedhus gèmbèl lanang sewidak, wedhus jawa sewidak, cempé wedhus gèmbèl sing umur setaun sewidak kanggo kurban keslametan.

⁸⁵ (7:84)

⁸⁶ (7:84)

⁸⁷ (7:84)

⁸⁸ (7:84)

⁸⁹ Nalika Musa mlebu ing Kémah Palenggahané Allah nampani dhawuh saka Gusti Allah, Panjenengané ngandika saka sandhuwuré tutupé Pethi Prejanjian, saka antarané pepethan⁹ malaékat loro sing nganggo swiwi.

⁹pepethan: gambar wewujudan.

8¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,
² "Harun kandhanana, yèn masang lampu pitu ing pedamaran^h kudu diatur supaya sunaré mengarep."

³ Harun iya banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah mau. Lampu-lampu dipasang miturut adhepé pedamaran.

⁴ Pedamaran kuwi saka ndhuwur tekan ngisor digawé saka emas murni, miturut conto sing diparingaké déning Gusti Allah marang Musa.

⁵ Gusti Allah ngandika marang Musa,

⁶ "Wong-wong Lèwi padha dhèwèkna, pisahen karo umat Israèl liyané, lan nganggo upacara pasucèn

⁷ carané mengkéné: Wong-wong mau kepyurana nganggo banyu suci sing mligi kanggo upacara, lan konen nyukur awaké sekojur sarta ngumbah sandhangané, supaya padha dadi suci miturut prenatalé agama.

⁸ banjur konen njupuk sapi lanang enom siji lan kurban gandum sapreluné, yakuwi glepung sing diulet karo lenga zaitun. Lan kowé, Musa, kudu njupuk

^hpedamaran: papan nyèlèhaken lampu.

sapi lanang siji engkas dienggo kurban pangruwating dosa.

⁹Sawisé mengkono umat Israèl kabèh, mengkono uga wong Lèwi padha klumpukna ing platarané Kémah Suci.

¹⁰Umat Israèl kudu numpangaké tangané ing sirahé wong-wong Lèwi.

¹¹Sebanjuré Harun kudu nyaosaké wong-wong Lèwi mau dadi pisungsungé umat Israèl. Mligi konjuk marang Aku, supaya bisa nindakaké pegawéané kagem Aku.

¹²Wong Lèwi nuli kudu padha numpangaké tangané ing endhasé sapi lanang loro mau, sing siji kanggo kurban pangruwating dosa, sijiné kanggo kurban obongan. Srana upacara mau wong-wong Lèwi diluwari saka dosa-dosané.

¹³Wong-wong Lèwi kuwi dadia pisungsung mligi konjuk marang Aku. Déné Harun lan anak-anaké dhawuhana dadi penggedhéné.

¹⁴srana cara mengkono kowé kudu milih para wong Lèwi saka ing antarané umat Israèl liyané, mligi dadi kagungan-Ku.

¹⁵ Sawisé upacara nyaosaké wong-wong Lèwi konjuk marang Allah, wong kuwi diparengaké nyambut-gawé ing Kémah Suci.

¹⁶ Wong-wong mau wis Dakdadèkaké sesulihé anak lanang pembarep kabèh ing Israèl; mulané mligi dadi kagungan-Ku dhéwé.

¹⁷ Nalika Aku gawé patiné sakèhé bocah lanang pembarep ing Mesir, saben anak lanang pembarep ing brayaté wong Israèl lan saben anaké kéwan sing sepisanan wis Dakpilih dadi kagungan-Ku.

¹⁸ dadiné kanggo ijolé kabèh anak lanang pembarep ing Israèl Aku milih wong Lèwi,

¹⁹ kaanggep pisungsungé umat Israèl. Wong-wong Lèwi kuwi Dakpasrahaké marang Harun lan anak-anaké, supaya padha dadi imam ngladèni wong Israèl ing Kémah Suci. Wong Lèwi kuwi sing nyuwunaké pangapuraning dosa kanggo bangsa iki marang Aku, supaya ora kena ing paukuman samasa nyedhak ing panggonan suci mau."

²⁰ Mulané Musa, Harun lan bangsa Israèl kabèh banjur padha masrahaké wong Lèwi marang Allah, kaya sing

kadhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

²¹ Wong-wong Lèwi banjur padha nucèkaké awaké miturut prenatalé agama lan ngumbah sandhangané. Harun nuli nyaosaké wong-wong mau dadi pisungsung mligi sumaos marang Allah. Harun iya nindakaké upacara pangruwating dosané wong-wong Lèwi mau.

²² Déné bangsa Israèl nindakaké sakèhé dhawuhé Allah lantaran Musa sing magepokan karo wong Lèwi. Merga saka mengkono wong-wong Lèwi padha wenang nyambut-gawé ing Kémah Suci dipimpin déning Harun lan anak-anaké.

²³ Gusti Allah ngandika marang Musa,

²⁴ "Sabèn wong Lèwi lanang wiwit umur selawé taun kudu nglakoni kuwajibané ing Kémah Suci,

²⁵ lan dibébasaké saka kuajiban mau yèn wis nyandhak umur sèket taun.

²⁶ Sawisé kuwi wong mau kena ngréwangi wong Lèwi liyané sing nglakoni tugas ing Kémah Suci, nanging kuajiban apa waé sing dilakoni, ora kena ditindakaké ijèn. Mengkono carané

enggoné mrenata pegawéané wong Lèwi.

9¹ Nalika sasi kapisan, taun kapindho, sawisé bangsa Israèl metu saka ing Mesir, Gusti Allah ngandika marang Musa ing ara-ara samuné pegunungan Sinai mengkéné,

² "Tanggal patbelas sasi iki, yèn srengéngéné surup, bangsa Israèl kudu ngriyakaké Paskah miturut prenatal sing wis ditetepaké."

³ (9:2)

⁴ Musa iya banjur akon bangsa Israèl ngriyakaké Paskah.

⁵ Ing wayah surupé srengéngé tanggal patbelas sasi kapisan mau, bangsa Israèl ngriyakaké Paskah ing ara-ara samuné pegunungan Sinai. Kabèh padha ditindakaké miturut apa sing didhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

⁶ Nanging ana wong sawetara sing najis miturut prenataling agama merga padha nggepok wong mati, dadi ora kena mèlu ngriyakaké Paskah. Wong-wong mau banjur padha ngadhep marang Musa lan Harun,

⁷ aturé, "Kula sami najis, awit sami nggepok tiyang pejah. Nanging menapa kula inggih sami mboten kénging tumut nyaosaken kurban dhateng Allah, sesarengan kaliyan sedhèreèk-sedhèrèk kula sabangsa?"

⁸ Wangsulané Musa, "Ngentènana dhisik, nganti aku tanpa dhawuh saka Allah."

⁹ Gusti Allah banjur dhawuh marang Musa,

¹⁰ "Kandhaa marang bangsa Israèl mengkéné, 'Yèn ana ing antaramu utawa anak-turunmu sing najis merga nggepok wong mati, utawa lagi lelungan adoh, mangka kepéngin ngriyakaké Paskah,

¹¹ kuwi kepareng, nanging enggonmu ngriyakaké kudu ing sasi candhaké ing wayah soré tanggal patbelas. Dina kuwi riyakna nganggo mangan roti tanpa ragi lan jangan pait.

¹² Pangan mau ora kena diturahaké nganti ésuké lan kéwan sing disaosaké marang Allah mau aja ana balungé sing ditugel. Paskah mau kudu diriyakaké miturut prenatal sing wis ditetapaké.'

¹³ Wong sing kaanané resik miturut prenatalé agama, lan ora lagi lelungan

adoh, mangka ora ngriyakaké Paskah, kuwi kudu disingkiraké saka umat-Ku, merga ora nyaosaké kurban marang Aku ing wektu sing wis ditetepaké. Wong mau kudu mikul dosané.

¹⁴Yèn ing antaramu ana wong liya sing arep mèlu ngriyakaké Paskah, enggoné ngriyakaké Paskah kudu miturut prenatal lan sarat-saraté. Prenatan iki kanggo saben wong, iya wong Israèl utawa wong liyané."

¹⁵Nalika Kémah Palenggahané Allah didegaké, ing dina kuwi ana mega ing sandhuwuré Kémah mau. Ing wayah bengi méga mau mencorong kaya geni.

¹⁶(9:15)

¹⁷Yèn méga mau munggah, wong Israèl kudu budhal, yèn mégané mudhun, wong Israèl banjur kudu masang kémahé, ing panggonan sing didhuni méga mau.

¹⁸Wong Israèl padha mbedhol lan masang kémahé manut dhawuhé Allah. Selawasé méga mau ana ing sandhuwuré Kémah Suci, bangsa Israèl tetep manggon ing panggonan kono.

¹⁹Senajan méga mau suwé ana ing sandhuwuré Kémah Suci, wong Israèl

iya manut marang Allah, lan ora kesusu budhal.

²⁰ Anak kalané méga mau mung mandheg sawetara dina. Senajan kepriyé waé, dhawuhé Allah kuwi sing dienggo pathokan wayahé lèrèn lan budhal.

²¹ Ana kalané méga mau mandheg mung antarané surup tekan ésuk. Yèn mégané munggah, sanalika iku uga kabèh padha budhal.

²² Selawasé méga mau mandheg, embuh rong dina embuh sesasi, embuh setaun luwih, wong kabèh padha tetep ing panggonan mau. Nanging yèn mégané munggah, wong kabèh nuli padha budhal.

²³ Bangsa Israèl lèrèn ing sawijining panggonan lan budhal saka kono miturut sawuhé Allah lantaran Musa.

10 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Gawéa slomprèt slaka tatahan loro, kanggo tandha nglumpukaké rakyat utawa mbudhalaké wadyabala.

³ Yèn slomprèt loro-loroné uniné dawa kuwi tandhané wong kabèh kudu

nglumpuk, ing sakiwa-tengenmu, ing ngarepé Kémah Suci.

⁴Nanging yèn sing diunèkaké mung siji, sing kudu nglumpuk mung para penggedhé thok.

⁵Yèn uniné cekak-cekak kuwi tandhané para taler sing manggon ing sawétané Kémah Suci kudu budhal.

⁶Tandha cekak-cekak sing kapindho, tandhané taler-taler sing manggon ing sakidulé Kémah Suci kudu budhal. Dadi tandha cekak-cekak kuwi pretandhané wong kudu budhal.

⁷Nanging yèn dawa, kuwi pretandha yèn wong kudu nglumpuk.

⁸Sing ngunèkaké slomprèt mau kudu imam-imam, anak-anaké Harun." Prenatan kaya mengkéné iki kudu ditindakaké ing selawasé,

⁹"Yèn kowé lagi parang nglawan mungsuh sing nyerang negaramu, kowé ngunèkna slomprèt-slomprèt mau. Aku Pangéran Allahmu bakal mitulungi lan nguwalaké kowé saka mungsuh-mungsuhmu.

¹⁰Semono uga yèn kowé padha bungah-bungah ngriyakaké sasi anyar, utawa riaya-riaya miturut prenatalé

agama. Slomprèt kuwi iya unèkna samasa kowé nyaosaké kurban obongan lan kurban keslametan konjuk marang Allah. Aku bakal mitulungi kowé. Aku iki Pangéran, Allalmu."

¹¹ Ing tau kapindho sawisé bangsa Israèl metu saka tanah Mesir, ing tanggal loro, sasi kapindho, méga ing sandhuwuré Kémah Suci munggah.

¹² Wong Israèl iya banjur padha budhal, metu saka ara-ara samuné pegunungan Sinai. Satekané ing ara-ara samun Paran, méga mau nuli mudhun mandheg.

¹³ Bangsa Israèl kuwi budhalé atas dhawuhé Allah lantaran Musa.

¹⁴ Lakuné ajeg padha karo urutan sing wis ditetepaké. Sing lakuné ngiringaké gendérané Yéhuda mangkat dhisik, saklompok-saklompok, penggedhéné Nahason bin Aminadab.

¹⁵ Nétanéèl bin Zuar kuwi penggedhéné taler Isakar,

¹⁶ lan Éliab bin Hélon penggedhéné taler Zébulon.

¹⁷ Kémah Suci nuli dibedhol. Turuné Gèrson lan turuné Mérari sing mikul Kémah banjur budhal.

¹⁸ Disusul golongan sing dipimpin taler Rubèn, saklompok-saklompok dipenggedhèni Élizur bin Sédhéur.

¹⁹ Sélumièl bin Zurisiadai kuwi penggedhé golongané taler Siméon,

²⁰ lan Éliasaf bin Déhuèl penggedhé golongané taler Gad.

²¹ Disusul para wong Lèwi saka golongan turuné Kéhat karo nggawa barang-barang suci. Satekané ing palèrènan candhaké, Kémah Suci wis dipasang menèh.

²² Disusul karo golongan sing dipimpin taler Éfraim, saklompok-saklompok, dipenggedhèni Élisama bin Amihud.

²³ Gamalièl bin Pédazur mimpin taler Manasyé,

²⁴ lan Abidan bin Gédéoni manggedhèni golongan taler Bènyamin.

²⁵ Sing budhal kèri dhéwé golongan sing dipimpin taler Dhan. Kuwi sing ngirid golonga-golongan kabèh. Lakuné saklompok-saklompok, dipenggedhèni déning Ahiézer bin Amisiadai.

²⁶ Pagièl bin Okran mimpin golongan-golongané taler Asyèr.

²⁷ Déné Ahira bin Énan mimpin golongan-golongan taler Naftali.

²⁸ Kaya mengkono urutané klompok, lan golongané saben umat Israèl mlaku pindhah panggonan.

²⁹ Musa kandha karo Hobab bin Déhuèl, wong Midian, ipéné, "Aku saiki arep padha mangkat menyang panggonan sing miturut pangandikané Allah arep diparingaké marang aku kabèh. Gusti Allah wis janji arep ndadèkaké Israèl dadi bangsa sing makmur. Kowé mèlua aku supaya mbésuk mèlu ngrasakaké kemakmuran mau."

³⁰ Wangsulané Hobab, "Matur nuwun, nanging aku kepéngin bali menyang tanah kelairanku."

³¹ "Lho, aku aja koktinggal," kandhané Musa, "Kowé rak dadi pemimpinku, merga weruh panggonan ing ara-ara samun sing kena kanggo lèrèn."

³² Yèn kowé mèlu aku, mbésuk kowé dakpandumi sakèhing berkah sing diparingaké déning Allah marang aku."

³³ Sawisé bangsa Israèl budhal saka pegunungan Sinai, disebut gunung suci, mlaku sajroné telung dina. Pethiné Prejanjian mlaku ana ing ngarep dhéwé karo golèk panggonan sing becik kanggo lèrèn.

³⁴ Sajroné ngolah-ngalih saka palèrènan siji menyang sijiné, méganing Pangéran yèn awan tansah ana ing ndhuwuré umat Israèl.

³⁵ Saben Pethi Prejanjian arep diangkat, Musa munjuk mengkéné, "Dhuh Allah, mugi kersa jumeneng. Mengsah-mengsah sami buyara, lan tiyang ingkang sengit dhateng Paduka sami keplajenga saking ngarsa Paduka."

³⁶ Déné samasa mandheg, Musa munjuk, "Dhuh Allah, mugi kersa mberkahi para umat Israèl ingkang cacahipun maèwu-èwu menika."

11 ¹ Bangsa Israèl padha nggrundeli Gusti Allah merga enggoné padha ngrekasa nandhang kekurangan rupa-rupa. Bareng mreng panggrundelé wong Israèl mau, Gusti Allah duka, nuli nekakaké geni ing palèrènan kono. Geniné mulad-mulad ngobong kémah-kémah sawetara.

² Wong-wong banjur padha bengok-bengok njaluk tulung karo Musa. Musa nuli ndedonga marang Allah, temah geniné banjur sirep.

³ Merga saka lelakon mau, panggonan kono dijenengaké Tabera. sing tegesé ing

panggonan kono Gusti Allah nekakaké geni.

⁴Ing antarané wong Israèl ana wong-wong manca sing ketagihan mangan énak. Wong-wong Israèl iya banjur ana sing mèlu-mèlu kepéngin mangan iwak, mulané banjur padha grundelan. Tembungé, "Mbok yèn ngéné iki ana sing ngeteri iwak!

⁵Ana ing Mesir kita bisa mangan iwak satutugé, tanpa ngetokaké dhuwit. Bisa mangan timun, semangka, p'rei, brambang lan bawang!

⁶Ana ing kéné kita padha kentèkan tenaga, mangka ora ana sing dipangan, kejaba mung manna thok."

⁷(Manna kuwi rupané kaya tumber, wernané putih semu kuning.

⁸Tekané ing palèrènan pandhak bengi, bareng karo tibané bun.) Ésuké wong-wong padha nglumpukaké manna, nuli didheplok dadi glepung, banjur digawé roti bunder-bunder utawa gèpèng. Rasané kaya roti sing dipanggang, nganggo lenga zaitun.

⁹(11:8)

¹⁰Musa krungu panggrundelé wong-wong Israèl, sing padha ngadeg

nggrombol-nggrombol ing ngarepé lawang Kémah Suci. Gusti Allah duka, nganti Musa sedhih banget.

¹¹ Mulané banjur matur marang Allah, "Kénging menapa Paduka tumindak mekaten dhateng kula? Menapa mboten rena dhateng kula? Kénging menapa kula dipun bruki tanggél jawab ngrimati tiyang-tiyang menika?

¹² Rak sanès kula ingkang nitahaken utawi damel tiyang-tiyang menika selaminipun mlampah dhateng negari ingkang Paduka janjèkaken kaliyan supaos dhateng leluhuripun?

¹³ Samenika tiyang-tiyang menika sami ketagihan, kepéngin sanget nedha ulam. Saking pundi saged kula angsal ulam kanggé nyukani nedha tiyang semanten kathahipun?

¹⁴ Cekakipun kula mboten sagah nyanggi tanggél jawab ingkang semanten awratipun namung piyambakan!

¹⁵ Menawi kapurih terus-terusan kados mekaten, nyuwun ngapunten, kula aluwung dipun pejahana kémawon, supados mboten ngraosaken awrating sesanggèn kula."

¹⁶ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Kowé nglumpukna wong pitung puluh sing diéringiⁱ lan dianggep dadi panuntuné umat iki. Konen ngadhep Aku ing Kémah Suci, ngadeg jèjèr karo kowé.

¹⁷ Aku bakal tumedhak ndhawuhi kowé. Aku bakal njupuk sapérangané Roh sing Dakparingaké marang kowé, lan bakal Dakedum-edum marang wong mau. Wong-wong mau mengkoné bakal bisa mbiyantu mikul tanggung jawab, ngrumati bangsa iki; dadi kowé ora dhèwèkan."

¹⁸ Saiki bangsa kuwi kandhanana mengkéné, "Kowé padha nucèkna awakmu kanggo sésuk. Kowé bakal padha mangan iwak. Gusti Allah wis mirengaké pesambatmu lan panggrundelmu; kowé padha kepéngin mangan iwak, lan nganggep yèn ing Mesir kaananmu luwih becik. Saiki Gusti Allah bakal maringi iwak, lan kuwi kudu kokpangan.

¹⁹ Iwak mau ora mung cukup kanggo sedina utawa rong dina, limang dina utawa sepuluh dina, uga ora mung cukup kanggo rong puluh dina,

ⁱering: ajrih lan asih (tresna).

²⁰ nanging kanggo sesasi muput, nganti kowé jelèh lan wetengmu kewaregen. Kuwi merga kowé padha nampik marang Gusti Allah sing ana ing tengahmu, lan merga kowé wis padha nggrundeli Panjenengané sarta nganggep yèn luwih becik saupama kowé ora lunga saka tanah Mesir."

²¹ Musa uga matur marang Gusti Allah, "Cacahipun tiyang ingkang kawula irid menika 600.000, mangka Paduka ngandika badhé maringi ulam cekap kanggé sewulan?"

²² Pinten kémawon cacahipun lembu lan ménda ingkang prelu dipun pragat kanggé nyekapi kabetahanipun tiyang semanten dipun klempakaken sedaya rak inggih dèrèng cekap?"

²³ Gusti Allah paring wangsulan, 'Pangwasa-Ku iki tanpa wangenan. Saiki uga kowé bakal ngerti, apa sing Dakkandhakaé iki bakal kelakon apa ora."

²⁴ Musa banjur meetu saka Kémah Suci lan ngumumaké marang bangsa Israèl kabèh, apa sihng dingandikakaké déning Allah. Musa nglumpukaké para

pemimpin pitung puluh, dikon ngadeg ing saubengé Kémah Suci.

²⁵Gusti Allah banjur tumedhak ing méga lan ngandika marang Musa, banjur mundhut sapérangané Roh sing kaparingaké marang Musa, nuli diedum-edumaké wong pitung puluh mau. Bareng Roh nedhaki, wong-wong mau banjur padha caturan kaya nabi, senjata ora let suwé banjur meneng.

²⁶Ana wong loro saka antarané wong pitung puluh mau, yaiku Éldad lan Médad, kari ana ing kémahé, ora mèlu ngadeg bebarengan karo kanca-kancané ing Kémah Suci. Wong loro mau uga katedhakan Roh lan iya padha caturan kaya nabi.

²⁷Ana nonoman sing weruh lelakon mau, banjur mlayu awèh weruh marang Musa.

²⁸Yosua bin Nun, abdiné Musa, sing wiwit nom dadi pembantuné, matur marang Musa mengkéné, "Ndara, tiyang kalih menika dipun dhawuhana supados sami mèndel!"

²⁹Wangsulané Musa, "Kokmempeng temen enggonmu mbélani aku? Sing daksuwun malah supaya Gusti Allah

kersa maringaké Rohé marang sabangsa kabèh, lan ndadèkaké sabangsa kabèh dadi nabi!"

³⁰ Musa banjut mulih, semono uga wong pitung puluh mau padha mulih menyang kémahé dhéwé-dhéwé.

³¹ Gusti Allah nekakaké angin saka segara. Angin mau nggawa manuk gemak pirang-piran sing padha mabur cendhèk banget. Tekan palèrèhane wong Israèl manuk-manuk mau padha méncok saenggon-enggon nganti sawetara kilomèter sakiwa-tengené palèrèhan. Saking akèhé nganti padha tumpang tindih, dhuwuré tumpukané wetara samèter.

³² Sedina kuwi, benginé sewengi muput lan ésuké sedina dheg wong Israèl padha sengkud nglumpukaké manuk gemak mau. Saben wong nglumpukaké ora kurang saka sèwu kilogram. Manuk-manuk mau padha disigari lan dipépé nganti garing ana ing sakubengé palèrènan.

³³ Gusti Allah duka pirsá enggoé padha dremba^j lan nggragas, mulané banjur diukum srana pageblug.

^jdremba: remen nedha, murka.

³⁴ Merga saka kuwi panggonan kono dijenengaké "Kibrot-Taawa (kuburan dremba)," jalaran iya ana ing kono panguburé wong sing padha mati kena paukuman mau.

³⁵ Bangsa Israèl ngalih ssaka kono menyang kutha Hazérot lan masang kémah ana ing kono.

12 ¹ Musa bebojoan karo wong Kus yaiku bangsa Étiopia, harun lan Miryam ora ngrujuki.

² Tembungé, "Apa Gusti Allah mung ngandika lantaran Musa waé? Apa iya ora lantaran kita uga?" Gusti allah midhanget apa sing padha diucapaké wong loro mau.

³ (Musa kuwi wong sing lembah ing ati, ngungkuli wong sajadakabèh.)

⁴ Sanalika Gusti Allah ngandika marang Musa, Harun lan Miryam, "Padha lungaa ngadhep Aku ana ing Kémah Suci." Wong telu mau banjur sowan.

⁵ Gusti Allah banjur tedhak ana ing tugu méga, ing sangarepé Kémah Suci, sarta ngandika, "Harun lan Miryam!" Wong loro mau banjur sowan.

⁶ Pangandikané Allah, "Rungokna tembungKu! Aku ngandika marang para

nabi sing ana ing antaramu nganggo sasmita rupa gambar-wewayangan lan Aku ngandika sajroning impèn.

⁷ Nanging ora kaya mengkono cara-Ku ngandika marang Musa, sing Dakparingi ayahan nuntun umat-Ku Israèl.

⁸ Aku ngandika adu-arep karo Musa, cetha lan ora wujud bedhèkan. Malah Musa wis ndeleng rupa-Ku. Yagéné kowé wani-wani maido?"

⁹ Gusti Allah duka marang wong loro mau. Nalika Panjenengané mengker,

¹⁰ lan tugu méga mau munggah saka Kémah Suci kono, Miryam dumadakan kecandhak lara kusta. Kulité dadi putih kaya kapuk. Nalika Harun méngo ndelengaké Miryam lan weruh yèn Miryam nandhang lara kusta,

¹¹ banjur kandha karo Musa, "Dhuh bendara, mugi sampun négakaken kula kekalih sami kaukum margi dosa ingkang sampun sami kula lampahi awit saking bodho kula.

¹² Sampun négakaken Miryam kados bayi kluron, ingkang lair mawi badan ingkang setengah bosok."

¹³ Musa banjur ndedonga, "Dhuh Allah, mugi kersa nyarasaken tiyang menika."

¹⁴ Dhawuhé Allah, "Saupama rainé diidoni bapakné, apa dhèwèké ora kudu krasa wirang lawasé pitung dina? Mulané wetokna saka palèrènan pitung dina; sawisé kuwi kena bali menèh."

¹⁵ Miryam banjur diwetokaké saka palèrènan pitung dina lan sajroné Miryam durung bali, bangsa Israèl ora lunga saka panggonan kono.

¹⁶ Sawisé budhal saka Haserot banjur padha masang kémah ana ing ara-ara samun Paran.

13 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Saka ing antarané para pemimpin saben taler pilihan wong siji, dadèkna telik, supaya niti tanah Kanaan, sing arep Dakparingaké marang wong Israèl."

³ Musa nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah mau, banjur milih wong rolas ksebut ing ngisor iki, mangkat saka ara-ara samun Paran. (Taler-Panuntun); Rubèn-Syamua bin Zakur; Siméon-Safat bin Hori; Yéhuda-Kalèb bin Yéfune; Isakar-Yigal bin Yusuf; Éfraim-Hoséa bin Nun; Bènyamin-Palti bin Rafu; Zébulon-Gadièl bin Sodi; Manasyè-Gadi bin Susi; Dhan-Amièl bin Gemali;

Asyèr-Setur bin Mikhaél; Naftali-Nahbi
bin Wofsi; Gad-Guèl bin Maki;

⁴ (13:3)

⁵ (13:3)

⁶ (13:3)

⁷ (13:3)

⁸ (13:3)

⁹ (13:3)

¹⁰ (13:3)

¹¹ (13:3)

¹² (13:3)

¹³ (13:3)

¹⁴ (13:3)

¹⁵ (13:3)

¹⁶ Kuwi jenenge-jenengé para telik
sing ditugasaké Musa supaya niti tanah
Kenaan. Hoséa bin Nun jenengé diganti
Musa dadi Yosua.

¹⁷ Nalika wong-wong mau dikon
mangkat, Musa weling mengkéné,
"Mlakua ngalor, menyang tanah Kenaan
sisih Kidul, banjur mlakua terus menyang
tanah pegunungan.

¹⁸ Titinen kaanané tanah kono, pira
cacahé rakyaté lan sepira kekuwatané;

¹⁹ tanah kuwi ala apa becik. Apa rakyaté
padha manggon ing pedésan apa ing
kutha-kutha sing diubengi bètèng.

²⁰ Delengen buminé loh apa ora, lan akèh wit-witané apa ora. Aja lali nggawaa woh-wohan sing tuwuh ana ing kana." (Nalika semana lagi ungsum anggur.)

²¹ Wong rolas mau banjur budhal, lakuné ngalor karo nliti tanah mau wiwit saka segara wedhi Zin sisih Kidul terus nganti tekan kutha Réhob, tekan dalan sing ngene menyang Hamat.

²² Sing ditliti dhisik sisih Kidul, njujug kutha Hébron, panggonané wong-wong Ahiman, Sesai lan Talmai, anak-turuné bangsa sing disebut wong Énak. (Kutha Hébron kuwi didegaké pitung taun sadurungé kutha Zoan ing tanah Mesir.)

²³ Banjur padha tekan tanah ngaré Éskol. Ana ing kana padha mancas pange' wit anggur. Saking aboté pang mau nganti kudu dipikul wong loro. Uga padha nggawa woh dlima lan woh anjir kanggo olèh-olèh.

²⁴ Panggonan kono dijenengaké Lembah Éskol, merga ana ing kana padha mancas pangé wit anggur.

²⁵ Sawisé nliti tanah kono lawasé patang puluh dina, para telik mau banjur padha mulih,

²⁶lapur marang Musa, Harun lan bangsa Israèl kabèh sing lagi padha lèrèn ing Kadès, ing ara-ara samun Paran. Para telik mau nyritakaké apa sing padha disumurupi. Woh-wohan sing padha digawa dituduhaké marang bangsa Israèl.

²⁷Kandhané marang Musa, "Kula sampun nлити tanah menika lan sumerep, bilih sitinipun loh saèstu, lan menika wujudipun woh-wohan ingkang saking ngrika.

²⁸Nanging rakyatipun tanah ngriku rosa-rosa. Kithanipun ageng-ageng, tur mawi bètèng ingkang sentosa. Wonten ing ngrika kula inggih sami kepanggih kaliyan tiyang-tiyang kados buta.

²⁹Tanah wau ing sisih Kidul dipun enggèni tiyang Amalèk. Ing paredèn tiyang Hét, Yébus lan Amori. Celak Seganten Tengah lan sauruting Lèpèn Yarden dipun enggèni tiyang Kanaan."

³⁰Nanging Kalèb nentremaké atiné wong-wong sing padha cilik atiné, sarta matur marang Musa, "Kita kedah nglurug perang lan ngrebat negari menika samenika ugi, mergi kekiyatan

kita mboten kawon kaliyan kekiyatanipun bangsa-bangsa menika."

³¹ Nanging para telik liyané sing tekané barng karo kalèb padha muni, "Mboten, kita mboten saged nglurugi perang, mergi kawon kiyat katandhing kaliyan bangsa-bangsa wau."

³² Para telik mau iya padha nyebar kabar goroh ing kalangané umat Israèl bab tanah sing padha didlajahi mau, ujaré, "Tanah kana pemetuné ora sepiraa, dipangan rakyaté dhéwé waé ora cukup. Mangka wong-wong kana dedegé lan rosané ora ilok.

³³ Malah aku padha weruh wong-wong sing awaké kaya buta, yakuwi anak-turuné Énak. Ditandhing karo wong-wong kuwi, kita iki mung presasat walang, lan iya mesthi ngono penganggepé wong-wong marang kita."

14 ¹ Ana wong-wong Israèl sing sewengi dheg padha nangis pating jlerit.

² Padha nggrundeli Musa lan Harun, tembungé, "Rak luwih becik kita padha mati ing tanah Mesir utawa ing segara wedhi kéné!

³ Apa preluné Gusti Allah ngirid kita menyang tanah Kanaan kuwi? Kita rak mung bakal mati ing peprangan lan anak-bojo kita dadi tawanan. Ayo, kita padha bali waé menyang tanah Mesir!"

⁴ Sing siji banjur kandha karo sijiné, "Ayo padha milih pemimpin lan bali menyang Mesir menèh!"

⁵ Musa lan Harun banjur padha jèngkèng ana ing ngarepé bangsa Israèl.

⁶ Yosua bin Nun lan Kalèb, sing uga padha dadi telik mau, padha nyuwèk-nyuwèk sadhangané, mretandhani sedhiling atiné.

⁷ Banjur kandha karo wong Israèl kabèh "Tanah sing kita dlajahi kaé ora ana sing madhani apiké.

⁸ Yèn ana keparengé Allah, Panjenengané bakal ngirid kita mrana lan maringaké tanah sing loh lan subur kuwi marang kita.

⁹ Aja padha nglawan marang kersané Allah. Bangsa-bangsa kuwi bakal kita telukaké klawan gampang. Apa Allah ora mimpin kita? Lan Panjenengané wis nelukaké para déwa sing ngayomi bangsa-bangsa mau. Mulané aja wedi."

¹⁰ Wong sing nglumpuk ing kono ngancam arep mbenturi watu wong papat mau nganti mati. Dumadakan cahya kamulyané Allah ngetingal ing sandhuwuré Kémah Suci.

¹¹ Pangandikané Allah marang Musa, "Pira lawasé bangsa iki enggoné nglawan marang Aku? Pira suwéné enggoné tetep ora ngandel marang Aku, senjata wis padha weruh kaélokan pirang-pirang sing Daktindakaké?"

¹² Mulané bangsa iki bakal Dakélingaké nganggo paukuman. Lan kowé, Musa, bakal Dakdadèkaké leluhuré bangsa sing luwih gedhé lan luwih prakosa ketimbang bangsa iki!"

¹³ Nanging aturé Musa, "Dhuh Allah, tiyang Mesir sampun sami mangertos, bilih Paduka piyambak ingkang ngirid bangsa menika medal saking tanah Mesir.

¹⁴ Lan criyos menika sampun kodhang ing ngatasipun bangsa-bangsa ing ngriki. Dados sampun sami mangertos bilih Paduka nuntun bangsa menika. Ugi sampun sami mireng, bilih Paduka ngetingal kalayan cetha menawi méga Paduka kèndel ing sanginggil kula

sedaya. Ing wanci siyang Paduka ngrumiyani lampah kawula sedaya ing salebeting méga, sarta menawi dalu ing salebating tugu latu.

¹⁵ Menawi Paduka nyirnakaken umat menika, bangsa-bangsa ingkang sampun sami mireng bab pangwaos Paduka, sami badhé criyos,

¹⁶ bilih Paduka sampun mejahi umat menika ing ara-ara samun, mergi mboten saged ngirid umat menika mlebet ing negari, ingkang sampun Paduka janjèkaken.

¹⁷ Pramila, dhuh Pangéran, Paduka kersaa ngetingalaken pangwaos Paduka dhateng para abdi Paduka, lan kersaa nindakaken menapa ingkang sampun Paduka janjèkaken. Paduka sampun ngandika,

¹⁸ 'Aku, Allah ora gampang duka. Sih lan kasetyan-Ku Dakparingaké klawan lubèr. Aku ngapura marang wong sing nerak wewaler-Ku^k lan nglawan marang Aku. Senajan mengkono paukuman tumrap kaluputané para bapak bakal Daktibakaké marang ana-putuné, turun ping telu lan ping pat.'

^kwewaler: awisan, larangan.

¹⁹ Samenika, dhuh Allah, mergi Paduka ngasihi umat menika lan setya dhateng janji Paduka, kawula nyuwun kersaa ngapunten dosanipun umat menika, kados déné enggèn Paduka ngapunten piyambakipun wiwit sami medal saking tanah Mesir."

²⁰ Gusti Allah banjur ngandika, "Ya wis, Aku bakal ngapura dosané umat iki, kaya panyuwunmu.

²¹ Nanging Aku janji nganggo dhasar gesang-Ku piyambak lan kaluhuran-Ku sing ngèbeki bumi,

²² wong iki kabèh siji waé ora ana sing lestari lan mlebu ing tanah sing wis Dakjanjèkaké marang para leluhuré, merga ora padha mbangunturut marang Aku lan ora uwis-uwis nyoba marang Aku. Mangka wis padha weruh kamulyan-Ku. Mangka wis padha weruh kamulyan-Ku sing mblerengi, lan kaélok-an-kaélok-an sing Daktindakaké ing tanah Mesir lan ing ara-ara samun.

²³ Wong-wong kuwi mesthi ora bakal mlebu ing Tanah Prejanjian. Ing antarané wong-wong mau ora bakal ana sing napakaké sikilé ing tanah kono.

²⁴ Kejaba abdi-Ku Kalèb. Dhèwèké setya marang Aku. Mulané bakal Dakgawa menyang tanah sing wis didlajahi. Tanah ngaré sing dienggoni wong Amalèk lan wong Kenaan saiki bakal dadi duwèké anak-turuné Kalèb, abdi-Ku. Dadi sésuk kowé, Musa, balia menyang ara-ara samun, sing tekan Teluk Akaba."

²⁵ (14:24)

²⁶ Pangandikané Gusti Allah marang Musa lan Harun,

²⁷ "Isih pira lawasé wong-wong ala iki enggoné ngedumel nglawan marang Aku? Aku wis bosen ngrungokaké panggrundelé!

²⁸ Padha wangsulana mengkéné; Allah ngandika, 'Aku sumpah nganggo dhasar asma-Ku dhéwé, kowé bakal ketekan kaya sing kokjaluk dhéwé. Aku iki Pangéran, kaya mengkono pangandika-Ku.

²⁹ Kowé bakal padha mati lan layonmu bakal pating gléthak ana ing segara wedhi kéné. Kejaba Kalèb lan Yosua ora ana panunggalanmu sing umuré rong puluh taun munggah bakal mlebu ing tanah sing wis Dakjanjèkaké marang kowé.

³⁰ (14:29)

³¹ Kowé padha ngucap yèn anak-anakmu bakal dadi tawanan! Nanging bocah-bocah kuwi sing bakal Dakgawa mlebu ing tanah, sing koktampik mau; lan tanah kono bakal dadi duwèké.

³² Déné kowé bakal padha mati ing segara wedhi kéné.

³³ Anak-anakmu bakal nglembara ing ara-ara samun kéné nganti patang puluh taun lawasé. Merga enggonmu ora setya, anak-anakmu bakal padha nandhang sangsara, nganti wong panunggalanmu sing pungkasan mati.

³⁴ Kowé bakal padha nyangga dosamu nganti patang puluh taun lawasé, miturut cacahé dina enggonmu padha nelik ndlajahi tanah mau, yakuwi patang puluh dina; sedina kaétung setaun. Kowé bakal ngrasakaké kepriyé rasané yèn Daksingkur!

³⁵ Aku sumpah yèn Aku bakal nindakaké sing mengkono mau marang kowé; lan wong ala sing padha saiyeg nglawan marang Aku. Ing segara wedhi kéné kowé kabèh bakal ngalami mati. Aku, Pangéran sing ngandika!"

³⁶ Wong-wong sing padha dikongkon Musa nelik ing tanah Kenaan sabaliné padha gawé laporan sing ora nyata, nganti ndadèkaké wong Israèl padha ngedumel marang Gusti Allah. Mulané padha diukum srana pageblug, kang njalari patiné.

³⁷ (14:36)

³⁸ Panunggalané wong rolas sing nelik tanah Kenaan, mung Yosua lan Kalèb dhéwé sing padha lestari urip.

³⁹ Nalika Musa nglantaraké dhawuhé Pangéran mau marang umat Israèl, kabèh padha sedhih banget.

⁴⁰ Ésuké isih umun-umun wong-wong mau padha tata-tata arep nglurug menyang daérah pegunungan. Tembungé, "Pancèn aku wis padha nglakoni dosa. Nanging saiki aku arep padha menyang tanah sing dingandikakaké marang kita."

⁴¹ Nanging Musa kandha, "Yagéné saiki kowé arep nglanggar dhawuhé Allah? Kowé ora bakal olèh gawé!

⁴² Aja padha lunga. Kowé bakal kalah perangmu merga Allah ora nunggil karo kowé.

⁴³Yèn kowé perang karo wong Amalèk lan wong Kenaan, kowé kabèh bakal mati ing peprangan. Allah ora bakal mitulungi kowé, merga kowé padha mbaléla marang Panjenengané."

⁴⁴Éwasemono wong-wong Israèl mau padha ora ngrèwès, malah tanpa dipikir dawa padha menyang daérah pegunungan, senajan Musa lan Pethiné Prejanjian ora mèlu mangkat.

⁴⁵Wong Amalèk lan wong Kenaan sing padha manggon ing kana padha nglawan wong Israèl, temah wong Israèl padha kalah, sarta dioyak nganti tekan kutha Horma.

15 ¹Gusti Allah maringaké marang Musa

²prenatan-prenatan kanggo bangsa Israèl sing kudu dilakoni samasa manggon ana ing tanah Kenaan, mengkéné:

³Kanggo kurban obongan utawa kurban netepi janji utawa kurban sukuran, utawa kurban sing disaosaké ing dina-dina riaya, kepareng nyaosaké: sapi lanang siji, wedhus gèmbèl lanang siji, wedhus gèmbèl wadon siji utawa wedhus jawa

siji. Gandané kurban dhaharan kuwi gawé renaning penggalihé Pangéran.

⁴Sapa sing saos kurban rupa wedhus gèmbèl utawa wedhus jawa, kudu iya nyaosaké bareng karo wedhus-wedhus mau glepung sakilogram, sing disoki lenga zaitun saliter lan anggur saliter kanggo kurban dhaharan.

⁵(15:4)

⁶Yèn sing dienggo kurban mau wedhus gèmbèl lanang, kudu iya nyaosaké glepung rong kilogram, diesoki lenga zaitun karotengah liter,

⁷karo anggur karotengah liter, kanggo kurban dhaharan. Gandané kurban-kurban mau gawé renaning penggalihé Pangéran.

⁸Yèn sing dienggo kurban mau sapi lanang siji kanggo kurban obongan utawa kurban netepi janji, utawa kurban keslametan,

⁹kudu dibarengi telung kilogram glepung sing disoki lenga zaitun rong liter,

¹⁰karo anggur rong liter kanggo kurban dhaharan. Gandané kurban-kurban mau gawé renaning penggalihé Pangéran.

¹¹ Iki kabèh sing kudu disaosaké bebarengan karo saben kéwan, yèn sing digawé kurban rupa sapi lanang siji, utawa wedhus gèmbèl wadon, utawa wedhus jawa.

¹² Yèn sing digawé kurban mau kéwan luwih saka siji, sesaosan sing rupa glepung, lenga zaitun lan anggur iya kudu diluwihi miturut cacahé kéwan sing dienggo kurban.

¹³ Iki prenatal sing kudu ditetepi déning saben wong Israèl samasa saos kurban dhaharan. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Pangéran.

¹⁴ Saben wong manca sing ana ing tengahmu, iya sing manggoné mung sawetara mangsa, utawa sing selawasé; samasa saos kurban dhaharan kudu netepi prenatal mau kabèh supaya gandané gawé renaning penggalihé Pangéran.

¹⁵ Hukum lan prenatal iki kanggo kowé lan kanggo wong manca sing manggon ing tengahmu, kabèh padha, merga kowé lan wong manca kuwi kanggoné Allah padha waé. Prenatan iki kanggo ing selawas-lawasé.

¹⁶ (15:15)

¹⁷ Gusti Allah maringaké marang Musa

¹⁸ prenatal-prenatan kanggo wong Israèl, sing kudu ditetepi yèn wis padha manggon ing tanah sing diparingaké déning Pangéran.

¹⁹ Wulu wetuning bumi sing kokenggoni kuwi sapérangan kudu kokpething kasaosaké marang Pangéran.

²⁰ Roti kawitan sing kokpangan saka gandum sing kokenèni dhisik dhéwé, kudu koksaosaké kanggo kurban marang Pangéran. Carané kaya yèn kowé nyaosaké gandum kawitan sing kokdeplok.

²¹ Roti kawitan sing kudu koksaosaké mau mligi kagem Pangéran; iki prenatal kanggo ing selawas-lawasé.

²² Bisa uga mbésuk ana wong sing lali netepi prenatal sing wis diparingaké déning Gusti Allah marang Musa.

²³ Lan bisa uga mbésuk bangsa Israèl lali netepi sakèhé prenatal sing diparingaké déning Allah marang Musa mau.

²⁴ Yèn umat Israèl nglakoni kaluputan merga saka ora ngertiné, kuwi kudu nyaosaké kurban obongan rupa sapi lanang siji dikanthèni kurban dhaharan

lan anggur kaya sing wis ditetepaké. Gandané kurban mau gawé renaning Penggalihé Pangéran. Kejaba saka kuwi uga kudu nyaosaké kurban panebusing dosa rupa wedhus gèmbèl lanang siji.

²⁵ Imam banjur kudu nindakaké upacara pangruwating dosa kanggo umat. Gusti Allah bakal ngapura umat mau, merga kaluputané mau ora dijarag, lan iya wis nyaosaké kurban pangruwating dosa konjuk marang Allah, rupa kurban dhaharan.

²⁶ Wong Israèl kabèh lan wong manca sing manggon ing tengahé bakal diapura, merga kabèh padha katut gawé kaluputan mau.

²⁷ Yèn wong nglanggar prenatal tanpa dijarag, kudu saos kurban wedhus jawa wadon siji sing umur setaun kanggo pangruwating dosané.

²⁸ Imam kudu nindakaké upacara pangruwating dosa ana ing mesbèh, kanggo tandha yèn wong mau wis luwar saka dosané; Gusti Allah iya banjur ngapura.

²⁹ Prenatan iki kanggo sapa waé sing nglakoni dosa tanpa dijarag, iya wong

Israèl, utawa wong manca sing tetep manggon ing kono.

³⁰ Nanging yèn wong Israèl utawa wong manca nglakoni kaluputan srana dijarag, wong kuwi ngrèmèhaké marang Allah, kudu diukum pati,

³¹ merga nglawan marang Allah lan nglanggar prenatalé Allah. Wong mau mati merga salahé dhéwé.

³² Nalika wong Israèl padha ana ing ara-ara samun, ana wong lanang golèk kayu ing dina Sabbath.

³³ Wong mau digawa ngadhep marang Musa, Harun lan umat kabèh,

³⁴ lan ditahan merga durung cetha kudu dikapakaké.

³⁵ Pangandikané Pangéran marang Musa, "Wong kuwi kudu diukum pati ing sanjabané pedésan. Wong kabèh kudu mbenturi wong mau nganggo watu nganti mati."

³⁶ Wongé nuli diirid metu saka pedésan lan dibenturi watu nganti mati, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

³⁷ Gusti Allah paring dhawuh marang Musa

³⁸ supaya maringaké prenatal marang wong Israèl mengkéné, "Gawéa

gomyok ing plisiring¹ jubahmu, lan saben gomyok talènana nganggo tali biru. Prenatan iki kanggo ing selawas-lawasé.

³⁹ Gomyok-gomyok kuwi gunané kanggo ngélingaké kowé. Saben-saben kowé weruh gomyok mau, kowé bakal kèlingan marang sakèhé prenatal-prenatan-Ku, nuli bakal koklakoni. Lan srana mengkono kowé bakal ora nyingkur marang Aku sarta ora nuruti karepmu dhéwé.

⁴⁰ Gomyok-gomyok mau bakal ngélingaké kowé nglakoni prenatal-prenatan kabèh; yèn ngono kowé temen-temen dadi umat kagungan-Ku.

⁴¹ Aku iki Pangéran, Allahmu. Aku sing ngirid kowé metu saka tanah Mesir, supaya Aku dadi Allahmu. Aku iki Allah."

16 ¹ Korah bin Yizhar, turuné Kéhat, taler Lèwi, wani miwiti mbrontak nglawan marang Musa. Dhèwèké dibantu wong telu saka taler Rubèn — yakuwi Datan lan Abiram, anak-anaké Éliab lan On anaké Pèlèt —. Kejaba kuwi dibantu wong Israèl 250 liyané, yakuwi para

¹plisir: aris: pinggiring jubah.

penggedhé sing misuwur, sing dipilih déning rakyat.

²(16:1)

³Wong-wong mau kabèh bebarengan ngadhep marang Musa lan Harun, karo kandha, "Musa, rungokna! Saben wong ing Israèl kéné dipilih kagem Allah. Lan Gusti Allah ana ing tengah kita. Nanging yagéné kowé koknganggep awakmu ngungkuli umaté Allah. Tumindakmu sing mengkono kuwi wis kebangeten!"

⁴Bareng krungu tembung mau, Musa banjur jèngkèng, sumungkem ing bumi sarta ndedonga.

⁵Banjur kandha karo Korah lan kanca-kancané, "Sésuk-ésuk Gusti Allah bakal maringi pirsam marang kita, sapa wongé sing dipilih déning Allah. Wong sing dipilih kuwi sing bakal ditugasaké nyedhaki mesbèh.

⁶Sésuk-ésuk kowé lan kanca-kancamu kudu padha nggawa pedupan, didokoki geni lan menyan, nuli kudu digawa nyedhaki mesbèh. Mengko kita bakal weruh sapa sing sanyatané dipilih déning Allah. Kowé wong-wong Lèwi sing pancèn kebangeten!"

⁷(16:6)

⁸ Musa banjur nerusaké kandhané karo Korah, "Rungokna, kowé wong Lèwi kabèh!

⁹ Apa kokkira iki prekara sepélé déné Allahé Israèl wis milih kowé kabèh saka antarané umat Israèl, supaya nindakaké tugas ing ngarsané, lan mlebu ing Kémah Suci, sarta nyambut-gawé kanggo umat Israèl?

¹⁰ Kowé Korah lan wong-wong Lèwi liyané. Kowé rak wis nampa kaurmatan saka Allah, yagéné kowé saiki isih kepéngin dadi imam?

¹¹ Yèn kowé, Korah lan kanca-kancamu padha ngresula, mèri karo Harun, kuwi satemené Allah piyambak sing padha koklawan!"

¹² Musa banjur akon ngundang Datan lan Abiram, nanging padha ora gelem teka, kandhané, "Aku emoh mara!

¹³ Apa isih kurang enggonmu gawé sengsaraku, kokgawa metu saka tanah Mesir sing loh jinawi supaya aku padha ngalami mati ing pesamunan kéné? Apa saiki kowé isih arep mréntah aku?

¹⁴ Wis cetha yèn kowé ora bakal ngirid aku menyang panggonan sing loh jinawi, lan kokpandumi sawah sarta kebon

anggur. Apa saiki kowé isih arep ngapusi aku menèh? Ora, aku ora sudi mara!"

¹⁵ Musa nepsu banget lan matur marang Allah, "Dhuh Allah, mugi sampun kersa nampi sesaosan ingkang kasaosaken déning tiyang-tiyang menika. Dèrèng naté kula damel pitunanipun tiyang-tiyang menika, senajan kuldi setunggal kémawon dèrèng naté kula tampi saking piyambakipun."

¹⁶ Musa banjur kandha karo Korah, "Sésuk-ésuk kowé lan wong 250 kanca-kancamu padha tekaa ing Kémah Suci. Harun iya bakal teka mrana.

¹⁷ Kowé kudu padha nggawa pedupan dhéwé-dhéwé, sing wis kokdokoki menyan. Kuwi saosna ing mesbèh."

¹⁸ Kacrita ésuké saben wong mau nggawa pedupan diisèni mawa limang iji lan menyan, nuli ngadeg ing lawangé Kémah Suci, bareng karo Musa lan Harun.

¹⁹ Sawisé mengkono Korah banjur nglumpukaké umat Israèl kabèh, nuli ngadeg adhep-adhepan karo Musa lan Harun. Dumadakan wong kabèh padha weruh cahya kamulyané Allah sumunar mblerengi.

²⁰ Pangandikané Allah marang Musa lan Harun,

²¹ "Padha sumingkira saka wong-wong kuwi, arep Daksirnakaké saiki uga."

²² Nanging Musa lan Harun nuli sujud sumungkem ing bumi, aturé, "Dhuh Allah. Paduka ingkang paring gesang dhateng sedaya tumitah. Menapa mergi tiyang setunggal ingkang nglampahi kalepatan, umat sedaya badhé Paduka sirnakaken?"

²³ Pangandikané Allah marang Musa,

²⁴ "Wong kabèh konen sumingkir saka kémahé Korah, Datan lan Abiram."

²⁵ Musa lan penggedhéné Israèl nuli padha menyang kémahé Datan lan Abiram.

²⁶ Kandhané Musa marang wong-wong Israèl kabèh, "Padha sumingkira saka kémahé wong-wong ala iki, lan aja nggepok barang-darbèké apa waé. Yèn padha ora nurut, kowé bakal padha kasirnakaké bareng karo wong-wong ala kuwi."

²⁷ Wong akèh mau nuli padha nyingkir saka kémahé Korah, Datan lan Abiram. Datan lan Abiram metu, ngadeg ana

ing lawanging kémahé dhéwé-dhéwé, saanak-bojoné.

²⁸ Musa banjur kandha karo umat Israèl kabèh, "Nganggo cara iki kowé bakal padha weruh enggonku didhawuhi nindakaké iki kabèh. Iki ora merga saka karep-Ku dhéwé.

²⁹ Yèn wong-wong iki padha mati kaya patrapé wong lumrah tanpa diukum déning Allah, kuwi tandhané yèn aku ora diutus déning Allah.

³⁰ Nanging yèn Allah nindakaké prekara sing durung tau kokrungu sadurungé, lan yèn bumi ngangapaké cangkemé lan nguntal wong-wong kuwi urip-uripan mudhun ing papané wong mati dalah sabarang-darbèké, kuwi tandhané yèn wong-wong mau padha nglawan marang Allah."

³¹ Lagi waé Musa meneng, bumi sing dienciki Datan lan Abiram mlekah,

³² nguntal urip-uripan wong-wong mau lan para brayaté, bebarengan karo kanca-kancané Korah kabèh apa déné sabarang-darbèké.

³³ Mengkono enggoné padha kacemplung urip-uripan ing donyané wong mati bebarengan karo barang-

darbèké kabèh. Buminé nuli mingkem menèh pulih kaya mauné.

³⁴ Wong Israèl kabèh sing padha ana ing kono krungu panjerité wong-wong sing kauntal déning bumi mau, nuli padha mlayu, karo bengok-bengok, "Rikat mlayu! Aja nganti kita iya katut diuntal ing bumi!"

³⁵ Gusti Allah banjur nekakaké geni, mulad-mulad mangsa wong 250 sing padha nyaosaké menyan ing pedupan mau.

³⁶ Gusti Allah ngandika marang Musa,

³⁷ "Èléazar anaké Imam Harun konen ngukupi turahané pedupan-pedupan, sing gemléthak ing antarané wong-wong sing kasirnakaké mau. Areng-areng sing ana ing pedupan-pedupan mau dokokna ing panggonan liya, merga pedupan-pedupan kuwi suci.

³⁸ Barang-barang kuwi wis dipilih nalika disaosaké ana ing mesbèhé Pangéran. Mulané jupukana saka panggonané wong-wong sing katumpes mau. Barang-barang kuwi kudu digemblèng, didadèkaké lèmpèngan tipis, lan lèmpèngan-lèmpèngan mau kagawéa

tutup kanggo mesbèh. Kuwi dadia pengéling-éling tumrap bangsa Israèl."

³⁹ Èléazar banjur nglumpukaké pedupan-pedupan mau, lan akon wong nggemblèng dadi lèmpèngan-lèmpèngan tipis, kagawé tutup mesbèh.

⁴⁰ Kuwi kanggo pengéling-éling tumrap bangsa Israèl, yèn kejaba anak-turuné Harun ora ana wong sing kepareng nyedhaki mesbèh, ngobong dupa konjuk marang Allah. Wong sing nglanggar prenatal mau bakal ditumpes kaya Korah lan kanca-kancané. Mulané kabèh mau ditindakaké déning Èléazar kaya kang kadhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

⁴¹ Ésuké wong Israèl kabèh padha nepsoni Musa lan Harun, kandhané, "Kowé sing marakaké umaté Allah salong padha mati."

⁴² Sawisé bebarengan padha nglawan marang Musa lan Harun, wong-wong mau padha nolèh marang Kémah Suci. Ing kono padha weruh Kémah mau ketutupan méga lan nyunaraké cahya kamulyané Allah, sing mblerengi.

⁴³ Musa lan Harun padha ngadeg ing lawangé Kémah Suci.

⁴⁴ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

⁴⁵ "Sumingkira saka wong-wong kuwi. Arep Daktumpes ing panggonan kono uga." Musa lan Harun nuli padha sujud sumungkem ing bumi.

⁴⁶ Kandhané Musa marang Harun, "Pedupané jupuken, isènana mawa limang iji saka mesbèh, nuli mawa kuwi pyurana menyan. Pedupan kuwi énggal gawanen ing panggonané wong akèh, lan nindakna upacara pirukun. Gelis lakonana! Paukumané Allah wis wiwit mulad-mulad lan paukumané wis wiwit nempuh marang umaté."

⁴⁷ Harun banjur nindakaké apa sing dikandhakaké Musa. Énggal-énggal njupuk pedupané lan mlayu ing satengahé umat Israèl sing lagi padha nglumpuk. Bareng weruh yèn paukumané wis wiwit nempuh, menyané banjur diuwur-uwuraké ing mawa, lan miwiti nindakaké upacara pirukun.

⁴⁸ Paukumané nuli sirep, lan Harun ngadeg ing antarané wong sing wis mati lan sing isih urip.

⁴⁹ Cacahé sing mati nalika iku ana 14.700, durung kepétung wong sing padha mati bareng karo Korah.

⁵⁰ Sawisé paukuman mau sirep, Harun banjur bali marani Musa ana ing ngarepé lawang Kémah Palenggahané Allah.

17 ¹ Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Bangsa Israèl konen masrahaké teken rolas marang kowé; saben penggedhéné taler masrahna teken siji. Jenengé saben penggedhé mau tulisen ing tekené dhéwé-dhéwé.

³ Jenengé Harun tulisen ing teken sing saka taler Lèwi. Saben penggedhé taler kudu ana tekené.

⁴ Teken-teken mau gawanen menyang Kémah Suci, sèlèhna ing ngarepé Pethi Prejanjian. Ana ing panggonan kono enggon-Ku bakal nemoni kowé.

⁵ Tekené wong sing Dakpilih, mengko bakal semi. Nganggo cara mengkono Aku bakal nyirep swarané wong-wong sing ora lèrèn-lèrèn nggrundeli kowé."

⁶ Prekara kuwi diumumaké déning Musa marang wong Israèl kabèh. Para penggedhé banjur padha masrahaké tekené dhéwé-dhéwé marang Musa;

saben penggedhé masrahaké teken siji. Cacahé kabèh ana rolas. Tekené Harun uga ana ing antarané teken-teken mau.

⁷Teken-teken mau kabèh nuli disèlèhaké déning Musa ing ngarepé Pethi Prejanjian.

⁸Ésuké nalika Musa mlebu ing Kémah Suci, weruh tekené Harun sing makili taler Lèwi, wis semi. Malah wis metu kembangé iya banjur megar lan metokaké woh ketapang sing wis mateng.

⁹Musa banjur nglumpukaké teken-teken mau, lan dituduhaké marang umat Israèl. Kabèh padha weruh lelakon mau, nuli saben penggedhé njupuk bali tekené dhéwé-dhéwé.

¹⁰Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Tekené Harun balèkna ing ngarepé Pethi Prejanjian. Teken kuwi kudu disimpen kanggo pengéling-éling tumrap wong Israèl sing senengané mbrontak lan sing sapa ora marèni panggrundelé bakal mati."

¹¹Musa nglakoni apa sing kadhawuhaké déning Allah.

¹²Bangsa Israèl nuli kandha karo Musa, "Yèn mengkono rak cilaka kita kabèh iki!

¹³Yèn wong sing nyedhaki Kémah Palenggahané Allah mesthi kaukum pati; iki ateges yèn kita kabèh bakal padha kasirnakaké."

18 ¹Gusti Allah ngandika marang Harun, "Harun, kowé lan anak-anakmu sarta wong-wong Lèwi kudu nyangga sakèhing kaluputan sing magepokan karo Kémah Suci kéné. Nanging mung kowé lan anak-turunmu waé sing nyangga kabèh kaluputan sing magepokan karo tugas kaimaman.

²Sanak sedulurmu saka taler Lèwi jaken nyambut-gawé bebarengan karo kowé, lan konen ngréwangi kowé, samasa kowé lan anak-anakmu lagi nglakoni ayahan ing Kémah Suci.

³Taler Lèwi kudu nglakoni kuwajibané tumraping kowé lan nglakoni ayahané ing Kémah Palenggahané Allah kéné, nanging ora kena nggepok barang-barang suci sing ana ing Papan Suci utawa sing ana ing mesbèh. Yèn nganti padha nggepok, wong mau lan kowé pisan bakal mati.

⁴Wong-wong mau kudu nyambut-gawé bebarengan karo kowé lan padha nglakoni apa sing dadi kuwajibané

lan sedhéngah tugas ing Kémah Palenggahané Allah, nanging sapa waé sing ora duwé wewenang, ora kena ngladèni kowé.

⁵ Mung kowé lan anak-anakmu dhéwé sing kepareng nindakaké ayahan ing Papan Suci lan ing mesbèh, supaya Aku ora duka menèh marang bangsa Israèl.

⁶ Aku dhéwé sing wis milih sanak sedulurmu, wong Lèwi saka tengahé bangsa Israèl Dakparingaké marang kowé. Wong-wong kuwi Dakpilih kanggo ngladèni ing Kémah Palenggahané Allah.

⁷ Nanging mung kowé lan anak-anakmu sing kepareng nindakaké pegawéan imam, ngladèni ing mesbèh lan Papan Suci. Yakuwi tanggung jawabmu, merga kowé lan anak-anakmu sing Dakparingi kanugrahan dadi imam. Saben wong sing ora wenang, yèn nyedhak barang-barang suci mau bakal kaukum pati."

⁸ Pangandikané Allah marang Harun, "Sakèhing pisungsung sing mligi kanggo Aku lan ora diobong kanggo kurban, kuwi dadi bagéanmu. Iki prenatal kanggo selawas-lawasé ing ngatasé kowé lan anak-turunmu.

⁹ Pisung-sung-pisung-sung mahasuci, sing ora diobong ing mesbèh sing dadi bagéanmu yakuwi: kurban dhaharan, kurban pangruwating dosa, kurban dhendha. Sabarang kabèh sing disaosaké marang Aku dadi kurban suci, kuwi dadi bagéanmu lan anak-anakmu.

¹⁰ Kuwi kudu kokanggep suci, mula kudu kokpangan ing panggonan sing suci. Sing kena mangan mung wong lanang.

¹¹ Kejaba kuwi, sakèhing pisung-sung khusus sing disaosaké déning umat Israèl kanggo Aku, kuwi iya dadi bagéanmu; Dakparingaké marang kowé lan anak-anakmu, lanang lan wadon. Prenatan iki kanggo selawas-lawasé. Saben wargané brayat sing resik miturut prenataning agama, kepareng mangan saosan mau.

¹² Kowé Dakpandumi sing apik dhéwé saka pametuné bumi, panènan sing kawitan, sing saben taun disaosaké déning umat Israèl marang Aku, yakuwi: lenga zaitun, anggur lan gandum.

¹³ Kabèh kuwi kanggo kowé. Saben wargané brayat sing resik miturut

prenataning agama, kepareng mangan saosan mau.

¹⁴ Sabarang sing mligi disaosaké marang Aku kuwi dadi bagéanmu.

¹⁵ Saben anak pembarep, dadia manungsa utawa kéwan sing disaosaké déning wong Israèl marang Aku, kuwi dadi bagéanmu. Kowé kudu nampa dhuwit tebusané saben anak pembarep lan anaké saben kéwan karam, sing lair kawitan.

¹⁶ Bocah mbarep kudu ditebus samasa umur sesasi. Rega resmi sing wis ditetepaké yakuwi limang slaka.

¹⁷ Nanging pembarepé sapi, wedhus gèmbèl lan wedhus jawa ora kena ditebus. Kéwan-kéwan mau mung kanggo Aku dhéwé lan kudu disaosaké dienggo kurban. Getihé siramna ing mesbèh lan gajihé kudu dienggo kurban dhaharan. Gandané kurban mau gawé renaning penggalih-Ku.

¹⁸ Déné dagingé dadi bagéanmu, mengkono uga dhadha lan sampil mburi.

¹⁹ Pisungsung khusus sing disaosaké wong Israèl marang Aku, kuwi selawasé Dakparingaké marang kowé lan anak-anakmu lanang lan wadon. Kuwi dadia

prejanjian ing antarané Aku lan kowé turun-temurun."

²⁰ Gusti Allah uga ngandika marang Harun, "Kowé padha ora nampa warisan apa-apa. Kowé padha ora nampa panduman lemah saka tanah sing Dakjanjèkaké. Aku Allah, ya Aku iki pandumanmu."

²¹ Pangandikané Allah marang Harun, "Kabèh prasepuluhan sing disaosaké déning wong Israèl marang Aku, wis Dakparingaké marang wong Lèwi. Kuwi opahé enggoné ngrawat Kémah Suci.

²² Wong Israèl liyané ora kepareng nyedhak ing Kémah Suci, supaya aja nemahi mati.

²³ Wiwit saiki mung wong Lèwi dhéwé sing kepareng ngrawat Kémah Suci lan mikul sakèhing tanggung jawab ing ngatasé pegawéan mau. Prenatan iki uga kanggo anak-turunmu ing selawas-lawasé. Wong Lèwi ora bakal nampa warisan apa-apa ana ing Israèl,

²⁴ merga wis Dakparingi warisan, yakuwi prasepuluhan sing disaosaké déning umat Israèl mligi kanggo Aku. Kuwi sebabé Aku ngandika marang

wong Lèwi, yèn dhèwèké ora nampa panduman warisan ana ing Israèl."

²⁵ Gusti Allah ngandika marang Musa

²⁶ supaya ndhawuhaké marang wong Lèwi, "Yèn kowé padha nampa pisungsung prasepuluhan saka wong Israèl sing dadi pandumanmu, kowé nyaosna saprasepuluhé pandumanmu mau konjuk marang Aku, minangka pisungsung khusus.

²⁷ Pisungsung khusus kuwi dianggep padha karo pisungsung rupa gandum anyar lan anggur anyar sing disaosaké déning wong tani.

²⁸ Srana mengkono kowé padha nyaosaké pisungsung khusus marang Aku, saka prasepuluhan sing padha koktampa saka umat Israèl. Pisungsung khusus sing konjuk marang Allah kuwi kudu koktampakaké marang Imam Harun.

²⁹ Pasrahna apa sing becik dhéwé saka sing koktampa.

³⁰ Sawisé sing becik dhéwé wis kokpasrahaké marang Harun, turahé kena kokjupuk, ora béda karo wong tani njupuk apa sing turah, sawisé nyaosaké pisungsungé.

³¹ Apa sing turah mau kena kokpangan karo brayatmu ana ing endi waé, merga kuwi opahé enggonmu ngladèni ana ing Kémah Suci.

³² Kowé ora kesalahan, angger kowé wis nyaosaké bagéan sing becik dhéwé marang Allah. Nanging aja pisan najisaké pisungsung suci sing disaosaké déning wong Israèl. Srana mangan pisungsung mau, sadurungé nyaosaké sing becik dhéwé konjuk marang Allah. Yèn kowé nganti nindakaké sing mengkono, kowé bakal diukum pati."

19 ¹ Gusti Allah paring dhawuh marang Musa lan Harun

² supaya gawé prenatal kanggo bangsa Israèl mengkéné: Njupuka sapi sing ulesé abang, tanpa cacad lan sing durung tau ditumpangni pasangan.

³ Kuwi pasrahna Imam Èléazar. Sapi mau kudu digawa metu saka ing kémah, banjur disembelèha ing ngarepé Imam Èléazar.

⁴ Imam Èléazar banjur kudu njupuk getihé kéwan mau sethithik lan dikepyur-kepyuraké ing Kémah Suci nganti ping pitu.

⁵ Kéwan mau wutuh, dadi klebu kulit, daging, getih lan jeroané kudu diobong ing ngarepé Imam Éléazar.

⁶ Sawisé mengkono imam mau kudu nyemplungaké ing geni kayu aras selonjor, carang hisop^m siji, tali sing rupané abang saeler.

⁷ Imam banjur kudu ngumbah sandhangané lan adus dhisik sadurungé mlebu ing kémah, éwasemono dhèwèké isih najis tekan wayah surup.

⁸ Wong sing ngobong sapi mau iya kudu ngumbah sandhangané lan adus; awit wong mau najis tekan surup.

⁹ Banjur kudu ana wong sing resik miturut prenatal agama, nglumpukaké awuné sapi abang mau, didokokaké ing panggonan sing resik miturut prenatalé agama, ing sanjabané kémah. Awuné sapi abang mau disimpen ana ing kono, disedhiyakaké karo banyu pasucèn, kanggoné samasa umat Israèl nganakaké upacara pangruwating dosa.

^mhisop: namanipun taneman ingkang gagang lan ronipun kanggé nyiprat-nyiprataken barang èncèr (cuwèr) kadosta rah (Kel 12:22; Bil 19:18; Mzm 51:9; Yoh 19:29).

¹⁰ Wong sing nglumpukaké awuné sapi mau kudu ngumbah sandhangané, éwasemono wong mau tekan surup tetep najis. Prenatan iki kanggo ing selawas-lawasé, iya kanggo wong Israèl, utawa kanggo wong manca sing bebarengan manggon ana ing kono.

¹¹ Sing sapa nggepok mayit, dadi najis nganti pitung dina.

¹² Ing dina katelu lan kapituné wong mau kudu ngresiki awaké nganggo banyu suci, supaya resik miturut prenatalé agama. Yèn ora ngresiki awaké ing dina katelu lan kapitu wong mau tetep najis.

¹³ Sing sapa nggepok mayit, mangka ora ngresiki awaké nganggo banyu suci, kuwi wong najis. Wong mau gawé najisé Kémah Suci, mulané kudu disébrataké saka umaté Allah.

¹⁴ Yèn ana wong sing tinggal-donya ana ing kémah, kabèh wong sing ana ing kémah kono, lan sapa sing mlebu mrono, dadi najis.

¹⁵ Kendhi lan kuwali sing ana ing kémah kono sing ora ditutupi, iya dadi najis.

¹⁶ Wong sing nggepok mayité wong sing dipatèni utawa sing mati lumrah ing pategalan, utawa yèn nggepok kijingé

wong mati ing kuburan, utawa balungé wong mati, wong mau najis pitung dina.

¹⁷ Kanggo ngresiki awaké, wong mau kudu njupuk awuné sapi abang, sing wis diobong kanggo pangruwating dosa, dilebokaké ing kendhi, diisèni banyu anyar.

¹⁸ Yèn nggepok mayité wong sing mati ing sajroning kémah kuwi carané mengkéné: kudu ana wong sing resik, miturut prenataling agama, njupuk carang hisop siji; carang mau dicelupaké ing banyu suci sing ana ing kendhi mau, banjur diciprat-ciprataké nganggo hisop mau ing kémah lan wong kabèh sing ana ing kémah kono. Yèn sing digepok mau mayité wong sing dipatèni utawa sing matiné ana ing tegalan utawa yèn nggepok kijing utawa balungé wong mati, kudu ana wong sing resik miturut prenataling agama nyiprat-nyiprataké banyu suci mau marang sing padha najis.

¹⁹ Kuwi kudu ditindakaké menèh ing dina katelu lan kapituné. Lagi sawisé dina sing kapitu upacara pasucèn mau rampung. Wong-wong sing padha najis mau kudu padha ngumbah

sandhangané lan adus. Sawisé wayah surup wong-wong mau wis resik menèh.

²⁰ Sapa sing dadi najis, mangka ora nindakaké upacara pasucèn, kuwi tetep najis, merga durung diciprati banyu suci mau. Wong kuwi gawé regedé Kémah Suci, mulané kudu disébrataké saka umaté Allah.

²¹ Prenatan iki kudu koktetepi ing selawas-lawasé. Wong sing nyiprat-nyiprataké banyu suci mau dadi najis nganti surup.

²² Barang sing digepok déning wong sing najis, semono uga wong liya sing nggepok barang mau, iya dadi najis tekan surup.

20 ¹ Nalika sasi kapisan wong Israèl kabèh wis tekan segara wedhi Zin lan padha masang kémah ana ing Kadès. Miryam tilar-donya ing kono, nuli kakubur.

² Ing palèrèhan kono ora ana banyu, mulané wong-wong padha nekani Musa lan Harun

³ karo grundelan tembungé, "Luwih becik saupama kita iki padha mati ing ngarepé Kémah Suci, bareng karo sedulur-sedulur kita biyèn kaé.

⁴Yagéne aku kokgawa menyang pesamunan kéné? Apa aku kokkon mati karo raja-kayaku ana ing kéné?

⁵Preluné apa aku kokgawa metu saka tanah Mesir, menyang panggonan sing gawé sengsara mengkéné, sing ora ana tandurané apa-apa? Ora ana gandum, ora ana wit anjir, ora ana anggur, ora ana wit dlima. Malah banyu waé ora ana!"

⁶Musa lan Harun padha menyang Kémah Suci lan ngadeg sacedhaké lawangé. Ana ing kono banjur padha sujud sumungkem. Cahya kamulyané Pangéran nuli nyunari wong loro mau.

⁷Pangandikané Allah marang Musa,

⁸"Njupuka tekenmu. Kowé lan Harun kakangmu akona umat Israèl kabèh supaya padha nglumpuk. Ana ing ngarepé wong kabèh mau kowé ngucapa marang gunung watu, supaya metokaké banyu. Srana mengkono kowé ngétokna banyu saka gunung watu kuwi kanggo ngombé umat lan raja-kayané."

⁹Musa nuli njupuk tekené saka Kémah Suci, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

¹⁰Bareng Musa lan Harun wis nglumpukaké umat kabèh ing ngarepé

gunung watu mau, banjur Musa kandha karo wong akèh mau, "Rungokna, hèh wong jahat, apa aku kudu ngetokaké banyu saka gunung watu iki?"

¹¹ Musa banjur ngangkat tangané lan njojoh gunung watu mau nganggo tekené kaping pindho. Sanalika banyuné metu, wusana umat kabèh lan raja-kayané bisa padha ngombé.

¹² Nanging Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun, "Sarèhné kowé ora padha precaya marang Aku lan ora ngormati marang kaluhuran-Ku ana ing ngarepé umat Israèl, mulané kowé ora bakal ngirid bangsa iki mlebu ing tanah sing wis Dakparingaké marang umat-Ku."

¹³ Iya ana ing tuk Mériba kéné wong Israèl padha nglawan Allah, sarta Allah ngetingalaké kamulyané marang bangsa mau.

¹⁴ Sawisé lelakon mau, saka Kadès kono Musa kongkonan wong nemoni raja Édom, dikon matur, "Panjenengan pirsapa sepinten kasisahan ingkang kasanggi déning sedhèrèk panjenengan, umat Israèl.

¹⁵Leluhuripun sami késah dhateng tanah Mesir, lan kula sami ngantos dangu wonten ing ngrika. Kula lan para leluhur kula sami dipun aniaya déning tiyang Mesir.

¹⁶Wusana kula sami sesambat dhateng Pangéran. Panjenenganipun miyarsakaken pesambat kula, lajeng ngutus Malaékatipun ngirid kula medal saking tanah Mesir. Samenika kula sami dumugi ing Kadès, kitha alit ing tapel watesé daérah panjenengan.

¹⁷Menawi kepareng kula nyuwun idin ndhèrèk langkung ing negari panjenengan. Kula mboten badhé sami ngidak-idak pategilan lan kebon anggur panjenengan. Inggih mboten badhé ngombé toya saking sumur panjenengan. Kula badhé medal mergi ageng kémawon, tanpa nyimpang ngiwa utawi nengen, ngantos medal saking tapel wates daérah panjenengan."

¹⁸Nanging wong Édom mangsuli, "Ora kena kowé liwat negaraku kéné. Yèn kowé meksa, bakal dakpethukaké nganggo pedhang."

¹⁹Wangsulané wong Israèl, "Kula namung badhé mlampah medal mergi

ageng kémawon, lan menawi kula utawi raja-kaya kula ngombé ing sumur panjenengan, kula sagah mbayar menapa mesthinipun, angger kula dipun parengaken langkung. Namung menika panyuwun kula."

²⁰ Nanging diwangsul, "Ora kena!" Malah wong Édom banjur metu nggawa wong akèh lan ngajokaké tentarané pisan.

²¹ Bareng wong Édom ora ngolèhaké wong Israèl liwat ing daérahé kono, wong Israèl banjur nyimpang dalan.

²² Bangsa Israèl nerusaké lakuné nganti tekan Gunung Hor.

²³ Ana ing sacedhaké tapel watesé Édom kono Gusti Allah ngandika marang Musa lan Harun,

²⁴ "Harun arep Dakpundhut, Dakklumpukaké karo para leluhuré, mulané bakal ora mlebu ing negara sing wis Dakjanjèkaké marang bangsa Israèl. Sebab kowé wong loro wis keluputan, nerak dhawuh-Ku ing sacedhaké tuk Mériba.

²⁵ Harun lan Èléazar, anaké, ajaken munggah Gunung Hor.

²⁶ Sandhangan kaimamané Harun uculana, enggokna Èléazar. Harun banjur bakal Dakpundhut ana ing kono."

²⁷ Musa nuli nglakoni apa sing didhawuhaké déning Allah. Wong telu mau padha munggah ing Gunung Hor, diawasaké déning wong Israèl kabèh.

²⁸ Musa nguculi penganggoné Harun, dienggokaké Èléazar, anaké, Harun tinggal-donya ing pucaké Gunung Hor kono. Musa lan Èléazar nuli mudhun saka gunung mau.

²⁹ Bareng weruh yèn Harun tinggal-donya, wong Israèl kabèh padha nangisi; lawasé petangisan nganti telung puluh dina.

21 ¹ Arad mono sawijining kutha ing tanah Kenaan sisih Kidul. Bareng rajané kutha mau krungu yèn bangsa Israèl arep teka liwat dalan Atarim, bangsa Israèl banjur diserang lan wong-wongé sawetara ditawan.

² Wong Israèl banjur ngaturaké janji marang Allah, unjuké, "Menawi Pangéran marengaken kula saged ngawonaken tiyang-tiyang menika, kitha-kitha satiyangipun sedaya badhé kula saosaken dhateng Paduka tanpa

sarat, sarta tiyang-tiyangipun badhé kula tumpes sedaya."

³ Gusti Allah miyarsakaké panyuwuné wong Israèl mau lan mbiyantu nelukaké wong Kenaan. Wong Kenaan lan kutha-kuthané ditumpes kabèh. Panggonan kono banjur dijenengaké Horma.

⁴ Wong Israèl banjur lunga saka Gunung Hor, menyang Teluk Akaba, maksudé ngalang ngubengi tanah Édom. Nanging sajroné mlaku entèk sabaré,

⁵ banjur padha muni-muni nyalahaké Gusti Allah lan Musa, tembungé, "Kénging menapa kula dipun bekta medal saking tanah Mesir kapurih pejah ing seganten wedhi menika. Ing ngriki mboten wonten tedha; toya kanggé ngombé inggih mboten wonten. Kula sami bosen nedha tetedhan ingkang rèmèh menika!"

⁶ Gusti Allah nuli nekakaké ula mandi ing satengahé wong Israèl, nganti akèh sing padha mati dicokot ula mau.

⁷ Wong Israèl nuli padha ngadhep marang Musa lan matur, "Kula sampun sami damel dosa nglepataken Gusti Allah lan panjenengan. Samenika kula aturi nyuwun dhateng Pangéran, supados

sawer-sawer menika kasingkirna saking tengah kula." Musa banjur ndedonga kanggo bangsa Israèl.

⁸Gusti Allah nuli dhawuh marang Musa gawé ula tiron saka tembaga lan didhawuhi masang ing cagak. Saben wong sing dicokot ula dikon mandeng ula tembaga mau, supaya mari.

⁹Musa banjur gawé ula tiron saka tembaga, dipasang ing cagak. Saben wong sing dicokot ula lan mandeng ula tembaga mau banjur dadi waras.

¹⁰Wong Israèl nuli nerusaké lakuné, banjur pasang kémah ing kutha Obot.

¹¹Saka panggonan kono nuli ngalih menyang tilasé kutha Abarim ing ara-ara samun sawétané tanah Moab.

¹²Banjur ngalih saka kono menyang Lebakⁿ Zèrèd.

¹³Saka kono ngalih menèh menyang panggonan saloré Kali Arnon, yakuwi pesamunan sing ambané nganti tekan tanahé wong Amori. (Kali Arnon kuwi tapel watesé tanahé wong Moab karo tanahé wong Amori.)

ⁿLebak: tanah ingkang andhap lan radin.

¹⁴ Mulané ing 'Kitab Perangé Allah' ana tulisan: "Désa Wahèb, ing tanah Sufa lan ing lebaké Kali Arnon,

¹⁵ lan lèrèng-lèrèngé lebak sing jembaré nganti tekan désa Ar, sing ngener ing tapel watesé tanahé wong Moab."

¹⁶ Saka kono padha ngalih menyang Beèr panggonan sing ana sumuré. Ing kono Allah ngandika marang Musa, "Wong Israèl padha klumpukna, arep Dakparingi banyu kanggo ngombé."

¹⁷ Ana ing kono wong Israèl padha menyanyi mengkéné: "Sumur-sumur padha etokna banyumu saiki, arep dakpethuk karo memuji,

¹⁸ Sumur sing dikedhuk para putra raja, dijerokaké déning para penggedhéné bangsa, nganggo tekené keprabon, ya tekené para penggedhé kedhaton." Saka pesamunan kono wong Israèl banjur ngalih menyang Matana,

¹⁹ saka kono menyang Nahalièl, banjur menyang Bamot;

²⁰ saka Bamot menyang lebaké wong Moab, cedhak karo pucaké Gunung Pisga, ngadhepaké segara wedhi.

²¹ Wong Israèl kirim utusan marang Sihon, raja Amori, dikon matur mengkéné,

²² "Kula nyuwun idin ndhèrèk langkung ing negari panjenengan. Kula lan raja-kaya kula mboten badhé nyimpang saking mergi, ngidak-idak pategilan lan kebon-kebon anggur, sarta ngombé saking sumur-sumur panjenengan. Kula namung badhé mlampah urut mergi ageng, ngantos medal saking wilayah panjenengan."

²³ Nanging Raja Sihon ora ngidini wong Israèl liwat ing wilayahé. Malah nglumpukaké tentarané, banjur nglurug menyang Yahas, ing pesamunan, nyerang wong Israèl.

²⁴ Nanging ing peprangan mau akèh wong Amori sing mati. Wilayahé banjur direbut lan dienggoni wong Israèl, saka Kali Arnon tekan Kali Yabok, sing sisih Lor, yakuwi tapel watesé tanahé wong Amon, sing kuat.

²⁵ Srana mengkono wong Israèl nelukaké kutha-kuthané wong Amori kabèh, uga Hèsbon lan kutha-kutha cilik ing sakiwa-tengené. Wong Israèl banjur padha manggon ing kono.

²⁶ Hèsbon kuwi kutha krajané Raja Sihon. Raja mau tau perang karo raja Moab sing biyèn, lan ngrebut wilayahé nganti tekan Kali Arnon.

²⁷ Mulané pujangga padha duwé kekidungan mengkéné: "Tekaa ana ing Hèsbon, negarané Raja Sihon; kepéngin aku nyipati, kutha iki didandani.

²⁸ Tau kelakon ing kutha iki, tentara Sihon murub kaya geni, gawé ludhes kutha Ar, tanah Moab, pegunungan sauruté Kali Arnon padha dilalap.

²⁹ Kowé wong Moab kena musibah! Déwa Kamos sing koksembah! Kamos téga wongmu dadi pengungsi, bojomu ditawan raja Amori.

³⁰ Nanging wis ludhes saiki turuné, saka Hèsbon tekan Dibon saterusé, saka Nasim tekan Nofah, cedhak Médeba, lebur kabèh tinggal-donya."

³¹ Wong Israèl banjur manggon ing tanahé wong Amori.

³² Sawisé mengkono Musa banjur akon wong-wong golèk dalan sing becik dhéwé kanggo nyerang kutha Yaézèr. Kutha kuwi iya banjur direbut déning wong Israèl, mengkono uga kutha cilik-cilik

ing sakiwa-tengené. Wong-wong Amori ditundhungi lunga.

³³ Saka kono wong Israèl lakuné ngenering kutha Basan. Og rajané wong Basan methukaké karo nggawa tentarané, banjur perang ing kutha Édrèi.

³⁴ Pangandikané Allah marang Musa, "Aja wedi karo Og. Wong kuwi Dakulungaké marang kowé, sarakyaté lan sanegarané. Tumpesen kaya enggonmu numpes Raja Sihon lan Hèsbon."

³⁵ Og banjur dipatèni wong Israèl, mengkono uga anak-anaké lan rakyaté kabèh, ora ana sing kari. Tanah mau banjur dienggoni déning wong Israèl.

22 ¹ Bangsa Israèl maju terus lan masang kémah ing Lebak Moab, sawétané Kali Yardèn, ing ngarepé kutha Yérikho.

² Nalika raja Moab, sing jeneng Balak bin Zipor, krungu carané wong Israèl nggempur wong Amori, lan cacahé wong Israèl mau,

³ raja lan rakyaté padha wedi banget.

⁴ Wong Moab banjur kandha karo para penggedhéné wong Midian, "Bangsa Israèl kuwi ora suwé menèh bakal

numpes bangsa-bangsa kabèh sing ana ing kiwa-tengen kita, kaya sapi sing nyenggut ing pangonan." Mulané Raja Balak

⁵ banjur ngirim utusan nimbali Biléam bin Béor, sing manggon ing kutha Pétor, cedhak karo Bengawan Éfrat lan marang negara-negara sing klebu mitrané. Utusan mau dikon kandha karo Biléam mengkéné, "Ndadosna ing pamirsa, bilih wonten setunggaling bangsa dhateng saking tanah Mesir, tiyang-tiyangipun sumebar wonten ing pundi-pundi. Bangsa wau saged ndhatengaken bebaya kanggé negari kula.

⁶ Cacahipun langkung ageng ketimbang kaliyan bangsa kula. Mila, kula aturi dhateng ngipati bangsa menika, supados saged kula kawonaken sarta kula tundhung saking negari kula. Kula yakin bilih sinten ingkang panjenengan berkahi, temtu badhé nampi berkah, lan sinten ingkang panjenengan ipati-ipati temtu badhé nampi paukuman."

⁷ Para penggedhéné wong Moab lan wong Midian mau nuli padha budhal, karo nggawa opahé Biléam, banjur

padha nemoni Biléam lan ngandhakaké apa sing diwelingaké déning Raja Balak.

⁸ Biléam mangsuli, "Saénipun panjenengan sami tilem ngriki kémawon. Mbénjing-énjing kula badhé nyriyosaken menapa ingkang kadhawuhaken déning Pangéran dhateng kula." Para utusané Moab mau iya banjur padha nginep ing kono.

⁹ Gusti Allah banjur ngrawuhi Biléam sarta ndangu, "Wong-wong sing padha nginep ing omahmu kuwi sapa?"

¹⁰ Atur wangsulané Biléam, "Menika utusanipun Raja Balak saking Moab, saprelu mbekta pawartos,

¹¹ bilih wonten setunggaling bangsa dhateng saking Mesir, tiyang-tiyangipun sumebar ing negari Moab ngriku.

Raja Balak ngersakaken supados kula ngipat-ipati bangsa ingkang dhateng saking Mesir wau, supados saged dipun kawonaken lan dipun tundhung saking ngriku."

¹² Pangandikané Allah marang Biléam, "Kowé aja mèlu mrana lan aja ngipat-ipati wong Israèl, merga bangsa kuwi wis Dakberkahi."

¹³Ésuké Biléam ketemu menèh karo para utusané Balak, banjur kandha, "Panjenengan sami wangsul kémawon, Gusti Allah mboten marengaken kula tumut mrika kaliyan panjenengan."

¹⁴Para utusan banjur padha mulih, matur marang Balak, yèn Biléam ora gelem mèlu mangkat bebarengan karo para utusan.

¹⁵Balak nuli kongkonan utusan liyané, cacahé luwih akèh, lan pangkaté luwih dhuwur ketimbang karo utusan sing dhisik.

¹⁶Para utusan mau banjur padha mangkat nemoni Biléam, nggawa piwelingé Balak mengkéné, "Kula suwun sampun ngantos nampik panyuwun kula rawuh ing Moab.

¹⁷Panjenengan badhé kula caosi épah kathah sanget, lan kula badhé ngèstokaken sedaya dhawuh panjenengan. Mangga kula aturi rawuh lan ngipat-ipati bangsa menika."

¹⁸Nanging Biléam mangsuli, "Senajan kula dipun bayar mawi pérak lan emas ingkang wonten ing kedhatonipun Balak sedaya, kula mboten badhé nglawan dhawuhipun Allah, sesembahan kula.

Senajan ing prekawis ingkang sepélé pisan, kula mboten kecongga nglawan dhateng Panjenenganipun.

¹⁹Nanging prayogi menawi panjenengan sami ngaso ing ngriki sauntawis, kados para utusan ingkang rumiyin. Kula kepéngin sumerep menapa Allah kagungan dhawuh sanèsipun malih dhateng kula."

²⁰Benginé Gusti Allah ngrawuhi Biléam lan ngandika, "Wong-wong kuwi ngajak kowé lunga. Wis mèlua. Mung waé, kowé aja nindakaké apa-apa kejaba sing Dakdhawuhaké marang kowé."

²¹Ésuké Biléam ngabah-abahi^o kuldiné, banjur budhal karo para utusan menyang Moab.

²²Bareng Biléam budhal, Gusti Allah duka banget. Nalika Biléam lagi nunggang kuldiné, ditutaké baturé loro, Malaékaté Pangéran jumeneng, ngadhang Biléam ing tengah dalan.

²³Bareng weruh Malaékat jumeneng ing ngarepé karo ngasta pedhang ligan,^p kuldi mau karepé arep nyingkiri, mulané banjur nyimpang metu tegalan. Nanging

^ongabah-abahi: makèhi.

^pligan: mboten dipun rangkani.

banjur digebugi déning Biléam, supaya bali menèh ing dalan.

²⁴ Nanging Malaékat mau banjur jumeneng ing dalan sing ciyut, sing kiwa-tengené ana témboké watu, ing antarané kebon anggur.

²⁵ Nalika kuldi mau weruh Malaékaté Pangéran, banjur mlaku mèmèt ing témbok watu, nganti sikilé Biléam kebarut. Kuldiné nuli digebugi menèh.

²⁶ Malaékaté Pangéran banjur saya nyedhak, lan jumeneng ing panggonan sing luwih ciyut banget, nganti wong liwat ora bisa nyimpang ngiwa utawa nengen.

²⁷ Bareng weruh Malaékaté Pangéran jumeneng ana ing ngarepé, kuldi mau banjur ndhéprok. Biléam nepsu banget. Kuldiné nuli digebugi menèh nganggo tekené.

²⁸ Gusti Allah banjur mbikak cangkemé kuldi mau, wusana kuldi mau bisa caturan. Clathuné kuldi mau marang Biléam, "Kula nglampahi menapa déné panjenengan gebagi ngantos rambah ping tiga?"

²⁹ Wangsulané Biléam, "Merga aku wis kokgawé geguyon! Upama aku nyekel pedhang, kowé mesthi wis dakpatèni!"

³⁰ Wangsulané kuldi, "Menapa mboten sampun dangu enggèn kula ngabdi dados kuldi titihan panjenengan? Menapa naté kula mbangkang dhateng panjenengan?" "Ora tau," wangsulané Biléam.

³¹ Gusti Allah nuli mbikak mripaté Biléam, mula weruh Malaékaté Pangéran jumeneng ing ngarepé ngasta pedhang ligan. Biléam banjur sujud sumungkem ing bumi.

³² Pangandikané Malaékat mau, "Yagéné kuldimu kokgebugi nganti ping telu? Tekaku arep nyegah, supaya kowé aja sida lunga.

³³ Begja déné kuldimu weruh Aku lan minggir nganti ping telu. Yèn ora kowé mesthi wis Dakpatèni, lan kuldimu Dakslametaké!"

³⁴ Atur wangsulané Biléam, "Kula sampun nglampahi dosa. Kula mboten mangertos, bilih Paduka jumeneng wonten ing tengah mergi, nyegati lampah kula. Menawi kula mboten

kepareng késah, kula badhé wangsul kémawon."

³⁵ Nanging Malaékaté Pangéran ngandika, "Terusna lakumu, mèlua wong-wong kuwi. Nanging poma, kowé ora kena guneman yèn ora Dakdhawuhi." Biléam nuli nerusaké lakuné karo para utusané Balak.

³⁶ Bareng Balak krungu yèn Biléam arep teka, banjur mangkat methukaké ing Ar, yakuwi sawijining kutha ing sapinggiré Kali Arnon, ing tapel watesé Moab.

³⁷ Pangucapé Balak marang Biléam, "Kénging menapa panjenengan mboten rawuh nalika kula aturi ingkang sepisan? Menapa panjenengan nginten bilih kula mboten saged nyaosi épah ingkang murwat?"

³⁸ Wangsulané Biléam, "Menika mboten sisah dipun rembag. Cekakipun kula sampun dumugi ngriki. Nanging kula mboten kepareng gineman sakecap-kecapa, menawi mboten angsal dhawuh saking Gusti Allah."

³⁹ Biléam banjur diajak menyang kutha Huzot.

⁴⁰ Ana ing kana Balak nyembelèh sapi lan wedhus gèmbèl; dagingé salong

ana sing diwènèhaké Biléam lan para penggedhé sing dadi kancané.

⁴¹ Ésuké Biléam digawa Balak menyang Gunung Bamot Baal. Saka panggonan kono Biléam bisa weruh bangsa Israèl sapérangan.

23 ¹ Pangucapé Biléam marang Balak, "Kula nyuwun dipun damelaken mesbèh pitu lan nyuwun dipun sedhiani lembu jaler pitu lan ménda gèmbèl pitu."

² Balak nglakoni apa sing dijuluk Biléam. Biléam banjur nyaosaké kurban rupa sapi lanang siji lan wedhus gèmbèl lanang siji ana ing saben mesbèh.

³ Biléam kandha karo Balak, "Kula aturi jumeneng celak kaliyan kurban obongan menika. Kula badhé ndedonga, menapa Gusti Allah kersa paring wangsit^q menapa mboten. Panjenengan badhé kula aturi pirsaya sedaya, ingkang dipun ngandikakaken déning Pangéran dhateng kula." Biléam banjur lunga dhèwèkan munggah ing pucaking gunung.

⁴ Ana ing kono Gusti Allah ngrawuhi Biléam. Aturé Biléam marang Allah,

^qwangsit: pangandika ingkang nerangaken prekawis ingkang dèrèng kelampahan.

"Gusti, kula sampun ngedegaken mesbèh pitu, sarta nyaosaken kurban rupi lembu jaler setunggal, lan ménda gèmbèl jaler setunggal ing saben mesbèh."

⁵ Gusti Allah banjur paring dhawuh apa sing kudu ditindakaké déning Biléam. Biléam banjur didhawuhi bali nemoni Balak, ngandhakna apa sing didhawuhaké déning Allah.

⁶ Biléam banjur nemoni Balak, sing isih ngadeg ing sacedhaké mesbèh, karo para penggedhéné wong Moab kabèh.

⁷ Biléam banjur medhar wangsit mengkéné: "Saka Aram, pegunungan sisih Wétan kana, aku diundang Balak raja ing Moab, tembungé, 'Tekaa, aku dongakna, Israèl ipat-ipatana!'

⁸ Apa aku bisa ngipati-ipati, yèn Gusti Allah mberkahi? Apa aku bisa ngalang-alangi, yèn Gusti Allah ngrujuki?

⁹ Saka gunung nggonku nyawang, katon cetha gawang-gawang,^r bangsa pilihané Allah, ora tau sepi ing berkah.

¹⁰ Umat Israèl cacahé kaya lebu, sapa bisa ngétung iku? Yèn wis tekan ajalku, kapundhuta kaya umatmu, miturut ing

^rgawang-gawang: wéla-wéla.

sabdané Allah, patiku bakal klawan sumarah."

¹¹ Balak banjur kandha karo Biléam, "Kokmekaten criyos panjenengan dhateng kula? Mangka panjenengan malah mberkahi piyambakipun."

¹² Wangsulané Biléam, "Kula namung saged ngucapaken menapa ingkang kadhawuhaken déning Pangéran."

¹³ Balak kandha karo Biléam, "Mangga kita késah dhateng panggènan sanès. Saking ngriku panjenengan badhé pirsapérangan alit kémawon saking bangsa menika. Lajeng kula aturi ngipati bangsa menika."

¹⁴ Biléam banjur diajak menyang Sofim, pucuké Gunung Pisga. Ana ing kono Biléam ngedegaké mesbèh pitu lan ing saben mesbèh nyaosaké kurban rupa sapi lanang siji lan wedhus gèmbèl lanang siji.

¹⁵ Kandhané Biléam marang Balak, "Kula aturi tengga sauntawis wonten ing ngriki, sacelakipun kurban menika, kula badhé késah sekedhap ndedonga dhateng Pangéran."

¹⁶ Gusti Allah rawuh, manggihi Biléam menèh lan ndhawuhaké apa sing kudu

dikandhakaké déning Biléam. Biléam nuli didhawuhi nyritakaké marang Balak, apa sing dingandikakaké déning Pangéran.

¹⁷ Biléam banjur nemoni Balak, sing isih ngadeg ing sacedhaké mesbèh karo para penggedhéné Moab. Balak takon apa sing dingandikakaké déning Pangéran.

¹⁸ Biléam banjur medhar wangsit mengkéné: "Balak bin Zépor, majua mréné, rungokna pawartané!

¹⁹ Allah dudu manungsa sing seneng dora,^s lan gampang sulaya. Yèn Allah janji, mesthi ditetepi. Yèn ngandika mesthi nyata.

²⁰ Aku didhawuhi mberkahi, mangka yèn Allah mberkahi, ora bisa diungkiri.

²¹ Daksawang Israèl bakal menang, ora ana sing bisa nyegah, merga sing disembah mung Allah. Menyanga endi parané, Allah ngetutaké, tansah diwartakaké, yèn Allah iku Rajané.

²² Saka Mesir diirid déning Pangéran, yèn perang kaya banthèng alasan.

²³ Daya gaib, ilmu peteng, dhukun ampuh, ora mempan malah lumpuh,

^sdora: goroh.

nglawan bangsa sing kalok,^t dijangkung Allah klawan élok.

²⁴ Bangsa kuwi kaya singa sekti, mungsuhé ditubruk, getihé diombé. Yèn mungsuhé durung mati, durung lèrèn panglawané."

²⁵ Kandhané Balak marang Biléam, "Menawi panjenengan mboten kersa ngipat-ipati bangsa Israèl, inggih sampun, sauger mboten mberkahi piyambakipun!"

²⁶ Wangsulané Biléam, "Kula rak sampun matur sadèrèngipun, bilih kula kedah nglampahi sadhawhipun Allah dhateng kula?"

²⁷ Kandhané Balak, "Mangga kita sami pindhah panggènan. Sinten ngertos Allah marengaken panjenengan ngipat-ipati tiyang Israèl ing panggènan sanès."

²⁸ Biléam banjur diajak menyang pucaké Gunung Péor sing ngadhepaké segara wedhi.

²⁹ Kandhané Biléam marang Balak, "Kula aturi ngedegaken mesbèh pitu ing panggènan menika, sarta nyawisaken lembu jaler pitu lan ménda gèmbèl jaler pitu."

^tkalok: misuwur, kondhang.

³⁰ Balak nindakaké apa sapenjaluké Biléam. Biléam banjur caos kurban ing saben mesbèh rupa sapi lanang siji lan wedhus gèmbèl lanang siji.

24 ¹ Saiki Biléam wis ngerti yèn kersané Gusti Allah kuwi Biléam supaya mberkahi bangsa Israèl. Mulané ora lunga neges marang kersané Allah kaya sing uwis-uwis. Biléam ngawasaké pesamunan,

² nuli weruh palèrènané bangsa Israèl sing padha masang kémahé miturut turun lan taléré dhéwé-dhéwé. Rohé Pangéran nuli ngwaosi Biléam,

³ mulané Biléam banjur medhar wangsit mengkéné: "Iki Biléam bin Béor, awèh tandha, wong wicaksana awèh pawarta.

⁴ Aku diparingi krungu sabdané Allah sing lugu. Klawan mata tinarbuka, aku weruh wahyuné Allah Kang Mahakwasa.

⁵ Kémah-kémahé katon apik, hé Yakub, iya papan padununganmu, hé Israèl.

⁶ Kaya lebak kang gumelar, kaya taman ing pinggir kali, kaya wit gaharu^u

^ugaharu: namanipun kajeng, ingkang ambetipun wangi sanget; kacampur kaliyan blendok mur lan ratus dados borèh, kanggé mborèhi layon. (mirsani Yoh. 19:38-40).

sing ditandur Pangéran, kaya wit èrès cedhaké pancuran.

⁷ Wiji subur thukul ing lemah, udané akèh, banyuné murah. Ratuné unggul, ora ana tandhingé amba tanah jajahané.

⁸ Allah ngirid lakuné, saka Mesir asalé, kaya banthèng perangé, nglawan mungsuhé. Mungsuhé diuntal malang, disuwèk, diremuk balungé, panahé dicoklèk.

⁹ Bangsa kuwi kaya singa prakosa, yèn njerum, sapa wani nggodha? Sing mberkahi dhèwèké, olèh rahmat, sing nyepatani olèh laknat."

¹⁰ Balak nepsu banget karo getem-getem ngepel tangané, tembungé marang Biléam, "Panjenengan kula undang mriki supados ngipat-ipati mengsah kula menika, jebul malah panjenengan berkahi ngantos kaping tiga!

¹¹ Samenika ugi panjenengan kedah késah saking ngriki! Kula sampun janji badhé nyawisi opah, nanging Allah mboten marengaken panjenengan nampèni opah menika."

¹² Wangsulané Biléam, "Kula rak sampun criyos dhateng para utusan panjenengan,

¹³ bilih, senjata panjenengan badhé nyukani sedaya selaka lan emas ingkang wonten ing kedhaton panjenengan, kula mboten badhé nglawan dhateng dhawuhipun Pangéran lan nindakaken pikajeng kula piyambak. Kula namung saged nyariyosaken menapa ingkang kadhawuhaken déning Pangéran dhateng kula."

¹⁴ Biléam clathu marang Balak mengkéné, "Samenika kula badhé wangsul dhateng negari kula malih. Nanging sadèrèngipun bidhal kula kepéngin ngaturi pirsabab menapa ingkang mbénjing badhé panjenengan alami saking bangsa Israèl menika."

¹⁵ Biléam banjur medhar wangsit mengkéné: "Iki Biléam bin Béor, awèh tandha, wong sidik awèh pawarta.

¹⁶ Sing kaparingan pangrungu pangandikané Allah satuhu. Sing kaparingan weruh kawruh luhung,^v digawé wadi ing Allah Mahaagung.

^vluhung: luhur.

Klawan mata tinarbuka, dakdeleng wahyuné Allah Kang Mahakwasa.

¹⁷ Dakdeleng Israèl ing mbésuké, ana raja saka Israèl miyosé, kaya lintang munculé, padhang cahyané, penggedhéné bangsa Moab ditelukaké, bangsa Sèt dikalahaké.

¹⁸ Édom mungsuhé disirnakaké, tanahé direbut dadi duwèké, lestari karosané.

¹⁹ Mungsuhé entèk diidak mati, tan ana siji sing kari."

²⁰ Sawisé mengkono ing sajroning wahyu Biléam weruh wong-wong Amalèk. Mulané banjur meca mengkéné, "Kabèh bangsa sajagad, Amalèk dhéwé sing hébat. Nanging akiré, ngalami uga musna, sirna."

²¹ Sajroné wahyu mau Biléam uga weruh anak-turuné Kain, temah banjur meca mengkéné, "Kain sentosa pemanggonmu, kaya susuh ing pucuk gunung watu.

²² Nanging kowé wong Kèni, bakal ditumpes sirna, diboyong Asyur, dadi tawanan, digawa lunga."

²³ Biléam banjur uga ngucap mengkéné, "Saka Lor wong akèh padha teka, sapa ta?

²⁴ Iku wong Siprus teka numpak prau. Wong Asyur lan wong Ébèr dilalap bangsa mau, nanging akiré ora lawas, uga ditumpes tanpa tilas."

²⁵ Sawisé mengkono Biléam banjur tata-tata lan budhal, mulih menyang negarané. Semono uga Balak iya banjur mulih.

25 ¹ Nalika bangsa Israèl lagi masang kémah ing Lebak Sitim, wong-wong lanang padha laku jina karo wong wadon Moab, sing ana ing kono.

² Wong-wong wadon mau padha ngajak wong Israèl mèlu ing kraméan gawé kurban ngormati para déwané wong Moab. Ing kono wong Israèl uga mèlu mangan lan mèlu nyembah Déwa Baal,

³ ing Gunung Péor. Gusti Allah banjur duka banget,

⁴ pangandikané marang Musa, "Para penggedhéné Israèl cekelen kabèh lan gantungan ana ing ngarsané Allah lan ing ngarepé wong akèh, supaya dedukané Allah sing ngalad-alad marang bangsa iki sirep."

⁵ Musa banjur préntah marang para hakim ing Israèl mengkéné, "Sabèn

wong ing talermu sing nyembah marang Baal kudu kokpatèni."

⁶ Nalika Musa lan umat Israèl kabèh lagi padha nglumpuk nangis ing ngarepé lawang Kémah Suci, dumadakan ana wong lanang nggawa wong wadon Midian mlebu ing kémahé.

⁷ Bareng Pinéhas, anaké Èléazar, putuné Imam Harun, weruh sing mengkono mau, nuli ninggal wong-wong sing nglumpuk mau, banjur njupuk tumbak,

⁸ lan ngoyak wong lanang wadon sing mlebu ing kémah mau. Wong loro mau ditumbak wetengé nganti tembus. Srana anané lelakon mau paukuman sing wiwit mrèmèn sirep.

⁹ Nanging merga paukuman mau wong 24.000 padha mati.

¹⁰ Gusti Allah banjur ngandika marang Musa,

¹¹ "Pinéhas anaké Èléazar, putuné Imam Harun, ora seneng ndeleng wong nyembah marang allah liyané Aku. Mulané Aku bakal ora duka marang bangsa iki menèh, lan ora arep Daktumpes.

¹² Kandhaa marang Pinéhas, yèn Aku bakal gawé prejanjian karo dhèwèké kanggo ing selawasé.

¹³ Pinéhas lan anak-turuné ditetepna dadi imam ing selawas-lawasé, merga enggoné ora seneng marang wong sing nyembah marang allah liyané Aku. Mulané dosané umat Israèl Dakapura."

¹⁴ Wong Israèl sing dipatèni bareng karo wong wadon Midian mau jenengé Zimri, anaké Salu, wis duwé brayat; wong mau saka taler Siméon.

¹⁵ Déné wongé wadon jenengé Kozbi, anaké Zur, kepalané salah sawijining golongan turun-Midian.

¹⁶ Gusti Allah dhawuh marang Musa,

¹⁷ "Wong Midian kuwi gempuren lan tumpesen,

¹⁸ merga ala atiné lan wis ngapusi kowé ing Péor kaé."

26 ¹ Bareng paukumané wis sirep, Gusti Allah ngandika marang

Musa lan Èléazar, anaké Imam Harun,

² "Kowé nganakna cacah jiwa ing Israèl, manut brayaté dhéwé-dhéwé. Wong lanang sing umur rong puluh taun munggah, sing bisa dadi tentara kudu kokcathet."

³ Musa lan Èléazar nuli padha tumindak. Kabèh wong lanang sing umuré rong puluh taun munggah diundang, banjur diklumpukaké ing tanah ngaré Moab, ing sisih wétané Kali Yardèn, cedhak kutha Yérikho. Iki wong-wong sing metu saka tanah Mesir:

⁴ (26:3)

⁵ Saka taler Rubèn (anak pembarepé Yakub) turun-Hénoh, turun-Palu,

⁶ turun-Hézron lan turun-Karmi.

⁷ Cacahé wong lanang saka turun-turun mau 43.730.

⁸ Sing saka turun-Palu: Éliab,

⁹ lan anak-anaké Éliab yakuwi: Nemuèl, Datan lan Abiram. Datan lan Abiram kuwi sing dipilih déning wong akèh nglawan marang Musa lan Harun, banjur dadi siji karo golongané Korah, mbrontak marang Allah.

¹⁰ Lemah sing diidaki mlekah, mangap, banjur nguntal wong-wong mau bareng karo Korah sakanca-kancané; nalika semana wong lanang sing mati cacahé 250, kebrangas ing geni. Kuwi kanggo ngélingaké marang bangsa Israèl.

¹¹ Anak-anaké Korah dhéwé ora katut mati.

¹² Saka taler Siméon: Turun-Némuèl,
Yamin, Yakin,

¹³ Zérah lan Saul.

¹⁴ Cacahé wong lanang saka turun-turun
mau 22.200.

¹⁵ Saka taler Gad: Turun-Zéfon,
turun-Hagi, turun-Suni,

¹⁶ turun-Ozni,

¹⁷ turun-Arod lan turun-Arèli.

¹⁸ Cacahé wong lanang saka turun-turun
kuwi 40.500.

¹⁹ Saka taler Yéhuda: Turun-Séla,
turun-Pèrès, turun-Zérah, turun-Hazon
lan Hamul. Anaké lanang Yéhuda: Èr lan
Onan wis mati ing tanah Kenaan.

²⁰ (26:19)

²¹ (26:19)

²² Cacahé wong lanang saka turun-turun
kuwi 76.500.

²³ Saka taler Isakar: Turun-Tola,
turun-Pua,

²⁴ Yasub lan Simron.

²⁵ Cacahé wong lanang saka turun-turun
mau 64.300.

²⁶ Saka taler Zébulon: Turun-Sèrèd,
turun-Élon lan turun-Yaléèl.

²⁷ Cacahé wong lanang ing turun kuwi
60.500.

²⁸ Yusuf anaké lanang loro, taler Manasyè lan taler Éfraim.

²⁹ Saka taler Manasyè: Makir, anaké Manasyè. Makir duwé anak Giléad. Giléad nurunaké turun-turun:

³⁰ Izèr, Hèlèk,

³¹ Asrièl, Sèkhèm.

³² Semida lan Hèfèr.

³³ Zélaféhad, anaké Hèfèr, ora duwé anak lanang, mung wadon thok. Jenengé: Mahla, Noa, Hogla, Milka lan Tirza.

³⁴ Cacahé wong lanang ing turun-turun mau 52.700.

³⁵ Saka taler Éfraim: Turun-Sutélah, turun-Bèker lan turun-Tahan.

³⁶ Trah Éran kuwi anak-turuné Sutélah.

³⁷ Cacahé wong lanang saka turun-turun mau 32.500. Kuwi kabèh anak-turuné Yusuf.

³⁸ Saka taler Bènyamin: Turun-Béla, turun-Asbèl, turun-Ahiram,

³⁹ turun-Séfufam lan turun-Hufam.

⁴⁰ Turun-Arèd lan turun-Naaman, kuwi anak-turuné Zéla.

⁴¹ Cacahé wong lanang saka turun-turun mau 45.600.

⁴² Saka taler Dhan: Turun-Suham;

⁴³ Cacahé wong lanang saka turun mau 64.400.

⁴⁴ Saka taler Asyèr: Turun-Yimna, Yiswi lan Béria.

⁴⁵ Turuné Hèbèr lan turuné Malkièl kuwi anak-turuné Béria.

⁴⁶ Asyèr duwé anak wadon jenengé Sérah.

⁴⁷ Cacahé wong lanang saka turun-turun kuwi 53.400.

⁴⁸ Saka taler Naftali: Turun-Yahzéèl, Guni,

⁴⁹ Yézèr lan Silèm.

⁵⁰ Cacahé wong lanang saka turun-turun mau 45.400.

⁵¹ Cacahé wong lanang ing Israèl kabèh ana 601.730.

⁵² Pangandikané Gusti Allah marang Musa,

⁵³ "Tanah Kanaan iki dumen marang taler-taler ing Israèl miturut gedhé ciliké taler-taler mau.

⁵⁴ Carané ngedum-edum srana undhi. Taler sing gedhé wènèhana panduman lemah sing amba, taler sing cilik pandumané ciyut."

⁵⁵ (26:54)

⁵⁶ (26:54)

⁵⁷ Sing klebu taler Lèwi yakuwi turun-Gèrson, turun-Kéhat lan turun-Mérari.

⁵⁸ Klebu uga turun-Libni, turun-Hébron, turun-Mahli, turun-Musi lan turun-Korah. Kéhat kuwi bapakné Amram,

⁵⁹ sing kawin karo anaké wadon Lèwi, sing jenengé Yokebèd. Lairé ing tanah Mesir. Amram karo Yokebèd duwé anak lanang loro yakuwi Harun lan Musa, lan anak wadon jeneng Miryam.

⁶⁰ Harun duwé anak lanang papat, yakuwi: Nadab, Abihu, Èléazar lan Itamar.

⁶¹ Nadab lan Abihu mati nalika ngobong dupa nganggo geni sing ora dipilih déning Allah.

⁶² Cacahé wong lanang saka taler Lèwi 23.200. Jenengé padha dicathet dhéwé, kapisah karo cathetané umat Israèl liyané, merga padha ora olèh panduman lemah ing Israèl.

⁶³ Kaya mengkono cathetan sing digawé déning Musa lan Èléazar bab turun-turuné Israèl, nalika nganakaké cacah jiwa ing tanah ngaré Moab, sawétané Kali Yardèn, cedhak kutha Yérikho.

⁶⁴ Wong-wong sing dicacah jiwa déning Musa lan Harun ana ing pesamunané pegunungan Sinai, ora ana siji waé sing isih urip.

⁶⁵ Gusti Allah wis ngandika, yèn wong-wong mau kabèh bakal mati ing pesamunan, lan iya pancèn mengkono, kabèh wis padha mati, kejaba Kalèb, anaké Yéfuné, lan Yosua anaké Nun.

27 ¹ Anaké wadon Zélaféhad ana lima, yakuwi: Mahla, Noa, Hogla, Milka lan Tirza. Zélaféhad anaké Hèfèr, Hèfèr anaké Giléad, Giléad anaké Makir, Makir anaké Manasyè, lan Manasyè anaké Yusuf.

² Wong wadon lima, anaké Zélaféhad mau padha ngadhep marang Musa lan Èléazar, para penggedhé sarta umat Israèl kabèh, sing lagi padha nglumpuk ing lawangé Kémah Suci. Pangucapé,

³ "Bapak kula tilar ing pesamunan lan mboten gadhah anak jaler. Piyambakipun mboten tumut ing pembrontakanipun Korah. Pejahipun mergi saking dosanipun piyambak.

⁴ Nanging kénging menapa namanipun bapak kula lajeng mboten kasebut ing Israèl, namung mergi mboten

gadhah anak jaler? Kula sami nyuwun dipun paringi siti pusaka ugi, kados anak-anakipun sedhèrèk-sedhèrèkipun bapak kula."

⁵ Musa banjur ngaturaké prekara mau marang ngarsané Gusti Allah,

⁶ lan Gusti Allah banjur paring wangsulan,

⁷ pangandikané, "Penjaluké anak-anaké Zélaféhad kuwi wis samesthiné. Mulané wènèhana lemah pusaka kaya anak-anaké seduluré bapakné. Warisan sing dadi haké Zélaféhad mau kudu diturunaké marang anak-anaké wadon.

⁸ Umumna marang umat Israèl, yèn samasa ana wong mati ora ninggal anak lanang, bandhané kudu diwarisaké marang anaké wadon.

⁹ Yèn ora duwé anak wadon, kudu diwarisaké marang seduluré lanang.

¹⁰ Yèn ora duwé sedulur lanang, kudu diwarisaké marang sedulur-seduluré bapakné.

¹¹ Yèn ora duwé sedulur lanang utawa paman, warisané dadi haké sing cedhak dhéwé. Prenatan iki dadia dhasar sing kudu ditindakaké ing Israèl. Aku,

Pangéran sing ndhawuhaké iki marang kowé."

¹² Pangandikané Allah marang Musa, "Munggaha ing Gunung Abarim, lan ndelenga saka kana negara sing bakal Dakparingaké marang bangsa Israèl.

¹³ Sawisé ndeleng negara mau, kowé bakal Dakpundhut kaya sedulurmu Harun,

¹⁴ merga ing segara wedhi Zin kowé lan Harun wis mbangkang marang dhawuh-Ku. Nalika rakyat kabèh ing Mériba padha nyalahaké Aku, kowé ora padha kandha marang rakyat, yèn mung Allah piyambak sing kagungan pangwasa." (Mériba iku tuk ing Kadès, ing segara wedhi Zin.)

¹⁵ Musa banjur ndedonga,

¹⁶ "Dhuh Allah, ingkang paring gesang dhateng sedaya tumitah. Kersaa nedahaken sinten tiyangipun ingkang badhé kakersakaken ngirid bangsa menika,

¹⁷ tiyang ingkang saged dados sénapati samasa perang. Sampun ngantos Paduka négakaken umat menika kados pepanthan ménda ingkang tanpa pangèn."

¹⁸ Pangandikané Allah marang Musa, "Nimbalana Yosua bin Nun. Kuwi wong sing kanggonan Roh. Sirahé tumpangana tangan.

¹⁹ Dhawuhana ngadeg ing ngarepé Imam Èléazar lan umat Israèl kabèh. Kowé ngumumna ing ngarepé wong mau kabèh yèn Yosua kuwi sing ngganti kowé.

²⁰ Pasrahna sapérangané pangwasamu marang dhèwèké, supaya umat Israèl nurut marang préntahé.

²¹ Yosua kudu ngadhep karo Imam Èléazar, lan Èléazar bakal nyuwun pirsara marang Aku bab kersa-Ku nganggo Urim lan Tumim. Srana cara mengkono Èléazar bakal nuntun marang Yosua lan umat Israèl kabèh, ing sakèhing prekara sing diadhepi."

²² Musa ngèstokaké apa sing didhawuhaké déning Pangéran mau. Yosua banjur dikon ngadeg ing ngarepé Imam Èléazar lan umat Israèl kabèh.

²³ Kaya sing didhawuhaké déning Pangéran, Musa uga numpangaké tangané ing sirahé Yosua lan ngumumaké yèn Yosua kuwi dadi gantiné Musa.

28 ¹Gusti Allah ndhawuhi marang Musa,

²maringaké prenatal mengkéné marang bangsa Israèl, "Ing wektu-wektu sing wis ditemtokaké, kowé kudu padha nyaosaké kurban dhaharan sing gawé renaning penggalihé Allah.

³Kurban dhaharan sing kudu koksosaké kuwi mengkéné: Kanggo kurban dhaharan pedinan cempé wedhus gèmbèl lanang loro, umur setaun lan ora cacad.

⁴Cempé sing siji kanggo kurban ésuk, sing sijiné kanggo kurban soré.

⁵Bareng karo saben kurban cempé mau kudu disaosaké uga glepung seliter, dicampur karo lenga zaitun sing apik dhéwé seliter.

⁶Kurban pedinan mau kudu diobong nganti entèk. Kurban dhaharan sing kapisan kuwi disaosaké ing Gunung Sinai. Gandaning kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

⁷Bareng karo kurbaning cempé sing kapisan kudu disaosaké uga kurban anggur seliter, sing kudu disiramaké ing mesbèh.

⁸ Soréné, kurban sing kapindho, kudu disaosaké carané kaya kurban ésuk, dibarengi kurban anggur. Kurban mau uga disebut kurban dhaharan. Gandaning kurban kuwi gawé renaning penggalihé Pangéran."

⁹ "Ing dina Sabbath kudu disaosaké kurban cempé wedhus gèmbèl lanang umur setaun, sing ora cacad, glepung gandum rong kilogram, dicampur karo lenga zaitun, kanggo kurban dhaharan lan kurban anggur.

¹⁰ Kurban obongan kuwi kudu disaosaké saben dina Sabbath; ditambahaké ing kurban pedinan sing ajeg, sing dibarengi karo kurban anggur."

¹¹ "Saben tanggal kapisan kudu disaosaké kurban konjuk marang Allah, rupa: sapi nom lanang loro, wedhus gèmbèl lanang siji, cempé wedhus jawa lanang umur setaun pitu, kabèh kudu tanpa cacad.

¹² Kurbané dhaharan sing kudu disaosaké rupa: glepung sing dicampur karo lenga zaitun; glepungé kanggo sapi lanang siji telung kilogram; kanggo wedhus jawa lanang glepungé rong kilogram,

¹³lan kanggo saben cempé lanang siji glepungé sekilogram. Kurban obongan mau gandané gawé renaning penggalihé Pangéran.

¹⁴Kurban anggur sing kudu disaosaké bebarengan karo kurban obongan kuwi mengkéné: kanggo saben sapi lanang siji angguré rong liter; kanggo wedhus jawa lanang, karotengah liter, lan kanggo saben cempé gèmbèl, angguré seliter. Mengkono kuwi prenatalé kurban obongan sing kudu disaosaké pendhak sasi tanggal siji. Prenatan mau kanggo saben taun.

¹⁵Kejaba kuwi saben kurban obongan sing dibarengi karo kurban anggur kudu disaosaké uga wedhus jawa lanang siji, kanggo kurban pangruwating dosa."

¹⁶"Saben sasi kapisan, tanggal patbelas, kowé kudu padha ngriyakaké Paskah kanggo ngurmati Allah.

¹⁷Riaya kuwi kawiwitan tanggal limalas, suwéné pitung dina. Sajroné pitung dina kuwi kowé mung kena mangan roti tanpa ragi.

¹⁸Ing dina kapisan kowé kudu padha nglumpuk nindakaké ibadah, lan ora kena nglakoni pegawéan apa-apa.

¹⁹ Saosna kurban obongan, yakuwi kurban dhaharan marang Allah rupa: sapi lanang loro, wedhus gèmbèl lanang siji, lan cempé gèmbèl lanang umur setaun pitung iji, kabèh kudu tanpa cacad.

²⁰ Kurbané dhaharan kudu rupa: glepung sing dicampuri lenga zaitun telung kilogram saben sapi siji, lan rong kilogram saben wedhus lanang,

²¹ lan sekilogram kanggo saben cempé lanang.

²² Saosna uga kurban wedhus lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa. Srana cara mengkono kowé padha nindakaké upacara kanggo keslametané umat.

²³ Kurban-kurban mau kabèh tambahané kurban pedinan sing disaosaké ing wayah ésuk.

²⁴ Mengkono uga sajroné pitung dina kowé padha nyaosna kurban dhaharan, carané padha karo ing ndhuwur mau. Kurban kuwi katambahaké ing kurban obongan pedinan lan kurban anggur. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

²⁵ Ing dina kapituné kowé kudu padha ngumpul menèh nindakaké ibadah lan aja nglakoni pegawéan apa-apa."

²⁶ "Ing Riaya Panèn, dina kang kapisan, yèn kowé padha nyaosaké gandum kawitan, sing kokenèni konjuk marang Allah, kowé kudu padha ngumpul nindakaké ibadah, lan aja nglakoni pegawéan apa-apa.

²⁷ Nyaosna kurban obongan, sing gandané gawé renaning penggalihé Allah, rupa: sapi lanang loro, wedhus gèmbèl lanang siji lan cempé gèmbèl pitu umur setaun, kabèh kudu tanpa cacad.

²⁸ Padha nyaosna kurban dhaharan kaya sabené, yakuwi glepung gandum dicampur karo lenga zaitun, telung kilogram kanggo saben sapi lanang, rong kilogram kanggo wedhusé lanang,

²⁹ lan sekilogram kanggo saben cempé gèmbèl.

³⁰ Saosna uga kurban rupa wedhus lanang siji kanggo kurban keslametané umat.

³¹ Kurban-kurban mau lan kurbané anggur ditambahaké ing kurban-kurban obongan lan kurban dhaharan pedinan."

29 ¹ Pendhak tanggal siji sasi kapitu, kowé kudu padha ngumpul nindakna ibadah, lan aja nglakoni pegawéan apa-apa. Ing dina kuwi slomprèt-slomprèt kudu diunèkaké.

² Nyaosna kurban obongan konjuk marang Allah, yakuwi: sapi lanang siji, wedhus gèmbèl lanang siji, lan cempé gèmbèl lanang umur setaun pitu, kabèh kudu tanpa cacad. Gandané kurban kuwi gawé renaning penggalihé Allah.

³ Nyaosna uga kurban dhaharan kaya sabené, yakuwi glepung dicampur karo lenga zaitun; kanggo kurban sabiné lanang telung kilogram, kanggo wedhusé gèmbèl lanang rong kilogram,

⁴ lan kanggo saben cempéné sekilogram.

⁵ Uga saosna kurban rupa wedhus jawa lanang kanggo kurban pangruwating dosa. Srana cara mengkono kowé padha nindakaké upacara keslametané umat.

⁶ Kurban-kurban mau tambahna ing kurban obongan sing disaosaké bebarengan karo kurban dhaharan rupa gandum, saben sasi tanggal siji. Uga tambahna ing kurban obongan sing disaosaké bebarengan karo kurban

dhaharan lan kurban anggur. Gandané kurban-kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

⁷ Pendhak tanggal sepuluh sasi kapitu kowé kudu padha ngumpul nindakaké ibadah. Ing dina kuwi kowé kudu padha pasa lan ora kena nyambut-gawé.

⁸ Nyaosna kurban obongan konjuk marang Allah, rupa: sapi lanang nom siji, wedhus gèmbèl lanang siji lan cempé gèmbèl lanang umur setaun pitu, kabèh kudu tanpa cacad. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Pangéran.

⁹ Saosna kurban dhaharan rupa gandum sing dicampur karo lenga zaitun; kanggo kurban sapi lanang telung kilogram, kanggo kurban wedhus gèmbèl lanang rong kilogram,

¹⁰ lan kanggo saben cempé gèmbèl sekilogram.

¹¹ Kejaba wedhus sing dienggo kurban ing upacara pangruwating dosané umat, iya saosna wedhus jawa lanang siji kanggo kurban keslametaning umat. Kurban obongan pedinan lan kurban dhaharan sarta kurban anggur, iya kudu kasaosaké ing dina mau.

¹² Pendhak tanggal limalas sasi kapitu kowé kudu padha ngumpul nindakaké ibadah kanggo ngormati Allah. Kowé kudu padha nganakaké keraméan suwéné pitung dina. Sajroné pitung dina mau kowé aja nyambut-gawé.

¹³ Ing dina sing kapisan kowé padha nyaosna kurban dhaharan konjuk ing Pangéran, rupa: sapi lanang nom telulas, wedhus gèmbèl lanang loro, cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas, kabèh kudu tanpa cacad. Gandané kurban mau gawé renaning penggalihé Pangéran.

¹⁴ Saosna uga kurban dhaharan kaya sabené rupa glepung gandum dicampur karo lenga zaitun, kanggo kurban sapi lanang siji telung kilogram, lan kanggo saben kurban wedhus gèmbèl lanang rong kilogram,

¹⁵ lan kanggo saben cempé gèmbèl sekilogram. Bareng karo kurban dhaharan mau saosna uga kurban anggur miturut sing wis katetepaké.

¹⁶ Kejaba kuwi kowé uga kudu nyaosaké kurban wedhus lanang siji dadi kurban pangruwating dosa. Kurban kuwi

katambahaké ing kurban pedinan, lan kurban dhaharan sarta kurban anggur.

¹⁷ Ing dina sing kapindho padha nyaosna kurban rupa sapi lanang nom rolas iji, wedhus gèmbèl lanang loro, lan cempé gèmbèl umur setaun patbelas iji; kabèh kudu tanpa cacad.

¹⁸ Bebarengan karo kurban-kurban mau kudu uga kasaosaké sakèhing kurban liyané sing katetepaké kanggo dina kapisan.

¹⁹ (29:18)

²⁰ Ing dina kateluné nyaosna kurban rupa: sapi lanang nom sewelas iji, wedhus gèmbèl lanang loro, lan cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas iji; kabèh kudu tanpa cacad.

²¹ Bareng karo kurban-kurban mau saosna sakèhé kurban liyané sing katetepaké kanggo dina kapisan.

²² (29:21)

²³ Ing dina kaping pat saosna kurban rupa sapi lanang nom sepuluh lan wedhus gèmbèl lanang loro lan cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas, kabèh kudu tanpa cacad.

²⁴ Bareng karo kurban-kurban mau kudu kasaosaké sakèhé kurban-kurban

liyané sing katetepaké kanggo dina kapisan.

²⁵ (29:24)

²⁶ Ing dina kang kalima saosna kurban rupa: sapi lanang nom sanga, wedhus gèmbèl lanang loro, cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas, kabèh kudu tanpa cacad.

²⁷ Bareng karo kurban-kurban mau iya saosna kurban-kurban liyané sing katetepaké kanggo dina kapisan.

²⁸ (29:27)

²⁹ Ing dina kanem saosna kurban rupa: sapi lanang nom wolu, wedhus gèmbèl lanang loro, lan cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas, kabèh kudu tanpa cacad.

³⁰ Bareng karo kurban-kurban mau kudu disaosaké kurban-kurban liyané sing wis ditetepaké kanggo dina kapisan.

³¹ (29:30)

³² Ing dina kapitu saosna kurban rupa: sapi lanang nom pitu, wedhus gèmbèl lanang loro, cempé gèmbèl lanang umur setaun patbelas, kabèh kudu tanpa cacad.

³³ Bareng karo kurban-kurban mau kudu disaosaké kurban-kurban liyané sing wis ditetepaké kanggo dina kapisan.

³⁴ (29:33)

³⁵ Ing dina kawolu kowé kudu nglumpuk nindakaké ibadah lan ora kena nyambut-gawé.

³⁶ Saosna kurban konjuk ing ngarsané Allah rupa kurban dhaharan, yakuwi sapi lanang nom siji, wedhus gèmbèl lanang siji, lan cempé gèmbèl lanang umur setaun pitu, kabèh kudu tanpa cacad. Gandané kurban-kurban mau gawé renaning penggalihé Allah.

³⁷ Bareng karo kurban-kurban mau kudu disaosaké kurban-kurban liyané sing wis ditetepaké kanggo dina kapisan.

³⁸ (29:37)

³⁹ Kaya mengkono prenatal-prenatané bab kurban obongan, kurban dhaharan, kurban anggur, lan kurban keslametan sing kudu padha kasaosaké marang Allah ing dina riaya, ing kraméan-kraméan sing wis katetepaké. Kurban-kurban mau katambahaké ing kurban-kurban sing koksosaké kanggo ngluwari janji utawa kanggo ngaturaké panuwun.

⁴⁰ Musa nerusaké marang umat Israèl sakèhé prekara sing didhawuhaké déning Allah.

30 ¹ Musa didhawuhi Gusti Allah gawé prenatal-prenatan sing diwènèhaké marang para penggedhéné bangsa Israèl, mengkéné:

² Yèn ana wong lanang ngucapaké janji konjuk marang Allah, masrahaké apa-apa marang Allah, utawa duwé kesaguhan nyirik apa-apa, wong mau kudu netepi janji mau, lan ora kena disélaki utawa dibatalaké.

³ Yèn ana bocah wadon sing isih saomah karo bapakné ngucapaké janji arep nyaosaké apa-apa konjuk marang Allah, utawa nyirik apa-apa, kudu netepi janjiné mau kabèh,

⁴ senajan bapakné nalika krungu anaké ngucapaké janjiné mau ora kandha apa-apa.

⁵ Nanging yèn bapakné nalika krungu anaké ngucapaké janji mau menging, bocah wadon mau ora kecancang karo janjiné. Gusti Allah bakal ngapura bocah wadon mau, merga dipenging karo bapakné.

⁶Yèn ana prawan ngucapaké janji embuh sing wis dipikir jero, utawa sing tanpa dipikir; utawa yèn dhèwèké duwé kesaguhan nyirik apa-apa, prawan mau kecancang karo janjiné. Senajan prawan mau banjur kawin, wong mau isih tetep kecancang karo janjiné, semono mau yèn bojoné nalika krungu janjiné mau, ora kandha apa-apa.

⁷(30:6)

⁸Nanging yèn nalika krungu, banjur menging bojoné njabel janjiné, wong wadon kuwi ora kecancang karo janjiné. Gusti Allah bakal paring pangapura.

⁹Wong randha utawa wong wadon sing wis pegatan, yèn ngucapaké janji utawa saguh nyirik apa-apa, kudu netepi apa sing dadi janjiné lan apa sing arep disirik miturut janjiné.

¹⁰Yèn ana wong wadon sing wis kawin ngucapaké janji nyirik apa-apa, lan nalika ngucapaké janji mau bojoné krungu lan meneng waé, kudu netepi apa sing dadi janjiné.

¹¹(30:10)

¹²Nanging yèn bojoné nalika krungu janjiné mau banjur menging marang sing wadon, wong wadon mau ora

kecancang menèh karo janjiné. Gusti Allah bakal ngapura wong wadon mau, merga dipenging sing lanang.

¹³Wong lanang wenang netepaké utawa mbatalaké janji utawa janji sing diucapaké déning bojoné.

¹⁴Nanging yèn wong lanang mau nalika krungu sing wadon ngucapaké janji ora kandha apa-apa, wong wadon mau kudu netepi janjiné. Sing lanang wis netepaké janjiné, merga nalika krungu sing wadon ngucapaké janji mau, sing lanang ora kandha apa-apa.

¹⁵Yèn ing tembé sing lanang mbatalaké janjiné sing wadon, wong lanang kuwi sing nyangga kaluputané.

¹⁶Mengkono kuwi prenatal-prenatal sing diparingaké déning Allah marang Musa bab janji sing diucapaké déning prawan utawa bocah wadon sing manggon saomah karo bapakné, utawa déning wong wadon sing wis kawin.

31 ¹Gusti Allah ngandika marang Musa,

²dhawuhé, "Wong Midian walesen merga penggawéné marang bangsa Israèl. Sawisé kuwi kowé bakal tinggal-donya."

³ Musa banjur kandha karo wong Israèl, "Padha siagaa ing perang nglawan bangsa Midian, tumpesen, merga penggawéné marang Allah.

⁴ Kanggo kepreluan mau, saben taler nyawisna prejurit sèwu."

⁵ Saben taler banjur milih wong sèwu, dadi kabèh ana wong rolas èwu sing arep mangkat perang.

⁶ Musa nguntapaké lakuné para prejurit mau. Sénapatiné Pinéhas, anaké Imam Èléazar. Pinéhas kuwi tugasé ngurusi barang-barang suci lan slomprèt-slomprèt sing dienggo awèh tandha nyasmitani umat.

⁷ Netepi dhawuhé Allah marang Musa, wong Israèl banjur nyerang wong Midian lan matèni wongé lanang kabèh.

⁸ Klebu uga raja lima yakuwi: Èwi, Rèkèm, Zur, Hur lan Réba. Biléam bin Béor uga mèlu dipatèni.

⁹ Wongé wadon lan anak-anaké padha ditawan. Kéwan raja-kaya sarta bandhané kabèh dirampas.

¹⁰ Kutha-kutha lan pedésan-pedésané diobong.

¹¹ Sawisé mengkono wong Israèl nuli nggawa barang-barang rampasan sarta para tawanan lan kéwan-kéwan mau,

¹² menyang ngarepé Musa, Èléazar lan para penggedhéné Israèl. Nalika semana wong Israèl lagi padha manggon ing Lebak Moab, sacedhaké Kali Yardèn, ing ngarepé kutha Yérikho.

¹³ Musa, Èléazar lan para penggedhéné Israèl kabèh padha metu saka kémah methukaké tentarané Israèl sing bali saka peprangan.

¹⁴ Para perwira, para komandhan batalion lan komandhan kompi sing bali saka peprangan mau padha didukani déning Musa.

¹⁵ Kandhané, "Yagéne wong wadon Midian kokora kokpatèni?"

¹⁶ Élinga, yèn wong-wong kuwi sing padha nglakoni pirembugé Biléam, padha mbujuk wong Israèl supaya padha ninggal marang Allah! Lan kuwi sing marakaké Gusti Allah nekakaké paukuman marang Israèl!

¹⁷ Wis saiki patènana kabèh bocah lanang lan wong wadon sing dudu prawan.

¹⁸ Nanging kabèh sing isih prawan kena kokpèk.

¹⁹ Sebanjuré kowé kabèh sing wis matèni wong utawa nggepok mayit ora kena mlebu ing kémah nganti pitung dina lawasé. Ing dina katelu lan kapitu, kowé lan para wong wadon Midian kuwi kudu nganakaké upacara pasucèn.

²⁰ Sandhangan lan apa waé sing digawé saka lulang, wulu wedhus utawa kayu, kudu disucèkaké miturut prenataling agama."

²¹ Èléazar banjar kandha karo wong-wong sing padha bali saka peprangan mau, "Gusti Allah maringaké marang Musa prenatal-prenatan mengkéné:

²² Sakèhé barang sing ora bisa kobong, kudu disucèkaké nganggo geni, kayata: emas, slaka, tembaga, wesi, timah putih lan timah ireng. Barang-barang liyané sing bisa kobong, kudu disucèkaké nganggo banyu.

²³ (31:22)

²⁴ Ing dina kapitu kowé kudu padha ngumbah sandhanganmu. Yèn wis mengkono kowé lagi dadi resik miturut prenatalé agama, lan olèh mlebu ing kémah."

²⁵ Pangandikané Gusti Allah marang Musa,

²⁶ "Kowé lan Èléazar sarta para penggedhéné bangsa Israèl liyané, kudu nacakaké barang-barang sing wis dirampas, uga para tawanan lan kéwan.

²⁷ Barang-barang mau dumen dadi loro sing padha akèhé. Sing separo kanggo para prejurit lan sing separo liyané kanggo rakyat.

²⁸ Sebanjuré minangka pisungsung marang Allah, saben prejurit kudu nyaosaké sapralimang atusé bagéané, rupa wong tawanan, rupa sapi, kuldi, wedhus gèmbèl, utawa wedhus jawa,

²⁹ kuwi tampakna marang Imam Èléazar minangka pisungsung khusus konjuk marang Allah.

³⁰ Déné bagéané rakyat saprasèketé kudu disaosaké minangka pisungsung khusus marang Allah, iya sing rupa tawanan, utawa sing rupa sapi, kuldi, wedhus gèmbèl lan wedhus jawa. Kuwi tampakna marang wong Lèwi sing ngurusi Kémah Suci."

³¹ Musa lan Èléazar banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning Allah mau.

³² Kejaba barang-barang rampasan, kabèh gunggungé mengkéné: wedhus gèmbèl lan wedhus jawa: 675.000; sapi: 72.000; kuldi: 61.000; prawan 32.000.

³³ (31:32)

³⁴ (31:32)

³⁵ (31:32)

³⁶ Barang semono mau sing separo diwènèhaké marang para prejurit, yakuwi: wedhus gèmbèl lan wedhus jawa 337.500. Saka cacah semono mau 675 dipisungsungaké marang Allah. Sapi: 36.000, sing 72 dipisungsungaké marang Allah. Kuldi: 30.500, sing 61 kanggo pisungsung marang Allah. Prawn 16.000 sing 31 dipisungsungaké marang Allah.

³⁷ (31:36)

³⁸ (31:36)

³⁹ (31:36)

⁴⁰ (31:36)

⁴¹ Pisungsung kabèh mau banjur dipasrahaké déning Musa marang Èléazar, minangka pisungsung khusus konjuk marang Allah, miturut dhawuhé Allah piyambak.

⁴² Pandumané rakyat padha akèhé karo pandumané para prejurit. Wedhus

gèmbèl lan wedhus jawa: 337.500; sapi: 36.000; kuldi: 30.500; prawan 16.000.

⁴³ (31:42)

⁴⁴ (31:42)

⁴⁵ (31:42)

⁴⁶ (31:42)

⁴⁷ Kaya sing didhawuhaké déning Allah, Musa njupuk saprasèketé wong tawanan lan kéwan, banjur ditampakaké marang wong Lèwi sing padha nglakoni ayahan ing Kémah Suci.

⁴⁸ Para perwira sing padha dadi komandhané tentara Israèl banjur padha ngadhep marang Musa,

⁴⁹ sarta lapur mengkéné, "Pak, kula sampun ngétang sedaya prejurit, bala kula piyambak-piyambak, lan ketitik mboten wonten setunggal kémawon ingkang tiwas.

⁵⁰ Samenika kula badhé nyaosaken barang emas-masan rupi gelang tangan, gelang suku, sesupé, anting-anting lan kalung ingkang kula rampas, konjuk dhateng Allah minangka tebusan kanggé nyawa kula sedaya, supados mbénjing salajengipun kula sami dipun reksa."

⁵¹ Musa lan Èléazar banjur nampani barang emas-masan mau, rupa rerenggan.^w

⁵² Pisungsungé para perwira mau boboté kabèh mèh rong atus kilogram.

⁵³ Déné para prejurit sing dudu perwira sing iya padha ngrampas padha ngepèk barang-barang mau kanggo awaké dhéwé.

⁵⁴ Musa lan Èléazar banjur nggawa barang-barang mau disimpen ing Kémah Suci, supaya Gusti Allah ngreksa marang bangsa Israèl.

32 ¹Taler Rubèn lan taler Gad raja-kayané akèh banget. Bareng weruh yèn tanah Yaézèr lan tanah Giléad kuwi cocog kanggo miara raja-kaya,

²wong-wong mau banjur padha nemoni Musa lan Èléazar, sarta para penggedhéné Israèl liyané. Kandhané,

³"Kitha-kitha Atarot, Dibon, Yaézèr, Nimra, Hèsbon, Eléalé, Sibma, Nébo lan Béon menika saking berkahipun Pangéran sampun dipun rebat lan dipun enggèni déning bangsa Israèl. Tanah menika cocog sanget kanggé ngingah

^wrerenggan: perhiasan (bhs. Ind.).

raja-kaya. Gandhèng raja-kaya kula kathah sanget,

⁴ (32:3)

⁵ kula nyuwun keparenga tanah menika kaparingaken dados panduman kula. Sampun ngantos kula kapurih pindhah saking ngriki dhateng sabranging Lèpèn Yardèn ingkang sisih Kilèn."

⁶ Wangsulané Musa, "Apa? Kowé arep kèri ing kéné, mangka sedulur-sedulurmu isih kudu perang terus?

⁷ Kokwani-wanimu medèn-medèni bangsa Israèl nyabrang Kali Yardèn, mlebu ing tanah sing wis diparingaké déning Allah.

⁸ Bapak-bapakmu dhèk biyèn iya mengkono, yakuwi nalika padha dakkongkon ndlajahi tanah kuwi saka kutha Kadès Barnéa.

⁹ Olèhé ndlajahi wis nganti tekan Lebak Éskol lan wis ndeleng tanah mau. Nanging bareng tekan ngomah padha medèn-medèni wong Israèl, supaya aja wani-wani mlebu ing tanah sing wis diparingaké déning Pangéran marang bangsa Israèl.

¹⁰ Nalika semana Gusti Allah banjur duka banget sarta ngandika, 'Wong-

wong iki padha ora setya marang Aku. Mulané Aku sumpah, yèn wong sing nalika metu saka tanah Mesir umuré rong puluh taun munggah, ora bakal mlebu ing tanah sing wis Dakjanjèkaké marang Abraham, Iskak lan Yakub.'

¹¹ (32:10)

¹² Wong kabèh banjur ketiban ing paukuman mau, kejaba Kalèb anaké Yéfuné, wong Kénas kuwi, lan Yosua anaké Nun, merga loro-loroné padha setya marang Allah.

¹³ Gusti Allah iya banjur duka banget marang bangsa Israèl, mulané ditégakaké ngumbara ing ara-ara samun patang puluh taun lawasé, supaya wong-wong sing padha mbrontak marang Panjenengané wis padha mati kabèh.

¹⁴ Lha apa saiki kowé iya arep padha niru bapak-bapakmu. Yèn ngono kowé kuwi dadi angkatan mudha sing keblinger.^x Srana penggawému sing mengkono kuwi kowé bakal gawé mulading dukané Gusti Allah marang bangsa Israèl kabèh!

^xkeblinger: kesasar: klèntu lampahipun.

¹⁵Yèn kowé wong-wong Rubèn lan Gad, saiki uga ora gelem nurut marang dhawuhé Allah, Allah bakal négakaké bangsa Israèl ngumbara menèh ing ara-ara samun, lan merga saka pratingkahmu kuwi bangsa Israèl bakal katumpes!"

¹⁶Wong-wong Rubèn lan Gad nuli padha nyedhaki Musa lan kandha mengkéné, "Kula sami dipun parengna ngedegaken kandhang-kandhang saking séla kanggé ménda-ménda kula rumiyin, lan bètèng-bètèng ing kitha-kitha kula kanggé pengayomanipun anak-anak kula.

¹⁷Sesampunipun menika kula siaga majeng ing peprangan, sesarengan kaliyan sedhèrèk-sedhèrèk kula sabangsa. Samasa majeng perang, kula sedaya ingkang badhé dados panuntunipun, ngantos sedaya taler saged ngenggèni tanah pandumanipun piyambak-piyambak. Selaminipun kula sami nglampahi perang, kajengipun anak-anak kula sami manggèn ing ngriki, ing kitha-kitha ingkang sentosa, supados mboten dipun serang déning tiyang pribumi ing ngriki.

¹⁸ Kula mboten badhé wangsul dhateng griya kula, ngantos tiyang Israèl sedaya ngenggèni tanah pandumanipun piyambak-piyambak.

¹⁹ Kula mboten badhé nyuwun panduman siti sekedhik kémawon ing sakilèning Lèpèn Yardèn, mergi kula sampun nampi panduman siti ing sawétanipun Lèpèn Yardèn."

²⁰ Wangsulané Musa, "Yèn kandhamu kuwi nyata metu saka rilané atimu, saiki uga ana ing Kémah Suci kéné kowé padha tata-tataa mangkat perang.

²¹ Kabèh wongmu sing bisa perang kudu nyabrang Kali Yardèn. Allah piyambak sing bakal ngirid lan kowé kabèh kudu padha nyerang sakèhing mungsuh kita, nganti Allah nelukaké,

²² lan ngrebut tanah iki. Yèn wis mengkono kowé kabèh lagi padha kena bali menyang omahmu, merga wis padha nglakoni kuwajibanmu tumraping Allah lan tumraping sedulur-sedulurmu sabangsa.

²³ Nanging diéling! Yèn kowé ora netepi janjimu, kowé dosa marang Allah. Dadi tumindakmu sing bener, supaya kowé ora kena paukumané Allah.

²⁴ Wis padha ngedegna kutha-kuthamu lan kandhang-kandhangé wedhusmu. Mung tansah padha élinga marang janjimu!"

²⁵ Wong Rubèn lan turun-Gad mau nuli padha kandha, "Pak, kula sami badhé nindakaken menapa ingkang panjenengan dhawuhaken.

²⁶ Anak sémah tuwin raja-kaya, lembu lan ménda badhé sami kula tilar ing kitha-kitha Giléad ngriki.

²⁷ Nanging kula piyambak sami siaga tumut perang, ingkang kairid déning Pangéran piyambak. Kula sami badhé nyabrang ing Lèpèn Yardèn lan badhé sami tumut ing perang, kados ingkang panjenengan ngandikakaken."

²⁸ Musa nuli kandha karo Èléazar, Yosua lan para penggedhéné bangsa Israèl, mengkéné,

²⁹ "Yèn wong turun-Gad lan Rubèn padha ngèstokaké dhawuhé Allah lan nyabrang ing Kali Yardèn mèlu perang, lan yèn merga saka pambiyantuné kowé kelakon bisa ngrebut tanah iki, poma aja lali mènèhaké tanah Giléad dadi pandumané wong turun-Gad lan Rubèn.

³⁰ Nanging menawa wong-wong mau padha ora nyabrang ing Kali Yardèn lan mèlu perang karo kowé, kudu olèh panduman ing tanah pusaka Kenaan kuwi ora béda karo kowé kabèh."

³¹ Wangsulané wong turun-Gad lan Rubèn, "Pak, kula badhé nindakaken menapa ingkang dipun dhawuhaken déning Pangéran.

³² Kula badhé sami nyabrang ing Lèpèn Yardèn, mlebet ing negari Kenaan sarta majeng ing perang ingkang kairid déning Pangéran, supados kula sami saged tetep tapi panduman kula ing sisih wétaning Lèpèn Yardèn."

³³ Musa banjur mandumi marang taler Gad, taler Rubèn lan separoné taler Manasyè kabèh tanah tilas wilayahé Raja Sihon, yakuwi rajané wong Amori, semono uga sing biyèn wilayahé Raja Og, wong Basan, semono uga kutha-kutha lan tanah ing sakiwa-tengené.

³⁴ Taler Gad banjur mbangun kutha-kutha sing wis rusak, yakuwi kutha Dibon, Atarot, Aroèr,

³⁵ Atarot Sofan, Yaézèr, Yogbéha,

³⁶ Bèt-Nimra, lan Bèt-Haran.

³⁷ Déné taler Rubèn mbangun menèh kutha-kutha sing mauné wis rusak. Yakuwi kutha-kutha Hèsbon, Eléalé, Kiryataim,

³⁸ Nébo, Baal Méon (jenengé kutha mau diganti) lan Sibma. Kutha-kutha sing dibangun menèh mau dijenengi anyar.

³⁹ Turun-Makir, anaké Manasyè nyerang wong Giléad, tanahé dienggoni lan wong Amori sing padha ana ing kana ditundhungi.

⁴⁰ Mulané Musa mènèhaké tanah Giléad mau marang wong-wong trah Makir; wong-wong kuwi banjur padha tetep manggon ing kono.

⁴¹ Yair saka taler Manasyè nyerang lan ngrebut désa sawetara, sing dijenengaké "Désa-désané Yair".

⁴² Nobah uga nyerang lan ngrebut Kénat, sarta désa-désa sawetara; kutha mau banjur dijenengaké Nobah, kaya jenengé dhéwé.

33 ¹ Sawisé metu saka tanah Mesir, bangsa Israèl lakuné gegrombolan miturut taléré dhéwé-dhéwé, diirid déning Musa lan Harun. Lakuné mau nganggo lèrèn barang ing panggonan sing wis ditetepaké.

² Gusti Allah dhawuh marang Musa supaya nyatheti panggonan-panggonan sing dienggo lèrèn lan pasang kémah.

³ Bangsa Israèl enggoné metu saka tanah Mesir mau nalika tanggal limalas, sasi kapisan, sedina sawisé Paskah sing kapisan. Metuné saka kutha Ramsès dituntun déning Allah piyambak, lan diseksèni déning wong Mesir,

⁴ sing lagi padha ngubur anaké sing dipatèni déning Pangéran. Srana mengkono Allah mbuktèkaké yèn Panjenengané luwih unggul ketimbang karo para déwané wong Mesir.

⁵ Bareng wis metu saka Ramsès bangsa Israèl nuli lèrèn lan pasang kémah ing Sukot.

⁶ Sawisé kuwi banjur lèrèn menèh ing Étam, ing sapinggiré segara wedhi.

⁷ Saka kana bali menèh menyang Pi-Hahiroth, sawétané Baal Zéfon, banjur pasang kémah ing sacedhaké Migdol.

⁸ Budhal saka Pi-Hahiroth banjur nyabrang Segara Teberau, lakuné ngener ing segara wedhi Sur; sawisé mlaku telung dina banjur lèrèn lan pasang kémah ing Mara.

⁹ Saka kana padha nerusaké lakuné menyang Élim, lan ana ing kana pasang kémah, merga ing panggonan mau ana tuké rolas lan wité kurma pitung puluh.

¹⁰ Banjur padha budhal saka Élim lan lèrèn ing sacedhaké kutha Teluk Suèz.

¹¹ Sawisé kuwi banjur lèrèn menèh ing segara wedhi Sin.

¹² Banjur pasang kémah ing sacedhaké Dofka.

¹³ Sawisé kuwi ing Alus.

¹⁴ Banjur padha lèrèn, pasang kémah ing Rafidim, nanging ana ing kono ora ana banyu kanggo ngombé.

¹⁵ Saka Rafidim banjur mlaku menyang Gunung Hor lan padha pasang kémah ing pesamunané pegunungan Sinai, Kibrot-Taawa (utawa "Kuburané wong srakah"), Hazérot, Ritma, Rimon-Pèrès, Libna, Risa, Kéhélata, Gunung Séfar, Haéada, Makélot, Tahat, Tarah, Mitka, Hasmona, Mosérot, Béné-Yaakan, Hor-Gidgad, Yodbata, Abrona, Ézion-Gèbèr, segara wedhi Zin (yaiku Kadès) lan Gunung Hor ing tapel watesé tanah Édom.

¹⁶ (33:15)

¹⁷ (33:15)

18 (33:15)

19 (33:15)

20 (33:15)

21 (33:15)

22 (33:15)

23 (33:15)

24 (33:15)

25 (33:15)

26 (33:15)

27 (33:15)

28 (33:15)

29 (33:15)

30 (33:15)

31 (33:15)

32 (33:15)

33 (33:15)

34 (33:15)

35 (33:15)

36 (33:15)

37 (33:15)

38 Merga saka dhawuhé Pangéran, Imam Harun mungгах Gunung Hor. Ana ing kono Imam Harun tinggal-donya, nalika tanggal siji, sasi kalima, taun kaping patang puluh, sapungkuré umat Israèl metu saka tanah Mesir. Nalika tinggal-donya umuré Harun satus telulukur taun.

³⁹ (33:38)

⁴⁰ Nalika semana Raja Arad sing manggon ing tanah Kenaan sisih Kidul krungu yèn lakuné bangsa Israèl ngener ing negarané.

⁴¹ Saka Gunung Hor menyang Lebak Moab lakuné lèrèn-lèrèn ing Zalmona; Funon; Obot; tilasé kutha Abarim, ing daérah Moab; Dibon-Gad; Almon-Diblataim; Gunung Abarim, sacedhaké Gunung Nébo, lan ing tanah ngaré Moab, sacedhaké Kali Yardèn, sangarepé kutha Yérikho, antarané Bèt-Yésimot lan Lebak Sitim.

⁴² (33:41)

⁴³ (33:41)

⁴⁴ (33:41)

⁴⁵ (33:41)

⁴⁶ (33:41)

⁴⁷ (33:41)

⁴⁸ (33:41)

⁴⁹ (33:41)

⁵⁰ Ing tanah ngaré Moab kono, sacedhaké Kali Yardèn, sangarepé kutha Yérikho, Gusti Allah ngandika marang Musa

⁵¹ supaya ngandhani bangsa Israèl mengkéné, "Yèn kowé wis nyabrang Kali Yardèn arep mlebu ing tanah Kenaan,

⁵² rakyaté negara kono kudu koktundhungi kabèh. Brahala-brahalané sing digawé saka watu utawa barang pelikan, semono uga panggonan-panggonan sing dienggo nyembah brahala gempuren kabèh.

⁵³ Tanah kuwi kudu kokrebut lan kokenggoni, merga wis Dakparingaké marang kowé.

⁵⁴ Tanah mau nuli dumen karo para taleré Israèl lan para turunané srana undhi. Turun sing gedhé wènèhana lemah pusaka sing amba, lan turun sing cilik wènèhana tanah pusaka sig ciyut.

⁵⁵ Yèn rakyat pribumi kono ora koktundhungi, wong-wong mau bakal tetep manggon ing kono lan bakal gawé susahmu, dadi klilip ing mripatmu utawa eri ing dagingmu. Merga bakal padha nglawan perang marang kowé.

⁵⁶ Yèn ora koktundhung, kowé dhéwé sing bakal Daktumpes, ora béda karo sing Dakrancang arep Daktindakaké marang wong-wong mau."

34 ¹Gusti Allah ngandika marang Musa

²supaya ngandhani bangsa Israèl mengkéné, "Ora suwé menèh kowé bakal padha mlebu ing tanah Kenaan, sing Dakparingaké marang kowé dadi tanah pusaka. Tapel watesé tanah Kenaan kuwi mengkéné:

³Sisih Kidul, wiwit saka segara wedhi Zin, urut tapel watesé tanah Édom. Sing sisih Wétan wiwit saka pungkasané Segara Mati, sing sisih Kidul,

⁴ménggok mengidul ngener ing Dalan Akrabim bablas tekan Zin nganti tekan Kadès Barnéa ing sisih Kidul. Saka ing kana ménggok ngalor ngulon tekan Hazar-Adar, bablas tekan Azmon.

⁵Saka taperl wates kono mau ménggok menyang lebak, tapel watesé tanah Mesir, banjur tekan Segara Tengah.

⁶Segara Tengah kuwi tapel watesé tanahmu ing sisih Kulon.

⁷Sing sisih Lor, wiwit saka Segara Tengah ngener ing Gunung Hor

⁸lan saka ing kana ngener ing Dalan Hamat, banjur bablas tekan Zedad,

⁹lan menyang Zifron, nganti tekan Hazar-Énan.

¹⁰ Tapel wates sisih Wétan, wiwit saka Hazar-Énan menyang Séfan.

¹¹ Saka kana meddhun menyang Riblah, sawétané Ain, banjur bablas tekan gunung-gunung ing pesisiré Tlaga Galiléa sing sisih Wétan,

¹² banjur mengidul sauruté Kali Yardèn tekan Segara Mati. Kaya mengkono tapel watesé tanahmu."

¹³ Musa banjur kandha karo bangsa Israèl mengkéné, "Iki tanah sing arep padha koktampa nganggo undhi, tanah sing miturut dhawuhé Allah kudu diedum-edum ing antarané taler-taler sanga setengah ing Israèl.

¹⁴ Taler Rubèn lan taler Gad lan sapérangané taler Manasyè wis padha tanpa pandumané, lan tanah mau wis padha diedum-edum ing antarané para brayaté,

¹⁵ dunungé ing sawétané Kali Yardèn, sangarapé kutha Yérikho."

¹⁶ Gusti Allah ngandika marang Musa,

¹⁷ "Sing kudu ngedum tanah ing antaramu kuwi Imam Éléazar, lan Yosua anaké Nun.

¹⁸ Saben taler kudu ngangkat penggedhé sing mbiyantu Éléazar lan Yosua ngedum tanah mau."

¹⁹ Wong-wong sing dipilih Allah yakuwi. Taler-Penggedhé; Yéhuda-Kalèb bin Yéfuné; Siméon-Samuèl bin Amihud; Bènyamin-Èlidad bin Kislón; Dhan-Buki bin Yogli; Manasyè-Hanièl bin Éfod; Éfrayim-Kemuèl bin Siftan; Zébulon-Alisafan bin Parnak; Isakar-Paltièl bin Azan; Asyèr-Ahihud bin Sélomi; Naftali-Pédaèl bin Amihud;

²⁰ (34:19)

²¹ (34:19)

²² (34:19)

²³ (34:19)

²⁴ (34:19)

²⁵ (34:19)

²⁶ (34:19)

²⁷ (34:19)

²⁸ (34:19)

²⁹ Kuwi wong-wong sing dadhawuhi déning Allah ngedum tanah pusaka Kanaan ing antarané bangsa Israèl.

35 ¹ Ing tanah ngaré Moab, sacedhaké Kali Yardèn, sangarepé kutha Yérikho, Gusti Allah ngandika marang Musa,

² "Bangsa Israel kandhanana yèn wong Lèwi kudu diwènèhi kutha sawetara dienggo manggon lan pangonan ing saubengé. Kuwi kudu dijupukaké saka panduman tanah pusaka sing padha ditampa déning para taler.

³ Kutha-kutha mau bakal dadi duwèké wong Lèwi dienggo manggon. Pangonan ing saubengé kuwi kanggo raja-kaya lan kéwan-kéwané liyané.

⁴ Lemah sing dienggo pangonan kuwi ambané 450 mèter saka témboké kutha, mubeng.

⁵ Dadi lemah pangonané wong Lèwi kuwi dawané saben iring 900 mèter; kuthané dumunung ana ing tengahé.

⁶ Wong Lèwi kudu kokwènèhi kutha pangungsèn nem, yakuwi panggonan kanggo ngungsi wong sing ora kejarag matèni wong. Kejaba saka kuwi wong Lèwi kudu diwènèhi kutha patang puluh loro liyané,

⁷ karo pangonané. Dadi kabèh ana kutha patang puluh wolu sing kudu diwènèhaké marang wong Lèwi.

⁸ Cacahé kutha-kuthané wong Lèwi ing wilayahé taler-taleré Israèl kudu

ditemtokaké miturut gedhé ciliké wilayahé taler mau."

⁹ Gusti Allah ngandika marang Musa

¹⁰ supaya ndhawuhi bangsa Israèl mengkéné, "Sawisé kowé nyabrang Kali Yardèn lan mlebu ing tanah Kenaan,

¹¹ padha nemtokna kutha-kutha pangungsèn, supaya wong-wong sing matèni wong liya ora kajarag, bisa ngungsi mrono.

¹² Bisa nyingkiri pemalesé sanak seduluré wong sing mati. Merga wong sing didakwa matèni wong ora kena diukum pati, sadurungé prekarané dipriksa lan diadili ana ing pengadilan umum.

¹³ Nemtokna kutha nem,

¹⁴ telu ing sawétané Kali Yardèn lan telu ing tanah Kenaan.

¹⁵ Kutha-kutha mau bakal dadi kutha pangungsèn kanggo wong Israèl lan kanggo wong manca sing padha manggon ing kono, kanggo sawetara mangsa utawa saterusé. Sapa waé sing matèni wong tanpa dijarag, bisa ngungsi ing salah sijiné kutha nem mau.

¹⁶ Nanging menawa wong mau enggoné matèni nganggo gaman wesi, watu

utawa kayu, kuwi salah, merga njarag matèni lan kudu diukum pati.

¹⁷ (35:16)

¹⁸ (35:16)

¹⁹ Sanak-seduluré wong sing dipatèni mau sing kudu nindakaké ukuman pati. Yèn kepethuk karo sing matèni mau, kena terus dipatèni.

²⁰ Yèn ana wong sing merga sengit matèni pepadhané srana dibanting utawa dibalang nganggo barang,

²¹ utawa dijotos, wong kuwi gawé pati lan kudu diukum pati. Sanak-seduluré sing dipatèni, sing cedhak dhéwé, kudu nindakaké ukuman pati mau. Yèn kepethuk karo sing matèni, wong mau kena terus dipatèni.

²² Nanging saupama ana wong sing tanpa dijarag njalari patiné wong liya, sing ora merga sengit, iya srana dibanting, utawa srana dibalang nganggo barang,

²³ utawa merga ora nglegéwa nibakaké watu sing nibani wong liya, dudu satruné, lan dhèwèké pancèn ora niat arep gawé cilakané wong sing ketiban wati mau,

²⁴ ing prekara-prekara sing mengkono kuwi rakyat kudu mbélani wong sing njalari pati mau, lan ora kena mbélani sanak-seduluré sing mati, sing padha arep males matèni.

²⁵ Wong sing ora kejarag nyebabaké patiné liyan, kudu dislametaké déning rakyat saka ancamané sanak-sedulur wong sing dadi kurban. Wong sing nyebabaké mati mau kudu dibalèkaké ing kutha pangungsèné. Wong mau kudu manggon ana ing kutha kono, nganti sing dadi Imam Agung nalika semana tinggal-donya; lagi sawisé kuwi wong mau kena bali menyang désané. Nanging yèn wong mau lunga saka kutha pangungsèné, banjur dipregoki déning sanak-seduluré wong sing dadi kurban, kena dipatèni; pemales mengkono kuwi ora dosa,

²⁶ (35:25)

²⁷ (35:25)

²⁸ (35:25)

²⁹ Prenatan-prenantan iki kanggo kowé lan anak-anakmu, ana ing ngendi waé panggonané.

³⁰ Ing bab gawé pati, wong sing didakwa matèni, mung bisa ditetepaké

kaluputané lan diukum pati yèn ana seksi loro utawa luwih sing mbuktèkaké. Paseksiné wong siji ora cukup kanggo mbuktèkaké yèn pandakwa mau bener.

³¹ Wong sing matèni kudu genti dipatèni. Ukumané ora kena ditebus nganggo dhuwit.

³² Yèn ana wong ngungsi ing kutha pangungsèn, kowé ora kena nampani dhuwit tebusan lan ora kena ngidini wong mau mulih ing omahé sadurungé Imam Agung tinggal-donya.

³³ Yèn kowé nglakoni mengkono, kowé gawé regedé tanah sing kokenggoni. Raja-pati kuwi gawé regedé negara. Mulané ora ana dalan liya kejaba matèni wong sing gawé pati.

³⁴ Aja gawé regedé tanah sing kokenggoni, merga Aku iki Allah, kang manggon ing tengahé bangsa Israèl."

36 ¹ Para pengarepé turun-Gilèad, anaké Makir, yakuwi putuné Manasyè anaké Yusuf, padha nemoni Musa lan para penggedhé liyané.

² Tembungé, "Gusti Allah sampun ndhawuhi panjenengan ngedum siti ing antawisipun bangsa Israèl srana undhi. Gusti Allah ugi sampun

ndhawuhi panjenengan nyukakaken siti warisanipun sedhèrèk kula Zélaféhad dhateng anak-anakipun èstri.

³ Nanging kita ngertos menawi laré-laré menika sami émah-émah kaliyan tiyang jaler saking taler sanès, siti warisanipun menika badhé dhawah dhateng tler sanès wau. Srana mekaten siti ingkang sampun katemtokaken dados panduman kula sedaya, badhé kelong.

⁴ Ing Taun Yobèl, menawi siti-siti ingkang katumbas kawangsulaken dhateng ingkang gadhah, sitinipun laré-laré èstri anakipun Zélaféhad menika badhé tetep dados hakipun para tiyang jaler ingkang mendhet laré-laré èstri wau, ngantos taler kula lajeng kécalan siti wau."

⁵ Mulané Musa banjur ngumumaké marang bangsa Israèl dhawué Gusti Allah mau, mengkéné: "Penemuné wong-wong taler Manasyè kuwi bener,

⁶ mulané Gusti Allah ngandika, 'Bocah-bocah wadon anaké Zélaféhad kuwi bébas, kena omah-omah karo sapa waé, sing disenengi, angger karo wong lanang taléré dhéwé.

⁷ Lemah pusaka pandumané wong Israèl kudu tetep ana ing taleré.

⁸ Saben wong wadon sing olèh warisan lemah ing taleré Israèl, kudu omah-omah karo wong lanang saka taleré dhéwé.

Srana mengkono saben wong Israèl bakal marisi lemah pusakané leluhuré,

⁹ lan lemah pusaka mau ora bakal ngalih dadi duwèké taler liya. Saben taler bakal tetep nduwèni lemah pusakané dhéwé-dhéwé."

¹⁰ Merga saka dhawuhé Allah marang Musa mau, bocah wadon lima anaké Zélaféhad, yakuwi: Mahla, Tirza, Hogla, Milka lan Noa banjur padha omah-omah karo sanak-seduluré dhéwé,

¹¹ (36:10)

¹² yakuwi karo wong saka turunané taler Manasyè, anaké Yusuf. Srana mengkono tanah pusakané bocah-bocah wadon mau tetep dadi dusèké taler Manasyè.

¹³ Mengkono prenatal-prenatal lan putusan-putusan sing didhawuhaké déning Allah marang bangsa Israèl lantaran Musa, nalika bangsa Israèl isih padha ana ingtanah ngaré Moab,

sacedhaké Kali Yardèn, sangarepé kutha Yérikho.

Ulangan

1 ¹ Kitab iki isi andharané Musa marang bangsa Israèl nalika padha ngaso ana ing ara-ara samun sawétané Kali Yardèn. Yakuwi Lebak^a Yardèn, sacedhaké kutha Suf, ing antarané kutha Paran karo kutha-kutha ing sisih kanané, kayata kutha Tofèl, Laban, Hazérot lan Dizagab.

² (Saka Gunung Sinai menyang Kadès Barnéa metu pegunungan Édom kuwi suwéné sewelas dina.)

³ Nalika tanggal siji, sasi sewelas, taun ping patang puluh kaétung wiwit budhalé saka tanah Mesir, Musa ngandharaké marang bangsa Israèl sakèhing prekara sing didhawuhaké déning Allah marang bangsa mau.

⁴ Yakuwi sawisé Musa nelukaké Sihon, raja Amori, sing manggon ing kutha Hèsbon, lan Og raja Basan, sing ngratoni kutha Astarot lan Éndréi.

⁵ Dadi nalika bangsa Israèl mau isih ana ing tanah Moab, sisih wétané Kali Yardèn, Musa wis wiwit awèh ketrangan bab

^aLebak: ngaré: lembah (bhs. Ind.).

dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatané Allah. Pengucapé Musa,

⁶"Nalika kita ana ing Gunung Sinai, Gusti Allah ngandika mengkéné, 'Enggonmu manggon ing gunung kéné wis rada suwé.

⁷Mulané, kémahmu bedholen, lungaa menyang tanah pegunungané wong Amori lan daérah-daérah sakiwa-tengené, nganti tekan Lebak Yardèn. Saka kana menyang daérah pegunungan ing tanah ngaré sing sisih Kidul nganti tekan pesisiré Segara Tengah. Lungaa menyang tanah Kanaan, terus menyang pegunungan Libanon, nganti tekan Bengawan Éfrat.

⁸Aku, Allah sing njanjèkaké tanah kuwi kabèh marang leluhurmu Abraham, Iskak lan Yakub, sarta anak-turuné kabèh. Padha mangkata mrana, lan padha manggona ing kana."

⁹Tembungé Musa marang bangsa mau, "Nalika kita ana ing Gunung Sinai, aku wis kandha, 'Tanggung jawabku dadi pemimpinmu kuwi dakrasa kaboten kanggoné aku. Aku ora bisa nandangi dhéwé,

¹⁰ merga Allah wis ndadèkaké kowé dadi akèh banget, kaya lintang ing langit.

¹¹ Muga-muga Allahé leluhurmu ndadèkaké kowé nganti tikel sèwu, dadi bangsa gedhé lan sarwa kecukupan kaya sing dadi janjiné!

¹² Nanging yèn aku dhèwèkan kaya mengkéné, kepriyé bisaku mikul tanggung jawab sing semono aboté, ngurusi prekara-prekaramu?

¹³ Mulané saben taler milih wong lanang sawetara sing wicaksana, sing duwé kepinteran lan pengalaman, supaya dakangkat dadi pemimpinmu.'

¹⁴ Usulku mau wis padha koktampa becik.

¹⁵ Mulané para wong sing wicaksana lan duwé pengalaman, sing wis kokpilih saka antarané taler-taler mau, wis dakangkat dadi pemimpinmu. Ana sing dadi pemimpiné wong sèwu, ana sing dadi pemimpiné wong satus, ana sing dadi pemimpiné wong sèket, lan ana sing dadi pemimpiné wong sepuluh. Aku uga wis ngangkat penggedhé-penggedhé liyané kadadèkaké pemimpiné taler-talermu.

¹⁶ Nalika semono padha dakwènèhi tugas mengkéné, 'Samasa ing antarané bangsamu ana tukar-padu, gatèkna lan putusan sing adil, iya prekaran sing ana ing antarané bangsamu dhéwé, utawa sing nyangkut wong manca sing manggon ing tengahmu.

¹⁷ Poma, putusanmu aja abot sisih. Wong kabèh kudu diadili nganggo dhasar sing padha, ora kena pilih kasih, merga putusan sing koktibakaké kuwi asalé saka Gusti Allah. Yèn ana prekara sing angèl tumraping kowé, pasrahna aku, dakadilané.'

¹⁸ Nalika semono aku usul marang kowé bab sakèhing prekara sing kudu padha koklakoni."^b dikirim saka Kadès Barnéa

¹⁹ "Kita banjur nglakoni apa sing didhawuhaké déning Allah. Kita padha budhal saka Gunung Sinai, mlaku ngambah segara wedhi sing panas banget nggegirisi, ngener daérah pegunungané wong Amori. Satekané ing Kadès Barnéa,

²⁰ aku kandha, 'Saiki kowé wis padha tekan daérah pegunungané wong Amori, tanah sing wis diparingaké

^btelik: mata-mata (bhs. Ind.).

déning Allah sing dibektèni leluhur-leluhur kita. Delengen, yakuwi tanahé. Padha mranaa, enggonana, kaya sing didhawuhaké déning Allah marang kowé. Aja mangu-mangu^c lan aja wedi.'

²¹ (1:20)

²² Nanging kowé padha marani aku lan kandha, 'Langkung prayogi kèngkènan tiyang sawetawis, supados nliiti tanah menika sarta lajeng sami suka sumerep dhateng kita mergi pundi ingkang prayogi piyambak kita ambah; lan kitha-kitha menapa kémawon ingkang wonten ing ngrika!'

²³ Penemumu mau dakrujuki, mulané aku banjur milih wong rolas, saka sabèn taler siji.

²⁴ Wong-wong mau nusup mlebu ing daérah pegunungan nganti tekan Lebak Éskol, banjur nliiti daérah kono.

²⁵ Sawisé mengkono banjur padha bali, karo nggawa woh-wohan saka daérah mau, lan crita, yèn tanah sing diparingaké déning Allah marang kita kuwi tanah sing subur banget.

^cmangu-mangu: ragu-ragu (bhs. Ind.).

²⁶ Nanging kowé padha nglawan marang dhawuhé Allah, lan padha ora gelem mlebu ing negara mau.

²⁷ Malah kowé padha grundelan karo muni, 'Gusti Allah pancèn sengit karo awaké dhéwé. Kita padha digawa metu saka ing tanah Mesir, merga arep diulungaké marang tangané wong Amori, supaya dipatèni.

²⁸ Dadi, apa preluné kita padha mrana? Ya emoh ta, aku wedi. Para telik dhéwé wis padha lapur, yèn wong-wong ing kana gagah prakosané ngungkuli kita, lan padha manggon ing kutha-kutha sing témboké dhuwuré selangit. Sing padha manggon ing kana kuwi dudu wong lumrah, nanging wong sing kaya buta!'

²⁹ Nanging aku kandha, 'Aja wedi karo wong-wong kuwi.

³⁰ Gusti Allah piyambak sing bakal ngirid kowé lan nglawan mungsuhmu, kaya sing padha kokalami dhéwé ing tanah Mesir,

³¹ lan ing segara wedhi. Kowé padha weruh dhéwé, enggoné ngirid kowé sedalan-dalan nganti tekan ing kéné, ora béda karo bapak sing nggéndhong anaké.'

³² Senajan aku wis kandha mengkonono, éwasemono kowé meksa padha ora gelem precaya marang Allah,

³³ mangka Panjenengané kuwi sing selawasé ndhisiki lakumu, nggolèkaké panggonan sing kena kokenggo lèrèn lan pasang kémah. Sajroné nuduhaké dalan sing kudu kokambah, Panjenengané ndhisiki lakumu; yèn bengi nganggo tugu geni, yèn awan nganggo tugu méga."

³⁴ "Pirsa panggrundelmu mau Gusti Allah banjur duka. Panjenengané sumpah,

³⁵ 'Saka antarané wong-wong duraka iki ora ana siji waé sing bakal mlebu ing tanah sing wis Dakjanjèkaké marang leluhuré.

³⁶ Mung Kalèb, anaké Yéfuné waé sing bakal mlebu, merga wong kuwi tetep setya marang Aku. Kalèb lan anak-turuné bakal Dakparingi tanah sing didlajahi.'

³⁷ Merga saka pratingkahmu Gusti Allah duka marang aku lan ngandika, 'Musa, kowé uga ora bakal mlebu ing tanah kuwi.

³⁸ Nanging Yosua anaké Nun, pembantummu kuwi, kuwatna atiné. Wong kuwi sing bakal ngirid bangsa Israèl mlebu lan ngenggoni tanah mau.'

³⁹ Gusti Allah banjur ngandika marang kita kabèh, 'Anak-anakmu sing cilik, sing durung bisa mbédakaké prekara sing ala lan sing becik, sing miturut kandhamu bakal direbut déning mungsuhmu, kuwi sing bakal Dakpandumi tanah kuwi lan sing bakal padha manggon ing kono.

⁴⁰ Nanging kowé kabèh, padha balia menyang ara-ara samun, metu dalan sing tekan Teluk Akaba.'

⁴¹ Kowé banjur padha mangsuli, 'Bapak, kula sampun sami damel dosa dhateng Gusti Allah. Nanging samenika kula sami badhé majeng perang, kados ingkang kadhawuhaken déning Pangéran, Allah kita.' Saben wong banjur siap maju perang, merga nganggep yèn ngambah daérah pegunungan kuwi prekara sepélé.

⁴² Nanging Gusti Allah ngandika marang aku, 'Aja koktégakaké nglurug perang, merga Aku ora marengaké. Mesthi bakal padha kalah.'

⁴³ Kowé padha dakkandhani apa sing didhawuhaké déning Allah mau, nanging

kowé padha ora nggugu. Kowé padha nglawan marang Allah, lan nékad nyerang menyang daérah pegunungan.

⁴⁴ Wong Amori sing padha manggon ing kono nuli padha maju perang, tawur karo wong Israèl. Cacahé akèh banget, kaya tawon kambu.^d Kowé padha dioyak nganti tekan kutha Horma. Ana ing daérah Édom kono kowé diserbu entèk-entèkan.

⁴⁵ Kowé banjur padha sambat-sambat marang Allah nyuwun pitulungan, nanging Panjenengané ora kersa nulungi."

⁴⁶ "Kita padha lèrèn ing Kadès kono nganti rada suwé.

2¹ Wekasané kita banjur padha bali menèh menyang ara-ara samun, metu dalan sing tekan ing Teluk Akaba, kaya sing didhawuhaké déning Allah. Nganti suwé banget kita padha ngumbara^e ana ing saubengé pegunungan Édom.

² Gusti Allah banjur ngandika marang aku,

^dkambu: bibaran.

^engumbara: mengembara (bhs. Ind.).

³ yèn wis cukup suwéné enggon kita padha ngumbara ngubengi pegunungan Édom kono, kita didhawuhi mlaku ngalor.

⁴ Gusti Allah ngandika karo aku, supaya ngandhani kowé mengkéné, 'Ora suwé menèh kowé bakal mlebu ing daérah pegunungan Édom, panggonané sedulur-sedulurmu, anak-turuné Ésau. Wong-wong kono bakal padha wedi karo kowé,

⁵ nanging aja kokserang, merga tanahé setapak waé ora ana sing bakal Dakparingaké marang kowé. Tanah Édom wis Dakparingaké marang Ésau.

⁶ Nanging ana ing kana kowé kena tuku pangan lan banyu.'

⁷ Padha ngélingana kaya apa Gusti Allah enggoné mberkahi kowé kabèh ing sabarang prekara sing koklakoni. Panjenengané wis njaga kowé selawasé kowé ngumbara ing segara wedhi sing jembar banget kuwi. Panjenengané nganthi laku kita nganti patang puluh taun lawasé, lan maringi sing dadi kebutuhan kita.

⁸ Kita padha nerusaké laku, ninggal dalan sing saka kutha Éliot lan Ézion-

Gèbèr menyang Segara Mati, banjur ménggok ngalor-ngétan tekan ing Moab.

⁹Gusti Allah ngandika marang aku, 'Wong Moab, anak-turuné Lot, kuwi aja kokganggu, lan aja kokperangi. Kutha Ar kuwi wis Dakparingaké marang dhèwèké lan buminé sethithik waé ora ana sing Dakparingaké marang kowé.'

¹⁰Dhèk biyèn Ar mau dienggoni bangsa sing kaya buta, sing disebut wong Émim. Dedegé padha kaya wong Anakim, iya bangsa kaya buta.

¹¹Wong Émim uga disebut wong Réfaim, kaya wong Anakim, nanging wong Moab nyebut wong ing Ar mau Émim.

¹²(Dhèk biyèn wong Hori manggon ing tanah Édom, nanging anak-turuné Ésau mau nundhung wong Hori saka kono lan disirnakaké, banjur ngenggoni tanahé, ora béda karo bangsa Israèl sing mbésuké uga nundhungi mungsuh-mungsuhé saka tanah sing diparingaké déning Allah marang bangsa mau.)

¹³"Sawisé mengkono kita banjur padha nyabrang Kali Zèrèd kaya sing didhawuhaké déning Allah.

¹⁴ Kelakoné mau telung puluh wolu taun sawisé kita budhal saka Kadès Barnéa. Para prejurit angkatan jaman semono wis padha mati kabèh, kaya sing dingandikakaké déning Allah.

¹⁵ Wong-wong mau tansah padha dilawan déning astané Allah, nganti pungkasané padha tumpes kabèh.

¹⁶ Sawisé padha mati kabèh,

¹⁷ Gusti Allah banjur ngandika marang kita,

¹⁸ 'Ing dina iki kowé bakal nglangkahi tapel watesé tanah Moab, metu dalan sing tekan ing kutha Ar.

¹⁹ Dadi kowé wis cedhak karo tanahé wong Amon, anak-turuné Lot. Élinga bangsa kuwi aja kokganggu, merga tanah kuwi wis Dakparingaké marang wong-wong mau, sethithik waé ora ana sing bakal Dakparingaké marang kowé.'"

²⁰ Daérah kono uga karan tanahé wong Réfaim, bangsa sing biyèn manggon ing kono; wong Amon ngarani bangsa mau wong Zamzumim.

²¹ Pawakané kaya wong Anakim, gedhé dhuwur. Wongé rosa-rosa, tur cacahé akèh banget. Nanging padha ditumpes

déning Allah; tanahé direbut wong Amon, lan dienggoni.

²² Kaya mengkono uga pendamelé Allah, nalika maringaké tanah marang bangsa Édom, anak-turuné Ésau, sing ngenggoni daérah Édom. Gusti Allah numpes bangsa Hori dhisik, nganti wong Édom bisa ngrebut tanah mau lan dienggoni tekan sepréné.

²³ (Tanah sauruté pesisiré Segara Tengah kuwi wis dienggoni wong-wong asal pulo Kréta. Wong-wong mau numpes bangsa Awi, wong pribumi sing manggon ing kono, banjur ngenggoni tanah kono, sapengidul nganti tekan kutha Gaza.)

²⁴ "Sawisé ngliwati Moab, Gusti Allah banjur ngandika marang kita, 'Padha nyabranga Kali Arnon. Sihon, raja ing Hèsbon bakal Dakulungaké marang kowé, sanegarané kabèh. Serangen, lan tanahé enggonana.

²⁵ Wiwit ing dina iki bangsa-bangsa ing kana bakal Dakgawé wedi ngadhepi kowé. Saben wong bakal geter lan giris samasa krungu wong nyebut jenengmu."

²⁶ "Sawisé mengkono aku kongkonan wong sawetara saka segara wedhi Kedémot, nemoni Raja Sihon ing kutha Hèsbon, nggawa usul mengkéné,

²⁷ 'Keparenga kula ndhèrèk langkung ing negari panjenengan. Kula badhé mlampah tanpa kèndel, utawi mboten mawi nyimpang ngiwa utawi nengen.

²⁸ Tetedhan ingkang kula tedha lan toya ingkang kula ombé, badhé kula tumbas. Kula namung betah langkung kémawon,

²⁹ ngantos kula sami nyabrang ing Lèpèn Yardèn lan mlebet ing negari ingkang kaparingaken déning Allah dhateng kula. Anak-turunipun Ésau ing Édom lan tiyang Moab ing Ar, inggih sami ngidinaken kula sami langkung ing negarinipun.'

³⁰ Nanging Raja Sihon ngalang-alangi kita langkung metu negarané. Allah mangkotaké atiné, supaya wong mau bisa kita kalahaké lan tanahé kita enggoni. Tanah mau kita enggoni nganti sepréné.

³¹ Gusti Allah nuli ngandika marang aku, 'Titènana, Raja Sihon lan negarané Dakulungaké marang kowé. Rebuten tanahé lan enggonana.'

³² Sihon banjur maju perang nggawa balané kabèh, ing sacedhaké kutha Yahas.

³³ Nanging Allah ngulungaké Sihon marang kita, mula kita patèni saanak-bojoné lan para prejurité kabèh.

³⁴ Sanalika iku uga kuthané kita rebut siji-siji lan kita gempur; rakyaté kita patèni kabèh, wongé lanang, wadon, tekan anak-anaké pisan. Ora ana siji waé sing kita karèkaké.

³⁵ Raja-kayané kita jupuk lan kutha-kuthané kita rampas.

³⁶ Gusti Allah ora ngalang-alangi kita ngrebut kutha-kutha mau kabèh, wiwit saka Aroèr, ing pinggiré Lebak Arnon, nganti tekan kutha sing ana ing tengahé lebak mau, sauruté dalan sing tekan Giléad. Ora ana témbok sing bisa nahan gempuran kita.

³⁷ Nanging ngedohi daérahé wong Amon, iya ngedohi Kali Yabok utawa kutha-kutha ing daérah pegunungan utawa panggonan-panggonan liya sing ora diparengaké déning Allah."

3¹ "Sawisé mengkono kita banjur mlaku ngalor, ngener daérah Basan. Og, raja Basan, methukaké perang

marang kita, karo tentarané kabèh, ing sacedhaké kutha Édrèi.

² Nanging Gusti Allah ngandika marang aku, 'Musa, aja wedi ngadhepi Og. Wong kuwi bakal Dakulungaké marang kowé, semono uga tentara satanahé pisan. Tumpesen kaya Sihon, raja Amori ing Hèsbon kaé.'

³ Dadi Raja Og lan rakyaté diulungaké déning Allah marang kita, lan kabèh wis kita patèni.

⁴ Kita padha ngrebut kutha-kuthané kabèh, siji waé ora ana sing kèri. Cacahé kutha kabèh sing kita rebut 60, papané ing tanah Argob; kabèh jajahané Raja Og ing Basan.

⁵ Kutha-kutha mau kabèh disantosani nganggo témbok dhuwur lan gapura; lawang-lawangé diwènèhi slarak kanggo ngancing lawanging gapura mau. Kejaba kuwi isih akèh menèh kutha sing ora ditémbok.

⁶ Kutha-kutha mau kita gempur kabèh, wongé kita patèni kabèh, wongé lanang, wadon, dalah anak-anaké pisan. Ora béda karo enggon kita nggempur kutha-kuthané Raja Sihon ing Hèsbon.

⁷ Raja-kayané kita rampas, lan kutha-kuthané kita sirnakaké.

⁸ Nalika semono kita padha ngenggoni tanahé raja Amori loro mau sing ana ing sisih wétané Kali Yardèn lan Kali Arnon nganti tekan Gunung Hèrmon.

⁹ (Wong Sidon ngarani Gunung Hèrmon mau Siryon, wong Amori ngarani "Senir".)

¹⁰ Tanahé Og raja ing Basan, kita rebut kabèh, yakuwi kutha-kuthané sing ana ing dhuwur, daérah Giléad lan Basan, terus mengétan, tekan kutha Salkha lan Édrèi."

¹¹ (Raja Og kuwi wong Réfaim sing kèri dhéwé. Trebelané^f saka watu, dawané patang mèter, ambané mèh rong mèter, miturut ukuran resmi. Tekan sepréné kena dideleng ing kuthané wong Amon.)

¹² "Sawisé tanah mau dadi duwèk kita, nuli dakpandumaké marang taler Rubèn; taler Gad dakpandumi daérah saloré kutha Aroèr, sacedhaké Kali Arnon, karo sapérangané daérah pegunungan Giléad, sakutha-kuthané pisan.

¹³ Taler Manasyè sing separo dakpandumi turahané daérah Giléad,

^ftrebela: pethi pejah, kuburan.

karo daérah Basan, tilas jajahané Raja Og, yakuwi wilayah Argob kabèh." (Basan kuwi ketelah tanahé wong Réfaim.

¹⁴Yair, saka taler Manasyè, ngrebut wilayah Argob, yakuwi Basan, nganti tekan tapel watesé Gésur lan Maaka. Kutha-kutha mau dijenengaké miturut jenengé Yair dhéwé, lan tekan sepréné karan kutha-kuthané Yair.)

¹⁵"Giléad dakpandumaké marang turuné Makir, saka taler Manasyè.

¹⁶Déné taler-taler Rubèn lan Gad dakpandumi wilayah sing dunungé ing antarané Giléad lan Kali Arnon. Tengahé kali mau dadi tapel watesé sing sisih Kidul. Tapel watesé sing sisih Lor, Kali Yabok. Sapérangan liyané mau tapel wates tanahé wong Amon.

¹⁷Tapel watesé sing sisih Kulon Kali Yardèn, wiwit saka Tlaga Galiléa sisih Lor, mengidul tekan Segara Mati. Saka kono mengétan tekan sikilé Gunung Pisga.

¹⁸Nalika semono padha dakpréntah mengkéné, 'Gusti Allah wis mandumi kowé tanah sawétané Kali Yardèn dadi panggonanmu. Saiki prejurit-prejuritmu

konen siaga ing perang lan nyabrang Kali Yardèn, ndhisiki taler-taler Israèl liyané, ngrebut tanah Kanaan.

¹⁹ Mung anak-bojomu lan raja-kayamu sing cacahé akèh banget kuwi tinggalen dhisik ing kutha-kutha sing wis dakwènèhaké marang kowé.

²⁰ Sedulur-sedulurmu réwangana perang, nganti bisa ngenggoni tanah sing diparingaké déning Allah ing sakuloné Kali Yardèn, nganti Gusti Allah marengaké wong-wong mau padha manggon ing kana kanthi tentrem, kaya kaananmu ing kéné. Lagi sawisé mengkono kowé kena padha bali ing tanah sing dakpandumaké marang kowé.'

²¹ Aku banjur kandha karo Yosua, 'Kowé wis weruh dhéwé sakèhing prekara sing ditindakaké déning Allah marang Sihon lan Og. Iya kaya mengkono enggoné bakal numpes saben raja sing tanahé kokrebut.

²² Kowé aja wedi karo raja-raja mau, merga Pangéran, Allahmu sing bakal maju perang kanggo kowé.'"

²³ "Nalika semono aku nyuwun marang Pangéran,

²⁴ ‘Dhuh Allah ingkang Mahaluhur, kula mangertos bilih menapa ingkang Paduka tedahaken dhateng kula samangké menika saweg wiwitaning pakaryan Paduka ingkang ageng lan élok. Mboten wonten ing langit utawi ing bumi ingkang saged nindakaken kaélokan kados Paduka.

²⁵ Mugi Gusti marengaken kula nyabrang ing Lèpèn Yardèn, supados kula saged ningali siti ingkang subur lan daérah paredèn sisih ngrika, lan paredèn Libanon ingkang éndah menika.’

²⁶ Nanging ya merga penggawému Gusti Allah duka karo aku, mula Panjenengané ora ngabulaké panyuwunku. Malah Panjenengané ngandika, ‘Wis cukup seméné waé, Musa. Prekara iki aja koksebut-sebut menèh!

²⁷ Mungghaha ing pucaké Gunung Pisga, ndelenga mengalor lan mengidul, ngétan lan ngulon. Titènana apa sing kokdeleng kuwi, merga kowé, Musa, ora bakal nyabrang ing Kali Yardèn.

²⁸ Yosua wènèhana pituduh-pituduh. Atiné kuwatna, merga dhèwèké sing bakal ngirid bangsa iki mlebu lan ngenggoni tanah ing sabranging kali

kana, tanah sing wis kokdeleng saka pucaké Gunung Pisga.'

²⁹ Kita banjur padha manggon ing Lebak Moab, adu-arep karo kutha Bètpeór."

4 ¹ Musa banjur kandha karo bangsa Israèl mengkéné, "Padha nglakonana dhawuh-dhawuh sing wis dakwulangaké marang kowé, supaya kowé tetep urip lan manggon ing tanah sing diparingaké marang kowé déning Pangéran, Allahé leluhurmu.

² Apa sing dakwarahaké iki aja pisan-pisan koktambahi utawa kokelongi. Dhawuh-dhawuhé Allah sing wis dakpréntahaké marang kowé kuwi tindakna.

³ Kowé wis padha weruh dhéwé apa sing ditindakaké déning Allah ing Gunung Péór. Kabèh wong sing padha nyembah Baal ing panggonan mau wis ditumpes,

⁴ nanging sing setya marang Panjenengané padha tetep urip tekan sepréné.

⁵ Pepakon-pepakon mau wis dakwulangaké marang kowé, kaya sing didhawuhaké déning Pangéran marang aku. Kabèh mau lakonana

samasa kowé mbésuk mlebu lan manggon ing tanah kana.

⁶Sing padha tlatèn enggonmu nindakaké dhawuh-dhawuh mau. Yèn koklakoni, bangsa-bangsa liya bakal weruh yèn kowé kuwi bangsa sing wicaksana. Yèn padha krungu bab prenatal-prenatan mau, bakal padha muni, 'Semono wicaksana lan pinteré bangsa gedhé kuwi!'

⁷Bangsa-bangsa liyané, senajan gedhé kaya ngapa, ora ana sing duwé allah, sing semono cedhaké kaya Allah kita. Panjenengané paring wangsulan samangsa kita sesambat nyuwun pitulungan.

⁸Bangsa-bangsa liya, senajan sing gedhé pisan, ora ana sing duwé prenatal-prenatan kaya sing dakwulangaké iki marang kowé.

⁹Mulané gatèkna lan rasak-rasakna sing temenan, supaya sajegmu urip aja nganti lali karo apa sing kokdeleng nganggo mripatmu dhéwé. Malah critakna marang anak-putumu

¹⁰nalikané kowé padha ngadeg ing ngarsané Allahmu, ing Gunung Sinai. Nalika semono Panjenengané ngandika

karo aku, 'Bangsa iki klumpukna. Aku kepéngin supaya padha krungu apa sing Dakngandikakaké, karebèn padha sinau mbangun-turut marang Aku sajegé uripé, lan supaya padha nggulawenthah anak-anaké ing bab mbangun-turut marang Aku.'

¹¹ Critakna karo anak-anakmu enggonmu biyèn padha nglumpuk, ngadeg ana ing sikiling gunung sing dikemuli pedhut peteng kaya mendhung kandel, karo geni sing urubé sundhul ing langit.

¹² Critakna karo anak-anakmu enggoné Allah ngandika marang kowé saka ing sajroning geni mau, sing swarané kokrungu, nanging ora kokdeleng rupané.

¹³ Ing kana Panjenengané dhawuh marang kowé bab apa sing kudu padha koklakoni kanggo netepi prejanjiané karo kowé. Angger-angger sepuluh sing wis ditulis ing lèmpèng watu loro kuwi kudu padha koklakoni.

¹⁴ Aku didhawuhi mulangaké marang kowé sekabèhé prenatal sing kudu padha koktindakaké ing tanah sing

mbésuk arep padha kokleboni lan kokenggoni kuwi."

¹⁵ "Nalika Gusti Allah ngandika marang kowé saka Gunung Sinai, kowé padha ora weruh rerupan apa-apa. Dadi, kanggo keslametané awakmu dhéwé, kowé tansah padha élinga!

¹⁶ Aja pisan-pisan kowé padha nglakoni dosa srana gawé reca sing koksembah rupa apa waé, dadia rupa wong lanang utawa wong wadon,

¹⁷ rupa kéwan utawa manuk,

¹⁸ rupa kéwan rumangkang utawa iwak.

¹⁹ Aja pisan-pisan kowé nglakoni dosa srana nyembah utawa ngabekti marang barang sing kokdeleng ana ing langit, kayata: srengéngé, rembulan lan lintang-lintang. Gusti Allah ora nggatosaké bangsa-bangsa liya padha nyembah barang-barang ing langit mau,

²⁰ nanging kowé kuwi bangsa sing wis dislametaké saka panggonanmu nandhang sangsara nganti banget ing tanah Mesir. Kowé padha diirid déning Allah metu saka ing negara mau, supaya kowé dadi umat kagungané piyambak, kaya kaananmu saiki iki.

²¹ Kowé kuwi sing njalari Gusti Allah ndukani aku nganti supaos, lan aku ora bakal nyabrang ing Kali Yardèn, mlebu ing tanah subur sing bakal diparingaké marang kowé kabèh.

²² Ora suwé menèh kowé bakal padha nyabrang ing Kali Yardèn lan mlebu ing tanah sing subur mau, nanging aku bakal ora mèlu mrana; aku bakal kapundhut ana ing kéné.

²³ Padha sing ngati-ati! Kowé aja padha lali karo prejanjiané Allah marang kowé, padha tindakna; dhawuhé padha lakonana. Aja pisan-pisan gawé reca sing koksembah rupa apa waé,

²⁴ merga Pangéran Allahmu kuwi kaya geni sing mbrangas, Allah sing butarepan.⁹

²⁵ Yèn kowé wis manggon suwé ana ing tanah kono lan wis duwé anak putu, aja pisan-pisan nglakoni dosa gawé reca rupa apa waé. Penggawé sing mengkono mau ala banget ana ing ngarsané Allah, lan nekakaké paukuman.

²⁶ Langit lan bumi dadia seksimu ing dina iki, yèn samasa kowé ora nggugu karo kandhaku, kowé ora suwé bakal

⁹butarepan: cemburu (bhs. Ind.).

sirna saka ing bumi sing kokenggoni ing sabranging Kali Yardèn kuwi. Kowé bakal ora tetep manggonmu ing kana, malah bakal ditumpes kabèh.

²⁷ Kowé bakal disebar ing antarané bangsa-bangsa liya lan mung sethithik sing bakal tetep urip.

²⁸ Ana ing tanah manca kowé bakal padha nyembah reca-reca gawéané manungsa, déwa-déwa saka kayu lan watu, sing ora bisa ndeleng lan ora bisa ngrungu; ora bisa mangan lan ngambu.

²⁹ Ana ing tanah manca kono kowé bakal padha nggolèki Pangéran, Allahmu lan menawa enggonmu nggolèki tenanan, kowé bakal nemu.

³⁰ Yèn kowé wis nglakoni kasangsaran lan kena musibah sarta bebaya, wekasané kowé bakal mbalèni Allah lan mbangun-turut marang Panjenengané.

³¹ Pangéran kuwi Allah kang kebak sih-palimirma. Panjenengané ora bakal négakaké lan numpes kowé, lan ora bakal kesupèn marang prejanjiané karo para leluhurmu.

³² Padha nitènana jaman-jaman sing wis kepungkur, nalika kowé durung lair, wiwit ing dinané manungsa katitahaké

ana ing bumi. Golèkana ing salumahing bumi. Apa tau ana lelakon-lelakon sing kaya mengkono kuwi?

³³ Apa ana bangsa sing tetep urip, sawisé krungu swarané Allah ngandika saka ing tengahé geni kaya sing kokalami kaé?

³⁴ Apa tau ana allah, sing bisa mbébasaké bangsa saka tangané bangsa liya, banjur ndadèkaké bangsa sing diluwari mau dadi umat kagungané piyambak, kaya sing ditindakaké déning Pangéran, Allahmu marang kowé dhèk nalika kowé ana ing tanah Mesir? Kowé padha weruh dhéwé enggoné Allah nganggo pangwasané nekakaké lelara lan perang; kaélok-an-kaélok-an lan prekara-prekara sing nggumunaké.

³⁵ Kabèh mau ditindakaké, supaya kowé yakin, yèn mung Panjenengané piyambak sing jumeneng Allah, ora ana liyané.

³⁶ Saka ing langit Panjenengané ndhawuhaké piwulang marang kowé. Ing bumi Panjenengané ngetingalaké genining kasucèné, lan ing tengahé geni mau Panjenengané ngandika marang kowé kabèh.

³⁷ Kuwi mau kabèh merga Panjenengané ngasihi leluhurmu. Mulané kowé padha dipilih lan klawan kasektèné kowé wis diirid metu saka ing tanah Mesir.

³⁸ Panjenengané nundhungi bangsa-bangsa sing luwih gedhé lan luwih prakosa ketimbang karo kowé, lan ngirid kowé menyang tanah, sing bakal kaparingaké marang kowé, yakuwi tanah sing saiki dadi duwèkmu.

³⁹ Dadi wiwit saiki rasakna sing temenan, aja pisan-pisan lali, yèn Pangéran kuwi Allah sing ana ing langit lan ana ing bumi; ora ana Allah liyané.

⁴⁰ Padha lakonana prenatal-prenatal sing dakkandhakaké marang kowé ing dina iki, supaya kowé lan anak-turunmu padha slamet. Kowé bakal tetep manggon ana ing tanah sing diparingaké déning Allah dadi duwèkmu ing selawas-lawasé."

⁴¹ Musa netepaké kutha telu ing sawétané Kali Yardèn

⁴² dadi kutha pangungsèn, yakuwi papan pangungsèné wong sing ora dijarag njalari patiné wong liya, sing dudu mungsuhé. Wong mengkono mau

bisa ngungsi ing salah sawijiné kutha mau supaya ora diukum pati.

⁴³ Kanggo taler Rubèn disedhiyakaké kutha Bèzèr, ing aréné pegunungan segara wedhi. Kanggo taler Gad kutha Ramot, ing wilayah Giléad lan kanggo taler Manasyè kutha Golan, ing wilayah Basan.

⁴⁴ Musa ndhawuhaké angger-angger lan piwulangé Gusti Allah marang bangsa Israèl.

⁴⁵ Piwulang bab dhawuh-dhawuh kuwi diumumaké sawisé bangsa Israèl metu saka ing tanah Mesir lan kanggo sawetara mangsa manggon ing Lembah Yardèn ing sisih Wétan, adhep-adhepan karo Bètpéor. Kuwi tilas wilayahé Sihon, rajané wong Amori, sing manggon ing Hèsbon. Raja mau ditelukaké déning Musa lan bangsa Israèl nalika metu saka ing tanah Mesir.

⁴⁶ (4:45)

⁴⁷ Bangsa Israèl ngenggoni tanahé Raja Sihon mau, mengkono uga tanahé Og, raja ing Basan, rajané wong Amori liyané, sing manggon ing sawétané Kali Yardèn.

⁴⁸ Tanah kuwi jembaré wiwit saka kutha Aroèr, ing pinggiré Kali Arnon, mengalor tekan Gunung Siryon, yakuwi Gunung Hèrmon.

⁴⁹ Klebu daérahé Raja Og mau uga tanah sawétané Kali Yardèn mengidul tekan Segara Mati, lan mengétan tekan sikilé Gunung Pisga.

5 ¹ Musa nglumpukaké bangsa Israèl kabèh, banjur kandha mengkéné, "Sedulur-sedulur bangsa Israèl rungokna dhawuh-dhawuh sing saiki arep dakterusaké marang kowé. Pepakon-pepakon iki sinaunen lan lakonana kanthi tlatèn.

² Ing Gunung Sinai Gusti Allah wis nganakaké prejanjian,

³ ora mung karo para leluhur waé, nanging uga karo kita kabèh, sing isih urip tekan sepréné.

⁴ Ing ndhuwur gunung mau Gusti Allah ngandika saka ing tengahé geni adu-arep karo kowé.

⁵ Nalika semono aku ngadeg dadi penengah antarané Allah lan kowé, supaya nglantaraké dhawuhé Gusti Allah marang kowé, merga kowé dhéwé padha wedi karo geni kuwi lan ora gelem

munggah ing gunung. Pangandikané Gusti Allah mengkéné,

⁶‘Aku iki Pangéran, Allahmu, sing mbébasaké kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu dhèk kowé dadi batur-tukon.

⁷Kowé ora kena nduwèni utawa nyembah marang allah liyané. Sing koksembah kudu mung Pangéran, Allahmu.

⁸Kowé ora kena gawé reca, niru barang sing ana ing langit utawa barang sing ana ing bumi, utawa barang sing ana ing banyu sangisoring bumi.

⁹Aja nyembah sujud utawa ngabekti marang reca, merga Aku Allahmu, Allah sing butarepan. Aku bakal ngukum wong sing sengit marang Aku, uga anak-turuné sing ping telu lan ping pat.

¹⁰Nanging Aku melasi marang wong maèwu-èwu anak-turuné wong sing tresna marang Aku lan nglakoni dhawuh-Ku.

¹¹Kowé ora kena ngucapaké Asmané Pangéran, Allahmu kanthi sembrana, merga Allah bakal ngukum wong sing tumindak mengkono.

¹² Kowé kudu ngurmati dina Sabbath, merga dina kuwi suci, kaya kang wis didhawuhaké déning Pangéran, Allahmu marang kowé.

¹³ Kowé wis diparingi nem dina kanggo nglakoni pegawéanmu kabèh,

¹⁴ dina kapitu kuwi dina Sabbath, kudu koksedhiakaké kanggo Aku. Ing dina kuwi kowé ora kena nyambut-gawé; iya kowé dhéwé, utawa anak-anakmu, dadia réwangmu, kéwanmu utawa wong manca, sing manggon ing negaramu. Réwang-réwangmu kudu kokkongkon ngaso kaya kowé dhéwé.

¹⁵ Élinga, dhèk ana ing tanah Mesir kowé wis nglakoni dadi batur-tukon, lan Aku Pangéran, Allahmu, wis ngluwari kowé kabèh nganggo kasektèn sing élok. Mulané kowé padha bungah-bungaha ing dina Sabbath.

¹⁶ Kowé kudu ngajèni bapak lan ibumu, kaya dhawuhé Pangéran Allahmu, supaya uripmu slamet lan umurmu dawa ing tanah sing bakal diparingaké marang kowé.

¹⁷ Kowé aja memateni.

¹⁸ Kowé aja laku jina.

¹⁹ Kowé aja nyenyolong.

²⁰ Kowé aja ngucapaké paseksi goroh tumraping pepadhamu.

²¹ Kowé aja dhemen karo bojoné wong liya, aja mélik omahé, lemahé, réwang-réwangé, kuldiné utawa sarupaning barang-darbèké.'

²² Mengkono kuwi angger-angger sing diparingaké déning Allah marang kowé, nalika kowé padha nglumpuk ing Gunung Sinai mau. Yakuwi nalika Panjenengané ngandika nganggo swara gumleger saka ing tengahing geni lan mendhung peteng. Yakuwi pepakoné, ora ana liyané. Iya kuwi sing diserat ing papan watu loro lan diparingaké marang aku."

²³ "Nalika Gunung Sinai murub lan kowé padha krungu swara gumleger ana ing mendhung peteng nggawang, para penggedhé lan para pinituwané taler padha nemoni aku.

²⁴ Pangucapé, 'Pangéran Allah kita sampun ngetingalaken pangwaos lan kamulyanipun nalika kula sami mirengaken pangandikanipun saking satengahing latu menika! Ing dinten menika kula sami sumerep, bilih Gusti Allah saged ngandikan kaliyan tiyang, lan tiyangipun tetep gesang.

²⁵ Nanging menapa ginanipun kula sami miris, ajrih menawi pejah, mergi ningali latu ingkang ngalad-alad menika? Kula yakin sami badhé ngalami pejah, menawi mireng pangandikanipun Allah sepisan malih.

²⁶ Rak mboten wonten tiyang ingkang lestantun gesang sesampunipun mireng Allah ingkang gesang menika ngandika saking tengahing latu?

²⁷ Pramila, Bapak Musa, prayogi menawi panjenengan kémawon ingkang mirengaken sedaya prekawis ingkang kadhawuhaken déning Allah dhateng kita. Sesampunipun menika panjenengan wangsul nyariyosaken sedaya dhawuh wau dhateng kula sedaya. Kula sami badhé nampi lan ngèstokaken.'

²⁸ Nalika Pangéran mireng tembungé wong-wong mau, banjur ngandika marang aku, 'Aku wis mireng aturé bangsa iki, kuwi bener.

²⁹ Becik menawa sing mengkono mau tetep ing selawasé! Yakuwi tansah ngurmati Aku lan ngèstokaké dhawuh-dhawuh-Ku, mulané wong mau lan anak-turuné bakal slamet ing selawas-lawasé.

³⁰ Saiki mundura saka ing kéné, bangsa kuwi dhawuhana mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

³¹ Nanging kowé, Musa, kèria ing kéné karo Aku. Kowé bakal Dakngandikani sakèhing pepakon lan prenatal-prenatan-Ku. Wulangna marang bangsa kuwi supaya padha dilakoni, samasa mbésuk manggon ing tanah sing bakal Dakparingaké marang dhèwèké.'

³² Sedulur-sedulurku wong Israèl! Padha sing tlatèn enggonmu nglakoni sakèhé dhawuhé Pangéran Allahmu marang kowé. Pepakon-pepakoné aja ana siji waé sing koklanggar.

³³ Kabèh lakonana, supaya kowé slamet lan tetep manggonmu ing tanah sing kokenggoni kuwi."

6¹ "Gusti Allah ndhawuhi aku mulangaké dhawuh-dhawuh iki marang kowé. Supaya padha koklakoni mbésuk samasa manggon ing tanah sing ora suwé menèh bakal kokleboni.

² Kowé lan anak-turunmu sajagé urip padha ngabektia marang Pangéran, Allahmu lan nglakonana sakèhé dhawuhé sing arep dakkandhakaké marang kowé,

supaya kowé kaparingan urip dawa ing negaramu mau.

³Sedulur-sedulurku sabangsa!

Dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatan kuwi gatèkna lan tindakna, supaya kowé slamet lan dadi bangsa gedhé ing negara sing gemah ripah loh jinawi^h mau, kaya sing dijanjèkaké déning Allah marang para leluhur kita.

⁴Para sedulurku wong Israèl, rungokna! Pangéran kuwi Allah kita. Mung Panjenengané piyambak.

⁵Tresnaa marang Pangéran, Allahmu klawan gumolonging atimu, klawan gumolonging nyawamu lan klawan sakatoging kekuwatanmu.

⁶Dhawuh-dhawuh sing dakandharaké ing dina iki aja pisan-pisan koksepèlèkaké.

⁷Wulangna marang anak-anakmu. Wulangna samasa kowé lagi ana ing omah, utawa lagi lelungan, yèn kowé lagi ngaso utawa yèn lagi nyambut-gawé.

⁸Talènana ana ing lengenmu lan tèmplèkna ana ing bathukmu supaya kowé tansah kèlingan.

^hgemah ripah loh jinawi: subur (bhs. Ind.).

⁹Tulisen ing lawang-lawangé omahmu lan ing gapuramu."

¹⁰"Pangéran Allahmu wis janji karo para leluhurmu, Abraham, Iskak lan Yakub, bakal maringaké marang kowé tanah sing subur karo kutha-kutha gedhé, mangka dudu kowé sing gawé.

¹¹Omah-omahé kebak barang apik, mangka dudu kowé sing ngisèni. Kowé bakal nemu sumur-sumur, mangka dudu kowé sing ngedhuk, kebon-kebon anggur lan wit zaitun, mangka dudu kowé sing nandur. Menawa Allah ngirid kowé mlebu ing tanah mau, lan kowé banjur mangan nganti wareg apa sing koksenengi

¹²sing ngati-ati, aja nganti lali marang Panjenengané sing wis ngluwari kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu dhèk dadi batur-tukon.

¹³Ngabektia marang Pangéran, Allahmu lan ngabdia mung marang Panjenengané piyambak, lan sumpaha mung demi Asmané piyambak.

¹⁴Aja padha nyembah utawa ngabekti marang brahala sing endi waé, sing disembah déning bangsa-bangsa ing sakiwa-tengenmu.

¹⁵Yèn kowé nyembah brahala,
paukumané Allah bakal numpes lan
nyirnakaké kowé, merga Pangéran,
Allahmu, sing ana ing tengahmu kuwi
Allah sing butarepan.

¹⁶Kowé aja nyoba marang Pangéran,
Allahmu, kaya tindakmu dhèk ana ing
Masa.

¹⁷Nindakna sakèhing dhawuh sing
diparingaké déning Allah marang kowé.

¹⁸Nindakna apa sing becik lan bener
miturut paningalé Allah, supaya kowé
slamet. Tanah subur, sing dijanjèkaké
déning Allah marang para leluhurmu,
bakal dadi duwèkmu,

¹⁹lan kowé bakal nundhungi mungsuh-
mungsuhmu kaya sing wis dijanjèkaké
déning Allah.

²⁰Mbésuk anak-anakmu bakal
padha takon, 'Menapa sebabipun
Pangéran ndhawuhi kita nglampahi
pepakèn-pepakèn menika sedaya?'

²¹Padha wangsulana mengkéné, 'Biyèn
aku padha dadi batur-tukon ing tanah
Mesir. Nuli Gusti Allah ngluwari kita
nganggo kasektèn.

²²Kita weruh dhéwé enggoné Allah
nindakaké kaélok-an-kaélok-an lan

prekara-prekara sing nggumunaké wong Mesir, uga marang raja sabrayaté.

²³ Panjenengané ngluwari kita saka tanah Mesir, nuli ngirid kita mréné lan maringaké tanah iki marang kita, kaya sing wis dijanjèkaké marang para leluhur kita.

²⁴ Mulané Allah ndhawuhi kita supaya nglakoni dhawuhé, lan ngabekti marang Panjenengané. Menawa kita mrelokaké nglakoni kuwi mau kabèh, Panjenengané bakal tansah ngreksa bangsa kita supaya tetep urip kanthi tentrem.

²⁵ Menawa kita mbangun-turut lan nglakoni kanthi setya sakèhing dhawuh-dhawuh sing diparingaké marang kita, Allah mesthi bakal tresna marang kita.”

7 ¹ "Pangéran, Allahmu, bakal ngirid kowé mlebu ing tanah sing bakal kokenggoni, lan bakal nundhungi bangsa pirang-pirang saka kono. Ana ing ngarepmu Panjenengané bakal nelukaké bangsa pitu, sing luwih gedhé lan luwih prakosa ketimbang karo kowé. Yakuwi bangsa-bangsa Hèt, Girgasi, Amori, Kanaan, Fèris, Hèwi, lan Yébus.

² Yèn Pangéran, Allahmu, ngulungaké bangsa-bangsa mau marang kowé, lan

wis kokkalahaké, bangsa-bangsa mau kudu kokpatèni kabèh. Aja pisan-pisan gawé prejanjian karo bangsa-bangsa mau, lan aja pisan-pisan kokwelasi.

³ Kowé ora kena kawin karo wong-wong kuwi, mengkono uga anak-anakmu aja olèh kawin karo wong kono,

⁴ supaya wong-wong mau ora ngedohaké anak-anakmu saka Pangéran lan nyembah marang brahalané.

Yèn kowé nganti nyembah marang brahalané, Pangéran bakal duka banget marang kowé, lan kowé mesthi bakal ditumpes.

⁵ Mulané mesbèh-mesbèhé bangsa kuwi gempuren, cagak-cagaké watu sing dianggep kramat rubuhna, reca-recané Dèwi Asyéra brukna, reca-reca sing padha disembah obongen.

⁶ Kuwi kabèh tindakna, merga kowé kuwi umat kagungané Pangéran, Allahmu. Saka ing antarané bangsa-bangsa ing bumi, kowé kuwi dipilih déning Panjenengané, supaya dadi umat kagungané piyambak.

⁷ Enggonmu dikasihi lan dipilih déning Pangéran, ora merga luwih gedhé ketimbang karo bangsa liya-liyané,

malah kowé kuwi bangsa sing cilik dhéwé sajad.

⁸ Enggoné Allah tresna marang kowé iku merga netepi janjiné karo para leluhurmu. Mulané kowé padha dislametaké nganggo kasektèné lan diluwari saka enggonmu dadi batur-tukon, saka tangané raja Mesir.

⁹ Padha élinga, Pangéran Allahmu kuwi Allah sing sejati lan ora ana tunggalé. Panjenengané kuwi setya marang wong sing tresna marang Panjenengané lan nglakoni dhawuhé. Allah netepi janjiné lan ngetingalaké katresnané klawan setya marang wong mau tekan turuné maèwu-èwu.

¹⁰ Nanging Panjenengané bakal ora nyabaraké paukumané tumrapé wong sing sengit marang Panjenengané.

¹¹ Mulané kowé padha ngèstokna sakèhé piwulang sing wis diparingaké marang kowé. Sakèhé pepakoné sing dakkandhakaké marang kowé ing dina iki lakonana!"

¹² "Yèn kowé setya nglakoni dhawuh-dhawuh kuwi mau, Pangéran Allahmu uga bakal setya marang prejanjiané

karo kowé, kaya janjiné marang para leluhurmu.

¹³ Kowé bakal dikasihi lan diberkahi, mulané kowé bakal padha dadi saya tambah akèh. Palemahanmu bakal diberkahi, temah metokaké gandum, anggur lan lenga zaitun akèh. Sapi lan wedhusmu bakal diberkahi dadi sapirang-pirang. Berkah-berkah mau kabèh bakal dilubèraké marang kowé ing tanah sing diparingaké marang kowé, miturut janjiné marang para leluhurmu.

¹⁴ Bangsa-bangsa sajagad siji waé ora ana sing nampa berkah ngungkuli berkah sing diparingaké marang kowé. Wong-wongmu, semono uga raja-kayamu bakal ora ana sing gabug.ⁱ

¹⁵ Gusti Allah bakal ngedohaké sakèhé lelara saka ing kowé, semono uga ngedohaké sakèhé pageblug kaya sing dhèk biyèn koksumurupi ana ing tanah Mesir. Nanging iku mau bakal diganjaraké marang mungsuhmu.

¹⁶ Saben bangsa sing diulungaké déning Pangéran Allahmu marang kowé kudu kokpatèni, aja kokwelasi. Brahalané aja

ⁱgabug: tanpa isi, mboten gadhah anak.

koksembah, sebab cara sing mengkono mau bakal nekakaké pati marang kowé.

¹⁷ Aja duwé pikiran yèn bangsa-bangsa kuwi luwih akèh cacahé ketimbang karo kowé, nganti kowé ora wani nundhung.

¹⁸ Kowé aja pisan-pisan wedi. Élinga apa sing wis ditindakaké déning Pangéran Allahmu marang raja Mesir lan rakyaté kabèh.

¹⁹ Élinga marang lelakon-lelakon nggegirisi sing kokdeleng dhéwé, kaélok-an-kaélok-an sing nggumunaké, sarta kasektèn sing diagem déning Pangéran Allahmu kanggo ngluwari kowé. Kabèh bangsa sing kokwedèni kuwi bakal ditumpes, kaya carané numpes wong Mesir.

²⁰ Malah Panjenengané bakal gawé bingungé wong-wong mau; wong-wong sing padha keplayu lan padha ndhelik bakal dipatèni.

²¹ Mulané kowé aja wedi karo bangsa-bangsa kuwi. Pangéran, Allahmu, nunggil karo kowé. Panjenengané Allah sing Mahaagung; Panjenengané sing prelu kokwedèni.

²² Bangsa-bangsa mau saka sethithik bakal ditundhung saka ing negaramu.

Aja koktumpes kabèh sanalika, supaya aja marakaké kéwan-kéwan galak ngambra-ambra gawé pitunamu.

²³ Pangéran, Allahmu bakal ngulungaké mungsuh-mungsuhmu marang tanganmu. Panjenengané bakal nggawé wong-wong mau padha bingung, nganti gampang disirnakaké.

²⁴ Raja-kayané bakal diulungaké déning Allah marang pangwasamu lan bakal padha kokpatèni, nganti jenengé ora bakal kocap menèh. Ora ana wong sing bakal tahan ngadhepi kowé. Saben wong bakal koksirnakaké.

²⁵ Reca-recané sing padha disembah kudu diobong. Slaka lan emas sing nèmplèk ing reca-reca mau aja kokpéngini, lan aja kokjupuk kanggo awakmu dhéwé. Yèn kowé nglanggar dhawuh iki, kowé bakal mati, merga Allah gething karo panyembahé brahala.

²⁶ Reca-reca kuwi siji waé aja kokgawa mlebu ing omahmu, supaya kowé aja kena ing paukuman. Kowé kudu gething lan jijik karo reca-reca mau, merga barang-barang kuwi ora dikersakaké déning Allah."

8¹ "Sakèhé pepakon sing dakdhawuhaké marang kowé iki lakonana temenan, supaya mantep uripmu, saya wuwuh akèh cacahmu lan tetep manggon ing Tanah Prejanjian, sing dijanjèkaké déning Pangéran Allahmu marang para leluhurmu.

² Élinga, patang puluh taun lawasé Pangéran Allahmu enggoné ngirid lakumu liwat segara wedhi. Kasangsaran rupa-rupa sing kokalami kanggo ndadar kowé, supaya cethané apa sing ana ing atimu; apa kowé bakal nglakoni dhawuhé Pangéran, apa ora.

³ Kowé ngalami keluwèn, banjur diparingi manna, pangan sing durung tau kokpangan utawa dipangan déning leluhurmu. Srana mengkono Panjenengané nedahaké marang kowé yèn manungsa uripé ora mung srana roti waé, nanging srana samubarang sing dingandikakaké déning Allah.

⁴ Sajroné patang puluh taun iki sandhanganmu ora nganti luwas lan sikilmu ora nganti abuh.

⁵ Élinga, yèn Pangéran Allahmu enggoné ngrumati marang kowé kaya bapak marang anak-anaké.

⁶ Mulané, sakèhé dhawuhé Allah kuwi lakonana: Prelokna urip miturut dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatané.

⁷ Allah bakal ngirid kowé menyang panggonan sing subur, tanah sing sugih kali lan panggonané tuk, sarta banyu ing sangisoring lemah, sing muncul mancur ing lebak-lebak lan pegunungan-pegunungan.

⁸ Tanah sing metokaké gandum lan jewawut, anggur, woh anjir, woh delima, lenga zaitun lan madu.

⁹ Ana ing kono kowé bakal ora ngrasakaké keluwèn utawa kekurangan. Watu karangé ngandhut wesi lan saka gunung-gunungé kowé bisa ngedhuk tembaga.

¹⁰ Kowé bisa mangan apa waé sing koksenengi, lan kowé bakal saos sukur marang Pangéran Allahmu, merga suburé bumi, sing diparingaké marang kowé."

¹¹ "Sing ngati-ati, kowé aja nganti nyepèlèkaké Pangéran Allahmu. Kabèh dhawuh-dhawuhé sing dakparingaké marang kowé aja ana siji waé sing kokanggep rèmhèh.

¹²Yèn kowé wis mangan apa sing kokpéngini lan kowé wis yasa omah-omah sing becik, sing kokenggoni,

¹³lan wedhus tuwin sapimu wis tambah dadi akèh, mengkono uga slaka lan emasmu sarta raja-branamu liya-liyané,

¹⁴sing ngati-ati, kowé aja nganti dadi gumunggung lan nyepèlèkaké marang Pangéran Allahmu, sing wis ngluwari kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu dhèk nalika dadi batur-tukon.

¹⁵Allah ngirid lakumu ngambah segara wedhi sing jembar ngilak-ilak lan nggegirisi, kebak ula lan kalajengking. Lemahé garing, tanpa banyu setètès-tètèsa; nanging Panjenengané ndhawuhaké banyu mili saka ing padhas, supaya kowé bisa ngombé sawaregmu.

¹⁶Ana ing segara wedhi mau Panjenengané maringi kowé manna dadi panganmu, pangan sing durung tau dipangan leluhurmu. Panjenengané nekakaké karépotan rupa-rupa, kanggo ndadar imanmu, supaya ing saterusé kowé diberkahi wujud rejeki.

¹⁷ Mulané aja pisan-pisan duwé pikiran, yèn enggonmu dadi sugih kuwi merga saka daya kekuwatanmu dhéwé.

¹⁸ Élinga, yèn sing ndadèkaké kowé sugih kuwi Pangéran, Allahmu. Lan enggoné tumindak mengkono mau, merga tekan sepréné Panjenengané setya karo janjiné marang para leluhurmu.

¹⁹ Sing ngati-ati, aja pisan-pisan kowé ninggal marang Pangéran, Allahmu lan nyembah brahala-brahala, banjur koksembah lan kokbektèni. Yèn penggawému kaya mengkono, élinga marang pituturku ing dina iki, yèn kowé mesthi bakal ditumpes déning Allah.

²⁰ Yèn kowé ora mbangun-turut marang Allah, kowé bakal ditumpes, ora béda karo bangsa-bangsa sing saiki ditumpes ana ing ngarepmu."

9¹ "Para sedulurku, wong Israèl, rungokna! Ing dina iki kowé bakal nyabrang Kali Yardèn lan ngenggoni tanah sing dienggoni déning bangsa-bangsa sing cacahé lan karosané ngungkuli kowé. Kuthané gedhé-gedhé, nganggo bètèng sing dhuwuré sundhul ing langit.

² Wong-wongé dedegé gedhé dhuwur, pancèn turun buta, lan kowé wis padha krungu yèn ora ana wong sing wani nglawan wong-wong mau.

³ Nanging saiki kowé bakal weruh dhéwé, enggoné Pangéran Allahmu tindak ing ngarepmu kaya geni ngalad-alad sing ngentèk-entèkaké. Panjenengané bakal nelukaké mungsuh-mungsuhmu ana ing ngarepmu, nganti bisa koktundhungi lan gelis koktumpes, kaya sing dingandikakaké.

⁴ Sawisé Pangéran Allahmu nundhungi mungsuh-mungsuhmu, aja pisan-pisan kowé duwé pikiran, yèn enggonmu diirid menyang tanah kuwi merga saka kautamanmu lan pamanutmu marang Allah. Babar-pisan ora. Enggoné Pangéran nundhungi bangsa-bangsa mau lan nggawa kowé mrono, kuwi merga saka gedhéning durakané bangsa-bangsa mau. Kowé diparengaké ngenggoni tanahé bangsa-bangsa mau, merga Panjenengané kepéngin netepi janjiné marang para leluhurmu Abraham, Iskak lan Yakub.

⁵ (9:4)

⁶ Ngertia, yèn Allah ora maringaké tanah sing subur kuwi marang kowé merga kowé pantes tanpa paringan mau. Ora, kowé kuwi bangsa sing wangkal.^j

⁷ Élinga enggonmu njalari dukané Allah ana ing segara wedhi. Wiwit kowé padha metu saka tanah Mesir nganti tekan ing panggonan kéné, kowé wis bola-bali nglawan marang Allah.

⁸ Malah nalika ana ing Gunung Sinai kowé wis njalari paukumané Allah, nganti kowé mèh ditumpes kabèh.

⁹ Dhèk semono aku munggah ing gunung, arep nampani blébékan watu sing ditulis prejanjian antarané Gusti Allah karo kowé. Patang puluh dina patang puluh bengi aku ana ing gunung mau, tanpa mangan lan tanpa ngombé.

¹⁰ Aku banjur diparingi blébékan watu loro, isi tulisan sing diasta déning Allah piyambak, yakuwi tembung-tembung sing biyèn dingandikakaké saka ing satengahé geni marang bangsa Israèl, nalika padha nglumpuk ana ing sikiling gunung mau.

^jwangkal: wangkot, keras kepala (bhs. Ind.).

¹¹ Enggoné maringaké blébékan watu loro isi prejanjian sing kaserat kuwi mau sawisé aku ana ing gunung kono patang puluh dina patang puluh bengi.

¹² Gusti Allah nuli ngandika marang aku, 'Gelis mudhuna, merga bangsamu sing kokirid metu saka ing tanah Mesir kuwi wis nglakoni duraka. Énggal temen enggoné padha nylèwèng saka dhawuh-Ku lan gawé reca sing padha disembah-sembah.'

¹³ Gusti Allah uga ngandika marang aku, 'Aku ngerti yèn bangsa iki atiné wangkot banget.

¹⁴ Aku aja kokalang-alangi. Bangsa kuwi bakal Daktumpes kabèh nganti ora ana siji waé sing kèlingan yèn bangsa iki tau ana. Nanging kowé bakal Dakdadèkaké bangsa sing gedhéné lan kekuwatané ngluwihi bangsa iki.'

¹⁵ Aku nuli medhun saka ing gunung, nggawa blébékan watu loro sing isi prejanjian mau. Sajroné aku mlaku medhun, gunungé ana geniné murub.

¹⁶ Aku banjur weruh enggonmu wis padha nglanggar dhawuh sing kaparingaké déning Allah marang kowé. Kowé wis padha gawé dosa marang

Allah, merga padha gawé reca pedhèt saka emas.

¹⁷Iya ana ing ngarepmu kono blébékan watu loro sing dakgawa mau dakbanting nganti ajur mumur.

¹⁸Aku nuli sujud sumungkem ing ngarsané Allah ana ing gunung mau menèh suwéné patang puluh dina patang puluh bengi, tanpa mangan lan ngombé. Enggonku nglakoni mengkono mau, merga kowé wis padha gawé dosa lan nekakaké paukumané Allah.

¹⁹Aku wedi karo dukané Allah, mangka Panjenengané dhèk semono duka banget, nganti kowé kabèh arep ditumpes. Nanging sukur, déné nalika semono Gusti Allah kersa ndhahar aturku.

²⁰Gusti Allah iya duka banget marang Harun, nganti arep dipatèni; mulané aku banjur ndedonga kanggo dhèwèké.

²¹Reca pedhèt sing kokgawé saka emas mau banjur dakjupuk lan dakobong ing geni. Banjur dakremuk lan dakejur-ejur nganti lembut dadi awu. Awu mau banjur dakbuwang ing kali sing mili saka ing gunung.

²² Kowé iya gawé dukané Allah, nalika kowé ana ing Tabera, Masa lan Kibrot-Taawa.

²³ Uga nalika kowé didhawuhi Allah budhal saka Kadès Barnéa, lan nalika didhawuhi nglurug perang menyang tanah sing wis dijanjèkaké déning Allah marang kowé. Kowé malah padha brontak, ora precaya karo Panjenengané lan padha mbangkang.

²⁴ Wiwit aku kenal karo kowé, saweruhku kowé kuwi tansah nglawan marang Allah.

²⁵ Mulané aku banjur sujud sumungkem marang ngarsané Allah, suwéné patang puluh dina patang puluh bengi, merga aku ngerti yèn Allah wis netepaké arep numpes kowé kabèh.

²⁶ Aku banjur ndedonga mengkéné, 'Dhuh Allah ingkang Mahaluhur, sampun ngantos numpes umat kagungan Paduka menika. Bangsa ingkang sampun Paduka luwari lan Paduka irid menika sampun medal saking tanah Mesir srana kasektèn ingkang nggumunaken.

²⁷ Mugi Paduka ngèngeti abdi-abdi Paduka Abraham, Iskak lan Yakub, lan sampun ngantos menggali dhateng

wangkal, duraka lan dosanipun bangsa menika.

²⁸Menawi bangsa menika Paduka tumpes, tiyang Mesir badhé sanjang, bilih Paduka mboten saged ngirid bangsa kagungan Paduka menika dhateng tanah, ingkang sampun Paduka janjèkaken dhateng tiyang-tiyang menika. Tiyang Mesir badhé mungel, bilih Paduka mbekta bangsa menika dhateng seganten wedhi namung badhé Paduka pejahi wonten ing ngriku, jalaran Paduka sengit dhateng bangsa menika.

²⁹Dhuh Allah, mugi Paduka kersa ngèngeti, bilih bangsa menika sampun Paduka pilih dados umat kagungan Paduka, ingkang sampun Paduka irid piyambak saking tanah Mesir srana kasektèn ingkang nggumunaken."

10¹"Gusti Allah nuli ngandika marang aku, 'Musa, kowé nataha blébékan watu loro, kaya sing ndhisik, lan gawéa pethi saka kayu, kanggo nyimpen, banjur mrénéa, mareka Aku ana ing pucuking gunung.

²Blébékan watu loro mau bakal Dakserati pangandika kaya sing Dakserat ana ing papan sing ndhisik,

sing kokremuk. Sawisé mengkono lèmpèng watu loro mau kudu koksipen ana ing njero pethi kayu mau.'

³Aku banjur gawé pethi saka kayu akasia, lan natah blébékan watu loro kaya sing ndhisik, banjur dakgawa munggah ing gunung.

⁴Allah nuli nyerat Angger-angger Sepuluh ana ing blébékan watu mau, yakuwi pangandika, padha karo sing kaserat dhèk biyèn. Yakuwi dhawuh-dhawuh sing dingandikakaké marang kowé saka ing tengahé geni, nalika kowé padha nglumpuk ana ing sikilé gunung mau. Sawisé Allah maringaké lèmpèng watu mau marang aku,

⁵aku banjur medhun saka ing gunung. Kaya sing dingandikakaké déning Allah, blébékan watu loro mau nuli daksèlèhaké ing pethi olèhku gawé mau. Tekan sepréné watu-watu kuwi isih ana ing kono."

⁶Wong Israèl banjur budhal saka ing panggonané sumur-sumuré wong Yaakan, lunga menyang Moséra. Ana ing kono Harun kapundhut, banjur dikubur. Èléazar, anaké, ngganti dadi imam.

⁷ Saka kana padha lunga menyang Gudgod, terus menyang Yodbata, papan sing akèh banyuné.

⁸ Ana ing gunung kono Gusti Allah milih taler Lèwi kanggo ngurus Pethi Prejanjian, lan dadi imam sing ngladosi Gusti Allah, sarta sing mberkahi umat atas Asmané Allah. Kuwi tugasé wong Lèwi tekan sepréné.

⁹ (Sarèhné wong Lèwi ora nampa panduman lemah kaya taler-taler liyané, mulané tanpa kaurmatan dadi imam-imamé Allah, kaya sing dijanjèkaké déning Allah.)

¹⁰ "Aku ana ing gunung kono patang puluh dina patang puluh bengi lawasé, kaya sing dhisik. Gusti Allah njurungi panyuwunku menèh, yakuwi ora arep numpes bangsa Israèl.

¹¹ Aku banjur didhawuhi mangkat ngirid kowé kabèh ngenggoni tanah, sing wis dijanjèkaké déning Allah marang para leluhurmu."

¹² "Saiki, sedulur-sedulurku wong Israèl, padha setitèkna pemundhuté Allah marang kowé: Ngabektia marang Allah lan nglakonana dhawuhé.

Tresnanana lan ladosana kanthi mantep,

¹³ Èstokna pepakoné sing dakkandhakaké marang kowé ing dina iki, supaya kowé padha slamet.

¹⁴ Gusti Allah kuwi sing kagungan sakèhé langit sing ana ing ndhuwur, semono uga bumi lan saisiné, kabèh kuwi kagungané.

¹⁵ Éwasemono merga saka gedhéning sihé marang para leluhurmu, Panjenengané wis milih kowé, lan dudu bangsa liya, lan tekan sepréné kowé dadi umat sing dipilih.

¹⁶ Mulané wiwit saiki kowé padha ngèstokna dhawuhé Allah lan aja wangkal.

¹⁷ Pangéran Allahmu kuwi ngungkuli sakèhé brahala lan kasektèné ngungkuli sakèhé pangwasa. Panjenengané kuwi Allah Kang Mahaluhur lan Mahakwasa, kang kudu dièstokaké. Panjenengané ora pilih kasih lan ora nampi besel.^k

¹⁸ Panjenengané ngéman bocah lola lan mbélani wong randha supaya olèh adil. Panjenengané ngasihi marang wong manca sing neneka, sing manggon ing tengahmu, lan padha diparingi pangan lan sandhang.

^kbesel: suap (bhs. Ind.).

¹⁹ Mulané kowé iya padha tresnaa marang wong-wong manca sing padha manggon ana ing tengahmu, merga kowé dhéwé biyèn uga dadi wong manca sing neneka ing tanah Mesir.

²⁰ Wedi-asiha marang Pangéran, Allahmu lan ngabektia marang Panjenengané piyambak. Padha tetepa setya marang Panjenengané lan padha sumpaha atas Asmané.

²¹ Pujinen Asmané, merga Panjenengané kuwi Allahmu. Kowé wis ndeleng nganggo mripatmu dhéwé kaélokan-kaélokan sing nggumunaké sing ditindakaké déning Allah ing tengahmu.

²² Nalika para leluhurmu lunga menyang tanah Mesir, cacahé mung pitung puluh. Nanging Pangéran, Allahmu wis ndadèkaké cacahmu kaya lintang ing langit."

11 ¹ "Tresnaa marang Pangéran Allahmu, lan nglakonana dhawuhé.

² Apa sing wis kokdeleng saka pengalamanmu bab Panjenengané kuwi saiki éling-élingen. Anak-anakmu rak ora padha ngalami. Kowé kuwi sing wis

ndeleng kamulyané Allah, kasektèné lan pangwasané.

³ Kowé padha weruh dhéwé apa sing ditindakaké marang raja Mesir lan negarané.

⁴ Kowé wis weruh dhéwé enggoné numpes tentara Mesir, bareng karo jaran lan krétané, padha diklelebaké ing Segara Teberau, nalika arep ngoyak kowé.

⁵ Kowé uga padha weruh dhéwé apa sing ditindakaké déning Allah ing segara wedhi sadurungé kowé tekan kéné.

⁶ Kowé uga isih kèlingan apa sing ditindakaké marang Datan lan Abiram, anak-anaké Éliab saka taler Rubèn. Bumi sing mangap ing ngarepmu nguntal wong-wong mau, bebarengan karo brayaté, kémah, para batur lan raja-kayané kabèh.

⁷ Rak kowé kuwi sing tau padha ndeleng nganggo mripatmu dhéwé sakèhé kaélokkan sing katindakaké déning Allah mau."

⁸ "Padha netepana sakèhé pepakon sing wis dakandharaké marang kowé ing dina iki, supaya kowé padha dadi santosa, bisa nyabrang kali kuwi lan

mlebu ing tanah sing ora suwé menèh bakal kokenggoni.

⁹Supaya tetep uripmu ing tanah sing lubèr susu lan madu, sing wis dijanjèkaké déning Pangéran marang para leluhurmu lan marang anak-turuné.

¹⁰Tanah sing kokenggoni kuwi ora kaya tanah Mesir, sing biyèn kokpondhoki. Ana ing tanah Mesir kowé kudu meres tenaga kanggo mbanyoni palemahanmu sing arep koksebari wiji.

¹¹Nanging tanah sing arep kokenggoni iki rupa pegunungan lan lebak-lebak, sing olèhé banyu saka udan.

¹²Setaun muput tanah mau dirumat lan direksa déning Pangéran Allahmu.

¹³Mulané kowé padha nglakonana dhawuh-dhawuh sing dakandharaké ing dina iki; padha tresnaa marang Pangéran Allahmu lan ngabektia marang Panjenengané kanthi mantep.

¹⁴Mesthi Allah bakal maringi udan marang tanahmu miturut mangsané, yakuwi sawisé mangsa panèn lan ngarepaké kowé nyebar. Kowé bakal kecukupan gandum, anggur lan lenga zaitun,

¹⁵ sarta suket kanggo raja-kayamu. Sakèhé pangan sing kokbutuhaké, bakal cemawis.

¹⁶ Aja nganti atimu adoh saka Allah lan nyembah ngabekti marang brahala-brahala.

¹⁷ Yèn kowé nerak larangan kuwi, Gusti Allah bakal duka marang kowé. Panjenengané bakal ora paring udan, temah tanahmu bakal dadi garing, lan ora metokaké asil. Ora suwé kowé bakal padha mati ana ing kana, senajan tanah sing diparingaké marang kowé kuwi sejatiné tanah sing subur.

¹⁸ Padha nggatèkna dhawuh-dhawuh mau lan padha èstokna. Padha talènana ing lengenmu lan tèmplèkna ing bathukmu, supaya kowé tansah kèlingan.

¹⁹ Wulangna marang anak-anakmu. Critakna yèn kowé lagi ana ing omah utawa lagi lelungan, yèn kowé lagi ngaso utawa lagi nyambut-gawé.

²⁰ Tulisen ana ing cagak-cagaké omahmu, lan ana ing lawang-lawangé gapuramu,

²¹ supaya kowé lan anak-anakmu padha kaparingan umur dawa ing tanah

sing wis dijanjèkaké déning Pangéran Allahmu marang para leluhurmu. Kowé bakal tetep manggon ana ing tanah kono selawasé bumi kaungkulan langit.

²² Dhawuh-dhawuh sing dakandharaké marang kowé iki lakonana kanthi tlatèn: Tresnaa marang Pangéran Allahmu, èstokna dhawuh-dhawuhé, tetepa setya marang Panjenengané.

²³ Gusti Allah bakal nundhungi bangsa-bangsa kabèh saka ing ngarepmu, lan kowé bakal ngenggoni tanahé bangsa-bangsa sing gedhé lan kekuwatané ngungkuli kowé.

²⁴ Tanah sing kokenciki mau bakal dadi duwèkmu kabèh, wiwit saka segara wedhi ing sisih Kidul bablas tekan pegunungan Libanon ing sisih Lor, lan saka Bengawan Éfrat ing sisih Wétan tekan Segara Tengah ing sisih Kulon.

²⁵ Gusti Allah bakal gawé girisé bangsa-bangsa sing manggon ing tanah mau, kaya sing dingandikakaké, mula ora ana wong siji waé sing bisa ngalang-alangi kowé.

²⁶ Ing dina iki kowé padha miliha: berkah apa paukuman.

²⁷ Berkah, yèn kowé ngèstokaké pepakon-pepakoné Allah, sing dakandharaké ing dina iki.

²⁸ Paukuman, yèn kowé nyepèlèkaké pepakon-pepakoné Allah lan milih nyembah marang brahala-brahala sing durung tau koksembah.

²⁹ Yèn Gusti Allah wis ngirid kowé mlebu ing tanah sing kokenggoni mau kowé kudu ngucapaké berkahmu ana ing Gunung Gèrizim lan paukuman ana ing Gunung Ébal.

³⁰ (Gunung loro mau dunungé ana ing sakuloné Kali Yardèn, daérahé wong Kanaan sing manggon ing Lebak Yardèn; madhep ngulon, ora adoh saka papan pangibadah Moré, cedhak kutha Gilgal.)

³¹ Ora suwé menèh kowé bakal padha nyabrang ing Kali Yardèn lan ngenggoni tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé. Sawisé kokrebut lan kokenggoni,

³² kowé padha ngèstokna sakèhé dhawuh sing dakandharaké marang kowé ing dina iki."

12¹ "Iki dhawuh-dhawuh sing kudu kokèstokaké sajegé uripmu ing tanah sing diparingaké déning Pangéran,

iya Allah sesembahané para leluhurmu
marang kowé. Dhawuh-dhawuh iki
rasak-rasakna!

²Yèn kowé wis padha mlebu ing tanah
mau, kowé kudu nggempur papan-papan
pamujan, sing dienggo memuja brahala
déning bangsa-bangsa ing kono, yakuwi
ing gunung-gunung sing dhuwur, ing
punthuk-punthuk lan ing sangisoring
wit-witan sing ayom.

³Mesbèh-mesbèhé gempuren lan
tugu-tuguné watu sing dianggep kramat
kuwi rubuhna. Lambang-lambangé
Dèwi Asyéra obongen lan reca-recané
remuken, supaya barang-barang mau
ora kena disembah-sembah menèh ing
papan kono.

⁴Yèn kowé ngibadah marang Pangéran
Allahmu, aja kaya carané wong padha
nyembah marang brahala.

⁵Ing salah-sijiné wilayahé taler-taler
Israèl, Allah bakal milih panggonan
pangibadah siji kanggo bangsa Israèl
kabèh, yakuwi panggonané bangsa
Israèl sujud manembahing negarané.

⁶Ana ing panggonan kono kuwi kowé
kudu nyaosaké kurban-kurbanmu
obongan lan kurban-kurban liyané,

pisungsung prasepuluhan lan pisungsung liyané, kurban ngluwari janji lan kurban saos panuwun, sarta kurban sapi lan wedhus anak sepisanan.

⁷Ing panggonan kono, ing ngarsané Allah sing mberkahi kowé, kowé bakal padha mangan lan ngrasakaké rejeki asilé kangèlanmu bebarengan karo brayatmu.

⁸Yèn wis mengkono, kowé aja duwé pratingkah kaya saiki. Tekan sepréné caramu ngibadah nganut ing senengé atimu dhéwé,

⁹merga kowé durung padha mlebu ing tanah sing dijanjèkaké marang kowé, yakuwi panggonanmu urip tanpa kekurangan.

¹⁰Sawisé kowé nyabrang Kali Yardèn, Allah bakal mitulungi enggonmu ngrebut lan ngenggoni tanah ing sabranging kali kuwi. Panjenengané bakal ngayomi kowé, lan ngedohaké saka mungsuh-mungsuhmu, mula uripmu bakal tentrem.

¹¹Gusti Allah bakal milih panggonan siji kanggo ngibadah marang Panjenengané. Kowé kudu mrono, samasa arep nyaosaké pisungsung rupa apa waé

sing wis kadhawuhaké marang kowé, yakuwi kurban obongan lan kurban liya-liyané, pisungsung prasepuluhan lan pisungsung-pisungsung istimewa, sing kokjanjèkaké kagem Pangéran.

¹²Ana ing panggonan kono padha bungah-bungaha ing ngarsané Allah, bebarengan karo anak-anakmu, para baturmu lan para wong Lèwi sing padha manggon ing kuthamu, merga wong Lèwi ora nampa panduman lemah ing negaramu.

¹³Kowé ora kena saos kurban ing saenggon-enggon sing kokpilih dhéwé,

¹⁴mung kena ing panggonan siji, sing dipilih déning Allah, ing wilayahé salah-sijiné taler. Ing panggonan kono kowé kena saos kurban obongan lan apa waé sing dakpréntahaké marang kowé.

¹⁵Nanging yèn arep nyembelèh kéwanmu lan mangan dagingé, bébas; ana ing endi waé, ing papan padununganmu, kena. Kowé kena mangan sepira sing diparingaké déning Allah marang kowé. Kowé kabèh, sing miturut prenataling agama resik apa ora, kena mangan daging mau, padha

kaya yèn kowé mangan daging kidang utawa menjangan.

¹⁶ Nanging getihé kéwan aja pisan-pisan kokpangan, kudu koksiramaké ing lemah kaya banyu.

¹⁷ Sakèhing barang sing koksaosaké dadi kurban marang Allah ora ana siji waé sing kena kokpangan ana ing omahmu, kayata: pisungsung prasepuluhan gandum, anggur, lenga zaitun, sapi utawa wedhus pembarep, kurban kanggo ngluwari janji utawa kaul, kurban saos panuwun, utawa pisungsung-pisungsung liyané.

¹⁸ Kowé lan anak-anakmu, bebarengan karo batur-baturmu lan para wong Lèwi sing padha manggon ing kuthamu yèn mangan pisungsung-pisungsung mau kudu ana ing ngarsané Pangéran Allahmu, yakuwi ing papan pangibadah siji mau sing dipilih déning Pangéran Allahmu. Ana ing panggonan kono kowé kena bungah-bungah merga asilé kangèlanmu.

¹⁹ Sing ngati-ati, aja nganti kowé nyepèlèkaké kuwajibanmu tumrapé wong Lèwi sajegé uripmu.

²⁰Yèn Pangéran Allahmu njembaraké wates-watesé negaramu, kaya sing dijanjèkaké, kowé kena padha mangan daging samangsa-mangsa kowé kepéngin.

²¹Yèn panggonan ngibadah sing dipilih déning Allah mau kadohan saka omahmu, kowé kena nyembelèh sapi utawa wedhusmu ing sawektu-wektu, lan dagingé kena kokpangan ana ing omahmu, kaya sing dakkandhakaké marang kowé.

²²Saben wong, dadia sing resik, utawa sing ora resik miturut prenataling agama, kena mangan daging mau padha kaya yèn kowé mangan daging menjangan utawa kidang.

²³Mung daging sing isih ana getihé aja kokpangan, merga nyawa kuwi enggoné ana ing getih. Mulané kowé ora kena mangan nyawa bareng karo dagingé.

²⁴Kowé aja pisan-pisan mangan getih. Siramna waé kaya banyu ana ing lemah.

²⁵Gusti Allah bakal rena penggalihé yèn kowé padha nglakoni prenatal kuwi. Kowé lan anak-turunmu bakal padha slamet.

²⁶ Sakèhé kurban lan pisungsung sing kokjanjèkaké marang Allah kudu kokgawa menyang panggonan pangibadah siji mau.

²⁷ Kurban-kurban sing diobong nganti entèk lan kurban-kurban sing dagingé dipangan, kudu koksosaké ing mesbèhé Allah lan getihé disiramaké ing mesbèh mau.

²⁸ Apa sing didhawuhaké marang kowé kuwi lakonana sing temenan. Kuwi gawé renaning penggalihé Allah, mulané kowé lan anak-turunmu bakal slamet ing selawas-lawasé."

²⁹ "Yèn kowé perang ngrebut negara, Gusti Allah bakal numpes bangsa-bangsa sing padha manggon ing kono, nganti kowé bisa manggon ing kono.

³⁰ Sawisé bangsa-bangsa mau ditumpes déning Allah, uripmu kudu padha sing ngati-ati. Kowé aja pisan-pisan kepéngin ngerti carané bangsa-bangsa mau nyembah brahalané, prelu arep koktiru. Aja! Patrap sing kaya mengkono mau pungkasané nuntun marang pati!

³¹ Carané nyembah brahala kuwi aja pisan-pisan koktiru kanggo nyembah marang Allahmu, merga enggoné

manambah kuwi dikanthèni penggawé rusuh, sing disengiti déning Allah. Malah anak-anaké padha diobong ing mesbèh, digawé kurban marang brahala-brahalané.

³² Padha nglakonana sakèhing dhawuh sing wis dakandharaké marang kowé: aja koktambahi utawa kokelongi."

13 ¹ "Yèn ing tengahmu ana nabi utawa dhukun sing kandha arep gawé mujijat utawa kaélok an

² sing maksudé supaya kowé padha nyembah lan ngabekti marang brahala sing durung tau koksembah, senajan sing dikandhakaké mau kelakon temenan,

³ aja kokgatèkaké. Wong kuwi diagem déning Allah kanggo nyoba marang kowé, apa kowé tresna temenan marang Allah kanthi mantep apa ora.

⁴ Wong kaya mengkono kuwi kudu kokpatrapi paukuman pati, merga arep nasaraké kowé saka dhawuhé Allah sing diparingaké marang kowé. Kuwi wong duraka, sing ngajak kowé mbaléla marang Allah, sing wis ngluwari kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu padha dadi batur-tukon. Dadiné wong

mau kudu dipatèni, supaya piala mau aja mrèmèn-mrèmèn. Tetepa enggonmu padha ngabdi marang Pangéran lan ngormati marang Asmané, èstokna lan lakonana dhawuh-dhawuhé. Padha tetepa ngabdi klawan setya marang Panjenengané.

⁵ (13:4)

⁶ Yèn ing antarané sedulur-sedulurmu utawa anak-anakmu lanang lan wadon utawa bojomu utawa mitra-mitramu ana sing mbujuk kowé, diajak nyembah marang brahala-brahala sing durung tau koksembah utawa disembah déning leluhurmu, yakuwi brahala-brahala sing disembah déning bangsa-bangsa sing padha manggon cedhak utawa adoh saka panggonan kono,

⁷ (13:6)

⁸ aja kokgugu lan kowé aja gelem dibujuk. Wong mengkono kuwi aja kokwelasi utawa kokéman,

⁹ nanging kudu kokpatèni. Kowé dhisik sing kudu mbenturi wong mau nganggo watu, lan wong liya-liyané kudu kokajak mèlu mbenturi.

¹⁰ Wong sing salah kuwi kudu dibenturi watu nganti mati! Sebab wong mau

arep ngedohaké kowé saka Pangéran Allahmu, sing wis ngluwari kowé saka ing tanah Mesir, panggonanmu biyèn dadi batur-tukon.

¹¹ Bangsa Israèl kabèh bakal krungu bab lelakon kuwi, mula bakal padha wedi, lan ora ana sing bakal wani nindakaké piala mau menèh.

¹² Yèn kowé mbésuk padha manggon ing kutha-kutha sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé, bisa uga kowé krungu kabar

¹³ yèn ana wong ala sawetara ing tengahmu sing nasaraké wong-wong ing kuthané, diajak nyembah brahala sing durung tau koksembah sadurungé.

¹⁴ Yèn kowé krungu crita sing mengkono kuwi, gatèkna lan titinen sing temenan. Yèn wong-wong ing kutha mau pancèn padha nyembah brahala,

¹⁵ kudu kokpatèni, tekan raja-kayané pisan. Kutha mau kudu digempur nganti ludhes.

¹⁶ Barang-darbèké kudu diklumpukaké lan ditumpuk ing alun-alun, banjur kutha lan samubarang sing ana ing njeroné kudu diobong dadi kurban sumaos marang Pangéran Allahmu. Kabèh mau

banjur kudu dienengaké waé supaya selawasé dadi gempuran. Kutha mau ora kena dibangun menèh.

¹⁷Barang sing kena ing paukuman aja pisan-pisan koksipen, nanging kudu koksirnakaké, supaya Gusti Allah ora duka menèh, lan malah melasi marang kowé. Panjenengané bakal mberkahi kowé klawan loma, lan ndadèkaké kowé bangsa gedhé, kaya sing dijanjèkaké marang para leluhurmu,

¹⁸angger kowé padha ngèstokaké marang dhawuh-dhawuh sing dakandharaké ing dina iki, lan nglakoni apa sing dikersakaké."

14¹"Kowé kuwi umaté Pangéran Allahmu. Mulané yèn kowé kepatèn, ora kena natoni kulitmu, utawa nyukur sirahmu sing ngarep, kaya carané bangsa-bangsa liyané.

²Kowé kuwi umat kagungané Pangéran Allahmu. Saka ing antarané bangsa-bangsa ing bumi kabèh, kowé sing dipilih déning Allah dadi umat kagungané."

³"Kéwan sing dianggep karam déning Allah, ora kena kokpangan.

⁴ Kéwan-kéwan sing kena kokpangan yakuwi: sapi, wedhus gèmbèl, wedhus jawa,

⁵ menjangan, kancil, kidang, lan

⁶ sakèhé kéwan sing tracaké belah lan nggayemi.

⁷ Kéwan sing tracaké ora belah lan ora nggayemi, ora kena kokpangan. Aja mangan unta, trewèlu utawa marmut. Kéwan-kéwan mau kudu dianggep karam, merga senajan nggayemi, nanging tracaké ora belah.

⁸ Aja mangan babi. Babi kuwi kudu dianggep karam, merga senajan tracaké belah, nanging ora nggayemi. Kéwan mau ora kena dipangan. Senajan bathangé pisan aja kokgepok.

⁹ Sakèhé iwak sing nganggo sirip lan ana sisiké, kena kokpangan.

¹⁰ Kéwan sing urip ana ing banyu, nanging ora nganggo sirip lan ora ana sisiké, ora kena kokpangan, lan kudu kokanggep karam.

¹¹ Sarupané manuk sing ora karam kena kokpangan.

¹² Nanging ana manuk sawetara sing ora kena kokpangan, yakuwi manuk garudha, manuk beri, manuk-manuk

bangsané wulung, nasar, gagak, manuk unta, camar, blekok lan bangsané bango, undhan, manuk kasa lan bangsané kalong.

¹³ (14:12)

¹⁴ (14:12)

¹⁵ (14:12)

¹⁶ (14:12)

¹⁷ (14:12)

¹⁸ (14:12)

¹⁹ Sarupané kéwan gumremet sing ana swiwiné kudu kokanggep karam, dadi ora kena kokpangan.

²⁰ Kéwan gumremet sing ora karam, kena kokpangan.

²¹ Kéwan sing matiné lumrah ora kena kokpangan. Nanging wong manca sing manggon ana ing tengahmu olèh mangan. Lan kowé kena adol kéwan mau marang wong manca ing endi waé. Kowé kuwi umaté Allah, bangsa sing dipilih kagem Allah piyambak. Cempéné wedhus gèmbèl ora kena diolah bareng karo banyu susuné embokné."

²² "Sabèn taun kowé kudu nisihaké saprasepuluhé asilé panènanmu,

²³ banjur lungaa menyang papan pangibadah sing wis ditemtokaké déning

Pangéran Allahmu. Iya ana ing papan kono, ing ngarsané Allah, kowé kudu padha mangan kurban prasepuluhané gandum, anggur, lenga zaitun lan sapi sarta wedhus pembarep. Kuwi padha lakonana, supaya ing saterusé kowé padha sinau ngurmati Pangéran Allahmu.

²⁴Yèn papan pangibadah mau kadohen saka ing omahmu, nganti kowé ora bisa nggawa prasepuluhané asilé panènanmu mrana,

²⁵barang-barang mau dolen lan dhuwit pepayoné gawanen menyang papan pangibadah.

²⁶Ana ing kono tukua apa sing koksenengi, kayata: daging sapi, cempé, anggur, bir, banjur panganen karo bungah-bungah ana ing ngarsané Pangéran Allahmu bebarengan karo brayatmu.

²⁷Para wong Lèwi sing padha manggon ing kuthamu aja koktégakaké. Ngélingana yèn wong-wong kuwi padha ora nampa panduman lemah.

²⁸Ing pungkasané saben telung taun, prasepuluhaning asilé panènanmu klumpukna ing kutha-kuthamu.

²⁹ Kuwi bagéané wong Lèwi, merga wong-wong mau padha ora nampa panduman lemah. Kejaba kanggo wong Lèwi pangan mau iya kanggo wong neneka, bocah lola lan para randha sing manggon ana ing kutha-kuthamu. Wong-wong kuwi kena padha teka lan njupuk apa waé sing dibutuhaké. Yèn kowé padha nglakoni mengkono, Pangéran Allahmu bakal mberkahi pegawéanmu."

15 ¹ "Ing pungkasané saben taun kapitu, kowé kudu nglilakaké apa sing kokutangaké marang sedulurmu wong Israèl.

² Carané mengkéné: Saben wong Israèl sing motangaké dhuwit marang pepadhané wong Israèl, kudu nglilakaké utang mau. Gusti Allah piyambak sing nglilakaké utang mau, dadi kowé wis ora kena nagih menèh.

³ Mung dhuwit sing koksilihaké marang wong manca kuwi kena koktagih.

⁴ Pangéran Allahmu bakal mberkahi kowé ana ing tanah sing diparingaké marang kowé. Ing tengahmu bakal ora ana wong miskin,

⁵ angger kowé padha ngèstokaké dhawuhé Allah, lan nglakoni klawan temenan prenatal-prenatan sing dakandharaké marang kowé ing dina iki.

⁶ Kowé bakal padha diberkahi déning Allah, kaya sing wis dijanjèkaké. Kowé bakal motangaké dhuwit marang bangsa pirang-pirang, nanging kowé dhéwé ora prelu utang marang wong liya endi waé. Kowé bakal ngwasani bangsa pirang-pirang, nanging ora ana bangsa siji waé sing ngwasani kowé.

⁷ Yèn kowé mbésuk wis manggon ing tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé, mangka ana ing salah sijiné kuthamu ana sing nandhang kekurangan, kowé aja mikir marang awakmu dhéwé lan ora gelem awèh pambiyantu marang wong mau.

⁸ Nanging padha wéwéha sing loma lan sedulurmu mau utangana manut ing kabutuhané.

⁹ Yèn sedulurmu nembung utang, aja koktampik, kanthi alesan merga taun nglilakaké piutang wis cedhak. Pikiran ala sing mengkono mau aja nganti tuwuh ing atimu. Yèn kowé ora gelem ngutang marang sedulurmu mau, wong

mau bakal ngaturaké tumindakmu mau marang Allah, mula kowé dianggep luput ana ing ngarsané Allah.

¹⁰Wéwéha klawan loma lan sukalila, temah Allah bakal mberkahi sakèhé pegawéanmu.

¹¹Ing satengahé Israèl selawasé bakal ana wong miskin lan wong sing ngrekasa uripé. Mulané kowé dakpituturi supaya padha sing loma pawèwèhmu marang sedulurmu."

¹²"Yèn ana wong Israèl, lanang utawa wadon diedol utawa ngedol awaké dhéwé, dadi batur-tukonmu, wong mau kena ngladèni kowé nem taun; sawisé kuwi ing taun kapituné, wong mau kudu kokbébasaké.

¹³Wong sing kokbébasaké mau aja nganti kokkon lunga tanpa koksangoni.

¹⁴Nanging kudu koksangoni saka peparingé Allah marang kowé, kayata: wedhus gèmbèl, gandum lan anggur.

¹⁵Élinga yèn kowé dhéwé biyèn uga dadi batur-tukon ana ing tanah Mesir lan diluwari déning Pangéran Allahmu, mulané prekara iki dakdhawuhaké marang kowé.

¹⁶ Nanging yèn batur-tukonmu mau ora gelem lunga, merga wis kebacut tresna karo brayatmu lan krasan manggon ing omahmu,

¹⁷ wong kuwi banjur gawanen menyang lawanging omahmu. Ana ing kono wong mau tindhiken kupingé, supaya dhèwèkné selawasé urip dadi batur-tukonmu. Semono uga batur-tukonmu wadon digawéa kaya mengkono.

¹⁸ Yèn ngluwari batur-tukon aja karo nggrundel, merga wis nem taun suwéné wong mau ngladèni kowé, ajiné tikel laroné karo batur lumrah. Prenatan iki lakonana, supaya Gusti Allah mberkahi sarupané pegawéanmu."

¹⁹ "Sapi lanang lan wedhus lanang pembarep kuwi kudu kasaosaké marang Allah. Sapi mau ora kena dienggo mluku, lan wedhusé gèmbèl ora kena kokcukur wuluné.

²⁰ Saben taun kowé lan brayatmu kudu mangan dagingé ana ing ngarsané Allah, ing papan pangibadah, sing wis ditemtokaké déning Allah.

²¹ Yèn kéwan mau cacad, kayata: pincang utawa picak, utawa ana cacad liyané, kéwan mau ora kena disaosaké

kanggo kurban marang Pangéran Allahmu.

²² Mung kena kokpangan karo brayatmu kabèh, iya sing resik miturut prenataling agama, utawa sing ora, kabèh kena mangan, kaya yèn kowé mangan menjangan utawa kidang.

²³ Nanging getihé ora kena kokpangan. Kudu koksiramaké kaya banyu ing lemah."

16¹ "Kowé padha nganakna kraméan ing dina Paskah, ing sasi Abib, kanggo ngormati Pangéran Allahmu, merga ing sasi kuwi nalika wayah bengi, Allah ngluwari kowé saka ing tanah Mesir.

² Padha nindakna ibadah lan nyembelèha wedhus utawa sapi, panganen ing Riaya Paskah, kanggo ngormati Pangéran Allahmu.

³ Panganan Paskah mau kudu dipangan karo roti sing digawé tanpa ragi. Pitung dina suwéné kowé kudu mangan roti tanpa ragi, carané mangan kudu karo kesusu, kaya nalika kowé padha budhal saka ing tanah Mesir. Roti sing disebut rotiné kasangsaran kuwi panganen, supaya sajegmu urip tansah kèlingan

marang dina nalika kowé budhal saka ing tanah Mesir, panggonanmu nandhang sengsara.

⁴ Sajroné pitung dina, wong sanegara kabèh ora kena simpen rasi ing omahé. Dagingé kéwan sing disembelèh ing bengi kapisan kuwi kudu dientèkaké sawengi kuwi.

⁵ Kéwan-kéwan sing dipangan ing Riaya Paskah, kabèh kudu disembelèh ana ing papan pangibadah, ora kena ing panggonan liyané, ing negaramu, sing diparingaké déning Allah marang kowé. Enggonmu mangan kudu ing wayah surup, kaya nalika kowé padha budhal saka ing tanah Mesir.

⁶ (16:5)

⁷ Dagingé kéwan mau kudu kokgodhog, banjur kudu kokpangan ing papan pangibadah mau; ésuké kowé kudu bali menyang omahmu dhéwé-dhéwé.

⁸ Sawisé iku nem dina suwéné kowé kudu mangan roti tanpa rasi. Ing dina kapituné kowé kudu ngumpul manambah marang Pangéran Allahmu. Ing dina iku kowé aja nyambut-gawé."

⁹ "Wiwit dinané kowé ngenèni gandummu, ngétunga pitung minggu,

¹⁰ banjur nganakna Riaya Panèn kanggo ngormati Pangéran Allahmu. Ing dina iku kowé nyaosna pisungsung panuwun manut berkah sing koktampa.

¹¹ Kowé padha bungah-bungaha ana ing ngarsané Allah, ana ing papan pangibadah siji mau, bebarengan karo anak-anakmu, batur-baturmu lan wong Lèwi, wong manca lan bocah lola sarta wong randha sing manggon ing kuthamu.

¹² Prenatan iki lakonana sing temenan, supaya kowé aja lali yèn kowé biyèn dadi batur-tukon ing tanah Mesir."

¹³ "Yèn gandummu wis digiling kabèh, lan wohé anggurmu wis rampung diperes, kowé padha nganakna Riaya Tarub Godhong, suwéné pitung dina.

¹⁴ Padha bungah-bungaha karo anak-anakmu, para wong Lèwi, wong manca, bocah lola lan para randha, sing padha manggon ing kuthamu.

¹⁵ Enggonmu gawé kraméan kuwi suwéné pitung dina, kanggo ngormati marang Pangéran Allahmu, ana ing papan pangibadah. Padha bungah-bungaha, merga Allah wis mberkahi panènmu lan pegawéanmu.

¹⁶ Wong lanang ing Israèl kabèh kudu sujud marang Allah ing papan pangibadah kono setaun ping telu, yakuwi ing dina Riaya Paskah, Riaya Panèn lan Riaya Tarub Godhong. Saben wong kudu nggawa sesaosan,

¹⁷ miturut kekuwatané lan miturut enggoné kaberkahan déning Pangéran Allahé."

¹⁸ "Ing saben kutha sing diparingaké déning Pangéran Allahmu, kowé kudu ngangkat hakim-hakim lan pegawé-pegawé liyané, supaya ngerèh rakyat klawan adil.

¹⁹ Yèn mutusaké prekara ora kena sawenang-wenang utawa pilih kasih. Iya ora kena nampani besel, merga besel kuwi bisa marakaké wong dadi lali, senjata wong sing wicaksana lan jujur pisan, wusana enggoné gawé putusan salah.

²⁰ Lakumu sing jujur lan adil, supaya pemanggonmu ing tanah sing diparingaké déning Allah marang kowé, tetep ing selawas-lawasé.

²¹ Yèn kowé yasa mesbèh kagem Pangéran Allahmu, kejaba aja koksèlèhi recané Dèwi Asyéra,

²² iya aja kokdegi tugu watu kanggo nyembah brahala, merga Allah sengit karo penggawé mengkono mau.

17 ¹ Sapi lan wedhus sing cacad aja koksosaké marang Allah, merga Pangéran Allahmu sengit karo sesaosan mau.

² Yèn kowé krungu ing salah sijiné kuthamu ana wong lanang utawa wadon sawetara nglakoni dosa ing ngarsané Allah,

³ nyembah brahala-brahala, srengéngé, rembulan utawa lintang-lintang, kuwi nerak marang dhawuhé Allah.

⁴ Kabar mau titipriksanen sing temenan. Yèn kabar mau nyata, ateges kadurakan wis kelakon ing Israèl,

⁵ wong-wong sing salah kuwi kudu diklumpukaké ing njaban kutha lan dibenturi watu nganti mati.

⁶ Semono uga yèn ana seksiné loro utawa luwih. Yèn seksiné mung siji, ora kena dipatèni.

⁷ Para seksi kudu mbenturi dhisik, yèn wis, lagi wong-wong liyané mèlu mbenturi. Srana cara mengkono kowé mbrantas piala mau.

⁸Yèn ana prekara sing ora bisa diputusi déning hakim ing panggonan kono merga prekarané angèl, kayata bab milik, bab nganiaya, utawa raja-pati sing dijarag utawa ora dijarag, padha ngadhepa ing papan panembah sing wis ditemtokaké déning Pangéran Allahmu.

⁹Prekaramu mau ajokna marang imam-imam Lèwi lan marang hakim sing lagi tugas, karebèn diputusi prekarané.

¹⁰Putusané mau kudu koktindakaké klawan tliti, gatèkna apa sing dikandhakaké marang kowé.

¹¹Putusané kuwi turutana, lan prenatal-prenatané lakonana tekan pérang-pérangané sing cilik pisan.

¹²Sapa sing wani nglawan marang putusané hakim utawa imam sing pinuju tugas, kudu diukum pati. Srana cara mengkono kowé mbrantas piala sing ana ing Israèl.

¹³Saben wong sing krungu bab lelakon kuwi mesthi bakal wedi, mula ora ana wong sing wani nglakoni piala mau."

¹⁴"Yèn tanah sing dijanjèkaké déning Pangéran Allahmu mau wis dadi duwèkmu, lan kowé wis padha manggon ana ing kana, bisa uga kowé kepéngin

duwé raja, kaya bangsa-bangsa ing sakiwa-tengenmu.

¹⁵ Sing ngati-ati, supaya wong sing kokpilih dadi raja kuwi wong sing dipilih déning Allah. Kuwi kudu wong saka ing antarané bangsamu dhéwé. Wong manca aja kokdadèkaké rajamu.

¹⁶ Raja ora kena duwé jaran akèh-akèh kanggo tentarané. Wong ora kena kongkonan menyang Mesir tuku jaran, merga Allah wis dhawuh, yèn umat kagungané ora kena bali menyang tanah Mesir.

¹⁷ Raja ora kena duwé bojo akèh-akèh, supaya ora diedohaké saka Allah. Uga ora kena numpuk kasugihan rupa slaka lan emas.

¹⁸ Yèn wong ditetepaké dadi raja, wong mau kudu diwènèhi Kitab Angger-anggeré Allah sing isi dhawuh-dhawuh lan piwulangé Allah, sing diturun saka kitab asli, sing disimpen déning para Imam Lèwi.

¹⁹ Kitab mau selawasé kudu disandhing lan sajegé urip raja kudu maca kitab mau, lan nganggo cara mengkono ngormati marang Allah lan klawan setya

netepi dhawuh-dhawuhé sing katulis ing kitabé.

²⁰Yèn sregep maca, ora bakal raja mau duwé penganggep yèn awaké dhéwé luwih becik tinimbang karo wong-wong Israèl liyané, lan ora gampang nylèwèng saka dhawuhé Allah, ngiwa utawa nengen. Mulané anak-turuné bakal dadi pemimpiné Israèl turun-temurun."

18¹"Wong Lèwi sing olèh tugas dadi imam, ora kena nampa panduman lemah. Kudu urip saka pisungsung-pisungsung lan sesaosan kurban liyané, sing diparingaké déning Allah.

²Ora kena duwé lemah kaya taler-taler liyané. Pandumané yakuwi kaurmatan enggoné dadi imam-imamé Allah, kaya sing dijanjèkaké déning Allah.

³Yèn ana wong saos kurban rupa sapi utawa wedhus, sampilé ngarep, wangé loro lan jeroané kudu diwènèhaké marang imam.

⁴Asilé gandum sing kawitan, anggur, lenga zaitun lan wuluné wedhus sing lair sepisanan kuwi iya bagéané para imam.

⁵Ing antarané taler-taler Israèl, Allah wis milih taler Lèwi dadi imam, sing nindakaké tugas ing selawas-lawasé.

⁶Yèn ana wong Lèwi saka salah sijiné kutha ing Israèl teka ing papan pangibadah sing wis dipilih déning Allah, mangka kepéngin manggon ing kono,

⁷wong mau kena dadi imamé Pangéran Allahmu, kaya wong-wong Lèwi liyané, sing nyambut-gawé ing papan pangibadah kono.

⁸Wong mau kudu nampa pangané, ora béda karo imam-imam liyané, lan apa waé sing dikirimaké brayaté, dadi duwèké wong mau dhéwé."

⁹"Yèn kowé manggon ing tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu, kowé aja niru penggawé-penggawé nistha sing dilakoni déning wong kapisir sing ana ing kana.

¹⁰Aja ngurbanaké anak-anakmu ana ing mesbèhmu. Ing antarané bangsamu ora kena ana sing dadi tukang ramal, juru tenung, dhukun sing migunakaké pétungan,

¹¹ tukang sihir utawa préwangan^l sing takon karo rohé wong mati.

¹² Wong sing padha nglakoni penggawé ala mau disengiti déning Pangéran Allahmu, mula wong-wong mau ditundhungi saka ing ngarepmu.

¹³ Mulané kowé padha ngabektia marang Pangéran Allahmu kanthi mantep."

¹⁴ Sawisé kuwi Musa banjur kandha, "Ing tanah sing arep kokenggoni, wong-wong padha nuruti pituduhé dhukun lan juru pétung.^m Nanging Pangéran Allahmu ora marengaké kowé nglakoni kaya mengkono.

¹⁵ Malah Panjenengané bakal ngutus saka ing tengahmu, Nabi kaya aku iki. Lan Nabi kuwi sing kudu kokéstokaké.

¹⁶ Ing dina nalikané kowé padha nglumpuk ing Gunung Sinai, kowé padha nyuwun supaya ora susah krungu swarané Allah kang ngandika, lan ndeleng Panjenengané ana ing geni sing mulad-mulad, merga kowé padha wedi.

^lpréwangan: tiyang ingkang dipun anggep ngingah sétan, dukun.

^mjuru pétung: tiyang ingkang dipun anggep gadhah ngèlmu penasaran.

¹⁷ Merga saka kuwi Gusti Allah ngandika karo aku, 'Panyuwuné kuwi becik.

¹⁸ Aku bakal ngutus saka ing tengahé bangsa iki, Nabi kaya kowé, Musa. Nabi sing bakal Dakdhawuhi ngucapaké apa sing kudu diucapaké lan sing bakal nerusaké marang bangsa Israèl sakèhé prekara sing Dakdhawuhaké.

¹⁹ Nabi mau bakal caturan kaya sing Dakkersakaké, lan Aku bakal ngukum saben wong sing ora nurut marang dhèwèké.

²⁰ Nanging yèn ana nabi sing wani ngucapaké wangsit atas asma-Ku, mangka ora Dakdhawuhi, bakal kapatrapan paukuman pati merga saka penggawéné mau. Mengkono uga bakal kapatrapan ukum pati saben nabi sing ngucapaké wangsit atas jenengé brahala-brahala.'

²¹ Kepriyé bisané ngerti yèn sawijining nabi kuwi utusané Allah apa dudu?

²² Yèn nabi mau ngucapaké wangsit atas asmané Allah, mangka apa sing dikandhakaké mau ora kelakon, wangsité kuwi ora saka Allah. Enggoné ngucapaké wangsit mau atas jenengé dhéwé,

mulané kowé ora susah wedi karo wong kuwi."

19¹ "Sawisé bangsa-bangsa kuwi ditumpes déning Pangéran Allahmu lan tanahé diparingaké marang kowé, kutha-kuthané bangsa-bangsa mau banjur rebuten lan omah-omahé enggonana.

² Wilayah kono kudu kokpérang dadi telung bagéan; saben bagéan kudu ana kuthané pangungsèn, sing gampang dienggo ngungsi. Yèn ana wong sing ora kejarag nyebabaké patiné wong liya, sing dudu mungsuhé, wong kuwi bisa ngungsi ing salah sijiné kutha mau.

³ (19:2)

⁴ (19:2)

⁵ Upamané mengkéné: ana wong loro bebarengan negor kayu ing alas. Nalika sing siji madung, wadungé mlesat saka garané, ngenani wong sijiné nganti mati. Wong sing tanpa dijarag nyebabaké patiné kancané kuwi kena mlayu golèk pangungsèn ana ing salah sijiné kutha telu mau.

⁶ Yèn kuthané pangungsèn mung siji, bisa uga kadohan, temah seduluré wong sing mati, sing kudu males, bisa ngoyak

sing matèni, lan sajroning nepsuné gentèn matèni wong sing satemené ora salah mau. Mangka sanyatané enggoné nyebabaké patiné kancané mau ora dijarag.

⁷ Mulané aku mrayogakaké, supaya kowé milih kutha telu.

⁸ Yèn Pangéran Allahmu njembaraké wilayahmu, kaya sing dijanjèkaké marang leluhurmu, lan tanah mau kabèh wis kokenggoni,

⁹ kowé padha milih kutha telu liyané menèh. (Tanah kuwi bakal diparingaké marang kowé, yèn kowé padha nglakoni sakèhé prenatal sing dakdhawuhaké ing dina iki marang kowé, lan yèn kowé ngasihi Pangéran Allahmu, sarta netepi sakèhé piwulangé.)

¹⁰ Dhawuh iki lakonana, supaya kowé ora gawé dosa merga matèni wong sing ora salah, ana ing tanah sing diparingaké Allah marang kowé.

¹¹ Nanging saupama ana wong nyegat mungsuhé lan njarag matèni mungsuhé mau, banjur mlayu golèk slamet ing kutha pangungsèn,

¹² para penggedhéné kutha kono kudu ngundang wongé lan masrahaké wong

mau marang kulawarga sing wenang males, supaya wongé diukum pati.

¹³ Wong kuwi aja kokwelasi. Wong sing mematèni kudu disirnakaké saka ing tanah Israèl, supaya kowé kabèh padha slamet."

¹⁴ "Yèn kowé wis mlebu ing tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu, aja pisan-pisan kowé ngelih tapel watesé tanggamu, sing wis ditemtokakaké dhèk jaman biyèn."

¹⁵ "Kanggo netepaké kaluputané wong, ora cukup yèn seksiné mung siji; sethithik-thithiké kudu loro.

¹⁶ Yèn ana wong ndakwa marang wong liyané lan nggugat perkara apa waé,

¹⁷ loro-loroné kudu digawa ngadhep ing papan pangibadah sing wis dipilih déning Allah, supaya prekarané diadili déning para imam lan para hakim, sing mbeneri tugas ana ing kono.

¹⁸ Para hakim kudu nitipriksa prekarané klawan tliti, lan yèn pandakwa mau ora nyata,

¹⁹ wong sing mitenah pepadhané wong Israèl mau kudu diukum. Ukumané padha aboté karo ukuman sing dirancang kanggo sing dipitenah. Nganggo cara

mengkono kowé bakal mbrantas piala mau.

²⁰ Saben wong sing krungu lelakon mau bakal wedi. Srana mengkono wong liya-liyané bakal ora wani nindakaké piala menèh.

²¹ Wong sing tumindaké ala mau aja kokwelasi. Paukuman kuwi sejatiné males utawa ngijoli; mulané nyawa kudu diijoli njawa, mripat diijoli mripat, untu diijoli untu, tangan diijoli tangan, sikil diijoli sikil."

20¹ "Yèn kowé nglurug perang nyerang mungsuhmu, kowé aja wedi ndeleng cacahé kréta lan jarané, lan akèhé balané sing ngungkuli cacahé balamu. Pangéran Allahmu, sing ngluwari kowé saka ing tanah Mesir bakal ngréwangi enggonmu perang.

² Sadurungé maju ing perang kudu ana imam sing ndhawuhaké sabdané Allah mengkéné,

³ "Para sedulur, wong Israèl, padha rungokna! Ing dina iki kowé arep maju perang. Aja wedi karo mungsuh-mungsuhmu, aja cilik atimu lan aja gugup.

⁴ Pangéran Allahmu bakal perang, bareng karo kowé, lan Panjenengané bakal maringi kemenangan karo kowé!

⁵ Para perwira kudu kandha karo para prejurit mengkéné, 'Apa ana ing tengahmu sing lagi ngedegaké omah, nanging durung ngeslupi omah mau? Yèn ana, wong kuwi kudu bali, supaya dhèwèké aja mati ing perang, lan wong liya ngenggoni omahé.'

⁶ Apa ana ing antaramu sing lagi yasa pakebonan anggur lan durung kober methik wohé? Yèn ana, wong mau kudu mulih, supaya wong kuwi aja mati ing peprangan, lan wong liya sing ngrasakaké kanikmatané angguré.'

⁷ Apa ana ing antaramu sing lagi pacangan lan arep kawin? Yèn ana, wong kuwi kudu mulih, supaya aja mati ing peprangan, wong liya ngepèk pacangané.'

⁸ Para perwira uga kudu kandha karo para prejurité mengkéné, 'Apa ing tengahmu ana sing jirih lan miris ing ati? Yèn ana wong kuwi kudu mulih. Sebab yèn ora, wong mau bakal ngrusak semangaté kancané prejurit.'

⁹ Sawisé para perwira kandha mengkono marang para prejurit, banjur dianakaké pilihan, milih komandhan kanggo saben klompok.

¹⁰ Yèn kowé perang arep ngrebut sawijining kutha, rakyaté ajaken bedhamiⁿ dhisik.

¹¹ Yèn gelem teluk lan mbukak gapurané, rakyat ing kutha mau kudu kokdadèkaké batur-tukonmu lan kudu nyambut-gawé kanggo kowé.

¹² Nanging yèn rakyaté kutha mau ora gelem teluk malah milih perang, kutha kuwi banjur kepungen.

¹³ Yèn Pangéran Allahmu ngulungaké kutha mau marang kowé, wongé lanang kudu kokpatèni kabèh.

¹⁴ Nanging wongé wadon, bocah-bocah, raja-kaya lan apa waé sing ana ing kutha kono kena kokjupuk, lan kokpèk dhéwé. Apa waé sing dadi duwèké mungsuhmu kena kokpèk, merga Pangéran Allahmu wis ngulungaké kuwi mau kabèh marang kowé.

¹⁵ Kaya mengkono enggonmu kudu matrapi kutha-kutha, sing adoh papané

ⁿbedhami: rembagan, damai (bhs. Ind.).

saka ing tanah sing bakal diparingaké marang kowé.

¹⁶Nanging yèn kowé nelukaké kutha-kutha ing tanah sing diparingaké Allahmu marang kowé, rakyaté kudu kokpatèni kabèh.

¹⁷Bangsa mau kudu koktumpes kabèh. Yakuwi: bangsa Hèt, Amori, Kanaan, Fèris, Hèwi lan Yébus, kaya sing didhawuhaké déning Allah marang kowé.

¹⁸Kudu koktumpes kabèh, supaya kowé ora keluputan marang Allah, merga enggonmu kèlu marang piwulangé lan nglakoni prekara-prekara sing nistha, sajroné manembah marang brahala-brahalané.

¹⁹Yèn kowé arep nelukaké sawijining kutha, aja negori wit-witané sing metokaké woh sing maédahi, senajan pangepungmu mau banjur dadi suwé. Wohé panganen, nanging wit-witané aja kokrusak, merga wit-witan kuwi dudu mungsuhmu.

²⁰Wit-witan liyané sing ora metokaké woh sing maédahi kena koktegor lan kayuné kokenggo pager mubeng, nganti kuthané kena kokrebut."

21¹ "Yèn ing tanah sing arep diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé, ana wong dipatèni ing pategalan, mangka ora ana sing ngerti sapa sing matèni,

² penggedhé ing kutha kono lan hakimmu kudu teka lan ngukur pira adohé panggonané mayité wong sing dipatèni mau tekan saben kutha sing cedhak karo panggonan kono.

³ Para penggedhéné kutha sing cedhak dhéwé karo panggonan mau nuli kudu njupuk sapi nom, sing durung tau dienggo megawé,

⁴ banjur digawa menyang sapinggiring kali sing banyuné mili, ing panggonan sing lemahé durung tau digarap utawa ditanduri. Ana ing panggonan kono guluné sapi mau kudu diputung.

⁵ Para Imam Lèwi kudu mèlu mrono, merga dhèwèkné sing kudu mutusi sakèhing prekara tukar-padu utawa raja-pati.^o Para imam iki wis dipilih déning Pangéran Allahmu kanggo ngladosi Panjenengané lan nglantaraké berkah atas Asmané.

^oraja-pati: pasulayan ingkang damel pepejah.

⁶ Para penggedhéné kutha mau kudu wisuh tangan ing sandhuwuré sapi mau
⁷ karo ngucap, 'Sanès kula ingkang mejahi tiyang menika, lan kula mboten sumerep sinten ingkang tumindak.

⁸ Gusti, mugi kersa ngapunten Israèl, umat Paduka, ingkang sampun Paduka luwari saking tanah Mesir. Kersaa paring pangapunten dhateng kula sedaya, lan kula sampun ngantos kapurih nanggal kalepatanipun tiyang ingkang mejahi tiyang leres.'

⁹ Srana enggonmu nglakoni dhawuhé Allah sing mengkono mau, kowé ora diwajibaké mikul tanggung jawab merga patiné wong mau."

¹⁰ "Yèn kowé diparengaké menang ing perang déning Pangéran Allahmu, lan nawan mungsuh,

¹¹ mangka ing antarané wong tawanan mau ana wongé wadon ayu, sing arep kokpèk bojo,

¹² wong kuwi gawanen mulih ing omahmu. Konen ngethok rambut lan kukuné,

¹³ sarta salin sandhangan. Ana ing omahmu kono wong mau kudu nangisi

wong tuwané sing mati sesasi. Yèn wis mengkono wong mau kena kokpèk bojo.

¹⁴Yèn ing tembé mburi kowé ora seneng karo wong mau, kudu kokkon lunga kaya wong merdika. Ora kena kokanggep batur-tukon lan kokedol, merga wong mau wis kokpeksa, kokturonu."

¹⁵"Yèn ana wong duwé bojo loro, mangka loro-loroné duwé anak lanang, nanging sing lair dhisik ora saka bojo sing dikasihi.

¹⁶Wong mau yèn arep ngedum warisan marang anak-anaké, ora kena mènèhi marang anaké bojo sing dikasihi panduman sing dadi wewenangé anak pembarep.

¹⁷Anaké lanang sing pembarep kudu diwènèhi panduman tikel loroné anak lanang liyané, senajan anak pembarep mau dudu anaké bojo sing dikasihi. Wewenangé anak pembarep kudu diakoni déning bapakné, lan anak mau kudu diwènèhi warisan sing dadi haké miturut hukum."

¹⁸"Yèn ana wong duwé anak lanang nakal, sing gawéné nglawan lan ora manut karo pituturé wong tuwané, senajan wis diajar,

¹⁹wong mau kudu nggawa anaké ngadhep para penggedhéné kutha kono lan njaluk supaya anaké sing nakal mau diadili,

²⁰karo muni mengkéné, 'Anak kula niki nakal, damelé nglawan lan mboten manut pituturé tiyang sepuh. Damelé ngecèh-ecèh arta lan remenané endem-endeman.'

²¹Wong-wong lanang ing kutha kono kudu mbenturi bocah mau nganggo watu, nganti mati. Mengkono carané enggonmu mbrantas piala mau, supaya saben wong ing Israèl sing krungu bab lelakon mau padha wedi."

²²"Yèn ana wong diukum pati merga nglakoni piala, lan mati digantung ing kayu,

²³mayité ora kena gumantung sewengi muput, nanging kudu dikubur ing dina iku uga, merga mayit sing gumantung mau nekakaké paukuman ing tanah kono. Mayit kuwi kuburen, supaya kowé ora gawé regedé tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé.

22 ¹Yèn kowé weruh sapi utawa wedhusé wong Israèl kesasar, aja éthok-éthok ora weruh, nanging

tuntunen menyang panggonané sing duwé.

² Nanging yèn sing duwé omahé adoh, utawa kowé ora weruh omahé, kéwan mau gawanen mulih menyang omahmu. Yèn sing duwé teka nggolèki, kéwan mau pasrahna.

³ Kaya mengkono uga yèn kowé nemu kuldi, sandhangan utawa apa waé sing dadi duwèké sedulurmu tunggal bangsa.

⁴ Yèn ana kuldi utawa sapiné sedulurmu tunggal bangsa ambruk ing dalan, kowé aja éthok-éthok ora weruh, nanging réwangana nangèkaké kéwan mau.

⁵ Wong wadon aja menganggo kaya wong lanang, lan wong lanang aja menganggo kaya wong wadon, merga Pangéran Allahmu sengit karo wong sing nyandhang kaya mengkono.

⁶ Yèn kowé nemu susah manuk ing wit utawa ing lemah, mangka manuké lagi ngengremi endhogé utawa piyik-piyiké, manuk mau aja kokjupuk.

⁷ Piyik-piyiké kena kokjupuk, nanging mboké culna karebèn mabur, supaya dawa umurmu lan uripmu ora kekurangan.

⁸Yèn kowé ngedegaké omah, payoné kudu kokpageri mubeng, dadi kowé ora kesalahan yèn ana wong tiba saka payon lan mati.

⁹Aja nandur tanduran liya jèjèr karo witmu anggur. Yèn meksa koktandur kowé aja ngundhuh wohé wit mau utawa wohé anggurmu.

¹⁰Sapi lan kuldi aja kokdadèkaké sapasangan kokenggo mluku.

¹¹Benang wol karo benang kapas aja koktenun bebarengan dadi bakal siji.

¹²Ing pojok-pojoké jubahmu wènèhana gombyok."

¹³"Yèn ana wong lanang kawin karo prawan, nanging banjur ora seneng karo prawan mau,

¹⁴mangka banjur gawé pandakwa palsu marang sing wadon, yèn wong wadon kuwi nalika dikawin wis ora prawan.

¹⁵Wong tuwané bocah wadon mau kudu njupuk tilas sandhangané pengantèn sing ana tilasé getih, kanggo mbuktèkaké yèn bocah wadon mau nalika kawin isih prawan. Sandhangan sing ana tipaké getih mau kudu digawa menyang papan pengadilan lan dituduhaké marang para pinituwané kutha kono.

¹⁶ Bapakné bocah wadon mau kudu kandha karo para pinituwa, 'Anak kula èstri sampun kula ningkahaken kaliyan tiyang jaler menika, nanging samenika tiyang jaler menika mboten remen.

¹⁷ Piyambakipun damel pandakwa palsu dhateng anak kula, mestani anak kula nalika kawin sampun sanès prawan. Sumangga kula aturi mirsani tipak rah ingkang wonten ing sandhanganipun pengantèn!'

¹⁸ Para pinituwané kutha kudu nekakaké wong lanang sing gawé pandakwa palsu mau, nuli digebugi.

¹⁹ Sawisé mengkono wongé dikon mbayar dhendha satus dhuwit slaka, merga wis gawé wirangé wong wadon Israèl. Dhuwité mau déning para pinituwa dipasrahaké marang bapakné bocah wadon mau. Bocahé wadon mau kudu tetep dadi bojoné wong sing didhendha, lan ora kena dipegat selawasé urip.

²⁰ Nanging saupama pandakwa mau nyata, lan ora ana bukti sing nélakaké yèn bocahé wadon nalika kawin isih prawan,

²¹ bocah wadon mau kudu digawa menyang lawangé omahé bapakné lan kabèh wong lanang ing kutha kono kudu mbenturi bocah wadon mau nganggo watu nganti mati, merga bocah wadon mau wis nindakaké prekara sing ngisin-isinaké bangsa Israèl kabèh, yakuwi laku jina ana ing omahé bapakné. Srana cara mengkono kowé padha mbrantas piala mau.

²² Yèn ana wong lanang konangan lagi nuroni bojoné wong liya, wong loro lanang wadon mau kudu diukum pati. Srana cara mengkono kowé bakal mbrantas piala sing kaya ngono.

²³ Yèn ana wong lanang konangan lagi nuroni prawan ing sawijining kutha, mangka prawan mau wis duwé pacangan,

²⁴ wong lanang lan prawan mau loro-loroné kudu digawa metu saka kutha lan dibenturi watu nganti mati. Prawan mau kudu dipatèni, merga ora bengok-bengok njaluk tulung, ing ngatasé ana ing kutha, sing wong-wongé mesthi padha krungu. Déné wongé lanang kudu dipatèni, merga nuroni prawan sing wis duwé

pacangan. Nganggo cara mengkono kowé bakal mbrantas piala mau.

²⁵ Saupama ana wong lanang, ana ing pategalan nuroni kanthi rodha-peksa prawan sing wis duwé pacangan, wongé lanang sing kudu diukum pati.

²⁶ Prawané ora kena dikapak-kapakaké, merga ora nglakoni prekara sing kudu diukum pati; padha kaya yèn wong lanang diserang wong lanang liyané arep dipatèni.

²⁷ Wong wadon mau olèhé dirodha-peksa rak ana ing pategalan, dadi senajan bengok-bengok njaluk tulung, iya ora ana wong sing krungu.

²⁸ Saupama ana wong lanang kepregok lagi nuroni prawan sing durung duwé pacangan klawan rodha-peksa,

²⁹ wong lanang mau kudu mbayar dhendha marang bapakné bocah wadon mau sèket dhuwit slaka, lan bocah wadon mau kudu dikawini, merga wis dirodha-peksa, lan ora kena dipegat selawasé urip.

³⁰ Wong ora kena nuroni salah sijiné bojoné bapakné, merga penggawé sing mengkono kuwi ngrèmèhaké bapakné."

23¹ "Wong lanang sing dikebiri utawa sing zakaré dikethok ora kena dikatutaké dadi umaté Allah.

² Anak jadah lan anak-anaké tekan turunan ping sepuluh ora kena diélokaké dadi umaté Allah.

³ Wong Amon lan wong Moab sarta anak-turuné tekan turunan ping sepuluh ora kena dikatutaké dadi umaté Allah,

⁴ sebab wong-wong mau ora gelem awèh mangan lan ngombé marang kowé, nalika kowé nglembara sawetumu saka tanah Mesir. Wong-wong mau malah nyéwa Biléam saka kutha Pétor ing tanah Mésopotamia, supaya ngipat-ipati kowé.

⁵ Nanging Pangéran Allahmu ora kersa midhangetaké Biléam. Kosokbaliné malah nyalini ipat-ipat mau dadi berkah, merga Panjenengané ngasihi kowé.

⁶ Selawasé kowé dadi bangsa, aja pisan-pisan gawé becik karo bangsa-bangsa mau utawa mbiyantu kemakmurané.

⁷ Kowé aja ngrèmèhaké wong Édom, merga kuwi sedulurmu. Semono uga aja nyepèlèkaké marang wong Mesir, merga kowé wis tau mondhok ana ing tanahé.

⁸ Turuné sing katelu lan saterusé kena dikatutaké dadi umaté Allah."

⁹ "Ing mangsa perang kowé kudu njaga supaya kowé padha resik miturut prenatalé agama.

¹⁰ Yèn ana wong lanang sing ing wayah bengi, merga ngimpi, ngetokaké mani, wong mau kudu metu saka papan palèrènan lan manggon ing njaba.

¹¹ Ngarepaké soré wong mau kudu adus lan yèn srengéngéné wis surup kena bali ing omahé.

¹² Kowé kudu gawé papan kotoran ing sanjabané papan palèrènan.

¹³ Kowé kudu sangu pacul kanggo ngedhuk panggonan sing arep kokenggo bebuwang. Yèn wis rampung enggonmu bebuwang, panggonan mau kudu kokurugi menèh.

¹⁴ Udinen supaya papan palèrènanmu tansah resik miturut prenataling agama, merga Pangéran Allahmu nunggil karo kowé ana ing papan palèrènanmu, paring pangayoman lan nelukaké mungsuh-mungsuhmu. Aja nglakoni sing ora patut ing ngarsané Allah, supaya kowé ora ditampik déning Panjenengané."

¹⁵ "Yèn ana batur-tukon minggat saka omahé bendarané, njaluk pangungsèn

marang kowé, aja pisan-pisan kokkon bali.

¹⁶ Wong mau kena manggon ana ing kuthamu sing dipilih dhéwé lan aja pisan-pisan koksiya-siya.

¹⁷ Wong Israèl, lanang utawa wadon, ora kena dadi pelacur ana ing papan pamujané brahala-brahala.

¹⁸ Dhuwit olèh-olèhané dadi pelacur ora kena digawa menyang Kémah Suci kanggo ngluwari janji, merga Allah sengit karo para pelacur ing papan pamujané para brahala.

¹⁹ Kowé kena nganakaké dhuwit sing kokutangaké marang wong manca. Nanging ora kena njaluk anakan dhuwit sing kokutangaké sedulurmu tunggal bangsa. Dhawuh iki èstokna, temah Pangéran Allahmu bakal mberkahi sakèhé pegawéanmu ing tanah sing kokenggoni mau.

²⁰ (23:19)

²¹ Yèn kowé janji apa-apa marang Pangéran Allahmu kudu énggal kokleksanani, aja diendhé-endhé,^p merga Allah bakal tetep mundhut

^pdiendhé-endhé: dipun ulur-ulur wancinipun, ditunda-tunda (bhs. Ind.).

apa sing kokjanjèkaké mau, lan kowé kedosan yèn ora netepi.

²²Yèn kowé ora janji, malah kowé ora keluputan,

²³nanging yèn janjimu kanthi manasuka, janji kuwi wajib koktetepi.

²⁴Yèn kowé mlaku ngliwati kebon angguré wong, kowé kena mangan wohé anggur ing kono sewaregmu, nanging ora kena madhahi ing kranjang.

²⁵Yèn kowé mlaku ngliwati pategalan gandumé wong, kowé kena mangan gandumé sing kena kokranggèh nganggo tanganmu, nanging enggonmu njupuk ora kena nganggo arit, senajan mung sethithik."

24¹"Yèn ana wong lanang kawin, mangka banjur ora seneng karo bojoné mau, merga pratingkahé sing ngisin-isinaké, wong lanang mau kena mènèhi layang pegat marang somahé lan akon wong wadon mau lunga saka omahé.

²Nanging menawa wong wadon mau kawin menèh karo wong liya,

³lan wong lanang sing kari mbésuké uga ora seneng karo wong wadon mau, sarta mènèhi layang pegat, sarta akon

wong wadon mau lunga saka ing omahé, mangka wongé lanang sing kapindho mau mati.

⁴Wong lanang sing kapisan ora kena ngawini wong wadon mau menèh. Wong wadon kuwi kudu dianggep wong sing wis dirusuhi. Saupama wong wadon mau meksa dikawini, penggawéné kuwi ngrèmèhaké marang Allah. Kowé ora kena gawé dosa sing kaya mengkono ana ing tanah sing arep diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé."

⁵"Yèn ana wong lanang mentas omah-omah, wong mau ora kena dikon mèlu perang utawa nglakoni kuwajiban umum liyané. Wong mau kena ana ing omahé setaun, gawé senengé atiné bojoné.

⁶Yèn ana wong motangaké, ora kena njaluk tanggungan rupa watu gilingan sing kanggo nggiling gandum. Merga yèn watu piranti nggiling gandum kuwi dijupuk, wong mau ora bisa nggiling gandumé sing prelu dipangan kanggo urip.

⁷Yèn ana wong nyulik pepadhané tunggal bangsa didadèkaké baturé utawa diedol kaya batur-tukon, wong

mau kudu diukum pati. Srana cara mengkono kowé mbrantas piala mau.

⁸Yèn kowé nandhang lara kusta, kowé kudu nglakoni apa sing didhawuhaké déning para imam Lèwi. Pituduh-pituduhé turuten.

⁹Élinga marang pangandikané Pangéran Allahmu marang Miryam nalika kowé padha metu saka ing tanah Mesir.

¹⁰Yèn kowé ngutangi wong, aja mlebu omahé njupuk sandhangané wong mau, sing arep dicekelaké marang kowé minangka tanggungan.

¹¹Kowé nunggonana ing njaba, supaya wongé dhéwé sing nggawa, nampakaké marang kowé.

¹²Yèn wongé mau wong sing ora duwé, bengi kuwi sandhangan mau ora kena koksipen ing omahmu,

¹³nanging saben bengi kudu kokbalèkaké, supaya kena dienggo kemul turu. Wong mau bakal mujèkaké becik marang kowé lan Pangéran Allahmu bakal rena penggalihé karo kowé.

¹⁴Kowé ora kena ngelongi opahé wong miskin sing ngrekasa uripé, iya wong

Israèl utawa wong manca sing manggon ing kuthamu.

¹⁵Saben dina, sadurungé srengéngé surup, kowé kudu mbayar opahé buruhmu kanggo dina kuwi. Wong-wong mau njagagaké dhuwit opahé nyambut-gawé kanggo nyukupi kebutuhané. Yèn opahé ora kokbayar, wong mau bakal sesambat marang Allah ing ngatasé kowé, lan kowé bakal dadi salah.

¹⁶Kowé aja matèni wong tuwa merga keluputané anak-anaké, lan aja matèni anak merga keluputané wong tuwané. Wong mung kena diukum pati merga keluputané dhéwé.

¹⁷Kowé aja ngrampas haké wong manca lan bocah lola; sandhangané randha ora kena kanggo tanggungan.

¹⁸Élinga, yèn kowé wis tau dadi batur-tukon ing tanah Mesir lan wis diluwari déning Pangéran Allahmu. Mulané kowé diparingi prenatal iki.

¹⁹Yèn kowé ngenèni gandummu lan isih ana sing kecècèr, aja kokbalèni. Lilakna kanggo wong manca lan bocah lola, sarta para randha, supaya kowé diberkahi déning Pangéran Allahmu ing sakèhing penggawému.

²⁰ Witmu zaitun lan kebon anggurmu mung kena kokundhuh sepisan. Aja kokbalèni nglumpukaké sing isih kari. Sing kari kuwi bagéané wong manca, bocah lola lan para randha.

²¹ (24:20)

²² Aja pisan-pisan kowé lali, yèn biyèn kowé tau dadi batur-tukon ana ing Mesir. Mulané kowé dakparingi prenatalan iki."

25 ¹ Yèn ana wong Israèl loro padha prekarana ana ing pengadilan, sing siji ditetepaké bener, sijiné salah,

² sing salah mau yèn diukum gitik, hakim kudu akon wong mau mengkureb. Cacahé olèhé nggitik gumantung karo keluputané.

³ Kena tekan patang puluh, nanging ora kena luwih. Yèn nganti luwih, kuwi ateges ngina marang wong mau ing ngarepé wong akèh.

⁴ Sapi sing dienggo nggiles gandum cangkemé aja dibrangus.

⁵ "Yèn ana wong lanang loro padha sedulur lan tunggal sapanggonan, mangka salah siji tinggal-donya, ora ninggal anak, kuwi randhané ora kena dipèk wong liya kejaba kulawargané.

Seduluré lanang kudu ningkah randhané mau.

⁶ Anak lanang pembarep saka ningkah mau kudu dianggep anaké wong sing wis mati, supaya sing mati mau duwé turun ing antarané bangsa Israèl.

⁷ Nanging yèn seduluré lanang wong sing mati mau ora gelem ngepèk randhané, randha kuwi kudu ngadhep marang para pinituwa ing sekèthèngé^q kutha kono lan kandha, 'Ipé kula mboten purun nglampahi kuwajibanipun nggesangaken namaning sedhèrèkipun ing Israèl.'

⁸ Para pinituwané kutha kono kudu ngundang ipé mau dijak rembugan. Yèn dhèwèkné meksa ora gelem ngawini randhané seduluré mau,

⁹ wong wadon mau ana ing ngarepé para pinituwa kudu nyopot sandhalé ipéné, ngidoni rainé lan kandha, 'Mengkéné iki jalukané wong lanang sing ora gelem awèh turunan marang seduluré.'

¹⁰ Kulawargané wong mau ing Israèl bakal ketelah, 'Kulawargané wong sing dicopot sandhalé!'"

^qsekèthèng: gapura butulan ing bètèng nglebet.

¹¹ "Yèn ana wong lanang loro lagi gelut, mangka bojoné sing siji arep ngréwangi sing lanang srana mbethot kawirangané^r wong lanang sijiné,

¹² wong wadon mau aja kokwelasi. Tangané kethoken.

¹³ Kowé ora kena ngapusi nganggo bandhul timbangan utawa nganggo ukuran palsu.

¹⁴ (25:13)

¹⁵ Migunakna timbangan lan mèteran sing pas lan bener, supaya kowé kaparingan umur dawa déning Pangéran Allahmu, ing tanah sing diparingaké marang kowé.

¹⁶ Gusti Allah sengit marang wong ngapusi."

¹⁷ "Aja lali karo penggawéné wong Amalèk marang kowé, nalika kowé teka saka tanah Mesir.

¹⁸ Wong-wong kuwi ora padha wedi marang Allah, lan wis nyerang marang kowé saka mburi, yakuwi nalika kowé lagi kesayahen lan kentèkan tenaga; wong-wong sing mlaku ana ing mburi padha dipatèni kabèh.

^rkawirangané: kemaluan (bhs. Ind.).

¹⁹ Mulané yèn Pangéran Allahmu wis maringaké tanah mau marang kowé, lan wis ora ana mungsuh sing manggon ing kiwa-tengenmu, wong Amalèk kuwi kudu kokpatèni kabèh, nganti jenengé Amalèk ora tau kocap. Aja lali!"

26 ¹ "Yèn tanah sing bakal diparingaké Gusti Allah marang kowé wis kokrebut lan kowé wis manggon ing kono,

² kowé madhahana apa waé sing kokundhuh dhisik dhéwé ana ing wakul, banjur gawanen menyang papan pangibadah sing wis kapilih déning Pangéran Allahmu.

³ Nemonana imam sing lagi tugas ana ing kono, karo kandhaa mengkéné, 'Kula keparenga matur dhateng Pangéran Allah kula, bilih kula sampun mlebet ing negari ingkang kajanjèkaken dhateng para leluhur badhé kaparingaken dhateng kita.'

⁴ Sawisé mengkono imam bakal nampani wakul mau saka tanganmu lan nyèlèhaké ing mesbèhé Pangéran Allahmu.

⁵ Kowé banjur kudu matur ing ngarsané Pangéran Allahmu mengkéné, 'Leluhur

kula menika tiyang Aram ingkang nglembara; tiyang neneka ingkang mboten gadhah griya. Menika sami mbekta kulawarganipun dhateng tanah Mesir lan sami manggèn ing ngriku. Nalika késah dhateng Mesir cacahipun namung sekedhik, nanging lajeng dados bangsa ingkang ageng lan kiyat.

⁶Wonten ing tanah Mesir kula sami dipun tindhes, kapurih nyambut-damel kados réncang tumbasan.

⁷Kula lajeng sami sesambat nyuwun tulung dhateng Pangéran, inggih Allahipun para leluhur kula. Panjenenganipun miyarsakaken pesambat kula sarta mirsa rekaos, kasisahan lan kasangsaran kula.

⁸Mila lajeng ngentas kula saking tanah Mesir, srana pangwaos lan kasektènipun. Lajeng ngawontenaken mujijat-mujijat sarta kaélok-an-kaélok-an, ngantos wonten kedadosan-kedadosan ingkang nggumunaken.

⁹Kula sedaya lajeng kabekta mriki lan kaparingan tanah ingkang subur, lubèr ing samukawis.

¹⁰Pramila samenika kula sowan nyaosaken dhateng Pangéran

pamedaling taneman, ingkang kula pethik rumiyin piyambak.'
Wakulmu banjur sèlèhna ana ing ngarsané Pangéran, lan sujud marang Panjenengané.

¹¹ Saosa sukur tumrap sakèhé rejeki, sing wis diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé lan brayatmu. Wong Lèwi lan wong manca sing ana ing tengahmu ajaken mèlu ing kraméan mau.

¹² Saben telung taun sepisan kowé nyaosna kurban prasepuluhan, yakuwi saprasepuluhé asilé panènanmu, kanggo wong Lèwi, wong manca, bocah lola lan para randha, temah ing saben kutha wong-wong mau padha nampa apa sing dibutuhaké kanggo uripé. Yèn wis mengkono,

¹³ banjur matura marang Pangéran, 'Saprasedasaning asilipun panènan kula menika kagungan Paduka; mboten wonten sekedhik kémawon ingkang kula simpen ing griya, sedaya sampun kula sukakaken dhateng tiyang Lèwi, tiyang manca, laré lola lan para randha, kados ingkang Paduka dhawuhaken dhateng kula. Mboten wonten dhawuh Paduka

bab prasedasan ingkang kula supèkaken setunggal kémawon.

¹⁴Mboten wonten ingkang kula elongi sekedhik kémawon lan kula tedha ing wanci kasisahan utawi kula bekta medal saking griya samasa kula ngleresi najis, lan inggih mboten wonten sekedhik kémawon ingkang kula anggé saos kurban kanggé tiyang pejah. Kula sampun ngèstokaken dhawuh Paduka sedaya, dhuh Pangéran; inggih sedaya dhawuh Paduka bab prasedasan, sampun kula lampahi.

¹⁵Saking dhampar Paduka ingkang suci ing swarga keparenga Paduka mirsani lan mberkahi umat Paduka Israèl; mugi mberkahi ugi negari ingkang subur lan lubèr ing samukawis menika, ingkang Paduka paringaken dhateng kula sedaya, nocogi kaliyan janji Paduka dhateng para leluhur kula.”

¹⁶”Ing dina iki Pangéran Allahmu paring dhawuh marang kowé kabèh supaya ngèstokaké dhawuhé. Lakonana dhawuhé kabèh klawan gumolongé atimu lan gumolongé nyawamu.

¹⁷Ing dina iki kowé wis ngakoni yèn Pangéran kuwi Allahmu. Kowé wis

padha janji arep mbangun-turut marang Panjenengané, lan nglakoni sakèhé dhawuhé.

¹⁸Ing dina iki Pangéran wis ngangkat kowé dadi umat kagungané, kaya janjiné marang kowé, lan Panjenengané ngersakaké supaya kowé ngèstokaké sakèhé dhawuhé.

¹⁹Pangéran bakal ndadèkaké kowé bangsa sing gedhé ngungkuli sakèhing bangsa-bangsa liyané sing dititahaké, temah kowé bakal padha dialem lan dihormati. Kowé bakal dadi umat kagungané Pangéran, cocog karo janjiné."

27 ¹Musa karo para penggedhéné bangsa Israèl banjur kandha karo bangsa mau, "Padha ngèstokna sakèhé dhawuh sing dakandharaké ing dina iki marang kowé.

²Samangsa kowé wis nyabrang ing Kali Yardèn, mlebu ing tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu, kowé ngedegna watu gedhé sawetara, lapisana dhempul.

³Banjur sakèhé dhawuh lan prenatal iki tulisen ing watu-watu mau. Yèn kowé wis mlebu ing tanah sing subur,

lubèr susu lan madu, kaya sing
dijanjèkaké Pangéran Allahmu marang
para leluhurmu,

⁴ lan tanah mau wis kokenggoni, banjur
munggaha ing Gunung Ébal. Watu-watu
mau degna ing pucuké gunung, banjur
dhempulen, kaya sing dakkandhakaké
mau.

⁵ Ing panggonan kono kowé ngedegna
mesbèh saka watu sing durung tau
digarap nganggo piranti wesi,

⁶ sebab saben mesbèh sing didegaké
kagem Pangéran Allahmu kudu digawé
saka watu wutuh lan ora kena ditatah.
Ana ing mesbèh kono kowé nyaosna
kurban-kurbanmu obongan.

⁷ Semono uga nyaosna sesaosanmu lan
mangana kurbanmu manasuka, sarta
kurban saos panuwunmu konjuk marang
Pangéran Allahmu, ana ing papan kono.

⁸ Watu-watu sing didhempul mau
tulisana saben tembungé dhawuh-
dhawuh kabèh, tulisen sing cetha."

⁹ Sawisé mengkono Musa bebarengan
karo para Imam Lèwi kandha marang
bangsa Israèl, "Para sedulur wong Israèl.
Padha rungokna lan gatèkna! Ing dina iki
kowé wis dadi umaté Pangéran Allahmu.

¹⁰ Mulané padha mbangun-turuta marang Pangéran lan nglakonana dhawuh-dhawuhé; kabèh sing dakandharaké marang kowé lakonana."

¹¹ Musa banjur kandha karo bangsa Israèl mengkéné,

¹² "Sawisé kowé nyabrang ing Kali Yardèn, taler Siméon, Lèwi, Yéhuda, Isakar, Yusuf lan Bènyamin kudu padha ngadeg ing Gunung Gérizim, yakuwi samasa berkah sing kanggo bangsa Israèl diucapaké.

¹³ Samasa paukuman sing diucapaké, taler Rubèn, Gad, Asyèr, Zébulon, Dhan lan Naftali kudu padha ngadeg ing Gunung Ébal.

¹⁴ Wong-wong Lèwi kudu ngucapaké tembung-tembung ing ngisor iki klawan swara sora, lan wong Israèl kudu mangsuli, 'Amin'.

¹⁵ Wong Lèwi ngucap, 'Nampaa paukuman wong sing gawé reca saka watu, kayu utawa barang pelikan, lan nyembah reca mau ing papan sing ndhelik. Gusti Allah sengit marang panyembah brahala!' Umat kabèh mangsuli, 'Amin!'.

¹⁶‘Nampaa paukumané Allah saben wong sing nyenyamah marang bapa utawa biyungé.’ ‘Amin!’

¹⁷‘Nampaa paukumané Allah saben wong sing ngelih watesé buminé pepadhané.’ ‘Amin!’

¹⁸‘Nampaa paukumané Allah wong sing nasaraké wong wuta.’ ‘Amin!’

¹⁹‘Nampaa paukumané Allah wong sing ngrampas wewenangé wong manca, bocah lola lan para randha.’ ‘Amin!’

²⁰‘Nampaa paukumané Allah saben wong sing ngina marang bapakné merga nuroni seliré bapakné.’ ‘Amin!’

²¹‘Nampaa paukumané Allah saben wong sing nuroni kéwan.’ ‘Amin!’

²²‘Nampaa paukumané Allah wong sing nuroni seduluré tunggal bapa lan biyung.’ ‘Amin!’

²³‘Nampaa paukumané Allah wong sing nuroni ibuné maratuwa.’ ‘Amin!’

²⁴‘Nampaa paukumané Allah wong sing matèni pepadhané ana ing papan sing ndhelik.’ ‘Amin!’

²⁵‘Nampaa paukumané Allah wong sing nampani besel kanggo matèni wong sing ora salah.’ ‘Amin!’

²⁶ 'Nampaa paukumané Allah kabèh wong sing ora nglakoni dhawuhé Allah lan piwulangé.' 'Amin!'"

28 ¹ "Yèn kowé padha mbangun-turut marang Pangéran Allahmu lan setya nglakoni sakèhé dhawuh sing diparingaké marang kowé ing dina iki, Allah bakal ndadèkaké kowé bangsa gedhé, ngungkuli bangsa-bangsa liyané ing jagad.

² Mbangun-turuta marang Pangéran Allahmu, temah berkah ing ngisor iki bakal kaparingaké marang kowé:

³ Allah bakal mberkahi kutha-kutha lan palemahanmu.

⁴ Allah bakal mberkahi kowé kabèh, mula turunmu dadi akèh, panènmu turah-turah, sapi lan wedhusmu dadi pirang-pirang.

⁵ Allah bakal mberkahi panènmu gandum lan sarupaning pangan sing kokgawé saka gandum mau.

⁶ Allah bakal mberkahi sakèhé penggawému.

⁷ Yèn kowé diserang ing mungsuh, Allah bakal ngulungaké mungsuhmu marang kowé. Enggoné nglurugi kowé metu

dalan siji, nanging bakal keplayu metu dalan pirang-pirang.

⁸ Pangéran Allahmu bakal mberkahi pegawéanmu lan ngebaki gandum lumbung-lumbungmu. Panjenengané bakal mberkahi kowé ing tanah sing diparingaké marang kowé.

⁹ Yèn kowé mbangun-turut marang Pangéran Allahmu lan netepi sakèhé dhawuhé, kowé bakal dadi umaté piyambak, kaya sing dijanjèkaké.

¹⁰ Temah bangsa-bangsa ing bumi bakal weruh yèn kowé wis kapilih déning Allah dadi umaté piyambak, lan bangsa-bangsa mau bakal padha ngajèni marang kowé.

¹¹ Kowé bakal diparingi anak akèh. Raja-kayamu bakal dadi akèh lan panènmu turah-turah ana ing tanah sing dijanjèkaké déning Allah marang leluhurmu kanggo kowé.

¹² Allah bakal maringaké udan manut mangsané saka simpenané ing langit nganti lubèr-lubèr. Panjenengané bakal mberkahi sakèhé pegawéanmu, nganti kowé bisa motangaké marang bangsa akèh, nanging kowé dhéwé bakal ora nganti utang.

¹³ Pangéran Allahmu bakal ndadèkaké kowé pemimpiné bangsa-bangsa, lan dudu pembantuné. Yèn kowé setya nglakoni dhawuhé Allah, sing dakandharaké ing dina iki, kowé selawasé bakal olèh kalubèran, lan mesthi olèh asil.

¹⁴ Nanging aja pisan-pisan nyepèlèkaké dhawuh-dhawuhé Allah, senajan apa waé alesané. Lan aja pisan-pisan nyembah sarta ngabekti marang brahala-brahala."

¹⁵ "Nanging yèn kowé padha mbangkang marang Pangéran Allahmu lan ora nglakoni klawan setya sakèhé dhawuh lan prenatalé sing dakandharaké ing dina iki, kowé bakal nampa paukuman sing mengkéné:

¹⁶ Kutha-kuthamu lan palemahanmu bakal kena ing laknaté Allah.

¹⁷ Panènan gandum lan panganmu sing kagawé saka gandum bakal kena paukumané Allah.

¹⁸ Kowé dhéwé bakal nampa paukumané Allah, mula anak-anakmu bakal sethithik, semono uga panènanmu lan raja-kayamu.

¹⁹ Sakèhé penggawému bakal kena paukuman.

²⁰ Allah bakal nekakaké paukuman, karusakan lan bebendu marang sarupané penggawému, mula ora let suwé kowé bakal ditumpes sirna.

²¹ Kowé bakal diukum nganggo pageblug bola-bali, temah siji waé ora ana sing kari ana ing tanah sing kokenggoni, sing saiki arep diparingaké marang kowé.

²² Allah bakal nekakaké lelara nular rupa-rupa, lelara abuh lan lelara panas. Panjenengané bakal nekakaké mangsa ketiga dawa lan angin panas sing mbrangas tanduran, nganti panènanmu wurung. Karusakan bakal ora lèrèn-lèrèn nekani kowé, nganti kowé padha mati kabèh.

²³ Bakal ora ana udan lan lemahmu bakal dadi atos kaya watu.

²⁴ Allah ora bakal nekakaké udan banyu, nanging udan awu lan udan pasir nganti kowé tumpes kabèh.

²⁵ Yèn kowé mbangkang marang Pangéran Allahmu kowé bakal ditelukaké déning mungsuh-mungsuhmu. Olèhmu nglurugi perang mungsuhmu metu dalam siji, nanging enggonmu keplayu bakal sumebar tekan endi-endi. Para bangsa

ing bumi bakal padha kagèt ndeleng apa sing kokalami.

²⁶ Kowé bakal mati pating gléthak lan jisimmu bakal dipangan déning manuk-manuk lan kéwan galak, lan ora ana wong siji waé sing nggusah kéwan-kéwan mau.

²⁷ Allah bakal ngukum kowé srana memala wudun, kaya nalika ngukum wong Mesir. Awakmu sekojur bakal benyinyihen lan gudhigen, lan ora kena diwarasaké.

²⁸ Allah bakal gawé kowé gugup, wuta lan bingung.

²⁹ Ing wayah awan padhang nranthang kowé bakal mak-makan kaya wong wuta, ora nemokaké dalan. Pegawéan apa waé sing kokcekel bakal ora ana asilé. Kowé bakal ditindhes lan dirampog ora lèrèn-lèrèn, lan ora ana wong siji waé sing teka nulungi kowé.

³⁰ Yèn kowé ora netepi dhawuhé Pangéran Allahmu, kowé bakal macangaké anakmu, nanging wong liya sing bakal ngawini pacangané. Kowé bakal ngedegaké omah, nanging wong liya sing bakal ngenggoni. Kowé bakal

gawé kebon anggur, nanging ora mangan wohé.

³¹ Sapimu bakal disembelèh wong ing ngarepmu, nanging kowé bakal ora mangan dagingé senajan mung sethithik waé. Kuldi-kuldimu bakal digiring wong digawa lunga, nanging kowé mung bakal bisa ndelengaké waé, lan rajakayamu bakal ora dibalèkaké menèh marang kowé. Wedhus-wedhusmu bakal diulungaké marang mungsuh-mungsuhmu, lan ora ana wong siji waé sing teka mitulungi kowé.

³² Ana ing ngarepé mripatmu anak-anakmu lanang lan wadon bakal diulungaké dadi batur-tukon marang wong manca. Saben dina kowé bakal nggolèki anak-anakmu, nanging tanpa guna, merga ora bakal padha bali.

³³ Bangsa manca bakal ngrampas asilé panènanmu kabèh sing koktandur kanthi ngrekasa, nanging kowé dhéwé bakal ora nampa apa-apa kejaba panindhes lan panganiaya sing ora lèrèn-lèrèn.

³⁴ Kowé bakal dadi ngengleng merga kasangsaranmu.

³⁵ Allah bakal gawé sikilmu sekojur padha benyinyihen lan lara banget,

mangka ora bisa mari. Awakmu bakal kebak wudun, saka tlapakan tekan mbun-mbunan.

³⁶Yèn kowé ora padha mbangun-turut marang Pangéran Allahmu, kowé lan rajamu bakal diboyong déning Pangéran Allahmu menyang negara manca, sing durung tau dienggoni déning para leluhurmu. Ana ing kana kowé bakal nyembah marang brahala-brahala, sing digawé saka kayu utawa watu.

³⁷Ing endi waé parané enggonmu disebar déning Allah, wong-wong bakal padha kagèt ndeleng lelakonmu; kowé bakal padha dipoyoki lan dienggo geguyon.

³⁸Akèh wiji sing bakal koksebar, nanging pemetuné mung sethithik, merga tanduranmu bakal dipangan walang.

³⁹Kowé bakal gawé kebon anggur lan kokrumati, nanging ora bakal methik wohé utawa ngombé peresané, merga wité anggur bakal entèk dipangan cacing.

⁴⁰Wit zaitun bakal tuwuh ing ngendi-endi ing tanahmu, nanging wohé bakal

padha gogrog, nganti kowé padha ora olèh lengané.

⁴¹ Kowé bakal duwé anak lanang lan wadon, nanging bakal padha dadi tawanan perang, kowé bakal kélangan anak-anakmu mau.

⁴² Wit-witanmu lan tanduranmu bakal entèk dipangan ama.

⁴³ Wong manca sing manggon ing tengahmu bakal saya gedhé pangwasané, nanging kawibawanmu déné bakal saya suda.

⁴⁴ Wong-wong manca mau bakal padha dadi sugih nganti bisa motangaké marang kowé. Nanging kowé dhéwé bakal ora duwé apa-apa sing bisa kokutangaké marang dhèwèké. Wekasané wong-wong mau malah bakal njajah marang kowé.

⁴⁵ Sakèhé paukuman iki bakal koksangga lan tansah kokrasakaké nganti kowé tumpes kabèh, merga kowé ora mbangun-turut marang Pangéran Allahmu lan ora netepi dhawuh-dhawuhé sing wis diparingaké marang kowé.

⁴⁶ Sarupané kasangsaran kuwi wujudé paukumané Allah marang kowé lan anak-turunmu ing selawas-lawasé.

⁴⁷ Kowé wis diberkahi déning Allah ing sabarang prekara, nanging kowé ora gelem ngabdi marang Panjenengané kanthi bungah lan éklasing ati.

⁴⁸ Mulané kowé kudu ngabdi marang mungsuh-mungsuh, sing diutus déning Allah nekani lan ngalahaké kowé. Kowé bakal padha ngalami larang sandhang lan larang pangan, sarta kekurangan banyu, malah kekurangan samubarang. Allah bakal nindhes kowé tanpa wales nganti kowé tumpes kabèh.

⁴⁹ Sawijining bangsa sing basané ora kokngertèni bakal ditekakaké déning Allah saka pojoké bumi supaya nglurug perang nglawan kowé. Kowé bakal disamber déning bangsa mau kaya penyamberé manuk garudha.

⁵⁰ Bangsa kuwi ambek siya lan ora bakal melasi sapa waé, dadi tuwa utawa nom.

⁵¹ Bangsa mau sing bakal ngentèkaké raja-kayamu lan panènanmu. Ora ana sing diturahaké kanggo kowé, iya sing rupa gandum, anggur, lenga zaitun, sapi utawa wedhus, nganthi kowé bakal padha mati kaliren.

⁵² Saben kutha ing tanah sing bakal diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé, bakal digempur; témbok-témboké sing dhuwur lan sing koksentosani nganggo bètèng-bètèng sing kokendel-endelaké bakal padha rubuh.

⁵³ Sajroné mungsuh-mungsuhmu ngepung kutha-kuthamu kowé bakal semplah merga kaliren, nganti kowé bakal padha mangan anakmu dhéwé, sing diparingaké déning Pangéran Allah marang kowé.

⁵⁴ Tekan para priyayi sing budiné luhur pisan bakal nglokro atiné selawasé kuthané dikepung déning mungsuh. Saking nglokroning atiné bakal padha mangan anaké dhéwé, merga ora ana pangan liyané. Seduluré, bojoné lan anak-anaké sing isih padha urip ora ana sing dibagèhi, sethithik waé ora.

⁵⁵ (28:54)

⁵⁶ Malah para putri kaum ningrat sing luhur dhéwé bebudèné lan saking sugihé nganti menyanga endi waé, ora tau mlaku dharat, iya nindakaké sing mengkono. Yèn mungsuh lagi ngepung kuthané, para putri mau

merga saka kaliren lan kentèkan nalar, meneng-menengan nuli padha mangan bayiné sing lagi lair saari-ariné pisan. Sing lanang lan anak-anaké ora ana sing dibagèhi; kabèh dientèkaké dhéwé.

⁵⁷ (28:56)

⁵⁸ Yèn kowé ora netepi sakèhé piwulangé Pangéran Allahmu sing katulis ing Kitab iki, lan ora ngormati asmané Pangéran Allahmu sing mulya lan nggumunaké kuwi,

⁵⁹ Allah bakal nekakaké marang kowé lan anak-anakmu lelara rupa-rupa sing ora kena ditambahi, lan pageblug-pageblug sing ora kena disirep.

⁶⁰ Lelara-lelara sing nggegirisi, sing dialami déning wong Mesir, bakal koksandhang, lan kowé bakal ora bisa waras menèh.

⁶¹ Allah bakal nekakaké uga lelara rupa-rupa lan pageblug rupa-rupa sing ora katulis ing Kitab Angger-anggeré Allah. Kowé banjur bakal katumpes.

⁶² Senajan bangsamu cacahé kaya lintang ing langit, kekarèné sing urip bakal mung kari sethithik, merga kowé

ora mbangun-turut marang Pangéran Allahmu.

⁶³ Padha kaya ing mauné Allah rena penggalihé paring kemakmuran marang kowé lan ngakèhaké cacahmu, kaya mengkono uga Allah bakal rena penggalihé ngrusak lan numpes marang kowé, nganti kowé bakal kabedhol saka tanah sing ora suwé menèh bakal kokrebut lan kokenggoni kuwi.

⁶⁴ Allah bakal mbuyaraké kowé ana ing antarané bangsa-bangsa, saka pojoké bumi siji tekan pojok liyané. Ana ing kana kowé bakal padha nyembah brahala sing digawé saka kayu utawa watu, brahala-brahala sing biyèn-biyèné ora tau koksembah lan disembah déning leluhurmu.

⁶⁵ Ana ing ngendi waé kowé bakal ora nemu katentreman, lan ora ana panggonan sing kena kokarani dadi duwèkmu. Allah bakal gawé atimu tansah geter, tanpa pengarep-arep lan nglokro.

⁶⁶ Uripmu bakal tansah kaancam déning bebaya. Rina wengi atimu bakal miris, lan kowé bakal dioyak-oyak déning rasa wedi merga rumangsa arep dipatèni.

⁶⁷Yèn weruh apa waé, atimu bakal tansah dheg-dhegan. Yèn ésuk kowé ngarep-arep énggal wengia, lan yèn wengi kowé ngarep-arep énggal ésuka.

⁶⁸Allah bakal mbalèkaké kowé menyang tanah Mesir nunggang prau, kaya kandhaku biyèn, supaya kowé aja ndeleng menèh dalan sing tau kokliwati. Ana ing tanah Mesir kowé bakal nawakaké awakmu dhéwé dadi batur-tukoné mungsuhmu, nanging ora ana sing gelem nuku."

29 ¹Iki prejanjiané Musa karo bangsa Israèl merga saka dhawuhé Allah, nalika padha ana ing tanah Moab. Prejanjian mau ditambahaké ing prejanjian sing biyèn dianakaké déning Gusti Allah karo wong Israèl, nalika ana ing Gunung Sinai.

²Musa nglumpukaké wong Israèl kabèh lan kandha mengkéné, "Kowé wis padha ndeleng lan nyipati dhéwé pendamelé Allah marang rajané wong Mesir, para punggawa lan rakyaté kabèh.

³Semono uga kowé wis weruh pangrusak sing nggumunaké, mujijat-mujijat lan kaélok-an-kaélok-an sing ditindakaké déning Allah.

⁴ Nanging tekan sepréné Panjenengané durung mbukak nalarmu nganti ngerti apa kersané lan apa preluné kowé ngalami kuwi mau kabèh.

⁵ Patang puluh taun lawasé Allah ngirid lakumu ing segara wedhi, éwasemono sandhanganmu ora nganti lungset lan sandhalmu ora nganti amoh.

⁶ Kowé ora duwé roti sing kokpangan, utawa anggur sing kokombé, nanging Allah nyekapi sarupané kebutuhanmu, supaya kowé ngerti yèn Panjenengané kuwi Allah.

⁷ Lan nalika kita tekan kéné, Raja Sihon lan Raja Og nglurugi perang. Nanging padha kita kalahaké,

⁸ tanahé kita rebut lan kita edum antarané taler Rubèn lan taler Gad, lan sapérangané taler Manasyè.

⁹ Mulané kowé padha netepana surasané prejanjian iki kabèh kanthi setya, supaya olèh gawé ing samubarang sing koklakoni.

¹⁰ Ing dina iki kowé kabèh padha ngadeg ana ing ngarsané Pangéran Allahmu, para penggedhé, para hakim lan para sénapati, dalah para pinituwamu, sarta para umat kabèh, wong lanang,

¹¹wong wadon lan anak-anakmu, dalah wong manca sing manggon ing antaramu, sing padha negor kayu lan amèk banyu kanggo kowé.

¹²Ing dina iki kowé kabèh padha nglumpuk ing kéné arep nampa wohing prejanjian sing dianakaké déning Pangéran Allahmu karo kowé, lan nampa kuwajiban-kuwajibanmu.

¹³Srana prejanjian iki Allah kersa ngresmekaké kowé dadi umaté lan Panjenengané dadi Allahmu, miturut janjiné marang kowé lan marang para leluhurmu Abraham, Iskak lan Yakub.

¹⁴Prejanjian iki lan kuwajiban-kuwajiban sing kasebut ing kono kuwi ora dianakaké déning Allah karo kowé dhéwé,

¹⁵nanging iya karo kita kabèh sing ana ing kéné ing dina iki sing padha ngadeg ana ing ngarsané, lan karo anak-turun kita sing durung padha lair.

¹⁶Kowé isih padha kèlingan bab nasib kita ing tanah Mesir lan kepriyé rasané liwat ing tengahé bangsa-bangsa sing tanahé padha kokambah.

¹⁷Kowé wis padha ndeleng reca-reca sing njijiki, sesembahané bangsa-bangsa

mau, reca-reca sing digawé saka kayu, watu, slaka lan emas.

¹⁸ Mulané sing prayitna, aja nganti ana wong siji waé panunggalanmu, lanang utawa wadon, brayat utawa taler sing ana ing kéné, ninggal marang Pangéran Allahmu lan nyembah marang brahalané bangsa-bangsa liya. Penggawé sing mengkono mau bakal padha karo oyod sing tuwuh dadi tanduran sing pait lan isi racun.

¹⁹ Aja ana wong sing ing dina iki ngadeg ing kéné lan krungu pepundhutan sing keras mau duwé pikiran yèn nasibé selawasé bakal becik, senajan atiné wangkal lan gawé dosa. Sing mengkono bakal gawé rusakmu kabèh, iya wong sing ala utawa sing becik.

²⁰ Allah ora bakal ngapura wong sing kaya mengkono. Malah dukané bakal ngalad-alad, mbrangas wong kuwi lan sakèhé paukuman sing katulis ing Kitab iki bakal tumiba marang wong mau, nganti wongé tumpes babar-pisan.

²¹ Wong mau bakal didadèkaké pepéling kanggo wong Israèl kabèh. Wong kuwi bakal ketiban paukuman, nocogi karo paukuman sing kasebut ing

prejanjian, sing kamot ing Kitab iki, Kitab Angger-anggeré Allah.

²² Mbésuk anak-turunmu lan wong manca saka negara-negara adoh bakal padha weruh karusakan-karusakan lan kasangsaran sing ditekakaké déning Allah ana ing tanahmu.

²³ Pategalanmu bakal dadi palemahan cengkar, ketutupan lirang lan uyah. Ora bakal kena ditanduri apa-apa, dalah suket pisan bakal ora bisa thukul ana ing kana. Tanahmu bakal padha kutha-kutha Sodom lan Gomora, Admah lan Zéboim sing padha diwalik déning Allah, nalika dukané ngalad-alad.

²⁴ Wong sajadad bakal padha takon, 'Yagéné Allah koknindakaké mengkono marang tanahé bangsa kuwi? Yagéné kokdukané nganti semono?'

²⁵ Ing kono bakal ana sing ngucap, 'Merga umaté Allah wis ninggal marang prejanjian sing padha dianakaké karo Pangéran, Allahé leluhuré, nalika Panjenengané ngirid bangsa mau metu saka tanah Mesir.

²⁶ Bangsa kuwi nyembah marang brahala-brahala sing durung tau disembah, mangka Allah wis ora

marengaké bangsa mau nyembah marang brahala.

²⁷ Mulané dukané Allah mulad-mulad marang umaté, lan nekakaké sakèhé paukuman ing tanah kono, sing katulis ing Kitab iki.

²⁸ Paukumané Allah murub makantar-kantar. Lan sajroning dukané mau mbedhol bangsa Israèl saka panggonané, dibuwang menyang negara manca, lan tekan sepréné padha ana ing kana.'

²⁹ Ana prekara sawetara sing digawé rahasia déning Allah lan ora disumurupaké marang kita, nanging dhawuhé wis diandharaké; mulané kita lan anak-turun kita kudu netepi sakèhé dhawuh mau ing selawas-lawasé."

30¹ "Saiki kowé milih berkah apa paukuman. Yèn paukuman mau kabèh wis nekani kowé lan kowé urip ing antarané bangsa-bangsa manca, panggonanmu disebar déning Allah, kowé bakal kèlingan karo pilihan sing dakadhepaké marang kowé iki.

² Yèn kowé lan anak-turunmu padha bali ngabekti marang Allah, lan nglakoni kanthi mantep sakèhé dhawuh sing diparingaké marang kowé ing dina iki,

³ Pangéran Allahmu bakal tuwuh welasé marang kowé. Kowé bakal dibalèkaké menèh saka ing antarané bangsa-bangsa panggonanmu disebar, lan kowé bakal didadèkaké bangsa sing sarwa ora kekurangan.

⁴ Malah senajan panggonanmu pating slebar tekan ing pojoké bumi sing adoh pisan, Pangéran Allahmu bakal nglumpukaké kowé, kagawa bali menèh.

⁵ Kowé bakal ngwasani menèh tanah sing biyèn dienggoni déning para leluhurmu. Malah kowé bakal digawé luwih sugih lan cacahmu digawé luwih gedhé ketimbang karo jamané leluhurmu.

⁶ Kowé lan anak-turunmu bakal diparingi ati kang mbangun-turut, temah kowé bakal tresna marang Pangéran Allahmu klawan gumolonging ati lan bakal tetep manggon ing tanahmu kono.

⁷ Paukuman-paukuman bakal ditibakaké marang mungsuh-mungsuhmu sing padha sengit lan padha nindhes marang kowé.

⁸ Kowé bakal mbangun-turut menèh marang Allah lan nglakoni sakèhé

dhawuh sing diparingaké marang kowé ing dina iki.

⁹Allah bakal mberkahi sarupaning penggawému. Kowé bakal diparingi anak lan raja-kaya akèh. Palemahanmu bakal metokaké asil akèh banget. Kanthi renaning penggalih Allah bakal ndadèkaké kowé sarwa ora kekurangan, kaya nalika Panjenengané klawan renaning penggalih mberkahi marang para leluhurmu.

¹⁰Nanging kowé kudu mbangun-turut marang Allah lan nglakoni sakèhing dhawuhé sing ditulis ana ing Kitab iki, Kitab Angger-anggeré Allah. Kowé kudu mratobat kanthi éklasing ati.

¹¹Dhawuh sing dakandharaké marang kowé ing dina iki ora pati angèl utawa ora mokal dilakoni.

¹²Panggonané ora ana ing langit, mula kowé ora susah takon, 'Sapa sing bakal munggah mrana lan ngedhunaké kanggo kita, supaya kita bisa ngrungokaké lan nglakoni dhawuhé?'

¹³Panggonané uga ora ana ing sabranging segara, temah kowé prelu takon, 'Sapa sing bakal nyabrang ing segara njupuk kanggo kita, supaya

kita bisa ngrungokaké lan nglakoni dhawuhé?’

¹⁴Ora, dhawuh kuwi ana ing kéné. Kena kokdeleng lan kokturun, mulané lakonana saiki uga.

¹⁵Ing dina iki milih: sing becik, apa sing ala; milih mati apa milih urip.

¹⁶Yèn kowé tresna marang Pangéran Allahmu lan mbangun-turut marang Panjenengané, sarta nglakoni sakèhé dhawuhé sing dakandharaké ing dina iki marang kowé, kowé bakal sugih banget lan dadi bangsa gedhé. Pangéran Allahmu bakal mberkahi kowé ing tanah sing ora suwé menèh bakal kokenggoni.

¹⁷Nanging yèn kowé ora mbangun-turut lan ora ngèstokaké, malah gelem disasaraké nyembah marang brahala-brahala.

¹⁸Élinga, kowé wis dakélingaké ing dina iki. Umurmu bakal ora dawa ana ing tanah ing sabrangé Kali Yardèn, sing ora suwé menèh bakal kokrebut.

¹⁹Saiki kowé milih seneng urip apa seneng mati, berkah apa paukuman. Langit lan bumi dakdadèkaké seksi ing ngatasé putusanmu. Milih urip.

²⁰Tresnaa marang Pangéran Allahmu, mbangun-turuta lan manuta marang Panjenengané, mula kowé lan anak-turunmu bakal diparingi umur dawa ing tanah sing dijanjèkaké déning Allah marang leluhurmu, Abraham, Iskak lan Yakub."

31 ¹Musa nerusaké piwelingé marang bangsa Israèl, mengkéné,
²"Umurku saiki wis satus rong puluh taun lan wis ora bisa ngirid kowé menèh. Kejaba saka kuwi Gusti Allah wis ngandika karo aku, yèn aku ora bakal nyabrang Kali Yardèn.

³Pangéran Allahmu piyambak bakal tindak ing ngarepmu lan numpes bangsa-bangsa sing manggon ing kana, nganti kowé bisa ngrebut tanahé. Yosua bakal dadi pemimpinmu, kaya sing dingandikakaké déning Gusti Allah.

⁴Allah bakal numpes bangsa-bangsa mau, kaya enggoné numpes Sihon lan Og, para rajané wong Amori, sarta nggempur negarané.

⁵Allah bakal ngulungaké bangsa-bangsa mau ing tanganmu, banjur tindakna kaya sing dakwelingaké marang kowé.

⁶ Sing gedhé pengandemu lan sing kendel! Aja wedi karo bangsa-bangsa kuwi! Pangéran Allahmu ana ing sisihmu. Kowé bakal ora ditégakaké lan ora ditilar."

⁷ Musa banjur nimbali Yosua, lan ana ing ngarepé bangsa Israèl kabèh Musa kandha, "Yosua, sing gedhé pengandemu lan sing kendel! Kowé sing bakal ngirid bangsa iki ngrebut tanah sing wis dijanjèkaké déning Allah marang para leluhuré.

⁸ Allah piyambak bakal nuntun kowé lan ana ing sisihmu. Panjenengané ora bakal négakaké kowé lan ora bakal nilar kowé. Mulané aja wedi utawa nglokro atimu."

⁹ Musa banjur nulis Angger-anggeré Allah, diwènèhaké marang para imam lan marang para pinituwané bangsa Israèl.

¹⁰ Padha didhawuhi mengkéné, "Pendhak pitung taun sepisan, yèn mbeneri Riaya Tarub Godhong, ing Taun Yobèl, Kitab iki kudu kokwaca sing sora.

¹¹ Wacakna yèn wong-wong Israèl mau lagi nglumpuk nyembah sujud marang Allah ing papan ibadah sing wis ditemtokaké.

¹² Wong lanang, wong wadon, bocah-bocah lan wong manca sing manggon ing kutha-kuthamu padha klumpukna, supaya ngrungokaké lan sinau ngormati marang Pangéran, sarta nglakoni piwulangé klawan setya.

¹³ Srana mengkono bakal padha sinau netepi dhawuhé Allah selawasé padha manggon ing tanah ing sabrangé Kali Yordèn, sing ora suwé menèh bakal kokrebut."

¹⁴ Sawisé mengkono Gusti Allah banjur ngandika marang Musa, "Uripmu wis ora suwé menèh. Yosua timbalana mréné, ajaken sowan ing Kémah Palenggahané Allah, supaya nampani pituduh-pituduh-Ku." Musa lan Yosua banjur padha sowan ing Kémah Suci.

¹⁵ Gusti Allah ngetingal ana ing tugu méga, ing sacedhaké lawanging Kémah.

¹⁶ Pangandikané marang Musa, "Ora suwé menèh kowé bakal mati. Sapungkurmu Israèl bakal ninggal marang Aku lan mblénjani prejanjiané karo Aku. Israèl bakal padha ninggal Aku lan nyembah marang brahala-brahala, sing disembah déning bangsa-bangsa

ing tanah sing ora suwé menèh bakal padha direbut.

¹⁷Yèn wis mengkono Aku bakal duka banget. Bangsa mau bakal Daktinggal, temah bakal ketekan kasangsaran lan bebaya rupa-rupa, nganti ludhes. Sawisé mengkono banjur lagi padha ngerti yèn kedadéan mau kabèh merga Aku, Pangéran Allahé, ora nunggal karo dhèwèké.

¹⁸Ing dina kuwi Aku ora arep mitulungi, merga bangsa mau wis nglakoni duraka gedhé, merga wis padha nyembah marang brahala-brahala.

¹⁹Saiki kekidungan iki tulisen. Wulangna marang bangsa Israèl, supaya dadia pepéling.

²⁰Bangsa iki bakal Dakirid mlebu ing tanah sing subur, kaya janji-Ku marang para leluhuré. Ing tanah kono uripé bakal ayem lan sarwa kecukupan. Nanging sawisé mengkono bakal padha mbalik lan padha nyembah marang brahala-brahala. Bakal padha ninggal marang Aku lan mblénjani prejanjian-Ku,

²¹mula bakal ketekan kasangsaran lan bebaya werna-werna. Nanging kidung iki bakal tansah dikidungaké, kanggo

melèhaké dhèwèkné. Malah saiki iki, sadurungé Dakirid mlebu ing tanah sing Dakjanjèkaké, Aku wis ngerti apa sing dadi krenteging atiné."

²²Ing dina kuwi uga Musa nulis kekidungan mau, banjur diwarahaké marang bangsa Israèl.

²³Gusti Allah banjur ngandika marang Yosua bin Nun mengkéné, "Kowé ngandela lan sing kendel, Yosua! Kowé bakal ngirid bangsa Israèl mlebu ing tanah, sing Dakjanjèkaké marang leluhuré, lan Aku bakal ana ing sisihmu."

²⁴Musa banjur nulis Angger-anggeré Allah ana ing Kitab. Penulisé klawan tлити, supaya aja ana sing kliwatan.

²⁵Sawisé rampung banjur kandha karo para imam turun-Lèwi, sing dipasrahi ngurusi Pethi Prejanjian,

²⁶"Kitab Angger-angger Allah iki tampanana lan dèkèkna ing sisihé Pethi Prejanjiané Pangéran Allahmu, supaya dadia paseksi kanggo kowé, umat kagungané.

²⁷Aku ngerti yèn kowé kuwi bangsa sing wangkal lan seneng brontak. Saiki waé, selaginé aku isih urip, kowé gawéné

brontak, apa menèh mengko yèn aku wis mati.

²⁸ Wis, saiki klumpukna para pinituwa, para penggedhé lan para sénapati ana ing ngarepku kéné, supaya bisa dakpituturi. Langit lan bumi dakdadèkaké seksi ing ngatasé bangsa iki.

²⁹ Aku ngerti yèn sapungkurku, wong-wong iki bakal malik dadi wong duraka lan nampik marang piwulang sing wis dakwulangaké marang dhèwèké. Mulané mbésuk bakal padha ketekan kasangsaran, merga wis padha njalari dukané Allah srana nerak angger-anggeré."

³⁰ Musa banjur ngucapaké kekidungan iki nganti satamaté. Déné bangsa Israèl kabèh padha ngrungokaké.

32 ¹ "Hé langit, rungokna kidungku; lan bumi, tilingna swaraku!

² Piwulangku digawa udan temurun lan tumètès kaya ebum. Dikaya udan deres nelesi pasuketan, sarta nyirami thethukulan.

³ Allah élok Asmané, wartakna kaluhurané.

⁴ Allah adil sapangrèhé. Sampurna dalané, gedhé piwelasé. Bètèng kang

setya, bisa diandelaké, ora mblénjani ing selawasé.

⁵ Nanging kowé bangsa kang ora setya, ora pantes disebuta putra.

⁶ Bangsa gemblung kang keblinger, tanpa budi lan kuminter. Apa pemalesmu marang Allah, Ramamu lan Ramané sakèhé tumitah? Kowé digemblèng dadi bangsa, digawé gedhé lan prakosa.

⁷ Élinga jaman kepungkur, jamané para leluhur. Takona bapak-bapakmu, seksiné lelakon mau.

⁸ Kang Mahaluhur mandumi lemah, kang kokenggo ngedegi omah. Saben taler ditemtokaké watesé, Allah piyambak jumeneng Ratuné.

⁹ Bani Yakub lan anak-turuné dipilih dadi umaté.

¹⁰ Ditemu nalika lagi nglembara, ing panggonan cengkar lan nistha. Direksa lan dirimat kaya maniking mripat.

¹¹ Kaya garudha marahi mabur anaké, disangga klawan swiwiné. Mengkono Israèl direksa Allah, supaya slamet lan sumarah.

¹² Allah piyambak ngirid bangsané, tanpa déwa, brahala lan pepadhané.

¹³ Umaté manggon ing pegunungan, zaitun tuwuh ana ing padhasan. Padha mangan gandum ora kurang, ngombé madu ing selaning karang.

¹⁴ Raja-kayané becik dhéwé, turah-turah susuné, gandum lan angguré tanpa tandhing rasané.

¹⁵ Umaté Allah mula sugih, nanging duraka. Allahé ditampik, milih brahala. Padha lemu ginuk-ginuk, dhasar karem mangan. Pangéran Allahé dianggep sandhungan.

¹⁶ Padha nyembah reca, temah Allah bentèr galihé, duka merga durakaning umaté.

¹⁷ Déwa-déwa disaosi kurban sukur, brahala kang disengit: déning para leluhuré padha dibektèni.

¹⁸ Allah, Juru Slamet dirèmèhaké, kang paring urip ora digapé.

¹⁹ Pirsane klakuané umaté Allah duka, bentèr galihé.

²⁰ Dhawuhé, 'Bangsa wangkal, ora setya, bakal ngundhuh wohing piala.'

²¹ Reca kang dipuja, gawé Aku duka, bentèr ing galih, pirsane brahala, kang dudu Allah disembah-sembah. Bangsa

liya bakal Dakenggo nenangi kumèrèné
umat gemblung kang keblinger uripé.

²² Duka-Ku kaya geni makantar-kantar,
bumi sapametuné bakal Dakbakar,
kuburan-kuburan dadi karang-abang,
dhasaring gunung dadi abang mbranang.

²³ Matumpuk-tumpuk bebaya kang
nekani, umat-Ku Daklawan nganggo
panah mematèni.

²⁴ Lara panas lan larang pangan
nekakaké pati, pirang-pirang tur
nggegirisi. Kéwan galak saka ing
endi-endi, ula mandi njalari akèh pepati.

²⁵ Perang lan pagiris ngancam sedalan-
dalan, kang nèng omah mèlu ketaman.
Jaka lan prawan padha mati, bayi lan
kaki-kaki ora kari.

²⁶ Bakal Daktumpes bangsa iki, ilang
tilasé ana ing bumi.

²⁷ Nanging si mungsuh aja
gumunggung, rumangsané karosané
kang gawé rampung. Merga ora ana liya,
Aku dhéwé kang makarya.

²⁸ Israèl, bangsa kang tanpa budi,
kélangan kawruh sejati.

²⁹ Ora ngerti sebabé kalah, ora nitèni
kersané Allah.

³⁰ Wongé sèwu kalah karo wong siji, mungsuh loro ngoyak wong sekethi.^s Merga Israèl ditégakaké Allahé, Pangéran nilar umaté.

³¹ Mungsuhé Israèl ngrumangsani, brahalané ora sekti ditandhing karo Allah kang sejati.

³² Mungsuhé Israèl durakané kaya Sodom lan Gomora, kaya anggur, wohé pait ngemu wisa.

³³ Peresané anggur yèn diombé, wisa naga iku satemené.

³⁴ Allah ora lali mungsuh lan penggawéné dititèni, ditandho paukumané, diwales ing mangsané.

³⁵ Dinané paukuman wis ditemtokaké, piwalesé Allah ditamakaké. Ing dina iku mungsuh nggloyor tiba dhéwé, remuk, lebur manut pepesthèné.

³⁶ Allah nuli rawuh, runtuh welasé bali ngasihi umaté, bareng pirsang bangsané tanpa daya, merga kentèkan tenaga.

³⁷ Allah bakal ndangu umaté, 'Endi brahala kang kokendelaké?'

³⁸ Wis kokpakani kurban gajih sembelèhan, kokombèni anggur pilihan.

^ssekethi: sedasa èwu.

Supaya iku kang nulung, tekakna tumuli, ngentas kowé saiki.

³⁹ Mung Aku, Aku dhéwé, Allah sejatiné; ora ana Allah liyané. Aku kang matèni, Aku kang nguripaké. Aku kang natoni, Aku kang marasaké. Yèn Aku ngadili, wong ora bisa ngluwari.

⁴⁰ Aku kang sipat Gesang, Aku Allah, asta-Ku Dakangkat ngucapaké sumpah.

⁴¹ Pedhang-Ku mengkilap, wis Dakasah, siaga ngukum sapa kang salah. Mungsuh-Ku Dakwales tanpa welas, kang sengit karo Aku Dakukum kisas.^t

⁴² Panah-Ku ndlèwèr getih, pedhang-Ku matèni tanpa sih. Nyawané mungsuh ora Dakuripi, senajan ditawan bakal mati.

⁴³ Para bangsa, Pangéran mulyakna, kang matèni bakal sirna. Allah males marang mungsuhé, umaté diapura dosané."

⁴⁴ Musa lan Yosua bin Nun ngucapaké kidung mau kanthi swara sora, mula bangsa Israèl kabèh padha ngerti tegesé.

⁴⁵ Sawisé ngandharaké piwulangé Allah marang bangsa Israèl.

^tukum kisas: paukuman srana ngethok péranganing.

⁴⁶ Musa nuli ngucap mengkéné, "Aja pisan-pisan nyepèlèkaké sakèhé dhawuh sing dakandharaké marang kowé ing dina iki. Anak-anakmu ajarana nglakoni piwulangé Allah kanthi setya.

⁴⁷ Iki dudu piwulang kothong, nanging iki uripmu. Mulané lakonana, supaya kowé diparingi umur dawa ing tanah sing ora suwé menèh bakal kokleboni, ing sabranging Kali Yardèn."

⁴⁸ Ing dina kuwi uga Gusti Allah dhawuh marang Musa,

⁴⁹ "Lungaa menyang pegunungan Abarim, ing tanah Moab, sangarepé kutha Yérikho. Munggaha ing Gunung Nébo lan delengen tanah Kenaan sing bakal Dakparingaké marang bangsa Israèl.

⁵⁰ Kowé, Musa, bakal mati ana ing gunung kono, kaya sedulurmu Harun, sing mati ing Gunung Hor.

⁵¹ Kowé lan Harun ora padha setya marang Aku lan ora ngurmati Aku ana ing ngarepé bangsa Israèl, nalika bangsa Israèl ana ing tuk Mériba, cedhak Kadès, ing segara wedhi Zin.

⁵² Mulané kowé ora kena mlebu ing tanah sing Dakparingaké marang

bangsa Israèl. Mung kena ndeleng saka kadohan."

33 ¹ Sadurungé tilar-donya, Musa, utusané Allah, mberkahi bangsa Israèl, mengkéné,

² "Pangéran rawuh saka ing Gunung Sinai; kaya surya muncul ing sandhuwuré Édom. Saka Gunung Paran Panjenengané miyos, nyunari umat kagungané, kadadèkaké malaékat saleksa, astané tengen ngasta geni murub.

³ Pangéran ngasihi umaté, ngreksa para kagungané. Padha sujuda ing sampéyané, èstokna sakèhé dhawuhé.

⁴ Dhawuhé lantaran Musa tetepana, kita iki bangsa kang gedhé ajiné.

⁵ Nalika Israèl nglumpuk karo para penggedhéné, Allah dadi Rajaning umaté."

⁶ Bab taleré Rubèn, Musa ngucap mengkéné, "Senajan sethithik cacahé, Rubèn bakal madeg ing selawasé."

⁷ Bab taler Yéhuda, Musa ngucap mengkéné, "Gusti, keparenga ngabulaken panyuwunipun. Katunggilna kaliyan taler sanès-sanèsipun. Karéncangana menawi majeng perang, kaliyan mengsahipun Israèl."

⁸ Bab taler Lèwi, Musa ngucap mengkéné, "Srana Urim lan Tumim^u kersa Paduka dadosa cetha, lantaran tiyang Lèwi, abdi Paduka ingkang setya. Tiyang-tiyang menika sampun Paduka uji wonten ing Masa, lan sampun ketitik katemenanipun wonten ing tuk Mériba.

⁹ Kasetyanipun dhateng Paduka ngungkuli samukawis, inggih ngungkuli dhateng tiyang sepuh lan sanak sedhèrèkipun. Dhawuh-dhawuh Paduka dipun èstokaken. Prejanjian Paduka dipun tetepi.

¹⁰ Umat Paduka dipun wulang nglampahi dhawuh Paduka, kurbanipun umat wau dipun ladosaken ing mesbèh Paduka.

¹¹ Dipun remuka sakathahing mengsahipun, kasirnakna ing selami-laminipun."

¹² Bab taleré Bènyamin, Musa ngucap mengkéné, "Iki taler kang dikasihi

^uUrim lan Tumim: Wujudipun séla, ginanipun kanggé neges utawi nyuwun pirsá dhateng kersanipun Allah, menawi imam salebetipun ngurus setunggaling prekawis, mboten ngertos sinten ingkang leres, utawi putusan menapa ingkang kedah dipun dhawahaken, margi prekawisipun angèl sanget.

déning Allah, direksa, diayomi rina lan wengi. Allah manggèn ing tengahé."

¹³ Bab taleré Yusuf, Musa ngucap mengkéné, "Muga palemahané diberkahi Allah, srana sumber lan udan.

¹⁴ Saben mangsa metokna woh-wohan sing becik, kang padha mateng ing wit.

¹⁵ Punthuk-punthuké wiwit jaman kuna mula kebak woh-wohan pilihan.

¹⁶ Lubèra berkahé Allah marang palemahané. Sih-kadarmané Allah, kang ngandika saka ing grumbul eri murub, nglubèrana Yusuf saanak-turuné, kang dadi panuntuné sedulur-seduluré.

¹⁷ Yusuf iku karosané kaya banthèng alasan. Wong Manasyè maèwu-èwu lan wong Éfraim iku sunguné. Bangsa-bangsa disrudug, lan diesuk tekan ing pojoké bumi."

¹⁸ Bab taler Zébulon lan Isakar, Musa ngucap mengkéné, "Muga-muga Zébulon kaparingan kalubèran merga saka enggoné laku dagang ing segara. Lan Isakar saya mundhaka sugih ing papan sing dienggoni.

¹⁹ Wong manca diajak munggah ing gunung-gunungé, ing kana nyaosaké kurban keslametan. Kemakmurané

pinangkané saka ing segara, lan raja-branané saka wedhiné pesisir."

²⁰ Bab taler Gad, Musa ngucap mengkéné, "Kaluhurna Allah, kang wis maringi marang Gad panggonan ombèr. Gad kuwi kaya singa ngentèni mangsané, arep nyempal bahuné lan nglocop sirahé.

²¹ Lemah sing becik dhéwé direbut, nuli dienggoni. Dipasrahi nuntun para kadangé. Dhawuh-dhawuhé Allah dilakoni, semono uga sakèhé angger-anggeré."

²² Bab taler Dhan, Musa ngucap mengkéné, "Dhan iku kaya singa nom, sing metu mlumpat saka ing Basan."

²³ Bab taler Naftali, Musa ngucap mengkéné, "Naftali kalubèran déning berkah saka sihé Pangéran; tanahé saka Tlaga Galiléa sapengidul."

²⁴ Bab taler Asyèr, Musa ngucap mengkéné, "Taler Asyèr iku berkahé gedhé dhéwé ing antarané bangsa Israèl. Asyèr kinasihan déning kadang-kadangé, wit zaitun tuwuh subur ing tanahé.

²⁵ Kutha-kuthané disantosani gapura wesi, supaya uripé tentrem lan mukti."

²⁶ "Hé wong Israèl, padha ngertia, yèn ora ana sing madhani Allahé Israèl. Kang ngagem kamulyané nembus ing langit nembus méga, prelu mitulungi kowé.

²⁷ Allah tetep dadi pangungsèn, astané sing langgeng nyanggi uripmu. Mungsuhamu dibuyaraké saka ing ngarepmu. Kowé kadhawuhan ngremuk sakèhé mungsuhamu.

²⁸ Anak-turuné Yakub bakal padha rukun, lan tentrem uripé manggon ing tanah sing becik, murah gandum lan lubèr angguré, ebuning langit nelesi lemahé.

²⁹ Israèl, gedhé temen kabegjanmu, ora ana bangsa sing dislametaké kaya kowé. Pangéran piyambak jumeneng dadi tamèng lan pedhangmu, kang ngayomi kowé lan maringi kaunggulan. Para mungsuhamu bakal padha teka njaluk diwelasi, bakal kokidak-idak ing sangisoring tlapakmu."

34 ¹ Musa banjur lunga, ninggal Lebak Moab lan munggah ing Gunung Nébo, menyang pucaké Gunung Pisga, sawétané Yérikho. Ana ing kana Gusti Allah nedahaké marang Musa

tanah Kenaan kabèh, yakuwi wilayah Giléad, tekan kutha Dhan;

² tanahé Naftali kabèh; wilayahé Éfrain lan Manasyè, wilayahé Yéhuda mengulon tekan Segara Tengah;

³ sisih Kidulé Yéhuda lan aréné, saka Zoar tekan Yérikho, yakuwi kutha sing kebak tanduran wit kurma.

⁴ Pangandikané Allah marang Musa, "Yaiki wujudé tanah sing wis Dakjanjèkaké marang Abraham, Iskak lan Yakub lan anak-turuné. Tanah iki Daktuduhaké marang kowé, supaya kowé bisa nyipati dhéwé. Nanging Musa, kowé ora Dakparengaké mlebu ing tanah kono."

⁵ Musa, abdiné Allah, banjur kapundhut ana ing kono, ing tanah Moab, kaya sing dingandikakaké déning Allah piyambak.

⁶ Gusti Allah banjur ngubur layoné Musa ana ing Lebak Moab, ing sabrangé kutha Bètpéor, nanging tekan dina iki ora ana wong sing weruh panggonané.

⁷ Nalika tilar-donya Musa umuré nyandhak satus rong puluh taun. Karosané ora suda, semono uga mripaté isih awas.

⁸ Bangsa Israèl padha nganakaké pelayadan, nangisi Musa telung puluh dina lawasé ana ing aréné tanah Moab kono.

⁹ Yosua bin Nun kaparingan kawicaksanan déning Pangéran, merga enggoné kaangkat déning Musa dadi gantiné. Bangsa Israèl padha mbangun-turut marang Yosua lan nglakoni dhawuh-dhawuh sing diparingaké déning Allah lantaran Musa.

¹⁰ Ing tengahé bangsa Israèl durung tau ana Nabi sing kaya Musa, sing wawancara adu-arep karo Allah.

¹¹ Ora ana Nabi liyané sing tau gawé mujijat lan kaélokan kaya sing ditindakaké déning Musa ing tengahé bangsa Mesir, ratuné lan para penggedhéné, merga saka dhawuhé Allah.

¹² Ora ana Nabi liyané Musa sing tau nindakaké kaélokan-kaélokan sing nggumunaké ana ing tengahé bangsa Israèl kabèh.

Yosua

1 ¹ Sawisé Musa, abdiné Allah tilar-donya, Gusti Allah ngandika marang wakilé Musa, yakuwi Yosua bin Nun, ² mengkéné, "Abdi-Ku Musa wis tinggal-donya. Saiki kowé lan umat Israèl kabèh padha cecawisa nyabrang Kali Yardèn, ngrebuta tanah sing wis Dakparingaké marang Israèl.

³ Kaya sing wis Dakngandikakaké marang Musa lan umat-Ku kabèh.

⁴ Jembaré saka segara wedhi ing sisih Kidul, mengalor nganti tekan pegunungan Libanon; sing sisih Wétan wiwit saka Bengawan Éfrat, kali sing gedhé kuwi mengulon, klebu uga tanahé wong Hèt, nganti tekan Segara Tengah.

⁵ Yosua! Sajagé uripmu ora bakal ana wong sing bisa ngalahaké kowé. Aku bakal ana ing sisihmu, kaya enggon-Ku mbiyantu marang Musa. Kowé bakal tansah Dakayomi; bakal ora Daktégakaké lan ora Daktilar.

⁶ Sing kendel lan sing teguh imanmu, sebab kowé sing bakal ngirid bangsa iki

ngrebut tanah sing wis Dakjanjèkaké karo leluhuré.

⁷ Sing tatag atimu lan sing kendel. Aja lali ngèstokaké dhawuh-dhawuh-Ku kabèh, sing dikandhakaké déning Musa abdi-Ku marang kowé klawan éklasing ati. Aja pisan-pisan ana sing koklalèkaké, supaya kowé bisa menang.

⁸ Jaganen sing temenan, supaya Kitab dhawuh-dhawuh kuwi tansah diwaca samasa kowé nindakaké pangibadah. Surasané Kitab mau padha sinaunen rina lan wengi, lan apa sing Daktulis ana ing kono padha lakonana kabèh, aja ana sing kokrèmèhaké. Yèn koklakoni, kowé bakal lestari urip lan bakal bisa nindakaké sedhéngah prekara.

⁹ Élinga, yèn Aku wis dhawuh supaya kowé teguh imanmu lan kendel! Aja wedi lan imanmu aja kendho, merga Aku Pangéran Allahmu nunggil karo kowé ing saparan-paranmu."

¹⁰ Yosua banjur akon penggedhéné Israèl

¹¹ supaya ngideri kémah-kémahé wong Israèl lan mréntahaké marang rakyat mengkéné, "Padha nyepakna sangu, sebab telung dina engkas kowé kudu

nyabrang Kali Yardèn, ngrebut tanah sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé."

¹²Yosua préntah marang klompok Rubèn, klompok Gad lan sapérangané klompok Manasyè mengkéné,

¹³"Élinga, yèn Musa, abdiné Allah, wis kandha karo kowé, menawa tanah sawétané Kali Yardèn iki wis diparingaké déning Pangéran Allahmu marang kowé dadi duwèkmu.

¹⁴Anak-bojo lan raja-kayamu kabèh tinggalen ing kéné; déné wong-wongmu sing kulina perang padha ndhisikana sedulur-sedulurmu wong Israèl, nyabrang ing Kali Yardèn, mbiyantu perang,

¹⁵nganti tanah sakuloné kali, sing diparingaké déning Pangéran Allahmu marang sedulur-sedulurmu wong Israèl, wis karebut kabèh. Yèn Gusti Allah wis marengaké umat Israèl kabèh urip klawan tentrem, wong-wongmu mau lagi kena mulih menyang tanahmu dhéwé ing sawétané Kali Yardèn, sing wis diparingaké déning Musa, abdiné Allah, marang kowé."

¹⁶ Klompok Rubèn, klompok Gad lan sapérangané klompok Manasyè mangsuli, "Menapa kémawon ingkang panjenengan dhawuhaken badhé kula lampahi; dipun dhawuhi késah dhateng pundi kémawon, kula badhé mangkat.

¹⁷ Kula badhé ngèstokaken dhawuh-dhawuh panjenengan sedaya, mboten béda kaliyan enggèn kula ngèstokaken dhawuhipun Musa kala semanten. Mugi Pangéran Allah panjenengan nunggil kaliyan panjenengan, kados enggènipun nunggil kaliyan Musa!

¹⁸ Sintena kémawon ingkang nglawan dhateng pangwaos panjenengan, utawi mboten ngèstokaken dhawuh panjenengan, badhé kaukum pejah. Mila panjenengan ingkang tatag tuwin kendel kémawon!"

2¹ Yosua banjur ngutus telik^a loro saka palèrènan ing Lebak Sitim menyang tanah Kanaan. Telik loro mau didhawuhi nitipriksa kaanané tanah Kanaan, luwih-luwih kutha Yérikho. Wong loro mau banjur padha mangkat, lan nginep ing kutha kono, ing omahé wanita tuna susila, jenengé Rahab.

^atelik: mata-mata (bhs. Ind.).

²Ana wong sing matur karo raja ing Yérikho, yèn bengi kuwi ana telik wong Israèl sawetara padha teka mlebu kutha Yérikho.

³Raja mau nuli utusan wong menyang omahé Rahab lan kandha mengkéné, "Wong-wong sing padha nginep ing omahmu kéné arep nitipriksa kaanané kutha Yérikho kabèh! Mulané konen padha metu!"

⁴Wangsulané Rahab, "Pancèn wonten tiyang mriki, nanging kula mboten ngertos dhatengipun saking pundi. Kala wau sadèrèngipun gapura katutup, ing wanci serap, sampun sami késah. Lan kula mboten takèn dhateng pundi késahipun. Nanging menawi samenika énggal-énggal sampéyan oyak, kula kinten tiyangipun saged kecepeng." (Mangka nyatané Rahab wis ndhelikaké telik loro mau ana ing lotènging omahé, ditutupi damèn.)

⁵(2:4)

⁶(2:4)

⁷Utusané raja mau nuli lunga, lan sawisé padha metu saka ing kutha, gapurané nuli énggal-énggal ditutup menèh. Enggoné ngoyak telik-telik

Israèl mau nganti tekan sabrangané Kali Yardèn.

⁸ Bengi kuwi uga, sadurungé para telik Israèl mau padha turu, Rahab munggah ing lotèng,

⁹ sarta kandha mengkéné, "Kula ngertos, yèn Gusti Allah sampun maringaken tanah ngriki dhateng sampéyan, lan tiyang-tiyang ing ngriki sami ajrih sedaya.

¹⁰ Kula sampun sami mireng pawartosipun Gusti Allah enggènipun ngasataken toyaning Seganten Teberau ing ngajeng sampéyan, nalika sampéyan medal saking tanah Mesir. Kula inggih sampun mireng Sihon lan Og, raja-rajanipun tiyang Amori, sampéyan pejahi ing sawétanipun Lèpèn Yardèn.

¹¹ Sareng mireng criyos-criyos menika manah kula sami ajrih sanget. Tiyang ing ngriki sedaya sami geter, telas manahipun ngadhepi sampéyan. Pangéran Allah sampéyan menika Allahing langit lan bumi.

¹² Samenika mugi sampéyan sami supaos demi Allah sampéyan, yèn sampéyan badhé damel saé dhateng kula lan brayat kula, kados déné

enggèn kula sampun damel saé dhateng sampéyan. Panyuwun kula mugè sampéyan sumpah demi Allah sampéyan, bilih sampéyan inggih badhé damel saé dhateng kulawarganipun bapak kula; sarta paringa pretandha ingkang cetha dhateng kula, bilih sampéyan badhé milujengaken bapa-biyung kula, inggih sedhèrèk kula jaler lan èstri dalah brayat-brayatipun sedaya!"

¹³(2:12)

¹⁴Wangsulané telik loro mau, "Kula sami janji, samasa Allah maringaken tanah ngriki dhateng kula, mesthi kula badhé damel saé dhateng sampéyan sedaya, angger sampéyan mboten criyos-criyos dhateng tiyang sanès, yèn kula wonten ngriki. Kula wantun pejah samasa mboten netepi janji menika."

¹⁵Omahé Rahab kuwi ana ing sandhuwuré témboké kutha. Rahab banjur ngudhunaké wong loro mau nganggo tali metu saka ing jendhéla.

¹⁶Kandhané Rahab, "Prayoginipun sampéyan késah dhateng paredèn, supados tiyang-tiyang ingkang dipun utus déning Sang Raja madosi sampéyan, mboten saged manggihaken

sampéyan. Menawi sampun ndhelik wetawis tigang dinten wonten ing ngrika, sampéyan saged nglajengaken lampah malih."

¹⁷Telik loro mau banjur kandha karo Rahab mengkéné, "Kula sampéyan akèn janji; janji wau badhé kula tetepi.

¹⁸Ngaten kémawon, mbénjing samasa kula nyerang kitha ngriki, tangsul abrit menika sampéyan klèwèraken ing jendhéla ingkang kula anggé medhak wau. Bapa lan biyung sampéyan, sedhèrèk-sedhèrèk lan kulawarganipun bapa sampéyan, sampéyan klempakna ing griya ngriki.

¹⁹Yèn wonten salah setunggal ingkang medal saking griya lajeng pejah, menika lepatipun piyambak, sanès lepat kula. Yèn wonten tiyang ing griya ngriki ngantos ketaton, kula ingkang tanggel jawab.

²⁰Nanging menawi sampéyan criyos-criyos dhateng tiyang sanès bab enggèn kula wonten ngriki, kula luwar saking janji kula."

²¹Rahab nyetujoni rembugé telik mau lan banjur dipamiti. Rahab banjur

nalèkaké tali abang mau ana ing jendhélané.

²²Telik loro mau mlaku tekan pegunungan sarta ndhelik ana ing kono. Para utusané raja ndlajahi daérah kono nggolèki telik loro mau nganti telung dina lawasé, nanging ora bisa nemokaké. Mulané banjur padha bali menyang Yérikho.

²³Telik loro mau banjur medhun saka pegunungan lan nyabrang Kali Yardèn. Kabèh sing padha dialami dicritakaké marang Yosua.

²⁴Laporan mau dipungkasi srana matur, "Èstu, negari menika sawetahipun sampun kaulungaken déning Allah dhateng tangan kita. Tiyang ing ngrika sedaya sami ajrih dhateng kita."

3¹Ésuké, isih umun-umun, Yosua lan umat Israèl kabèh wis padha tangi, banjur mbedhol kémahé ing Lebak Sitim, lunga menyang pinggiring Kali Yardèn. Kémahé nuli dipasang menèh karo ngentèni wektuné nyabrang.

²Sawisé telung dina para penggedhé mider-mider nekani saben kémah,

³lan kandha mengkéné, "Samasa kowé weruh para imam mikul Pethining

Prejanjiané Pangéran Allahmu, kowé énggal padha budhala nututi Pethi mau.

⁴ Para imam kuwi sing bakal nuduhaké dalanmu, merga kowé durung tau mréné. Mung lakumu aja cedhak-cedhak karo Pethi mau, diletana wetara sakilomèter."

⁵ Yosua kandha karo wong Israèl kabèh, "Kowé padha sesucia,^b sebab sésuk Pangéran bakal damel kaélokan ana ing tengahmu."

⁶ Yosua banjur dhawuh marang para imam ngangkat Pethining Prejanjian lan budhal ndhisiki lakuné wong Israèl. Para imam padha nindakaké apa sing didhawuhaké Yosua.

⁷ Pangandikané Allah marang Yosua, "Wiwit dina iki kowé bakal Dakluhuraké ing sangarepé bangsa Israèl, temahan wong kabèh bakal padha ngormati marang kowé lan ngerti yèn Aku nunggil karo kowé, kaya enggon-Ku nunggil karo Musa.

⁸ Saiki dhawuha marang para imam sing mikul Pethining Prejanjian supaya satekané ing Kali Yardèn, padha medhuna ing banyu, nuli mandhega."

^bsesuci: ngresiki, ndamel supados dados suci.

⁹Yosua banjur nglumpukaké wong Israèl, nuli dikandhani mengkéné, "Padha rungokna dhawuhé Pangéran Allahmu.

¹⁰Yèn kowé mengko maju perang, Pangéran mesthi bakal nundhungi wong-wong Kenaan, Hèt, Hèwi, Fèris, Girgasi, Amori lan Yébus. Kowé bakal weruh yèn Allah kang asipat gesang ana ing tengahmu, yakuwi

¹¹samasa Pethi Prejanjiané Allahé langit lan bumi ana ing ngarepmu ndhisiki lakumu nyabrang ing Kali Yardèn.

¹²Saiki miliha wong rolas, saka saben taler siji.

¹³Mengko samasa para imam sing mikul Pethi Prejanjian napakaké sikilé ana ing banyuné Kali Yardèn, iliné banyu bakal kandheg, lan banyu sing saka ndhuwur bakal mambeg."

¹⁴Nalika semono lagi mangsa panèn lan kaya padatan yèn mangsa panèn Kali Yardèn kuwi banyuné mbludag. Nalika wong Israèl budhal saka papan palèrèhané, arep nyabrang Kali Yardèn, para imam mlaku ing ngarep dhéwé nggawa Pethining Prejanjian. Kocapa

bareng tlapakané para imam ngidak banyuning kali,

¹⁵ (3:14)

¹⁶ iliné banyu banjur kandheg. Banyu sing mili saka ndhuwur mandheg ing Adam, yakuwi kutha sing dunungé ana ing sacedhaké Sartan. Banyu sing mili menyang Segara Mati dadi pedhot, temahan umat Israèl bisa mlaku ing dhasaring kali sing asat, tekan ing papan sangarepé kutha Yérikho. Para imam sing mikul Pethining Prejanjian padha mandheg ing tengahé kali, nganti wong Israèl kabèh wis rampung enggoné padha nyabrang ing Kali Yardèn mau.

¹⁷ (3:16)

4¹ Bareng wong kabèh wis rampung enggoné nyabrang Kali Yardèn, Gusti Allah banjur ngandikani Yosua mengkéné,

² "Miliha wong rolas, saben taler siji.

³ Dhawuhana njupuk watu rolas saka ing tengahé Kali Yardèn, ing panggonané para imam padha ngadeg. Watu-watu mau konen nggawa menyang panggonan sing arep dienggo pasang kémah, kanggo turu mengko bengi."

⁴Yosua banjur nglumpukaké wong rolas sing wis dipilih mau,

⁵nuli dikandhani mengkéné, "Menyanga ing Kali Yardèn, ing sangarepé Pethi Prejanjiané Pangéran Allahmu. Njupuka watu sing ana ing kono, saben wong nggawa siji, kanggo saben taleré Israèl watu siji.

⁶Watu-watu mau minangka pengéling-éling kanggo umat Israèl, bab apa sing wis katindakaké déning Pangéran. Mbésuk yèn anak-anakmu padha takon apa tegesé watu-watu kuwi,

⁷kandhakna yèn nalika Pethining Prejanjian dipikul, nyabrang, iliné Kali Yardèn kandheg ing kéné. Watu-watu mau bakal tansah ngélingaké bangsa Israèl marang apa sing kelakon ana ing kéné."

⁸Wong rolas mau nuli nglakoni apa sing didhawuhaké. Lan kaya sing wis dingandikakaké déning Allah marang Yosua, wong-wong mau padha njupuk watu rolas saka ing tengahé Kali Yardèn, saben taler watu siji, lan digawa menyang panggonané pasang kémah.

⁹Ana ing tengahé Kali Yardèn, Yosua iya numpuk watu rolas, pas ing

panggonané para imam sing mikul Pethining Prejanjian mau padha ngadeg. (Watu-watu mau isih ana tekan sepréné.)

¹⁰ Para imam sing padha mikul Pethining Prejanjian mau tetep padha ngadeg ana ing tengahé Kali Yardèn kono nganti wong-wong sing didhawuhi njupuk watu rampung enggoné nindakaké dhawuhé Gusti Allah lantaran Yosua. Iki kabèh cocog karo pituduh-pituduh sing diparingaké déning Musa marang Yosua. Umat Israèl énggal-énggal nyabrang.

¹¹ Cocog karo pituduhé Musa, para prejurité taler Rubèn, Gad lan sapérangané taler Manasyè sing wis siaga ing perang mlaku ing ngarep dhéwé, ndisiki lakuné umat kabèh, nyabrang ing Kali Yardèn. Allah nunggil karo prejurit sing nggawa gegaman sapepaké mau. Cacahé kabèh ana patang puluh èwu; enggoné mentas ana ing aréné Yérikho. Sawisé umat Israèl kabèh rampung enggoné nyabrang, para imam sing padha mikul Pethining Prejanjian banjur mlaku menèh ing ngarepé umat.

¹² (4:11)

¹³ (4:11)

¹⁴Ing dina kuwi Allah nindakaké kaélok-an-kaélok-an sing marakaké bangsa Israèl kabèh éring marang Yosua lan ngakoni Yosua dadi pemimpining bangsa. Kaya mengkono umat Israèl enggoné ngurmati marang Yosua, sajegé uripé, ora béda karo enggoné ngurmati marang Musa.

¹⁵Gusti Allah dhawuh karo Yosua,

¹⁶supaya para imam sing padha mikul Pethining Prejanjian padha mentas.

¹⁷Yosua nuli nglakoni apa sing didhawuhaké déning Allah.

¹⁸Kacrita, bareng para imam mentas saka ing Kali Yardèn, kaliné banjur mili menèh kaya sing uwis-uwis.

¹⁹Mentasé umat Israèl saka ing Kali Yardèn mau mbeneri tanggal sepuluh sasi kapisan. Banjur padha pasang kémah ing Gilgal, sawétané kutha Yérikho.

²⁰Ana ing papan kono Yosua numpuk watuné rolas olèhé nggawa saka kali.

²¹Yosua banjur kandha karo umat Israèl, "Mbésuk yèn anak-anakmu padha takon apa tegesé watu-watu iki,

²²padha critakna lelakon sing dialami umat Israèl nalika nyabrang ing Kali

Yardèn kéné, yaiku enggoné mlaku ngambah lemah gasik.

²³ Anak-anakmu critanana yèn Pangéran Allahmu ndadèkaké Kali Yardèn garing kanggo umaté, nganti wong kabèh rampung enggoné nyabrang, ora béda karo nalika Panjenengané ndadèkaké Segara Teberau asat kanggo umaté.

²⁴ Merga saka lelakon mau wong sajagad kabèh bakal padha weruh gedhéning pangwasané Allah. Lan kowé kabèh iya bakal ngluhuraké Pangéran Allahmu ing selawas-lawasé."

5 ¹ Raja-raja Amori kabèh, sing padha manggon sing sisih kuloné Kali Yardèn lan raja-raja Kenaan, sing padha manggon ing sauruting pesisiré Segara Tengah, padha krungu yèn Allah wis ndadèkaké Kali Yardèn asat, nalika umat Israèl nyabrang ing kali mau nganti rampung. Raja-raja mau temah padha geter atiné merga saka wediné karo wong Israèl.

² Sawisé mengkono ana dhawuhé Gusti Allah marang Yosua mengkéné, "Gawéa péso saka watu, nuli umat Israèl tetakana."

³Yosua nuli nindakaké apa sing didhawuhaké déning Pangéran mau. Wong-wong Israèl padha ditetaki ana ing Gunung Arod, ing panggonan sing disebut: "Punthuk Tetakan."

⁴Nalika wong Israèl padha metu saka ing tanah Mesir, wong lanang kabèh wis padha ditetaki. Nanging nalika padha nglembara ing ara-ara samun patang puluh taun, anak-anaké lanang durung padha ditetaki. Mangka wong-wong lanang sing nalika metu saka ing Mesir wis diwasa lan bisa mèlu perang, nalika rampungé wektu patang puluh taun mau wis padha mati kabèh, merga padha ora mbangun-turut karo dhawuhé Gusti Allah. Lan cocog karo dhawuhé, wong-wong mau padha ora pareng ndeleng tanah subur lan makmur sing dijanjèkaké déning Gusti Allah marang para leluhuré.

⁵(5:4)

⁶(5:4)

⁷Anak-anaké lanang wong-wong sing padha mati mau, kabèh durung ditetaki. Ya turunan anyar kuwi sing ditetaki déning Yosua.

⁸ Sawisé rampung kabèh enggoné netaki, umat Israèl isih ngaso ana ing palèrènan kono, nganti sing padha tetak wis mari tatuné.

⁹ Pangéran banjur ngandika marang Yosua mengkéné, "Ing dina iki kanisthané wong Israèl enggoné dadi batur-tukon ing tanah Mesir wis Daklebur." Mulané panggonan mau tekan sepréné disebut Gilgal.

¹⁰ Sajroné lèrèn ing Gilgal, ing aréné^c Yérikho, bangsa Israèl padha ngriyakaké Paskah, ing wayah bengi tanggal patbelas sasi mau.

¹¹ Èsuké padha mangan sing kawitan pametuné tanah Kenaan. Yakuwi: roti tanpa ragi lan gandum sing dipanggang.

¹² Wiwit dina kuwi wong Israèl ora mangan manna menèh, merga wis ora katibakaké menèh saka ing langit. Dadi wiwit dhèk semana wong Israèl padha mangan pametuné tanah Kenaan.

¹³ Nalika Yosua ana ing sacedhaké kutha Yérikho dumadakan weruh wong lanang ngadeg ing ngarepé, nggawa pedhang ligan.^d Wong mau nuli dicedhaki

^caré: lebak (lembah, bhs. Ind.).

^dligan: terhunus (bhs. Ind.).

lan ditakoni, "Sampéyan menika kanca menapa mengsah?"

¹⁴Wangsulané wong mau, "Aku dudu kanca lan dudu mungsuh. Aku ana ing kéné dadi sénapatiné tentarané Allah." Krungu sing mengkono mau Yosua banjur sumungkem ing bumi saos bekti. Aturé Yosua, "Kula menika kang abdi. Menapa wonten dhawuh ingkang kedah kula lampahi?"

¹⁵Sénapatiné Pangéran paring wangsulan, "Trumpahmu copoten, awit papan sing kokenciki kuwi bumi suci." Yosua banjur nyopot trumphé.

6¹Gapura-gapurané kutha Yérikho wis ditutup rapet lan dijaga keras, supaya wong Israèl aja bisa mlebu. Ora ana wong metu utawa mlebu.

²Pangandikané Pangéran marang Yosua, "Saiki kutha Yérikho wis Dakulungaké marang kowé, dalah rajané lan tentarané kabèh, sing kesuwur kekendelané.

³Kowé lan tentaramu kudu baris ngubengi kutha kuwi, sedina sepisan, nganti nem dina.

⁴Imam pitu, nggawa slomprèt siji-siji, kudu mlaku ing sangarepé Pethi

Prejanjian. Ing dina kapituné kowé lan tentaramu kudu ngubengi kutha mau ping pitu lan para imam kudu ngunèkaké slomprèté.

⁵ Sawisé mengkono para imam banjur kudu ngunèkaké tandha, sing uniné dawa. Yèn krungu uniné tandha sing dawa mau, wong lanang kabèh kudu padha surak-surak sing seru banget. Témbok-témboké kutha temah bakal rubuh. Tentaramu banjur kudu gelis mlebu ing kutha mau."

⁶ Yosua nuli nimbali para imam, dikandhani mengkéné, "Pethining Prejanjian jupuken. Wong pitu ing antaramu kudu mlaku ing sangarepé Pethi karo ngunèkaké slomprèt."

⁷ Yosua banjur awèh aba supaya tentarané baris ngubengi kutha. Sing ngarep dhéwé barisan pengawal, banjur Pethining Prejanjiané Allah.

⁸ Kaya sing didhawuhaké déning Yosua mau, barisan pengawal banjur mlaku ing ngarep, disusul imam-imam sing ngunèkaké slomprèt, banjur para imam sing mikul Pethining Prejanjian, nuli sing mburi dhéwé barisané para

prejurit. Sajroné padha baris, slomprèté diunèkaké terus.

⁹(6:8)

¹⁰Pasukan kabèh wis didhawuhi ora kena surak utawa kumecap yèn Yosua durung awèh aba.

¹¹Yosua banjur ngabani wong Israèl ngubengi kutha Yérikho karo nggawa Pethi Prejanjian kaping sepisan, nuli bali menèh ing palèrènan lan nginep ana ing kono.

¹²Ésuké, isih umun-umun Yosua wis tangi. Para imam lan tentara padha dikon baris menèh ngubengi kutha. Urut-urutané barisan kaya sing uwis, yakuwi: barisan pengawal ngarep, banjur imam pitu sing ngunèkaké slomprèt, nuli imam-imam sing mikul Pethining Prejanjian, lan sing kèri dhéwé pengawal mburi. Sajroné padha baris, slomprèt-slomprèt diunèkaké terus.

¹³(6:12)

¹⁴Ing dina kapindho mau kuthané diubengi sepisan, sawisé mengkono banjur padha bali menyang palèrènané menèh. Kaya mengkono mau ditindakaké saben dina, nganti nem dina.

¹⁵ Ing dina kapitu, nalika srengéngé lagi mlethèk, kutha Yérikho diubengi menèh carané kaya sing uwis-uwis, mung waé ing dina kuwi enggoné ngubengi kaping pitu.

¹⁶ Bareng wis mubeng sing kaping pituné Yosua banjur mènèhi aba, supaya tentara kabèh padha surak-surak. Yosua kandha mengkéné, "Allah wis ngulungaké kutha iki marang kowé!

¹⁷ Kutha lan saisiné kabèh kudu ditumpes babar-pisan, kita dadèkaké pisungsung konjuk marang Allah. Mung Rahab, wanita tuna susila lan sakulawargané waé kudu diuripi, merga wis ngayomi marang para telik kita.

¹⁸ Kowé kabèh ora kena njupuk apa-apa saka barang-barang sing kudu disirnakaké mau. Yèn ana sing njupuk, palèrènan kita bakal kena ing paukuman.

¹⁹ Kabèh barang sing rupa slaka, emas, tembaga lan wesi kudu didhèwèkaké, dipilih kagem Gusti Allah; lan kudu digawa mlebu ing panggonané nyimpen barang-barang sing konjuk marang Allah."

²⁰ Para imam banjur padha ngunèkaké slomprèté. Bareng krungu uniné

slomprèt mau wong Israèl banjur padha surak-surak sakatogé, temah témbok-témboké kutha Yérikho padha jugrug. Pasukan-pasukan Israèl sanalika iku uga banjur mlebu ing kutha lan ngrebut kutha mau.

²¹Warga kutha kono kabèh, tuwa-nom, lanang-wadon dipatèni nganggo pedhang. Semono uga sakèhé raja-kaya, sapi, wedhus, kuldi, iya padha dipatèni.

²²Yosua ndhawuhi telik loro sing biyèn diutus, mengkéné, "Mlebua ing omahé Rahab, wanita tuna susila kaé, konen metu karo kulawargané, bapa-biyungé, sedulur-seduluré lan sanak-seduluré liyané kaya sing dadi janjiné."

²³Wong nom sing didhawuhi banjur mlebu; Rahab sakulawargané mau banjur diboyong menyang panggonan sing aman, ing sacedhaké paleremané wong Israèl.

²⁴Sawisé mengkono tentara Israèl banjur ngobong kutha Yérikho lan saisiné kabèh, kejaba barang-barang sing digawé saka emas, slaka, tembaga lan wesi. Barang-barang mau dipisahaké lan disimpen ing panggonané nyimpen barang-barang sing kagem Gusti Allah.

²⁵ Déné Rahab lan kulawargané kabèh diuripi déning Yosua, jalaran wis awèh pengayoman marang para telik sing diutus déning Yosua menyang Yérikho. (Tekan sepréné anak-turuné Rahab isih manggon ing Israèl.)

²⁶ Nalika semono Yosua ndhawuhaké larangan mengkéné, "Sapa waé sing arep ngedegaké kutha Yérikho bakal kena ing paukumané pangéran. Sapa sing masang pondhasi ing kono bakal kepatèn anaké pembarep, lan sapa sing arep masang gapura lan lawang-lawangé, bakal kélangan anaké ragil."

²⁷ Gusti Allah nunggil karo Yosua, lan jenengé Yosua kesuwur ing tanah kono kabèh.

7 ¹ Gusti Allah wis ndhawuhi umat Israèl, yèn apa waé sing ana ing kutha Yérikho kudu disirnakaké. Ora ana barang siji waé sing olèh dijupuk. Nanging dhawuh mau ora dièstokaké. Ana wong lanang, jenengé Akhan, nerak larangan mau, temah Gusti Allah duka banget karo umat Israèl kabèh. (Akhan kuwi anaké Karmi, putuné Zabdi, trahé Zérah, saka taler Yéhuda.)

² Nalika semono Yosua ngutus wong sawetara lunga saka kutha Yérikho menyang kutha Ai, sawijining kutha cilik ing sawétané kutha Bètèl, cedhak Bèt-Awèn. Wong-wong sing diutus mau dikon nelik kutha Ai. Sawisé nglakoni tugasé,

³ wong-wong mau banjur padha lapur marang Yosua, aturé, "Kula kinten mboten prelu kita sedaya nglurug dhateng kitha Ai. Tiyang kalih utawi tigang èwu kémawon sampun cekap, mergi kithanipun namung alit kémawon."

⁴ Dadiné sing dikirim nyerang kutha Ai mung wong telung èwu. Nanging wong-wong mau dilawan nganti kepeksa mundur,

⁵ lan dioyak déning wong Ai saka gapurané kutha nganti adoh banget, karo matèni wong Israèl telung puluh nem ing pèrèngé gunung. Mulané wong Israèl banjur geter atiné.

⁶ Yosua lan para penggedhéné umat Israèl padha sedhah banget. Banjur padha nyuwèk-nyuwèk penganggoné lan sedina sewengi ungkeb-ungkeb ing bumi, ing sangarepé Pethi Prejanjian, karo sirahé diuwur-uwuri awu, kanggo

nélakaké sedhihing atiné, merga kepatèn.

⁷ Unjuké Yosua marang Allah, "Dhuh Pangéran, Allah kawula! Menapa ginanipun Paduka ngirid kawula sami dumugi ing sabranging Lèpèn Yardèn menika? Menapa namung badhé ngulungaken kawula dhateng tanganipun tiyang Amori? Menapa supados kawula sami dipun pejahi ing ngriki? Rak langkung prayogi menawi kawula sami pejah wonten ing sawétaning Lèpèn Yardèn kémawon?"

⁸ Dhuh Pangéran. Tiyang Israèl sampun dipun lawan lan kadhesek mundur. Samenika kawula kedah matur kadospundi?"

⁹ Tiyang-tiyang Kenaan lan tiyang sanès-sanèsipun ing daérah ngriki sedaya badhé mireng prekawis menika. Temtu kawula lajeng sami badhé dipun kepung lan dipun pejahi sedaya! Lajeng menapa ingkang badhé Paduka tindakaken kanggé mulihaken kaluhuran Paduka?"

¹⁰ Pangandikané Allah, "Tangia! Yagéne kowé kokungkeb-ungkeb ana ing bumi mengkono?"

¹¹ Wong Israèl wis gawé dosa. Rak wis padha Dakdhawuhi supaya ngèstokaké prejanjian-Ku, nanging padha diterak! Barang-barang sing mesthiné kudu disirnakaké, ana sing dijupuk. Barang-barang mau dicolong lan didhelikaké ing antarané barang-barangé dhéwé, lan éthok-éthok ora ngerti!

¹² Yakuwi sebabé olèhé perang kalah. Enggoné kadhesek mundur kuwi merga dhèwèké dhéwé wis kena ing paukuman lan arep disirnakaké. Aku ora arep nunggil karo kowé menèh, yèn barang-barang sing ora kena dijupuk mau durung disirnakaké.

¹³ Saiki ngadega, Yosua! Umat Israèl sucèkna, konen ngadhep ing ngarsa-Ku. Préntahna supaya sésuk padha nglumpuk, merga Aku Pangéran, Allahé Israèl arep ngandika mengkéné, 'Hé wong Israèl! Barang-barang sing wis Dakdhawuhaké supaya disirnakaké, sapérangan ana sing kokpèk. Sadurungé barang-barang mau kokbuwang, kowé bakal tansah kalah karo mungsuhmu.'

¹⁴ Mulané Yosua, kandhanana yèn sésuk-ésuk saben taler bakal dipriksa. Yèn ana taler sing katuding, kabèh trah

sing ana ing taler mau kudu maju. Lan yèn Aku nuding salah sijiné trah, kabèh brayat sing ana ing trah mau kudu maju. Sawisé kuwi yèn Aku nuding salah sijiné brayat, kabèh wong sing ana ing brayat mau kudu maju siji-siji.

¹⁵Lan wong sing dituding lan ketitik nyimpen barang-barang larangan mau, wong mau kudu diobong, bareng karo brayaté lan barang-darbèké kabèh. Merga wong kuwi sing nerak prejanjian lan nekakaké kanisthan gedhé ing ngatasé umat Israèl."

¹⁶Ésuké, isih umun-umun, Yosua nyowanaké bangsa Israèl ing ngarsané Pangéran, sataler-sataler. Taler Yéhuda katuding.

¹⁷Yosua banjur ngakon maju, trah siji-siji. Trahé Zérah katuding. Yosua banjur ngajokaké trahé Zérah, sebrayat-sebrayat. Brayaté Zabdi sing katuding.

¹⁸Sawisé mengkono Yosua banjur ngajokaké brayaté Zabdi, wongé ditimbali siji-siji. Sing katuding Akhan, anaké Karmi, putuné Zabdi.

¹⁹Kandhané Yosua marang Akhan, "Nggèr, akonana lan matura ing

ngarsané Pangéran, Allahé Israèl. Blakakna marang aku apa sing wis koklakoni, aja ana sing koktutup-tutupi."

²⁰ Aturé Akhan, "Leres, Pak; kula sampun damel dosa ing ngarsanipun Pangéran, Allahipun Israèl. Kula sampun nglampahi mekaten:

²¹ Ing antawisipun barang-barang ingkang kita rebat, kula sumerep wonten jubah Babilonia ingkang saé sanget. Kula inggih sumerep wonten slaka menapa, wetawis kalih kilogram, lan emas salonjor ingkang awratipun wetawis setengah kilogram. Kula kepéngin nggadhahi barang-barang menika, mila lajeng kula pendhet. Barang-barang wau sedaya lajeng kula pendhem wonten ing tengahing kémah kula; slakanipun kula sukakaken wonten ing ngandhap piyambak."

²² Yosua banjur énggal-énggal utusan wong menyang kémahé Akhan. Nyata barang-barang mau kabèh dipendhem ana ing kémahé Akhan, slakané disèlèhaké ana ing ngisor dhéwé.

²³ Barang-barang mau banjur dijupuk lan digawa menyang ngarepé Yosua lan

wong Israèl kabèh, nuli disuntak ana ing ngarsané Allah.

²⁴ Akhan banjur dicekel déning Yosua lan wong Israèl kabèh, digawa menyang Lebak Akhor, saanak-anaké, sapiné, kuldiné, wedhusé, kémahé lan sabarang duwèké kabèh, mengkono uga slaka, jubah lan emas olèh-olèhané nyolong.

²⁵ Kandhané Yosua marang Akhan, "Yagéné kowé kokgawé susahé umat Israèl? Saiki genti Pangéran bakal nekakaké kasusahan marang kowé." Wong Israèl kabèh banjur mbenturi Akhan nganggo watu nganti mati. Brayaté lan barang-darbèké kabèh iya dibenturi watu lan diobong nganti entèk.

²⁶ Sawisé mengkono banjur ditumpuki watu akèh banget. Watu-watu mau isih ana tekan sepréné. Mulané panggonan kono tekan sepréné karan "Lebak Akhor". Dukané Allah banjur lilih.

8 ¹ Gusti Allah ngandika karo Yosua, "Lungaa karo tentaramu kabèh menyang Ai. Aja geter lan aja wedi! Kowé bakal ngalahaké raja Ai; rakyaté, kuthané lan tanah jajahané kabèh bakal dadi duwèkmu.

² Ai lan rajané kudu kokpatèni kaya Yérikho lan rajané dhèk semana. Nanging saiki barang-barang lan raja-kayané olèh kokjupuk lan kokpèk dhéwé. Padha cecawisa nyerang kutha mau saka mburi, ing wektu sing ora kanyana-nyana."

³ Yosua banjur tata-tata nglurugi Ai karo nggawa balané kabèh. Yosua milih prejurit telung puluh èwu sing apik dhéwé, dikon nyerang kutha mau ing wayah bengi,

⁴ karo dikandhani mengkéné, "Kowé ndhelika ing sisih kanané kutha, nanging aja adoh-adoh; kowé kudu terus siaga, siap nyerbu kutha kuwi.

⁵ Aku lan wongku daknyedhaki kutha mau saka sisih kéné. Yèn wong Ai metu saka ing kuthané arep methukaké perang nglawan aku, aku dakréka-réka mbalik lan mlayu kaya dhèk biyèn.

⁶ Wong Ai bakal ngoyak aku terus nganti adoh saka kuthané, kaya sing wis.

⁷ Yèn wis ngono kowé nuli metua saka pandhelikanmu lan ngrebut kutha kuwi. Pangéran Allahmu bakal ngulungaké kutha Ai marang kowé.

⁸ Sawisé kokrebut kutha mau banjur kudu kokobong kaya dhawuhé Gusti Allah. Wis, lakonana!"

⁹ Sing padha kautus banjur mangkat, nuli padha ndhelik ngentèni ing sakuloné kutha Ai, yakuwi ing antarané Ai lan Bètèl. Yosua dhéwé nginep ana ing palèrènan.

¹⁰ Ésuké sawisé tangi, Yosua ngabani prejurit-prejurité supaya padha nglumpuk. Yosua lan para penggedhéné Israèl nuli ngirid tentara mau menyang Ai.

¹¹ Lakuné ngener ing gapurané sing gedhé dhéwé, nuli pasang kémah ing saloré kutha. Ing antarané panggonané pasang kémah lan kutha Ai ana tanahé rata.

¹² Sakuloné kutha ana prejurité kurang luwih limang èwu sing dikon ndhelik ana ing antarané Ai lan Bètèl.

¹³ Tentarané Yosua ditata mengkéné: pasukan tempur diprenahaké ing saloré kutha, pasukan liyané ing sisih Kulon. Yosua dhéwé nginep ing lebak^e sing tanahé rata.

^elebak: lembah (bhs. Ind.).

¹⁴ Bareng raja Ai weruh prejurité Yosua, banjur énggal-énggal tumindak. Raja mau lan tentarané kabèh metu menyang Lebak Yardèn arep nempuh wong-wong Israèl ing panggonané sing dhisik; ora ngerti yèn sedhéla menèh dhèwèké bakal diserang saka mburi.

¹⁵ Yosua lan tentarané réka-réka keplayu; playuné ing ara-ara samun.

¹⁶ Wong lanang ing kutha Ai kabèh dikon metu ngoyak Yosua lan tentarané. Saya adoh enggoné ngoyak Yosua, saya adoh wong-wong mau saka ing kuthané.

¹⁷ Mengkono saben wong ing Ai metu mburu wong Israèl, temah kuthané ditinggal suwung, tanpa dijaga.

¹⁸ Gusti Allah banjur ngandika marang Yosua, "Tumbakmu angkaten lan acungna menyang Ai. Kutha kuwi wis Dakulungaké marang kowé." Yosua banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning Pangéran.

¹⁹ Weruh Yosua ngacungaké tangané, pasukan sing ndhelik énggal-énggal metu saka pandhelikané, banjur nyerbu mlebu ing kutha lan ngrebut kutha mau.

²⁰ Wong-wong Ai bareng nolèh memburi banjur weruh kebul kumelun sundhul

ing langit. Yosua lan wadyabalané uga weruh kebul mau lan ngerti yèn pasukan liyané wis mlebu lan ngrebut kuthané.

²¹ (8:20)

²² Pasukan sing wis mlebu kutha mau banjur mèlu campuh ing perang. Kaya mengkono wong-wong Ai kakepung déning tentara Israèl, lan dipatèni kabèh. Siji waé ora ana sing lolos, kabèh dipatèni.

²³ Mung raja Ai sing urip. Raja mau dicekel lan digawa ngadhep marang Yosua.

²⁴ Kaya mengkono tentara Israèl wis matèni tentarané mungsuh sing mauné ngoyak dhèwèké tekan ara-ara samun. Sabaliné ing Ai saka pesamunan, mungsuh mau dipatèni kabèh.

²⁵ Yosua terus waé ngacungaké tumbaké menyang Ai lan ora didhun-dhunaké nganti wong Ai wis dipatèni kabèh. Ing dina kuwi wong saisiné kutha Ai mati kabèh. Cacahé lanang lan wadon ana rolas èwu.

²⁶ (8:25)

²⁷ Déné raja-kaya lan barang-barang ing kutha kono dijarah-rayah lan olèh-olèhané kena dipèk wong Israèl

dhéwé, kaya sing didhawuhaké déning Pangéran marang Yosua.

²⁸ Ai diobong déning Yosua lan ditogaké dadi gempuran tekan sepréné.

²⁹ Raja Ai digantung ing wit lan ditogaké ing kono nganti soré. Bareng srengéngéné surup, Yosua kongkongan wong ngedhunaké jisimé raja mau digawa menyang dalan sing arep mlebu ing kutha. Jisimé banjur diurugi nganggo watu akèh banget. Watu-watu mau isih ana tekan sepréné.

³⁰ Sawisé mengkono Yosua banjur yasa mesbèh ing Gunung Ébal konjuk marang Pangéran, Allahé Israèl.

³¹ Mesbèh mau digawé miturut pituduh-pituduhé Musa, abdiné Allah, marang Israèl, merga ing Kitabé Musa ana tulisan mengkéné, "Mesbèh mono kudu digawé saka watu-watu sing durung tau digarap nganggo piranti saka wesi." Wong-wong Israèl padha nyaosaké kurban obongan lan korban keslametan konjuk marang Allah.

³² Yosua nulis dhawuh-dhawuhé Allah sing kasebut ing Kitabé Musa, ana ing watuné mesbèh mau, diseksèni déning wong Israèl kabèh.

³³ Wong-wong Israèl karo para penggedhé, para perwira, para hakim lan uga wong-wong manca sing manggon ing antarané wong Israèl padha ngadeg ing sisih kiwa lan sisih tengené Pethi Prejanjian. Patrapé ngadhepaké para imam Lèwi sing mikul Pethi mau, sing separo madhep marang Gunung Gérizim, sing separo madhep marang Gunung Ébal. Kabèh mau wis didhawuhaké déning Musa, abdiné Allah, marang bangsa Israèl lan kudu ditindakaké samasa wis nampa berkah sing dijanjèkaké déning Allah.

³⁴ Yosua banjur maos dhawuh-dhawuhé Gusti Allah klawan swara sora, cocog karo sing katulis ing Kitab Angger-anggeré Allah, sing isi berkah-berkah lan paukuman-paukuman.

³⁵ Saben dhawuh sing katulis Musa ana ing Kitab Angger-anggeré Allah mau diwaosaké déning Yosua marang umat Israèl sing nglumpuk ana ing kono, semono uga wong wadon, bocah lan wong-wong manca sing manggon ing tengahé wong Israèl.

9 ¹ Kabar bab menangé bangsa Israèl wis keprungu déning raja-raja

sing ana ing sakuloné Kali Yardèn, ing pegunungan, ing aré, lan ing pesisiré Segara Tengah, nganti tekan Libanon sing sisih Lor, yakuwi raja-raja Hèt, raja-raja Amori, Kenaan, Fèris, Hèwi, lan Yébus.

² Raja-raja mau kabèh padha sarujuk merangi Yosua lan bangsa Israèl bebarengan.

³ Nanging wong-wong Gibéon wis padha krungu apa sing ditindakaké déning Yosua marang Yérikho lan Ai.

⁴ Mulané banjur padha arep gentèn ngakali Yosua. Banjur padha nggawa sangu pangan, diwadhahi karung-karung sing wis lawas, semono uga nggawa wadhah anggur saka kulit, sing rupané wis èlèk, diemotaké ing kuldiné.

⁵ Banjur padha nganggo sandhangan rowak-lawas lan trumpah lawas sing ditambah-tambah. Roti sing dienggo sangu mau roti lawas, sing wis garing lan jamuren.

⁶ Mengkono kaanané nalika wong-wong Gibéon mau padha teka ing palèrènané wong Israèl ing Gilgal. Aturé marang Yosua lan wong-wong Israèl, "Dhateng kula saking negari ingkang tebih

sanget, saprelu damel prejanjian kaliyan sampéyan sedaya."

⁷ Wangsulané wong-wong Israèl, "Kanggé menapa kula sami damel prejanjian kaliyan sampéyan? Saged ugi sampéyan namung saking celak ngriki kémawon."

⁸ Wangsulané wong-wong Gibéon, "Kula manut sakersa sampéyan." Pitakoné Yosua, "Sampéyan sinten, lan asal sampéyan pundi?"

⁹ Wong-wong Gibéon mau banjur crita marang Yosua mengkéné, "Asal kula saking negari ingkang tebih sanget, ndara. Kula sami mireng pawartos bab Pangéran, Allah sesembahan panjenengan. Kula sami mireng samukawis ingkang sampun katindakaken ing tanah Mesir.

¹⁰ Semanten ugi ingkang katindakaken dhateng raja-raja Amori ing sawétanipun Lèpèn Yardèn, Sihon, Raja Hèsbon, lan Og, Raja Basan ingkang manggèn ing Astarot.

¹¹ Para pengageng lan rakyatipun negari kula ndhawuhi kula sowan dhateng panjenengan, mbekta sangu kanggé wonten mergi. Kula dipun purih damel

prejanjian kaliyan panjenengan, ingkang wosipun kula sami ndhèrèk ing sakera panjenengan.

¹² Cobi panjenengan pirsani roti, sangu kula menika. Nalika kula bidhal saking griya, badhé sowan mriki, roti menika taksih anget. Nanging samenika, cobo panjenengan pirsani, rak sampun sami garing lan jamuren.

¹³ Semanten ugi impes-impes anggur menika. Nalika kula isèni, impes menika taksih énggal. Nanging samenika, cobo panjenengan pirsani! Rak sampun sami suwèk. Sandhangan lan trumpah kula sampun sami rusak mergi saking dangunipun lampah kula."

¹⁴ Wong-wong Israèl uga padha ngiling-ilingi pangan, sanguné wong-wong Gibéon sing dituduhaké mau, nanging padha ora nyuwun pirsani karo Gusti Allah.

¹⁵ Yosua banjur gawé prejanjian kekancan karo wong-wong Gibéon mau, sing wosé ora arep matèni wong-wong Gibéon. Para penggedhéné wong Israèl padha sumpah, arep netepi prejanjian mau.

¹⁶ Let telung dina sawisé dianakaké prejanjian mau ketitik yèn wong-wong

Gibéon kuwi manggoné ora adoh saka palèrènané wong Israèl.

¹⁷ Wong-wong Israèl banjur padha budhal menyang panggonané para utusan mau. Let telung dina wis tekan ing panggonané wong-wong mau, yakuwi kutha Gibéon, Kéfira, Baérot lan Kiryat-Yéarim.

¹⁸ Nanging wong-wong Israèl ora bisa matèni wong-wong ing kono, merga para penggedhéné Israèl wis padha sumpah ing Asmané Allah, yèn ora arep matèni wong-wong mau. Temahan wong Israèl kabèh padha nggrundeli para penggedhéné.

¹⁹ Nanging para penggedhé mau mangsuli, "Kepriyé menèh, aku wis padha sumpah demi Asmané Pangéran, Allahé Israèl. Saiki kita ora kena gawé ruginé wong-wong kuwi.

²⁰ Wong-wong kuwi kudu kita uripi, sebab kita wis kalah janji. Yèn ora mengkono, Gusti Allah bakal ngukum kita.

²¹ Dadi wong-wong mau aja padha kokpatèni, nanging beciké kita dadèkaké tukang golèk kayu lan tukang amèk banyu kanggo kita kabèh." Kaya

mengkono rembugé para penggedhé mau.

²² Wong-wong Gibéon nuli ditimbali ngadhep marang Yosua. Kandhané Yosua, "Yagéné kowé padha ngapusi aku, kandha yèn asalmu saka kutha adoh, mangka nyatané manggonmu ana ing kéné?"

²³ Sarèhné kowé wis ngapusi, mulané kowé diukum déning Allah. Bangsamu selawasé kudu golèk kayu lan ngangsu kanggo Pedalemané Allahku."

²⁴ Wangsulané wong-wong mau, "Ndara, enggèn kula sami tumindak mekaten wau mergi kula sampun mireng, bilih Pangéran Allah panjenengan sampun dhawuh dhateng Musa, abdinipun, supados maringaken tanah menika dhateng bangsa panjenengan, sarta mejahi tiyang-tiyang ingkang sami manggèn ing tanah ingkang panjenengan dhatengi. Dados kula sami ajrih sanget dhateng panjenengan, ajrih menawi panjenengan pejahi; pramila lajeng kepeksa ngapusi.

²⁵ Samenika kula pasrah bongkokan, badhé manut dhateng kersa panjenengan."

²⁶Yosua banjur gawé putusan mengkéné: Wong-wong Gibéon diayomi lan ora kena dipatèni déning wong Israèl.

²⁷Nanging, kejaba kuwi wong-wong mau didadèkaké tukang golèk kayu lan tukang ngangsu kanggo umat Israèl lan kanggo mesbèhé Gusti Allah. Tekan sepréné wong-wong Gibéon padha nindakaké pegawéané mau ana ing papan pangibadah sing dipilih déning Allah.

10¹Adoni-Zèdèk, raja ing Yérusalèm, krungu yèn Yosua wis ngrebut lan nggempur kutha Ai, sarta matèni rajané, kaya sing ditindakaké marang kutha Yérikho lan rajané. Uga krungu yèn wong-wong Gibéon wis gawé prejanjian karo wong Israèl lan padha manggon ing tengahé bangsa mau.

²Wong-wong sing manggon ing kutha Yérusalèm padha kuwatir, sebab Gibéon gedhéné padha karo kutha-kutha sing ana rajané; malah luwih gedhé ketimbang karo Ai, tur menèh wong-wong Gibéon kuwi prejurit-prejurit gemblèngan.

³Mulané Adoni-Zèdèk utusan nemoni Raja Hoham ing Hébron, Raja Piréam ing

Yarmut, Raja Yafia ing Lakis, lan Raja Debir ing Églon, didhawuhi mengkéné,
⁴ "Kula aturi suka pambiyantu dhateng kula, mergi kula badhé nyerang kitha Gibéon, awit tiyang Gibéon sampun damel prejanjian kaliyan Yosua lan tiyang-tiyang Israèl."

⁵ Raja lima mau, yakuwi raja Yérusalèm, raja Hébron, raja Yarmut, raja Lakis lan raja Églon padha kekancan, banjur ngepung kutha Gibéon lan nyerang kutha mau.

⁶ Wong-wong Gibéon nuli awèh kabar marang Yosua ing palèrènan Gilgal mengkéné, "Nyuwun tulung, ndara! Sampun panjenengan tégakaken! Mugi kersa paring pambiyantu! Tentaranipun raja-raja Amori saking daérah paredèn sampun saiweg nglurug perang dhateng kula sedaya!"

⁷ Yosua satentarané, klebu uga prejurit-prejurit sing pilihan, banjur budhal saka Gilgal nglurug perang.

⁸ Gusti Allah ngandika marang Yosua, "Kowé aja wedi karo raja-raja kuwi, merga kabèh wis Dakulungaké marang kowé. Mulané siji waé ora bakal ana sing bisa nadhahi kekuwatanmu."

⁹Yosua satentarané sewengi muput mlaku saka Gilgal menyang Gibéon, banjur ora kenjana-nyana nyerang wong Amori.

¹⁰Atiné wong Amori digawé geter déning Pangéran ngadhepi wong Israèl, temah akèh wong Amori sing dipatèni ana ing Gibéon. Sisané sing isih urip mlayu medhun saka Gunung Bèt-Horon, banjur dioyak déning tentara Israèl nganti tekan Azéka lan Makéda sisih Kidul.

¹¹Sajroné keplayu lan dioyak déning wong Israèl, Gusti Allah ndhawahaké udan ès prongkolan gedhé-gedhé sing nibani bala Amori, ing sedalan-dalan nganti tekan Azéka. Sing padha mati ketiban ès mau cacahé luwih akèh ketimbang karo sing dipatèni déning tentara Israèl.

¹²Ing dina mau nalika Pangéran maringi kemenangan marang bangsa Israèl ing perangé karo bangsa Amori, Yosua matur ing ngarsané Pangéran, karo diseksèni déning wong Israèl sing ana ing kono, mengkéné, "Hé srengéngé, mandhega ing ndhuwuré

Gibéon. Lan kowé rembulan! Aja gingsir saka ndhuwuré Lebak Ayalon."

¹³ Srengéngé iya banjur mandheg lan rembulan ora gingsir nganti para mungsuhé wong Israèl wis ditelukaké kabèh. Lelakon iki katulis ing Kitab Yasar. Sedina muput srengéngéné mandheg ing tengahing langit lan ora surup-surup.

¹⁴ Ora tau ana kedadéan sing kaya mengkono, lan iya ora bakal kelakon menèh; karepé manungsa dituruti nganti semono déning Gusti Allah. Kuwi ora liya merga Gusti Allah piyambak maju perang mbélani bangsa Israèl!

¹⁵ Sawisé rampung perangé, Yosua banjur mulih bebarengan karo tentarané menyang palèrènané ing Gilgal.

¹⁶ Nanging raja Amori lima mau bisa lolos lan ndhelik ing sawijining guwa ing Makéda.

¹⁷ Bareng ana sing ngonangi panggonan sing dienggo ndhelik mau, banjur kandha marang Yosua.

¹⁸ Yosua nuli préntah, "Lawangé guwa kuwi tutupen nganggo watu gedhé-gedhé lan jaganen.

¹⁹ Kowé padha nerusna ngoyak mungsuh, serangen saka mburi; aja

nganti bisa bali mlebu ing kuthané! Gusti Allah wis ngulungaké mungsuh kuwi marang kowé."

²⁰ Wong-wong Amori sing keplayu mau akèh sing dipatèni déning Yosua lan wong-wong Israèl, nanging salong ana sing bisa bali menyang kutha-kuthané, nganti ora ngalami mati.

²¹ Tentarané Yosua bali kabèh kanthi slamet ing pakémahan ing Makéda. Wong satanah kono kabèh siji waé ora ana sing wani ngrasani ala marang wong Israèl.

²² Yosua banjur préntah, "Watu-watu sing nutupi cangkemé guwa mau saiki singkirna lan raja lima kuwi gawanen mréné."

²³ Guwané banjur dibukak. Raja lima, yakuwi raja Yérusalèm, raja Hébron, raja Yarmut, raja Lakis lan raja Églon banjur diirid metu,

²⁴ digawa ngadhep marang Yosua. Yosua akon wong Israèl kabèh padha nglumpuk, banjur préntah, supaya para perwira sing mèlu perang karo dhèwèké, padha ngidaka cengelé raja-raja mau. Para perwira mau iya banjur nindakaké apa sing dipréntahaké.

²⁵ Sawisé mengkono, Yosua banjur kandha karo para perwira mau, "Aja wedi lan aja geter atimu. Sing tatag lan sing kendel, sebab mungsuh-mungsuhmu kabèh bakal dipatrapi kaya mengkono déning Allah."

²⁶ Raja-raja mau banjur dipatèni déning Yosua, nuli digantung ing wit, saben raja siji ana ing wit siji. Jisimé ditinggal gumantung nganti wayah soré.

²⁷ Bareng wis surup, Yosua préntah, supaya jisim-jisim mau diudhunaké lan dibuwang kabèh ing njero guwa, sing mauné dienggo ndhelik para raja mau. Guwané banjur ditutup nganggo watu gedhé-gedhé. Watu-watu kuwi isih ana tekan sepréné.

²⁸ Bareng sedina iku uga Yosua ngrebut kutha Makéda lan nelukaké rajané. Wong saisiné kutha mau dipatèni kabèh, siji waé ora ana sing diuripi. Yosua matrapi^f raja Makéda ora béda karo enggoné matrapi raja ing Yérikho.

²⁹ Sawisé mengkono Yosua lan tentarané maju terus saka Makéda menyang Libna lan ngrebut kutha Libna.

^fmatrapi: memperlakukan (bhs. Ind.).

³⁰ Gusti Allah uga ngulungaké kutha mau lan rajané marang tangané wong Israèl. Wong siji waé ora ana sing urip; wong saisiné kutha dipatèni kabèh. Tumindaké wong Israèl marang raja Libna kaya enggoné tumindak marang raja Yérikho.

³¹ Saka Libna Yosua lan tentarané maju terus nglurug menyang kutha Lakis, kutha mau dikepung banjur diserbu.

³² Gusti Allah ngulungaké kutha Lakis ing tangané wong Israèl ing dina kang kapindho. Apa sing kedadéan ing Libna uga dialami déning kutha Lakis; wong siji waé ora ana sing diuripi; kabèh dipatèni.

³³ Horam, raja ing Gèzèr teka, arep mbiyantu Lakis, nanging raja mau satentarané ditelukaké déning Yosua; wongé siji waé ora ana sing urip, kabèh dipatèni.

³⁴ Sawisé mengkono Yosua lan tentarané maju terus, saka Lakis nglurug menyang Églon. Églon dikepung banjur diserang.

³⁵ Bareng sedina kuwi uga Églon direbut lan wongé dipatèni kabèh, kaya sing dialami déning Lakis.

³⁶ Saka Églon Yosua lan tentarané munggah ing pegunungan, nglurug ing kutha Hébron; kutha mau diserang,

³⁷ banjur direbut. Raja lan saben wong sing manggon ing kutha kono lan ing kutha-kutha sakiwa-tengené kabèh dipatèni. Kutha mau digempur déning Yosua carané kaya enggoné nggempur Églon. Ora ana wong siji waé ing kutha kono sing diuripi.

³⁸ Sawisé mengkono Yosua lan tentarané banjur nglurug menyang Debir.

³⁹ Kutha mau lan kutha-kutha sakiwa-tengené kabèh direbut déning Yosua. Wongé dipatèni kabèh, carané ora béda karo enggoné tumindak marang Hébron lan Libna sarta rajané.

⁴⁰ Daérah semono mau kabèh ditelukaké déning Yosua. Yosua nelukaké raja-raja sing ana ing pegunungan, sing ana ing pèrèng-pèrèngé gunung sing sisih Wétan, sing ana ing sikil gunung sisih Kulon lan uga sing ana ing pesamunan ing sisih Kidul. Wong siji waé ora ana sing diuripi, kabèh padha dipatèni. Mengkono mau dhawuhé Pangéran, Allahé Israèl.

⁴¹ Peprangan sing dipimpin déning Yosua kuwi mrèmèn saka Kadès Barnéa ing sisih Kidul tekan Gaza sacedhaké pesisir, klebu ing kono daérah Gosèn, terus mengalor tekan Gibéon.

⁴² Raja-raja lan wewengkoné cukup diserang sepisan déning Yosua, merga Pangéran, Allahé Israèl sing nindakaké peprangan mau.

⁴³ Sawisé mengkono Yosua lan tentarané banjur padha bali menyang palèrènané ing Gilgal.

11 ¹ Kabar bab bangsa Israèl olèhé neluk-nelukaké wis keprungu déning Yabin, raja ing Hazor. Mulané banjur utusan wong ngandhani Yobab raja ing kutha Madon, mengkono uga raja-raja ing kutha Simron lan Akhsaf,

² sarta raja-raja sing ana ing kutha-kutha pegunungan sisih Lor, apa déné sing ana ing aréné Kali Yardèn, sakidulé tanah Galiléa, daérah ing sikilé pegunungan lan daérah pesisir sacedhaké kutha Dhor.

³ Raja Yabin uga utusan marang bangsa-bangsa Kanaan sing ana ing sisih Kulon lan sisih wétané Kali Yardèn, yakuwi bangsa-bangsa Amori, Hèt,

Fèris lan Yébus sing manggon ing pegunungan, sarta bangsa Hèwi sing manggon ing sikilé Gunung Hèrmon, ing daérah Mizpa.

⁴Raja-raja mau padha teka kabèh nggawa tentarané dhéwé-dhéwé, ora ana sing kèri, cacahé akèh banget, presasat wedhi ing gisiké segara; semono uga cacahé jaran lan kréta-perangé.

⁵Prejurit-prejurit mau teka bebarengan lan diklumpukaké dadi siji, sarta ngedegaké markas ana ing sacedhaké Tlaga Mérom. Saka kono arep padha nyerang marang bangsa Israèl.

⁶Pangéran ngandika marang Yosua, "Aja wedi karo wong-wong kuwi. Sésuk wayah mengkéné, wong-wong mau kabèh bakal Daktumpes ana ing ngarepé Israèl. Jaran-jarané kudu koklumpuhaké dhisik, sawisé mengkono kréta-krétané perang kudu kokobong."

⁷Yosua satentarané dadakan nempuh mungsuh-mungsuhé ana ing sacedhaké Tlaga Mérom.

⁸Pangéran ngulungaké mungsuh-mungsuh mau ing tangané bangsa Israèl. Wong Israèl padha nyerang lan ngoyak mungsuh-mungsuhé mau nganti

tekan Misrefot Maim lan ngalor tekan Sidon, sarta mengétan tekan aréné Mizpa. Enggoné perang terus-terusan nganti ora ana mungsuh siji waé sing kari, kabèh dipatèni.

⁹Tumrap para mungsuhé mau Yosua nglakoni apa sadhawuhé Pangéran, yakuwi gawé lumpuhé jaran-jaran sarta ngobong sakèhé kréta-perangé.

¹⁰Sawisé mengkono Yosua bali, ngrebut Hazor, kutha sing kuwat dhéwé. Kutha mau diobong, raja lan wong sing padha manggon ing kono dipatèni kabèh, siji waé ora ana sing kari.

¹¹(11:10)

¹²Kutha-kutha liyané direbut kabèh déning Yosua. Raja-rajané padha dicekel lan dipatèni, kaya sing dipréntahaké Musa, abdiné Allah.

¹³Nanging kutha-kutha sing ana pegunungan siji waé ora ana sing diobong déning Israèl, kejaba Hazor sing diobong déning Yosua dhéwé.

¹⁴Penduduké kutha-kutha mau dipatèni kabèh, siji waé ora ana sing kari. Nanging barang-darbèké sing pengaji lan raja-kayané dijarah-rayah déning wong Israèl lan diepèk dhéwé.

¹⁵ Sakèhé dhawuhé Allah marang Musa, abdiné, didhawuhaké marang Yosua, lan Yosua nindakaké dhawuh mau, tapis ora ana sing kliwatan.

¹⁶ Dadiné Yosua nelukaké tanah kono kabèh, yakuwi daérah pegunungan, daérah aré sing sisih Lor lan sisih Kidul; wilayah Gosèn kabèh lan daérah ara-ara samun sakidulé Gosèn, sarta aréné Kali Yardèn.

¹⁷ Jembaré daérah mau wiwit saka Gunung Buthak sakidulé Édom, mengalor tekan Baal-Gad, ing Lebak Libanon, sakidulé Gunung Hèrmon. Yosua olèhé merangi raja-raja ing kono nganti suwé, wekasané raja-raja mau kena dicekel déning Yosua lan dipatèni kabèh.

¹⁸ (11:17)

¹⁹ Kutha-kutha ing satanah kono kabèh ora ana sing gawé prejanjian dhamé karo bangsa Israèl, kejaba Gibéon, kuthané bangsa Hèwi. Kutha-kutha liyané ditelukaké srana perang.

²⁰ Pangéran piyambak sing gawé kencenging atiné bangsa-bangsa mau sarta nglurugi perang marang bangsa Israèl; supaya srana patrap mengkono

padha dipatèni kabèh nganti tapis. Mengkono dhawuhé Allah marang Musa.

²¹ Ing nalika semana Yosua uga nglurug perang lan numpes bangsa Anakim, yakuwi bangsa sing pawakané kaya buta, sing manggon ing daérah pegunungan, ing Hébron, Debir, Amab, lan ing sawratané pegunungan Yéhuda lan Israèl kabèh. Wong-wong mau dipatèni kabèh déning Yosua lan kutha-kuthané disirnakaké.

²² Bangsa Anakim mau ora ana siji waé sing kari manggon ing daérah Israèl, kejaba wong sawetara sing manggon ing Gaza, Gat lan Asdod.

²³ Tanah kono kabèh ditelukaké déning Yosua kaya dhawuhé Allah marang Musa. Tanah mau banjur diedum-edum marang bangsa Israèl dadi tanah pusakané. Saben taler nampa bagéané dhéwé-dhéwé. Bangsa Israèl olèhé perang banjur lèrèn, tanahé banjur dadi tentrem.

12 ¹ Daérah sawétané Kali Yardèn, saka Lebak Arnon munggah menyang Lebak Yardèn mengalor tekan Gunung Hèrmon, wis direbut lan

dienggoni déning wong Israèl. Raja sing ditelukaké ana loro.

² Sing siji jenengé Sihon, raja Amori, manggon ing Hèsbon. Pangwasané raja mau nganti tekan separoné daérah Giléad, yakuwi saka Aroèr (pucuké Lebak Arnon) lan saka tengahé lebak mau tekan Kali Yabok, tapel watesé bangsa Amon;

³ uga nyrambahi daérah sawétané Kali Yardèn, saka Tlaga Galiléa tekan Bèt-Yésimot (sawétané Segara Mati), terus tekan Gunung Pisga.

⁴ Raja sijiné sing ditelukaké wong Israèl yakuwi Og, Raja Basan, sing manggon ing Astarot lan Édrèi. Og kuwi salah sawijining wong kekarèné bangsa Réfaim.

⁵ Pangwasané tekan Gunung Hèrmon, Salkha, daérah Basan kabèh tekan daérah Gésur lan Maaka; uga tekan separoné daérah Giléad tekan daérah pangwasané Sihon, raja sing manggon ing Hèsbon.

⁶ Raja loro mau ditelukaké Musa lan bangsa Israèl. Tanahé diwènèhaké marang taler Rubèn, Gad lan separoné taler Manasyè, dadi tanah pandumané.

⁷ Raja-raja sing ditelukaké Yosua karo bangsa Israèl yakuwi raja-raja sing ana ing daérah sakuloné Kali Yardèn kabèh, wiwit saka Baal-Gad, ing Lebak Libanon terus mengidul tekan Gunung Buthak, sacedhaké Édom. Yosua ngedum-edum tanah mau, diwènèhaké taler-taler Israèl, dadi tanah pusakané.

⁸ Wilayah mau tekan daérah pegunungan, sisih Kulon: daérah pèrèng-pèrèng; sisih Wétan: Lebak Yardèn lan pèrèng-pèrèngé gunungé; sisih Kidul: ara-ara samun. Tanah kuwi tilas panggonané bangsa-bangsa Hèt, Kanaan, Fèris, Hèwi lan Yébus.

⁹ Cacahé raja sing ditelukaké kabèh ana telung puluh siji, yakuwi raja-raja sing manggon ing kutha-kutha: Yérikho, Ai (cedhak Bètèl), Yérusalèm, Hébron, Yarmut, Lakis, Églon, Gèzèr, Debir, Gèdèr, Horma, Arad, Libna, Adulam, Makéda, Bètèl, Tapuah, Hèfèr, Afèk, Lassaron, Madon, Hazor, Simron-Meron, Akhsaf, Taanak, Megido, Kèdès, Yokneam (ing Karmèl), Dhor (ing pesisir), Goyim (ing Galiléa) lan Tirza.

¹⁰ (12:9)

¹¹ (12:9)

12 (12:9)

13 (12:9)

14 (12:9)

15 (12:9)

16 (12:9)

17 (12:9)

18 (12:9)

19 (12:9)

20 (12:9)

21 (12:9)

22 (12:9)

23 (12:9)

24 (12:9)

13¹ Bareng Yosua wis tuwa banget, banjur dingandikani déning Gusti Allah mengkéné, "Yosua, kowé saiki wis tuwa! Mangka isih akèh daérah sing kudu ditelukaké, yakuwi:

² wilayah Filistia kabèh lan Gésur,

³ wilayah Awi kabèh sapengidul.

(Daérah saka Kali Sihor, tapel watesé tanah Mesir mengalor tekan watesé Ékron; kabèh mau klebu daérahé bangsa Kenaan; lan raja-raja Filistia sing manggon ing Gaza, Asdod, Askelon, Gat lan Ékron.)

⁴Iya isih kudu ditelukaké: daérah Kenaan kabèh lan Meara (tanahé wong

Sidon), tekan Afèk, tapel watesé daérahé wong Amori;

⁵ banjur daérahé bangsa Gebal, lan daérah Libanon kabèh mengétan, saka Baal-Gad sakidulé Gunung Hèrmon, terus tekan dalam sing menyang Hamat.

⁶ Klebu uga daérahé wong-wong Sidon kabèh, sing manggon ing pegunungan antarané gunung-gunung Libanon lan kutha Mesrefot Maim." Saterusé Gusti Allah ngandika marang Yosua mengkéné, "Yèn mengko umat Israèl nglurug perang, bangsa-bangsa kuwi kabèh bakal Daklungakaké saka ing kono. Tanah kuwi edum-edumna marang umat Israèl dadia tanah pusakané, kaya sing Dakdhawuhaké marang kowé.

⁷ Mulané tanah kuwi saiki wènèhna taler Israèl sanga karo taléré Manasyè sing separo, supaya dadi pandumané."

⁸ Taler Rubèn lan Gad sarta separoné taler Manasyè wis padha tanpa panduman tanah saka Musa, abdiné Allah; yakuwi tanah sawétané Kali Yardèn.

⁹ Wilayah kuwi tekan Aroèr (ing pucuké Lebak Arnon), lan kutha ing tengahé lebak mau, klebu uga kabèh daérah

aréné pegunungan saka Médeba tekan Dibon.

¹⁰ Sabanjuré tekan tapel watesé daérah Amon; klebu ing kono kabèh kutha sing biyèn dadi duwèké Sihon, raja Amori, sing manggon ing Hèsbon.

¹¹ Daérah Giléad, daérah sakiwa-tengené Gésur lan Maaka, sarta Gunung Hèrmon kabèh, apa déné daérah Basan tekan Salkha kabèh; (daérah-daérah mau kabèh klebu wilayahé taler Rubèn, Gad lan separoné taler Manasyè).

¹² Klebu uga daérah sing dikwasani Og, rajané wong Réfaim sing kari dhéwé, sing manggon ing Astarot lan Édrèi. Bangsa-bangsa mau wis ditelukaké Musa sarta dilungakaké saka daérah kono.

¹³ Nanging penduduk Gésur lan Maaka ora padha ditundhung saka daérahé déning wong Israèl; wong-wong mau isih tetep manggon ing antarané wong Israèl.

¹⁴ Taler Lèwi ora nampa panduman tanah saka Musa; kaya dhawuhé Allah, yèn pandumané wong Lèwi yakuwi saka kurban sing diobong ana ing mesbèh konjuk marang Allahé Israèl.

¹⁵ Daérah sing dijanjèkaké Pangéran marang bangsa Israèl sapérangan wis diwènèhaké déning Musa marang trah-trahé taler Rubèn dadi tanah pusakané.

¹⁶ Wilayahé tekan Aroèr (ing pucuké Lebak Arnon) lan kutha-kutha ing tengahé lebak mau, sarta aréné pegunungan sakiwa-tengené Médeba;

¹⁷ klebu uga Hèsbon lan kabèh kutha ing aréné pegunungan mau, yakuwi: Dibon, Bamot-Baal, Bèt-Baal-Meon,

¹⁸ Yahas, Kedémot, Méfaat,

¹⁹ Miriataim, Sibma, Zèrèt-Hasahar, sing dumunung ing gunungé lebak,

²⁰ Bètpéor, pèrèng-pèrèngé Gunung Pisga, lan Bèt-Yérimot,

²¹ klebu uga kutha-kutha sing ana ing aréné pegunungan, lan daérah sing dikwasani Sihon kabèh, yakuwi rajané bangsa Amori, sing biyèn manggon ing kutha Hèsbon. Sihon lan para penggedhé ing Midian, yakuwi Èwi, Rèkèm, Zur lan Réba, kabèh wis ditelukaké Musa. Para penggedhé mau kabèh tau nindakaké pepréntahan ana ing kono kanggo Raja Sihon.

²² Ing antarané wong-wong sing dipatèni bangsa Israèl klebu uga Biléam anaké Béor, dhukun sing gawéné ngramal.

²³ Déné Kali Yardèn dadi tapel watesé wilayahé taler Rubèn sing sisih Kulon. Kutha-kutha lan désa-désa kuwi pandumané para trahé taler Rubèn, dadi tanah pusakané.

²⁴ Tanah sing dijanjèkaké Pangéran marang bangsa Israèl sapérangan wis diwènèhaké déning Musa marang trah-trahé taler Gad dadi tanah pusakané.

²⁵ Wilayahé tekan Yaézèr lan kabèh kutha-kutha ing Giléad sarta separoné bangsa Amon, tekan Aroèr sawétané Raba;

²⁶ daérah saka Hèsbon tekan Ramat-Mizpa lan Bètonim, sarta daérah saka Mahanaim tekan tapel watesé Lodebar, kabèh mau klebu wilayahé taler Gad.

²⁷ Ing lebaké Kali Yardèn, wilayahé Gad kuwi tekan Bèt-Haram, Bèt-Nimra, Sukot lan Zafon, yakuwi daérah sing tau dikwasani Sihon, raja sing manggon ing Hèsbon. Tapel wates wilayahé Gad sing

sisih Kulon, Kali Yardèn mengalor tekan Tlaga Galiléa.

²⁸Yakuwi kutha-kutha lan désa-désa pandumané trah-trahé taler Gad, sing dadi tanah pusakané.

²⁹Tanah sing dijanjèkaké Pangéran marang bangsa Israèl sapérangan wis diwènèhaké déning Musa marang separoné trah-trahé taler Manasyè dadi pandumané.

³⁰Tapel wates wilayahé tekan Mahanaim, klebu daérah Basan kabèh, yakuwi tilas wengkoné Og, raja Basan lan uga désa-désa Yair ing Basan sing cacahé sewidak.

³¹Klebu uga separoné daérah Giléad, Astarot lan Édrèi, yakuwi kutha-kutha krajan sing dikwasani Raja Og ing Basan. Daérah mau kabèh diwènèhaké marang separoné trah-trah turuné Makir, anaké Manasyè.

³²Mengkono carané Musa ngedum tanah sing ana ing sawétané kutha Yérikho lan Kali Yardèn, nalika bangsa Israèl isih padha ana ing aréné tanah Moab.

³³Nanging taler Lèwi ora olèh panduman lemah sethithik-thithika

saka Musa. Musa wis kandha karo taler Lèwi yèn pandumané saka kurban sing disaosaké marang Pangéran Allahé Israèl.

14¹ Mengkéné pangedumé tanah Kanaan sing ana ing sakuloné Kali Yardèn marang umat Israèl. Sing nindakaké Imam Éléazar lan Yosua bin Nun, lan para tetuwané trah ing saben taleré Israèl.

² Kaya sing wis didhawuhaké Pangéran marang Musa, daérah sakuloné Kali Yardèn kuwi bagéané taler Israèl sanga setengah. Pangedumé daérah-daérah mau ditetepaké nganggo undhi.

³ Taler sing loro setengah wis padha nampa panduman tanah sing ana ing sawétané Kali Yardèn lantaran Musa. (Cathetan: anak-anaké Yusuf dipérang dadi taler loro, yakuwi taler Manasyè lan taler Éfraim.) Taler Lèwi ora nampa panduman tanah saka Musa. Mung padha dipandumi kutha-kutha sing dienggoni, karo pangonan kanggo ngengon sapi lan wedhus-wedhusé.

⁴ (14:3)

⁵ Kaya mengkono pangedumé tanah kanggo umat Israèl, kaya sing didhawuhaké Pangéran marang Musa.

⁶ Ing sawijining dina ana wong sawetara saka taler Yéhuda padha nemoni Yosua ing Gilgal. Salah sijiné yakuwi Kalèb, anaké Yéfuné, saka trah Kénas. Kandhané Kalèb marang Yosua, "Yosua! Kowé rak isih kèlingan apa sing dingandikakaké Pangéran ing Kadès marang Musa, utusané Allah, bab kowé lan aku.

⁷ Nalika Musa, abdiné Allah, ngutus aku saka Kadès Barnéa dikon dadi telik, nliti kaanané negara iki, aku umur patang puluh taun. Sabaliku aku nglapuraké apa anané.

⁸ Nanging wong-wong sing padha diutus bareng karo aku padha gawé laporan sing marakaké wong Israèl padha wedi. Aku tetep setya marang Pangéran Allahku.

⁹ Merga saka mengkono Musa janji arep mènèhaké tanah sing dakdlajahi kuwi marang aku lan anak-turunku dadi bagéanku.

¹⁰ Sepréné wis patang puluh lima taun lawasé Gusti Allah enggoné ngandika

bab kuwi marang Musa. Kelakoné mau nalika bangsa Israèl nglembara ana ing ara-ara samun. Lan saiki apa sing dijanjèkaké déning Gusti Allah mau kelakon. Panjenengané ngreksa marang aku, nganti aku isih urip tekan sepréné. Delengen awakku iki! Umurku wis wolung puluh lima taun,

¹¹ nanging isih rosa kaya dhèk aku diutus Musa. Aku isih saguh maju perang lan nglakoni apa waé.

¹² Mulané saiki aku pandumana tanah pegunungan sing dijanjèkaké Gusti Allah marang aku, yakuwi nalika aku karo wong-wong sing padha diutus bareng karo aku, teka awèh lapuran. Nalika semono aku kandha karo kowé yèn ing kana ana bangsa sing pawakané kaya buta, sing diarani wong Anakim. Wong-wong mau padha manggon ing kutha-kutha gedhé, sing dikubengi bètèng. Muga-muga Gusti Allah mbiyantu aku, nganti aku bisa nglungakaké bangsa mau, kaya sing dingandikakaké."

¹³ Yosua nyarujuki penjaluké Kalèb anaké Yéfuné, lan mènèhaké kutha Hébron dadi pandumané.

¹⁴ Sepréné dadi tanah pusakané Kalèb anaké Yéfuné, wong Kénas, merga Kalèb setya marang Pangéran, Allahé Israèl.

¹⁵ Hébron kuwi biyèn jenengé Arba. (Arba kuwi wong sing gedhé dhéwé ing antarané bangsa Anakim.) Sawratané tanah kono kabèh dadi tentrem, merga wis ora perang menèh.

15 ¹ Trah-trahé taler Yéhuda nampa panduman tanah, sing wates-watesé mengkéné: Ing sisih Kidul watesé daérah Édom, dadi tekan daérah segara wedhi Zin sing Kidul dhéwé,

² wiwit saka pucuké Segara Mati sing sisih Kidul,

³ terus urut pèrèngé Gunung Akrabim tekan Zin. Banjur urut kidulé Kadès Barnéa, ngliwati Hézron, munggah menyang Adar, banjur ménggok menyang Karka.

⁴ Saka kono tapel wates mau terus menyang Azmon, urut kali, tapel watesé tanah Mesir tekan Segara Tengah. Mengkono kuwi tapel watesé daérahé taler Yéhuda, lan iya dadi tapel watesé tanah Israèl sisih Kidul.

⁵ Ing sisih Wétan, watesé daérahé Yéhuda yakuwi Segara Mati mengalor

tekan muarané Kali Yardèn. Ing sisih Lor, tapel watesé wiwit saka muarané Kali Yardèn,

⁶ munggah menyang Bèt-Hogla, terus tekan tapel watesé Lebak Yardèn. Saka kono tapel wates sing sisih Lor mau munggah mengalor tekan Batu Bohan (Bohan kuwi jenengé anaké Rubèn),

⁷ banjur terus menyang Lebak Akhor tekan ing Debir, banjur ménggok ngalor menèh menyang Gilgal, tekan panggonan sing adhep-adhepan karo pèrèng-pèrèngé Gunung Adumim, sing ana ing sakidulé lebak mau. Saka kono isih terus menyang tuk Èn-Sèmès, banjur menyang Èn-Rogèl,

⁸ Saka kono munggah metu Lebak Ben-Hinom ing kidulé pegunungan, dunungé kutha Yérusalèm, kuthané wong Yébus. Saka kono tapel watesé metu pucaké gunung, sakuloné Lebak Ben-Hinom, pucak gunung loré Lebak Réfaim,

⁹ terus menyang tuk Me Nèftoah, tekan kutha-kutha sacedhaké Gunung Éfron. Tapel wates mau ménggok menyang Baala (yakuwi Kiryat-Yéarim),

¹⁰lan ngubengi Baala sisih Kulon, tekan ing pegunungan Édom, banjur terus menyang Gunung Yéarim (yakuwi Gunung Kesalon) sing sisih Lor, medhun menèh menyang Bèt-Sèmès, banjur terus menyang Timna.

¹¹Saka Timna tapel watesé tekan saloré Ékron, banjur ménggok ngener menyang Sikron, ngliwati Gunung Baala, terus menyang Yabneèl, wusana notog Segara Tengah.

¹²Mengkono mau tapel wates wilayahé taler Yéhuda sing sisih Kulon. Sing manggon ing wilayah kono trah-trahé taler Yéhuda.

¹³Netepi dhawuhé Gusti Allah marang Yosua, sapérangan saka tanah pandumané Yéhuda diparingaké marang Kalèb anaké Yéfuné, saka klompok Yéhuda. Sing diparingaké yakuwi Hébron, biyèn duwèké Arba, bapakné Anakim.

¹⁴Anak-turuné Anakim yakuwi wong Sésai, Ahiman lan wong Talmai. Kalèb banjur nglungakaké wong kabèh saka Hébron.

¹⁵ Saka ing kono Kalèb nyerang wong-wong sing padha manggon ing Debir. (Kutha kuwi biyèn jenengé Kiryat-Sèfèr.)

¹⁶ Kalèb gawé pengumuman mengkéné: "Wong lanang sing bisa nelukaké Kiryat-Sèfèr bakal dakpèk mantu, dakolèhaké anakku Akhsa."

¹⁷ Kelakon Otnièl, anaké seduluré Kalèb sing jeneng Kénas, ngrebut kutha mau, temah Kalèb banjur mènèhaké Akhsa, anaké, dadi bojoné Otnièl.

¹⁸ Ing dina kawiné, Otnièl ngojok-ojoki Akhsa supaya njaluk lemah marang bapakné, lan bareng ditakoni bapakné, "Kowé arep apa?"

¹⁹ Akhsa mangsuli, "Siti ingkang panjenengan paringaken dhateng kula menika daérah ingkang awis toya, mila kula nyuwun dipun paringana ugi ingkang wonten tukipun sawetawis." Kalèb banjur mènèhi tuk sing ana ing daérah ndhuwur lan ing daérah ngisor.

²⁰ Iki tanah pandumané trah-trah ing taler Yéhuda, dadi tanah pusakané:

²¹ Kutha-kutha sing dunungé ana ing sisih Kidul dhéwé, duwèké Yéhuda, dunungé ana ing tapel watesé tanah Édom. Cacahé kabèh ana sanga likur,

yakuwi: Kabzeèl, Èdèr, Yagur, Kina, Dimona, Adada, Kèdès, Hazor, Yitnan, Zif, Tèlèm, Bealot, Hazor Hadata, Kériot-Hésron (yakuwi Hazor), Amam, Séma, Molada, Hazar Gada, Hèsmon, Bèt-Pèlèt, Hazar-Sual, Bèrsyéba, Biziotia, Baala, Iyim, Azèm, Ètolad, Kèsil, Horma, Ziklag, Madmana, Sansanah, Lebaot, Silhim, Ain lan Rimon.

²² (15:21)

²³ (15:21)

²⁴ (15:21)

²⁵ (15:21)

²⁶ (15:21)

²⁷ (15:21)

²⁸ (15:21)

²⁹ (15:21)

³⁰ (15:21)

³¹ (15:21)

³² (15:21)

³³ Kutha-kutha lan désa-désa ing kiwa-tengené, sing ana ing pèrèng-pèrèng gunung, kabèh cacahé patbelas, yakuwi: Èstaol, Zora, Asna, Zanoah, Èn-Ganim, Tapuah, Énam, Yarmut, Adulam, Sokho, Azéka, Saaraim, Aditaim, Gedéra lan Gedérotaim.

³⁴ (15:33)

³⁵ (15:33)

³⁶ (15:33)

³⁷ Kutha-kutha liyané sing klebu duwèké Yéhuda lan désa-désa ing sakiwa-tengené ana patbelas, yakuwi: Zenan, Hadasa, Migdal, Gad, Diléan, Mizpa, Yokteèl, Lakis, Boskat, Églon, Kabon, Kitlis, Gedérot, Bètdagon, Naamah lan Makéda.

³⁸ (15:37)

³⁹ (15:37)

⁴⁰ (15:37)

⁴¹ (15:37)

⁴² Ana kutha sanga sing uga klebu ing daérah Yéhuda, lan désa-désa ing kiwa-tengené, yakuwi: Libna, Ètèr, Asan, Yiftah, Asna, Nézib, Kéhila, Aksib lan Marésya.

⁴³ (15:42)

⁴⁴ (15:42)

⁴⁵ Kejaba saka kuwi iya Ékron karo désa-désané,

⁴⁶ sarta kutha-kutha kabèh lan désa-désa sakiwa-tengené sacedhaké Asdod, saka Ékron tekan Segara Tengah.

⁴⁷ Mengkono uga Asdod lan Gaza sarta désa-désa sing sumebar tekan kali tapel

watesé tanah Mesir lan pesisiré Segara Tengah.

⁴⁸ Ing daérah pegunungané Yéhuda ana kutha sewelas, klebu uga désa-désa ing kiwa-tengené, yakuwi: Samir, Yatir, Sokho, Dana, Kiryat-Sana (yakuwi Debir), Anab, Èstemoa, Anim, Gosèn, Holon lan Gilo.

⁴⁹ (15:48)

⁵⁰ (15:48)

⁵¹ (15:48)

⁵² Kutha sanga lan désa-désa sakiwa-tengené ing ngisor iki uga klebu duwèké Yéhuda: Arab, Dumah, Ésan, Yanum, Bèttapuah, Afèka, Humta, Hébron lan Zior.

⁵³ (15:52)

⁵⁴ (15:52)

⁵⁵ Uga kutha sepuluh ing ngisor iki, lan uga désa-désa ing kiwa-tengené, klebu duwèké Yéhuda, yakuwi: Maon, Karmèl, Zif, Yuta, Yésreèl, Yokdeam, Zanoah, Kain, Gibéa lan Timna.

⁵⁶ (15:55)

⁵⁷ (15:55)

⁵⁸ Kutha nem ing ngisor iki lan désa-désa ing kiwa-tengené uga klebu duwèké

Yéhuda, yakuwi: Halhul, Bètzur, Gedor, Maarat, Bèt-Anot lan Èltekon.

⁵⁹ (15:58)

⁶⁰ Kutha loro menèh, semono uga désa-désa kiwa-tengené, kutha Kiryat-Baal (yakuwi Kiryat-Yéarim) lan kutha Raba.

⁶¹ Ing daérah ara-ara samun, Yéhuda duwé kutha nem lan désa-désa sakiwa-tengené, yakuwi: Bèt-Araba, Midin, Sekhakha, Nibsan, Kutha Uyah lan Èn-Gedi.

⁶² (15:61)

⁶³ Kutha Yérusalèm uga klebu kuthané Yéhuda, nanging wong Yéhuda ora bisa nglungakaké wong Yébus sing manggon ana ing kono. Tekan saiki wong-wong Yébus mau isih tetep manggon ana ing kono, bebarengan karo wong-wong Yéhuda.

16¹ Tapel watesé tanah pandumané anak-turuné Yusuf kuwi wiwit saka Kali Yardèn sacedhaké Yérikho, sawétané tuk-tuk Yérikho tekan ara-ara samun. Tapel wates mau saka Yérikho munggah tekan Bètèl ing daérah pegunungan.

² Saka Bètèl tapel wates mau tekan Lus, metu Atarot-Adar, panggonané wong Arki.

³ Saka kono tapel watesé mengulon menyang tanahé bangsa Yaflèt, nganti tekan Bèt-Horon. Sapengisor, terus menyang Gèzèr, banjur pantog ing Segara Tengah.

⁴ Yakuwi daérah sing dipandumaké marang taler Manasyè lan Éfraim, anak-turuné Yusuf, dadi tanah pusakané.

⁵ Tapel watesé daérah sing diwènèhaké marang trah-trahé taler Éfraim kuwi mengkéné: Ing sisih Wétan tapel wates mau wiwit saka Atarot-Adar tekan Bèt-Horon-Ndhuwur,

⁶ banjur terus tekan Segara Tengah. Mikmétat kuwi keprenah ing saloré. Ing sisih Wétan tapel wates mau ménggok menyang peneré Taanat Silo, banjur yèn wis ngliwati kutha mau saka Wétan tekan Yanoah.

⁷ Tapel wates mau banjur medhun tekan Atarot lan Naharat, terus tekan Yérikho lan mantog ing Kali Yardèn.

⁸ Tapel watesé Éfraim sing sisih Kulon miwiti saka Tapuah nganti tekan Kali Kana, banjur notog ing Segara Tengah.

Kuwi daérah sing dipandumaké marang trah-trahé taler Éfraim, dadi tanah pusakané,

⁹ klebu uga désa-désa sawetara sing ana ing wilayahé Manasyè.

¹⁰ Nanging Éfraim ora nglungakaké wong-wong Kenaan metu saka Gèzèr. Yakuwi sebabé wong Kenaan sepréné manggon bebarengan karo wong Éfraim ana ing kono, lan didadèkaké batur-tukoné wong Éfraim.

17 ¹ Daérah sakuloné Kali Yardèn ana sapérangan sing dipandumaké marang trah-trah anak-turuné Manasyè, anaké Yusuf sing mbarep. Makir, bapakné Giléad, kuwi pembarepé Manasyè. Sarèhné Makir mau pahlawan, mulané daérah Giléad lan Basan sing dunungé ing sawétané Kali Yardèn, diwènèhaké marang dhèwèké.

² Daérah sakuloné Kali Yardèn diwènèhaké marang trah-trah anak-turuné Manasyè liyané, yakuwi trah Abièzèr, Hèlèk, Asrièl, Sèkèm, Hèfèr lan Semida; kuwi kabèh wong lanang-lanang tetuwané trah turuné Manasyè, anaké Yusuf.

³ Hèfèr kuwi anaké Giléad, lan Giléad anaké Makir, déné Makir anaké Manasyè. Anaké Hèfèr jenengé Zélaféhad ora duwé anak lanang, anaké wadon kabèh, yakuwi: Mahla, Noa, Hogla, Milka lan Tirza.

⁴ Anak-anaké Zélaféhad mau padha nemoni Imam Èléazar lan Yosua bin Nun sarta para pinituwa, aturé, "Gusti Allah sampun ngandika dhateng Musa, bilih kula inggih kedah nampi panduman siti kados sedhèrèk-sedhèrèk kula jaler." Mulané anak-anaké wadon Zélaféhad iya diparingi panduman lemah, padha kaya sedulur-seduluré lanang, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

⁵ Mulané ora mung turuné Manasyè sing lanang waé sing olèh panduman lemah, nanging turuné wadon iya olèh. Kuwi sebabé Manasyè uga olèh panduman Giléad lan Basan sing ana ing sawétané Kali Yardèn. Anak-turuné Manasyè liyané nampa panduman daérah Giléad.

⁶ (17:5)

⁷ Tapel watesé daérahé Manasyè wiwit saka Asyèr tekan Mikmétat ing sawétané Sikèm. Saka kono tapel wates mau

medhun mengidul tekan daérahé bangsa Èn-Tapuah.

⁸ Daérah Tapuah kuwi mèlu Manasyè, nanging kutha Tapuah sing ana ing tapel wates, mèlu Éfraim.

⁹ Saterusé tapel watesé daérahé Manasyè mau medhun tekan Kali Kana. Kutha-kutha sing ana ing sakidulé kali kuwi mèlu Éfraim, senajan dunungé ana ing daérahé Manasyè. Tapel watesé daérahé Manasyè mau saterusé metu sauruté kali sing sisih Lor, nganti tekan ing Segara Tengah.

¹⁰ Dadiné Éfraim kuwi daérahé ana ing sisih Kidul lan Manasyè ing sisih Lor; déné Segara Tengah dadi watesé sing sisih Kulon. Ing sisih Lor-kulon, daérahé Manasyè gathuk karo daérahé taler Asyèr, lan ing sisih Lor-wétan gathuk karo daérahé Isakar.

¹¹ Ing wilayahé Isakar lan Asyèr kuwi ana palemahané Manasyè, yakuwi Bèt-Séan karo désa-désa sakiwa-tengené. Uga Dhor (kutha sing dunungé ing sapinggiring segara), Èndor, Taanak, Megido lan désa-désa ing kiwa-tengené.

¹² Nanging wong Manasyè ora bisa nglungakaké wong Kanaan saka kutha-

kutha kono. Kuwi sebabé wong-wong Kenaan isih tetep manggon ing kono.

¹³ Malah mbésuké senajan wong Israèl wis mundhak kekuwatané, dhèwèké meksa ora gelem nglungakaké wong Kenaan mau, nanging padha didadèkaké batur-tukoné.

¹⁴ Anak-turuné Yusuf padha kandha karo Yosua mengkéné, "Kénging menapa panduman kula siti namung sekedhik, mangka tiyang kula awit saking berkahipun Gusti Allah, cacahipun kathah sanget?"

¹⁵ Wangsulané Yosua, "Yèn wongmu akèh, nganti pegunungan Éfraim kuwi keciuten kanggo kowé, lungaa menyang daérah-daérah sing dienggoni wong Fèris lan wong Réfaim. Padha mbukaka alas-alasé wong-wong mau, lan ngedegna kutha-kutha anyar ing kana."

¹⁶ Anak-turuné Yusuf mau mangsuli, "Daérah paredèn menika mboten cekap kanggé kula sedaya, mangka bangsa Kenaan ingkang sami manggèn ing aré ngandhap sami gadhah kréta perang saking tosan, inggih ingkang sami manggèn ing Bèt-Séan utawi ing dhusun-dhusun sakiwa-tengenipun,

mekaten ugi ingkang sami manggèn ing Lebak Yésreèl."

¹⁷ Wangsulané Yosua marang taler-taler Éfraim lan Manasyè Kulon kali mengkéné, "Kuwi bener, cacahmu pancèn akèh, lan kekuwatanmu uga gedhé. Pancèn pandumanmu kuduné luwih saka siji.

¹⁸ Mulané ngenggonana daérah pegunungan, sebab senjata daérah kuwi isih wujud alas, rak bisa kokbukak lan kokdadèkaké tanah pusakamu. Lan bab wong Kanaan, kowé rak bisa nglungakaké wong-wong mau saka kono, senjata dhèwèké kuwat lan duwé kréta perang saka wesi."

18 ¹ Sawisé bangsa Israèl nelukaké tanah sing dijanjèkaké Allah, banjur padha nglumpuk ing kutha Silo, lan masang Kémah Palenggahané Allah.

² Taler-taleré Israèl sing durung nampa panduman tanah ana pitu.

³ Mulané Yosua banjur kandha karo umat Israèl mengkéné, "Mbésuk kapan enggonmu arep ngenggoni daérah sing diparingaké marang kowé déning Pangéran, Allahé leluhurmu?

⁴ Miliha saka saben taler wong telu. Mengko dakkoné lunga ndlajahi tanah

kéné kabèh lan ngukur tapel watesé daérah sing arep dienggoni. Sawisé mengkono mréné menèh ketemu karo aku.

⁵Tanah mau arep diedum-edum dadi pitung daérah. Yéhuda bakal tetep ngenggoni wilayah sisih Kidul, lan Yusuf wilayah sisih Lor.

⁶Tapel watesé daérah sing pitu kuwi catheten, banjur wènèhna marang aku. Mengko bakal dakundhi endi sing dikersakaké Allah kanggo taler siji-sijiné.

⁷Mung taler Lèwi bakal ora nampa panduman lemah, merga pandumané yaiku enggoné kepareng dadi imam-imamé Allah. Lan bab taler Gad, Rubèn lan Manasyè Wétan kali wis padha nampa pandumané ing sawétané Kali Yardèn. Kuwi wis ditampakaké déning Musa, abdiné Allah, marang taler-taler mau."

⁸Yosua awèh pituduh-pituduh mengkéné, "Tanah iki kabèh dlajahana lan ukuren, banjur balia mréné. Mengko dakundhiné ing Silo kéné, endi daérah sing dikersakaké déning Allah kanggo taler siji-sijiné." Sawisé dikandhani

Yosua, wong-wong mau banjur padha mangkat ngukur tanahé kabèh.

⁹Tanah mau didlajahi lan tapel watesé daérah siji-sijiné dicathet, semono uga kutha-kutha sing ana ing daérah siji-sijiné didaftar. Sawisé rampung banjur padha bali nemoni Yosua ing Silo.

¹⁰Yosua banjur nibakaké undhi supaya ngerti daérah endi sing dikersakaké déning Pangéran kanggo taler siji-sijiné. Sawisé mengkono Yosua banjur mènèhaké marang saben taler Israèl sing durung nampa bagéan tanah, dadi pandumané dhéwé-dhéwé.

¹¹Tanah sing diedum dhisik dhéwé yakuwi sing kanggo trah-trahé taler Bènyamin. Dunungé tanah mau ing antarané daérahé Yéhuda lan tanahé taler Yusuf.

¹²Sing sisih Lor tapel watesé wiwit saka Kali Yardèn, banjur munggah ing pèrèng saloré Yérikho, banjur mengulon ngliwati daérah pegunungan tekan ing ara-ara samun Bèt-Awèn.

¹³Tapel wates mau terus urut pèrèng sakidulé Lus (sing biyèn karan Bètèl), banjur medhun tekan Atarot-Adar, ing gunung sakidulé Bèt-Horon-Ngisor.

¹⁴ Saka sakuloné gunung mau tapel watesé tanah mau banjur ménggok ngidul tekan Kiryat-Baal (yakuwi Kiryat-Yéarim). Kiryat-Baal mau klebu daérahé taler Yéhuda. Kuwi tapel wates sing sisih Kulon.

¹⁵ Déné tapel wates sing sisih Kidul, wiwit saka Kiryat-Yéarim terus tekan tuk-tuk Nèftoah.

¹⁶ Tapel wates mau nuli medhun urut sikilé gunung sing adhep-adhepan karo Lebak Hinom, ing pucuké Lebak Réfaim sing sisih Lor, banjur mengidul urut Lebak Hinom, sakidulé pèrèng-pèrèngé gunung ing tanah Yébus, tekan Èn-Rogèl.

¹⁷ Tapel wates mau banjur ménggok ngalor menyang Gelilot, peneré unggah-unggahan Adumim. Sawisé mengkono medhun menyang watu Bohan (Bohan kuwi jenengé anaké Rubèn),

¹⁸ nuli urut saloré pèrèng-pèrèng gunung sing adu-arep karo Lebak Yardèn. Tapel wates mau banjur medhun menèh menyang lebak,

¹⁹ urut saloré pèrèng-pèrèng gunung Bèt-Hogla, notog tekan Segara Mati sing sisih Lor, ing muarané Kali Yardèn.

²⁰ Tapel wates sing sisih Wétan yakuwi Kali Yardèn. Mengkono mau tapel watesé tanah pandumané para trahé taler Bènyamin, sing dadi tanah pusakané.

²¹ Déné kutha-kutha sing klebu duwèké taler Bènyamin yakuwi Yérikho, Bèt-Hogla, Èmèk-Kezis,

²² Bèt-Araba, Zemaraim, Bètèl,

²³ Haawim, Para, Ofra,

²⁴ Kéfar-Amonai, Ofni lan Géba.

Kabèh ana rolas karo désa-désa ing kiwa-tengené.

²⁵ Klebu uga: Gibéon, Rama, Beérot,

²⁶ Mizpa, Kéfira, Moza,

²⁷ Rèkèm, Yirpeèl, Tarala,

²⁸ Zéla, Èlèf, Yébus (yakuwi Yérusalèm), Gibéa lan Kiryat-Yéarim. Kabèh ana patbelas karo désa-désa ing kiwa-tengené. Kuwi tanah-tanah sing dipandumaké marang trah-trahé taler Bènyamin.

19 ¹ Pangedumé tanah sing ping pindho, kanggo taler Siméon. Tanah mau mlebu nganti tekan tanahé Yéhuda.

² Kutha-kutha sing ana ing tanahé Siméon yakuwi: Bèrsyéba, Séba, Molada,

³ Hazar-Sual, Bala, Èsèm,

⁴ Èltolad, Betul, Horma,

⁵ Ziklag, Bèt-Hamarkabot, Hazar-Susa,

⁶ Bèt-Lebaot lan Saruhèn. Kabèh ana patbelas karo désa-désané.

⁷ Klebu uga kutha-kutha: Ain, Rimon, Ètèr, lan Asan; kutha papat kuwi karo désa-désané,

⁸ iya kabèh désané kutha-kutha mau bablas tekan Baalat-Beèr (yakuwi Rama) ing sisih Kidul. Kuwi tanah pandumané marang klompok Siméon, dadi tanah pusakané.

⁹ Tanahé Yéhuda kakèhen, mulané sapérangan banjur diwènèhaké marang Siméon.

¹⁰ Pangedumé tanah sing ping telu kanggo para trahé taler Zébulon. Tapel watesé tanah mau tekan Sarid.

¹¹ Saka Sarid tapel watesé sing sisih Kulon tekan Marala, banjur nggepok Dabèsèt lan kali sawétané Yoknéam.

¹² Tapel watesé sing sisih Wétan wiwit saka Sarid tekan tapel watesé Kislot-Tabor, terus menyang Dobrat, banjur munggah menyang Yafia.

¹³ Saka kono tapel wates mau terus mengétan menyang Gat-Hèfèr lan

Ètkazin, ménggok tekan Néa, banjur menyang Rimon.

¹⁴ Ing sisih Lor tapel wates tanah mau ménggok tekan Hanaton, lan notog ing Lebak Yifta-Èl.

¹⁵ Kutha-kutha sing klebu ing tapel wates mau yakuwi Katat, Nahalal, Simron, Yidala lan Bètléhèm. Klebu uga ing daérah mau kutha-kutha rolas lan désa-désané.

¹⁶ Kuwi kabèh kutha-kutha lan désa-désa sing klebu ing daérah pandumané trah-trahé Zébulon.

¹⁷ Pangedumé tanah sing ping pat kanggo trah-trahé taler Isakar.

¹⁸ Klebu ing daérah mau: Yésreèl, Kesulot, Sunèm,

¹⁹ Héfaraim, Sion, Anarahat,

²⁰ Rabbit, Kisyon, Èbès,

²¹ Rèmèt, Èn-Ganim, Èn-Hada, lan Bèt-Pazès.

²² Tapel watesé tanah mau gathuk karo Tabor, Sahazima, Bèt-Sèmès, banjur notog Kali Yardèn. Klebu ing daérah mau kutha nembelas karo désa-désané.

²³ Yakuwi kutha-kutha lan désa-désa sing dadi pandumané trah-trahé taler Isakar, dadi tanah pusakané.

²⁴ Pangedumé tanah sing ping lima kanggo trah-trahé taler Asyèr.

²⁵ Klebu ing daérah mau kutha-kutha: Hèlkat, Hali, Tèbè, Akhsaf,

²⁶ Alamèlèk, Amad, lan Misal. Tapel watesé tanah mau sing sisih Kulon tempuk karo Karmèl lan Sikor Libmat.

²⁷ Saka kono ménggok ngétan menyang Bètdagon, banjur gathuk karo tapel watesé Zébulon lan Lebak Yifta-Èl, ngalor tekan Bèt-Èmèk lan Néhièl. Terus ngalor tekan Kabul,

²⁸ Ébron, Réhob, Hamon lan Kana, tekan Sidon.

²⁹ Saka kono tapel wates mau ménggok menyang Rama, terus tekan kutha Sur, kutha sing diubengi bètèng. Tapel wates mau banjur ménggok menèh menyang Hosa lan notog Segara Tengah. Klebu ing daérahé Asyèr mau kutha-kutha Mahalab, Aksib,

³⁰ Uma, Afèk, lan Réhob. Sadaérah kono ana kuthané rolikur, karo désa-désané.

³¹ Kuwi kabèh kutha-kutha lan désa-désa sing klebu ing daérah pandumané para trahé taler Asyèr, dadi tanah pusakané.

³² Pangedumé tanah sing ping nem kanggo trah-trahé taler Naftali.

³³ Tapel watesé wiwit saka Èlèf tekan wit-witan sing ana ing Zaananim, terus tekan Adami-Nèkèb, banjur menyang Yabneèl nganti tekan Lakum, lan notog Kali Yardèn.

³⁴ Saka kono tapel wates mau ménggok ngulon tekan Aznot Tabor, lan saka kono menyang Hukok. Ing sisih Kidul daérah kuwi nunggal wates karo daérah Zébulon, ing sisih Kulon nunggal wates karo Asyèr, lan ing sisih Wétan watesé Kali Yardèn.

³⁵ Kutha-kutha sing nganggo bètèng yakuwi Zidim, Zèr, Hamat, Rakat, Kinèrèt,

³⁶ Adama, Rama, Hazor,

³⁷ Kèdès, Édrèi, Èn-Hazer,

³⁸ Yiron, Migdalèl, Horèm, Bèt-Anat, lan Bèt-Sèmès. Dadiné klebu ing daérah mau kutha sangalas karo désa-désané.

³⁹ Kuwi kabèh kutha-kutha lan désa-désa sing klebu ing daérah pandumané trah-trahé taler Naftali, dadi tanah pusakané.

⁴⁰ Pangedumé tanah sing kapitu kanggo trah-trahé taler Dhan.

⁴¹ Klebu ing daérah mau kutha-kutha:
Zora, Èstaol, Irsèmès,

⁴² Saalabin, Ayalon, Yitla,

⁴³ Élon, Timna, Ékron,

⁴⁴ Èlteké, Gibeton, Baalat,

⁴⁵ Yehud, Benéberak, Gat-Rimon,

⁴⁶ Méyarkon, Rakon, uga daérah
sakiwa-tengené Yopé.

⁴⁷ Wong-wong taler Dhan ora bisa manggon ing daérahé, jalaran isih dienggoni penduduk kono, mulané banjur nglurug nyerang kutha Lèsèm. Kutha mau direbut, penduduké dipatèni kabèh, nuli padha manggon ing kono. Jenengé kutha Lèsèm diganti Dhan, kaya jenengé leluhuré.

⁴⁸ Kuwi kabèh kutha-kutha lan désa-désa sing klebu ing daérahé trah-trahé taler Dhan, dadi tanah pusakané.

⁴⁹ Sawisé umat Israèl olèhé ngedum tanah kono wis rampung kabèh, nuli awèh lemah marang Yosua bin Nun, dadi tanah pusakané.

⁵⁰ Kaya pangandikané Allah, tanah sing diwènèhaké marang Yosua mau manut ing sapenjaluké, yakuwi Timnat-Sérah, ing pegunungan Éfraim. Sawisé kutha

mau dibangun menèh, Yosua banjur manggon ing kono.

⁵¹ Kaya mengkono tanah Kanaan wis kelakon diedum kabèh déning Imam Èléazar, Yosua bin Nun lan para penggedhéné trah ing taler-taleré bangsa Israèl. Pangedumé srana diundhi supaya cocog karo pitedahé Allah. Kelakoné kuwi mau ana ing Silo, ing gapurané Kémah Palenggahané Allah. Srana mengkono pangedumé tanah wis rampung.

20 ¹ Gusti Allah banjur dhawuh marang Yosua,

² supaya kandha karo umat Israèl, kaya sing didhawuhaké marang Musa mengkéné, "Kowé padha milih kutha-kutha pangungsèn.

³ Wong sing njalari patiné pepadhané tanpa dijarag, bisaa ngungsi ing kutha kono, supaya uwal saka wong-wong sing arep nindakaké pemales.

⁴ Wong mau kena mlebu ing salah sawijining kutha pangungsèn mau, lan ngadhep marang pengadilan ing gapuraning kutha kono, sarta nerangaké kedadéan sing mentas dialami. Para penggedhéné kutha kono bakal ngidini

wong mau mlebu ing kutha, lan manggon ing kono.

⁵Yèn wong sing arep males mau ngoyak mrono, penduduk ing kutha kono ora kena masrahaké wong sing ngungsi mau marang sing ngoyak. Wong mau kudu diayomi, merga enggoné nyebabaké patiné pepadhané mau ora dijarag, dadi ora merga sengit karo wong sing mati.

⁶Sing matèni mau kena manggon ing kutha kono nganti prekarané diadili ana ing ngarepé wong akèh. Wongé kena manggon terus ing kutha kono nganti satilaré wong sing nalika semono dadi Imam Agung. Sawisé mengkono wongé kena mulih ing papan panggonané dhéwé."

⁷Umat Israèl banjur netepaké kutha-kutha ing sakuloné Kali Yardèn dadi kutha-kutha pangungsèn, yakuwi: kutha Kèdès ing pegunungan Galiléa wilayahé taler Naftali; Sikèm ing pegunungan Éfraim; Hébron ing pegunungan wilayahé taler Yéhuda.

⁸Kanggo wilayah sawétané Kali Yardèn, ing aréné ara-ara samun sawétané Yérikho, sing ditetepaké dadi kutha-kutha pangungsèn yakuwi: Bèzèr

kanggo wilayahé Rubèn; kutha Ramot ing Giléad, ing wilayahé taler Gad, lan kutha Basan ing wilayahé Manasyè.

⁹ Kuwi kabèh kutha-kutha sing ditetepaké dadi kutha pangungsèn kanggo umat Israèl kabèh lan kanggo saben wong manca sing manggon ing satengahé umat Israèl mau. Saben wong sing ora njarag nyebabaké patiné pepadhané kena golèk pengayoman ing kutha-kutha mau, supaya uwal saka wong sing arep males matèni. Sadurungé diadili ing ngarepé wong akèh, wongé ora kena dipatèni.

21 ¹ Ing sawijining dina para penggedhéné trah-trahé taler Lèwi padha ngadhep marang Imam Èléazar, Yosua bin Nun lan para penggedhéné trah-trahé taler-taleré Israèl kabèh. Tembungé, "Lantaran Musa, Gusti Allah sampun dhawuh, supados kula, tiyang-tiyang Lèwi, dipun paringi kitha-kitha ingkang kula enggèni lan siti pangènan ing sakiwa-tengenipun kitha kanggé ngengèn raja-kaya."

² (21:1)

³ Wong-wong Israèl nuli nisihaké lemah saka tanah pusakané, yakuwi

kutha-kutha lan tanah pangonan, diwènèhaké marang wong-wong Lèwi, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

⁴Trahé Kéhat nampa pandumané dhisik dhéwé. Kulawarga-kulawarga turuné Imam Harun nampa kutha telulas saka taler Yéhuda, Siméon lan Bènyamin.

⁵Kulawarga-kulawargané Kéhat liyané nampa panduman kutha sepuluh saka taler Éfraim, taler Dhan lan taler Manasyè Kulon kali.

⁶Trahé Gèrson nampa kutha telulas saka taler Isakar, taler Naftali lan taler Asyèr, taler Manasyè Wétan kali.

⁷Trah Mérari nampa kutha rolas saka taler Rubèn, taler Gad lan taler Zébulon.

⁸Kuwi kabèh kutha-kutha lan tanah pangonan sing diedum srana undhi saka pandumané umat Israèl marang wong-wong Lèwi, kaya sing didhawuhaké déning Allah lantaran Musa.

⁹Trah Kéhat, yakuwi imam-imam tedhak-turuné Harun, olèhé nampa kutha-kuthané dhisik dhéwé; kabèh ana kutha telulas karo pangonané, yakuwi saka Yéhuda lan Siméon kutha sanga: Libna, Yatir, Èstemoa, Holon, Debir, Ain, Yuta, Bèt-Sèmès lan Arba. Arba kuwi

jenengé bapakné Anakin. Kutha mau saiki jenengé Hébron, lan dadi kutha pangungsèn ing pegunungan Yéhuda. Pategalan lan désa-désané kutha kuwi wis diwènèhaké marang Kalèb bin Yéfuné dadi tanah pusakané. Saka Bènyamin wong-wong Lèwi nampa panduman kutha papat, yakuwi: Gibéon, Géba, Anatot lan Almon.

¹⁰ (21:9)

¹¹ (21:9)

¹² (21:9)

¹³ (21:9)

¹⁴ (21:9)

¹⁵ (21:9)

¹⁶ (21:9)

¹⁷ (21:9)

¹⁸ (21:9)

¹⁹ (21:9)

²⁰ Para kulawarga trah Kéhat nampa kutha sepuluh karo pangonané. Saka taler Éfraim wong-wong Lèwi nampa kutha papat, yakuwi: Bèt-Horon, Kibzaim, Gèzèr, lan Sikèm. Sikèm kuwi kutha pangungsèn ing pegunungan Éfraim. Saka taler Dhan wong-wong Lèwi nampa kutha papat, yakuwi: Èlteké, Gibeton, Ayalon, lan Gat-Rimon. Saka

taler Manasyè sisih Kulon nampa kutha loro, yakuwi Taanak lan Gat-Rimon.

²¹ (21:20)

²² (21:20)

²³ (21:20)

²⁴ (21:20)

²⁵ (21:20)

²⁶ (21:20)

²⁷ Trah saka taler Lèwi liyané, yakuwi trah Gèrson, nampa kutha telulas karo pangonané. Saka taler Manasyè sisih Wétan trah Gèrson nampa kutha loro, yakuwi Beèstérah lan Golan. Golan mau klebu wilayahé kutha pangungsèn ing Basan. Saka taler Isakar wong-wong Lèwi nampa kutha papat, yakuwi kutha Kisyon, Dobrat, Yarmut lan Èn-Ganim. Saka taler Asyèr nampa kutha papat, yakuwi: Misal, Abdon, Hèlkat lan Réhob. Saka taler Naftali nampa kutha telu, yakuwi Hamatdor, Kartan, lan Kèdès. Kèdès kuwi kutha pangungsèn, ing tanah Galiléa.

²⁸ (21:27)

²⁹ (21:27)

³⁰ (21:27)

³¹ (21:27)

³² (21:27)

³³ (21:27)

³⁴ Wong-wong Lèwi liyané, yakuwi trah Mérari, nampa kutha rolas sapangonané. Saka taler Zébulon nampa kutha papat, yakuwi kutha Yoknéam, Kartah, Dimna lan Nahalal. Saka taler Rubèn nampa kutha papat: Bèzèr, Yahas, Kedémot, lan Méfaat. Saka taler Gad nampa kutha papat, yakuwi: Mahanaim, Hèsbon, Yaézèr lan Ramot; (Ramot kuwi kutha pangungsèn ing Giléad).

³⁵ (21:34)

³⁶ (21:34)

³⁷ (21:34)

³⁸ (21:34)

³⁹ (21:34)

⁴⁰ (21:34)

⁴¹ Dadi saka tanah duwèké bangsa Israèl kabèh ana kutha patang puluh wolu sing diwènèhaké marang wong-wong Lèwi. Saben kutha mau ana pangonané.

⁴² (21:41)

⁴³ Mengkono patrapé Allah maringaké marang umat Israèl tanah sing biyèn dijanjèkaké klawan supaos marang para leluhuré. Sawisé tanah mau direbut,

umat Israèl nuli padha manggon ing kono.

⁴⁴ Gusti Allah ngayomi tanah mau, kaya janjiné marang para leluhuré umat Israèl. Mungsuh-mungsuhé Israèl siji waé ora ana sing wani ngganggu, merga Allah piyambak sing ngulungaké mungsuh-mungsuh mau marang umat Israèl.

⁴⁵ Gusti Allah ngleksanani sarupaning prekara sing dijanjèkaké marang umat Israèl; siji waé ora ana sing kliwatan.

22 ¹ Yosua banjur nglumpukaké wong-wong saka taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali,

² dikandhani mengkéné, "Kowé wis padha nglakoni sarupaning prekara sing didhawuhaké déning Musa, abdiné Allah. Semono uga kowé wis padha nglakoni sakèhé préntahku.

³ Seprana-sepréné kowé ora tau négakaké sedulur-sedulurmu enggoné maju perang.

⁴ Pangéran Allahmu saiki wis maringi katentreman marang sedulur-sedulurmu sabangsa, kaya janjiné. Mulané saiki kowé padha muliha menyang wilayahmu dhéwé, ing sawétané Kali Yardèn, sing

biyèn wis diparingaké déning Musa marang kowé.

⁵Nanging diéling! Kowé padha nglakonana dhawuh-dhawuh sing diparingaké déning Musa, yakuwi: Tresnaa marang Allahmu; èstokna kersané, lakonana dhawuh-dhawuhé; sing setya enggonmu ngabdi marang Panjenengané kanthi ati sing mantep."

⁶Sawisé mengkono Yosua banjur mujèkaké slamet wong-wong saka taler-taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali padha mulih menyang wilayahé dhéwé-dhéwé. Wong-wong mau padha diweling déning Yosua mengkéné, "Saiki kowé padha bali nggawa bandha akèh. Kowé padha duwé raja-kaya akèh, semono uga slaka, emas, tembaga, wesi lan sandhangan. Raja-brana olèh-olèhanmu ngrampas saka mungsuh-mungsuhmu kuwi salong edum-edumna marang para sedulurmu tunggal taler." Mengkono taler-taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali padha bali menyang wilayahé dhéwé. (Separoné taler Manasyè Wétan kali wis olèh panduman tanah saka Musa ing sawétané Kali Yardèn. Separo liyané

nampa panduman lemah saka Yosua ing sakuloné Kali Yardèn, bebarengan karo taler-taler Israèl liyané.)

⁷ (22:6)

⁸ (22:6)

⁹ Dadi taler Rubèn, Gad lan separoné taler Manasyè mulih menyang wilayahé dhéwé. Enggoné padha pamitan karo umat Israèl liyané ana ing kutha Silo, ing tanah Kenaan, banjur saka kono padha budhal menyang wilayahé dhéwé, yakuwi tanah Giléad. Pemanggoné ing kono kuwi merga saka dhawuhé Allah lantaran Musa.

¹⁰ Nalika taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali tekan Gelilot, dadi isih ana ing sisih kuloné Kali Yardèn, padha ngedegaké mesbèh gedhé dhuwur ing sapinggiring kali mau.

¹¹ Wong Israèl banjur padha krungu warta mengkéné: "Wong-wong taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali wis padha ngedegaké mesbèh ing Gelilot, ing pinggir kuloné Kali Yardèn!"

¹² Bareng wong Israèl padha krungu pawarta mau, banjur padha nglumpuk ing Silo arep ngalang-alangi niaté

taler-taler Israèl sing manggon ing sawétané Kali Yardèn.

¹³ Pinéhas, anaké Imam Èléazar diutus déning umat Israèl nekani taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali, ing tanah Giléad.

¹⁴ Pinéhas mau dikancani wong sepuluh, yakuwi para penggedhéné taler, saka saben taler wong siji.

¹⁵ Bareng padha ketemu karo taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali,

¹⁶ banjur padha kandha mengkéné, "Yagéné kowé nindakaké duraka ing ngarsané Allahé Israèl? Srana enggonmu ngedegaké mesbèh kuwi kowé apa ora padha mbrontak marang Allah, merga ora netepi dhawuhé!

¹⁷ Apa kowé wis padha lali karo dosa sing kita alami biyèn ing Péor? Nalika semono kita rak diukum déning Allah srana pageblug, senajan kita iki umat kagungané! Tekan sepréné kita rak isih mikul olèh-olèhané? Apa kuwi durung cukup?

¹⁸ Dadiné, apa saiki kowé arep nyingkur marang Allah menèh? Yèn ing dina iki kowé nyingkur marang Allah, sésuk Allah bakal duka marang umat Israèl kabèh.

¹⁹Yèn wilayahmu kéné kokanggep ora pantes kokenggoni kanggo ngibadah marang Allah, pindhaha menyang wilayahé Allah, sing ana ing Kémah Suciné. Nyuwuna sapérangané wilayahku, nanging aja nyingkur marang Allah utawa gawé dukané Allah, srana enggonmu ngedegaké mesbèh liya, merga mesbèhé Pangéran Allah kita, wis ana.

²⁰Élinga! Akhan anaké Zérah kaé rak iya ora nglakoni dhawuhé Allah bab barang-barang sing kudu disirnakaké. Lan apa kedadéané? Wong sa-Israèl kabèh diukum! Sing nglakoni dosa mung Akhan dhéwé, nanging sing diukum pati ora mung dhèwèké dhéwé!"

²¹Taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali banjur mangsuli marang para penggedhéné taler-taler Israèl saka Kulon kali mengkéné,

²²"Sing Mahakwasa kuwi jumeneng Allah! Panjenengané kuwi Allah! Panjenengané pirsá sebab-sebabé aku padha tumindak mengkono, lan aku kepéngin kowé kabèh iya padha ngertia! Saupama nggonku nglakoni mengkono mau merga arep mbangkang marang

Allah utawa merga ora precaya menèh marang Panjenengané, aku patènana waé, saiki uga!

²³Yèn enggonku padha yasa mesbèh iki nerak dhawuhé Allah, merga arep dakenggo saos kurban obongan utawa kurban dhaharan utawa kurban keslametan, karebèn Gusti Allah piyambak sing ngukum aku.

²⁴Nanging ora, sedulur-sedulur! Ora mengkono karepku! Enggonku yasa mesbèh iki merga aku padha kuwatir mbokmenawa mbésuk anak-turunmu bakal kandha mengkéné karo anak-turunku, 'Kowé padha mèlu-mèlu apa karo Pangéran, Allahé Israèl!

²⁵Delengen ta, apa ora Allah piyambak sing maringaké Kali Yardèn iki dadi wates kanggo misahaké aku karo kowé wong-wong Rubèn lan Gad. Pancèn ora ana urusanmu karo Pangéran, Allahé Israèl.' Lan kepriyé mengko dadiné? Ora wurung, anak-turunmu bakal ngganggu enggoné anak-turunku ngabekti marang Allah.

²⁶Mulané aku padha yasa mesbèh iki. Ora merga arep dakenggo saos kurban

obongan utawa nyaosaké sesaosan liyané,

²⁷ mung supaya dadi pretandha kanggo kowé lan kanggo aku, kanggo anak-turunmu lan anak-turunku ing tembé, yèn aku iki temen-temen padha ngabekti marang Allah, sing lenggah ing Kémah Palenggahané Allah, srana saos kurban obongan, kurban keslametan lan sesaosan liya-liyané. Srana mengkono anak-turunmu bakal ora kandha karo anak-turunku, yèn aku ora candhuk lawung karo Allah.

²⁸ Dadi karepku mengkéné: Saupama anak-turunmu mbésuk muni mengkono, anak-turunku bisa mangsuli, 'Delengen mesbèh iki! Leluhurku padha ngedegaké mesbèh, padha karo mesbèhé Allah. Ora kanggo saos kurban obongan utawa kanggo nyaosaké sesaosan liyané, nanging minangka pretandha kanggo kowé lan aku.'

²⁹ Ngandela yèn aku ora arep mbangkang marang Allah utawa ninggal marang Panjenengané srana saos kurban obongan utawa kurban dhaharan ing mesbèh sing dakyasa iki, merga wis ana

mesbèhé Pangéran Allah kita ana ing ngarepé Kémah Palenggahané Allah."

³⁰ Ketrangané taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali mau dirungokaké déning Pinéhas lan para penggedhé sepuluh sing makili umat Israèl Kulon Kali Yardèn. Krungu ketrangan kuwi wong mau kabèh padha marem.

³¹ Pinéhas, anaké Imam Èléazar banjur kandha karo wong-wong taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali mengkéné, "Saiki aku ngerti yèn Allah bakal nganthi marang kita, merga kowé padha ora mbangkang. Kowé wis padha nylametaké umat Israèl saka paukumané Allah."

³² Sawisé mengkono Pinéhas lan para penggedhéné umat Israèl banjur padha pamitan karo taler Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali, bali menyang tanah Kanaan, sarta nglapuraké lelakoné marang umat Israèl kabèh.

³³ Krungu lapuran mau umat Israèl padha marem, mula padha ngluhuraké asmané Pangéran, sarta mbuwang gagasan arep merangi lan numpes wong-wong Rubèn, Gad lan Manasyè Wétan kali mau.

³⁴Wong-wong taler Rubèn lan Gad banjur njenengi mesbèh: "Seksi"; kandhané, "Mesbèh iki dadia seksi kanggo kita kabèh yèn Pangéran kuwi Allah."

23 ¹Gusti Allah paring katentreman marang umat Israèl srana kauwalaké saka sakèhé mungsuhé. Yosua umuré saya akèh lan dadi tuwa banget.

²Umat Israèl banjur diklumpukaké, bebarengan karo para penggedhé, para pemimpin, para hakim, lan para perwira, dikandhani mengkéné, "Aku saiki wis tuwa banget.

³Kowé wis weruh dhéwé apa sing ditindakaké déning Pangéran, Allahmu marang bangsa-bangsa kéné kabèh kanggo kowé. Sing maju perang sejatiné Pangéran Allah piyambak.

⁴Tanahé bangsa-bangsa sing durung kita telukaké, mengkono uga tanahé bangsa-bangsa sing wis kita telukaké, yakuwi wiwit saka sawétané Kali Yardèn sapengulon tekan Segara Tengah, kabèh wis dakedum lan dakwènèhaké dadi duwèkmu.

⁵ Pangéran Allahmu bakal gawé kalahé bangsa-bangsa mau, nganti samangsa koklurugi perang bakal padha keplayu. Lan kowé bakal ngenggoni tanahé dadi tanah pusakamu, kaya sing wis dijanjèkaké déning Pangéran Allahmu marang kowé.

⁶ Mulané padha prelokna enggonmu ngèstokaké lan nglakoni kabèh sing katulis ing Kitabé Musa. Dhawuh-dhawuh mau aja ana sing kokrèmèhaké, senjata mung sapérangan waé.

⁷ Kowé aja pisan-pisan sesrawungan karo bangsa-bangsa sing isih kari lan saiki ana ing tengah-tengahmu. Aja pisan-pisan ngucapaké jenengé allah-allahé bangsa-bangsa mau utawa sumpah atas jenengé. Kowé aja pisan-pisan ngabekti utawa sujud marang allah-allah mau.

⁸ Malah kowé padha sing setya karo Pangéran Allahmu, kaya setyamu saiki.

⁹ Bangsa-bangsa sing luwih kuwat ketimbang karo kowé wis padha disingkiraké déning Allah saka ing ngarepmu; ora ana bangsa siji waé sing tahan nglawan perang karo kowé.

¹⁰ Wong siji panunggalanmu bisa ngalahaké wong éwon, merga Pangéran Allahmu sing maju perang kanggo kowé, kaya sing wis dadi janjiné.

¹¹ Mulané aja padha lali nresnani marang Pangéran Allahmu.

¹² Yèn kowé ora setya marang Allah, lan kèlu karo bangsa-bangsa mau,

¹³ élinga, yèn Gusti Allah ora bakal nglungakaké bangsa-bangsa mau marang kowé. Malah bangsa-bangsa kuwi bakal mbebayani lan dadi memala kanggo kowé. Bangsa-bangsa mau bakal gawé sengsaramu, merga bakal dadi pecut kanggo nggitiki gegermu lan dadi klilip ing mripatmu. Kowé selawasé bakal nandhang sangsara nganti ora ana wong siji waé ing antaramu sing kari ana ing tanah sing ngresepaké, sing diparingaké Pangéran Allahmu marang kowé iki.

¹⁴ Saiki wis tekan titi mangsané aku tinggal-donya. Kowé kabèh lan sawiji-wijiné wong ing antaramu, padha weruh dhéwé enggoné Pangéran Allahmu wis maringaké samubarang sing dijanjèkaké marang kowé. Saben prekara sing dijanjèkaké wis dileksanani. Siji waé ora ana sing kliwatan.

¹⁵ Kaya déné Panjenengané enggoné wis ngleksanani apa sing dijanjèkaké, mengkono uga Panjenengané bakal ngganjar kowé nganggo paukuman sing wis didhawuhaké.

¹⁶ Yèn kowé nerak prejanjiané Allah karo kowé, lan kowé nyembah marang allah-allah liyané, Gusti Allah bakal duka lan nekakaké paukumané marang kowé kabèh. Lan ora suwé sawisé kuwi kowé bakal ditumpes nganti ora ana wong siji waé sing kari urip ana ing tanah sing ngresepaké iki, sing diparingaké déning Allah marang kowé."

24 ¹ Taler-taler Israèl diklumpukaké kabèh déning Yosua ana ing Sikèm. Mulané para penggedhé, para pemimpin, para hakim lan para perwira padha teka ngadhep ing ngarsané Allah.

² Yosua banjur kandha karo umat Israèl kabèh mengkéné, "Padha rungokna pangandikané Pangéran, Allahé Israèl marang kowé. Allah ngandika, 'Dhèk biyèn, para leluhurmu padha manggon ing sawétané Bengawan Éfrat. Nalika semono padha nyembah brahala utawa tetironé allah, yakuwi Téràh, bapakné Abraham lan Nahor.

³ Aku banjur nimbali Abraham, yakuwi leluhurmu, saka sabrangé Bengawan Éfrat mau, banjur Dakirid, Dakdhawuhi ndlajahi tanah Kenaan kabèh. Abraham Dakparingi turun akèh. Sekawit Dakparingi anak Iskak.

⁴ Iskak Dakparingi anak loro, yakuwi Yakub lan Ésau. Ésau Dakparingi pegunungan Édom dadi tanah pusakané. Nanging Yakub, leluhurmu, boyongan menyang tanah Mesir karo anak-anaké.

⁵ Aku banjur ngutus Musa lan Harun lan nekakaké kasangsaran gedhé marang Mesir; déné umat Israèl Dakentasaké.

⁶ Leluhurmu Dakirid metu saka ing tanah Mesir, banjur dioyak déning wong Mesir nganggo kréta perang lan bala jaranan. Bareng leluhurmu tekan Segara Teberau,

⁷ banjur padha sesambat marang Aku nyuwun tulung. Panggonan sing misahaké wong Israèl lan wong Mesir Dakgawé peteng ndhedhet, lan banyuné segara Daktekakaké, ngelebi wong Mesir nganti padha kleleb kabèh. Sebanjuré, apa sing Daktindakaké tumrap wong Mesir kowé wis padha ngerti kabèh. Sawisé mengkono kowé

padha nglembara ing pesamunan nganti suwé banget.

⁸ Kowé banjur Dakirid menyang tanahé wong Amori, sing manggon ing sawétané Kali Yardèn. Wong Amori padha nglawan marang kowé, nanging kowé Dakgawé menang. Tanahé wong Amori mau kokrebut, lan wong Amori Dakulungaké marang kowé srana perang.

⁹ Banjur gentèn Moab, yakuwi Balak anaké Zipor, nglawan marang kowé. Balak mau akon ngundang Biléam anaké Béor, supaya nyupatani kowé.

¹⁰ Nanging Biléam ora nyupatani, malah mberkahi kowé. Nganggo cara mengkono kowé padha Dakslametaké saka tangané Balak.

¹¹ Kowé banjur padha nyabrang Kali Yardèn, lan teka ing kutha Yérikho. Wong-wong Yérikho perang mungsuh kowé, semono uga wong Fèris, Kenaan, Hèt, Girgasi, Hèwi, lan wong Yébus. Nanging bangsa-bangsa kabèh mau Dakgawé kalah perangé karo kowé.

¹² Nalika kowé padha maju nempuh bangsa-bangsa mau, dhèwèkné Dakgawé bingung lan giris, temah raja Amori loro-loroné padha keplayu. Dudu

pedhangmu lan dudu panahmu sing marakaké kowé menang.

¹³Tanah sing Dakparingaké marang kowé kuwi dudu asilé penggawému. Kutha-kutha sing Dakparingaké marang kowé kuwi dudu kowé sing yasa. Kowé rak kari ngenggoni. Saiki kowé mangan wohé wit anggur lan wit zaitun, nanging dudu kowé sing nandur.”

¹⁴Sebanjuré Yosua kandha mengkéné, "Mulané saiki kowé padha ngabektia marang Allah. Padha ngabdia marang Panjenengané klawan éklasing ati lan kasetyan. Sarupané brahala sing disembah déning leluhurmu dhèk ana ing Mésopotamia lan ing tanah Mesir buwangen. Padha ngemungna ngabekti marang Allah piyambak.

¹⁵Saupama kowé padha ora gelem ngabdi marang Allah, padha netepna putusan ing dina iki uga, sapa sing arep kokbektèni. Apa brahala-brahala sing biyèn disembah déning para leluhurmu ing Mésopotamia, apa brahala-brahalané wong Amori sing panggonané saiki kokenggoni. Déné aku lan kulawargaku, arep padha ngabekti marang Allah."

¹⁶Umat Israèl banjur padha mangsuli,
"Kula mboten badhé nilar Gusti
Allah lan gentos ngabekti dhateng
brahala-brahala!

¹⁷Pangéran Allah piyambak ingkang
sampun ngluwari leluhur kita lan kula
sedaya saking enggèn kula dados
réncang tumbasan ing tanah Mesir.
Kula sampun sami sumerep kaélok-an-
kaélok-an ingkang kaasta déning Allah.
Allah sampun ngreksa lan ngayomi kula
ing samargi-margi, nalika kula sami
mlampah nglangkungi tanah-tanah
ngamanca.

¹⁸Lan nalika kula sami mlebet ing
negari menika, inggih Gusti Allah
piyambak ingkang ngésahaken tiyang
Amori sedaya, ingkang suwau manggèn
ing ngriki. Pramila kula sami purun
ngabekti dhateng Pangéran, mergi
Panjenenganipun menika Allah kula."

¹⁹Yosua banjur kandha menèh,
"Nanging Pangéran mono Allah
kang suci. Panjenengané ora kersa
ditandhingi. Dadi bisa uga kowé mbésuk
bakal ora kuwat nerusaké enggonmu
ngabdi marang Panjenengané. Sebab
yèn nganti kowé nyingkur Panjenengané

lan nyembah marang allah-allah liyané, Panjenengané bakal ora ngapura dosamu, malah bakal nglawan lan ngukum kowé kabèh. Kowé bakal ditumpes, senajan Panjenengané biyèn ngasihi kowé."

²⁰ (24:19)

²¹ Wong-wong Israèl nuli padha mangsuli, "Èstu mboten, kula mboten badhé nyembah dhateng allah sanèsipun. Kula namung badhé ngabekti dhateng Gusti Allah kémawon!"

²² Yosua banjur kandha menèh, "Saiki kowé dhéwé sing neksèni yèn kowé wis mutusaké mung arep ngabekti marang Allah piyambak." Wangsulané wong akèh mau, "Inggih, kula piyambak seksinipun."

²³ Kandhané Yosua menèh, "Yèn mengkono, allah-allahan sing padha koksipen kuwi buwangen, lan padha sumpaha yèn kowé bakal setya marang Pangéran, Allahé Israèl."

²⁴ Wong-wong mau banjur padha matur marang Yosua mengkéné, "Kula badhé sami ngabekti dhateng Pangéran Allah kémawon. Kula badhé sami ngèstokaken dhawuh-dhawuhipun."

²⁵Ing dina iku ing Sikèm, Yosua gawé prejanjian karo bangsa Israèl, banjur medharaké dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatan sing kudu padha ditetepi.

²⁶Dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatan mau banjur ditulis déning Yosua ana ing Kitab Angger-anggeré Allah. Dhèwèkné banjur njupuk watu gedhé, diedegaké ing ngisor wit gedhé ing panggonan sing disucèkaké kagem Gusti Allah.

²⁷Sawisé mengkono banjur kandha karo wong kabèh, "Watu iki dadia seksi kanggo kowé lan aku. Sakèhé tembung sing diucapaké, kuwi wis diucapaké ana ing ngarepé watu iki. Dadiné watu iki sing bakal dadi seksi ing ngatasé kowé kabèh, samasa kowé mbésuk mbangkang marang Allahmu."

²⁸Sawisé mengkono Yosua nglilani wong-wong mau mulih; mula wong kabèh banjur padha bali menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²⁹Sawisé mengkono Yosua bin Nun, abdiné Allah, banjur tilar-donya; nalika semono umuré satus sepuluh taun.

³⁰Yosua dikubur ana ing lemahé dhéwé ing Timnat-Sérah, ing pegunungan Éfraim, saloré Gunung Gaas.

³¹Selawasé Yosua isih urip, umat Israèl padha ngabekti marang Allah. Semono uga sawisé Yosua tilar-donya lan selawasé pemimpin-pemimpin sing padha nyipati dhéwé pakaryané Gusti Allah kanggo umat Israèl, isih padha urip.

³²Jisimé Yusuf sing biyèn digawa umat Israèl saka tanah Mesir, dikubur ing Sikèm, ing palemahan sing biyèn dituku déning Yakub saka anak-anaké Hémor, bapakné Sikèm, rega satus dhuwit slaka. Palemahan mau diwarisaké marang anak-turuné Yusuf.

³³Déné Èléazar anaké Harun, uga tilar-donya lan dikubur ing Gibéa, yakuwi kutha sing dunungé ing daérah pegunungan Éfraim. Kutha mau wis diwarisaké marang Pinéhas, anaké Èléazar.

Hakim-Hakim

1 ¹ Sawisé Yosua tilar-donya, bangsa Israèl banjur nyuwun pirsá marang Pangéran, "Gusti, taler pundi ingkang kedah miwiti nyerang bangsa Kenaan?"

² Pangandikané Gusti Allah, "Taler Yéhuda, sing wis Dakparingi pangwasa kanggo ngalahaké tanah kuwi."

³ Taler Yéhuda banjur kandha karo taler Siméon, "Aku réwangana nyerang wong Kenaan lan ngrebut wilayahé sing wis diparingaké déning Pangéran marang aku. Mengko aku bakal gentèn ngréwangi kowé ngrebut wilayah sing wis diparingaké Pangéran marang kowé." Mulané taler Siméon

⁴ lan taler Yéhuda nuli padha maju perang bebarengan. Merga saka berkahé Pangéran taler-taler mau padha nelukaké wong Kenaan lan wong Fèris. Prejurité mungsuh sing mati ing Bèzèk cacahé sepuluh èwu.

⁵ Rajané wilayah kono sing disebut Adoni-Bèzèk bareng diserang déning wong Yéhuda lan wong Siméon,

⁶ keplayu, banjur dioyak lan dicekel; jempol tangan lan jempol sikilé dikethok kabèh.

⁷ Adoni-Bèzèk ngucap mengkéné, "Biyèn aku wis ngethok jempol sikil lan jempol tangané raja pitung puluh, nuli dakkon mangan sisa sing tiba saka méjaku. Saiki Gusti Allah males marang aku, kaya enggonku dhèk biyèn ngukum marang mungsuh-mungsuhku." Adoni-Bèzèk mau banjur digawa menyang Yérusalèm lan tinggal-donya ana ing kana.

⁸ Wong Yéhuda banjur nyerang kutha Yérusalèm, direbut lan diobong, sarta penduduké dipatèni.

⁹ Sawisé mengkono banjur nglurugi perang wong Kanaan sing manggon ing pegunungan lan ing èrèng-èrèngé gunung-gunung sarta ing ara-ara samun sisih Kidul.

¹⁰ Iya nyerang kutha Hébron, sing biyèn karan Kiryat-Arba. Ing kono wong Yéhuda nelukaké wong Sésai, Agiman lan Talmi.

¹¹ Saka Hébron wong Yéhuda nglurug menyang kutha Debir, sing nalika semana karan Kiryat-Sèfèr.

¹² Ana wong saka taler Yéhuda jeneng Kalèb, muni mengkéné, "Sapa sing bisa ngrebut kutha Kiryat-Sèfèr bakal dakéntukaké anakku sing jeneng Akhsa."

¹³ Otnièl, anaké Kénas, adhiné Kalèb kelakon ngrebut kutha mau. Mulané Otnièl banjur dipèk mantu, dijodhokaké karo Akhsa, anaké.

¹⁴ Nalika dina kawiné, Otnièl ngojok-
ojoki Akhsa, bojoné, supaya njaluk
bagéan lemah marang bapakné. Mulané
Akhsa banjur medhun saka kuldiné.
Kalèb nuli takon, "Kowé arep njaluk
apa?"

¹⁵ Akhsa mangsuli, "Kula nyuwun siti
ingkang wonten sumberipun sawetawis,
margi pasitèn ingkang panjenengan
paringaken menika mboten wonten
sumberipun." Mulané Kalèb banjur
mènèhi palemahan sisih ndhuwur lan
ngisor sing ana sumberé.

¹⁶ Wong Kèni, yakuwi anak-turuné
maratuwané Musa, mèlu wong Yéhuda
metu saka kutha Yérikho (tegesé: kutha
kurma), lunga menyang daérah cengkar^a
ing sakidulé Arad, wilayah Yéhuda. Wong

^acengkar: mboten subur.

Kèni mau banjur manggon ing kana, ing satengahé bangsa Amalèk.

¹⁷ Sawisé mengkono taler Yéhuda bebarengan karo taler Siméon banjur nyerang bangsa Kenaan, sing padha manggon ing kutha Zéfát. Kutha mau direbut, banjur ditumpes lan diganti jenengé dadi Horma.^b

¹⁸ Pangéran mitulungi taler Yéhuda, nganti padha bisa ngrebut daérah pegunungan. Nanging ora bisa nelukaké kutha Gaza, Askelon lan Ékron karo daérah-daérah sakiwa-tengené, merga bangsa-bangsa sing padha manggon ing pesisir mau padha duwé kréta perang saka wesi. Mulané taler Yéhuda ora bisa nglungakaké bangsa-bangsa mau saka kana.

¹⁹ (1:18)

²⁰ Miturut préntahé Musa, kutha Hébron kuwi diparingaké marang Kalèb, merga Kalèb kuwi sing biyèn nglungakaké golongan telu anak-turuné Énaki, sing padha manggon ing kutha kono.

²¹ Taler Bènyamin ora bisa nglungakaké wong Yébus saka kutha Yérusalèm. Mulané wong Yébusi tetep padha

^bHorma: tembung Ibrani, tegesipun sirna.

manggon bebarengan karo taler Bènyamin ing daérah mau.

²²Taler Éfraim lan Manasyè, anak-turuné Yusuf padha nyerang kutha Bètèl. Sing nalika semono jenengé Lus. Gusti Allah ngréwangi perangé taler-taler mau. Nalika telik-telik sing padha diutus lagi mlaku ngener ing kutha Bètèl,

²³(1:22)

²⁴kepethuk karo wong lanang sing lagi metu saka kutha kono. Telik-telik mau kandha mengkéné, "Kowé ora arep dakkapak-kapakaké, angger kowé gelem ngandhani aku carané mlebu ing kutha."

²⁵Wong-wong Éfraim lan Manasyè nuli padha mlebu ing kutha lan matèni sakèhé penduduké, kejaba brayaté wong sing nuduhaké dalan mau.

²⁶Wongé nuli ngalih saka kono, manggon ing daérahé wong Hèt; banjur ngedegaké kutha, sing dijenengi Lus, nganti tekan sepréné.

²⁷Taler Manasyè ora nglungakaké penduduk-penduduké kutha Bèt-Séan, Taanak, Dhor, Yibléam, Megido lan pedésan-pedésan ing sakiwa-tengené. Mulané wong-wong mau isih tetep padha manggon ing kono.

²⁸ Senajan wong Israèl saya kwasa, éwasemono ora nglungakaké wong Kenaan mau saka kono, nanging mung dipeksa dadi batur-tukoné.

²⁹ Taler Éfraim uga ora nglungakaké wong Kenaan sing manggon ing kutha Gèzèr. Dadi wong Kenaan mau isih tetep manggon ing kutha kono, bebarengan karo taler Éfraim.

³⁰ Taler Zébulon iya ora nglungakaké wong Kenaan sing manggon ing kutha Kitron lan Nahalol. Mulané wong-wong Kenaan mau isih tetep manggon bebarengan karo taler Zébulon, mung didadèkaké batur-tukon.

³¹ Taler Asyèr ora nglungakaké wong Kenaan sing padha manggon ing kutha-kutha: Ako, Sidon, Ahlab, Aksib, Hèlba, Afèka lan Réhob.

³² Mulané wong-wong Kenaan mau isih manggon bebarengan karo taler Asyèr ing kutha-kutha mau.

³³ Taler Naftali iya ora nglungakaké wong-wong Kenaan sing padha manggon ing Bèt-Sèmès lan Bèt-Anat. Mulané wong-wong Kenaan mau padha tetep manggon ing kono bebarengan karo

taler Naftali, mung waé didadèkaké batur-tukoné.

³⁴ Bangsa Amori isih tetep manggon ing Ayalon, Saalbim lan Gunung Horès, merga taler Dhan diesuk déning wong-wong Kenaan mau menyang daérah pegunungan, lan ora bisa medhun ing tanah ngaré. Nanging bangsa Amori mau bisa dikalahaké déning taler Éfraim lan Manasyè, sarta didadèkaké batur-tukoné taler loro mau.

³⁵ (1:34)

³⁶ Wates daérahé wong Amori kuwi wiwit saka lowahan unggah-unggahan Akrabim, saloré Séla, terus sapendhuwur.

2¹ Malaékaté Pangéran tindak saka Gilgal menyang Bokhim,^c sarta ngandika marang bangsa Israèl mengkéné, "Aku wis ngentas kowé saka tanah Mesir lan ngirid lakumu menyang tanah sing wis Dakjanjèkaké marang para leluhurmu. Aku wis kandha, 'Prejanjian-Ku karo kowé ora bakal Dakbatalaké.

² Mulané kowé ora kena gawé prejanjian karo wong pribumi kéné.

^cBokhim: Tembung Ibrani, tegesipun 'sing padha nangis'.

Mesbèh-mesbèhé kudu kokgempur.'
Nanging kowé padha ora nglakoni
dhawuh-Ku. Malah padha nindakaké
kosokbaliné!

³ Mulané, saiki padha rungokna!
Samasa kowé nyerang wong-wong
Kenaan, Aku ora bakal nglungakaké
wong-wong mau saka tanah kéné. Wong-
wong mau bakal dadi mungsuhmu, sing
bakal dadi memala, temahan kowé bakal
mèlu nyembah brahala-brahalané."

⁴ Sawisé Malaékaté Pangéran rampung
enggoné paring dhawuh, umat Israèl
kabèh nuli padha nangis.

⁵ Mulané panggonan kono disebut
Bokhim. Ing panggonan mau umat Israèl
padha nyaosaké kurban konjuk marang
Allah.

⁶ Sawisé pamitan karo Yosua, wong
Israèl nuli padha ngenggoni tanah sing
dadi pandumané dhéwé-dhéwé.

⁷ Selawasé Yosua isih urip, wong
Israèl padha ngabekti marang Allah.
Mengkono uga sawisé Yosua tilar-donya
wong Israèl isih tetep ngabekti marang
Allah, yakuwi sasuwéné dituntun déning
wong-wong sing padha ngalami dhéwé

kaélokana-kaélokana sing ditindakaké déning Allah kanggo bangsa Israèl.

⁸Yosua bin Nun, abdiné Allah, tinggal-donya nalika umuré nyandhak satus sepuluh taun.

⁹Banjur dikubur ing lemahé dhéwé, yakuwi ing Timnat-Hèrès, ing pegunungan Éfraim, saloré Gunung Gaas.

¹⁰Ora let suwé wong-wong pantarané Yosua iya banjur padha tinggal-donya. Déné wong-wong sing lairé sapungkuré angkatané Yosua padha ora wanuh karo Allah, merga padha ora ngalami dhéwé apa sing ditindakaké déning Allah kanggo umat Israèl.

¹¹Sawisé mengkono umat Israèl padha gawé dosa ing ngarsané Allah; padha ora nyembah marang Pangéran, Allahé leluhuré, iya Allah sing ngirid lakuné metu saka tanah Mesir. Malah padha nyembah marang Baal lan Astorèt sarta déwa-déwa liyané, sing disembah déning bangsa-bangsa sakiwa-tengené. Mulané Gusti Allah duka marang umat mau, sarta négakaké bangsa Israèl diserang lan dirampog déning grombolan-grombolan. Umat mau ora

bisa ngadhepi mungsuh-mungsuh saka kiwa-tengené.

¹² (2:11)

¹³ (2:11)

¹⁴ (2:11)

¹⁵ Saben nyerang malah dilawan déning Allah piyambak, kaya sing wis dingandikakaké, "Wusana umat Israèl uripé sangsara banget."

¹⁶ Sawisé mengkono Gusti Allah banjur maringi pemimpin, didhawuhi nylametaké umat Israèl saka tangané grombolan-grombolan rampog mau.

¹⁷ Nanging umat Israèl ora nggugu karo para pemimpin mau, lan ora setya marang Allah, malah padha nyembah brahala-brahala. Ora padha niru para leluhuré sing mbangun-turut marang dhawuh-dhawuhé Allah.

¹⁸ Yèn Gusti Allah maringi pemimpin marang bangsa Israèl, pemimpin mau mesthi dipitulungi. Lan sajroné pemimpin mau isih urip, Gusti Allah mesthi nylametaké umat Israèl saka tangané mungsuh-mungsuhé. Olèhé mengkono merga saka welasé marang umat mau, yakuwi samasa padha

sesambat, dianiaya lan ditindhes déning mungsuh-mungsuhé.

¹⁹ Nanging yèn pemimpin mau wis mati, umat mau bali nglakoni piala menèh, ngabekti lan nyembah marang brahala-brahala, malah ngungkuli pialané sing uwis-uwis. Padatan lan pakulinan sing ala kuwi ora dimarèni, malah dibalèni menèh.

²⁰ Mulané Gusti Allah duka banget marang umat Israèl, lan ngandika, "Aku wis dhawuh karo leluhuré bangsa iki supaya netepi prejanjiané karo Aku. Nanging bangsa iki mbatalaké; dhawuh-Ku padha diterak.

²¹ Mulané saiki Aku ora bakal nglungakaké bangsa endi waé sing isih kari manggon ing tanah kéné sapungkuré Yosua.

²² Malah bangsa-bangsa kuwi bakal Dakgawé nguji bangsa Israèl, supaya Aku pirsá, apa umat iki gelem mbangun-turut marang dhawuh-dhawuh-Ku kaya para leluhuré, apa ora."

²³ Iya iki sebabé Yosua ora diparengaké nelukaké bangsa-bangsa ing kono. Malah Panjenengané ngenengaké waé

bangsa-bangsa pribumi manggon ing kono.

3¹ Kanggo nguji wong-wong Israèl sing ora tau ngalami perang ngrebut tanah Kenaan, ana bangsa-bangsa pribumi sawetara sing ora disingkiraké déning Allah saka tanah mau.

² Srana mengkono Gusti Allah mulang marang anak-turuné bangsa Israèl, sing ora ngalami perang nalika ngrebut tanah Kenaan, supaya ngrasakaké aboté wong perang.

³ Bangsa-bangsa sing isih kari ana ing tanah Kenaan yakuwi: bangsa sing manggon ing kutha Filistin lima, banjur bangsa Kenaan kabèh, bangsa Sidon, bangsa Hèwi, sing manggon ing pegunungan Libanon, wiwit saka Gunung Baal Hèrmon tekan dalan sing tekan ing Hamat.

⁴ Preluné kanggo nguji bangsa Israèl apa mbangun-turut apa ora karo dhawuh-dhawuh sing diparingaké déning Pangéran marang para leluhuré, lantaran Musa.

⁵ Kuwi sebabé wong Kenaan, Hèt, Amori, Fèris, Hèwi lan Yébus padha

tetep manggon ing tanah Kenaan kono, bebarengan karo umat Israèl.

⁶Anak-anaké umat Israèl padha kawin lan dikawinaké karo anak-anaké bangsa-bangsa mau. Lan umat Israèl dhéwé uga kèlu nyembah déwa-déwané wong Kenaan kono.

⁷Sawisé mengkono wong Israèl padha gawé dosa menèh ana ing ngarsané Pangéran, Allahé. Padha lali marang Allah, banjur ngabekti marang brahala-brahala Baal lan Asyéra.

⁸Gusti Allah banjur duka marang umat Israèl. Mulané ditégakaké ditelukaké sarta dijajah déning Raja Kusan-Risataim saka Mésopotamia, suwéné wolung taun.

⁹Umat Israèl banjur sesambat nyuwun pitulungan marang Allah. Gusti Allah banjur maringaké Otnièl kanggo nulungi wong Israèl. (Otnièl kuwi anaké Kénas, adhiné Kalèb.)

¹⁰Otnièl kaparingan Rohé Allah, mulané dadi pemimpiné umat Israèl. Otnièl nglurug perang lan ngalahaké raja Mésopotamia.

¹¹Negara kono banjur tentrem menèh suwéné nganti patang puluh

taun. Sawisé mengkono Otnièl banjur tilar-donya.

¹²Umat Israèl gawé dosa menèh marang Gusti Allah, mula Panjenengané banjur ndadèkaké Églon, raja Moab, luwih gedhé pangwasané ketimbang karo Israèl.

¹³Églon bebarengan karo bangsa Amon lan bangsa Amalèk nyerang wong Israèl, lan ngrebut kutha Yérikho.

¹⁴Wolulas taun lawasé wong Israèl dijajah déning Églon.

¹⁵Nanging bareng umat Israèl sesambat ing ngarsané Allah. Panjenengané banjur ngutus Éhud supaya nulungi umat mau. Éhud kuwi kédhé,^d bapakné jenengé Géra, taler Bènyamin. Lumrahé wong Israèl padha saos pisungsung marang raja Églon, lantaran Éhud.

¹⁶Ing sawijining dina Éhud gawé golok landhep kiwa-tengen, dawané setengah mèter. Golok mau ditlesepaké ing njero klambi ing bangkèkané sisih tengen.

¹⁷Éhud banjur budhal nyaosaké pisungsungé umat Israèl marang Églon. Églon kuwi awaké lemu banget.

^dkédhé: kidal (bhs. Ind.).

¹⁸ Sawisé rampung enggoné nyaosaké pisungsung mau, wong-wong sing mau padha mikul, dikon mulih.

¹⁹ Nanging Éhud dhéwé satekané panggonané reca-reca ukir-ukiran, banjur mbalik menèh nemoni Églon, sing nalika semono ngisis ana ing lotèng. Éhud matur marang Raja Églon, "Dhuh Sang Prabu, keparenga kula ngaturaken setunggaling prekawis wados ing ngarsanipun Sang Prabu." Sang Prabu banjur ndhawuhi para abdi metu saka kamar. Sing kèri kari Sang Prabu lan Éhud dhéwé. Éhud banjur maju, nyedhaki panggonané Sang Prabu lenggah, nuli matur, "Wonten pawartos saking Allah kagem Sang Prabu!" Krungu atur mau Sang Prabu banjur jumeneng.

²⁰ (3:19)

²¹ Énggal-énggal Éhud ngunus goloké sing ana ing bangkèkané tengen, banjur disudukaké Sang Prabu. Goloké mau ambles sagarané pisan, nembus lapisaning gajih ing weteng tekan ing geger. Éhud ora njabud golok mau, ditogaké waé,

²² (3:21)

²³ banjur lunga; lawangé dikancing saka njaba. Bareng para abdi padha bali lan weruh lawangé kamar kancingan, padha ngira yèn Sang Prabu isih ana ing njero lagi ana prelu.

²⁴ (3:23)

²⁵ Bareng dientèn-entèni Sang Prabu ora miyos, para abdi banjur padha njupuk kunci lan mbukak lawangé. Jebul Sang Prabu gumléthak ana ing njogan, wis tinggal-donya.

²⁶ Sajroné para abdi mau padha ngentèn-entèni, Éhud wis mlayu mulih menyang Séira, liwat panggonané reca-reca ukir-ukiran.

²⁷ Satekané daérah pegunungan Éfraim, Éhud banjur ngunèkaké slomprèt, kanggo nglumpukaké wong Israèl, diajak perang. Wong Israèl padha teka, nuli diirid déning Éhud medhun saka tanah pegunungan.

²⁸ Tembungé, "Mèlua aku; Gusti Allah wis ngulungaké mungsuhmu, wong Moab, marang kowé." Wong Israèl banjur padha medhun saka pegunungan, kairid déning Éhud; banjur ngrebut panggonan sabrangané wong Moab ing Kali Yardèn.

Wong Moab sing arep nyabrang golèk slamet padha dipatèni kabèh.

²⁹ Sajroné peprangan mau wong Israèl matèni prejurit Moab sing pilihan cacahé sepuluh èwu. Siji waé ora ana sing oncat.

³⁰ Ing dina iku Moab dikalahaké déning Israèl, lan tanah Kenaan ngalami tentrem lawasé wolung puluh taun.

³¹ Pemimpin sapungkuré Éhud jenengé Samgar, anaké Anat. Samgar mimpin perang lan nylametaké wong Israèl. Gamané Samgar mung kayu, sing adaté kanggo nggiring sapi. Srana gaman mau Samgar matèni wong Filistin nem atus.

4¹ Bareng Éhud wis mati, bangsa Israèl gawé dosa menèh ing ngarsané Pangéran.

² Mulané Pangéran négakaké bangsa mau ditelukaké déning Yabin, raja Kenaan ing kutha Hazor. Sénapatiné Yabin jenengé Siséra. Manggoné ing kutha Harosèt Hagoyim.

³ Yabin duwé kréta perang saka wesi, cacahé sangang atus. Enggoné njajah lan nindhes bangsa Israèl lawasé rong puluh taun. Wong Israèl banjur padha sesambat nyuwun tulung marang Pangéran.

⁴ Nalika semono Israèl dipimpin déning nabi wadon, jenengé Déborah, bojoné Lapidot.

⁵ Adaté Déborah lungguh ing sangisoré wit kurma, antarané Rama lan Bètèl, ing daérah pegunungan Éfraim. Wong Israèl yèn butuh pituduh padha mrono.

⁶ Ing sawijining dina Déborah kongkonan wong ngundang Barak, anaké Abinoam, sing manggon ing kutha Kèdès, ing daérah Naftali. Kandhané marang Barak, "Mengkéné dhawuhé Pangéran, Allahé Israèl marang kowé, 'Nglumpukna wong lanang sepuluh èwu saka taler Naftali lan Zébulon, iriden menyang Gunung Tabor.

⁷ Mengko Aku bakal ngosikaké atiné Siséra, komandhané tentarané Yabin, marani kowé ing Kali Kison, nggawa tentarané lan krétané perang, arep nyerang kowé. Nanging sajroné perang mau dhèwèké bakal Dakulungaké marang kowé!"

⁸ Wangsulané Barak marang Déborah, "Menawi panjenengan tumut, kula purun mangkat. Nanging menawi mboten, kula inggih mboten badhé késah."

⁹ Pangucapé Déborah, "Ya becik, aku dakmèlu. Nanging élinga, dudu kowé mengko sing olèh pengalem. Gusti Allah bakal nelukaké Siséra lantaran wong wadon." Déborah banjur budhal bebarengan karo Barak saka Kèdès.

¹⁰ Barak nuli nglumpukaké taler Zébulon lan taler Naftali ana ing Kèdès. Sing mèlu nglurug perang karo Déborah lan Barak cacahé wong 10.000.

¹¹ Nalika semono ana wong jenengé Hèbèr, wong Kèni, sing wis misah saka golongané. (Bangsa Kèni kuwi anak-turuné Hobab, ipéné Musa.) Hèbèr mau manggoné cedhak wit-witan terpentin ing Zaanaim, ora adoh saka Kèdès.

¹² Krungu wertané yèn Barak wis nglurug tekan Gunung Tabor,

¹³ Siséra banjur nglumpukaké krétané wesi kanggo perang sing cacahé sangang atus mau, lan tentarané kabèh, dikon mangkat bebarengan saka Harosèt Hagoyim menyang Kali Kison.

¹⁴ Déborah banjur kandha karo Barak mengkéné, "Majua, Pangéran piyambak sing nuntun kowé. Ing dina iki uga Allah bakal nggawé Siséra kalah karo kowé."

Mulané Barak lan tentarané kabèh banjur medhun saka Gunung Tabor,

¹⁵ lan nyerang Siséra. Gusti Allah nggawé tentarané Siséra lan krétané perang kisruh kabèh, nganti Siséra kepeksa medhun saka ing krétané, lan mlayu arep nylametaké nyawané.

¹⁶ Barak ngoyak kréta-kréta perang lan tentarané mungsuh nganti tekan Harosèt Hagoyim. Tentarané Siséra kelakon dipatèni kabèh, siji waé ora ana sing diuripi.

¹⁷ Kocapa Siséra enggoné mlayu tekan omahé Yaèl, bojoné Hèbèr, wong Kèni, sebab Raja Yabin kekancan karo kulawargané Hèbèr mau.

¹⁸ Nalika Siséra teka, Yaèl methukaké karo muni mengkéné, "Mangga ndara, kula aturi pinarak ing kémah kula, mboten sisah kuwatos." Siséra banjur mlebu ing kémahé Yaèl, lan didhelikaké déning Yaèl ing samburiné gordin.

¹⁹ Tembungé Siséra marang Yaèl, "Aku ngelak banget, wènèhana ngombé." Yaèl banjur njupuk impes kulit, wadhah susu. Sawisé diwènèhi ngombé, Siséra banjur didhelikaké menèh ing samburiné gordin.

²⁰ Siséra banjur kandha karo Yaèl, "Ngadega ing ngarep kémah. Yèn ana wong teka lan takon apa ana wong mréné, kandhaa yèn ora ana."

²¹ Siséra kesel banget, mulané banjur turu kepati. Yaèl njupuk pukul besi lan pathok kémah, banjur alon-alon nyedhaki Siséra. Pathok mau ditèmplèkaké ing pilingané Siséra, nuli dithuthuk sarosané nganti pathok mau tembus ing lemah. Kaya mengkono carané Yaèl matèni Siséra.

²² Nalika Barak teka nggolèki Siséra, Yaèl methukaké karo muni mengkéné, "Mangga kula tedahi tiyang ingkang panjenengan padosi." Barak banjur mlebu karo Yaèl, lan weruh Siséra wis mati, nggléthak ing njogan, pathoké isih tumancep ing pilingané.

²³ Ing dina iku Pangéran maringi kemenangan marang wong Israèl bisa ngalahaké Yabin.

²⁴ Merga saka panindhesé wong Israèl sing saya abot, temah raja mau sirna.

5¹ Ing dina kuwi Déborah lan Barak, anaké Abinoam, padha ngidung mengkéné:

² Pinujia Pangéran! Israèl sumpah mau perang! Rakyat éklas nggawa pedhang.

³ Rungokna para raja lan priyagung; dakngidung konjuk Allah Kang Mahaagung.

⁴ Nalika Gusti miyos saka Séir, nilar Édom, gawé gonjingé bumi, udan tumurun, langit gumeter, nggegirisi.

⁵ Ing ngarsané Allah, Sinai dalah gunung padha miris, kabèh titah gumeter, giris.

⁶ Dhèk jamané Samgar bin Anat, uga jamané Yaèl, dalan-dalan sepi kabèh satanahé wong Israèl.

⁷ Kutha-kutha padha suwung, nganti satekamu, Déborah, dadi biyung ing Israèl, nuli mrenata.

⁸ Nalika Israèl nyembah brahala, banjur ketekan perang, Israèl tanpa gegaman, patang leksa, nyerang.

⁹ Para panglima lan perwira, kowé prejurit linuwih. Demi Allah kowé perang, tanpa pamrih.

¹⁰ É wong sing numpak kuldi putih adi, lan kowé sing lungguh ing permadani, uga para wong sing mlaku ing dedalan, wartakna kemenangané Pangéran.

¹¹ Rungokna! Wong padha crita ing sumur-sumur, ora entèk-entèk memuji Kang Mahaluhur, kang paring unggul marang umaté! Padha suka-rena nglumpuk ing gapurané.

¹² Déborah ngadega lan memujia, Barak, giringen tawanan perang, ngadega!

¹³ Para perwira padha lapur marang komandhané, rila perang dadi balané.

¹⁴ Saka Lebak Éfraim padha mlaku, klawan mantep, Bènyamin baris ing ngarep. Saka Makhir tekané para panglima, saka Zébulon asalé para perwira.

¹⁵ Para penggedhé taler Isakar mèlu Déborah, ya Isakar lan Barak uga; padha medhun menyang ngaré. Nanging taler Rubèn ora mèlu merga akèh sing padha gojag-gajeg.

¹⁶ Yagéne thenguk-thenguk nunggu wedhus? Ngrungokaké sulingé pangon ngundang taleré? Taler Rubèn jero panimbangé, arep mèlu apa ora, embuh karepé.

¹⁷ Zébulon lan Naftali kendel perangé, nanging Dhan tetep ing prauné, lan Gad ora mingsed saka enggoné. Asyèr

lungguh ayem ing pinggir segara,
sungkan ninggal médan perang ing
kana.

¹⁸ (5:17)

¹⁹ Ana ing Taanak, cedhak Kali Megido
padha siaga, raja-raja Kenaan kalah, ora
bisa ngrayah selaka.

²⁰ Lintang-lintang mèlu perang, saka
kana Siséra diserang.

²¹ Banjiré Kali Kison ngéntiraké
mungsu, hé nyawaku, majua dikendel
lan teguh.

²² Gedrugé tracak jaran mbarengi rikaté
playuné, gawé horeg lemah sing kambah
sikilé.

²³ Malaékaté Pangéran dhawuh, "Ipat-
ipata na Méros lan rakyaté, merga ora
perang kagem Pangéran, Allahé."

²⁴ Begja kowé Yaèl, bojoné Hèbèr, wong
Kèni, ing antarané sing manggon ing
kémah, kowé sing diberkahi.

²⁵ Siséra ngelak njaluk banyu, diwènèhi
susu, wadhahé tuwung sing éndah,
pantes diagem ratu.

²⁶ Srana pathok lan pukul besi, sirahé
Siséra dipantèk Yaèl butul ing bumi.

²⁷ Gronjalan ing sikilé Yaèl, Siséra ora
tangi, gemléthak ing lemah banjur mati.

²⁸ Saka ing selané ruji jendhéla, ibuné Siséra muni, "Suwé temen tekané kréta lan jarané iki."

²⁹ Réwangé pinter mangsuli, nadyan wis ngerti ing sajroning ati:

³⁰ "Nuwun sèwu, saged ugi nembé ngedum rayahan, saben prejurit angsal prawan. Kanggé Siséra temtu ageman alus saking manca, sléndhang sulam kagem ing jangga."

³¹ Mugi-mugi sedaya mengsah Paduka, pejah kados Siséra, nanging abdi Tuhan kados surya, mepeng ing daya. Sawisé mengkono negara kono dadi tentrem patang puluh taun lawasé.

6¹ Wong Israèl nglakoni dosa menèh ing ngarsané Allah, temah ditégakaké kajajah déning wong Midian suwéné pitung taun.

² Sarèhné wong Midian kuwi kwasa banget, wong Israèl pilih padha sumingkir lan ndhelik ing guwa-guwa lan ing panggonan sing aman ing gunung-gunung.

³ Kejaba saka kuwi, angger wong tani ing Israèl arep padha nenandur, wong Midian mau teka karo wong Amalèk lan

wong-wong liyané saka ara-ara samun, nyerang wong Israèl.

⁴ Padha ngedegaké kémah ana ing kono lan ngrusak tandurané kabèh sing ana ing tanah kono nganti tekan daérah sakiwa-tengené Gaza sapengidul. Uga raja-kaya, yakuwi wedhus gèmbèl, sapi lan kuldiné wong Israèl digawa lunga. Kéwan siji waé ora ana sing dikarèkaké, nganti wong Israèl padha ora duwé pangan babar-pisan.

⁵ Mungsuh mau tekané bebarengan, nggawa unta lan kémah. Cacahé akèh banget, nganti ora kena diétung. Tekané mung arep ngrusak tanahé wong Israèl,

⁶ mangka umat kuwi ora bisa nyegah penggawéné mungsuh-mungsuh mau.

⁷ Umat Israèl banjur padha sesambat nyuwun tulung marang Pangéran, supaya diluwari saka tangané wong Midian.

⁸ Pangéran banjur ngutus nabi menyang umat Israèl. Nabi mau kandha mengkéné, "Pangéran, Allahé Israèl, ngandika, 'Kowé wis Dakluwari saka enggonmu dadi batur-tukon ing tanah Mesir.

⁹ Kowé wis padha Dakslametaké saka tangané wong Mesir lan saka bangsa-bangsa ing tanah kéné sing mungsuhi kowé. Bangsa-bangsa mau Daklungakaké saka kéné nalika kowé padha nyerang dhèwèké, sarta tanahé Dakparingaké marang kowé.

¹⁰ Aku wis ngandika marang kowé, yèn Aku iki Allahmu, lan kowé ora kena nyembah brahala-brahalané wong Amori, sing tanahé kokenggoni. Nanging kowé padha ora ngèstokaké dhawuh-Ku."

¹¹ Ing sawijining dina Malaékaté Pangéran rawuh ing désa Ofra, banjur lenggah ing sangisoring wit terpentin, duwèké Yoas, turun-Abièzèr. Anaké Yoas, sing jeneng Gidéon, lagi nggiling gandum ing panggonan sing sabené kanggo meres anggur. Enggoné nyambut-gawé mau diréwangi ndhelik-ndhelik, supaya aja konangan wong Midian.

¹² Malaékaté Pangéran banjur marani Gidéon karo ngandika mengkéné, "Hé wong gagah prakosa! Allah nunggil karo kowé!"

¹³ "Gusti," aturé Gidéon, "Keparenga kula nyuwun pirsá. Menawi leres

mekaten, bilih Allah nunggil kaliyan kula, kénging menapa kula sami kedah nglampahi sisah kados mekaten? Kénging menapa samenika Allah mboten naté ngawontenaken kaélokan-kaélokan, kados ingkang dipun cariyosaken déning para leluhur, kados enggènipun Allah ngluwari para leluhur wau saking tanah Mesir? Samenika Allah sampun nilar kula sedaya, sarta négakaken kula sami dipun jajah déning tiyang Midian."

¹⁴ Pangéran banjur ngandika marang Gidéon, "Kowé ngetoga karosanmu; wong Israèl luwarana saka pangwasané wong Midian. Aku kang ngutus kowé."

¹⁵ Aturé Gidéon, "Kénging menapa kawula, Gusti? Mokal menawi kawula saged ngluwari umat Israèl saking pangwaosipun tiyang Midian. Saking antawisipun taler Manasyè, kulawarga kawula menika ingkang sèkèng piyambak. Lan ing antawisipun kulawarga kawula, kawula menika ingkang anèm piyambak."

¹⁶ Pangandikané Pangéran, "Kowé mesthi bisa. Merga Aku sing bakal nulungi kowé. Wong-wong Midian bakal

gampang koktumpes presasat kowé mung nglawan wong siji thil."

¹⁷ Wangsulané Gidéon, "Menawi kawula menika èstu angsal sih ing ngarsanipun Pangéran, sumangga kawula aturi maringi pretandha, bilih èstu Allah piyambak ingkang ngandika mekaten dhateng kawula.

¹⁸ Kersaa Paduka nengga sauntawis wonten ngriki, ngantos rampung enggèn kawula nyawisaken pasugatan kagem Paduka." Pangandikané Pangéran, "Iya becik, Dakentèni ing kéné nganti sarampungmu."

¹⁹ Gidéon banjur mulih, nyembelèh wedhus nom, sarta njupuk gandum sepuluh kilogram, digawé roti tanpa ragi. Dagingé diwadhahi ing wakul, déné duduhé diwadhahi ing kuwali. Kabèh mau digawa, diladèkaké marang Malaékaté Pangéran, sing isih ngentèni ana ing sangisoré wit terpentin^e mau.

²⁰ Malaékat mau ngandika, "Daging lan roti kuwi sèlèhna ing watu kéné, banjur duduhé daging esokna ing ndhuwuré." Gidéon nglakoni apa sing didhawuhaké.

^ewit terpentin: wit pinus.

²¹ Malaékaté Pangéran mau nuli ngasta teken, pucuké dienggo ndumuk daging lan roti. Watu mau murub lan ngobong daging lan rotiné nganti entèk kabèh. Malaékat mau banjur ngilang.

²² Gidéon saiki ngerti, yèn sing rawuh mau Malaékaté Pangéran piyambak, mulané wedi banget lan ngucap, "Dhuh Pangéran, Allah kawula. Temtu kawula badhé pejah! Mergi kawula sampun aben-ajeng kaliyan Malaékat Paduka!"

²³ Nanging Pangéran ngandika, "Sing tentrem atimu! Aja wedi. Kowé ora bakal mati."

²⁴ Gidéon banjur yasa mesbèh lan dijenengaké: "Allah iku Sumbering Katentreman." Mesbèh mau isih ana ing Ofra, yakuwi désané wong Abièzèr.

²⁵ Benginé Gusti Allah paring dhawuh marang Gidéon mengkéné, "Njupuka sapi lanang, sing umur pitung taun, duwèké bapakmu. Mesbèh sing didegaké bapakmu kanggo Baal kaé gempuren, lan cagak kayu sing ana ing sandhingé, sing mrelambangaké Dèwi Asyéra, kethoken.

²⁶ Gawéa mesbèh ing sandhuwuré gempuran mesbèh mau; mesbèh anyar

kuwi tatanen sing becik. Sapi lanang mau sawutuhé saosna dadi kurban obongan konjuk marang Allah. Kayu sing mrelambangé Dèwi Asyéra, sing kokkethok mau enggonen ngobong kurban kuwi."

²⁷ Gidéon banjur ngajak réwangé wong sepuluh, nindakaké apa sing didhawuhaké déning Pangéran mau. Sarèhné wedi karo brayaté lan karo wong-wong ing désané, Gidéon ora wani tumindak ing wayah awan. Dadi enggoné nindakaké bengi.

²⁸ Ésuké, nalika wong-wong tangi, padha weruh yèn mesbèhé Baal lan cagak sing mrelambangaké Dèwi Asyéra wis rubuh. Uga padha weruh yèn ing panggonan kono wis didegi mesbèh anyar, malah wis dienggo saos kurban obongan sapi lanang.

²⁹ Wong-wong padha takon-tinakon, "Sapa sing duwé pokal mengkéné iki?" Bareng dilacak ketemu, yèn sing nindakaké mau Gidéon, anaké Yoas.

³⁰ Wong-wong mau banjur kandha karo Yoas, "Anakmu sing ngrusak mesbèhé Baal lan ngrubuhaké cagak prelambangé Dèwi Asyéra ing sisihé mesbèh. Mulané

anakmu gawanen mréné, arep diukum pati!"

³¹ Nanging Yoas mangsuli marang wong-wong mau, pangucapé, "Apa kowé padha mihak marang Baal? Apa Baal arep kokbélani? Sapa sing mihak marang Baal bakal dipatèni dina iki uga! Yèn Baal kuwi nyata Allah, mbok bèn mbéla awaké dhéwé, sebab sing dirusak kuwi mesbèhé."

³² Sarèhné Yoas kandha, "Karebèn Baal ngukum Gidéon, sing ngrusak mesbèhé Baal," mulané wiwit dina kuwi Gidéon diparabi 'Yerubaal'.^f

³³ Nalika semono wong Midian, wong Amalèk lan bangsa-bangsa ing ara-ara samun sawétané Kali Yardèn wis padha nglumpuk. Bangsa-bangsa mau padha masang kémah ing sabrangé Kali Yardèn, ana ing Lembah Yésreèl.

³⁴ Nanging Gidéon kaparingan Rohé Pangéran, mulané banjur ngunèkaké slomprèt ngundang wong-wong turun Abièzèr supaya padha teka mèlu Gidéon.

³⁵ Kejaba saka kuwi Gidéon nyebar utusan menyang klompok Asyèr, Zébulon

^fYerubaal: tembung Ibrani, tegesipun: karebèn diadili Baal.

lan Naftali sarta Manasyè, sing ana ing sisih Wétan lan ing sisih Kulon Kali Yardèn. Wong-wong mau uga banjur padha teka, mèlu Gidéon.

³⁶ Gidéon matur ing ngarsané Allah, "Gusti, Paduka sampun ngandika bilih kawula kadhawuhan milujengaken bangsa Israèl.

³⁷ Samenika, ing siti ingkang limrahipun kawula enggé nggiling gandum, kawula sukani wulu ménda gèmbèl. Menawi mbénjing-énjing wulunipun ménda wau teles déning bun, mangka sitinipun mboten teles, menika dadosa tandha, bilih Paduka ngersakaken supados kawula nulungi Israèl."

³⁸ Banjur kelakon kaya mengkono: Nalika Gidéon ésuké tangi lan meres wuluné wedhus, bun sing diklumpukaké olèh semangkok.

³⁹ Gidéon banjur matur marang Allah, "Gusti, mugi sampun duka. Keparenga kawula nyobi sepisan malih. Nanging samenika kersanipun wuluning ménda ingkang garing, lan sitinipun kémawon ingkang teles."

⁴⁰ Ing wayah bengi iku Gusti Allah ngleksanani apa sing disuwun déning

Gidéon, mulané wuluné wedhus mau tetep garing, nanging lemahé teles déning bun.

7¹ Ing sawijining dina Gidéon karo balané padha tangi gasik, banjur padha pasang kémah ing sacedhaké sumber Harod. Palèrènané wong Midian ana ing lebak Gunung Moré, saloré palèrènané Gidéon.

² Gusti Allah ngandika marang Gidéon mengkéné, "Tentaramu kakèhen. Mulané yèn perang karo wong Midian ora bakal Dakparingi kemenangan, supaya aja ana wong duwé pengira yèn enggoné menang kuwi merga saka kekuwatané dhéwé, temah ora saos panuwun marang Aku.

³ Mulané gawéa pengumuman marang balamu, 'Sapa sing wedi, lungaa saka Gunung Giléad kéné, muliha ing omahmu.'" Wong rong puluh èwu banjur padha mulih, kekarèné isih ana sepuluh èwu.

⁴ Gusti Allah banjur ngandika menèh marang Gidéon, "Tentaramu isih kakèhen. Mulané gawanen menyang sendhang. Ana ing kana Aku bakal milih wong-wong sing dadi balamu. Endi sing

Dakpilih, kuwi sing kudu mangkat karo kowé. Sing ora Dakpilih, ora kena mèlu."

⁵ Gidéon banjur ngirid wong-wong mau menyang sendhang. Gusti Allah banjur ngandika, "Endi wong sing enggoné ngombé kaya patrapé asu, kuwi pisahen karo wong sing enggoné ngombé saka ing tangané."

⁶ Kabèh ana wong telung atus sing enggoné ngombé karo jèngkèng, nyawuk banyu dicedhakaké ing cangkemé. Liya-liyané enggoné ngombé ngokop.

⁷ Gusti Allah banjur ngandika marang Gidéon, "Wong telung atus sing padha ngombé saka ing tangané kuwi sing arep Dakagem ngluwari umat Israèl lan nelukaké wong Midian. Wong-wong liyané konen mulih."

⁸ Gidéon banjur akon wong Israèl padha mulih, kejaba wong telung atus mau. Déné pangan sanguné lan slomprèt-slomprèt dikon ninggal. Panggonané lèrèn wong Midian kuwi ana ing lebak, sangisoré panggonané lèrèn wong Israèl.

⁹ Benginé Gusti Allah ngandika marang Gidéon, "Tangia, Gidéon! Panggonané

lèrèn wong Midian serbunen. Kowé bakal menang.

¹⁰Nanging yèn kowé ora wani dhèwèkan, ngajaka Pura, réwangmu, ajaken menyang penginepané mungsuhmu.

¹¹Kowé bakal krungu apa sing dirembug déning mungsuhmu, lan bakal dadi kendel, nganti wani nyerang." Gidéon banjur mangkat, ngajak Pura, nyedhaki penginepané mungsuhé.

¹²Wong Midian, Amalèk lan wong-wong saka ara-ara samun manggoné pating plencar ing lebak kono, katoné kaya walang sing padha ngrompol. Untané akèh banget, presasat pasir ing pinggiring segara.

¹³Nalika Gidéon tekan ing kana krungu ana wong lanang nyritakaké impèné marang kancané, tembungé, "Aku ngimpi ana roti jewawut sekepel ngglundhung mlebu ing palèrènan kita kéné, nrejang salah sawijining kémah. Kémah mau rubuh nganti rata karo lemah."

¹⁴Wangsulané kancané, "Wah, kuwi ora liya pedhangé Gidéon, anaké Yoas, wong Israèl kaé! Kuwi ateges yèn Gusti Allah

wis paring kemenangan marang umat Israèl, lan bakal ngalahaké wong Midian satentarané pisan."

¹⁵ Bareng krungu impèn sing dicritakaké mau lan apa tegesé, Gidéon banjur nyembah sujud marang Allah. Satekané ing papan palèrènané bala Israèl, Gidéon banjur awèh aba, "Padha siapa! Allah wis ngulungaké wong Midian lan tentarané ana ing tangan kita!"

¹⁶ Gidéon banjur ngedum balané telung atus mau dadi telu. Saben wong diwènèhi slomprèt lan guci kothong isi obor.

¹⁷ Pangucapé Gidéon, "Yèn aku wis tekan panggonané wong Midian, kowé ngawasna apa sing daktindakaké, lan kuwi tirunen.

¹⁸ Yèn aku lan reguku ngunèkaké slomprèt, kowé iya ngunèkna slomprètmu, lan padha kandhaa, 'Kagem Allah lan Gidéon.'"

¹⁹ Ngarepaké tengah wengi, Gidéon lan balané tekan panggonané mungsuh. Tentara sing jaga lagi waé giliran. Gidéon lan reguné banjur ngunèkaké slomprèté lan mecah guci-guciné.

²⁰ Regu loro liyané iya nindakaké mengkono. Balané Gidéon kabèh tangané kiwa nyekel obor, lan tangané tengen nyekel slomprèt, karo kandha, "Pedhangé Allah lan Gidéon!"

²¹ Balané Gidéon mau padha tetep ngadeg ngubengi palèrènané wong Midian mau. Tentarané mungsuh banjur padha mlayu karo bengok-bengok.

²² Nalika Gidéon lan balané padha ngunèkaké slomprèt, Allah gawé bingungé tentarané mungsuh, mula padha perang dhéwé, sing siji nglawan sijiné nganggo pedhang, banjur padha mlayu nganti tekan Bèt-Sita lan kutha Abèl-Mehola, sacedhaké Tabat.

²³ Taler Naftali, Asyèr lan Manasyè Wétan kali lan Manasyè Kulon kali uga ditekakaké. Wong-wong mau banjur ngoyak wong Midian.

²⁴ Kejaba kuwi Gidéon iya ngundang wong Éfraim kabèh, sing manggon ing pegunungan, "Mrénéa, mèlua nyerang wong Midian. Cegaten kabèh ing sabrangané Kali Yardèn tekan Bèt-Bara. Wong Midian aja olèh nyabrang." Wong-wong Éfraim sing ditekakaké banjur padha ngadhang ing sabrangan-

sabranané Kali Yardèn nganti tekan Bèt-Bara.

²⁵ Pemimpiné bangsa Midian loro, yakuwi Orèb lan Zeèb kecekel wong Éfraim. Orèb dipatèni ing Watu Orèb, lan Zeèb dipatèni ing pamipitan anggur Zeèb. Wong-wong Éfraim mau terus ngoyak wong Midian, banjur masrahaké sirahé Orèb lan Zeèb marang Gidéon ana ing sabranané Kali Yardèn sisih Wétan.

8 ¹ Wong Éfraim padha nggrundeli Gidéon, pangucapé, "Yagéné aku kokora kokajak nalika kowé nglurug merangi wong Midian? Apa sebabé aku padha koksepèlèkaké?" Mengkono panggrundelé wong-wong mau, marang Gidéon.

² Nanging Gidéon mangsuli, "Penggawéku iki ora sepira ajiné yèn ditandhing karo jasamu. Kowé rumangsa yèn sing koktindakaké kuwi mung sethithik, éwasemono sing sethithik mau waé ajiné ngungkuli samubarang kabèh sing ditindakaké déning balaku, saka turuné talermu.

³ Rak kowé ta sing diparengaké déning Allah matèni Orèb lan Zeèb, tokoh Midian loro kuwi? Yèn ditandhing karo kuwi,

penggawéku iki dudu apa-apa." Sawisé Gidéon muni mengkono, wong-wong Éfraim padha lega atiné.

⁴ Nalika semono Gidéon lan balané telung atus wis tekan sabrangé Kali Yardèn. Satemené wis padha kesel banget, éwasemono isih nerusaké enggoné ngoyak mungsuh.

⁵ Bareng lakuné tekan Sukot, Gidéon kandha karo penduduk ing kono, "Aku njaluk tulung, wong-wongku wènèhana mangan sethithik, merga wis padha kesel lan luwé, mangka isih kudu ngoyak Zébah lan Salmuna, raja-rajané wong Midian."

⁶ Para pemimpiné kutha Sukot mangsuli, "Lho, Zébah lan Salmuna rak durung kecekel, yagéné kowé wis njaluk mangan! Apa gunané balamu diwènèhi mangan?"

⁷ Pangucapé Gidéon, "Ya wis! Yèn mengko Allah maringi kemenangan lan aku bisa nyekel Zébah lan Salmuna, titènanana, kowé bakal padha dakgebugi nganggo pang kebak eri saka ara-ara samun!"

⁸ Gidéon banjur nerusaké lakuné nganti tekan Pnuèl. Ana ing kana Gidéon

iya njalukaké pangan kanggo balané. Nanging wong Pnuèl padha mangsuli kaya wangsulané wong Sukot.

⁹ Mulané Gidéon iya muni, "Titènana, yèn aku mengko bali kanthi slamet, menarané kuthamu iki bakal dakrubuhaké!"

¹⁰ Nalika semono Zébah lan Salmuna karo balané kabèh lagi lèrèn ing Karkor. Tentara sing asalé saka wong ara-ara samun isih, kari wong limalas èwu. Sing satus rong puluh èwu wis mati.

¹¹ Lakuné Gidéon urut tapel watesé ara-ara samun, ing sisih Wétané Nobah lan Yogbéha, saka kono banjur nyerang tanpa dinyana-nyana déning mungsuhé.

¹² Zébah lan Salmuna, sekaroné raja Midian, mlayu, nanging dioyak déning Gidéon lan kecekel, nganti tentarané buyar kabèh merga saka wediné.

¹³ Sabaliné saka peprangan Gidéon metu dalan sing ngliwati unggah-unggahan Hèrès.

¹⁴ Ana ing kono nyekel nonoman saka Sukot. Nonoman mau ditakoni, para pemimpin ing Sukot kuwi jenengé sapa waé. Jeneng-jeneng mau banjur ditulis déning nonoman mau, diwènèhaké

marang Gidéon, kabèh cacahé pitung puluh pitu.

¹⁵ Sawisé mengkono Gidéon banjur marani para pemimpin mau, pangucapé, "Delengen, iki Zébah lan Salmuna. Mesthiné isih padha kèlingan, nalika kowé ora gelem nulungi aku, alasanmu merga aku durung nyekel Zébah lan Salmuna. Rak iya ta? Kowé ora gelem awèh mangan marang balaku, mangka nalika semono wis padha kesel banget."

¹⁶ Sawisé mengkono Gidéon banjur njupuk pang sing kebak eri saka ara-ara samun, dienggo ngajar para pemimpiné kutha Sukot.

¹⁷ Ing Pnuèl Gidéon ngrubuhaké menarané kutha lan matèni kabèh wong lanang sing ana ing kutha kono.

¹⁸ Sawisé mengkono Gidéon banjur nakoni Zébah lan Salmuna, "Wong-wong sing kokpatèni ing Tabor mau rupané kaya apa?" Wangsulané Zébah lan Salmuna, "Rupinipun kados panjenengan, èmperipun kados golongan ningrat."

¹⁹ Pangucapé Gidéon, "Kuwi sedulur-sedulurku, saka ibuku. Saupama kowé

ora matèni wong-wong mau, mesthi kowé iya ora dakpatèni."

²⁰ Gidéon banjur préntah marang Yètèr, anaké mbarep, "Wis, patènana!" Nanging Yètèr kuwi wong nom, dadi ora wani ngunus pedhangé kanggo matèni.

²¹ Pangucapé Zébah lan Salmuna marang Gidéon, "Mugi panjenengan piyambak kémawon ingkang mejahi kula. Mekaten wajibipun satriya!" Gidéon banjur tumandang matèni raja loro mau, sarta njupuki rerenggan-rerenggan sing ana ing guluné untané.

²² Sawisé mengkono umat Israèl matur marang Gidéon mengkéné, "Panjenengan sampun ngluwari kula sedaya saking penjajahanipun tiyang Midian. Mila panjenengan kula aturi dados pemimpin kula, panjenengan lan anak-turun panjenengan."

²³ Wangsulané Gidéon, "Ora. Dudu aku sing bakal ngratoni kowé, lan iya dudu anak-anakku. Pangéran piyambak sing jumeneng dadi ratumu."

²⁴ Nanging sawisé mengkono Gidéon kandha, "Mung saprekar sing dakjaluk, anting-anting saka olèhmu ngrayah kuwi pasrahna marang aku." (Wong

Midian kuwi lumrahé padha nganggo anting-anting mas, kaya wong-wong liyané sing padha manggon ing ara-ara samun.)

²⁵ Wangsulané wong-wong mau, "Inggih, kanthi éklasing manah barang wau badhé kula caosaken dhateng panjenengan." Banjur padha nggelar mori, lan saben wong nyèlèhaké anting-anting sing dirampas saka mungsuhé.

²⁶ Boboté anting-anting emas sing dipasrahaké marang Gidéon nalika semono mèh sepuluh kilogram, durung klebu liya-liyané, kayata kalung, kain wungu, agemané raja-raja ing Midian, sarta kalung sing digandhulaké ana ing guluné unta-untané.

²⁷ Emas mau ditanjakaké Gidéon digawé éfod,⁹ sing banjur dipasang ana ing désané, yakuwi ing Ofra. Wong Israèl kabèh padha mrana nyembah brahala mau, temah padha ora ngabekti menèh marang Pangéran, Allahé. Prekara kuwi

⁹Éfod: basa Ibrani, kados oto, dipun enggé ing dhadhanipun imam, dipun sukani séla Urim lan Tumim, kanggé neges kersanipun Allah.

dadi memala kanggoné Gidéon lan kulawargané.

²⁸ Sawisé ditelukaké déning wong Israèl, wong Midian wis ora bisa apa-apa. Sanegara kabèh dadi tentrem suwéné nganti patang puluh taun, yakuwi sajroné Gidéon isih urip.

²⁹ Bareng perangé karo wong Midian wis rampung, Gidéon banjur mulih menyang désané lan manggon ing kono.

³⁰ Anaké lanang Gidéon cacahé pitung puluh, merga bojoné akèh.

³¹ Kejaba kuwi isih duwé selir ing Sikèm. Seliré mau duwé anak lanang siji jenengé Abimèlèh.

³² Sawisé umuré akèh, Gidéon, anaké Yoas, tinggal-donya. Gidéon dikubur ing kuburané Yoas, bapakné. Kuburan mau dunungé ing Ofra, yakuwi désané turun-Abièzèr.

³³ Sawisé Gidéon tinggal-donya, wong Israèl lèrèn enggoné ngabekti marang Allah. Malah padha nyembah déwa-déwané Baal, lan nganggep Baalberit kuwi allahé.

³⁴ Wis padha ora ngabekti marang Pangéran, Allahé, sing ngluwari bangsa mau saka ing pangwasané

mungsuh-mungsuhé sing ana ing kiwa-tengené.

³⁵Umat Israèl iya ora ngélingi kulawargané Gidéon sing jasané semono gedhéné marang umat Israèl.

9¹Ing sawijining dina Abimèlèh, anaké Gidéon, tilik menyang Sikèm, panggonané kulawargané ibuné; banjur kandha karo sedulur-seduluré saka ibuné,

²"Coba takona marang penduduk Sikèm kabèh, endi sing becik, dierèh déning anaké Gidéon, yakuwi wong pitung puluh, apa dierèh déning wong siji? Élinga yèn aku iki isih keprenah sedulur karo dhèwèké."

³Para seduluré Abimèlèh sing saka ibuné mau banjur mider-mider nggawa kabaré Abimèlèh mau. Penduduk Sikèm kabèh banjur mutus mèlu Abimèlèh, merga penganggepé Abimèlèh kuwi isih keprenah seduluré.

⁴Sawisé mengkono banjur padha masrahaké marang Abimèlèh dhuwit slaka pitung puluh, sing dijupukaké saka ing candhiné Baalberit. Dhuwit mau ditanjakaké déning Abimèlèh kanggo

ngopèni grombolané wong ala, supaya mbiyantu dhèwèkné.

⁵ Abimèlèh banjur bali menyang désané bapakné, yakuwi Ofra. Ana ing kana Abimèlèh matèni anaké Gidéon, wong pitung puluh, nganggo landhesan watu siji. Nanging Yotam, anaké Gidéon sing ragil, ora katut dipatèni, jalaran ndhelik.

⁶ Penduduk Sikèm lan Bètmilda banjur nglumpuk sarta lunga menyang panggonané sing ana wité terpentin, sing dianggep suci déning wong Sikèm. Ana ing kana Abimèlèh diangkat dadi raja.

⁷ Bareng krungu sing mengkono, Yotam banjur lunga ngadeg ing pucaké Gunung Gèrizim, sarta kandha karo wong-wong sing padha nglumpuk mau, pangucapé, "Hé wong Sikèm. Rungokna tembungku, supaya Gusti Allah uga miyarsakaké marang kowé!

⁸ Ing sawijining dina wit-wit padha mutusaké golèk wit sing gelem dadi rajané. Mulané banjur kandha karo wit zaitun, 'Kowé dadia rajaku!'

⁹ Wangsulané wit zaitun, 'Ah, aku emoh. Sebab yèn aku dadi rajamu, aku

kudu lèrèn metokaké lenga sing dienggo ngormati déwa-déwa lan manungsa.'

¹⁰ Wit-wit mau banjur nekani wit ara, tembungé, 'Dadia rajaku.'

¹¹ Nanging wit ara mau mangsuli, 'Aku emoh, sebab yèn aku dadi rajamu, aku kudu lèrèn saka enggonku metokaké woh ara sing rasané legi kuwi.'

¹² Sawisé mengkono wit-wit mau banjur marani wit anggur, 'Kowé dadia rajaku.'

¹³ Nanging wit anggur mau mangsuli, 'Lho, apa aku kudu lèrèn metokaké woh anggur sing gawé senengé atiné para déwa lan manungsa, mung supaya dadi rajamu waé!'

¹⁴ Mulané wit-wit banjur nekani eri bandhil, tembungé, 'Kowé waé sing dadi rajaku!'

¹⁵ Wangsulané eri bandhil mau, 'Yèn temenan kowé arep ndadèkaké aku rajamu, padha ngéyuba ana ing ngisorku. Yèn kowé ora gelem, pang-pangku sing kebak eri iki bakal metokaké geni, sing bisa ngobong wit araz ing Libanon kabèh!'"

¹⁶ Pangucapé Yotam saterusé, "Apa enggonmu ngangkat Abimèlèh dadi rajamu kuwi klawan éklasing ati?"

Apa tumindakmu marang bapakku, Gidéon, wis patut, semono uga marang kulawargané? apa kowé wis ngélingi marang jasané bapakku,

¹⁷ sing wis berjuang mati-matian kanggo kowé? Élinga, yèn bapakku wis ngetohaké nyawané kanggo ngluwari kowé saka pangwasané wong-wong Midian.

¹⁸ Nanging ing dina iki kowé wis nglawan kulawargané bapakku. Anak-anaké wis kokpatèni kabèh, wong pitung puluh, nganggo landhesan watu siji. Abimèlèh kuwi anaké bapakku sing lair saka abdiné. Éwasemono kokangkat dadi raja ing Sikèm, merga isih pernah sedulur karo kowé.

¹⁹ Yèn tumindakmu marang bapakku lan kulawargané saiki iki pancèn metu saka éklasé atimu, ya wis, padha seneng-senenga karo Abimèlèh, lan karebèn Abimèlèh seneng-seneng karo kowé.

²⁰ Nanging yèn ora kaya mengkono, karebèn Abimèlèh ngetokaké geni sing ngobong ludhes penduduk Sikèm lan Bètmilo. Lan karebèn penduduk Sikèm

lan Bètmilo uga ngetokaké geni sing nyirnakaké Abimèlèh."

²¹ Sawisé mengkono Yotam banjur mlayu ngungsi menyang kutha Beèr, merga saka wediné marang Abimèlèh, sing isih keprenah seduluré.

²² Abimèlèh dadi raja ing Israèl lawasé telung taun.

²³ Gusti Allah banjur ndadèkaké sesatron ing antarané Abimèlèh lan wong Sikèm, mula wong-wong mau padha brontak.

²⁴ Kuwi kanggo males marang pialané Abimèlèh lan wong Sikèm, sing padha ngojok-ojoki Abimèlèh supaya matèni anak-anaké Gidéon, sing cacahé pitung puluh.

²⁵ Wong-wong Sikèm padha mapanaké wong sing ndhelik ing pucak-pucaké gunung, dikon nyekel Abimèlèh. Saben wong sing liwat ing kono dirampog. Kedadéan mau dilapuraké marang Abimèlèh.

²⁶ Ing wektu kuwi Gaal, anaké Èbèd teka, bebarengan karo sedulur-seduluré, arep manggon ing Sikèm. Wong-wong Sikèm padha ngandel marang Gaal.

²⁷ Wong-wong Sikèm mau padha ngundhuh woh anggur, sawisé diperes, banjur nganakaké pésta; padha mangan lan ngombé ing candhiné déwa-déwané karo ngunèk-unèkaké Abimèlèh.

²⁸ Pangucapé Gaal, "Abimèlèh kuwi sapa, lan kita wong-wong Sikèm kuwi sapa? Apa dudu anaké Gidéon? Apa Gidéon lan Zebul, wakilé, sejatiné dudu baturé Hémor, bapakné Sikèm? Mulané yagéné kita kudu ngawula marang dhèwèké?"

²⁹ Saupama aku sing dadi pemimpiné wong Sikèm kéné, mesthi wis daktundhung! Mesthi aku kandha karo dhèwèké, 'Ayo, majua, tokna kabèh tentaramu, ayo metu perang karo aku!'"

³⁰ Zebul, patihé kutha Sikèm kono, krungu tembungé Gaal sing mengkono mau, nepsu banget.

³¹ Mulané banjur kongkonan wong nemoni Abimèlèh ing Aruma, nggawa kabar mengkéné, "Gaal, anakipun Èbèd, sesarengan kaliyan sedhèrèk-sedhèrèkipun dhateng ing Sikèm sarta ngojok-ojoki tiyang-tiyang kapurih brontak dhateng panjenengan.

³² Pramila panjenengan lan tiyang-tiyang panjenengan dalu menika kula aturi sami ndhelik ing pategilan.

³³ Mbénjing-énjing, menawi surya sampun mlethèk kersaa nyerbu ing kitha kanthi dadakan. Lan menawi Gaal kaliyan tiyang-tiyangipun nyerang lan medal saking kitha, menika wekdal ingkang saé kagem panjenengan kanggé nyerang piyambakipun!"

³⁴ Abimèlèh lan balané bengi kuwi mangkat. Bareng wis cedhak ing kutha padha mencar dadi papat, banjur padha ndhelik ing sanjabané kutha Sikèm.

³⁵ Bareng Gaal katon arep metu saka kutha lan ngadeg ana ing gapura, Abimèlèh sabalané banjur metu saka pandhelikané.

³⁶ Gaal weruh wong-wong mau, banjur kandha karo Zebul, "Delengen, ana wong akèh padha medhun saka gunung mlaku mréné!" Wangsulané Zebul, "O, kuwi dudu wong, nanging ayang-ayangané gunung."

³⁷ Nanging Gaal kandha menèh: "Delengen, ana wong akèh padha medhun saka gunung lan ana wong

saklompok sing mréné liwat sangisoré wit terpentin pameca!"

³⁸ Zebul banjur kandha marang Gaal, pengarepé, "Ana ngendi saiki cangkemmu sing muni, 'Abimèlèh kuwi sapa? Lha iki wong-wongé sing biyèn kokrèmèhaké kaé. Wis, majua saiki, serangen wong-wong kuwi!'"

³⁹ Gaal banjur metu karo wong-wong Sikèm, perang nglawan Abimèlèh.

⁴⁰ Nanging Gaal bareng diserbu déning Abimèlèh, keplayu. Wong-wong sing padha mati padha glimpangan nganti tekan ngarepé gapuraning kutha.

⁴¹ Abimèlèh banjur mulih menyang Aruma, lan Zebul nundhung Gaal saseduluré, dikon metu saka Sikèm, ora kena manggon ing kono.

⁴² Ésuké wong-wong Sikèm padha metu saka kutha arep menyang pategalané; mangka ana wong sing nglapuraké marang Abimèlèh.

⁴³ Abimèlèh banjur nglumpukaké balané, diedum dadi telung klompok lan dikon ndhelik ana ing pategalan karo jaga-jaga. Bareng weruh penduduk padha mlaku ngener ing pategalan, balané Abimèlèh banjur metu saka

pandhelikané, matèni wong-wong Sikèm mau.

⁴⁴ Abimèlèh dhéwé lan pasukané nuli énggal-énggal maju mlebu ing gapuraning kutha, déné pasukan loro liyané ngoyak lan matèni wong-wong sing padha mlayu menyang pategalan.

⁴⁵ Abimèlèh nyerang terus sedina muput lan ngrebut kutha mau; wong-wong sing manggon ing kutha kono dipatèni; kuthané digempur lan disawuri uyah.

⁴⁶ Bareng wong-wong sing isih ana ing njero kutha padha krungu bab mau, banjur padha mlebu ing guwa sing ana ing sangisoré candhiné Èlberit.

⁴⁷ Nanging ana wong sing kandha karo Abimèlèh, yèn wong-wong Sikèm padha nglumpuk ing njero guwa.

⁴⁸ Mulané Abimèlèh sabalané banjur padha menyang Gunung Zalmon. Abimèlèh nuli njupuk wadung lan ngethoki pang-pangé wit. Pang-pang mau banjur dipangguli. Para balané dipréntah niru apa sing ditindakaké mau.

⁴⁹ Wong-wongé iya banjur ngethoki panging wit-witan, kaya sing ditindakaké déning Abimèlèh. Pang-pang mau ditumpuk ing cangkemé guwané candhi,

banjur diobong. Mulané wong Sikèm sing ana ing njero guwa mau padha mati kabèh, cacahé kira-kira wong sèwu, lanang wadon.

⁵⁰ Sawisé mengkono Abimèlèh banjur lunga menyang Tèbès. Kutha kuwi banjur dikepeng lan direbut.

⁵¹ Ing satengahé kutha kono ana menarané. Wong kabèh banjur padha mlayu mrono; sawisé padha mlebu, lawangé menara nuli dikancing saka njero, banjur padha munggah.

⁵² Abimèlèh teka lan nyerang menara mau. Bareng tekan lawanging menara lan arep ngobong lawang mau,

⁵³ dumadakan ana wong wadon nibakaké watu gilingan ngenani sirahé Abimèlèh, nganti tatu.

⁵⁴ Abimèlèh énggal-énggal akon marang nonoman sing nggawakaké gegamané, "Pedhangmu unusen, aku patènana. Aku emoh diwartakaké mati déning tangané wong wadon." Pemuda mau banjur nyuduk Abimèlèh nganti mati.

⁵⁵ Bareng weruh Abimèlèh wis mati wong Israèl banjur padha mulih.

⁵⁶ Kaya mengkono carané Gusti Allah males marang Abimèlèh, merga piala

sing ditindakaké marang bapakné, nalika matèni sedulur-seduluré pitung puluh.

⁵⁷ Mengkono uga Gusti Allah ngukum marang wong Sikèm merga pialané. Kuwi cocog karo sing dikandhakaké déning Yotam, anaké Gidéon, nalika ngipat-ipati Abimèlèh lan wong-wong Sikèm.

10 ¹ Sawisé Abimèlèh tinggal-donya, Tola anaké Puah, nggentèni dadi pemimpin, sing ngluwari bangsa Israèl. Tola kuwi putrané Dodo, saka taler Isakar. Manggoné ing Samir, ing daérah pegunungan Éfraim.

² Enggoné mimpin bangsa Israèl telulukur taun, banjur tinggal-donya lan dikubur ing Samir.

³ Sawisé Tola, bangsa Israèl dipimpin déning Yair, lawasé rong puluh taun. Yair kuwi asalé saka Giléad.

⁴ Anaké lanang ana telung puluh. Padha duwé kuldi tunggangan lan désa telung puluh ing daérah Giléad. Désa-désa mau disebut désa-désané Yair.

⁵ Yair tinggal-donya lan dikubur ing Kamon.

⁶ Umat Israèl gawé dosa menèh marang Pangéran; padha ora maèlu marang

Allah lan wis ora nyembah marang Panjenengané. Sing disembah-sembah yakuwi déwa-déwa Baal lan Astorèt, sarta déwa-déwané bangsa Siria, Sidon, Moab, Amon lan Filistia.

⁷ Mulané Gusti Allah duka marang umat Israèl, temah bangsa Israèl ditégakaké, dijajah déning bangsa Filistin lan bangsa Amon.

⁸ Wolulas taun lawasé bangsa-bangsa mau nindhes wong Israèl sing manggon ing tanah Giléad. Yakuwi daérahé wong Amori, sawétané Kali Yardèn. Wong Israèl sing ana ing kono padha disiya-siya.

⁹ Wong Amon malah padha nyabrang Kali Yardèn lan merangi taler Yéhuda, Bènyamin lan Éfraim nganti uripé wong Israèl mau sangsara banget.

¹⁰ Umat Israèl banjur padha sesambat marang Allah, aturé, "Kawula sampun sami damel dosa ing ngarsa Paduka, margi mboten maèlu dhateng Pangéran, Allah kawula, malah sami nyembah dhateng déwa-déwanipun Baal."

¹¹ Gusti Allah paring wangsulan mengkéné, "Biyèn kowé padha dijajah déning bangsa Mesir, bangsa Amori,

Amon, Filistin, Sidon, Amalèk lan bangsa Maon. Kowé banjur padha sesambat nyuwun pitulungan marang Aku. Apa Aku ora banjur mitulungi lan kowé Dakluwari saka pangwasané bangsa-bangsa mau?

¹² (10:11)

¹³ Éwasemono kowé isih terus ninggal Aku lan nyembah marang déwa-déwa. Mulané saiki Aku ora bakal ngluwari kowé.

¹⁴ Njaluka tulung waé karo déwa-déwa sing kokpilih dhéwé kuwi. Samasa kowé nemu karubedan, padha sesambata, supaya teka mitulungi kowé."

¹⁵ Nanging umat Israèl mau matur menèh ing ngarsané Pangéran, "Nyumanggakaken menapa ingkang badhé Paduka paringaken dhateng kawula, angger Paduka ing dinten menika mitulungi kawula."

¹⁶ Umat Israèl banjur mbuwangi reca-recané, lan bali nyembah marang Allah menèh. Mulané Gusti Allah rena ing penggalih, ora téga mirsani kasangsarané umat mau.

¹⁷ Nalika semono tentara Moab lagi tata-tata arep nglurug perang ing Israèl; tentarané pasang kémah ing Giléad.

Semono uga tentarané Israèl padha nglumpuk lan pasang kémah ing daérah Giléad.

¹⁸Ana ing kono rakyat lan para pemimpiné taler-taler Israèl padha gawé pengumuman: "Sapa sing wani tumandang perang karo wong Amon, bakal diangkat dadi pemimpiné wong sa-Giléad kabèh."

11 ¹Yéfta kuwi prejurit sing gagah prakosa, manggoné ing tanah Giléad. Bapakné jenengé Giléad, ibuné wong tuna susila.

²Bapakné iya duwé anak-anak lanang liyané saka bojoné sing sah. Bareng bocah-bocah mau wis padha déwasa, Yéfta ditundhung, dikon lunga saka omahé bapakné, tembungé, "Kowé ora bakal nampa warisan apa-apa saka bapak, merga kowé kuwi anak ora sah."

³Mulané Yéfta ninggal omahé bapakné sarta manggon ing daérah Tob. Ing kana ana grombolan penjahat sing mèlu Yéfta, banjur padha ngrampog.

⁴Ora let suwé bangsa Israèl diserang déning wong Amon.

⁵Para pemimpiné Israèl ing Giléad nuli marani Yéfta, diajak bali saka Tob,

⁶ tembungé, "Ayo padha nglawan wong Amon. Kowé sing mimpin."

⁷ Wangsulané Yéfta, "Kowé rak padha sengit karo aku. Aku wis koktundhung saka omahé bapakku. Yagéné bareng saiki kowé nemu karépotan, kowé padha marani aku?"

⁸ Wong-wong mau padha mangsuli, "Tekaku mréné arep ngajak kowé perang nglawan bangsa Amon, lan dadi pemimpiné wong Giléad kabèh."

⁹ Pangucapé Yéfta, "Aku kokajak bali menyang Giléad merangi wong Amon. Lan yèn Allah maringi kemenangan marang kita, aku arep kokdadèkaké pemimpinmu?"

¹⁰ Wangsulané wong-wong mau, "Iya, mengkono, Allah dadi seksi kita."

¹¹ Yéfta banjur budhal bebarengan karo para pemimpiné wong Giléad. Penduduk daérah Giléad banjur ngangkat Yéfta dadi pemimpiné ngiras panglimané, ana ing Mizpa, diseksèni déning Pangéran. Yéfta ngandharaké prekarané marang Gusti Allah.

¹² Sawisé mengkono, Yéfta banjur kongkonan marang raja Amon, dikon takon mengkéné, "Lepat kula menapa

déné panjenengan sami merangi negari kula?"

¹³ Raja-raja Amon mangsuli marang para utusané Yéfta, tembungé, "Nalika umat Israèl medal saking tanah Mesir, sami ngrebat tanah kula, wiwit saking Arnon dumugi Lèpèn Yabok lan Lèpèn Yardèn. Samenika sampéyan kula aturi mangsulaken tanah menika dhateng kula kanthi saé."

¹⁴ Yéfta banjur kongkonan marang raja Amon,

¹⁵ dikon matur mengkéné, "Umat Israèl mboten ngrebat tanahipun tiyang Amon.

¹⁶ Nalika umat Israèl medal saking tanah Mesir lajeng terus dhateng Teluk Akaba, nratas ing ara-ara samun, nglangkungi Kadès.

¹⁷ Lajeng utusan dhateng raja Édom nyuwun idin badhé langkung ing negarinipun. Nanging mboten dipun parengaken. Sasampunipun menika lajeng nyuwun idin dhateng raja Moab, nanging inggih mboten dipun parengaken ndhèrèk langkung ing daérahipun. Pramila tiyang Israèl manggèn ing Kadès.

¹⁸ Saking ngriku sami nerusaken lampah medal ara-ara samun, mboten langkung Édom lan Moab, malah ngalang ngantos dumugi ing sawétanipun Moab, ing sabranganipun Arnon. Wonten ing ngrika sami pasang kémah, nanging mboten nyabrang lèpèn, mergi daérah sisih ngrika taksih klebet daérah Moab.

¹⁹ Sesampunipun kèngkènan dhateng Sihon, raja Amori ing Hèsbon, nyuwun idin badhé langkung ing daérah Amori, mergi sami badhé késah dhateng daérahipun piyambak.

²⁰ Nanging Sihon mboten marengaken. Malah mbidhalaken tentaranipun, lajeng pasang kémah ing Yahas, sarta nyerang Israèl.

²¹ Sukur déné Pangéran, Allahipun Israèl, paring kemenangan dhateng Israèl, ngantos Sihon lan balanipun kawon. Kados mekaten caranipun Israèl pikantuk siti-sitiniipun tiyang Amori sedaya, ingkang manggèn ing ngriku.

²² Wilayahipun Amori menika lajeng dipun enggèni, wiwit saking Arnon, ing sisih Kidul, dumugi ing salèripun Lèpèn Yabok, lan saking ara-ara samun

sawétanipun Lèpèn Yardèn ngantos dumugi sisih lèripun lèpèn wau.

²³ Dados Pangéran, Allahipun Israèl menika ingkang ngésahaken tiyang Amori, kanggé umat kagunganipun.

²⁴ Samenika, menapa tanah menika badhé panjenengan pundhut wangsul? Tanah paringipun Kamos, déwa panjenengan, menika kénging panjenengan darbèki, nanging menapa ingkang sampun kaparingaken déning Pangéran, Allah kula, dhateng kula, menika kula bélani.

²⁵ Menapa panjenengan rumaos kagungan wewenang ngungkuli wewenangipun Balak bin Zipor, raja ing Moab? Balak mboten naté nglawan nyerang kula sedaya.

²⁶ Israèl sampun tigang atus taun manggèn ing Hèsbon lan Aroèr sarta dhusun-dhusun ing kiwa-tengenipun, tuwin kitha-kitha sauruting Lèpèn Arnon. Kénging menapa selaminipun menika panjenengan mboten naté mundhut wangsul tanah menika?

²⁷ Saèstu, kula mboten kalepatan dhateng panjenengan. Gusti Allah

ingkang jumeneng hakim mugè ngadili bangsa Israèl lan bangsa Amon."

²⁸ Nanging raja Amon ora ngrèwès karo aturé Yéfta mau.

²⁹ Yéfta kaparingan Rohé Pangéran, banjur ngubengi tanah Giléad lan tanah Manasyè, sarta bali menyang Mizpa ing Giléad. Saka kana nerusaké lakuné menyang wilayah Amon.

³⁰ Yéfta janji ing ngarsané Allah, "Menawi Paduka marengaken kula ngawonaken tiyang Amon,

³¹ lan wangsul kanthi wilujeng, tiyang ingkang medal saking griya methukaken kula, menika badhé kula saosaken dados kurban obongan kagem Paduka."

³² Yéfta banjur nyabrang Kali Yardèn nyerang wong Amon, lan Pangéran ngulungaké bangsa Amon marang umat Israèl.

³³ Tanahé wong Amon digempur tapis^h déning Yéfta, wiwit saka Aroèr tekan daérah sakiwa-tengené Minit, kuthané kabèh ana rong puluh, nganti tekan Abèl Keramin. Wong Amon sing mati akèh banget. Semono enggoné padha

^htapis: telas babar-pisan, ludhes.

dikalihaké ana ing ngarepé bangsa Israèl.

³⁴ Bareng Yéfta mulih menyang Mizpa, anaké wadon methukaké karo jogèdan lan nabuh kentrung. Mangka bocah wadon kuwi anak ontang-anting.

³⁵ Bareng ndeleng anaké mau, Yéfta banget sedhihé, temah nyuwèk-nyuwèk sandhangané, kandhané, "Dhuh anakku enggèr. Kokjebul kowé sing gawé remuking atiku. Aku wis janji ing ngarsané Pangéran, sing ora bisa dakjabel menèh."

³⁶ Bocah wadon mau banjur matur marang Yéfta, "Bapak sampun janji ing ngarsanipun Pangéran, mangka Pangéran sampun maringi kemenangan dhateng bapak, males piawonipun tiyang Amon, mengsahipun bapak."

³⁷ Banjur matur menèh, "Kula namung nyuwun saprekawis: Keparenga kula lan kanca-kanca kula késah dhateng paredèn kalih wulan. Wonten ing ngrika kula badhé nangisi enggèn kula mboten badhé émah-émah."

³⁸ Bapakné ngolèhaké lan bocahé nuli pamitan. Bocah wadon mau lan kanca-kancané banjur lunga menyang

pegunungan nangisi enggoné bakal ora omah-omah.

³⁹ Sawisé kelakon rong sasi banjur mulih, lan bapakné banjur netepi apa sing wis dijanjèkaké marang Pangéran. Dadi bocah wadon mau nganti mati tetep ora omah-omah. Kuwi sebabé ing antarané wong Israèl ana padatan,

⁴⁰ para prawan saben taun padha ninggal omahé patang dina ngéling-éling lelakoné anaké Yéfta sing nyedhihaké mau.

12 ¹ Ing wektu kuwi taler Éfraim tata-tata arep perang, banjur mangkat, nyabrang Kali Yardèn menyang Zafon. Kandhané karo Yéfta, "Yagéné kowé merangi bangsa Amon, kokora ngajak aku? Saiki kowé lan saisiné omahmu arep dakobong."

² Wangsulané Yéfta, "Wong Amon lan aku wong Giléad padha kerengan. Kowé wis padha dakundang, dakkon ngréwangi aku, nanging kowé padha ora teka.

³ Dadi, bareng aku ngerti yèn kowé padha ora gelem ngréwangi aku, aku banjur tékad-tékadan nyerang wong Amon, lan Pangéran maringi

kemenangan. Yagéne saiki kowé mréné arep nyerang aku?"

⁴Yéfta banjur nglumpukaké wong Giléad kabèh, banjur nyerang wong Éfraim, nganti wong Éfraim mau kalah. (Wong Giléad sing padha manggon ing tanah Éfraim lan Manasyè didakwa déning wong Éfraim wis ninggal taler Éfraim.)

⁵Wong Giléad sing padha perang mau ngebroki papan-papan sabrangan ing Kali Yardèn, sarta nyegat wong Éfraim sing keplayu. Angger ana wong Éfraim sing keplayu arep nyabrang, banjur ditakoni déning wong Giléad, "Apa kowé wong Éfraim?" Wangsulané mesthi "dudu".

⁶Mulané wong mau banjur dikon muni, "Sibolèt". Wong mau mesthi muni, "Sibolèt," merga ora bisa ngucapaké tembung mau sing sabeneré. Wong mau mesthi banjur di cekel lan dipatèni ing sabrangan kono. Wong Éfraim sing dipatèni ing wektu semana cacahé patang puluh loro èwu.

⁷Yéfta enggoné mimpin wong Israèl nem taun, banjur tinggal-donya lan dikubur ing désané, ing tanah Giléad.

⁸ Sapungkuré Yéfta, umat Israèl dipimpin déning Èbsan saka Bètléhèm.

⁹ Èbsan duwé anak lanang telung puluh lan anak wadon telung puluh. Anak-anaké wadon dijodhokaké karo wong lanang saka taler liya; kosokbaliné dhèwèké njupuk prawan saka taler liya dijodhokaké karo anak-anaké lanang. Èbsan enggoné mimpin Israèl lawasé pitung taun,

¹⁰ banjur tinggal-donya lan dikubur ing Bètléhèm.

¹¹ Sapungkuré Èbsan, umat Israèl dipimpin déning Élon, saka taler Zébulon, suwéné sepuluh taun.

¹² Sawisé mengkono Élon tinggal-donya lan dikubur ing Ayalon, ing daérah Zébulon.

¹³ Sawisé Élon, umat Israèl dipimpin déning Abdon, anaké Hilèl, saka Piraton.

¹⁴ Anaké lanang patang puluh, putuné lanang telung puluh. Anak-anak lan putu-putuné mau padha duwé kuldi tunggangan dhéwé-dhéwé. Abdon dadi pemimpiné umat Israèl suwéné wolung taun.

¹⁵ Abdon banjur tinggal-donya lan dikubur ing Piraton, ing wilayahé Éfraim,

yakuwi ing daérah pegunungané wong Amalèk.

13¹ Wong Israèl padha gawé dosa menèh ing ngarsané Allah, mulané ditégakaké, dijajah déning wong Filistin suwéné patang puluh taun.

² Ing wektu kuwi ana wong lanang saka désa Zora, jenengé Manoah, saka taler Dhan. Bojoné ora duwé anak.

³ Ing sawijining dina wong wadon mau dirawuhi Malaékating Pangéran, sarta dingandikani mengkéné, "Tekan saiki kowé ora duwé anak, nanging ora suwé menèh kowé bakal ngandhut, lan duwé anak lanang.

⁴ Mulané kowé kudu ngati-ati. Aja ngombé anggur utawa ombèn-ombèn sing ngendemi, utawa mangan panganan sing karam,

⁵ sebab bayi sing kokkandhut kuwi bakal dadi nasir,ⁱ mula sawisé bayiné lair rambuté aja kokcukur. Bocah kuwi mbésuk bakal ngluwari wong Israèl saka penjajahé wong Filistin."

⁶ Bojoné Manoah mau banjur marani sing lanang lan kandha, "Pak, aku mau

ⁱnasir: tiyang ingkang nyaosaken gesangipun kanggé ngladosi Gusti Allah.

dirawuhi utusané Allah (rupané kaya malaékaté Allah). Aku ora takon saka endi rawuhé, lan utusan mau iya ora nyebut asmané.

⁷ Nanging panjenengané ngandika, yèn aku bakal ngandhut lan duwé anak lanang. Iya ngandika, yèn aku ora kena ngombé anggur utawa ombèn-ombèn sing ngendemi utawa mangan panganan sing karam, merga bocah mau selawasé urip kudu disaosaké marang Allah dadi nasir."

⁸ Krungu sing mengkono mau Manoah banjur sujud ing ngarsané Allah, aturé, "Dhuh Allah, mugi kersa ngutus utusan menika malih, supados maringi sumerep menapa ingkang kedah sami kawula lampahi sesampunipun bayi menika lair."

⁹ Gusti Allah nuruti panyuwuné Manoah. Malaékaté Pangéran rawuh menèh nemoni bojoné Manoah nalika dhèwèké lagi lungguh ing pategalané. Manoah pinuju ora ana ing kono,

¹⁰ mulané wong wadon mau banjur mlayu nggolèki sing lanang. Bareng ketemu banjur dikandhani, "Pak, wongé sing biyèn nemoni aku, saiki teka menèh!"

¹¹ Manoah énggal-énggal mèlu, banjur nyedhaki wongé karo matur, "Ndara, menapa panjenengan ingkang rumiyin paring pawartos dhateng sémah kula?" Wangsulané wong mau, "Iya, aku sing ngandika."

¹² Manoah banjur nyuwun pirsá, "Menawi èstu kelampahan menapa ingkang panjenengan ngandikakaken, laré menika mbénjing kedah nglampahi menapa? Kedah kadospundi gesangipun?"

¹³ Wangsulané Malaékaté Pangéran mau, "Bojomu kudu nglakoni temenan sakèhing prekara sing Dakdhawuhaké marang dhèwèké,

¹⁴ yakuwi: Ora kena ngombé anggur lan ora kena mangan panganan sing karam."

¹⁵ Manoah banjur matur menèh, "Ndara, kula aturi nyekécaaken pinarak, badhé kula belèhaken cempé."

¹⁶ Nanging Malaékaté Pangéran ngandika, "Aku Dakngentèni ing kéné. Aku ora arep mangan suguhanmu, éwasemono yèn arep kokladèkaké, saosna dadi kurban obongan kagem Gusti Allah." Manoah banjur ngerti yèn sing ngandika mau Malaékaté

Pangéran. Mulané matur, "Keparenga ngandikakaken, asma panjenengan sinten, supados samasa prekawis ingkang panjenengan dhawuhaken wau kelampahan, kula saged saos panuwun dhateng panjenengan."

¹⁷ (13:16)

¹⁸ Malaékaté Pangéran gentèn ndangu, "Yagéne kowé takon jenengku? Jenengku élok."

¹⁹ Manoah banjur njupuk cempé siji lan gandum sethithik, disèlèhaké ana ing watu, sarta disaosaké marang Pangéran kang nindakaké kaélokan.

²⁰ Bareng kukusé kurban mau kumebul munggah saka mesbèh, Manoah lan bojoné weruh Malaékaté Pangéran mau mumbul katut ing urubing geni, munggah ing langit. Manoah lagi ngerti yèn kuwi mau Malaékaté Pangéran piyambak, mula banjur bebarengan karo bojoné sujud sumungkem ing bumi. Saungkuré saka kono Malaékat mau ora ngetingal menèh.

²¹ (13:20)

²² Manoah banjur kandha karo bojoné, "Cilaka! Kita iki mesthi mati, sebab kita wis ndeleng Allah."

²³ Nanging sing wadon mangsuli,
 "Saupama Pangéran matèni kita, mesthi
 ora kersa nampi kurban sing kita
 saosaké. Panjenengané iya mesthi ora
 maringi pirsá prekara-prekara sing bakal
 kita alami."

²⁴ Ora wetara suwé bojoné Manoah
 banjur ngandheg lan duwé anak lanang,
 sing dijenengaké Simson. Bocahé
 mundhak gedhé lan diberkahi déning
 Pangéran.

²⁵ Nalika isih manggon ing désané taler
 Dhan, sing ana ing Zora lan Èstaol,
 Rohé Pangéran wiwit maringi kekuwatan
 marang bocah mau.

14 ¹ Kacrita ing sawijining dina
 Simson lunga menyang Timnat.
 Ing kana weruh bocah wadon Filistin,

² banjur bali matur karo bapak lan
 ibuné, "Kula sir kaliyan laré èstri Filistin
 ing Timnat. Bapak kaliyan ibu kula aturi
 nakèkaken laré menika."

³ Nanging bapak lan ibuné mangsuli,
 "Yagéné aku lan ibumu kokkon nakokaké
 bocah wadon Filistin sing ora nunggal
 bangsa karo kita? Apa ing antarané
 sedulur-sedulur kita dhéwé lan ing
 antarané bangsa kita ora ana bocah

wadon sing pantes kokpèk bojo?"
Aturé Simson, "Kadospundi malih, kula sampun kadhung kepéncut dhateng laré èstri Filistin menika. Mila bapak kula suwun nakèkaken."

⁴ Wong tuwané Simson ora ngerti yèn niaté Simson kuwi saka kersané Pangéran, supaya ana dhadhakan kanggo merangi wong Filistin. Ing wektu semana wong Israèl dijajah déning wong Filistin.

⁵ Simson banjur mangkat menyang Timnat, bebarengan karo bapak lan ibuné. Nalika lakuné tekan ing kebon anggur ing Timnat, Simson krungu panggeroné singa nom.

⁶ Dumadakan Simson kaparingan Rohé Pangéran, temah tanpa gegaman singané disuwèk-suwèk kaya wong nyuwèk-nyuwèk cempé waé. Bab kuwi mau ora dicritakaké karo bapak lan ibuné.

⁷ Sawisé mengkono Simson banjur marani dhemenané diajak ngobrol, merga seneng karo bocah mau.

⁸ Sawisé sawetara mangsa Simson mrono menèh arep ngresmèkaké kawiné. Nalika mangkaté mrono, Simson

nyimpang dalan, arep ndeleng bathangé singa sing biyèn dipatèni. Satekané ing kono weruh bathang mau dienggo omah tawon lan ana maduné.

⁹ Madu mau dikeruk nganggo tangané, nuli nerusaké lakuné karo mangan maduné. Bapak lan ibuné iya dicaosi madu mau sarta padha dipangan, nanging padha ora ngerti, yèn madu mau olèhé njupuk saka bathang singa.

¹⁰ Sawisé bapak lan ibuné nakokaké bocahé wadon, Simson banjur nganakaké pésta, kaya adaté wong-wong nom ing kono.

¹¹ Bareng wong Filistin weruh Simson, banjur kongkonan wong nom-nom telung puluh dikon ngawasi.

¹² Simson kandha karo wong nom-nom mau, "Aku duwé cangkriman, bedhèken. Yèn kowé bisa mbedhèk, bakal dakwènèhi setèlan léna sing apik banget, saben wong siji sasetèl. Kowé dakwènèhi wektu pitung dina, dadi tekan sarampungé pésta iki, kanggo mbedhèk cangkrimanku.

¹³ Nanging yèn kowé ora bisa mbedhèk, kowé siji-siji kudu mènèhi aku setèlan sing apik." Wangsulané para nonoman

Filistin mau, "Ya saguh. Kandhakna cangkrimanmu."

¹⁴ Simson banjur ngandhakaké cangkrimané, "Sing mangan metokaké barang sing dipangan; sing rosa, metokaké barang sing legi." Sawisé kelakon telung dina, para nonoman Filistin mau durung bisa mbedhèk cangkrimané.

¹⁵ Mulané ing dina ping paté para nonoman mau banjur marani bojoné Simson, kandhané, "Simson bujuken supaya ngandhakaké bedhèkané cangkrimané. Yèn ora, kowé lan saisiné omahé bapakmu bakal dakobong kabèh. Apa preluné ngulemi aku mréné, rak mung arep mblèjèdi aku?"

¹⁶ Bojoné Simson banjur nemoni sing lanang karo nangis, tembungé, "Saiki aku ngerti yèn kowé ora tresna karo aku. Yagéné kowé awèh cangkriman karo kanca-kancaku, nanging ora ngandhakaké bedhèkané karo aku? Kuwi mesthi merga kowé ora tresna karo aku!" Wangsulané Simson, "Rungokna! Bapak lan ibuku dhéwé ora dakkandhani. Yagéné aku kudu ngandhakaké karo kowé?"

¹⁷ Pitung dina lawasé bojoné Simson mau terus nangis waé. Sarèhné ngrèngèk terus-terusan, ing dina kapituné Simson banjur ngandhakaké marang bojoné bab bedhèkané cangkrimané. Lan wong wadon mau banjur gentèn nyritakaké marang wong-wong Filistin.

¹⁸ Mulané, ing dina kapitu, sadurungé Simson mapan turu, wong Filistin mau padha kandha karo dhèwèké. "Apa ana sing luwih legi ketimbang karo madu, lan apa ana sing luwih rosa ketimbang karo singa?" Wangsulané Simson, "Yèn kowé ora mluku nganggo pedhètku, masa kowé bisa mbedhèk cangkriman kuwi!"

¹⁹ Dumadakan Simson kaparingan pangwasané Allah, banjur lunga menyang Askelon. Ana ing kana Simson matèni wong lanang telung puluh sing padha nganggo sandhangan apik banget. Sandhangané wong-wong mau dijupuk lan diwènèhaké marang wong telung puluh, sing padha mbedhèk cangkrimané. Simson banjur mulih, atiné mangkel banget.

²⁰ Bojoné Simson diwènèhaké déning bapakné marang wong lanang sing dadi pengiringé Simson nalika kawiné.

15 ¹Ora wetara suwé, mbeneri mangsa panèn gandum, Simson tilik bojoné karo nggawa cempé.

Kandhané Simson marang maratuwané, "Kula badhé kepanggih kaliyan sémah kula." Nanging maratuwané ora ngidini.

²Tembungé, "Daksengguh kowé wis ora seneng, mulané banjur dakwènèhaké kancamu. Kowé ngepèka adhiné waé, kuwi rak luwih ayu."

³Wangsulané Simson, "Sepisan iki aku ora keluputan karo wong Filistin."

⁴Simson banjur lunga golèk asu ajag, olèh telung atus. Buntuté asu ajag mau nuli ditalèni ngloro-ngloro; ing tengahé tali mau diwènèhi obor.

⁵Oboré banjur disumed lan asu-asuné digusah menyang sawah-sawahé wong Filistin. Gandum sing ana ing sawah kono padha kobong kabèh, mengkono uga wit-wit anggur sing ana ing kebon.

⁶Wong-wong Filistin padha nggolèki sapa sing tumindak mengkono mau. Ana wong sing kandha, yèn sing tumindak mengkono mau Simson, merga bojoné diwènèhaké déning bapakné maratuwa marang wong liya. Wong Filistin nuli padha ngobong wong wadon mau apa

déné saisiné omahé bapakné nganti ludhes.

⁷ Simson gentèn ngancam wong Filistin mengkéné, "O mengkono tumindakmu. Aku sumpah ora arep lèrèn males penggawému marang aku!"

⁸ Simson banjur ngamuk sarta matèni wong Filistin pirang-pirang. Sawisé mengkono Simson nuli manggon ana ing guwa, ing gunung watu sacedhaké Étam.

⁹ Wong Filistin banjur padha nyerang tanah Yéhuda.

¹⁰ Wong-wong Yéhuda padha takon marang wong Filistin, "Yagéné kowé padha nyerang aku?" Wangsulané, "Tekaku arep nyekel Simson, dhèwèké arep dakwales kaya enggoné tumindak marang aku."

¹¹ Krungu kandhané wong Filistin mau wong Yéhuda telung èwu banjur mangkat menyang guwa ing gunung watu cedhaké Étam. Bareng ketemu karo Simson, banjur padha muni mengkéné, "Menapa panjenengan mboten pirsá bilih kita menika dipun jajah déning tiyang Filistin? Kénging menapa panjenengan tumindak ingkang kados mekaten?"

Wangsulané Simson, "Aku mung males penggawéné wong Filistin marang aku."

¹²Wangsulané wong-wong Yéhuda, "Dhateng kula mriki badhé mbanda panjenengan lan masrahaken panjenengan dhateng tiyang Filistin."

Wangsulané Simson, "Padha janjia yèn kowé ora bakal matèni aku!"

¹³Wangsulané wong Yudéa, "Inggih, kula janji. Pancèn pikajeng kula namung badhé mbanda panjenengan lan masrahaken dhateng tiyang Filistin, mboten badhé mejahi panjenengan." Simson banjur dibanda nganggo dhadhung anyar lan digawa metu saka guwa kono.

¹⁴Satekané ing Lèhi wong-wong Filistin padha methukaké karo surak-surak. Dumadakan Simson kaparingan Rohé Pangéran, banjur dadi rosa banget. Dhadhung sing dienggo mbanda tangané dipedhot presasat benang kobong ing geni.

¹⁵Kebeneran Simson nemu balung uwangé kuldi sing isih anyar. Balung mau dijupuk, banjur digawé ngantemi wong Filistin, nganti wong sèwu sing mati.

¹⁶ Simson banjur ngidung mengkéné: "Srana uwanging kuldi, bangsa (sing kaya) kuldi iki dakajar; srana uwanging kuldi wong sèwu dakgecak mati."

¹⁷ Sawisé ngidung mengkono mau, balungé kuldi nuli dibuwang. Mulané panggonan kono dijenengaké: Ramat-Lèkhi.^j

¹⁸ Simson krasa ngelak banget nganti sesambat marang Pangéran, aturé, "Dhuh Pangéran, nembé kémawon Paduka paring kemenangan dhateng kawula. Menapa samenika kawula kedah pejah kasatan lan dhawah ing tanganipun tiyang-tiyang ingkang mboten tepang kaliyan Paduka menika?"

¹⁹ Gusti Allah banjur gawé bengkahé watu ing panggonan kono, nuli metu banyuné. Simson banjur ngombé, awaké dadi seger menèh. Mulané sendhang mau disebut Hakor.^k Sendhang mau isih tekan sepréné.

^jRamat-Lèkhi: basa Ibrani, tegesipun gunung uwang kuldi.

^kHakor: basa Ibrani, tegesipun: kang sesambat.

²⁰ Rong puluh taun suwéné Simson mimpin wong Israèl nalika Israèl dijajah déning wong Filistin.

16 ¹ Ing sawijining dina Simson lunga menyang Gaza. Ana ing kana ketemu karo wanita tuna susila lan turu karo wong mau.

² Bareng penduduk Gaza weruh yèn Simson ana ing kono, omah mau nuli dikepung lan gapurané kutha dijaga sawengi muput. Bengi kuwi Simson ora diganggu, sebab wong-wong mau padha duwé rancangan, "Mengko yèn srengéngéné mlethèk, Simson kita patèni."

³ Nanging Simson olèhé turu ing kono ora nganti tekan ésuks. Tengah wengi Simson wis tangi, banjur mlaku menyang gapuraning kutha. Lawanging gapura nuli dibedhol, sacagak-cagaké lan palanganing lawang pisan. Lawang mau dipanggul, digawa menyang pucaké gunung, sing ana ing ngarepé kutha Hébron.

⁴ Kocapa Simson kepéncut karo wong saka Lebak Sorèk, jenengé Délila.

⁵ Wong wadon mau nuli ditekani déning penggedhé Filistin lima,

kandhané, "Simson glembuken, supaya ngandhakaké wadiné karosané ana ing endi, lan priyé carané supaya ilang karosané. Mengko aku bakal padha teka lan mbanda dhèwèké sarta dakkalahaké. Lan kowé bakal dakopahi, wong siji ngopahi sèwu rong atus dhuwit slaka."

⁶ Délila banjur kandha karo Simson mengkéné, "Simson, apa sebabé kowé kokrosa temen? Apa wadiné? Aku kandhanana! Kowé kudu ditalèni nganggo apa supaya ora bisa ucul?"

⁷ Wangsulané Simson, "Yèn aku dibanda nganggo tali gendhéwa pitu sing isih anyar lan isih malem, aku bakal tanpa daya kaya wong lumrah."

⁸ Para penggedhéné wong Filistin banjur mènèhaké marang Délila tali gendhéwa pitu anyar, sing isih malem. Nalika Délila mbanda Simson nganggo tali-tali mau, wong Filistin padha ndhelik ana ing kamar liyané. Rampung olèhé mbanda, Délila banjur mbengoki Simson, "Simson, wong Filistin padha teka!" Sanalika Simson medhot tali-tali sing dienggo mbanda mau, nganti rantas kabèh kaya benang kena ing geni. Srana

mengkono wadi bab kekuwatané Simson durung konangan.

⁹(16:8)

¹⁰Délila banjur mbujuk Simson menèh, "Kowé goroh! Aku mung kokenggo guyon. Mbakya aku kokkandhani, kepriyé patrapé mbanda kowé sing temenan!"

¹¹Wangsulané Simson, "Yèn aku kokbanda nganggo tali anyar sing durung tau kanggo, aku bakal tanpa daya lan dadi kaya wong lumrah."

¹²Nalika Délila njupuk tali anyar dienggo mbanda Simson, wong Filistin isih ngentèni ana ing kamar liya. Sawisé mengkono Délila banjur mbengok, "Simson! Wong Filistin padha teka!" Nanging Simson medhot tali-tali sing dienggo mbanda nganti rantas kabèh, kaya benang kena ing geni.

¹³Délila banjur kandha karo Simson, "Aku kokgawé geguyon. Kowé ngapusi. Wis ta aku blakanana, kepriyé carané mbanda kowé?" Simson banjur mangsuli, "Yèn rambutku kokklabang dadi pitu; klabangan pitu mau kokdadèkaké siji, banjur koktalèkaké ing pathok wesi, aku

mesthi banjur tanpa daya lan dadi kaya wong lumrah."

¹⁴ Délila banjur nggawé Simson turu lan nglabang rambuté dadi siji, ditalèni karo pathok wesi. Sawisé mengkono banjur mbengok, "Simson, wong Filistin padha teka!" Simson banjur tangi, rambuté disendhal temah ucul saka pathoké wesi.

¹⁵ Délila banjur mbujuk menèh, "Kowé kandha yèn tresna karo aku, nanging satemené atimu adoh karo aku! Wis ping telu aku kokapusi, lan durung kokkandhakaké apa sing marakaké kowé duwé karosan semono gedhéné."

¹⁶ Saben dina Délila mbujuk lan ngrimuk-ngrimuk sarta ngunèk-unèkaké Simson, nganti Simson jelèh ngrungokaké tembungé.

¹⁷ Wekasané Simson ngandhakaké wadiné. Tembungé, "Rambutku durung tau dicukur utawa dikethok. Aku wis dipasrahaké marang Allah dadi nasir wiwit lair mula. Yèn rambutku dikethok, bakal ilang dayaku lan dadi kaya wong lumrah."

¹⁸ Délila krasa yèn saiki Simson wis ngandhakaké wadiné. Mulané banjur kirim kabar marang para penggedhéné

wong Filistin, "Kersaa rawuh sepisan malih. Simson sampun nyariyosaken wadosipun." Para penggedhé mau iya nuli padha teka karo nggawa opahé Délila.

¹⁹ Sawisé mengkono Délila banjur nggawé Simson turu ing pangkoné, nuli akon wong ngethok rambuté Simson sing klabangan pitu mau. Mulané Simson banjur koncatan kekuwatané.

²⁰ Simson banjur digugah déning Délila, karo mbengok, tembungé, "Simson! Wong Filistin padha teka!" Simson tangi lan ngira bisa luwar kaya sing uwis-uwis. Simson ora ngerti yèn wis ditilar déning Allah.

²¹ Mulané bisa dicekel déning wong Filistin lan dicukil mripaté. Simson diirid menyang Gaza, diranté nganggo ranté tembaga, sarta dilebokaké ing kunjara. Ana ing kana Simson dikon nyambut-gawé nggiling gandum.

²² Nanging sajroné dikunjara mau rambuté thukul menèh.

²³ Ing sawijining dina para pemimpiné wong Filistin padha nglumpuk arep nganakaké pésta gedhèn kanggo Dagon, déwané. Wong-wong mau padha

menyanyi mengkéné, "Déwa kita wis maringi kemenangan nganti kita bisa ngalahaké Simson, mungsuh kita!"

²⁴ Saking senengé nganti padha muni, "Simson gawanen mréné supaya kena kita anggo geguyon!" Simson banjur dijupuk saka kunjara, lan dikon ngadeg ing antarané saka gedhé loro, dienggo geguyon. Bareng wong akèh mau weruh Simson, banjur padha memuji marang déwané, pangucapé, "Déwa kita sampun paring kemenangan dhateng kita, ngantos kita saged ngawonaken Simson, mengsah ingkang ngrisak negari kita lan mejahi tiyang kathah ing antawisipun rakyat kita!"

²⁵ (16:24)

²⁶ Simson kandha karo bocah lanang sing nuntun tangané, "Aku tuntunen menyang saka-saka sing nyangga gedhong iki, supaya aku bisa sèndhèn ing kono."

²⁷ Gedhong mau kebak wong, yakuwi para pemimpiné kutha lima, mengkono uga ing payoné gedhong mau ana wongé telung èwu, sing padha nonton lan nggeguyu Simson.

²⁸ Simson ndedonga marang Allah, aturé, "Dhuh Pangéran ingkang Mahaluhur; kersaa ngèngeti dhateng kawula. Kersaa maringi kekiyatan malih dhateng kawula, sepisan menika kémawon, supados srana mekaten kawula saged males dhateng tiyang Filistin, ingkang sampun nyukil mripat kawula kekalih."

²⁹ Sawisé mengkono Simson banjur ngranggèh saka tengah loro, sing nyangga gedhong mau. Tangané sing siji ditèmplèkaké saka sing tengen, lan tangan sijiné ing saka sing ana ing kiwané,

³⁰ karo muni klawan sora, "Pecata nyawaku bareng karo nyawané wong Filistin." Simson tumelung lan ngetog karosané nyengkah¹ saka-saka mau nganti rubuh, nibani para pemimpiné wong Filistin lima mau lan wong kabèh sing ana ing kono. Simson dhéwé iya mati. Nanging patiné mau nyebabaké patiné wong akèh, malah cacahé luwih akèh ketimbang karo sing dipatèni nalikané isih urip.

¹nyengkah: nduwa; nyurung utawi nahan mawi tangan kiwa-tengen.

³¹ Sedulur-seduluré Simson lan kulawargané kabèh banjur padha teka ngrumat layoné, digawa mulih lan dikubur ing kuburané Manoah, bapakné. Dunungé kuburan mau ana ing antarané kutha Zoar lan Èstaol. Simson dadi pemimpiné Israèl suwéné rong puluh taun.

17 ¹ Kacrita ana wong lanang jenengé Mikha; manggon ing daérah pegunungan wilayahé taler Éfraim.

² Ing sawijining dina Mikha mau kandha karo ibuné, "Ibu, nalika ibu kécalan arta slaka sèwu satus, kula mireng ibu ngipat-ipati tiyang ingkang mendhet. Bu, menika artanipun! Kula ingkang mendhet." Mikha banjur mbalèkaké dhuwit mau marang ibuné. Wangsulané ibuné, "Muga Pangéran mberkahi kowé, nggèr!"

³ Saka dhuwit mau ibuné Mikha njupuk rong iji, banjur dipasrahaké marang tukang pérak. Tukang mau nuli gawé reca saka kayu, dilapisi slaka. Reca kuwi déning ibuné diwènèhaké Mikha, anaké, karo muni, "Dhuwit kaé wis dakenggo gawé reca iki. Sebab aku wis janji,

yèn dhuwit kuwi daksaosaké marang Pangéran, supaya kowé, anakku, luwar saka ipat-ipat sing dakucapaké marang kowé." Mikha masang reca mau ana ing omahé.

⁴(17:3)

⁵Mikha dhéwé wis duwé panggonan kanggo nyembah brahala, lan Mikha iya gawé reca-recaning brahala sarta duwé éfod.^m Mikha wis ngangkat salah sijiné anaké lanang dadi imam.

⁶Nalika semono bangsa Israèl ora dierèh déning raja; angger wong padha urip manut karepé dhéwé.

⁷Ing wektu semono ana nonoman saka taler Lèwi, asalé saka désa Bètléhèm, wilayah Yéhuda.

⁸Nonoman mau ninggal Bètléhèm désané, arep golèk panggonan liya. Lakuné tekan omahé Mikha, ing daérah pegunungan, wilayah Éfraim.

⁹Banjur ditakoni Mikha, "Kowé saka ngendi?" Wangsulané nonoman mau, "Kula tiyang Lèwi, saking Bètléhèm, wilayah Yéhuda. Késah kula pados panggènan ingkang kénging kula enggèni."

^méfod: mirsanana Hak 8:27.

¹⁰ Mikha banjur muni, "Manggon ing kéné waé, dadi penaséhat lan imam ing kéné. Mengko dakgawèkaké sandhangan imam, dakcukupi panganmu lan dakwènèhi dhuwit sepuluh slaka setaun."

¹¹ Nonoman Lèwi mau saguh, mulané banjur diangkat dadi imamé Mikha, lan manggon ing omahé Mikha, sarta direngkuh kaya anaké dhéwé.

¹² (17:11)

¹³ Mikha nuli kandha mengkéné, "Wis, saiki aku yakin temenan, yèn Pangéran bakal gawé becik marang aku, merga aku wis duwé imam wong Lèwi."

18 ¹ Nalika semono ing Israèl ora ana raja, mangka ing antarané taler-taler Israèl, taler Dhan kuwi durung kebagéan tanah. Mulané taler Dhan mau milang-miling golèk tanah.

² Saka ing antarané turun-turuné taler Dhan dipilih wong lima sing kendel lan gagah prakosa. Wong lima mau dikon nлити negara kono lan nggatèkaké penduduké. Banjur padha budhal; lakuné tekan ing daérah pegunungan, ing wilayah Éfraim. Ana ing kono padha nginep ing omahé Mikha.

³ Bareng weruh nonoman Lèwi lan ora pangling karo pocapané, banjur nakoni nonoman mau, "Yagéné kowé ana ing kéné? Gawéanmu apa? Sapa sing nuduhaké kowé, dikon mréné?"

⁴ Wangsulané nonoman mau, "Menika saking pikajengipun Mikha. Kula wonten ngriki dipun bayar, kapurih dados imam."

⁵ Kandhané wong lima mau, "Yèn mengkono mbok jajal nyuwun pirsa marang Pangéran apa lakuku iki bakal olèh gawé apa ora?"

⁶ Wangsulané imam mau, "Sampun kuwatos, Gusti Allah badhé mberkahi panjenengan."

⁷ Wong lima mau banjur padha nerusaké lakuné menyang Lais. Ana ing panggonan kono padha ngawasaké kaanané penduduké. Ketitik yèn uripé wong-wong Lais kuwi kaya wong Sidon. Senajan adoh saka Sidon lan panggonané mencil, nanging uripé tentrem, ora ana sing ngganggu, lan sarwa kecukupan.

⁸ Wong lima mau satekané ing kutha Zora lan Èstaol banjur dikon lapur.

⁹ Enggoné lapur mengkéné, "Tanah sing dakdeleng kuwi becik, amba tur subur,

pepak apa-apa ana. Mulané, ayo kita padha ngalih mrana, aja mung meneng waé. Énggal ayo padha kita rebut lan kita enggoni, merga Allah wis maringaké tanah mau marang kita. Yèn kita tekan kana, penduduké ora bakal nglegéwa yèn arep kita serang."

¹⁰ (18:9)

¹¹ Mulané wong taler Dhan banjur ngangkataké wong nem atus saka Zora lan Èstaol, nggawa gegaman perang.

¹² Lakuné njujug sakuloné Kiryat-Yéarim, ing wilayah Yéhuda, sarta padha nginep ing kana. Tekan saiki panggonan kono karan: Palèrènané Dhan.

¹³ Saka ing panggonan kono banjur padha mlaku menyang daérah pegunungan Éfraim nganti tekan omahé Mikha.

¹⁴ Wong lima sing biyèn dikon nliti mau kandha karo kanca-kancané mengkéné, "Kowé rak ora ngerti yèn ing salah sijiné omah kéné ana recané dilapis slaka. Uga ana reca-reca liyané lan éfod. Saiki kepriyé beciké, barang-barang kuwi arep kita kapakaké?"

¹⁵ Wong-wong mau banjur padha mlebu ing panggonané nonoman Lèwi,

sing mondhok ing omahé Mikha, lan nakokaké keslametané.

¹⁶ Déné wong nem atus saka taler Dhan sing padha nggawa gegaman, padha ngentèni ana ing gapuraning kutha.

¹⁷ Telik lima mau terus mlebu ing omahé Mikha, sarta njupuk recané kayu sing dilapis slaka, éfod lan reca-reca liyané.

¹⁸ Bareng wong lima mau wis njupuki barang kuwi saka omahé Mikha, nonoman Lèwi mau takon, "Kowé mréné iki sing kokkarepaké apa?"

¹⁹ Diwangsuli déning wong-wong mau, "Menenga waé, aja takon-takon. Mèlua aku, mengko dakdadèkaké penaséhat lan imamku. Ketimbang mung dadi imamé wong sebrayat, rak luwih becik dadi imamé wong sataler!"

²⁰ Krungu usul sing mengkono mau, imam mau seneng atiné. Mulané éfod lan reca-recaning brahala banjur ditampani lan banjur mèlu lunga karo wong-wong saka taler Dhan mau.

²¹ Sawisé mengkono banjur padha nerusaké lakuné, bocah-bocah lan raja-kayané mlaku ana ing ngarep.

²² Bareng lakuné wis adoh, Mikha ngajak tangga-tanggané ngoyak wong Dhan mau. Sawisé ketutupan,

²³ Mikha banjur celuk-celuk. Wong Dhan padha nolèh lan takon karo Mikha, "Ana apa? Koknggawa wong semono akèhé?"

²⁴ Wangsulané Mikha, "Aja réka-réka ora ngerti! Kowé rak wis njupuk reca-reca lan imamé pisan, kokgawa lunga. Saiki aku ora duwé apa-apa!"

²⁵ Kandhané wong Dhan, "Menenga waé. Yèn ora, wong-wong kuwi bakal padha nepsu, ngroyok lan matèni kowé sakulawangsamu kabèh."

²⁶ Sawisé mengkono wong-wong Dhan mau padha nerusaké lakuné. Mikha rumangsa kalah kuwat lan ora bisa nglawan wong-wong mau, mulané banjur trima mulih waé.

²⁷ Sawisé wong-wong Dhan mau nggawa imam lan barang-barang prabot pangibadah gawéané Mikha, banjur nyerang Lais, désa sing penduduké uripé ayem tentrem. (Désa mau dunungé ana ing lebak sacedhaké Bèt-Réhob.) Penduduké Lais dipatèni kabèh lan désané diobong déning wong-wong Dhan. Ora ana wong sing bisa nulungi

wong-wong Lais, merga panggonané mencil, tur adoh saka Sidon. Sawisé mengkono désa mau dibangun menèh déning wong-wong Dhan, banjur dienggoni.

²⁸ (18:27)

²⁹ Jenengé désa mau dielih dadi Dhan, kaya jenengé leluhuré, yakuwi anaké Yakub.

³⁰ Reca brahala sing digawa saka omahé Mikha dipasang ana ing désa kono, banjur padha ngangkat Yonatan, anaké Gérsom, putuné Musa, dadi imamé. Anak-turuné Gérsom kuwi dadi imam ing kono nganti jamané umat Israèl diboyong menyang manca negara.

³¹ Sasuwéné Pedalemané Allah ana ing Silo, recané brahala gawéané Mikha mau tetep ana ing Lais kono.

19¹ Sadurungé Israèl duwé raja, ana wong Lèwi manggon ing pegunungané tanah Éfraim. Wong mau njupuk selir wong wadon saka Bètléhèm, daérah Yéhuda.

² Nanging selir mau nuli ora krasan, bali menyang omahé bapakné, ing Bètléhèm. Sawisé ana ing kono patang sasi,

³ banjur disusul sing lanang, nggawa batur lan kuldi loro. Satekané ing kono dijak seliré nemoni bapakné. Bareng weruh mantuné, maratuwa mau seneng banget,

⁴ mulané mantuné diendheg, mangan lan ngombé sarta nginep ing kono nganti telung dina.

⁵ Ing dina kapaté wong Lèwi lan seliré mau tangi éruk umun-umun, banjur tata-tata arep mangkat. Nanging bapakné wong wadon mau nggéndholi lan kandha karo mantuné, "Mbok padha mangan dhisik supaya awakmu kuwat, yèn wis banjur mangkata."

⁶ Sing arep padha budhal mau padha lungguh menèh, mangan lan ngombé bebarengan. Bareng wong Lèwi mau arep budhal, maratuwané ngajani supaya aja budhal. Tembungé, "Mbok padha seneng-senenga dhisik ana ing kéné," mangkata mengko bengi waé. Wong Lèwi mau banjur nginep menèh sewengi.

⁷ (19:6)

⁸ Ing dina kalimané, nalika isih éruk umun-umun, padha arep budhal, nanging bapakné wong wadon mau

ngendheg menèh, "Mbok padha mangan dhisik; mengko sedhéla engkas budhala!" Banjur padha mangan bebarengan.

⁹ Bareng wong Lèwi mau arep budhal karo seliré lan baturé, wong tuwa mau isih nggéndholi menèh, kandhané, "Saiki wis soré, sedhéla menèh rak banjur peteng. Luwih becik nginep kéné waé, lan seneng-senenga, sésuk tangia ésuk lan muliha."

¹⁰ Nanging wong Lèwi mau ora gelem nginep menèh. Banjur mangkat karo seliré lan baturé sarta kuldiné loro, sing wis dipakèhi. Bareng ngadhepaké surup lakuné tekan cedhaké Yébus (Yérusalèm). Batur mau matur bendarané, "Ndara, prayoginipun kita sami nyipeng ing kitha Yébus kémawon."

¹¹ (19:10)

¹² Nanging bendarané mangsuli, "Ora! Kita aja nginep ing panggonan sing penduduké dudu wong Israèl. Kita mlaku terus waé, mengko sedhéla engkas kita rak wis tekan Gibéa (Rama), banjur nginep ing kono."

¹³ (19:12)

¹⁴ Banjur padha nerusaké lakuné lan ora nginep ing Yébus. Nalika lakuné tekan Gibéa, wilayahé taler Bènyamin, srengéngéné wis surup.

¹⁵ Karepé arep nginep ing kutha kono, banjur linggihan ana ing alun-alun; nanging bareng golèk penginepan ora ana wong sing gelem kanggonan. Mulané banjur linggihan ing alun-alun.

¹⁶ Nalika isih padha linggih ing kono, ana wong tuwa sing lagi bali saka pategalané teka mrono. Wong mau asalé saka daérah pegunungan Éfraim, nanging saiki manggon ing Gibéa. (Penduduk liya-liyané ing Gibéa kuwi wong-wong taler Bènyamin.)

¹⁷ Bareng wong tuwa mau weruh wong Lèwi lungguh ing alun-alun nuli ditakoni. "Sampéyan saking pundi lan badhé dhateng pundi?"

¹⁸ Wangsulané wong Lèwi mau, "Kula nembé dhateng saking Bètléhèm, tanah Yudéa, badhé wangsul dhateng griya kula ing paredèn Éfraim. Mboten wonten tiyang setunggal kémawon ing antawisipun penduduk ngriki ingkang purun nampi kula ing griyanipun.

¹⁹ Kula mboten mbetahaken menapa-menapa, mergi sangu kula cekap. Damèn lan tedhanipun kéwan, kula sampun mbekta; mekaten ugi kanggé kula piyambak, sémah lan réncang kula, sampun wonten roti lan anggur."

²⁰ Wong tuwa mau banjur kandha, "Sampun kuwatos, nyipeng kémawon dhateng panggènan kula, mboten sisah tilem ing alun-alun ngriki."

²¹ Wong tuwa mau banjur ngajak tamu-tamuné menyang omahé, sarta makani kuldi-kuldiné tamuné. Sawisé mengkono wong mau banjur wisuh, mengkono uga tamu-tamuné, banjur padha mangan.

²² Lagi padha seneng-seneng mengkono, dumadakan omah mau dikepung déning wong-wong ala ing kutha kono. Wong-wong mau padha dhodhog-dhodhog lawang lan nyeluki wong tuwa sing duwé omah kono, "Tamumu lanang sing kokajak nginep ing omahmu kuwi gawanen mréné, arep dakjak turu!"

²³ Wong tuwa mau banjur metu, lan kandha karo wong-wong mau mengkéné, "Aja mengkono ta, sedulur-sedulur!"

Penjalukku mbok kowé aja nindakaké sing kaya mengkono, merga wong kuwi rak tamuku!

²⁴ Seliré lan anakku wadon sing isih prawan waé bakal dakgawa metu, arep kokkapakaké sakarepmu. Nanging aja nindakaké sing ora patut marang tamuku!"

²⁵ Nanging wong-wong ala mau padha ora ngrèwès marang tembungé wong tuwa kuwi. Wong Lèwi mau banjur nyandhak seliré, digawa metu, diulungaké marang wong-wong ala mau. Wong wadon mau banjur padha dirodha-peksa tekan ésuk.

²⁶ Bareng wis byar, wong wadon mau bali, nanging tekan ngarep lawangé omahé wong tuwa sing diinepi bojoné, wong wadon mau tiba. Nganti wayahé srengéngé mlethèk wong wadon mau isih ana ing kono.

²⁷ Bareng sing lanang tangi lan mbukak lawang arep budhal, weruh seliré gumléthak ing ngarep lawang; tangané siji isih cekelan lawang.

²⁸ Tembungé sing lanang, "Tangia, ayo kita padha budhal." Nanging wong wadon mau wis ora mangsuli, merga wis

mati. Wong Lèwi banjur ngangkat sing mati disèlèhaké ing gegeré kuldiné.

²⁹ Satekané ngomah, wong Lèwi mau banjur njupuk péso. Layoné seliré ditengkel-tengkel dadi rolas, dikirim marang klompok Israèl rolas, saben klompok satengkel.

³⁰ Angger wong sing weruh padha muni, "Kedadéan mengkéné iki durung tau kelakon, wiwit bangsa Israèl metu saka tanah Mesir tekan sepréné. Prekara iki ora kena kita nengaké waé; kudu kita rembug lan kita rampungaké."

20 ¹ Umat Israèl kabèh padha nekani uleman mau, wiwit saka Dhan ing sisih Lor, tekan Bèrsyéba ing sisih Kidul lan Giléad ing sisih Wétan, padha nglumpuk dadi siji ana ing ngarsané Pangéran, ing Mizpa.

² Cacahé kabèh patang atus èwu prejurit. Para pemimpiné taler-taler Israèl uga nglumpuk kabèh ing kono.

³ Déné wong-wong Bènyamin uga wis krungu, yèn wong Israèl liyané wis nglumpuk kabèh ing Mizpa. Wong Israèl padha nakoni wong Lèwi, sing nengkel-nengkel layoné seliré mengkéné, "Critakna kepriyé lelakon ala sing

semono gedhéné kuwi!" Wangsulané wong Lèwi mau, "Aku lan selirku lagi nginep ing Gibéa, ing wilayah Bènyamin.

⁴(20:3)

⁵Nuli ing wayah bengi wong-wong Gibéa padha teka nggolèki aku. Omah sing dakenggo nginep dikepung. Wong-wong nedya arep gawé ala marang aku, nanging wusanané selirku sing dirodha-peksa nganti mati.

⁶Mulané mayité banjur daktengkel-tengkel dadi rolas, dakkirimaké marang saben taleré Israèl setengkel. Enggonku tumindak mengkono kuwi merga wong-wong Gibéa wis nglakoni piala sing ngisin-isinaké umat Israèl.

⁷Para sedulur sing nglumpuk ing kéné kuwi wong Israèl. Dadi aku njaluk penemumu kabèh!"

⁸Wong-wong sing padha nglumpuk ing kono, kabèh banjur padha ngadeg lan muni, "Aja ana wong siji waé ing antara kita sing mulih.

⁹Beciké Gibéa kita serang, lan sapa sing kudu nyerang kita undhi.

¹⁰Sapraseduluhé wong Israèl kudu nyedhiakaké pangan kanggo sing perang. Liyané kudu nyerang Gibéa lan

males piala sing wis ditindakaké ing tengahé umat Israèl."

¹¹ Mengkono umat Israèl mau enggoné saiyeg arep nyerang kutha Gibéa.

¹² Sawisé mengkono umat Israèl banjur ngutus wong sawetara nemoni taler Bènyamin, diweling mengkéné, "Duraka sing kelakon ing tengahmu kuwi gedhé banget.

¹³ Mulané wong-wong sing nindakaké piala kuwi ulungna marang aku, supaya dakpatèni lan srana mengkono kowé dadi padha resik ing satengahé bangsa Israèl." Nanging wong-wong Bènyamin ora nggatèkaké tembungé umat Israèl mau.

¹⁴ Wong-wong Bènyamin malah padha nglumpuk saka ing kutha-kutha liyané mengang Gibéa, arep nglawan wong-wong Israèl liyané.

¹⁵ Malah ing dina kuwi taler Bènyamin nglumpukaké tentara nemlikur èwu saka kutha-kuthané. Déné Gibéa dhéwé nglumpukaké wong pilihan pitung atus, kabèh wong kédhé, padha titis mbandhil nganggo watu. Yèn mbandhil ora tau mlèsèt.

¹⁶ (20:15)

¹⁷ Déné ing pihaké wong Israèl liyané wis nglumpuk tentara pilihan, cacahé patang atus èwu.

¹⁸ Umat Israèl banjur padha ndedonga ing Bètèl, lan matur marang Allah, "Taler pundi ing antawis kawula ingkang kedah miwiti nyerang tiyang Bènyamin?" Gusti Allah paring wangsulan, "Taler Yéhuda!"

¹⁹ Ésuké wong Israèl padha budhal lan pasang kémah ing sacedhaké Gibéa.

²⁰ Tentarané banjur ditata ing ngarepé kutha, banjur nyerang tentarané Bènyamin.

²¹ Tentarané wong Bènyamin banjur metu, gentèn nyerang, lan sedina kuwi matèni wong Israèl rolikur èwu.

²² Tentara Israèl merga kalah banjur mundur lan ndedonga karo nangis ana ing Bètèl nganti bengi. Aturé, "Dhuh Pangéran, menapa kawula prelu majeng perang malih kaliyan sedhèrèk-sedhèrèk kawula, tiyang Bènyamin menika?" Paring wangsulané Pangéran, "Iya, mangkata." Tentara Israèl gedhé atiné lan nata pasukané kaya sing uwis,

²³ (20:22)

²⁴ banjur mindhoni serangané marang tentarané wong Bènyamin.

²⁵ Wong-wong Bènyamin iya banjur metu lan gentèn nyerang, sarta matèni tentara Israèl sing pilihan cacahé wolulas èwu.

²⁶ Umat Israèl banjur bali menèh ndedonga ing Bètèl karo nangis ing ngarsané Pangéran. Ana ing kana padha nglakoni pasa nganti bengi, lan padha nyaosaké kurban keslametan lan kurban dhaharan marang Allah.

²⁷ Ing wektu kuwi Pethiné Prejanjian ana ing Bètèl. Sing dadi Imam Pinéhas, anaké Èléazar, putrané Harun. Wong-wong Israèl nuli nyuwun pirsá menèh marang Allah, "Dhuh Pangéran, menapa kawula prelu majeng perang malih nyerang sedhèrèk-sedhèrèk kawula tiyang-tiyang Bènyamin menika, menapa kula kedah kèndel?" Paring wangsulané Pangéran, "Serangen! Sésuk wong-wong Bènyamin kuwi Dakulungaké marang kowé."

²⁸ (20:27)

²⁹ Krungu pangandikané Pangéran mau, wong Israèl banjur mangkat menèh lan ana sapérangané tentarané sing dikon ndhelik ing sakubengé Gibéa.

³⁰Ing dina kateluné tentara Israèl nyerang wong Bènyamin. Tentarané Israèl mau ditata kaya dhèk nyerang ing dina kapisan lan kapindho.

³¹Tentarané wong Bènyamin uga genti nyerang lan metu saka kutha. Kaya sing uwis-uwis, tentarané Bènyamin mau matèni tentara Israèl ing njaban kutha, lan ing dalan sing tekan Bètèl, lan ing Gibéa. Ana ing kono padha matèni tentara Israèl telung puluh.

³²Mulané tentara Bènyamin mau padha sesumbar, "Kita wis ngalahaké tentara Israèl menèh kaya sing uwis-uwis." Nanging tentara Israèl wis ngrancang éthok-éthok mundur kanggo mancing supaya tentara Bènyamin metu adoh saka kutha lan perang ing dalan-dalan gedhé.

³³Bareng tentara Israèl mundur lan nata barisané ing Baal-Tamar, tentarané sing didhelikaké ing sakubengé Gibéa énggal-énggal padha metu saka pandhelikané ing njaban kutha.

³⁴Kabèh ana sepuluh èwu, yakuwi prejurit-prejurit sing dipilih saka antarané tentara Israèl kabèh. Prejurit-prejurit Israèl mau nuli nyerang Gibéa.

Perangé ramé banget. Wong Bènyamin ora ngira babar-pisan yèn ora suwé menèh bakal kalah.

³⁵ Wong-wong Bènyamin dipasrahaké déning Gusti Allah ing tangané wong Israèl. Ing dina kuwi tentara Israèl matèni wong Bènyamin selawé èwu satus.

³⁶ (20-36a) Wong Bènyamin lagi krasa yèn pancèn kalah temenan. (20-36b) Tentara Israèl sing pokok éthok-éthok mlayu nyingkiri tentara Bènyamin, merga njagakaké tentarané sing didhelikaké ana ing sakubengé Gibéa.

³⁷ Tentara sing ndhelik mau énggal-énggal nyerbu Gibéa, sarta mencar, matèni kabèh wong sing ana ing kutha kono.

³⁸ Nanging sadurungé wis kangsèn, yèn ana kukus kandel kumelun ing tengah kutha,

³⁹ tentara pokok sing éthok-éthok mlayu mau kudu mbalik lan nyerang mungsuh. Nalika semono tentara Bènyamin wis matèni tentara Israèl telung puluh. Wong-wong Bènyamin sesumbar, "Tentara Israèl wis kita kalahaké kaya sing uwis-uwis."

⁴⁰ Nanging dumadakan ana kukus kandel kumebul saka ing satengahé kutha Gibéa. Wong-wong Bènyamin bareng nolèh padha kagèt weruh kuthané wis diobong kabèh.

⁴¹ Ing wektu kuwi uga tentarané wong Israèl sing pokok mbalik, mula tentarané Bènyamin gugup merga krasa yèn ora suwé menèh bakal kalah.

⁴² Banjur padha mlayu nyingkiri tentara Israèl menyang daérah njaban kutha, éwasemono ora bisa lolos. Tentarané Bènyamin dikepung déning tentara inti Israèl lan pasukan Israèl liyané sing metu saka kutha. Wong Bènyamin kalah nganti presasat ludhes,

⁴³ merga dikepung lan dioyak déning tentara Israèl tekan ing panggonan sawétané kutha Gibéa.

⁴⁴ Sajroné ngoyak mau tentara Israèl matèni prejurit Bènyamin sing pilihan wolulas èwu.

⁴⁵ Tentarané Bènyamin ana sing mbalik lan mlayu metu ara-ara samun menyang pegunungan watu ing Rimon. Ing antarané prejurit sing keplayu mau limang èwu dipatèni ing dalan. Sisané dioyak terus tekan kutha Gidéom. Saka

wong-wong mau rong èwu sing kecekel lan dipatèni.

⁴⁶ Dadi tentarané wong Bènyamin dina kuwi sing dipatèni selawé èwu, kabèh prejurit-prejurit sing peng-pengan.

⁴⁷ Nanging ana wong nem atus sing lolos merga mlayu metu daérah pesamunan menyang gunung-gunung watu ing Rimon. Wong-wong mau padha ndhelik ing kono patang sasi.

⁴⁸ Nanging wong Israèl mbalik mrono menèh, banjur nyerang lan matèni kekarèné wong Bènyamin kabèh: wong lanang, wong wadon, bocah-bocah apa déné raja-kayané. Lan sakèhé kutha ing daérah kono diobong ludhes.

21 ¹ Nalika wong Israèl padha nglumpuk ing Mizpa, padha janji ora bakal ngidini anaké wadon dipèk wong Bènyamin.

² Wong-wong mau nuli padha menyang Bètèl, kanthi sedhik sowan ing ngarsané Pangéran nganti bengi. Wong-wong mau padha nangis, pangucapé,

³ "Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl, kénging menapa ing Israèl wonten lelampahan kados mekaten? Kénging menapa déné ing dinten menika taler

Bènyamin, salah setunggaling taler ing Israèl mèh telas!"

⁴Ésuké, umat Israèl isih ésuk wis padha yasa mesbèh ana ing kono, sarta nyaosaké kurban obongan lan kurban keslametan.

⁵Sawisé mengkono nuli padha nliiti, apa ing antarané taler-taler ing Israèl ana sing ora mèlu nglumpuk ing Mizpa. (Dhèk semana wong-wong mau wis padha sumpah, yèn sapa sing ora nekani uleman nglumpuk ana ing Mizpa bakal diukum pati.)

⁶Wong Israèl padha mesakaké karo wong Bènyamin, tembungé, "Ing dina iki Israèl kélangan salah sijiné taleré.

⁷Apa sing kudu kita tindakaké, supaya wong Bènyamin sing isih kari iki bisa olèh bojo, merga kita wis sumpah ana ing ngarsané Allah ora arep ngidinaké anak-anak kita wadon dipèk bojo wong Bènyamin."

⁸Wong Israèl mau banjur padha nliiti apa ana kulawarga ing antarané taler-taler Israèl sing ora nekani kumpulan ing Mizpa. Ketitik yèn wong-wong Yabès, ing Giléad, siji waé ora ana sing teka.

⁹ Konangané nalika daftaré sing padha teka dipriksa; ing kono ketara yèn wong Yabès ora ana ing kono.

¹⁰ Mulané wong-wong sing padha kumpul ing Bètèl mau nuli ngutus wong rolas èwu sing kendel dhéwé, supaya matèni wong Yabès kabèh, klebu uga wong wadon lan bocah-bocah.

¹¹ Ringkesé wong lanang kabèh lan wong wadon kabèh, sing wis omah-omah.

¹² Saka ing antarané wong Yabès mau mung kari prawan patang atus. Prawn-prawan mau nuli digawa menyang palèrènan ing Silo, sing papané ana ing tanah Kenaan.

¹³ Wong-wong Israèl mau banjur kirim utusan menyang wong-wong Bènyamin sing isih padha ana ing gunung-gunung watu ing Rimon diajak rukunan.

¹⁴ Mulané wong-wong Bènyamin banjur padha teka, lan diwènèhi prawan Yabès patang atus, sing ora katut dipatèni. Nanging cacahé bocah wadon semono mau ora cukup kanggoné wong Bènyamin.

¹⁵ Umat Israèl padha mesakaké marang wong Bènyamin, déné Gusti Allah wis ngrenggangaké pasedulurané ing Israèl.

¹⁶ Mulané para tetuwané umat banjur padha muni mengkéné, "Ing taler Bènyamin wis ora ana wong wadon. Mangka kita ora bisa ngidini anak-anak kita wadon dipèk wong Bènyamin, merga kita wis gawé larangan nganggo sumpah, yèn kita ora kena ngidinaké anak kita dipèk bojo wong Bènyamin! Saiki kepriyé rékané supaya wong Bènyamin bisa olèh bojo, supaya bangsa Israèl ora kélangan salah sijiné taleré. Kita kudu golèk cara supaya wong saka taler Bènyamin bisa duwé turun.

¹⁷ (21:16)

¹⁸ (21:16)

¹⁹ Beciké mengkéné waé! Saben taun ing Silo rak dianakaké kumpulan, yakuwi kraméan kagem Allah! Mapané ing saloré Bètèl, sawétané dalan sing munggah saka Bètèl menyang Sikèm, sakidulé Lébonah."

²⁰ Para tetuwané kumpulan ing Bètèl mau nuli weling karo kekarèné wong Bènyamin, "Ngadhepaké dina kraméan

mengko, kowé padha ndhelika ing pakebonan anggur ing Silo.

²¹ Mengko yèn prawan-prawan Silo padha metu lan padha njogèd ing kraméan sing kagem Allah, kowé metua saka papan pandhelikanmu. Saben wong panunggalanmu mlayokna prawan sing ana ing kono, gawanen menyang wilayah Bènyamin, pèken bojo.

²² Yèn bapak utawa seduluré lanang prawan mau njaluk baliné, wangsulana, 'Kersanipun laré èstri menika wonten ngriki, sebab mboten kula rampas wonten ing peprangan. Lan sarèhné panjenengan mboten ngidinaken laré èstri menika kula pendhet sémah, panjenengan inggih mboten nerak sumpah panjenengan, dados inggih mboten kalepatan.'

²³ Wong-wong Bènyamin banjur padha nglakoni welingé para pinituwa mau. Saben wong mlayokaké prawan sing padha njogèd ing Silo. Sawisé mengkono banjur padha bali menyang wilayahé dhéwé lan mbangun kutha-kuthané menèh, sarta padha manggon ing kono.

²⁴ Wong-wong Israèl liyané uga banjur padha bali menyang wilayahé, manut turun lan taleré dhéwé-dhéwé.

²⁵ Nalika semono ing Israèl ora ana raja. Angger wong nglakoni apa sing dianggep bener.

Rut

1 ¹ Dhèk jamané Para Hakim ing tanah Israèl tau ana pailan.^a Nalika semono ana wong lanang jenengé Élimèlèk, saka kulawarga Éfrat. Manggoné ing kutha Bètléhèm, wilayah Yéhuda. Merga saka pailan mau Élimèlèk lan bojoné, sing jeneng Naomi, lan anaké lanang loro ngungsi menyang tanah Moab. Nanging nalika ana ing Moab,

² (1:1)

³ Élimèlèk mati; dadi Naomi mung kari karo anaké loro, jenengé Mahlon lan Kilyon.

⁴ Loro-loroné padha kawin olèh wong Moab, jenengé Orpa lan Rut. Let sepuluh taun,

⁵ Mahlon lan Kilyon iya padha mati, mula Naomi kari ijèn.

⁶ Let sawetara mangsa Naomi krungu kabar yèn panèné umat Israèl diparingi metu. Mulané Naomi rasanan karo mantuné loro, arep bali menyang Bètléhèm.

^apailan: awis tedha, paceklik.

⁷ Banjur padha budhal bebarengan menyang tanah Yéhuda.

⁸ Kandhané Naomi karo mantuné loro, "Kowé padha muliha menyang omahé wong tuwamu waé. Muga-muga Pangéran mberkahi kowé, merga enggonmu wis gawé becik marang aku lan anak-anakku sarta bojoku.

⁹ Muga-muga Gusti Allah maringi jodho marang kowé, lan kowé padha duwé brayat." Sawisé mengkono Naomi banjur ngambungi mantuné loro mau arep pepisahan. Nanging Orpa lan Rut padha nangis,

¹⁰ kandhané marang Naomi, "Mboten bu! Kula badhé tumut panjenengan wangsul dhateng panggènanipun bangsa panjenengan."

¹¹ Tembungé Naomi, "Aja nggèr, luwih becik kowé padha bali waé. Apa gunané mèlu aku? Aku rak wis ora bisa duwé anak lanang sing kena dakolèhaké kowé (kawin levirat).^b

^bkawin levirat: Miturut adat tata-caranipun tiyang Yahudi, tiyang jaler ingkang sampun émah-émah, lajeng pejah tanpa nilar anak jaler, menika randhanipun kedah dipun nikah déning salah setunggaling sedhèrèkipun ingkang tilar-donya wau. (AT. 25:5-6).

¹² Padha muliha waé, sebab aku wis tuwa, ora bakal omah-omah menèh. Lan saupama aku dina iki kawin menèh lan duwé anak lanang,

¹³ apa kowé ora kudu ngentèni nganti bocahé gedhé? Apa ora luwih becik yèn kowé padha kawin karo wong liyané? Wis ta nggèr, mokal yèn kowé bisa kawin menèh karo anakku."

¹⁴ Mantuné padha nangis menèh, wekasané Orpa ngambung maratuwané, mujèkaké slameté laku, banjur mulih. Nanging Rut ora gelem ninggal Naomi.

¹⁵ Naomi banjur kandha mengkéné, "Ndhuk, Orpa wis mulih, bali menyang panggonané bangsané lan brahala-brahala sesembahané. Apa ora luwih becik kowé iya mèlu mulih?"

¹⁶ Nanging Rut mangsuli, "Ibu, mbok sampun akèn kula wangsul nilar panjenengan! Kula badhé tumut panjenengan. Dhateng pundi kémawon kula badhé tumut. Senajan ibu badhé manggèn ing pundi kémawon, kula inggih badhé manggèn wonten ing ngriku. Bangsanipun ibu, inggih bangsa kula; Allahipun ibu, inggih Allah kula.

¹⁷ Menawi ibu tilar-donya, kula inggih badhé pejah lan kakubur wonten ing ngriku. Èstu, mugi Gusti Allah paring paukuman ingkang saklangkung awrat, saupami kula ngantosa pisah kaliyan ibu, kejawi menawi sampun pejah!"

¹⁸ Naomi weruh yèn Rut kenceng niaté arep mèlu, mulané wis ora dirembug menèh.

¹⁹ Wong loro mau padha nerusaké lakuné tekan Bètléhèm. Satekané ing kono, wong sakutha padha kagèt. Wong wadon-wadon padha kandha, "Apa kuwi Naomi^c temenan?"

²⁰ Wangsulané Naomi, "Aja nyeluk aku Naomi. Celuken Mara,^d merga Allah sing Mahakwasa wis ngersakaké aku ngalami prekara sing pait akèh banget.

²¹ Nalika lunga saka kéné uripku sarwa kecukupan, nanging saiki Pangéran ngirid aku bali mréné tanpa nggawa apa-apa. Mulané, kowé ora susah nyeluk aku Naomi menèh, merga aku wis diukum, ngalami kasangsaran akèh!"

^cNaomi: ing basa Ibrani Naomi tegesipun: ngresepaken, mbingahaken.

^dMara: ing basa Ibrani tegesipun: pait, getir.

²² Mengkono critané enggoné Naomi bali saka Moab bebarengan karo Rut, mantuné, wong Moab. Nalika semono ing Bètléhèm lagi nedheng-nedhengé panèn jewawut.

2¹ Ing Bètléhèm kono Naomi duwé sedulur saka kulawargané Élimèlèk, bojoné. Wongé sugih lan kajèn kéringan. Jenengé Boas.

² Ing sawijining dina Rut pamit karo Naomi, "Bu, kula badhé késah dhateng sabin, ngasag^e jewawut. Kula ngertos mesthi angsal tumut ngasag ing ngriku." Wangsulané Naomi, "Ya, kena, mangkata!"

³ Rut banjur budhal, nglumpukaké jewawut sing kècèr ing mburiné para wong sing padha derep.^f Kebeneran sawah mau duwèké Boas, sing isih keprenah sedulur karo Élimèlèk.

⁴ Ora let suwé Boas teka saka Bètléhèm lan awèh salam karo para buruhé, "Allah mberkahana kowé kabèh." Wangsulané

^engasag: mendheti pantun utawi jewawut ingkang gogrog utawi kalangkungan nalika pantun utawi jewawut dipun enèni.

^fderep: berah ngenèni.

para buruhé, "Sami-sami. Mugi Allah inggih mberkahi panjenengan."

⁵Boas banjur takon karo mandhoré, "Wong wadon kaé sapa?"

⁶Wangsulané mandhoré, "Menika tiyang manca, ingkang dhateng sesarengan kaliyan Naomi, saking tanah Moab.

⁷Tiyang menika sampun nyuwun idin dhateng kula tumut ngasag ing ngriki. Anggènipun wonten ngriki sampun wiwit énjing wau, samenika nembé ngéyub ngiras ngaso."

⁸Boas banjur kandha karo Rut, "Kowé ora susah ngasag jewawut ing sawahé wong liya. Ngasaga ing kéné waé. Ngetutna wong-wong wadon sing padha nyambut-gawé ing kéné, mèlua wong-wong kuwi waé, ora susah lunga adoh-adoh. Para buruh lanang wis padha dakkandhani supaya aja ngganggu kowé. Yèn kowé ngelak, ngombéa ing panggonan sing wis dicawisaké kanggo para buruh."

⁹(2:8)

¹⁰Krungu tembungé Boas mau, Rut banjur sujud ana ing ngarepé Boas lan kandha mengkéné, "Pak, kula menika tiyang manca, kula bingah

déné panjenengan saé dhateng kula lan nggatosaken kawontenan kula."

¹¹Boas mangsuli, "Aku wis ngrungu kabèh bab kabecikanmu marang ibumu maratuwa sawisé bojomu tinggal-donya. Aku ngerti yèn kowé ninggal wong tuwa lan tanahmu, sarta manggon ing kéné bebarengan karo wong-wong sing ora kokkenal.

¹²Muga-muga Pangéran males marang kabecikanmu, lan sarèhné kowé wis ngungsi marang Pangéran, Allahé Israèl, muga-muga saterusé Panjenengané ngayomi marang kowé."

¹³Kandhané Rut, "Èstu panjenengan sampun damel saé dhateng kula. Kula bingah déné panjenengan kersa ngandika mekaten, senajan drajat kula menika langkung asor ketimbang kaliyan berah panjenengan."

¹⁴Bareng wektuné buruh padha lèrèn, Boas kandha karo Rut, "Mangana ing kéné, iki roti lan lawuhé." Rut banjur lungguh mangan bebarengan karo para buruh. Boas uga mènèhi Rut roti panggang. Rut mangan nganti wareg. Malah olèhé mangan ora entèk.

¹⁵ Sawisé mangan, Rut ngasag jewawut menèh. Sawisé Rut lunga, Boas kandha karo buruh-buruhé, "Karebèn wong wadon kuwi ngasag ing panggonan sing jewawuté wis dibentèli. Aja kokresiki. Malah jewawut sing wis kokbentèli kuwi lolosana sethithik-sethithik, lan tibakna ing lemah supaya dijupuki wong kuwi."

¹⁶ (2:15)

¹⁷ Rut enggoné ngasag jewawut ing sawah kono nganti surup. Jewawuté banjur diiles supaya pisah saka gagangé. Bareng diklumpukaké olèh sepuluh kilogram.

¹⁸ Olèh-olèhané mau digawa mulih menyang kutha lan dituduhaké ibuné maratuwa. Kejaba kuwi ibuné maratuwa diolèh-olèhi pangan sing disisihaké saka cadhongé, sing dipangan awané.

¹⁹ Naomi banjur takon, "Iki olèhmu saka ngendi? Kowé ngasag ana ing sawahé sapa? Muga-muga Pangéran mberkahi wong sing duwé sawah kuwi." Rut nuli kandha karo maratuwané yèn sawah sing diasagi kuwi duwèké Boas.

²⁰ Kandhané Naomi, "Lho, kuwi rak isih seduluré dhéwé. Kuwi sedulur sing cedhak dhéwé karo kulawarga kita, sing

kuwajiban mbantu kita. Muga-muga Pangéran mberkahi Boas. Gusti Allah mesthi netepi janjiné, iya marang wong sing urip, iya marang wong sing wis mati."

²¹ Tembungé Rut marang ibuné, "Bu, tiyang menika criyos, bilih kula kedah ngasag sesarengan kaliyan berah-berahipun, ngantos panènipun rampung."

²² Wangsulané Naomi, "Ya kena, enggèr. Pancèn luwih becik kowé nyambut-gawé bebarengan karo para buruhé wadon ana ing sawahé Boas. Merga yèn kowé ngasag ana ing sawahé wong liya, bisa uga kowé diganggu!"

²³ Mulané Rut nerusaké enggoné ngasag ana ing sawahé Boas, nganti jewawut lan gandumé wis dipanèni kabèh. Lan Rut tetep manggon karo ibuné maratuwa.

3¹ Ora let suwé Naomi kandha karo Rut mengkéné, "Aku arep golèk dalan, supaya kowé bisa omah-omah menèh, lan ngopèni brayatmu dhéwé.

² Kowé rak nyambut-gawé bebarengan karo wong wadon-wadon ing sawahé Boas ta? Boas kuwi isih seduluré awaké dhéwé. Saiki kowé dakkandhani

mengkéné: Soré iki Boas bakal teka ana ing sawahé, ngresiki jewawuté.

³Mulané kowé adusa, dandana, sandhanganmu sing apik dhéwé enggonen, lan nganggoa lenga wangi sethithik. Sawisé mengkono kowé maranana Boas, sing lagi ngresiki jewawuté. Ngentènana ana ing kono nganti dhèwèké rampung enggoné mangan lan ngombé, mung aja nganti kaweruhan Boas, yèn kowé ana ing kono.

⁴Titènana panggonané turu. Yèn Boas wis turu, paranana, kemulé sikil bukaken, banjur turona ing sacedhaké sikilé.⁹ Mengko kowé bakal dikandhani apa sing prelu koklakoni."

⁵Wangsulané Rut, "Inggih, bu. Kula badhé nglampahi menapa ingkang dados dhawuhipun ibu."

⁶Rut banjur mangkat menyang panggonané wong-wong sing padha ngiles jewawut. Ana ing kono Rut nindakaké welingé ibuné maratuwa.

⁹Miturut tata-cara Yahudi: tiyang èstri mbikak kemul lan tilem ing sacelaking sukunipun tiyang jaler menika minangka tandha, bilih tiyang èstri wau nyuwun pangayoman (Rut 3:9).

⁷ Bareng rampung enggoné mangan lan ngombé, Boas sing atiné lagi seneng mau banjur mapan turu, cedhak tumpukan jewawut. Bareng Boas wis turu, Rut banjur teka lan alon-alon mbukak slimuté Boas, sarta teturon cedhak ing sikilé.

⁸ Tengah wengi Boas nglilir; kagèt banget weruh ana wong wadon turon ing kono.

⁹ Banjur ditakoni, "Kowé kuwi sapa?" Wangsulané Rut, "Kula Rut, pak! Panjenengan menika sedhèrèk kula ingkang celak piyambak, ingkang kuwajiban nanggèl panggesangan kula. Dados bapak kuwajiban nebus kula."

¹⁰ Wangsulané Boas, "Kowé diberkahi déning Pangéran. Saiki ketitik yèn kabecikanmu marang kulawarga kita luwih gedhé ketimbang karo sing wis koklakoni marang ibumu maratuwa. Kowé rak bisa waé golèk bojo wong sing isih nom, sing sugih utawa sing miskin, nanging kowé ora gelem nindakaké sing mengkono.

¹¹ Mulané, aja sumelang, Rut. Penjalukmu bakal dakleksanani. Sakutha

kéné kabèh wis padha ngerti yèn kowé kuwi wong becik.

¹² Pancèn bener, yèn aku sing kudu nanggung panguripanmu, merga aku iki sedulurmu cedhak. Nanging isih ana wong liya menèh, sing iya duwé kuwajiban, yakuwi wong sing luwih cedhak karo kowé tinimbang aku.

¹³ Bengi iki kowé ngentènana ana ing kéné. Sésuk-ésuk wongé daktakonané apa saguh nindakaké kuwajibané kanggo kowé apa ora. Yèn dhèwèké gelem, ya sukur. Déné yèn ora, aku janji ing ngarsané Allah, yèn aku bakal netepi tanggung jawabku. Saiki becik turua ing kéné nganti ésuk."

¹⁴ Rut banjur turu ing kono, cedhak sikilé Boas. Ésuk umun-umun, nalika isih peteng kabèh, Rut wis tangi, supaya aja konangan wong. Merga Boas ora seneng yèn nganti ana wong weruh Rut turu ing kono.

¹⁵ Kandhané marang Rut, "Sléndhangmu jèrèngen ing kéné." Rut banjur njèrèng sléndhangé. Boas banjur nyuntak jewawut rong puluh kilogram ana ing sléndhang, lan ngréwangi ngangkat jewawut mau ing

pundhaké Rut. Sawusé iku Boas banjur mulih menyang kutha.

¹⁶Satekané Rut ing omah, ibuné maratuwa takon, "Kepriyé nggèr kabaré?" Rut banjur nyritakaké kabèh sing dikandhakaké déning Boas.

¹⁷Pangucapé Rut menèh, "Jewawut menika inggih anggènipun nyukani, margi piyambakipun sanjang, bilih kula mboten kénging wangsul nglenthung."^h

¹⁸Tembungé Naomi, "Yèn mengkono Rut, kowé ngentènana waé kepriyé mengko dadiné. Boas ora bakal lèrèn-lèrèn, yèn durung mbèrèsaké prekara iki ing dina iki uga."

4¹ Boas banjur lunga menyang gapuraning kutha sing lumrahé kanggo rapat para pemimpiné masarakat kutha kono. Bareng lungguh, ana wong lanang liwat, yakuwi seduluré kulawargané Élimèlèk sing cedhak dhéwé. Wong mau banjur diundang déning Boas, "Mangga, kula aturi lenggah ngriki." Wong mau uga banjur mrono lan lungguh.

^hnglenthung: mboten mbekta menapa-menapa, mboten angsal damel.

² Boas banjur ngajak wong sepuluh, para pemimpiné kutha, supaya mèlu lungguh bebarengan ing kono. Sawisé padha lungguh,

³ Boas banjur kandha karo wong sing isih keprenah seduluré mau mengkéné, "Naomi sampun wangsul saking Moab. Samenika badhé nyadé pasitènipun Élimèlèk, sedhèrèk kita.

⁴ Mesthinipun sampéyan inggih sampun mireng bab menika. Menawi sampéyan badhé numbas pasitèn menika sampéyan criyos samenika, ing ngajengipun para pemimpining masarakat. Menawi mboten, sampéyan criyos terus terang, mergi ingkang gadhah hak numbas siti menika nomer setunggal sampéyan, nomer kalih kula." Wangsulané wong mau, "Inggih, pasitèn menika kula tumbasipun."

⁵ Boas banjur kandha, "Inggih sampun leres mekaten, nanging menawi sampéyan tumbas pasitèn menika saking Naomi, sampéyan inggih kedah mendhet Rut, randha saking Moab menika dados sémah sampéyan; mergi pasitèn menika kedah tetep dados

gadhahanipun ahli warisipun tiyang ingkang sampun pejah wau."

⁶Wangsulané wong mau, "Menawi mekaten wewenang kula numbas pasitèn menika kula lepas kémawon, mergi menawi kula tumbas mboten badhé dados gadhanipun anak putu kula. Langkung prayogi sampéyan kémawon ingkang numbas."

⁷Miturut adaté dol-tinuku utawa ijolan palemahan dhèk semono, dianggep sah, yèn wongé sing ngedol nyopot sandhalé lan masrahaké sandhal mau marang sing tuku. Mengkono carané wong Israèl ngabsahaké dol-tinuku palemahan.

⁸Mulané bareng wong mau kandha karo Boas, "Yèn mekaten sampéyan kémawon ingkang numbas," dhèwèké nuli nyopot sandhalé lan masrahaké marang Boas.

⁹Boas banjur kandha karo para pemimpiné masarakat sing rapat ana ing kono, "Ing dinten menika sampéyan sedaya kula dadosaken seksi, bilih kula sampun numbas saking Naomi sedaya pasitèn gadhanipun Élimèlèk lan anak-anakipun, inggih menika Kilyon lan Mahlon.

¹⁰Kejawi saking menika kula inggih mendhet Rut, tiyang èstri Moab, randhanipun Mahlon, dados sémah kula. Srana mekaten siti menika badhé tetep dados gadhanipun ahli-warisipun tiyang ingkang sampun tilar-donya. Anak-turunipun badhé tetep dados setunggal lan tetep manggèn ing dhusunipun kulawarga menika. Para sedhèrèk sedaya kula purih neksèni."

¹¹Para pemimpiné masarakat lan liya-liyané padha sarujuk, tembungé, "Inggih, kula sami neksèni. Mugi-mugi Gusti Allah ndadosna sémah sampéyan kados Rahèl lan Léa, ingkang nglairaken anak kathah kanggé Yakub. Mugi-mugi sampéyan kaparingan bandha kathah ing antawisipun tiyang-tiyang turun-Éfraim lan dadosa tiyang ingkang kajèn-kéringan ing kitha Bètléhèm.

¹²Mugi-mugi anak-anak sampéyan kaliyan tiyang èstri nèm menika ndadosaken brayat sampéyan kados brayatipun Pèrès, anakipun Yéhuda kaliyan Tamar."

¹³ Rut banjur dadi bojoné Boas. Saka berkahé Pangéran Rut banjur ngandhegi lan duwé anak lanang.

¹⁴ Tembungé wong-wong wadon marang Naomi, "Kaluhurna Pangéran! Dina iki Pangéran wis maringi putu lanang marang kowé lan sing bakal ngopèni kowé. Muga-muga bocah iki dadi wong sing misuwur ing Israèl!

¹⁵ Mantumu tresna marang kowé. Jasané marang kowé ngungkuli jasané anak lanang pitu. Malah saiki kowé olèh putu lanang saka dhèwèké; kuwi bakal gawé gedhéné atimu, merga bocah mau sing bakal ngrumat kowé samasa kowé wis jompo."

¹⁶ Naomi banjur nggéndhong bocah mau lan dirumati kanthi tresna kaya anaké dhéwé.

¹⁷ Para wong wadon tangga-teparoné Naomi padha njenengaké bocah mau: Obèd. Saben wong padha dikandhani, "Saiki Naomi wis duwé anak lanang!" Obèd kuwi mbésuké dadi bapakné Isai. Déné Isai kuwi bapakné Raja Dawud.

¹⁸ Dadi silsilahé Dawud mau yèn kawiwitan saka Pèrès mengkéné: Pèrès,

ⁱngandheg: mbobot, meteng.

Hézron, Aminadab, Nahason, Salmon,
Boas, Obèd, Isai, Dawud.

¹⁹ (4:18)

²⁰ (4:18)

²¹ (4:18)

²² (4:18)

1 Samuel

1 ¹Ana wong lanang, jenengé Èlkana, saka taler Éfraim; manggon ing kutha Rama, ing wilayah pegunungan Éfraim. Èlkana kuwi anaké Yéroham, putuné Élihu; klebu kulawarga Tohu, anaké Zuf.

²Èlkana duwé bojo loro, yakuwi Hana lan Penina. Penina duwé anak, nanging Hana ora.

³Saben taun Èlkana lunga saka Rama prelu ngibadah ing Silo lan saos kurban marang Gusti Allah Kang Mahakwasa. Sing dadi imam ing Silo Hofni lan Pinéhas, anak-anaké Èli.

⁴Angger Èlkana saos kurban, Penina lan anaké kabèh diwènèhi bagéan daging kurban mau.

⁵Hana iya diwènèhi, sebab Èlkana tresna banget, senajan Gusti Allah ora maringi anak marang dhèwèké.

⁶Hana tansah diserikaké lan dipoyoki déning Penina, maruné, merga olèhé ora diparingi anak mau.

⁷ Prekara kuwi nganti mataun-taun. Saben padha menyang Pedalemané Gusti Allah, Hana diserikaké atiné déning Penina. Hana kerep nangis sarta nganti ora gelem mangan.

⁸ Angger lagi mengkono, bojoné takon, "Généya kowé nangis Hana? Ana apa kowé ora gelem mangan lan katon sedhih waé? Apa aku ora luwih pengaji tinimbang bocah lanang sepuluh iku?"

⁹ Ing sawijining dina sawisé padha mangan ing Pedalemané Gusti Allah ing Silo, Hana ngadeg. Ing wektu kuwi Imam Éli lagi linggih ing kursiné cedhak lawang. Atiné Hana sedhih banget, lan ndedonga marang Gusti Allah karo mingseg-mingseg.

¹⁰ (1:9)

¹¹ Hana janji, tembungé, "Gusti Allah Ingkang Mahakwasa, mugi kersa midhangetaken atur kawula! Mugi mirsani kasangsaran kawula. Mugi tansah ngèngeti dhateng kawula! Menawi Paduka maringi anak jaler dhateng kawula, kawula janji, badhé kawula saosaken dhateng Paduka sajegipun gesang, rambutipun mboten badhé dipun cukur."

¹² Hana enggoné ndedonga suwé banget; Èli tansah nggatèkaké.

¹³ Hana ndedonga sajroning ati, dadi mung lambéné sing umak-umik, nanging swarané ora keprungu. Mulané Hana dikira mendem.

¹⁴ Èli banjur kandha karo Hana, "Ana ing kéné aja mendem! Aja ngombé anggur menèh!"

¹⁵ Nanging Hana mangsuli, "Kula mboten mendem, Pak. Babar-pisan kula mboten ngombé anggur! Manah kula sisah, kula saweg ndedonga, ngaturaken sedaya kaprihatosan kula dhateng Gusti Allah.

¹⁶ Kula sampun ngantos dipun kinten tiyang èstri awon. Kula ndedonga kados mekaten menika margi manah kula sisah sanget."

¹⁷ Èli banjur kandha, "Yèn mengkono mundura kanthi tentrem rahayu. Muga-muga Allahé Israèl njurungana panyuwunmu mau."

¹⁸ Wangsulané Hana, "Mugi-mugi kelampahan kados pangandika panjenengan menika." Hana banjur lunga, sarta gelem mangan, merga atiné wis ora sedhih.

¹⁹Ing dina candhaké isih ésuk Èlkana lan brayaté wis padha tangi. Sawisé padha ngabekti marang Gusti Allah banjur padha mulih menyang Rama. Gusti Allah njurungi^a pandongané Hana, mulané

²⁰Hana dadi ngandhut lan banjur nglairaké anak lanang. Anaké dijenengaké Samuèl, tembungé, "Iku enggonku nyuwun saka Gusti Allah."

²¹Nalika semana wis wektuné Èlkana lan brayaté lunga menyang Silo menèh, prelu misungsungaké kurban taunan marang Gusti Allah. Kejaba kuwi Èlkana wis janji misungsungaké kurban istimewa.

²²Nanging ing wektu kuwi Hana ora mèlu. Kandhané karo sing lanang, "Sesampunipun Samuèl dipun sapih, badhé énggal kula bekta dhateng Pedalemanipun Allah, lan piyambakipun badhé manggèn ing ngrika selaminipun."

²³Wangsulané Èlkana, "Iya becik, tindakna apa waé sing kokanggep becik; kowé anaa ing ngomah waé nganti bocahé koksapih. Muga-muga Gusti Allah minangkani apa sing dadi janjimu."

^anjurungi: minangkani, ngleksanani.

Hana tetep ana ing omah nganti anaké disapih.

²⁴ Sawisé Samuèl disapih, senajan isih cilik banget, banjur disaosaké ibuné menyang Pedalemané Allah ing Silo. Hana nggawa sapi lanang sing umuré telung taun, gandum sepuluh kilogram, sarta impes kebak anggur.

²⁵ Sapiné dibelèh; déné Samuèl diaturaké marang Èli.

²⁶ Aturé Hana marang Èli, "Nyuwun pangapunten, Pak. Menapa Bapak taksih kèngetan kula? Inggih kula menika tiyang ingkang sampun naté panjenengan pirsani ngadeg ing ngriki, ndedonga dhateng Gusti Allah.

²⁷ Laré menika kawula suwun saking Gusti Allah, sarta Gusti Allah sampun minangkani panyuwun kawula menika.

²⁸ Mila laré menika kawula aturaken dhateng Gusti Allah supados dados kagunganipun selaminipun." Sawisé mengkono banjur padha sujud marang Gusti Allah.

2¹ Hana banjur nglairaké pamuji, tembungé, "Gusti Allah damel bingahing manah kawula, peparingipun nyegeraken nyawa kawula. Mengsah

kawula, kawula poyoki; tentrem manah kawula, margi Gusti Allah saèstu sampun nulungi kawula.

²Sinten ingkang suci kados Gusti Allah? Sinten ingkang hébat kados Yéhuwah? Gusti kita saèstu tanpa tandhingipun!

³Aja gumedhé tembungmu, aja ngucapaké tembung saru! Sebab Gusti iku Allah Kang Mahamirsa. Kang ngadili sekabèhing tumindakmu.

⁴Putung gendhéwané para perwira. Nanging wong ringkih saya sentosa.

⁵Sing mauné banget waregé sebab lubèr-lubèr pangané, saiki dadi buruh opahan, mung supaya olèh pangan. Sing mauné padha banget luwéné, saiki padha tentrem, cukup pangané. Bojo kang gabug, saiki gedhé atiné, wis ping pitu enggoné nglairaké. Nanging ibu sing akèh anaké, diemohi, karebèn sangsara uripé.

⁶Gusti Allah kang ngganjar pati, mengkono uga kang nguripi. Kang ngedhunaké ing palimengan, lan ngangkat menèh ing pangentasan.

⁷Ana wong sing dirèmèhaké, ana uga sing disugihaké. Ana wong sing diasoraké, ana uga sing diluhuraké.

⁸ Saka ing lebu diangkat wong sing kemlaratan, wong nistha dientas saka ing kasangsaran. Padha dadi kancaning para bangsawan, sarta uga kaparingan kaurmatan. Dhasaring bumi iku kagungané, sarta jagad kabangun ing sandhuwuré.

⁹ Wong setya tansah tentrem ing ati, ing sajroning pangayomaning Gusti. Nanging ancur mumur wong duraka, peteng ndhedhet kasangsara. Ora bisa ngendelaké karosan, kekuwataning manungsa ora awèh kemenangan.

¹⁰ Mungsuhé Allah padha giris, padha lebur, ing langit gludhug geter pater, Gusti Allah bakal ngadili, saisiné donya iki, sarta maringaké pangwasa kang mulya marang raja pilihané."

¹¹ Èlkana lan brayaté banjur mulih menyang ing Rama, nanging Samuèl kèri ana ing Silo, ngabdi marang Gusti Allah ana ing pengawasané Imam Èli.

¹² Anak-anaké Èli iku padha wong ala; padha ora manut dhawuhé Gusti Allah.

¹³ Dadi imam, padha tumindak sewenang-wenang marang bangsa Israèl. Yèn ana wong sing saos kurban sembelèhan, abdiné imam mau teka karo

nggawa garpu lancipé telu. Nalika daging mau digodhog garpuné dicublesaké ing manci sing kanggo nggodhog daging mau,

¹⁴ apa waé sing katut garpu dadi duwèké imam. Wong Israèl kabèh sing padha teka ing Silo prelu nyaosaké kurban, tanggapané kaya mengkono.

¹⁵ Kadhang-kadhang, abdi mau malah wis teka sadurungé gajihé diobong, banjur ngucap marang wong sing nyaosaké kurban mau, "Daging sing isih mentah kuwi caosna imam arep dipanggang; merga ora gelem nampa daging godhogan."

¹⁶ Menawa wong mau mangsuli, "Prayoginipun kita manut ing angger-angger, langkung rumiyin gajih menika dipun bakar; sesampunipun menika kénging sampéyan pendhet sakajeng sampéyan," batur mau banjur mangsuli, "Ora, kudu kokwènèhaké saiki; yèn ora, bakal dakrebut."

¹⁷ Kanthi mengkono anaké loro Imam Èli mau gedhé dosané ing ngarsané Gusti Allah, sebab babar-pisan ora padha gelem ngurmati kurban saosan kagem Gusti Allah.

¹⁸ Samuèl, anaké Hana, terus ngladèni Gusti Allah. Dhèwèké nganggo klambi saka kain léna, kaya klambiné para imam nalika ngibadah.

¹⁹ Saben taun ibuné nggawèkaké jubah cilik, banjur diwènèhaké marang Samuèl, nalika bebarengan karo bojoné teka nyaosaké kurban taunan.

²⁰ Èli banjur mberkahi Èlkana lan bojoné, sarta kandha karo Èlkana, "Karo bojomu iki, muga-muga Gusti Allah maringi anak menèh, minangka gantiné sing wis koksaosaké marang Gusti Allah." Sawisé mengkono banjur padha mulih menyang Rama.

²¹ Hana diberkahi déning Gusti Allah, nganti duwé anak menèh lanang telu wadon loro. Déné Samuèl saya mundhak gedhé ana ing ngarsané Gusti Allah.

²² Èli wis tuwa banget; tansah krungu lapuran bab lelakoné anak-anaké sing ora patut tumrap wong Israèl. Èli iya ngerti yèn anak-anaké padha turu karo wong-wong wadon sing tugas ana ing ngareping lawangé Kémah Palenggahaning Allah.

²³ Merga saka kuwi banjur kandha karo anak-anaké, "Aku wis nampa lapuran

saka para umat kabèh bab pokalmu sing ora becik. Yagéne kowé padha nglakoni mengkono?

²⁴ Aja padha mengkono menèh, anakku. Pancèn ala banget apa sing digunem déning para umaté Gusti Allah prekara kowé!

²⁵ Yèn ana wong gawé dosa marang pepadhané manungsa, Gusti Allah bakal bisa mbélani; kosokbaliné yèn gawé dosa marang Gusti Allah, sapa sing bakal bisa nulungi?" Éwadéné anak-anaké padha ora nggatèkaké pituturé Èli, bapakné, sebab Gusti Allah wis kagungan putusan bakal matèni wong-wong kuwi.

²⁶ Kosokbaliné Samuèl, saya gedhé saya ditresnani déning Gusti Allah, mengkono uga déning wong akèh.

²⁷ Ing sawijining dina ana nabi nemoni Èli sarta ngandhakaké dhawuhé Gusti Allah, "Nalika Harun lan brayaté, yakuwi leluhurmu, dadi baturé raja ing Mesir, Aku wis ngandika marang Harun,

²⁸ yèn Aku wis milih brayaté Harun, saka ing antarané bangsa Israèl, dadi imam-Ku. Preluné ngladèni ing mesbèh, mbakar menyan; yèn pinuju ana ing ngarsa-Ku nganggo sandhangan éfod.

Déné wong-wong mau wis Dakparingi wewenang njupuk sebagéan kurban saosan sing dibakar ing mesbèh.

²⁹ Nanging yagéne kowé isih srakah weruh kurban-kurban sing disaosaké umat-Ku marang Aku? Yagéne kowé, Èli, luwih ngurmati anak-anakmu tinimbang ngurmati Aku, nganti ngolèhaké anak-anakmu nglemokaké awaké nganggo sapéranganing pisungsungé umat-Ku, sing becik dhéwé?

³⁰ Aku, Gusti Allahé bangsa Israèl, biyèn wis janji, yèn brayatmu sarta talermu bakal ngladèni Aku dadi imam ing selawasé. Nanging saiki Aku ngandika, yèn Aku wis ora ngersakaké mengkono! Sebab sing ngurmati Aku, bakal Dakurmati, déné sing ngrèmèhaké Aku bakal Dakrèmèhaké.

³¹ Rungokna, bakal ana wektuné Aku matèni para mudha kabèh ing brayatmu sarta talermu, nganti bakal ora ana wong lanang ing brayatmu nganti tuwa.

³² Kowé bakal susah lan mèri weruh kabegjan sing bakal Dakparingaké marang wong-wong Israèl liyané, mangka ing brayatmu bakal ora ana sing nganti tuwa.

³³ Mung ana siji turunmu sing bakal Dakslametaké sarta bakal ngladèni Aku dadi imam. Éwadéné wong kuwi bakal wuta sarta uripé tanpa pengarep-arep. Déné turunmu liyané kabèh bakal dipatèni.

³⁴ Kanggo bukti yèn pangandika-Ku iki bener lan bakal kelakon kabèh, Hofni lan Pinéhas, anakmu loro kuwi, bakal mati ing sajroning sedina.

³⁵ Sebanjuré Aku bakal milih imam sing setya lan nglakoni apa waé sing Dakdhawuhaké. Turuné bakal tansah duwé kuwajiban kanggo para raja sing Dakpilih.

³⁶ Déné turunmu sing isih urip, bakal sowan imam mau lan nyuwun dhuwit sarta pangan. Dhèwèké bakal matur, 'Kula mugi kepareng mbantu para imam, supados kula angsal tedha senajan namung sapulukan.'"

3¹ Dhèk semana, Samuèl isih bocah; ngabdi marang Gusti Allah diawasi déning Èli; lan arang banget ana dhawuh sarta wahyu saka Gusti Allah.

² Ing sawijining bengi, Èli sing wis tuwa sarta mèh wuta, lagi turu ing kamaré;

³ déné Samuèl turu ing sacedhaké Pethi Prejanjiané Allah, ing Kémah Suci. Ing wayah bangun ésuk, lampuné durung mati,

⁴ Gusti Allah nimbali Samuèl, mula banjur matur, "Inggih, pak?"

⁵ Dhèwèké banjur mlayu nemoni Èli lan matur, "Bapak nimbali?" Nanging wangsulané Èli, "Aku ora ngundang kowé, turua menèh." Samuèl banjur turu menèh.

⁶ Sabanjuré Gusti Allah nimbali Samuèl menèh, nanging Samuèl ora ngerti yèn sing nimbali kuwi Gusti Allah, sebab Gusti Allah durung tau ngandika karo dhèwèké. Mulané Samuèl banjur tangi, sowan Èli sarta matur, "Bapak nimbali? Menika kula sowan." Èli mangsuli, "Aku ora ngundang kowé; wis turua menèh waé."

⁷ (3:6)

⁸ Gusti Allah nimbali Samuèl menèh, sing ping teluné; Samuèl banjur tangi lan sowan Èli sarta matur, "Bapak nimbali? Menika kula sowan." Saiki Èli lagi ngerti, yèn sing nimbali bocah mau Gusti Allah.

⁹ Mulané Èli banjur kandha karo Samuèl, "Turua menèh. Yèn ditimbali

menèh matura, 'Mugi kersaa ngandika, Gusti, kawula mirengaken.'" Samuèl banjur mapan turu menèh.

¹⁰ Gusti Allah banjur rawuh sarta jumeneng ing panggonan kono lan nimbali, "Samuèl, Samuèl!" Samuèl nuli matur, "Mugi kersaa ngandika, Gusti, kawula mirengaken."

¹¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Samuèl, "Aku bakal nindakaké prekara sing nggegirisi tumrap wong Israèl, nganti mbengungung ing kupingé sapa waé sing krungu.

¹² Ing dina kuwi Aku bakal nindakaké ancaman-ancaman-Ku kabèh marang brayaté Èli, sing kawitan nganti tekan sing pungkasan.

¹³ Dhèwèké wis Dakwènèhi weruh, yèn brayaté bakal Dakukum ing selawasé, sebab anak-anaké ngrèmèhaké Aku. Èli wis weruh pokalé anak-anaké, nanging ora padha disrengeni.

¹⁴ Mulané Aku sumpah ing ngatasé brayaté Èli, yèn dosané sing gedhé banget mau ora bakal kena ditebus nganggo kurban utawa pisungsung apa waé."

¹⁵ Sawisé mengkono, Samuèl turon menèh, lan ésuké tangi, mbukaki lawangé Pedalemané Allah. Dhèwèké wedi ngaturaké marang Èli apa sing wis diweruhi mau,

¹⁶ nanging banjur diundang Èli, "Samuèl, anakku." Wangsulané Samuèl, "Kula, pak."

¹⁷ Èli pitakon, "Apa sing dingandikakaké Gusti Allah marang kowé? Critakna kabèh marang aku. Yèn ana sing koksidhem, mesthi bakal diukum déning Gusti Allah."

¹⁸ Samuèl banjur nyritakaké kabèh mau marang Èli. Ora ana siji waé sing disidhem. Èli banjur kandha, "Gusti Allah kersané nindakaké apa waé sing becik."

¹⁹ Samuèl mundhak gedhé. Gusti Allah nunggal karo dhèwèké lan kabèh sing dingandikakaké marang Samuèl kelakon temenan.

²⁰ Yakuwi sebabé Samuèl disebut nabining Gusti Allah ing negara kono. Saben-saben Samuèl kandha, wong-wong Israèl padha ngrungokaké. Lan Gusti Allah tetep ngetingali Samuèl ing Silo, yakuwi panggonané ngandika marang Samuèl.

²¹ (3:20)

4¹ Ing wektu kuwi wong Filistin nglumpukaké prejurité kabèh kanggo nggempur Israèl. Mulané prejurit Israèl padha maju ing peprangan; padha gawé kémah ing sacedhaké Ében Haèzer; déné prejurit Filistin kémahé ing Afèk.

² Prejurit Filistin wiwit nyerang, lan wusanané prejurit Israèl kalah. Kira-kira ana wong patang èwu sing tiwas ing peprangan mau.

³ Nalika para prejurit sing padha slamet wis bali ing kémahé, para pemimpining Israèl muni, "Yagéné Gusti Allah marengaké kita kalah karo wong Filistin ing dina iki? Ayo kita padha njupuk Pethi Prejanjiané Allah saka ing Silo digawa mréné, supaya Gusti Allah kersa nunggil karo kita sarta nylametaké kita saka tanganing mungsuh."

⁴ Wong-wong mau banjur kongkonan wong menyang ing Silo prelu njupuk Pethi Prejanjian, dhamparing Allah Kang Mahakwasa. Anaké Èli loro pisan, yakuwi Hofni lan Pinéhas, padha ngiring Pethi Prejanjian mau.

⁵ Sawisé Pethi Prejanjian mau tekan ing kémahé, wong-wong Israèl padha

surak-surak banter banget, nganti nggeteraké bumi.

⁶Wong-wong Filistin iya krungu swarané wong surak-surak mau, banjur padha takon, "Yagéné wong-wong Ibrani padha surak-surak?" Nanging bareng padha ngerti yèn Pethi Prejanjiané wis tekan ing kémahé wong Ibrani,

⁷banjur padha wedi, sarta ngucap, "Ana déwa teka ing kémahé wong-wong kuwi! Kita bakal cilaka! Kita durung tau ngalami kaya ngéné iki!

⁸Cilaka tenan! Sapa sing bisa nylametaké kita saka déwa sing ampuh kuwi? Rak iya déwa kuwi sing wis matèni wong Mesir ing pesamunan biyèn?

⁹Tatagna atimu, hé wong Filistin! Kowé kuwi wong lanang. Yèn ora, kowé kabèh bakal dadi baturé wong-wong Ibrani kuwi, kaya enggoné wis padha ngabdi marang kowé. Mulané élinga yèn kowé kuwi wong lanang!"

¹⁰Wong-wong Filistin banjur padha perang mati-matian lan ngalahaké prejurit Israèl. Prejurit Israèl padha mlayu menyang kémahé dhéwé-dhéwé. Bangsa Israèl kalah gedhèn; ana telung

puluh èwu prejurit Israèl sing tiwas ing peprangan.

¹¹ Pethi Prejanjian direbut mungsuh, déné anaké Èli, yakuwi Hofni lan Pinéhas, padha tiwas.

¹² Ing dina kuwi ana wong Bènyamin siji keplayu saka peprangan menyang Silo. Minangka tandha béla sungkawa, sandhangané disuwèk-suwèk lan embun-embunané diwur-wuri lebu.

¹³ Èli, sing tansah kuwatir bab keslametané Pethi Prejanjian, linggih kursi ing pinggir dalan. Nalika wong mau nggawa kabar bab kalahé wong-wong Israèl, wong sakutha kabèh padha sesambat kanthi sora.

¹⁴ Èli krungu, banjur takon, "Sing diributaké apa ta?" Wong mau banjur mlayoni Èli ngaturaké apa sing wis kelakon.

¹⁵ Umuré Èli wis sangang puluh wolu taun lan wis mèh wuta.

¹⁶ Aturé wong mau marang Èli, "Kula keplajeng saking peprangan, nembé kémawon dumugi." Pitakoné Èli, "Kepriyé kabaré anakku?"

¹⁷ Sing nggawa kabar mangsuli, "Israèl kawon kaliyan tiyang Filistin; kathah

sanget ingkang tiwas! Kalebet ugi kang putra, Hofni tuwin Pinéhas, tiwas ing peprangan. Déné Pethi Prejanjian dipun rebat ing mengsah!"

¹⁸Nalika wong mau matur bab Pethi Prejanjian, Èli banjur tiba klumah saka kursiné, ana ing sandhing gapura. Èli wis tuwa, tur lemu awaké, mula nalika tiba guluné tugel dadi lan tiwasé. Èli wis mimpin Israèl sajroning patang puluh taun.

¹⁹Ing wektu kuwi mantuné Èli, bojoné Pinéhas, lagi meteng tuwa lan wis wayahé nglairaké. Nalika krungu yèn Pethi Prejanjian direbut mungsuh, maratuwa sarta bojoné tiwas, dumadakan nglarani, ora let suwé banjur nglairaké.

²⁰Nalika para wong wadon sing nulungi padha kandha, "Tatagna, anakmu lanang!," dhèwèké ora mangsuli lan wis ora ngrasakaké apa-apa.

²¹Bayiné dijenengaké Ikabod,^b pangucapé, "Allah Kang Mahamulya wis sumingkir saka Israèl." — Merga Pethi Prejanjian wis direbut mungsuh

^bIkabod: nama menika ing basa Ibrani tegesipun "ora ana kamulyan".

lan bapakné maratuwa sarta bojoné tiwas. Mulané pangucapé, "Allah Kang Mahamulya wis sumingkir saka Israèl, sebab Pethi Prejanjian kena karebut mungsuh."

²² (4:21)

5¹ Sawisé Pethi Prejanjiané Allah direbut déning wong Filistin, digawa saka Ében Haèzer menyang kuthané, yakuwi Asdod.

² Ing kono pethi mau dilebokaké ing candhiné Déwa Dagon, sarta disèlèhaké ing sacedhaké recané.

³ Ing dina ésuké isih ésuk banget, wong-wong ing Asdod weruh yèn reca Dagon wis mengkureb ing lemah, sangareping Pethi Prejanjian. Mulané reca mau banjur padha diangkat sarta dibalèkaké ing panggonané.

⁴ Ésuké, wong-wong weruh yèn recané wis mengkureb menèh ing sangareping Pethi Prejanjian mau. Saikiné sirah sarta lengené loro pisan tugel lan gumléthak ing tlundhagan lawang; dadi mung kari gembungé waé.

⁵ (Kuwé sebabé, nganti sepréné para imamé lan sing padha nyembah déwa Dagon ora gelem ngidak, nanging

nglangkahi tlundhaging lawang ing Asdod mau.)

⁶Gusti Allah ngukum wong-wong ing Asdod lan ing sakiwa-tengené nganggo lelara plenthung.^c

⁷Bareng wong-wong Asdod padha weruh lelakon mengkono mau, padha ngucap, "Allahé Israèl ngukum kita lan Déwa Dagon. Pethi kuwi ora kena tetep ana ing kéné."

⁸Mulané wong-wong banjur padha ngaturi kumpul para raja Filistin lima cacahé, banjur matur, "Pethi Prejanjianipun tiyang Israèl menika kita menapakaken?" Wangsulané para raja mau, "Pindhahen menyang kutha Gat." Kelakon, Pethi mau dipindhah menyang kutha Gat, yakuwi kutha Filistin liyané.

⁹Nanging sawisé pethi mau tekan kono, Gusti Allah iya ngukum kutha kono, ndadèkaké banget girisé. Wong-wong ing kutha mau, ya enom ya tuwa awaké banjur padha mlenthung-mlenthung.

^clelara plenthung: wontenipun sesakit mlenthung-mlenthung wau kasarengan wontenipun tikus kathah sanget, ingkang njalari tuwuhipun sesakit pès.

¹⁰ Pethi Prejanjian mau banjur diusung menyang Ékron, kutha Filistin liyané menèh. Sawisé Pethi mau tekan ing kono, wong-wongé banjur padha bengok-bengok, tembungé, "Pethi Prejanjiané Israèl kuwi digawa mréné kanggo matèni kita kabèh."

¹¹ Mulané banjur padha ngaturi kumpul kabèh raja Filistin, aturé, "Pethi Prejanjianipun tiyang Israèl menika prayogi dipun wangsulaken dhateng panggènanipun, supados mboten mejahi kita lan brayat kita." Sarèhné Gusti Allah ngukum wong-wong kanthi abot banget, sakutha padha giris.

¹² Wong-wong sing ora mati, padha kena lelara mlenthung mau, lan sesambat marang déwané, njaluk tulung.

6¹ Sawisé Pethi Prejanjiané Allah ana ing wilayahé wong Filistia pitung sasi suwéné,

² wong Filistin ngumpulaké para imam sarta para tukang sibir, banjur takon, "Pethi Prejanjian menika kedah kita menapakaken? Menawi kita wangsulaken ing panggènanipun,

kita kedah ngintunaken sumbangan menapa?"

³ Wangsulané sing padha ngumpul, "Pethi Prejanjiané Israèl kuwi aja kokbalèkaké ngono waé, nanging kudu nganggo sumbangan minangka tebusané dosamu. Kanthi mengkono kowé bakal padha diwarasaké, lan kowé bakal padha weruh yagéne Allahé Israèl tansah ngukum kowé kabèh."

⁴ "Sumbangan menapa kémawon ingkang kedah kula aturaken?," pitakoné wong-wong mau. Wangsulané para imam, "Plenthungan emas lima lan tikus emas lima, padha karo cacahé raja-raja Filistin. Rak iya plenthungan lan tikus kuwi sing gawé sangsara kita, iya para kawula, iya para raja?"

⁵ Dadi, kowé kudu padha gawé tetironé plenthungan, mengkono uga tikus sing ngrusak negaramu. Kanthi mengkono kowé padha ngurmati Allahé Israèl. Mbokmenawa Allahé Israèl bakal ora ngukum kowé, para déwa lan tanahmu menèh.

⁶ Apa gunané kowé kabèh padha keras atiné, padha karo raja lan wong Mesir biyèn? Aja padha lali kepriyé carané

Gusti Allah enggoné ngagem dolanan wong-wong mau, nganti padha mratobat lan wong Israèl dililani lunga saka Mesir.

⁷ Mulané, siapna grobag anyar karo sapiné loro sing lagi nyusoni, lan sing durung tau dienggo nenarik. Sapi loro mau rakitana, déné pedhèté giringen menyang ing kandhang.

⁸ Sabanjuré, Pethi Prejanjiané jupuken sarta unggahna ing grobag mau, déné ing sandhingé sèlèhana pethi isi barang-barang emas sing kudu koksaosaké minangka korban panebusing dosamu. Grobag mau bèn mlaku karepé dhéwé.

⁹ Awasana waé lakuné; yèn mlaku menyang negarané dhéwé, yakuwi kutha Bèt-Sèmès, kuwi tandha yèn Allahé wong Israèl sing nekakaké kacilakan gedhé tumrap kita. Nanging yèn grobag mau ora mrana, kita ngerti, yèn kasangsaran kuwi ora saka Allahé Israèl, nanging mung kapinujon waé."

¹⁰ Wong-wong padha nurut; banjur padha njupuk sapi loro sing lagi nusoni, banjur dirakit ing grobag, déné pedhèté digiring menyang kandhang.

¹¹ Pethi Prejanjian mau banjur diunggahaké ing grobag, mengkono uga

pethi isi tikus emas lan plenthungan emas.

¹² Sapi-sapi mau mlaku terus ngener Bèt-Sèmès; karo tansah mbengoh maju terus, tanpa nyimpang ngiwa utawa nengen. Raja Filistin lima mau terus ngetutaké nganti tekan ing tapel watesé Bèt-Sèmès.

¹³ Dhèk semana wong-wong ing Bèt-Sèmès lagi padha panèn gandum ing tanah ngaré. Bareng weruh Pethi Prejanjian mau, padha methukaké karo bungah-bungah.

¹⁴ Grobagé mandheg cedhak watu gedhé ing tegalé Yosua, wong Bèt-Sèmès. Wong-wong banjur padha nyigari blabaging grobag mau, mbelèh sapiné loro kanggo kurban obongan marang Gusti Allah.

¹⁵ Pethiné Prejanjian sarta pethi isi barang-barang emas banjur diudhunaké déning wong-wong Lèwi, disèlèhaké ing sandhuwuring watu gedhé mau. Sawisé mengkono wong-wong Bèt-Sèmès nyaosaké kurban obongan lan kurban-kurban liyané kagem Gusti Allah.

¹⁶ Bareng raja Filistin lima padha weruh lelakon mau, banjur padha mulih menyang Ékron ing dina kuwi uga.

¹⁷ Nganggo cara mengkono wong Filistin wis nyaosaké marang Gusti Allah pisungsung panebusing dosa kanggo wong-wong ing limang kutha sing dipréntah déning para raja Filistin lima. Kutha-kutha mau yakuwi Asdod, Gaza, Askelon, Gat lan Ékron. Ing antarané kutha-kutha mau ana sing nganggo pager bètèng, ana sing ora. Saben kutha ngirim plenthungan emas siji sarta tikus emas siji. Sing dienggo buktiné kedadéan mau yakuwi watu gedhé panggonan nyèlèhaké Pethi Prejanjian. Tekan ing dina iki watu mau isih ana ing tegalé Yosua, wong Bèt-Sèmès mau.

¹⁸ (6:17)

¹⁹ Nanging merga wong-wong Bèt-Sèmès padha nginguk ing sajroning Pethi Prejanjiané Allah, ana wong pitung puluh ing antarané wong-wong mau padha dipatèni déning Gusti Allah. Wong-wong banjur padha nlangsa, sebab Gusti Allah ndhawahaké kasangsaran kang gedhé banget tumrap wong-wong mau.

²⁰ Wong-wong ing Bèt-Sèmès banjur padha ngucap, "Sapa ta sing bisa betah ing ngarsané Gusti Allah kang suci kuwi? Pethi kuwi kudu kita singkiraké supaya adoh saka panggonan kita."

²¹ Wong-wong mau banjur kongkonan wong menyang Kiryat-Yéarim sarta padha weling mengkéné, "Wong Filistin wis mbalèkaké Pethi Prejanjiané Allah. Padha tekaa sarta pindhahen menyang panggonanmu."

7¹ Sawisé kuwi wong-wong ing Kiryat-Yéarim njupuk Pethi Prejanjian mau, banjur digawa menyang omahé wong jenengé Abinadab, sing manggon ing punthuk. Wong-wong banjur milih Èléazar, anaké Abinadab, supaya njaga Pethi Prejanjian mau.

² Pethi Prejanjiané Allah ana ing Kiryat-Yéarim, kira-kira rong puluh taun. Ing sajroning wektu kuwi para umat Israèl kabèh padha sesambat marang Gusti Allah nyuwun tulung.

³ Samuèl banjur kandha karo para umat Israèl, "Menawa kowé kabèh arep padha mratobat marang Gusti Allah sarta sujud kanthi gumolonging atimu, kudu padha mbuwang sekabèhing déwa lan recané

Dèwi Astorèt. Kowé padha pasraha marang Gusti Allah sarta ngabektia mung marang Panjenengané, kowé mesthi bakal padha dibébasaké saka tanganing wong Filistin."

⁴ Kelakon wong Israèl padha mbuwang déwa-déwa Baal sarta recané Dèwi Astorèt, banjur ngabekti mung marang Gusti Allah.

⁵ Sawisé kuwi Samuèl banjur kandha, "Bangsa Israèl kabèh kumpulna ing Mizpa, aku bakal ndedonga marang Gusti Allah kanggo kowé kabèh."

⁶ Wong-wong mau banjur padha ngumpul ing Mizpa. Padha nimba sarta ngesokaké banyuné minangka pisungsung marang Gusti Allah, banjur padha pasa sedina muput. Tembungé, "Kawula sampun sami damel dosa dhateng Gusti Allah." (Ing Mizpa Samuèl wiwit ngrampungaké prekara-prekara cecongkrahamé wong Israèl.)

⁷ Bareng wong Filistin krungu yèn wong Israèl wis padha ngumpul ing Mizpa, raja Filistin lima padha mangkat mrana karo prejurité nyerang wong-wong Israèl. Bareng wong Israèl krungu banjur padha wedi.

⁸ Tembungé marang Samuèl, "Sampun kèndel-kèndel ndedonga dhateng Gusti Allah kita, supados kita dipun wilujengaken saking tanganipun bangsa Filistin."

⁹ Mulané Samuèl nyembelèh cempé wedhus gèmbèl siji, dibakar wutuhan minangka pisungsung marang Gusti Allah. Sawisé kuwi Samuèl banjur ndedonga supaya Gusti Allah kersa nulungi wong Israèl, lan pandongané dikabulaké.

¹⁰ Nalika Samuèl lagi nyaosaké kurban obongan mau, wong Filistin wiwit nyerang; nanging Gusti Allah nekakaké gludhug saka langit tumuju marang wong Filistin. Wong-wong mau padha bubar, banjur mlayu saka bingungé.

¹¹ Prejurit Israèl metu saka Mizpa banjur ngoyak wong Filistin mèh tekan Bèt-Kar, turut dalan matèni wong-wong mau.

¹² Samuèl banjur njupuk watu siji, didegaké ing tapel watesé Mizpa lan Sen. Kandhané, "Gusti Allah wis nulungi kita sauruting dalan kita." — Watu mau dijenengaké "Watu Pitulungan."

¹³ Mengkono carané wong Filistin dikalahaké lan Gusti Allah ora marengaké wong-wong kuwi mlebu ing wilayah Israèl. Sajegé uripé Samuèl, wong Filistin ora tau menang karo Israèl.

¹⁴ Kutha-kutha kabèh sing wis ditelukaké déning wong Filistin, wiwit saka Ékron nganti tekan ing Gat, dibalèkaké marang Israèl. Dadi kabèh wilayahé wis bali menèh marang Israèl. Temahan wong Israèl lan wong Kenaan uripé padha rukun.

¹⁵ Samuèl mbawahaké Israèl sajegé urip.

¹⁶ Saben tauné mesthi mider-mider menyang Bètèl, Gilgal, lan Mizpa. Sarta ing panggonan-panggonan mau Samuèl ngrampungaké prekara-prekara cecongkrahan.

¹⁷ Saben-saben mulih ing Rama banjur dadi hakimé wong Israèl lan ing Rama uga ngedegaké mesbèh kagem Gusti Allah.

8¹ Bareng Samuèl wis tuwa, anak-anaké padha diangkat dadi hakim ing Israèl.

² Anaké sing mbarep jenengé Yoèl lan sing nomer loro Abia, padha dadi hakim ing Bèrsyéba.

³ Nanging padha ora gelem niru bapakné, mung padha mikir kepénaké dhéwé waé. Wong-wong kuwi padha gelem nampa sogok^d lan enggoné mutusi prekara-prekara ora adil.

⁴ Merga saka kuwi para pemimpin Israèl kabèh padha ngumpul, nekani Samuèl ing Rama,

⁵ lan matur, "Nuwun sèwu lan nyuwun penggalihan, bilih bapak sampun sepuh, mangka putra-putranipun bapak mboten kados bapak. Mila prayogi menawi bapak njumenengaken raja, supados kula sami gadhah raja kados bangsa-bangsa sanèsipun."

⁶ Nanging Samuèl ora cocog karo panyuwuné wong-wong mau, banjur ndedonga marang Gusti Allah,

⁷ sarta Gusti Allah ngandika, "Sakabèhing panyuwuné bangsa kuwi turutana, sebab dudu kowé sing diemohi, nanging Aku. Wong-wong kuwi wis ora nganggep Aku menèh dadi rajané.

^dsogok: besel.

⁸ Wiwit Aku ngentasaké wong-wong kuwi metu saka tanah Mesir, wis padha ngemohi Aku lan padha nyembah déwa-déwa, sarta apa waé sing ditindakaké kanggo kowé, kuwi sing tansah padha ditindakaké kanggo Aku.

⁹ Mulané turutana panyuwuné; nanging padha élikna sing tumemen, terangna bab wewenangé raja tumraping wong-wong mau."

¹⁰ Sakabèhing pangandikané Gusti Allah kuwi diterusaké marang wong-wong sing nyuwun raja mau, tembungé,

¹¹ "Mengkoné raja sing bakal ngwasani kowé kuwi carané mengkéné: Anak-anakmu bakal dipeksa mlebu dadi prejurité; ana sing dadi bala krétan, ana sing bala jaranan, sarta ana sing dadi bala mlaku dharat.

¹² Ana sing diangkat dadi penèwu,^e lan liyané menèh penèket.^f Anak-anakmu bakal dipeksa mluku tegalé, ngumpulaké panèné, gawé gegaman lan piranti krétané.

¹³ Anak-anakmu wadon bakal dikon gawé lenga wangi kanggo rajané, sarta

^epenèwu: komandhan batalion.

^fpenèket: komandhan kompi/regu.

dikon nyambut-gawé dadi tukang masak lan tukang roti.

¹⁴Raja mau bakal njaluk tegalmu, kebon anggurmu lan kebon zaitunmu sing becik dhéwé lan diwènèhaké marang para pegawéné.

¹⁵Tegal lan kebon anggurmu bakal kena pajeg saprasepuluhé panéné, banjur bakal diwènèhaké marang para penggedhé lan para pegawéné.

¹⁶Iya bakal njaluk baturmu, rajakayamu sing becik sarta kuldimu, kanggo megawé.

¹⁷Saprasepuluhé wedhus-wedhusmu bakal dijuluk. Déné kowé dhéwé bakal padha dadi baturé.

¹⁸Yèn wis tekan mangsané, kowé bakal padha sesambat merga saka raja sing kokpilih mau, nanging Gusti Allah ora bakal mirengaké pesambatmu."

¹⁹Nanging bangsa mau ora nggatèkaké tetembungané Samuèl, malah ngucap, "Kajengipun! Kadospundi kémawon kula kepéngin gadhah raja.

²⁰Kula kepéngin sami kados bangsa-bangsa sanèsipun. Raja kula kedah mréntah kula sarta mimpin kula ing salebeting peprangan."

²¹ Sakabèhing aturé wong-wong mau banjur diaturaké marang Gusti Allah.

²² Gusti Allah ngandika, "Turutana waé karepé lan ngangkata raja kanggo wong-wong kuwi." Sabanjuré Samuèl njaluk supaya wong-wong Israèl padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

9¹ Ana wong sugih kang gedhé kawibawané, saka taler Bènyamin, jenengé Kis. Kis kuwi klebu brayaté Bekorat, bagéané kulawangsa Afiah. Bapakné jenengé Abièl, déné embahé Zéror.

² Kis duwé anak lanang, jenengé Saul, isih nom-noman, nggantheng tur gagah. Ora ana wong siji waé ing Israèl sing ngluwihi ngganthengé. Saul kuwi dhuwur banget; wong Israèl rata-rata mung sapundhaké.

³ Ing sawijining dina kuldiné Kis ana sawetara sing ilang. Mulané kandha karo Saul, "Ngajaka batur siji, kuldi-kuldi sing ilang kuwi golèkana."

⁴ Saul lan baturé banjur ndlajahi wilayah pegunungan Éfraim lan tanah Salisa, nanging ora olèh gawé. Banjur mlaku terus menyang tanah Sahalim, nanging kuldi-kuldi mau iya ora ana ing kono.

Banjur padha nggolèki menyang wilayah Bènyamin, nanging iya ora ana.

⁵ Bareng padha tekan tanah Zuf, Saul kandha karo baturé, "Ayo padha mulih waé. Bapak bisa uga luwih nguwatiraké kita tinimbang kuldi-kuldiné."

⁶ Baturé mangsuli, "Mangké rumiyin! Ing kitha wonten tiyang abdinipun Allah. Tiyang menika kajèn, mergi sedaya ingkang dipun cariyosaken temtu kelampahan. Mangga sami mrika, mbokmenawi kita badhé dipun tedahi kuldi-kuldi menika wonten pundi."

⁷ Tembungé Saul, "Yèn mrana, apa sing bakal kita caosaké? Sangu kita wis mèh entèk, mangka kita rak ora duwé apa-apa sing kena diaturaké abdining Allah kuwi?"

⁸ Batur mau kandha, "Kaleresan kula taksih gadhah arta pérak setunggal. Badhé kula aturaken dhateng abdining Allah menika supados kersa nedahaken wonten pundi panggènanipun kuldi-kuldi menika."

⁹ "Iya becik banget," wangsulané Saul, "Ayo padha mangkat." Banjur padha lunga menyang kutha, ing panggonané abdiné Allah mau. Nalika

padha mungguh ing punthuk sing tekan kutha mau, padha ketemu karo prawan-prawan menyang sumur arep ngangsu. Wong-wong mau banjur padha takon karo prawan-prawan kuwi, "Ing ngriki menapa wonten Tiyang wasis?" (Ing jaman semana nabi disebut wong wasis, dadi yèn ana wong kepéngin matur apa waé marang Allah, tembungé mengkéné, "Ayo padha sowan wong wasis.")

¹⁰ (9:9)

¹¹ (9:9)

¹² "Inggih, wonten," wangsulané prawan-prawan mau, "malah nembé kémawon langkung ngriki. Menawi cepet, mbokmenawi sampéyan saged nututi. Tiyang menika nembé dhateng kitha, sebab ing dinten menika para umat badhé nyaosaken kurban ing mesbèh punthuk ngriku. Ingang sami dhateng mboten badhé nedha, menawi tiyang menika dèrèng dhateng lan mberkahi kurban langkung rumiyin. Menawi samenika sampéyan nusul mrika, sampéyan badhé manggihi sadèrèngipun minggah dhateng punthuk."

¹³ (9:12)

¹⁴ Saul lan baturé banjur mangkat menyang kutha, sarta bareng mlebu ing gapura, weruh Samuèl marani dhèwèké, lagi lumaku menyang panggonan ngibadah.

¹⁵ Sedina sadurungé kuwi Gusti Allah maringi wangsit marang Samuèl mengkéné,

¹⁶ "Sésuk kira-kira padha karo wektu iki, Aku bakal ngutus wong saka wengkon Bènyamin nemoni kowé. Wong kuwi jebadana dadi pengareping umat-Ku Israèl. Dhèwèké bakal nylametaké umat-Ku saka wong Filistin. Aku wis mirsani kasangsarané umat-Ku lan penangisé, nyuwun tulung."

¹⁷ Bareng Samuèl weruh Saul, Gusti Allah ngandika marang Samuèl, "Yaiki wongé sing Dakngandikakaké marang kowé. Dhèwèké bakal ngratoni umat-Ku."

¹⁸ Ing wektu kuwi Saul nyowani Samuèl, ing sacedhaké gapura, lan matur, "Nyuwun pangapunten, Pak, pundi dalemipun tiyang wasis menika?"

¹⁹ Samuèl mangsuli, "Aku iki wongé. Ndisikana aku menyang panggonan ngibadah, sebab ing dina iki kowé

bakal mangan bebarengan karo aku. Sésuk-ésuk sarupaning pitakonamu bakal dakwangsuli. Sawisé kuwi kowé lagi padha kena mulih.

²⁰ Bab ilangé kuldi-kuldimu telung dina kepungkur, aja koksumelangaké, sebab wis ketemu. Ana menèh, sing pengaji dhéwé ing Israèl, bakal diparingaké marang kowé lan brayaté bapakmu."

²¹ Saul mangsuli, "Kula menika saking taler Bènyamin, taler ingkang alit piyambak ing Israèl, brayat kula menika tanpa pengaji wonten taler menika. Dados kadospundi bapak ngandika ingkang mekaten dhateng kula?"

²² Samuèl banjur ngajak Saul lan baturé mlebu ing kamar gedhé, banjur diprenahaké ing papan istimewa ing sangareping para undangan, cacahé kira-kira ana wong telung puluh.

²³ Sabanjuré Samuèl préntah marang juru masak, "Dagingé sing disimpen, sing mau daktitipaké kowé ladèkna mréné."

²⁴ Juru masak mau banjur njupuk daging pupu sing pilihan, diladèkaké ing sangareping Saul. Samuèl kandha, "Iki bagéan sing daksisihaké kanggo

kowe supaya kokpangan ing wektu iki, bebarengan karo para tamu. Mula panganen." Saul nuli mangan. Dadi ing dina kuwi Saul mangan bebarengan karo Samuèl.

²⁵ Sawisé kuwi banjur padha mudhun saka panggonan ngibadah lan mlebu ing kutha. Saul diwènèhi kamar kanggo turu ing payoning omah,⁹ banjur mapan turu.

²⁶ Bareng wis bangun ésuks, Samuèl ngundang Saul kang ana ing payon mau, tembungé, "Tangia, ayo dakteraké lunga." Saul tangi, banjur mangkat bebarengan karo Samuèl.

²⁷ Bareng wis tekan ing pinggiring kutha, Samuèl kandha karo Saul, "Batur iku konen mlaku ndhisiki." Batur mau nuli mangkat, déné Samuèl kandha menèh, "Mandhega ing kéné sedhéla, kowe arep dakkandhani pangandikané Allah."

10¹ Samuèl banjur njupuk kendhi isi lenga zaitun, disuntak ing sirahé Saul. Saul banjur diambung karo kandha, "Gusti Allah wis njebadi kowe

⁹payoning omah: jaman semanten payoning griya sami rata, sarta tilem ing payoning griya menika limrah.

supaya ngratoni umat Israèl. Kowé bakal ngayomi wong-wong kuwi saka mungsuh-mungsuhé. Iki tandhané yèn Gusti Allah wis milih kowé dadi ratuning para umaté.

²Salungamu saka kéné, kowé bakal ketemu wong lanang loro ing sacedhaké kuburané Rahèl ing Zèlzah ing wilayah Bènyamin. Wong-wong kuwi bakal ngandhani kowé, 'Kuldi-kuldi ingkang sampéyan padosi menika sampun kepanggih. Samenika bapak sampéyan manahipun sampun bingah, nanging gentos prihatos pados rékadaya sagedipun manggihaken sampéyan.'"

³Samuèl kandha menèh, "Saka ing kono kowé bakal mlaku terus tekan wit panggonan ngibadah ing Tabor. Ing kana ana wong lanang telu arep nemoni kowé. Wong-wong mau arep menyang Bètèl prelu nyaosaké kurban kagem Gusti Allah. Sing siji nggiring cempé telu, sijiné nggawa roti telu, lan sijiné menèh nggawa kanthong lulang isi anggur.

⁴Wong-wong mau bakal nyalami kowé lan kowé bakal diwènèhi roti lan kudu kokpangan.

⁵Sawisé kuwi kowé kudu lunga menyang punthuking Allah ing Gibéa, panggonané kémahé wong Filistin. Ing gapuraning kutha, kowé bakal pethukan karo rombongan nabi sing mudhun saka mesbèh ing ndhuwur punthuk. Wong-wong mau padha jejogèdan lan bengok-bengok, terbangang, nylempung lan nyuling.

⁶Ing wektu kuwi uga kowé bakal ditedhaki Rohé Allah lan kowé bakal mèlu jejogèdan bareng karo pambengoké wong-wong mau, lan atimu dianyaraké.

⁷Kepriyé kelakoné prekara mau, apa sing kokanggep becik, lakonana, sebab Gusti Allah nunggal karo kowé.

⁸Sabanjuré kowé kudu lunga menyang Gilgal sarta ngentènana ing kana pitung dina. Mengko aku bakal teka nyaosaké kurban obongan lan kurban suci, sarta ngandhani kowé apa sing kudu koklakoni."

⁹Lagi waé Saul mungkur saka panggonané Samuèl, Saul nampa bebudèn anyar saka Gusti Allah. Apa sing dikandhakaké déning Samuèl marang Saul, kelakon ing dina iku uga.

¹⁰ Bareng Saul lan abdiné tekan Gibéa, padha ditemoni déning rombongan nabi. Dhèk semana Saul ditedhaki Rohé Allah, mèlu jejogèdan lan suraké para nabi mau.

¹¹ Wong-wong sing wis padha tepung, bareng weruh pratingkahé Saul, banjur padha takon-tinakonan, "Anaké Kis kuwi kena apa? Apa Saul iya dadi nabi?"

¹² Banjur ana sing takon, "Lha karo nabi-nabi liyané kepriyé? Sapa ta bapakné?" Iya kuwi asal-usulé ana tetembungan, "Apa Saul iya dadi nabi?"

¹³ Sawisé Saul rampung enggoné jejogèdan lan bengok-bengok, nuli lunga menyang mesbèh ing punthuk.

¹⁴ Pamané weruh Saul karo baturé, banjur takon, "Kowé saka ngendi?" Wangsulané Saul, "Madosi kuldi! Sareng kula mboten saged manggihaken lajeng sowan Samuèl."

¹⁵ "Apa sing dikandhakaké karo kowé?" pitakoné pamané.

¹⁶ Saul mangsuli, "Samuèl ngandika, bilih kéwan-kéwan wau sampun kepanggih." Nanging Saul ora crita marang pamané, yèn dhèwèké wis dijebadi déning Samuèl dadi raja.

¹⁷ Samuèl banjur ngundangi wong-wong Israèl supaya kumpul ing Mizpa,

¹⁸ lan kandha karo wong-wong mau, "Yaiki sing dingandikakaké déning Gusti Allahé Israèl, 'Aku wis ngentasaké kowé kabèh metu saka tanah Mesir lan nguwalaké saka pangwasané wong Mesir sarta bangsa-bangsa liyané sing nindhes kowé kabèh.

¹⁹ Aku wis mbébasaké kowé kabèh saka sakabèhing kasangsaran lan kaprihatinan. Nanging saiki kowé padha ngemohi Aku, Gusti Allahmu, sebab kowé nyuwun supaya Aku njumenengaké raja kanggo kowé kabèh. Yèn mengkono, padha kumpula ing ngarsa-Ku, Gusti Allahmu, manut wewengkon lan talermu."

²⁰ Samuèl banjur mréntahaké sakabèhing taler maju, lan klompok Bènyamin sing katuding.

²¹ Bareng brayaté taler Bènyamin padha dikon maju, brayat Matri sing katuding. Wekasané para wong lanang ing brayat Matri mau, lan Saul anaké Kis sing katuding. Wong-wong banjur padha nggolèki Saul, nanging dhèwèké ora ana.

²² Mula wong-wong banjur padha matur marang Gusti Allah, "Nuwun Gusti, menapa tiyang menika sampun wonten ing ngriki?" Pangandikané Gusti Allah, "Saul ndhelik ana ing mburiné barang-barang."

²³ Wong-wong mau banjur padha énggal-énggal marani Saul, banjur digawa menyang tengahing wong akèh. Bareng Saul ngadeg ing antarané wong-wong mau, dhèwèké sing dhuwur dhéwé; wong liyané mung sapundhaké.

²⁴ Samuèl banjur kandha karo wong-wong, "Tontonen wong sing dipilih déning Gusti Allah, ing antarané kita ora ana sing nandhingi." Wong-wong kabèh padha surak-surak, "Sugeng Sang Raja!"

²⁵ Samuèl banjur nerangaké marang bangsa mau bab wewenang lan kuwajibaning raja, banjur ditulis ing buku sing disimpen ing papan suci. Sawisé kuwi Samuèl préntah supaya wong-wong padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²⁶ Saul uga mulih menyang omahé ing Gibéa, diapit déning wong-wong sing gagah prakosa lan sing wis diosikaké atiné déning Gusti Allah, mbarengi Saul.

²⁷ Nanging ana sawetara wong ala sing kandha, "Apa iya wong iki bakal ana gunané kanggo kita?" Wong-wong padha ngrèmèhaké Saul lan ora saos pisungsung marang dhèwèké. Nanging Saul éthok-éthok ora weruh.

11 ¹ Sawisé lelakon mau Nahas, raja Amon, ngumpulaké prejurité, banjur ngepung kutha Yabès ing wilayah Giléad. Wong-wong ing Yabès padha usul marang Nahas mengkéné, "Kula aturi damel prejanjian kaliyan kula, kula badhé teluk kaliyan panjenengan."

² Nahas mangsuli, "Aku gelem gawé prejanjian, nanging mripatmu sing tengen bakal dakcuplaki kanggo ngrèmèhaké wong-wong Israèl."

³ Para pemimpining kutha Yabès matur, "Kula nyuwun inah dangunipun pitung dinten, supados kula saged nyebar kèngkènan dhateng tlatah Israèl sedaya. Menawi mboten wonten ingkang purun nulungi, kula sedaya badhé pasrah dhateng panjenengan."

⁴ Sing padha dikongkon tekan Gibéa, panggonané Saul. Bareng padha dikandhani, bangsa mau nangis, sebab ora duwé pengarep-arep.

⁵ Dhèk semana Saul lagi waé teka saka tegalané karo nggiring sapiné. Saul banjur takon, "Ana apa? Yagéné padha nangis?" Banjur diaturi kabar sing digawa déning kongkonan saka Yabès mau.

⁶ Bareng krungu, Saul banjur ditedhaki déning Rohé Allah.

⁷ Saul nepsu banget, banjur njupuk sapi loro, ditengkel-tengkel dadi akèh banget. Tengkelan mau banjur dikirimaké menyang ing satlatahing tanah Israèl kanthi préntah mengkéné, "Sapa sing ora mèlu nglurug perang mbantu Saul lan Samuèl, sapiné iya bakal padha ditengkel-tengkel kaya iki!" Gusti Allah ndadèkaké wediné bangsa Israèl, mulané kabèh padha nglurug bebarengan, ora ana sing kèri.

⁸ Wong-wong mau dikumpulaké ing Bèzèk lan diétung: Ana wong Israèl 300.000, lan wong Yéhuda 30.000.

⁹ Kongkonan saka Yabès banjur dituturi mengkéné, "Kandhakna karo wong-wong ing Yabès, yèn sésuk sadurungé tengangé bakal padha olèh pitulungan." Bareng wong-wong ing Yabès padha

nampa welingan mau, atiné padha seneng banget.

¹⁰ Aturé wong-wong mau marang Nahas, "Mbénjing-énjing kula sami badhé pasrah, nyumanggakaken sakersa panjenengan."

¹¹ Ésuké, ésuk banget, Saul mbagé wong-wongé dadi telung golongan. Wayahé byar ésuk banjur padha nrajang satengahing kémahé wong-wong Amon sarta nyerang wong-wong mau, sadurungé awan. Wong-wong Amon sing bisa lolos padha buyar pating slebar, nganti ora ana wong loro sing bisa mlayu bebarengan.

¹² Bangsa Israèl banjur padha matur marang Samuèl, "Wonten ing pundi tiyang-tiyang ingkang wantun criyos bilih Saul mboten pantes dados raja kita? Prayogi panjenengan pasrahaken dhateng kula, badhé kula pejahi."

¹³ Nanging Saul kandha, "Siji waé aja ana sing matèni dina iki, sebab Gusti Allah wis mbébasaké bangsa Israèl."

¹⁴ Samuèl banjur kandha karo wong-wong mau, "Ayo padha menyang Gilgal lan sepisan engkas ngresmèkaké Saul dadi raja kita."

¹⁵ Wong-wong kabèh banjur padha menyang Gilgal, lan ing papan pangibadah kono Saul diresmèkaké dadi raja. Wong-wong padha nyaosaké kurban suci, déné Saul sarta bangsa Israèl kabèh banjur padha bungah-bungah.

12 ¹ Samuèl banjur dhawuh marang bangsa Israèl kabèh, "Aku wis nuruti penjalukmu sarta wis netepaké raja kanggo kowé kabèh.

² Wiwit saiki Saul sing bakal mimpin kowé kabèh. Déné aku wis tuwa lan wis uwanen. Aku wis suwé banget mimpin kowé kabèh, wiwit aku isih enom nganti sepréné. Déné buktiné anak-anakku wis gedhé-gedhé.

³ Saiki aku ngadeg ana ing ngarepmu. Yèn aku wis nindakaké kaluputan, gugatan ana ing ngarsané Gusti Allah sarta ing ngareping raja sing padha kokpilih. Apa aku wis tau njupuk sapi utawa kuldiné wong liya? Apa aku wis tau ngapusi, nindhes utawa nampa besel? Kandhakna, supaya apa waé sing dakjupuk dakbalèkaké!"

⁴ Aturé wong-wong mau, "Mboten, bapak mboten naté ngapusi saha nindhes kula sedaya; bapak mboten

mendhet menapa-menapa saking sok tiyanga."

⁵Samuèl banjur dhawuh, "Ing dina iki Allah lan raja sing padha dipilih dadi seksi yèn aku ora duwé kaluputan." "Inggih, leres, Gusti Allah dados seksi kita," aturé wong-wong mau.

⁶Samuèl banjur dhawuh menèh, "Iya Gusti Allah sing milih Musa lan Harun, lan sing mbébasaké leluhurmu metu saka tanah Mesir.

⁷Saiki aja padha lunga dhisik. Aku arep ndakwa kowé ana ing ngarsané Gusti Allah. Élinga marang sakabèhing kamirahané Gusti Allah sing wis diparingaké marang kowé kabèh sarta marang leluhurmu.

⁸Nalika Yakub lan brayaté teka ing Mesir, lan wong Mesir nindhes wong-wong mau, leluhurmu padha nyuwun pitulungan marang Gusti Allah; Gusti Allah banjur ngutus Musa lan Harun. Wong loro kuwi ngirid leluhurmu metu saka Mesir sarta nulungi leluhurmu tetep manggon ing negara iki.

⁹Nanging banjur padha lali marang Gusti Allah, iya Allahé wong-wong mau, mulané banjur padha diserang lan

dikalihaké déning Siséra, sénapatining raja ing Hazor. Sabanjuré dipasrahaké marang tangané wong Filistin lan raja ing Moab,

¹⁰ banjur padha nyuwun marang Gusti Allah sarta ngakoni, 'Kawula sampun sami damel dosa, sebab sami nyingkur Panjenengan, sarta sami nyembah reca-reca Déwa Baal saha Astorèt. Nanging, samenika, mugi Gusti ngluwari saking tanganing mengsah kawula, saha kawula badhé lajeng ngabekti dhateng Gusti!'

¹¹ Gusti Allah banjur ngutus Gidéon, banjur Barak, sawisé kuwi Yéfta, lan wekasan aku. Kowé kabèh wis padha dakbébasaké saka mungsuhmu, nganti bisa urip kanthi tentrem.

¹² Nanging bareng kowé kabèh padha weruh yèn arep dilurugi Nahas raja Amon, kowé kabèh padha ngemohi Gusti Allah sing dadi rajamu, sarta matur marang aku, 'Kula kepéngin dipun préntah déning raja.'

¹³ Saiki, delengen, yaiki raja sing kokpilih. Kowé wis padha nyuwun, sarta Gusti Allah wis maringi.

¹⁴ Padha tentrema uripmu, samasa padha ngabekti marang Allah, ngrungokaké lan mbangun-turut marang dhawuhé, apa menèh yèn kowé kabèh lan rajamu tetep nindakaké dhawuhé Allahmu.

¹⁵ Kosokbaliné yèn padha ora ngrungokaké dhawuhé Gusti Allah, kowé lan rajamu mesthi bakal dilawan déning Allah.

¹⁶ Saiki aja lunga dhisik! Gatèkna kaélokkan gedhé sing bakal ditindakaké déning Gusti Allah.

¹⁷ Aku bakal nyebut marang Gusti Allah, lan senajan saiki mangsa ketiga, Allah bakal nekakaké gludhug sarta udan minangka wangsulané pandongaku. Ing wektu kuwi, kowé bakal padha rumangsa, sepira gedhéning dosamu marang Allah, merga nyuwun anané raja."

¹⁸ Samuèl banjur ndedonga, lan ing dina iku uga Allah nekakaké gludhug lan udan. Bangsa mau kabèh padha wedi marang Allah lan marang Samuèl.

¹⁹ Banjur padha matur marang Samuèl, "Bapak, kula panjenengan tulungi, supados kula sampun ngantos sami

pejah. Samenika kula sami ngrumaosi dosa kula saha kula sampun sami damel dosa malih, inggih menika nyuwun kaparingan raja."

²⁰ Samuèl mangsuli, "Aja padha wedi! Senajan kowé wis padha nglakoni sakèhé piala, aja padha ngemohi Gusti Allah, nanging tetepa ngabdi kanthi gumolonging atimu marang Panjenengané.

²¹ Aja padha manut déwa-déwa, sing ora bisa nulungi lan nylametaké kowé, sebab pancèn iya ora ana.

²² Gusti Allah wis sumpah yèn ora bakal nilar kowé kabèh sebab wis mutusaké kowé kabèh dadi umat kagungané.

²³ Déné aku, muga-muga aku ora gawé dosa marang Gusti Allah merga mandheg enggonku ndedonga kanggo kowé. Malah aku bakal terus mulang kowé prekara-prekara sing bener lan becik.

²⁴ Gusti Allah padha urmatana lan kowé padha ngabdia marang Panjenengané kanthi setya lan gumolonging atimu. Élinga marang prekara-prekara gedhé sing wis ditandukaké kanggo kowé.

²⁵ Nanging menawa kowé tansah gawé dosa, kowé lan rajamu bakal padha lebur."

13 ¹ Ing sawijining dina, bareng Saul wis dadi raja,^h

² milih wong telung èwu, sing rong èwu manggon karo Saul ing Mikmas lan ing wilayah pegunungan Bètèl, déné sing sèwu bebarengan karo Yonatan, putrané, menyang Gibéa ing wilayahé taler Bènyamin. Liyané padha dililani mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

³ Yonatan ngalahaké bala Filistin ing Géba, lan bangsa Filistin padha krungu wartané. Saul banjur kongkonan ngunèkaké slomprèt ing satlatahé negara kanggo ngundang wong Ibrani supaya maju perang.

⁴ Wong Israèl kabèh padha diwènèhi weruh, yèn Saul wis matèni sénapati Filistin. Mula wong Filistin padha nggethingi wong Israèl. Rakyat banjur padha mèlu nggabung karo undangan mau, dadi siji karo Saul ing Gilgal.

^hIng salebeting Kitab Suci basa Ibrani, ungelipun ayat 1: Umuré Saul saméné taun, nalika dadi raja, lan mréntah bangsa Israèl rong taun.

⁵Ing wektu semana wong-wong Filistin wis padha kumpul arep nyerang wong Israèl. Wong-wong kuwi duwé kréta perang telung puluh èwu,ⁱ prejurit jaranan nem èwu, sarta para prejurit liyané akèhé kaya wedhi ing pinggir segara. Banjur padha nglurug perang, ngedegaké kémah ing Mikmas ing sawétaning Bèt-Awèn.

⁶Prejurit-prejurit mau banjur padha nyerang wong-wong Israèl, nganti wong-wong Israèl padha kepèpèt. Akèh sing padha ndhelik ing guwa-guwa, ing jurang-jurang utawa ing sela-selaning parang; ing sumur lan ing growongan lemah.

⁷Iya ana sing nyabrang Kali Yardèn lan mlebu ing wilayah Gad lan Giléad. Saul isih ana ing Gilgal, lan wong-wongé sing padha mèlu padha gemeter merga saka wediné.

⁸Saul enggoné ngentèni Samuèl suwéné pitung dina, cocog karo welingé, nanging Samuèl durung tekan ing Gilgal, déné Saul wis wiwit ditinggal prejurité;

ⁱtelung puluh èwu: wonten ing 'naskah-naskah' sanèsipun: telung èwu.

⁹ mulané Saul banjur préntah marang wong-wong mau, "Kurban obongan lan kurban suci kuwi gawanen mréné!" Saul dhéwé banjur nyaosaké kurban obongan mau.

¹⁰ Lagi waé rampung enggoné nindakaké, Samuèl teka. Saul methukaké arep nyalami,

¹¹ nanging Samuèl ndhisiki, "Menapa ingkang panjenengan tindakaken?" Wangsulané Saul, "Kula sumerep bilih tiyang-tiyang wiwit nilar kula, mangka bapak mboten rawuh ing wekdal ingkang sampun katemtokaken. Kaliyan malih, tiyang Filistin sampun sami ngempal ing Mikmas.

¹² Kula lajeng mikir, 'Sedhéla engkas prejurit Filistin gèk nglurugi aku mréné, ing Gilgal; mangka aku durung nyuwun pitulungané Gusti Allah!' Milanipun kula lajeng nyaosaken kurban menika."

¹³ Krungu mengkono Samuèl banjur kandha karo Saul, "Inkang panjenengan tindakaken menika kirang prayogi. Upami panjenengan netepi dhawuhipun Allah, Gusti Allah temtu badhé netepaken kraton panjenengan saha turun panjenengan ing Israèl selaminipun.

¹⁴Nanging samenika kraton panjenengan mboten badhé lestantun, sebab panjenengan mboten mbangun-turut dhawuhing Allah. Gusti Allah sampun milih tiyang ingkang dipun kersakaken, kadadosaken rajaning para umatipun."

¹⁵Samuèl banjur lunga saka Gilgal sarta nerusaké lakuné menyang Gibéa ing wilayah Bènyamin. Dhèk semana Saul mriksa barisané, cacahé kira-kira ana wong nem atus.

¹⁶Saul lan Yonatan, putrané, sarta prejurité padha pasang kémah ing Gibéa, ing wilayah Bènyamin; déné wong-wong Filistin padha ana ing Mikmas.

¹⁷Nalika iku uga ana rampog telung rombongan mangkat saka kémahé Filistin nglurug perang. Rombongan sing siji ngener Ofra ing wilayah Syual,

¹⁸rombongan sing nomer loro menyang Bèt-Horon, lan rombongan liyané nuju tapel watesé tanah ngaré Zéboim lan ara-ara samun.

¹⁹Ing sawilayah Israèl ora ana pandhé, sebab wong Filistin ora ngolèhaké wong Ibrani gawé pedhang lan tumbak.

²⁰ Dadi wong Israèl yèn arep ngasah kajèné, paculé, wadungé lan arité kudu lunga menyang panggonané wong Filistin.

²¹ Opahé kanggo ngasah wadung lan mbeneraké angkus dhuwit cilik siji; kanggo ngasah kajèn utawa pacul dhuwit cilik loro.

²² Kuwi sebabé nalikané ana perang ing Mikmas, ora ana wong Israèl siji waé sing duwé pedhang utawa tumbak, kejaba Saul lan Yonatan, putrané.

²³ Wong Filistin mapanaké pos pejagan kanggo njaga juranging gunung ing Mikmas.

14 ¹ Ing sawijining dina Yonatan kandha karo pemuda sing nggawa gegamané, "Ayo, padha menyang pos Filistin ing sabrang kana!" Lungané mau ora pamit bapakné.

² Dhèk semana Saul lagi ana sangisoring wit dlima ing Migron, ora adoh saka Gibéa. Balané sing mèlu cacahé kira-kira wong nem atus.

³ (Imam sing nggawa éfod, Ahiya, anaké Ahitub, yakuwi seduluré Ikabod. Ikabod kuwi anaké Pinéhas, lan Pinéhas anaké Èli, imamé Gusti Allah ing Silo.)

Wong-wong iya ora weruh yèn Yonatan wis lunga saka kono.

⁴Supaya bisa tekan pos Filistin mau, Yonatan kudu ngliwati jurang sing diapit watu karang sing pating cringih loro; sing siji jenengé Bosès, sijiné Sènèh.

⁵Watu karang ing sisih Lor ngadhepaké Mikmas, lan ing sisih Kidul ngadhepaké Géba.

⁶Yonatan banjur kandha karo pemuda mau, "Ayo padha lunga menyang posé wong Filistin, wong kapir kuwi. Mbokmenawa Gusti Allah kersa nulungi kita, sebab Gusti Allah bisa maringi kemenangan, lantaran wong akèh utawa wong sethithik."

⁷Pemuda mau matur, "Menapa kémawon ingkang sampéyan tindakaken, kula tetep ndhèrèk."

⁸"Iya becik," tembungé Yonatan. "Sadurungé nyabrang, kita ngaton.

⁹Yèn wong-wong mau akon kita mandheg, ngentèni tekané kita bakal tetep ana ing panggonan kita lan ora sida nyabrang.

¹⁰Nanging yèn padha akon kita mrana, kita bakal mrana. Kuwi tandhané Gusti

Allah wis maringaké wong-wong mau marang kita."

¹¹ Bareng wong loro mau padha ngaton, wong-wong Filistin banjur ngucap, "Delengen, ana wong-wong Ibrani sing metu saka guwa pandhelikané!"

¹² Banjur padha mbengoki Yonatan lan baturé, "Munggaha mréné! Kowé arep dakajar!" Yonatan banjur kandha karo pemuda mau, "Mèlua aku, merga wong-wong kuwi wis dipasrahaké déning Gusti Allah marang bangsa Israèl."

¹³ Yonatan mbrangkang munggah dietutaké pemuda mau. Angger Yonatan mencungul, ngepruk wong Filistin nganti ambruk, pemuda ing mburiné sing matèni.

¹⁴ Perang sing wiwitan kuwi, Yonatan lan pemuda mau matèni kira-kira wong rong puluh, ing wilayah sing ambané seprapat hèktar.

¹⁵ Kabar mau nggègèraké wong Filistin ing kémah-kémah lan ing ara-ara. Wong Filistin ing pos pejagan sarta rombongan rampog padha wedi; malah buminé gonjing ndadèkaké huru-hara sing hébat.

¹⁶ Dhèk semana prejurit pengarepé Saul ing Gibéa, ing wilayahé Bènyamin, weruh yèn wong Filistin padha bingung mlayu mrana-mréné.

¹⁷ Saul banjur préntah marang prejurité, "Para prejurit étungen lan priksanen sapa sing ora ana!" Prejurité banjur padha nindakaké préntah mau lan padha weruh yèn Yonatan lan pemuda sing nggawa gegaman ora ana.

¹⁸ "Éfodé gawanen mréné," tembungé Saul marang imam Ahia. (Ing dina kuwi Ahia nggawa éfod ing sangareping wong-wong Israèl.)

¹⁹ Nalika Saul lagi omong-omong karo imam mau, wong-wong Filistin ing kémah saya gègèr, nganti Saul kandha karo imam, "Wis ora ana wektu menèh kanggo nyuwun dhawuh marang Gusti Allah."

²⁰ Saul lan para prejurité padha maju menyang ing peprangan.

²¹ Wong-wong Ibrani sing manggon ing wilayahé wong Filistin, lan sing wis mèlu balané wong Filistin, banjur padha mbalik, mèlu Saul lan Yonatan.

²² Mengkono uga wong-wong Israèl sing padha ndhelik ing pegunungan

Éfraim, bareng krungu yèn wong Filistin padha keplayu, banjur padha mèlu maju perang.

²³ Enggoné padha perang urut dalam nganti ngliwati Bèt-Awèn. Ing dina kuwi Gusti Allah mitulungi wong Israèl.

²⁴ Merga saka luwéné, ing dina kuwi wong-wong Israèl wis ora duwé kekuwatan menèh: mangka Saul wis sumpah mengkéné, "Kena ing ipat-ipat sapa sing mangan apa waé ing dina iki, sadurungé aku males ukum marang mungsuhku." Mulané sedina muput ora ana sing mangan.

²⁵ Wong-wong mau banjur tekan alas sarta nemu madu akèh banget,

²⁶ nanging ora ana wong siji waé sing ngicipi, sebab wedi sumpahé Saul.

²⁷ Nanging Yonatan ora krungu yèn bapakné wis nyumpahi wong-wong kuwi; mulané tekené disogokaké ing talané sing isi madu, banjur dijupuk maduné lan dipangan. Wusanané banjur krasa luwih kuwat.

²⁸ Banjur ana prejurit matur marang Yonatan, "Kula sedaya sampun mboten gadhah kekiyatan malih mergi luwé.

Nanging bapak sampéyan sampun ngajrih-ajrihi kula kanthi sumpah."

²⁹Yonatan mangsuli, "Pancèn kebangeten sing ditindakaké bapakku. Delengen, sawisé mangan madu sethithik waé aku saiki dadi kuwat.

³⁰Upama ing dina iki wong-wong kena mangan pangan sing dirampas nalika ngalahaké mungsuh, wong-wong Filistin sing kita patèni mesthi luwih akèh."

³¹Ing dina kuwi wong Israèl padha ngalahaké wong Filistin ing sauruting dalan saka Mikmas nganti tekan Ayalon. Nanging wong Israèl dadi padha kesel banget,

³²nganti padha ngrebut barang rampasan saka mungsuh; wedhus gèmbèl, sapiné padha dijupuki lan disembelèh ing panggonan kono; daging sing isih ana getihé padha dipangan.

³³Saul banjur diaturi mengkéné, "Sang Prabu, para kawula sami damel dosa dhateng Gusti Allah, sebab sami nedha daging kaliyan rahipun." "Kowé padha nglakoni piala!" pambengoké Saul. "Glundhungna watu sing gedhé mréné."

³⁴Pangucapé menèh marang wong-wong sing nggawa kabar mau, "Para

kawula padha konen mréné nggawa sapi lan wedhusé gèmbèl, disembelèha ing sandhuwuring watu iki lan dipangana ing kéné. Srana mengkono wong-wong padha ora mangan daging sagetihé lan ora gawé dosa menèh marang Allah." Ing bengi kuwi uga para kawula kabèh padha nggawa rampasané lan nyembelèh kéwan-kéwané ana ing kono.

³⁵ Saul banjur ngedegaké mesbèh kagem Gusti Allah; yakuwi mesbèh sing kawitan.

³⁶ Saul banjur kandha karo para prejurité, "Ayo kita padha nyerang wong Filistin bengi iki, banjur ngrampog lan matèni wong-wong kuwi tekan ésuk." Aturé wong-wong, "Mangga sakersa panjenengan." Nanging aturé imam, "Mangga langkung rumiyin nyuwun pitedah dhateng Gusti Allah."

³⁷ Saul banjur nyuwun marang Gusti Allah, "Menapa kepareng kula nyerang tiyang Filistin? Menapa tiyang-tiyang menika Panjenengan pasrahaken dhateng tanganipun tiyang Israèl?" Nanging ing dina kuwi Gusti Allah ora paring wangsulan.

³⁸ Mulané Saul kandha karo para pemimpining prejurité, "Mrénéa lan priksanen, dosa apa sing padha ditindakaké ing dina iki.

³⁹ Aku janji atas asmané Allah kang gesang, sing wis maringi kemenangan marang Israèl, yèn ana sing salah bakal diukum pati, senajan Yonatan, putraku pisan." Nanging ora ana siji waé sing wani mangsuli.

⁴⁰ Saul banjur préntah marang bangsa Israèl kabèh, "Kowé kabèh padha ngadega ing sisih kana, déné aku lan Yonatan ngadeg ana ing sisih kéné." Aturé wong-wong, "Mangga sakersa panjenengan."

⁴¹ Saul banjur ndedonga, "Gusti, Allahipun Israèl, menapa sebabipun Paduka mboten paring wangsulan dhateng kawula? Gusti, mug i paring wangsulan lumantar séla-séla ingkang suci menika. Menawi kalepatan menika wonten ing kawula utawi Yonatan, mug i kaparingan wangsulan, Urim; nanging menawi kalepatan menika wonten ing umat Paduka Israèl, mug i kaparingan wangsulan, Tumim." Déné kang katuding

déning Allah Yonatan lan Saul; yèn mengkono para prejurité ora salah.

⁴² Pangucapé Saul, "Temptokna ing antarané aku lan Yonatan." Banjur Yonatan sing dianggep salah.

⁴³ Saul banjur takon marang Yonatan, "Apa sing wis koktindakaké?" Yonatan matur, "Kula sampun ngicipi madu nganggé pucuking teken kula; kula purun pejah."

⁴⁴ Pangucapé Saul marang Yonatan, "Yonatan, muga-muga yèn kowé ora diukum pati, aku diukum déning Allah."

⁴⁵ Nanging wong-wong padha matur marang Saul, "Menapa Yonatan kedah dipun ukum pejah? Mangka Yonatan ingkang miwiti damel kemenangan ageng menika? Mboten! Kula sami janji atas asmanipun Gusti Allah ingkang gesang, Yonatan mboten badhé kécalan rambutipun saler kémawon saking sirahipun. Mergi pitulunganipun Allah, piyambakipun saged unggul ing dinten menika." Srana mengkono Yonatan diuwalaké saka ukuman pati déning wong akèh.

⁴⁶ Sawisé kuwi wong Filistin banjur padha bali menyang wilayahé dhéwé,

sebab Saul ora nututi wong-wong kuwi menèh.

⁴⁷ Sawisé Saul dadi rajané bangsa Israèl, banjur nganakaké peprangan nglawan mungsuhé Israèl kabèh, yakuwi wong Moab, wong Amon, wong Édom, raja-raja Zoba, lan wong Filistin. Ing peprangan ngendi waé Saul tansah unggul.

⁴⁸ Enggoné perang kanthi gagah prakosa lan ngalahaké wong Amalèk, sarta nguwalaké Israèl saka pangwasané rampog.

⁴⁹ Para putrané Saul yakuwi: Yonatan, Yiswi lan Malkisua. Déné putrané putri sing mbarep jenengé Mérab lan sing nomer loro Mikhal.

⁵⁰ Garwané jenengé Ahinoam, anaké Ahimaas; sénapatiné Abnèr, anaké Nèr, pamané Saul.

⁵¹ Kis bapakné Saul, lan Nèr, bapakné Abnèr, kuwi padha anaké Abièl.

⁵² Selawasé urip Saul tansah perang nglawan wong Filistin, mulané yèn Saul weruh ana wong kuwat utawa kendel, énggal-énggal didadèkaké prejurit.

15 ¹ Ing sawijining dina Samuèl kandha karo Saul, "Gusti

Allah sampun dhawuh dhateng kula njumenengaken sang prabu dados ratunipun tiyang Israèl. Milanipun, sang prabu prayogi nampènana dhawhipun Gusti Allah ingkang mahakwaos.

² Panjenenganipun badhé ngukum tiyang Amalèk, sebab leluhuripun nglawan tiyang Israèl nalika sami késah saking Mesir.

³ Dados, tiyang Amalèk menika kedah dipun serang, dipun lawan, bandhanipun kedah dipun lebur sedaya, sampun ngantos wonten ingkang kantun. Tiyang jaler, tiyang èstri, laré-laré saha bayinipun; lembunipun, méndanipun, untanipun sarta kuldinipun kedah dipun pejahi."

⁴ Saul banjur ngumpulaké prejurité, enggoné ngétung ana ing Telaim; kabèh ana prejurit 200.000 saka Israèl lan 10.000 saka Yéhuda.

⁵ Sawisé kuwi Saul banjur budhal bebarengan karo prejurité menyang kutha Amalèk, nata baris pendhem ana ing kali sing ora ana banyuné.

⁶ Saul iya weling marang wong Kèni, mengkéné, "Sumingkira saka ing tengahé bangsa Amalèk, supaya

padha ora katut ketumpes bareng karo wong-wong kuwi, sebab leluhurmu wis padha gawé becik marang wong Israèl, nalika padha mentas saka tanah Mesir." Wong Kèni banjur padha lunga saka kono.

⁷ Saul banjur perang mungsuh wong-wong Amalèk, sarta ngalahaké wong-wong mau ing sauruting dalan wiwit saka Hawila tekan Syur ing sakuloné Mesir.

⁸ Kabèh wong Amalèk sarta para prejurité padha dipatèni. Nanging Agag, rajané wong Amalèk lan para prejurité dicekel lan ora dipatèni; mengkono uga wedhusé sarta sapiné sing becik-becik, pedhèté lan cempéné sing lemu-lemu, lan apa waé sing larang regané. Mung raja-kaya sing ala lan ora ana regané waé sing dilebur.

⁹ (15:8)

¹⁰ Gusti Allah banjur ngandika marang Samuèl,

¹¹ "Aku keduwung déné milih Saul dadi raja, sebab dhèwèké wis ngemohi Aku, lan ora nindakaké dhawuh-Ku." Samuèl nepsu, sewengi muput enggoné nyebut marang Gusti Allah.

¹² Ésuké, ésuk-ésuk banget, Samuèl wis mangkat arep nemoni Saul. Samuèl dikabari, yèn Saul wis lunga menyang kutha Karmèl sarta ngedegaké watu pangéling-éling kanggo awaké dhéwé ana ing kana, banjur terus menyang Gilgal.

¹³ Bareng Samuèl ketemu Saul, banjur dibagèkaké déning Saul mengkéné, "Mugi-mugi Gusti Allah mberkahi sampéyan! Kula sampun nindakaken dhawuhipun Allah."

¹⁴ Nanging Samuèl kandha, "Menawi mekaten, menapa sebabipun déné taksih wonten suwantenipun lembu mbengok sarta ménda embèk-embèk?"

¹⁵ Wangsulané Saul, "Kéwan-kéwan menika rampasan saking tiyang Amalèk. Ménda sarta lembunipun ingkang saé piyambak sampun dipun pendhet déning para umat, dipun saosaken minangka kurban kagem Allahipun. Nanging sanèsipun sampun kula lebur."

¹⁶ Krungu mengkono, Samuèl kandha, "Mangké rumiyin. Panjenengan badhé kula kabari menapa ingkang sampun dipun ngandikakaken Gusti Allah dhateng kula kala wau dalu."

"Kadospundi ngandikanipun?" pitakoné Saul.

¹⁷ Tembungé Samuèl, "Panjenengan rak dados pemimpinipun bangsa Israèl, senajan waunipun rumaos dados tiyang alit? Panjenengan sampun dipun pilih Gusti Allah dados rajaning Israèl,

¹⁸ menapa malih sampun dipun dhawuhi Gusti Allah nglebur tiyang Amalèk ingkang awon menika. Panjenengan dipun dhawuhi perang nglawan tiyang-tiyang wau ngantos tumpes.

¹⁹ Menapa sebabipun panjenengan mboten mituhu dhawuhipun Gusti Allah? Menapa sebabipun sami ngrampas. Menawi mekaten rak awon wonten ing penggalhipun Gusti Allah?"

²⁰ Wangsulané Saul, "Kula sampun ngèstokaken dhawuhipun Allah, sarta nindakaken kersanipun; Agag, raja Amalèk, kula tahan lan tiyang Amalèk sedaya sampun kula tumpes.

²¹ Nanging tiyang-tiyang kula sami milih ménda saha lembu ingkang saé-saé saking rampasan menika dipun saosaken ing Gilgal minangka kurban kagem Gusti Allah."

²² Pangucapé Samuèl, "Ingkang dados keparengé Allah menika mbangun-turut menapa pisungsung lan kurban?

Mbangun-turut dhateng Allah, langkung saé tinimbang saos kurban. Mituhu, langkung saé tinimbang gaji ménda.

²³ Sebab mbangkang dhateng Gusti Allah menika awonipun sami kaliyan nyihir; gumedhé menika awonipun sami kaliyan nyembah brahala.

Mergi panjenengan sampun nyingkur dhawhipun Allah, Gusti Allah inggih sampun nyingkur panjenengan."

²⁴ Krungu mengkono mau Saul ngakoni, tembungé marang Samuèl, "Inggih, kula pancèn sampun damel dosa.

Kula nerak dhawhipun Allah sarta nglirwakaken pitedahipun bapak. Kula ajrih dhateng prejurit kula, lajeng kula turuti panyuwunipun.

²⁵ Nanging samenika, kula nyuwun dhateng bapak, mugi kersa ngapuntèn dosa kula saha wangsul sesarengan kaliyan kula dhateng Gilgal, supados kula saged ngibadah dhateng Allah."

²⁶ Nanging Samuèl mangsuli, "Kula mboten purun wangsul sesarengan kaliyan panjenengan. Panjenengan

mboten mituhu dhawuhipun Allah, sarta Gusti Allah inggih sampun nyingkur panjenengan dados rajanipun Israèl."

²⁷ Bareng Samuèl minger arep lunga, Saul nggondhèli jubahé nganti suwèk.

²⁸ Samuèl banjur kandha, "Ing dinten menika Gusti Allah sampun nyuwèk kratoning Israèl saking panjenengan, sarta badhé kaparingaken dhateng tiyang sanès, ingkang langkung saé tinimbang panjenengan.

²⁹ Inkang Mahamulya, Allahipun Israèl, menika mboten dora sarta mboten badhé ngéwahi ingkang dados kersanipun, sebab Panjenenganipun menika sanès manungsa, ingkang saged keduwung."

³⁰ Wangsulane Saul, "Kula sampun damel dosa, nanging samboten-mbotenipun mugè kersaa nedahaken kurmatipun dhateng kula ing sangajenging para pemimpining bangsa kula sarta ing sangajenging bangsa Israèl. Kula aturi wangsul sesarengan kaliyan kula, supados kula saged ngibadah dhateng Allahipun bapak."

³¹ Samuèl banjur bali bebarengan karo Saul menyang Gilgal, sarta Saul ngibadah marang Allah.

³² Samuèl banjur préntah, "Raja Agag gawanen mréné." Agag banjur sowan kanthi pengarep-arep, sebab dhèwèké mikir, "Bebaya pati wis kliwat."

³³ Pangucapé Samuèl, "Pedhangmu wis ndadèkaké para ibu kélangan anaké, mengkono uga ibumu bakal kélangan anaké." Samuèl banjur nugel-nugel Agag ing sangareping mesbèh ing Gilgal.

³⁴ Sawisé kuwi Samuèl lunga menyang Rama, déné Raja Saul mulih menyang omahé ing Gibéa.

³⁵ Nganti tumeka ing patiné, Samuèl ora ketemu menèh. Nanging Samuèl susah atiné, sebab Gusti Allah keduwung enggoné ngangkat Saul dadi raja Israèl.

16 ¹ Sawisé sawetara suwéné Gusti Allah ngandika marang Samuèl, "Nganti pira lawasé enggonmu susah merga saka Saul? Dhèwèké rak wis Daksingkur enggoné dadi raja Israèl? Saiki, njupuka lenga zaitun lan lungaa menyang Bètléhèm, ing panggonané Isai, sebab anaké salah siji wis Dakpilih dadi raja."

² Nanging Samuèl matur, "Kadospundi enggèn kula badhé nglampahi, menawi prekawis menika kepireng déning Saul; kawula mesthi dipun pejahi." Gusti Allah ngandika, "Nggawaa sapi sing isih enom siji, sarta kabarna karo wong-wong, yèn enggonmu teka ing kana prelu saos kurban marang Gusti Allah.

³ Isai banjur undangan ing upacara kurban mau. Mengko Dakparingi weruh apa sing kudu koktindakaké. Wong sing Daktuduhaké kowé kuwi, kudu kokjebadi dadi raja."

⁴ Samuèl nglakoni apa sing dingandikakaké Gusti Allah. Bareng wis tekan ing Bètléhèm, para pemimpining kutha padha kagèt, methukaké karo matur, "Ngaturaken sugeng rawuh!"

⁵ Wangsulané Samuèl, "Iya. Tekaku prelu saos kurban marang Allah. Mulané padha sesucia lan mèlua nindakaké upacara saos kurban marang Gusti Allah." Isai lan anak-anaké iya didhawuhi sesuci sarta padha diundang.

⁶ Bareng wis padha kumpul, Samuèl mandeng Éliab, anaké Isai, pangunandikané, "Mesthi iki pilihané Gusti Allah."

⁷ Nanging Gusti Allah ngandika marang Samuèl, "Aja nyawang dhuwur lan bagusing rupané. Dudu dhèwèké sing Dakkersakaké. Aku ora mawas cara manungsa. Yèn manungsa mung mawas lairé, nanging Aku mawas batiné."

⁸ Isai banjur ngundang Abinadab, anaké, dikon sowan Samuèl. Nanging Samuèl kandha, "Iki iya dudu pilihané Gusti Allah."

⁹ Syama banjur dikon maju déning Isai, nanging Samuèl kandha, "Iki iya dudu pilihané Gusti Allah."

¹⁰ Mulané Isai banjur akon anaké lanang pitu genti-gentèn sowan Samuèl, nanging Samuèl kandha karo wong-wong mau, "Wong-wong iki iya dudu pilihané Gusti Allah."

¹¹ Samuèl banjur takon marang Isai, "Apa iki wis kabèh?" Aturé Isai, "Taksih setunggal ingkang ragil, nanging saweg angèn ménda." Samuèl kandha, "Coba paranana, sebab kita ora bakal saos kurban sadurungé dhèwèké teka."

¹² Isai banjur kongkonan marani anaké. Jebul dhèwèké kuwi pemuda sing nggantheng lan waras; mripaté katon

éndah. Gusti Allah banjur ngandika marang Samuèl, "Iya iki, jebadana!"

¹³ Samuèl énggal-énggal njupuk lenga zaitun lan njabadi Dawud ana ing sangareping kakang-kakangné. Sanalika iku uga Dawud dikwasani Rohé Allah; iya wiwit ing dina kuwi lan saterusé tansah dikanthi déning Rohé Allah. Samuèl banjur mulih menyang Rama.

¹⁴ Sawisé kuwi Saul ditinggal déning Rohé Allah, sarta dikwasani déning roh ala sing diutus déning Gusti Allah.

¹⁵ Mulané para abdiné Saul matur marang Saul, "Kula sami sumerep bilih roh reged ingkang dipun utus Gusti Allah ngwaosi panjenengan.

¹⁶ Menawi panjenengan ngersakaken, kula sami badhé pados tiyang ingkang pinter main clempung. Menawi panjenengan kaleres dipun siksa déning roh wau, tiyang menika saged main clempungipun, saha panjenengan badhé kraos senggang."

¹⁷ Saul banjur préntah marang wong-wong, "Golèkana wong sing pinter main clempung, jaken mréné."

¹⁸ Bareng krungu mengkono ana abdiné sing matur, "Isai saking kitha

Bètléhèm gadhah anak jaler ingkang pinter main musik. Piyambakipun dados prejurit ingkang kendel saha saé. Langkung-langkung piyambakipun pinter gineman, lan tinunggil ing Allah."

¹⁹ Saul banjur kirim utusan nemoni Isai, diweling mengkéné, "Anakmu si Dawud, sing angon wedhusmu, konen sowan aku."

²⁰ Isai banjur njupuk kuldiné, terus dimomoti cempé siji, roti lan kanthong kulit kebak anggur. Kabèh mau dipasrahaké Dawud supaya dipisungsungaké marang Saul.

²¹ Dawud banjur sowan Saul sarta didadèkaké abdiné. Dhèwèké dikasihi banget déning Saul lan didadèkaké tukang nggawa gamané.

²² Saul banjur ngirim kongkonan nemoni Isai sarta diweling, "Aku tresna marang Dawud, mula lilanana tetep ana ing kéné, ngladèni aku."

²³ Wiwit kuwi, saben-saben Saul ditekani roh reged, Dawud banjur njupuk clempungé lan clempungan. Saul krasa tentrem lan waras menèh, sebab ditinggal roh reged mau.

17 ¹ Ing sawijining dina wong Filistin nglumpukaké prejurité arep maju perang. Enggoné ngatur barisan ing kutha Sokho, wilayah Yéhuda sarta masang kémahé ing antarané Sokho lan Azéka, sacedhaké Éfès Damim.

² Saul lan wong-wong Israèl iya padha kumpul lan padha masang kémah ing tanah ngaré Éla; padha tata-tata arep nglawan wong Filistin.

³ Barisané wong Filistin padha ngadeg ing pèrènging gunung sarta barisané wong Israèl ing pèrènging gunung liyané, déné ing antarané ana tanahé ngaré.

⁴ Banjur ana wong lanang jenengé Goliat, saka kutha Gat, metu saka kémahé wong Filistin, nantang wong Israèl. Dhuwuré kira-kira ana telung mèter,

⁵ sarta wong mau nganggo topi tembaga lan klambi perang saka tembaga, boboté kira-kira ana sèket pitu kilogram.

⁶ Sikilé padha nganggo tutup tembaga, lakuné manggul tumbak tembaga.

⁷ Gedhéning tumbaké padha karo baloking tenunan, déné boboting wesi ing pucuking tumbak kira-kira ana pitung

kilogram. Ana prejurit siji sing nggawa tamèngé mlaku ing ngarepé.

⁸ Goliat enggoné mlaku mandheg, banjur mbengoki prejurit Israèl, "Kowé lagi padha ngapa ana kono? Apa padha arep perang? Aku iki wong Filistin, hé para baturé Saul! Pilihen salah siji sapa sing wani perang tandhing karo aku.

⁹ Yèn sajroné perang mau aku sing mati, aku kabèh bakal dadi baturmu, nanging yèn aku sing menang lan bisa matèni dhèwèké, kowé kabèh bakal dadi baturku.

¹⁰ Saiki uga, prejurit Israèl daktantang; milih wong siji karebèn perang tandhing karo aku!"

¹¹ Bareng Saul lan prejurité padha krungu sesumbaré mau, padha kagèt lan wedi banget.

¹² Dawud kuwi anaké Isai, wong Éfrat, saka Bètléhèm tanah Yéhuda. Isai duwé anak lanang wolu, sarta nalika Saul nyekel pepréntahan, Isai wis tuwa banget.

¹³ Anaké Isai sing gedhé-gedhé telu wis maju ing peprangan mèlu Saul. Sing mbarep jenengé Éliab, sing nomer loro

jenengé Abinadab, lan sing nomer telu Syama.

¹⁴ Dawud kuwi anaké sing ragil. Nalika kakangné telu sing gedhé-gedhé padha maju perang mèlu Saul,

¹⁵ saben-saben Dawud lunga saka panggonané Saul lan mulih menyang ing Bètéléhèm angon wedhusé bapakné.

¹⁶ Patang puluh dina lawasé, saben éruk lan soré, Goliat nyedhaki barisané wong Israèl karo nantang perang.

¹⁷ Ing sawijining dina Isai kandha karo Dawud, "Njupuka emping gandum sepuluh kilogram lan roti sepuluh iji, gawanen menyang ing panggonané kakang-kakangmu ing kémahé para prejurit.

¹⁸ Iya nggawaa kèju sepuluh iji aturna marang sénapatining prejurit. Takona kepriyé kaanané kakang-kakangmu; lan nggawaa bukti kanggo aku, yèn kowé wis ketemu kanthi slamet.

¹⁹ Kakangmu padha ana ing tanah ngaré Éla bebarengan karo Saul, sarta wong-wong Israèl, lagi padha perang nglawan wong Filistin."

²⁰ Ésuké, isih éruk, Dawud wis tangi, tata-tata, wedhusé padha dititipaké

marang pangon; njupuk gawané banjur mangkat, kaya sing dipréntahaké déning bapakné. Nalika tekan ing kémah, wong Israèl pinuju mangkat menyang peprangan karo surak-surak.

²¹ Prejurit Filistin lan Israèl wis padha adhep-adhepan tata-tata arep perang.

²² Dawud banjur nitipaké gawané mau marang sing jaga praboting prejurit, banjur mlayu menyang peprangan prelu nemoni kakang-kakangné.

²³ Nanging nalika padha guneman, Goliat maju lan nantang wong Israèl, kaya sing uwis-uwis. Dawud krungu sesumbaré mau.

²⁴ Bareng wong Israèl padha weruh Goliat, banjur mlayu merga saka wediné.

²⁵ "Delengen!" tembungé siji karo sijiné. "Rungokna penantangé; Saul raja kita wis janji, sapa waé sing bisa matèni Goliat, bakal olèh ganjaran gedhé. Bakal didhaupaké karo putrané putri. Lan kulawargané bapakné bakal ora susah mbayar pajeg."

²⁶ Dawud banjur kandha, "Wani temen wong Filistin kapir kuwi! Wani-waniné nantang prejurité Gusti Allah kang gesang." Dawud banjur takon karo

salah sawijining prejurit, "Tiyang ingkang saged mejahi tiyang Filistin lan saged mangsulaken drajatipun Israèl ganjaranipun menapa?"

²⁷ Prejurit kuwi ngandhakaké apa sing wis dijanjèkaké déning sang raja.

²⁸ Éliab, kakangné Dawud sing mbarep, krungu Dawud omong-omong karo para prejurit, nepsu karo adhiné lan ngucap, "Yagéné kowé mréné? Sapa sing kokkon ngopèni wedhusmu ing ara-ara? Aku ngerti yèn kowé kumenthus; tekamu ing kéné mung arep nonton wong perang?"

²⁹ Wangsulané Dawud, "Salahku apa ta? Aku rak mung takon."

³⁰ Dawud banjur nemoni prejurit-prejurit liyané, lan wangsulané iya padha waé.

³¹ Nanging wong-wong sing padha krungu kandhané Dawud, padha ngaturaké marang Saul, mulané Dawud ditimbali supaya sowan.

³² Aturé Dawud marang Saul, "Gusti, kita mboten prelu ajrih kaliyan tiyang Filistin menika! Kula badhé majeng perang tandhing."

³³ "Aja," wangsulané Saul. "Kepriyé enggonmu arep perang tandhing? Kowé

isih bocah, mangka dhèwèké wis kulina perang wiwit cilik mula."

³⁴ Nanging Dawud matur, "Gusti, kula sampun kulina angèn méndanipun bapak kula; menawi wonten singa utawi bruwang ingkang dhateng sarta ndekep cempé kula,

³⁵ kéwan galak wau kula oyak lan kula lawan, cempénipun kula rebat. Menawi singa utawi bruwangipun nyerang kula, kula cepeng gulunipun, lajeng kula gebagi ngantos pejah.

³⁶ Kula sampun naté mejahi singa kaliyan bruwang. Tiyang Filistin kapir menika sami, inggih kados mekaten menika, mergi piyambakipun sampun wani nantang prejuritipun Allah ingkang sipat gesang.

³⁷ Gusti Allah sampun milujengaken kula saking cakaripun singa lan bruwang, mila Gusti Allah inggih badhé milujengaken kula saking tanganipun tiyang Filistin menika." Pangucapé Saul marang Dawud, "Iya wis becik, muga-muga Gusti Allah nunggil karo kowé."

³⁸ Saul banjur maringaké sandhangané perang lan klambi wesi marang Dawud

sarta banjur dienggo. Saul ngetrapaké topi tembaga ing sirahé Dawud.

³⁹Wusanané Dawud nyengkelit pedhangé Saul ing klambiné wesi mau sarta nyoba mlaku, nanging ora bisa, sebab durung kulina nganggo sandhangan perang. "Kula mboten saged mlampah nganggé sandhangan menika," aturé marang Saul. "Kula dèrèng kulina nganggé."

⁴⁰Penganggo perang mau banjur diuculi kabèh. Dawud banjur njupuk tekené, lan milih watu lima sing klimis saka kali, banjur dilebokaké ing kanthongé. Karo nyangking bandhilé, Dawud mapagaké Goliat.

⁴¹Ora antara suwé Goliat nyedhaki Dawud, déné sing nggawa tamèngé mlaku ana ing ngarepé.

⁴²Bareng Goliat weruh lan maspadakaké Dawud, banjur nggeguyu merga bocahé isih enom lan nggantheng.

⁴³Pangucapé Goliat marang Dawud, "Kanggo apa teken kuwi? Apa kokkira aku iki asu?" Dawud banjur diipat-ipati demi para déwané.

⁴⁴Karo menèh dhèwèké kandha sora marang Dawud, "Ayo, majua! Awakmu

arep dakpakakaké manuk lan kéwan galak."

⁴⁵Nanging Dawud mangsuli,
"Enggonmu mapagaké aku nganggo pedhang, tumbak lan lembing, nanging enggonku mapagaké kowé atas asmané Gusti Allah Kang Mahakwasa, iya Allahé prejurit Israèl sing kokrèmèhaké kuwi.

⁴⁶Ing dina iki uga Gusti Allah bakal masrahaké kowé marang aku. Kowé bakal dakkalahaké lan bakal daktugel gulumu. Gembungmu lan bangkéné para prejurit Filistin bakal dakpakakaké manuk lan kéwan galak, supaya dimangsa. Karebèn wong sadonya padha ngerti yèn bangsa Israèl nduwèni Allah sing padha daksembah.

⁴⁷Lan wong kabèh bakal padha weruh, yèn Gusti Allah ora mbutuhaké pedhang utawa tumbak kanggo nylametaké umat kagungané. Panjenengané sing menang ing peprangan iki sarta Panjenengané sing bakal masrahaké kowé ing tanganku."

⁴⁸Goliat maju menèh nyedhaki Dawud; Dawud banjur cepet-cepet mlayu mapagaké lakuné.

⁴⁹ Dawud banjur ngrogoh kanthongé njupuk watu siji kabandhilaké marang Goliat. Watu mau ngenani bathuké Goliat nganti pecah, sarta ambruk krungkeb ing lemah.

⁵⁰ Dawud mlayoni Goliat, banjur njupuk pedhangé diwetokaké saka rangkané kanggo nugel guluné wong Filistin mau. Dadiné Dawud ngalahaké lan matèni Goliat, mung srana bandhil lan watu waé. Bareng wong-wong Filistin padha weruh yèn pemimpiné wis mati, banjur padha keplayu.

⁵¹ (17:50)

⁵² Wong-wong Israèl lan Yéhuda padha surak-surak sarta mburu wong-wong Filistin wiwit saka Saaraim nganti tekan Gat lan gapurané Ékron. Wong-wong Filistin sing padha tatu pating blasah ing sauruting dalan.

⁵³ Sawisé kuwi wong Israèl padha bali saka enggoné mburu wong Filistin, banjur ngrampas isining kémahé.

⁵⁴ Dawud njupuk sirahé Goliat, sarta digawa menyang Yérusalèm, nanging gegamané Goliat disimpen ing kémahé dhéwé.

⁵⁵ Nalika Saul weruh Dawud mapagaké Goliat, takon marang Abnèr, sénapatining prejurit, "Abnèr! Kuwi anaké sapa?" "Kula mboten sumerep, Gusti," wangsulané Abnèr.

⁵⁶ Préntahé Saul, "Lungaa lan prekara kuwi takokna."

⁵⁷ Bareng Dawud wis bali menyang kémahé, sawisé matèni Goliat, dhèwèké disowanaké Saul déning Abnèr. Dawud isih nyangking sirahé Goliat mau.

⁵⁸ Dawud banjur ditakoni déning Saul, "Nggèr, kowé kuwi anaké sapa?" Aturé Dawud, "Kula menika anakipun Isai, tiyang ing Bètléhèm."

18¹ Sawisé Saul lan Dawud rampung enggoné omong-omongan, Dawud diangkat dadi pegawéné Saul lan wiwit ing dina kuwi, ora olèh mulih menyang omahé wong tuwané. Yonatan, putrané Saul, wis krungu enggoné padha omong-omongan mau, lan kepranan karo Dawud, sarta enggoné nresnani kaya marang awaké dhéwé.

² (18:1)

³ Mulané Yonatan banjur sumpah bakal dadi kancané Dawud ing selawasé.

⁴Yonatan mbukak jubahé sing dienggo, banjur diwènèhaké Dawud, mengkono uga sandhangané perang, pedhangé, gendhéwané lan sabuké.

⁵Dawud maju perang lan tansah unggul menyanga ngendi waé enggoné kautus déning Saul. Mulané banjur diangkat dadi sénapati déning Saul. Déné Dawud ditresnani déning para prejurité kabèh sarta déning para kawulané Saul.

⁶Sawisé ngalahaké Goliat, wong Filistin, Dawud bali bebarengan karo para prejurit mlebu kutha. Para wong wadon padha metu saka kutha-kutha ing Israèl methukaké Raja Saul. Wong-wong mau padha menyanyi lan jejogèdan karo nabuh trebang lan clempung.

⁷Karo bungah-bungah wong-wong wadon padha menyanyi mengkéné, "Saul wis matèni mungsuh éwon, nanging Dawud puluhan éwon."

⁸Krungu mengkono mau Saul nepsu banget. Tembungé, "Dawud kokdiarani wis matèni puluhan éwon, mangka aku mung éwon waé. Sedhéla menèh dhèwèké mesthi didadèkaké raja déning wong-wong kuwi."

⁹ Wiwit nalika dina kuwi Saul sengit marang Dawud.

¹⁰ Ésuké Saul ana ing kamaré lagi nyekel tumbak, déné Dawud lagi main clempung kaya adaté. Dumadakan Saul ditekani roh ala sing diutus déning Gusti Allah, nganti ngamuk kaya wong édan.

¹¹ "Dawud, daktancebné ing témbok!" gagasané, banjur nlorongaké tumbaké nganti ping pindho ngancam Dawud. Nanging Dawud tansah bisa éndha.

¹² Saul weruh yèn Dawud tinunggil ing Allah, mangka dhèwèké dhéwé tinar. Mulané dhèwèké dadi wedi karo Dawud.

¹³ Saul banjur nglungakaké Dawud saka kraton, lan didadèkaké penggedhéné prejurit sèwu. Srana mengkono saben ana peprangan Dawud mimpin prejurité.

¹⁴ Enggoné nindakaké kuwajibané tansah kasil, sebab tinunggil ing Allah.

¹⁵ Bareng Saul weruh yèn Dawud tansah begja, Saul saya wedi marang Dawud.

¹⁶ Nanging bangsa Israèl lan Yéhuda kabèh padha tresna, sebab Dawud dadi penggedhé sing akèh jasané.

¹⁷ Saul ngrancang supaya Dawud dipatèni déning wong Filistin ing

sajroning peprangan, dadi dudu dhèwèké dhéwé sing matèni. Ing sawijining dina Saul kandha karo Dawud, "Mérab anakku wadon sing mbarep bakal dakwènèhaké kowé, angger kowé gelem perang kagem Gusti Allah."

¹⁸ Wangsulané Dawud, "Kula menika sinten, saha brayatipun bapak kula ing Israèl menika aosipun menapa, ngantos kula dados mantunipun Raja?"

¹⁹ Nanging, bareng wis tekan wektuné, Mérab sing arep dijodhokaké karo Dawud mau jebul dingingkahaké karo Adrièl saka Méhola.

²⁰ Nanging Mikhal, putrané Saul liyané, tresna karo Dawud. Bareng Saul krungu bab kuwi, banjur seneng banget.

²¹ Pangunandikané, "Mikhal bakal daktawakaké Dawud, supaya Dawud kena ing bebaya lan dipatèni déning wong Filistin." Dadi Saul ngucap marang Dawud sing ping pindhoné, "Saiki kowé kena dadi mantuku."

²² Saul banjur kongkonan punggawané supaya padha omong karo Dawud kanthi dhedhemitan, mengkéné, "Sang Prabu tresna dhateng sampéyan, mekaten ugi para punggawa sedaya. Dados samenika

sampun wekdalipun kanggé sampéyan krama kaliyan putranipun."

²³ Nanging nalika wong-wong mau padha mrayogakaké mengkono marang Dawud, Dawud mangsuli, "Menapa sampéyan kinten gampil dados mantunipun raja? Kula rak tiyang mlarat saha asor."

²⁴ Wangsulané Dawud mau padha diaturaké marang Saul,

²⁵ lan Saul kongkonan wong-wong mau kandha marang Dawud, mengkéné, "Ingkang dipun kersakaken Sang Raja minangka mas kawin namung ikutipun tiyang Filistin satus, minangka pemales tumrap mengsahipun Sang Prabu." (Yaiki rancangané Saul kanggo ngulungaké Dawud marang tangané wong Filistin.)

²⁶ Para punggawané Saul padha nerusaké welingan mau marang Dawud; déné Dawud nyaguhi dadi mantuné raja. Mulané sadurungé tutug wektuné, dhèwèké karo prejurité mangkat menyang wilayah Filistin, matèni wong Filistin rong atus. Ikaté wong-wong mau padha dijupuki lan diaturaké marang Saul cacahé genep. Sawisé kuwi Saul banjur ningkahaké Mikhal karo Dawud.

²⁷ (18:26)

²⁸ Mengkono mau Saul enggoné weruh kanthi cetha, yèn Dawud tinunggil ing Allah lan uga ditresnani déning Mikhal anaké wadon.

²⁹ Mulané Saul saya wedi karo Dawud lan selawasé gething karo Dawud.

³⁰ Saben-saben prejurit Filistin nglurug perang, Dawud enggoné numpes wong-wong Filistin luwih akèh tinimbang para penggedhéné Saul liyané. Mulané jenengé Dawud saya kondhang.

19 ¹ Saul kandha karo Yonatan, anaké, sarta marang sakèhing punggawané, yèn dhèwèké arep matèni Dawud. Nanging Yonatan tresna banget, ² mulané banjur kandha karo Dawud, "Bapak kula ngangkah mejahi sampéyan; dados kula aturi ngatos-atos! Mbénjing-énjing sampéyan ndhelik, lan kula aturi tetep ing ngriku.

³ Kula badhé késah dhateng ara-ara saha ngadeg ing sisihipun bapak kula celak nggèn sampéyan ndhelik wau. Kula badhé matur dhateng bapak prekawis sampéyan; déné putusanipun badhé kula wartosaken dhateng sampéyan."

⁴Yonatan banjur ngaturaké kabecikané Dawud marang Saul, aturé, "Bapak, bapak sampun ngantos damel cilaka dhateng abdi panjenengan Dawud. Mergi piyambakipun mboten damel kalepatan dhateng bapak; malah kosokwangsulipun, piyambakipun sampun damel kasaénan kagem bapak.

⁵Piyambakipun sampun toh nyawa nalika mejahi Goliat, lan Gusti Allah sampun maringi kemenangan ageng dhateng bangsa Israèl lantaran piyambakipun. Bapak mirsani piyambak kedadosan menika, lan nalika semanten bapak bingah. Dados, menapa sebabipun bapak samenika badhé damel cilakanipun tiyang ingkang mboten gadhah kalepatan srana badhé mejahi Dawud tanpa sebab?"

⁶Saul banjur nggugu aturé Yonatan, lan banjur sumpah atas asmané Allah, yèn Dawud ora bakal dipatèni.

⁷Sawisé kuwi Yonatan ngundang Dawud lan nyritakaké apa sing digunem mau. Sabanjuré Dawud disowanaké marang Sang Prabu Saul, lan ngawula Sang Prabu menèh, kaya wingi-wingi.

⁸ Banjur ana peprangan menèh karo wong Filistin. Dawud nglawan lan ngalahaké wong-wong mau, nganti padha keplayu.

⁹ Ing sawijining dina Saul linggih ing omahé karo nyekel tumbak, déné Dawud ngunèkaké clempungé. Dumadakan Saul ditekani roh reged menèh sing diutus déning Gusti Allah.

¹⁰ Saul banjur ngangkah nunjemaké Dawud ing témbok nganggo tumbaké. Nanging Dawud éndha, nganti tumbaké nancep ing témbok. Murih slameté Dawud banjur lolos saka kraton.

¹¹ Ing bengi kuwi uga Saul kongkonan wong sawetara menyang omahé Dawud, prelu ngawasi Dawud lan ésuké supaya dipatèni. Nanging Mikhal, bojoné, matur marang Dawud, "Menawi ing dalu menika panjenengan mboten mlajeng, mbénjing-énjing mesthi dipun pejahi."

¹² Mikhal banjur ngréwangi ngudhunaké Dawud liwat jendhéla, sarta Dawud banjur mlayu nganti bisa lolos.

¹³ Sawisé kuwi Mikhal banjur njupuk reca déwaning balé omah disèlèhaké ing tempat tiduré Dawud. Ing panggonan

sirah didokoki bantal saka wulu wedhus bérok, nuli ditutupi kemul.

¹⁴ Bareng utusané Saul padha teka arep nyekel Dawud, Mikhal kandha, "Dawud lagi lara."

¹⁵ Saul nuli utusan menèh niliki Dawud, préntahé, "Gawanen mréné satempat-tiduré, arep dakpatèni."

¹⁶ Utusan mau banjur mlebu ing kamar lan nyatané mung reca sing nggléthak ing tempat tidur karo bantal wulu wedhus bérok ing panggonan sirahé.

¹⁷ Saul takon marang Mikhal, "Yagéne aku kokapusi mengkéné iki? Mungsuisku wis koktulungi oncat saka kéné!" Wangsulane Mikhal, "Menawi kula mboten purun mbantu enggènipun lolos kula badhé dipun pejahi."

¹⁸ Sawisé Dawud bisa lolos, banjur lunga menyang omahé Samuèl ing Rama, ngaturaké kabèh sing ditindakaké Saul marang dhèwèké. Samuèl lan Dawud banjur bebarengan lunga menyang Nayot sarta manggon ing kana.

¹⁹ Nanging Saul dikabari yèn Dawud ana ing Nayot cedhak Rama.

²⁰ Mulané Saul banjur ngirimaké utusan sawetara prelu nyekel Dawud. Nanging

wong-wong mau weruh ana kumpulané para nabi sing lagi jejogèdan sarta bengok-bengok bebarengan, dipimpin déning Samuèl. Para utusané Saul banjur dikwasani déning Rohé Allah nganti iya padha jejogèdan lan bengok-bengok.

²¹ Bareng kabar mau tekan Saul, banjur ngirim utusan liyané, nanging iku iya padha jejogèdan lan bengok-bengok. Kaping teluné Saul ngirim utusan menèh lan iya padha tumindak mengkono.

²² Mulané Saul mangkat dhéwé menyang Rama. Nalika tekan ing sumur gedhé ing Sékhu, nuli takon panggonané Samuèl lan Dawud, lan diwangsuli menawa ana ing Nayot.

²³ Dadi terus mrana, nanging uga dikwasani déning Rohé Allah, nganti jejogèdan lan bengok-bengok ing sauruting dalan menyang Nayot mau.

²⁴ Sawisé tekan kana, banjur nguculi sandhangané lan jejogèdan sarta bengok-bengok ing ngarepé Samuèl, lan ambruk ing lemah tanpa sandhangan sedina sewengi. (Yakuwi wiwitané tetembungan sing uniné, "Apa Saul iya dadi nabi?")

20¹ Dawud banjur mlayu saka Nayot, lunga nemoni Yonatan lan takon, "Kalepatan kula menapa? Pendamel awon menapa ingkang sampun kula lampahi? Saha dosa kula menapa dhateng bapak sampéyan, ngantos badhé mejahi kula?"

² Yonatan mangsuli, "Sampun criyos mekaten! Atas asmanipun Gusti Allah, sampéyan mboten badhé dipun pejahi. Bapak kula tansah nyriyosi kula sedaya rancanganipun, inggih ingkang wigatos, menapa déné ingkang mboten. Dados mokal bapak nyidhem bab menika dhateng kula. Milanipun, menapa ingkang sampéyan criyosaken menika mboten leres!"

³ Wangsulané Dawud, "Bapak sampéyan mangertos saèstu, menawi sampéyan tresna dhateng kula. Dados temtunipun mboten badhé ngandikakaken prekawis menika dhateng sampéyan, supados sampéyan mboten sisah. Kadospundi kémawon, atas asmanipun Gusti Allah ingkang sipat gesang, menapa ingkang kula criyosaken menika leres; nyawa kula wonten ing pucuking rambut!"

⁴ Pangucapé Yonatan, "Menapa kémawon ingkang sampéyan kersakaken badhé kula lampahi."

⁵ Wangsulané Dawud, "Mbénjing-énjing badhé wonten Pésta Wulan Énggal, lan kedahipun kula nedha sesarengan kaliyan Saul. Nanging menawi sampéyan setuju, kula mboten badhé késah, kula badhé ndhelik ing ara-ara ngantos mbénjing embèn dalu.

⁶ Menawi bapak sampéyan ndangu menapa sebabipun kula mboten dhateng, sampéyan aturaken kémawon bilih kula sampun nyuwun pamit dhateng sampéyan prelu énggal-énggal mantuk dhateng Bètléhèm, mergi ing ngrika dipun wontenaken kurban taunan kanggé brayat kula sedaya.

⁷ Menawi Sang Prabu ngandika, 'Iya becik,' kula badhé wilujeng. Nanging menawi dados duka, sampéyan badhé sumerep bilih panjenenganipun sampun damel putusan, badhé damel cilaka kula.

⁸ Kula nyuwun pitulung sampéyan, mergi kita sampun prejanji ing ngarsanipun Allah. Éwadéné, menawi kula gadhah kalepatan, kula sampéyan pejahana, nanging sampun ngantos

sampéyan pasrahaken dhateng bapak sampéyan."

⁹Wangsulané Yonatan, "Sampun kuwatos! Menawi kula mangertos bilih bapak kula kagungan tékad damel cilaka sampéyan, sampéyan temtu kula kabari!"

¹⁰Dawud nuli takon, "Sinten ingkang badhé ngabari kula, saupami bapak sampéyan anggènipun mangsuli kanthi duka?"

¹¹"Mangga sami késah dhateng ara-ara," tembungé Yonatan. Banjur padha lunga bebarengan menyang ara-ara.

¹²Yonatan banjur kandha karo Dawud, "Mugi-mugi Gusti Allah, inggih Allahipun bangsa Israèl, dados seksi kita! Mbénjing-énjing utawi mbénjing embèn kinten-kinten kados wekdal menika, kula angka badhé nyumerepi menapa ingkang dipun penggalih bapak kula. Menawi penganggepipun dhateng sampéyan saé, kula badhé ngabari sampéyan.

¹³Menawi niyatipun awon, inggih mesthi badhé kula kabari, supados sampéyan saged oncat. Gusti Allah mejahana kula, menawi prekawis menika

mboten kula tindakaken. Mugi-mugi Gusti Allah nunggil kaliyan sampéyan kados nalika nunggil kaliyan bapak kula rumiyin!

¹⁴ Sarta menawi kula taksih gesang, sampéyan ugemi prejanjian kita ing ngarsanipun Allah menika, saha kula aturi pitados dhateng kula. Nanging menawi kula sampun mboten wonten,

¹⁵ sampun ngantos pedhot kasetyan sampéyan dhateng anak-turun kula ing selaminipun. Saha menawi Gusti Allah numpes sedaya mengsah kita,

¹⁶ sampun ngantos prejanjian kita kekalih menika pedhot. Menawi ngantos pedhot, Gusti Allah badhé ngukum sampéyan."

¹⁷ Ping pindho Yonatan olèhé njaluk supaya Dawud nresnani dhèwèké, sebab dhèwèké banget enggoné nresnani Dawud.

¹⁸ Yonatan banjur kandha karo Dawud, "Mbénjing-énjing Pésta Wulan Énggal. Mesthi badhé kasumerepan, bilih sampéyan mboten wonten, sebab panggènan sampéyan kosong;

¹⁹ menapa malih mbénjing embèn. Milanipun mangga sampéyan késah

dhateng pandhelikan sampéyan rumiyin menika, sarta manggèn ing sawingking tumpukan séla.

²⁰ Mbénjing embèn kula badhé nglepasaken panah tiga ngener séla menika, kados wonten ingkang kula panah.

²¹ Kula lajeng badhé kèngkènan abdi kula mendheti panah-panah menika, sarta menawi kula criyos dhateng piyambakipun, 'Hé, panah kuwi cedhak kéné, jupukana,' menika tegesipun sampéyan wilujeng lan kénging medal. Kula sumpah ing asmanipun Gusti Allah ingkang sipat gesang, bilih sampéyan mboten wonten ing salebeting bebaya menapa kémawon.

²² Nanging menawi kula criyos dhateng abdi kula, 'Hé, panah kuwi luwih adoh ing kana,' menika tegesipun Gusti Allah ndawuhi sampéyan késah, dados kula aturi késah.

²³ Mugi Gusti Allah njagi supados kita kekalih ngugemi prejanjian kita ing selaminipun!"

²⁴ Dawud banjur ndhelik ing ara-ara. Ing Pésta Sasi Anyar, Raja Saul rawuh ing pésta mau.

²⁵ Kaya adat saben lenggahé Raja Saul cedhak témbok; Yonatan linggih ana ing ngarepé, Abnèr ing sandhingé sang raja, nanging kursiné Dawud tetep kosong.

²⁶ Saul ing dina kuwi ora omong-omong apa-apa, gagasané, "Bisa uga dhèwèké lagi najis, merga nindakaké prekara sing ora suci manut agamané."

²⁷ Ing dina candhaké, yaiku dina kapindho, kursiné Dawud isih kosong, Saul banjur takon karo Yonatan, "Yagéné dhèk wingi lan ing dina iki Dawud ora teka ing pésta?"

²⁸ Aturé Yonatan, "Piyambakipun sampun nyuwun pamit dhateng kula prelu késah dhateng Bètléhèm.

²⁹ Tembungipun, 'Mugi sampéyan lilani kula késah, mergi brayat kula sami ngawontenaken pésta kurban taunan ing Bètléhèm, saha kula dipun purih ndhatengi. Milanipun, mugi kepareng kula késah manggihi sedhèrèk-sedhèrèk kula.' Inggih menika sebabipun piyambakipun mboten tumut péstanipun bapak."

³⁰ Krungu mengkono mau Saul dadi nepsu banget marang Yonatan, pangucapé, "Anaké sundel! Saiki aku

ngerti yèn kowé ngréwangi Dawud lan gawé isinmu dhéwé sarta isiné ibumu!

³¹ Apa kowé ora krasa yèn Dawud isih urip, kowé ora bakal dadi raja ing negara iki? Saiki lungaa lan Dawud susulen, sebab dhèwèké kudu mati!"

³² Aturé Yonatan, "Menapa sebabipun piyambakipun kedah pejah? Dosanipun menapa?"

³³ Krungu mengkono Saul banjur nlorongaké tumbaké marang Yonatan, arep dipatèni. Dadi Yonatan banjur ngerti, yèn bapakné pancèn duwé niat arep matèni Dawud.

³⁴ Kanthi nepsu banget Yonatan lunga saka méja bujana lan ing Pésta Sasi Anyar dina kapindho mau ora mangan apa-apa. Yonatan prihatin banget mikiraké Dawud, sing wis dirèmèhaké déning Saul, bapakné.

³⁵ Ésuké Yonatan lunga menyang ara-ara kaya sing wis padha dirancang. Dhèwèké ngejak bocah lanang,

³⁶ banjur dikandhani, "Panah sing bakal daklepasaké iki jupuken!" Nalika bocah mau mlayu, Yonatan nglepasaké panahé.

³⁷ Bareng bocahé tekan ing panggonané panah mau, Yonatan mbengoki, "Hé, panahé luwih adoh ing kana!

³⁸ Cepet sethithik, aja ngalamun!" Bocah mau njupuk panahé, banjur bali menyang panggonané Yonatan.

³⁹ Dhèwèké babar-pisan ora ngerti karepé tembung-tembungé Yonatan mau, mung Yonatan lan Dawud sing ngerti.

⁴⁰ Yonatan mènèhaké panahé marang bocah mau, sarta banjur dikon bali menyang kutha.

⁴¹ Sawisé bocah mau lunga, Dawud metu saka samburiné tumpukan watu, banjur sujud ping telu. Dawud lan Yonatan padha rangkulan karo nangis. Susahé Dawud luwih gedhé tinimbang susahé Yonatan.

⁴² Wusanané Yonatan kandha karo Dawud, "Mugi Gusti Allah nunggil kaliyan sampéyan. Gusti Allah mugi njagi supados kita lan turun kita, tansah ngugemi janji kita kekalih ing ngarsanipun Allah." Sawisé kuwi Dawud banjur lunga, lan Yonatan bali menyang kutha.

21 ¹ Dawud banjur lunga menyang panggonané Imam Akhimèlèkh ing Nob. Kanthi kagèt banget Akhimèlèkh methukaké Dawud lan matur, "Menapa sebabipun panjenengan rawuh ing ngriki tanpa abdi?"

² Wangsulané Dawud, "Kula dipun paringi tugas déning sang prabu sarta mboten kénging nyanjangaken dhateng sinten kémawon. Milanipun prejurit kula, kula purih methuk ing setunggaling panggènan.

³ Nyuwun pangapunten, menapa bapak gadhah tetedhan? Mugi kula dipun paringi roti gangsal utawi menapa kémawon ingkang wonten ing ngriki."

⁴ Aturé imam mau, "Kula mboten gadhah roti limrah, wontenipun namung roti saosan. Panjenengan kénging mundhut, angger prejurit panjenengan ing wekdal-wekdal menika mboten kempal kaliyan tiyang èstri."

⁵ Wangsulané Dawud, "Temtu kémawon tiyang-tiyang menika mboten nindakaken mekaten. Menawi kula ngayahi pedamelan, prejurit kula tansah njagi supados suci manut prenataling agami. Menika menawi

tugas limrah; langkung-langkung tugas kados samangké menika."

⁶Imam mau banjur ngaturaké roti saosan marang Dawud, sebab sing ana iya mung roti kuwi, dijupuk saka mesbèh, arep diganti sing anyar.

⁷(Kebeneran, Doèg saka Édom, pengareping para pangoné Saul ing dina kuwi ana ing kono, ngayahi kuwajibaning agama.)

⁸Dawud banjur takon marang Akhimèlèkh, "Menapa bapak nyimpen tumbak utawi pedhang ingkang kénging kula ginakaken? Enggèn kula mangkat ngayahi dhawhipun sang prabu kesesa, ngantos mboten kober mendhet pedhang utawi dedamel sanèsipun."

⁹Aturé Akhimèlèkh, "Kula nyimpen pedhangipun Goliat, tiyang Filistin ingkang panjenengan pejahi ing tanah ngaré Éla menika. Pedhang menika wonten ing wingkingipun Éfod, dipun bungkus lawon. Menawi panjenengan kersa kula aturi mendhet, sebab namung menika ingkang wonten ing ngriki." Tembungé Dawud, "Ing sanegari pedhang menika mboten wonten ingkang

nyamèni, mugi kaparingna dhateng kula!"

¹⁰Ing dina kuwi uga, Dawud oncat saka Saul, ngungsi tekan wilayahé Akhis, raja ing Gat.

¹¹Akhis diaturi kabar déning para pegawéné, "Menika rak Raja Dawud, ingkang kala semanten tiyang-tiyang èstri sami jejogèdan kaliyan ngidung ingkang ungelipun, 'Saul enggoné matèni mungsuh éwon, nanging Dawud puluhan éwon.'"

¹²Tetembungan mengkono mau ngganggu pikirané Dawud, lan banjur dadi wedi banget karo Raja Akhis.

¹³Mulané, ing ngarepaning para punggawa, Dawud ngowahi tindak-tanduké. Nalika para punggawa nyoba arep nyekel, Dawud éthok-éthok kaya wong édan, nggrauti gapuraning kutha lan ndlèwèraké iléré ing jénggoté.

¹⁴Akhis banjur kandha karo para punggawané, "Apa kowé padha ora ngerti, yèn wong kuwi édan? Yagéne kokgawa mréné?"

¹⁵Apa kowé isih kekurangan wong, nganti ana wong édan kokgawa nyang omahku?"

22 ¹ Dawud banjur lunga saka kutha Gat sarta ndhelik ing guwa cedhak kutha Adulam. Nalika sedulur-seduluré lan kabèh kulawargané padha krungu yèn Dawud ana ing kono, banjur padha marani mrono.

² Mengkono uga wong-wong sing padha ditindhes sarta duwé utang mangka atiné ora seneng, padha kumpul karo Dawud, lan Dawud sing dadi pemimpiné. Sing mèlu Dawud kabèh kira-kira ana wong patang atus.

³ Saka guwa kono Dawud lunga menyang Mizpa tanah Moab sarta matur marang raja ing Moab, "Mugi kepareng bapa-biyung kula ndhèrèk panjenengan, ngantos kula ngertos menapa ingkang dipun kersakaken Allah tumrap kula."

⁴ Wong tuwané banjur ndhèrèk raja ing tanah Moab. Déné Dawud ndhelik ing guwa.

⁵ Ing sawijining dina ana nabi sing jenengé Gad sowan Dawud lan matur, "Sampun ta tetep wonten ing guwa menika, kula aturi énggal-énggal bidhal dhateng tanah Yéhuda." Dawud banjur lunga sarta mlebu ing alas Kèrèt.

⁶Ing sawijining dina Saul lagi linggih ana ing sangisoring wit tamariska ing sandhuwuring gunung ing Gibéa. Saul nyekel tumbak, déné para pengareping prejurit padha ngadeg ing sandhingé. Nalika Saul krungu yèn Dawud lan para prejurité wis kaweruhan papané,

⁷banjur ngucap marang para pengarep mau, "Rungokna, hé wong-wong Bènyamin! Apa Dawud bakal mènèhi tegalan lan kebon anggur? Apa kowé bakal padha diangkat dadi pengareping prejurit?"

⁸Nganti kowé kabèh padha sekuthon nglawan aku sarta ora ana wong siji waé sing mènèhi weruh marang aku, malah anakku dhéwé iya wis mihak si Dawud kuwi. Ora ana siji waé sing nguwatiraké aku utawa mènèhi weruh marang aku yèn Dawud, punggawaku dhéwé, ing wektu iku tansah golèk wektu sing becik kanggo matèni aku, lan anakku Yonatan ngrujuki?"

⁹Doèg, pengareping pangoné Saul uga ana ing kono awor karo para pengareping prejurit, banjur matur, "Kula sampun sumerep, bilih Dawud

dhateng griyanipun Akhimèlèkh, anakipun Ahitub, ing Nob.

¹⁰ Akhimèlèkh nyuwun pitedah dhateng Allah menapa ingkang kedah dipun lampahi Dawud. Kejawi menika Dawud dipun sangoni tetedhan saha pedhangipun Goliat, tiyang Filistin menika."

¹¹ Raja Saul banjur préntah ngundang Imam Akhimèlèkh lan para seduluré kabèh sing dadi imam ing Nob; lan banjur padha sowan sang prabu.

¹² Tembungé Saul marang Akhimèlèkh "Rungokna, anaké Ahitub!" Wangsulané, "Inggih, sang prabu."

¹³ Pitakoné Saul marang wong-wong mau, "Yagéné kowé rujuk karo Dawud nglawan aku? Yagéné dhèwèké koksangoni roti lan kokwènèhi pedhang sarta koksuwunaké pituduh saka Gusti Allah? Dawud saiki lagi nglawan aku sarta golèk wektu kanggo matèni aku."

¹⁴ Akhimèlèkh banjur matur, "Dawud menika sénapatining prejurit panjenengan ingkang setya piyambak. Piyambakipun putra mantu panjenengan, pimpinaning prejurit panjenengan piyambak, saha dipun urmati sanget

déning sedaya tiyang wonten ing salebeting kraton panjenengan.

¹⁵Kula inggih sampun nyuwun pitedah dhateng Gusti Allah kanggé piyambakipun, lan mboten saweg sepisan menika kula nindakaken prekawis menika. Bab sarujuk nglawan panjenengan, sampun ngantos kula saha sedhèrèk kula salah setunggal dipun wastani mekaten. Kula mboten ngertos menapa-menapa prekawis menika!"

¹⁶Nanging pangucapé raja, "Akhimèlèkh, kowé lan sanak sedulurmu kabèh kudu mati."

¹⁷Saul banjur préntah marang para prejurit sing ngadeg ing sacedhaké, "Ayo, para imamé Allah iki patènana, sebab wis mbantu Dawud. Wong-wong kuwi wis padha ngerti, yèn Dawud oncat, nanging padha ora gelem matur marang aku." Nanging para prejurit mau padha ora gelem tumandang matèni imam-imamé Allah.

¹⁸Mulané Saul préntah marang Doèg, "Ayo, kowé waé sing matèni wong-wong kuwi!" Doèg banjur maju lan matèni imam-imam mau. Sedina kuwi dhèwèké matèni wong wolung puluh lima, yakuwi

para imam sing nduwèni hak nggawa éfod.

¹⁹ Saul iya préntah, supaya kabèh wong ing Nob padha dipatèni. Wong lanang, wadon, bocah-bocah lan bayi, uga sapi, kuldi lan wedhus gèmbèl kabèh kudu dirampas.

²⁰ Mung Abyatar, anaké Akhimèlèkh bisa lolos. Dhèwèké mlayu menyang panggonané Dawud,

²¹ banjur ngabari yèn Saul wis matèni para imamé Allah.

²² Tembungé Dawud marang Abyatar, "Ing dina kuwi aku weruh Doèg. Aku ngerti yèn dhèwèké bakal wadul marang Saul. Dadi aku sing tanggung jawab patiné sanak sedulurmu kabèh.

²³ Mèlua aku lan aja wedi. Saul kepéngin matèni kowé, lan iya kepéngin matèni aku. Dadi kowé ana ing kéné mesthi slamet."

23 ¹ Ing sawijining dina Dawud dikabari, yèn wong Filistin nyerang kutha Kéhila lan ngrampas gandum sing lagi dienèni.

² Dawud banjur matur marang Allah, "Menapa kawula kedah késah saha nyerang tiyang Filistin?" "Ya,"

pangandikané Allah, "wong-wong kuwi serangan sarta kutha Kéhila slametna!"

³ Nanging prejurité Dawud padha matur, "Ing ngriki, inggih ing Yéhuda, kita sampun sami giris; menapa malih menawi kita kedah nyerang prejurit Filistin ing Kéhila."

⁴ Mulané sepisan menèh Dawud nyuwun pitedah marang Allah, lan Gusti Allah ngandika, "Aja kuwatir. Kehila serangan, sebab prejurit Filistin bakal Dakpasrahaké marang kowé."

⁵ Dawud lan para prejurité banjur lunga menyang Kéhila sarta nyerang lan matèni wong Filistin akèh banget, sarta ngrampas raja-kayané. Kanthi mengkono Dawud nylametaké wong-wong ing Kéhila.

⁶ Nalika Abyatar anaké Akhimèlèkh lolos menyang panggonané Dawud, lan mèlu Dawud menyang Kéhila, dhèwèké iya nggawa éfod.

⁷ Nalika Saul dikabari yèn Dawud ana ing Kéhila, banjur mikir, "Dawud wis diparingaké Gusti Allah marang aku. Dhèwèké kekurung bebaya, sebab wis mlebu ing kutha sing ana témboké lan gapurané."

⁸ Saul banjur ngumpulaké prejurité kabèh lan nglurug menyang Kéhila, arep ngepung Dawud saprejurité kabèh.

⁹ Nanging Dawud wis krungu kabar yèn Saul nduwèni niat mau; mulané banjur kandha karo Imam Abyatar, "Éfod kuwi gawanen mréné."

¹⁰ Dawud banjur ndedonga, "Gusti, inggih Gusti Allahipun bangsa Israèl; kawula sampun mireng bilih Saul badhé dhateng Kéhila ngriki sarta badhé numpes kitha menika jalaran kawula, abdi Panjenengan.

¹¹ Menapa leres kabar ingkang kawula pireng menika? Gusti, inggih Allahipun bangsa Israèl, mugè kersaa paring pangandika dhateng kawula." Pangandikané Gusti Allah, "Iya, Saul bakal teka." Dawud banjur matur menèh, "Menapa warga kitha Kéhila badhé masrahaken kawula saha prejurit kawula dhateng Saul?" Pangandikané Gusti Allah, "Iya."

¹² (23:11)

¹³ Dawud lan para prejurité, kira-kira ana wong nem atus, énggal-énggal lunga saka Kéhila lan lunga sapanan-paran. Nalika Saul krungu yèn Dawud wis oncat

saka Kéhila, banjur mbatalaké enggoné arep nyerang.

¹⁴Dawud manggon ing guwa-guwaning pegunungan ing ara-ara Zif. Dhèwèké tansah dioyak-oyak déning Saul, nanging Gusti Allah ora masrahaké.

¹⁵Senajan mengkono Dawud tetep wedi, sebab Saul niaté arep matèni. Ing sawijining dina Dawud ana ing Horès, ing ara-ara Zif.

¹⁶Yonatan banjur nemoni Dawud ana ing kono, prelu nyantosakaké precayané Dawud yèn bakal diayomi déning Gusti Allah.

¹⁷Tembungé Yonatan marang Dawud, "Sampun ajrih, sampéyan mboten badhé kecepeng déning bapak kula. Bapak ngertos saèstu, bilih sampéyan ingkang badhé dados raja Israèl, déné kula badhé dados patih sampéyan."

¹⁸Ana ing ngarsané Allah Dawud lan Yonatan banjur nganakaké prejanjian paseduluran. Yonatan banjur mulih, déné Dawud tetep manggon ing Horès.

¹⁹Ana wong sawetara saka Zif sowan Saul ing Gibéa sarta matur, "Dawud ndhelik wonten ing wilayah kula, wonten ing guwa-guwa celak Horès, wonten ing

sangingiling punthuk Hakhila, ara-ara Yéhuda sisih Kidul.

²⁰ Kula mangertos, bilih panjenengan kepéngin sanget nyepeng piyambakipun; milanipun kula aturi mrika. Kula sami badhé sagah ngulungaken dhateng asta panjenengan."

²¹ Wangsulané Saul, "Muga-muga kowé padha diberkahi déning Allah, merga mbeciki aku!

²² Lungaa lan nyatakna menèh; tlitinen temenan, ing ngendi panggonané Dawud lan sapa sing wis meruhi dhèwèké ing kana. Aku ngerti yèn dhèwèké julig banget.

²³ Priksanen kanthi tлити guwa-guwa sing wis tau dienggo ndhelik, lan balia mréné sarta lapura aku. Aku bakal mrana bebarengan karo kowé, sarta yèn dhèwèké isih ana ing wilayah kono, mesthi bakal dakgolèki, yèn prelu wilayah Yéhuda bakal dakobrak-abrik."

²⁴ Wong-wong mau banjur padha mangkat lan bali menyang Zif ndhisiki Saul. Ing wektu kuwi Dawud lan prejurité padha ana ing ara-ara Maon, ing tanah ngaré sing sepi, ing ara-ara Yéhuda sisih Kidul.

²⁵ Saul lan para prejurité padha teka arep nggolèki Dawud, nanging ana wong sing mènèhi weruh marang Dawud, mulané Dawud banjur lunga menyang gunung watu ing pesamunan Maon sarta manggon ing kono. Sawisé Saul ngerti, banjur énggal-énggal ngoyak Dawud.

²⁶ Saul lan para prejurité padha mlaku ing sisih kéné, déné Dawud lan para prejurité ing sisih kanané gunung. Dawud énggal-énggal ngoncati Saul, sing wis wiwit padha ngepung arep nyekel dhèwèké.

²⁷ Dumadakan ana utusan sing sowan Saul sarta matur, "Mugi panjenengan kersa énggal-énggal kondur, mergi tiyang Filistin sampun sami nglawan negari kita."

²⁸ Saul banjur mandheg enggoné ngoyak Dawud, prelu nglawan wong-wong Filistin. Yakuwi sebabé panggonan kono dijenengaké "Gunung Pemisah".

²⁹ Saka ing kono Dawud lunga menyang wilayah Èn-Gedi, sarta ndhelik ing guwa.

24¹ Nalika Saul lagi waé mulih saka peprangan nglawan wong Filistin, nampa kabar yèn Dawud ana ing ara-ara Èn-Gedi.

² Saul énggal-énggal milih prejurité telung èwu sing becik dhéwé sawilayah Israèl, banjur mangkat nggolèki Dawud lan para prejurité ing sisih wétané Gunung Watu Wedhus Ireng.

³ Saul tekan ing sacedhaké kandhang-kandhang wedhus gèmbèl ing pinggir dalan. Ing kono ana guwané, lan Saul banjur mlebu arep mbebuwang. Kebeneran banget, Dawud lan para prejurité lagi padha ndhelik ing guwa kono, ing sisih njero.

⁴ Prejurité Dawud banjur matur marang Dawud, "Menika wekdal ingkang saé kanggé panjenengan! Gusti Allah rak sampun ngandika dhateng panjenengan mekaten, 'Mungsuhamu bakal Dakpasrahaké marang kowé, arep kokkapakaké sakarepmu!'" Karo ndhelik-ndhelik Dawud banjur marani Saul sarta nyolong ngethok jubahé sethithik.

⁵ Nanging sawisé kuwi, Dawud rumangsa luput, merga wis nindakaké mengkono mau.

⁶ Banjur kandha karo para prejurité, "Muga Gusti Allah kersa njaga aja nganti aku tumindak ala marang rajaku, sing

wis dijebadi déning Allah. Babar-pisan ora kena gawé lara, merga dhèwèké iku jebadané Allah."

⁷ Mengkono Dawud enggoné menggak prejurité, lan ora nglilani padha nyerang Saul. Saul ngadeg lan lunga saka guwa kono, banjur nerusaké lakuné.

⁸ Dawud iya banjur metu saka guwa mau lan ngucap ana ing mburiné Saul, "Sang Prabu!"

⁹ Saul nolèh lan Dawud sujud kanthi urmat, banjur matur, "Menapa sebabipun déné panjenengan nampi aturipun tiyang, bilih kula badhé damel cilaka panjenengan?"

¹⁰ Samenika panjenengan saged mirsani piyambak, bilih ing salebeting guwa kala wau, Gusti Allah sampun masrahaken panjenengan dhateng kula. Kula dipun bujuk supados nyédani panjenengan, nanging kula tolak. Kula mangsuli, bilih kula mboten purun damel sakitipun raja kula, ingkang sampun dipun jebadi déning Allah.

¹¹ Panjenengan pirsani, bapak kula, panjenengan pirsani potongan jubah panjenengan ingkang kula cepeng menika! Sejatosisipun kula saged nyédani

panjenengan, nanging kula namung tumindak mekaten. Dados, cetha bilih kula mboten gadhah sedyawon utawi nyidrani. Panjenengan ngoyak-oyak kula, badhé mejahi kula, senajan kula mboten gadhah kalepatan sekedhik kémawon dhateng panjenengan.

¹² Mugi Gusti Allah nemtokaken sinten ingkang lepat ing antawis kita. Mugi Gusti Allah mirsani tumindak panjenengan tumrap kula, senajan kula babar-pisan mboten badhé damel sakit panjenengan.

¹³ Panjenengan mirsa paribasan 'Piawon menika dipun tindakaken déning tiyang awon.' Milanipun kula mboten badhé damel sakit panjenengan.

¹⁴ Panjenengan penggalih kula menika badhé dipun pejahi déning raja Israèl! Panjenengan pirsani kula ingkang dipun oyak-oyak menika! Kula menika namung presasat segawon pejah, namung kados tuma kémawon.

¹⁵ Gusti Allah badhé dados hakim ing antawisipun kula kaliyan panjenengan. Mugi Panjenenganipun kersa mriksani prekawis menika, saha mbélani

kula sarta nguwalaken kula saking panjenengan."

¹⁶ Sawisé Dawud ngucapaké tetembungan mau, Saul banjur nyambungi, "Apa bener kowé kuwi Dawud, anakku?" Saul banjur muwun,

¹⁷ tembungé marang Dawud, "Kowé sing bener, lan aku sing salah.

¹⁸ Pialaku tumrap kowé wis kokwales nganggo kabecikan. Ing dina iki aku ngerti yèn kowé nduwèni sedya sing becik tumrap aku, sebab kowé ora matèni aku, senajan Gusti Allah wis masrahaké aku marang kowé.

¹⁹ Arang banget ana wong ketemu karo mungsuhé, olèh lunga kanthi slamet! Mulané, muga-muga Gusti Allah kersa mberkahi kowé merga saka kabecikan sing wis koklakoni tumrap aku ing dina iki!

²⁰ Saiki aku precaya, yèn kowé bakal dadi raja Israèl sarta ana ing pepréntahanmu krajan Israèl bakal tetep sentosa.

²¹ Saiki atas asmané Gusti Allah janjia, yèn kowé ora bakal numpes turunku, lan uga ora nyirnakaké jenengé kulawargaku!"

²² Dawud banjur sumpah bakal nindakaké kuwi kabèh. Saul banjur kondur menyang omahé, déné Dawud lan para prejurité padha bali menyang papan pandhelikan.

25 ¹ Ora let suwé Samuèl séda. Wong-wong Israèl padha kumpul sarta mèlu nekani upacara béla sungkawa. Samuèl banjur dikubur ana ing wewengkoné omahé ing Rama. Sawisé kuwi Dawud lunga menyang ara-ara Paran.

² Ing kutha Maon ana wong lanang saka kulawarga Kalèb jenengé Nabal, duwé palemahan kanggo raja-kayané ing sacedhaké kutha Karmèl. Nabal kuwi sugih banget lan duwé wedhus gèmbèl lan wedhus bérok cacahé telung èwu. Abigail, bojoné, pinter tur ayu, nanging Nabal dhéwé wataké kasar lan ala kalakuané. Ing sawijining dina Nabal lagi nggungtingi wuluné wedhusé ing Karmèl.

³ (25:2)

⁴ Dawud sing lagi ana ing ara-ara, krungu bab kuwi,

⁵ mulané banjur kongkonan pemudané sepuluh menyang Karmèl,

⁶ prelu nemoni Nabal ngaturaké salam saka Dawud. Dawud préntah supaya para pemuda mau kandha karo Nabal mengkéné, "Ngaturi wilujeng, tentrem rahayu wontena ing sampéyan, wontena ing brayat sampéyan sarta sedaya gadhahan sampéyan.

⁷ Kula mireng menawi sampéyan saweg nggungingi wulunipun ménda sampéyan. Déné para pangèn sampéyan ingkang wonten ing wilayah kula, mboten naté kula ganggu. Para pangèn menika dèrèng naté kécalan menapa-menapa sedangunipun wonten ing Karmèl.

⁸ Sampéyan takèkaken kémawon dhateng para pangèn menika, mesthi badhé ngleresaken criyos menika. Milanipun, para prejurit kula mugi katampia ing griya sampéyan kanthi saé, sebab dhateng kula ing dinten ageng. Para prejurit menika lan Dawud, tepangan sampéyan, mugi sampéyan sukani menapa kémawon."

⁹ Mengkono para prejurité enggoné nerusaké piwelingé Dawud marang Nabal, banjur padha ngentèni.

¹⁰ Nanging Nabal mangsuli, "Dawud? Dawud kuwi sapa? Aku durung tau

krungu! Ing wektu iki akèh batur sing minggat saka bendarané!

¹¹ Apa iya aku banjur njupuk roti lan ombèn-ombèn sarta daging sing wis daksedhiakaké kanggo sing ngguntingi wulu, dakwènèhaké marang wong sing durung cetha asal-usulé!"

¹² Para prejurité Dawud nuli padha bali lan ngaturaké kandhané Nabal mau.

¹³ "Pedhangmu padha sabukna!" préntahé Dawud; prejurité iya padha nindakaké. Dawud iya nyabukaké pedhangé lan mangkat ngajak wong kira-kira patang atus, déné sing rong atus kèri njaga barang-barangé.

¹⁴ Ing wektu semono bojoné Nabal wis diwènèhi weruh déning baturé Nabal mengkéné, "Menapa ibu sampun mireng? Dawud sampun utusan tiyang sawetawis saking ara-ara prelu kintun salam dhateng bendara kula, Nabal nanging tiyang-tiyang menika dipun rèmèhaken.

¹⁵ Mangka tiyang-tiyang menika saé sanget dhateng kita. Kita mboten naté dipun ganggu, sarta ugi dèrèng naté kécalan menapa-menapa salebetipun

kita srawung kaliyan tiyang-tiyang menika ing ara-ara.

¹⁶Rinten dalu tiyang-tiyang menika nulungi kita salebetipun kita angèn ménda ing sacelakipun.

¹⁷Milanipun, prekawis menika mugè dipun galih, lajeng énggal-énggal dipun putus menapa ingkang badhé dipun tindakaken, sebab mesthi badhé wonten pemales tumrap bendara kita sakulawarga. Bendara kita wangkot sanget ngantos mboten purun nampèni aturipun sinten kémawon!"

¹⁸Abigail banjur njupuk roti rong atus, lan kanthong kulit kebak anggur, wedhus gèmbèl panggang lima, gandum gorèng pitulas kilogram, woh anggur garing satus dhompol lan kué ara rong atus. Kabèh mau diemotaké ing kuldi-kuldiné.

¹⁹Abigail nuli kandha karo batur-baturé, "Kowé kabèh padha ndhisikana aku; aku ana ing mburi." Abigail ora kandha apa-apa karo bojoné.

²⁰Abigail nunggang kuldiné. Nalika tekan ing énggok-énggokan sisihing gunung, kepethuk Dawud lan para prejurité sing lagi arep menyang panggonané Nabal.

²¹ Dawud lagi nggagas, "Tanpa guna aku njaga duwèké wong kuwi ana ing ara-ara! Ing ngatasé ora ana sing cicir, koxaiki kabecikanku diwales ala!

²² Muga-muga Gusti Allah mundhut nyawaku, yèn wong-wong lanang sing ana ing kana sésuk ora dakpatèni, sadurungé srengéngé mlethèk."

²³ Nalika Abigail weruh Dawud, énggal-énggal mudhun saka kuldiné nuli sujud

²⁴ ing sikilé Dawud karo matur, "Gusti kula, mugi kersa mirengaken atur kula! Kalepatan menika kula tanggelpun piyambak!

²⁵ Sampun nggalih Nabal, tiyang ingkang tanpa gina menika! Piyambakipun tiyang bodho — sami kaliyan tegesé namanipun. Kula mboten sumerep para tiyang ingkang panjenengan utus menika.

²⁶ Gusti Allah sampun menggak panjenengan males saha mejahi mengsah-mengsah panjenengan. Déné samenika atas asmanipun Gusti Allah ingkang asipat gesang, kula sumpah, mugi nasibipun sedaya mengsah panjenengan saha saben tiyang ingkang

badhé damel cilaka panjenengan, sami kaliyan nasibipun Nabal.

²⁷ Pisungsung ingkang sampun kula bekta kagem panjenengan menika kula aturi nampi, saha kula aturi maringaken dhateng prejurit panjenengan.

²⁸ Panjenengan mugè ngapunten kalepatan kula. Gusti Allah temtu badhé njumenengaken panjenengan saha turun panjenengan dados raja Israèl, sebab panjenengan perang kagem Gusti Allah; saha panjenengan mboten badhé damel piawon sedangunipun gesang.

²⁹ Upami wonten tiyang nglawan panjenengan saha nyobi mejahi panjenengan, panjenengan temtu dipun ayomi déning Gusti Allah, kados déné barang-barang ingkang dipun jagi déning ingkang gadhah. Mengsah panjenengan badhé dipun uncalaken ngantos tebih déning Gusti Allah, kados déné séla ingkang mlesat saking bandhilipun.

³⁰ Gusti Allah nindakaken sedaya kasaénan kados ingkang sampun dipun ngandikakaken dhateng panjenengan, saha mboten dangu malih njumenengaken panjenengan dados raja Israèl.

³¹ Ing wekdal menika panjenengan ènget, bilih panjenengan mboten mejahi tiyang tanpa sebab utawi ngadili piyambak, ngantos mboten prelu rumaos sisah saha getun. Menawi Gusti Allah sampun mberkahi panjenengan, sampun ngantos kesupèn dhateng abdi panjenengan menika."

³² Dawud banjur kandha, "Pinujia Allah, iya Allahé bangsa Israèl, sing ngutus kowé nemoni aku ing dina iki!

³³ Puji sokur marang Gusti Allah déné kowé duwé cara sing becik, menggak enggonku arep matèni sarta ngadili dhéwé.

³⁴ Gusti Allah wis menggak enggonku tumindak ala marang kowé. Atas asmané Allah, Allahé bangsa Israèl kang gesang, upama kowé ora énggal-énggal nemoni aku, baturé Nabal kabèh mesthi wis padha mati sadurungé srengéngé njedhul!"

³⁵ Dawud banjur nampani apa sing digawa déning Abigail, banjur kandha mengkéné, "Muliha menyang omahmu lan aja kuwatir. Penjalukmu dakkabulaké."

³⁶ Nalika Abigail bali menyang panggonané Nabal, ana pésta gedhèn ing omahé, kaya déné péstaning raja. Merga Nabal lagi seneng-seneng lan mendem ora diwènèhi weruh apa-apa déning bojoné.

³⁷ Ésuké, bareng Nabal wis ora mendem, dikabari bojoné apa-apa sing wis kelakon mau. Nabal banjur kena ing serangan jantung lan awaké kabèh dadi lumpuh.

³⁸ Kira-kira sepuluh dina menèh Allah ngukum Nabal nganti dadi lan patiné.

³⁹ Bareng Dawud krungu yèn Nabal wis mati, banjur ngucap, "Puji sokur kagem Gusti Allah, sing wis males enggoné Nabal ngrèmèhaké abdiné srana enggoné nindakaké piala. Gusti Allah wis ngukum Nabal merga tumindaké sing ala." Sabanjuré Dawud kirim utusan nemoni Abigail prelu nglamar.

⁴⁰ Utusané Dawud tekan panggonané wong wadon mau ing Karmèl, banjur matur, "Kula sami dipun utus déning Dawud sowan nglamar ibu, kersaa dados sémahipun."

⁴¹ Abigail terus sujud sarta matur, "Kula menika abdinipun Dawud, kula sagah ngresiki sukunipun para abdinipun."

⁴² Abigail banjur tata-tata, nunggang kuldi ditutaké baturé wadon lima, mangkat ngetutaké utusané Dawud, wusanané dadi bojoné Dawud.

⁴³ Sadurungé kuwi Dawud wis kawin karo Ahinoam saka Yésreèl, lan ing saiki Abigail iya dadi bojoné.

⁴⁴ Ing sajroné wektu kuwi Saul wis mènèhaké Mikhal, putrané putri, bojoné Dawud, marang Palti, anaké Lais saka kutha Galim.

26 ¹ Ing sawijining dina wong-wong saka Zif padha sowan Saul ing Gibéa lan ngabari yèn Dawud ndhelik ing Gunung Hakhila ing pinggiring ara-ara Yéhuda.

² Saul banjur énggal-énggal mangkat karo prejurité telung èwu sing becik-becik menyang ara-ara Zif nggolèki Dawud.

³ Saul pasang kémah ing pinggir dalan cedhak Gunung Hakhila. Dawud sing ana ing ara-ara krungu yèn Saul nggolèki.

⁴ Banjur ngirimaké telik sandi, lan olèh kabar yèn Saul ana ing kono.

⁵ Dawud énggal-énggal mara nggolèki lan bisa nemokaké kémahé Saul lan Abnèr, anaké Nèr. Kémahé Saul ana ing tengah, déné para prejurité ana ing sakiwa-tengené.

⁶ Dawud banjur takon karo Akhimèlèkh, wong Hèt, sarta marang Abisai, seduluré Yoab (ibuné yakuwi Zeruya), "Sapa sing wani mlebu bebarengan karo aku menyang sajroné kémahé Saul?" Abisai ngucap, "Kula!"

⁷ Ing bengi kuwi Dawud karo Abisai mlebu ing kémah mau lan Saul ketemu lagi saré, tumbaké tumancep ing lemah ing sandhing mestakané. Abnèr lan para prejurité turu ing sakiwa-tengené Saul.

⁸ Tembungé Abisai marang Dawud, "Ing dalu menika Gusti Allah sampun masrahaken mengsah sampéyan dhateng sampéyan. Kula sampéyan lilani numbak piyambakipun ngantos tembus ing siti, sepisan kémawon, mboten prelu ngaping kalihi."

⁹ Nanging Dawud kandha, "Aja! Aja kokganggu! Gusti Allah mesthi bakal ngukum wong sing tumindak ala marang raja sing dipilih déning Allah.

¹⁰ Demi Allah kang gesang, aku ngerti yèn Panjenengané piyambak sing bakal numpes Saul, embuh yèn wis wektuné mati embuh yèn ana ing peprangan.

¹¹ Gusti Allah manggal enggonku arep matèni raja sing dipilih déning Allah! Dijupuk waé tumbak lan kendhiné, banjur kita tinggal lunga!"

¹² Dawud banjur njupuk tumbak lan kendhiné sing ana ing sandhingé sirahé Saul, banjur lunga. Ora ana wong siji waé sing ngerti utawa tangi, sebab Gusti Allah nyirep wong-wong kuwi kabèh.

¹³ Dawud liwat sisihé ngaré liyané tekan pucaking gunung, nganti dhèwèké lan kémahé Saul leté adoh.

¹⁴ Dawud banjur mbengoki Abnèr lan prejurité Saul, "Abnèr! Apa kowé krungu pambengokku?" Abnèr uga mbengok, "Sapa sing bengok-bengok?"

¹⁵ Wangsulané Dawud, "Abnèr, kowé rak wong sing hébat dhéwé ing Israèl? Yagéné kowé ora njaga bendaramu, Sang Prabu? Lagi waé ana wong mlebu ing kémahmu arep matèni bendaramu.

¹⁶ Tanpa guna enggonmu nindakaké kuwajiban, Abnèr! Demi Allah kang gesang, kowé kabèh kaya wong mati,

sebab ora njaga bendaramu, pilihané Allah. Coba delengen! Tumbaké Sang Prabu ana ing ngendi? Kendhiné sing ana ing cedhaké mestakané ana ing ngendi?"

¹⁷ Saul ora pangling karo swarané Dawud, banjur takon, "Apa iya bener, kowé Dawud, anakku?" Wangsulané Dawud, "Inggih, Sang Prabu."

¹⁸ Banjur ngucap menèh, "Menapa sebabipun Sang Prabu taksih ngoyak-oyak kula kémawon? Lepat kula menapa?"

¹⁹ Sang Prabu, kula aturi nampèni atur kula menika. Menawi Gusti Allah ingkang dhawuh supados panjenengan nglawan kula, menika prekawis ingkang badhé ngleremaken dukanipun dhateng kula. Nanging menawi ingkang mbujuk panjenengan menika manungsa, mugi angsula paukumanipun Allah! Margi saking tumindakipun menika, kula dipun tundhung saking tanah ingkang dipun janjèkaken Allah, kedah késah dhateng negari sanès lan ngabekti dhateng déwa-déwa sanèsipun.

²⁰ Kula sampun ngantos dipun pejahi ing tanah manca, tebih kaliyan Gusti Allah. Menapa ginanipun raja Israèl

mbujeng, badhé mejahi tuma kados kula menika? Menapa ginanipun mbujeng kula kados déné mbujeng ayam wana?"

²¹ Saul banjur mangsuli, "Aku sing luput. Balia, Dawud, anakku! Aku ora bakal tumindak ala menèh marang kowé, merga mau bengi kowé wis ngéman nyawaku. Pretingkahku bodho banget. Aku wis nindakaké prekara sing ambek siya banget."

²² Nanging Dawud mangsuli, "Menika tumbak panjenengan, kersaa utusan prejurit mendhet.

²³ Gusti Allah badhé malesaken sinten kémawon ingkang setya lan jujur. Sebab, senajan ing dinten menika Gusti Allah masrahaken panjenengan dhateng kula, kula mboten purun damel awon dhateng panjenengan, pilihanipun Allah.

²⁴ Kados déné panjenengan sampun kula éman sugeng panjenengan ing dinten menika, inggih mekaten ugi kula dipun ayomi déning Allah saha dipun uwalaken saking sedaya bebaya!"

²⁵ Saul banjur ngucap marang Dawud, "Gusti Allah mberkahi kowé, anakku! Bakal kaleksanan apa sing koklakoni!"

Dawud banjur nerusaké lakuné, déné Saul kondur.

27¹ Dawud mikir-mikir, "Kepriyé waé ing sawijining dina Saul bakal matèni aku. Dadi, ora ana cara liya kanggoné aku, kejaba mung ngungsi menyang tanahé wong Filistia. Yèn mengkono Saul bakal lèrèn enggoné nggolèki aku, lan aku iya bakal tentrem."

² Dawud lan prejurité banjur énggal-énggal lunga marani Akhis, anaké Maoh, raja ing kutha Gat.

³ Dawud banjur manggon ing Gat bebarengan karo brayat lan para prejurité. Dawud uga nggawa bojoné loro, Ahinoam saka Yésreèl, lan Abigail, randhané Nabal, saka Karmèl.

⁴ Bareng Saul krungu, yèn Dawud wis ngungsi menyang Gat, banjur lèrèn enggoné nggolèki.

⁵ Dawud matur marang Akhis, "Menawi kula angsal sih panjenengan, mugi kersa maringi kitha alit kénginga kula enggèni, supados kula mboten mondhok ing dalem panjenengan ing kitha ageng menika."

⁶ Akhis banjur maringaké kutha Ziklag marang Dawud, mulané wiwit wektu

kuwi Ziklag dadi duwèké para raja Yéhuda.

⁷ Dawud manggon ing negarané wong Filistia suwéné setaun patang sasi (nembelas sasi).

⁸ Sajroné wektu kuwi Dawud lan para prejurité kerep nyerang wong-wong Gésur, Girzi lan wong-wong Amalèk sing manggon ing wilayah kono. Enggoné nyerang tekan Sur, sauruting dalan menyang tanah Mesir,

⁹ matèni sakèhé wong lanang lan wadon sarta ngrampas wedhus gèmbèl, sapi, kuldi, unta sarta iya sandhangan barang. Banjur bali sarta lapur marang Akhis.

¹⁰ Menawa Akhis takon, "Enggonmu padha nempuh perang ana ing ngendi?" Dawud matur, yèn dhèwèké wis lunga menyang tanah Yéhuda sisih Kidul utawa menyang wilayahé Yérahmeèl utawa wilayahé wong-wong Kèni.

¹¹ Ora ana wong siji waé ing wilayah-wilayah kono sing diéman nyawané, supaya ora ana sing menyang Gat nglapuraké apa sing ditindakaké Dawud lan para prejurité. Kaya mengkono mau tumindaké Dawud sajroné manggon ing negarané wong Filistia.

¹² Akhis precaya marang Dawud sarta nggagas, "Bangsané koksengit banget karo Dawud, nganti kepeksa dadi baturku selawasé urip."

28 ¹ Nalika semana wong Filistin ngumpulaké prejurité kanggo nglawan wong Israèl, déné Akhis kandha karo Dawud, "Mesthiné kowé ngerti, yèn kowé lan prejuritmu kudu perang mèlu aku."

² Aturé Dawud, "Temtu kémawon, panjenengan mangké badhé mirsa piyambak, menapa ingkang saged kula lampahi." Akhis banjur ngucap, "Becik! Kowé bakal dakangkat dadi prejurit sing ngreksa aku ing selawasé."

³ Dhèk semana Samuèl wis tilar-donya lan ditangisi déning bangsa Israèl kabèh sarta wis dikubur ing Rama, kuthané dhéwé. Ing wektu kuwi uga Saul wis nundhungi tukang ngramal lan dhukun préwangan supaya lunga saka Israèl.

⁴ Bareng prejurit Filistin padha kumpul sarta padha ngedegaké kémah ing sacedhaké kutha Sunèm, Saul uga ngumpulaké wong-wong Israèl, lan padha pasang kémah ing Gunung Gilboa.

⁵ Bareng Saul weruh prejurit Filistin mau, atiné giris.

⁶ Banjur nyuwun pitedah marang Allah, nanging Gusti Allah ora mangsuli, iya ing sajroning impèn, utawa lantaran Urim lan Tumim sarta lantaran para nabi.

⁷ Mulané Saul banjur kandha karo para kawulané, "Golèka dhukun préwangan wadon, arep daktemoni lan dakjaluki pitutur." Wong-wong padha matur, "Ing Èndor wonten dhukun."

⁸ Saul banjur nyamar, supaya ora kaweruhan ing wong. Karo pendhèrèk wong lanang loro Saul mangkat lan tekan ing omahé dhukun mau ing wayah bengi. Tembungé Saul, "Undangna rohé wong sing bakal daksebut jenengé, lan takokna apa sing bakal kelakon."

⁹ Wong wadon mau matur, "Sampéyan temtu ngertos, bilih Raja Saul sampun nundhungi para tukang ngramal saha para dhukun préwangan saking Israèl. Menapa sampéyan badhé njeblosaken kula supados dipun pejahi?"

¹⁰ Saul banjur sumpah, tembungé, "Demi Allah kang gesang, aku janji yèn kowé ora bakal diukum merga nindakaké prekara iki."

¹¹ Wong wadon mau matur, "Sinten ingkang kedah kula undang?" Wangsulané Saul, "Samuèl."

¹² Bareng wong wadon mau weruh Samuèl, banjur mbengok lan matur marang Saul, "Menapa sebabipun panjenengan ngapusi kula? Panjenengan menika Raja Saul!"

¹³ Wangsulané Saul, "Aja wedi! Kandhakna, apa sing kokweruhi!" Wangsulané, "Kula sumerep roh njedhul saking bumi."

¹⁴ Pitakoné Saul, "Kepriyé rupané?" Aturé, "Tiyang jaler sampun sepuh, njedhul nganggé jubah." Saul banjur ngerti yèn iku Samuèl, sarta banjur sujud ngurmati nabi kuwi.

¹⁵ Sabanjuré Samuèl kandha marang Saul, "Yagéne aku kokganggu? Yagéne kowé ngundang aku mréné?" Pangucapé Saul, "Kula bingung sanget sebab dipun serang déning tiyang Filistin, mangka Gusti Allah sampun nilar kula. Kula mboten dipun pangandikani malih, inggih lantaran para nabi, mekaten ugi srana impèn. Mila kula nyuwun dhateng bapak, kersaa ngandikani menapa ingkang kedah kula lampahi."

¹⁶ Tembungé Samuèl, "Apa preluné kowé ngundang aku, mangka Allah wis nilar kowé sarta dadi mungsuhmu?"

¹⁷ Allah wis ndhawuhi kowé kaya sing wis didhawuhaké lantaran aku. Allah wis mundhut tanah Israèl saka tanganmu lan maringaké marang Dawud.

¹⁸ Kowé wis nglawan dhawuhé Gusti Allah lan ora numpes wong Amalèk sarta bandhané kabèh. Yakuwi sebabé saiki kowé dipatrapi kaya mengkono déning Allah.

¹⁹ Allah bakal masrahaké kowé lan bangsa Israèl marang wong Filistin. Sésuk kowé lan para anakmu bakal kumpul karo aku; malah prejurit Israèl kabèh bakal dipasrahaké marang wong Filistin déning Allah."

²⁰ Krungu mengkono, Saul banjur ambruk nggejejer ing lemah, merga kagèt lan banget girisé. Karomenèh Saul lemes banget, sebab sedina sewengi ora mangan apa-apa.

²¹ Dhukun mau nyedhaki Saul lan ngerti yèn dhèwèké bingung banget. Mulané wong wadon mau banjur matur, "Gusti, kula sampun toh nyawa prelu nindakaken menapa ingkang panjenengan pundhut.

²² Dados, panjenengan mugè kersa ngabulaken panyuwunan kula; kula aturi dhahar sekedhik saking tetedhan ingkang kula aturaken, supados panjenengan saged nglajengaken tindak panjenengan."

²³ Saul nolak lan kandha yèn dhèwèké ora arep mangan. Nanging sawisé diaturi para prejurité, manut. Saul banjur menyat lan lungguh ing peturon.

²⁴ Wong wadon mau énggal-énggal nyembelèh pedhèté sing wis dilelemu, njupuk glepung lan diremet-remet, banjur dipanggang dadi roti tanpa ragi.

²⁵ Sawisé rampung banjur disuguhaké Saul lan para prejurité, nuli padha dipangan. Ing bengi kuwi uga wong-wong mau padha lunga.

29 ¹ Wong Filistin ngumpulaké prejurité kabèh ing Afèk; déné wong Israèl pasang kémah ing sacedhaké sumber ing tanah ngaré Yésreèl.

² Nalika raja Filistin padha baris karo para prejurité, ana wong satus sarta ana sing sèwu, Dawud lan para prejurité pacak baris ana ing mburi bebarengan karo Raja Akhis.

³ Bareng para sénapatining prejurit padha weruh, banjur padha takon, "Wong-wong Ibrani kuwi lagi padha ngapa ana kéné?" Akhis mangsuli, "Iki Dawud, mauné punggawané Raja Saul saka Israèl, wis rada suwé mèlu aku. Wiwit mèlu aku nganti sepréné ora nduwèni kaluputan apa-apa."

⁴ Nanging para sénapati Filistin mau padha nepsu marang Akhis lan kandha, "Wong kuwi konen bali menyang kutha sing wis kokwènèhaké, ora kena perang bebarengan karo kita; aja-aja mengko mbalik ing satengahing peprangan. Yèn wis matèni prejurit kita, dhèwèké rak bisa ngepèk atiné bendarané?"

⁵ Kuwi rak Dawud? Lan wong-wong wadon rak padha tau jejogèdan karo menyanyi: 'Saul wis matèni mungsuh maèwu-èwu, nanging Dawud puluhan éwon?'"

⁶ Akhis banjur ngundang Dawud lan kandha, "Atas asmané Gusti Allah kang gesang, dakakoni yèn kowé setya marang aku. Aku seneng yèn kowé bisa ngamping-ampingi aku ing sajroning peprangan iki. Sebab wiwit kowé teka nganti sepréné, aku ora weruh

keluputanmu. Nanging raja-raja liyané iki ora seneng karo kowé.

⁷ Mulané balia waé kanthi slamet, lan aja tumindak apa-apa sing ndadèkaké nepsuné raja-raja kuwi."

⁸ Aturé Dawud, "Lepat kula menapa, Gusti? Menawi panjenengan ngandika, bilih wiwit ngladosi panjenengan ngantos sepriki kula mboten lepat, menapa sebabipun kula mboten dipun parengaken ndhèrèk nglawan mengsah menika?"

⁹ Wangsulané Akhis, "Kowé weruh dhéwé, yèn kowé dakanggep kaya déné malaékating Allah. Nanging raja-raja kuwi wis nduwèni putusan, yèn kowé ora kena mèlu perang bebarengan karo aku.

¹⁰ Mulané, Dawud, sésuk, kowé kabèh sing wis padha lunga saka panggonané Saul lan mèlu aku, padha tangia ésuk lan sawisé srengéngé mlethèk énggala mangkat."

¹¹ Mulané ing dina ésuké, isih ésuk, Dawud lan para prejurité padha bali menyang Filistia, déné bala Filistin padha budhal menyang ing Yésreèl.

30 ¹ Sawisé rong dina, Dawud lan para prejurité bali menyang

Ziklag. Nalika tekan kana, padha weruh yèn wong Amalèk wis nyerang Yéhuda sisih Kidul lan Ziklag. Siji waé ora ana sing dipatèni déning wong-wong mau. Nanging kuthané diobong nganti entèk lan salungané karo nggawa para wong wadon, bocah-bocah sarta wong-wong liyané, uga nggawa brayaté Dawud lan brayaté prejurité. Bojoné Dawud yakuwi Ahinoam lan Abigail iya katut pisan. Dawud lan para prejurité susah banget, nangis terus tanpa lèrèn nganti ora duwé kekuwatan.

² (30:1)

³ (30:1)

⁴ (30:1)

⁵ (30:1)

⁶ Prejurité Dawud padha susah banget, sebab padha kélangan anak-bojoné. Mulané wong-wong mau padha arep mbenturi Dawud nganggo watu. Dawud iya susah banget, nanging atiné diteguhaké déning Allah.

⁷ Dawud kandha karo Imam Abyatar anaké Akhimèlèkh, "Éfod kuwi gawanen mréné!" Abyatar banjur mènèhaké éfod marang Dawud.

⁸ Dawud matur marang Gusti Allah, "Menapa kawula kedah ngoyak grombolan rampog ingkang nyerang menika? Menapa tiyang-tiyang menika saged ketutupan lampahipun?" Pangandikané Gusti Allah, "Iya, tututana; kowé bakal bisa nututi lan ngluwari para tawanan."

⁹ Dawud banjur mangkat karo prejurité nem atus. Nalika tekan Kali Besar, Dawud nerusaké lakuné bebarengan karo wong patang atus; déné sing rong atus liyané, sing padha sayah ora kuwat nyabrang Kali Besar, padha kèri ana ing kono.

¹⁰ (30:9)

¹¹ Nalika padha mlaku prejurité Dawud ketemu karo wong lanang Mesir ing ara-ara, banjur disowanaké Dawud. Jebul wis telung dina wong mau ora mangan lan ngombé, banjur diwènèhi mangan lan ngombé,

¹² roti woh ara lan anggur garing rong dhompol. Sawisé mangan, kekuwatané pulih, merga wis telung dina wong mau ora mangan ora ngombé.

¹³ Dawud banjur nakoni wong mau, "Sapa bendaramu, lan kowé kuwi saka

ngendi?" Wangsulané, "Kula menika tiyang Mesir, abdinipun tiyang Amalèk. Margi kula sakit, tigang dinten ingkang kepengker kula dipun tilar déning bendara kula.

¹⁴ Kula sedaya sampun sami majeng perang ing wilayah Kreti, ing Yéhuda sisih Kidul saha wilayahipun bangsa Kalèb, sarta sampun sami mbesmi Ziklag ngantos telas."

¹⁵ Pitakoné Dawud sabanjuré, "Apa kowé gelem nuduhaké dalan sing tekan panggonané grombolan rampog kuwi?" Wangsulané, "Kula purun, angger panjenengan kersa janji atas asmanipun Allah, bilih kula mboten panjenengan pejahi saha mboten panjenengan pasrahaken dhateng bendara kula."

¹⁶ Dhèwèké banjur nuduhaké dalan sing menyang panggonané grombolan rampog mau. Ing wektu kuwi grombolan rampog mau padha sumebar, karo padha mangan, ngombé sarta pésta gedhèn, merga saka akèhé barang rampasan sing padha digawa saka negara Filistia lan Yéhuda.

¹⁷ Ésuké isih repet-repet, grombolan mau diserang déning Dawud. Enggoné

padha perang nganti tekan bengi. Siji waé ora ana mungsuh sing bisa lolos, kejaba para mudha patang atus sing keplayu nunggang unta.

¹⁸ Dawud kelakon bisa ngrebut barang-barang sing dirampas déning wong Amalèk, klebu bojoné loro pisan;

¹⁹ ora ana siji waé sing ilang. Kabèh bocah lanang wadon sarta barang sing wis dirampas déning wong Amalèk dijuluk bali déning Dawud.

²⁰ Kejaba kuwi Dawud iya ngrebut wedhus gèmbèl lan raja-kaya kabèh. Kéwan-kéwan mau padha digiring déning prejurité Dawud ana ing sangareping rampasan, sarta para prejurit padha ngucap, "Rampasan iki kanggo Dawud!"

²¹ Dawud banjur bali menyang panggonané wong rong atus sing padha kesayahen, ora bisa mèlu, sing wis ditinggal ing pinggiring Kali Besor. Wong-wong mau padha methukaké Dawud, lan methukaké para prejurité; Dawud banjur nyedhak sarta nyalami.

²² Nanging para prejurité Dawud sing padha ndhèrèk ana sing wataké ala lan sengit. Banjur padha matur, "Tiyang-tiyang menika mboten ndhèrèk, dados

mboten kénging nampi menapa-menapa saking rampasan menika. Kéngingipun namung mendhet anak saha sémahipun, lan lajeng kapurih késah."

²³ Nanging Dawud mangsuli, "Sedulur-sedulurku! Aja padha kaya mengkono tumrap apa sing wis diparingaké déning Allah marang kita. Kita rak wis diayomi lan diparingi menang karo grombolan rampog?"

²⁴ Dadi sapa waé ora kena nyarujuki usul kuwi! Kabèh kudu olèh panduman sing padha. Wong sing kèri prelu njaga barang-barang kudu olèh panduman sing padha kaya déné sing maju perang."

²⁵ Mengkono saterusé didadèkaké tatanan déning Dawud, lan diugemi nganti sepréné.

²⁶ Nalika Dawud bali menyang Ziklag, dhèwèké ngirimaké sebagéan saka barang rampasan mau marang para penggedhéné Yéhuda ing kutha-kutha sing wis tau didlajahi déning Dawud lan para prejurité nalika nglembara, tembungé, "Iki berkah kanggo kowé kabèh saka barang rampasan sing dakrebut saka mungsuhé Allah."

²⁷ Kutha-kutha mau yakuwi: Bètèl, Rama ing Yéhuda sisih Kidul, Yatir, Aroèr, Sifmot, Èstemoa, Rakal, mengkono uga kutha-kuthané wong Yérahmeèl, kutha-kuthané wong Kéni, Horma, Berasan, Atab lan Hébron. Kabèh kutha panggonané Dawud lan para prejurité nalika ngungsi, padha nampa barang-barang saka Dawud.

²⁸ (30:27)

²⁹ (30:27)

³⁰ (30:27)

³¹ (30:27)

31 ¹ Dhèk semana wong Filistin padha perang nglawan wong Israèl ing Gunung Gilboa. Akèh wong Israèl sing padha mati, déné liyané, anak-anaké padha keplayu.

² Nanging padha ditututi déning wong Filistin lan anaké Saul sing dipatèni telu, yakuwi: Yonatan, Abinadab lan Malkisua.

³ Peprangan sangsaya ngambra-ambra. Déné Saul dhéwé kena panahing mungsuh, nganti tatu-tatuné nggegirisi.

⁴ Saul banjur kandha karo pemuda sing nggawa gegamané, "Pedhangmu unusen, sudukna aku, supaya aku ora diwirang-wirangaké lan ora dipatèni

déning wong-wong kapir kuwi." Nanging pemuda mau ora gelem nglakoni, merga saka wediné. Mulané Saul njupuk pedhangé dhéwé lan dirungkebi.

⁵ Bareng pemuda mau weruh, yèn Saul wis mati, iya ngrungkebi pedhangé, banjur mati ana ing sandhingé Saul.

⁶ Mengkono enggoné Saul, anaké telu, prejurité kabèh sarta pemuda mau padha tiwas nunggal dina.

⁷ Bareng wong-wong Israèl sing manggon ing sabrangé tanah ngaré Yésreèl lan sawétané Kali Yardèn padha krungu, yèn prejurit Israèl wis keplayu, sarta Saul lan anak-anaké padha tiwas, banjur padha ninggal kuthané. Kutha-kutha mau banjur ditekani lan dibroki wong Filistin.

⁸ Sedina sawisé peprangan mau, wong Filistin padha teka arep mblèjèdi sing padha tiwas, lan iya banjur padha mrangguli jisimé Saul lan anak-anaké, gumléthak ana ing Gunung Gilboa.

⁹ Sirahé Saul ditigas, sandhangané perang diblèjèdi. Wong Filistin banjur kongkonan nggawa sirah lan sandhangan perangé Saul mau menyang saindenging

negara Filistia kanggo ngabari marang wong-wong Filistia lan marang déwané.

¹⁰ Sabanjuré gegamané Saul didokok ing kuil Astorèt, lan jisimé dipaku ana ing témboké kutha Bèt-Séan.

¹¹ Nanging bareng wong-wong Yabès ing Giléad padha krungu wartané,

¹² wong-wong sing padha kendel mangkat saka panggonan kono, padha mlaku sewengi muput menyang Bèt-Séan. Wong-wong padha ngudhunaké jisimé Saul lan anak-anaké saka témboké kutha, banjur digawa menyang ing Yabès, lan diobong.

¹³ Balungé kabèh dikumpulaké lan dikubur ing sangisoring wit tamariska ing kutha kono, lan wong-wong mau banjur padha pasa lawasé pitung dina.

2 Samuel

1 ¹ Sasédané Saul, nalika Dawud bali saka peprangan ngalahaké wong Amalèk, banjur lereb ing Ziklag suwéné rong dina.

² Ésuké ana nonoman teka saka tentarané Saul, nganggo sandhangan suwèk rontang-ranting lan sirahé kebak awu. Nonoman mau sowan, sarta sujud ing ngarsané Dawud.

³ Dawud banjur ndangu, "Kowé saka ngendi?" Wangsulané, "Kula keplajeng saking barisaning wadyabala Israèl."

⁴ Pandanguné Dawud, "Ana lelakon apa ana ing kana?" Wangsulané nonoman mau, "Prejurit sami nilar peprangan, saha kathah ingkang pejah, kalebet Saul lan Yonatan."

⁵ "Ngertimu saka endi?" pandanguné Dawud.

⁶ Wangsulané, "Kula ngleresi wonten ing Gunung Gilboa, sumerep Saul lèndhèhan ing tumbakipun, déné kréta-kréta saha para prejurité mengsah ngepung papan ngriku.

⁷ Saul lajeng nolèh saha sumerep kula. Kula dipun timbali, kula matur, 'Inggih, Gusti.'

⁸ Saul ndangu sinten kula menika; kula matur, bilih kula tiyang Amalèk.

⁹ Pangandikanipun dhateng kula, 'Rénéa lan aku patènana! Aku ketaton lan mèh mati!'

¹⁰ Kula lajeng nyelaki saha panjenenganipun kula sédani, sebab kula mangertos samasa dhawah, mesthi badhé manggih tiwas. Jamang^a ing mestaka saha gelang ing lengenipun kula bekta mriki, kula saosaken panjenengan."

¹¹ Krungu atur mengkono mau Dawud banjur nyuwèk agemané merga saka susahé; déné para prejurité iya tumindak mengkono.

¹² Wong-wong mau nuli padha pasa lan nangisi Saul lan Yonatan, sarta para prejurit sing padha tiwas déning pedhang, nganti surup.

¹³ Dawud banjur ndangu marang nonoman sing nggawa kabar mau, "Kowé kuwi wong saka ngendi?" Aturé,

^aJamang: makutha, tali sirah.

"Kula menika tiyang Amalèk, nanging manggèn ing negari panjenengan."

¹⁴ Dawud nerusaké ngandika, "Yagéné kowé ora wedi matèni ratu pilihané Gusti Allah?"

¹⁵ Dawud banjur nimbali prejurité lan dhawuh, "Wong kuwi patènana! Sing didhawuhi banjur matèni wong Amalèk mau klawan pedhang."

¹⁶ Pangandikané Dawud marang nonoman mau, "Kowé wis nekakaké paukuman pati tumrap awakmu dhéwé, merga kowé wis matèni wong sing dijebadi déning Gusti Allah didadèkaké raja."

¹⁷ Dawud banjur ngidung nangisi Saul lan Yonatan,

¹⁸ lan dhawuh supaya kidung mau diwulangaké marang bangsa Yéhuda. (Kidung mau katulis ing Buku Yasar.)

¹⁹ "Hé Israèl, ing punthuk-punthukmu, ing kana para perwira nemoni tiwas, para putraning negara padha gugur minangka kembanging bangsa.

²⁰ Muga-muga wong Gat ora padha nampa pawarta kuwi, lurungé Askelon ora padha krungu kabar iki. Wong wadon Filistia aja padha surak-surak,

prawan-prawan kapir aja nganti padha giyak-giyak.

²¹ Dhuh punthuk-punthuké Gilboa, rungokna pangucapku: Ebum lan udan aja nganti padha nelesi awakmu! Tegal lan ara-ara karebèn garing lan tanpa pametu. Sebab para tamènging perwira padha gumléthak ing kana, sarta tamèngé Saul uga ora jinebadan ing lenga.

²² Gendhéwané Yonatan kang ampuh, mematèni. Pedhangé Saul kang nggegirisi, matèni mungsuh, niwasaké satru.

²³ Saul lan Yonatan, padha sih-sinihan lan merak ati; kang tansah manunggal, sajroning urip lan mati. Luwih rikat ngungkuli manuk garudha, luwih kuwat ngungkuli singa prakosa.

²⁴ Dhuh, para wong wadon Israèl, tangisana Saul, sang raja! Sing nyandhangi kowé kanthi sandhangan adi kang jingga, kang maringi anggon-anggon sesotya kencana.

²⁵ Padha tiwas para pahlawan, ambruk ing papan peprangan, sarta ing punthuk kang sepi, Yonatan gumléthak nemahi pati.

²⁶Yonatan, sedulurku, trenyuh atiku, sebab merak ati marang aku. Katresnanmu tumrap aku sanyata mulya, ngungkuli katresnaning wanita.

²⁷Wus padha tiwas para pahlawaning bangsa, gegamaning perangé sanyata tanpa guna!"

2¹Sawisé mengkono, Dawud munjuk marang Gusti Allah, "Menapa Gusti ngersakaken kawula, késah saha ngwaosi setunggaling kitha ing Yéhuda?" Pangandikané Gusti Allah, "Mangkata!" Unjuké Dawud, "Kitha ingkang pundi?" Pangandikané Gusti Allah, "Kutha Hébron."

²Dawud banjur lunga menyang Hébron bebarengan karo bojoné loro: Ahinoam saka Yésreèl, sarta Abigail, randhané Nabal, saka Karmèl.

³Mengkono uga para prejurité lan para brayaté padha mèlu Dawud, banjur padha manggon ing kutha Hébron.

⁴Wong-wong Yéhuda banjur padha teka ing Hébron, lan njebadi Dawud dadi rajané wong Yéhuda. Bareng Dawud mireng yèn wong-wong Yabès ing Giléad wis ngubur layoné Saul,

⁵ banjur ngutus utusan mrana karo diweling, "Muga-muga Gusti Allah mberkahi kowé kabèh, sebab kowé wis ngètokaké kasetyanmu marang ratumu srana nyarèkaké layoné.

⁶ Mulané, muga-muga Gusti Allah paring sih lan kasetyané marang kowé. Sarèhné kowé wis padha nglakoni prekara kuwi mau, aku bakal nandukaké kabecikan marang kowé kabèh.

⁷ Padha dadia wong sing kuwat lan gagah prakosa. Senajan Saul ratumu wis ora ana, nanging wong-wong Yéhuda wis padha njebadi aku dadi ratuné."

⁸ Sénapatiné Saul, yaiku Abnèr anaké Nèr, wis keplayu bebarengan karo Isybosèt, anaké Saul, sarta nyabrang Kali Yardèn menyang Mahanaim.

⁹ Ing kana Abnèr ngangkat Isybosèt dadi raja ing wilayah Giléad, Asyèr, Yésreèl, Éfraim lan Bènyamin, malah ing satanah Israèl kabèh.

¹⁰ Isybosèt nalika didadèkaké raja ing Israèl umuré patang puluh taun, déné enggoné mréntah lawasé rong taun. Nanging bangsa Yéhuda tetep setya marang Dawud,

¹¹ déné Dawud enggoné mréntah ing Hébron mengku bangsa Yéhuda suwéné pitu setengah taun.

¹² Abnèr lunga saka Mahanaim menyang kutha Gibéon, bebarengan karo prejurité Isybosèt.

¹³ Yoab, (jenengé ibuné Zeruya) uga mrana bebarengan karo prejurité Dawud liyané. Banjur padha ketemu ing blumbang Gibéon. Abnèr lan balané ana ing sabrang kéné, déné Yoab lan balané ana ing sabrang kana.

¹⁴ Abnèr banjur nantang marang Yoab, "Ayo, bala kita karebèn padha perang tandhing!" "Iya becik," wangsulané Yoab.

¹⁵ Banjur ana wong rolas maju saka taler Bènyamin sing makili Isybosèt, lan iya rolas saka prejurité Dawud.

¹⁶ Padha jambak-jambakan rambut, banjur padha suduk-sudukan lambungé, nganti padha mati sampyuh. Mulané panggonan ing sacedhaké Gibéon mau dijenengaké "Tegal Pedhang."

¹⁷ Ing dina iku ana peprangan gedhé, déné Abnèr sarta para prejurit Israèl dikalahaké déning prejurité Dawud.

¹⁸ Anaké Zeruya telu pisan ana ing kono, yakuwi Yoab, Abisai lan Asaèl.

Playuné Asaèl banteré kaya playuné kidang,

¹⁹ mulané Abnèr dioyak, tanpa nyimpang ngiwa utawa nengen.

²⁰ Abnèr nolèh memburi sarta takon, "Apa kowé Asaèl?" "Iya," wangsulané.

²¹ "Aja ngoyak aku!" pangucapé Abnèr, "Oyaken prejurit kuwi salah siji lan gamané jupuken!" Nanging Asaèl terus ngoyak.

²² Abnèr kandha sepisan menèh, "Aja ngoyak aku! Kepeksané mengko kowé dakpatèni. Banjur kepriyé enggonmu bisa nyawang Yoab, kakangmu?"

²³ Bareng Asaèl tetep ora gelem lèrèn, Abnèr banjur njojoh wetengé Asaèl nganti tumbaké butul ing gegeré. Asaèl ambruk lan mati ing papan kono. Kabèh wong sing padha tekan papan panggonané Asaèl nggléthak, padha mandheg.

²⁴ Nanging Yoab lan Abisai nerusaké enggoné ngoyak Abnèr. Nalika srengéngé angslup, padha tekan ing punthuk Ama, ing sawétané Giyah, ngadhepaké ara-ara samun Gibéon.

²⁵ Ing kono wong-wong saka taler Bènyamin dadi siji menèh karo Abnèr,

banjur padha ngatur barisan ana ing punthuk.

²⁶ Saka kono Abnèr mbengoki Yoab, "Apa kita selawasé mung arep perang? Apa kowé ora ngerti, yèn perang kuwi mung nekakaké kasangsaran? Aku iki sedulurmu tunggal negara. Pira lawasé enggonmu arep ngentèni, lan kapan enggonmu arep mréntahaké prejuritmu supaya lèrèn enggoné ngoyak aku?"

²⁷ Yoab mangsuli, "Atas asmané Allah kang gesang, upamané kowé ora kandha ngono, prejuritku bakal terus ngoyak kowé nganti sésuk-ésuk."

²⁸ Yoab banjur ngunèkaké slomprèté kanggo tandha supaya prejurité padha lèrèn enggoné ngoyak wong Israèl, dadi ora nerusaké enggoné perang.

²⁹ Abnèr lan para prejurité sewengi muput padha baris ngliwati tanah ngaré Yardèn, banjur nyabrang Kali Yardèn, lan sawisé mlaku terus sedina muput, padha tekan ing Mahanaim.

³⁰ Sawisé Yoab lèrèn enggoné ngoyak Abnèr, Yoab ngumpulaké prejurité. Jebul ana wong sangalas sing ilang, kejaba Asaèl.

³¹ Prejurité Dawud wis matèni prejurité Abnèr 360, saka taler Bènyamin.

³² Sawisé kuwi Yoab lan prejurité padha ngangkat jisimé Asaèl lan dikubur ana ing kuburané kulawargané ing Bètléhèm. Banjur padha mlaku sewengi muput sarta tekan ing Hébron ing wayah parak ésuk.

3¹ Peprangan antarané prejurité Saul lan prejurité Dawud tanpa lèrèn. Dawud saya suwé saya kuwat, déné mungsuhé saya ringkih.

² Anak-anaké Dawud sing lair ing Hébron,urut lairé yakuwi: Amnon; ibuné jenengé Ahinoam saka Yésreèl.

³ Kiléab; ibuné jenengé Abigail, randhané Nabal saka Karmèl. Absalom; ibuné jenengé Maaka, putri Raja Talmai saka Gésur.

⁴ Adoniram; ibuné jenengé Hagit. Séfaca; ibuné jenengé Abital.

⁵ Yitram; ibuné jenengé Égla. Anak enem kuwi lairé ana ing Hébron.

⁶ Sasuwéné ana peprangan antarané prejurité Dawud lan prejurit sing setya karo brayaté Saul, Abnèr saya gedhé wibawané ing antarané para prejurité Saul.

⁷ Ing sawijining dina Isybosèt, anaké Saul, ndakwa Abnèr turu bebarengan karo seliré Saul sing jenengé Rizpah, anaké Aya.

⁸ Abnèr banjur muntab nepsuné sarta kandha, "Apa kowé duwé pengira yèn aku ora setya karo Saul sarta mèlu Yéhuda? Wiwit sekawit aku setya karo Saul, bapakmu, lan setya marang sanak seduluré sarta kanca-kancané. Aku wis nulungi kowé nganti ora dikalahaké déning Dawud. Senajan mengkono kowé ngala-ala aku mung prekara wong wadon!

⁹ Luwih becik aku nulungi Dawud, apa menèh Gusti Allah wis prasetya marang Dawud, arep mundhut krajané Saul lan turuné, banjur ngangkat Dawud dadi rajané wong Israèl lan Yéhuda. Muga-muga Gusti Allah mundhut nyawaku, yèn aku ora nglakoni janjiné Gusti Allah tumrap Dawud kuwi!"

¹⁰ (3:9)

¹¹ Merga Isybosèt wedi karo Abnèr, dhèwèké ora bisa mangsuli sakecap-kecapa.

¹² Abnèr banjur utusan nemoni Dawud, sing nalika semana ana ing Hébron,

kanthi piweling, "Sinten ingkang badhé ngwaosi tanah menika? Panjenengan kula aturi damel prejanjian kaliyan kula, lan kula badhé mbantu panjenengan, supados bangsa Israèl sedaya ndhèrèk panjenengan."

¹³ Dawud mangsuli, "Iya becik! Welingku iki aturna marang Abnèr: Aku gelem gawé prejanjian karo dhèwèké, nanging ana penjalukku saprepara, yakuwi: Mikhal, putrané putri Saul, kudu kokaturaké marang aku, yèn kowé sowan aku."

¹⁴ Sawisé kuwi Dawud iya utusan nemoni Isybosèt, karo piweling, "Bojoku Mikhal, kudu kokbalèkaké marang aku, merga wis daktuku nganggo ikuté wong Filistin satus."

¹⁵ Isybosèt banjur kongkonan njupuk Mikhal saka ing tangané bojoné, yakuwi Paltièl anaké Lais.

¹⁶ Nanging Paltièl ngetutaké Mikhal terus karo nangis. Bareng wis padha tekan ing kutha Bahurim, Abnèr kandha, "Wis ta, muliha waé!" Paltièl banjur mulih.

¹⁷ Sawisé kuwi Abnèr banjur rembugan karo para pemimpining bangsa Israèl lan

kandha, "Wiwit biyèn kowé padha duwé karep supaya Dawud dadi ratumu.

¹⁸Lah, saiki wektu sing becik kanggo kowé. Élinga, Gusti Allah wis janji karo Dawud, yèn Panjenengané bakal ngagem Dawud, kanggo nguwalaké umat Israèl saka tanganing wong Filistin sarta saka mungsuhé kabèh."

¹⁹Abnèr iya rembugan karo wong-wong Bènyamin, banjur lunga menèh menyang Hébron, prelu mènèhi weruh marang Dawud, apa sing wis disetujoni déning wong-wong Bènyamin lan Israèl mau.

²⁰Nalika Abnèr karo prejurité rong puluh sowan Dawud ing Hébron, Dawud banjur nganakaké pésta kanggo wong-wong mau.

²¹Abnèr banjur nyuwun pamit lan matur, "Kula panjenengan lilani késah ngempalaken tiyang-tiyang Israèl sedaya supados dados setunggal kaliyan panjenengan. Tiyang-tiyang menika badhé nampi panjenengan dados ratunipun, saha kanthi mekaten panjenengan badhé ngwaosi negari menika sedaya, cocog kaliyan menapa ingkang panjenengan kersakaken."

Abnèr banjur dililani mangkat déning Dawud sarta ditanggung keslametané.

²² Sawisé Abnèr lunga, Yoab karo prejurité Dawud liyané, padha bali saka peprangan nggawa barang rampasan akèh banget.

²³ Yoab dikabari, yèn Abnèr wis sowan Raja Dawud sarta wis dililani lunga lan ditanggung keslametané.

²⁴ Yoab banjur sowan Raja Dawud lan matur, "Ingkang panjenengan kersakaken menika kadospundi? Abnèr sampun sowan panjenengan. Menapa sebabipun panjenengan lilani késah mekaten kémawon?"

²⁵ Panjenengan temtu pirsá, bilih dhatengipun Abnèr menika namung badhé damel kasangsaran panjenengan, saha badhé nyumerepi tindak-tanduk sarta kersa panjenengan."

²⁶ Sawisé lunga saka ngarsané Dawud, Yoab utusan ngundang Abnèr. Enggoné nututi Abnèr tekan ing sacedhaké sumur Sira, banjur diajak bali. Prekara kuwi Dawud ora dicaosi pirsá.

²⁷ Bareng Abnèr wis tekan Hébron, banjur diajak déning Yoab, menyang sacedhaké gapura, éthok-éthok arep

diajak rembugan. Yoab banjur nyuduk wetengé Abnèr dadi lan patiné. Enggoné Abnèr dipatèni déning Yoab mengkono mau kanggo males enggoné matèni Asaèl, adhiné.

²⁸ Bareng Dawud mireng kabaré, banjur ngucap, "Gusti Allah mirsa, yèn aku lan rakyatku babar-pisan ora salah tumrap patiné Abnèr.

²⁹ Yoab sakulawargané kabèh karebèn diukum merga tumindaké. Ing saturun-turuné Yoab karebèn tansah ana sing nandhang lara raja-singa, lumpuh, lépra utawa wandu, utawa ana sing mati ing peprangan utawa kekurangan pangan!"

³⁰ Mengkono Yoab lan Abisai, adhiné, enggoné males ukum marang Abnèr, merga wis matèni Asaèl, adhiné, ing sajroning peprangan ing Gibéon.

³¹ Dawud banjur dhawuh marang Yoab sarta marang para prejurité supaya nyuwèk sandhangané, lan nganggo sandhangan kasusahan sarta padha nangisana Abnèr. Sarta ana ing upacara panguburé, Raja Dawud dhéwé nindaki ana ing samburiné pethi mati.

³² Abnèr dikubur ing Hébron; déné raja lan rakyaté kabèh padha nangis kanthi sora ing sangareping kubur mau.

³³ Sawisé mengkono Dawud nangisi Abnèr, pangandikané.

³⁴ "Apa Abnèr kudu mati kaya déné matiné wong gemblung, tangané ora dibanda lan sikilé ora diranté? Tiwasé disuduk déning durjana." Para kawula kabèh banjur nangisi Abnèr menèh.

³⁵ Sedina muput rakyat padha ngauri pamrayoga, supaya Dawud kersa dhahar sethithik, nanging malah banjur sumpah, "Muga Gusti Allah mundhut nyawaku, yèn aku mangan sadurungé srengéngé angslup!"

³⁶ Krungu mengkono rakyaté mbeneraké sikapé Dawud. Pancèn, apa waé sing ditindakaké Raja Dawud, padha dianggep becik.

³⁷ Ing dina kuwi rakyaté Dawud, iya bangsa Israèl kabèh padha ngerti, yèn Raja Dawud ora setuju Abnèr dipatèni.

³⁸ Tembungé sang raja marang para pengiringé, "Apa kowé padha ora ngerti, yèn ing dina iki ana penggedhé ing Israèl nemoni tiwas?"

³⁹ Senajan aku iki raja sing dipilih déning Gusti Allah, aku rumangsa susah ing dina iki. Anak-anaké Zeruya iki daksiya banget. Aku ora bisa ngerèh wong-wong kuwi. Muga Gusti Allah ngukum para wong ala iki, murwat karo apa sing ditindakaké!"

4 ¹Turuné Saul liyané, yakuwi Méfibosèt, putrané Yonatan. Méfibosèt kuwi pincang wiwit nalika umuré limang taun, yakuwi nalika Saul lan Yonatan nemoni tiwas. Critané, nalika ana kabar saka kutha Yésreèl bab tiwasé Saul lan Yonatan, emban sing nggéndhong Méfibosèt banjur mlayu; nanging merga kesusu, bocah mau tiba, nganti dadi lan pincangé. Bareng Raja Isybosèt, putrané Saul, mireng yèn Abnèr wis dipatèni ing Hébron, ilang semangaté. Kabèh bangsa Israèl dadi giris. Isybosèt kagungan perwira loro sing dadi penggedhéné prejurit, jenengé Baana, sijiné Rékhab. Perwira loro mau anaké Rimon, saka Beérot klebu taler Bènyamin. (Beérot kuwi klebu wilayahé Bènyamin. Déné sing manggon wiwitan wis padha lolos menyang Gitaim sarta manggon ing kana.)

² (4:1)

³ (4:1)

⁴ (4:1)

⁵ Perwira loro, Rékhab lan Baana mau mangkat menyang kedhatoné Isybosèt lan tekan ing kana wayahé tengangé; nalika semono Isybosèt lagi saréan.

⁶ Wong wadon sing gawéné tunggu omah, nalika lagi ngresiki gandum, ngantuk banjur keturon. Mulané Rékhab lan Baana bisa nlusup mlebu.

⁷ Banjur terus mlebu ing kamar saré, panggonané Isybosèt sing lagi saré kepati, nuli nyuduk Isybosèt nganti séda. Wong-wong mau padha nugel janggané lan sirahé, digawa lunga. Olèhé padha mlaku ngliwati tanah ngaré Yardèn sewengi muput.

⁸ Wong-wong mau banjur masrahaké sirahé Isybosèt marang Dawud ing Hébron, karo matur, "Menika sirahipun Isybosèt, putranipun Saul, mengsah panjenengan ingkang badhé nyédani panjenengan. Ing dinten menika Gusti Allah sampun malesaken panjenengan bab tumindakipun Saul saha turunipun."

⁹ Nanging Dawud mangsuli, "Gusti Allah kang gesang, sing wis nguwalaké aku

saka sakèhing bebaya, mirsa yèn apa sing bakal dakkandhakaké iki bener.

¹⁰ Nalika ana ing Ziklag ana wong sing ngabari aku bab tiwasé Saul, dhèwèké ngira yèn nggawa kabar sing becik. Nanging aku malah nyekel wong mau lan dakpatèni. Yakuwi ganjaran sing dakwènèhaké marang wong mau, minangka ijolé kabar sing digawa.

¹¹ Mesthiné luwih abot menèh ukuman sing bakal dakpatrapaké tumrap wong ala sing wis padha matèni wong sing ora salah, sing lagi turu ing omahé dhéwé! Saiki aku males ukum marang kowé enggonmu padha matèni mau, sarta nyirnakaké kowé kabèh saka bumi iki!"

¹² Sawisé kuwi Dawud dhawuh marang prejurité, supaya nyirnakaké Rékhab lan Baana. Sawisé dipatèni, tangan lan sikilé dikethok lan digantung ing sacedhaké blumbang ing Hébron. Nanging sirahé Isybosèt dijupuk lan dikubur ing kutha kono ana ing kuburané Abnèr.

5 ¹ Sawisé kuwi para penggedhéné bangsa Israèl sowan ing ngarsané Dawud ing Hébron lan padha matur, "Kula menika sanak panjenengan.

²Wiwit kala rumiyin, malah wiwit nalika Saul taksih mréntah kula sedaya, panjenengan ingkang ngirid prejurit Israèl dhateng peprangan. Kaliyan malih Gusti Allah sampun janji dhateng panjenengan, bilih panjenengan ingkang badhé mimpin umatipun saha badhé dados rajanipun bangsa Israèl."

³Dawud gawé prejanjian karo para penggedhéné bangsa Israèl sing padha nyowani mau, sarta wong-wong mau padha ngangkat Dawud dadi rajané bangsa Israèl.

⁴Nalika dadi raja yuswané Dawud telung puluh taun lan enggoné mréntah negara lawasé patang puluh taun.

⁵Ana ing Hébron Dawud mréntah Yéhuda pitu setengah taun lawasé, lan ing Yérusalèm mréntah bangsa Israèl lan Yéhuda sajroné telung puluh telu taun.

⁶Ing sawijining dina Raja Dawud lan para prejurité maju perang menyang Yérusalèm. Wong Yébus, penduduk ing kutha kono, ngira yèn Dawud ora bakal bisa ngalahaké Yérusalèm. Mulané padha kandha, "Kowé ora bakal bisa mlebu ing kéné; wong-wong wuta lan wong-wong

pincang waé saguh ngalang-alangi kowé."

⁷ Dawud ngandika karo para prejurité, "Wong-wong ing kéné apa ana sing gethingé karo wong Yébus kaya déné aku? Apa iya gething temenan nganti tegel matèni wong-wong kuwi? Yèn mengkono, mlebu ngliwati trowongan banyu sarta gempuren wong-wong pincang lan wong wuta sing dakgethingi kuwi." (Mulané ana unèn-unèn mengkéné: "Wong wuta lan wong pincang ora kena mlebu ing Pedalemané Allah.")

⁸ (5:7)

⁹ Raja Dawud bisa ngrebut bètèng Sion lan didalemi. Mulané Sion dijenengaké "Kuthané Dawud". Kutha mau dibangun ing sakubengé bètèng, wiwit saka ing sisih Wétan punthuk sing diurug nganggo lemah.

¹⁰ Raja Dawud saya suwé saya kuwat, sebab Pangéran, Allahé sarwa tumitah nunggil karo panjenengané.

¹¹ Raja Hiram saka negara Tirus ngirim utusan dagang sowan Raja Dawud. Hiram ngirimaké kayu cemara saka Libanon karo tukang-tukang kayu lan

tukang-tukang batu prelu mbangun kratoné Dawud.

¹² Dawud banjur rumangsa, yèn wis ditetepaké déning Gusti Allah dadi rajané bangsa Israèl, lan diluhuraké pepréntahané merga Israèl iku umat kagungané.

¹³ Sawisé Dawud jengkar saka Hébron menyang Yérusalèm, banjur kagungan garwa lan selir menèh, sarta peputra kakung lan putri.

¹⁴ Putra-putrané sing lair ana ing Yérusalèm yakuwi: Syamua, Sobab, Natan, Suléman,

¹⁵ Yibhar, Èlisua, Nèfèg, Yafia,

¹⁶ Élisama, Èlyada lan Élifèlèt.

¹⁷ Bareng wong-wong Filistin padha krungu, yèn Dawud wis jumeneng raja Israèl, banjur padha nyerang arep nyekel Raja Dawud. Bareng Raja Dawud pirsá, banjur tindak mlebet ing bètèng.

¹⁸ Wong-wong Filistin satekané tanah ngaré Réfaim nuli padha mandhah ana ing kono.

¹⁹ Raja Dawud munjuk marang Allah, "Menapa kawula kedah nglurugi tiyang Filistin menika? Menapa Gusti badhé maringi kaunggulan dhateng kawula?"

"Lurugana!" pangandikané Gusti Allah, "Aku bakal maringi kaunggulan marang kowé!"

²⁰ Dawud banjur tindak menyang Baal Perasim lan ing kana prejurit Filistin dikalahaké. Banjur ngucap, "Gusti Allah wis njebol bètènging mungsuhku, kaya banjir sing ndhadhalaké apa waé." Mulané panggonan mau diarani Baal Perasim.^b

²¹ Prejurit Filistin padha keplayu nganti ora kober nggawa recané brahala. Reca-reca mau padha dijupuki déning Dawud lan para prejurité.

²² Ora let suwé wong-wong Filistin padha teka sarta ngejègi menèh tanah ngaré Réfaim.

²³ Sepisan menèh Dawud nyuwun pitedah marang Gusti Allah. Pangandikané Gusti Allah, "Aja nglurug saka kéné, nanging mlakua mubeng lan lurugana saka mburi, sacedhaké wit-witan murbei.

²⁴ Yèn keprungu swarané wong baris ing sandhuwuring wit-witan, padha majua,

^bBaal Perasim: Ing basa Ibrani ateges "Gusti Allah ingkang njebolaken."

sebab Aku bakal mlaku ing sangarepmu prelu ngalahaké prejurit Filistin."

²⁵ Dawud nindakaké apa sing didhawuhaké déning Gusti Allah, lan bisa ngalahaké wong Filistin saka Géba tekan Gèzèr.

6¹ Raja Dawud banjur nglumpukaké menèh para prejurit Israèl sing pilihan, cacahé telung puluh èwu.

² Wong-wong mau diirid menyang Baalé-Yéhuda, prelu njupuk saka kono Pethi Prejanjian kang disebut klawan asmané Gusti Allah Kang Mahakwasa, kang lenggah ing sandhuwuring kerubim, yaiku pepethan malaékat.

³ Pethi Prejanjian mau diangkat saka omahé Abinadab kang ana ing sandhuwuring punthuk, banjur diunggahaké ing kréta anyar. Uza lan Ahio, anak-anaké Abinadab, ngetutaké kréta mau; Uza mlaku ing sisihé,

⁴ déné Ahio ing ngarepé.

⁵ Dawud lan bangsa Israèl kabèh ndhisiki Pethi mau karo jejogèdan lan padha menyanyi sora banget kanggo ngormati Gusti Allah, karo padha ngunèkaké clempung, terbang, klinthingan lan kecèr.

⁶ Nalika padha tekan ing papan panutoné Nakhon, sapi-sapi sing nggèrèd kréta mau keplèsèt, mula Uza tangané kumranggèh nyekeli Pethi mau, supaya aja tiba.

⁷ Kocapa Gusti Allah duka banget marang Uza, sarta merga saka sembranané, Uza dipatèni. Uza mati ngenggong, ing sacedhaké Pethi Prejanjian.

⁸ Mulané papan mau diarani Pèrès-Uza.^c Dawud duka merga paukumané Uza abot banget.

⁹ Nanging iya wedi marang Allah, mula matur, "Samenika kadospundi enggèn kawula badhé mbekta Pethi Prejanjian?"

¹⁰ Mulané diputusaké ora arep nggawa Pethi Prejanjian menyang Yérusalèm, nanging disimpen ing omahé Obèd-Édom, wong ing kutha Gat.

¹¹ Pethi Prejanjian mau ana ing kono suwéné pitung sasi lan Allah mberkahi Obèd-Édom sebrayaté.

¹² Raja Dawud midhanget yèn Gusti Allah mberkahi Obèd-Édom lan brayaté sarta bandhané, merga saka Pethi

^cPèrès-Uza: Tembung Ibrani, ingkang teges "Ukuman dhateng Uza."

Prejanjian mau; banjur tindak menyang omahé Obèd-Édom, lan mboyong Pethi mau menyang Yérusalèm nganggo kraméan gedhèn.

¹³ Nalika wong-wong sing ngangkat Pethi Prejanjian mau wis mlaku nem jangkah, didhawuhi mandheg. Raja Dawud banjur misungsungaké kurban sapi lanang lan pedhèt lemon marang Gusti Allah.

¹⁴ Dawud jejogèdan klawan mampeng kanggo ngormati Gusti Allah. Ing wektu kuwi Dawud mung ngagem sarung léna cekak diubedaké ing bangkèkané.

¹⁵ Dawud lan wong-wong Israèl kabèh enggoné mboyong Pethi Prejanjian mau menyang Yérusalèm dibarengi karo swarané slomprèt lan padha surak-surak.

¹⁶ Nalika pethi mau lagi digawa mlebu kutha, putri Mikhal, putrané Saul, nginguk liwat jendhéla, banjur pirsá Raja Dawud lincak-lincak lan jejogèdan kanggo ngormati Gusti Allah. Mulané Sang Putri ing sajroning penggalih nyepèlèkaké Sang Prabu Dawud.

¹⁷ Pethi Prejanjian mau digawa mlebu lan disèlèhaké ing sajroning kémah ing papan sing wis dicawisaké. Raja Dawud

banjur misungsungaké kurban obongan kagem Gusti Allah lan uga kurban slametan.

¹⁸ Sawisé rampung banjur mberkahi wong-wong Israèl atas asmané Allah Kang Mahakwasa.

¹⁹ Sawisé mengkono banjur ngedum panganan marang wong-wong mau kabèh. Saben wong lanang lan wadon sing ana ing kono diparingi roti siji lan daging panggang sairis, sarta roti kismis sethithik. Sawisé kuwi banjur padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²⁰ Nalika Raja Dawud kondur menyang kraton prelu nyalami brayaté, Mikhal metu manggihi Dawud lan matur, "Kadospundi déné ratunipun Israèl koklukar wonten ing ngajengipun para abdi, kok mboten kraos wirang kados tiyang urakan?"

²¹ Wangsulané Dawud, "Aku njogèd kagem ngurmati Gusti Allah, sing wis nampik bapakmu sarta brayaté; banjur milih aku dadi ratuné bangsa Israèl, umat kagungané. Mulané aku bakal njogèd terus kagem ngurmati Gusti Allah.

²² Malah aku iya gelem dirèmèhaké ngluwahi sing kaya mengkono. Kena waé kowé ngrèmèhaké aku, nanging para wong wadon sing koksebut mau, bakal ngormati aku."

²³ Putri Mikhal, putrané Saul, selawasé urip ora kagungan putra.

7 ¹ Gusti Allah maringi pangayoman marang Dawud, diuwalaké saka penggangguning mungsuhé, nganti bisa manggèn klawan tentrem ing sajroning kedhatoné.

² Sang prabu banjur ngandika marang Nabi Natan, "Kula aturi ningali, kula menika manggèn ing kraton, ingkang kadamel saking kajeng cemara saking Libanon, mangka Pethi Prejanjianipun Gusti Allah namung dipun simpen ing salebeting kémah kémawon!"

³ Aturé Nabi Natan, "Mangga, panjenengan tindakaken menapa ingkang dados kersa panjenengan, mergi Gusti Allah nunggil kaliyan panjenengan."

⁴ Nanging ing benginé Gusti Allah ngandika marang Nabi Natan,

⁵"Lungaa lan wartakna piweling-Ku iki marang Dawud, 'Dudu kowé kang bakal mbangun pedaleman kagem Aku.

⁶Wiwit Aku ngirid bangsa Israèl metu saka ing Mesir nganti sepréné, Aku durung dedalem ing sajroning omah; malah tansah ngumbara sarta dedalem ing sajroning kémah.'

⁷Sajroné ngumbara bebarengan karo bangsa Israèl, durung tau Aku ndangu marang para penggedhé sing wis Daktuding, 'Yagéne Aku ora digawèkaké omah saka kayu cemara Libanon?'"

⁸Mulané Natan, kandhaa marang abdi-Ku Dawud, yèn Aku, Gusti Allah Kang Mahakwasa, ngandika, "Kowé wis Dakpundhut saka pegawéanmu angon wedhus gèmbèl ing ara-ara sarta Dakdadèkaké raja mengku umat-Ku Israèl.

⁹Aku wis nunggal karo kowé ana ing ngendi waé, sarta mungsuhmu kabèh wis Daktumpes, yakuwi nalika kowé maju perang. Kowé bakal Dakgawé kondhang kaya déné para penggedhé sing unggul dhéwé ing donya.

¹⁰Karo menèh, umat-Ku Israèl wis Daksedhiyani panggonan sarta

Dakdhawuhi tetep ana ing kono, supaya bisa urip kanthi tentrem, tanpa dijajah menèh. Wiwit tekané wong-wong mau ing kéné sarta para penggedhéné Dakangkat, bangsa iki wis dimungsuhi déning wong-wong sing wangkal atiné, nanging prekara kuwi ora bakal kelakon menèh. Aku janji yèn uripmu bakal tentrem tanpa diganggu déning mungsuh, sarta Aku bakal maringi turun marang kowé.

¹¹ (7:10)

¹² Mbésuk, yèn tumeka ing pati, kowé bakal dikubur ing panggonané leluhurmu; bakal ana turunmu sing Dakangkat dadi ratu. Yakuwi sing bakal yasa dalem kanggo Aku, sarta kratoné bakal lestari ing selawas-lawasé.

¹³ (7:12)

¹⁴ Aku bakal dadi Bapakné, sarta dhèwèké bakal dadi putra-Ku. Menawa gawé keluputan, bakal Dakukum kaya déné bapak ngukum marang anaké.

¹⁵ Nanging Aku ora bakal kèndel enggon-Ku mbeciki dhèwèké, ora kaya enggon-Ku mbeciki marang Saul, kang Daksingkiraké, supaya kowé nggentèni dadi raja.

¹⁶ Kowé bakal tansah duwé turun, sarta Aku bakal nglestarèkaké kratonmu ing selawasé. Pepréntahané keluwargamu bakal binerkahan ing selawasé."

¹⁷ Nabi Natan ngandhakaké marang Dawud apa sing wis didhawuhaké déning Allah.

¹⁸ Raja Dawud banjur mlebet ing Kémah Palenggahané Allah, sujud lan ndedonga, "Dhuh Gusti ingkang Mahaluhur, kawula saha brayat kawula mboten pantes nampi sedaya berkah ingkang Panjenengan paringaken.

¹⁹ Dhuh Gusti ingkang Mahaluhur, malah langkung saking menika, Panjenengan sampun maringaken janji bab turun kawula ing wekdal ingkang badhé kelampahan. Saha Panjenengan tedahaken bab menika dhateng kawula, senajan kawula menika namung manungsa, dhuh Gusti Allah ingkang Mahaluhur!

²⁰ Menapa ta ingkang saged kawula aturaken dhateng Panjenengan? Panjenengan sampun mirsa kawontenanipun abdi Panjenengan menika.

²¹ Inggih sampun dados kersa Panjenengan nindakaken prekawis menika sedaya. Panjenengan sampun tumindak mekaten kanggé mulang dhateng kawula.

²² Panjenengan saèstu agung, dhuh Gusti Allah! Mboten wonten ingkang nyamèni, saha wiwit kala rumiyin kawula sami mangertos, bilih namung Panjenengan piyambak ingkang jumeneng Allah.

²³ Saha mboten wonten bangsa ing bumi menika kados bangsa Israèl. Bangsa ingkang sampun Panjenengan luwari saking penjajahan, sarta Panjenengan dadosaken kagungan Panjenengan piyambak. Sedaya prekawis ingkang ageng saha ngédab-édabi ingkang Panjenengan tindakaken kanggé tiyang-tiyang menika, sampun damel misuwuring asma Panjenengan ing salumahing bumi. Bangsa-bangsa sanès saha déwa-déwanipun sampun Panjenengan tundhung nalika umat kagungan Panjenengan majeng perang.

²⁴ Bangsa Israèl menika sampun Panjenengan dadosaken umat Panjenengan piyambak ing selaminipun,

saha Panjenengan piyambak jumeneng Allahipun."

²⁵"Samenika, dhuh Gusti, mugi kersa nglanggengaken janji ingkang sampun Panjenengan ngandikakaken dhateng kawula saha turun kawula, saha mugi kersa nindakaken menapa ingkang sampun Panjenengan ngandikakaken menika.

²⁶Asma Panjenengan badhé sangsaya kondhang ngantos tiyang-tiyang badhé sami criyos, 'Gusti Allah ingkang Mahakwaos menika Allahipun bangsa Israèl.' Sadangunipun saking turun kula badhé wonten ingkang jumeneng rajanipun bangsa Israèl.

²⁷Gusti ingkang Mahakwaos! Kawula kumawantun ndedonga menika dhateng Panjenengan, mergi Panjenengan sampun ngandikakaken prekawis menika dhateng abdi Panjenengan, sarta maringi pawartos dhateng kawula, bilih turun kawula Panjenengan ayomi, ngantos mboten badhé tumpes.

²⁸Dhuh Gusti ingkang Mahaluhur, namung Panjenengan ingkang jumeneng Allah, ingkang selaminipun netepi janji Panjenengan menika, inggih bab ingkang

éndah menika sampun Panjenengan janjèkaken dhateng kawula.

²⁹Ingkang menika, kawula nyuwun mugè kersa mberkahi turun kawula supados nampi sih-rahmat Panjenengan ing selaminipun. Dhuh Gusti ingkang Mahaluhur, sedaya menika sampun Panjenengan janjèkaken, milanipun turun kawula badhé tansah Panjenengan berkahi ing selaminipun."

8¹ Sawisé sawetara mangsa, Raja Dawud nglurug perang nggepuk wong Filistin menèh. Wong-wong Filistin dikalahaké lan tanahé direbut.

²Raja Dawud uga ngalahaké wong Moab. Wong-wong mau didhawuhi turon ing lemah, banjur dipatèni, saben wong telu, sing dipatèni loro. Wong Moab padha didadèkaké baturé Dawud lan kudu mbayar pajeg.

³Sebanjuré Raja Dawud ngalahaké Hadadèzèr, anaké Réhob, sing mréntah ing Zoba, tanah krajan cedhak Damsyik. Ing wektu semono Hadadèzèr lagi nglurug perang arep mulihaké pangwasané ing wilayah sacedhaké sumberé Bengawan Éfrat.

⁴ Wadyabalané Hadadèzèr sing ditawan Raja Dawud yakuwi: prejurit jaranan 1.700, lan prejurit dharatan 20.000. Dawud nisihaké jaran sing cukup kanggo kréta satus, déné liyané sikilé digawé cacad.

⁵ Nalika wong Siria saka Damsyik ngirimaké wadyabala kanggo nulungi Raja Hadadèzèr, wadyabala mau iya kalah, lan sing mati 22.000.

⁶ Dawud banjur ngedegaké kémah-kémah wadyabala ing sajroning wilayahé, déné wong-wong mau didadèkaké rakyaté sarta didhawuhi mbayar pajeg. Gusti Allah maringi kaunggulan marang Dawud ing ngendi waé enggoné perang.

⁷ Tamèng emas sing dienggo déning wadyabalané Hadadèzèr dirampas lan digawa menyang Yérusalèm.

⁸ Kejaba kuwi Dawud uga ngrampas tembaga saka Betah lan Berotai, yakuwi kutha-kutha sing mauné dikwasani déning Hadadèzèr.

⁹ Raja Tou saka Hamat krungu yèn Raja Dawud wis ngalahaké wadyabalané Hadadèzèr kabèh.

¹⁰Tou banjur utusan Yoram, putrané, prelu ngaturaké salam marang Raja Dawud sarta rasa bungahing atiné, merga enggoné olèh kaunggulan mau, sebab wis suwé enggoné Tou memungsuhan karo Hadadèzèr. Yoram iya ngaturaké pisungsung rupa emas, slaka lan tembaga.

¹¹Pisungsung mau lan sapérangané barang rampasan saka Hadadèzèr, dipisungsungaké déning Raja Dawud marang Allah kanggo kapreluan pangibadah. Bareng karo pisungsung mau Dawud iya nyaosaké barang-barang rupa slaka lan emas rampasan saka bangsa-bangsa sing wis ditelukaké, yaiku bangsa-bangsa: Édom, Moab, Amon, Filistia lan Amalèk.

¹²(8:11)

¹³Raja Dawud asmané saya kondhang, awit wis mejahi wong Édom ing tanah ngaré Uyah, cacahé wolulas èwu.

¹⁴Panjenengané ngedegaké kémah tawanan wadyabala ing sawilayah Édom kabèh; déné wong-wong Édom padha dadi baturé. Gusti Allah maringi kaunggulan marang Raja Dawud sajroné peprangan ing ngendi waé.

¹⁵ Mengkono mau enggoné Raja Dawud mréntah tanah Israèl kabèh sarta ngreksa supaya rakyaté tansah krasa dierèh kanthi adil lan becik.

¹⁶ Yaiki para penggedhé sing diangkat déning Raja Dawud: Sing dadi sénapatining perang: Yoab, anaké Zeruya. Sing dadi sèkretarising kraton: Yosafat, anaké Ahilud. Sing dadi imam agung: Zadok, anaké Ahitub lan Akhimèlèkh, anaké Abyatar. Sing dadi sèkretaris negara: Seraya.

¹⁷ (8:16)

¹⁸ Sing dadi pengawal raja: Benaya, anaké Yoyada. Sing dadi imam ing sajroné kraton: putra-putrané Dawud piyambak.

9 ¹ Ing sawijining dina Dawud ndangu, "Kulawargané Saul apa isih ana sing urip? Yèn ana, merga saka Yonatan, aku kepéngin mbeciki wong mau."

² Brayaté Saul duwé réwang sing jenengé Ziba, lan didhawuhi sowan Raja Dawud. Raja ndangu, "Apa kowé kuwi Ziba?" Unjuké, "Inggih, Sang Prabu."

³ Raja Dawud banjur ndangu menèh, "Kulawargané Saul apa isih ana sing urip? Aku kepéngin gawé becik karo

wong kuwi, kaya sing wis dakjanjèkaké marang Gusti Allah." Ziba matur, "Taksih wonten setunggal, putranipun Yonatan. Tiyangipun pincang."

⁴"Saiki ana ing ngendi?," pendanguné Raja Dawud. "Wonten ing Lodebar, ing griyanipun Makir anakipun Amièl," aturé Ziba.

⁵Raja Dawud banjur utusan nimbali putrané Yonatan mau.

⁶Anaké Yonatan kuwi jenengé Méfibosèt. Nalika dhèwèké teka, banjur sujud ngormati Raja Dawud. Raja Dawud banjur ngandika, "Méfibosèt." Aturé Méfibosèt, "Nuwun, Sang Prabu."

⁷Ngandikané Sang Prabu, "Aja wedi. Merga saka Yonatan aku bakal mbeciki kowé. Palemahané Saul, éyangmu, bakal dakbalèkaké marang kowé lan selawasé kowé bakal mangan bebarengan karo aku."

⁸Méfibosèt sujud menèh lan matur, "Kula menika babar-pisan mboten wonten ajinipun! Menapa sebabipun panjenengan saé sanget dhateng kula?"

⁹Raja Dawud banjur nimbali Ziba, réwangé Saul mau, sarta dingandikani, "Warisané Saul lan warisané brayaté

kabèh dakwènèhaké marang Méfibosèt wayahé bendaramu iki.

¹⁰ Kowé lan anak-anakmu sarta para abdi kudu nggarap palemahan kuwi kanggo brayaté bendaramu, déné pametuné aturna kanggo nyukupi kebutuhané dhaharé. Nanging Méfibosèt bakal mangan bebarengan karo aku." (Ziba duwé anak lanang limelas lan batur rong puluh.)

¹¹ Aturé Ziba marang Raja Dawud, "Sedaya dhawuh panjenengan badhé kula tindakaken." Dadiné Méfibosèt mangan ana ing kraton, kaya déné putrané Raja Dawud dhéwé.

¹² Méfibosèt duwé anak jenengé Mikha. Brayaté Ziba kabèh dadi baturé Méfibosèt.

¹³ Kanthi mengkono Méfibosèt sing cacad sikilé loro pisan kuwi manggon ing Yérusalèm lan tansah mangan ana ing kraton.

10 ¹ Sawisé sawetara wektu Raja Nahas saka Amon tilar-donya lan Hanun, putrané, dadi raja.

² Raja Dawud banjur dhawuh, "Aku arep memitran karo Hanun kaya déné Nahas enggoné memitran karo aku." Dawud

banjur utusan menyang negara Amon kadhawuhan ngaturaké béla sungkawa.

³ Nanging para penggedhéné negara Amon padha matur marang Raja Hanun, "Menapa panjenengan nginten, bilih enggènipun Dawud tumut béla sungkawa menika kanggé ngormati bapak panjenengan? Temtu mboten! Tiyang-tiyang menika dipun utus mriki prelu nlihi kitha menika, temtu mbénjing badhé dipun telukaken."

⁴ Para utusané Dawud banjur padha dicekel déning Hanun; jénggoté dicukur separo, sandhangané padha dikethok wates bokong, sawisé mengkono banjur padha dikon lunga.

⁵ Nanging wong-wong mau padha isin mulih menyang negarané. Sawisé Raja Dawud dikabari kedadéan mau, banjur ngirimaké welingan supaya para utusan mau padha ngentèni ing Yérikho nganti jénggoté wis thukul menèh.

⁶ Bareng wong Amon padha krasa, yèn saiki Dawud dadi mungsuhé, banjur nyéwa prejurit Siria rong puluh èwu sing manggon ana ing Bèt-Réhib lan Zoba, semono uga prejurit rolas èwu saka Tob,

sarta saka raja negara Maaka prejurit sèwu.

⁷ Bareng Dawud pirsá bab kuwi, banjur utusan Yoab lan prejurité kabèh supaya nglurugi perang marang Amon.

⁸ Wong-wong Amon padha baris metu lan ngatur barisané ing sangareping gapura Raba, déné liyané, wong-wong Siria, mengkono uga wong saka Tob lan Maaka, padha ngatur barisané ing ara-ara.

⁹ Bareng Yoab ngerti, yèn dhèwèké kejeprit déning prejurité mungsuh, sing padha ana ing ngarep lan ing mburi, banjur milih prejurité sing becik ing Israèl, diatur supaya ngadhepi prejurit Siria.

¹⁰ Turahané dipasrahaké marang adhiné, yakuwi Abisai, sing ngatur barisan ngadhepi prejurit Amon.

¹¹ Yoab kandha karo adhiné mau, "Yèn aku ora kuwat ngadhepi prejurit Siria, énggal-énggal tulungana; kosokbaliné, yèn kowé ora kuwat ngadhepi prejurit Amon, mesthi daktulungi.

¹² Sing tatag atimu! Ayo padha tumindak kanggo bangsa kita lan kutha-

kuthané Allah kita. Muga-muga Gusti Allah nindakaké apa sing dikersakaké."

¹³Yoab lan para prejurité banjur padha maju perang; lan prejurit Siria padha keplayu.

¹⁴Bareng wong-wong Amon padha weruh, yèn prejurit Siria padha keplayu, banjur iya padha mlayu saka ing ngarepé Abisai lan mundur menyang sajroning kutha. Sawisé merangi wong Amon, Yoab mulih menyang Yérusalèm.

¹⁵Wong-wong Siria padha weruh, yèn wis padha dikalahaké déning wong Israèl, mulané banjur padha ngundangi prejurité kabèh, supaya padha kumpul menèh.

¹⁶Raja Hadadèzèr banjur utusan nimbali wong Siria sing ana ing sawétané Bengawan Éfrat. Satekané ing Helam, banjur dipimpin déning Sobakh, sénapatiné Raja Hadadèzèr.

¹⁷Bareng pirsabab iku Raja Dawud banjur énggal-énggal nglumpukaké wadyabala Israèl kabèh ana ing sabrangané Kali Yardèn, terus maju menyang Helam. Ing kono wong-wong Siria padha ngatur barisané, banjur

campuh perang karo wadyabalané Raja Dawud.

¹⁸Nanging prejurit Siria padha keplayu. Dawud lan para prejurité matèni kusiring kréta perang cacahé 700 lan matèni prejurit jaranan 40.000; kejaba saka kuwi Sobakh, sénapatining mungsuh, uga ketaton temah iya mati ing peprangan.

¹⁹Bareng para raja sing dibawahaké Hadadèzèr padha weruh yèn kalah, nuli padha njaluk damé lan teluk karo wong Israèl. Wiwit wektu kuwi wong Siria ora wani mbiyantu wong Amon menèh.

11 ¹Para raja lumrahé padha nglurug perang ing mangsa semi. Déné ing mangsa semi taun kuwi, Raja Dawud utusan Yoab nglurug perang bebarengan karo para jéndral lan para prejurit Israèl kabèh. Wong-wong mau padha ngalahaké wong Amon sarta ngepung kutha Raba. Nanging Raja Dawud dhéwé kèri ana ing Yérusalèm.

²Ing wayah soré, nalika Raja Dawud wungu saré, minggah ing payoning kraton. Saka ing kono pirsá wong wadon sing lagi adus, lan wong wadon mau ayu banget.

³ Dawud banjur utusan nakokaké, wong kuwi sapa. Utusan matur, yèn wong wadon mau Bètsyéba, bapakné jenengé Éliam sarta bojoné Uria, wong Hèt.

⁴ Dawud utusan methuk wong wadon mau, lan sawisé tekan ing kraton, ditunggil saré. (Bètsyéba lagi waé rampung enggoné sesuci sawisé wulanan.) Bètsyéba banjur mulih;

⁵ ora let suwé krasa yèn ngandheg, mula banjur ngaturi kabar marang Raja Dawud.

⁶ Raja Dawud banjur énggal-énggal utusan nglantaraké dhawuh marang Yoab, "Uria, wong Hèt kuwi konen mulih sowan aku." Yoab banjur akon Uria supaya sowan Raja Dawud.

⁷ Bareng Uria wis sowan, Uria didangu bab keslametané Yoab lan para prejurit Israèl, sarta kepriyé enggoné padha perang.

⁸ Dawud banjur dhawuh marang Uria, "Muliha menyang omahmu sarta ngasoa sedhéla!" Bareng Uria metu saka kraton, Raja Dawud ngirimaké peparing menyang omahé Uria mau.

⁹ Uria ora mulih, nanging turu ing sangarepé gapuraning kraton, bebarengan karo wong jaga.

¹⁰ Raja Dawud dicaosi pirsa prekara mau. Mulané banjur ndangu marang Uria, "Kowé lagi waé bali saka lelungan adoh, yagéné ora mulih menyang omahmu?"

¹¹ Aturé Uria, "Prejurit Israèl saha prejurit Yéhuda saweg majeng perang, sarta Pethi Prejanjianipun Allah nyarengi tiyang-tiyang menika. Sénapati Yoab saha para pengageng sami saré ing kémah, wonten ing ara-ara. Menapa inggih kula lajeng mantuk, nedha, ngombé sarta tilem kaliyan sémah kula? Demi sugeng saha nyawa panjenengan, kula mboten badhé nindakaken prekawis menika."

¹² Dawud dhawuh menèh, "Ya wis, lèrèna ing kéné sedina menèh lan sésuk-ésuk kowé bakal daklilani lunga." Dadiné Uria ana ing Yérusalèm sedina menèh. Ésuké Uria ditimbali mangan bebarengan karo Raja Dawud.

¹³ Uria banjur mangan lan ngombé nganti mendem, nanging ing bengi kuwi Uria tetep ora mulih menyang omahé,

nanging turu amor karo prejurit sing jaga kraton.

¹⁴Ésuké Raja Dawud nulis layang marang Yoab, dikirimaké lantaran Uria.

¹⁵Isiné mengkéné, "Uria pernahna ana ing cucuking baris, ing peprangan sing gawat, banjur mundura, karebèn dhèwèké tiwas."

¹⁶Nalika Yoab ngepung kutha mau, Uria dipréntah lunga menyang papan sing kira-kira dijaga kuwat déning mungsuh.

¹⁷Bareng prejurité mungsuh padha metu saka kutha sarta nyerang prejurité Yoab, ana prejurité Dawud sawetara sing mati, mengkono uga Uria.

¹⁸Yoab banjur utusan wong ngaturi pirs marang Raja Dawud bab lakuning peprangan.

¹⁹Préntahé marang kongkonan mau, "Sawisé Sang Prabu pirs laporanmu bab tumindaké peprangan iki,

²⁰bisa uga dadi duka lan ndangu marang kowé, 'Yagéné kowé padha cedhak banget karo kutha kuwi? Kowé rak padha weruh, yèn mungsuh mesthi bakal manah saka sandhuwuré témbok?

²¹Apa kowé wis padha lali, kepriyé enggoné Abimèlèh, anaké Gidéon, mati

ing Tèbès? Dhèwèké rak mati merga ana wong wadon sing nguncalake watu gilingan glepung marang dhèwèké saka ing sandhuwuring témbok? Lha, ta géné kowé padha cedhak banget karo témbok kuwi?' Yèn Sang Prabu ndangu mengkono, matura, 'Uria, salah setunggaling prejurit panjenengan ugi tiwas!'"

²² Kongkonan mau banjur sowan Raja Dawud sarta ngabaraké apa sing dipréntahaké Yoab.

²³ Utusan mau matur, "Mengsah kula langkung kiyat saha medal saking kitha lajeng nyerang kula sedaya wonten ing ara-ara. Nanging lajeng kula dheseke mundur wangsul dumugi ing gapuraning kitha.

²⁴ Lajeng saking sangingiling témbok tiyang-tiyang menika sami manahi kula sedaya. Wonten sawetawis prejurit panjenengan ingkang tiwas, klebet Uria."

²⁵ Dawud dhawuh marang kongkonan mau, "Matura marang Yoab, dikon teteg, sarta aja nganti cilik atiné, sebab ora bisa ditemtokaké sadurungé, sapa sing bakal mati ana ing peprangan. Kandhakna supaya dhèwèké saya

mempeng perangé, nganti kutha mau teluk."

²⁶ Nalika Bètsyéba krungu, yèn bojoné wis mati, banjur ditangisi.

²⁷ Bareng wis tutug wektuné, Raja Dawud utusan methuk wong wadon mau, didhawuhi nggawa menyang kraton lan digarwa. Ora antara suwé banjur nglairaké anak lanang. Nanging Gusti Allah ora rena karo tumindaké Dawud sing mengkono mau.

12 ¹ Sawisé lelakon mau, Gusti Allah utusan Nabi Natan sowan Raja Dawud. Nabi Natan banjur sowan lan matur, "Wonten tiyang kalih nunggil kitha; ingkang setunggal sugih, setunggalipun miskin.

² Inkang sugih gadhah lembu saha ménda gèmbèl kathah,

³ déné ingkang miskin namung gadhah cempé setunggal, enggènipun tumbas. Cempé wau dipun opèni ngantos dados ageng, dipun kandhang ing griyanipun sesarengan kaliyan anak-anakipun. Cempé menika tumut nedha sareng kaliyan tiyang menika, ngombé saking cangkiripun lan tilem ing pangkonipun,

cekakipun, kados anakipun èstri piyambak.

⁴Ing setunggaling dinten tiyang ingkang sugih wau kedhatengan tamu. Nanging mboten purun mragat méndanipun utawi lembunipun piyambak, kanggé nyegah tamunipun. Malah lajeng mendhet cempénipun tiyang ingkang miskin wau, dipun masak kanggé tamunipun."

⁵Mireng aturé Nabi Natan mengkono mau Dawud banjur muntab dukané marang wong sing sugih, ngandikané, "Siya-siya banget wong sing tumindak mengkono kuwi!

⁶Wong sing sugih kuwi kudu ngijoli cempé mau tikel ping papat, banjur diukum pati!"

⁷Tembungé Nabi Natan marang Dawud, "Tiyang menika inggih Sang Prabu piyambak! Inggang dipun ngandikakaken Gusti, Allahipun Israèl mekaten, 'Kowé wis Dakdadèkaké rajaning bangsa Israèl lan Dakuwalaké saka tangané Saul.

⁸Tanah krajan sarta bojoné Saul wis Dakparingaké marang kowé, malah kowé Dakdadèkaké raja mengku tanah Israèl lan Yéhuda. Upamané kuwi durung

cukup, mesthi kowé bakal Dakparingi semono menèh.

⁹Yagéné kowé nyingkur dhawuh-Ku? Yagéné kowé tumindak sing mengkono? Kowé mréntah matèni Uria ing peprangan. Enggonmu matèni srana gegamane wong Amon, sarta bojoné kokpèk.

¹⁰Merga kowé ora mbangun-turut lan ngepèk bojoné Uria, saben sakturunan mesthi ana turunmu sing bakal dipatèni.

¹¹Aku janji bakal nekakaké kasangsaran tumrap kowé, lan bakal kelakon ana ing brayatmu dhéwé. Aku bakal njupuki bojomu lan Dakparingaké marang wong liya, sing bakal nuroni ing wayah awan.

¹²Kowé wis tumindak dosa kanthi sesidheman, kosokbaliné Aku bakal nindakaké paukuman-Ku kanthi terang-terangan ing sangareping bangsa Israèl."

¹³Pangandikané Dawud marang Nabi Natan, "Kula sampun damel dosa dhateng Gusti Allah." Wangsulané Nabi Natan, "Gusti Allah sampun maringi pangapuntèn; mila panjenengan mboten badhé séda.

¹⁴ Nanging mergi panjenengan sampun ngrèmèhaken Gusti Allah kanthi tumindak mekaten menika, putra panjenengan ingkang nembé lair badhé tilar."

¹⁵ Sawisé kuwi Nabi Natan banjur mulih ing omahé. Putrané Raja Dawud sing lair saka Bètsyéba, randhané Uria, nandhang lara saka Gusti Allah.

¹⁶ Dawud banjur ndedonga supaya anaké bisa waras, dikanthèni pasa lan saben bengi saré ana ing jogané kamaré.

¹⁷ Para penggedhéné kraton padha sowan lan nyuwun supaya wungu enggoné ana ing jogan, nanging Dawud ora kersa lan iya ora kersa dhahar bebarengan karo wong-wong mau.

¹⁸ Bareng wis seminggu bocah mau tilar-donya, nanging wong-wong mau padha ora wani matur. Rerasanané, "Nalika bocah kuwi isih urip, Sang Prabu ora kersa ngandika, apa menèh saiki, sawisé putrané ora ana! Mengko gèk Sang Prabu malah tumindak nékad!"

¹⁹ Bareng Raja Dawud pirsapa para kawulané padha pating klesik, ngira, yèn bocahé wis mati. Banjur ndangu marang wong-wong mau, "Apa bener bocahé wis

mati?" "Leres, Sang Prabu," wangsulané wong-wong mau.

²⁰ Raja Dawud banjur wungu saka jogan, siram, jebadan, sarta santun busana, sarta ngabekti ing Pedalemané Allah. Sawisé mengkono banjur kondur menyang kraton, mundhut diladosi, banjur dhahar.

²¹ Bareng para abdiné weruh, banjur padha matur, "Kula mboten mangertos. Nalika laré menika taksih gesang, Sang Prabu siyam saha muwun, nanging sasampunipun laré menika tilar, Sang Prabu jumeneng saha dhahar!"

²² "Ya," wangsulané Dawud, "Pancèn aku pasa lan nangis nalika bocahé iku isih urip, sebab gagasanku: bisa uga Gusti Allah bakal welas marang aku lan bocahé diparingi urip.

²³ Nanging saiki, sawisé mati, apa gunané aku pasa terus? Apa aku bisa nguripaké bocah mau menèh? Mbésuk aku bakal lunga menyang panggonané bocah kuwi, nanging bocahé ora bakal bali menyang panggonanku."

²⁴ Dawud banjur nglipur atiné Bètsyéba, nuli saré bebarengan. Bètsyéba banjur nglairaké anak lanang sing dijenengaké

Suléman. Gusti Allah tresna marang bocah mau,

²⁵ lan ndhawuhi Nabi Natan njenengaké bocah mau Yedija, merga Gusti Allah nresnani.

²⁶ Ing wektu semana Yoab isih nggempur Raba, yakuwi kuthané negara Amon, sarta kutha mau wis mèh karebut.

²⁷ Banjur utusan sowan Raja Dawud sarta nglapuraké, "Kula sampun nyerang Raba, saha ngrebat tandhonipun toya.

²⁸ Samenika Sang Prabu mugè kersa nglempakaken wadyabala Israèl ingkang kantun, lajeng mimpin serangan kanggé nelukaken kitha menika. Kanthi mekaten, mboten wonten tiyang ingkang nyariyosaken bilih kula ingkang ngrebat kitha menika."

²⁹ Dawud ngumpulaké prejurité kabèh, nglurug menyang Raba, banjur nyerang kutha mau sarta ditelukaké.

³⁰ Dawud mundhut makuthané raja Raba sarta diagem ing mestakané dhéwé. Boboté makutha mau kira-kira ana 35 kilogram, ditrètès sesotya éndah. Raja Dawud iya mundhut barang rampasan akèh banget saka kutha mau.

³¹ Kejaba kuwi wongé padha diboyong, lan dikon nggawa graji, pacul lan wadung sarta dikon nyambut-gawé ing panggonan gawé bata. Mengkono mau iya ditindakaké ing kutha-kutha ing negara Amon liyané. Sawisé mengkono Dawud lan prejurité kabèh padha bali menyang Yérusalèm.

13 ¹ Absalom, putrané Dawud, duwé adhi wadon ayu rupané, jenengé Tamar. Amnon, putrané Dawud saka garwa liya, tresna marang Tamar

² lan kepéngin laku sérong karo dhèwèké. Nanging bab kuwi mokal kelakoné, merga Tamar isih prawan lan ora kena sapaturon karo wong lanang. Amnon saka enggoné mikir nganti lara.

³ Amnon duwé tepungan sing julig, jenengé Yonadab, anaké Syama kakangné Dawud.

⁴ Yonadab matur marang Amnon, "Pangéran, menapa sebabipun panjenengan saben dinten ketingal sedhah sanget? Wonten menapa?" Wangsulané, "Kula menika kepéncut kaliyan Tamar, adhinipun Absalom sedhèrèk kula."

⁵Yonadab banjur matur, "Kula aturi saréan ing tempat tidur, kados-kados saweg gerah. Menawi kang rama rawuh nuwèni, matur kémawon, 'Rama, mugi nglilani Tamar masak tedha kanggé kula ing ngriki. Menawi kula saged ningali piyambakipun masak ing ngriki, kula badhé nedha saking tanganipun.'"

⁶Amnon banjur nggléthak ing peturon, kaya-kaya lagi lara. Bareng dituwèni Raja Dawud, Amnon matur marang Sang Raja, "Rama, mugi panjenengan lilani Tamar mriki masak roti, supados kula saged kepanggih lan kula badhé nedha saking tanganipun."

⁷Dawud banjur melingaké Tamar ing kraton, "Lungaa menyang ing omahé sedulurmu Amnon, sarta gawéa roti kanggo dhèwèké."

⁸Tamar banjur lunga mrana lan ketemu Amnon lagi turon ing peturon. Tamar njupuk jladrèn sethithik, ana ing ngarepé Amnon, banjur ngratengi roti arep dipanggang.

⁹Sabanjuré roti disuntak saka ing panci sarta diladèkaké. Nanging Amnon ora gelem mangan. Dhèwèké banjur kandha, "Padha metua saka ing kéné!"

¹⁰ Sawisé kabèh padha metu saka kamar, Amnon kandha karo Tamar, "Roti kuwi gawanen mréné, ing peturonku, lan aku dulangen!" Tamar manut.

¹¹ Nanging bareng lagi ngulungaké roti, Amnon nyekel bocah mau karo kandha, "Turua karo aku!"

¹² "Sampun!" wangsulané prawan mau, "Kula sampun sampéyan peksa nindakaken prekawis ingkang nistha menika! Bab menika babar-pisan mboten kelampahan wonten ing Israèl.

¹³ Menawi menika kelampahan, enggèn kula ndhelikaken rai kula wonten ing pundi? Kaliyan malih, sampéyan piyambak badhé kewirangan wonten ing Israèl. Saénipun sampéyan matur dhateng sang raja, panjenenganipun temtu badhé setuju kula dados sémah sampéyan."

¹⁴ Nanging Amnon ora maèlu; merga luwih rosa, adhiné mau dipeksa nuruti karepé.

¹⁵ Nanging sawisé kuwi Amnon sengit banget marang Tamar, ora imbang karo kasmarané mauné. Mula banjur kandha marang adhiné mau, "Metua!"

¹⁶ Wangsulané Tamar, "Sampun mekaten! Menawi kula dipun tundhung, piawon menika langkung ageng ketimbang ingkang sampun sampéyan lampahi tumrap kula wau!" Nanging Amnon ora gelem ngrungokaké,

¹⁷ malah banjur ngundang abdiné, tembungé, "Wong iki gawanen metu, lan kuncinen lawangé!"

¹⁸ Abdiné nindakaké préntah mau. Déné Tamar nganggo klambi kurung sing lengené dawa. Dhèk semana putri-putri kedhaton sing isih prawan lumrahé nganggo sandhangan kaya mengkono kuwi.

¹⁹ Tamar banjur ngewur-ewuraké awu ing sirahé, sarta nyuwèk klambiné, lan lunga karo nutupi rainé nganggo tangané loro pisan, sarta nangis.

²⁰ Bareng Absalom weruh, banjur takon, "Apa Amnon mau meksa kowé saturdayon karo dhèwèké? Wis ta, adhiku, aja kokpikir menèh. Wong kuwi kakangmu dhéwé, dadi prekara iki aja kokkandhakaké karo sapa waé!" Tamar banjur ndhelik ana ing omahé Absalom, atiné susah banget sarta kijènan.

²¹ Midhanget kedadéan mau, Raja Dawud duka banget.

²² Absalom ngendhem sengit marang Amnon lan ora gelem caturan karo dhèwèké, merga wis ngrodha-peksa Tamar, adhiné.

²³ Kacrita sawisé genep rong taun, Absalom nganakaké kraméan mbathili wedhus-wedhusé ana ing Baal Hazor, sacedhaké kutha Éfraim. Absalom ngulemi para putrané sang prabu kabèh.

²⁴ Iya sowan Raja Dawud lan matur, "Rama, kula badhé ngawontenaken kraméan nggunting wulu ménda gèmbèl. Mugi Rama kersa ngrawuhi, kaliyan para pengagenging kraton."

²⁵ Nanging Raja Dawud paring wangsulan, "Aja anakku, sebab yèn aku kabèh padha teka, bakal gawé susahmu." Absalom nggujuk nyuwun rawuhé, nanging ramané tetep ora kersa; mung maringi pangèstu waé.

²⁶ Absalom banjur matur, "Menawi mekaten, mugi panjenengan lilani sedhèrèk kula Amnon tumut kaliyan kula sedaya." Ngandikané Raja Dawud, "Dhèwèké ora prelu mèlu."

²⁷ Nanging merga Absalom tetep nggujuk, wusanané Raja Dawud nglilani Amnon lan para putra liyané padha mèlu. (Absalom banjur ngladèkaké panganan sing sarwa énak banget.)^d

²⁸ Absalom préntah marang para baturé, "Padha diawas, yèn Amnon wis mendem merga ngombé anggur, aku bakal mènèhi aba, nuli Amnon patènana. Aja padha wedi. Aku sing tanggung jawab prekara iki. Sing kendel waé, aja mangu-mangu!"

²⁹ Batur-batur mau padha nindakaké préntahé Absalom lan matèni Amnon. Bareng para putrané Dawud meruhi lelakon mau, banjur padha énggal-énggal nunggang bihalé dhéwé-dhéwé sarta lolos.

³⁰ Nalika isih ana ing dalan, Raja Dawud wis dicaosi kabar, "Absalom sampun mejahi sedaya putra panjenengan, mboten wonten setunggal kémawon ingkang taksih gesang!"

³¹ Sang raja banjur jumeneng, nyuwèk agemané merga saka susahé, lan

^d(Absalom banjur...banget.): Tembung-tembung menika mboten wonten ing Kitab Suci Ibrani, nanging saking basa Yunani.

ambruk ing jogan. Abdiné kabèh mèlu nyuwèk sandhangané.

³² Nanging Yonadab, anaké Syama, kakangné Dawud, matur, "Sang Prabu, sampun kuwatos saha sampun nginten, bilih sedaya putra panjenengan tiwas. Namung Amnon piyambak. Sebab sampun ketawis wonten ing ulatipun Absalom, wiwit Tamar, adhinipun, dipun rodha-peksa déning Amnon.

³³ Dados sampun pitados, bilih putra panjenengan tiwas sedaya, sebab ingkang tiwas namung Amnon piyambak."

³⁴ Dhèk semana Absalom wis lolos. Sing jaga kratoné Raja Dawud padha weruh wong akèh mudhun saka gunung, peneré dalan saka Héronaim. Banjur padha sowan lan nglapuraké marang sang raja.

³⁵ Yonadab banjur matur, "Menika putra-putra panjenengan! Cocog kados ingkang kula aturaken kala wau."

³⁶ Lagi waé rampung enggoné matur, para putrané Dawud padha mlebu. Kabèh banjur padha nangis kanthi sedhih.

³⁷ Absalom ngungsi menyang kratoné Raja Gésur, yakuwi Talmi anaké Amihur. Enggoné manggon ing kana suwéné telung taun. Raja Dawud suwé nandhang susah merga saka Amnon,

³⁸ (13:37)

³⁹ nanging sawisé kalipur, banjur kangen banget marang Absalom.

14 ¹ Yoab ngerti, yèn Raja Dawud kangen banget karo Absalom, ² mulané kongkonan methuk wong wadon sing pinter, sing manggon ing Tekoa. Bareng wong wadon mau wis teka, Yoab kandha, "Kowé kudu éthok-éthok susah; nganggoa sandhangan susah, sarta aja nganggo lenga wangi. Caramu kaya déné wong sing wis suwé nangisi wong sing ditresnani.

³ Banjur sowana sang raja sarta aturna apa sing dakkandhakaké iki." Yoab banjur ngandhakaké apa sing kudu diaturaké.

⁴ Wong wadon mau sowan sang raja, sarta sujud nyembah lan matur, "Dhuh Sang Prabu, mugi kersaa nulungi kawula!"

⁵ "Ana apa?" pendanguné Raja Dawud. Wong wadon mau matur, "Kawula

menika randha ingkang mlarat. Sémah kawula sampun tilar-donya.

⁶ Kawula gadhah anak jaler kalih, lan ing setunggaling dinten laré menika sami paben ing ara-ara. Mergi mboten wonten tiyang ingkang misah, ingkang setunggal mejahi sedhèrèkipun.

⁷ Lan samenika, sedaya sanak-kadang kawula sengit dhateng kawula saha nggugat supados kawula masrahaken anak kawula dhateng tiyang-tiyang menika, badhé dipun pejahi, mergi piyambakipun sampun mejahi sedhèrèkipun. Menawi kelampahan, kawula badhé kijènan, tanpa anak setunggal-tunggala. Tiyang-tiyang menika badhé numpes pengajeng-ajeng kawula ingkang kantong setunggal menika, mangka sémah kawula mboten nilar anak jaler ingkang nerusaken turunipun."

⁸ "Muliha!" dhawuhé Sang Raja, "Aku bakal ngurus prekara iki."

⁹ "Sang Prabu," aturé wong wadon mau, "Menapa kémawon ingkang panjenengan tindakaken, kawula saha brayat kawula ingkang badhé nanggél kalepatanipun.

Sang Prabu saha kulawarganipun mboten kalepatan."

¹⁰ Dhawuh wangsulané, "Yèn ana sing ngukum kowé, jaken mréné ketemu aku, mesthi dhèwèké ora bakal ngganggu kowé menèh."

¹¹ Aturé wong wadon, "Mugi panjenengan kersa ndedonga dhateng Allah panjenengan, supados tiyang ingkang badhé males ukum pejahipun laré kawula menika sampun ngantos nindakaken piawon ingkang langkung ageng malih kanthi mejahi laré kawula setunggalipun." Ngandikané Dawud, "Demi Gusti Allah sing gesang, anakmu babar-pisan ora bakal diganggu gawé."

¹² Wong wadon mau banjur matur, "Mugi kelilana kawula matur sekedhik malih." "Iya becik," dhawuhé sang raja.

¹³ Aturé wong wadon mau, "Kanthi pangandika menika panjenengan sampun ngakeni, bilih panjenengan piyambak kagungan kalepatan mergi mboten nglilani putra panjenengan kondur saking pangungsèn. Menapa sebabipun panjenengan nindakaken kalepatan ingkang kados mekaten tumrap umatipun Gusti Allah?"

¹⁴ Kita sedaya badhé pejah; saupami kita menika toya ingkang wutah ing siti, mboten saged dipun wangsulaken malih. Gusti Allah mboten badhé maringi gesang dhateng tiyang ingkang sampun pejah. Dados mugé Sang Prabu kersa mbudi daya, supados tiyang bucalan menika saged wangsul malih.

¹⁵ Kawula sowan Sang Prabu, mergi kawula dipun ancaman tiyang. Kawula lajeng nggagas, saénipun kawula matur Sang Prabu kanthi pengajeng-ajeng panyuwun kawula menika badhé dipun jurungi.

¹⁶ Kawula nginten panjenengan badhé midhangetaken saha milujengaken kawula saking ancamanipun tiyang ingkang badhé mejahi kawula saha anak kawula. Tiyang-tiyang menika kepéngin nyingkiraken kawula saking tanah ingkang dipun paringaken déning Allah dhateng umatipun.

¹⁷ Kawula pitados, bilih janji panjenengan badhé ndadosaken wilujeng kawula, sebab Sang Prabu menika kados malaékating Allah, ingkang saged mbédakaken pundi

ingkang saé lan pundi ingkang awon.
Mugi Allah nunggil kaliyan panjenengan!"

¹⁸Wangsulané Sang Raja, "Ana saprepara sing arep daktakokaké marang kowé, wangsulana kanthi jujur." "Kula aturi ngandika," aturé wong wadon.

¹⁹Pangandikané Sang Raja, "Sing kongkonan kowé kuwi apa Yoab?" Aturé wong wadon mau, "Demi nyawa panjenengan, kawula mboten badhé saged nyélaki pendangon panjenengan. Pancèn saèstu, Yoab sampun maringi sumerep dhateng kawula, menapa ingkang kedah kawula lampahi saha kawula aturaken.

²⁰Nanging piyambakipun tumindak mekaten wau kanggé ngrampungaken prekawis menika kanthi saé. Sang Prabu menika wicaksana kados malaékating Allah, saged nginten menapa kémawon ingkang kelampahan."

²¹Raja Dawud banjur nimbali Yoab lan ngandika, "Pepénginanmu bakal dakleksanani. Pethuken lan ejaken mréné."

²²Yoab sujud ing ngarepé Raja Dawud, banjur matur, "Gusti Allah mberkahana

panjenengan! Samenika kula mangertos bilih panjenengan tresna dhateng kula, mergi sampun njurungi panyuwun kula."

²³ Yoab banjur mangkat menyang Gésur lan methuk Absalom bali menyang Yérusalèm.

²⁴ Nanging ora dililani njujug kraton. "Aku emoh weruh dhèwèké," dhawuhé Raja Dawud. Dadi Absalom mulih menyang omahé dhéwé, lan ora sowan sang raja.

²⁵ Absalom dielem, yèn dhèwèké kuwi wong sing nggantheng dhéwé sak Israèl kabèh. Ora ana wong sing ngungkuli ngganthengé. Wiwit saka tlapakané nganti tekan ing mbun-mbunan ora ana cacadé.

²⁶ Rambuté ketel banget, lan saben taun kepeksa digunting, sebab kedawan sarta kaboten. Rambut sing dikethok waé boboté rong kilogram luwih, manut timbangan kraton.

²⁷ Absalom duwé anak lanang telu lan anak wadon siji sing ayu banget, jenengé Tamar.

²⁸ Wis rong taun Absalom manggon ing Yérusalèm, sarta durung tau séba marang ngarsané Sang Raja.

²⁹ Mulané ing sawijining dina Absalom ngundang Yoab, dikon sowan Raja Dawud, nanging Yoab ora gelem teka. Absalom ngundang sepisan engkas, nanging Yoab tetep ora gelem teka.

³⁰ Absalom banjur kandha karo baturé, "Kowé padha weruh, yèn tegalé Yoab sandhing tegalku, sing ditanduri juwawut. Lungaa, tegal kuwi obongen." Wong-wong mau banjur lunga, ngobong tegalé.

³¹ Yoab banjur menyang omahé Absalom sarta takon, "Menapa sebabipun déné abdi sampéyan sami mbesmi tegal kula?"

³² Wangsulané Absalom, "Sebabipun, nalika kula undang, sampéyan mboten purun dhateng. Kula badhé kèngkènan sampéyan séba ing ngarsanipun Sang Raja sarta nyuwun pirsá, 'Menapa ginanipun kula késah saking Gésur lajeng mriki? Langkung saé menawi kula tetep manggèn wonten ing ngrika.'" Absalom nerusaké, "Sampéyan ikhtiyar supados kula saged sowan Sang Raja; déné menawi kula taksih gadhah kalepatan, kula sagah dipun ukum pejah."

³³Yoab banjur sowan marang Raja Dawud sarta ngaturaké panyuwuné Absalom. Raja Dawud banjur nimbali Absalom, lan Absalom iya sowan, sujud ing ngarsané Raja Dawud. Sang Raja enggoné nampa nganggo ngaras Absalom.

15 ¹Sawisé lelakon mau, Absalom sedhia kréta sajarané sarta pengiring cacahé wong sèket, kanggo awaké dhéwé.

²Saben dina Absalom tangi gasik, banjur ngadeg ing pinggir dalan sacedhaké gapuraning kraton. Saben ana wong sing arep sowan raja ngaturaké prekara, diundang lan ditakoni, "Kowé saka taler ngendi?" Lan yèn wong mau mangsuli, "Saka taler iki utawa kuwi,"

³Absalom banjur kandha, "Manut ukum, kowé bener, nanging éman, ora ana wakiling raja sing ngrungokaké prekaramu.

⁴Coba, upamané aku sing dadi hakim, saben wong sing duwé prekara utawa gugatan, bisa nemoni aku lan bakal dakputus kanthi adil."

⁵Yèn ana wong sing nyedhaki Absalom prelu nyungkemi, wong mau banjur dicandhak lan diaras.

⁶Mengkono pangrengkuhé Absalom marang saben wong Israèl sing arep ngaturaké prekarané marang raja. Mengkono carané Absalom ngepèk atiné wong Israèl.

⁷Sawisé genep patang taun, Absalom matur marang Raja Dawud, "Rama, kula mugi panjenengan lilani késah dhateng Hébron, prelu ngluwari janji kula dhateng Gusti Allah.

⁸Sebab nalika kula taksih manggèn ing Gésur ing Siria, kula sampun janji, bilih kula badhé ngibadah dhateng Allah ing Hébron, inggih menika samasa Gusti Allah marengaken kula mantuk dhateng Yérusalèm."

⁹Dhawuhé raja, "Lungaa, daksangoni slamet." Absalom banjur mangkat menyang Hébron.

¹⁰Nanging sadurungé mangkat, wis kongkonan nemoni taler Israèl kabèh, padha diweling, "Yèn kowé padha krungu swarané slomprèt, padha surak-suraka, 'Absalom wis dadi raja ing Hébron!'"

¹¹ Saka Yérusalèm ana wong rong atus sing ngiring Absalom menyang Hébron. Wong-wong mau ora ngerti apa-apa, mulané senjata padha mèlu lunga, iya tanpa gagasan apa-apa.

¹² Absalom banjur nyaosaké kurban, uga kirim kongkonan menyang kutha Gilo prelu ngundang Akhitofèl, sing dadi penaséhaté Raja Dawud. Srana mengkono komplotan sing nglawan Raja Dawud mau dadi saya kuwat, merga saya akèh sing mèlu Absalom.

¹³ Sebanjuré ana wong sing nggawa kabar, lapur marang Raja Dawud, "Tiyang Israèl sampun tumut Absalom."

¹⁴ Dawud banjur dhawuh marang baturé kabèh sing ana ing Yérusalèm, "Ayo padha ngungsi! Yaiki dalané supaya bisa uwal saka Absalom. Ora suwé menèh Absalom bakal teka mréné. Ayo énggal budhal, aja nganti kita ketutupan lan dikalahaké, sarta kabèh sing manggon ing kutha dipatèni!"

¹⁵ "Prayogi Sang Prabu," aturé wong-wong mau, "Kula sedaya sami sagah nglampahi menapa kémawon ingkang dados kersanipun Sang Prabu."

¹⁶Raja Dawud banjur bidhal, didhèrèkaké brayaté kabèh lan punggawané, kejaba seliré sepuluh sing kèri tunggu kraton.

¹⁷Nalika raja lan pendhèrèké kabèh padha mlaku lunga saka kutha, padha mandheg ing sacedhaké omah sing pungkasan.

¹⁸Para pegawéné kabèh padha ngadeg ing sisihé raja nalika prejurit pengawalé raja padha baris liwat kono. Mengkono uga prejurit nem atus sing wis mèlu wiwit saka Gat, padha baris ing sangarepé.

¹⁹Bareng pirsane, Raja Dawud banjur dhawuh marang Itai, wong Gat, komandhané prejurit nem atus mau, "Yagéné kowé padha mèlu aku? Luwih becik padha bali lan manggon dadi siji karo raja sing anyar. Kowé rak wong manca, pengungsi sing adoh saka negaramu dhéwé?"

²⁰Kowé durung suwé manggon ing kéné, apa iya banjur dakkon nglembara bebarengan karo aku? Aku dhéwé durung ngerti arep menyang ngendi lungaku. Kanca-kancamu sabangsa jaken bali, muga-muga Gusti Allah nresnani kowé lan setya karo kowé."

²¹ Nanging Itai matur, "Gusti, demi Allah ingkang gesang saha demi nyawa panjenengan, dhateng pundi kémawon tindak panjenengan, kula badhé ndhèrèk, senajan nemahana pejah pisan."

²² "Ya becik!" wangsulané Dawud, "Mlakua terus!" Itai banjur mlaku bebarengan karo prejurité sarta brayaté kabèh.

²³ Nalika para prejurité Dawud lunga saka kutha, wong-wong kang manggon ing kutha padha nangis kanthi sora. Raja Dawud banjur nyabrang Kali Kidron, didhèrèkaké prejurité kabèh, mlaku ngener pesamunan.

²⁴ Imam Zadok lan Imam Abyatar uga mèlu bebarengan karo wong Lèwi kabèh sing nggawa Pethi Prejanjiané Allah. Pethi Prejanjian disèlèhaké, lan ora diangkat menèh sadurungé sing padha manggon ing kono lunga kabèh saka ing kutha kono.

²⁵ Raja Dawud banjur dhawuh marang Imam Zadok, "Pethi Prejanjian iki balèkna menyang kutha. Menawa Gusti Allah tresna marang aku, aku bakal

dililani bali ndeleng Pethi Prejanjian iki sarta pedalemané.

²⁶ Nanging menawa Gusti Allah ora marengaké, aku pasrah apa sing dikersakaké tumraping aku."

²⁷ Sabanjuré raja dhawuh menèh karo Imam Zadok, "Ahimaas, anakmu lan Yonatan, anaké Abyatar, padha balia waé menyang kutha kanthi tentrem.

²⁸ Aku arep ngentèni ing sacedhaké papan sabrangan kali ing ara-ara nganti nampa kabar saka kowé."

²⁹ Imam Zadok lan Imam Abyatar nggawa Pethi Prejanjian mau bali menyang Yérusalèm sarta padha manggon ing kono.

³⁰ Sawisé kuwi Raja Dawud nguculi trumpahé. Karo sing ndhèrèkaké banjur munggah Gunung Zaitun karo muwun, lan sirahé ditutupi tandha yèn susah.

³¹ Nalika Raja Dawud dikabari, yèn Akhitofèl uga mèlu komplotané Absalom, banjur ndedonga mengkéné, "Dhuh Gusti Allah, mugi Panjenengan nggagalaken pitedahipun Akhitofèl!"

³² Nalika Raja Dawud tekan pucaké punthuk, panggonané wong-wong padha ngibadah marang Allah, dipethukaké

déning kancané kang setya, yakuwi Husai, wong Arki. Sandhangané Husai suwèk lan sirahé diwur-wuri awu.

³³ Dawud ngandika marang Husai, "Yèn kowé mèlu, kowé bakal dadi sangganku.

³⁴ Nanging yèn kowé bali menyang kutha lan kandha karo Absalom, yèn saiki kowé arep ngladèni dhèwèké kanthi setya, kaya sing wis koktindakaké marang bapakné biyèn, ateges kowé nulungi aku. Kanthi cara mengkono kowé nglawan pituturé Akhitofèl.

³⁵ Imam Zadok lan Imam Abyatar iya ana ing kana. Wong-wong kuwi kabarana apa waé sing kokrungu ana ing kraton.

³⁶ Ahimaas, anaké Zadok lan Yonatan, anaké Abyatar wis padha mèlu bapakné, dadi iya ana ing kono. Anak-anaké kuwi kongkonen mréné ngabari aku apa waé sing kokrungu ana ing kono."

³⁷ Husai banjur bali menyang Yérusalèm, nunggal wektu karo tekané Absalom.

16 ¹ Nalika Raja Dawud lagi waé ngliwati pucaké punthuk, dumadakan Ziba, baturé Méfibosèt, teka nemoni karo nggawa kuldi sepasang sing dimomoti roti rong atus wakul, anggur

garing satus dhompol, woh-wohan sing isih seger satus gandhèng sarta anggur saimpes.

² Raja Dawud ndangu, "Barang-barang iki arep kanggo apa?" Aturé Ziba, "Kuldi-kuldi menika kagem titihan panjenengan sebrayat, roti saha woh-wohan menika kanggé para abdi, saha anggur menika kanggé sedhèrèk-sedhèrèk ingkang kesayahen wonten ing ara-ara."

³ Raja Dawud banjur ndangu, "Méfibosèt, putuné bendaramu Saul ana ing ngendi?" "Piyambakipun taksih wonten ing Yérusalèm," aturé Ziba, "Sebab piyambakipun pitados, bilih samenika tiyang Israèl badhé mangsulaken tanah krajanipun Saul, embahipun, dhateng piyambakipun."

⁴ Raja banjur ngandika marang Ziba, "Barang-darbèké Méfibosèt saiki dadi duwèkmu." "Dhawuh panjenengan badhé kula lampahi," aturé Ziba, "Mugi-mugi panjenengan tansah tresna dhateng kula!"

⁵ Nalika Raja Dawud tekan Bahurim, ana wong siji sing metu saka kono, banjur nyedhaki Dawud sarta ngipat-ipati.

Wong mau jenengé Simèi anaké Géra, sanaké Saul.

⁶ Simèi wiwit mbalangi Dawud lan para kawulané nganggo watu, senajan Dawud dikupengi prejurité sarta para sénapati.

⁷ Simèi ngipat-ipati lan ngucap, "Lungaa! Lungaa! Hé wong sing gawéné matèni wong! Wong ala!

⁸ Kowé wis ngrebut tanah krajané Saul! Saiki kowé diukum déning Allah, sebab wis matèni sanak kadangé Saul akèh banget. Gusti Allah wis maringaké tanah krajanmu marang Absalom. Saiki tekan mangsané cilakamu, hé wong sing gawéné matèni!"

⁹ Abisai, adhiné Yoab, anaké Zeruya, matur marang raja, "Menapa sebabipun tiyang damel resah menika panjenengan kèndelaken ngipat-ipati panjenengan? Kula panjenengan lilani nengkel gulunipun!"

¹⁰ Nanging raja ngandika marang Abisai lan Yoab, kakangné, "Aja mèlu-mèlu. Karebèn aku sing diipat-ipati. Sebab menawa Gusti Allah sing ndhawuhi, sapa sing wenang nakokaké yagéné dhèwèké tumindak mengkono?"

¹¹ Dawud banjur dhawuh menèh marang Abisai lan marang para abdiné, "Anakku dhéwé waé ngarah patiku; yagéné kowé padha gumun weruh kalakuané wong Bènyamin iki? Gusti Allah sing ndhawuhi supaya ngipat-ipati; mulané aja kokkapak-kapakaké.

¹² Mbokmenawa Allah bakal mirsani kasangsaranku iki sarta minangka gentiné banjur mberkahi aku."

¹³ Dawud lan sing padha ndhèrèk banjur nerusaké lakuné, déné Simèi enggoné mlaku padha rikaté ana sisihé punthuk, karo ngipat-ipati lan mbalangi nganggo watu lan lemah.

¹⁴ Nalika tekan Kali Yardèn, Sang Raja lan para abdiné padha kesayahen banget, banjur padha lèrèn ana ing kono.

¹⁵ Dhèk semono Absalom sarta wong-wong Israèl sing ngiring padha mlaku ing Yérusalèm, Akhitofèl iya mèlu.

¹⁶ Nalika Husai, kancané Dawud sing setya mau, ketemu karo Absalom, banjur kandha sora, "Sugeng Sang Prabu, sugeng Sang Prabu!"

¹⁷ Nanging Absalom takon, "Ana ing ngendi kasetyanmu marang Dawud? Yagéne kowe ora ndhèrèkaké?"

¹⁸ Wangsulane Husai, "Saestu mboten saged! Kula menika ndhèrèk tiyang ingkang dipun pilih déning Allah, déning tiyang-tiyang menika, saha déning tiyang Israèl sedaya. Inggih tiyang menika ingkang badhé kula dhèrèki.

¹⁹ Kaliyan malih, sinten malih ingkang badhé kula ladosi, menawi sanès putranipun bendara kula? Kados ingkang sampun kula lampahi, inggih menika ngladosi rama panjenengan, mila samenika panjenengan badhé kula ladosi."

²⁰ Absalom banjur kandha karo Akhitofèl, "Aku kandhanana apa sing kudu daklakoni?"

²¹ Aturè Akhitofèl, "Kula aturi saré sesarengan kaliyan seliripun keng rama, ingkang dipun tilar nengga kraton. Sedaya tiyang Israèl badhé sumerep, bilih kanthi tumindak mekaten, panjenengan badhé dipun anggep mengsah déning keng rama. Para pendhèrèk panjenengan badhé saya kendel."

²² Dadiné, Absalom digawèkaké kémah ing payoning kraton. Wong akèh padha weruh yèn Absalom mlebu ing kémah mau lan turu karo selir-seliré ramané.

²³ Ing waktu kuwi sarupaning rembugé Akhitofèl ditampa kaya déné dhawuhé Allah piyambak; iya Dawud utawa Absalom tansah manut pirembugé.

17 ¹ Ora let suwé Akhitofèl matur menèh marang Absalom, "Mugi panjenengan lilani kula milih tiyang kathahipun kalihwelasi èwu. Mangké dalu kula badhé mangkat nututi Dawud.

² Piyambakipun badhé kula serang, mumpung taksih sayah saha kendho semangatipun. Kula badhé damel kagèt piyambakipun, ngantos prejuritipun sedaya keplajeng. Namung Raja Dawud kémawon ingkang badhé kula pejahi.

³ Déné prejuritipun sedaya badhé kula wangsulaken dhateng panjenengan kados déné pengantèn putri wangsul dhateng sémahipun. Panjenengan rak namung ngersakaken nyawa setunggal kémawon? Sanèsipun mboten prelu dipun menapak-menapakaken."

⁴ Pitutur mau dianggep becik déning Absalom lan déning para pemimpin Israèl kabèh.

⁵ Senajan mengkono Absalom kandha, "Saiki Husai undangan; ayo padha ngrungokaké rembugé."

⁶ Nalika Husai sowan, Absalom ngandhakaké rancangané Akhitofèl, banjur kandha, "Pitutur iki bakal kita anut; yèn ora, usula liyané."

⁷ Husai matur, "Pitedahipun Akhitofèl menika mboten saé.

⁸ Panjenengan mesthi mangertos, bilih Dawud saha prejuritipun menika satriya ingkang kendel saha prakosa. Kekendelanipun kados déné bruwang èstri ingkang kécalan anakipun. Langkung-langkung Dawud menika setunggaling prejurit ingkang pengalaman; mboten naté tilem sesarengan kaliyan prejuritipun.

⁹ Mbokmenawi ing wekdal menika ugi piyambakipun ndhelik wonten ing guwa utawi ing panggènan sanès. Lha, saupami prejurit panjenengan dipun serang Dawud, saha wonten ingkang pejah, sinten kémawon mireng, mesthi badhé martosaken bilih prejuritipun

Absalom sampun dipun kawonaken sedaya.

¹⁰ Senajan tiyang-tiyang ingkang kendel saha gagah prakosa kados singa pisan, mesthi badhé ajrih. Sebab sedaya tiyang Israèl sami ngertos, bilih keng rama menika satriya, saha prejurit-prejuritipun kendel-kendel.

¹¹ Dados pitedah kula mekaten: Kula aturi ngempalaken tiyang Israèl sanegari sedaya, ingkang cacahipun sami kaliyan pasir ing pinggir seganten, lajeng panjenengan piyambak ingkang mimpin tiyang-tiyang menika, majeng ing perang.

¹² Samasa kita saged ngertos panggènanipun Dawud, kita serang dadakan, supados sampun ngantos wonten ingkang saged lolos, inggih piyambakipun, mekaten ugi para prejuritipun.

¹³ Menawi piyambakipun mlajeng mlebet ing salah setunggaling kitha, para kawula sedaya badhé mendhet tangsul saha nyèrèd kitha menika kacemplungaken ing salebeting jurang ingkang celak piyambak. Banon setunggal kémawon sampun ngantos

wonten ingkang kantun ing sangingiling punthuk menika."

¹⁴ Bareng krungu mengkono mau, Absalom lan wong Israèl kabèh padha clathu, "Pituté Husai luwih becik tinimbang pituté Akhitofèl." Pancèn wis dadi kersané Gusti Allah murungaké pituté Akhitofèl sing becik kuwi, supaya Absalom cilaka.

¹⁵ Sawisé mengkono Husai nglapuraké marang Imam Zadok lan Imam Abyatar, bab pituté Akhitofèl sarta pituté dhéwé marang Absalom lan para penggedhé Israèl.

¹⁶ Tembungé Husai, "Énggal-énggal matura karo Raja Dawud, supaya ora padha nginep ing ara-ara ing sabranging kali. Kabèh kudu énggal-énggal nyabrang Kali Yardèn. Yèn ora, saprejurité kabèh bakal padha tiwas."

¹⁷ Dhèk semana Yonatan anaké Imam Abyatar lan Ahimaas anaké Imam Zadok lagi padha ngentèni ing sacedhaké sendhang Èn-Rogèl, ing pinggiré kutha Yérusalèm. Wong-wong mau padha wedi mlebu kutha, kuwatir yèn konangan wong. Kaya adat saben, ana batur wadon sing mènèhi kabar marang wong loro

mau, sing kudu dilapuraké marang Raja Dawud.

¹⁸ Dumadakan ana nonoman siji sing ngonangi, sarta banjur martakaké marang Absalom. Mulané Yonatan lan Ahimaas banjur énggal-énggal padha lunga lan ndhelik ing omahé wong ing désa Bahurim. Ing sacedhaké omah mau ana sumuré, banjur padha dileboni.

¹⁹ Wong wadon, bojoné sing duwé omah mau banjur njèrèng tutup ing sandhuwuring sumur mau sarta diwur-wuri gandum, nganti sumuré ora katon.

²⁰ Prejurité Absalom teka ing omah kono lan takon marang wong wadon mau, "Ahimaas lan Yonatan ana ing ngendi?" "Tiyang-tiyang menika nembé kémawon nyabrang lèpèn," wangsulané. Para prejurit banjur padha nggolèki nonoman loro mau, nanging ora ketemu, nuli padha bali menyang Yérusalèm.

²¹ Ahimaas lan Yonatan nuli metu saka sumur, sarta énggal-énggal nemoni Raja Dawud, nglapuraké perkara mau kabèh. Aturé, "Akhitofèl ngabaraken wontenipun tiyang ingkang wosipun nglawan Sang

Prabu. Mila samenika kersaa nyabrang lèpèn menika."

²² Raja Dawud lan para prejurité banjur padha nyabrang Kali Yardèn, lan tekan ing sabrang wis padhang.

²³ Nalika Akhitofèl weruh, yèn pituturé ora dinut, banjur makèhi kuldiné, mulih menyang kuthané dhéwé. Sawisé mbèrèsaké urusané kabèh, banjur nggantung, lan dikubur ana ing kuburané brayaté.

²⁴ Dawud wis tekan kutha Mahanaim; déné Absalom nyabrang Kali Yardèn, diiring déning wong-wong Israèl.

²⁵ (Absalom wis ngangkat Amasa dadi sénapatining prejurit ngganti Yoab. Amasa anaké Yitra, wong Ismaèl; jenengé ibuné Abigail, anaké Nahas, yakuwi seduluré wadon Zeruya, ibuné Yoab.)

²⁶ Absalom lan para prejurité padha masang kémah ing tanah Giléad.

²⁷ Nalika Dawud tekan Mahanaim, ditampa déning Sobi anaké Nahas, saka ing kutha Raba ing Amon, uga déning Makir, anaké Amièl, saka Lodebar, lan déning Barzilai, saka Rogelim ing Giléad.

²⁸ Wong-wong mau padha nggawa mangkok, kwali lan kasur kanggo Dawud lan para prejurité. Mengkono uga gandum, juwawut, glepung, gandum gorèng, kacang abang, kacang kedhelé, madu, kèju, kaniling powan sarta wedhus gèmbèl sawetara. Wong-wong mau padha weruh yèn Dawud lan para prejurité luwé, ngelak sarta sayah merga saka enggoné mlaku ing ara-ara samun.

²⁹ (17:28)

18 ¹ Raja Dawud nglumpukaké prejurité kabèh, banjur dipérang dadi sawetara golongan. Saben golongan nyèwu utawa nyatus. Banjur ngangkat para penggedhéné golongan-golongan mau.

² Sawisé mengkono banjur dilurugaké perang. Kang sapratelon dipimpin déning Yoab, sapratelon dipimpin déning Abisai, adhiné Yoab, lan sapratelon menèh dipimpin déning Itai saka Gat. Dhawuhé raja marang para prejurité, "Aku iya arep mbarengi kowé kabèh."

³ Nanging wong-wong mau padha matur, "Sampun, Sang Prabu. Mergi menawi kula sedaya kepeksa mlajeng, utawi kula sepalih sami tiwas, mengsah

mboten badhé mreduli, sebab ingkang dipun padosi menika panjenengan. Panjenengan menika aosipun sami kaliyan kula sedaya ingkang sedasa èwu cacahipun menika. Kaliyan malih langkung prayogi menawi panjenengan utusan bala bantuan saking salebeting kitha."

⁴ Dhawuhé raja, "Iya becik, aku nurut karepmu." Raja banjur jumeneng ing sandhing gapuraning kutha, déné prejurité padha baris metu, sagolongan-sagolongan nyèwu utawa nyatus.

⁵ Raja banjur préntah marang Yoab, Abisai lan Itai, "Penjalukku, Absalom, bocah enom kuwi aja dipatèni." Para prejurit padha krungu préntahé Dawud mau.

⁶ Prejurité Raja Dawud banjur mangkat mapagaké prejurit Israèl, sarta padha perang ing alas Éfraim.

⁷ Prejurit Israèl dikalahaké déning prejurité Raja Dawud. Mangka kalahé gedhé banget; ing dina iku sing tiwas wong rong puluh èwu.

⁸ Peprangan sumebar rata ing wilayah kono, sarta luwih akèh sing mati ana

ing alas tinimbang sing mati ana ing peprangan.

⁹ Absalom, nalika lagi nunggang bihalé, dumadakan ketemu karo prejurité Dawud. Bihal mau liwat ing sangisoring wit gedhé, lan sirahé Absalom kecanthol pang sing ngrompyok. Bihalé mlayu terus, déné Absalom kèri gumandhul ing kono.

¹⁰ Ana prejurité Dawud siji sing weruh, banjur lapur marang Yoab, "Kala wau kula sumerep Absalom gumandhul wonten ing wit ageng."

¹¹ Yoab mangsuli, "Apa? Kowé meruhi Absalom? Yagéne ora énggal-énggal kokpatèni? Kowé dakopahi dhuwit slaka sepuluh sarta sabuk siji."

¹² Nanging wong mau matur, "Senajan dipun paringi arta slaka 1.000, kula mboten purun natoni putra raja menika. Kula sedaya sami mireng, menapa ingkang dipun dhawuhaken Raja Dawud dhateng panjenengan, Abisai saha Itai, supados sampun ngantos natoni Absalom, laré enèm menika.

¹³ Sarta saupami kala wau kula mejahi Absalom, mesthi raja badhé mirsa, — sebab Sang Prabu midhanget sedaya

prekawis — lan mesthinipun mboten badhé mbélani kula."

¹⁴"Wis cukup omong kosongmu," tembungé Yoab. Yoab banjur njupuk tumbaké telu sarta dijojohaké ing dhadhané Absalom sing nalika semana isih urip lan gumandhul ing wit.

¹⁵Banjur ana prejurité Yoab sepuluh sing padha ngroyok lan matèni.

¹⁶Yoab ngunèkaké slomprèt, mulané prejurité padha mandheg enggoné nututi prejurit Israèl.

¹⁷Jisimé Absalom diangkat sarta dicemplungaké sumur ing alas. Sumur mau diurugi nganggo watu nganti dhuwur. Prejurit Israèl kabèh padha keplayu, lan mulih ing omahé dhéwé-dhéwé.

¹⁸Nalika isih urip Absalom mbangun tugu kanggo awaké dhéwé ana ing Lebak Ratu, sebab ora duwé anak lanang sing nerusaké turuné. Tugu mau dijenengaké manut jenengé dhéwé, sarta nganti ing dina iki tugu mau ketelah Tugu Absalom.

¹⁹Ahimaas anaké Imam Zadok banjur matur marang Yoab, "Sampéyan lilani kula mlajeng mbekta kabar menika dhateng Sang Raja, bilih Gusti Allah

sampun nguwalaken Sang Prabu saking mengsahipun."

²⁰ "Aja," tembungé Yoab, "Liya dina waé. Ing dina iki kowé ora kena nggawa kabar kuwi, sebab putrané Sang Raja tiwas."

²¹ Yoab banjur kandha karo prejurité, wong Sudan, "Lungaa, aturna marang raja apa sing kokweruhi." Prejurit mau sujud, banjur lunga karo mlayu.

²² Nanging Ahimaas adreng enggoné matur marang Yoab, "Senajana mekaten, kula mugi kalilana mbekta kabar menika." "Yagéné kowé adreng arep lunga, anakku?" pitakoné Yoab, "Tumrap prekara iki kowé ora bakal nampa opah."

²³ Aturé Ahimaas menèh, "Senajan mekaten, kula badhé késah." "Yèn mengkono, lungaa!" tembungé Yoab. Ahimaas banjur mlayu urut dalan sing ngliwati tanah ngaré Yardèn, lan ora antara suwé bisa ndhisiki prejurit Sudan mau.

²⁴ Dawud lagi lenggah ana ing antarané gapura njero lan gapura njaba. Sing jaga munggah ing sandhuwuring témbok, lan ngadeg ana ing payoning gapura mau.

Nalika ngawasaké, katon ana wong teka karo mlayu.

²⁵ Sing jaga mau banjur matur sora martakaké prekara iki marang Sang Raja. Raja ngandika, "Yèn ijèn tanpa kanca, mesthi nggawa kabar becik." Nalika wong mau wis mèh tekan,

²⁶ sing jaga weruh ana wong liya teka karo mlayu. Banjur matur, "Panjenengan pirsani! Wonten tiyang sanès malih mlajeng mriki piyambakan." Raja ngandika, "Mesthi iya nggawa kabar sing becik."

²⁷ Sing jaga mau matur, "Tiyang ingkang rumiyin menika Ahimaas, kula saged ngertos saking caranipun mlajeng." "Kuwi wong becik," ngandikané raja, "mesthi nggawa kabar sing becik."

²⁸ Ahimaas ngaturi salam marang Sang Raja, banjur sujud lan matur, "Pinujia Allah panjenengan, ingkang sampun masrahaken tiyang-tiyang ingkang mbrontak menika dhateng panjenengan."

²⁹ Raja ndangu, "Absalom, nonoman anakku, apa slamet?" Ahimaas matur, "Sang Prabu, kala wau nalika kula dipun utus déning Yoab, kula mireng tiyang

sami ramé, nanging kula mboten ngertos menapa ingkang kelampahan."

³⁰ "Ngadega ing sisih kana," dhawuhé raja; Ahimaas banjur nisih lan ngadeg ing kono.

³¹ Prejurité Yoab, wong Sudan banjur teka, lan matur marang Sang Raja, "Kula mbekta kabar saé kagum Sang Prabu! Ing dinten menika Gusti Allah sampun maringaken kaunggulan dhateng panjenengan tumrap sedaya tiyang ingkang mbrontak."

³² Raja ndangu menèh, "Absalom, nonoman anakku, apa slamet?" Prejurit mau matur, "Kinten kula sedaya mengsah panjenengan, sedaya tiyang ingkang mbrontak dhateng panjenengan, nasibipun sami kaliyan nènèman menika."

³³ Bareng midhanget mengkono, Raja Dawud susah banget, banjur minggah ing lotènging gapura karo muwun lan sesambat, "Oh anakku! Anakku Absalom! Absalom, anakku! Luwih becik aku waé sing mati nggentèni kowé, anakku! Absalom, anakku!"

19 ¹Yoab dikabari yèn Raja Dawud muwun sarta sedhik banget merga saka Absalom.

²Mulané kemenangan ing dina kuwi malih dadi kasusahan tumrap sakèhing prejurité Dawud, merga padha krungu yèn raja muwuni putrané.

³Kanthi sesidheman wong-wong mau padha bali menyang kutha, kaya déné prejurit sing kisinin, keplayu saka peprangan.

⁴Sang raja nutupi pasuryané sarta muwun sora, "O anakku! Anakku Absalom! Absalom, anakku!"

⁵Yoab sowan raja lan matur, "Ing dinten menika panjenengan damel isinipun para prejurit panjenengan. Inggih tiyang-tiyang menika ingkang sampun damel sugeng panjenengan, sugengipun para putra sedaya, garwa saha selir panjenengan.

⁶Panjenengan nresnani tiyang ingkang sengit dhateng panjenengan, nanging sengit dhateng tiyang-tiyang ingkang nresnani panjenengan! Kanthi cetha panjenengan nedahaken, bilih para perwira saha para prejurit panjenengan menika mboten wonten tegesipun

tumrap panjenengan. Malah ngrumaosi, bilih panjenengan badhé rena sanget upami ing dinten menika Absalom taksih gesang saha kula sedaya sami pejah!

⁷Sang Prabu mugè kersa jumeneng saha miyos, lajeng nentremaken manahipun para prejurit panjenengan. Atas namanipun Allah, kula sumpah, menawi panjenengan mboten miyos manggihi tiyang-tiyang menika, ing dalu menika ugi badhé mboten wonten tiyang ingkang ndhèrèk panjenengan. Prekawis menika badhé ndhatengaken kasangsaran ingkang langkung ageng menawi katandhing kaliyan ingkang sampun panjenengan alami ing sasugeng panjenengan."

⁸Raja banjur jumeneng sarta miyos lan lenggah ana ing sacedhaké gapura. Bareng para prejurité padha krungu yèn Sang Prabu ana ing kono, kabèh banjur padha sowan. Nalika semono para prejurit Israèl kabèh wis padha keplayu, sarta mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

⁹Ing antarané taler Israèl ana regejegan. Kandhané wong-wong mau, "Raja Dawud wis nylametaké kita saka

tangané wong Filistin sarta nguwalaké kita saka mungsuh-mungsuh liyané, nanging saiki raja wis keplayu merga saka Absalom lan jengkar saka negara iki.

¹⁰ Absalom kita angkat dadi raja, nanging saiki wis tiwas ana ing peprangan. Yagéné ora ana siji waé sing ngudi konduré Raja Dawud?"

¹¹ Tetembungan kuwi nganti tekan Raja Dawud. Mulané banjur utusan Imam Zadok lan Imam Abyatar supaya dhawuh marang penggedhéné Yéhuda mengkéné, "Yagéné kowé padha kèri dhéwé enggonmu methuk lan ndhèrèkaké raja kondur menyang kedhatoné?"

¹² Kowé rak padha sanak-kadangu, kaum krabatku? Yagéné kowé sing kèri dhéwé nyuwun baliku?"

¹³ Dawud uga utusan lan dhawuh marang Amasa mengkéné, "Kowé kuwi rak krabatku? Wiwit saiki kowé dakangkat dadi sénapatining prejuritku nggentèni Yoab. Yèn prekara iki ora kelakon, karebèn Gusti Allah mundhut nyawaku!"

¹⁴ Srana mengkono Dawud bisa ngepèk atiné wong Yéhuda kabèh, nganti padha kongkonan matur marang raja, supaya kondur menyang ing kedhaton, bebarengan karo pegawéné kabèh.

¹⁵ Raja banjur budhal lan tekan Kali Yardèn, ing wektu kuwi wong-wong Yéhuda wis tekan ing Gilgal prelu methuk raja lan ndhèrèkaké tindaké sajroné nyabrang Kali Yardèn mau.

¹⁶ Simèi anaké Géra, wong Bènyamin kuwi nggawa wong taler Bènyamin sèwu lan énggal-énggal teka bebarengan karo wong Yéhuda mau, prelu ngormati raja. Mengkono uga Ziba, abdiné Saul, karo anaké lanang limalas lan kawulané rong puluh, wis nyabrang Kali Yardèn sadurungé raja rawuh.

¹⁷ (19:16)

¹⁸ Wong-wong mau padha mbiyantu enggoné raja sakadhang warga padha nyabrang, sarta nglakoni apa kang dianggep prayoga. Nalika Raja Dawud arep nyabrang kali, Simèi sujud ing ngarsané lan matur,

¹⁹ "Mugi kula sampun ngantos dipun galih tetep lepat. Mugi panjenengan mboten menggali, menapa ingkang

kula lampahi, nalika panjenengan tindak saking Yérusalèm.

²⁰ Kula sampun ngrumaosi, bilih kula damel dosa, milanipun ing antawisipun taler-taler ingkang manggèn ing sisih Lèr, kula ingkang rumiyin piyambak methuk Sang Prabu ing dinten menika."

²¹ Bareng Abisai, anaké Zeruya, krungu mengkono mau banjur matur, "Langkung prayogi Simèi kaukum pejah, mergi sampun ngipat-ipati panjenengan, mangka panjenengan sampun dipun pilih déning Allah."

²² Nanging Dawud ngandikani Abisai lan Yoab kakangné, "Aja mèlu-mèlu. Yagéne kowé padha gawé susahku! Ing dina iki aku dadi raja menèh ing Israèl, sarta ora kena ana wong Israèl sing diukum pati."

²³ Raja banjur dhawuh marang Simèi, "Aku sing tanggung, yèn kowé ora bakal diukum pati."

²⁴ Méfibosèt, putuné Saul, uga teka methukaké raja. Dhèwèké ora misuhi sikilé, ora nyukur jénggoté, lan ora ngumbah sandhangané wiwit Raja Dawud jengkar saka Yérusalèm nganti kondur ngasta kemenangan.

²⁵ Nalika Méfibosèt teka saka Yérusalèm prelu methukaké raja, raja ngandika, "Méfibosèt, yagéné kowé ora mèlu aku?"

²⁶ Aturé, "Gusti, panjenengan pirsá, bilih kula menika pincang. Kula kèngkènan réncang supados makèhi kuldi ingkang kénging kula tumpaki prelu ndhèrèk panjenengan. Nanging kula dipun apusi déning réncang menika.

²⁷ Malah kula dipun awon-awon wonten ing ngarsa panjenengan. Tujunipun Sang Prabu menika kados déné malaékatipun Allah, mila panjenengan nindakaken menapa ingkang panjenengan galih saé.

²⁸ Kulawarganipun bapak kula sampun samesthinipun dipun ukum pejah déning Sang Prabu, éwadéné kula panjenengan parengaken nedha wonten ing kraton. Samenika kula mboten wantun nyuwun menapa-menapa dhateng panjenengan."

²⁹ Raja ngandika, "Kowé ora prelu matur apa-apa menèh. Aku wis duwé putusan prelu andum bandhané bapakmu Saul marang kowé lan Ziba."

³⁰ Méfibosèt banjur matur, "Kajengipun dipun pendhet Ziba sedaya. Kula sampun marem, mergi Sang Prabu sampun kondur kanthi sugeng."

³¹ Barzilai, wong Giléad, iya wis teka saka Rogelim, prelu ndhèrèkaké raja nyabrang Kali Yardèn.

³² Barzilai wis tuwa banget, umuré wis wolung puluh taun. Wong kuwi sugih banget lan sajroné raja manggèn ing Mahanaim biyèn, Barzilai sing nyedhiani dhaharé.

³³ Raja ngandika marang dhèwèké, "Mèlua aku menyang Yérusalèm, ana ing kana mengko bakal dakcukupi kapreluanmu."

³⁴ Nanging Barzilai matur, "Mboten badhé dangu malih enggèn kula gesang. Dados menapa prelunipun kula ndhèrèk Sang Prabu dhateng Yérusalèm?"

³⁵ Umur kula sampun wolung dasa taun, sarta mboten wonten ingkang ngremenaken kanggé kula. Kula mboten saged ngraosaken éca menapa ingkang kula tedha saha kula ombé. Kaliyan malih mboten remen mirengaken swantenipun para ingkang sami ngidung. Kula namung badhé damel répot panjenengan.

³⁶ Kula mboten patut nampi épah ingkang semanten kathahipun. Kula namung kepéngin ndhèrèkaken Sang

Prabu sawetawis tebihipun saking sabrangipun Lèpèn Yardèn.

³⁷ Sesampunipun menika, keparenga kula wangsul dhateng griya kula lan pejah celak kaliyan kuburipun tiyang sepuh kula. Nanging menika anak kula pun Kimham. Keparenga ndhèrèk Sang Prabu saha kadhawuhana nindakaken menapa kémawon ingkang panjenengan galih saé."

³⁸ Raja ngandika, "Kimham arep dakjak lan dakpréntah kaya sing kokkarepaké, sarta apa waé sing koksuwun, bakal dakleksanani."

³⁹ Dawud lan para prejurité banjur nyabrang Kali Yardèn. Panjenengané banjur ngaras Barzilai sarta mberkahi. Sawisé kuwi Barzilai banjur mulih menyang omahé dhéwé.

⁴⁰ Para prejurité Yéhuda kabèh sarta prejurit Israèl separo padha ndhèrèk Raja Dawud nyabrang kali. Sang Prabu terus tindak menyang Gilgal, lan Kimham uga ndhèrèk.

⁴¹ Para prejurit Israèl kabèh banjur padha sowan sarta matur, "Sang Prabu, menapa sebabipun sedhèrèk kula tiyang-tiyang Yéhuda sami nginten, bilih

tiyang-tiyang menika ingkang nggadhahi hak methuk saha ndhèrèkaken Sang Prabu kaliyan kulawarga sedaya lan para prejurit, nyabrang Lèpèn Yardèn?"

⁴² Wong Yéhuda banjur mangsuli, "Mesthi waé, merga Sang Prabu kuwi krabatku. Yagéné kowé padha nesu? Apa aku iki wis padha nampa pangan saka raja, utawa wis diparingi ganjaran?"

⁴³ Wong Israèl mangsuli, "Wewenangku bab raja kuwi tikel sepuluhé wewenangmu, senajan Sang Prabu kuwi krabatmu. Yagéné kowé padha ngrèmèhaké aku? Aja padha lali, yèn aku sing sepisanan ngusulaké ndhèrèkaké raja supaya kondur." Nanging tembungé wong Yéhuda iku luwih pedhes ketimbang tembungé wong Israèl.

20 ¹ Ing kutha Gilgal ana wong dursila jenengé Séba. Séba kuwi anaké Bikri, saka taler Bènyamin. Nalika iring-iringané Dawud teka, Séba ngunèkaké kanthi sora, "Kita iki ora ana gandhèng-cènèngé karo Dawud. Prelu apa kita ndhèrèkaké? Hèh wong Israèl, ayo padha mulih!"

² Wong-wong Israèl banjur padha ninggal Raja Dawud lan mèlu Séba. Nanging wong-wong Yéhuda tetep setya lan ndhèrèkaké Dawud saka Kali Yardèn tekan Yérusalèm.

³ Sawisé Sang Prabu rawuh ing kratoné ing Yérusalèm, selir sepuluh sing wis ditinggal supaya nunggu kraton, dipapanaké ing omah sing tansah dijaga. Butuhé wong-wong mau dicukupi, nanging Raja Dawud ora tau awor karo wong-wong mau. Dadiné wong-wong mau dipingit lan uripé kaya déné randha nganti samatiné.

⁴ Raja dhawuh marang Amasa, "Wong-wong Yéhuda padha klumpukna lan padha mrénéa bebarengan sajroning telung dina!"

⁵ Amasa banjur lunga prelu nglumpukaké wong-wong Yéhuda, nanging ora bali ing wektu sing wis ditemtokaké.

⁶ Raja banjur ngndika marang Abisai, "Séba bakal luwih mbabayani tumrap kita ketimbang karo Absalom. Mulané nggawaa prejuritmu lan Séba oyaken, supaya aja nganti ngebroki kutha-kutha

sing ana bètèngé, sarta aja nganti bisa lolos."

⁷Yoab, wong Kreti, wong Pleti sarta para prejurit liyané nuli padha mangkat saka Yérusalèm, ngoyak Séba.

⁸Nalika padha tekan ing watu gedhé ing Gibéon, Amasa wis ndhisiki ana ing kono. Yoab nganggo sandhangan perang, pedhangé disarungaké lan ditalèkaké ing sabuké. Nalika njangkah maju, sarunging pedhangé ucul, nganti pedhangé mau tiba ing tangané kiwa.

⁹Yoab kandha marang Amasa, "Kanca, kepriyé kabaré?" karo ndemok jénggoté Amasa nganggo tangané tengen, kaya-kaya arep ngaras dhèwèké.

¹⁰Amasa ora weruh pedhang sing ana ing tangané kiwa Yoab. Dumadakan Yoab nyudukaké pedhangé ing wetengé Amasa, nganti jeroané metu. Amasa tiwas sanalika, nganti Yoab ora prelu ngambali. Yoab lan Abisai, adhiné, banjur nerusaké enggoné ngoyak Séba.

¹¹Ana prejurité Yoab ngadeg ing sacedhaké jisimé Amasa karo clathu, "Sapa sing mihak Yoab lan Dawud, nututana Yoab!"

¹² Jisimé Amasa, sing kebak getih mau, gemléthak ana ing satengahing dalan. Prejurité Yoab weruh, yèn sapa waé sing liwat kono padha mandheg. Mulané dhèwèké banjur nyèrèd jisim mau menyang ara-ara sarta dilurubi jubah.

¹³ Bareng jisimé wis disingkiraké saka dalan, wong-wong kabèh padha nerusaké lakuné nututi Yoab ngoyak Séba.

¹⁴ Séba wis ngliwati wilayahé taler Israèl kabèh, banjur tekan kutha Abèl-Bèt-Maaka, dietutaké déning wargané brayaté Bikri kabèh.

¹⁵ Prejurité Yoab krungu Yèn Séba ana ing kono; kutha mau banjur dikepung. Para prejurit banjur padha ngunthuk-unthuk lemah ing sakubengé témbok sisih njaba minangka tamèng sarta wiwit gawé jugangan ing sangisoring témbok, supaya témboké jugrug.

¹⁶ Ing kutha kono ana wong wadon sing pinter, ngadeg ing sandhuwuring témbok, banjur ngucap sora, "Rungokna! Rungokna! Padha matura Yoab, supaya Yoab mréné; aku kepéngin rembugan karo dhèwèké."

¹⁷ Yoab banjur teka lan wong wadon mau takon, "Menapa panjenengan menika Yoab?" "Iya," wangsulané. Aturé wong wadon mau, "Panjenengan pirengaken atur kula menika!" "Iya dakrungokaké," wangsulané Yoab.

¹⁸ Aturé wong wadon mau, "Kala rumiyin tiyang-tiyang adatipun criyos mekaten, 'Yèn kowé mbutuhaké pituduh, lungaa menyang kutha Abèl' — Menapa ungel-ungelan menika sampun kasuwak?"

¹⁹ Abèl menika kitha babon ing Israèl, ingkang tentrem piyambak saha setya dhateng tanah Israèl. Menapa sebabipun déné badhé panjenengan risak? Menapa panjenengan kepéngin ngrisak tanah kagunganipun Gusti Allah?"

²⁰ "Ora," wangsulané Yoab, "Babar-pisan aku ora arep ngrusak lan nglebur kuthamu!"

²¹ Ora mengkono karepku. Nanging ana wong sing jenengé Séba anaké Bikri, asalé saka wilayah pegunungan Éfraim, mbrontak marang Raja Dawud. Wong kuwi ulungna marang aku, lan aku banjur bakal mundur saka kutha kéné." Aturé wong wadon mau, "Sirahipun tiyang menika badhé kula uncalaken

dhateng panjenengan, nglangkungi témbok menika."

²² Wong wadon mau banjur lunga sarta ngandhakaké karepé wong-wong ing kutha kono. Séba banjur ditigas guluné lan sirahé diuncalaké marang Yoab. Yoab banjur ngunèkaké slomprèt lan para prejurit lunga saka kutha kono mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé. Yoab uga mulih menyang Yérusalèm sowan Raja Dawud.

²³ Para penggedhé sing diangkat déning Raja Dawud yakuwi: Sénapatining prejurit Israèl: Yoab. Penggedhéné prejurit pengawal sing njaga keslametané Dawud: Benaya, anaké Yoyada.

²⁴ Penggedhéné wong rodi: Adoniram. Sing ngurusi bandha negara: Yosafat, anaké Ahilud.

²⁵ Sèkretaris negara: Seya. Imamé: Zadok lan Abyatar.

²⁶ Imam kraton: Ira saka kutha Yair.

21 ¹ Nalika Dawud jumeneng raja, ana paceklik gedhé banget telung taun muput. Dawud banjur nyuwun pitedah marang Gusti Allah, lan Panjenengané ngandika, "Paceklik

kuwi jalaran saka kaluputané Saul lan brayaté, merga padha ngukum pati marang wong-wong Gibéon."

² (Wong-wong Gibéon mau dudu panunggalané wong Israèl; nanging kekarèné wong Amori. Wong-wong Israèl wis janji arep ngayomi wong-wong mau, nanging Saul ngudi tumpesé, merga mikir butuhé wong Israèl lan Yéhuda.) Dawud banjur ngundang wong-wong Gibéon,

³ lan takon marang wong-wong mau, "Apa sing prelu daktindakaké kanggo kowé kabèh kanggo nebus keluputan sing wis ditandukaké marang kowé, supaya kowé padha mujèkaké berkah marang umat kagungané Allah?"

⁴ Wangsulané wong-wong mau, "Enggèn kula sami gadhah prekawis kaliyan Saul lan brayatipun mboten saged namung dipun rampungaken mawi slaka utawi emas, nanging kula inggih mboten kepéngin mejahi tiyang Israèl setunggal kémawon." Pangandikané Dawud, "Yèn mengkono, aku banjur kudu kepriyé?"

⁵ Wangsulané wong-wong mau, "Saul, raja ingkang dipun pilih déning Allah

menika kepéngin numpes kula sedaya saking Israèl.

⁶ Milanipun, kula aturi masrahaken turunipun jaler pitu, badhé kula gantung wonten ing ngarsanipun Allah ing Gibéa, kithanipun Raja Saul piyambak." Pangandikané raja, "Iya becik, wong-wong kuwi bakal dakpasrahaké."

⁷ Nanging merga Dawud lan Yonatan wis padha janji, Dawud ora masrahaké Méfibosèt anaké Yonatan.

⁸ Sing dipilih déning raja yakuwi Armoni lan Méfibosèt, para putrané Saul sing lair saka Rizpah, anaké Aya; mengkono uga wong lima putrané Mérab, putrané putri Saul. Wong-wong mau lair patutan karo Adrièl anaké Barzilai, wong Méhola.

⁹ Wong pitu mau dipasrahaké marang wong-wong Gibéon; nuli padha digantung bebarengan ana ing sandhuwuring punthuk ing ngarsané Allah. Ukuman pati mau ditindakaké ing pungkasané mangsa semi, nalika wiwit ngenèni juwawut.

¹⁰ Rizpah, seliré Saul, banjur njèrèng bagor kanggo awaké dhéwé ing sandhuwuring watu panggonané mayit-mayit mau. Rizpah ora lunga saka kono

wiwit panèn kawitan nganti tekané udan ing mangsa rontog. Mayit-mayit mau ora olèh diparani déning manuk-manuk ing wayah awan utawa déning kéwan galak ing wayah bengi.

¹¹ Nalika Dawud dikabari bab lelakoné Rizpah mau,

¹² banjur tindak mundhuti balung-balungé Saul lan Yonatan saka wong ing Yabès tanah Giléad. (Wong-wong mau olèhé padha nyolongi balung-balung kuwi saka ara-ara ing kutha Bèt-Séan, panggonané Saul lan Yonatan padha digantung déning wong Filistin, sawisé padha dikalahaké ing punthuk Gilboa.)

¹³ Balung-balungé Saul lan Yonatan mau digawa saka kono, dikumpulaké karo balung-balungé wong pitu sing digantung bareng mau,

¹⁴ didadèkaké siji, dikubur ing kuburané Kis, bapakné Saul, ing Zéla, wilayah Bènyamin. Sawisé kabèh ditindakaké manut préntahé raja, Gusti Allah nyembadani pandonga tumrap negara kono.

¹⁵ Kocapa ana peprangan menèh antarané wong Filistin lan wong Israèl. Dawud lan para prejurité nglurug perang

nglawan wong Filistin. Ing satengahing peprangan Dawud nganti kesayahen.

¹⁶Ana wong turunan buta, jenengé Yisbi-Benob. Tumbaké digawé saka prunggu, boboté kira-kira telu setengah kilogram. Wong mau iya nyengkelit pedhang anyar, lan mesthèkaké bakal bisa matèni Dawud.

¹⁷Nanging Abisai anaké Zeruya, teka nulungi. Abisai nglawan lan matèni wong mau. Sawisé mengkono prejurité Dawud nyuwun supaya Raja Dawud njanji ora bakal perang menèh, "Panjenengan menika dilahipun Israèl, sampun ngantos kula sami kécalan panjenengan," aturé wong-wong mau.

¹⁸Sawisé mengkono ana peprangan menèh nglawan wong Filistin ing Gob. Ing sajroning peprangan mau Sibkhai, wong Husa, matèni wong turun buta sing jenengé Saf.

¹⁹Ing sajroning peprangan candhaké nglawan wong Filistin ing Gob, Èlhanan anaké Yair, saka Bètléhèm, matèni Goliat saka Gat, kang gagangé tumbaké gedhéné padha karo kaya gulungan tenunan.

²⁰ Nuli ana peprangan menèh nglawan wong Filistin ing Gat. Ing kono ana wong turun buta sing seneng banget perang. Drijiné saben tangan lan saben sikil enem-enem.

²¹ Wong mau ngala-ala wong Israèl, lan merga saka kuwi dipatèni déning Yonatan, anaké Syama kakangné Dawud.

²² Wong papat sing dipatèni déning Dawud lan para prejurité, kuwi turuné buta ing Gat.

22 ¹ Sawisé Gusti Allah ngluwari Dawud saka Saul lan mungsuh-mungsuh liyané, Dawud banjur ngidung konjuk marang Gusti Allah:

² Allah iku pangayomanku, bètèng sing kuwat tumrapku.

³ Marang Allah enggonku ngungsi, aku ngéyub tansah dikanthi. Kaya tamènging Allah nutupi aku, aku tentrem, sebab Gusti ngayomi aku. Gusti Allah iku Juru Slametku, saka ing panganiaya enggoné mbébasaké aku.

⁴ Aku nyebut asmané Allahku, temah aku uwal saka tanganing mungsuhku. Pujinen Gusti sarta luhurna, ingurmatana sarta mulyakna!

⁵ Aku kinepung bebaya pati, aku keleben sakèhing bilai.

⁶ Pati masang kula jiret tumrapku, kuburan menga ing ngarepanku.

⁷ Aku nyebut asmané Allah sajroning karubedan, aku sesambat, nyuwun pitulungan. Saka Bait Allah, Gusti miyarsakaké panangisku, nyuwun pitulungan kaparengaké.

⁸ Bumi gonjing geter pater, dhasaring langit obah lan gumeter, merga Allah lagi muntab dukané, mulad angantar-antar prebawané.

⁹ Kukus mumbul saka ing grana, tutuk metu geni memangsa, bareng lan pletiking mawa.

¹⁰ Langit disigar, banjur tumurun Panjenengané, kanthi mendhung peteng ing sampéyané.

¹¹ Kréta swarga tetumpakané, kanthi swiwiné angin, ngambah akasa Panjenengané.

¹² Gusti kekudhung pepeteng, kekemul méga kang ireng.

¹³ Kanthi gebyaring cahya ing ngarsané, mawa angalad-alad metuné.

¹⁴ Allah nekakaké gludhug saka ing akasa. Kang Mahaluhur ngulukaké sabda-Nya.

¹⁵ Panahé dilepasaké, mungsuh padha buyar, wong-wong padha keplayu, nalika bledhèg angampar-ampar.

¹⁶ Banjur katon dhasaring samodra, sarta kabukak telenging buwana, nalika Allah muntab dukané, nggetak lan mbendoni mungsuhé.

¹⁷ Saka ing ngaluhur Allah nyandhak aku ngagem astané, banjur ngentasaké saka ing banyu kang banget jeroné.

¹⁸ Saka mungsuh kang rosa Gusti nguwalaké aku, lan saka wong sing sengit kang ngluwihi kekuwatanku.

¹⁹ Wong-wong padha nglawan aku nalika aku nandhang kasusahan, nanging Allah maringi aku pengayoman.

²⁰ Gusti nulungi aku uwal saka ing bebaya, merga pangrèhé mring aku linambaran tresna.

²¹ Gusti Allah maringi ganjaran, sebab bener tumindakku, karena atiku resik, Gusti mberkahi aku.

²² Aku tansah mbangun-turut apa sadhawuhé, sarta ora tau nyimpang saka dalan pitedahé.

²³ Prenatané kabèh wis daklakoni,
dhawuhé ora ana sing dakblénjani.

²⁴ Gusti mirsa yèn aku ora gawé dosa,
lan adoh saka tumindak ala.

²⁵ Gusti Allah ngganjar aku, sebab
bener lakuku, aku ora duwé kaluputan,
lan Gusti mirsa lelakonku.

²⁶ Tumrap tiyang setya, Paduka
ugi setya, tumrap tiyang sampurna,
kamirahan Paduka ugi sampurna.

²⁷ Tumrap tiyang suci, Pangéran ugi
suci, nanging tiyang awon Paduka sisihi.

²⁸ Gusti mesthi nulungi tiyang ingkang
lembah manah, nanging tiyang angkuh
kaanggep nistha déning Allah.

²⁹ Dhuh Allah, Paduka pepadhang
kawula, Paduka nyingkiraken pepeteng
kawula.

³⁰ Kalayan Paduka kawula wantun
nrejang grombolan, sareng Paduka,
bètènging mengsah linumpatan.

³¹ Gusti Allah iku sampurna pangrèhé,
kena diprecaya sekabèhing janjiné.
Tumrapé gegaman Gusti Allah minangka
tetamèngé, kanggo wong sing percaya
marang Panjenengané.

³² Sebab ora ana Allah liya, kejaba mung Allah kita. Sapa sing ngayomi kita, kejaba mung Allah Mahakwasa?

³³ Allah iku bètèngku kang sentosa, nganthi lakuku slamet raharja.

³⁴ Sikilku kagawé kuwat kaya sikilé menjangan, kanthi rikat lakuku ing pegunungan.

³⁵ Aku dilatih Gusti kanggo perang, supaya gendhéwa sing rosa dhéwé kena dakpenthang.

³⁶ Gusti, kawula wilujeng wonten ing pengayoman Paduka, kawula dados kinormatan krana saking Paduka.

³⁷ Kawula Paduka jagi supados jangkah kawula tetep teguh, kawula Paduka pirsani ngantos mboten naté kéguh.

³⁸ Kawula oyak mengsah kawula lan kawula kawonaken tiyang-tiyang menika, kawula mboten mantuk sadèrèngipun sami lebur sedaya.

³⁹ Kawula banting tiyang-tiyang menika ngantos mboten saged tangi, ing sangajenging suku kawula tiyang-tiyang menika ambruk mecati.

⁴⁰ Kawula Paduka paringi kekiyatan kanggé perang. Paduka telukaken

mengsah kawula ngantos kawula menang.

⁴¹ Mengsah kawula Paduka damel keplajeng nyingkiri kawula, kawula tumpes tiyang-tiyang ingkang sami sengit dhateng kawula.

⁴² Sami sambat-sambat, nanging mboten wonten bantuan, sami nyuwun tulung dhateng Gusti, nanging mboten kaparingan wangsulan.

⁴³ Kawula remuk tiyang-tiyang menika dados lebuning bumi, kawula idak-idak tiyang-tiyang menika kados blethok ing mergi.

⁴⁴ Kawula Paduka uwalaken saking bangsa kawula ingkang duraka, kawula Paduka dadosaken pangwasané bangsa-bangsa. Bangsa ngamanca ing wekdal menika, samenika dados andhahan kawula.

⁴⁵ Tiyang manca teluk saha sujud dhateng kawula, sami mbangun-turut samasa mireng préntah kawula.

⁴⁶ Tiyang-tiyang menika kécalan sedaya kekendelanipun, sarta kanthi gemeter medal saking bètèngipun.

⁴⁷ Gusti Allah gesang! Pinujia tetamèngku! Kamulyakna Allah kang kuwat, Juru Slametku!

⁴⁸ Panjenengané sing males pialané mungsuhku, sarta nelukaké para bangsa ing ngarepanku.

⁴⁹ Kawula Paduka uwalaken saking tengahing mengsah, ingkang ambek siya, kawula Paduka paringi kaunggulan tumrap mengsah kawula.

⁵⁰ Milanipun kawula puji Allah ing antawisipun para bangsa. Kawula lagokaken kidung saha Masmur kagem Ingkang Mahakwaos.

⁵¹ Gusti Allah tansah maringi kaunggulan marang raja saka mungsuhé. Sih-rahmaté tetep marang raja pilihané, marang Dawud lan turuné, ing selawas-lawasé.

23 ¹ Dawud anaké Isai dipilih dadi raja sarta didadèkaké misuwur déning Allahé Yakub. Iya sing ngarang kidung masmur kanggo Israèl. Yaiki tembung-tembungé Dawud kang pungkasan:

² Rohé Allah wis ngandika lantaran aku; piweling lan sabdané ana ing lambéku.

³Allahé Yakub wis medhar sabda; tetamèngé Israèl paring pangandika: "Raja kang kanthi adil mréntah kawulané, kanthi pambangun-turut marang Allah pangrèhé.

⁴Kaya padhang ing wayah ésuk saplethèké srengéngé, wayah ésuk samasa sumilak langité; iku kaya padhanging srengéngé sawisé udan, agawé suketé ijo élok temenan.

⁵Mengkono uga turunku diberkahi Gusti Allah, prejanjiné marang aku ora owah, janjiné langgeng lan sampurna, sakabèhing bab kapranata. Allah njamin kaunggulanku, sarta ngabulaké sakabèhing kareping atiku.

⁶Nanging wong sing ora mbangun-turut ing Gusti, iku tinemuné kaya eri. Tanganing wong ora bisa nyekel dhèwèké;

⁷ora ana sing gelem nyénggol awaké, kejaba nganggo kayu utawa wesi. Wong-wong iku musna dilebur ing geni."

⁸Para perwirané Raja Dawud sing kondhang yakuwi: Sing sepisan, Yosèb-Basèbèt, saka Takhmoni, pemimpin "Triwira." Ing sajroning peprangan wong

kuwi wis tau nglawan lan matèni wong wolung atus nganggo tumbaké.

⁹ Wong nomer loro sing misuwur iku Èléazar anaké Dodo, saka bangsa Ahohi. Wong kuwi mbarengi Dawud nalika padha ngadhepi wong Filistin sing wis kumpul arep perang. Nalika prejurit Israèl mundur,

¹⁰ Èléazar terus nyerang numpes wong Filistin nganti kesel banget. Tangané kaku nganti ora bisa pisah karo pedhangé. Ing dina kuwi Allah maringi kaunggulan kang gedhé marang Israèl. Prejurit Israèl sing mundur padha bali menèh menyang peprangan marani Èléazar, mung arep padha ngrayah barang-barangé mungsuh.

¹¹ Wong nomer telu sing misuwur yakuwi Syama anaké Agé, saka Harari. Wis tau nalika wong Filistin padha kumpul ing Lèhi, ana ing tegalan sing kebak kacang abang, prejurit Israèl padha keplayu,

¹² nanging Syama tetep perang, matèni sarta ngalahaké wong Filistin nganti bisa ngrebut tegalan mau. Srana mengkono Allah maringi kemenangan gedhé.

¹³Ing liya dina ngarepaké mangsa panèn, para perwira tetelu mau, sing iya wargané perwira telung puluh, mudhun menyang guwa Adulam. Dhèk semono Dawud ana ing sajroning guwa kono. Wong Filistin padha masang kémah ing tanah ngaré Réfaim, sarta prejurité padha masang kémah ing Bètléhèm.

¹⁴(23:13)

¹⁵Raja Dawud kangen karo kampungé lan ngandika, "Iba senengku yèn diwènèhi ngombé banyu sumur sing cedhak karo gapura ing Bètléhèm!"

¹⁶Perwira telu sing kondhang mau njebol bètèngé wong Filistin, nimba banyu sumur mau, banjur diaturaké marang Dawud. Nanging Raja Dawud ora kersa ngunjuk; banyu mau malah diesok minangka kurban unjukan marang Allah.

¹⁷Aturé, "Dhuh Allah, kawula mboten saged ngombé rahipun tiyang-tiyang ingkang sampun ngetohaken nyawanipun!" Dadiné Dawud babar-pisan ora ngunjuk banyu mau. Mengkono penggawéné perwira telu sing kondhang mau.

¹⁸Abisai, adhiné Yoab, anaké Zeruya, kuwi penggedhéné perwira telung puluh

sing misuwur. Abisai tau numpes wong telung atus nganggo tumbaké. Mulané wong mau dadi kondhang, nanging durung kena dipadhakaké karo perwira tetelu mau.

¹⁹ (23:18)

²⁰ Perwira kondhang liyané yakuwi Benaya, anaké Yoyada, wong Kabzeèl. Wong kuwi kendel banget, matèni perwira loro saka Moab. Wis tau, nalika ana salju, Benaya mlebu ing sajroning guwa, banjur matèni singa sing ana kono.

²¹ Uga tau matèni wong Mesir, sing gedhé dhuwur nganggo tumbak. Benaya dhéwé enggoné nglawan mung nganggo teken. Tumbak sing ana ing tangané wong Mesir mau direbut, banjur dienggo matèni.

²² Mengkono prekara sing ditindakaké déning Benaya, wargané perwira telung puluh mau.

²³ Ing antarané para prejurit, Benaya pancèn klebu onjo, nanging durung bisa madhani perwira telu mau. Benaya diangkat dadi penggedhéné barisan pengawalé Raja Dawud.

²⁴Warga liyané saka perwira telung puluh yakuwi: Asaèl, adhiné Yoab, Èlhanan, anaké Dodo saka Bètléhèm, Syama lan Elika, wong Harod, Hèlès, wong Palti, Ira, anaké Ikes, wong Tekoa, Abièzèr, wong Anatot, Mebunai, wong Husa, Zalmon, wong Ahohi, Maharai, wong Netofa, Hèlèb, anaké Baana wong Netofa, Itai, anaké Ribai saka Gibéa, taler Bènyamin, Benaya, wong Piraton, Hidai, saka tanah ngaré Gaas, Abialbon, anaké Arabah, Azmawèt, wong Bahurim, Élialba, wong Saalbon, Anak-anaké Yasyen, Yonatan, Syama, wong Harari, Ahiam, anaké Sarar, wong Harari, Èlifèlèt, anaké Ahasbai, wong Maaka, Éliam, anaké Akhitofèl, wong Gilo, Hézrai, wong Karmèl, Paérai, wong Arbi, Yigal, anaké Natan, saka Zoba, Bani, wong Gad, Zèlèk, wong Amon, Naharai, wong Beérot, sing nggawa gamané Yoab, Ira lan Gareb, wong Yétri, Uria, wong Hèt. Kabèh mau prejurit telung puluh pitu sing kondhang.

²⁵(23:24)

²⁶(23:24)

²⁷(23:24)

²⁸(23:24)

29 (23:24)

30 (23:24)

31 (23:24)

32 (23:24)

33 (23:24)

34 (23:24)

35 (23:24)

36 (23:24)

37 (23:24)

38 (23:24)

39 (23:24)

24¹ Gusti Allah duka menèh marang Israèl, mula Dawud banjur didamel supaya nekakaké kasangsaran. Pangandikané Gusti Allah marang Dawud, "Nganakna cacah jiwa ing Israèl lan Yéhuda."

² Dawud banjur dhawuh marang Yoab, sénapatining prejurité, "Lungaa nggawa para perwiramu, menyang taler-taleré Israèl sanegara kabèh, nyacahaké para kawula. Aku kepéngin ngerti pira cacahé."

³ Nanging Yoab matur, "Mugi-mugi Allah panjenengan nikelaken cacahipun tiyang Israèl samenika ngantos tikel satus, saha panjenengan taksih sugeng saged mirsani tiyang-tiyang menika.

Nanging kanggé menapa panjenengan ngersakaken cacah jiwa menika?"

⁴Raja Dawud nggegegi dhawuhé mau, dadiné Yoab lan para perwirané banjur padha mangkat saka ngarsané raja prelu ngétung bangsa Israèl.

⁵Sawisé nyabrang Kali Yardèn, Yoab lan para prejurité masang kémah ing sakidulé Aroèr, kutha ing satengahing tanah ngaré, wilayah Gad. Saka kono banjur padha ngalor, menyang Yaézèr,

⁶terus menyang Giléad sarta menyang Kadès, ing wilayahé wong Hèt. Sawisé mengkono banjur menyang Dhan, saka Dhan ménggok ngulon, menyang Sidon.

⁷Banjur padha mengidul, menyang Tirus, kutha sing ana Bètèngé. Sabanjuré padha menyang sakabèhing kuthané wong Hèwi lan wong Kenaan, lan wusanané menyang Bèrsyéba, ing Yéhuda sisih Kidul.

⁸Enggoné padha ndlajahi salumahing negara kabèh suwéné sangang sasi lan rong puluh dina. Sawisé kuwi banjur padha bali menyang Yérusalèm,

⁹sarta nglapuraké marang raja olèh-olèhané enggoné nyacah jiwa mau. Cacahing wong lanang sing bisa dadi

prejurit ing Israèl ana 800.000 lan ing Yéhuda ana 500.000.

¹⁰ Nanging sawisé Dawud rampung enggoné ngétung bangsa mau, banjur rumangsa keluputan, banjur matur marang Gusti Allah, "Kawula sampun damel dosa! Dhuh Gusti, mugi kersa maringi pangapunten dhateng kawula, mergi tumindak kawula menika bodho sanget."

¹¹ Gusti Allah ngandika marang Nabi Gad sing dadi mitrané Dawud, "Lungaa lan kandhaa karo Dawud, yèn Aku maringaké pilihan werna telu. Aku bakal nindakaké apa waé sing dadi pilihané." Ésuké, sawisé Dawud wungu saré,

¹² (24:11)

¹³ Gad séba lan martakaké dhawuhé Gusti Allah marang Dawud, unjuké, "Pundi ingkang panjenengan pilih: Paceklik ing negari menika tigang taun dangunipun, menapa milih dipun oyak-oyak déning mengsah tigang wulan dangunipun, utawi ngalami pageblug ing negari menika tigang dinten dangunipun? Panjenengan temtokaken samenika menapa ingkang kedah kula aturaken dhateng Gusti Allah."

¹⁴ Raja ngandika, "Aku bingung banget! Nanging aku ora gelem kena paukumané manungsa. Kita kabèh karebèn kena ukumané Allah waé, sebab katresnané gedhé banget."

¹⁵ Sawisé kuwi Gusti Allah nekakaké pageblug marang Israèl wiwit ésuk nganti tekan wektu sing wis ditemtokaké. Ing Israèl cacahé wong sing mati pitung puluh èwu.

¹⁶ Malaékaté Allah sing nggawa pepati mau wis tekan ing sacedhaké panuton gandum duwèké Arauna, wong Yébus. Nalika malaékat mau tata-tata arep numpes Yérusalèm, Gusti Allah ngrébah putusané enggoné ngukum bangsa mau. Pangandikané marang malaékat mau, "Wis cukup! Mandhega!"

¹⁷ Raja Dawud pirsá malaékat mau, banjur matur marang Allah, "Kawula ingkang damel dosa saha kawula ingkang lepat. Nanging menapa kalepatanipun bangsa ingkang sangsara menika? Kawula saha brayat kawula mugi Panjenengan ukum!"

¹⁸ Ing dina kuwi uga Gad nyowani Raja Dawud sarta matur, "Mugi panjenengan kersa tindak ing panuton

gandum gadhahanipun Arauna, saha ngedhegaken mesbèh kagem Gusti Allah."

¹⁹ Dawud nuruti tembungé Gad lan mangkat, kaya sing didhawuhaké déning Allah.

²⁰ Kebeneran Arauna lagi nginguk mengisor, lan weruh yèn raja sarta para pendhèrèké rawuh. Arauna sujud,

²¹ sarta matur, "Panjenengan kagungan kersa menapa?" Paring wangsulané Dawud, "Arep nuku panuton gandum iki lan ngedhegaké mesbèh kagem Gusti Allah, supaya pageblug iki sirep."

²² Aturé Arauna, "Panjenengan pundhut kémawon menapa ingkang panjenengan galih saé. Menika lembu-lembu kagem kurban obongan. Minangka kajeng obongipun panjenengan saged ngagem rakitaning lembu saha blabaging panuton."

²³ Kabèh mau diaturaké déning Arauna marang raja karo matur, "Mugi Allah panjenengan kersa nampi kurban panjenengan."

²⁴ Nanging raja ngandika, "Aku emoh misungsungaké kurban marang Allahku, tanpa nganggo mbayar apa-apa. Kabèh

duwèkmu iki kudu daktuku." Dawud enggoné mundhut papan panuton gandum lan sapi-sapi mau kanthi rega dhuwit slaka sèket iji.

²⁵Raja Dawud banjur ngedhegaké mesbèh ana ing kono kagem Allah sarta nyaosaké kurban obongan lan kurban slametan. Gusti Allah nyembadani panyuwuné Dawud, banjur nyingkiraké pageblug mau saka tanah Israèl.

1 Raja-Raja

1 ¹ Raja Dawud saya sepuh banget. Senajan ngagem slimut kandel meksa isih kasrepen.

² Mulané para abdiné padha matur, "Dhuh Sang Prabu, menapa mboten prayogi kawula sami pados prawan ingkang nenggani lan ngrimati panjenengan. Laré menika tilema kaliyan panjenengan supados sarira panjenengan anget."

³ Banjur padha golèk bocah wadon sing ayu ing sanegara Israèl kabèh. Ing Sunèm ana prawan, jenengé Abisag, ayu banget; banjur disowanaké Sang Prabu lan dikon ngladèni sarta njaga panjenengané, nanging wong wadon mau ora diwori saré.

⁴ (1:3)

⁵ Sarèhné Absalom wis mati, mulané putrané Sang Raja Dawud sing tuwa dhéwé saiki Adonia. Asmané ibuné Hagit. Adonia kuwi rupané bagus. Yèn gawé keluputan ora tau disendhu^a déning

^adisendhu: Dipun èngetaken.

ramané. Sarèhné kepéngin dadi raja, Adonia banjur nyawisaké kréta perang, prejurit jaranan lan pengawal sèket.

⁶(1:5)

⁷Adonia banjur rembugan karo Yoab lan Abiatar. (Ibuné Yoab asmané Zeruya.) Yoab lan Imam Abiatar nyarujuki karepé Adonia.

⁸Nanging Imam Zadok, Benaya bin Yoyada, Nabi Natan, Simèi, Rèi lan pengawalé pribadi Raja Dawud padha ora rujuk karo karepé Adonia.

⁹Ing sawijining dina Adonia saos kurban wedhus, sapi lanang lan sapi nom lemu-lemu ana ing panggonan sing jenengé Ula Watu, ing sacedhaké sendhang Èn-Rogèl. Putra-putrané Raja Dawud liyané sarta para pegawé kraton Yéhuda diulemi kabèh ing pésta mau,

¹⁰nanging Suléman, adhiné Adonia, Nabi Natan sarta Benaya lan pengawalé pribadi Sang Raja Dawud ora diulemi.

¹¹Nabi Natan sowan marang Bètsyéba, ibuné Suléman, aturé, "Menapa panjenengan mboten pirsá bilih Adonia, putranipun Hagit, sampun dados raja saking kajengipun piyambak,

mangka Sang Raja Dawud mboten pirsana menapa-menapa bab menika.

¹² Menawi Suléman lan panjenengan piyambak kepéngin wilujeng, kula prayogèkaken

¹³ supados énggal-énggal sowan dhateng Sang Raja Dawud kaliyan matur mekaten, 'Menapa mboten Sang Raja piyambak ingkang sumpah dhateng kawula, bilih anak kawula Suléman ingkang badhé dados raja, nggentosi panjenengan?'"

¹⁴ Aturé Nabi Natan menèh, "Mangké salebetipun panjenengan ngandikan kaliyan Sang Raja, kula badhé mlebet ngiyataken atur panjenengan."

¹⁵ Bètsyéba banjur sowan ngadhep ing kamaré Sang Raja. Sang Raja wis sepuh banget, lan diladosi déning Abisag, prawan saka Sunèm.

¹⁶ Bètsyéba sungkem ing ngarsané Sang Raja banjur didangu, "Kowé arep nyuwun apa?"

¹⁷ Aturé Bètsyéba, "Dhuh Sang Prabu. Panjenengan sampun sumpah dhateng kawula demi asmanipun Pangéran, Allah panjenengan, bilih anak kawula

Suléman badhé dados raja, nggentosi panjenengan.

¹⁸ Nanging samenika Adonia sampun madeg raja, mangka panjenengan mboten pirsá prekawis menika.

¹⁹ Adonia sampun saos kurban ageng-agengan arupi ménda, lembu jaler lan pedhèt lema-lema. Ugi sampun ngulemi putra-putra panjenengan lan Imam Abiatar, Yoab tuwin para panglimané perang wonten ing pésta menika. Nanging Suléman mboten dipun ulemi.

²⁰ Dhuh Sang Prabu, samenika umat Israèl sedaya sami nengga-nengga dhawuh panjenengan bab sinten ingkang badhé nggantos panjenengan jumeneng raja.

²¹ Menawi panjenengan mboten paring dhawuh samenika, mangké sesampunipun panjenengan séda kawula lan anak kawula mesthi badhé kasiya-siya kados pengkianat."

²² Sajroné Bètsyéba isih matur, Nabi Natan mlebet ing kraton.

²³ Sawisé Sang Prabu diaturi pirsá, Nabi Natan banjur marek lan sujud ana ing ngarsané Sang Prabu.

²⁴ Aturé, "Dhuh Sang Prabu, menapa panjenengan sampun ngumumaken, bilih Adonia nggentosi panjenengan jumeneng raja?"

²⁵ Ing dinten menika piyambakipun sampun nyaosaken kurban ménda, lembu jaler lan pedhèt lema-lema. Para putra panjenengan sedaya sampun dipun ulemi; ugi Yoab, panglima, lan Imam Abiatar. Tiyang-tiyang wau sedaya nembé kémawon sami pésta kaliyan Adonia sarta sami surak-surak, 'Sugenga Sang Raja Adonia!'

²⁶ Nanging kula mboten dipun ulemi, mekaten ugi Imam Zadok, Benaya sarta Suléman.

²⁷ Menapa panjenengan ingkang ndhawuhi tiyang-tiyang wau sami tumindak mekaten, tanpa paring sumerep dhateng para punggawa, bab sinten ingkang panjenengan angkat dados gantos panjenengan?"

²⁸ Sang Raja Dawud dhawuh, "Bètsyéba aturana mréné." Bètsyéba uga nuli sowan.

²⁹ Banjur dingandikani déning Sang Prabu mengkéné, "Aku pancèn wis janji karo kowé, demi Pangéran, Allahé

Israèl, yèn Suléman, anakmu sing bakal nggentèni aku dadi raja. Lan saiki aku kandha karo kowé, demi Allah sing sipat gesang, sing wis ngluwari aku saka sakèhé kasangsaran, yèn ing dina iki uga aku bakal netepi janjiku marang kowé."

³⁰ (1:29)

³¹ Bètsyéba banjur sujud karo matur, "Mugi-mugi Sang Prabu sugenga ing selaminipun!"

³² Raja Dawud banjur utusan nimbali Imam Zadok, Nabi Natan lan Benaya. Sawisé padha marek,

³³ banjur dingandikani mengkéné, "Para punggawaku padha klumpukna, banjur Suléman, anakku, tunggangna bihal tumpakanku dhéwé, gawanen menyang sendhang Gihon.

³⁴ Ana ing kana Imam Zadok lan Nabi Natan kudu njebadi dadi raja Israèl. Sawisé mengkono kowé kudu padha ngunèkaké slomprèt lan surak-surak, 'Sugenga Sang Prabu Suléman.'

³⁵ Yèn wis, Suléman iriden mréné, lungguhna ing dhamparku, sebab dhèwèké sing dakpilih dadi raja nggentèni aku, mréntah umat Israèl lan Yéhuda."

³⁶ Unjuké Benaya, "Inggih Sang Prabu, mugu-mugu Allah panjenengan mberkahi dhawuh panjenengan.

³⁷ Kados déné Pangéran sampun nunggil kaliyan panjenengan, semanten ugi mugu inggih kersa nunggil kaliyan Suléman. Mugu-mugu Gusti Allah nyantosakaken pepréntahanipun ngungkuli pepréntahan panjenengan."

³⁸ Imam Zadok, Nabi Natan, Benaya lan pengawal pribadiné Sang Prabu banjur ngaturi Suléman nitih bihalé Raja Dawud, sarta dijak menyang sendhang Gihon.

³⁹ Imam Zadok banjur mundhut gendul lenga zaitun olèhé ngasta saka Kémah Pedalemané Allah, diagem njebadi^b Suléman. Slomprèt-slomprèt banjur diunèkaké lan wong kabèh sing ana ing kono padha surak-surak, "Sugenga Sang Prabu Suléman!"

⁴⁰ Suléman banjur kondur diiring déning wong akèh mau, karo surak-surak lan ngunèkaké suling, nganti buminé horeg merga saka raméné.

^bnjebadi: ngesokaken lisah ing sirahipun tiyang ingkang dipun wisudha dados nabi, imam utawi raja.

⁴¹ Lagi waé Adonia lan para tamuné rampung enggoné pésta, padha krungu raméné wong sing padha surak-surak mau. Nalika krungu swarané slomprèt Yoab takon, "Ing kutha ana apa, kokraméné kaya ngana?"

⁴² Yoab durung rampung olèhé kandha dumadakan Yonatan, anaké Imam Abiatar teka. Adonia mbagèkaké, pangucapé, "Mlebua mréné. Kowé wong becik, mesthiné iya nggawa kabar becik."

⁴³ Wangsulané Yonatan, "Nyuwun ngapunten, mboten mekaten. Raja Dawud sampun ngangkat Suléman jumeneng raja.

⁴⁴ Imam Zadok, Nabi Natan, Benaya lan pengawalipun Sang Prabu sampun kadhawuhan ngiring Suléman. Suléman kadhawuhan nitih bihalipun Sang Prabu,

⁴⁵ lan Imam Zadok sarta Nabi Natan sampun njebadi Suléman wonten ing sendhang Gihon. Sesampunipun menika lajeng sami mlebet ing kitha kaliyan surak-surak ramé sanget. Tiyang sakitha sami kagèt sedaya. Inggih swanten ramé ingkang kita pireng menika,

⁴⁶ Suléman samenika sampun jumeneng raja.

⁴⁷ Malah para pegawé kraton sampun sami sowan nyalami Sang Raja Dawud. Aturipun, 'Mugi-mugi Pangéran, Allah panjenengan, ndadosaken Suléman langkung misuwur tinimbang panjenengan; mugi-mugi pepréntahanipun Suléman langkung ageng kawibawanipun ketimbang kaliyan pepréntahan panjenengan.' Sang Prabu Dawud lajeng nyembah sujud dhateng Allah wonten ing pesaréanipun,

⁴⁸ sarta ndedonga, 'Pinujia Pangéran, Allah sesembahanipun umat Israèl. Ing dinten menika salah setunggaling anak-turun kawula sampun Paduka angkat dados raja, nggentosi kawula, lan kawula sampun Paduka parengaken taksih gesang menangi kedadosan menika!'"

⁴⁹ Para tamuné Adonia kabèh padha wedi, mula padha ngadeg, banjur bubar sowang-sowangan.

⁵⁰ Adonia wedi banget karo Suléman, mula lunga menyang Kémah Palenggahané Allah, nyekel sungu-sunguné mesbèh.

⁵¹ Ana wong sing ngaturi pirsá marang Raja Suléman, yèn Adonia saking wediné saiki cekelan sungu-sunguné mesbèh lan kandha, "Aku njaluk supaya Suléman sumpah dhisik karo aku, yèn aku ora arep dipatèni."

⁵² Wangsulané Suléman, "Yèn Adonia becik lakuné mesthi ora bakal dikapak-kapakaké, nanging yèn nindakaké piala, mesthi bakal dipatèni."

⁵³ Raja Suléman banjur utusan wong ngirid Adonia saka mesbèh. Adonia nuli sowan Raja Suléman lan sungkem ing ngarsané. Sang Raja ngandika, "Wis, muliha."

2¹ Bareng wis ngarepaké séda, Dawud nimbali Suléman, sarta paring piweling sing pungkasan marang putrané mau, dhawuhé,

² "Iki wis tekan wektuku. Kowé sing kendel lan sing gedhé precayamu.

³ Lakonana apa sing didhawuhaké déning Pangéran marang kowé. Dhawuh-dhawuh lan prenatal-prenatané sing katulis ing Kitabé Musa kabèh tindakna, supaya kowé binerkahan ing sapan-paranmu lan ing sapenggawému.

⁴Yèn kowé ngèstokaké dhawuhé Pangéran, Panjenengané bakal netepi janjiné, yakuwi anak-turunmu bakal ngerèh bangsa Israèl; semono mau yèn tansah padha nglakoni dhawuh-dhawuhé klawan setya lan kanthi éklasing ati.

⁵Isih ana saprekara menèh! Kowé mesthiné isih kèlingan karo penggawéné Yoab marang aku. Yakuwi enggoné matèni perwira Israèl loro, Abnèr bin Nèr lan Amasa bin Yètèr. Wong-wong mau padha dipatèni déning Yoab ing mangsa tentrem, digawé kaya lelakon ing mangsa perang. Yoab wis matèni wong sing ora salah, lan aku sing kudu mikul penggawéné, nganti aku sengsara.

⁶Saiki, kowé nggèr, ngertia marang kuwajibanmu: Yoab aja koktogaké nganti mati tuwa.

⁷Nanging anak-anaké lanang Barzilai, wong Giléad kaé becikana. Wènèhana sokongan kanggo panguripané, sebab wong-wong kuwi padha mbeciki aku, yakuwi nalika aku padha ngungsi nyingkiri sedulurmu Absalom.

⁸Déné Simèi bin Géra, sing asalé saka Bahurim, wilayah Bènyamin, welingku mengkéné: Nalika aku lunga menyang

Mahanaim, Simèi kuwi kebangeten enggoné nyepatani aku. Nanging bareng aku ketemu karo dhèwèkné ing Kali Yardèn, aku wis sumpah demi Allah, yèn dhèwèkné ora bakal dakpatèni.

⁹ Mung welingku, wong mau aja dibébasaké saka ukuman. Aku ngerti yèn kowé wong wicaksana; mulané ngerti carané gawé patiné wong mau."

¹⁰ Dawud nuli séda lan disarèkaké ana ing kuthané Dawud.

¹¹ Enggoné jumeneng raja ing Israèl lawasé patang puluh taun; pitung taun dedalem ing Hébron lan telung puluh telu taun ing Yérusalèm.

¹² Suléman jumeneng raja nggentèni Dawud. Pangwasané Raja Suléman gedhé banget.

¹³ Ing sawijining dina Adonia sowan marang Bètsyéba. Bètsyéba ndangu mengkéné, "Apa sowanmu nggawa kabar becik?" Wangsulané Adonia, "Inggih."

¹⁴ Banjur matur menèh, "Wonten prekawis ingkang badhé kula suwun saking ibu." Pendanguné Bètsyéba, "Apa sing arep koksuwun?"

¹⁵ Adonia mangsuli, "Ibu pirsá bilih ingkang dados raja menika leresipun kula; tiyang Israèl sedaya sampun ngajeng-ajeng bab menika. Nanging kedadosanipun malah kosokwangsul; ingkang dados raja adhi kula, mergi sampun mekaten kersanipun Pangéran.

¹⁶ Samenika kula gadhah panyuwun saprekawis kémawon, mugi sampun ngantos panjenengan tampik."

¹⁷ Pendanguné Bètsyéba, "Sing koksuwun apa?" Aturé Adonia, "Kula suwun ibu kersaa nglantaraken dhateng Raja Suléman supados kula dipun parengaken mendhet Abisag, laré èstri saking Sunèm menika dados sémah kula. Kula pitados Suléman mboten badhé kawratan menawi ibu ingkang ngandika."

¹⁸ Pangandikané Bètsyéba, "Ya becik, dakkandhakné karo Suléman."

¹⁹ Bètsyéba banjur nemoni Suléman, arep nerusaké panyuwuné Adonia. Sang Prabu jumeneng sarta mbungkuk ngormati kang ibu, banjur lenggah ing dhamparé. Nuli utusan wong njupuk kursi diprenahaké ana ing tengené kagem kang ibuné.

²⁰ Bètsyéba banjur ngandika, "Aku arep ngrembug prekara sepélé karo sliramu; muga-muga aja koktampik." Aturé Suléman, "Prekawis menapa Bu. Kula mboten badhé nampik."

²¹ Pangandikané Bètsyéba, "Adonia, sedulurmu, kepéngin ngepèk bojo Abisag."

²² Aturé Suléman, "Kénging menapa ibu mundhut pirsá prekawis mekaten dhateng kula? Menika sami kémawon kaliyan ibu mundhut supados kula nyukakaken dhamparing keprabon menika dhateng piyambakipun. Piyambakipun rak kakang kula. Menapa malih Imam Abiatar lan Yoab mihak dhateng piyambakipun!"

²³ Sawisé ngandika mengkono Suléman banjur sumpah demi Allah, "Mugi-mugi Allah ngukum dhateng kula menawi Adonia mboten kula pejahi mergi panyuwunipun menika!

²⁴ Gusti Allah sampun nyantosakaken enggèn kula dados raja nggentosi bapak kula Dawud. Gusti Allah sampun netepi janjinipun lan sampun maringaken dhamparing kraton menika dhateng kula turun-temurun. Kula sumpah demi Allah,

bilih ing dinten menika ugi Adonia kedah pejah!"

²⁵ Raja Suléman nuli paring dhawuh marang Benaya; sing didhawuhi iya nuli mangkat matèni Adonia.

²⁶ Sawisé mengkono Raja Suléman nuli ngandika marang Imam Abiatar, "Kowé balia menyang panggonan asalmu ing Anatot. Sejatiné kowé pantes diukum pati, nanging ing dina iki aku ora arep matèni kowé, sebab nalika kowé isih bebarengan karo bapakku, kowé mèlu ngrasakaké sakèhé lara-lapané^c bapak."

²⁷ Abiatar banjur dilèrèni déning Suléman saka enggoné dadi imam. Nganggo cara mengkono Suléman ngleksanani apa sing dingandikakaké déning Pangéran ana ing Silo bab Imam Èli lan anak-anaké.

²⁸ Krungu prekara mau Yoab dadi wedi, merga dhèwèké mihak marang Adonia, senajan dhèk biyèn ora mihak marang Absalom. Mulané Yoab banjur mlayu mlebu Kémah Palenggahané Pangéran sarta nyekel sungu-sunguné mesbèh.

^clara-lapa: kasangsaran, penderitaan (bhs. Ind.).

²⁹ Kabar mau diaturaké marang Raja Suléman. Mulané Sang Prabu utusan Benaya matèni Yoab.

³⁰ Benaya banjur marani Yoab ing Kémah Palenggahané Pangéran, sarta kandha karo Yoab, "Kowé didhawuhi Sang Prabu metu saka kono!" Wangsulané Yoab, "Ora, aku arep mati ana ing kéné." Benaya bali lapur marang Sang Prabu.

³¹ Mireng lapuran mau Sang Prabu ngandika, "Lakonana sapenjaluké Yoab. Patènana lan kuburen, supaya aku lan anak-turunku ora nyangga paukumané Yoab, sing matèni wong ora salah.

³² Gusti Allah bakal ngukum Yoab, merga matèni wong tanpa idiné bapakku. Abnèr, perwira Israèl lan Amasa, perwira Yéhuda, loro-loroné ora salah. Loro-loroné luwih becik ketimbang karo Yoab dhéwé, éwasemono padha dipatèni.

³³ Paukuman merga enggoné matèni perwira loro mau kudu disangga déning Yoab lan anak-turuné ing selawas-lawasé. Nanging anak-turuné bapakku sing dadi raja bakal selawasé diberkahi

déning Allah, sarta urip klawan ayem tentrem."

³⁴ Benaya banjur lunga menyang Kémah Palenggahané Allah menèh lan Yoab dipatèni ana ing kono. Yoab dikubur ing sanjabané kutha, ana ing pekarangané dhéwé.

³⁵ Sawisé mengkono Sang Prabu banjur ngangkat Benaya dadi panglima nggentèni Yoab, lan Zadok diangkat dadi imam nggentèni Imam Abiatar.

³⁶ Sawisé mengkono Raja Suléman nimbali Simèi, dingandikani mengkéné, "Gawéa omah ing Yérusalèm kéné, manggona ing kono lan aja metu-metu saka kutha.

³⁷ Yèn kowé wani-wani metu lan nyabrang Kali Kidron, kowé bakal dipatèni; lan kuwi merga saka salahmu dhéwé."

³⁸ Unjuké Simèi, "Inggih prayogi. Kula badhé nglampahi dhawuhipun Sang Prabu." Mulané Simèi banjur manggon ing Yérusalèm lawasé telung taun.

³⁹ Kecrita baturé Simèi loro minggat lan mlayu menyang panggonané Akis bin Maaka, raja ing Gat. Krungu kabar mau Simèi,

⁴⁰ banjur masang lapak kuldiné lan mangkat nututi baturé menyang Gat, saprelu nemoni raja Akis bin Maaka. Bareng wis ketemu banjur digawa mulih.

⁴¹ Sang Prabu Suléman mireng kedadéan mau

⁴² banjur utusan nimbali Simèi, lan dingandikani mengkéné, "Kowé wis dakkon sumpah demi Allah, yèn ora bakal metu saka kutha Yérusalèm. Lan kowé uga wis dakkandhani yèn samasa kowé metu saka Yérusalèm, kowé bakal diukum pati. Kowé wis janji lan setuju arep nglakoni dhawuhku mau ta?

⁴³ Nanging yagéne saiki kowé ora netepi janjimu lan ora nglakoni dhawuhku?

⁴⁴ Kowé rak ngerti sakèhé piala sing koktandukaké marang bapakku. Mulané Pangéran bakal ngukum kowé,

⁴⁵ nanging mberkahi aku, lan kratoné bapakku bakal disentosakaké ing selawas-lawasé."

⁴⁶ Sawisé ngandika mengkono Sang Prabu banjur dhawuh marang Benaya supaya matèni Simèi. Wiwit nalika semana Suléman nindakaké pepréntahan klawan pangwasa sakatogé.

3¹ Suléman krama karo putriné raja Mesir, temah Mesir dadi balané. Putri mau diboyong menyang kuthané Dawud lan manggon ing kana, nganti kratoné Sang Prabu lan Pedalemané Allah sarta bètèngé kutha Yérusalèm rampung dibangun.

² Sarèhné Pedalemané Allah durung dibangun, rakyat enggoné saos kurban isih ana ing mesbèh rupa-rupa.

³ Suléman ngabekti marang Allah lan nggugu marang piwelingé ramané. Nanging enggoné nyembelèh lan saos kurban kéwan isih ana ing mesbèh sing béda-béda.

⁴ Mesbèh sing kerep diagem, yakuwi sing ana ing Gibéon. Suléman kerep saos kurban ana ing kono. Ing sawijining dina, kaya adaté, Suléman tindak mrono menèh.

⁵ Benginé Gusti Allah ngetingal marang Suléman sajroné impèn lan ndangu, "Kowé kepéngin Dakparingi apa?"

⁶ Atur wangsulané Suléman, "Dhuh Pangéran, Paduka sampun ngetingalaken sih Paduka ingkang ageng dhateng bapak kawula Dawud, abdi Paduka. Piyambakipun tiyang jujur ingkang

netepi dhawuh Paduka kalayan setya. Paduka inggih nglestantunaken sih Paduka dhateng piyambakipun srana maringi anak jaler, ingkang samenika nggentosi piyambakipun dados raja.

⁷ Dhuh Allah, Paduka sampun ngangkat kawula dados raja nggentosi bapak kawula, senajan kawula taksih nèm sanget lan mboten mangertos caranipun nyepeng pepréntahan.

⁸ Kawula wonten ing satengahing bangsa ingkang Paduka pilih dados umat kagungan Paduka piyambak, bangsa ingkang ageng, ingkang mboten saged kaétang cacahipun.

⁹ Awit saking menika dhuh Allah, mugèni kersa maringi kawicaksanan dhateng kawula, supados saged ngerèh umat Paduka kalayan adil, saged mbédakaken pundi ingkang saé, lan pundi ingkang awon. Menawi mboten mekaten, kadospundi enggèn kawula saged ngerèh umat Paduka ingkang ageng menika?"

¹⁰ Panyuwuné Suléman mau gawé renaning penggalihé Pangéran,

¹¹ mulané Allah banjur ngandika, "Sarèhné kowé nyuwun kawicaksanan

supaya bisa ngerèh klawan adil, lan ora nyuwun umur dawa, utawa kasugihan kanggo awakmu dhéwé, utawa teluké mungsuh-mungsuhmu,

¹² mulané panyuwunmu bakal Daksembadani. Kowé bakal Dakdadèkaké wong sing wicaksana lan sing luwih dhuwur kawruhé ketimbang karo sakèhé wong sing urip sadurungé lan sawisé kowé.

¹³ Malah apa sing ora koksuwun pisan bakal Dakparingaké marang kowé, yakuwi sajegmu urip kowé bakal sugih lan kajèn kéringan, ngluwihi raja-raja liyané ing endi waé.

¹⁴ Yèn kowé nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku lan manut marang pepakon-pepakon-Ku kaya bapakmu Dawud, kowé bakal Dakparingi umur dawa."

¹⁵ Bareng Suléman wungu ngerti yèn Gusti Allah wis ngandikani sajroning impèn. Mula banjur tindak menyang Yérusalèm, jumeneng ana ing ngarepé Pethi Prejanjiané Allah lan nyaosaké kurban obongan lan kurban keslametan. Sawisé mengkono banjur nganakaké pésta kanggo para punggawané.

¹⁶Ing sawijining dina ana wanita tuna susila loro sowan ngadhep Raja Suléman.

¹⁷Sing siji matur mengkéné, "Dhuh Sang Prabu, kula lan tiyang èstri menika manggèn sagriya. Mboten wonten tiyang sanès ingkang wonten ing ngriku. Sawetawis wekdal kepengker kula gadhah laré jaler. Let kalih dinten tiyang èstri menika inggih nglairaken laré jaler.

¹⁸(3:17)

¹⁹Ing setunggaling dalu, nalika kula ngleresi sami tilem, tiyang èstri menika nindhihi anakipun ngantos pejah.

²⁰Tengah dalu salebetipun kula taksih tilem, piyambakipun tangi lajeng mendhet anak kula saking sisih kula. Anak kula dipun sèlèhaken ing petilemanipun, déné bayi ingkang sampun pejah dipun sèlèhaken ing petileman kula.

²¹Énjingipun nalika kula tangi lan badhé nesepi ketingal laré wau sampun pejah. Sareng kula tamataken ketitik bilih menika sanès anak kula."

²²Nanging wong wadon sijiné nyauri, "Goroh! Sing urip iki anakku, bayimu sing mati kuwi!" Wong wadon sing

kapisan mangsuli, "Ora, sing mati kuwi anakmu, sing urip anakku!" Kaya mengkono wong loro mau padha padu ing ngarsané Sang Prabu.

²³ Raja Suléman banjur ngandika, "Kowé wong loro padha ngaku yèn bayi sing urip kuwi anakmu, lan sing mati dudu."

²⁴ Sawisé ngandika mengkono Sang Prabu nuli utusan wong njupuk pedhang.

²⁵ Banjur ngandika marang wong mau, "Bayi sing urip kuwi sigaren dadi loro lan wènèhna marang wong loro separo édhang."

²⁶ Krungu dhawuhé Sang Prabu mau, wong wadon sing pancèn embokné bayi sing urip matur, "Dhuh Sang Prabu, nyuwun pangapunten, anak kawula sampun ngantos dipun pejahi. Kaparingna dhateng tiyang èstri menika kémawon." Aturé sing mengkono mau merga saka tresnané marang anaké. Nanging wong wadon sijiné matur, "Inggih leres, dipun sigar dados kalih kémawon, supados kawula tiyang kalih sami-sami mboten nggadhahi."

²⁷ Suléman banjur ngandika, "Bayiné aja dipatèni. Pasrahna marang wong wadon sing kapisan. Kuwi embokné."

²⁸ Nalika umat Israèl krungu putusané Raja Suléman sing mengkono mau, wong kabèh padha gumun, wedi lan urmat marang panjenengané, merga cetha yèn Gusti Allah wis paring kawicaksanan marang Suléman, mula bisa mutusi prekara klawan adil.

4 ¹ Raja Suléman ngerèh sabangsa Israèl kabèh.

² Para punggawané Suléman sing dhuwur pangkaté yakuwi: Imam-imam: Zadok, Azaria bin Zadok, Abiatar. Sèkretaris kedhaton: Yosafat bin Ahilud. Panglima tentara: Benaya bin Yoyada. Penggedhéné para bupati: Azaria bin Natan. Penaséhat raja: Imam Zabud bin Natan. Penggedhé urusan kedhaton: Ahisar. Penggedhé urusan karya negara: Adoniram bin Abda.

³ (4:2)

⁴ (4:2)

⁵ (4:2)

⁶ (4:2)

⁷ Suléman ngangkat bupati rolas kanggo ngerèh satanah Israèl kabèh. Kuwajibané

para bupati mau nglumpukaké saka daérahé dhéwé-dhéwé pangan kanggo dhaharé Sang Prabu lan para wargané kedhaton. Carané giliran, saben bupati diwajibaké netepi gilirané setaun sepisan, lawasé sesasi.

⁸ Bupati rolas mau diawasi déning sawijining penggedhé. Iki daftaré para bupati lan wilayahé: Bènhur, bupati kanggo wilayah pegunungan Éfraim. Bèn Dèkèr, kanggo kutha-kutha Makas, Saalbim, Bèt-Sèmès, Élon, Bèthanán. Bèn hèsèd, bupati kanggo kutha-kutha Arubot, Sokho, lan daérah Hèfèr kabèh. Bèn Abinadab, garwané Tafat, putra putriné Suléman, bupati kanggo daérah Dhor. Baana bin Ahilud, bupati kanggo kutha-kutha Taanak, Megido, daérah Bèt-Séan kabèh, daérah sacedhaké kutha Sartan, sakidulé kutha Yésreèl, tekan kutha Abèl-Mehola tekan Yokméam. Bèn Gèber, bupati kanggo kutha Ramot ing Giléad, pedésan-pedésan ing Giléad, duwèké trah Yair anak-turuné Manasyè, daérah Argob ing Basan sing ana kuthané gedhé sewidak nganggo bètèng lan lawang-lawangé nganggo palang prunggu. Ahinadab bin

Idho, bupati kanggo daérah Mahanaim. Ahimaas, garwané Basmat, putra putriné Suléman, bupati kanggo daérah Naftali. Baana bin Husai, bupati kanggo daérah Asyèr lan kutha Alot. Yosafat bin Paruah, bupati kanggo daérah Isakar. Simèi bin Éla, bupati kanggo daérah Bènyamin. Gèber bin Uri, bupati kanggo daérah Giléad, tilas jajahané Sihon, raja Amori lan Og, raja Basan.

⁹ (4:8)

¹⁰ (4:8)

¹¹ (4:8)

¹² (4:8)

¹³ (4:8)

¹⁴ (4:8)

¹⁵ (4:8)

¹⁶ (4:8)

¹⁷ (4:8)

¹⁸ (4:8)

¹⁹ (4:8)

²⁰ Cacahé rakyat Yéhuda lan Israèl akèh banget, presasat wedhi ing sapinggiring segara. Uripé seneng, pangan lan ombèn-ombèné turah-turah.

²¹ Bangsa-bangsa kabèh, wiwit saka Bengawan Éfrat tekan Filistia lan tapel watesé tanah Mesir, klebu jajahané Raja

Suléman. Bangsa-bangsa mau padha teluk lan padha mbayar pajeg marang Raja Suléman.

²² Saosan dhahar kagem Sang Prabu Suléman kuwi saben dina rupa glepung trigu alus 5.000 liter, glepung trigu kasar 10.000 liter,

²³ sapi kandhang sepuluh, sapi pangonan rong puluh, wedhus gèmbèl satus. Kejaba kuwi iya menjangan, kidang, menjangan-tutul karo kéwan iberan sing dilelemu.

²⁴ Kabèh tanah sakuloné Bengawan Éfrat, saka Tifsah tekan sakuloné kutha Gaza adoh klebu jajahané Raja Suléman. Raja sakuloné Bengawan Éfrat kabèh teluk marang Raja Suléman lan negara ing kiwa-tengené kabèh padha rukun karo panjenengané.

²⁵ Sajroné Sang Prabu isih sugeng rakyat ing Yéhuda lan Israèl uripé padha ayem lan tentrem. Saben brayat padha duwé kebon anggur lan kebon zaitun.

²⁶ Raja Suléman kagungan tentara jaranan rolas èwu, lan jarané sing diingu ing kandhang kanggo narik kréta ana patang puluh èwu.

²⁷ Para bupati giliran saben sasi nyaosi kabutuhané kanggo dhaharé wong saisiné kedhaton, nganti padha ora kekurangan apa-apa.

²⁸ Saben bupati uga nyaosi jewawut lan damèn kanggo jarané Sang Prabu kabèh, jaran tunggangan lan jaran sing kanggo narik kréta. Pakané kéwan-kéwan mau diteraké menyang kandhang-kandhangé, miturut kabutuhané.

²⁹ Raja Suléman kaparingan kawicaksanan déning Allah lan kawruh sing muluk-muluk sarta pangertèn sing jero banget.

³⁰ Ing negara-negara sisih Wétan lan ing Mesir ora ana wong sing kapinterané ngungkuli Raja Suléman.

³¹ Panjenengané wong sing pinter dhéwé, ngungkuli Étan wong Ézrahi, Kalkol lan Darda anak-anaké Mahol. Asmané Raja Suléman misuwur ing negara-negara sakiwa-tengené.

³² Pitutur sing dikarang déning Raja Suléman ana telung èwu, lan nyanyian-nyanyiané luwih saka sèwu.

³³ Panjenengané ngarang nyanyian bab wit-witan lan tanduran-tanduran, bab cemara ing Libanon tekan suket hisop

sing thukul ing témbok-témbok watu. Uga bab kéwan-kéwan, kayata sato iberan, kéwan sing mbrangkang tekan iwak-iwak pisan.

³⁴ Raja-raja sajadad padha mireng bab kapinterané Raja Suléman, mula padha ngutus utusan supaya padha nyinau kawicaksanané.

5 ¹ Hiram, raja Tirus kuwi selawasé memitran karo Raja Dawud. Mulané nalika mireng yèn Suléman jumeneng raja nggentèni ramané, Raja Hiram nuli ngutus utusan marang Suléman.

² Suléman uga kirim wangsulan marang Raja Hiram, surasané,

³ "Raja Hiram ingkang minulya! Panjenengan temtunipun inggih sampun pirsá, bilih Raja Dawud, bapak kula asring kedah perang nglawan mengsah saking negari sakiwa-tengenipun. Menika njalari bapak mboten kober yasa papan kanggé ngibadah dhateng Pangéran, Allahipun, awit Allah dèrèng nelukaken mengsahipun sedaya.

⁴ Nanging samenika Gusti Allah sampun paring katentreman wradin sanegari kula sedaya. Mboten wonten ingkang sengit

dhateng kula, lan bebaya perang saking njawi inggih mboten wonten.

⁵ Gusti Allah sampun prejanji mekaten dhateng bapak kula Dawud, 'Anakmu sing bakal kokangkat dadi raja nggentèni kowé kuwi sing bakal yasa papan pangibadah kanggo Aku.' Pramila, panjenenganipun Raja Hiram ingkang minulya, kula, Suléman gadhah niat badhé yasa papan pangibadah menika.

⁶ Panjenenganipun Sang Prabu temtunipun sampun pirsá, bilih tiyang-tiyang kula sami mboten gadhah kaprigelan negor kajeng kados tiyang-tiyang panjenengan. Pramila kula nyuwun keparenga Sang Prabu utusan negor kajeng cemara ing Libanon kanggé kula. Tiyang-tiyang kula kajengipun sami mbantu lan sepinten ragad ingkang panjenengan kersakaken kanggé mbayar tiyang-tiyang panjenengan badhé kula aturaken."

⁷ Raja Hiram kanthi bungah nampa layangé Suléman. Pangandikané, "Pinujia asmané Pangéran, kang wis paring putra marang Dawud, sing semono wicaksanané, dadi rajané bangsa sing gedhé."

⁸ Hiram banjur genti ngaturaké layang, surasané, "Kula sampun nampi paringipun serat, lan wosipun kula sarujuk. Kula badhé nyawisaken kajeng cemara saking Libanon lan kajeng cemara limrah sepinten ingkang panjenengan kersakaken.

⁹ Tiyang-tiyang kula badhé ngusung kajeng-kajeng menika saking Libanon dhateng seganten. Wonten ing ngriku kajeng-kajeng wau badhé karakit sarta kakéntiraken urut pesisiré seganten dhateng panggènan ingkang panjenengan kersakaken. Rakit-rakit wau sesampunipun dipun udhari tangsulipun lajeng badhé dipun pasrahaken dhateng tiyang-tiyang panjenengan, ingkang badhé ngurus selajengipun. Kula namung nyuwun supados panjenengan kersa nyawisaken tedhanipun tiyang-tiyang kula."

¹⁰ Dadi Raja Hiram nyaosi sakèhé kayu cemara Libanon lan kayu cemara lumrah sing dikersakaké déning Raja Suléman.

¹¹ Lan kanggo pangané wong-wongé Raja Hiram, Raja Suléman saben taun ngaturi marang Raja Hiram gandum

rong juta kilogram lan lenga zaitun tulèn patang atus èwu liter.

¹²Gusti Allah netepi janjiné lan paring kawicaksanan marang Suléman. Raja Hiram lan Raja Suléman padha dadi mitra kenthel lan sekaroné padha gawé prejanjian nyambut-gawé bebarengan.

¹³Raja Suléman nekakaké wong lanang 30.000 kadhawuhan nyambut gawé kanggo negara,

¹⁴lan Adoniram diangkat dadi pengawasé. Wong-wong mau dipérang-pérang déning Suléman dadi telung golongan, saben golongan wong sepuluh èwu. Golongan telu mau digilir, sesasi nyambut-gawé ing Libanon lan rong sasi ana ing omah.

¹⁵Raja Suléman uga nekakaké wong 80.000 kanggo natah watu ana ing gunung lan wong 70.000 kanggo mikuli watu-watu mau.

¹⁶Raja Suléman uga ngangkat mandhor 3.300 kanggo ngawasi pegawéan mau kabèh.

¹⁷Atas dhawuhé Suléman wong-wong padha natah watu gedhé-gedhé sing élok kanggo pondhasiné Pedalemané Allah.

¹⁸ Mengkono para tukangé Raja Suléman lan para tukangé Raja Hiram sarta wong-wong saka kutha Gebal enggoné padha nyawisaké watu lan kayu kanggo yasa Pedalemané Allah.

6 ¹ Nalika sasi Ziw, yakuwi sasi kapindho, taun kapaté pepréntahané Raja Suléman, patang atus wolung puluh taun sawisé bangsa Israèl metu saka tanah Mesir, Suléman miwiti yasa Pedalemané Allah.

² Ukurané sisih njero mengkéné: dawané 27 mèter, ambané 9 mèter, dhuwuré 13,5 mèter.

³ Èmpèré ngarep ambané 4,5 mèter, dawané 9 mèter, padha karo ambané gedhong.

⁴ Témboké gedhong mau ana jendhéla-jendhélané nganggo krépyak.

⁵ Nèmplèk ing témbok sisih mburi lan kiwa-tengen digawé kamar-kamar tambahan sungsun telu, saben sungsun dhuwuré 2,2 mèter.

⁶ Kamar ngisor dhéwé ambané 2,2 mèter, kamar ndhuwuré 2,7 mèter lan kamar sungsun kateluné 3,1 mèter. Témboké sing ngisor luwih kandel tinimbang témbok kamar ndhuwuré,

mula balok-balok kamar tambahan kuwi kena dipasang tanpa mbobok témbok gedhong mau.

⁷Watu-watu sing arep dienggo gedhong kuwi wis digarap ing panggonané njupuk watu-watu mau. Mulané, nalika gedhong mau didegaké babar-pisan ora ana swarané wong migunakaké palu, wadung utawa piranti wesi liyané.

⁸Lawangé kamar-kamar tambahan sing ngisor dhéwé diprenahaké ing sisih Kidul gedhong lan ing kono ana andha menyang sungsun kapindho lan sungsun katelu.

⁹Gedhongé dipasang pyan saka blabag lan glogor kayu cemara Libanon. Kaya mengkono Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah nganti rampung.

¹⁰Uga kamar-kamar tambahan sungsun telu sing didegaké mèmèt karo témboké Pedaleman sing sisih njaba, sing dibangun nganggo balok-balok kayu cemara Libanon.

¹¹Gusti Allah nuli ngandika marang Suléman,

¹²"Yèn kowé nglakoni pepakon-pepakon-Ku lan dhawuh-dhawuh-Ku,

Aku bakal netepi janji-Ku marang bapakmu Dawud.

¹³ Aku bakal dedalem ana ing pedaleman sing kokyasa iki lan selawasé ana ing tengahé umat-Ku Israèl. Umat-Ku ora bakal Daktinggal."

¹⁴ Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah kuwi carané mengkéné:

¹⁵ Témbok sing sisih njero kabèh dilapisi nganggo kayu cemara Libanon, jrambah tekan pyané pisan. Mung jrambahé digawé saka kayu cemara lumrah.

¹⁶ Gedhong mau bagéan sing mburi disingget kanggo kamar, singgetané digawé saka blabag cemara, wiwit saka jrambah tekan pyan-pyané. Kamar mau disebut Papan Mahasuci; dawané 9 mèter.

¹⁷ Kamar ngarepé Papan Mahasuci dawané 18 mèter.

¹⁸ Sarèhné témboké gedhong sing sisih njero kabèh dilapisi kayu cemara Libanon, mula watu-watuné ora katon babar-pisan. Lapisan mau dihias nganggo ukiran nggambaraké woh-woh labu lan kembang-kembang sing lagi mekar.

¹⁹ Papan Mahasuci kuwi bakal kanggo ndokok Pethi Prejanjiané Allah.

²⁰ Kamar mau dawané, ambané lan dhuwuré 18 mèter. Mesbèhé digawé saka kayu cemara Libanon. Lawangé kamar mau dilapisi emas murni. Kabèh kamar ing Pedalemané Allah sing sisih njero dilapis emas, mengkono uga mesbèhé.

²¹ (6:20)

²² (6:20)

²³ Ing Papan Mahasuci didokoki ukiran malaékat kerub^d loro sing digawé saka kayu zaitun; dhuwuré 4,4 mèter,

²⁴ ukuran lan rupané padha. Saben kerub ana swiwiné, sing dawané 4,4 mèter.

²⁵ (6:24)

²⁶ (6:24)

²⁷ Kerub mau diprenahaké adhep-adhepan, mula swiwiné sing siji nggepok témbok, sing sijiné padha gathuk ing tengahé kamar mau.

²⁸ Kerub loro-loroné dilapis emas.

²⁹ Témbok-témbok ing Pedalemané Allah sing sisih njero dihias kabèh nganggo gambar ukiran malaékat-

^dkerub: malaékat.

malaékat nganggo swiwi, wit palem lan kekembangan.

³⁰ Tekan jrambahé Pedaleman iya dilapisi emas.

³¹ Lawang menyang Papan Mahasuci inebé digawé saka kayu zaitun. Bagéan sing ndhuwur tengahé digawé mlengkung.

³² Inebé lawang mau loro-loroné dihias nganggo ukiran malaékat nganggo swiwi, wit palem lan kekembangan. Inebé lawang, ukiran malaékat lan ukir-ukiran liyané, sarta wit-witané palem kabèh dilapis emas.

³³ Kusèn-kusèné lawang kamar gedhé sing ngarep diwènèhi lis majupat, kagawé saka kayu zaitun.

³⁴ Inebé lawang loro-loroné digawé saka kayu cemara lumrah; saben ineb mau digawé lempitan,

³⁵ lan dihias nganggo ukiran malaékat-malaékat, wit palem lan kembang-kembangan. Ukir-ukiran mau kabèh dilapis emas.

³⁶ Ing ngarepé Pedalemané Allah ana platarané. Plataran mau diubengi témbok, dilapis nganggo watu, diselingi lapisan kayu cemara Libanon, saben

telung bagéan lapisan watu diselingi nganggo kayu cemara.

³⁷ Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah nganti sarampungé lawasé pitung taun. Pondhasiné dipasang ing sasi Ziw, yakuwi sasi kapindho, taun kapaté Suléman jumeneng raja,

³⁸ rampungé ing sasi Bul, yakuwi sasi kawolu, taun kasewelasé Suléman ngasta pepréntahan, cèples karo rancangané.

7 ¹ Suléman uga yasa kedhaton kagem piyambak. Lawasé yasa telulas taun.

² Ing kedhaton mau ana bangsal sing disebut "Bangsal Alas Libanon".^e Bangsal mau dawané 44 mèter, ambané 22 mèter lan dhuwuré 13,5 mèter. Ing kono ana cagaké telung larik, sing digawé saka kayu cemara Libanon; saben larik cagaké limalas. Usuké uga kayu cemara Libanon. Usuk-usuk mau ditutupi nganggo pyan, kang uga kagawé saka kayu cemara Libanon.

³ (7:2)

^eBangsal Alas Libanon: Menika kagem upacara-upacara resmi. Dipun sebut mekaten kanggé ngaosi wana Libanon, ingkang dados sumberipun kajeng éndah, ingkang kanggé yasa kedhaton manika.

⁴Témboké bangsal mau kiwa-tengen ana jendhélané telung larik, adhep-adhepan Lawang-lawang lan jendhéla-jendhéla mau nganggo wengku pesagi dawa.

⁵(7:4)

⁶Suléman uga yasa "Bangsal Saka," dawané 22 mèter, ambané 13,5 mèter. Ing ngarepé bangsal ana èmpèré, nganggo payon lan cagak-cagak.

⁷Bangsal liyané yakuwi "Bangsal Dhampar," sing iya disebut "Bangsal Pengadilan". Bangsal mau saka jrambah tekan usuk-usuké dilapis nganggo kayu cemara Libanon. Ana ing bangsal kono Suléman ngadili wong sing padha prekaran.

⁸Pedalemané Suléman dhéwé digawé kaya gedhong-gedhong liyané ana ing samburiné "Bangsal Pengadilan". Kanggo garwané, putri Mesir, Suléman yasa dalem padha karo dalemé dhéwé.

⁹Gedhong-gedhong mau kabèh semono uga platarané digawé saka watu-watu sing apik banget. Watu-watu mau penggarapané diiras ana ing panggonané. Ana ing kana watu-watu mau dikethoki miturut ukuran sarta

diratakaké ngarep mburi nganggo grénda.

¹⁰ Mengkono uga watu-watu sing kanggo pondhasi digarap ana ing panggonané njupuk watu-watu mau, ana sing dawané telu setengah mèter, ana sing patang mèter.

¹¹ Sandhuwuré pondhasi dipasang watu-watu liyané sing dikethok miturut ukuran, banjur dilapisi kayu cemara Libanon.

¹² Platarané kedhaton, platarané Pedalemané Allah lan èmpèran ngarep dikubengi témbok sing dilapis nganggo watu, saben témbok telung lapisan watu diselingi salapisan kayu cemara Libanon.

¹³ Suléman utusan methuk wong lanang jeneng Huram saka kutha Tirus. Wong kuwi tukang ngukir-ukir barang-barang saka prunggu.

¹⁴ Jenaté bapakné biyèn iya tukang ukir barang-barang saka prunggu ing Tirus lan ibuné wong saka taler Naftali. Huram kuwi wong sing ahli temenan lan akèh pengalamané ing babagan kagunan ukir-ukiran. Mula Huram didhawuhi ngepalani sakèhé pegawéan

sing migunakaké bahan prunggu, lan Huram dhéwé iya saguh.

¹⁵ Huram nyithak cagak loro saka prunggu, siji-sijiné dhuwuré 8 mèter lan gedhéné 5,3 mèter; kandelé 7,4 sènti mèter. Cagak-cagak mau kothong, tanpa isi. Uga nyithak endhasé cagak loro saka prunggu, siji-sijiné dhuwuré 2,2 mèter. Endhas prunggu mau dipasang ing sandhuwuré cagaké, Pérangané endhas mau sing ndhuwur 1,8 mèter, direngga nganggo ukiran kembang bakung. Ing sangisoré direngga nganggo ukiran ranté sing dinam, lan woh dlima rong larik. Saben cagak endhasé ana ukirané woh dlima rong atus. Rerenggan mau kabèh kagawé saka prunggu.

¹⁶ (7:15)

¹⁷ (7:15)

¹⁸ (7:15)

¹⁹ (7:15)

²⁰ (7:15)

²¹ Endhasé cagak sing direngga mau dipasang ana ing sandhuwuré cagaké, sing dipapanaké ana ing ngarep lawang Pedalemané Allah. Cagak sing ana ing

sisih Kidul dijenengaké Yakhin,^f lan sijiné, ing sisih Lor dijenengaké Boas.^g Sawisé cagak-cagak mau dipasang, penggarapé cagak-cagak wis rampung.
²² (7:21)

²³ Huram banjur gawé kulah^h bunder saka prunggu, ukurané mengkéné: jeroné 2,2 mèter, garis tengahé 4,4 mèter lan ubengé 13,2 mèter.

²⁴ Sisih njabané kulah mau direngga nganggo ukiran woh labu, sing dicithak bebarengan karo kulahé.

²⁵ Kulah mau didokokaké ing gegeré rerékan sapi rolas saka prunggu, sing padha madhep metu, saben sapi telu madhepé padha.

²⁶ Kandelé kulah mau 75 mili mèter. Pinggirané kulah digawé kaya lambé cangkir, mlengkung metu, mulané rupané kaya kembang bakung sing lagi mekar. Kulah mau cukup diisèni banyu 40.000 liter.

^fYakhin: Basa Ibrani: Panjenenganipun maringi kekiyatan.

^gBoas: Basa Ibrani: Kekiyatan.

^hkulah: bak (bhs. Ind.).

²⁷ Huram uga yasa kréta sepuluh saka prunggu. Siji-sijiné dawané lan ambané 1,8 mèter, dhuwuré 1,3 mèter.

²⁸ Ing ndhuwuré ana blabag pesagi, nganggo wengku.

²⁹ Blabag-blabag mau direngga nganggo gambar singa, sapi lan malaékat-malaékat. Wengku mau ngisor ndhuwur ana gambaré singa lan sapi lan ana rerenggané ukiran kembang-kembangan.

³⁰ Rodhané kréta-kréta mau papat, digawé saka prunggu, semono uga indhèné.ⁱ Ing pojok-pojoké kréta lan cagak sing nyangga payon, uga saka prunggu; sisih-sisihé dihias nganggo kembangan.

³¹ Ing sandhuwuré cagak-cagak mau ana wengkuné bunder kanggo wadhah kuwali. Wengkuné dhuwuré 66 sènti mèter, sing 44 sènti mèter ing sandhuwuré blabag, sing 22 sènti mèter ing sangisoré. Wengku mau uga diukir-ukir.

³² Rodhané dhuwuré 66 sènti mèter, kaprenah ing sangisoré blabag-blabag. Indhèn, rodha lan krétané dadi siji.

ⁱindhèn: poros (bhs. Ind.).

³³ Rodha-rodha mau rupané kaya rodha kréta perang. Wengkuné rodha, ruji, indhèn lan panggonané indhèn kabèh digawé saka prunggu.

³⁴ Saben pojoké kréta sisih ngisor ana cekelané papat, dadi siji karo krétané.

³⁵ Ing kréta mau sing ndhuwur, mubeng ana pinggirané, ambané rong puluh sènti mèter. Cagak sing nyangga lan blabag-blabagé kabèh dadi siji karo krétané.

³⁶ Cagak-cagak sing nyangga lan blabag-blabag kabèh endi sing sela, dihias nganggo malaékat-malaékatan, singa, lan wit palem, déné sakiwa-tengené diwènèhi kembang-kembangan.

³⁷ Kaya mengkono enggoné gawé kréta-kréta mau. Gedhéné lan wanguné padha kabèh.

³⁸ Huram uga gawé jembangan gedhé sepuluh, kanggo saben kréta siji. Jembangan mau garis tengahé 1,8 mèter lan amot banyu wolung atus liter.

³⁹ Huram ndokokaké kréta lima ana ing sakidulé Pedalemané Allah, sing lima ing saloré. Déiné kulahé prunggu didokokaké ing pojok sisih Kidul-wétan.

⁴⁰Huram uga gawé kwali-kwali, penyodhok-penyodhok^j lan pengaron-pengaron. Sawisé kuwi mau kabèh rampung, pegawéané Huram wis rampung babar-pisan. Prabot-prabot sing digawé déning Huram kuwi daftaré mengkéné: Cagak gedhé loro. Endhas cagak loro, ditumpangaké ing ndhuwuré cagak loro mau. Ranté nam-naman ing saben endhas cagak. Dlima saka prunggu patang atus, sing dipasang dadi rong larik, saben larik ana dlimané satus ngubengi nam-naman ranté, sing ana ing saben endhasé cagak. Kréta sepuluh. Kwali gedhé sepuluh. Kulah prunggu. Sapi prunggu rolas sing nyangga kulah mau. Kwali-kwali, sorok-sorok lan pengaron-pengaron. Kuwi kabèh prabot kanggo ing Pedalemané Allah sing digawé déning Huram saka prunggu atas dhawuhé Raja Suléman, kabèh digosok nganti gilap.

⁴¹(7:40)

⁴²(7:40)

⁴³(7:40)

⁴⁴(7:40)

⁴⁵(7:40)

^jpenyodhok-penyodhok: sorok.

⁴⁶ Prabot mau kabèh dicithak manut dhawuhé Sang Prabu ana ing pangecoran logam, ing antarané Sukot lan Zartan ing Lebak Yardèn.

⁴⁷ Suléman ora dhawuh nimbang prabot mau kabèh, merga saka aboté. Mulané pira boboté barang-barang mau ora ana sing ngerti.

⁴⁸ Suléman iya dhawuh gawé prabot saka emas kanggo Pedalemané Allah, yakuwi wujud: Mesbèh. Méja kanggo roti saosan marang Allah. Cagak lampu sepuluh, sing didegaké ing ngarepé Papan Mahasuci, lima ing sisih Kidul lan lima ing sisih Lor. Kembang-kembangan. Lampu-lampu. Japit-japit. Mangkok-mangkok. Piranti kanggo matèni lampu. Pengaron-pengaron. Anglo-anglo. Èngsèl-èngsèl kanggo lawangé Papan Mahasuci lan lawang-lawangé Pedalemané Allah sing sisih njaba.

⁴⁹ (7:48)

⁵⁰ (7:48)

⁵¹ Sawisé Raja Suléman ngrampungaké sakèhé pegawéan sing kanggo Pedalemané Allah banjur nyimpen sakèhé slaka, emas lan barang-barang liyané sing disaosaké déning

Raja Dawud, marang Allah ana ing gudhang-gudhangé Pedalemané Allah.

8¹ Sawisé mengkono Raja Suléman banjur nimbali para pemimpiné taler-taleré bangsa Israèl sowan marang panjenengané ing Yérusalèm. Ing kono padha didhawuhi njupuk Pethining Prejanjian saka Silo supaya digawa menyang Pedalemané Allah.

² Nalika mbeneri dina Riaya Tarub Godhong ing sasi Etanim, yakuwi sasi kapitu, wong kabèh mau padha nglumpuk.

³ Para imam banjur padha mikul Pethiné Prejanjian,

⁴ digawa menyang Pedalemané Allah. Kémah Palengghané Allah sapraboté kabèh iya dielih déning para wong Lèwi lan para imam menyang Pedalemané Allah.

⁵ Raja Suléman lan rakyat Israèl kabèh padha nglumpuk ing ngarepé Pethi Prejanjian mau sarta saos kurban marang Allah rupa wedhus lan sapi akèh banget, nganti ora kena diétung.

⁶ Sawisé mengkono para imam banjur nggawa Pethining Prejanjian mlebu ing

Pedalemané Allah, didokok ing Papan Mahasuci, ing sangisoré reca kerub.

⁷Swiwiné kerub-kerub kuwi nutupi Pethi mau dalah pikulané sing dienggo ngusung.

⁸Kayuné pikulan sing kanggo ngusung mau samasa dideleng saka ngarepé Papan Mahasuci kari katon pucuké. Kayu pikulan mau tekan sepréné isih ana.

⁹Pethining Prejanjian mau wis ora ana isiné kejaba blébékan watu loro. Watu-watu mau dilebokaké ing kono déning Musa, yakuwi nalika Gusti Allah nganakaké prejanjian karo bangsa Israèl ing Gunung Sinai, sawisé bangsa Israèl metu saka tanah Mesir.

¹⁰Kacrita bareng para imam wis padha metu, Pedalemané Allah mau dumadakan kebak méga,

¹¹sing mretandhani yèn kamulyané Allah tedhak ing kono, mula para imam ora bisa mlebu nindakaké tugasé ing Pedalemané Allah.

¹²Suléman banjur ndedonga mengkéné: "Dhuh Pangéran, inggih Paduka ingkang nitahaken surya ing akasa, éwasemanten milih dedalem ing petenging méga.

¹³ Panggènan menika kawula yasa kagem Allah, dadosa dalem lan papan palenggahan Paduka."

¹⁴ Raja Suléman banjur genti ngadhepaké rakyat kang padha ngadeg ing kono, nuli maringaké berkahé Allah kanggo wong-wong mau,

¹⁵ pangandikané, "Dhèk biyèn Gusti Allah janji marang Dawud, bapakku mengkéné, 'Wiwit nalika Aku ngirid umat-Ku metu saka tanah Mesir, ora ana panggonan siji-sijia ing Israèl sing Dakpilih, supaya ing kono diyasana omah pangibadah kanggo nyembah marang Aku. Nanging kowé, Dawud, wis Dakpilih mréntah umat-Ku.' Pinujia Pangéran, Allahé Israèl kang wis netepi janjiné!"

¹⁶ (8:15)

¹⁷ Sabanjuré Suléman ngandika, "Bapakku Dawud wis ngrancang arep yasa dalem pangibadah kagem Pangéran, Allahé Israèl.

¹⁸ Nanging Pangéran ngandika marang Dawud, 'Karepmu kuwi becik,

¹⁹ mung dudu kowé, nanging anakmu sing bakal yasa Pedaleman-Ku."

²⁰ "Lah, saiki Pangéran wis netepi janjiné. Aku wis dadi raja ing Israèl

nggentèni bapakku, lan aku wis yasa pedaleman kagem Pangéran, Allahé Israèl.

²¹ Ing pedaleman iki aku wis nyawisaké papan kanggo Pethi Prejanjiané Allah. Kita padha ngerti yèn ing njero Pethi kuwi ana blébékan watu loro sing katulisan Prejanjiané Allah karo para leluhur kita nalika Panjenengané ngirid para leluhur mau metu saka tanah Mesir."

²² Sawisé mengkono, Suléman nuli jumeneng ngadhepaké mesbèh karo ngangkat astané loro pisan, dideleng déning umat Israèl kabèh,

²³ sarta ndedonga mengkéné, "Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl! Ing swarga lan ing bumi mboten wonten allah kados Paduka! Paduka netepi janji Paduka sarta ngetingalaken sih Paduka dhateng umat Paduka ingkang tansah setya saha mbangun-turut dhateng Paduka.

²⁴ Paduka sampun netepi janji Paduka dhateng bapak kawula Dawud. Ing dinten menika menapa ingkang Paduka ngandikakaken sampun Paduka leksanani.

²⁵ Paduka sampun janji ugi dhateng bapak kawula, bilih samasa anak-turunipun saèstu mbangun-turut dhateng Paduka kados piyambakipun, temtu mboten pedhot-pedhot enggènipun dados raja ing Israèl. Samenika, dhuh Pangéran, Allahipun Israèl, panyuwun kawula mugi sedaya prekawis ingkang Paduka janjèkaken dhateng bapak kawula Dawud, abdi Paduka, inggih Paduka tetepi.

²⁶ (8:25)

²⁷ Nanging, dhuh Allah, menapa inggih saèstu Paduka badhé dedalem wonten ing bumi menika? Langit jembar mboten badhé nyekapi kagem Paduka, menapa malih griya pangibadah ingkang kawula yasa menika!

²⁸ Éwasemanten mugi kersa miyarsakaken pandonganipun abdi Paduka, dhuh Allah kawula, mugi kersa nyembadani panyuwun kawula ing dinten menika.

²⁹ Mugi-mugi Paduka rintèn lan dalu kersa ngreksa dalem pangibadah, ingkang sampun Paduka pilih badhé Paduka agem menika. Samasa kawula lan umat Paduka ndedonga sowan

dhateng Paduka ing dalem menika mugi-mugi Paduka saking Pedaleman Paduka ing swarga miyarsakaken lan paring pangapunten.

³⁰ (8:29)

³¹ Menawi wonten tiyang ingkang kadakwa damel kalepatan dhateng tiyang sanès lan kabekta ing Pedaleman Paduka ngriki sarta sumpah bilih piyambakipun mboten kalepatan,

³² dhuh Allah, mugi Paduka kepareng miyarsakaken sarta mutusaken prekawisipun para abdi Paduka menika. Muging ingkang lepat Paduka dhawahi paukuman timbang kaliyan kalepatanipun, sarta ingkang mboten lepat kaluwarana.

³³ Samasa umat Paduka Israèl kakawonaken déning mengsah-mengsahipun mergi saking dosa-dosanipun, lajeng sami nyuwun tulung dhateng Paduka sarta sowan ndedonga ing Pedaleman Paduka ngriki, kalayan ngasoraken manah sarta nyuwun pangapunten dhateng Paduka,

³⁴ muging Paduka kersa miyarsakaken saking swarga. Muging Paduka kersa paring pangapunten dhateng dosanipun umat

Paduka wau, lan ngirid umat Paduka menika wangsul dhateng negari ingkang sampun Paduka paringaken dhateng para leluhuripun.

³⁵ Saupami kelampahan Paduka mboten maringi jawah mergi umat Paduka sami nglampahi dosa, mangka lajeng sami mratobat saking dosanipun sarta sowan ing Pedaleman Paduka ngriki, sarta sami ndedonga kalayan ngasoraken manahipun ing ngarsa Paduka,

³⁶ mugi Paduka saking swarga kersa miyarsakaken. Mugi Paduka kersa ngapunten dosa-dosanipun umat Paduka Israèl sarta rajanipun. Mugi kawula sami Paduka wulang nglampahi ingkang leres. Sesampunipun mekaten, dhuh Allah, mugi Paduka kersa ndhawahaken jawah ing tanah peparing Paduka menika, inggih tanah ingkang sampun Paduka paringaken dhateng umat Paduka dados gadhahanipun ing selami-laminipun.

³⁷ Saupami ing negari menika wonten paceklik utawi pageblug, utawi taneman-taneman karisak déning angin bentèr, ama utawi walang, utawi menawi umat Paduka dipun lurugi perang déning mengsah utawi déning sesakit,

³⁸ mugi Paduka miyarsakaken pandonganipun. Menawi saking antawisipun umat Paduka Israèl wonten ingkang manahipun sedhah lajeng ndedonga dhateng Paduka sarta ngangkat tanganipun madhep dhateng Pedaleman Paduka menika,

³⁹ mugi Paduka wonten ing swarga kersa miyarsakaken sarta paring pangapunten tuwin pitulungan. Namung Paduka piyambak ingkang pirsaning manahipun manungsa. Pramila kersaa nandukaken dhateng saben tiyang miturut ing lampahipun,

⁴⁰ supados umat Paduka ajrih sarta mbangun-turut dhateng Paduka selaminipun manggèn wonten ing negari ingkang Paduka paringaken dhateng para leluhuripun.

⁴¹ Saupami wonten tiyang ngamanca ingkang manggèn ing negari sanès mireng bab kamulyan Paduka sarta mujijat-mujijat ingkang Paduka tindakaken kanggé umat Paduka, lajeng sami dhateng ing negari ngriki saos pangabekti dhateng Paduka sarta ndedonga ing Pedaleman Paduka menika,

⁴² (8:41)

⁴³ mugi saking Dalem Paduka ing swarga Paduka kersa miyarsakaken pandonganipun sarta nyembadani panyuwunipun. Supados kados umat Paduka Israèl, sedaya bangsa ing bumi sami tepanga sarta mbangun-turuta dhateng Paduka. Kaliyan malih sami mangertosa, bilih dalem ingkang kawula yasa menika papan pangibadah kagem Paduka.

⁴⁴ Saupami Paduka ndhawuhi umat Paduka nglurug perang nglawan mengsah, lajeng sami ndedonga, wontena pundi kémawon papanipun, kanthi madhep dhateng kitha ingkang sampun Paduka pilih menika, saha dhateng dalem ingkang sampun kawula yasa kagem Paduka menika,

⁴⁵ mugi Paduka saking swarga kersa miyarsakaken pandonganipun, sarta maringi kemenangan dhateng umat Paduka.

⁴⁶ Saupami umat Paduka sami damel dosa, èstunipun mboten wonten tiyang setunggal kémawon ingkang tanpa dosa, lajeng mergi saking menapa, Paduka négakaken umat menika ngantos

kelampahan dipun kawonaken déning
mengsah, lajeng sami dipun tawan
dhateng negari ingkang tebih utawi
celak.

⁴⁷ Saupami ing negari wau umat menika
sadhar lan mratobat saèstu saking
dosa-dosanipun, lajeng kalayan ngakeni
dosa tuwin piawonipun, sami ndedonga
dhateng Paduka kanthi madhep dhateng
negari peparing Paduka dhateng leluhur
kawula, ngéblat dhateng kitha sarta
pedaleman ingkang sampun kawula yasa
kagem Paduka,

⁴⁸ (8:47)

⁴⁹ mugè saking Pedaleman Paduka ing
swarga Paduka kersa miyarsakaken
pandonganipun umat Paduka wau sarta
paring sih-piwelas.

⁵⁰ Mugè Paduka ngapunte sedaya dosa
lan panerakipun, mugè kersa ngerèh
manahing mengsah-mengsahipun
supados nandukaken kasaénan dhateng
umat Paduka.

⁵¹ Tiyang-tiyang menika umat Paduka
piyambak, ingkang sampun Paduka
irid medal saking tanah Mesir, ingkang
presasat nraka menika.

⁵² Dhuh Allah, mugi Paduka tansah kersa menggalih dhateng umat Paduka Israèl sarta rajanipun. Sarta mugi kersa miyarsakaken panyuwunipun saben-saben umat Paduka sesambat nyuwun tulung dhateng Paduka.

⁵³ Tiyang-tiyang menika sampun Paduka pilih saking antawisipun sedaya bangsa, Paduka dadosaken umat kagungan Paduka piyambak, kados ingkang Paduka ngandikakaken piyambak lantaran abdi Paduka Musa, nalika Paduka nuntun para leluhur kawula saking tanah Mesir."

⁵⁴ Mengkono pandangané Raja Suléman sajroné sujud ing ngarepé mesbèh karo ngegaraké astané munggah. Sawisé mengkono banjur jumeneng lan

⁵⁵ kanthi swara sora nyuwunaké berkahé Allah kanggo wong sing padha nglumpuk ana ing kono, pangandikané,

⁵⁶ "Pinujia Allah kang wis paring katentreman marang umat kagungané kaya sing wis dijanjèkaké lantaran Musa, abdiné. Janjiné kuwi becik kabèh sarta wis ditetepi.

⁵⁷ Muga-muga Gusti Allah nunggil karo kita kaya enggoné nunggil karo

para leluhur kita. Muga-muga Allah ora négakaké marang kita,

⁵⁸ lan ndadèkaké kita wong sing setya marang Panjenengané, sarta tansah urip manut ing kersané, apa déné nglakoni sakèhé prenatal lan dhawuh-dhawuhé sing wis diparingaké marang para leluhur kita.

⁵⁹ Muga-muga Pangéran Allah kita tansah ènget marang sing dakaturaké ing pandonga lan panyuwunku iki. Muga-muga Panjenengané tansah mberkahi umat Israèl lan rajané sarta maringi apa sing padha dibutuhaké ing sadina-dinané.

⁶⁰ Srana mengkono saben bangsa ing bumi bakal weruh yèn mung Pangéran sing jumeneng Allah, lan ora ana liyané.

⁶¹ Mulané kowé sing dadi umat kagungané, sing padha setya marang Pangéran, Allah kita padha nindakna prenatal-prenatal sarta nglakonana dhawuh-dhawuhé, kaya sing padha koklakoni ing dina iki."

⁶² Sawisé mengkono Raja Suléman lan rakyat kabèh sing padha nglumpuk ana ing kono padha nyaosaké kurban marang Pangéran.

⁶³ Raja Suléman nyaosaké kurban keslametan rupa sapi 22.000 lan wedhus 120.000. Srana mengkono raja lan umat Israèl kabèh nyaosaké papan pangibadah mau marang Allah.

⁶⁴ Ing dina kuwi uga Raja Suléman nganakaké upacara nucèkaké plataran sing ana ing ngarepé Pedalemané Allah. Ing plataran mau Suléman nyaosaké kurban obongan, kurban dhaharan, lan gajihé kéwan kanggo kurban kaslametan. Kurban-kurban disaosaké ana ing kono merga mesbèh prunggu keciliken yèn kanggo kurban-kurban mau kabèh.

⁶⁵ Ana ing Pedalemané Allah kono Raja Suléman lan rakyat kabèh padha nganakaké pésta Riaya Tarub Godhong nganti pitung dina lawasé. Wong sing nglumpuk ing kono akèh banget; saka wilayah sisih Lor Dalan Hamat lan sisih Kidul, yakuwi tapel watesé tanah Mesir.

⁶⁶ Bareng nyandhak dina kaping woluné Raja Suléman nglilani wong-wong padha mulih. Sawisé padha nyaosi sugeng marang Sang Prabu wong-wong mau nuli padha mulih klawan bungahing ati, merga sakèhing berkah sing wis

diparingaké déning Allah marang Dawud, abdiné lan marang Israèl, umat kagungané.

9¹ Bareng Suléman wis ngrampungaké enggoné yasa Pedalemané Allah lan kedhatoné sarta kabèh sing wis dirancang,

² Gusti Allah nuli ngetingal menèh marang Raja Suléman, kaya dhèk ana ing Gibéon biyèn.

³ Pangandikané Pangéran marang Suléman, "Panyuwunmu wis Daksembadani, mulané Pedaleman sing kokyasa kuwi selawas-lawasé bakal dadi panggonan suci kanggo ngibadah marang Aku. Pedaleman kuwi selawasé bakal Dakenggoni lan Dakreksa.

⁴ Yèn pangibadahmu klawan trus ing ati kaya bapakmu Dawud, lan kowé nglakoni prenatal-prenatal-Ku, sarta nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku,

⁵ Aku bakal netepi janji-Ku marang bapakmu Dawud, yakuwi selawasé anak-turuné bakal ora pedhot-pedhot dadi raja ing Israèl.

⁶ Nanging yèn kowé utawa anak-turunmu nyingkur marang Aku lan ora nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku sarta

prenatan-prenatan-Ku, apa menèh nyembah marang allah-allah liyané,
⁷ Aku bakal mbuwang umat-Ku Israèl saka tanah sing wis Dakparingaké. Lan Pedaleman sing wis Daksucèkaké dadi papan pangibadah marang Aku, kuwi bakal Daktilar. Ana ing endi-endi wong Israèl bakal dirèmèhaké lan dipoyoki déning bangsa-bangsa.

⁸ Dalem pangibadah iki bakal dijugrugaké nganti saben wong kang liwat ing kono bakal gumun lan kagèt, sarta padha takon-tinakonan 'Yagéne Allah tumindak mengkono marang negara lan marang dalem pangibadah iki?'

⁹ Pitakon mau bakal diwangsuli, 'Merga umaté wis padha nyingkur marang Pangéran, Allahé, sing wis ngirid para leluhuré metu saka tanah Mesir, lan padha nyembah marang allah-allah liyané. Kuwi sebabé Allah maringi paukuman marang umaté.'"

¹⁰ Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah lan kedhatoné lawasé rong puluh taun.

¹¹ Sakèhé kayu cemara Libanon lan kayu cemara lumrah sarta sakèhé emas

sing dibutuhaké kanggo bangunan mau, kuwi sumbangané Raja Hiram marang Suléman. Bareng Suléman enggoné yasa mau kabèh wis rampung, Raja Hiram disaosi kutha rong puluh ing wilayah Galiléa.

¹² Raja Hiram mirsani kutha-kutha mau, nanging penggalihé ora rena nampani saosan mau.

¹³ Pangandikané marang Suléman, "Sedhèrèk kula ingkang kinasih; kokkados mekaten rupinipun kitha-kitha ingkang panjenengan paringaken dhateng kula?" Kuwi sebabé daérah kono disebut "Kabul".^k

¹⁴ Emas kirimané Raja Hiram marang Suléman mau boboté 4.000 kilogram luwih.

¹⁵ Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah, kedhaton, bètèng kutha lan enggoné ngurug kutha sing sisih Lor nganggo lemah, kuwi kabèh nganggo tenaga­né rakyat sing diwajibaké. Semono uga enggoné ngedegaké kutha Hazor, Megido lan Gèzèr.

¹⁶ Kutha Gèzèr kuwi kutha sing dhèk biyèn tau diserang lan ditelukaké déning

^kKabul: Basa Ibrani: Mboten wonten reginipun.

raja Mesir; penduduké banjur dipatèni lan kuthané diobong. Nalika Suléman krama karo putri Mesir, kutha mau diparingaké minangka hadiah marang garwané.

¹⁷ (Sawisé mengkono kutha mau banjur dibangun déning Suléman.) Kutha-kutha liyané iya didegaké déning Suléman nganggo tenaga rakyat sing diwajibaké nyambut-gawé, kayata: Bèt-Horon-Ngisor, sing dibangun menèh,

¹⁸ Baalat, Tamar, ing ara-ara Yéhuda,

¹⁹ kutha-kutha sing kanggo nandho pangan, kutha-kutha sing dienggo gawé kandhang lan krétané jaranan; semono uga bangunan-bangunané Sang Raja sing ana ing Yérusalèm, Libanon sarta ing negara liya-liyané, sing wis dirancang déning Sang Prabu.

²⁰ Rakyat sing diwajibaké nyambut-gawé déning Suléman kuwi anak-turuné wong-wong sing ora dipatèni déning wong Israèl nalika mlebu ngenggoni tanah kono, yakuwi bangsa-bangsa Amori, Hèt, Fèris, Hèwi lan bangsa Yébus, sing anak-turuné tekan saiki isih padha dadi batur-tukon.

²¹ (9:20)

²² Wong Israèl dhéwé ora didadèkaké batur-tukon déning Suléman, nanging padha didadèkaké tentara, pegawé, pemimpin, perwira pasukan kréta perang lan prejurit jaranan.

²³ Pegawé sing dipasrahi ngawasi wong-wong sing nglakoni kerja-bakti ing bangunan-bangunané Raja Suléman kabèh cacahé 550.

²⁴ Suléman dhawuh ngurug tanah sawétané kutha, yakuwi sawisé garwané saka Mesir ngalih saka kuthané Dawud menyang kedhaton sing diyasa déning Suléman kanggo garwané mau.

²⁵ Setaun ping telu Suléman saos kurban obongan lan kurban kaslametan ing mesbèh sing diyasa kagem Allah; kejaba kuwi Suléman iya saos kurban dupa kagem Allah. Mengkono Suléman enggoné ngrampungaké yasa Pedalemané Allah.

²⁶ Suléman iya yasa kapal-kapal ing Ézion-Gèbèr, sacedhaké Éliot ing pesisiré Teluk Akaba, wilayah Édom.

²⁷ Raja Hiram ngutus ahli-ahli pelayané sing wis pengalaman nglakokaké kapal-kapal mau bebarengan karo para pegawéné Raja Suléman.

²⁸ Enggoné lelayaran tekan Ofir lan saka kana nggawa emas 14.000 kilogram kanggo Suléman.

10 ¹ Kecrita ratu putri saka tanah Séba iya nampi pawarta bab kawicaksanané Raja Suléman. Mulané banjur rawuh ing Yérusalèm arep nyoba Suléman srana pitakonan sing angèl-angèl.

² Rawuhé didhèrèkaké déning pendhèrèk akèh lan unta sing padha momot rempah-rempah, emas lan watu aji¹ akèh banget. Sawisé kepanggih karo Raja Suléman ratu putri mau banjur nyuwun pirsá prekara rupa-rupa.

³ Pitakonan-pitakonan mau kabèh diwangsuli déning Raja Suléman, siji waé ora ana sing angèl kagem panjenengané.

⁴ Sang Ratu putri saka Séba mireng piyambak kawicaksanané Suléman mau. Sang Ratu iya pirsá kedhaton sing diyasa déning Suléman lan saisiné kabèh.

⁵ Iya pirsá para pegawé kedhaton, carané para abdi padha ngladèni, sandhangané, dhahar sing diolah lan kamar-kamaré. Pirsá kurban-kurban sing disaosaké déning Raja Suléman

¹watu aji: akik; batu permata (bhs. Ind.).

ana ing Pedalemané Allah. Kabèh mau gawé gumuné Sang Ratu saka Séba ora uwis-uwis.

⁶ Mulané banjur matur marang Raja Suléman, "Sedaya prekawis ingkang kula pireng ing negari kula bab kawicaksanan panjenengan ketitik leres sedaya!

⁷ Nanging sesampunipun kula dhateng lan sumerep mawi mripat kula piyambak, kula saweg yakin saèstu. Cethanipun sedaya ingkang kula pireng menika mboten wonten sepalihipun ingkang kula tingali samenika. Kawicaksanan lan kasugihan panjenengan jebul langkung ageng ketimbang kaliyan pawartos ingkang kula pireng.

⁸ Iba begjanipun para garwa panjenengan! Iba begjanipun para abdi panjenengan, ingkang selaminipun celak kaliyan panjenengan, ngantos sami saged mireng piyambak saking lésan panjenengan pangandika ingkang kebak kawicaksanan!

⁹ Pinujia Pangéran, Allah panjenengan! Saking enggèn panjenengan kajumenengaken raja, tandha bilih Gusti Allah rena dhateng panjenengan. Mboten telas-telas sihipun dhateng

bangsa Israèl, pramila Allah ngangkat panjenengan kadadosaken rajanipun, supados panjenengan saged njejegaken hukum lan kaadilan."

¹⁰ Ratu saka Séba mau banjur nyaosaké hadiah-hadiah marang Raja Suléman. Yakuwi emas luwih saka 4.000 kilogram, watu aji lan rempah-rempah akèh banget. Raja Suléman durung tau nampa rempah-rempah semono akèhé, kaya enggoné nyaosi ratu saka Séba kuwi.

¹¹ Kecrita prau-prauné Hiram sing nggawa emas saka Ofir kanggo Raja Suléman, uga nggawa watu aji akèh lan kayu cendhana.

¹² (Kayu cendhana mau déning Suléman dienggo gawé pager hiasan ing Pedalemané Allah lan ing kedhatoné, lan iya kagawé piranti musik, kayata kecapi lan gambus, kanggo para abdi sing ahli musik. Kayu cendhana kuwi kayu sing becik dhéwé ing antarané kayu-kayu sing ditekakaké ing Israèl. Durung tau ana kayu sing beciké kaya mengkono.)

¹³ Suléman gentèn nyaosi Sang Ratu saka Séba apa waé sing dikersakaké, kejaba kuwi iya hadiah-hadiah liyané sing lumrahé diparingaké déning

Suléman marang tamu-tamuné. Sawisé mengkono Sang Ratu lan pendhèrèké padha kondur menyang tanah Séba.

¹⁴ Saben taun Raja Suléman nampi kurang luwih 23.000 kilogram emas,

¹⁵ durung sing ditampa saka para sedhèrèké, saka bebathèné dagangan lan saka raja-raja Arab, sarta para bupati Israèl.

¹⁶ Raja Suléman dhawuh gawé tamèng-tamèng gedhé sing dilapisi emas; saben tamèng ngentèkaké emas pitung kilogram.

¹⁷ Uga dhawuh gawé tamèng rada cilik, saben tamèng dilapis emas kurang luwih rong kilogram. Tamèng-tamèng mau kabèh dipasang ing Bangsal Alas Libanon.

¹⁸ Suléman iya yasa dhampar keprabon sing dilapis gadhing lan emas murni.

¹⁹ Dhampar keprabon mau nganggo pancadan nem. Saben pancadan kiwa-tengené ana ukirané singa, kabèh ana rolas. Ing mburiné dhampar ana recané endhas sapi lan ing kiwa-tengené dhampar ana recané singa. Durung tau, ing endi waé, ana kursi keprabon

sing hébaté kaya kursi kepraboné Raja Suléman.

²⁰ (10:19)

²¹ Tuwung sing diagem ngunjuk Raja Suléman kabèh saka emas. Mengkono uga kabèh piranti sing dienggo ing Bangsal Alas Libanon kagawé saka emas murni. Ora ana barang saka slaka, sebab dhèk jamané Suléman slaka ora ana ajiné.

²² Suléman kagungan kapal gedhé-gedhé akèh, sing padha lelayaran ing samodra bebarengan karo kapal-kapalé Raja Hiram. Kapal-kapal mau saben taun bali nggawa emas, slaka, gadhing lan kethèk-kethèk gedhé cilik.

²³ Ing antarané raja-raja kabèh, Suléman kuwi raja sing sugih dhéwé lan sing wicaksana dhéwé.

²⁴ Wong saka bangsa endi-endi padha kepéngin sowan ngrungokaké piwulang-piwulangé Suléman sing kebak kawicaksanan peparingé Allah,

²⁵ lan saben wong sing sowan mesthi nyaosi hadiah. Tekané wong-wong mau padha nggawa barang-barang saka emas, slaka, sandhangan, gaman,

rempah-rempah, jaran lan bihal,^m kaya mengkonono mau ajeg saben taun.

²⁶Raja Suléman iya kagungan angkatan perang. Krétané perang sèwu patang atus lan jaran sing kanggo perang rolas èwu. Sapérangan didokokaké ing Yérusalèm, liyané ana ing kutha-kutha liya.

²⁷Nalika jamané Suléman jumeneng raja ing Yérusalèm slaka dianggep barang lumrah, ora béda karo watu; lan cemara Libanon ana sapirang-pirang nganti kaya wit ara waé.

²⁸Blantik-blantikéⁿ Sang Prabu kulak jaran saka Misraim lan Kéwé;^o

²⁹déné kréta-krétané perang ditekakaké saka tanah Mesir, banjur didol menèh marang raja-raja Hèt lan raja-raja Siria. Jaran siji didol satus sèket dhuwit slaka lan kréta perang siji diregani nem atus dhuwit slaka.

^mbihal: pranakan kuldi kaliyan kapal (jaran).

ⁿBlantik: bakul raja-kaya.

^oMisraim lan Kéwé: Negari kalih menika dunungipun ing daérah Turki sisih Kidul. Ing jamanipun Sang Prabu Suléman daérah-daérah wau dados pusat peternakan kapal (jaran).

11 ¹ Sang Raja Suléman mundhut garwa bangsa manca nganti akèh. Kejaba putriné raja Mesir, Suléman uga mundhut garwa bangsa Hèt, Moab, Amon, Édom lan Sidon.

² Mangka Gusti Allah wis ngandika, yèn wong Israèl ora kena kawin karo bangsa-bangsa mau, sebab ora wurung wong-wong kuwi bakal nggèndèng wong Israèl nganut marang allah-allah liya. Éwasemono Suléman nggarwa wong wadon manca akèh,

³ garwané resmi 700, trah putri raja, lan telung atus sing diselir. Para garwané kuwi sing njalari Suléman nyingkur marang Allah,

⁴ mula bareng wis sepuh para garwané mau nggèndèng Sang Raja nyembah marang allah-allah liyané. Dawud, ramané setya marang Pangéran, Allahé, nanging Suléman ora kaya ramané.

⁵ Suléman nyembah marang Astorèt, brahalané bangsa Sidon, Molokh, déwané bangsa Amon sing njijiki.

⁶ Srana mengkono Suléman nglakoni dosa ing ngarsané Allah. Dawud, ramané, mbangun-turut marang Allah

klawan trus ing ati, nanging Suléman ora mengkono.

⁷Ing gunung sawétané Yérusalèm, Suléman yasa papan panyembahé brahala kanggo Kamos, déwané wong Moab, lan kanggo Molokh, déwané bangsa Amon, loro-loroné déwa sing njijiki.

⁸Suléman iya ngedegaké candhi-candhi supaya garwa-garwané bangsa manca bisa ngobong dupa ana ing kono lan gawé kurban kanggo déwa-déwané dhéwé.

⁹Pangéran, Allahé Israèl wis ngetingal ping pindho marang Suléman lan wis ngémutaké yèn Suléman ora kena nyembah déwa-déwa, nanging Suléman ora mreduli dhawuhé. Malah Gusti Allah disingkur, mula duka banget marang Suléman.

¹⁰(11:9)

¹¹Pangandikané, "Sarèhné kowé njarag nerak prejanjianmu karo Aku lan ora nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku, mulané kratonmu bakal Dakpundhut saka kowé lan Dakparingaké marang salah sijiné pegawému.

¹² Éwasemono, merga saka bapakmu Dawud, prekara kuwi ora Daktindakaké sajroné kowé isih urip, nanging mbésuk samasa anakmu dadi raja.

¹³ Merga saka Dawud, abdi-Ku lan merga saka Yérusalèm, sing wis Dakpilih dadi kutha-Ku, taler siji bakal Dakparingaké marang anakmu."

¹⁴ Gusti Allah ndadèkaké Hadad, turuné raja ing Édom, nglawan marang Suléman.

¹⁵ Sadurungé kuwi, sawisé Raja Dawud nelukaké Édom, Yoab panglimané angkatan perang, lunga menyang Édom ngubur wong-wong sing mati; ana ing kana karo para prejurité nganti nem sasi. Sajroné wektu kuwi wong-wong lanang ing Édom dipatèni kabèh déning Yoab,

¹⁶ (11:15)

¹⁷ nanging Hadad sing nalika semono isih cilik, lolos lan ngungsi menyang tanah Mesir, bebarengan karo wong sawetara, abdiné bapakné.

¹⁸ Enggoné budhal saka Midian, banjur menyang Paran. Ing kana ana wong sawetara menèh padha mèlu. Sawisé mengkono nuli padha bebarengan lunga

menyang tanah Mesir, sowan marang raja Mesir. Hadad mau diparingi omah lan palemahan déning raja Mesir, semono uga kebutuhané kanggo urip dicukupi.

¹⁹ Hadad temah dadi mitrané Sang Raja, nganti diparingi bojo, sing isih keprenah ipéné Sang Raja dhéwé, yakuwi adhiné ratu Tahpenès.

²⁰ Bojoné Hadad banjur duwé anak lanang dijenengaké Genubat. Bocah mau digedhèkaké déning Sang Ratu piyambak lan manggon ing kedhaton, bebarengan karo para putrané Sang Prabu.

²¹ Nalika krungu yèn Dawud wis séda lan Yoab panglimané perang uga wis ora ana, Hadad banjur matur marang Sang Prabu, "Kula mugi panjenengan idini wangsul dhateng negari kula."

²² Pendanguné Sang Prabu, "Yagéne kowé kepéngin bali menyang tanahmu? Apa kowé ana ing kéné kurang kopèn?" Wangsulane Hadad, "Mboten mekaten, nanging keparenga kula wangsul dhateng negari kula."

²³ Gusti Allah uga nggawé Rézon bin Èlada dadi mungsuhé Suléman. Rézon kuwi abdi sing minggat saka enggoné

bendarané, yakuwi Raja Hadadèzèr ing Zoba,

²⁴ banjur dadi penggedhéné grombolan. (Kedadéané kuwi nalika Dawud nyerang Hadadèzèr lan matèni kanca-kancané Hadadèzèr saka tanah Siria.) Rézon lan balané padha lunga menyang Damsyik lan manggon ana ing kono. Ing kono Rézon diangkat déning balané dadi raja ing Siria.

²⁵ Ora béda karo Hadad, Raja Rézon ing Siria mau iya memungsuhan karo Israèl selawasé pepréntahané Raja Suléman lan gawé rerusuh ing negara kono.

²⁶ Wong liyané sing mbrontak nglawan marang Suléman yakuwi pegawéné sing jeneng Yérobéam bin Nébat saka Zeréda, daérah Éfraim. Ibuné wis randha, jenengé Zerua.

²⁷ Critané pembrontakané Yérobéam kuwi mengkéné: Nalika palemahan sawétané Yérusalèm diurug lan témbok-témboké kutha lagi didandani.

²⁸ Yérobéam uga nyambut-gawé ana ing kono. Suléman pirsá yèn Yérobéam kuwi trampil nyambut-gawé lan sregep. Yérobéam banjur didadèkaké pengawas, ngwasani wong-wong sing padha

nglakoni kerja-bakti ing wilayahé taler Manasyè lan Éfraim.

²⁹ Ing sawijining dina nalika lagi metu saka Yérusalèm, Yérobéam ditemoni Nabi Ahia, saka Silo, ing dalan sanjabané kutha, mung wong loro dhèwèkan.

³⁰ Nabi mau banjur nyopot jubahé sing dienggo lan isih anyar, nuli disuwèk-suwèk dadi rolas.

³¹ Sawisé mengkono banjur kandha karo Yérobéam, "Njupuka sepuluh suwèkan, pèken dhéwé, sebab Pangéran, Allahé Israèl ngandika marang kowé mengkéné, 'Kraton iki bakal Dakpundhut saka Suléman, lan sepuluh taler Dakparingaké marang kowé.

³² Taler siji bakal isih tetep mèlu Suléman, merga saka abdi-Ku Dawud, lan merga saka Yérusalèm, sing wis Dakpilih dadi kutha-Ku.

³³ Prekara kuwi bakal Daktindakaké merga Suléman wis nyingkur marang Aku lan wis nyembah déwa-déwa, yakuwi Astorèt, déwa wadon saka Sidon; Kamos, déwané wong Moab, lan Molokh, déwané wong Amon. Suléman wis nglakoni dosa lan nglanggar dhawuh-dhawuh-Ku. Dawud, bapakné

nglakoni prenatal-prenatan-Ku lan dhawuh-dhawuh-Ku, nanging Suléman ora mengkono.

³⁴ Kratoné ora Dakpundhut kabèh lan dhèwèké karebèn dadi raja samatiné. Kuwi Dakparengaké merga saka Dawud, abdi-Ku, sing wis Dakpilih lan iya sing pancèn netepi prenatal-prenatan-Ku lan nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku.

³⁵ Kraton iki bakal Dakpundhut saka anaké Suléman, lan sepuluh taler bakal Dakparengaké marang kowé.

³⁶ Nanging taler siji Dakngèngèhaké kanggo dhèwèké, supaya selawasé ana anak-turuné Dawud sing Dakparengaké dadi raja ana ing Yérusalèm, kutha sing wis Dakpilih dadi papan pangibadah marang Aku.

³⁷ Déné kowé, Yérobéam bakal Dakdadèkaké raja ing Israèl lan Dakparingi daérah-daérah kabèh sing kokkarepaké.

³⁸ Yèn kowé, kaya abdi-Ku Dawud, mbangun-turut temenan marang Aku, sarta nindakaké prenatal-prenatan-Ku lan gawé renaning penggalih-Ku, karo menèh nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku kabèh, Aku bakal nunggal karo kowé

ing selawasé. Anak-turunmu bakal Dakdadèkaké raja ing Israèl, nggentèni kowé, kaya dhawuh-Ku marang Dawud.

³⁹ Sarèhné Suléman wis nglakoni dosa, mulané Aku bakal ngukum anak-turuné Dawud, nanging ora ing selawasé!"

⁴⁰ Nalika Suléman midhanget pawarta mau, panjenengané ngarah patiné Yérobéam, nanging Yérobéam ngungsi marang Raja Sisak ing Mesir, lan manggon ing kana nganti sasédané Suléman.

⁴¹ Lelakoné Suléman liyané, tumindaké pegawéané lan kawicaksanané, wis katulis kabèh ing Kitab Riwayaté Suléman.

⁴² Suléman dedalem ing Yérusalèm lan ngerèh Israèl lawasé 40 taun.

⁴³ Sawisé mengkono banjur séda lan disarèkaké ing kuthané Dawud. Réhabéam, putrané, nggentèni jumeneng raja.

12 ¹ Umat Israèl sisih Lor kabèh wis padha nglumpuk ing Sikèm, sebab Réhabéam arep diwisudha jumeneng raja. Réhabéam uga mrana.

² Nalika semono Yérobéam bin Nébat isih ana ing Mesir, merga nyingkiri Raja

Suléman. Bareng krungu yèn Réhabéam arep diwisudha, Yérobéam banjur bali menyang Israèl.

³Rakyat Israèl sisih Lor kongkongan methuk Yérobéam. Bareng wis teka banjur bebarengan karo wong akèh sowan marang Réhabéam. Aturé wong-wong mau,

⁴"Réhabéam ingkang minulya! Keng Rama Suléman enggènipun ngerèh kula sedaya keras sanget. Sesanggèn ingkang dipun momotaken dhateng pundhak kula sami karaos awrat saèstu. Pramila menawi panjenengan kersa paring kaènthèngan srana ngirangi sesanggèn wau, kula sami badhé sumuyud dhateng panjenengan."

⁵Wangsulané Réhabéam, "Telung dina engkas padha balia mréné, aku bakal awèh ketrangan." Wong-wong mau nuli padha mulih.

⁶Réhabéam banjur njaluk pamrayoga marang wong tuwa-tuwa sing biyèn dadi penaséhaté Suléman, ramané Réhabéam. Pendanguné Réhabéam, "Manut panemumu, kepriyé enggonku kudu mangsuli marang wong-wong kuwi?"

⁷ Wangsulané para penaséhat mau, "Menawi panjenengan èstu badhé ngabdi dhateng rakyat, paringa wangsulan ingkang nyekécakaken manahipun rakyat, temah mesthi badhé sami sumuyud dhateng panjenengan."

⁸ Nanging Réhabéam ora ngrèwès marang rembugé wong tuwa-tuwa mau, malah banjur marani wong nom-noman sabarakané, sing wis didadèkaké penaséhaté.

⁹ Pitakoné Réhabéam, "Wong-wong sing padha njaluk diènthèngaké sanggané kuwi kudu dakwangsuli kepriyé? Kepriyé panemumu?"

¹⁰ Wangsulané, "Panjenengan kedah paring wangsulan mekaten, 'Sasèkèng-sèkèngku, aku isih luwih rosa ketimbang karo bapakku!

¹¹ Bapakku wis awèh momotan abot marang kowé, nanging aku bakal mènèhi sing luwih abot. Yèn bapakku mecuti kowé nganggo penjalin, aku bakal mecuti kowé nganggo kawat sing ana eriné."

¹² Sawisé telung dina, Yérobéam lan wong-wong kabèh sing padha sowan

padha wis nglumpuk menèh, kaya sing didhawuhaké déning Sang Raja.

¹³ Nanging Raja Réhabéam ora ngrèwès karo naséhaté wong tuwa-tuwa. Rakyat sing padha sowan mau dingandikani klawan kasar,

¹⁴ kaya naséhaté para nonoman marang Sang Raja, "Sesanggané bapakku marang kowé kuwi wis abot, nanging momotan sing arep dakwènèhaké bakal luwih abot menèh. Bapakku mecuti kowé nganggo penjalin, nanging aku bakal mecuti kowé nganggo kawat sing ana eriné!"

¹⁵ Dadiné, panyuwuné rakyat ora digapé. Nanging kuwi merga wis dikersakaké déning Allah. Pamecané Nabi Ahia saka Silo bab Yérobéam kuwi mesthi kelakon.

¹⁶ Bareng rakyat ngerti yèn Sang Prabu ora kersa nuruti panyuwuné, wong akèh mau banjur padha mbengok klawan sora, "Aja urusan karo Dawud lan anak-turuné! Kuwi ora tau gawé becik marang kita! Umat Israèl, ayo mulih waé! Réhabéam karebèn ngurusi prekarané dhéwé." Rakyat Israèl banjur padha brontak,

¹⁷temah Réhabéam mung mréntah rakyat sing kari ana ing wilayah Yéhuda thok.

¹⁸Raja Réhabéam banjur ngutus Adoniram, pengawasé wong-wong sing padha kerja bakti, supaya nentremaké rakyat. Nanging Adoniram malah dibalangi watu déning rakyat nganti mati. Pirsá mengkono mau Sang Prabu Réhabéam énggal-énggal nyéngklak krétané kondur menyang Yérusalèm.

¹⁹Wiwit nalika semana rakyat Israèl sisih Lor tansah mbrontak marang anak-turuné Raja Dawud.

²⁰Bareng rakyat Israèl kabèh padha krungu yèn Yérobéam wis teka saka tanah Mesir, banjur diaturi ing sawijining kumpulan. Ana ing kono Yérobéam diwisudha jumeneng raja ing Israèl. Mung taler Yéhuda dhéwé sing tetep setya marang anak-turuné Dawud.

²¹Satekané ing Yérusalèm Réhabéam banjur nglumpukaké tentarané pilihan, cacahé 180.000, saka taler Yéhuda lan Éfraim. Kersané arep nglurug perang supaya taler-taler sisih Lor bisa bali dadi rèh-rèhané.

²² Nanging Gusti Allah ngutus Nabi Semaya

²³ nggawa pangandikané Allah marang Réhabéam lan taler-taler Yéhuda sarta Éfraim kabèh,

²⁴ mengkéné, "Kowé aja nyerang rakyat Israèl, kuwi rak sedulurmu dhéwé. Kowé kabèh padha muliha waé. Apa sing kelakon iki Aku sing ngersakaké." Wong kabèh mau padha nurut marang dhawuhé Pangéran, temah padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²⁵ Bareng Yérobéam dadi raja, kutha Sikèm ing daérah Éfraim banjur disentosani; kanggo sawetara mangsa Yérobéam dedalem ing kono. Ora suwé banjur ngalih saka kono, lan nyentosani kutha Pnuèl.

²⁶ Gagasané Yérobéam mengkéné, "Yèn rakyat tetep saos kurban ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm kaya saiki, ora wurung mbésuk bakal padha seneng mèlu Réhabéam, raja ing Yéhuda lan aku bakal dipatèni."

²⁷ (12:26)

²⁸ Sawisé nggagas mengkono Yérobéam banjur yasa reca sapi loro dilapis emas, sarta ngandika marang

rakyat mengkéné, "Hé bangsa Israèl! Enggonmu padha nindakaké pangibadah ing Yérusalèm wis cukup tekan seméné waé. Saiki delengen, iki lo allah-allahmu sing ngirid kowé saka tanah Mesir!"

²⁹Reca sapi emas mau sing siji dipasang ing Bètèl, sijiné ing Dhan.

³⁰Kuwi sing njalari rakyat banjur gawé dosa, sebab banjur padha nindakaké pangibadah ana ing Bètèl lan ing Dhan.

³¹Yérobéam iya yasa papan-papan pangibadah ana ing tengger-tengger^p lan ngangkat imam-imam saka kulawarga sing dudu trah Lèwi.

³²Wong-wong mau déning Yérobéam didadèkaké imam-imam ing Bètèl, supaya nglakoni tugasé ana ing kono. Panjenengané piyambak uga saos kurban marang sapi-sapi emas sing digawé dhéwé mau. Banjur panjenengané uga nemtokaké tanggal limalas ing sasi kawolu dadi dina gedhé kanggo wong Israèl, padha karo dina gedhé ing Yéhuda. Ing dina iku Yérobéam minggah ing Bètèl saos kurban kanggo ngriyayakaké dina gedhé sing wis ditemtokaké mau.

^ptengger: redi ingkang mboten inggil.

³³ (12:32)

13 ¹ Dhèk semono ana nabi saka Yéhuda, sing diutus déning Allah menyang Bètèl. Nalika nabi mau teka ing Bètèl, Yérobéam lagi ana ing ngareping mesbèh arep saos kurban.

² Atas dhawuhé Allah nabi mau banjur kandha marang mesbèh klawan sora, "Hé mesbèh! Ana dhawuhé Yéhuwah mengkéné, 'Bakal ana bocah lair saka ing kulawargané Dawud, jenengé Yosia. Kuwi bakal matèni imam-imam sing ngurusi mesbèhé brahala-brahala lan saos kurban ana ing mesbèh kéné."

³ Nabi mau ngandika menèh mengkéné, "Mesbèh iki bakal ambruk lan awuné numplek ing lemah. Kuwi buktiné yèn aku iki diutus déning Allah."

⁴ Bareng krungu tembungé nabi mau Yérobéam banjur ngandika karo ngacungaké astané nudingi nabi mau, "Wong kuwi cekelen!" Nanging astané Yérobéam dadi kajeng nganti ora kena diudhunaké menèh.

⁵ Mesbèh mau dumadakan ambruk lan awu sing tumumpang ing ndhuwuré numplek ing lemah, kaya sing

dingandikakaké déning nabi mau atas asmané Allah.

⁶Yérobéam banjur ngandika marang nabi kuwi, "Panjenengan kersaa nyuwun dhateng Pangéran, Allah panjenengan, supados tangan kula saras malih!" Nabi mau iya banjur ndedonga marang Allah, mula astané Sang Prabu pulih sanalika.

⁷Sang Prabu banjur ngandika marang nabi mau, "Mangga dhahar ing griya kula. Panjenengan badhé kula caosi hadiah minangka atur panuwun kula."

⁸Nanging nabi mau mangsuli, "Senajan panjenengan maringi sepalihing kraton panjenengan, kula mboten badhé ndhèrèk nedha lan ngombé kaliyan panjenengan.

⁹Kula kadhawuhan déning Allah supados mboten nedha lan ngombé sarta mboten badhé wangsul medal mergi ingkang wau kula langkungi."

¹⁰Dadiné nabi mau lunga metu dalan liya.

¹¹Nalika semono ing Bètèl ana nabi tuwa. Nabi kuwi dicritani déning anak-anaké apa sing ditindakaké déning nabi saka Yéhuda mau, lan apa sing dingandikakaké marang Yérobéam.

¹² Nabi tuwa mau banjur takon, "Nabi saka Yéhuda mau mulihé metu endi?" Banjur dikandhani dalan sing diliwati nabi mau.

¹³ Nabi tuwa kuwi nuli akon nglapaki kuldiné, banjur dicéngklak, nggeblas,

¹⁴ nututi nabi saka Yéhuda mau, wusana ketemu lagi lungguhan ing ngisoring wit gedhé. Pitakoné nabi tuwa, "Menapa panjenengan nabi ingkang saking Yéhuda menika?" Wangsulané sing ditakoni, "Inggih."

¹⁵ Pangucapé nabi tuwa menèh, "Mangga kula aturi dhahar ing griya kula."

¹⁶ Nanging diwangsuli karo nabi saka Yéhuda, "Matur nuwun. Kula mboten saged ndhèrèk, lan inggih mboten badhé nedha lan ngombé ing ngriki kaliyan panjenengan,

¹⁷ mergi kula sampun nampi dhawuh saking Allah supados mboten nedha lan ngombé sarta wangsul medal mergi ingkang kula langkungi nalika kula dhateng."

¹⁸ Nabi tuwa saka Bètèl mau banjur matur goroh, "Kula menika inggih nabi kados panjenengan. Wau wonten

malaékat utusanipun Allah ndhawuhi kula supados methuk panjenengan lan ngaturi dhahar panjenengan ing griya kula."

¹⁹ Nabi saka Yéhuda mau banjur mèlu menyang omahé nabi tuwa saka Bètèl, sarta mangan bebarengan.

²⁰ Sajroné padha lungguh mangan bebarengan, Gusti Allah ngandika marang nabi tuwa mau,

²¹ temah banjur melèhaké nabi saka Yéhuda mengkéné, "Gusti Allah ngandika, bilih panjenengan mboten mbangun-turut lan mboten nglampahi menapa ingkang dados dhawuhipun Allah.

²² Malah panjenengan wangsul lan nedha, mangka Allah dhawuh bilih panjenengan mboten klilan nedha. Pramila panjenengan badhé kapejahan lan jisim panjenengan badhé mboten kakubur wonten ing kuburaning kulawarga panjenengan."

²³ Sawisé rampung enggoné padha mangan, nabi tuwa mau banjur nglapaki kuldiné nabi saka Yéhuda,

²⁴ lan nabi mau uga banjur budhal. Ana ing dalan nabi mau ditubruk singa

dadi lan patiné. Jisimé gumléthak ing dalan, ing sandhing kuldiné. Singané uga ngadeg ana ing kono.

²⁵ Wong-wong sing padha liwat padha weruh jisim lan singa mau. Banjur padha awèh weruh marang wong-wong ing Bètèl.

²⁶ Bareng nabi tuwa ing Bètèl krungu bab mau, banjur muni, "Kuwi ora liya mesthi nabi sing mbangkang^q marang dhawuhé Allah kaé! Mulané Allah ngutus singa mrono matèni dhèwèké kaya sing dingandikakaké sadurungé."

²⁷ Sawisé muni mengkono nabi tuwa mau banjur ndhawuhi putra-putrané, "Kuldiku lapakana" sarta budhal

²⁸ numpak kuldiné lan nemu jisimé nabi saka Yéhuda isih gumléthak ing dalan. Kuldi lan singané uga isih ana ing kono. Jisim lan kuldi mau ora dikapak-kapakaké déning singané.

²⁹ Jisimé banjur diangkat lan disèlèhaké ing kuldiné, digawa mulih menyang Bètèl, arep dikubur ing kana nganggo upacara.

³⁰ Jisimé dikubur ing kuburané nabi sing tuwa mau. Sawisé mengkono nabi

^qmbangkang: tidak taat (bhs. Ind.).

karo putra-putrané padha nganakaké petangisan, pangucapé, "Dhuh sedhèrèk kula, mesakaken temen kawontenan panjenengan."

³¹ Nabi tuwa mau weling marang putra-putrané, "Yèn aku mati, kuburen ing kéné, sandhingé nabi kuwi.

³² Apa sing diucapaké atas dhawuhé Allah tumraping mesbèh ing Bètèl lan tumraping papan pangibadah kabèh sing ana ing kutha Samaria mesthi bakal kelakon."

³³ Raja Yérobéam tetep ora kersa nilar pendamelé sing ala. Kanggo ngurusi mesbèh-mesbèh sing diyasa mau panjenengané isih terus ngangskati imam-imam sing ora saka kulawarga Lèwi. Angger wong sing gelem banjur diangkat dadi imam.

³⁴ Tumindaké sing mengkono mau gawé cilakané putra-wayahé, mulané padha ludhes babar-pisan.

14 ¹ Kecrita putrané kakung Yérobéam sing asmané Abia, gerah.

² Yérobéam ngandika marang garwané, "Lungaa menyang Silo, sowana Nabi Ahia, sing biyèn ngandikani aku, yèn aku

bakal dadi raja ing Israèl. Nanging kowé kudu nylamur, supaya wong ora ngerti yèn kowé garwaku.

³ Nggawaa roti sepuluh, panganan lan madu segendul. Nyuwuna pirsia kepriyé bakal kedadéané anak kita Abia."

⁴ Garwané Yérobéam mau banjur tindak menyang dalemé Ahia ing Silo. Nabi Ahia wis ora bisa ningali awit saka sepuhé.

⁵ Nanging Pangéran ngandika marang Nabi Ahia yèn garwané Yérobéam arep rawuh nyuwun pirsia bab putrané sing gerah. Pangéran iya maringi weruh apa sing kudu ditindakaké déning Nabi Ahia. Sarawuhé ing kana, garwané Yérobéam nylamur éthok-éthok dudu garwané Yérobéam.

⁶ Nanging Nabi Ahia bareng mireng jangkahé wong mlebu ing dalemé banjur ngandika, "Kula aturi mlebet, kula ngertos menawi panjenengan menika garwanipun Yérobéam. Mboten sisah nylamur. Wonten pawartos awon kagem panjenengan.

⁷ Kula aturi matur dhateng Yérobéam, bilih mekaten dhawhipun Pangéran, Allahipun Israèl, 'Kowé wis Dakpilih saka

ing antarané rakyat, Dakdadèkaké raja sing ngerèh umat-Ku Israèl.

⁸ Kowé wis Dakparingi kraton kang Dakjupuk saka anak-turuné Dawud. Nanging kowé ora kaya abdi-Ku Dawud. Dawud kuwi setya marang Aku lan nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku. Dawud mung nglakoni apa sing Dakkersakaké.

⁹ Nanging kowé wis nglakoni dosa gedhé, ngluwihi dosané raja-raja sadurungé kowé. Kowé nyingkur marang Aku lan gawé duka-Ku srana enggonmu yasa reca saka emas sing padha disembah-sembah.

¹⁰ Mulané Aku bakal nekakaké paukuman marang anak-turunmu. Anak-turunmu lanang enom utawa tuwa kabèh bakal Daktumpes. Kulawargamu bakal Daksirnakaké, carané kaya wong nyaponi uwuh.

¹¹ Sedulur-sedulurmu sing mati ing kutha jisimé bakal dipangan asu, lan sing mati ing njaban kutha bakal dipangan manuk ing awang-awang. Élinga, iki Aku, Pangéran Allah kang ngandika!"

¹² Saterusé Nabi Ahia ngandika marang garwané Yérobéam mengkéné, "Samenika panjenengan kula aturi

kondur. Samasa panjenengan mlebet ing kitha, kang putra Abia badhé tilar.

¹³Rakyat Israèl sedaya badhé ngawontenaken petangisan sarta ngubur keng putra. Namung Abia menika kémawon putranipun Yérobéam ingkang sédanipun kasarèkaken mawi upacara, mergi namung piyambakipun kémawon ingkang damel renaning penggalhipun Pangéran, Allahipun Israèl.

¹⁴Israèl badhé kaparingan déning Allah raja ingkang numpes tedhak-turunipun Yérobéam sedaya.

¹⁵Israèl badhé kaukum déning Allah, mila badhé miyar-miyur kados glagah ingkang wonten ing lèpèn. Allah badhé mbedhol Israèl saking negari, ingkang kaparingaken dhateng para leluhuripun, lajeng badhé kasebar ing sabranging Bengawan Éfrat, mergi sampun sami damel dukanipun Allah, inggih menika sami damel reca-recanipun Dèwi Asyéra.

¹⁶Israèl badhé katégakaken déning Allah, mergi saking Yérobéam ingkang sampun nglampahi dosa lan njalari tiyang Israèl sami tumut damel dosa."

¹⁷ Sawisé mengkono garwané Yérobéam nuli mulih menyang Tirza. Nalika mlebu ing dalemé, Abia, putrané tilar.

¹⁸ Rakyat Israèl nganakaké petangisan, jisimé banjur dikubur, kaya sing dingandikakaké déning Allah lantaran Nabi Ahia, abdiné.

¹⁹ Riwayaté Raja Yérobéam liyané, yakuwi pepréntahané lan peprangan-peprangané, wis ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²⁰ Rolikur taun lawasé Yérobéam jumeneng raja, sawisé mengkono banjur séda lan disarèkaké. Nadab, putrané, nggentèni jumeneng raja.

²¹ Nalika putrané Suléman sing asma Réhabéam dadi raja ing Yéhuda yuswané patang puluh siji taun. Enggoné mréntah lawasé pitulas taun ana ing Yérusalèm, kutha sing kapilih déning Allah saka ing antarané kutha-kutha sa-Israèl kabèh, kadadèkaké panggonan pangibadah kagem Panjenengané.

²² Nanging bangsa Yéhuda nglakoni dosa ing ngarsané Allah. Penggawéné bangsa mau gawé dukané Allah, ngungkuli dosané para leluhuré.

²³ Bangsa mau padha mbangun papan kanggo nyembah brahala ana ing tengger-tengger lan ing ngisor wit-wit gedhé. Mengkono uga padha ngedegaké tugu-tugu sarta lambangé Dèwi Asyéra kang padha disembah.

²⁴ Ana ing kono wong-wong lanang-wadon padha nindakaké penggawé nistha dadi srana panyembahé marang déwa-déwané. Dadi wong Yéhuda kabèh padha nglakoni penggawé sing njijiki kaya sing dilakoni déning bangsa-bangsa sing biyèn dilungakaké déning Allah saka kono, nalika wong Israèl padha mlebu ing tanah mau.

²⁵ Kecrita ing taun kaping sewelasé pepréntahané Raja Réhabéam, Sisak, raja ing Mesir nyerang kutha Yérusalèm.

²⁶ Raja mau njarah-rayah sakèhé barang sing pengaji sing ana ing Pedalemané Allah lan ing kedhatoné Sang Prabu, uga tamèng-tamèng emas yasané Raja Suléman.

²⁷ Kanggo ngijoli tamèng-tamèng mau Raja Réhabéam gawé tamèng-tamèng saka prunggu, dipasrahaké marang para perwira sing padha jaga ing lawangé kedhaton.

²⁸ Saben Sang Prabu tindak menyang Pedalemané Allah, para perwira jaga padha nggawa tamèng-tamèng mau, ndhèrèkaké tindaké Sang Prabu, lan yèn wis rampung, tamèng-tamèng mau disimpen menèh ing kamaré perwira-perwira sing jaga.

²⁹ Riwayaté Raja Réhabéam liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

³⁰ Selawasé jumeneng raja tansah ana peprangan antarané Réhabéam karo Yérobéam.

³¹ Réhabéam banjur séda lan disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Abiam, putrané, nggentèni jumeneng raja.

15 ¹ Abiam enggoné jumeneng raja nalika Yérobéam, raja ing Israèl wis nyandhak wolulas tauné.

² Abiam mau enggoné dadi raja lawasé telung taun. Kedhatoné ana ing Yérusalèm. Asmané ibuné Maaka, putriné Absalom.

³ Abiam niru lelakoné ramané. Enggoné ngabekti marang Allah ora temenan, béda karo Dawud, leluhuré.

⁴ Nanging merga saka Dawud, Gusti Allah paring anak lanang marang Abiam, kanggo ngganti dadi raja ing Yérusalèm lan kanggo nglestarèkaké kutha mau.

⁵ Sing mengkono mau merga Dawud lelampahané gawé renaning penggalihé Allah lan ora tau nglirwakaké dhawuh-dhawuhé Pangéran, kejaba mung ing bab prekarané karo Uria wong Hèt biyèn.

⁶ Selawasé jumeneng Raja Abiam tansah perang karo Yérobéam.

⁷ Riwayaté Raja Abiam liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

⁸ Abiam séda lan disarèkaké ing kuthané Dawud. Asa, putrané, nggentèni dadi raja.

⁹ Nalika Asa jumeneng raja ing Yéhuda, Yérobéam enggoné dadi raja ing Israèl nyandhak rong puluh taun.

¹⁰ Asa enggoné jumeneng raja ing Yérusalèm lawasé patang puluh siji taun. Asmané éyangé Maaka, putriné Abisalom.

¹¹ Asa sugengé gawé renaning penggalihé Allah, kaya Dawud leluhuré.

¹² Para wanita tuna susila sing padha ngladèni ing papan-papan panyembahan déwa-déwa padha dilungakaké

kabèh, lan brahala-brahala satanah Yéhuda yasané raja-raja sadurungé panjenengané, kabèh dirusak.

¹³Maaka, éyangé, dipecat saka kalenggahané ibu suri, merga wis damel reca cabul, sing kanggo nyembah marang Asyéra, dèwi kesuburan. Brahala mau dirubuhaké lan diobong ing Lembah Kidron.

¹⁴Senajan ora kabèh papan panyembahan brahala mau dirubuhaké, nanging selawasé sugengé, Asa setya marang Allah.

¹⁵Barang-barang kabèh sing wis disaosaké déning ramané marang Allah dilebokaké ing Pedalemané Allah, mengkono uga barang-barang sing disaosaké dhéwé déning Asa rupa emas lan slaka.

¹⁶Selawasé jumeneng raja ing Yéhuda, Asa tansah perang karo Baésa, raja ing Israèl.

¹⁷Baésa gawéné nyerang Yéhuda, mulané kutha Rama disentosani supaya dalan sing kanggo mlebu metu menyang Yéhuda ora kena dienggo liwat.

¹⁸Raja Asa banjur mundhuti slaka lan emas sing isih kari ana ing Pedalemané

Allah lan ing kedhaton, dikirim menyang Damsyik kagem Bènhadad, raja Siria, putrané Tabrimon, wayahé Hézion.

Barang-barang mau digawakaké punggawa kedhaton, sing diutus mrana karo diweling matur mengkéné,

¹⁹"Sumangga kita damel prejanjian memitran kados bapak kula lan bapak panjenengan rumiyin. Sareng kaliyan serat menika kula nyaosaken tandha tresna, ngiras ngaturi panjenengan medhot sesambetan kaliyan Baésa, raja ing Israèl, supados piyambakipun narik wangsul tentaranipun saking wilayah kula."

²⁰Bènhadad setuju karo usulé Raja Asa mau, banjur utusan perwira-perwira lan tentarané, nyerang kutha-kutha ing Israèl. Kutha-kutha sing ditelukaké yakuwi: Iyon, Dhan, Abèl-Bèt-Maaka lan Kinérot, sarta wilayah Naftali kabèh.

²¹Bareng krungu pawarta mau Baésa banjur mandheg enggoné nyentosani kutha Rama sarta bali menyang Tirza.

²²Sawisé mengkono Raja Asa banjur dhawuh marang wong sawilayah Yéhuda kabèh, supaya ngusungi watu lan kayu sing dienggo déning Baésa

kanggo nyantosani kutha Rama, lan digawa menyang Mizpa lan Géba, ing wilayah Bènyamin, kanggo nyentosani kutha-kutha mau.

²³ Riwayaté Raja Asa liyané, yakuwi bab kaprewirané lan kutha-kutha sing disentosani, wis ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda. Bareng ngunduri sepuh Asa gerah sampéyané karo pisan.

²⁴ Asa séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Yosafat, putrané, nggentèni dadi raja.

²⁵ Nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak rong taun, Nadab putrané Raja Yérobéam dadi raja ing Israèl, lawasé rong taun.

²⁶ Ora béda karo ramané, Nadab nglampahi dosa ing ngarsané Allah, temah njalari wong Israèl padha mèlu gawé dosa.

²⁷ Baésa bin Ahia saka taler Isakar gawé komplotan nglawan marang Nadab, nganti Nadab disédani. Nalika semono Nadab karo tentarané lagi ngepung kutha Gibeton, ing tanah Filistia.

²⁸ Kedadéané kuwi nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak

telung taun. Baésa banjur nggentèni Nadab jumeneng raja ing Israèl.

²⁹ Bareng Baésa dadi raja, kulawargané Yérobéam banjur dipatèni kabèh. Cèples karo pangandikané Allah lantaran Nabi Ahia, saka Silo, yèn kulawargané Yérobéam bakal dipatèni kabèh, siji waé ora ana sing kari,

³⁰ merga Yérobéam wis nglakoni dosa lan njalari wong Israèl mèlu gawé dosa. Srana mengkono Yérobéam gawé dukané Pangéran Allah sesembahané Israèl.

³¹ Riwayaté Raja Nadab wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

³² Selawasé Baésa dadi raja ing Israèl, tansah ana perang antarané Baésa lan Asa, raja ing Yéhuda.

³³ Nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telung taun, Baésa bin Ahia dadi raja ngerèh tanah Israèl sisih Lor. Dalemé ana ing Tirza lan enggoné jumeneng raja lawasé patlikur taun.

³⁴ Ora béda karo Yérobéam, sing jumeneng raja sadurungé, Baésa uga gawé dosa marang Pangéran lan njalari wong Israèl padha mèlu gawé dosa.

16 ¹ Gusti Allah ngangika marang Nabi Yéhu bin Hanani mengkéné, "Tutura marang Baésa mengkéné,
² `Biyèn kowé dudu apa-apa, nanging wis Dakangkat dadi raja mengku umat-Ku Israèl. Saiki kowé nglakoni dosa kaya sing ditindakaké déning Yérobéam lan njalari umat-Ku Israèl mèlu gawé dosa, nganti gawé duka-Ku.

³ Mulané Aku bakal numpes kulawargamu padha kaya enggonmu numpes kulawargané Yérobéam.

⁴ Kulawargamu sing mati ing kutha, jisimé bakal dipangan asu, lan sing mati ana ing sanjabané kutha bakal dipangan manuk ing awang-awang."

⁵ Pangandikané Allah marang Baésa mau diterusaké déning Nabi Yéhu marang Baésa, merga raja mau wis gawé dosa marang Allah. Baésa gawé dukané Allah, ora mung merga piala-pialané sing dilakoni, nanging uga merga enggoné wis matèni kulawargané Yérobéam kabèh. Riwayaté Baésa liyané, uga bab kekendelané, kabèh wis ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl. Baésa séda lan disarèkaké ing pesaréan

ing Tirza. Éla, putrané, nggentèni dadi raja.

⁶(16:5)

⁷(16:5)

⁸Nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak nemlikur taun, Éla putrané Baésa, dadi raja ing Israèl. Enggoné jumeneng raja ing Tirza, lawasé rong taun.

⁹Zimri, perwira sing dadi komandhané pasukan kréta perang, gawé komplotan nglawan marang Éla. Ing sawijining dina ana ing Tirza, nalika Éla lagi inum-inuman nganti mendem, ing omahé Arza, kepalané rumah tangga kedhaton.

¹⁰Zimri mlebu lan nyédani Éla, banjur dadi raja, nggentèni Éla. Kelakoné mau nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak pitulikur taun.

¹¹Bareng wis dadi raja, Zimri banjur énggal-énggal matèni kulawargané Baésa kabèh, malah sanak-sedulur lan para mitrané kulawargané iya mèlu dipatèni, ora ana sing kliwatan.

¹²Kelakoné kuwi kaya sing wis dingandikakaké déning Allah tumrap kulawargané Baésa, lantaran Nabi Yéhu,

yèn kulawarga mau bakal dipatèni kabèh.

¹³ Baésa lan Éla, anaké, padha nyembah marang déwa-déwa lan njalari wong Israèl padha mèlu gawé dosa, mula gawé dukané Pangéran, Allah sesembahané Israèl.

¹⁴ Riwayaté Éla liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

¹⁵ Nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak pitulikur taun, Zimri dadi raja ing Israèl. Dalemé ana ing Tirza. Enggoné jumeneng raja lawasé pitung dina. Nalika semono wong Israèl lagi padha ngepung Gibeton, kutha ing tanah Filistia.

¹⁶ Nalika padha krungu yèn Zimri gawé komplotan nglawan Sang Raja, malah nyédani Sang Raja, sanalika iku uga ana ing Gibeton kono wong-wong Israèl padha ngangkat Omri, panglimané, dadi raja ing Israèl.

¹⁷ Omri lan tentarané banjur lunga saka Gibeton menyang Tirza, ngepung kutha mau.

¹⁸ Bareng weruh yèn kutha mau wis direbut, Zimri banjur mlebu kedhaton;

kedhaton mau nuli diobong dhéwé, mula Zimri iya séda.

¹⁹ Kuwi padha karo lelakoné Raja Yérobéam, sebab Zimri iya gawé dosa marang Allah, lan njalari wong Israèl mèlu gawé dosa.

²⁰ Riwayaté Zimri liyané, iya bab enggoné gawé komplotan, wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²¹ Kecrita ing antarané umat Israèl ana pasulayan merga ana sebagéan sing ngiloni Tibni bin Ginat dadi raja, nanging iya ana sebagéan sing ngiloni Omri.

²² Wekasané sing mihak Omri menang. Tibni mati, lan Omri jumeneng raja.

²³ Kelakoné kuwi nalika Asa enggoné dadi raja ing Yéhuda nyandhak telung puluh siji taun. Omri jumeneng raja ana ing Tirza, lawasé nem taun.

²⁴ Nanging banjur mundhut gunung, regané 6.000 dhuwit slaka, saka wong sing jeneng Sèmèr. Omri yasa kutha ing gunung mau, dijenengaké Samaria, kaya jenengé wong sing duwé lemah biyèn.

²⁵ Omri nglampahi dosa sing luwih gedhé ketimbang karo raja-raja sing mréntah sadurungé.

²⁶ Ora béda karo Yérobéam, Omri damel dosa lan njalari wong Israèl padha mèlu gawé dosa, yakuwi nyembah marang déwa-déwa, nganti gawé dukané Pangéran, Allah sesembahané Israèl.

²⁷ Riwayaté Omri liyané lan apa sing digayuh wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²⁸ Omri séda lan disarèkaké, ing Samaria. Akhab, putrané, nggentèni jumeneng raja.

²⁹ Nalika Asa enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telung puluh wolu taun, Akhab bin Omri, dadi raja ing Israèl. Enggoné jumeneng raja lawasé rolikur taun. Dalemé ana ing Samaria.

³⁰ Akhab dosané marang Allah gedhé banget, ngungkuli raja-raja sadurungé.

³¹ Yèn mung kaya dosané Raja Yérobéam kuwi durung apa-apa, merga Akhab iya nggarwa Izébèl, putriné Raja Ètbaal saka Sidon, malah banjur nyembah marang Baal.

³² Akhab yasa papan pangibadah kanggo Baal ing Samaria, lan yasa mesbèh kanggo saos kurban marang Baal mau,

³³sarta kanggo recané Dèwi Asyéra. Cekaké dosané ngungkuli dosa-dosa sing dilakoni déning raja-raja ing Israèl kabèh ing sadurungé. Mulané Akhab gawé dukané Pangéran, Allah sesembahané bangsa Israèl.

³⁴Ing jamané Akhab dadi raja, kutha Yérikho dibangun menèh déning Hièl, wong Bètèl. Nanging kaya sing diweca déning Yosua bin Nun, anaké Hièl ana loro sing mati, yakuwi Abiram, anaké sing mbarep, sing mati nalika Hièl masang pondhasiné kutha, lan Segub, anaké ragil iya mati, nalika Hièl masang gapurané.

17 ¹Ing sawijining dina ana nabi, asmané Élia saka Tisbè ing Giléad, sowan ing ngarsané Raja Akhab, aturé, "Demi Pangéran, Allah ingkang gesang, ingkang kasembah déning tiyang Israèl, kula ngaturi pirsá dhateng Sang Prabu, bilih salebetipun kalih utawi tigang taun ingkang badhé kelampahan menika mboten badhé wonten bun utawi jawah satètès kémawon, kejawi menawi kula nyariyosaken."

²Sawisé mengkono Gusti Allah ngandika marang Élia,

³ "Lungaa saka kéné mengétan menyang sabrangé Kali Yardèn lan ndhelika ana ing sacedhaké Kali Kerit.

⁴ Kowé bisa ngombé saka kali kuwi lan mangan pangan sing diteraké manuk-manuk gagak sing Dakutus mrono."

⁵ Élia netepi dhawuhé Allah lan lunga menyang Kali Kerit sarta manggon ana ing kono.

⁶ Élia ngombé saka kali kono lan mangan roti sarta daging sing diteraké déning manuk gagak, saben ésuk lan soré.

⁷ Ora wetara suwé Kali Kerit iya sat, merga ora ana udan.

⁸ Gusti Allah banjur ngandika marang Élia,

⁹ "Saiki lungaa menyang Sarfat, sacedhaké Sidon lan manggona ing kana. Aku wis dhawuh marang sawijining randha supaya awèh mangan marang kowé."

¹⁰ Élia banjur tindak menyang Sarfat. Bareng tekan gapuraning kutha kono, pirsana ana randha lagi amèk kayu. Dhawuhé Élia marang wong wadon mau, "Aku arep ngombé, jupukna."

¹¹ Nalika wong wadon mau lagi mlaku njupukaké banyu, Élia ngandika, "Aku jupukna roti saemplokan."

¹² Wong wadon mau mangsuli, "Demi Allah ingkang gesang, ingkang panjenengan bektèni, kula matur blaka, bilih kula mboten gadhah roti saèstu. Gadhahan kula namung glepung gandum sagegem wonten ing wadhah sarta lisah zaitun sakedhik wonten ing botol. Kula saweg pados kajeng kanggé masak tetedhan sekedhik menika kanggé kula lan anak kula. Menika tedha kula ingkang wekasan; sesampunipun menika, kula kantun sami ngentosi ngantos dumugi pejah."

¹³ Pangandikané Élia, "Aja kuwatir, aku gawèkna roti saemplokan dhisik nganggo glepung lan lenga kuwi, banjur gawanen mréné. Sawisé kuwi gawéa kanggo kowé lan anakmu."

¹⁴ Merga Pangéran, Allah sing dibektèni déning wong Israèl, ngandika yèn glepung ing wadhah kuwi bakal ora entèk-entèk lan lenga ing botol kuwi bakal ora kalong nganti Allah paring udan ing bumi."

¹⁵ Randha mau banjur nindakaké apa sing didhawuhaké déning Élia. Wong telu mau duwé tandhon pangan cukup kanggo sawetara mangsa.

¹⁶ Lan temenan, kaya sing dingandikakaké déning Allah lantaran Élia, glepung ing wadhah mau ora entèk-entèk lan lenga ing botol mau ora kalong-kalong.

¹⁷ Kecrita, ora wetara lawas anaké randha mau lara. Larané saya banget, malah banjur mati.

¹⁸ Aturé randha mau marang Élia, "Dhuh abdinipun Allah, kénging menapa panjenengan mriki lan ngémutaken Allah dhateng dosa-dosa kula, mila anak kula dados pejah?"

¹⁹ Wangsulané Élia, "Anakmu gawanen mréné." Élia banjur nampani anak lanang mau saka géndhongané ibuné lan digawa munggah ing kamaré. Bocah mau nuli disèlèhaké ana ing pesaréané.

²⁰ Élia nuli ndedonga klawan sora, "Dhuh Pangéran, Allah kawula, kénging menapa Paduka ndhatengaken bilai dhateng randha menika? Tiyang menika sampun damel saé dhateng kawula,

mangka samenika anakipun Paduka pundhut!"

²¹ Sawisé mengkono bocah mau dirungkebi rambah kaping telu karo nyenyuwun, "Dhuh Pangéran, Allah kawula, laré menika mugi Paduka gesangaken malih!"

²² Allah miyarsakaké panyuwuné Élia. Bocah mau wiwit ambekan lan pulih waras menèh.

²³ Bocahé banjur dipasrahaké marang ibuné, karo ngandika, "Bu, iki anakmu, wis urip!"

²⁴ Wangsulané randha mau, "Samenika kula ngertos, bilih panjenengan menika abdinipun Allah lan Allah ngandika lantaran panjenengan."

18 ¹ Sawisé wetara lawas, nalika mangsa ketiga dawa mau wis nyandhak telung tauné, Nabi Élia kadhawuhan déning Allah mengkéné, "Sowana raja lan matura yèn Aku bakal nekakaké udan."

² Élia banjur budhal. Nalika semono ing Samaria ana paceklik gedhé.

³ Mulané Akhab nimbali Obaja didhawuhi sowan. (Obaja kuwi penggedhé sing ngurusi rumah-tanggané kedhaton,

wong mursid sing ngabekti banget marang Allah.

⁴ Nalika Izébèl matèni nabi-nabiné Allah, Obaja nulungi nabi satus sing didhelikaké ana ing guwa-guwa, guwa siji diisèni wong sèket; nabi-nabi mau diwènèhi mangan lan ngombé.)

⁵ Pangandikané Akhab marang Obaja, "Padha ndlajaha negara kabèh lan golèk tuk utawa kali. Bisa uga kita nemokaké suket kanggo jaran lan bihal kita, supaya ingon-ingon kita aja ana siji waé sing nganti kepeksa kita patèni."

⁶ Sawisé daérah-daérah sing arep diteliti dibagé-bagé banjur padha budhal. Akhab menyang daérah sing siji, Obaja menyang daérah sijiné.

⁷ Ana ing dalan Obaja kepethuk karo Élia. Bareng wis ora pangling menèh, Obaja banjur sumungkem ngurmati Élia karo matur, "Menapa èstu panjenengan menika Nabi Élia?"

⁸ Wangsulané Élia, "Bener, aku iki Élia. Sowana Sang Prabu, aturana pirsya yèn aku ana ing kéné."

⁹ Aturé Obaja, "Lepat kula menapa déné panjenengan badhé njlomprongaken kula supados dipun pejahi déning Akhab?"

¹⁰ Demi Allah panjenengan ingkang gesang, kula sumpah bilih Sang Prabu sampun utusan tiyang madosi panjenengan ngideri sedaya negari ing sajadad. Menawi wonten ingkang mungel, bilih panjenengan mboten wonten ing ngriku, pangwaos ing ngriku dipun purih sumpah, bilih panjenengan èstu mboten wonten ing negari ngriku.

¹¹ Samenika panjenengan ngutus kula sowan dhateng Akhab lan matur bilih panjenengan wonten ing ngriki?

¹² Menawi kula késah saking ngriki, Rohipun Pangéran mesthi badhé mbekta panjenengan kabekta dhateng panggènan sanès, ingkang mboten kula sumerepi! Lan menawi kula matur dhateng Akhab, bilih panjenengan wonten ing ngriki, mangka Akhab mboten manggihaken panjenengan, mesthi kula badhé dipun pejahi, senajan kula wiwit alit èstu ngabekti dhateng Allah.

¹³ Menapa panjenengan dèrèng midhanget, bilih nalika Izébèl mejahi nabi-nabinipun Allah, kula ndhelikaken nabi satus wonten ing guwa-guwa,

saben guwa tiyang sèket, kula sukani tedha lan ngombé?

¹⁴ Pramila kadospundi déné panjenengan ngutus kula késah ngaturi pirsá dhateng Sang Raja, bilih panjenengan wonten ing ngriki? Kula mesthi badhé dipun pejahi déning Akhab!"

¹⁵ Wangsulané Élia, "Demi Allah kang mahakwasa, kang dakladosi, aku janji yèn aku bakal sowan dhéwé marang Raja Akhab, dina iki uga."

¹⁶ Obaja banjur mangkat ngaturi pirsá marang Sang Prabu, lan Raja Akhab iya tumuli budhal manggihi Élia.

¹⁷ Bareng pirsá Élia Akhab ngandika, "Lha iki tukang gawé rusuh ana ing Israèl."

¹⁸ Atur wangsulané Élia, "Sanès kula, nanging panjenengan piyambak lan kulawarga panjenengan. Panjenengan sampun nglanggar dhawuh-dhawuhipun Gusti Allah, mergi nyembah brahala-brahalanipun Baal.

¹⁹ Samenika panjenengan kula aturi ndhawuhaken supados rakyat Israèl sedaya nglempak lan kepanggih kaliyan kula wonten ing Gunung Karmèl. Kula

aturi sesarengan kaliyan nabi-nabinipun Baal ingkang cacahipun 450 menika lan nabinipun Asyéra kawan atus, ingkang piwulangipun dipun ugemi déning Ratu Izébèl!"

²⁰ Raja Akhab banjur nglumpukaké rakyat kabèh lan para nabiné Baal ana ing Gunung Karmèl.

²¹ Nabi Élia nuli nyelaki rakyat mau sarta ngandika, "Nganti mbésuk kapan atimu rangkep mengkono? Yèn Pangéran kuwi Allah mula padha nyembaha marang Pangéran. Yèn Baal kuwi Allah, iya nyembaha Baal!" Rakyat sing nglumpuk ana ing kono padha meneng waé.

²² Nabi Élia banjur ngandika, "Saka antarané nabi-nabiné Allah sing ana mung aku dhéwé, mangka ing kéné ana nabiné Baal 450.

²³ Saiki aku padha wènèhana sapi lanang loro; nabi-nabiné Baal konen njupuk siji, banjur konen nyembelèh, banjur ditengkel-tengkel. Tengkelané disèlèhna ana ing mesbèh, nanging aja diobong dhisik. Sapi sijiné iya bakal dakgawé mengkono.

²⁴ Nabi-nabiné Baal karebèn ndedonga marang allahé, lan aku ya dhak ndedonga marang Pangéran. Endi allah sing paring wangsulan nganggo geni, kuwi sing Allah temenan." Rakyat kabèh padha mangsuli klawan swara sora, "Inggih, prayogi."

²⁵ Nabi Élia banjur ngandika marang nabi-nabiné Baal, "Sarèhné kancamu akèh, kowé milih dhisik sapimu lan cawisna. Ndedongaa marang allahmu, nanging kurbanmu aja kokdokoki geni."

²⁶ Para nabiné Baal banjur milih sapi siji lan dicawisaké kanggo kurban. Sawisé mengkono banjur wiwit padha ndedonga marang Baal, nganti setengah dina, karo bengak-bengok, "Baal, mugi paring wangsulan!" Enggoné muni mengkono mau karo jogèdan ngubengi mesbèh sing wis dicawisaké. Nanging Baal ora mangsuli apa-apa.

²⁷ Bareng wis tengah dina Nabi Élia wiwit moyoki nabi-nabiné Baal mau, "Olèhmu ndedonga kurang seru! Panjenengané kuwi rak allah, ta? Bisa uga lagi tindakan! Utawa bisa uga lagi saré, mulané kudu kokwungokaké!"

²⁸ Nabi-nabiné Baal enggoné ndedonga saya seru. Lan kaya adat sabené wong-wong mau padha natoni awaké nganggo péso lan blathi nganti getihé dlèwèran.

²⁹ Mengkono carané wong-wong mau, kaya wong kesurupan nganti awan. Nanging ora ana wangsulan lan ora ana sing nggatèkaké.

³⁰ Nabi Élia banjur ngandika marang rakyat kabèh, "Padha nyedhaka mréné." Rakyat banjur padha nyedhak ngubengi Nabi Élia. Mesbèhé Pangéran sing wis dibubrah ditata menèh.

³¹ Nabi Élia mundhut watu rolas, saben watu siji makili taler Israèl, turuné Yakub, sing kaparingan nama Israèl déning Pangéran.

³² Nabi Élia ngedegaké mesbèh sing kanggo saos kurban marang Allah nganggo watu rolas mau. Saubengé mesbèh digawé kalèn, cukup kanggo madhahi banyu patbelas liter.

³³ Nabi Élia iya banjur numpuk kayu ing sandhuwuré mesbèh mau. Sapi sing sijiné banjur ditengkel-tengkel lan ditumpangaké kayu ing sandhuwuré mesbèh. Nabi Élia banjur ngandika,

"Jupukna banyu patang jun kebak,
banjur siramna ing kurban lan kayuné."
Bareng wis kelakon,

³⁴ ngandika, "Menèh," banjur iya
padha ditindakaké. Dhawuhé, "Sepisan
menèh," lan iya padha dilakoni.

³⁵ Banyuné nganti mili saka ing mesbèh
lan ngebaki kalèné.

³⁶ Bareng wis mangsané saos kurban
wayah soré, Nabi Élia banjur nyelaki
mesbèh karo ndedonga, aturé, "Dhuh
Pangéran, ingkang dipun sembah
déning Abraham, Iskak lan Yakub! Mugi
samenika kersa mbuktèkaken, bilih
Paduka menika Allahipun Israèl, sarta
kawula menika abdi Paduka. Mekaten
ugi bilih sedaya ingkang kawula lampahi
menika atas dhawuh Paduka.

³⁷ Mugi Paduka kersa miyarsakaken
atur kawula dhuh Pangéran! Kersaa
paring wangsulan, supados rakyat sami
sumerep, bilih Paduka menika Pangéran
saha Allah, lan Paduka piyambak ingkang
damel manahipun tiyang menika sami
mratobat."

³⁸ Allah nuli maringi geni saka langit
sing ngobong kurban mau bebarengan
karo kayuné, apa déné watu lan lemahé,

malah geni mau iya ndilat banyu sing ana ing kalèn.

³⁹ Bareng rakyat weruh kaanan mau banjur padha sumungkem ing bumi karo ngucap, "Pangéran kuwi Allah! Pangéran kuwi Allah temenan!"

⁴⁰ Pangandikané Nabi Élia, "Nabi-nabiné Baal cekelen. Aja ana sing oncat!" Wong-wong akèh mau nuli padha nyekel nabi-nabiné Baal kabèh, banjur digawa déning Élia menyang Kali Kison lan dipatèni ana ing kono.

⁴¹ Sawisé mengkono Nabi Élia matur marang Raja Akhab, "Prayoginipun panjenengan samenika dhahar rumiyin, margi sekedhap malih badhé jawah; lah menika wonten swanten kumrasaking jawah deres."

⁴² Akhab banjur tindak karo dhahar, déné Élia minggah ing Gunung Karmèl. Ing kono Nabi Élia sujud sumungkem ing bumi,

⁴³ banjur ndhawuhi abdiné, "Munggaha ing pucaking gunung lan ndelenga menyang segara." Abdi mau banjur munggah, lan bali menèh karo matur, "Mboten wonten menapa-menapa." Abdi

mau diutus munggah-mudhun kaya mengkono nganti rambah ping pitu.

⁴⁴ Bareng ping pituné abdi mau bali karo matur, "Kula sumerep wonten mendhung alit, saèpèk-èpèk,^r dhateng saking seganten." Nabi Élia banjur ngandika marang abdiné, "Matura Raja Akhab, supaya énggal nitih krétané kondur, supaya ora kebetheng déning udan."

⁴⁵ Sanalika langité mendhung, nuli ana angin banter teka bebarengan udan deres. Akhab nitih kréta kondur menyang Yésreèl.

⁴⁶ Ing wektu kuwi uga Nabi Élia dikwaosi déning Allah. Jubahé diangkat lan disabuki, banjur mlajeng ndhisiki krétané Raja Akhab nganti tekan gapurané kutha Yésreèl.

19 ¹ Kabèh sing ditindakaké déning Nabi Élia, uga bab enggoné matèni nabi-nabiné Baal, dicritakaké déning Raja Akhab marang Izébèl, garwané.

² Izébèl banjur utusan abdiné sowan Nabi Élia karo diweling kandha mengkéné, "Muga-muga kowé diukum

^rèpèk-èpèk: telapak tangan (bhs. Ind.).

déning para déwa, malah karebèn aku iya dipatènana, yèn sésuk ing wayah méné, aku durung matèni kowé kaya enggonmu wis matèni para nabiné Baal kuwi."

³ Élia wedi, banjur sumingkir supaya aja dipatèni. Tindaké karo abdiné menyang Bèrsyéba ing Yéhuda. Ana ing kana abdiné ditinggal,

⁴ banjur tindak dharat sedina menyang ara-ara lan ngaso ing ngisor wit gedhé. Ana ing kono Nabi Élia lenggah karo nyenyuwun supaya nyawané kapundhuta waé. Aturé, "Dhuh Pangéran, kawula sampun mboten kiyat. Kawula aluwung pejah kémawon, margi kawula menika mboten langkung saé ketimbang kaliyan para leluhur kawula."

⁵ Nabi Élia banjur nggléthak ing ngisor wit mau lan saré. Dumadakan ana malaékat kang njawil Élia, karo ngandika, "Tangia, mangana."

⁶ Élia wungu lan mirsani ngiwa-nengen, nuli pirsá ing sacedhaké sirahé ana roti lan kendhi isi banyu. Sawisé dhahar lan ngunjuk, banjur saré menèh.

⁷ Malaékaté Pangéran mau rawuh ping pindhoné sarta njawil Élia karo ngandika,

"Tangia Élia, mangana supaya kuwat mlaku adoh."

⁸Élia banjur wungu sarta dhahar lan ngunjuk. Sarirané dadi kuwat lan bisa tindak lawasé patang puluh dina menyang Gunung Sinai, yakuwi gunungé Allah.

⁹Ana ing kana Nabi Élia saré ana ing guwa. Gusti Allah banjur ngandika, "Élia, apa pegawéanmu ana ing kéné?"

¹⁰Atur wangsulané Nabi Élia, "Dhuh Pangéran, Allah ingkang mahakwasa, kawula menika nyambut-damel namung kagem Paduka piyambak. Nanging umat Israèl sampun nglanggar prejanjianipun kaliyan Paduka. Mesbèh-mesbèh Paduka sampun sami dipun jugrugaken lan nabi-nabi Paduka sami dipun pejahi. Kantun kawula piyambak, lan samenika kawula inggih badhé dipun pejahi!"

¹¹Pangandikané Gusti Allah, "Metua saka guwa kuwi lan ngadega ing pucaking gunung ngadhep ing ngarsa-Ku." Allah banjur tindak langkung. Ing kono ana prahara gedhé banget, nganti gunung-gunung padha bengkah lan watu-watu karang padha gempal, nanging Pangéran ora ngetingal ing

angin gedhé mau. Sawisé praharané sirep, banjur ana lindhu, nanging Allah iya ora ngetingal ana ing lindhu mau.

¹² Sawisé mengkono banjur ana geni teka, nanging Pangéran iya ora ngetingal ana ing geni kono. Wasana ana swarané angin kumlisik.

¹³ Bareng mireng swara mau Nabi Élia banjur nutupi pasuryané nganggo jubahé, banjur jumeneng ana ing lawangé guwa. Ana swara ngandika, "Élia, apa pegawéanmu ana ing kéné?"

¹⁴ Unjuké Élia, "Dhuh Pangéran, Allah ingkang mahakwasa, selaminipun kawula nyambut-damel namung kagem Paduka piyambak. Nanging umat Israèl sampun nerak prejanjianipun kaliyan Paduka. Mesbèh-mesbèh Paduka sampun dipun jugrugaken sedaya lan nabi-nabi Paduka dipun pejahi. Kantun kawula piyambak, lan samenika kawula inggih badhé dipun pejahi ugi!"

¹⁵ Dhawuhé Allah, "Balia menyang ara-ara samun ing Damsyik. Hazaèl jebadana kanggo tandha enggoné bakal kaangkat dadi raja ing Siria.

¹⁶ Mengkono uga Yéhu bin Nimsi jebadana, merga dhèwèké bakal dadi

raja ing Israèl, sarta Élisa bin Safat saka Abèl-Mehola jebadana dadi nabi nggentèni kowé.

¹⁷ Sapa sing ora dipatèni déning Hazaèl bakal dipatèni déning Yéhu, lan sapa sing oncat saka Yéhu bakal dipatèni déning Élisa.

¹⁸ Nanging Aku isih ngarèkaké wong pitung èwu ana ing Israèl sing bakal Dakslametaké, yakuwi sakèhé wong sing tetep setya marang Aku lan ora tau nyembah utawa ngambung marang recané Baal."

¹⁹ Nabi Élia banjur budhal lan ketemu karo Élisa ing pategalan, lagi mluku nganggo sapi rolas rakit. Élisa dhéwé nganggo rakitan sing kèri dhéwé. Nalika tindaké ngliwati Élisa, Nabi Élia nuli nyopot jubahé, dienggo nutupi pundhaké Élisa.

²⁰ Élisa banjur ninggal sapi-sapiné mlayoni Élia. Élisa matur, "Keparenga kula pamitan kaliyan tiyang sepuh kula rumiyin, sesampunipun menika lajeng badhé ndhèrèkaken Bapak." Wangsulané Élia, "Sekarepmu. Kowé ora dakpeksa mèlu aku."

²¹ Éliisa banjur bali menyang pategalané; sapi-sapiné disembelèh. Lukuné dikethok-kethok digawé kayu obong, dienggo masak dagingé sapi-sapi mau. Éliisa ngedum-edum dagingé sapi mau marang para buruhé, lan kabèh banjur padha mangan. Sawisé mengkono Éliisa nuli ndhèrèkaké tindaké Nabi Élia, dadi pembantuné.

20 ¹ Ing sawijining dina Bènhadad, raja Siria, nglumpukaké tentarané bebarengan karo raja telung puluh loro liyané sing padha nggawa kréta perang lan bala jaranan, nglurug perang menyang Samaria. Kuthané banjur dikepung lan diserang.

² Bènhadad ngutus utusan marang Akhab, raja Israèl, ing kutha kono, welingé mengkéné, "Raja Bènhadad mundhut supados

³ panjenengan masrahaken emas, slaka, para garwa lan putra-putra ingkang rosa-rosa."

⁴ Wangsulané Raja Akhab, "Kula aturi matur dhateng Raja Bènhadad, bilih menapa ingkang kapundhut badhé kula aturaken. Panjenenganipun kénging

ndarbèki kula lan gadhahan kula sedaya."

⁵Sawisé mengkono para utusan mau bali menèh marang Akhab karo nggawa welingan kang isi tuntunan tambahan saka Bènhadad, sing surasané mengkéné, "Wau Bènhadad mundhut emas, slaka, para garwa sarta putra-putra panjenengan ingkang rosa-rosa.

⁶Nanging samenika panjenenganipun badhé utusan para perwiranipun, ingkang badhé ngglédhah kedhaton tuwin griyanipun para punggawa panjenengan sedaya lan badhé mendhet menapa kémawon, ingkang dipun anggep wonten pengaosipun. Para perwira menika badhé sami dhateng mbénjing-énjing wanci kados mekatén."

⁷Raja Akhab nuli nimbali para pemimpiné Israèl kabèh lan ngandika, "Kowé padha ngerti dhéwé yèn wong iki kepéngin gawé cilaka kita. Aku dikon masrahaké para garwaku, anak-anakku sarta emas lan slaka, wis daksaguhi."

⁸Aturé para pemimpiné rakyat, "Mboten sisah dipun turuti. Sang Prabu sampun kersa ngawon."

⁹ Mulané Raja Akhab banjur mangsuli marang para utusané Bènhadad, "Kula aturi matur dhateng Raja Bènhadad, bilih kula nyagahi pamundhutipun ingkang kawitan, nanging menggah pamundhutipun ingkang kaping kalih kula mboten rujuk." Utusan-utusan mau banjur padha bali. Ora let suwé padha teka menèh sowan marang Raja Akhab, aturé,

¹⁰ "Raja Bènhadad badhé ngutus tentara kathah sanget kanggé nggempur kitha panjenengan, semanten kathahipun ngantos bledug gempuranipun kitha Samaria menika cekap kagegem déning bala ingkang badhé dhateng menika. Bènhadad sampun sumpah supados dipun ukuma déning para déwa, malah dipun pejahana, menawi menika mboten kelampahan!"

¹¹ Wangsulané Raja Akhab, "Kula aturi matur dhateng Raja Bènhadad, 'Prejurit sejati menika kénging nepuk dhadha sesampunipun perang, mboten sadèrèngipun.'"

¹² Wangsulané Raja Akhab mau diaturaké marang Bènhadad, nalika panjenengané lagi endem-endeman

karo para raja sing dadi balané ana ing kémahé. Mireng wangsulané Akhab mau Bènhadad nuli dhawuh marang para perwirané supaya padha nyerang kutha Samaria, banjur iya padha mangkat sanalika.

¹³ Kecrita ana nabi sowan marang Raja Akhab, aturé, "Gusti Allah ngandika, 'Aja wedi karo tentara akèh kuwi. Dina iki mungsuh-mungsuhmu bakal Dakulungaké marang kowé, supaya kowé ngertia yèn Aku iki Allah.'"

¹⁴ Pandanguné Akhab, "Sinten ingkang badhé nyerang rumiyin?" Wangsulané nabi mau, "Para prejurit ingkang taksih nèm-nèman, ingkang dipun pimpin déning para pengagenging daérah. Mekaten pangandikanipun Allah." Pandanguné Akhab menèh, "Lajeng sinten ingkang kedah mimpin serangan menika?" Wangsulané nabi mau, "Panjenengan piyambak."

¹⁵ Sang Prabu banjur nglumpukaké prejurit-prejurit sing enom-enom sing dipimpin déning para penggedhéné daérah-daérah, nuli mriksa barisan sing arep dibudhalaké mau. Prejurité kabèh ana 232. Mengkono uga angkatan

perangé Israèl diklumpukaké. Kabèh ana wong pitung èwu.

¹⁶ Serangan diwiwiti ing wayah awan, nalika Bènhadad lan raja telung puluh loro sing dadi balané lagi padha endem-endeman ngombé anggur ana ing kémahé.

¹⁷ Sing maju dhisik prejurit-prejurit nonoman. Prejurit-prejurit sing didhawuhi Bènhadad ngawasi mungsuh padha lapur yèn ana tentara sawetara saka Samaria mrono.

¹⁸ Bènhadad banjur dhawuh supaya tentarané mungsuh sing teka mau dicekel urip-uripan, ora preduli apa tekané arep perang apa arep ngajak damé.

¹⁹ Serangan diwiwiti déning para prejurit sing nom-noman sing teka saka Samaria mau, banjur disusul déning tentara Israèl.

²⁰ Saben prejurit matèni mungsuh sing ana ing ngarepé, nganti wong Siria padha keplayu, banjur dioyak déning wong Israèl. Nanging Bènhadad bisa lolos, mlayu nitih jaran, kadhèrèkaké tentara jaranan sawetara.

²¹ Raja Akhab iya mèlu nyerbu sarta ngremuk kréta-kréta perang lan matèni jaran-jarané. Ing dina kuwi wong Siria perangé kalah babar-pisan.

²² Nabi sing biyèn sowan Raja Akhab banjur matur, "Prayoginipun sesampunipun menika panjenengan nata kekiyatan, nimbang-nimbang lan menggali kalayan mateng menapa ingkang badhé panjenengan tindakaken, margi ing taun ngajeng menika raja Siria badhé nyerang panjenengan malih."

²³ Para perwirané Raja Bènhadad matur mengkéné, "Allah-allah ingkang dipun sembah tiyang Israèl menika wonten ing paredèn pangwasanipun ageng, pramila kita dipun kawonaken déning tiyang Israèl. Nanging menawi kita perang wonten ing tanah ngaré, kita temtu menang.

²⁴ Kejawi menika prayogi menawi raja tigang dasa kalih menika panjenengan gantos para pengagengipun daérah kémawon.

²⁵ Lajeng Sang Prabu kersaa mbidhalaken tentara ingkang kathahipun sami kaliyan ingkang kala rumiyin kawon menika, mekaten ugi kréta perang

lan bala jaranan. Kita lajeng perang kaliyan bangsa Israèl wonten ing tanah ngaré, temtu kita badhé unggul." Raja Bènhadad nyarujuki sarta manut karo rembugé para perwira mau.

²⁶ Mulané ing mangsa semi candhaké Bènhadad mbudhalaké tentarané lan nglurugi perang bangsa Israèl ana ing Afèk.

²⁷ Semono uga wong Israèl wis nata barisané lan metoni perang. Balané didadèkaké rong pasukan, banjur padha masang kémah adhep-adhepan karo wong Siria. Yèn katandhing karo tentara Siria, sing disebar rata ngebaki daérah kono, tentara Israèl kuwi mung kaya wedhus gèmbèl rong pantha.

²⁸ Kecrita ana nabi teka sowan marang Raja Akhab, aturé, "Mekaten dhawuhipun Allah, 'Wong Siria padha ngira, yèn Aku mung kwasa ana ing pegunungan, lan ora kwasa ing tanah ngaré. Tentarané mungsuh sing gedhé banget kuwi bakal Dakulungaké marang kowé, supaya kowé lan rakyatmu padha ngertia yèn Aku iki Allah.'"

²⁹ Seminggu lawasé wong Siria lan wong Israèl padha manggon ing kémahé

dhéwé-dhéwé. Bareng dina kapituné banjur wiwit padha nyerang. Ing peprangan mau wong Israèl matèni prejurit Siria 100.000.

³⁰Wong-wong sing oncat saka pertempuran padha ngungsi menyang kutha Afèk, nanging ana ing kono padha kebrukan bètèngé kutha mau, njalari patiné wong Siria 27.000. Bènhadad iya keplayu lan ngungsi ing kutha kono, sarta ndhelik ing omah, ana ing kamar mburi.

³¹Para perwira Siria padha matur marang Bènhadad, "Criyosipun tiyang, raja-raja ing Israèl menika kathah welasipun. Pramila keparenga kula sami sowan dhateng raja Israèl, kendhitan bagor lan kalungan tangsul minangka tandha bilih kita sampun kawon. Mugi-mugi srana mekaten panjenengan mboten badhé dipun sédani."

³²Para perwira mau banjur padha nganggo bagor lan tali ing guluné, padha séba ing ngarsané Raja Akhab, aturé, "Bènhadad menika abdi panjenengan. Panyuwunipun supados mboten panjenengan pejahi." Pandanguné Raja Akhab, "Apa sedulurku kuwi isih urip?"

³³ Para perwira mau pancèn padha ngarep-arep pretandha sing becik saka Raja Akhab. Mula nalika Akhab ngandika "sedulur," énggal diwangsul, "Èstu mekaten, Bènhadad menika sedhèrèk panjenengan." Akhab banjur ngandika, "Gawanen mréné!" Bareng Bènhadad teka, banjur diajak Akhab numpak ing krétané.

³⁴ Aturé Bènhadad, "Kitha-kitha ingkang kala rumiyin karebat déning bapak kula saking bapak panjenengan badhé kula wangsulaken dhateng panjenengan. Panjenengan menawi ngersakaken inggih saged mbikak kantor dagang ing Damsyik, kados ingkang katindakaken déning bapak kula kala rumiyin wonten ing kitha Samaria." Wangsulané Akhab, "Menawi panjenengan janji kados mekaten dhateng kula, panjenengan badhé kula luwari." Akhab banjur gawé prejanjian karo Bènhadad, sawisé mengkono Bènhadad banjur diluwari.

³⁵ Atas dhawuhé Pangéran ana nabi kandha karo nabi kancané, "Aku penthungen." Nanging kancané mau ora gelem menthung.

³⁶ Mulané nabi mau clathu, "Sarèhné kowé ora gelem nglakoni dhawuhé Pangéran, sabalimu saka kéné kowé bakal ditubruk singa." Temenan, salungané saka kono, wong mau ditubruk singa, temahan mati.

³⁷ Nabi sing didhawuhi déning Pangéran mau nuli nemoni wong liya lan kandha, "Aku penthungen!" Nabi mau nuli dipenthung seru banget, nganti tatu.

³⁸ Sawisé mengkono banjur lunga, ngadeg ing pinggir dalan, ngentèni Sang Prabu langkung kono. Mripaté nabi mau diblebed kanggo nylamur, supaya ora konangan.

³⁹ Bareng Sang Prabu langkung ing kono, nabi mau matur, "Dhuh Sang Prabu, nalika kula perang, wonten prejurit masrahaken tawanan dhateng kula, kaliyan mungel mekaten, 'Wong iki jaganen sing becik. Yèn nganti mlayu, kowé bakal dakpatèni kanggo liruné wong mau utawa kowé kudu mbayar aku telung èwu dhuwit slaka.'

⁴⁰ Nanging nalika kula èwed mrika-mriki tiyangipun ical." Pangandikané Sang Prabu, "Kowé dhéwé wis gawé

putusan bab paukumanmu, mulané ya sangganen."

⁴¹ Nabi mau banjur mbukak blebed sing nutupi mripaté; Raja Akhab ora pangling yèn wong kuwi panunggalané nabi.

⁴² Nabi mau banjur matur marang Sang Prabu mengkéné, "Mekaten pangandikanipun Allah, 'Wong sing Dakdhawuhi supaya dipatèni jebul kokeculaké. Mulané kowé bakal mati, minangka liruné. Tentaramu bakal ditumpes, minangka liruné tentara sing dieculaké.'"

⁴³ Raja Akhab banjur kondur menyang Samaria klawan sedhik campur duka.

21 ¹ Ing sacedhaké kedhatoné Raja Akhab ana kebon anggur duwèké wong Yésreèl jenengé Nabot.

² Ing sawijining dina Akhab ngandika marang Nabot, "Kebon anggurmu kuwi dakpèké, sebab kebon kuwi cedhak karo kedhatonku, lan aku kepéngin nandur sayuran ana ing kono. Kowé dakijoli kebon anggur sing luwih becik ketimbang karo kuwi, utawa yèn kowé milih dhuwit, kebon kuwi daktukuné nganggo rega sing patut."

³ Atur wangsulané Nabot, "Kebon anggur menika warisan saking para leluhur kula, pramila demi Allah, mboten badhé kula caosaken dhateng panjenengan!"

⁴ Klawan penggalih sedhik campur duka merga wangsulané Nabot mau, Akhab kondur, nggloso ing pesaréané ngadhepaké témbok lan ora kersa dhahar.

⁵ Nuli dituwèni déning Izébèl, garwané, karo nyuwun pirsá mengkéné, "Kénging menapa gerah ing penggalih, lan mboten kersa dhahar?"

⁶ Wangsulané Akhab, "Merga aku ora seneng karo Nabot. Aku kepéngin nuku kebon angguré, utawa yèn dhèwèké gelem, arep dakijoli kebon anggur liyané sing luwih becik, nanging dhèwèké ora olèh!"

⁷ Wangsulané Izébèl, "Lho, panjenengan menika rak raja. Mangga wungu lan dhahar, mboten prelu dipun penggalih, sebab kebon anggur menika badhé kula hadiahaken dhateng panjenengan!"

⁸ Sawisé mengkono Izébèl banjur nulis layang, sing ditapak-astani lan disègel déning Akhab. Layang mau

dikirim marang para penggedhé lan para pemimpin masarakat ing Yésreèl.

⁹ Surasané layang mau mengkéné,
"Umumna supaya rakyat padha pasa lan klumpukna. Ing kumpulan kono Nabot lungguhna ing ngarep.

¹⁰ Banjur akona wong ala loro lungguh ing ngarepé, sing ndakwa marang Nabot, yèn dhèwèké wis ngala-ala marang Allah lan Sang Prabu. Banjur gawanen menyang njaban kutha, benturana watu nganti mati."

¹¹ Dhawuhé Izébèl mau ditindakaké déning para penggedhé lan para pemimpiné masarakat ing Yésreèl.

¹² Rakyat dikon pasa, banjur diklumpukaké, lan Nabot dilungguhaké ana ing ngarep.

¹³ Nabot banjur didakwa ing ngarepé wong akèh, yèn dhèwèké wis ngala-ala marang Allah lan Raja. Mulané banjur digawa menyang sanjabané kutha lan dibenturi watu nganti mati.

¹⁴ Sawisé mengkono Izébèl banjur diaturi uninga yèn Nabot wis dibenturi watu nganti mati.

¹⁵ Satampané pawarta mau Izébèl banjur matur marang Akhab, "Nabot

sampun pejah. Sumangga panjenengan tindak mrika ngwaosi kebon anggur ingkang rumiyin dipun kekahi, ngantos mboten purun nyadé dhateng panjenengan."

¹⁶ Akhab énggal-énggal mangkat lan kebon anggur mau dianggep dadi kagungané.

¹⁷ Gusti Allah banjur ngandika marang Nabi Élia, nabi saka Tisbè,

¹⁸ "Akhab, raja Samaria, saiki ana ing kebon angguré Nabot, arep ngwasani kebon kuwi. Akhab paranana,

¹⁹ lan kandhaa yèn Aku ngandika mengkéné, 'Sawisé matèni saiki iya arep ngrampas! Mulané ana ing panggonané asu padha ndilati getihé Nabot, iya ing kono asu-asu bakal ndilati getihmu!'"

²⁰ Bareng Akhab pirsá Nabi Élia, nuli ngandika mengkéné, "Éh, kliliping mripatku. Saiki kowé ketemu karo aku!" Wangsulané Nabi Élia, "Kesinggihan mekaten. Mergi panjenengan kalayan njarag nglampahi piawon ingkang dipun awisi déning Allah,

²¹ pramila Allah sampun ngandika mekaten dhateng panjenengan, 'Aku bakal nekakaké paukuman marang

kowé. Kowé bakal Daksirnakaké lan saben wong lanang ing kulawargamu, tuwa enom bakal Daktumpes.

²² Kulawargamu bakal ngalami kaya sing dialami déning kulawargané Yérobéam bin Nébat lan kulawargané Raja Baésa bin Ahia, merga kowé wis njalari wong Israèl padha gawé dosa, nganti gawé duka-Ku.'

²³ Lan kanggé Izébèl, Allah ngandika, bilih badanipun badhé kamangsa ing segawon ing kitha Yésreèl.

²⁴ Sinten kémawon saking kulawarga panjenengan ingkang pejah ing kitha, jisimipun badhé kamangsa ing segawon lan ingkang pejah ing sanjawinipun kitha badhé katedha déning peksi-peksi."

²⁵ Ora tau ana wong sing nékadé kaya Raja Akhab enggoné nglakoni piala gedhé ana ing ngarsané Allah, merga diojok-ojoki déning Izébèl, garwané.

²⁶ Akhab nglampahi dosa-dosa sing asor banget. Panjenengané nyembah marang brahala kaya sing ditindakaké déning wong Amori, yakuwi wong-wong sing dilungungakaké déning Allah saka tanah Kenaan, nalika wong Israèl padha mlebu ing tanah kono.

²⁷ Bareng Nabi Élia rampung enggoné matur, Akhab nuli nyuwèk agemané lan ngagem ageman bagor, pretandha enggoné nlangsa. Panjenengané siyam, sarta yèn saré iya ngagem ageman bagor, samasa tindak-tindak pasuryané katon sedhih.

²⁸ Gusti Allah banjur ngandika marang Nabi Élia,

²⁹ "Apa kowé wis weruh Akhab enggoné andhap-asor ana ing ngarsa-Ku? Yèn uwis, paukuman-Ku ora arep Daktekakaké sajroné Akhab isih urip, nanging samasa anaké wis nggentèni, merga Aku bakal nekakaké bilai mau marang turuné."

22 ¹ Rong taun lawasé kaanané tentrem; ora ana perang ing antarané Israèl lan Siria.

² Bareng taun sing kateluné Yosafat, raja Yéhuda tuwi marang Akhab, raja Israèl.

³ Sadurungé Akhab wis ngandika karo para perwirané, "Kutha Ramot ing Giléad kuwi rak duwèk kita. Yagéné ora kita rebut saka raja Siria?"

⁴ Dadi, nalika Yosafat rawuh, Akhab ngandika, "Menapa panjenengan kersa

sesarengan kaliyan kula ngrebat kitha Ramot?" Wangsulané Yosafat, "Menawi kita sesarengan kula purun; tentara lan prejurit kapalan kula badhé kula tumutaken.

⁵ Nanging prayoginipun kita nyuwun pirsá rumiyin dhateng Gusti Allah."

⁶ Raja Akhab banjur nglumpukaké nabi 400 sarta ndangu para nabi mau, "Kula angsal nyerang Ramot menapa mboten?" Wangsulané para nabi, "Inggih angsal. Gusti Allah badhé paring kaunggulan dhateng panjenengan."

⁷ Nanging Yosafat ngandika menèh, "Menapa wonten nabi sanèsipun ingkang saged dados lantaran kita nyuwun pirsá dhateng Pangéran?"

⁸ Wangsulané Raja Akhab, "Wonten setunggal, Nabi Mikha bin Yimla. Nanging kula mboten cocog kaliyan piyambakipun, awit mboten naté meca saé kanggé kula; selaminipun namung ingkang awon kémawon." Ngandikané Yosafat, "Ah, sampun ngandika mekaten."

⁹ Raja Akhab nimbali punggawa kedhaton diutus énggal-énggal methuk Nabi Mikha.

¹⁰ Nalika semono Akhab lan Yosafat padha ngagem ageman keprabon sarta lenggah ing kursi keprabon ana ing alun-alun, cedhak gapurané kutha Samaria. Nabi-nabi kabèh padha ngadhep prelu nglapuraké ramalané.

¹¹ Ana nabi, sing jeneng Zedekia bin Kenaanah, gawé sungu-sungunan saka wesi, lan matur marang Akhab, "Mekaten pangandikanipun Allah, 'Srana sungu mengkéné iki enggonmu bakal merangi lan numpes wong Siria.'"

¹² Nabi-nabi liyané padha ngrujuki, aturé, "Menawi Sang Prabu nyerang Ramot, panjenengan badhé unggul, awit Allah badhé paring kaunggulan."

¹³ Déné para punggawa sing methuk Nabi Mikha kandha karo Nabi Mikha mengkéné, "Nabi-nabi sanèsipun sedaya sampun ngramalaken bilih Sang Prabu badhé unggul, pramila prayogi menawi bapak inggih ngramalaken ingkang saé."

¹⁴ Nanging Nabi Mikha mangsuli, "Demi Allah ingkang gesang, kula janji, bilih menapa ingkang dipun ngandikakaken déning Allah, menika kémawon ingkang badhé kula aturaken!"

¹⁵ Sawisé Nabi Mikha tekan ngarsané Raja Akhab banjur didangu, "Mikha, Raja Yosafat lan kula angsal nyerang kitha Ramot menapa mboten?" Wangsulané, "Mangga, kula aturi nyerang kémawon! Pangéran badhé paring kaunggulan dhateng panjenengan."

¹⁶ Wangsulané Raja Akhab, "Menawi ngandika dhateng kula atas asmanipun Pangéran, kula aturi blaka. Panjenengan rak sampun wongsal-wangsul kula émutaken."

¹⁷ Aturé Nabi Mikha, "Kula sumerep tentara Israèl sami pating slebar ing redi-redi, kados ménda tanpa pangèn. Pramila Allah ngandika, 'Wong-wong iki karebèn padha mulih kanthi slamet, sebab padha ora duwé pemimpin.'"

¹⁸ Raja Akhab banjur ngandika marang Yosafat, "Rak leres ta atur kula dhateng panjenengan wau? Tiyang menika mboten naté ngramalaken ingkang saé kanggé kula. Selaminipun namung ingkang awon kémawon."

¹⁹ Aturé Nabi Mikha menèh, "Samenika kula aturi midhangetaken dhawhipun Allah. Kula ningali Allah lenggah ing dhamparing swarga, lan para

malaékatipun sedaya jumeneng ing sacelakipun.

²⁰ Allah ndangu, 'Sapa sing bisa mbujuk Raja Akhab supaya mangkat perang lan dipatèni ana ing Ramot?' Ing antawisipun para malaékat wonten ingkang matur mekaten lan mekaten.

²¹ Wusana wonten roh majeng, nyelaki Gusti Allah kaliyan matur, 'Piyambakipun badhé kula apusi.'

²² Pandangunipun Gusti Allah, 'Carané kepriyé?' Atur wangsulanipun roh wau, 'Kula badhé késah mrika, lajeng badhé mbujuk para nabinipun Akhab, supados sedaya sami goroh.' Pangandikanipun Gusti Allah, 'Ya, becik, wis lakonana. Merga enggonmu mbujuk bakal olèh gawé.'"

²³ Wusana Nabi Mikha banjur matur, "Lah menika ingkang sampun kelampahan! Allah sampun damel para nabi panjenengan sami nggorohi panjenengan, margi Allah sampun netepaken, bilih panjenengan badhé ngalami cilaka."

²⁴ Nabi Zedekia banjur maju nyedhaki Nabi Mikha; Mikha dikampleng sirahé

karo muni, "Dhèk kapan Rohé Allah metu saka aku lan ngrasuki kowé?"

²⁵ Wangsulané Nabi Mikha, "Mbésuk kowé bakal weruh, samasa kowé mlebu-metu ing kamar-kamar golèk pandhelikan."

²⁶ Dhawuhé Akhab, "Wong kuwi cekelen. Sowanna Amon, wali kota lan marang Yoas.

²⁷ Karebèn ditahan ing pakunjaran, lan konen mènèhi mangan sethithik waé, nganti satekaku."

²⁸ Aturé Nabi Mikha, "Menawi panjenengan kondur kalayan wilujeng, ateges Gusti Allah mboten ngandika lantaran kula!" Banjur nyambeti, "Hé wong sabangsa kabèh, padha rungokna."

²⁹ Sawisé mengkono Akhab, raja Israèl lan Yosafat, raja Yéhuda padha nglurug perang nyerang kutha Ramot ing Giléad.

³⁰ Akhab ngandika marang Yosafat, "Kula badhé nylamur lan tumut perang, nanging panjenengan prayogi ngagem ageman keprabon." Dadi raja Israèl mau nylamur, banjur mèlu perang.

³¹ Nalika semono para panglima perang Siria, sing cacahé telung puluh loro wis diabani déning rajané supaya aja

nyerang wong liya, mung nyeranga raja Israèl waé.

³² Mulané bareng weruh Raja Yosafat, kabèh padha ngira yèn kuwi raja Israèl, banjur padha ngesuk maju nyerang Raja Yosafat. Bareng Yosafat nguwuh,

³³ lagi padha ngerti yèn dudu raja Israèl, banjur padha mundur.

³⁴ Nanging tanpa dijarag ana prejurit Siria narik gendhéwané nglepasaké panah srampangan, jebul ngenani Raja Akhab. Panahé tumancep ing antarané sabuk karo agemané keré,^s natoni Sang Prabu. Raja Akhab ngandika marang kusiré kréta perang sing dititahi, "Aku ketaton, mbalika. Aku gawanen metu saka barisan!"

³⁵ Ing dina kuwi perangé saya ramé lan Raja Akhab disangga supaya jumeneng jejeg ana ing kréta, ngadhepaké tentara Siria. Nanging rahé mili terus saka tatuné, mblabar ana ing jrambahé kréta. Soré kuwi Sang Prabu séda.

³⁶ Bareng ngarepaké surup tentara Israèl diabani supaya padha bali

^skeré: rangkepan nglebet saking tosan (rasukan/sandhangan perang).

menyang kutha lan daérahé dhéwé-dhéwé,

³⁷ merga Sang Prabu séda. Satekané tentara Israèl mau ing Samaria, Sang Prabu nuli disarèkaké.

³⁸ Nalika krétané dikumbah ana ing blumbang ing Samaria, para wantia tuna susila lagi padha adus. Banjur ana asu padha ndilati getihé Akhab sing ana ing jrambahé kréta, cocog karo sing dingandikakaké déning Allah.

³⁹ Riwayaté Raja Akhab liyané, bab kedhatoné gadhing lan kutha-kutha kabèh sing dibangun, wis ditulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

⁴⁰ Sawisé Akhab séda, Ahazia putrané nggentèni jumeneng raja.

⁴¹ Nalika Akhab enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak taun ping paté, Yosafat, putrané Raja Asa, jumeneng raja ing Yéhuda.

⁴² Nalika semono yuswané Yosafat telung puluh lima taun lan dedalem ing Yérusalèm. Enggoné jumeneng raja lawasé selawé taun. Asmané ibuné Azuba, putrané Silhi.

⁴³ Yosafat lelampahané becik ana ing ngarsané Allah, kaya Asa, ramané

sing jumeneng raja sadurungé Yosafat.(22-44) Mung waé papan-papan panyembahan brahala ora digempur, mulané rakyat isih waé saos kurban lan ngobong menyan ana ing papan-papan mau.

⁴⁴ (22-45) Yosafat srawungé karo raja ing Israèl becik.

⁴⁵ (22-46) Riwayaté Yosafat liyané, bab kekendelané lan peprangan-peprangan sing ditindakaké, kabèh wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja ing Yéhuda.

⁴⁶ (22-47) Panjenengané nglungakaké sakèhé wanita lan priya tuna susila sing ngladèni ana ing mesbèh-mesbèhé brahala, sing isih padha kari wiwit jamané Raja Asa, ramané.

⁴⁷ (22-48) Nalika semono tanah Édom ora duwé raja, mulané daérah mau dipréntah déning bupati, sing diangkat déning Raja Yosafat.

⁴⁸ (22-49) Kanggo njupuk emas saka Ofir, Raja Yosafat yasa kapal gedhé-gedhé. Nanging kapal-kapal mau ora sida lelayaran, sebab rusak ana ing Ézion-Gèbèr.

⁴⁹ (22-50) Raja Ahazia saka Israèl ngajak supaya wong-wongé lelayaran

bebarengan karo wong-wongé Raja Yosafat, nanging Yosafat ora kersa.

⁵⁰ (22-51) Yosafat séda lan disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Yoram, putrané nggentèni jumeneng raja.

⁵¹ (22-52) Nalika Yosafat enggoné jumeneng raja nyandhak kaping pitung tauné, Ahazia, putrané Akhab, jumeneng raja ing Israèl; lawasé rong taun.

⁵² (22-53) Raja Ahazia nglampahi dosa ing ngarsané Allah merga niru tuladha sing ala saka Akhab, ramané, lan saka Izébèl, ibuné, sarta saka Raja Yérobéam, sing njalari wong Israèl padha gawé dosa.

⁵³ (22-54) Raja Ahazia mau nyembah marang Baal. Lan kaya ramané, sing jumeneng raja sadurungé, Ahazia gawé dukané Pangéran, Allah sing disembah wong Israèl.

2 Raja-Raja

1 ¹ Sawisé Akhab, raja Israèl séda, tanah Moab mbrontak nglawan Israèl.

² Ing sawijining dina Ahazia, raja Israèl ing Samaria, dhawah saka jendhélaning lotèngé, nganti gerah banget. Panjenengané banjur utusan wong takon marang Baalzebub, déwané wong Ékron ing Filistin, apa gerahé mau bisa mari apa ora.

³ Nanging Malaékaté Pangéran ngutus Élia, nabi saka Tisbè, nemoni para utusané Raja Ahazia mau, didhawuhi kandha mengkéné, "Apa ing Israèl ora ana Allah, kokkowé nganti keraya-roya arep takon marang Baalzebub, déwané wong Ékron?"

⁴ Matura karo Sang Prabu, yèn Gusti Allah ngandika mengkéné, "Kowé ora bakal mari, malah bakal mati!" Nabi Élia nindakaké dhawuhé Pangéran.

⁵ Para utusan banjur padha mulih sowan ing ngarsané Sang Prabu. Sang Prabu ndangu, "Yagéné kowé kokpadha bali?"

⁶ Atur wangsulané para utusan, "Wonten tiyang jaler dhateng manggihi kula; tiyang wau akèn kula kapurih sami wangsul kémawon, sarta matur dhateng Sang Prabu, bilih Gusti Allah dhawuh dhateng Sang Prabu mekaten, 'Apa ing Israèl ora ana Allah, kokkowé nganti keraya-raysa kongkonan wong takon marang Baalzebub, déwané wong Ékron? Kowé ora bakal mari, malah bakal mati!'"

⁷ Pendanguné Sang Prabu, "Wongé rupané kaya apa?"

⁸ Aturé kang didangu, "Tiyangipun nganggé jubah, mawi sabuk lulang." Pangandikané Sang Prabu, "Oh, kuwi Élia!"

⁹ Sang Prabu banjur utusan perwira karo prejurit sèket didhawuhi nyekel Nabi Élia. Perwira mau nuli mangkat marani; Nabi Élia lagi lenggah ing pucaking punthuk. Pangucapé perwira mau, "Hèh abdiné Allah, kowé didhawuhi Sang Prabu supaya mudhun."

¹⁰ Wangsulané Nabi Élia, "Yèn aku iki abdiné Allah, anaa bledhèg saka langit nyamber kowé lan prejurit-prejuritmu!" Sanalika iku uga ana bledhèg nyamber perwira mau lan prejurité kabèh.

¹¹ Sang Prabu banjur ngutus perwira karo prejurit sèket menèh. Iya banjur padha mangkat lan kandha karo Nabi Élia, "Hèh abdiné Allah, kowé didhawuhi Sang Prabu mudhun, saiki iki!"

¹² Wangsulané Nabi Élia, "Yèn aku iki abdiné Allah, anaa bledhèg saka langit nyamber kowé lan prejurit-prejuritmu kabèh." Sanalika iku uga ana bledhèg saka langit nyamber perwira mau lan para prejurité kabèh.

¹³ Sepisan menèh Sang Prabu ngutus perwira karo prejurit sèket. Perwira munggah ing punthuk lan satekané ing pucak banjur sujud ing ngarsané Nabi Élia, aturé, "Nyuwun ngapunten bapak, abdinipun Allah! Kula lan prejurit-prejurit kula mugi panjenengan welasi; sampun ngantos panjenengan pejahi!"

¹⁴ Perwira kalih lan prejuritipun sedaya sampun sami pejah kasamber bledhèg. Nanging kula nyuwun sih-kawelasan panjenengan!"

¹⁵ Ing wektu kuwi Malaékaté Pangéran ngandika marang Nabi Élia, "Aja wedi! Mudhuna, mèlua wong kuwi." Mulané Nabi Élia iya banjur mudhun, mèlu perwira mau sowan Sang Prabu.

¹⁶ Aturé Nabi Élia marang Sang Prabu, "Pangandikanipun Allah mekaten, 'Sarèhné kowé kongkongan wong takon karo Baalzebub, déwané wong Ékron, kaya-kaya ing Israèl ora ana Allah, sing bisa disuwuni pirsá, mulané kowé bakal ora mari, malah bakal mati!'"

¹⁷ Raja Ahazia banjur séda kaya sing dingandikakaké déning Allah lantaran Nabi Élia. Ahazia ora kagungan putra kakung, mulané Yoram, rayiné nggentèni jumeneng raja. Kedadéané mau nalika Yoram, putrané Yosafat, enggoné jumeneng ing Yéhuda nyandhak taun kapindho.

¹⁸ Riwayaté Raja Ahazia kuwi wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja ing Israèl.

2¹ Nalika wis tekan wektuné Gusti Allah ngangkat Nabi Élia menyang swarga lantaran angin lésus. Nabi Élia lan Nabi Élisa lagi padha tindak saka Gilgal.

² Sajroné padha tindak mau Nabi Élia ngandika marang Nabi Élisa, "Kowé ngentènana ing kéné; aku didhawuhi Gusti Allah lunga menyang Bètèl." Nanging Nabi Élisa matur, "Demi asmanipun Allah ingkang gesang lan

demi gesang panjenengan, kula mboten badhé nilar panjenengan." Mulané banjur padha nerusaké tindaké menyang Bètèl.

³Ing kono ana nabi sawetara sing padha nemoni Nabi Éliisa lan nyuwun pirsa, "Menapa panjenengan pirsa, bilih ing dinten menika Nabi Éliisa badhé kapundhut déning Allah lan nilar panjenengan?" Wangsulané Nabi Éliisa, "Aku wis ngerti. Nanging prekara kuwi ora susah kita rembug."

⁴Nabi Éliisa nuli ngandika marang Nabi Éliisa, "Karia ing kéné; aku didhawuhi Pangéran lunga menyang Yérikho." Nanging Nabi Éliisa mangsuli, "Demi Allah ingkang gesang lan gesang panjenengan, kula mboten badhé nilar panjenengan." Mulané banjur padha tindak bebarengan menyang Yérikho.

⁵Ana nabi sawetara sing manggon ing kono, padha nemoni Nabi Éliisa lan nyuwun pirsa, "Menapa panjenengan pirsa, bilih ing dinten menika Nabi Éliisa badhé kapundhut déning Pangéran lan nilar panjenengan?" Wangsulané Nabi Éliisa, "Aku wis ngerti. Nanging prekara kuwi ora susah dirembug."

⁶ Nabi Élia banjur ngandika marang Nabi Élisa, "Kowé karia ing kéné, aku didhawuhi déning Pangéran lunga menyang Kali Yardèn." Nanging Nabi Élisa mangsuli, "Demi Allah ingkang gesang lan gesang panjenengan, kula mboten badhé nilar panjenengan." Banjur padha nerusaké tindaké

⁷ menyang Kali Yardèn, didhèrèkaké nabi sèket. Nabi Élia lan Nabi Élisa banjur padha jumeneng ing pinggiré Kali Yardèn lan nabi sèket mau padha ngadeg ora adoh saka kono.

⁸ Nabi Élia mundhut jubahé, banjur digulung lan disabetaké ing banyuné kali. Banyuné kali mau piyak dadi loro, temah Nabi Élia lan Nabi Élisa bisa tindak napak ing dhasaring kali sing asat.

⁹ Sawisé nyabrang Nabi Élia ndangu marang Nabi Élisa, "Sadurungé aku dipundhut déning Allah lan pisah karo kowé, kowé njaluk apa?" Aturé Nabi Élisa, "Kula kaparingana roh panjenengan kalih panduman,^a supados kula saged nggentosi panjenengan."

^akalih panduman: warisan bagéanipun anak mbajeng.

¹⁰ Wangsulané Nabi Élia, "Kuwi prekara sing ora gampang. Éwasemono yèn mengko wektuné aku kapundhut déning Pangéran kowé weruh aku kaangkat, penjalukmu bakal keturutan. Nanging yèn kowé ora weruh enggonku kaangkat, penjalukmu iya ora keturutan."

¹¹ Sajroné padha nerusaké tindak padha ngandikan. Dumadakan ana kréta murub ditarik jaran murub misahaké wong loro mau, lan Nabi Élia kaangkat menyang swarga déning angin lésus.

¹² Nabi Élisa pirsá lelakon mau, lan mbengok, "Élia! Bapak! Bapak! Pahlawanipun Israèl ingkang prakosa! Bapak wis ora ana!" Élia wis ora katon menèh. Saka sedhihé Nabi Élisa nyuwèk jubahé dadi loro;

¹³ jubahé Nabi Élia sing tiba nuli dipundhut, banjur jumeneng menèh ing pinggiré Kali Yordèn.

¹⁴ Jubahé Nabi Élia mau disabetaké ing banyuné kali karo ngandika, "Ana ing ngendi Pangéran, Allahé Élia?" Banyuné nuli piyak lan Nabi Élisa nyabrang metu ing dhasaring kali sing asat.

¹⁵ Para nabi sèket saka Yérikho padha weruh lelakon mau, mulané padha

kandha, "Pangwasané Élia wis ngalih menyang Élisa!" Banjur padha sujud ing ngarsané Nabi Élisa,

¹⁶ aturé, "Kula tiyang sèket menika rosa-rosa. Pramila kula sami badhé madosi Élia, bapak panjenengan. Saged ugi Élia kaasta déning Rohipun Pangéran dhateng redi utawi dhateng jurang sarta kasèlèhaken ing ngrika." Wangsulané Nabi Élisa, "Ora susah!"

¹⁷ Nanging sarèhné padha ndhesek, Nabi Élisa iya banjur nglilani. Wong sèket mau banjur padha budhal nggolèki Nabi Élia nganti telung dina, nanging ora ketemu.

¹⁸ Sawisé mengkono banjur padha bali sowan marang Nabi Élisa, sing isih ngentèni ana ing Yérikho. Pangandikané Nabi Élisa, "Aku rak wis kandha: 'Ora susah digolèki.'"

¹⁹ Ana wong sawetara saka Yérikho sowan ing ngarsané Nabi Élisa lan matur mengkéné, "Bapak pirsá piyambak, bilih kitha menika saé, nanging toyanipun awon, mila asring wonten bayi kluron."^b

²⁰ Pangandikané Nabi Élisa, "Aku jupukna mangkok anyar, isènana uyah."

^bkluron: lair dèrèng wancinipun.

Banjur padha ngaturaké apa sing dipundhut mau.

²¹ Nabi Élisa banjur tindak menyang sendhang sing banyuné ala mau lan nyawuraké uyahé ing sendhang kono, karo ngandika, "Pangandikané Pangéran mengkéné, 'Banyu iki Dakgawé tawa, supaya ora njalari mati utawa kluroné bayi!'"

²² Sebanjuré banyu mau dadi becik, kaya ngandikané Nabi Élisa.

²³ Sawisé mengkono Nabi Élisa miyos saka Yérikho tindak menyang Bètèl. Ing dalan kono ana bocah sawetara bengok-bengok moyoki: "Hé gundhul, munggaha, munggaha."

²⁴ Nabi Élisa nolèh lan mirsani bocah-bocah mau karo diipat-ipati ing asmané Allah. Sanalika iku uga ana bruwang wadon loro metu saka grumbulan lan nyempal-nyempal bocah-bocah mau; cacahé ana patang puluh loro.

²⁵ Nabi Élisa banjur nerusaké tindaké menyang Gunung Karmèl, lan saka kana kondur menyang Samaria.

3¹ Nalika Yosafat enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak wolulas taun, Yoram, putrané Akhab, wiwit

jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria. Lawasé jumeneng raja rolas taun.

²Yoram ora mbangun-turut marang Allah, senajan ora nganti kaya dosané wong tuwané, yakuwi Akhab lan Izébèl. Reca-reca sing digawé déning ramané kanggo nyembah Baal dirusak.

³Nanging ora béda karo Raja Yérobéam bin Nébat, Yoram uga tansah njalari Israèl gawé dosa.

⁴Mésa raja Moab, sugih raja-kaya. Saben taun Mésa mbayar pajeg marang raja Israèl rupa wedhus gèmbèl lanang 100.000 lan wuluné wedhus gèmbèl lanang 100.000.

⁵Nanging sasédané Raja Akhab, Mésa mbrontak marang raja Israèl.

⁶Mulané Raja Yoram miyos saka Samaria lan mriksa angkatan perangé.

⁷Yoram utusan marang Raja Yosafat ing Yéhuda, didhawuhi matur mengkéné, "Raja Moab mbrontak dhateng kula. Panjenengan kersaa mbiyantu kula merangi raja Moab." Wangsulané Raja Yosafat, "Inggih, kula purun. Kula badhé dhateng mbekta bala kula sarta prejurit jaranan.

⁸ Kita badhé nyerang saking pundi?" Wangsulané Raja Yoram, "Medal ara-ara samun Édom."

⁹ Raja Yoram banjur budhal, bebarengan karo raja Yéhuda lan raja Édom. Sawisé ana ing dalan pitung dina padha kentèkan banyu, mula bala jaranan lan kéwan-kéwan sing nggawa momotan padha kasatan.^c

¹⁰ Pangandikané Raja Yoram, "Wah, cilaka kita. Allah badhé ngulungaken kita tetiga ing tanganipun raja Moab!"

¹¹ Raja Yosafat ndangu, "Menapa ing ngriki wonten nabinipun Allah, ingkang saged nglantaraken kita nyuwun pitedahipun Pangéran?" Ana perwirané Raja Yoram munjuk, "Élisa bin Safat wonten ing ngriki. Piyambakipun rumiyin dados pembantunipun Nabi Élia."

¹² Pangandikané Raja Yosafat, "Leres, Gusti Allah ngandika lantaran piyambakipun." Raja telu mau banjur padha nemoni Nabi Élisa.

¹³ Nanging Nabi Élisa matur, "Kula mboten badhé mitulungi panjenengan." Wangsulané Raja Yoram, "Mboten, mergi ingkang badhé ngulungaken kula tetiga

^ckasatan: haus (bhs. Ind.).

ing tanganipun raja Moab menika Gusti Allah."

¹⁴ Aturé Nabi Élisa, "Demi asmaning Allah ingkang gesang, ingkang kula bektèni, menawi mboten krana Raja Yosafat, ingkang kula hurmati, kula mesthi mboten preduli^d dhateng panjenengan.

¹⁵ Samenika kula aturi ndhatengaken tukang clempung mriki." Bareng tukang clempung ngunèkaké clempungé, Nabi Élisa katedhakan déning Rohé Allah,

¹⁶ banjur ngandika mengkéné, "Gusti Allah dhawuh: `Gawéa kalèn sing akèh ana ing ledhokan kéné.

¹⁷ Senajan ora ana udan ora ana angin, nanging ledhokan kéné bakal kebak banyu, nuli kowé, balamu lan kéwan-kéwan bakal bisa ngombé nganti wareg."

¹⁸ Nabi Élisa matur menèh, "Menika sedaya prekawis sepélé kagem Gusti Allah. Gusti Allah malah badhé ngulungaken ugi tiyang-tiyang Moab dhateng panjenengan.

¹⁹ Sedaya kithanipun ingkang éndah sarta kaubengan ing bètèng bandhé

^dpreduli: memperhatikan (bhs. Ind.).

panjenengan gempur. Sakathahing wit-witanipun badhé panjenengan tegor, sedaya etuk badhé panjenengan pepeti lan sedaya pasitènipun ingkang loh badhé panjenengan risak srana kasebaran séla."

²⁰ Ésuké, ing wektuné saos kurban ésuk, ana banyu mili saka peneré^e tanah Édom ngebaki kalèn-kalèn mau.

²¹ Bareng wong-wong Moab krungu yèn raja telu mau padha nglurugi perang, wong kabèh gedhé cilik, tuwa enom sing bisa migunakaké gegaman, dikerigaké lan dipapanaké ing tapel wates.

²² Ésuké, bareng wong Moab tangi turu, srengéngéné nyoroti banyu ing kalèn-kalèn nganti katoné abang kaya getih.

²³ Kandhané wong-wong mau, "Kaé mesthi getih! Tentarané raja telu, mungsuh kita, kuwi mesthi padha bentrok dhéwé lan patèn-patènan! Ayo padha ngrampog kémah-kémahé!"

²⁴ Nanging bareng wong Moab teka ing papan kono banjur diserang bala Israèl. Bala Moab mundur, nanging terus dioyak lan sing kecekel dipatèni;

^epeneré: jurusan (bhs. Ind.).

²⁵ kutha-kuthané digempur. Saben sawah lan pategalan sing diliwati wong Israèl diuncali watu, nganti sawah lan pategalan mau kebak watu kabèh. Wong Israèl iya mepeti sakèhé etuk lan negori sakèhé wit sing metokaké woh-wohan. Mulané mung kari kutha Kir-Harèsèt, kutha krajané Moab, sing isih ngadeg. Kutha mau banjur dikeprung lan dikrutugi watu déning bala sing nggawa bandhil.

²⁶ Bareng ngrumangsani yèn ora kecongga^f nglawan perang, raja Moab banjur maju karo prejurit pilihan pitung atus, sing ahli perang nganggo pedhang, arep mbobol nerjang barisané tentara Édom, nanging ora bisa.

²⁷ Mulané raja Moab mau banjur njupuk putrané mbarep, putra mahkota, digawé kurban ing dhuwur bètènging kutha, kanggo déwané wong Moab. Bala Israèl gila banget weruh kaanan mau, mula padha mundur saka kono, mulih menyang tanahé dhéwé.

4 ¹ Ing sawijining dina ana randhané nabi sowan marang Nabi Élisa, aturé: "Bapak, sémah kula sampun pejah! Bapak pirsá, bilih piyambakipun

^fora kecongga: tidak mampu (bhs. Ind.).

menika tiyang mursid, nanging gadhah sambutan dhateng tiyang. Samenika tiyangipun dhateng, badhé mendhet anak kula kalih-kalihipun kadadosaken réncang tumbasan, kanggé nglunasi sambutanipun sémah kula."

² Pangandikané Nabi Élisa, "Enggonku nulungi kowé carané kepriyé? Ana ing omahmu kowé duwé apa?" Aturé wong wadon mau, "Mboten gadhah menapa-menapa, kejawi lisah zaitun sebotol alit."

³ Pangandikané Nabi Élisa, "Nyiliha saka tangga-tanggamu botol kothong sing akèh banget.

⁴ Kowé lan anak-anakmu banjur mlebu ing omah, lawangé kancingen. Lenga ing botolmu mau banjur esoken ing botol-botol kothong; sing wis kebak dhèwèkna."

⁵ Wong wadon mau banjur mulih. Satekané ngomah anak-anaké dikon mlebu lan lawangé dikancing. Botol cilik sing isi lenga zaitun mau banjur dijupuk, lengané diiling ing botol-botol kothong sing dicepakaké déning anak-anaké.

⁶ Sawisé botol-botol mau kebak kabèh, wong wadon mau njaluk botol menèh.

Nanging anaké mangsuli, "Sampun telas." Lengané ing botol cilik mau iya banjur mampet.

⁷ Randha mau nemoni Nabi Élisa menèh. Pangandikané Nabi Élisa, "Lenga kuwi dolen kanggo nyaur utang-utangmu kabèh; déné turahané cukup kokenggo urip karo anak-anakmu."

⁸ Ing kutha Sunèm ana wong wadon sugih. Ing sawijining dina nalika Nabi Élisa tindak mrana, diaturi dhahar ing omahé wong wadon sugih mau. Sebanjuré, saben tindak menyang Sunèm, Nabi Élisa mesthi pinarak lan dhahar ing omahé wong wadon mau.

⁹ Wong wadon kuwi kandha karo sing lanang, "Kula yakin, yèn tiyang sing damelé mampir mriki nika abdiné Allah.⁹

¹⁰ Saéné gawé kamar cilik ing payon, di sukani dipan, méja, kursi lan lampu; kajengé piyambaké samasa mampir mriki saged sipeng."

¹¹ Ing sawijining dina Nabi Élisa rawuh ing Sunèm. Sawisé minggah ing kamaré arep ngaso,

¹² banjur utusan Géhazi, abdiné, didhawuhi nimbali wong wadon, sing

⁹abdiné Allah: tegesipun 'Nabi'.

duwé omah. Sawisé wong wadon mau teka,

¹³Nabi Élisa ndhawuhi Géhazi nakoni wong mau, "Takonana kepriyé carané enggonku males marang kabecikan lan kangèlané wong mau. Apa ana prekara-prekara sing prelu diaturaké ing ngarsané Sang Prabu utawa panglima angkatan perang." Atur wangsulané wong wadon mau, "Kula manggèn ing satengahing sedhèrèk-sedhèrèk kula piyambak lan mboten kekirangan menapa-menapa."

¹⁴Nabi Élisa banjur takon marang Géhazi, "Yèn mengkono kepriyé bisaku males kabecikané?" Atur wangsulané Géhazi, "Tiyang èstri menika mboten gadhah anak Pak, mangka sémahipun sampun sepuh."

¹⁵Pangandikané Nabi Élisa, "Wong wadon kuwi konen mréné." Sawisé wongé teka lan ngadeg ing ngarep lawang,

¹⁶Nabi Élisa ngandika mengkéné, "Taun ngarep, mangsa kaya iki, kowé wis bakal nggéndhong bayi lanang." Aturé wong wadon mau, "Pak, sampun gegujengan. Bapak rak abdinipun Allah!"

¹⁷ Nanging apa sing dingandikakaké Nabi Élisa mau nyata. Taun candhaké, kira-kira padha karo wektuné nalika Nabi Élisa rawuh mrono, wong wadon mau duwé anak lanang.

¹⁸ Bareng wis rada gedhé, nalika pinuju mangsa panèn, bocah mau ing sawijining dina nusul bapakné, sing lagi nunggoni wong-wong sing ngenèni gandumé.

¹⁹ Dumadakan bocah mau celuk-celuk sambat marang bapakné, "Pak, sirah kula sakit!" Pangucapé bapakné marang réwangé, "Bocah kuwi gawanen mulih menyang enggoné ibuné."

²⁰ Bocah mau nuli digawa mulih, nanging soréné banjur mati.

²¹ Bocahé nuli dibopong ibuné menyang kamaré Nabi Élisa, ing lotèng lan diturokaké ing dipan. Lawangé kamar ditutup menèh,

²² banjur kongkonan wong ngabari sing lanang, "Mbok kula sampéyan kintuni réncang jaler setunggal kaliyan kuldi setunggal. Kula badhé énggal-énggal sowan dhateng Nabi Élisa, lajeng badhé énggal wangsul."

²³ Sing lanang takon, "Yagéne kesusu lunga. Iki rak dudu dina Sabbath lan dudu

dina Riaya Sasi Anyar.^h Wangsulané sing wadon, "Mboten dados menapa."

²⁴ Sawisé lapaké kuldi dipasang, wong wadon mau kandha karo réwangé: "Kuldiné pecuten supaya mlayu sakatogé. Aja mandheg-mandheg yèn durung dakkon."

²⁵ Wong wadon mau banjur nyéngklak kuldiné lunga menyang Gunung Karmèl, dalemé Nabi Élisa. Saka kadohan Nabi Élisa wis pirsá wong wadon mau teka. Pangandikané marang Géhazi, "Delengen, kaé wong wadon Sunèm mréné!

²⁶ Énggal pethuken, takonana kepriyé kabaré bojo lan anaké." "Wong wadon mau kandha karo Géhazi yèn kabèh padha slamet."

²⁷ Nanging bareng tekan ngarsané Nabi Élisa banjur jèngkèng ngrangkul sampéyané. Géhazi arep nyingkiraké wong wadon mau, nanging dipenging karo Élisa, "Nengna waé! Wong kuwi lagi

^hRiaya Sasi Anyar: Dinten libur kados dinten Sabbath (Am 8:5). Dinten kados mekaten limrahipun déning para tiyang èstri dipun ginakaken sowan dhateng salah setunggalipun nabi, kanggé nyuwun pirsá bab pengandikanipun Gusti Allah.

susah banget. Nanging Pangéran kokora ngandika apa-apa karo aku!"

²⁸ Aturé wong wadon mau, "Pak, kula rak mboten nyuwun anak dhateng panjenengan. Lan kula sampun matur supados Bapak mboten paring janji ingkang mboten-mboten dhateng kula."

²⁹ Nabi Élisa banjur ngandika marang Géhazi, "Énggal, jupukna tekenku lan lungaa menyang omahé wong wadon iki. Aja mandheg nyalami wong ana ing dalan. Yèn ana wong awèh salam aja kokwangsul. Satekamu ing omah kana, teken kuwi tèmpeina ing rainé bocahé."

³⁰ Aturé wong wadon mau, "Atas asmanipun Allah ingkang gesang lan demi gesang panjenengan, kula mboten badhé nilar Bapak!" Sawisé mengkono Nabi Élisa banjur budhal karo wong wadon mau menyang Sunèm.

³¹ Géhazi wis mangkat dhisik, lan nyèlèhaké tekené Élisa ing awaké bocah mau, nanging ora ana tandha-tandha yèn bocahé urip menèh. Mulané Géhazi banjur matur marang Nabi Élisa, "Larénipun dèrèng tangi."

³² Satekané omah kono Nabi Élisa mlebu dhèwèkan ing kamaré lan weruh jisimé bocah mau sumèlèh ing peturon.

³³ Sawisé lawangé ditutup Élisa banjur ndedonga marang Pangéran.

³⁴ Bocahé dirungkebi; tutuk, peningal lan astané ditèmpèlaké ing cangkem, mripat lan tangané bocahé. Sajroné Élisa isih mengkureb mau, badané bocahé dadi anget.

³⁵ Élisa banjur jumeneng lan tindak-tindak ing kamar kono, nuli ngrungkebi bocahé menèh. Bocah mau banjur wahing ping pitu lan melèk.

³⁶ Nabi Élisa banjur nimbali ibuné bocah. Bareng wong wadon mau mlebu, Nabi Élisa masrahaké bocahé marang ibuné, pangandikané, "Iki anakmu."

³⁷ Ibu mau banjur jèngkèng ing ngarsané Nabi Élisa, anaké dibopong, digawa metu.

³⁸ Nalika Nabi Élisa kondur menèh ing Gilgal, satanah Israèl kabèh lagi ketrejang paceklik gedhé. Satengahé memulang para nabi, Élisa utusan abdiné njupuk kwali gedhé lan masak kanggo wong kabèh sing ana ing kono.

³⁹ Ana nabi sawetara sing metu golèk janganan. Wong mau weruh bangsané labu alas, banjur methik wohé akèh banget, digawa mulih. Tanpa ngerti kuwi woh apa, woh mau ditengkel-tengkel, banjur dicemplungaké ing kwali.

⁴⁰ Bareng wis mateng banjur diladèkaké marang wong kabèh. Nanging bareng dicicipi, para nabi mau padha alok, aturé marang Nabi Élisa, "Pak, jangananipun wonten racunipun." Wong-wong mau padha ora gelem nerusaké enggoné mangan.

⁴¹ Nabi Élisa banjur utusan njupuk glepung sethithik, nuli dicemplungaké ing kwaliné. Sawisé mengkono janganané dikon ngladèkaké menèh. Lan ketitik janganan mau wis ora mbebayani.

⁴² Nalika semono ana wong lanang teka saka Baalsalisa, nggawa roti jewawut rong puluh iji kanggo Nabi Élisa. Yakuwi asilé panèn kawitan ing taun kuwi, semono uga gandumé kawitan. Nabi Élisa ndhawuhi abdiné ngedum roti-roti mau marang para nabi sing ana ing kono,

⁴³ nanging abdiné matur, "Rotinipun rak mboten cekap kanggé tiyang satus?"

Wangsulané Nabi Élisa, "Dumen waé, supaya padha dipangan, merga Gusti Allah wis ngandika yèn kabèh bakal padha mangan nganti wareg, malah bakal turah."

⁴⁴ Rotiné banjur diedum. Kabèh nuli padha mangan, lan sawisé kabèh mangan, isih turah, cocog karo pangandikané Allah.

5 ¹ Naaman, sénapatiné tentara Siria, dikasihi banget déning Sang Prabu, merga Gusti Allah paring kemenangan marang tentara Siria lantaran Naaman mau. Nanging Naaman kuwi gerah kusta.

² Ing sawijining dina tentara Siria nyerbu Israèl, banjur nyekel bocah wadon Israèl didadèkaké tawanan. Bocah mau dadi réwangé garwané Naaman.

³ Bocah wadon mau matur karo bendarané, "Ndara, menawi pak Naaman kersa sowan dhateng nabi ingkang dedalem ing Samaria, nabi menika mesthi saged nyarasaken gerahipun."

⁴ Bareng krungu mengkono mau, Naaman banjur sowan Sang Prabu sarta

ngaturaké apa sing dikandhakaké déning bocah wadon Israèl mau.

⁵ Pangandikané Sang Prabu, "Ya wis, sowana raja Israèl, dakgawani layang." Naaman banjur budhal nggawa dhuwit slaka telung puluh èwu, dhuwit emas nem èwu lan sepuluh setèl sandhangan sing apik banget.

⁶ Layang sing digawa mau surasané mengkéné: "Srana serat menika kula nyowanaken ing ngarsa panjenengan perwira Naaman, kanthi panyuwun kersaa panjenengan nyarasaken sesakitipun."

⁷ Nalika maos layang mau raja Israèl banjur nyuwèk agemané karo ngandika, "Cilaka temen, yagéné raja Siria ndhawuhi aku marasaké wong iki? Aku rak dudu Allah kang kwasa gawé urip lan patiné wong? Raja Siria iki mesthi mung arep golèk dhadhakanⁱ padu."

⁸ Bareng Nabi Élisa mireng prekara mau, banjur utusan matur marang Sang Prabu, "Kénging menapa panjenengan alit ing penggalih? Tiyangipun kadhawuhana dhateng panggènan kula, supados ngertos, bilih ing Israèl wonten nabi!"

ⁱdhadhakan: jalaran, alasan (bhs. Ind.).

⁹ Naaman banjur budhal karo jaran lan krétané. Satekané ing dalemé Nabi Élisa, Naaman ngadeg ing ngarep lawang.

¹⁰ Nabi Élisa banjur ngutus abdiné matur marang Naaman, "Kula aturi siram ing Lèpèn Yardèn lan slulup kaping pitu, mangké panjenengan badhé saras babar-pisan."

¹¹ Mireng pangandikané nabi mau Naaman kelara-lara. Pangandikané: "Dakkira nabi kuwi bakal metu nemoni aku, banjur sembahyang marang Pangéran Allahé, sarta numpangaké tangané ing awakku sing lara, lan ngilangaké larané.

¹² Apa Kali Albana lan Kali Parpar ing Damsyik ora luwih becik ketimbang karo kali endi waé ing Israèl! Aku rak bisa adus ing kana lan dadi waras!"

¹³ Nanging para abdiné Naaman banjur padha matur, "Pak, saupami panjenengan dipun dhawuhi nglampahi prekawis ingkang langkung angèl, menapa mboten badhé panjenengan lampahi? Mangka samenika panjenengan namung kadhawuhan siram, lajeng badhé saras babar-pisan!"

¹⁴ Mulané Naaman banjur menyang Kali Yardèn, siram ing kono lan slulup rambah kaping pitu, kaya dhawuhé Nabi Élisa. Naaman dadi waras temenan. Sarirané seger kaya wong nom.

¹⁵ Naaman karo pengiringé banjur tindak menyang dalemé Nabi Élisa, aturé, "Samenika kula mangertos, bilih ing saalam-donya menika namung wonten Allah setunggal, inggih menika Allah ingkang dipun sembah tiyang Israèl. Pramila Bapak kersaa nampi pisungsung kula menika."

¹⁶ Wangsulané Nabi Élisa, "Atas asmané Allah ingkang gesang, ingkang kula ladosi, kula mboten badhé nampèni pisungsung menapa kémawon." Senajan Naaman meksa-meksa, éwasemono Nabi Élisa tetep ora kersa nampèni pisungsungé.

¹⁷ Naaman banjur matur, "Sarèhné Bapak mboten kersa nampi pisungsung kula, keparenga kula nyuwun siti samomotanipun bilha serakit. Mergi wiwit samenika kula namung badhé saos kurban dhateng Allah kémawon lan mboten dhateng brahala.

¹⁸ Mugi Allah kersa ngapunten menawi kula ngamping-ampingi Sang Prabu, samasa panjenenganipun sembahyang ing candhinipun Rimon, déwanipun tiyang Siria."

¹⁹ Pangandikané Nabi Élisa, "Kula aturi kondur kanthi wilujeng." Naaman banjur mulih. Ora let suwé sawisé Naaman mundur saka kono,

²⁰ Géhazi, abdiné Nabi Élisa mikir, "Lho, yagéné wong kuwi ora dikon mbayar? Bendaraku kuduné kersa nampani pisungsungé wong Siria kuwi! Demi Allah kang gesang, aku kudu olèh opah saka wong kuwi!"

²¹ Géhazi banjur nusul Naaman. Bareng Naaman pirsana ana wong nusul, banjur énggal-énggal mudhun saka krétané lan ndangu, "Ana apa?"

²² Wangsulané Géhazi, "Nyuwun ngapunten Pak. Kula dipun utus matur dhateng panjenengan, bilih nembé kémawon wonten nabi kalih dhateng saking paredèn Éfraim. Bapak kula aturi maringi arta slaka tigang èwu lan sandhangan saé kalih setèl kanggé nabi kalih menika."

²³ Wangsulané Naaman, "Iya becik," malah dhawuh supaya Géhazi gelem nggawa dhuwit slaka nem èwu. Naaman madhahi dhuwité ana ing kanthong, lan masrahaké sandhangan sing becik rong setèl. Kabèh mau didhawuhi nggawa abdiné loro, sing ndhisiki lakuné Géhazi.

²⁴ Satekané ing gunung dalemé Nabi Élisa, dhuwit lan sandhangan mau nuli disimpen ing njero omah. Para abdiné Naaman dikon mulih.

²⁵ Bareng mlebu ing omah, Géhazi didangu Nabi Élisa, "Kowé saka endi?" Aturé Géhazi, "Mboten saking pundi-pundi!"

²⁶ Nanging Nabi Élisa ngandika, "Batinku ngetutaké lakumu lan weruh nalika Naaman mudhun saka krétané methukaké kowé. Iki rak dudu mangsané wong nampa dhuwit kanggo tuku kebon zaitun, kebon anggur, wedhus lan sapi!"

²⁷ Sarèhné kowé nampani pawèwèhé Naaman, kowé iya bakal nampani lelarané. Malah anak-turunmu selawas-lawasé bakal nandhang lelara mau!" Bareng metu saka panggonan kono Géhazi kena lara kusta, kulité malih dadi putih.

6¹ Ing sawijining dina nabi-nabi sing padha manggon ing pondhokan matur karo Nabi Élisa, aturé, "Pak, panggènan kula rupek sanget!

²Keparenga kula késah negor kajeng ing sacelakipun Lèpèn Yardèn, lan ngedegaken griya ing ngrika." Wangsulane Nabi Élisa, "Iya, becik."

³Nuli ana sing matur lan nyuwun supaya Nabi Élisa uga tindak mrana. Nabi Élisa iya kersa.

⁴Wong-wong mau banjur padha budhal bebarengan. Bareng wis tekan ing pinggiring Kali Yardèn, banjur padha wiwit negori.

⁵Dumadakan ana nabi sing wadungé kacemplung ing banyu. Nabi mau sambat karo Nabi Élisa, "Adhuh Pak, wadung kula kacemplung, mangka menika enggèn kula nyambut!"

⁶Nabi Élisa ndangu, "Kecemplungé ana ing endi?" Wong mau banjur nuduhaké panggonané. Nabi Élisa banjur ngethok kayu, diuncalaké mrono. Wadungé banjur kemambang.

⁷Pangandikané Nabi Élisa, "Jupuken!" Wongé banjur ngathungaké tangané, wadungé dicandhak.

⁸Ing sawijining wektu tentara Siria nyerang bangsa Israèl. Sawisé rembugan karo perwirané, raja Siria banjur milih papan kanggo ngadhang raja Israèl.

⁹Nanging Nabi Élisa ngaturi pirsamarang raja Israèl supaya aja mrono, merga wong Siria ana ing kono.

¹⁰Raja Israèl iya banjur ndhawuhi wong-wong sing padha manggon ana ing sacedhaké panggonan mau, supaya padha siaga. Kedadéan mengkono mau ora mung pisan pindho.

¹¹Raja Siria jèngkèl banget, mulané banjur nglumpukaké para perwirané lan ndangu: "Ing antaramu mesthi ana sing sekuthon karo Israèl. Sapa wongé? Ayo ngakua!"

¹²Ana perwira sing matur, "Mboten mekaten, Gusti. Nanging Nabi Élisa, nabi ing Israèl, menika ingkang martosaken dhateng raja Israèl, menapa ingkang panjenengan ngandikakaken, senajan enggèn panjenengan ngandikakaken wonten ing kamar saré pisan."

¹³Dhawuhé Sang Prabu, "Golèkana wongé, supaya kena dakcekel." Ana wong sing matur yèn Nabi Élisa ana ing Dotan.

¹⁴ Sang Prabu banjur ngutus pasukan jaranan lan kréta perang akèh menyang Dotan. Tekané ing wayah bengi; kuthané banjur dikepung.

¹⁵ Ésuke', abdiné Nabi Élisa tangi turu, arep metu, weruh tentara jaranan lan kréta perang Siria ngepung kutha. Abdi mau énggal-énggal bali, matur marang Nabi Élisa, "Adhuh ndara, kita cilaka! Lajeng kadospundi kita menika?"

¹⁶ Pangandikané Nabi Élisa, "Aja kuwatir, sing njaga kita luwih akèh ketimbang karo dhèwèké."

¹⁷ Sawisé mengkono Nabi Élisa banjur ndedonga, "Dhuh Pangéran, mugi kersa mbikak mripatipun réncang kawula, supados ningalana!" Gusti Allah miyarsakaké pandongané Nabi Élisa, mula abdi mau weruh yèn gunung sing didalemi Nabi Élisa mau kebak jaran lan kréta murub.

¹⁸ Lan nalika wong-wong Siria nyerang, Nabi Élisa ndedonga, "Dhuh Pangéran, tiyang-tiyang menika kadamela wuta!" Gusti Allah njurungi panyuwuné Nabi Élisa, mulané wong Siria kabèh dadi wuta.

¹⁹ Nabi Éliśa banjur marani wong-wong mau, pangandikané, "Sampéyan kesasar. Sanès menika kitha ingkang sampéyan padosi. Mangga, manut kula kémawon, mangké kula tedahaken tiyang-tiyang ingkang sampéyan padosi." Wong-wong mau banjur dituntun menyang kutha Samaria.

²⁰ Bareng wis mlebu ing kutha Samaria, Nabi Éliśa banjur ndedonga menèh, "Dhuh Gusti, mugi kersa mbikak mripatipun tiyang-tiyang menika malih." Gusti Allah njurungi panyuwuné Nabi Éliśa, mripaté wong-wong mau padha kabukak, mula padha ngerti yèn ana ing kutha Samaria.

²¹ Bareng weruh wong-wong Siria mau, raja Israèl ndangu marang Nabi Éliśa, "Pak, menapa tiyang-tiyang menika prelu kula pejahi?"

²² Wangsulané Nabi Éliśa, "Sampun, prejurité mengsah ingkang kecepeng ing salebeting perang rak inggih mboten panjenengan pejahi, ta? Semanten ugi tiyang-tiyang menika. Kula aturi maringi nedha lan ngombé, lajeng kajengipun sami wangsul dhateng rajanipun."

²³ Raja Israèl banjur nganakaké pésta gedhèn kanggo para prejurit Siria mau, sawisé mengkono banjur diculaké menèh lan padha mbalèni rajané. Wiwit nalika semana ora ana grombolan Siria mlebu ing tanah Israèl menèh.

²⁴ Sawisé mengkono Bènhadad raja Siria nglumpukaké tentarané kabèh nyerang bangsa Israèl. Kutha Samaria dikepung,

²⁵ nganti wong-wong ing kutha kono padha kaliren, merga ora ana sing dipangan. Endhas kuldi regané wolung puluh slaka lan telèk dara rong on regané limang pérak.

²⁶ Ing sawijining dina nalika Sang Prabu lagi tindak-tindak ana ing bètènging kutha, ana wong wadon sambat-sambat, "Dhuh Sang Prabu, nyuwun tulung!"

²⁷ Pendanguné Sang Prabu, "Yèn Gusti Allah ora mitulungi kowé, apa aku bisa? Aku ora duwé gandum lan ora duwé anggur!

²⁸ Ana apa ta?" Aturé wong wadon mau, "Kanca kula menika criyos, menawi dinten menika kula nyukakaken anak kula prelu dipun tedha tiyang kalih,

énjingipun piyambakipun badhé gentos nyukakaken anakipun.

²⁹ Mila anak kula lajeng sami kula masak lan kula tedha sesarengan. Nanging énjingipun, sareng kula gentos badhé mendhet anakipun badhé kula masak, lajeng dipun umpetaken!"

³⁰ Mireng aturé wong mau Sang Prabu banjur nyuwèk agemané merga sedhih banget. Wong-wong sing padha ngadeg ing témbok kono padha weruh yèn Sang Prabu ngagem rangkepan bagor, tandha yèn lagi nandhang prihatin.

³¹ Sang Prabu banjur ngandika, "Cekaké Éliisa kudu mati. Karebèn aku diukum déning Allah, yèn ing dina iki aku ora matèni Éliisa!"

³² Sang Prabu banjur utusan wong ndhisiki tindaké menyang dalemé Nabi Éliisa. Nalika semono Nabi Éliisa lagi lenggahan karo para pemimpin masarakat sing padha mertamu ing dalemé. Sadurungé utusané Sang Prabu teka, Nabi Éliisa ngandika karo para tamuné mau, "Delengen, tukang matèni wong kuwi kongkonan wong matèni aku. Yèn sing dikongkon kuwi mengko teka,

aja olèh mlebu. Ora suwé menèh Sang Prabu dhéwé bakal nusul mréné."

³³ Nabi Éliisa durung rampung enggoné ngandika, Sang Prabu wis jumedhul karo ngandika, "Kasangsaran iki ora liya Allah sing nekakaké! Mulané tanpa guna aku ngarep-arep pitulungané."

7¹ Aturé Nabi Éliisa, "Kula aturi mirengaken pangandikanipun Allah! Mbénjing-énjing wetawis wanci mekaten, tiyang badhé saged tumbas gandum ingkang saé piyambak tigang kilogram utawi jewawut nem kilogram namung regi sepéрак."

² Ajudané Sang Prabu sumela matur, "Mokal, senajan samenika ugi Allah mbikak konten-kontening langit." Pangandikané Nabi Éliisa, "Kowé bakal ndeleng nganggo mripatmu kelakoné prekara sing dakkandhakaké mau, nanging kowé dhéwé bakal ora mèlu mangan."

³ Ing dina kuwi ana wong lara kusta papat padha ana ing sanjabané gapura^j kutha Samaria. Wong-wong mau padha kandha mengkéné, "Yagéné kita padha

^jgapura: pintu gerbang (bhs. Ind.).

thenguk-thenguk ana ing kéné ngentèni mati?

⁴Yèn kita mlebu kutha, kita bakal mati kaliren; lan yèn kita mung lungguh waé ing kéné, kita iya bakal mati. Beciké kita padha lunga menyang kémah-kémahé wong Siria. Cilaka-cilakané kita rak mung dipatèni. Nanging bisa uga kita ora dikapak-kapakaké."

⁵Mulané bareng wiwit surup wong-wong mau mangkat menyang kémah-kémahé wong Siria. Nanging bareng tekan kana, panggonan mau suwung blung.

⁶Merga Gusti Allah wis maringi tandha, kaya-kaya ana tentara jaranan lan kréta perang akèh nekani panggonan kono. Wong-wong Siria ngira yèn swarané tentara mungsuh sing diséwa déning raja Israèl, yakuwi tentarané raja Hèt lan raja Mesir, sing saiki teka nyerang.

⁷Mulané bengi kuwi uga wong-wong Siria padha ngungsi golèk slamet. Kémahé ditinggal prung, semono uga jaran lan kuldiné ditinggal mengkono waé ing panggonan kono.

⁸Bareng tekan papan mau, wong kusta papat mau banjur mlebu ing kémah sing pinggir dhéwé. Ana ing kono padha

mangan lan ngombé, sarta njupuki emas, slaka sarta sandhangan, padha digawa lunga lan didhelikaké. Sawisé mengkono banjur padha bali menèh mlebu ing kémah liyané lan ngrayah menèh.

⁹ Sing siji kandha karo kanca-kancané, "Tumindak kita iki ora bener. Prekara iki mesthiné kita lapuraké! Yèn ngentèni sésuk, kita kesalahan lan mesthi bakal diukum. Mulané ayo saiki kita padha lapur marang perwiraning kraton."

¹⁰ Wong-wong mau banjur padha bali menyang Samaria lan kandha karo pasukan sing jaga gapura, "Kula ndhatengi kémah-kémahipun tiyang Siria, nanging sami suwung. Kapal lan kuldinipun taksih sami kacancang ing panggènanipun piyambak-piyambak; kémah-kémah namung katilar prung."

¹¹ Kabar mau banjur diterusaké déning para pengawal, nganti kepireng déning Sang Prabu.

¹² Nalika semono isih peteng. Sang Prabu miyos saka kamar saré lan ngandika marang para abdiné, "Aku ngerti, kuwi rak mung siasaté wong Siria! Mesthi padha ngerti yèn kita lagi

kekurangan pangan, mulané padha éthok-éthok metu saka kémah-kémahé sarta ndhelik ana ing alas, kanggo mancing supaya kita metu saka kutha, njupuki pangan sing ana ing kémah-kémahé. Sawisé mengkono, wong-wong mau bakal bali nyerang awaké dhéwé, lan ngrebut kutha kita iki."

¹³Ana abdi sing matur, "Gusti, nasib kita ingkang wonten ing salebeting kitha rak sami kémawon kaliyan ingkang sampun sami pejah. Mila prayogi menawi Sang Prabu utusan tiyang sawetawis nyatakaken kawontenan menika. Kajengipun sami numpak kapal gangsal, ingkang taksih wonten menika."

¹⁴Banjur padha milih wong sawetara. Sang Prabu ngutus wong-wong mau nunggang kréta perang, didhawuhi nitipriksa kaanané tentara Siria.

¹⁵Para utusan mau enggoné ndlajahi wilayah kono nganti tekan Kali Yardèn. Sedalan-dalan padha weruh sandhangan lan bekakas-bekakas pating blasah. Barang-barang mau mung dibuwang ngono waé déning wong-wong Siria sajroné mlayu golèk slamet. Utusan-

utusan mau lapur marang Sang Prabu.

¹⁶ Wong-wong ing Samaria banjur padha metu sarta ngrampasi kémah-kémahé wong Siria. Sing dingandikakaké déning abdiné Allah kedadéan temenan, yakuwi yèn regané gandum sing becik dhéwé telung kilogram utawa jewawut nem kilogram mung sepérak.

¹⁷ Dhèk semana ajudan pribadiné Sang Prabu ditugasaké ngawasi gapuraning kutha. Wong mau mati kepidak-pidak déning rakyat. Kuwi cocog karo aturé Nabi Éliisa marang Sang Prabu, nalika panjenengané rawuh ing dalemé Nabi Éliisa.

¹⁸ Nabi Éliisa wis ngandika, yèn ésuké kira-kira ing wektu kuwi, gandum sing becik dhéwé telung kilo utawa jewawut nem kilo bakal diedol ing Samaria mung rega sadhuwit slaka.

¹⁹ Lan nalika semono ajudan pribadiné Sang Prabu muni, "Menika mokal, senjata samenika ugi Gusti Allah mbikak konten-kontening langit." Banjur diwangsuli déning Nabi Éliisa, "Kowé mengko bakal ngalami lelakon mau,

nanging sethithik waé bakal ora mèlu ngrasakaké."

²⁰ Kaya mengkono kedadéané wong mau; mati kepidak-pidak déning wong akèh ana ing gapuraning kutha.

8¹ Nalika semono Gusti Allah nekakaké paceklik ing tanah Israèl lawasé pitung taun. Nabi Élisa sadurungé wis ngandhani wong wadon ing Sunèm, sing anaké diuripaké menèh. Élisa ndhawuhi wong wadon mau supaya ngalih menyang negara liya.

² Wong wadon mau nurut karo dhawuhé Nabi Élisa, banjur budhal menyang negara Filistia lan manggon ana ing kana.

³ Sawisé pitung taun banjur bali menyang Israèl. Satekané banjur sowan marang Sang Prabu, nyuwun supaya omah lan pekarangané dibale`kaké menèh marang dhèwèkné.

⁴ Nalika semana Sang Prabu lagi ndangu Géhazi, abdiné Élisa, bab kaélok-an-kaélok-an sing ditindakaké déning Nabi Élisa.

⁵ Géhazi lagi waé nyritakaké bab Nabi Élisa enggoné nguripaké menèh bocah sing wis mati, dumadakan wong

wadon saka Sunèm mau teka ngaturaké panyuwuné marang Sang Prabu. Aturé Géhazi marang Sang Prabu, "Gusti, menika tiyangipun èstri lan menika anakipun ingkang dipun gesangaken malih déning Nabi Élisa!"

⁶ Sang Prabu banjur ndangu wong wadon mau bab anaké. Sawisé mengkono Sang Prabu banjur nimbali punggawané, sarta paring dhawuh, supaya sebarang darbèké wong wadon mau dibalèkaké, semono uga sakèhé pametuné palemahan sajroné ditinggal pitung taun ana ing papan liya.

⁷ Nalika Nabi Élisa mbeneri ana ing Damsyik, Raja Bènhadad lagi gerah. Bareng mireng yèn Nabi Élisa ana ing Damsyik,

⁸ Sang Prabu ndhawuhi Hazaèl, abdiné, "Nabi kuwi saosana apa-apa, banjur nyuwuna supaya miterang marang kersané Allah, apa laraku iki bakal mari apa ora."

⁹ Hazaèl banjur sowan marang Nabi Élisa, nggawa hadiah rupa-rupa pametuné kutha Damsyik, diemotaké ing unta patang puluh. Satekané ing dalemé Nabi Élisa, Hazaèl matur, "Inkang abdi

Raja Bèhadad ngutus kula, kadhawuhan nyuwun pirsana menapa gerahipun menika badhé saras menapa mboten?"

¹⁰ Wangsulane Nabi Élisa, "Gusti Allah sampun paring pretandha dhateng kula, bilih Bèhadad badhé kapundhut; nanging matur kémawon, bilih badhé saras malih."

¹¹ Nabi Élisa banjur mandeng marang Hazaèl, nganti Hazaèl wedi banget. Dumadakan Nabi Élisa muwun.

¹² Unjuké Hazaèl, "Kénging menapa panjenengan muwun?" Pangandikané Nabi Élisa, "Sebab kula mangertos piawon ingkang badhé panjenengan lampahi dhateng bangsa Israèl. Panjenengan badhé mbesmi kitha-kitha ingkang wonten bètèngipun, badhé mejahi para nènèman mawi pedhang. Nekaki bayi-bayi, lan mbedhah wetèngipun tiyang èstri ingkang saweg ngandhut."

¹³ Aturé Hazaèl, "Ah, kula menika rak namung tiyang alit ingkang mboten gadhah pangwaos. Mokal menawi kula badhé tumindak mekaten." Pangandikané Nabi Élisa, "Gusti Allah paring sumerep dhateng kula, bilih

panjenengan badhé jumeneng raja ing Siria."

¹⁴ Bareng Hazaèl bali ing kraton didangu déning Bènhadad, "Élisa ngandika kepriyé?" Aturé Hazaèl, "Miturut pangandikanipun, Sang Prabu badhé saras malih."

¹⁵ Nanging ésuké Hazaèl njupuk slimut, dicelupaké ing banyu, dienggo ngrukubi sirahé Bènhadad nganti Sang Prabu séda lemes. Hazaèl banjur jumeneng raja ing Siria, nggentèni Bènhadad.

¹⁶ Yehoram, putrané Yosafat jumeneng raja ing Yéhuda nalika Raja Yoram, putrané Akhab, jumeneng raja ing Israèl limang taun lawasé.

¹⁷ Yehoram nalika semono yuswa telung puluh loro taun, lan lawasé jumeneng raja ing Yérusalèm wolung taun.

¹⁸ Yehoram krama karo putrané putri Akhab, lan kaya kulawargané Akhab liyané, Yehoram iya nglakoni piala ing ngarsané Allah, kaya sing dilakoni déning para raja ing Israèl.

¹⁹ Nanging Gusti Allah ora kersa numpes Yéhuda, merga wis janji marang Dawud, abdiné, yèn anak-turuné bakal jumeneng raja.

²⁰ Nalika Yehoram jumeneng raja, Édom mbrontak marang Yéhuda lan madeg dadi negara dhéwé.

²¹ Mulané Yehoram nglumpukaké krétané perang kabèh arep kanggo nyerang Zair. Ana ing kana Yehoram dikepung déning tentara Édom, nanging Sang Prabu lan para panglimané pasukan kréta ing wayah bengi bisa oncat nrobos barisané mungsuh; déné para prejurité padha buyar, mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²² Wiwit wektu kuwi Édom bébas saka pangwasané Yéhuda, dadi negara merdika. Nalika semono kutha Libna iya merdika.

²³ Riwayaté Yehoram liyané wis ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

²⁴ Yehoram séda lan disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Ahazia, putrané, nuli jumeneng raja, nggentèni ramané.

²⁵ Ahazia, putrané Yehoram, enggoné jumeneng raja nalika Raja Yoram, putrané Akhab, wis jumeneng raja ing Israèl rolas taun.

²⁶ Nalika jumeneng raja, Ahazia yuswané rolikur taun, lan enggoné

jumeneng raja ing Yérusalèm lawasé setaun. Ibuné asma Atalia, putrané Raja Akhab, wayahé Omri, raja Israèl.

²⁷ Merga saka enggoné krama mau, Raja Ahazia klebu kulawargané Raja Akhab. Ahazia uga gawé dosa ing ngarsané Allah, ora béda karo sing dilakoni déning kulawargané Akhab.

²⁸ Raja Ahazia mèlu perang bebarengan karo Yoram, raja Israèl, nglawan Hazaèl, raja Siria. Perangé ana ing Ramot, daérah Giléad. Ana ing peprangan kono Yoram ketaton.

²⁹ Mulané banjur kondur menyang kutha Yésreèl, nambakaké tatuné. Ahazia iya tilik mrana.

9¹ Nalika semono Nabi Élisa nimbali nabi isih non, didhawuhi mengkéné, "Cecawisa lan lungaa menyang Ramot ing Giléad. Gendul isi lenga zaitun iki gawanen,

² lan satekamu ing kana, golèkana wong sing jeneng Yéhu bin Yosafat, putrané Nimsi. Yéhu ajaken mlebu kamar dhèwèkan.

³ Lenga iki esokna ing sirahé lan munia, 'Allah ngandika: Kowé Dakangkat dadi

raja ing Israèl.' Sawisé mengkono énggal-énggal lungaa saka kono."

⁴ Nabi nom mau banjur budhal menyang Ramot.

⁵ Yéhu ketemu lagi rembugan karo para panglimané. Nabi mau matur karo Yéhu, "Wonten pawartos penting kagem panjenengan." Wangsulané Yéhu, "Kanggé sinten?" Pangucapé nabi mau, "Kagem panjenengan piyambak."

⁶ Wong loro mau banjur misah saka wong-wong liyané, mlebu ing kamar. Nabi nom mau banjur ngesokaké lengané zaitun ana ing sirahé Yéhu karo muni, "Pangéran Allahipun Israèl ngandika, 'Aku ngangkat kowé dadi rajané umat-Ku Israèl.

⁷ Kowé bakal numpes kulawargané Akhab bendaramu. Srana mengkono Aku males marang Izébèl, sing wis matèni nabi-nabi-Ku lan abdi-abdi-Ku liyané.

⁸ Kulawargané Akhab lan anak-turuné kabèh kudu dipatèni; sakèhé wong lanang, tuwa, nom, bakal Daktumpes kabèh.

⁹ Kulawargané bakal Dakgawé kaya enggon-Ku ngukum kulawargané

Yérobéam bin Nébat lan kulawargané Baésa bin Ahia, raja-raja ing Israèl.

¹⁰Jisimé Izébèl bakal ora dikubur, nanging bakal dipangan asu ing daérah Yésreèl." Sawisé ngucap mengkono nabi mau énggal-énggal lunga.

¹¹Yéhu banjur bali menèh, kumpul karo kanca-kancané. Kancané padha takon, "Ana kabar apa? Kowé dikapakaké karo wong édan mau?" Wangsulane Yéhu, "Kowé wis ngerti apa karepe wong kuwi."

¹²Pangucapé kanca-kancané, "Ora, aku ora ngerti. Ayo kandhakna!" Yéhu mangsuli, "Wong mau ngandhakaké dhawuhé Gusti Allah kanggo aku, yèn aku diangkat déning Allah dadi raja ing Israèl."

¹³Sanalika iku uga kanca-kancané Yéhu padha nyopot jubahé, dijèrèng ing ngarepe Yéhu, banjur ngunèkaké slomprèt karo surak-surak, "Yéhu dadi raja!"

¹⁴Yéhu banjur nganakaké komplotan nglawan Raja Yoram, sing nalika semono ana ing Yésreèl, nambakaké tatu-tatuné. Enggoné ketaton mau nalika perang ing Ramot karo Hazaèl, raja Siria. Yéhu ngandika karo kanca-kancané para

panglima, "Yèn kowé setuju aku dadi raja, jaganen supaya aja ana wong siji waé sing metu saka Ramot ngabari wong-wong ing Yésreèl."

¹⁵ (9:14)

¹⁶ Sawisé mengkono Yéhu banjur nitih kréta perang, budhal menyang Yésreèl. Nalika semono Yoram durung mari, lan Ahazia raja Yéhuda isih ana ing kana, tilik Raja Yoram.

¹⁷ Sing jaga menara ing Yésreèl weruh Yéhu sakancané teka, banjur kandha, "Wonten rombongan dhateng mriki." Dhawuhé Raja Yoram, "Akona prejurit jaranan marani lan takon, sing teka kuwi kanca apa mungsuh."

¹⁸ Utusan sing mapagaké Yéhu mau banjur matur marang Yéhu, "Sang Prabu mundhut pirsá, panjenengan menika menapa kancanipun?" Dhawuhé Yéhu, "Kuwi dudu urusanmu! Mèlua aku." Sing jaga menara lapur, yèn utusané wis kepethuk karo rombongané, nanging ora bali.

¹⁹ Sang Prabu banjur ngutus utusan liyané. Utusan mau iya matur marang Yéhu, kaya aturé utusan sing kapisan.

Dhawuhé Yéhu, "Kuwi dudu urusanmu! Ayo, mèlua aku waé!"

²⁰ Sing jaga menara uga nglapuraké yèn utusan sing kapindho wis kepethuk karo rombongané, nanging ora bali. Tembungé, "Ingkang mimpin rombongan menika mesthi Yéhu, tandhanipun enggènipun nglampahaken kréta perang édan-édanan."

²¹ Dhawuhé Raja Yoram, "Krétaku siapna." Krétané Sang Prabu iya banjur disiapaké. Yoram lan Ahazia banjur menthukaké Yéhu, padha nitih krétané dhéwé-dhéwé. Kepethuké ana ing kebon anggur tilas duwèké Nabot.

²² Pendanguné Yoram marang Yéhu, "Apa kowé nggawa kabar becik, Yéhu?" Aturé Yéhu, "Olèhé becik kepriyé, yèn selawasé ing kéné isih ana dhukun-dhukun, lan wong-wong padha nyembah brahala merga saka pretingkahé Izébèl, ibumu!"

²³ Yoram banjur ngandika marang Ahazia, "Iki kianat!" Krétané diingeraké, banjur nggeblas lunga.

²⁴ Nanging Yéhu ngangkat gendhéwané, Yoram dipanah kena gejeré, tembus

ngenangi jantungé. Yoram ambruk lan séda ing krétané.

²⁵Yéhu banjur ngandika marang Bidkar, ajudané, "Apa kowé isih éling, nalika kita padha nunggang jaran ndhèrèkaké Akhab, ramané Yoram, apa sing dingandikakaké Allah marang Akhab, 'Aku ngerti sapa sing dhèk wingi matèni Nabot lan anak-anaké. Lan Aku janji, Aku bakal matèni kowé ana ing kebon iki uga.'" Yéhu mbacutaké pangandika marang ajudané, "Layoné Yoram buwangen ana ing keboné Nabot, supaya kelakona paukumané Allah marang wong mau."

²⁶(9:25)

²⁷Ahazia pirsia lelakon mau, banjur menyang kutha Bèthagan, dioyak déning Yéhu. Yéhu ndhawuhi para prejurité, "Kaé uga patènana sisan!" Ahazia banjur dikrutugi panah, nganti ketaton ana ing dalan sing tekan ing Gur, sacedhaké kutha Yiblém. Nanging bisa lolos, nuli mlajeng menyang Megido, lan séda ana ing kana.

²⁸Layoné dijupuk déning para abdiné, digawa nganggo kréta menyang

Yérusalèm. Ahazia disarèkaké ana ing pesaréané para raja, ing kuthané Dawud.

²⁹ Ahazia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nalika Yoram, putrané Akhab, wis jumeneng raja ing Israèl sewelas taun.

³⁰ Yéhu wis rawuh ing Yésreèl menèh. Bareng Izébèl ngerti banjur dandan; rambuté ditata lan alisé dicelak, banjur nginguk saka jendhéla.

³¹ Nalika Yéhu mlebet ing gapuraning kedhaton, dibengoki déning Izébèl, "Hé Zimri, sing matèni bendarané! Kowé mréné arep apa?"

³² Yéhu banjur minger, ndhagak mirsani ing jendhéla karo ngandika, "Sapa sing gelem dadi balaku?" Ana abdiné kedhaton wong loro telu padha nginguk saka jendhéla.

³³ Dhawuhé Yéhu marang wong-wong mau, "Wong kuwi jorogna saka jendhéla!" Izébèl nuli dijorogaké saka jendhéla, mula tiba ing lemah; getihé muncrat nyiprati témbok lan jaran sing ana ing sacedhaké kono. Layoné Izébèl mau banjur digiles nganggo kréta perangé Yéhu.

³⁴ Sawisé mengkono Yéhu banjur mlebet ing kedhaton, dhahar. Ora let suwé banjur dhawuh marang abdiné, "Layoné wong wadon keparat kuwi pendhemen. Kuwi rak putra raja."

³⁵ Nanging bareng wong-wong padha arep ngukup layoné, sing ana kari cumplung, balung-balungé lengen lan sikilé.

³⁶ Mireng lapurané wong-wong mau Yéhu ngandika mengkéné, "Saiki kelakon apa sing dingandikakaké déning Allah lantaran Nabi Élia, abdiné, yèn layoné Izébèl bakal dipangan asu ana ing daérah Yésreèl.

³⁷ Layoné bakal kècèr saenggon-enggon kaya kotoran kéwan, nganti ora ana wong sing bisa ngarani apa kuwi Izébèl."

10 ¹ Raja Akhab kagungan putra kakung pitung puluh ing kutha Samaria. Mulané Yéhu kirim layang marang para waliné putra-putrané Akhab, lan marang para penggedhé sarta para pengarepé masarakat ing kutha kono, surasané mengkéné,

² "Putra-putrané kakung Akhab kuwi rak kowé sing ngopèni. Kowé padha duwé kréta perang, jaran, gegaman

lan kutha-kutha sing diubengi bètèng.
Satampané layang iki,

³ énggal-énggal padha milih saka
ing antarané putra-putrané Akhab sing
apik dhéwé, angkaten dadi raja, banjur
peranga lan bélanan!"

⁴ Para penggedhé ing Samaria mau
padha wedi banget. Pangucapé, "Raja
Yoram lan Raja Ahazia ora kecongah
nglawan marang kowé, apa menèh kita
iki!"

⁵ Mulané penggedhéné kedhaton,
walikota lan para pengarepé masarakat
sarta para waliné putra-putrané kakung
Akhab banjur padha mangsuli layangé
Yéhu, surasané, "Kula sami pasrah
bongkokan, lan sagah nglampahi sedaya
dhawuh panjenengan. Kula sami mboten
badhé ngangkat sinten kémawon dados
raja. Panjenengan kula aturi nindakaken
menapa ingkang panjenengan anggep
prayogi."

⁶ Yéhu banjur kirim layang menèh,
surasané, "Yèn kowé padha milih
dadi balaku, lan sumedya nindakaké
préntah-préntahku, para putrané kakung
Akhab kabèh kuwi patènana, lan sésuk-
ésuk, wayahé kaya saiki, sirah-sirahé

padha gawanen mréné." Para putrané kakung Akhab sing cacahé pitung puluh kuwi padha mondhok ing omahé para pengarepé masarakat ing kutha kono lan dirumati déning wong-wong mau.

⁷ Sawisé tanpa layang saka Yéhu, para putrané kakung Akhab nuli dipatèni déning para pengarepé masarakat mau; sirah-sirahé nuli diwadhahi ing kranjang lan diaturaké marang Yéhu ing Yésreèl.

⁸ bareng dilapuraké marang Yéhu, Yéhu banjur dhawuh supaya sirah-sirah mau didadèkaké rong tumpuk ana ing gapuraning kutha lan ditogaké waé sedina sewengi.

⁹ Ésuké Yéhu niliki mrono, ngandikané karo wong-wong sing padha nglumpuk ing kono, "Aku sing gawé komplotan nglawan Raja Yoram lan sing matèni dhèwèké. Kowé padha ora kesalahan. Nanging saiki kowé ngerti sapa sing matèni wong iki kabèh.

¹⁰ Iki buktiné yèn apa sing didhawuhaké déning Allah bab anak-putuné Akhab kelakon kabèh. Allah wis nindakaké apa sing didhawuhaké lantaran Nabi Élia, abdiné."

¹¹ Sawisé mengkono Raja Yéhu banjur matèni sanak seduluré Akhab liyané sing padha manggon ing Yésreèl, para pegawéné kabèh, mitra-mitrané lan para imamé, siji waé ora ana sing kliwatan.

¹² Saka Yésreèl kono Yéhu banjur tindak menyang Samaria. Bareng tindaké tekan panggonan sing disebut Bètèkèdhaorim,

¹³ pethukan karo wong sawetara, yakuwi sedulur-seduluré Raja Ahazia, raja ing Yérusalèm. Yéhu ndangu, "Kowé kabèh kuwi sapa?" Unjuké sing didangu, "Kula sedaya menika sedhèrèkipun Ahazia. Kula sami badhé dhateng Yésreèl, tuwi kulawarga lan putra wayahipun Ratu Izébèl sedaya."

¹⁴ Yéhu banjur dhawuh marang para prejurité, "Wong kuwi cekelen kabèh." Wong kabèh mau nuli dicekel cacahé ana patang puluh loro, banjur dipatèni ing sacedhaké sumur asat. Siji waé ora ana sing diuripi.

¹⁵ Yéhu banjur nerusaké tindaké. Ana ing dalan Raja Yéhu kepethuk karo Yonadab bin Rékhab, Raja Yéhu nuli ngaruharuhi, ngandikané, "Kowé rak setya karo aku, kaya enggonku setya karo kowé? Aku réwangana."

Aturé Yonadab, "Inggih, kula setya!" Pangandikané Raja Yéhu, "Yèn mengkono, ayo salaman." Banjur padha salaman lan Raja Yéhu ngréwangi Yonadab munggah ing krétané,
¹⁶ karo ngandika, "Mèlua aku lan delengen dhéwé enggonku sregep nyambut-gawé kagem Allah." Wong loro mau banjur nunggang kréta bebarengan menyang Samaria.

¹⁷ Satekané ing Samaria Raja Yéhu matèni sanak seduluré Raja Akhab kabèh, siji waé ora ana sing kari. Kuwi kabèh supaya kaleksanan apa sing dingandikakaké déning Allah lantaran Nabi Élia.

¹⁸ Raja Yéhu dhawuh nglumpukaké wong Samaria kabèh, banjur dingandikani mengkéné, "Raja Akhab enggoné ngabdi marang Baal kurang giat. Aku luwih giat ketimbang karo Akhab.

¹⁹ Mulané nabi-nabiné Baal klumpukna kabèh, lan kabèh wong sing padha nyembah Baal, sarta para imamé kabèh, aja ana siji sing kliwatan. Aku arep saos kurban marang Baal. Sapa sing ora mèlu nyembah Baal dipatèni." Nanging

pangandikané Raja Yéhu mau mung siasat kanggo matèni sakèhé wong sing nyembah Baal.

²⁰ Raja Yéhu banjur dhawuh mengkéné, "Saiki tetepna wektuné, mbésuk kapan olèhmu arep nyembah Baal kuwi!" Wong-wong banjur padha netepaké dinané,

²¹ lan Raja Yéhu ngumumaké dina mau ing satanah Israèl kabèh. Ing dina kuwi wong sing nyembah Baal padha teka kabèh, siji waé ora ana sing kari. Wong-wong mau padha mlebu ana ing candhiné Baal, nganti panggonan kono kebak saka ngarep tekan mburi.

²² Raja Yéhu banjur dhawuh marang para imamé Baal sing ngurusu sandhangan ibadah, supaya mènèhi sandhangan marang wong-wong sing padha mèlu nindakaké ibadah marang Baal. Sawisé dhawuh mau ditindakaké,

²³ Raja Yéhu karo Yonadab bin Rékhab banjur mlebu ing candhiné Baal sarta ngandika mengkéné, "Padha tlitinen sing temenan apa sing ana ing kéné nyata umaté Baal kabèh? Aja nganti ana wong sing nyembah marang Allah mèlu ana ing kéné."

²⁴ Raja Yéhu lan Yonadab banjur gawé kurban. Nanging ing sajabaning gedhong wis dicawisaké prejurit lan perwira wolung puluh, sing didhawuhi mengkéné, "Wong kabèh kuwi kudu kokpatèni. Yèn nganti ana sing oncat, kowé dhéwé sing bakal dipatèni."

²⁵ Sawisé gawé kurban Raja Yéhu banjur metu lan dhawuh marang para prejurit lan perwira, "Mlebua, wong kabèh kuwi patènana. Aja ana siji waé sing oncat!" Para prejurit lan perwira mau banjur padha mlebu nggawa pedhang ligan.^k Wong kabèh sing ana ing kono padha dipatèni. Layon-layoné disèrèd metu. Sawisé mengkono banjur padha mlebu ing ruangané candhi sing njero.

²⁶ Recané Baal digawa metu, banjur diobong.

²⁷ Reca mau diremuk, bareng karo omahé. Panggonan kono digawé pekiwan,^l nganti sepréné.

²⁸ Mengkono Raja Yéhu enggoné numpes Baal saka ing tengahé wong Israèl.

^kpedhang ligan: pedang terhunus (bhs. Ind.).

^lpekiwan: kakus (bhs. Ind.).

²⁹ Mulané Gusti Allah ngandika marang Raja Yéhu, "Sarèhné kowé wis nglakoni kabèh sing Dakdhawuhaké marang kowé bab anak-turuné Akhab, mulané Aku janji yèn anak putumu nganti turun sing ping pat bakal dadi raja ing Israèl." Nanging Yéhu ora netepi dhawuhé Pangéran, Allahé Israèl klawan éklasing penggalihé. Raja Yéhu kuwi kaya Raja Yérobéam, sing njalari wong Israèl padha gawé dosa, nyembah pedhèt emas, sing didegaké ana ing Bètèl lan ing Dhan.

³⁰ (10:29)

³¹ (10:29)

³² Nalika semono daérahé Israèl diciyutaké déning Pangéran. Hazaèl, raja Siria, ngrebut daérahé Isarèl kabèh,

³³ yakuwi saka sawétané Kali Yardèn mengidul tekan kutha Aroèr, sacedhaké Kali Arnon, klebu uga daérah Giléad ing Basan, panggonané taler Gad, Rubèn lan Manasyè Wétan kali.

³⁴ Riwayaté Raja Yéhu liya-liyané, semono uga enggoné dadi pahlawan, kabèh wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé raja-raja Israèl.

³⁵ Raja Yéhu enggoné jumeneng raja lawasé wolulikur taun. Sawisé séda banjur disarèkaké ing Samaria. Yoahas, putrané nggentosi jumeneng raja.

³⁶ (10:35)

11 ¹ Atalia, ibuné Raja Ahazia, bareng mireng yèn putrané wis séda, banjur énggal-énggal dhawuh supaya brayaté Ahazia disédani kabèh.

² Yoas, putrané Ahazia mèh waé katut disédani bareng karo putra-putrané Ahazia liyané, nanging bisa oncat merga dislametaké déning Yoséba, ibu ciliké. Yoséba kuwi putrané Raja Yoram, karo Ahazia isih sedulur, nunggal rama séjé ibu. Yoas karo embané didhelikaké ana ing kamar ing Pedalemané Allah.

³ Yoséba enggoné ngrumati Yoas ana ing Pedalemané Allah lawasé nem taun, yakuwi sasuwéné Atalia jumeneng ratu ing Yéhuda.

⁴ Ing taun kapituné para perwira pengawal pribadiné Sang Ratu lan para pengawal kraton diulemi teka ing Pedalemané Allah déning Imam Yoyada, arep diajak rembugan. Ana ing kono para perwira mau didhawuhi janji nganggo sumpah mbiyantu rencanané Imam

Yoyada. Sawisé mengkono Yoas, putrané Raja Ahazia, digawa metu, dikenalaké karo para perwira mau.

⁵ Para perwira mau banjur didhawuhi Imam Yoyada mengkéné, "Sing tugas jaga ing dina Sabbath, sapratelon jagaa ing kedhaton;

⁶ sapratelon jagaa ing gapura Sur, lan sapratelon liyané jagaa ing gapura, samburiné pengawal-pengawal liyané.

⁷ Regu sing ora tugas ing dina Sabbath, kudu jaga ing Pedalemané Allah karo ngliga pedhang, njaga Raja Yoas. Tindaké menyang ngendi waé kudu dikawal, lan saben wong sing wani nyedhak-nyedhak kudu dipatèni."

⁸ (11:7)

⁹ Para perwira padha nglakoni apa sing didhawuhaké déning Imam Yoyada. Para prejurit sing jaga lan sing rampung tugasé ing dina Sabbath padha disowanaké Imam Yoyada.

¹⁰ Yoyada maringaké tumbak-tumbak lan tamèngé Raja Dawud, sing disimpen ing Pedalemané Allah, marang para perwira mau.

¹¹ Plataran Pedalemané Allah sing ngarep dijaga déning pengawal

nganggo pedhang ligang kanggo njaga keslametané Sang Prabu.

¹² Sawisé mengkono Yoas digawa Yoyada metu, diagemi makutha, lan diaturi ngasta Kitab Torèt. Yoas banjur ditetepaké jumeneng raja, lan diumumaké marang rakyat. Rakyat banjur keplok-keplok lan surak-surak, "Sugenga Sang Prabu!"

¹³ Atalia mireng suraké para pengawal lan rakyat mau. Banjur énggal-énggal menyang Pedalemané Allah lan pirsawong wong akèh padha nglumpuk ana ing kono.

¹⁴ Iya pirsawong raja sing mentas diwisudha, jumeneng ing sacedhaké cagak, ing ngarepé lawangé Pedalemané Allah, kaya adaté raja-raja sing mentas diwisudha. Yoas dikepung déning para perwira lan wong-wong sing ngunèkaké slomprèt. Rakyat padha surak-surak saka bungahé, dibarengi swarané slomprèt. Saka nepsuné Atalia nyuwèk agemané karo alok-alok, "Kianat! Kianat!"

¹⁵ Imam Yoyada banjur kandha karo perwira-perwira, "Wong kuwi gawanen metu, lan sapa sing arep mbélani patènana." Imam Yoyada ora ngidini

Atalia disédani ana ing Pedalemané Allah.

¹⁶ Mulané Atalia dicekel, digawa menyang kedhaton, lan disédani ana ing Gapura Jaran.

¹⁷ Imam Yoyada ngaturi Sang Prabu lan rakyat gawé prejanjian karo Gusti Allah, sing ngantepaké yèn Sang Prabu lan rakyat kuwi umaté Allah. Semono uga Sang Prabu diaturi gawé prejanjian karo rakyat.

¹⁸ Sawisé mengkono rakyat banjur nyerbu ngobrak-abrik candhiné Baal; mesbèh lan reca-recané digempur; Matar, imamé Baal, dipatèni ing ngarepé mesbèh mau. Imam Yoyada nugasaké pengawal njaga Pedalemané Allah.

¹⁹ Bareng karo para perwira, para pengawal pribadiné Sang Prabu, lan pengawal kedhaton, Raja Yoas diiring déning Yoyada saka Pedalemané Allah menyang kedhaton, kadhèrèkaké déning rakyat kabèh. Raja Yoas mlebet nglangkungi gapura Pengawal, banjur lenggah ing dhamparing keprabon.

²⁰ Rakyat padha seneng banget. Sawisé Atalia disédani negara kono dadi tentrem.

²¹ Nalika jumeneng raja ing Yéhuda Yoas yuswané pitung taun.

12 ¹ Yoas enggoné jumeneng raja ing Yéhuda kuwi nalika Yéhu wis jumeneng raja ing Israèl pitung taun. Suwéné Yoas jumeneng raja ana ing Yérusalèm patang puluh taun. Ibuné asma Zibya saka kutha Bèrsyéba.

² Merga saka panggulawenthahé Imam Yoyada, Raja Yoas selawasé tansah nindakaké apa sing ndadèkaké renaning penggalihé Gusti Allah.

³ Mung émané, panggonan-panggonan sing dienggo nyembah déwa-déwa ora digempur, mula rakyat isih tetep gawé kurban lan ngobong menyan ana ing kono.

⁴ Ing sawijining dina Raja Yoas nimbali para imam, didhawuhi nyimpen dhuwit olèh-olèhané pisungsung ing Pedalemané Allah, pisungsung kanggo kurban, lan pisungsung manasuka.

⁵ Saben imam kudu tanggung jawab bab dhuwit sing ditampa saka wong-wong sing padha dilayani. Dhuwit-dhuwit mau sedhiyan kanggo ndandani Pedalemané Allah.

⁶ Nanging selawasé Yoas dadi raja telulukur taun, para imam durung tau ndandani Pedalemané Allah sing rusak.

⁷ Mulané Sang Prabu banjur nimbali Imam Yoyada lan imam-imam liyané, pangandikané, "Kénging menapa Pedalemanipun Allah kokmboten dipun dandosi? Wiwit dinten menika para imam mboten kénging nyimpen arta ingkang katampi saking rakyat. Sedaya arta kedah dipun klempakaken kanggé ndandosi Pedalemanipun Allah."

⁸ Imam-imam padha nrima ora nyekel dhuwit pisungsung saka rakyat, lan ora diwajibaké ndandani Pedalemané Allah.

⁹ Imam Yoyada mundhut pethi, tutupé ana bolongané; pethi mau disèlèhaké ing sacedhaké mesbèh, ing sisih tengené lawang. Kabèh dhuwit sing dipisungsungaké ana ing Pedalemané Allah dilebokaké ing pethi mau déning imam-imam sing padha tugas ana ing lawang, sing mlebu ing Pedalemané Allah.

¹⁰ Yèn dhuwité ing pethi mau wis akèh, pethiné banjur dibukak déning sèkretarisé Sang Prabu, bebarengan

karo Imam Agung. Dhuwité banjur diétung lan dibuntel.

¹¹ Banjur dipasrahaké marang para mandhor sing ngawasi pegawéan ndandani Pedalemané Allah, lan para mandhor sing mbayar para tukang kayu, tukang ngrancang,

¹² tukang batu lan tukang ukir. Iya mandhor-mandhor mau sing kejiyah tuku kayu lan watu, sarta mrenata tanjané dhuwit sing diwetokaké kanggo dandan-dandan.

¹³ Nanging dhuwit pisungsung mau ora ana sing dienggo gawé mangkok-mangkokan saka slaka, basi, slomprèt, bekakas lampu utawa prabot liyané sing saka emas utawa slaka.

¹⁴ Kabèh dienggo mbayar tukang-tukang lan ditukokaké bahan bangunan sing dibutuhaké.

¹⁵ Mandhor-mandhor mau jujur banget. Mulané ora tau dikon gawé lapuran bab tanjané dhuwit.

¹⁶ Dhuwit pisungsung "ganti-rugi" lan dhuwit pisungsung "pangapuraning dosa" ora dilebokaké ing pethi pisungsung mau. Dhuwit mau diwènèhaké marang para imam.

¹⁷ Ing wektu kuwi kutha Gad diserang déning Hazaèl, raja Siria, déné Yérusalèm iya arep diserang.

¹⁸ Raja Yoas banjur ngirim hadiah marang Raja Hazaèl. Hadiah mau dijupukaké saka pisungsung kagem Allah sing diklumpukaké sadurungé Yoas jumeneng raja, yakuwi wiwit jamané Yosafat, Yoram lan Ahazia jumeneng raja. Uga saka pisungsung sing diklumpukaké sajroné Yoas jumeneng raja, mengkono uga sakèhé emas sing ana ing kas ing Pedalemané Allah lan ing kedhatoné Sang Prabu. Bareng nampa hadiah mau Hazaèl ora sida nyerang kutha Yérusalèm.

¹⁹ Kocapa para punggawané kraton Yéhuda padha sekuthon nglawan Raja Yoas. Ing antarané punggawa mau, yakuwi Yozakar, Simeat lan Yozabad bin Somèr, kelakon nyédani Raja Yoas ing Milo, sacedhaké dalan sing medhun menyang Sila. Yoas disarèkaké ing pesaréané raja-raja, ing kuthané Dawud. Amazia, putrané, nggentosi jumeneng raja. Riwayaté Yoas kuwi ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

²⁰ (12:19)

²¹ (12:19)

13¹ Nalika Yoas, putrané Raja Ahazia jumeneng raja teluliku taun ana ing Yéhuda, Yoahas putrané Yéhu wiwit jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria; lawasé jumeneng raja pitulas taun.

² Kaya Raja Yérobéam, sing biyèn uga jumeneng raja ing Israèl, Yoahas nglampahi dosa ing ngarsané Allah lan njalari wong Israèl iya gawé dosa. Raja Yoahas ora tau mratobat saka pendamelé sing ala.

³ Mulané Gusti Allah duka marang Israèl, mula ditégakaké, lan marambah-rambah ditelukaké déning Hazaèl, raja ing Siria lan Bènhadad, putrané.

⁴ Raja Yoahas ndedonga marang Allah, lan pandonga mau dipiyarsakaké, merga Gusti Allah pirsambek siyané^m wong Siria enggoné nindhés wong Israèl.

⁵ Raja Siria kuwi wis numpes tentara Israèl, nganti tentarané Raja Yoahas kari prejurit jaranan sèket, kréta perang sepuluh, lan prejurit darat sepuluh èwu. Sukur déné Gusti Allah wis paring wong sing ngluwari Israèl saka pangwasané

^mambek siya: bengis (bhs. Ind.).

wong Siria, nganti bisa padha urip klawan tentrem kaya sing uwis-uwis. Éwasemono wong Israèl ora marèni enggoné gawé dosa sing diwiwiti déning Raja Yérobéam. Recané Dèwi Asyéra ing Samaria mung ditogaké waé.

⁶ (13:5)

⁷ (13:5)

⁸ Riwayaté Raja Yoahas lan kaprewirané kabèh wis ditulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

⁹ Raja Yoahas séda lan disarèkaké ing Samaria. Yoas, putrané, nggentosi jumeneng raja.

¹⁰ Nalika Yoas wis jumeneng raja ing Yéhuda telung puluh pitu taun, Yoas, putrané Yoahas wiwit jumeneng raja Israèl lan dedalem ing Samaria, Enggoné jumeneng raja lawasé nembelas taun.

¹¹ Yoas iya nindakaké piala ing ngarsané Allah, kaya pialané Raja Yérobéam, sing njalari wong Israèl padha gawé dosa.

¹² Riwayaté Raja Yoas liyané, klebu uga kekendelané nalika perang karo Amazia, raja ing Yéhuda, wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

¹³ Yoas séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja Israèl ing Samaria.

Yérobéam II, putrané, nggentosi jumeneng raja.

¹⁴Ing sawijining dina Nabi Élisa gerah banget, lan Raja Yoas tuwi mrono. Bareng pirsanya yèn Élisa wis mèh séda, Raja Yoas muwun, aturé, "O Bapak! Pengayomanipun Israèl ingkang sentosa!"

¹⁵Pangandikané Nabi Élisa, "Kula aturi mundhut gendhéwa lan panah!" Raja Yoas nuli mundhut gendhéwa lan panah.

¹⁶Sang Prabu diaturi mapan kaya arep manah. Nabi Élisa banjur numpangaké astané ana ing astané Sang Prabu.

¹⁷Sang Prabu banjur diaturi mbukak jendhéla sing ngadepaké tanah Siria. Pangandikané Nabi Élisa, "Kula aturi nglepas panahipun." Sang Prabu nglepas panahé. Pangandikané Nabi Élisa, "Inggih panjenengan menika panahipun Allah, ingkang badhé nelukaken tiyang Siria. Panjenengan badhé perang nglawan tiyang Siria ing Afèk, lan badhé unggul."

¹⁸Sang Prabu banjur diaturi Nabi Élisa mundhut panah-panah liyané. Sawisé mengkono banjur diaturi nggitikaké panah-panah mau ana ing lemah. Sang

Prabu iya banjur nggitikaké panah-panah mau ana ing lemah rambah ping telu.

¹⁹Nabi Élisa duka, karo ngandika, "Mesthinipun kedah panjenengan gitikaken kaping gangsal utawi kaping nem, supados panjenengan saged numpes bangsa Siria. Nanging samenika panjenengan namung badhé saged nelukaken kaping tiga."

²⁰Ora let suwé Nabi Élisa banjur séda sarta disarèkaké. Dhèk semana grombolan-grombolan Moab nyerang Israèl setaun sepisan.

²¹Ing sawijining dina nalika ana wong Israèl sawetara lagi ngubur jisim, dumadakan weruh ana grombolané wong Moab teka. Jisim mau énggal-énggal dilebokaké ing pesaréané Nabi Élisa, banjur ditinggal mlayu. Nanging bareng nyénggol balung-balungé Nabi Élisa, sanalika urip menèh, banjur ngadeg.

²²Selawasé Yoas jumeneng raja ing Israèl, Hazaèl raja ing Siria nindhes bangsa Israèl.

²³Nanging Gusti Allah ora négakaké umat kagungané. Umat mau nganti sepréné ditresnani lan diberkahi, lan ora ditégakaké katumpes, mula ditulungi,

merga wis janji karo Abraham, Iskak lan Yakub.

²⁴ Hazaèl raja ing Siria séda; Bènhadad, putrané, nggentèni dadi raja.

²⁵ Yoas, raja ing Israèl ngalahaké Bènhadad rambah ping telu, lan ngrebut menèh kutha-kutha sing biyèn direbut déning Bènhadad, nalika Yoahas, ramané Yoas, jumeneng raja ing Israèl.

14 ¹ Nalika Yoas, putrané Raja Yoahas, enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak rong tauné, Amazia putrané Yoas, jumeneng raja ing Yéhuda.

² Nalika semana yuswané selawé taun, lan enggoné jumeneng raja ana ing Yérusalèm lawasé sangalikul taun. Ibuné asma Yoadan, saka Yérusalèm.

³ Amazia tumindaké gawé renaning penggalihé Pangéran, nanging ora kaya Dawud leluhuré, merga ngèmperi ramané.

⁴ Papan-papan panyembahé déwa-déwa ora digempur, mula rakyat nerusaké enggoné gawé kurban lan ngobong menyan ing kono.

⁵ Bareng wis rumangsa kuwat, Raja Amazia banjur dhawuh matèni

punggawa-punggawa sing biyèn nyédani ramané.

⁶ Nanging anak-anaké ora dipatèni, merga mbangun-turut karo dhawuhé Pangéran, kasebut ing Kitabé Musa, sing surasané mengkéné: "Aja matrapi paukuman marang anak merga saka kaluputané wong tuwané. Saben wong dipatrapana paukuman merga saka piala sing dilakoni dhéwé."

⁷ Raja Amazia tau perang nglawan Édom, matèni prejurit sepuluh èwu ing Lembah Asin, lan ngrebut kutha Séla. Kutha mau jenengé diganti Yokteèl, nganti tekan sepréné.

⁸ Raja Amazia banjur ngutus abdi sowan Yoas, raja ing Israèl ditantang perang.

⁹ Nanging Raja Yoas ngutus wong ngaturi wangsulan mengkéné, "Ing sawijining dina suket eri bandhil ing pegunungan Libanon muni karo wit cemara, 'Hé, cemara, anakmu wadon wènèhna aku, dakolèhaké anakku.' Nanging ora suwé banjur ana kéwan alasan liwat ing kono, ngidak-idak eri bandhil mau.

¹⁰ Amazia, panjenengan wis ngalahaké wong Édom, mulané saiki umuk. Luwih

becik nrima olèh kemenangan semono gedhéné lan aja metu-metu, anaa ing ndalem waé. Apa gunané golèk mungsuh lan nekakaké kasangsaran marang sliramu lan marang rakyatmu."

¹¹ Nanging Raja Amazia ora maèlu karo pangandikané Raja Yoas. Mulané Raja Yoas banjur metoni perang karo balané menyang Bèt-Sèmès, ing Yéhuda. Ana ing kana nuli tempuk perang karo Raja Amazia.

¹² Mulané Raja Amazia kalah, lan para prejurité padha mlayu, mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

¹³ Raja Amazia dicekel déning Raja Yoas. Raja Yoas mlebu kutha Yérusalèm lan njugrugaké bètèngé kutha mau, dawané rong atus mèter, wiwit saka Gapura Éfraim tekan Gapura Pojok.

¹⁴ Kabèh emas lan slaka sing ana, sakèhé bekakas ing Pedalemané Allah sarta barang-barang ing kedhaton sing pengaji, digawa menyang Samaria bebarengan karo wong tawanan sawetara.

¹⁵ Lelakoné Raja Yoas, bab kekendelané sajroning peprangan nglawan Amazia,

raja Yéhuda, kabèh wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

¹⁶ Raja Yoas séda lan kasarèkaké ing pesaréané raja-raja ing Samaria. Yérobéam II, putrané, nggentosi jumeneng raja.

¹⁷ Sapungkuré Yoas, raja ing Israèl, Amazia raja ing Yéhuda isih sugeng suwéné limalas taun.

¹⁸ Wasana ing Yérusalèm ana komplotan sing arep nyédani Raja Amazia. Mulané Raja Amazia banjur ngungsi menyang Lakhis, nanging dioyak déning mungsuhé lan dicekel ana ing kana, sarta disédani. Layoné digawa mulih menyang Yérusalèm, sarta disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja, ing kuthané Dawud. Rakyat ing Yéhuda banjur ngangkat Uzia, putrané Amazia, jumeneng raja. Nalika semono Uzia yuswané nembelas taun. Lelakoné Raja Amazia liya-liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

¹⁹ (14:18)

²⁰ (14:18)

²¹ (14:18)

²² Sapungkuré Amazia kutha Éliot direbut menèh déning Uzia, lan dibangun.

²³ Nalika Amazia, putrané Yoas, enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak limalas taun, Yérobéam II putrané Yoas, wiwit jumeneng raja ing Israèl; lan enggoné jumeneng raja suwéné patang puluh siji taun; dalemé ing Samaria.

²⁴ Yérobéam II gawé dosa ing ngarsané Allah, merga nglampahi pialané Raja Yérobéam I, sing njalari wong Israèl iya dadi dosa.

²⁵ Daérah Israèl kabèh direbut menèh déning Yérobéam II, wiwit saka dalan menyang Hamat sisih Lor, nganti tekan Segara Mati. Kuwi cocog karo janjiné Pangéran, Allahé Israèl, lantaran Nabi Yunus bin Amitai, wong Gat-Hèfèr.

²⁶ Pangéran pirsá kasangsarané umat Israèl, mangka ora ana wong siji waé sing bisa nulungi.

²⁷ Pangéran ora ngersakaké wong Israèl tumpes, mulané kersa paring pitulungan lantaran Raja Yérobéam

²⁸ Lelakoné Raja Yérobéam II, bab kekendelané ing peperangan lan bab

enggoné ngrebat menèh kutha Damsyik lan Hamat kanggo bangsa Israèl, kabèh wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²⁹Yérobéam II séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja. Zakharia, putrané, nggentosi jumeneng raja.

15 ¹Nalika Raja Yérobéam II enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak pitulikur taun, Uzia, putrané Amazia, jumeneng raja ing Yéhuda.

²Nalika semono Uzia yuswané nembelas taun. Enggoné jumeneng raja ing Yérusalèm lawasé sèket taun. Asmané Ibuné, Yékolya saka Yérusalèm.

³Ora béda karo ramané, Uzia iya gawé renaning penggalihé Pangéran.

⁴Mung émané, Uzia ora nggempur papan-papan panyembahané para déwa, mula rakyat tetep gawé kurban lan ngobong menyan ana ing kono.

⁵Uzia diukum déning Pangéran srana gerah kusta. Gerahé ora mari-mari nganti manggèn ing dalemé dhéwé lan dibébasaké saka tugas-tugasé tekan sasédané. Yotam, putrané, nindakaké pepréntahan, makili ramané.

⁶ Lelakoné Raja Uzia liya-liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

⁷ Uzia séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud, Yotam, putrané, nggentosi jumeneng raja.

⁸ Nalika Raja Uzia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telung puluh wolu taun, Zakharia putrané Yérobéam II wiwit jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria. Enggoné jumeneng raja suwéné nem sasi.

⁹ Padha karo raja-raja sing dhisik-dhisik Zakharia nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran, kaya sing dilampahi Raja Yérobéam I, njalari wong Israèl nindakaké dosa.

¹⁰ Salum bin Yabès gawé komplotan nglawan Raja Zakharia. Raja mau disédani ing Yibléam. Salum nggentosi jumeneng raja.

¹¹ Srana mengkono kelakon apa sing dijanjèkaké déning Pangéran marang Raja Yéhu, yèn putra wayahé bakal jumeneng raja Israèl nganti turun ping pat. Riwayaté Raja Zakharia wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

¹² (15:11)

¹³ Nalika Raja Uzia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telung puluh sanga taun, Salum bin Yabès wiwit jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria. Enggoné jumeneng raja mung sesasi, merga

¹⁴ Menahèm bin Gadi nglurug saka Tirza menyang Samaria. Salum disédani, lan Menahèm genti dadi raja.

¹⁵ Menahèm mau wiwit saka Tirza nggempur kutha Tapuah lan penduduké, semono uga daérah-daérah ing kiwa-tengené tekan wong wadon sing ngandhut dibedhèl wetengé. Enggoné tumindak mengkono mau merga kutha-kutha mau ora gelem teluk. Lelakoné Raja Salum lan enggoné gawé komplotan wis katulis ing Kitab Sejarahé Raja-raja Israèl.

¹⁶ (15:15)

¹⁷ Nalika Raja Uzia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak telung puluh sanga taun, Menahèm bin Gadi wiwit jumeneng raja ing Israèl. Dalemé ing Samaria lan enggoné jumeneng raja suwéné sepuluh taun.

¹⁸ Sasuwéné sugengé Raja Menahèm nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran srana nglampahi pialané Yérobéam I, sing njalari wong Israèl tumiba ing dosa.

¹⁹ Nalika Tiglat-Pilèsèr, raja ing Asyur nyerang Israèl, Menahèm nyaosi pisungsung rupa slaka 34.000 kilogram, supaya Tiglat-Pilèsèr kersa mbiyantu mbélani pangwasané Menahèm ing Israèl.

²⁰ Dhuwit slaka semono akèhé mau saka wong-wong sugih ing Israèl, sing diperes déning Menahèm. Saben wong dipeksa mbayar sèket slaka. Mulané Tiglat-Pilèsèr banjur lunga saka kono, mulih menyang negarané dhéwé.

²¹ Lelakoné Menahèm liya-liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²² Menahèm séda lan disarèkaké. Pékaya, putrané, nggentosi jumeneng raja.

²³ Nalika Raja Uzia jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak sèket taun. Pékaya, putrané Menahèm wiwit jumeneng raja ing Israèl. Enggoné jumeneng raja mau suwéné rong taun, ana ing Samaria.

²⁴ Pékaya nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran merga niru pialané Raja Yérobéam I, sing njalari wong Israèl padha gawé dosa.

²⁵ Perwirané, yakuwi Pékah bin Rémalya, gawé komplotan karo wong sèket saka Giléad; Pékaya dipatèni ing bètèngé kedhaton Samaria. Pékah banjur jumeneng raja, nggentosi Pékaya.

²⁶ Lelakoné Raja Pékaya liya-liyané wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

²⁷ Nalika Uzia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak sèket loro taun, Pékah bin Rémalya diangkat jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria. Enggoné jumeneng raja lawasé rong puluh taun.

²⁸ Pékah nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran, srana niru pialané Raja Yérobéam I, sing njalari wong Israèl tumiba ing dosa.

²⁹ Nalika Pékah jumeneng raja, Tiglat-Pilèsèr, raja Asyur ngrebut kutha Iyon, Abèl Bèt-Maaka, Yanoah, Kèdès, Hazor, daérah Giléad, Galiléa lan Naftali. Penduduké kabèh ditawan lan diboyong menyang Asyur.

³⁰ Nalika Yotam bin Uzia enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak rong puluh taun, Hoséa bin Éla nganakaké komplotan nglawan Raja Pékah. Raja Pékah disédani lan Hoséa jumeneng raja, nggentosi Pékah.

³¹ Lelakoné Raja Pékah liya-liyané wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Israèl.

³² Nalika Pékah bin Rémarya enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak rong taun, Yotam bin Uzia wiwit jumeneng raja ing Yéhuda.

³³ Nalika semono Yotam yuswané selawé taun; dedalem ing Yérusalèm; enggoné jumeneng raja suwéné nembelas taun. Ibuné asma Yérusa, putrané Zadok.

³⁴ Yotam nindakaké prekara sing bener lan gawé renaning penggalihé Pangéran, kaya Uzia, ramané.

³⁵ Mung émané, papan-papan panyembahé déwa-déwa ora digempur, mula rakyat terus waé gawé kurban lan ngobong menyan ana ing kono. Yotam kuwi raja sing mbangun gapurané Pedalemané Allah sing sisih Lor.

³⁶ Nalika Yotam jumeneng raja, Gusti Allah ngutus Rézin, raja Siria lan Pékah raja ing Israèl, nyerang Yéhuda. Lelakoné Raja Yotam liya-liyané wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

³⁷ (15:36)

³⁸ Raja Yotam séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Akhas, putrané, nggentosi jumeneng raja.

16 ¹ Nalika Raja Pékah bin Rémalya enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak pitulas taun, Akhas bin Yotam wiwit jumeneng raja ing Yéhuda.

² Nalika semono Akhas yuswané rong puluh taun, dedalem ing Yérusalèm. Enggoné jumeneng raja suwéné nembelas taun. Akhas nindakaké piala ing ngarsané Pangéran, Allahé, ora kaya Dawud, leluhuré.

³ Sing ditiru raja-raja ing Israèl, malah putrané dhéwé didamel kurban marang brahala, kaya adaté wong-wong sing padha ditundhung déning Allah saka negara Kanaan nalika Israèl mlebu ing tanah mau.

⁴ Akhas damel kurban lan ngobong menyan ana ing papan-papan panyembahané déwa-déwa, ana ing gunung-gunung lan ing ngisor wit-witan sing ayom.

⁵ Dhèk samana Éliot wis direbut menèh déning Rézin, raja Siria lan dibalèkaké marang Édom lan wong Yéhuda sing padha manggon ing kono ditundhungi. Wong Édom padha ngalih mrono lan manggon ing kono tekan sepréné. Ing wektu semana uga Rézin, raja Siria, lan Pékah, raja Israèl, nyerang lan ngepung kutha Yérusalèm, nanging ora bisa nelukaké Akhas.

⁶ (16:5)

⁷ Akhas ngirim utusan marang Tiglat-Pilèsèr, raja ing Asyur, didhawuhi matur mengkéné, "Kula keng abdi ingkang setya; pramila panjenengan kula aturi rawuh ngluwari kula saking tanganipun raja Siria lan raja Israèl, ingkang sami dhateng nyerang kula."

⁸ Akhas uga saos pisungsung rupa emas lan slaka enggoné mundhut saka Pedalemané Allah, lan saka kedhatoné.

⁹ Raja Tiglat-Pilèsèr ngabulaké panyuwuné Akhas. Kutha Damsyik

diserbu, nuli direbut. Penduduké ditawan, diboyong menyang Kir, lan Rézin, raja Siria, disédani.

¹⁰ Nalika Raja Akhas ana ing Damsyik sowan Raja Tiglat-Pilèsèr, pirsas mesbèh. Raja Akhas banjur ngintunaké contoné mesbèh mau lan princèné ukurané marang Imam Uria ing Yérusalèm.

¹¹ Uria banjur ngedegaké mesbèh sing ukurané padha karo ukuran sing ditampa mau. Mesbèh mau dirampungaké sadurungé Akhas rawuh.

¹² Sarawuhé saka Damsyik Raja Akhas pirsas yèn mesbèhé wis dadi.

¹³ Akhas banjur saos kurban obongan lan kurban dhaharan ana ing mesbèh mau; kurban-kurbané banjur disiram nganggo anggur lan getih dadi kurban keslametan.

¹⁴ Raja Akhas pirsas yèn mesbèh prunggu sing khusus kagem marang Allah papané ana ing antarané Pedalemané Allah lan mesbèh sing anyar. Mulané mesbèh prunggu mau banjur dielih saka ngarepé Pedalemané Allah menyang sisih loré mesbèh anyar.

¹⁵ Raja Akhas banjur ngandika marang Uria, "Kula aturi ngagem mesbèh kula

menika kanggé saos kurban énjing lan sonten, ingkang kasaosaken déning raja lan rakyat, lan kurban angguripun rakyat kasiramna wonten ing ngriku. Sedaya rahing kéwan ingkang kakurbanaken kasiramna ugi wonten ing mesbèh menika. Déné mesbèh prunggu menika badhé kula enggé piyambak, mboten kanggé manambah dhateng Gusti Allah."

¹⁶Uria nglakoni apa sing didhawuhaké déning Sang Prabu.

¹⁷Kréta-kréta prunggu sing ana ing Pedalemané Allah uga dirucati déning Raja Akhas, semono uga jembangan-jembangan sing ana ing kréta mau. Jembangan prunggu sing disangga sapi prunggu rolas iya dijupuk lan disèlèhaké ing landhesan watu.

¹⁸Lan menèh, kanggo nuruti kersané raja Asyur, bangsal raja ing Pedalemané Allah dibungkar déning Raja Akhas; semono uga lawang sing khusus kanggo mlebu raja, ditutup.

¹⁹Lelakoné Raja Akhas liya-liyané wis katulis ana ing Kitab Sejarahé Raja-raja Yéhuda.

²⁰Raja Akhas séda lan kasarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud.

Hizkia, putrané, nggentosi jumeneng raja.

17¹ Nalika Akhas enggoné jumeneng raja ing Yéhuda nyandhak rolas taun, Hoséa bin Éla wiwit jumeneng raja ing Israèl, dedalem ing Samaria. Enggoné jumeneng raja suwéné sangang taun.

² Raja Hoséa nglampahi dosa ing ngarsané Allah, nanging ora banget kaya raja-raja ing Israèl sadurungé.

³ Raja Hoséa diserang lan ditelukaké déning Salmanèsèr, raja ing Asyur, mula saben taun kudu mbayar pajeg marang Salmanèsèr mau.

⁴ Nanging ing sawijining wektu Hoséa ngutus utusan menyang So, raja Mesir, nyuwun bantuan lan Hoséa lèrèn enggoné mbayar pajeg taunan marang Asyur. Bareng Salmanèsèr pirsá yèn dikhianati, Raja Hoséa banjur dicekel lan dikunjara.

⁵ Sawisé mengkono, Salmanèsèr, raja Asyur, banjur nyerang Israèl lan ngepung Samaria. Bareng pangepungé mau nyandhak taun kateluné,

⁶ yakuwi sangang tauné enggoné Hoséa jumeneng raja — kutha Samaria direbut

déning Salmanèsèr. Wong Israèl ditawan lan diboyong menyang Asyur. Sebagéan ana sing dipapanaké ing kutha Hala, sebagéan menèh ana ing sacedhaké Kali Habor, ing wilayah Gozan, lan liyané ana ing kutha-kutha ing tanah Madai.

⁷Runtuhé Samaria merga Israèl wis gawé dosa ana ing ngarsané Pangéran, Allahé, sing wis ngluwari Israèl saka tangané raja Mesir, diirid metu saka tanah mau. Wong Israèl mau padha nyembah marang déwa-déwa

⁸lan niru adaté bangsa-bangsa sing wis dilungakaké déning Allah saka tanah Kenaan, yakuwi nalika bangsa Israèl mlebu ing tanah kono merangi bangsa-bangsa mau. Wong Israèl padha niru adat tata carané raja-raja Israèl,

⁹sarta nglakoni prekara-prekara sing nyulayani kersané Pangéran, Allahé. Padha gawé papan panyembahan brahala ana ing saben kuthané, ya ing kutha cilik, ya ing kutha gedhé.

¹⁰Ing saben punthuk lan ing sangisoring saben wit sing ayom didegi tugu déwa lan recané Dèwi Asyéra.

¹¹Wong-wong mau padha ngobong menyan ing mesbèh-mesbèh kanggo

déwa, kaya adaté bangsa-bangsa sing biyèn dilungakaké déning Pangéran saka tanah Kanaan. Senajan wis diawisi déning Pangéran, éwasemono isih tetep waé enggoné padha nyembah marang brahala. Sakèhing penggawéné wong Israèl sing ala mau njalari dukané Pangéran.

¹² (17:11)

¹³ Pangéran wis ndhawuhi para utusan lan para nabiné marang umat Israèl lan Yéhuda nglantaraké dhawuhé mengkéné, "Padha maria nglakoni piala lan netepana sakèhé dhawuh lan pepakon kang Dakparingaké marang para leluhurmu lan marang kowé lantaran para nabi, abdi-Ku."

¹⁴ Nanging Israèl lan Yéhuda padha ora gelem ngrungokaké; malah padha mbangkang kaya para leluhuré, sing padha ora gelem precaya marang Pangéran, Allahé.

¹⁵ Israèl lan Yéhuda padha ora gelem netepi dhawuh-dhawuhé Pangéran lan ora setya marang prejanjian-prejanjian sing dianakaké déning Allah karo para leluhuré. Pepènget-pepèngetéⁿ

ⁿpepènget: Bengis (bhs. Ind.).

Allah ora dirèwès, malah pilih padha nyembah brahala sing ora ana gunané. Padha niru tuladhané bangsa-bangsa sakiwa-tengené, senajan wis diawisi déning Allah.

¹⁶ Prenatané Pangéran Allahé diterak kabèh lan padha gawé reca sapi saka emas utawa prunggu, banjur disembah. Padha gawé recané Dèwi Asyéra, nyembah lintang-lintang lan ngabekti marang Déwa Baal.

¹⁷ Anak-anaké padha dienggo kurban obongan marang déwa. Padha olah ilmu sihir lan njaluk pituduh marang dhukun-dhukun sing nekakaké roh-roh. Semono enggoné padha giat nerak dhawuhé Allah,

¹⁸ nganti Gusti Allah duka banget, lan ora kersa menggali marang Israèl menèh, malah banjur dibuwang saka tanah sing wis diparingaké marang bangsa mau. Sing isih mung kraton Yéhuda.

¹⁹ Nanging wong-wong Yéhuda uga ora netepi dhawuh-dhawuhé Pangéran, Allahé. Malah padha nganut adat tata carané wong Israèl.

²⁰ Wasana umat Israèl kabèh disébrataké^o déning Allah. Bangsa mau diukum lan diulungaké marang mungsuh-mungsuhé sing ambek siya. Bangsa mau ditégakaké, malah banjur dibuwang saka tanah sing wis diparingaké marang bangsa mau.

²¹ Sawisé Gusti Allah ngedohaké wong Israèl saka wong Yéhuda, wong Israèl banjur ngangkat Yérobéam bin Nébat dadi rajané. Yérobéam banjur damel ada-ada ngedohaké saka Allah lan nglampahi dosa-dosa gedhé.

²² Wong Israèl niru marang tuladhané Yérobéam lan nglakoni sakèhé paneraké Yérobéam,

²³ nganti wekasané Gusti Allah ora kersa menggali marang wong Israèl, malah banjur dibuwang saka tanah sing wis diparingaké marang bangsa mau. Kuwi cocog karo pangandika sing wis diparingaké déning Gusti Allah lantaran para abdiné, yakuwi para nabi. Kaya mengkono wusanané wong Israèl padha kabuwang menyang Asyur, lan padha manggon ing kono nganti sepréné.

^odisébrataké: mboten dipun akeni umat kagunganipun Allah.

²⁴Minangka gantiné wong Israèl sing padha diboyong menyang pembuwangan, raja Asyur nekakaké wong-wong saka Babil, Kutha, Awa, Hamat lan Séfarwaim menyang kutha-kutha ing tanah Samaria. Wong-wong mau banjur padha ngalih mrono lan saterusé manggon ana ing kono.

²⁵Ing kawitan wong-wong mau padha ora ngormati marang Allah; mulané Gusti Allah banjur nekakaké singa-singa sing mangsa wong kono sawetara.

²⁶Raja Asyur diaturi pirsá yèn wong-wong Asyur sing dipapanaké ing kutha-kutha Samaria padha ora ngerti prenatal-prenatané déwané negara kono. Mulané déwa kono banjur nekakaké singa sing mangsa wong-wong neneka mau.

²⁷Kuwi sebabé raja Asyur banjur dhawuh supaya anaa imam saka antarané wong tawanan sing diboyong menyang Asyur, dibalèkaké menyang Samaria. Pangandikané Sang Prabu, "Imam kuwi balia menyang tanah Samaria, supaya ngandhani wong-wong bab prenatal-prenatané déwané tanah kana."

²⁸ Mulané ana imam Israèl, sing wis diboyong saka tanah Samaria menyang Asyur, dibalèkaké menèh lan manggon ing Bètèl. Ana ing kana imam mau mulang rakyat bab patrapé nyembah marang Allah.

²⁹ Nanging wong-wong sing padha manggon ing Samaria tetep nyembah brahalané dhéwé-dhéwé; brahala-brahala mau didokokaké ana ing tilas papan panyembahané brahalané wong Israèl. Saben golongan padha gawé brahalané dhéwé-dhéwé, ing kutha sing dienggoni.

³⁰ Wong Babil gawé recané Déwa Sukot-Benot, wong Kutha gawé recané Déwa Nergal, wong Hamat gawé recané Déwa Asima,

³¹ wong Awa gawé recané Nibhas lan Tartak. Déné wong Séfarwaim nyaosaké kurban obongan kanggo Déwa Adramèlèkh lan Anamèlèkh; sing dikurbanaké anak-anaké.

³² Kejaba nyembah marang déwa-déwa mau wong-wong ing kono uga nyembah marang Allah. Imam-imam sing gawé kurban ana ing papan-papan panyembahané déwa-déwa dipilih saka

antarané wong neneka rupa-rupa, sing manggon ana ing kono.

³³ Dadi wong-wong ing kono padha nyembah marang Allah, nanging uga nyembah marang déwané dhéwé-dhéwé saka negara asalé.

³⁴ Sepréné wong-wong mau isih padha ngleluri adat tata carané dhéwé-dhéwé lan ora nyembah marang Allah lan uga ora netepi prenatal-prenatan sing diparingaké déning Allah marang anak-turuné Yakub, sing disebut Israèl.

³⁵ Gusti Allah wis damel prejanjian karo Israèl mengkéné, "Aja padha nyembah marang brahala. Aja sujud utawa ngabekti sarta gawé kurban kanggo brahala mau.

³⁶ Ngurmatana Aku, Allahmu sing wis ngluwari kowé saka tanah Mesir nganggo mujijat lan kasektèn gedhé. Ngabektia marang Aku lan saosna kurbanmu marang Aku.

³⁷ Tetepana dhawuh-Ku lan prenatal-prenatan-Ku sing wis Daktulis kanggo kowé. Aja ngabekti marang déwa-déwa.

³⁸ Aja lali marang prejanjian sing Dakgawé karo kowé.

³⁹ Mbangun-turuta marang Aku, Allahmu, lan Aku bakal ngluwari kowé saka mungsuh-mungsuhmu."

⁴⁰ Nanging penduduk Samaria ora gelem nggatèkaké; malah padha tetep ngleluri adat tata carané dhéwé-dhéwé.

⁴¹ Kejaba nyembah marang Allah, iya tetep padha nyembah marang brahala-brahalané dhéwé-dhéwé. Anak-turuné wong-wong mau sepréné isih nindakaké mengkono.

18 ¹ Nalika Hoséa bin Éla enggoné jumeneng raja ing Israèl nyandhak telung taun, Hizkia bin Akhas wiwit jumeneng raja ing Yéhuda.

² Nalika semono Hizkia yuswa selawé taun, lan dedalem ing Yérusalèm. Enggoné jumeneng raja suwéné sangalikul taun. Asmané ibuné Abi, putrané Zakharia.

³ Raja Hizkia nglampahi dhawuh lan gawé renaning penggalihé Allah, sing ditiru Raja Dawud, leluhuré.

⁴ Papan-papan panyembahan brahala digempur kabèh. Tugu-tuguné déwa-déwa dirubuhaké, lan reca-recané Dèwi Asyéra diremuk. Ula tembaga sing digawé Musa lan kasebut Néhustan

diremuk, merga tekan wektu kuwi wong Israèl padha ngobong menyan kanggo ngormati ula tembaga mau.

⁵Ing antarané para raja ing Yéhuda sing sadurungé, utawa sing sawisé, ora ana sing kaya Hizkia. Panjenengané precaya marang Pangéran, Allahé Israèl lan setya marang Panjenengané.

⁶Ora tau nglawan marang Allah. Malah sakèhé dhawuhé lantaran Musa ditetepi temenan.

⁷Mulané Gusti Allah tansah mitulungi Raja Hizkia, lan apa sing ditandangi mesthi olèh gawé. Raja Hizkia mbrontak nglawan raja Asyur, ora gelem teluk.

⁸Raja Hizkia iya nelukaké wong Filistin; désa-désa sing cilik dhéwé tekan kutha-kutha sing gedhé pisan dijarah-rayah, semono uga Gaza lan wilayah kiwa-tengené.

⁹Nalika pepréntahané Raja Hizkia nyandhak patang taun, kuwi taun kapituné pepréntahané Raja Hoséa ing Israèl, Salmanèsèr, raja Asyur ngepung kutha Samaria.

¹⁰Sawisé dikepung telung taun lawasé Samaria teluk. Nalika semono Raja Hizkia enggoné jumeneng raja ing

Yéhuda nyandhak nem taun, lan Hoséa jumenengé raja ing Samaria sangang taun.

¹¹ Bangsa Israèl banjur ditawan lan diboyong déning raja Asyur menyang negarané. Wong Israèl mau sapérangan ana sing dipapanaké ing kutha Hala, sapérangan menèh ing sacedhaké Kali Habor, ing wilayah Gozan, lan liyané ana ing kutha-kutha ing tanah Madai.

¹² Teluké Samaria mau merga wong Israèl ora padha mbangun-turut marang Pangéran, Allahé; padha nerak prejanjiané karo Gusti Allah lan nglanggar sakèhé préntahé Musa, abdiné Allah. Wong-wong mau ora padha ngrungokaké lan ora nglakoni.

¹³ Nalika pepréntahané Raja Hizkia nyandhak patbelas taun, kutha-kutha ing Yéhuda sing dikubengi bètèng diserang lan direbut déning Sanhérib, raja ing Asyur.

¹⁴ Hizkia ngutus utusan marang Sanhérib, sing nalika semono ana ing Lakhis, aturé, "Kula ngaken lepat; pramila kula suwun serangan dhateng kitha-kitha kula menika dipun kèndeli. Menapa kémawon ingkang panjenengan

pundhut, badhé kula saosaken." Sanhérib mangsuli yèn Hizkia kudu mbayar dhendha awujud slaka sepuluh èwu kilogram lan emas sèwu kilogram.

¹⁵ Mulané sakèhé slaka sing ana ing Pedalemané Allah lan sing ana ing kas kedhaton diaturaké kabèh déning Raja Hizkia marang Sanhérib.

¹⁶ Tekan emas sing kanggo nglapisi lawang-lawanging Pedalemané Allah, sing dipasang déning Raja Hizkia dhéwé, kepeksa dithèthèli lan dikirimaké marang Sanhérib.

¹⁷ Nanging raja Asyur mau saka Lakhis ngirim pasukan akèh, dipimpin déning perwira telu kanggo nyerang Yérusalèm. Satekané ing kutha Yérusalèm kono banjur padha mandheg ing panggonan sing karan Palemahané Tukang Tenun, sacedhaké kalèn sing ngilèkaké banyu saka blumbang ndhuwur.

¹⁸ Sawisé mengkono perwira-perwira Asyur mau banjur kongkonan wong ngaturi Raja Hizkia. Pegawéné Hizkia, wong telu, banjur metu nemoni. Pegawé-pegawé mau jenengé: Èlyakim, bin Hilkia, penggedhé urusan kraton,

Sèbna sèkretaris negara, lan Yoah bin Asaf, bendahara negara.

¹⁹Ana jéndral Asyur sing kandha karo wong telu mau mengkéné, "Pangandikané raja Asyur iki kandhakna marang Hizkia, "Yagéné kowé rumangsa rosa?"

²⁰Apa kokkira tembung waé bisa ngrobah siasat lan kekuwatané tentara! Sapa ta sing kokendelaké, kokkowé nganti wani nglawan marang Asyur?

²¹Kowé njagakaké pitulungané wong Mesir. Nanging kuwi rak padha karo nganggo teken glagah. Teken kuwi bakal tugel lan natoni tanganmu. Kaya mengkono kaanan sanyatané raja Mesir kanggo wong sing njagakaké pitulungané."

²²Perwira Asyur mau kandha menèh, "Bisa uga kowé padha njagakaké pitulungané Pangéran, Allahmu? Nalika Hizkia dhawuh supaya wong Yéhuda lan Yérusalèm ngemungna manembah ing ngarepé mesbèh ing Yérusalèm, apa sing dirusak kuwi dudu papan-papan sing kanggo nyembah marang Allah dhéwé?"

²³Saiki aku atas asmané raja Asyur wani totohan, yèn kowé diwènèhi jaran

rong èwu, kowé mesthi ora duwé wongé sing bisa nunggangi!

²⁴ Perwiraku sing asor dhéwé waé kowé ora bisa nandhingi. Éwasemono kowé padha duwé pengarep-arep yèn Mesir bakal kirim bantuan kréta perang lan bala jaranan!

²⁵ Apa kokkira enggonku nyerang lan ngalahaké negaramu kuwi ora nganggo pitulungané Allah? Allah dhéwé sing ngutus aku nyerang lan numpes negaramu!"

²⁶ Èlyakim, Sèbna lan Yoah banjur kandha karo perwira mau, "Pak, kula aturi ngandika mawi basa Aram kémawon, kula sami ngertos. Sampun nganggé basa Ibrani, mangké rakyat ingkang sami wonten ing témbok-témbok mindhak sami ngertos."

²⁷ Wangsulané perwira mau, "Aja kokkira yèn aku diutus raja Asyur mung didhawuhi kandha karo kowé lan karo rajamu waé. Aku iya kandha karo rakyat sing padha lungguh ana ing témbok-témbok kuwi, sing bakal padha mangan kotorané dhéwé lan ngombé uyuhé dhéwé."

²⁸ Perwira mau banjur ngadeg lan kandha seru nganggo basa Ibrani, "Padha rungokna. Mengkéné ngandikané raja Asyur:

²⁹ 'Aja gelem diapusi Hizkia, wong sing ora bisa mitulungi kowé.

³⁰ Aja ngrungokaké pambujuké Hizkia supaya kumandel marang Yéhuwah. Aja kokkira Allah bisa mitulungi kowé utawa ngalang-alangi Asyur nggempur kuthamu.

³¹ Kowé aja ngrungokaké Hizkia. Aku, raja Asyur, préntah, metua saka kutha lan pasraha. Mengko kowé bakal mangan woh anggur saka kebonmu dhéwé, lan mangan woh ara saka witmu dhéwé, sarta ngombé banyu saka sumurmu dhéwé,

³² nganti kowé dakboyong menyang negara manca sing mèmper karo negaramu dhéwé. Ing kana ana kebon anggur sing metokaké anggur kanggo kowé, ana sawah gandum sing ngasilaké glepung kanggo panganmu. Ing kana akèh wit zaitun, lenga zaitun lan madu. Yèn kowé nurut karo dhawuhku, kowé bakal urip, ora bakal mati. Aja nggatèkaké marang Hizkia. Kowé mung

diapusi, supaya kowé ngandel yèn arep dipitulungi déning Allah.

³³ Apa ana déwa sing bisa nylametaké bangsané saka tanganku?

³⁴ Ana ing endi déwa-déwané tanah Hamat lan Arpad? Ana ing endi déwa-déwané Séfarwaim, Héna lan Iwa? Apa ana déwa teka sing mitulungi Samaria?

³⁵ Endi ana déwa sing bisa ngluwari tanahé saka tanganku? Mulané aja ngira yèn Allah bakal mitulungi Yérusalèm!"

³⁶ Krungu tembung mengkono mau penduduk Yérusalèm ora ana sing kumecap, sebab Raja Hizkia wis dhawuh supaya padha meneng waé.

³⁷ Mulané Èlyakim, Sèbna lan Yoah padha nyuwèk jubahé merga saka sedhihé. Banjur padha sowan marang Sang Prabu nglapuraké apa sing dikandhakaké déning perwira Asyur mau.

19¹ Nalika Raja Hizkia mireng lapurané wong telu mau nyuwèk agemané, banjur ngagem ageman bagor, nélakaké enggoné sedhih, sarta tindak menyang Pedalemané Allah.

² Èlyakim, kepalané kraton, Sèbna sèkretaris negara lan para imam sing

tuwa-tuwa diutus nemoni Nabi Yésaya bin Amos. Wong-wong mau uga padha nganggo klambi bagor.

³Welingé Raja Hizkia marang Yésaya surasané mengkéné, "Dinten menika dinten kasisahan; kita sami dipun ukum lan dipun sepèlèkaken. Kita kados tiyang èstri ingkang sampun badhé mbabar, nanging mboten saged nglairaken.

⁴Raja Asyur sampun ngutus perwira supados ngawon-awon Gusti Allah, ingkang sipat gesang. Mbokmenawi Pangéran, Allah panjenengan, midhanget panyenyamah^P menika, lan kersa males dhateng tiyang ingkang ngucapaken pengawon-awon menika. Kula aturi ndedonga dhateng Pangéran kanggé tiyang-tiyang kita, ingkang taksih kantun menika."

⁵Sawisé nampi welingé Raja Hizkia mau,

⁶Nabi Yésaya nuli ngandika mengkéné, "Panjenengan mboten sisah ajrih menawi midhanget tembungipun tiyang-tiyang Asyur menika, bilih Allah mboten saged ngluwari kita.

^PPnyenyamah: mencela (bhs. Ind.).

⁷ Allah badhé damel raja Asyur mireng pawartos, ingkang njalari piyambakipun wangsul dhateng negarinipun. Wonten ing ngrika piyambakipun badhé dipun pejahi."

⁸ Perwira Asyur mau krungu kabar yèn rajané wis tindak saka Lakhis, nglurug perang menyang kutha Libna, ora adoh saka kono. Mulané perwira mau mrana arep sowan.

⁹ Wong Asyur padha olèh kabar, yèn tentara Mesir, sing dipimpin déning Tirhakah, raja Sudan arep nyerang bala Asyur. Krungu sing mengkono raja Asyur banjur kirim layang marang Hizkia, raja Yéhuda.

¹⁰ Surasané mengkéné, "Aja kena diapusi déning Allahmu sing kokndelndelaké kuwi, sing janji bakal ngluwari kowé saka tanganku.

¹¹ Kowé wis krungu yèn saben negara sing diserang déning raja Asyur, mesthi ditumpes.^q Apa kokkira kowé bisa lolos?

¹² Nalika leluhurku nelukaké kutha Gozan, Haran, lan Rèzèf sarta matèni wong Bèt-Èden sing padha manggon ing

^qditumpes: dimusnahkan (bhs. Ind.).

Telasar, ora ana déwané siji waé sing bisa nylametaké wong-wong mau.

¹³Raja-rajané kutha Hamat, Arpad, Séfarwaim, Héna lan Iwa saiki padha ana ing ngendi?"

¹⁴Raja Hizkia nampa layang mau saka para utusan, banjur diwaos. Panjenengané banjur mlebet Pedalemané Allah lan njèrèng layang mau ana ing ngarsané Allah.

¹⁵Hizkia banjur ndedonga, "Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl, ingkang pinarak ing dhampar^r sinanggi déning para malaékat Paduka, inggih namung Paduka piyambak ingkang ngerèh kraton-kraton ing salumahing bumi, margi Paduka ingkang nitahaken langit lan bumi.

¹⁶Gusti, mugé kepareng menggali dhateng kedadosan ingkang kawula alami. Kersaa midhangetaken sedaya panyenyamahipun Sanhérib dhateng Paduka, Allah ingkang gesang.

¹⁷Kawula sami mangertos, bilih raja-raja Asyur sampun nelukaken bangsa-bangsa kathah, lan ngrisak negari-negaripun.

^rdhampar: takhta (bhs. Ind.).

¹⁸ Déwa-déwanipun bangsa-bangsa wau inggih sampun dipun besmi lan dipun remuk, mergi déwa-déwa wau pancèn sanès Allah. Menika namung damelaning tanganipun manungsa, kadamel saking kajeng lan séla.

¹⁹ Dhuh Pangéran, Allah kawula, kersaa ngluwari kawula saking tiyang-tiyang Asyur menika, supados sedaya bangsa sajagad ngakenana, bilih namung Paduka piyambak ingkang jumeneng Allah, mboten wonten sanèsipun."

²⁰ Nabi Yésaya banjur kirim layang marang Sang Prabu Hizkia, surasané, "Gusti Allah sampun paring wangsulan dhateng pandonganipun Sang Prabu mekaten, 'Sanhérib, kowé digeguyu lan disepèlèkaké déning kutha Yérusalèm.

²¹ (19:20)

²² Sing kokala-ala kuwi sapa? Ora liya iya Aku, Allahé Israèl, Allah kang mahasuci, ya Aku iki sing kokcecamah. Angkuh temen tangkepmu^s marang Aku.

²³ Kowé wis akon ngumukaké yèn srana kréta perangmu kowé nelukaké gunung-gunung sing dhuwur dhéwé ing Libanon. Kowé umuk merga wis negor

^stangkep: sikap (bhs. Ind.).

wit-wit cemara sing dhuwur dhéwé lan sing éndah dhéwé, sarta wis nlusup ing alas-alas sing gedhé dhéwé.

²⁴ Kowé iya ngegung-egungaké enggonmu wis ngedhuk sumur lan ngombé banyu ing negara-negara manca, lan para prejuritmu wis ngidak-idak Bengawan Nil nganti asat.'

²⁵ Apa kowé durung krungu yèn kuwi mau kabèh wis Dakrancang wiwit jaman kuna mula? Lan saiki lagi Daktindakaké. Rak Aku dhéwé ta sing maringi pangwasa marang kowé, supaya kowé nggempur bètèngé kutha-kutha dadi ludhesan.

²⁶ Wong-wong sing padha manggon ing kutha-kutha mau ora padha duwé kekuwatan, mulané padha kagèt lan wedi. Wong-wong mau padha kaya suket ing ara-ara, utawa kaya suket sing thukul ana ing payoning omah, sing dadi garing samasa katerak ing angin panas saka Wétan.

²⁷ Nanging Aku weruh kaanan sing sanyatané. Aku weruh sing koktindakaké, lan ngerti menyang endi paranmu. Aku ngerti yèn kowé nesoni Aku.

²⁸ Aku wis krungu bab enggonmu gumedhé. Saiki irungmu bakal Dakkeluhit lan cangkemmu Dakkendhalèni, supaya kowé Daktuntun bali metu dalan sing biyèn kokliwati."

²⁹ Sawisé mengkono Nabi Yésaya ngaturaké piweling marang Raja Hizkia mengkéné, "Menika tandhanipun prekawis ingkang mangké badhé kelampahan. Taun menika lan taun ngajeng rakyat badhé nedha gandum ingkang tuwuh piyambak. Nanging sesampunipun menika rakyat badhé nedha gandum lan ngombé anggur saking tanemanipun piyambak.

³⁰ Tiyang Yéhuda ingkang taksih sami gesang, badhé dados makmur kados taneman, ingkang lebet oyodipun, lan medalaken woh.

³¹ Ing Yérusalèm lan ing redi Sion badhé wonten tiyang-tiyang ingkang kawilujengaken, mergi Allah sampun nemtokaken mekaten.

³² Mekaten pangandikanipun Allah bab negari Asyur: 'Asyur ora bakal mlebu ing kutha kono, utawa nglepas panahé marang Yérusalèm, sepisan waé ora, lan

^tkeluh: kelikir (bhs. Ind.).

prejurit-prejurité sing nganggo tamèng, siji waé ora ana sing bakal nyedhak mrono. Lan ora ana tanggul sing dienggo ngepung kutha kono.

³³Raja Asyur bakal bali liwat dalan sing diliwati nalika teka, lan ora bakal mlebu ing kutha Yérusalèm. Aku Pangéran, sing ngandika.

³⁴Kutha Yérusalèm bakal Dakbéla lan Dakreksa, krana saka asma-Ku lan krana prejanjian-Ku karo Dawud, abdi-Ku."

³⁵Bengi kuwi uga malaékaté Pangéran rawuh ing kémah-kémahé wong Asyur lan matèni prejurit 185.000. Ésuké mayit-mayit mau pating gléthak saenggon-enggon!

³⁶Temahan Sanhérib, Raja Asyur, mulih menyang Ninewé.

³⁷Ing sawijining dina, nalika mbeneri sembahyang ana ing candhiné Déwa Nisroh, Sanhérib disédani nganggo pedhang déning Adramèlèkh lan Sarèzèr, putra-putrané. Sawisé mengkono putra-putrané mau padha mlayu ngungsi menyang negara Ararat. Ésar-Hadon, putrané liyané, jumeneng raja, nggentèni Sanhérib.

20¹ Ing wektu kuwi, Raja Hizkia gerah wudunen, saking bangeté nganti mèh séda. Nabi Yésaya bin Amos, sowan lan matur mengkéné, "Gusti Allah ngandika, supados panjenengan mbèrèsaken urusan panjenengan sedaya, mergi panjenengan mboten badhé saras malih. Panjenengan mboten dangu malih badhé kapundhut."

² Raja Hizkia banjur madhep menyang témbok karo ndedonga,

³ "Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti, bilih kawula sampun ngabekti dhateng Paduka kalayan setya lan temen-temen. Kawula tansah ngudi sagedipun nglampahi kersa Paduka." Raja Hizkia banjur muwun melas asih.

⁴ Nabi Yésaya banjur tindak, Raja Hizkia ditilar. Nanging sadurungé miyos saka pekarangané kraton, Nabi Yésaya didhawuhi déning Allah

⁵ supaya bali menèh marang Hizkia, rajané umaté Allah, karo didhawuhi mengkéné, "Aku Pangéran Allah sing dibektèni déning Dawud leluhurmumu. Aku wis miyarsakaké pandongamu sarta mirsani panangismu. Kowé bakal

Dakwarasaké. Telung dina menèh kowé bakal sowan ing Pedalemané Allah.

⁶Umurmu bakal Daktambahi limalas taun. Kowé lan kutha Yérusalèm bakal Dakluwari saka Raja Asyur. Kutha iki bakal Dakreksa krana saka asma-Ku lan krana janji-Ku marang Dawud, abdi-Ku."

⁷Nabi Yésaya banjur utusan wong mopokaké woh ara sing digawé alus ana ing wuduné Raja Hizkia.

⁸Aturé marang Nabi Yésaya, "Menapa pretandhanipun, bilih Gusti Allah badhé nyarasaken kula, lan bilih tigang dinten malih kula badhé saged sowan ing Pedalemanipun Allah?"

⁹Wangsulané Nabi Yésaya, "Allah badhé paring pretandha dhateng panjenengan, bilih Allah netepi janjinipun. Samenika menapa ingkang panjenengan kersakaken; menapa ngersakaken supados ayang-ayanganing jarumipun jam surya damelanipun Raja Akhas majeng sedasa garis, menapa mundur sedasa garis?"

¹⁰Aturé Raja Hizkia, "Ndamel ayang-ayangan majeng sedasa garis menika gampang. Pramila kadamela mundur kémawon sedasa garis."

¹¹ Nabi Yésaya nuli ndedonga marang Allah. Panjenengané banjur ngunduraké ayang-ayangané jarum jam srengéngé mau sepuluh garis.

¹² Dhèk semana raja Babil, Merodhah Baladan putrané Raja Baladan, mireng yèn Raja Hizkia nembé waé saras gerahé. Mulané banjur utusan nggawa layang lan hadiah marang raja Hizkia.

¹³ Raja Hizkia nampani utusan mau klawan bungah lan mamèraké kasugihané emas lan slaka, anggi-anggi^u lan lenga wangi, semono uga gegamaning tentarané. Ora ana barang ing kedhaton sing ora dipamèraké.

¹⁴ Nabi Yésaya banjur sowan marang Raja Hizkia lan nyuwun pirsá, "Tiyang-tiyang menika saking pundi? Sami matur menapa?" Pangandikané Raja Hizkia, "Tiyang-tiyang menika saking negari tebih, saking negari Babil."

¹⁵ Nabi Yésaya nyuwun pirsá menèh, "Sami ningali menapa wonten ing kedhaton ngriki?" Pangandikané Raja Hizkia, "Sami ningali samukawis. Mboten wonten barang keprabon setunggal kémawon ingkang mboten

^uanggi-anggi: rempah-rempah (bhs. Ind.).

kula tedhahaken dhateng tiyang-tiyang menika."

¹⁶ Nabi Yésaya banjur matur marang Sang Prabu, "Gusti Allah ngandika

¹⁷ bilih badhé wonten wekdalipun sedaya barang ing kedhaton panjenengan, lan ingkang kaklempakaken déning para leluhur panjenengan, sedaya badhé kaboyong dhateng tanah Babil, mboten wonten setunggal kémawon ingkang kantun.

¹⁸ Saking antawisipun putra-wayah panjenengan badhé wonten ingkang kapendhet, kadadosaken abdi ing kedhaton Babil, ngladosi raja Babil."

¹⁹ Pangandikané Raja Hizkia, "Prayogi sanget pangandikanipun Allah, ingkang panjenengan lantaranaken dhateng kula." Pangandikané sing mengkono mau merga ngira yèn tegesé kratoné Hizkia bakal ngalami katentreman selawasé sugengé.

²⁰ Riwayaté Raja Hizkia liya-liyané, bab lelabeté kaprewirané lan enggoné yasa blumbang sarta ilèn-ilèn kanggo ngilèkaké banyu menyang kutha, kabèh wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

²¹ Hizkia séda; Manasyè putrané, nggentosi jumeneng raja.

21 ¹ Nalika Manasyè jumeneng raja ing Yéhuda yuswané rolas taun. Dalemé ing Yérusalèm. Enggoné jumeneng raja lawasé sèket lima taun. Asmané ibuné Hèfziba.

² Manasyè nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran, yakuwi niru adat tata-carané bangsa-bangsa Kenaan, sing ditundhung déning Pangéran, nalika bangsa Israèl teka ngenggoni negara mau.

³ Panggonan panyembahan brahala, sing wis dirusak déning Hizkia, dibangun menèh. Manasyè yasa mesbèh-mesbèh kanggo nyembah Baal, lan gawé reca-recané Dèwi Asyéra, kaya sing ditindakaké déning Akhab, raja ing Israèl. Manasyè uga nyembah lintang-lintang.

⁴ Pangéran wis dhawuh yèn Pedalemané Allah kuwi panggonan kanggo nyembah marang Allah, éwasemono Manasyè yasa mesbèh-mesbèh kanggo nyembah para déwa.

⁵ Ing platarané Pedalemané Allah karo pisan didegi mesbèh-mesbèh kanggo nyembah lintang-lintang.

⁶ Putrané dienggo kurban obongan. Raja Manasyè iya olah ilmu tenung, ilmu nujum, ilmu gaib, lan ilmu préwangan, yakuwi njaluk pitulungané roh-roh. Dosa-dosané sing mengkono mau njalari dukané Gusti Allah.

⁷ Lambangé Dèwi Asyéra dipasang ing Pedalemané Allah, mangka bab panggonan mau Gusti Allah wis ngandika marang Dawud lan Suléman, putrané, "Pedaleman-Ku ing Yérusalèm, mulané umat-Ku Israèl kudu padha nyembah marang Aku ana ing kana.

⁸ Lan yèn umat Israèl nindakaké sakèhé dhawuh-Ku lan netepi prenatal-prenatal sing diwènèhaké déning Musa, abdi-Ku, Aku bakal ora négakaké umat Israèl ditundhung saka tanah, sing wis Dakparingaké marang para leluhuré."

⁹ Nanging wong Yéhuda padha ora mbangun-turut marang Pangéran, malah Manasyè nglakoni dosa sing luwih gedhé ketimbang karo dosané wong Kenaan sing dilungakaké déning Allah, nalika umat Israèl teka, ngenggoni tanah kono.

¹⁰ Mulané Gusti Allah ngandika lantaran para nabi, abdiné, mengkéné,

¹¹ "Raja Manasyè kuwi ala banget, penggawéné luwih ala ketimbang karo penggawéné wong Kenaan, lan brahala-brahalané njalari wong Yéhuda iya padha gawé dosa.

¹² Mulané Aku, Allah sing disembah déning umat Israèl, bakal nekakaké kasangsaran gedhé ing Yérusalèm lan ing Yéhuda, nganti saben wong sing krungu bakal padha kagèt.

¹³ Yérusalèm bakal Dakukum, kaya patrapé enggon-Ku ngukum marang Samaria lan Akhab, raja Israèl, lan anak-turuné. Yérusalèm bakal Daktumpes tapis, kaya piring sing diasahi lan dikurebaké.

¹⁴ Penduduké sing isih kari bakal Dakulungaké dadi mangsané para mungsuhé, sing bakal ngrucati gegamané lan njarah-rayah negarané.

¹⁵ Kuwi kabèh bakal disangga déning umat-Ku, merga padha nglakoni dosa marang Aku lan gawé duka-Ku, wiwit saka jamané leluhuré metu saka tanah Mesir, tekan sepréné."

¹⁶ Manasyè wis matèni wong akèh banget sing ora salah, mula ing Yérusalèm getihé wong resik mau

kawutahaké ing saenggon-enggon. Kuwi dosa sing dilakoni déning Manasyè, kejaba enggoné njalari wong Yéhuda gawé dosa marang Allah, merga nyembah marang brahala.

¹⁷ Riwayaté Raja Manasyè liya-liyané lan bab dosa-dosané kabèh wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

¹⁸ Manasyè séda lan disarèkaké ing petamanan kedhaton, yakuwi ing Uza, Amon, putrané nggentosi dadi raja.

¹⁹ Nalika jumeneng raja ing Yérusalèm, Amon yuswané rolikur taun. Asmané ibuné Mesulèmèt, putrané Harus, wong Yotba.

²⁰ Ora béda karo ramané, Amon nglampahi dosa ing ngarsané Pangéran.

²¹ Brahala-brahala sing disembah déning ramané iya disembah.

²² Amon nyingkur^v marang Pangéran, Allah sesembahané para leluhuré, lan nerak prenatal-prenatané Allah.

²³ Para punggawané Raja Amon banjur padha gawé komplotan nglawan Sang Prabu. Raja Amon banjur disédani ing kedhatoné.

^vnyingkur: meninggalkan (bhs. Ind.).

²⁴ Nanging wong-wong sing nyédani mau gentèn dipatèni déning rakyat Yéhuda ana ing kedhaton. Sawisé mengkono rakyat banjur ngangkat Yosia, putrané Amon, jumeneng raja nggentosi ramané.

²⁵ Riwayaté Amon liya-liyané wis katulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

²⁶ Amon disarèkaké ana ing petamanan Uza. Yosia, putrané, nggentosi jumeneng raja.

22 ¹ Nalika Yosia jumeneng raja ing Yéhuda yuswané wolung taun. Dalemé ing Yérusalèm. Enggoné jumeneng raja lawasé telung puluh siji taun. Asmané ibuné Yedida, putrané Adaya, saka Boskat.

² Yosia nglampahi dhawuh lan gawé renaning penggalihé Pangéran, manut tuladhané Raja Dawud, sarta netepi sakèhé dhawuhé Allah klawan éklas.

³ Raja Yosia kagungan sèkretaris kedhaton, jenengé Safan bin Azalia, bin Mesulam. Nalika Yosia enggoné jumeneng raja nyandhak wolulas taun, raja mau utusan sèkretarisé menyang Pedalemané Allah, pangandikané,

⁴"Nemonana Imam Agung Hilkia, njaluka lapuran, pira dhuwit sing diklumpukaké déning para imam saka wong-wong sing mlebu ing Pedalemané Allah.

⁵Dhuwit mau konen mènèhaké marang para mandhor sing ditugasaké ndandani Pedalemané Allah. Dhuwit mau kanggo mbayar opahé

⁶para tukang kayu, para juru gawé omah lan para tukang batu, sarta kanggo tuku kayu lan watu sing dibutuhaké.

⁷Wong-wong sing padha nindakaké pegawéan mau padha jujur banget, mula ora prelu gawé lapuran bab tanjané dhuwit sing dipasrahaké."

⁸Safan nglantaraké dhawuhé Sang Prabu mau marang Imam Hilkia, lan Imam Hilkia nuli gentèn lapur yèn dhèwèké nemu Kitab Torèt ana ing Pedalemané Allah. Imam Hilkia ngulungaké Kitab mau, banjur diwaca Safan.

⁹Safan nuli sowan Sang Prabu menèh lan ngaturi pirsá yèn dhuwit sing dikersakaké Sang Prabu kuwi wis dijupuk

déning para punggawa sing kawogan^w lan wis dipasrahaké marang para mandhor kanggo ndandani Pedalemané Allah.

¹⁰ Safan banjur ngaturaké Kitab sing ditampa saka Imam Hilkia karo matur, "Menika Kitab saking Imam Hilkia." Kitab mau banjur diwacakaké.

¹¹ Bareng mireng surasané Kitab mau Sang Prabu banjur nyuwèk agemané merga saka sedhihé.

¹² Nuli dhawuh marang Imam Hilkia, Ahikam bin Safan, Akhor bin Mikha, Safan sèkretarisé kedhaton, lan Asaya punggawané kraton mengkéné,

¹³ "Nyuwuna pirsas marang Allah, kanggo aku lan rakyat kabèh bab surasané Kitab iki. Gusti Allah duka marang kita merga leluhur kita ora nglakoni prenatal-prenatal sing katulis ing Kitab iki."

¹⁴ Wong-wong mau nuli padha nyuwun pirsas marang nabi wadon sing asma Hulda, dalemé ing kampung anyar ing Yérusalèm. Garwané nabi wadon mau asmané Salum bin Tikwa, wayahé

^wsing kawogan: yang berkepentingan (bhs. Ind.).

Harhas. Salum kuwi sing ngurusi sandhangan resmi sing dienggo ing ibadah ing Pedalemané Allah. Bareng Nabi Hulda mireng ketrangané wong-wong mau,

¹⁵ banjur padha diutus sowan marang Sang Prabu menèh, didhawuhi matur mengkéné,

¹⁶ "Mekaten dhawuhipun Pangéran: Aku bakal ngukum Yérusalèm lan penduduké kabèh, kaya kang katulis ana ing Kitab sing diwacakaké marang Yosia.

¹⁷ Umat Israèl wis nyingkur marang Aku lan gawé kurban marang déwa-déwa. Apa sing dilakoni kuwi kabèh gawé duka-Ku. Aku duka marang Yérusalèm, lan duka-Ku ora bakal sirep.

¹⁸ Nanging mungguh Yosia, Aku dhawuh mengkéné, 'Kowé wis krungu apa sing katulis ana ing Kitab kuwi.

¹⁹ Mulané kowé getun lan andhap-asor ing ngarsa-Ku. Nalika krungu ancaman-Ku, sandhanganmu koksuwèk lan kowé nangis, nélakaké enggonmu sedhih, merga Aku arep ngukum Yérusalèm lan wong-wong sing manggon ing kono, jalaran arep Dakdadèkaké sesawangan sing nggegirisi, lan Yérusalèm bakal

Dakdadèkaké kutha sing kena ing paukuman. Nanging pandongamu wis Dakpiyarsakaké.

²⁰ Mulané ukuman sing bakal dirasakaké déning Yérusalèm ora bakal ditibakaké selawasé kowé isih urip. Kowé bakal mati klawan tentrem rahayu.” Utusan-utusan mau banjur padha bali sowan marang Sang Prabu karo ngaturaké welingané Nabi Hulda mau.

23 ¹ Raja Yosia banjur nimbali para pemimpin ing tanah Yéhuda lan ing Yérusalèm kabèh.

² Bebarengan karo wong-wong mau Raja Yosia tindak menyang Pedalemané Allah, didhèrèkaké para imam, para nabi lan rakyat kabèh, wong cilik dalah wong gedhé. Jumeneng ana ing sacedhaké cagak ing Pedalemané Allah kono, Sang Prabu maos klawan swara sora ana ing ngarepé wong-wong mau, surasané Kitab Prejanjian sing lagi ketemu ana ing Pedalemané Allah.

³ Sang Prabu nuli prejanji ing ngarsané Allah, yèn bakal nglampahi klawan tumemen sakèhing dhawuh lan prenatal, sarta netepi sarat-saraté

prejanjiané Allah karo umaté sing kasebut ana ing Kitab mau.

⁴ Sawisé mengkono Sang Prabu dhawuh marang Imam Agung Hilkia, para imam pembantu lan para pengawal sing jaga ing lawanging Pedalemané Allah, supaya sarupané piranti sing dienggo nyembah brahala Baal, Dèwi Asyéra lan lintang-lintang ditokaké saka Pedalemané Allah. Barang-barang mau banjur diobong déning Sang Prabu ing sanjabané kutha, sacedhaké Lembah Kidron, lan awuné digawa menyang Bètèl.

⁵ Kejaba saka kuwi Sang Prabu iya nglèrèni para imam sing diangkat déning raja-raja Yéhuda, lan ditugasaké ngimami ing mesbèhé déwa-déwa ing kutha-kutha Yéhuda lan sakiwa-tengené Yérusalèm. Uga imam-imam sing gawé kurban marang Baal, déwa srengéngé, rembulan lan lintang-lintang dilèrèni kabèh.

⁶ Recané Dèwi Asyéra iya diwetokaké saka Pedalemané Allah lan digawa menyang sanjabané kutha, ing Lembah Kidron. Ana ing kono reca mau diobong,

arengé diejur-ejur lan awuné dibuwang ing kuburan umum.

⁷Kamar-kamar ing Pedalemané Allah panggonané pelacur kuil nglakoni pelacuran kanggo ngladèni wong-wong sing padha nyembah déwa, dirusak. (Ana ing kamar kono wong-wong wadon mau padha nenun sandhangan sing dienggo ing pangibadah marang Dèwi Asyéra.)

⁸Imam-imam ing wilayah Yéhuda diboyong kabèh menyang Yérusalèm; saenggon-enggon sanegara kono, sakèhé mesbèhé para déwa sing lumrahé dienggo gawé kurban déning imam-imam mau, dinajisaké. Imam-imam mau ora kena ngladèni ing Pedalemané Allah, nanging padha olèh mangan roti tanpa ragi, sing dicawisaké kanggo kanca-kancané. Mesbèh-mesbèh sing disedhiyakaké kanggo Déwa Wedhus, sacedhaké Gapura Yosua, penggedhéné negara kono, dirubuhaké. Gapura mau dunungé ana ing sisih kiwané gerbang sing kanggo liwat wong-wong sing padha mlebu kutha.

⁹(23:8)

¹⁰Tofèt, yakuwi panggonané nyembah brahala Molokh, sing ana ing Lebak Ben-Hinom, iya dinajisaké, supaya ora dienggo déning wong sing ngurbanaké anaké kanggo kurban obongan.

¹¹Kabèh jaran sing dienggo para raja nyembah déwa Srengéngé, disingkiraké. Kréta-kréta sing dienggo ing upacara penyembahan brahala mau diobong. (Kréta-kréta mau dipapanaké ana ing pekarangané Pedalemané Allah, cedhak gapura, ora adoh saka panggonané Natan-Mèlèkh, pegawé sing dhuwur pangkaté.)

¹²Mesbèh-mesbèh sing diyasa déning raja-raja Yéhuda ing payon tilas kamar-kamaré Raja Akhas, dibubrah. Uga mesbèh-mesbèh sing diyasa déning Raja Manasyè ing platarané Pedalemané Allah karo pisan dibubrah, banjur dibuwang menyang Lembah Kidron.

¹³Uga mesbèh-mesbèh sing didegaké ana ing sawétané kutha Yérusalèm, sakidulé Gunung Duraka, dinajisaké. Mesbèh-mesbèh kuwi biyèn sing yasa Raja Suléman kanggo nyembah déwa-déwa sing njijiki, kayata Dèwi Astorèt, sesembahané wong Sidon, Déwa Kamos,

sesembahané bangsa Moab, lan Molokh
sesembahané bangsa Amon.

¹⁴Tugu-tuguné déwa lan reca-recané
Dèwi Asyéra dirubuhaké, lan lemah tilas
panggonané tugu-tugu lan reca-reca
mau diurugi balunging wong.

¹⁵Recané Dèwi Asyéra diobong lan
mesbèhé ing Bètèl dibubrah. Papan
panyembahan brahala kuwi biyèn
sing yasa Raja Yérobéam bin Nébat;
Yérobéam mau raja sing njalari wong
Israèl padha gawé dosa.

¹⁶Nalika Yosia nolèh, pirsana ana kuburan
sawetara ing gunung. Kuburan-kuburan
mau didhawuhi mbongkar, lan balung-
balungé didhawuhi ngobong ing mesbèh
Bètèl. Mesbèh mau banjur digempur lan
watuné diejur-ejur. Mengkono patrapé
najisaké mesbèh, nganti kelakon apa
sing wis diweca sadurungé déning
nabining Allah, nalika Raja Yérobéam
mbeneri pésta, jumeneng ana ing
mesbèh mau. Sawisé mengkono Raja
Yosia pirsana ana kuburan siji menèh.

¹⁷Nuli ndangu, "Iki kuburané sapa?"
Wong-wong ing Bètèl padha matur,
"Menika pesaréanipun abding Allah.
Nalika semanten nabi wau rawuh mriki

saking tanah Yéhuda, lajeng meca bab lelampahan ingkang samenika panjenengan tindakaken bab mesbèh ing Bètèl menika."

¹⁸ Dhawuhé Sang Prabu, "Kuburan kuwi aja dikapak-kapakaké. Balung-balungé karebèn ana ing kono waé, aja dielih!" Mula balungé nabi saka Yéhuda mau ora dikapak-kapakaké. Mengkono uga balungé nabi sing saka Samaria dikubur ana ing kono.

¹⁹ Ing saben kutha ing Israèl, Raja Yosia nggempuri panggonan-panggonan sing biyèn dienggo nyembah brahala déning raja-raja Israèl, lan njalari dukané Gusti Allah. Apa sing ditindakaké déning Raja Yosia ing Bètèl, iya ditindakaké marang mesbèh-mesbèh sanegara Israèl kabèh.

²⁰ Kabèh imam sing ora nyembah marang Allah padha dipatèni ana ing mesbèh-mesbèh sing biyèn dilayani imam-imam mau. Saben mesbèh dienggo déning Yosia kanggo ngobong balung-balungé wong mati. Sawisé mengkono Raja Yosia banjur kondur menyang Yérusalèm menèh.

²¹ Raja Yosia banjur dhawuh marang rakyat supaya ngriyakaké Paskah,

kaya sing katulis ing Kitab Prejanjian. Srana mengkono umat mau mulyakaké Pangéran, Allahé.

²² Paskah sing mengkono mau durung tau ditindakaké, iya ing jamané Para Hakim, utawa ing jamané Para Raja.

²³ Paskah mau diriayakaké ing Yérusalèm nalika Yosia enggoné jumeneng raja nyandhak wolulas taun.

²⁴ Netepi prenatal-prenatal sing katulis ing Kitab sing ditemokaké déning Imam Agung Hilkia ing Pedalemané Allah, Raja Yosia banjur nglungakaké para préwangan lan para juru nujum kabèh, kadhawuhan metu saka Yérusalèm lan saka tanah Yéhuda. Mengkono uga ndhawuhi mbuwang sarupané déwa sing ana ing njero omah, brahala lan barang-barang sing dienggo piranti nyembah déwa-déwa.

²⁵ Durung tau ana raja sing kaya Raja Yosia, sing enggoné ngabdi marang Allah klawan éklas temenan, sarta ngetingalaké pengabdiné mau ana ing sugengé lan pegawéané, cocog karo sing disebutaké ana ing Torèté Musa. Sapungkuré Raja Yosia, ora ana raja sing kaya panjenengané.

²⁶ Éwasemono penggawéné Raja Manasyè wis kadhung njalari Gusti Allah duka banget marang Yéhuda; tekan jaman Raja Yosia dukané mau durung sirep.

²⁷ Pangandikané Allah, "Penggawé-Ku marang Israèl uga bakal Daktindakaké marang Yéhuda. Wong Yéhuda bakal Dakbuwang saka tanah sing Dakparingaké marang dhèwèkné. Yérusalèm, kutha sing Dakpilih, bakal Daktampik. Semono uga Pedaleman iki, sing Daksebut papan panggonan-Ku disembah."

²⁸ Raja Yosia disédani ing Megido nalika methukaké perang Raja Néko, saka tanah Mesir, sing nalika semono nglurugi perang raja Asyur ana ing pinggiring Bengawan Éfrat. Layoné Raja Yosia dijupuk déning para abdiné, banjur digawa mulih nganggo kréta menyang Yérusalèm. Ana ing kana Yosia disarèkaké ing pesaréané raja-raja. Rakyat Yéhuda banjur milih Yoahas, putrané Yosia, dijumenengaké raja, nggentèni ramané. Riwayaté Yosia liya-liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda.

²⁹ (23:28)

³⁰ (23:28)

³¹ Nalika jumeneng raja ing Yéhuda, Yoahas yuswa telulukur taun. Dalemé ing Yérusalèm. Lawasé jumeneng raja telung sasi. Asmané ibuné Hamutal, putrané Yérémia, saka kutha Libna.

³² Yoahas nglampahi dosa marang Allah kaya para leluhuré.

³³ Yoahas lèrèh nalika panjenengané ditawan Néko, raja Mesir, ing Riblah, daérah Hamat. Yéhuda dipeksa mbayar pajeg marang Néko 3.400 kilogram slaka lan telung puluh papat kilogram emas.

³⁴ Raja Néko banjur ngangkat Èlyakim, putrané Yosia, dijumenengaké raja ing Yéhuda. Asmané dielih déning Raja Néko dadi Yoyakim. Yoahas diboyong Néko menyang tanah Mesir, lan séda ana ing kana.

³⁵ Kanggo nyukupi tuntutané pajeg raja Mesir, Yoyakim narik pajeg marang rakyaté miturut kekuwatané dhéwé-dhéwé.

³⁶ Yoyakim nalika jumeneng raja ing Yéhuda yuswané selawé taun. Dalemé ing Yérusalèm. Suwéné jumeneng raja

sewelas taun. Asmané ibuné Zebuda, putrané Pédaya, saka Ruma.

³⁷Yoyakim damel dosa ing ngarsané Allah kaya leluhuré.

24¹Nalika Yoyakim jumeneng raja, Yéhuda ditelukaké déning Nebukadnésar, raja Babil. Telung taun lawasé Yoyakim dijajah déning Nebukadnésar. Sawisé kuwi Yoyakim banjur brontak.

²Kaya sing dingandikakaké déning Allah lantaran para nabiné, Allah nekakaké grombolan sikep gegaman^x saka Babil, Siria, Moab lan Amon merangi Yoyakim lan numpes Yéhuda.

³Kuwi kabèh merga Gusti Allah wis ngandika yèn bangsa Yéhuda bakal dibuwang saka tanah sing diparingaké marang bangsa mau. Enggoné dibuwang mau merga saka dosané Raja Manasyè;

⁴déné dosané sing gedhé dhéwé yakuwi enggoné matèni wong akèh sing ora salah. Yéhuwah ora kersa ngapura.

⁵Kabèh daérah wiwit saka Bengawan Éfrat tekan tapel watesé Mesir sing sisih Lor lan klebu daérahé raja Mesir, dijajah déning raja Babil. Mulané raja

^xsikep gegaman: bersenjata (bhs. Ind.).

Mesir ora tau nglurug perang menèh. Riwayaté Raja Yoyakim liya-liyané wis katulis ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Yéhuda. Sawisé Yoyakim séda, Yoyakhin, putrané, nggentosi jumeneng raja.

⁶ (24:5)

⁷ (24:5)

⁸ Nalika jumeneng raja ing Yéhuda, Yoyakhin yuswa wolulas taun. Dalemé ing Yérusalèm. Suwéné jumeneng raja telung sasi. Asmané ibuné Néhusta, putrané Èlnatan saka Yérusalèm.

⁹ Ora béda karo ramané, Yoyakhin uga damel dosa ing ngarsané Allah.

¹⁰ Nalikané Yoyakhin jumeneng raja, Yéhuda dilurugi perang déning tentara Babil, sing dipimpin déning perwira-perwirané Nebukadnésar. Kutha Yérusalèm nuli dikepung.

¹¹ Nalika kuthané dikepung, Nebukadnésar rawuh ing Yérusalèm.

¹² Raja Yoyakhin nyerah marang Nebukadnésar, bebarengan karo ibuné, putra-putrané, sarta pegawé-pegawé kedhaton kabèh. Yoyakhin banjur ditawan; yakuwi nalika pepréntahané Nebukadnésar nyandhak wolung tauné.

¹³ Sakèhé bekakas emas yasané Raja Suléman kanggo Pedalemané Allah dirusak déning Nebukadnésar, lan kabèh barang sing larang regané, sing ketemu ing Pedalemané Allah lan ing kedhaton, diangkut déning Nebukadnésar menyang Babil. Kedadéan kuwi pancèn wis dingandikakaké déning Allah piyambak.

¹⁴ Raja Yoyakhin, para garwané, ibuné lan para pegawéné kedhaton kabèh ditawan déning Nebukadnésar, digawa menyang Babil. Cacahé wong sing ditawan lan digawa menyang Babil mau luwih saka sepuluh èwu, yakuwi para pemimpin 7.000, wong-wong sing duwé keahlian 1.000, klebu uga pandhé, lan kabèh wong sing ahli perang. Wong kabèh mau diboyong menyang pembuwangan, klebu para bangsawan lan para pengareping masarakat. Mèh kabèh penduduké kutha Yérusalèm diboyong. Sing kari mung rakyat sing mlarat banget.

¹⁵ (24:14)

¹⁶ (24:14)

¹⁷ Nebukadnésar banjur ngangkat Matanya, pamané Yoyakhin,

dijumenengaké raja Yéhuda. Asmané dielih dadi Zedekia.

¹⁸Nalika jumeneng raja Yéhuda, Zedekia yuswané selikur taun. Dalemé ing Yérusalèm. Suwéné jumeneng raja sewelas taun. Ibuné asma Hamutal, putrané Yérémia saka kutha Libna.

¹⁹Raja Zedekia damel dosa ing ngarsané Pangéran, kaya Yoyakhin.

²⁰Gusti Allah duka banget marang rakyat Yérusalèm lan wong Yéhuda, mula wong-wong mau padha ditégakaké.

25 ¹Sawisé mengkono Zedekia mbrontak marang Nebukadnésar, raja Babil. Mulané nalika tanggal sepuluh, sasi ping sepuluh, taun ping sangané Zedekia jumeneng raja, Nebukadnésar karo tentarané kabèh budhal nyerang Yérusalèm. Banjur padha pasang kémah ana ing sanjabané kutha Yérusalèm, lan ngedegaké témbok ngubengi kutha mau.

²Enggoné ngepung nganti taun ping sewelasé pepréntahané Zedekia.

³Ing taun kuwi tanggal sanga, sasi ping pat, rakyat wis ora duwé pangan babar-pisan.

⁴ Dhèk semana mungsuh mbedhah témboké kutha. Benginé, senajan kuthané wis dikepung déning mungsuh, Sang Prabu lan tentara Yéhuda lolos, mlayu menyang Lebak Yardèn. Enggoné metu liwat gapura ing selané témbok loro cedhak ing petamanané Sang Raja.

⁵ Nanging Raja Zedekia dioyak lan dicekel tentara Babil ana ing ledhokan Yérikho. Raja Zedekia ditinggal déning tentarané kabèh,

⁶ banjur digawa déning tentara Babil ing ngarsané Raja Nebukadnésar ing kutha Riblah, lan diukum.

⁷ Putra-putrané padha disédani ana ing kono. Sawisé mengkono, Raja Zedekia tingalé dicukil, banjur diblenggu digawa menyang Babil.

⁸ Nalika tanggal pitu, sasi lima, taun sangalase pepréntahané Nebukadnésar ing Babil, Nebuzaradan penaséhat lan panglimané Raja Nebukadnésar teka ing Yérusalèm.

⁹ Pedalemané Allah nuli diobong déning Nebuzaradan, mengkono uga kedhatoné, lan omah-omahé para pengarepé masarakat ing Yérusalèm.

¹⁰Tentarané Nebuzaradan nggempur témbok-témboké kutha. Sawisé mengkono wong kabèh sing isih kari ing Yérusalèm banjur diboyong menyang Babil, yakuwi para tukang ahli sing isih kari, malah uga wong sing wis padha mèlu dadi balané wong Babil.

¹¹(25:10)

¹²Nanging isih ana wong sawetara sing miskin banget; wong-wong kuwi olèh tetep manggon ing kono, dikon nggarap kebon anggur lan pategalan.

¹³Tugu-tugu prunggu lan kréta-kréta sing ana ing Pedalemané Allah, semono uga bak prunggu, kabèh diremuk déning wong Babil, nuli prunggu digawa menyang negarané.

¹⁴Barang-barang liyané sing digawa kayata piranti sorok, wadhah awu mesbèh, bekakas-bekakasé lampu, panci-panci wadhah getihé kéwan sing disembelèh kanggo kurban, piranti-piranti sing kanggo ngobong menyan lan barang-barang prunggu liyané sing kanggo ngibadah, barang mas-masan lan slaka, klebu uga panci-panci liyané lan anglo, sing diboyong déning Nebuzaradan.

¹⁵ (25:14)

¹⁶ Barang-barang prunggu, yasané Sang Prabu Suléman kanggo Pedalemané Allah, yakuwi tugu prunggu loro, kréta-kréta lan bak gedhé, sing saka aboté nganti ora kena ditimbang.

¹⁷ Tugu prunggu mau gedhéné padha; siji-sijiné dhuwuré wolung mèter. Ing ndhuwuré tugu ana jembatan, sing dhuwuré 1,3 mèter. Jembatan mau diubengi nam-naman sing dihias nganggo rerékan woh dlima saka prunggu.

¹⁸ Kejaba saka kuwi Imam Agung Seraya iya ditawan déning Nebuzaradan, semono uga Séfanya, imam pembantu, wong telu sing njaga lawangé Pedalemané Allah,

¹⁹ wong lima sing dadi penaséhat pribadiné Sang Prabu, sing isih padha ana ing kutha; panglima, wakil panglima sing ngurus administrasiné tentara lan penggedhé liyané sewidak.

²⁰ Wong-wong mau kabèh sawusé ditangkep déning Nebuzaradan banjur digawa menyang ngarsané Raja Nebukadnésar, ing kutha Riblah,

²¹ daérah Hamat. Ana ing kana wong-wong mau dipecuti, banjur dipatèni. Mengkono carané wong-wong Yéhuda olèhé diboyong saka negarané menyang tanah pembuwangan.

²² Sawisé mengkono Raja Nebukadnésar ngangkat Gedalya bin Ahikam, bin Safan, dadi gubernur ing Yéhuda, mréntah wong-wong sing isih padha ana ing kana.

²³ Nalika para perwira lan prejurit Yéhuda sing durung padha nyerah marang Babil, krungu bab pengangkatan mau, banjur padha nemoni Gedalya ing Mizpa. Perwira-perwira mau yakuwi: Ismaèl bin Nétanya, Yohanan bin Karéah, Seraya bin Tanhunèt saka kutha Netofa, lan Yézanya saka kutha Maaka.

²⁴ Gedalya ngandhani wong-wong mau mengkéné, "Kowé ora susah wedi karo para punggawané raja Babil. Manggona ing negara kita kéné lan dadia kawulané raja Babil. Keslametanmu aku sing nanggung."

²⁵ Nanging bareng sasi kapitu taun kuwi Ismaèl bin Nétanya lan putuné Élisama, sing isih turuné raja, budhal menyang Mizpa, nggawa kanca sepuluh, wong-wong mau padha nyerang lan

matèni Gedalya, sarta wong Yéhuda lan wong Babil sing mèlu Gedalya.

²⁶Rakyat Yéhuda kabèh, gedhé cilik, karo para perwira kabèh banjur padha mlayu menyang tanah Mesir, merga wedi karo wong Babil.

²⁷Nalika tanggal pitulukur, sasi rolas, taun ping telung puluh pitu sapungkuré Yoyakhin kaboyong ing pembuwangan, Éwil-Merodakh jumeneng raja ing Babil. Ing taun kuwi uga Sang Prabu tuwuh welasé marang Yoyakhin. Yoyakhin banjur diluwari saka pakunjaran,

²⁸sarta direngkuh^Y klawan becik. Yoyakhin diparingi pangkat luwih dhuwur ketimbang karo raja-raja liyané sing dibuwang ana ing Babil.

²⁹Yoyakhin wis ora nganggo sandhangan tawanan menèh. Dhaharé ana ing kedhaton lan diparingi dhuwit kanggo nyukupi kebutuhané.

³⁰(25:29)

^Ydirengkuh: diperlakukan (bhs. Ind.).

1 Tawarikh

1 ¹ Sarasilahé bangsa Israèl saka Adam tekan Nuh kuwi mengkéné: Adam, Sèt, Énos, Kénan, Mahalaléèl, Yarèd, Hénokh, Metusalah, Lamèkh, Nuh. Nuh duwé anak lanang telu, yakuwi Sèm, Kham lan Yafèt.

² (1:1)

³ (1:1)

⁴ (1:1)

⁵ Anak-anaké lanang Yafèt yakuwi: Gomèr, Magog, Madai, Yawan, Tubal, Mèsèkh lan Tiras.

⁶ Anak-anaké Gomèr yakuwi bangsa Askenas, Difat lan Togarma.

⁷ Anak-anaké Yawan yakuwi bangsa-bangsa: Élisa, Spanyol, Siprus lan Rodhès.

⁸ Anak-anaké lanang Kham: Kus, Mesir, Libia lan Kenaan.

⁹ Anak-turuné Kus yakuwi bangsa-bangsa Séba, Hawila, Sabta, Raéma lan Sabteka. Anak-turuné Raéma yakuwi bangsa Syéba lan bangsa Dhedhan.

¹⁰ (Kus duwé anak lanang jeneng Nimrod, wong gagah prakosa kawitan ing jagad.)

¹¹ Anak-turuné Mesir yakuwi bangsa Lidhia, Anamim, Lehabim, Naftukhim,

¹² Patrusim, Kaslukhim lan bangsa Kréta (sing nurunaké bangsa Filistin).

¹³ Kenaan duwé anak lanang loro: Sidon, sing mbarep, lan Hèt.

¹⁴ Kenaan kuwi iya leluhuré bangsa Yébus, Amori, Girgasi,

¹⁵ Hèwi, Arki, Sini,

¹⁶ Arwadi, Semari lan Hamati.

¹⁷ Anak-anaké lanang Sèm yakuwi Élam, Asyur, Arpakhsad, Lud, Aram, Us, Hul, Gètèr lan Mèsèkh.

¹⁸ Arpakhsad anak-anak Sélah, lan Sélah anak-anak Ébèr.

¹⁹ Ébèr duwé anak lanang loro; sing mbarep jenengé Pèlèg,^a merga nalika semono bangsa-bangsa ing bumi dibagi-bagi. Sing kapindho jenengé Yoktan.

²⁰ Anak-turuné Yoktan yakuwi bangsa-bangsa: Almodad, Sèlèf, Hazar-Mawèt, Yérah,

^aPèlèg tegesipun: Kapérang-pérang (kabagé-bagé).

²¹ Hadoram, Uzal, Diklah,

²² Ébal, Abimaèl, Syéba,

²³ Ofir, Hawila lan Yobab.

²⁴ Sarasilah leluhuré bangsa Israèl saka Sèm tekan Abraham kuwi mengkéné: Arpakhsad, Sélah, Ébèr, Pèlèg, Réhu, Sérug, Nahor, Téràh, Abram yakuwi Abraham.

²⁵ (1:24)

²⁶ (1:24)

²⁷ (1:24)

²⁸ Abraham duwé anak lanang loro, yakuwi Iskak lan Ismaèl.

²⁹ Anak-anaké Ismaèl yakuwi: sing mbarep Nébayot, banjur Kédar, Abdéèl, Mibsam,

³⁰ Misma, Dhuma, Masa, Hadad, Téma,

³¹ Yétur, Nafisy lan Kédma.

³² Abraham duwé selir jenengé Ketura. Ketura duwé anak lanang nem, yakuwi: Zimran, Yoksan, Médan, Midian, Isbak lan Suah. Yoksan duwé anak lanang loro, yakuwi Syéba lan Dhedhan.

³³ Midian duwé anak lanang lima, yakuwi: Éfa, Ébèr, Hanok, Abida lan Éldaa.

³⁴ Iskak anaké Abraham duwé anak lanang loro, yakuwi Ésau lan Yakub.

³⁵ Anak-anaké lanang Ésau: Élifas, Rehuèl, Yéus, Yaélam lan Korah.

³⁶ Élifas kuwi leluhuré bangsa Téman, Omar, Zefi, Gaétam, Kénas, Timna lan Amalèk,

³⁷ Rehuèl leluhuré bangsa-bangsa: Nahat, Zérah, Syama lan Miza.

³⁸ Bangsa asli sing manggon ing tanah Édom kuwi tedhak-turuné Séir, yakuwi: Lotan, Syobal, Zibéon, Ana, Disyon, Èzèr lan Disyan. Anak-anaké lanang Lotan: Hori lan Homan. Lotan duwé sedulur wadon jenengé Timna. Anak-anaké lanang Syobal yakuwi: Alyan, Manahat, Ébal, Syefi lan Onam. Anak-anaké lanang Zibéon: Aya lan Ana. Ana duwé anak lanang: Disyon lan Disyon anak-anak: Hamran, Èsban, Yitran lan Kéran. Anak-anaké lanang Èzèr yakuwi: Bilhan, Zaawan lan Yaakan. Anak-anaké lanang Disyan yaiku Us lan Aran.

³⁹ (1:38)

⁴⁰ (1:38)

⁴¹ (1:38)

⁴² (1:38)

⁴³ Sadurungé Israèl duwé raja, tanah Édom wis dirèh déning raja-raja, yakuwi: Béla anaké Béor saka Dinhaba, Yobab

anaké Zérah saka Bozra, Husyam saka tanah Téman, Hadad bin Bedad saka Awit (kuwi sing nelukaké wong Midian ing peprangan ing tanah Moab). Samla saka Masréka, Saul saka Réhobot sapinggiré kali, Baalhanan bin Akhbor, Hadad saka Pahu (bojoné jenengé Méhétabéèl binti Matred bin Mézahab).

⁴⁴ (1:43)

⁴⁵ (1:43)

⁴⁶ (1:43)

⁴⁷ (1:43)

⁴⁸ (1:43)

⁴⁹ (1:43)

⁵⁰ (1:43)

⁵¹ Bangsa Édom kuwi kedadéané saka klompok-klompok Timna, Alyah, Yètèt.

⁵² Oholibama, Éla, Pinon,

⁵³ Kénas, Téman, Mibzar,

⁵⁴ Magdhièl lan Iram.

2 ¹ Anak-anaké Yakub sing lanang ana rolas, yakuwi: Rubèn, Siméon, Lèwi, Yéhuda, Isakar, Zébulon,

² Dhan, Yusuf, Bènyamin, Naftali, Gad, Asyèr.

³ Yéhuda duwé anak lanang lima. Sing lair saka bojoné sing jeneng Bèt-Syua, wong Kenaan, yakuwi: Èr, Onan lan Séla;

sing lair saka bojoné, sing jeneng Tamar (anaké mantu Yéhuda dhéwé), yakuwi Pèrès lan Zérah. Èr, anak sing mbarep, uripé ala banget, mulané dipatèni déning Allah.

⁴ (2:3)

⁵ Pèrès duwé anak lanang loro: Hézron lan Hamul.

⁶ Zérah duwé anak lanang lima, yakuwi: Zimri, Étan, Héman, Kalkol lan Dhara.

⁷ Akhar^b bin Karmi, turuné Zérah, nekakaké kasangsaran marang umat Israèl, jalaran njupuk barang rampasan perang, sing kasaosaké marang Allah.

⁸ Anaké lanang Étan jenengé Azarya.

⁹ Anak-anaké Hézron yakuwi: Yérahmeèl, Ram lan Kalèb.

¹⁰ Sarasilahé Ram tekan Isai kuwi mengkéné: Ram, Aminadab, Nahason (klebu wong gedhé ing klompok Yéhuda)

¹¹ Salmon Boas

¹² Obèd Isai.

¹³ Isai duwé anak lanang pitu. Jenengé urut tuwa mengkéné: Éliab, Abinadab, Syama,

¹⁴ Nétanéèl, Radai,

^bAkhar: Musibah. Ing Yosua 7:1 dipun sebut Akhan.

¹⁵ Ozèm, Dawud.

¹⁶ Isai uga duwé anak-anak wadon, yakuwi: Zeruya lan Abigail.

¹⁷ Abigail kawin karo Yètèr, turuné Ismaèl. Duwé anak lanang siji, jenengé Amasa.

¹⁸ Kalèb bin Hézron kawin karo Azuba, duwé anak wadon jenengé Yeriot. Yeriot duwé anak lanang telu, yakuwi: Yèsèr, Sobab lan Ardon.

¹⁹ Bareng Azuba mati, Kalèb nuli kawin karo Éfrat lan olèh anak lanang jenengé Hur.

²⁰ Anaké lanang Hur jenengé Uri, lan putuné jenengé Bézaleèl.

²¹ Nalika Hézron umur sewidak taun, kawin karo seduluré wadon Giléad bin Makhir. Duwé anak lanang jenengé Segub,

²² anaké lanang Segub jenengé Yair, sing mréntah kutha telulikul ing wilayah Giléad.

²³ Nanging raja Gésur lan Aram nelukaké kutha sewidak ing wilayah kono, klebu kutha Yair lan Kénat, lan désa-désa ing sakiwa-tengené. Wong kabèh sing manggon ing kono kuwi anak-turuné Makhir lan Giléad.

²⁴ Bareng Hézron mati, Kalèb, anaké, kawin karo Éfrat, randhané bapakné. Banjur duwé anak, sing mbarep jenengé Asyur; kuwi sing ngedegaké kutha Tekoa.

²⁵ Yérahmeèl, anaké Hézron sing mbarep, duwé anak lanang lima, yakuwi: Ram, pembarep, nuli Buna, Orèn, Ozèm lan Ahia.

²⁶ Ram duwé anak lanang telu: Maas, Yamin lan Èkèr. Yérahmeèl duwé bojo liyané, jenengé Atara. Olèh anak lanang jenengé Onam.

²⁷ (2:26)

²⁸ Onam duwé anak lanang loro, jenengé: Samai lan Yada. Samai duwé anak lanang loro, jenengé Nadab lan Abisur.

²⁹ Abisur kawin karo Abihail, lan duwé anak lanang loro, yakuwi: Akhban lan Molid.

³⁰ Nadab kakangné Abisur iya duwé anak lanang loro, jenengé: Sèlèd lan Apaim, nanging Sèlèd mati ora ninggal anak lanang.

³¹ Apaim duwé anak jenengé Yisèi, lan Yisèi duwé anak Sésan. Sésan duwé anak Ahlai.

³²Yada, seduluré Samai duwé anak lanang loro, jenengé Yètèr karo Yonatan. Nanging Yètèr mati tanpa ninggal anak lanang.

³³Yonatan duwé anak lanang loro, yakuwi: Pèlèt lan Zaza. Kuwi kabèh anak-turuné Yérahmeèl.

³⁴Sésan ora duwé anak lanang, anaké mung wadon-wadon. Sésan duwé batur wong Mesir, jenengé Yarha.

³⁵Yarha mau diolèhaké salah sijiné anaké. Yarha duwé anak lanang, jenengé Atai.

³⁶Anak-turuné Atai tekan Élisama kuwi mengkéné: Atai, Natan, Zabad

³⁷Èflal, Obèd

³⁸Yéhu, Azarya

³⁹Hèlès, Élasa

⁴⁰Sismai, Salum

⁴¹Yekamya, Élisama.

⁴²Kalèb, seduluré Yérahmeèl, duwé anak lanang mbarep, jenengé Mésa. Mésa kuwi nurunaké Zif. Zif nurunaké Marésya, Marésya nurunaké Hébron.

⁴³Hébron duwé anak lanang papat, yakuwi: Korah, Tapuah, Rèkèm lan Séma.

⁴⁴ Séma nurunaké Raham. Putrané Séma jenengé Yorkeam, Rèkèm, seduluré Séma, nurunaké Samai;

⁴⁵ Samai nurunaké Maon, lan Maon nurunaké Bètzur.

⁴⁶ Kalèb duwé selir, jenengé Éfa. Éfa nglairaké anak lanang telu, jenengé Haran, Moza lan Gazès. Haran uga duwé anak lanang sing jeneng Gazès.

⁴⁷ (Ana wong jeneng Yohdai, duwé anak lanang nem, yakuwi Règèm, Yotam, Gésan, Pèlèt, Éfa lan Saaf.)

⁴⁸ Kalèb duwé selir liyané menèh, jenengé Maaka. Karo Maaka, Kalèb duwé anak lanang loro: Sèbèr lan Tirhana;

⁴⁹ banjur duwé anak lanang menèh loro, jenengé: Saaf lan Séwa. Saaf kuwi sing ngedegaké kutha Madmana, lan Séwa sing ngedegaké kutha Makbéna lan Gibéa. Kalèb uga duwé anak wadon, jenengé Akhsa.

⁵⁰ Kejaba kuwi Kalèb isih duwé anak-turun mengkéné: Hur kuwi anaké Kalèb karo bojoné sing jeneng Éfrat. Syobal anaké Hur mau sing ngedegaké kutha Kiryat-Yéarim.

⁵¹ Salma, anaké sing nomer loro, kuwi sing ngedegaké kutha Bètgadèr.

⁵² Syobal, sing ngedegaké kutha Kiryat-Yéarim, kuwi leluhuré wong Haroè, separoné wong-wong sing manggon ing kutha Menuhot,

⁵³ sarta gotrah-gotrah sing padha manggon ing Kiryat-Yéarim, yakuwi kaum Yétri, Puti, Sumati lan Misrai. (Wong-wong sing padha manggon ing Estaol kuwi anak-turuné gotrah-gotrah mau.)

⁵⁴ Salma sing ngedegaké kutha Bètléhèm mau leluhuré wong Netofa, wong Atarot Bètyoab lan wong Zori, salah sijiné gotrah loro sing manggon ing Manahti.

⁵⁵ Ing kutha Yabès ana wong-wong ahli nulis layang-layang penting. Asalé saka gotrah Tirati, Simati lan Sukhati. Kuwi wong-wong Kèni sing kawin karo wong Rékhab.

3¹ Para putrané Raja Dawud sing lair ing Hébron yakuwi: Amnon-jenengé ibuné Ahinoam, wong Yésreèl, ; Dhanièl-jenengé ibuné Abigail, wong Karmèl, ; Absalom-jenengé ibuné Maaka, anaké Talmai, raja Gésur, ; Adoniram-jenengé ibuné Hagit, ; Séfaca-jenengé

ibuné Abital, ;Yitréam-jenengé ibuné Égla.

² (3:1)

³ (3:1)

⁴ Putra-putrané Dawud nem mau kabèh lair ing Hébron, nalika Dawud dadi raja ing kono pitu setengah taun. Raja Dawud dadi raja Yérusalèm telung puluh telu taun.

⁵ Saka garwa sing asmané Bètsyéba binti Amièl, Dawud olèh putra papat, sing lair ing Yérusalèm, yakuwi: Siméa, Sobab, Natan lan Suléman.

⁶ Kejaba kuwi Dawud isih kagungan putra liyané sanga, yakuwi: Yibhar, Élisua, Elifèlèt,

⁷ Nogah, Nèfèg, Yafia,

⁸ Élisama, Èlyada lan Élifèlèt.

⁹ Isih ana menèh putra-putra saka para selir. Dawud uga kagungan putra putri, jenengé Tamar.

¹⁰ Sarasilahé raja-raja Israèl saka Raja Suléman tekan Raja Yosia kuwi mengkéné: Suléman, Réhabéam, Abia, Asa, Yosafat, Yoram, Ahazia, Yoas, Amazia, Uzia, Yotam, Akhas, Manasyè, Amon, lan Yosia.

¹¹ (3:10)

¹² (3:10)

¹³ (3:10)

¹⁴ (3:10)

¹⁵ Yosia duwé anak lanang papat, yakuwi: Yohanan, Yoyakim, Zedekia lan Yoahas.

¹⁶ Yoyakim duwé anak lanang loro, jenengé Yoyakhin lan Zedekia.

¹⁷ Anak-turuné Raja Yoyakhin, sing ditawan déning wong Babil yakuwi: anak lanang pitu: Séaltièl,

¹⁸ Malkhiram, Pédaya, Syènazar, Yekamya, Hosama lan Nedabya.

¹⁹ Pédaya duwé anak lanang loro: Zérubabel lan Simèi. Zérubabel duwé anak lanang loro, jenengé Mesulam lan Hananya, lan anak wadon siji jenengé Sélomit.

²⁰ Isih ana anaké lanang lima menèh, yakuwi Hasuba, Ohèl, Bèrékia, Hasaja lan Yusab-Hèsèd.

²¹ Hananya duwé anak lanang loro: Pélaca lan Yésaya. Yésaya nurunaké Réfaya, Réfaya nurunaké Arnan, Arnan nurunaké Obaja, Obaja nurunaké Sekhanya.

²² Sekhanya duwé anak lanang jenengé Semaya, lan Semaya duwé anak lanang

lima, yakuwi: Hatus, Yigal, Bariah.
Néaria lan Safat.

²³ Néaria duwé anak lanang telu,
yakuwi: Èlyoénai, Hizkia, lan Azrikam.

²⁴ Èlyoénai duwé anak lanang pitu,
yakuwi: Hodawia, Èlyasib, Pelaya, Akub,
Yohanan, Délaya lan Anani.

4 ¹ Anak-turuné Yéhuda kayata: Pèrès,
Hézron, Karmi, Hur lan Syobal.

² Syobal nurunaké Réaya; Réaya
nurunaké Yahat. Yahat duwé anak
lanang loro: Ahumai lan Lahad; dadi
para leluhuré wong sing padha manggon
ing kutha Zora.

³ Anaké lanang Kalèb karo bojoné sing
jeneng Éfrat sing mbarep jenengé Hur.
Anak-turuné Hur kuwi sing ngedegaké
kutha Bètléhèm. Hur uga nurunaké
Étam, Pnuèl lan Èzèr. Étam duwé anak
lanang telu, yakuwi: Yésreèl, Isma lan
Idbas lan anak wadon siji, jenengé
Hazelèlponi. Pnuèl kuwi sing ngedegaké
Gedor lan Èzèr uga ngedegaké kutha
Husa.

⁴ (4:3)

⁵ Asyur sing ngedegaké kutha Tekoa
kuwi bojoné loro: Héla lan Naarah.

⁶ Naarah nglairaké anak lanang papat: Ahuzam, Hèfèr, Témeni lan Akhastari.

⁷ Héla nglairaké anak lanang telu, yakuwi: Zèrèt, Yezohar lan Ètnan.

⁸ Kos duwé anak lanang loro: Anub lan Hazoba. Kos dadi leluhuré trah Aharhèl, anaké Harum.

⁹ Ana wong lanang jenengé Yabès,^c sing luwih diormati ketimbang karo sedulur-seduluré. Enggoné dijenengaké mengkono déning ibuné, merga nalika lairé, ibuné nandhang sangsara.

¹⁰ Yabès mau ndedonga marang Allah, sesembahané wong Israèl, aturé, "Dhuh Allah, kawula mugi Paduka berkahi, lan wilayah kawula mugi Paduka jembaraken, supados kawula mboten nandhang sangsara." Gusti Allah miyarsakaké pandongané.

¹¹ Kelub, seduluré Suha, duwé anak lanang, jenengé Mehir. Mehir nurunaké Èston,

¹² lan Èston duwé anak lanang telu, yakuwi: Bètrafa, Paséah lan Téhina. Téhina kuwi sing ngedegaké kutha Nahas. Anak-turuné wong-wong mau manggon ing kutha Rékha.

^cYabès: sangsara.

¹³ Kénas duwé anak lanang loro: Otnièl lan Seraya. Otnièl uga duwé anak lanang loro, Hatat lan Meonotai.

¹⁴ Meonotai nurunaké Ofra. Seraya nurunaké Yoab, sing ngedegaké kutha Lebak Kriya. Para tukang ahli padha manggon ing kutha kono.

¹⁵ Kalèb bin Yéfuné duwé anak lanang telu: Iru, Éla lan Naam. Anaké Éla jenengé Kénas.

¹⁶ Yehaléleèl duwé anak lanang papat: Zif, Zifa, Tireya lan Asareèl.

¹⁷ Ézra duwé anak lanang papat: Yètèr, Mèrèd, Èfèr lan Yalon. Mèrèd kawin karo Bica, anaké raja Mesir. Duwé anak wadon jenengé Miryam, lan anak lanang loro, jenengé Samai lan Yisba. Yisba kuwi sing ngedegaké kutha Èstemoa. Mèrèd uga kawin karo wong wadon saka Yéhuda; duwé anak lanang telu: Yèrèd, sing ngedegaké kutha Gedor; Hèbèr, sing ngedegaké kutha Sokho, lan Yekutièl, sing ngedegaké kutha Zanoah.

¹⁸ (4:17)

¹⁹ Hodia kawin karo seduluré wadon Naham. Anak-anaké padha dadi leluhuré gotrah Garmi lan kaum Maaka. Kaum

Garmi padha manggon ing kutha Kéhila, lan kaum Maaka ing kutha Èstemoa.

²⁰ Simon duwé anak lanang papat: Amnon, Rina, Bènhanan lan Tilon. Yisèi duwé anak lanang loro: Zohèt lan Bèn-Zohèt.

²¹ Anaké Yéhuda ana sing jeneng Séla. Anak-turuné Séla yakuwi: Èr, sing ngedegaké kutha Léka, Lada, sing ngedegaké kutha Marésya. Para tukang tenun kain léna ing kutha Bèt-Asibéa, Yokim lan wong-wong sing padha manggon ing kutha Kozéba, Yoas lan Saraf, sing kawin karo wong-wong wadon saka Moab, lan manggon ing Bètléhèm. Daftar iki diturun saka daftar kuna.

²² (4:21)

²³ Wong-wong mau padha gawé kendhi lan jembatan kanggo raja-raja lan manggoné ana ing kutha Nétaim lan Gedéra.

²⁴ Siméon duwé anak lanang lima: Nemuèl, Yamin, Yarib, Zérah lan Saul.

²⁵ Saul nurunaké Salum; Salum nurunaké Mibsam, lan Mibsam nurunaké Misma.

²⁶ Misma nurunaké Siméon, Siméon nurunaké Hamuèl, Hamuèl nurunaké Zakur, lan Zakur nurunaké Simèi.

²⁷ Simèi duwé anak rolikur, lanang nembelas lan wadon nenem. Nanging sedulur-seduluré Simèi anaké mung sethithik. Anak-turuné Siméon akèhé ora kaya anak-turuné Yéhuda.

²⁸ Nalika Dawud dadi raja, anak-turuné Siméon manggon ing kutha-kutha kasebut ing ngisor iki: Bèrsyéba, Molada, Hazar-Sual,

²⁹ Bilha, Èzèm, Tolad,

³⁰ Bétuèl, Horma, Ziklag,

³¹ Bèt-Hamarkabot, Hazar-Susim, Bèt-Biri lan Saaraim.

³² Salong ana sing manggon ing kutha-kutha liya, kayata: Étam, Ain, Rimon, Tokhèn lan Asan,

³³ lan ing kampung-kampung sakiwa-tengené kutha-kutha mau nganti tekan kutha Baal, daérah sing keprenah Kidul-kulon. Kaya mengkono cathetan bab anak-turuné Siméon, sarasilah lan papan padunungané.

³⁴ Jeneng-jenengé penggedhéné gotrah-gotrah anak-turuné Siméon yakuwi: Mésobab, Yamlèk, Yosa bin

Amazia, Yoèl, Yéhu bin Yosibia (Yosibya kuwi anaké Seraya, putuné Asièl) Èlyoénai, Yaakoba, Yesohaya, Asaya, Adièl, Yesimièl, Benaya, Ziza bin Sifèi (garis sarasilahé Sifèi munggah yakuwi: Alon, Yédaya, Simri, Semaya). Sarèhné kulawarga-kulawarga mau saya suwé saya akèh,

³⁵ (4:34)

³⁶ (4:34)

³⁷ (4:34)

³⁸ (4:34)

³⁹ mulané banjur padha sumebar mengulon nganti tekan kutha Gedor. Wong asli sing manggon ing kono mau wong-wong Kham, sing uripé ayem lan tentrem. Para kulawargané klompok Siméon mau nemu panggonan sing subur lan jembar banget ing sawétané Gedor. Mulané banjur padha angon raja-kayané ana ing kono.

⁴⁰ (4:39)

⁴¹ Nalika jamané Hizkia dadi raja ing Yéhuda anak-turuné Siméon kuwi tau nyerang kutha Gedor. Kémah-kémah lan omah-omah dirusak lan wong-wong sing manggon ing kono ditundhungi. Anak-turuné Siméon mau banjur padha

manggon ing kono, merga pangonané amba kanggo raja-kayané.

⁴² Anak-anaké Yisèi yakuwi Palaca, Néaria, Réfaya lan Uzièl ngirid anak-turuné Siméon liyané ngalih menyang Édom sisih Wétan.

⁴³ Wong Amalèk sing isih kari padha dipatèni; banjur padha manggon ana ing kana nganti sepréné.

5 ¹ Anak-turuné Rubèn, pembarepé Yakub, yakuwi: (Sarèhné Rubèn kuwi wis gawé wirangé seliré bapakné, mulané wewenangé pembarep diwènèhaké marang Yusuf.

² Éwasemono saka antarané anaké Yakub kabèh, sing monjo dhéwé taler Yéhuda, lan para raja sing ngerèh bangsa Israèl, lairé saka taler mau.)

³ Rubèn, anaké Yakub sing mbarep kuwi duwé anak lanang papat: Hénokh, Palu, Hézron lan Karmi.

⁴ Urut-urutané anak-turuné Yoèl kuwi mengkéné: Semaya, Gog, Simèi, Mikha, Réaya, Baal, Beérah. Beérah kuwi penggedhéné taler Rubèn, sing dicekel déning Tiglat-Pilèsèr, raja Asyur, lan dibuwang menyang tanah manca.

⁵ (5:4)

⁶ (5:4)

⁷ Penggedhé-penggedhéné taler Rubèn sing kasebut ing sarasilahé yakuwi: Yeièl, Zakharia,

⁸ lan Béla bin Azas, putuné Séma, turuné Yoèl. Turuné Yoèl mau manggon ing Aroèr lan saka wilayah kono mengalor tekan Nébo lan Baalmeon.

⁹ Wong-wong mau raja-kayané ing tanah Giléad akèh banget, mulané padha manggon ing wilayah sisih Wétan, ing ara-ara samun nganti tekan Bengawan Éfrat.

¹⁰ Nalika jamané Raja Saul, taler Rubèn nglurugi perang tanah Hagri, sawétané Giléad. Wong-wong sing manggon ing kono dipatèni lan tanahé dienggoni.

¹¹ Saloré wilayahé taler Rubèn, kuwi panggonané taler Gad, yakuwi tanah Basan mengétan nganti tekan Salkha.

¹² Sing dadi leluhuré wong-wong gedhé ing kono, Yoèl. Leluhuré sing nomer loro Safam. Déné leluhur-leluhuré gotrah-gotrah liyané sing ana ing Basan kono yakuwi: Yaélani lan Safat.

¹³ Anak-turuné Gad liyané kapérang dadi gotrah pitu, yakuwi: Mikhaèl,

Mesulam, Syéba, Yorai, Yakan, Zin lan Ébèr.

¹⁴ Kuwi kabèh anak-turuné Abihail bin Huri. Sarasilahé wong-wong mau yèn diurutaké saka ngisor mengkéné: Abihail, Huri, Yaroah, Giléad, Mikhaèl, Yesisai, Yahdo, Bus.

¹⁵ Penggedhéné gotrah-gotrah mau kabèh jenengé Ahi bin Abdièl, putuné Guni.

¹⁶ Wong-wong mau manggoné ana ing wilayah Basan lan Giléad, yakuwi kutha-kutha ing wilayah kono lan ing tanah-tanah sing akèh suketé ing daérah Saron.

¹⁷ Sarasilah iki katulis nalika jamané Yotam dadi raja ing Yéhuda lan Yérobéam dadi raja ing Israèl.

¹⁸ Prejurité taler Rubèn, Gad lan Manasyè sisih Wétan kali sing trampil migunakaké tamèng, pedhang lan panah cacahé 44.760.

¹⁹ Wis tau perang karo bangsa Yétur, Nafisy lan Nodab, sing klebu bangsa Hagri.

²⁰ Wong-wong bangsa Hagri kabèh ditelukaké, merga prejurit-prejurit mau padha precaya marang Allah lan nyuwun

pitulungané. Mulané Allah miyarsakaké panyuwuné sarta padha diparingi kemenangan.

²¹ Sarèhné peprangan mau kedadéané saka kersané Pangéran, mulané akèh mungsuh sing padha dipatèni. Wong sing ditawan cacahé 100.000, lan kéwan sing direbut: unta 50.000, wedhus 250.000 lan kuldi 2.000. Taler-taler teteluné padha manggon ing kono nganti bangsa Israèl ditawan lan digawa menyang pembuwangan.

²² (5:21)

²³ Taler Manasyè sawétan kali kuwi manggoné ing wilayah Basan mengalor tekan Baalhèrmon, Senir lan Gunung Hèrmon. Cacahé saya suwé saya akèh.

²⁴ Para penggedhéné kaum Manasyè sisih Wétan yakuwi: Hèfèr, Yisèi, Élièl, Azrièl, Yérémia, Hodawia lan Yahdièl. Kuwi kabèh prejurit-prejurit sing peng-pengan.

²⁵ Wong Israèl padha ora setya marang Allah, sesembahané para leluhuré; malah banjur padha nyembah marang brahala-brahalané bangsa-bangsa sing wis ditundhung déning Allah saka tanah Kenaan kono.

²⁶ Mulané Gusti Allah banjur ngosikaké atiné Pul, raja Asyur, mangkat nglurugi perang tanah mau. Pul kuwi iya kasebut Tiglat-Pilèsèr. Taler Rubèn, taler Gad lan Manasyè sisih Wétan kabèh ditawan lan dibuwang menyang Halah, Habor, Hara lan ing panggonan sacedhaké Gozan. Wong-wong mau padha manggon ing kana tekan sepréné.

6 ¹ Lèwi duwé anak lanang telu:

Gèrson, Kéhat lan Mérari.

² Kéhat duwé anak lanang papat, yakuwi: Amram, Yizhar, Hébron, lan Uzièl.

³ Amram duwé anak lanang loro, Harun lan Musa, lan anak wadon siji, yakuwi Miryam. Harun duwé anak lanang: Nadab, Abihu, Èléazar lan Itamar.

⁴ Sarasilahé Èléazar kuwi urutané mengkéné: Pinéhas, Abisua,

⁵ Buki, Uzi,

⁶ Zerahya, Merayot,

⁷ Amarya, Ahitub,

⁸ Zadok, Ahimaas,

⁹ Azarya, Yohanan,

¹⁰ Azarya (sing nyambut-gawé ing Pedalemané Allah, yasané Raja Suléman ing Yérusalèm).

¹¹ Amarya, Ahitub,

¹² Zadok, Salum,

¹³ Hilkia, Azarya,

¹⁴ Seraya, Yozadak,

¹⁵ Yozadak digawa menyang pembuwangan déning Nebukadnésar, bebarengan karo wong Yéhuda lan wong-wong sing manggon ing Yérusalèm, merga mengkono sing dikersakaké déning Gusti Allah.

¹⁶ Lèwi duwé anak lanang telu, yakuwi: Gèrson, Kéhat lan Mérari,

¹⁷ telu-teluné padha duwé anak. Gèrson nurunaké Libni lan Simèi;

¹⁸ Kéhat nurunaké: Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl.

¹⁹ Mérari nurunaké Mahli lan Musi.

²⁰ Anak-turuné Gèrson yakuwi Libni, Yahat, Zima,

²¹ Yoah, Idho, Zérah, Yeatrai.

²² Anak-turuné Kéhat yakuwi: Aminadab, Korah, Asir,

²³ Èlkana, Ébiasaf, Asir,

²⁴ Tahat, Uzièl, Uzia, Saul.

²⁵ Èlkana duwé anak lanang loro: Amasai lan Ahimot.

²⁶ Anak-turuné Ahimot yakuwi: Èlkana, Zofai, Nahat,

²⁷ Éliab, Yehoram, Èlkana.

²⁸ Samuèl duwé anak lanang loro: sing mbarep jenengé Yoèl, sing ragil Abia.

²⁹ Anak-turuné Mérari: Mahli, Libni, Simèi, Uza,

³⁰ Siméa, Hagia, Asaya.

³¹ Wiwit nalika Pethining Prejanjian dielih menyang Kémah Palenggahané Allah ing Yérusalèm, Raja Dawud milih wong-wong sing didhawuhi menyanyi ing Pedalemané Allah.

³² Sadurungé Raja Suléman yasa Pedalemané Allah, wong-wong mau wis padha nglakoni tugasé ana ing Kémah Palenggahané Allah.

³³ Sarasilahé wong-wong sing padha dadi pemimpiné para penyanyi mau yakuwi: Saka gotrah Kéhat: Héman bin Yoèl. Kuwi pemimpiné penyanyi sing kawitan. Yèn diurutaké saka ngisor mendhuwur tekan Yakub, sarasilahé mengkéné: Héman, Yoèl, Samuèl,

³⁴ Èlkana, Yéroham, Élièl, Toah,

³⁵ Zuf, Èlkana, Mahat, Amasai,

³⁶ Èlkana, Yoèl, Azarya, Zéfanya,

³⁷ Tahat, Asir, Ébiasaf,

³⁸ Yizhar, Kéhat, Lèwi, Yakub.

³⁹ Asaf pemimpiné penyanyi sing kapindho. Sarasilahé yèn diurutaké saka ngisor mendhuwur tekan Lèwi mengkéné: Asaf, Bèrékia, Siméa,

⁴⁰ Mikhaèl, Baaséya, Malkia,

⁴¹ Étai, Zérah, Adaya,

⁴² Étan, Zima, Simèi,

⁴³ Yahat, Gèrson, Lèwi.

⁴⁴ Pemimpiné penyanyi sing katelu jenengé Étan, wong asal saka kaum Mérari. Sarasilahé yèn diurutaké saka ngisor mendhuwur tekan Lèwi mengkéné: Étan, Kisi, Abdi, Maluk,

⁴⁵ Hasabia, Amazia, Hilkia,

⁴⁶ Amzi, Bani. Sèmèr,

⁴⁷ Mahli, Musi, Mérari, Lèwi.

⁴⁸ Tugas-tugasé wong-wong mau ing Pedalemané Allah dipasrahaké marang kanca-kancané tunggal gawé, uga wong-wong Lèwi.

⁴⁹ Harun lan anak-turuné kuwi tugasé ngobong menyan, saos kurban obongan ing mesbèh, nindakaké sakèhé upacara ing Papan Mahasuci, sarta nyaosaké kurban panebusing dosa kanggo umat Israèl. Kuwi kabèh katindakaké miturut prenatal-prenatané Musa, abdiné Allah.

⁵⁰ Sarasilahé Harun mau mengkéné:
Èléazar, Pinéhas, Abisua,

⁵¹ Buki, Uzi, Zerahya,

⁵² Marayot, Amarya, Ahitub,

⁵³ Zadok, Ahimaas.

⁵⁴ Wong Lèwi kuwi manggon ing daérah pandumané gotrah Kéhat, turuné Harun. Daérah sing dhisik dhéwé diwènèhaké marang wong Lèwi,

⁵⁵ kutha Hébron ing wilayah Yéhuda, lan tanah pangonan sakiwa-tengené klebu daérahé wong Lèwi mau.

⁵⁶ Nanging tegalan lan désa-désa sakiwa-tengené kutha mau duwèké Kalèb bin Yéfuné.

⁵⁷ Kejaba Hébron, kutha pangungsèn, anak-turuné Harun uga ndarbèki: Yatir, désa-désa lan tanah pangonané, yakuwi: désa Libna, Èstemoa, Dhebir, Asan, Bèt-Sèmès.

⁵⁸ (6:57)

⁵⁹ (6:57)

⁶⁰ Taler Bènyamin anak-turuné Harun nampa panduman désa-désa lan tanah pangonan: Géba lan Anatot. Liyané ana désa telulas sing kena dienggoni para keluwargané.

⁶¹ Isih ana désa sepuluh menèh ing wilayahé Manasyè Kulon kali sing uga didum nganggo diundhi marang gotrah Kéhat, sing durung keduman lemah.

⁶² Kulawargané kaum Gèrson dipandumi kutha cilik cacahé telulas ing wilayahé Isakar, Asyèr, Naftali lan Manasyè sisih Wétan, yakuwi ing tanah Basan.

⁶³ Kulawargané gotrah Mérari olèh panduman désa rolas ing wilayahé Rubèn, Gad lan Zébulon, nganggo diundhi.

⁶⁴ Kaya mengkono patrapé bangsa Israèl enggoné ngedumi lemah marang taler Lèwi, rupa désa-désa lan tanah pangonan minangka papan panggonané.

⁶⁵ Désa-désa ing wilayah Yéhuda, Siméon lan Bènyamin sing wis kasebut ing ndhuwur mau anggoné ngedum iya srana diundhi.

⁶⁶ Ing wilayahé Éfraim, gotrah Kéhat sapérangan ana sing nampa panduman désa-désa lan tanah pangonan sakiwa-tengené, yakuwi:

⁶⁷ Sikèm, kutha pangungsèn ing pegunungan kanggo wilayah kono, Gèzèr,

⁶⁸ Yokméam, Bèt-Horon,

⁶⁹ Ayalon lan Gat-Rimon.

⁷⁰ Ing wilayahé Manasyè sisih Kulon wong-wong Lèwi nampa désa Anèr lan Biléam karo tanah pangonan sakiwa-tengené.

⁷¹ Kulawarga-kulawargané gotrah Gèrson olèh panduman désa-désa lan tanah pangonan sakiwa-tengené, yakuwi: Ing wilayah Manasyè sisih Wétan: Golan ing tanah Basan lan Astarot.

⁷² Ing wilayahé Isakar: Kèdès, Dhaberat,

⁷³ Ramot lan Anèm.

⁷⁴ Ing wilayahé Asyèr: Masal, Abdon,

⁷⁵ Hukok lan Réhob.

⁷⁶ Ing wilayahé Naftali: Kèdès ing Galiléa, Hamon lan Kiryataim.

⁷⁷ Anak-turuné Mérari sing durung kepanduman, nampa panduman kutha lan tanah pangonan sakiwa-tengené, yakuwi: ing wilayah Zébulon: Rimono lan Tabor.

⁷⁸ Ing wilayah Rubèn, sawétané Kali Yardèn ing sabrangané Yérikho: Bèzèr ing pegunungan, Yahas,

⁷⁹ Kedémot lan Méfaat.

⁸⁰Ing wilayahé Gad: Ramot ing Giléad, Mahanaim,

⁸¹Hèsbon lan Yaézèr.

7 ¹Isakar duwé anak lanang papat, yakuwi: Tola, Puah, Yasub lan Simron.

²Tola duwé anak lanang nenem: Uzi, Rafaya, Yerièl, Yahmai, Yibsam lan Samuèl. Wong-wong kuwi padha dadi leluhuré kaum Tola lan prejurit-prejurit sing kesuwur peng-pengan. Nalika jamané Raja Dawud, cacahé wong-wong mau ana 22.600.

³Uzi duwé anak lanang jenengé Yizrahya. Yizrahya lan anaké lanang papat, yakuwi: Mikhaèl, Obaja, Yoèl, lan Yisia kuwi padha dadi kepalané gotrah Uzi.

⁴Bojoné lan anak-anaké wong-wong mau akèh, nganti anak-turuné sing dadi tentara cacahé 36.000.

⁵Miturut cathetan resmi, wong lanang saka taler Isakar sing didaftar dadi prejurit 87.000.

⁶Bènyamin duwé anak lanang telu, yakuwi: Béla, Bèkèr lan Yediaèl.

⁷Béla duwé anak lanang lima, yakuwi: Èzbon, Uzi, Uzièl, Yérimot lan Iri. Kuwi

padha dadi penggedhéné kulawarga lan kesuwur dadi prejurit-prejurit sing peng-pengan. Anak-turuné lanang sing kecathet dadi prejurit ana 22.034.

⁸Bèkèr duwé anak lanang sanga, yakuwi: Zemira, Yoas, Élièzer, Èlyoénai, Omri, Yéremot, Abia, Anatot lan Alèmèt.

⁹Miturut cathetan resmi cacahé wong lanang saka kulawarga-kulawarga anak-turuné wong-wong mau sing kecathet dadi prejurit ana 20.000.

¹⁰Yediaèl duwé anak lanang jeneng Bilhan. Bilhan duwé anak lanang pitu, yakuwi: Yéusi, Bènyamin, Éhud, Kenaanah, Zétan, Tarsis lan Ahisahar.

¹¹Kuwi padha dadi penggedhéné kulawarga-kulawarga taler Bènyamin lan padha dadi prejurit sing kesuwur peng-pengan. Ing antarané anak-turuné mau ana wongé lanang 17.200 sing kecathet dadi prejurit.

¹²Supim lan Hupim kuwi anak-turuné Ir; déné Husim turuné Ahèr.

¹³Naftali duwé anak lanang papat, yakuwi: Yahzièl, Guni, Yèsèr lan Salum. Kuwi padha anak-turuné Bilha.^d

^dBilha: Seliripun Yakub, ibunipun Dhan lan Naftali.

¹⁴ Manasyè karo seliré wong Aram, duwé anak lanang loro: Asrièl lan Makhir nurunaké Giléad.

¹⁵ Makhir nggolèkaké bojo kanggo Hupim lan Supim. Seduluré wadon Makhir jenengé Maaka. Anaké Makhir sing nomer loro jenengé Zélaféhad. Zélaféhad ora duwé anak lanang; anaké wadon kabèh.

¹⁶ Maaka bojoné Makhir nglairaké anak lanang loro, jenengé Pèrès lan Sèrès; Pèrès duwé anak lanang loro, jenengé Ulam lan Rèkèm.

¹⁷ Ulam duwé anak lanang siji, jenengé Bedan. Kuwi anak-turuné Giléad bin Makhir, putrané Manasyè.

¹⁸ Seduluré wadon Giléad sing jeneng Molèkèt duwé anak lanang telu, yakuwi: Isyhod, Abièzèr lan Mikha.

¹⁹ Semida duwé anak lanang papat: Ahian, Sèkhèm, Liki lan Aniam.

²⁰ Éfraim duwé anak lanang telu, yakuwi: Sutélah, Èzèr lan Èlad. Sarasilahé Éfraim kuwi mengkéné: Sutélah, Bèrèd, Tahat, Èlada, Tahat, Zabad, Sutélah. Èzèr lan Èlad anaké Éfraim dipatèni nalika arep nyolong

raja-kayané penduduk asli ing tanah Gad.

²¹ (7:20)

²² Bapakné nganakaké patangisan pirang-pirang dina, nganti sedulur-seduluré padha teka nglipur.

²³ Bojoné Éfraim banjur ngandheg menèh lan mbabar anak lanang. Bocah mau dijenengi Béria,^e merga kulawarga mau nalika semono ngalami kasangsaran.

²⁴ Éfraim duwé anak wadon jenengé Seéra. Kuwi sing ngedegaké kutha-kutha Bèt-Horon-Ngisor lan Bèt-Horon-Ndhuwur, kutha Uza lan kutha Seéra.

²⁵ Éfraim uga duwé anak lanang sing jenengé Réfah. Anak-turuné Réfah yakuwi: Rèsèf, Télah, Tahan,

²⁶ Ladan, Amihud, Élisama,

²⁷ Nun lan Yosua.

²⁸ Tanah sing dipandumaké dadi pandumané anak-turuné Rèsèf yakuwi Bètèl mengétan tekan Naaran, lan mengulon tekan Gèzèr, sarta désa-désa sakiwa-tengené kutha-kutha mau. Kutha-kutha liyané sing ana ing wilayah

^eBéria: Nama menika tegesipun "Sajroning kasangsaran".

kono yakuwi Sikèm lan Aya, sarta désa-désa sakiwa-tengené.

²⁹ Anak-turuné Manasyè ngwasani kutha-kutha Bèt-Séan, Taanak, Megido, Dhor lan désa-désa sakiwa-tengené. Kuwi daérah sing dienggoni anak-turuné Yusuf bin Yakub.

³⁰ Anak-turuné Asyèr kuwi mengkéné: Asyèr duwé anak lanang papat, yakuwi: Yimna, Yiswa, Yiswi, Béria lan anak wadon siji, jenengé Séràh.

³¹ Béria duwé anak lanang loro: Hèbèr lan Malkièl. Malkièl kuwi sing ngedegaké kutha Birzait.

³² Hèbèr duwé anak lanang telu, yakuwi: Yaflèt, Somèr, Hotam lan anak wadon siji, jenengé Sua.

³³ Yaflèt uga duwé anak lanang telu, yakuwi: Pasakh, Bimhab, lan Aswat.

³⁴ Somèr, seduluré Yaflèt, duwé anak lanang telu: Ahi, Rohga lan Aram.

³⁵ Hotam, seduluré Yaflèt sijiné, duwé anak lanang papat, yakuwi: Zofah, Yimna, Sèlès lan Amal.

³⁶ Anak-turuné Zofah: Suah, Harnèfèr, Syual, Béri, Yimra,

³⁷ Bèzèr, Hod, Sama, Silsa, Yitran lan Baéra.

³⁸ Anak-turuné Yètèr yakuwi: Yéfuné, Pispá lan Ara.

³⁹ Anak-turuné Ula: Arah, Hanièl lan Risa.

⁴⁰ Kuwi kabèh tedhak-turuné Asyèr, sing padha dadi penggedhéné kulawarga-kulawarga lan kesuwur dadi prejurit-prejurit sing peng-pengan lan panglima-panglima sing digdaya. Sing kacathet dadi prejurit cacahé kabèh ana nemlikur èwu (26.000).

8¹ Bènyamin duwé anak lanang lima, yakuwi urut tuwa: Béla, Asibèl, Ahrah,

² Noha lan Rafa.

³ Anak-turuné Béla: Adar, Géra, Abihud,

⁴ Abisua, Naaman, Ahoah,

⁵ Géra, Séfufam lan Huram.

⁶ Anak-turuné Éhud yakuwi: Naaman, Ahia lan Géra. Kuwi penggedhéné kulawarga, sing biyèn manggon ing Géba. Nanging padha ditundhung saka kono, banjur padha manggon ing Manahat, dipimpin déning Géra, bapakné Uza lan Ahihud.

⁷ (8:6)

⁸ Saharaim megat bojoné loro-loroné sing jeneng Husim lan Baara. Nalika

manggon ing Moab banjur kawin karo Hodèsi lan duwé anak lanang pitu, yakuwi: Yobab, Zibya, Mésa, Malkam,
⁹(8:8)

¹⁰Yéus, Sokyah lan Mirma. Kuwi kabèh padha dadi penggedhéné kulawarga.

¹¹Karo bojoné sing jeneng Husim Saharaim uga duwé anak lanang loro: Abitub lan Èlpaal.

¹²Anaké lanang Èlpaal ana telu, yakuwi: Ébèr, Misam lan Sèmèd. Sèmèd kuwi sing ngedegaké kutha Ono lan Lod, sarta désa-désa sakiwa-tengené.

¹³Béria lan Séma kuwi kepala-kepala kulawarga sing manggon ing kutha Ayalon. Dhèwèkné kuwi sing nundhung penduduk kutha Gat.

¹⁴Anak-turuné Béria: Ahio, Sasak, Yérémot, Zebaya, Arad, Èdèr, Mikhaèl, Yispah lan Yoha.

¹⁵(8:14)

¹⁶(8:14)

¹⁷Anak-turuné Èlpaal yakuwi: Zebaya, Mesulam, Hizki, Hèbèri,

¹⁸Yismerai, Yizlia lan Yobab.

¹⁹Anak-turuné Simèi: Yakim, Zikri, Zabdi,

²⁰Èlyoénai, Ziletai, Élièl,

²¹ Adaya, Beraya lan Simrat.

²² Anak-turuné Sasak yakuwi: Yispan, Ébèr, Élièl,

²³ Abdon, Zikri, Hanan,

²⁴ Hananya, Élam, Antotia,

²⁵ Yifdeya lan Pnuèl.

²⁶ Anak-turuné Yéroham yakuwi: Samserai, Seharya, Atalia,

²⁷ Yaarèsia, Élia lan Zikri.

²⁸ Kuwi kabèh para penggedhéné kulawarga lan para pemimpin sing kecathet ana ing sarasilahé. Pemanggoné ana ing Yérusalèm.

²⁹ Yeièl kuwi sing ngedegaké kutha Gibéon, nuli manggon ing kono. Bojoné jenengé Maaka,

³⁰ lan anaké lanang sing mbarep jenengé: Abdon. Anaké lanang liyané yakuwi: Zur, Kis, Baal, Nèr, Nadab,

³¹ Gedor, Ahio, Zèkèr,

³² lan Miklot, bapakné Siméah. Anak-turuné padha manggon ing Yérusalèm, bebarengan karo kulawarga-kulawarga liyané sing nunggal taler.

³³ Bapakné Raja Saul kuwi Kis, lan Kis kuwi anaké Nèr. Saul duwé anak lanang

papat, yakuwi: Yonatan, Malkisua, Abinadab lan Èsbaal.^f

³⁴Yonatan duwé anak lanang jenengé Méribaal,^g bapakné Mikha.

³⁵Mikha duwé anak lanang papat, yakuwi: Piton, Mèlèkh, Taréa lan Akhas.

³⁶Akhas duwé anak jenengé Yoada. Yoada duwé anak lanang telu: Alèmèt, Azmawèt lan Zimri. Sarasilahé Zimri kuwi mengkéné: Zimri, Moza,

³⁷Bina, Rafa, Élasa lan Azèl.

³⁸Azèl duwé anak lanang nenem, yakuwi: Azrikam, Bokru, Ismaèl, Séarya, Obaja, lan Hanan.

³⁹Èsèk, seduluré lanang Azèl, duwé anak telu: Ulam, sing mbarep, nuli Yéus lan Èlifèlèt.

⁴⁰Anak-anaké Ulam kabèh dadi prejurit peng-pengan lan ahli manah. Anak-putuné lanang cacahé satus sèket. Wong-wong mau kabèh klebu taler Bènyamin.

9¹Wong Israèl kabèh dicathet manut kulawargané dhéwé-dhéwé. Cathetan mau katulis ing Kitab Para Raja Israèl. Rakyat Yéhuda enggoné digawa

^fÈsbaal: Kasebut ing 2 Sam. 2:8 Isybosèt.

^gMéribaal: Kasebut ing 2 Sam. 4:4 Méfibosèt.

menyang pembuwangan mau minangka paukiman tumrap dosa-dosané.

²Saka antarané wong-wong mau sing bali dhisik dhéwé ing tanahé lan manggon ing kutha-kutha, kuwi wong-wong lumrah, imam-imam, wong Lèwi lan wong-wong sing padha nyambut-gawé ing Pedalemané Allah.

³Wong-wong saka taler Yéhuda, Bènyamin, Éfraim lan Manasyè padha manggon ing Yérusalèm.

⁴Saka taler Yéhuda ana wong 690 sing manggon ing Yérusalèm, klebu ing kono turuné Yéhuda sing katelu, yakuwi: Pèrès, Syéla lan Zérah. Anak-turuné Pèrès dipimpin Utai. Sarasilahé Utai yèn saka ngisor mengkéné: Utai, Amihud, Omri, Imri, lan Bani. Anak-turuné Syéba dipimpin Asaya. Asaya kuwi penggedhéné kulawarga. Anak-turuné Zérah dipimpin Yeuèl.

⁵(9:4)

⁶(9:4)

⁷Wong-wong taler Bènyamin sing manggon ing Yérusalèm cacahé 956 kulawarga. Penggedhé-penggedhéné kulawarga yakuwi: Salu bin Mesulam, putuné Hodawia, buyuté Hasenua,

Yibnéa bin Yéroham, Éla bin Uzi, putuné Mikri, Mesulam bin Séfaca, putuné Rehuèl, buyuté Yibnia.

⁸ (9:7)

⁹ (9:7)

¹⁰ Imam-imam kasebut ing ngisor iki manggon ing Yérusalèm: Yédaya, Yoyarib lan Yakin Azarya bin Hilkia, leluhuré yakuwi Mesulam, Zadok, Marayot lan Ahitub. (Azarya penggedhéné para punggawa ing Pedalemané Allah). Adaya bin Yéroham; leluhuré yakuwi Pasyhur lan Malkia. Masai bin Adièl; leluhuré yakuwi Yahzéra, Mesulam, Mesilémit, Imèr.

¹¹ (9:10)

¹² (9:10)

¹³ Para imam sing dadi penggedhéné kulawarga cacahé 1.760. Wong-wong mau trampil nglakoni sawernané pegawéan ing Pedalemané Allah.

¹⁴ Wong-wong Lèwi kasebut ing ngisor iki padha manggon ing Yérusalèm: Semaya bin Hasub: leluhuré yakuwi Azrikam lan Hasabia saka kaum Mérari, Bakbakar, Hèrès lan Galal. Matania bin Mikha, leluhuré yakuwi Zikri lan Asaf. Obaja bin Semaya; leluhuré yakuwi Galal

Ilan Yedhutun, Bèrékia bin Asa, putuné Èlkana, manggoné ing daérah kutha Netofa.

¹⁵ (9:14)

¹⁶ (9:14)

¹⁷ Para pengawalé Pedalemané Allah sing padha manggon ing Yérusalèm yakuwi: Salum, Akub, Talmon, Ahikam lan sanak seduluré. Salum kuwi pemimpiné.

¹⁸ Tekan sepréné wong-wong mau gawéané njaga Gapura Raja,^h ing sisih Wétan. Biyèn wong-wong mau njaga lawang-lawanging gapura sing ngener pedésané wong Lèwi.

¹⁹ Sing jaga gapura Kémah Palenggahané Allah sing ngarep dhéwé Salum bin Koré, putuné Ébiasaf, bebarengan karo wong-wong kaum Korah liyané. Leluhuré wong-wong mau biyèn uga nglakoni pegawéan mau, nalika padha tugas ana ing Kémah Palenggahané Allah.

^hGapura Raja: Gapura ing Pedalemanipun Allah ingkang sisih Wétan, ingkang limrahipun kagem mlebet Sang Prabu menawi tindak dhateng Pedalemanipun Allah.

²⁰ Pinéhas bin Èléazar — Allah nunggila karo dhèwèkné — naté dadi penggedhéné.

²¹ Zakharia bin Mesèlèmia uga dadi pengawalé gapura Kémah Palenggahané Allah.

²² Cacahé wong sing dipilih jaga lawang-lawangé gapura kabèh ana 212. Wong-wong mau padha dicathet miturut dinané dhéwé-dhéwé. Leluhuré wong-wong mau padha nampani kalengganané saka Raja Dawud karo Nabi Samuèl.

²³ Wiwit nalika semana wong-wong mau lan turun-turuné padha dadi pengawalé Pedalemané Allah.

²⁴ Ing gapura-gapura sisih Lor, Kidul, Kulon lan Wétan ana penggedhéné pengawal.

²⁵ Ana kalané para pengawal dibiyantu sedulur-seduluré sing manggon ing désa, lawasé seminggu.

²⁶ Para penggedhéné gapura sing cacahé papat mau kabèh wong Lèwi, lan kalengganané tetep. Tanggung jawabé wong-wong mau ngreksa lan ngrumat gedhong-gedhong ing Pedalemané Allah lan kabèh barang-barang sing kasimpen ana ing kono.

²⁷ Omahé wong-wong mau ora adoh saka Pedalemané Allah, merga kudu jaga lan saben ésuk mbukak lawang-lawangé gapura-gapura mau.

²⁸ Wong Lèwi kuwi sebagéan ana sing kudu ngreksa prabot-praboté upacara pangibadah. Kudu padha ngétung cacahé prabot-prabot mau samangsa ngetokaké lan nglebokaké.

²⁹ Sebagéan menèh kejaba ngreksa prabot-prabot sing kanggo upacara, uga kudu ngreksa cawisan glepung, anggur, lenga zaitun, menyan lan kembang borèh.

³⁰ Nanging sing nyampur adon-adonan mau kudu para imam dhéwé.

³¹ Tukang gawé roti kanggo saosanⁱ kuwi wong Lèwi sing jenengé Matica, anaké mbarep Salum, saka gotrah Korah.

³² Déné sing kudu nyedhiakaké roti sesajèn^j ing Pedalemané Allah pendhak

ⁱroti saosan: roti saking glepung lan lisah zaitun, dipun panggang, kasaosaken dhateng Pangéran.

^jroti sesajèn: roti kalihwelas, ingkang dipun sèlèhaken ing méja ing Pedalemanipun Allah saben dinten Sabbath, minangka saosan dhateng Allah.

dina Sabbat, para kulawargané kaum Kéhat.

³³ Wong Lèwi ana sebagéan sing olèh tugas menyanyi ana ing Pedalemané Allah. Kuwi para penggedhéné kulawarga sing manggon ing gedhong-gedhong ing Pedalemané Allah. Wong-wong mau ora duwé tugas liyané, merga nyambut-gawéné rina wengi.

³⁴ Kabèh wong sing kasebut ing ndhuwur mau para penggedhéné kulawarga-kulawarga taler Lèwi miturut sarasilahé. Kabèh padha manggon ing Yérusalèm.

³⁵ Yeièl kuwi sing ngedegaké kutha Gibéon, banjur iya manggon ing kono. Bojoné jenengé Maaka,

³⁶ lan anaké lanang sing mbarep jenengé Abdon. Anak-anaké lanang liya jenengé: Zur, Kis, Baal, Nèr, Nadab,

³⁷ Gedor, Ahio, Zakharia lan Miklot,

³⁸ bapakné Siméah. Anak-turuné padha manggon ing Yérusalèm bebarengan karo kulawarga-kulawarga liyané nunggal gotrah.

³⁹ Bapakné Raja Saul jenengé Kis lan bapakné Kis jenengé Nèr. Saul duwé

anak lanang papat, yakuwi Yonatan, Malkisua, Abinadab, lan Èsybaal.

⁴⁰Yonatan duwé anak lanang jenengé Méribaal, bapakné Mikha.

⁴¹Mikha duwé anak lanang papat: Piton, Mèlèkh, Tahréa lan Akhas.

⁴²Anaké Akhas jenengé Yaéra. Yaéra duwé anak lanang telu: Alèmèt, Azmawèt lan Zimri. Anak-turuné Zimri yakuwi: Moza,

⁴³Bina, Réfaya, Élasa lan Azèl.

⁴⁴Azèl duwé anak lanang nem: Azrikam, Bokru, Ismaèl, Séarya. Obaja lan Hanan.

10¹Nalika semono wong Filistin nyerang wong Israèl ing Gunung Gilboa. Ing peprangan mau akèh wong Israèl sing tiwas. Sing kèri, Raja Saul lan putra-putrané, padha keplayu.

²Sarta padha dioyak déning wong Filistin, nganti putrané Saul telu, Yonatan, Abinadab lan Malkisua tiwas.

³Perangé ramé banget ing sakiwatengené Raja Saul, wekasané Raja Saul kena panahing mungsuh, ketaton.

⁴Raja Saul banjur akon nonoman sing nggawakaké gamané, "Pedhangmu loroten! Aku suduken! Supaya aku ora

digawé geguyon déning wong-wong kapir kuwi." Nanging nonoman mau ora gelem, merga wedi banget. Mulané Raja Saul banjur mundhut pedhangé lan dirungkebi.

⁵ Bareng weruh yèn Raja Saul wis tiwas, nonoman mau iya banjur ngrungkebi pedhangé dadi lan patiné.

⁶ Dadiné Raja Saul tilar-donya bareng karo putrané lanang telu, temahan kratoné cuthel.

⁷ Nalika wong Israèl sing padha manggon ing Lebak Yésreèl krungu yèn tentarané wong Israèl keplayu lan Raja Saul sarta putra-putrané padha tiwas, banjur énggal-énggal padha metu, kuthané ditinggal. Wong Filistin banjur padha teka mlebu ing kutha-kutha mau.

⁸ Ésuké wong Filistin padha teka ing peprangan, ngrampogi mayit-mayit sing ana ing kono, temah nemu layoné Raja Saul lan putrané kakung telu pating gléthak ana ing Gilboa.

⁹ Raja Saul banjur dikethok mestakané lan agemané perang diuculi. Mestakané Raja Saul lan agemané perang banjur digawa mubeng déning kongkongané wong Filistia menyang satlatahé tanah

Filistia kabèh, karo ngumumaké kabar kabungahan mau marang bangsa Filistia lan para déwané.

¹⁰ Gegamané Raja Saul disimpen ing sawijining candhi, lan mestakané digandhulaké ing papan panyembahané Dagon, déwané wong Filistin.

¹¹ Bareng penduduké kutha Yabès krungu lelakon mau,

¹² banjur ana wong kendel sawetara sing padha njupuk layoné Raja Saul lan putra-putrané, digawa menyang Yabès lan dikubur ana ing kana, ing sangisoré wit gedhé. Sawisé mengkono banjur padha pasa pitung dina.

¹³ Raja Saul enggoné tiwas merga ora setya marang Allah, lan ora netepi pangandikané. Ora nyuwun pitedahé Pangéran, malah njaluk tulung marang roh-rohé wong mati. Raja Saul nerak dhawuh lan prenatalé Pangéran, mulané Pangéran ngukum Raja Saul lan mundhut kratoné, kaparingaké marang Dawud, anaké Isai.

¹⁴ (10:13)

11 ¹ Sawisé mengkono bangsa Israèl banjur padha marani Dawud ing

Hébron, karo matur mengkéné, "Kula sedaya rak sedhèrèk panjenengan.

²Wiwit rumiyin, malah nalika Saul taksih dados raja, panjenengan menika ingkang mimpin rakyat Israèl ing peprangan. Kejawi saking menika Gusti Allah sampun janji dhateng panjenengan, bilih panjenengan badhé mimpin umatipun lan dados rajanipun."

³Dawud nuli gawé prejanjian atas Asmané Allah, karo bangsa Israèl sing padha teka ing Hébron mau. Dawud banjur diwisudha dadi raja Israèl, kaya sing dingandikakaké déning Allah lantaran Samuèl.

⁴Ing sawijining dina Raja Dawud karo tentarané kabèh nyerang kutha Yérusalèm. Nalika semono kutha mau jenengé Yébus. Sing manggon ing kono penduduk asli.

⁵Wong Yébus padha sesumbar, yèn Raja Dawud mesthi ora bakal bisa mlebu kutha kono. Nanging Raja Dawud nyatané bisa ngrebut bètèngé kutha mau, sing aran Sion. Raja Dawud banjur manggon ing kono. Wiwit nalika semana bètèng mau karan "Kuthané Dawud". Raja Dawud ngumumaké

marang para prejurité, yèn sapa sing dhisik dhéwé matèni wong Yébus bakal didadèkaké panglima. Wekasané Yoab dadi panglima, merga dhèwèké sing mimpin peprangan mau. (Ibuné Yoab jenengé Zeruya.)

⁶(11:5)

⁷(11:5)

⁸Kutha Yérusalèm dibangun ngubengi bètèng mau; olèhé mbangun wiwit saka sawétané gunung sing diurug lemah. Sing ngrampungaké pegawéan mau Yoab.

⁹Raja Dawud saya suwé saya misuwur, merga saka pitulungané Pangéran sing Mahakwasa.

¹⁰Opsir-opsiré Raja Dawud sing misuwur yakuwi prejurit sing bebarengan karo rakyat ngudi supaya Dawud dadi raja. Kaya sing dijanjèkaké déning Pangéran, lan mbiyantu pepréntahané. Jeneng-jenengé yakuwi:

¹¹Perwira sing kapisan: Yasobam saka gotrah Hakmoni. Kuwi pemimpiné "Triwira".^k Tau perang karo mungsuh telung atus; kabèh dipatèni nganggo tumbak.

^kTriwira: Perwira tiga.

¹² Perwira kapindho ing "Triwira" kono uga, jenengé Èléazar bin Dhodho, saka gotrah Ahohi.

¹³ Sajroning perang ing Pas-Damim, Èléazar mbélani raja Dawud nglawan wong Filistin. Nalika tentara Israèl keplayu, Èléazar karo balané mapan lan nandhingi perangé wong Filistin ana ing tegalan jewawut. Pangéran paring unggul, temah wong Filistin kalah kabèh.

¹⁴ (11:13)

¹⁵ Ing sawijining dina nalika tentara Filistin lagi pasang kémah ing Lebak Éfraim, ana perwira telu ing antarané perwirané Raja Dawud telung puluh sing peng-pengan dhéwé, padha nemoni Raja Dawud ing gunung watu sacedhaké Guwa Adhulam.

¹⁶ Nalika semono Raja Dawud lagi ana ing sajroning bètèng lan tentara Filistin ngwasani kutha Bètléhèm.

¹⁷ Raja Dawud kangen banget karo désa kelairané, pangandikané, "Iba senengku yèn bisa ngombé banyu saka sumur sacedhaké gapura ing Bètléhèm."

¹⁸ Krungu ngandikané Raja Dawud mengkono mau, perwira telu mau banjur nggempur panggonané wong Filistin,

nuli nimba banyu saka sumur, diaturaké marang rajané. Nanging Raja Dawud ora kersa ngunjuk, malah banyu mau diesok, minangka kurban marang Pangéran.

¹⁹ Karo ngandika, "Aku ora bisa ngombé banyu iki, sebab yèn tak ombé presasat aku ngombé getihé wong-wong sing golèk banyu iki srana ngetohaké nyawané!" Dadiné Raja Dawud ora kersa ngunjuk banyuné mau. Mengkono mau jasa lan kekendelané para perwirané Raja Dawud sing misuwur.

²⁰ Abisai adhiné Yoab kuwi pemimpiné "Tridasawira"¹ kang uga misuwur banget. Abisai naté matèni mungsuh telung atus nganggo tumbaké. Ing antarané Tridasawira mau Abisai sing misuwur dhéwé.

²¹ Mulané diangkat dadi pemimpiné. Éwasemono isih kalah karo perwira-perwira "Triwira".

²² Perwira siji menèh sing misuwur yakuwi Benaya bin Yoyada, wong Kabzeèl. Benaya kuwi kendel banget, mula matèni prejurit Moab loro sing peng-pengan banget. Wis tau Benaya mau ing sawijining dina, nalika mbeneri

¹Tridasawira: Perwira tigang dasa.

udan salju, mlebu ing guwa lan matèni singa sing ana ing kono.

²³Iya tau matèni wong Mesir sing dhuwuré rong mèter luwih lan nggawa gegaman tumbak sing gedhéné ora lumrah. Benaya ngadhepi wong mau mung nganggo penthung thok. Tumbaké wong Mesir mau kena direbut lan dienggo matèni wongé.

²⁴Kaya mengkono kendelé lan rosané Benaya, salah sijiné perwira Tridasawira.

²⁵Benaya mau perwira sing misuwur ing antarané pasukané, nanging durung madhani perwira tetelu (Triwira) sing kasebut ing ngarep. Benaya diangkat dadi perwira pengawal pribadiné Raja Dawud.

²⁶Ing ngisor iki jeneng-jenengé perwira-perwira liyané sing misuwur: Asaèl seduluré Yoab, Èlhanan bin Dhodho saka Bètléhèm, Samot wong Harod, Hèlès wong Pèlèt, Ira bin Ikes wong Tekoa, Abièzèr wong Anatot, Sibkhai wong Husa, Ilai wong Ahohi, Maharai wong Netofa, Hèlèd bin Baana wong Netofa, Itai bin Ribai wong Gibéa ing wilayah Bènyamin, Benaya wong Piraton, Harai saka Lebak Gaas, Abièl

wong Arabah, Azmawèt wong Bahurim, Èlyakba wong Saalbon, Hasyèm wong Gizon, Yonatan bin Sagé wong Harari, Ahiam bin Sakar wong Harari, Élialba bin Ur, Hèfèr wong Mekérati, Ahia wong Pèloni, Hézrao wong Karmèl, Naarai wong Èzbai, Yoèl seduluré Natan, Mibhar bin Hagri, Zèlèk wong Amon, Naharai wong Beérot, pengawalé Yoab, Ira lan Gareb wong Yétri, Uria wong Hèt, Zabad bin Ahlai, Adina bin Siza (salah sijiné tokoh saka klompok Rubèn sing duwé pasukan wong telung puluh), Hanan bin Maaka, Yosafat wong Mitni, Uzia wong Astarot, Sama lan Yeièl, anak-anaké Yotam, wong Aroèr Yediaèl lan Yoha, anak-anaké Simri, wong Tizi Élièl wong Mahawim, Yeribai lan Yosawya, anak-anaké Èlnaam, Yitma wong Moab Élièl, Obèd lan Yaasièl wong Mézobaya.

²⁷ (11:26)

²⁸ (11:26)

²⁹ (11:26)

³⁰ (11:26)

³¹ (11:26)

³² (11:26)

³³ (11:26)

³⁴ (11:26)

35 (11:26)

36 (11:26)

37 (11:26)

38 (11:26)

39 (11:26)

40 (11:26)

41 (11:26)

42 (11:26)

43 (11:26)

44 (11:26)

45 (11:26)

46 (11:26)

47 (11:26)

12¹ Nalika Dawud lolos saka kedhatoné Raja Saul banjur ngungsi menyang Ziklag. Akèh prejurit sing setya lan wis akèh pengalamané padha nekani Dawud.

² Wong-wong mau iya saka taleré Bènyamin, kaya Saul. Padha pinter manah lan mbandhil, nganggo tangan kiwa bisa, nganggo tangan tengen iya bisa.

³ Pemimpiné jenengé Ahiézer lan Yoas anak-anaké Semaa saka Gibéa. Perwira-perwira mau jenengé: Yezièl lan Pèlèt anak-anaké Azmawèt Beraka lan Yéhu wong Anatot Yismaya saka Gibéon,

perwira misuwur, salah sijiné pemimpiné klompok perwira "Tridasawira" Yéremia, Yahazièl, Yohanan lan Yozabad wong Gedéra Eluzai, Yérimot, Bealya, Semarya lan Séfaca wong Harufi Èlkana, Yisia, Azareèl, Yoèzèr lan Yasobam saka trah Korah Yoèla lan Zebaya anak-anaké Yéroham wong Gedor.

⁴ (12:3)

⁵ (12:3)

⁶ (12:3)

⁷ (12:3)

⁸ Nalika Dawud ndhelik ing ara-ara samun, akèh perwira misuwur lan pengalaman saka taler Gad sing mèlu Dawud. Perwira-perwira mau pinter banget migunakaké tamèng lan tumbak; kendelé kaya singa lan gesité kaya menjangan.

⁹ Jeneng-jenengé kasebut ing ngisor iki miturut undha-usuké pangkaté: Èzèr, Obaja, Éliab, Mismana, Yéremia, Atai, Élièl, Yohanan, Èlizabad, Yéremia, Makbanai.

¹⁰ (12:9)

¹¹ (12:9)

¹² (12:9)

¹³ (12:9)

¹⁴ Perwira-perwira saka Gad mau sebagéan ana sing dadi komandhané pasukan sèwu, lan sebagéan dadi komandhan pasukan satus.

¹⁵ Tau kelakon perwira-perwira mau nyabrang Kali Yardèn, nalika kaliné mbeneri banjir gedhé. Kabèh penduduk sing manggon ing sawétan lan sakuloné kali mau padha ditundhung saka kono.

¹⁶ Ing sawijining dina ana rombongan wong-wong saka taler Bènyamin lan taler Yéhuda marani papan pandhelikané Dawud.

¹⁷ Wong-wong mau ditemoni déning Dawud, karo muni mengkéné, "Yèn tekamu dadi mitra, merga arep nulung aku, padha manggona ing kéné. Kowé bakal daktampani klawan bungah. Nanging yèn tekamu nedya masrahaké aku marang mungsuh, senajan aku ora gawé ala marang kowé, Allah sing disembah para leluhur kita pirsá, lan Panjenengané bakal ngukum kowé."

¹⁸ Ana wong siji ing antarané wong-wong mau, yakuwi Amasai sing mbésuké dadi komandhané pasukan "Tridasawira," kapenuhan ing Rohé Allah, banjur matur, "Dawud, putranipun Isai! Kula sami

wonten ing wingking panjenengan! Mugi panjenengan lan sedaya tiyang ingkang mbiyantu panjenengan kaparingan kaunggulan. Allah wonten ing pihak panjenengan!" Wong-wong mau banjur ditampani déning Dawud lan diangkat dadi perwira-perwira angkatan perangé.

¹⁹ Saka klompok Manasyè ana prejurit-prejurit sing padha pindhah mèlu Dawud, nalika Dawud bebarengan karo wong Filistin nglawan Raja Saul. Satemené Dawud ora mbiyantu wong-wong Filistin. Dawud dikon mulih menyang Ziklag déning wong-wong Filistin, merga wong Filistin kuwatir yèn Dawud mbalik mèlu Raja Saul.

²⁰ Jeneng-jenengé perwira saka taler Manasyè sing mbalik mèlu Dawud nalika Dawud bali menyang Ziklag, yakuwi: Adnah, Yézabad, Yediaèl, Mikhaèl, Yozabad, Élihu lan Ziletai. Wong-wong mau padha diangkat dadi komandhan, saben perwira dadi komandhan sing mbawahaké prejurit sèwu.

²¹ Perwira-perwira mau wong-wong sing gagah-prakosa lan mbiyantu Dawud srana enggoné padha dadi komandhan pasukan. Mbésuké wong-wong mau

padha dadi perwira-perwira ing angkatan perangé bangsa Israèl.

²² Mèh saben dina ana wong sing teka mèlu Dawud, nganti ora wetara suwé tentarané Dawud cacahé akèh banget.

²³ Nalika isih manggon ing Hébron akèh prejurit gemblèngan sing mbalik mèlu Dawud. Enggoné padha mbalik mau maksudé mbiyantu supaya Dawud dadi raja, nggentèni Raja Saul, kaya sing dijanjèkaké déning Gusti Allah. Cacahé prejurit mau yakuwi: Yéhuda: wong 6.800, pepak sepraboté tamèng lan tumbak; Siméon: wong 7.100, prejurit sing gemblèngan; Lèwi: wong 4.600; Yoyada sabalané, anak-turuné Harun: wong 3.700; Zadok, nonoman pejuang sing kendel lan sanak-seduluré, wong 22 sing misuwur; Bènyamin (talerè Raja Saul): wong 3.000. Umumé wong-wong taler Bènyamin padha setya marang Raja Saul; Éfraim: wong 20.800, wong sing kajèn ing antarané gotrahé dhéwé-dhéwé; Manasyè sisih Kulon: wong 18.000, sing diutus déning taleré supaya mèlu lan ngangkat Dawud dadi raja; Isakar: wong 200 pemimpin sabalané kabèh. Pemimpin-pemimpin iki

wong-wong sing wicaksana, ngerti akon marang rakyat Israèl nglakoni apa sing prelu, ing wektu sing cocog. Zébulon: wong 50.000, sing trampil migunakaké gegaman apa waé, lan selawasé siaga ing perang; kuwi wong-wong sing setya lan kena diendelaké; Naftali: wong 1.000, golongan pemimpin karo prejurit 37.000, pepak sapraboté perang, tamèng lan tumbak; Dhan: wong 28.000 sing wis digemblèng; Asyèr: wong 40.000 sing siaga ing perang; taler-taler sing manggon ing sawétané Kali Yardèn, yakuwi: Rubèn, Gad lan Manasyè sabrang Wétan: wong 120.000, sing trampil migunakaké gegaman apa waé.

²⁴ (12:23)

²⁵ (12:23)

²⁶ (12:23)

²⁷ (12:23)

²⁸ (12:23)

²⁹ (12:23)

³⁰ (12:23)

³¹ (12:23)

³² (12:23)

³³ (12:23)

³⁴ (12:23)

³⁵ (12:23)

³⁶ (12:23)

³⁷ (12:23)

³⁸ Wong mau padha lunga menyang Hébron, kabèh wis siaga ing perang lan tékadé arep ngangkat Dawud dadi raja sing mengku sanegara Israèl kabèh. Mengkono uga wong Israèl liyané iya padha setuju mengkono.

³⁹ Telung dina lawasé wong-wong mau padha nginep ing panggonané Dawud lan disuguh mangan lan ngombé déning wong Israèl.

⁴⁰ Taler-taler sing manggon ing sisih Lor, yakuwi Isakar, Zébulon lan Naftali, wong-wongé padha teka nggawa pangan, kayata: glepung, woh ara, kismis, anggur lan lenga zaitun. Pangan mau digawa nganggo kuldi, unta, bihal lan sapi. Iya padha nggawa sapi lan wedhus gèmbèl, arep padha disembelèh lan dipangan. Kuwi kabèh nélakaké yèn rakyat Israèl kabèh padha bungah.

13 ¹ Raja Dawud rembugan karo para perwirané, komandhané pasukan-sèwu lan pasukan-satus.

² Banjur kandha karo umat Israèl mengkéné, "Yèn kowé padha setuju lan

Pangéran Allah kita marengaké, beciké kita kirim utusan marani para imam lan wong-wong Lèwi ing désa-désané, dikon nglumpuk mréné.

³Kita prelu njupuk Pethi Prejanjiané Allah, sing selawasé Saul dadi raja ora kopèn."

⁴Rakyat bungah lan setuju krungu usulé Dawud sing mengkono mau.

⁵Dawud banjur nglumpukaké rakyat Israèl kabèh wiwit sing padha manggon ing sisih Kidul ing tapel watesé tanah Mesir, tekan sing manggon ing sisih Lor, sacedhaké dalan menyang Hamat. Wong kabèh mau diajak njupuk Pethining Prejanjian saka Kiryat-Yéarim digawa menyang Yérusalèm.

⁶Dawud banjur mèlu lunga menyang Baala, yakuwi Kiryat-Yéarim. Pethi kuwi uga disebut: "Dhamparé Allah sing ana ing sandhuwuré kerub".

⁷Satekané ing Baala Pethi Prejanjian banjur diwetokaké saka omahé Abinadab, sarta diunggahaké ing grobag sapi anyar. Sabiné dituntun déning Uza lan Ahio.

⁸Déné Raja Dawud lan bangsa Israèl kabèh padha mlaku ing ngarep karo

jogèdan lan menyanyi kanthi semangat, dibarengi uniné clempung, gambus, terbang, kecèr lan slomprèt.

⁹ Bareng padha tekan penggilingan gandum duwèké Kidon, sapi-sapi sing narik grobag mau kesandhung lan Uza tangané kemlawé arep nyangga Pethiné Prejanjian supaya aja tiba.

¹⁰ Nanging Pangéran duka lan Uza diukum merga nyekel Pethi mau. Sanalika iku uga Uza mati merga astané Allah. Mulané wiwit dina kuwi panggonan kono disebut: "Pèrès-Uza".^m Dawud nepsu merga Uza diukum semono aboté déning Allah.

¹¹ (13:10)

¹² Nanging Dawud uga wedi banget, mula banjur kandha, "Saiki kepriyé patrapé nggawa Pethi Prejanjian iki?"

¹³ Pethi mau banjur ora sida digawa menyang Yérusalèm, lan ditinggal ing omahé wong sing jeneng Obèd-Édom, saka kutha Gad.

¹⁴ Pethi kuwi ana ing kono nganti telung sasi. Déné Obèd-Édom sebrayaté lan barang-darbèké diberkahi déning

^mPèrès-Uza: Paukumanipun Uza.

Pangéran, merga enggoné kanggonan Pethi Prejanjian mau.

14¹ Raja Hiram saka tanah Tirus ngutus abdi sowan Raja Dawud ngrembug prekara dagang, sarta ngirim tukang-tukang batu, tukang kayu, lan cemara Libanon, kanggo ngedegaké kedhaton.

² Dawud ngerti yèn Gusti Allah wis ngukuhaké enggoné dadi raja ing Israèl, lan yèn kratoné bakal makmur merga kraton kuwi kanggo umaté Allah.

³ Bareng wis pindhah menyang Yérusalèm Raja Dawud mundhut garwa liyané menèh, lan saka garwa mau uga kagungan putra menèh.

⁴ Putra-putra sing lair ing Yérusalèm yakuwi: Syamua, Sobab, Natan, Suléman,

⁵ Yibhar, Èlisua, Èlifèlèt,

⁶ Nogah, Nèfèg, Yafia,

⁷ Élisama, Beèlyadaⁿ lan Èlifèlèt.

⁸ Bareng wong Filistin krungu yèn Dawud wis diangkat dadi raja sing mengkoni tanah Israèl kabèh, banjur padha tandang arep nyekel Dawud; banjur metoni perang.

ⁿBeèlyada: Ing bab 3:8 dipun sebut Èlyada.

⁹ Tentara Filistin banjur nyerbu Lebak Réfaim.

¹⁰ Raja Dawud banjur nyuwun pirsamarang Allah, "Dhuh Pangéran, menapa tiyang Filistin menika kedah kawula serang? Menapa Pangéran badhé paring kaunggulan dhateng kawula?" Paring wangsulané Pangéran, "Iya, serangen! Aku bakal paring kemenangan marangkowé!"

¹¹ Dawud banjur nyerang sarta ngalahaké wong Filistin ana ing Baal-Perazim. Pangucapé Raja Dawud, "Allah wis marengaké aku nrobos barisané mungsuh kaya banjir bandhang." Mulané panggonan kono disebut Baal-Perazim, sing tegesé: "Allah nrobos".

¹² Wong Filistin padha keplayu lan ora kober nggawa reca-recané. Raja Dawud banjur dhawuh ngobong reca-reca mau kabèh.

¹³ Ora let suwé wong Filistin mau bali nyerbu Lebak Réfaim menèh.

¹⁴ Raja Dawud nyuwun pituduh menèh marang Pangéran, lan diwangsuli, "Aja kokserang saka kéné, nanging ngalanga metu sisih kana; serangen saka panggonané wit-wit murbei.

¹⁵Yèn kowé krungu swara kaya swarané wong baris ing sandhuwuré wit-witan, majua, sebab Aku bakal tindak ing ngarepmu ngalahaké wong Filistin."

¹⁶Raja Dawud nglakoni apa sing didhawuhaké déning Pangéran. Raja Dawud lan pasukané ngalahaké tentara Filistin wiwit saka Gibéon tekan Gèsèr.

¹⁷Merga saka mengkono Raja Dawud dadi misuwur ana ing ngendi-endi, lan bangsa-bangsa didamel wedi karo Raja Dawud.

15 ¹Raja Dawud yasa omah kagem panjenengané piyambak lan yasa panggonan kanggo mapanaké Pethi Prejanjiané Allah, mengkono uga masang kémah kanggo Pethi mau.

²Sawisé mengkono Raja Dawud ngandika, "Sing olèh ngangkat Pethi mung wong Lèwi dhéwé, merga wong-wong kuwi sing wis dipilih déning Allah kanggo mikul Pethi mau lan ngladosi Panjenengané selawas-lawasé."

³Raja Dawud banjur dhawuh supaya wong Israèl kabèh padha nglumpuk ing Yérusalèm, arep diajak mindhah Pethi Prejanjiané Allah menyang panggonan sing wis dicawisaké.

⁴ Anak-turuné Harun lan wong Lèwi uga didhawuhi nglumpuk kabèh.

⁵ Wong Lèwi sing teka yakuwi: gotrah Kéhat, cacahé 120, dipimpin déning Urièl.

⁶ Gotrah Mérari, wong 220, dipimpin déning Asaya.

⁷ Gotrah Gèrson, wong 130, dipimpin déning Yoèl.

⁸ Kaum Èlsafan, wong 200, dipimpin déning Semaya.

⁹ Gotrah Hébron, wong 80, dipimpin déning Èlièl.

¹⁰ Gotrah Uzièl, wong 112, dipimpin déning Aminadab.

¹¹ Raja Dawud banjur nimbali Imam Zadok lan Imam Abyatar, sarta wong Lèwi nenem liyané, yakuwi: Urièl, Asaya, Yoèl, Semaya, Èlièl lan Aminadab.

¹² Pangandikané Raja Dawud marang wong-wong mau, "Kowé kuwi para pemimpining gotrah-gotrahé taler Lèwi. Mulané kowé padha nucèkna awakmu, supaya diparengaké mindhah Pethi Prejanjiané Pangéran, Allahé Israèl, menyang panggonan sing wis dakcawisaké.

¹³ Dhèk biyèn, nalika kita mindhah Pethi mau, kowé padha ora teka lan ora mèlu nggawa Pethiné. Mulané Pangéran Allah kita ngukum marang kita, merga kita padha nindakaké pangibadah, nanging ora manut kersané."

¹⁴ Dadi, para imam lan wong Lèwi padha sesuci, supaya kepareng ngelih Pethi Prejanjiané Pangéran, Allahé Israèl.

¹⁵ Nalika dipindhah, Pethi mau dipikul nganggo pikulan kayu, ditumpangaké ing pundhak, miturut prenatal sing diparingaké déning Allah lantaran Musa.

¹⁶ Raja Dawud uga ndhawuhi para pemimpiné wong Lèwi supaya ana sawetara sing menyanji nyanyian kabungahan, dibarengi uniné clempung lan kecèr.

¹⁷ Saka ing antarané kulawarga-kulawarga sing menyanji dipilih wong sawetara sing ngunèkaké kentrung prunggu, yakuwi: Héman bin Yoèl karo sanak seduluré, Asaf bin Bèrékia, lan Étan bin Kusaya saka kulawarga Mérari. Lan kanggo mbarengi kentrung mau dipilih wong Lèwi sawetara ngunèkaké clempung sing swarané dhuwur, yakuwi: Zakharia, Yaasièl, Semiramot, Yehièl,

Uni, Éliab, Maaséya lan Benaya.

Kanggo ngunèkaké kecapi sing swarané cendhèk dipilih wong-wong Lèwi liyané: Matica, Èlifèlèt, Miknéya, Azazia lan pengawal Pedalemané Allah loro, yakuwi Obèd-Édom lan Yeièl.

¹⁸ (15:17)

¹⁹ (15:17)

²⁰ (15:17)

²¹ (15:17)

²² Sing dipilih dadi penggedhéné para wong sing ngunèkaké clempung lan kentrung mau Kenania, merga wong kuwi ahli musik.

²³ Bèrékia lan Èlkana, bebarengan karo Obèd-Édom lan Yehia dipilih dadi pengawalé Pethi Prejanjiané Allah. Imam-imam sing dipilih ngunèkaké slomprèt ing ngarepé Pethi yakuwi: Sebanya, Yosafat, Natanaèl, Amasai, Zakharia, Benaya lan Élièzer.

²⁴ (15:23)

²⁵ Raja Dawud bebarengan karo para pemimpiné Israèl lan para perwira padha mangkat menyang omahé Obèd-Édom, arep njupuk Pethi Prejanjiané Allah. Ana ing kono padha nganakaké pésta gedhèn.

²⁶ Padha saos kurban marang Pangéran rupa sapi lanang pitu lan wedhus gèmbèl pitu, supaya Gusti Allah kersa mitulungi wong Lèwi sing padha mikul Pethiné Prejanjian mau.

²⁷ Nalika semono Raja Dawud nganggo jubah léna alus, mengkono uga wong-wong sing padha ngunèkaké clempung lan kentrung, sarta Kenania pemimpiné lan wong-wong Lèwi sing padha mikul Pethiné. Raja Dawud uga ngagem léna éfod.

²⁸ Umat Israèl kabèh padha metu ngiringaké Pethi Prejanjian mau nganti tekan Yérusalèm karo surak-surak tandha bungah, dibarengi uniné slomprèt, nafiri, kentrung lan kecapi.

²⁹ Nalika Pethiné digawa mlebu ing kutha, Mikhal anaké Raja Saul, garwané Raja Dawud, nginguk saka jendhéla lan weruh Raja Dawud jogèdan karo jingkrak-jingkrak saka bungahé, mulané Mikhal dadi éwa marang Raja Dawud.

16 ¹ Pethi Prejanjian mau digawa mlebu ing kémah sing wis dicawisaké. Sawisé mengkono banjur padha nyaosaké kurban obongan lan kurban keslametan marang Allah.

² Sarampungé saos kurban Raja Dawud banjur mberkahi rakyat atas asmané Pangéran,

³ nuli ngedum panganan marang wong-wong mau kabèh. Saben wong sing ana ing kono diparingi roti, daging panggang, kismis lan anggur.

⁴ Ana wong Lèwi sawetara sing diangkat déning Raja Dawud didhawuhi mimpin upacara pangibadah marang Pangéran, Allahé Israèl, ana ing ngarepé Pethi Prejanjian, nganggo kekidungan lan puji-pujian.

⁵ Sing dipilih dadi pemimpin mau Asaf; Zakharia diangkat dadi wakilé. Sing ngunèkaké clempung, Yeièl, Semiramot, Yehièl, Matica, Éliab, Benaya, Obèd-Édom lan Yeièl. Asaf ngunèkaké kentrung,

⁶ lan imam loro, yakuwi Benaya lan Yahazièl dikon ngunèkaké slomprèt ing ngarepé Pethi Prejanjian mau.

⁷ Mengkono kawitané Raja Dawud ngangkat Asaf lan kanca-kancané dadi penyanyi sing ngidungaké nyanyian marang Allah.

⁸ Ngaturna panuwun marang Pangéran lan undhangna kamulyané, critakna kabecikané ing antarané para bangsa.

⁹ Aturna nganggo nyanyian pangalembana marang Pangéran. Sakèhé pendamelé kang élok critakna!

¹⁰ Kita rak para kagungané, mulané ayo padha bungah-bungah. Sakèhé wong sing nyembah Panjenengané padha bungah-bungaha.

¹¹ Padha mareka marang Pangéran nyuwun kekuwatan. Padha nyembaha tanpa kendhat.

¹² Hé anak-turuné Yakub, para abdiné Allah! Hé anak-turuné Israèl, umat pilihané! Élinga marang kaélokkan sing katindakaké déning Allah, dhawuh-dhawuhé padha lakonana.

¹³ (16:12)

¹⁴ Panjenengané kuwi Pangéran, Allah kita. Pangwasané ngliputi wrata sajadad.

¹⁵ Janjiné aja pisan-pisan dilirwakaké, aja dilalèkaké ing selawas-lawasé.

¹⁶ Janjiné didamel karo Abraham, lan diambali karo Iskak,

¹⁷ banjur dikekahaké karo Yakub, dadi janji sing langgeng karo Israèl.

¹⁸ "Kowé bakal Dakparingi tanah minangka warisan," mengkono dhawuhé Allah.

¹⁹ Umaté Allah ana ing kana dadi wong manca, tur cacahé mung sethithik;

²⁰ padha nglembara ing tanah kana lan tanah kéné, saka bangsa siji menyang sijiné.

²¹ Allah ora négakaké bangsané disiya-siya; merga saka umaté raja-raja diélikaké,

²² "Umat pilihan-Ku aja kokganggu, aja nggepok nabi-nabi-Ku."

²³ Hé wong salumahé bumi, keslametan peparingé wartakna saben dina.

²⁴ Kaluhurané critakna marang para bangsa, kaélokané marang para umat sajadad.

²⁵ Kamulyané Pangéran pinuji-pujia, kasaosana kaurmatan ngungkuli para déwa.

²⁶ Déwa-déwané bangsa liya rak mung reca, nanging Allah kita iku kang nitahaké jagad raya.

²⁷ Kaluhuran lan kamulyan dadi agemané, pangwasa lan kamuktèn ana ing dalemé.

²⁸ Hé sakèhé umat, Pangéran pujinen!
Pinujia kamulyan lan pangwasané.

²⁹ Pujinen Asmané kang mulya, saosana kurban ing Pedalemané. Atimu sucèkna kagem Panjenengané samangsa sujud nyembah ing ngarsané.

³⁰ Hé bumi saisiné kabèh, padha getera ing ngarsané Allah; jagad wis disentosakaké, temah ora owah gingsir.

³¹ Hé langit lan bumi, padha surak-suraka klawan bungah! Padha wartakna marang bangsa-bangsa yèn Allah iku Raja!

³² Hé segara, padha gemuruha lan kabèh sing urip ana ing njeromu. Hé ara-ara lan kabèh sing tuwuh ing kono, tansah padha bungah-bungaha.

³³ Wit-witan ing alas bakal padha surak-surak; ing ngarsané Pangéran bakal padha suka-suka, samangsa Pangéran rawuh ngadili jagad.

³⁴ Saosa sukur marang Pangéran! Awit sih-katresnané tanpa wangenan.

³⁵ Nyebuta, "Dhuh Allah, Panjenengan menika Juru Wilujeng kawula; kersaa ngentas kawula lan nglempakaken kawula malih. Kersaa ngluwari kawula, dhuh Allah, saking blenggunipun

bangsa-bangsa ingkang sami njajah!
Temah asma Paduka ingkang suci badhé
kawula puji; namung dhateng Paduka
piyambak kawula badhé saos panuwun."

³⁶ Pujinen Pangéran, Allahé Israèl!
Samengko lan selawas-lawasé! Sawisé
Asaf lan wong-wong Lèwi rampung
enggoné nglagokaké nyanyian mau,
umat Israèl kabèh banjur ngucap,
"Amin," sarta padha ngluhuraké asmané
Pangéran.

³⁷ Raja Dawud nuli ndhawuhi Asaf lan
wong-wong Lèwi liyané supaya saterusé
padha ngurus prekara-prekara sing
magepokan karo pangibadah ing kémah,
panggonan sing kanggo nyimpen Pethi
Prejanjiané Allah. Saben dina kudu
padha nglakoni pegawéané ana ing
kono,

³⁸ diréwangi déning Obèd-Édom bin
Yedhutun, lan wong sewidak liyané
nunggal gotrah. Obèd-Édom lan Hosa
dadi pengawalé lawang-lawangé gapura.

³⁹ Nanging Imam Zadok lan imam-imam
liyané didhawuhi ngurus pangibadah
sing ana ing Gibéon.

⁴⁰ Saben ésuk lan soré wong-wong mau
kudu padha nyaosaké kurban obongan

ing mesbèh miturut prenatal-prenatan sing kaparingaké déning Pangéran marang umat Israèl.

⁴¹ Imam Zadok lan imam-imam mau diréwangi déning Héman lan Yedhutun sarta wong-wong liyané sing dipilih kusus kanggo nglagakaké nyanyian: "Kidung konjuk marang Pangéran, merga sih-kadarmané langgeng ing selawasé."

⁴² Héman lan Yedhutun uga kadhawuhan ngurus slomprèt, kentrung lan alat musik liya-liyané kanggo mbarengi kekidungan sing dilagakaké. Wong-wong liyané sing tunggal gotrah karo Yedhutun kadhawuhan jaga lawang-lawanging gapura.

⁴³ Wong kabèh nuli padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé. Mengkono uga Raja Dawud nuli kondur tilik brayaté.

17 ¹ Bareng wis manggon ing kedhaton, Raja Dawud ing sawijining dina nimbali Nabi Natan, dingandikani mengkéné, "Aku iki manggon ing kedhaton sing digawé saka kayu cemara Libanon, mangka Pethi Prejanjiané Pangéran mung disèlèhaké ana ing kémah!"

² Nabi Natan mangsuli, "Sumangga Sang Prabu kula aturi nindakaken menapa ingkang kagalih prayogi, mergi Allah badhé mitulungi."

³ Nanging bengi kuwi Allah ngandika marang Natan,

⁴ "Maranana Dawud lan kandhaa mengkéné, 'Dudu kowé sing bakal yasa omah kanggo Aku.

⁵ Wiwit nalika bangsa Israèl Dakluwari saka tanah Mesir tekan sepréné, Aku durung tau manggon ana ing omah, nanging selawasé sumèlèh lan manggon ana ing kémah.

⁶ Sajroné nglembara mau durung tau Aku ndangu marang para pemimpin sing Dakangkat, apa sebabé Aku ora digawèkaké omah saka kayu cemara Libanon."

⁷ "Mulané, Natan, kandhaa karo Dawud, yèn Aku, Pangéran sing Mahakwasa, ngandika mengkéné, 'Kowé wis Dakjupuk saka pegawéanmu angon wedhus ing ara-ara samun lan Dakdadèkaké rajané umat-Ku Israèl.

⁸ Kowé wis Daktulungi menyang endi waé paranmu, lan samasa kowé perang sakèhé mungsuhmu wis Daktumpes;

saiki kowé bakal Dakdadèkaké wong sing misuwur kaya pemimpin-pemimpin sing gedhé dhéwé ana ing bumi kéné.

⁹Karo menèh umat-Ku Israèl wis Dakparingi tanah pusaka, supaya padha bisa urip tentrem, tanpa ana sing ngganggu. Wiwit biyèn nalika padha mlebu manggon ing tanah kéné lan Aku ngangkat para pemimpiné, umat kuwi sok diserang déning wong-wong sing seneng gawé cilaka. Nanging sing mengkono mau bakal ora kelakon menèh. Aku janji bakal nelukaké sakèhé mungsuhmu, lan kowé bakal Dakparingi turun.

¹⁰(17:9)

¹¹Mbésuk samasa kowé tinggal-donya lan dikubur ing kuburé leluhurmu, anakmu salah siji bakal Dakdadèkaké raja. Kuwi sing bakal yasa omah kanggo Aku lan kratoné bakal Daksentosakaké ing selawasé.

¹²(17:11)

¹³Aku bakal dadi Ramané lan wong mau dadi anak-Ku. Janji-Ku iki ora bakal Dakjabel kaya sing kedadéan karo Saul. Saul Daklèngsèr saka kalungguhané, supaya kowé bisa dadi raja.

¹⁴ Bab yasa Pedaleman-Ku lan mbangun kraton-Ku bakal saterusé Dakpasrahaké marang anakmu sing Dakpilih. Dhamparé kraton bakal dilungguhi déning anak-putumu turun-temurun."

¹⁵ Nabi Natan ngucapaké apa sing dingandikakaké déning Allah mau kabèh marang Raja Dawud.

¹⁶ Dawud banjur mlebu ing Kémah Palenggahané Allah, lungguh lan ndedonga mengkéné, "Dhuh Allah, kawula lan brayat kawula mboten pantes nampi berkah ingkang Paduka lubèraken.

¹⁷ Malah Paduka sampun nindakaken ingkang langkung saking menika, mergi sampun paring janji ugi dhateng anak-turun kawula ing mbénjingipun. Paduka sampun ngurmati kawula kados pengageng.

¹⁸ Kawula mboten saged matur menapa-menapa ing ngarsa Paduka, dhuh Allah. Paduka pirsia sinten kawula menika, éwasemanten Paduka paring kaurmatan dhateng kawula, abdi Paduka.

¹⁹ Awit saking kersa Paduka piyambak, lan manut rancangan Paduka piyambak

Paduka sampun nindakaken samukawis menika sarta mratélakaken dhateng kawula kaluhuran ingkang badhé kawula alami ing mangsa ingkang badhé kelampahan.

²⁰ Mboten wonten allah ingkang nyamèni Paduka, lan wiwit kala rumiyin kawula mangertos, bilih mboten wonten allah sanèsipun kejawi namung Paduka.

²¹ Ing salumahing bumi mboten wonten bangsa ingkang kados bangsa Israèl. Namung bangsa Israèl kémawon lan mboten wonten sanès ingkang Paduka luwari saking penjajahan. Paduka dadosaken umat kagungan Paduka piyambak. Mergi saking sedaya kaélokkan ingkang Paduka tindakaken dhateng umat menika asma Paduka dados misuwur ing sajagad. Paduka sampun ngluwari umat Paduka saking tanah Mesir lan sampun nyingkiraken bangsa-bangsa sanèsipun ingkang ngalang-alangi dhateng umat Paduka.

²² Bangsa Israèl sampun Paduka dadosaken umat kagungan Paduka piyambak ngantos ing selami-laminipun. Sarta Paduka jumeneng dados Allahipun."

²³ "Samenika dhuh Allah, mugi Paduka kersa ngekahaken ing selaminipun janji ingkang sampun Paduka paringaken dhateng kawula lan anak-turun kawula lan mugi kersa ngleksanani menapa ingkang sampun Paduka janjèkaken menika.

²⁴ Asma Paduka badhé saya kaluhuraken, ngantos tiyang selaminipun sami badhé ngucap, 'Allahé Israèl kuwi Allah Kang Mahakwasa.' Sarta kulawarga kawula turun-temurun badhé Paduka dadosaken raja tumrapipun bangsa menika.

²⁵ Anggèn kawula ngaturaken pandonga menika mboten sanès mergi Paduka piyambak sampun mratélakaken prekawis menika sedaya dhateng abdi Paduka, sarta inggih mergi Paduka piyambak ingkang paring sumerep dhateng kawula, bilih anak-putu kawula badhé Paduka reksa lan Paduka rimati ngantos mboten badhé sirna.

²⁶ Inggih namung Paduka piyambak menika ingkang jumeneng Allah, ingkang sampun njanjèkaken prekawis menika dhateng kawula.

²⁷ Pramila panyuwun kawula, kersaa tansah mberkahi dhateng anak-turun kawula supados selaminipun sami angkala sih Paduka. Paduka sampun paring berkah dhateng umat Paduka, dhuh Allah, pramila badhé tansah sami binerkahan ing selaminipun."

18 ¹ Ora wetara suwé Raja Dawud nglurug perang nyerang wong Filistin. Wong Filistin kalah. Kutha Gatlan désa-désa sakiwa-tengené direbut déning Raja Dawud.

² Raja Dawud iya nelukaké wong Moab, mula Moab kudu mbayar pajeg marang Raja Dawud.

³ Semono uga nyerang Hadadèzèr, yakuwi raja Zoba, sacedhaké wilayah Hamat ing tanah Siria. Nalika semono Hadadèzèr lagi mulih saka peprangan netepaké pangwasané ing wilayah sacedhaké Bengawan Éfrat.

⁴ Raja Dawud bisa ngrampas saka Hadadèzèr kréta perang 1.000 lan nawan prejurit-jaranan 7.000 sarta prejurit infanteri 20.000. Raja Dawud nisihaké jaran sawetara kanggo nyawisi krétané perang 100. Jaran liya-liyané digawé cacad sikilé.

⁵ Nalika wong Siria saka Damsyik kirim tentara kanggo nulung Raja Hadadèzèr, tentara mau diserang déning Raja Dawud lan cacahé sing dipatèni wong 22.000.

⁶ Raja Dawud banjur ngedegaké tangsi-tangsi militèr ing daérah kono lan wong kono kudu padha mbayar pajeg. Pangéran paring kemenangan marang Raja Dawud ana ing peprangan endi waé.

⁷ Tamèng-tamèng emas sing dienggo balané Hadadèzèr dirampas kabèh lan digawa menyang Yérusalèm.

⁸ Kejaba kuwi Raja Dawud ngrampas prunggu akèh banget saka Tibhat lan Kun, yakuwi kutha-kutha sing biyèn dadi jajahané Hadadèzèr. (Prunggu kuwi mbésuké dipigunakaké déning Suléman kanggo gawé bak, cagak-cagak lan bekakas kanggo upacara pangibadah ing Pedalemané Allah.)

⁹ Raja Tou ing Hamat mireng yèn Raja Dawud wis nelukaké tentarané Hadadèzèr kabèh.

¹⁰ Mulané banjur utusan putrané, yakuwi Hadoram, supaya ngaturaké salam marang Raja Dawud ngayubagya kemenangané, merga Tou kuwi wis

suwé memungsuhan karo Hadadèzèr. Hadoram nyaosaké bulubekti rupa emas, slaka lan prunggu marang Raja Dawud.

¹¹Barang-barang mau kabèh disaosaké déning Dawud marang Allah digawé bekakas kanggo upacara pangibadah. Semono uga sakèhé emas lan slaka sing dirampas saka bangsa-bangsa sing ditelukaké, yakuwi bangsa Édom, Moab, Amon, Filistia lan Amalèk.

¹²Wong Édom ing Lebak Asin ditelukaké déning Abisai; ibuné jeneng Zeruya. Abisai matèni wong Édom, cacahé 18.000.

¹³Ing Édom kono Abisai ngedegaké tangsi-tangsi militèr, temahan wong Édom dadi rakyaté Raja Dawud. Pangéran paring kemenangan marang Raja Dawud ing peprangan endi waé.

¹⁴Kaya mengkono Raja Dawud enggoné ngratoni satanah Israèl kabèh, rakyaté dijaga lan dirèh déning para punggawa klawan adil lan ing samesthiné.

¹⁵Para pegawéné Raja Dawud sing pangkaté dhuwur yakuwi: Panglima perang: Yoab kakangné Abisai; Sèkretaris negara: Yosafat bin Ahilud; Imam Agung: Zadok bin Ahitub lan

Akhimèlèkh bin Abyatar; Sèkretaris kedhaton: Sausa; Penggedhé pengawalé pribadi raja: Benaya bin Yoyada.

Para putrané Raja Dawud padha dadi punggawa-punggawa penting.

¹⁶ (18:15)

¹⁷ (18:15)

19 ¹ Ora wetara suwé Nahas, Raja Amon, séda lan Hanun, putrané ngganti dadi raja.

² Raja Dawud ngunandika mengkéné, "Nahas kuwi mitraku sing becik, mulané aku ya kudu memitran karo Hanun, anaké." Dawud banjur utusan menyang tanah Amon saprelu atur béla sungkawa. Satekané ing Amon,

³ para pemimpiné negara ing kono padha matur karo Raja Hanun, "Menapa panjenengan kinten Raja Dawud utusan mriki atur béla sungkawa menika kanggé ngormati kang rama? Mesthi mboten! Tiyang-tiyang menika kautus mriki kapurih sami nliki kawontenanipun negari kita, prelunipun mangké badhé dipun lurugi perang lan dipun rebat!"

⁴ Para utusan mau banjur dicekel déning Hanun; jénggoté padha dicukur sesisih,

sandhangané dikethok tekan cethik, nuli dikon lunga.

⁵ Para utusan mau arep bali menyang negarané isin. Bareng Raja Dawud mireng lelakon mau banjur kirim utusan karo diweling supaya para utusan padha ngentèni dhisik ana ing Yérikho nganti jénggoté thukul menèh.

⁶ Raja Hanun lan wong Amon padha ngrumangsani yèn tumindaké mau gawé seriké Raja Dawud. Mulané banjur padha kirim slaka 34.000 kilogram menyang tanah Mésopotamia Dhuwur lan menyang Maaka lan Zoba ing Siria kanggo nyéwa kréta perang 12.000 lan tentara jaranan. Raja Maaka uga nuli teka karo krétané perang séwan mau lan pasang kémah ing sacedhaké Médeba. Wong Amon iya padha teka saka kutha-kuthané kabèh arep maju perang.

⁷ (19:6)

⁸ Bareng Raja Dawud mireng sing mengkono mau banjur dhawuh marang Yoab ngerigaké angkatan perangé kabèh methukaké mungsuh.

⁹ Wong Amon nata barisané ing ngarepé gapura kutha Raba, kutha krajané Amon,

déné para raja sing padha teka mbiyantu ngatur barisané ana ing ara-ara.

¹⁰Yoab rumangsa kejepit ing antarané pasukan mungsuh sing ana ing ngarep lan ing mburi. Mulané banjur milih prejurit-prejurit sing peng-pengan dhéwé diprenahaké adhep-adhepan karo tentara Siria.

¹¹Déné tentara Israèl liyané dipasrahaké Abisai, adhiné, sing ngatur barisané adu-arep karo tentara Amon.

¹²Pangucapé Yoab marang adhiné, "Yèn aku kwalahen ngadhepi tentara Siria, kowé énggal tekaa. Kosokbaliné yèn kowé kwalahen ngadhepi tentara Amon, aku mesthi teka nulungi kowé.

¹³Sing tabah atimu! Ayo padha maju sing kendel kanggo bangsa kita lan kanggo kutha-kuthané Allah kita. Muga-muga kersané Pangéran kelakon."

¹⁴Yoab lan tentarané banjur nyerbu, mula tentara Siria buyar.

¹⁵Bareng wong Amon weruh tentara Siria keplayu banjur padha mèlu mlayu saka ngarepé Abisai mlebu kutha. Sawisé mengkono Yoab banjur mulih menyang Yérusalèm.

¹⁶ Sarèhné rumangsa kalah perangé karo wong Israèl, wong Siria banjur ngerigaké tentarané ing daérah sawétané Bengawan Éfrat, arep nglurug perang menèh, dipimpin déning Sofah, panglimané angkatan perang Hadadèzèr, Raja Zoba.

¹⁷ Mireng lelakon mau Raja Dawud banjur ngerigaké tentara Israèl, nyabrang Kali Yardèn lan nata barisané adhep-adhepan karo wong Siria. Banjur wiwit nyerbu,

¹⁸ lan tentara Siria dikalahaké déning tentara Israèl. Raja Dawud lan balané matèni tentara sing nunggang kréta cacahé 7.000 lan tentara infanteri Siria cacahé 40.000. Sofah panglimané tentara Siria iya katut dipatèni.

¹⁹ Bareng para raja sing mbiyantu Hadadèzèr ngerti yèn kalah, banjur padha ngajak bedhamèn karo Dawud, pasrah bongkokan. Sapungkuré lelakon mau wong Siria ora gelem mbiyantu wong Amon menèh.

20 ¹ Bareng mangsa ketiga candhaké, yakuwi mangsané raja-raja adaté padha nglurug perang, Yoab karo tentarané ngrebut tanah Amon. Nalika

semono Raja Dawud ora bebarengan, nanging kari ing Yérusalèm. Yoab lan tentarané ngepung kutha Raba; kutha mau diserang lan digempur nganti rata karo lemah.

² Sawisé mengkono Raja Dawud rawuh, mundhut makutha emas saka mestakané raja Amon lan diagem ing mestakané dhéwé. Makutha mau boboté kira-kira 34 kilogram, ana matané akik sing adi siji. Saka kutha mau Raja Dawud mboyong barang rampasan akèh banget.

³ Penduduké diboyong lan dipeksa nyambut-gawé nggraji, nggarap lemah lan negor kayu. Semono uga penduduk kutha-kutha ing Amon liyané. Sawisé mengkono Raja Dawud lan tentarané kabèh banjur bali menyang Yérusalèm.

⁴ Sawisé kedadéan mau ora wetara suwé Israèl perang menèh karo wong Filistin ing kutha Gèzèr. Ing peprangan mau Sibkhai wong Husa, matèni wong gedhé-dhuwur sing jeneng Sipai. Mula wong Filistin iya banjur kalah.

⁵ Ing peprangan liyané karo wong Filistin, Èlhanan bin Yair matèni Lahmi, seduluré Goliat, wong Gat. Tumbaké Lahmi mau garané padha karo gedhéné

kayu ing mesin tenun, sing kanggo nggulung mori.

⁶ Nalika perang ing Gat menèh, ana wong gedhé-dhuwur sing saben tangané drijiné nem, mengkono uga ing saben sikilé. Kuwi turuné wong jaman biyèn.

⁷ Wong mau ngala-ala wong Israèl, mulané banjur dipatèni déning Yonatan bin Syama, kakangné Raja Dawud.

⁸ Wong gedhé-dhuwur telu-teluné sing dipatèni déning Raja Dawud lan balané mau anak-turuné buta ing Gat.

21 ¹ Iblis kepéngin gawé cilakané bangsa Israèl. Mulané Raja Dawud dibujuk supaya nganakaké cacah-jiwa.

² Raja Dawud banjur dhawuh marang Yoab lan para perwirané tentara mengkéné, "Padha midera satanah Israèl kabèh, wong kabèh itungen; aku kepéngin ngerti pira cacahé."

³ Wangsulané Yoab, "Mugi Pangéran nikelaken rakyat Israèl ngantos kaping satusipun samenika. Panjenengan rak sampun pirsá, bilih rakyat sedaya sampun dados kawulanipun Sang Prabu? Dados menapa ginanipun ngawontenaken cacah-jiwa? Menawi

menika ketitik lepat rak sabangsa sedaya badhé nyanggi paukumanipun."

⁴Nanging Raja Dawud meksa ndhawuhi Yoab nindakaké cacah-jiwa mau. Yoab banjur mangkat ndlajahi satanah Israèl kabèh, banjur bali menyang Yérusalèm,

⁵nglapuraké asilé cacah-jiwa mau. Cacahé wong lanang sing bisa dadi tentara ing daérah Israèl ana 1.100.000 lan ing daérah Yéhuda 470.000.

⁶Taler Lèwi lan Bènyamin ora klebu ing cacah mau. Yoab ora nyacahaké wong-wong Lèwi lan Bènyamin merga ora seneng nindakaké dhawuhé Sang Prabu.

⁷Gusti Allah ora rena ing penggalih karo anané cacah-jiwa mau. Mulané Israèl banjur diukum.

⁸Raja Dawud banjur ndedonga marang Allah, aturé, "Kawula sampun damel dosa! Mugi kersa paring pangapunten, mergi ingkang kawula lampahi menika pendamel ingkang bodho sanget."

⁹Pangéran ngandika marang Nabi Gad, penaséhat pribadiné Raja Dawud,

¹⁰dhawuhé, "Dawud paranana lan kandhaa yèn ana telung prekara

sing kena dipilih salah siji. Aku bakal nindakaké apa sing dipilih mau."

¹¹ Nabi Gad banjur budhal sowan Sang Prabu Dawud lan ngaturaké dhawuhé Allah, aturé, "Panjenengan kedah milih salah setunggal saking tigang prekawis menika:

¹² Tigang taun awis tedha; dipun kuya-kuya déning mengsah tigang wulan, menapa tigang dinten laminipun dipun gebag déning Pangéran srana pageblug, sebab Malaékating Pangéran badhé ndhatengaken pepejah wradin satanah Israèl sedaya. Kula aturi milih samenika ugi supados kula saged matur dhateng Pangéran."

¹³ Wangsulané Raja Dawud, "Aku judheg! Nanging aku emoh diukum déning manungsa. Luwih becik kita tanpa paukumané Allah waé, merga Allah mono gedhé katresnané."

¹⁴ Pangéran banjur nekakaké pageblug wujud lelara marang wong Israèl, nganti cacahé wong sing mati ana pitung puluh èwu.

¹⁵ Gusti Allah banjur ngutus Malaékat nggempur kutha Yérusalèm. Nanging bareng Malaékat mau wis mèh tekan

panggonan penggilingan gandum duwèké Arauna, wong Yébus, Pangéran nuli keduwung. Lan ngandika marang Malaékat sing kautus mau, "Wis, cukup seméné waé! Mandhega!"

¹⁶ Raja Dawud weruh Malaékat mau nglayang ing antarané langit lan bumi, ngasta pedhang, siaga nggempur kutha Yérusalèm. Raja Dawud lan para pemimpiné rakyat nganggo sandhangan bagor mretandhani enggoné getun lan nlangsané dosané, banjur padha sujud sumungkem ing bumi.

¹⁷ Pandongané Raja Dawud, "Dhuh Allah, kawula ingkang damel dosa. Kawula ingkang akèn ngawontenaken cacah-jiwa. Nanging menggahing bangsa menika, menapa lepatipun? Mugi ngukum kawula lan brayat kawula, nanging umat menika mugi katebihna saking paukuman!"

¹⁸ Sawisé mengkono Nabi Gad banjur diutus déning Malaékating Pangéran kandha supaya Raja Dawud yasa mesbèh kagem Pangéran ing penggilingan gandumé Arauna.

¹⁹ Raja Dawud nuli budhal kaya sing didhawuhaké déning Allah lantaran Nabi Gad.

²⁰ Ana ing penggilingan gandum mau, Arauna lan anaké lanang papat lagi padha nyambut-gawé. Bareng weruh Malaékaté Pangéran, bocah papat mau banjur padha mlayu umpetan.

²¹ Bareng Arauna weruh Raja Dawud rawuh banjur dibagèkaké karo sujud sumungkem ing bumi.

²² Pangandikané Raja Dawud, "Aku kepéngin gawé mesbèh ing kéné kagem Gusti Allah, supaya pageblug iki sirep. Matura pira regané lemah iki, bakal dakbayar."

²³ Aturé Arauna, "Dhuh Sang Prabu, Panjenengan agem kémawon, lan sumangga nindakna menapa ingkang panjenengan kersakaken. Mangga menika lembu-lembu kagem kurban obongan. Papan-papan penggilingan menika prayogi panjenengan agem mbesmi kurban. Mangga kula aturi mundhut gandum kagem saosan. Menika sedaya kula saosaken mboten mawi mbayar."

²⁴ Nanging Raja Dawud mangsuli, "Aja! Arep daktuku lan dakbayar apa mesthiné. Aku moh nyaosaké apa-apa marang Allah saka barang-darbèkmu utawa saos kurban obongan nganggo barang wéwéhan."

²⁵ Raja Dawud banjur nuku lemah mau saka Arauna rega 600 dhuwit emas.

²⁶ Ing panggonan kono Raja Dawud ngedegaké mesbèh kagem Pangéran, sarta saos kurban obongan lan kurban keslametan. Dawud banjur ndedonga lan Pangéran paring wangsulan marang pandongané mau srana nekakaké geni saka langit, nyamber kurban sing ana ing mesbèh mau nganti kobong kabèh.

²⁷ Pangéran banjur ndhawuhi Malaékaté nglebokaké pedhangé ing rangkané menèh, supaya pageblugé sirep.

²⁸ Kaya mengkono Pangéran enggoné paring wangsulan marang pandongané Raja Dawud, nalika Raja Dawud nyaosaké kurban ing mesbèh sing ana ing penggilingané Arauna.

²⁹ Nalika semono Kémah Palenggahané Allah sing digawé déning Musa ing ara-ara samun lan mesbèh kanggo

kurban obongan, isih ana ing papan pangibadah ing Gibéon.

³⁰ Nanging Raja Dawud ora wani mrana ndedonga marang Allah, merga wedi karo Malaékaté Pangéran sing ngasta pedhang mau.

22 ¹ Mulané Raja Dawud banjur ngandika mengkéné, "Ing panggonan kéné kudu dibangun Pedalemané Allah. Lan ana ing mesbèh kéné wong Israèl padha nyaosna kurban obongan marang Allah."

² Raja Dawud nglumpukaké wong manca kabèh sing manggon ing tanah Israèl. Wong-wong mau ana sing didhawuhi natah watu kanggo ngedegaké Pedalemané Allah.

³ Raja Dawud uga nglumpukaké wesi akèh kanggo gawé paku lan èngsèlé lawang-lawangé gapura kayu. Prunggu sing diklumpukaké uga akèh banget, nganti boboté ora kena ditimbang.

⁴ Raja Dawud iya pesen kayu cemara Libanon akèh banget saka wong Tirus lan Sidon.

⁵ Kuwi mau kabèh ditindakaké merga ing batin duwé osik mengkéné, "Pedalemané Allah sing arep diyasa

déning anakku Suléman kudu éndah banget lan kondhang dhéwé sajagad. Nanging Suléman isih nom lan durung duwé pengalaman, mulané aku kudu nyawisaké sekabèhé." Dadi sadurungé séda Raja Dawud nyawisaké bahan bangunan akèh banget.

⁶Raja Dawud nimbali Suléman, putrané, lan didhawuhi yasa Pedalemané Allah, sing disembah déning umat Israèl, ⁷ngandikané, "Suléman, anakku, wis suwé enggonku kepéngin yasa Dalem kanggo ngurmati Pangéran, Allahku.

⁸Nanging Pangéran ngandika yèn aku iki wis kekerepen perang lan matèni wong akèh banget. Mulané Pangéran ora marengaké aku yasa Dalem kagem Panjenengané.

⁹Éwasemono, Panjenengané janji karo aku mengkéné, 'Kowé bakal duwé anak lanang. Kuwi sing bakal ngerèh umat Israèl sajroning katentreman lan Aku bakal mitulungi dhèwèké, mula ora ana peprangan. Jenengé bakal disebut Suléman,^o merga selawasé dadi raja, Israèl bakal ngalami katentreman.

^oSuléman: Saking tembung Ibrani "Syalom," tegesipun tentrem lan ayem.

¹⁰Ya anakmu kuwi sing bakal yasa Dalem kanggo Aku. Aku bakal dadi Ramané lan dhèwèké dadi putra-Ku. Dhamparé keprabon Israèl bakal ora sumingkir saka anak-turunmu ing selawas-lawasé."

¹¹Pangandika sabanjuré, "Saiki anakku, muga-muga Pangéran Allahmu tansah mitulungi kowé. Lan muga-muga kowé bisa yasa Pedalemané Allah kaya sing dijanjèkaké.

¹²Muga-muga kowé kaparingan kawicaksanan lan pangertèn supaya bisa ngerèh Israèl miturut prenatal-prenatané Pangéran.

¹³Yèn kowé nglakoni sakèhé prenatalé Pangéran kang kaparingaké marang Israèl lantaran Musa, kowé mesthi bakal olèh gawé. Kowé kudu kendel lan tatag. Aja wedi ngadhepi apa waé.

¹⁴Klawan ngrekasa enggonku nglumpukaké emas 3.400 ton, slaka 34.000 ton kanggo yasa Pedalemané Allah. Kejaba kuwi ana prunggu lan wesi sing ora kena diétung pira akèhé. Kayu lan watu wis dakcawisaké, nanging isih kudu koktambahi menèh.

¹⁵ Kowé mbutuhaké tenaga akèh, kayata: tukang ukir watu, tukang kayu, tukang batu lan akèh menèh wong ahli kanggo nandangi pegawéan,

¹⁶ kanggo nggarap emas, slaka, prunggu lan wesi. Wis, énggal tumandanga! Muga-muga Pangéran mitulungi kowé."

¹⁷ Raja Dawud dhawuh marang para pemimpiné Israèl kabèh supaya padha mbiyantu Suléman,

¹⁸ pangandikané, "Pangéran Allahmu wis mitulungi kowé, sarta paring pangluwaran lan katentreman. Aku diparingi bisa nelukaké sakèhé bangsa sing biyèn manggon ing tanah kéné. Saiki bangsa-bangsa kuwi wis tundhuk karo kowé lan marang Allah.

¹⁹ Dadiné, kowé padha ngabdia marang Pangéran Allahmu klawan badan lan nyawamu. Padha miwitana ngedegaké Pedalemané Allah, supaya Pethi Prejanjiané Allah lan bekakas liya-liyané kanggo ngibadah bisa tumuli dipapanaké ing kono."

23 ¹ Bareng wis sepuh banget Raja Dawud banjur ngangkat Suléman dadi raja ing Israèl.

² Raja Dawud nglumpukaké para pemimpiné Israèl lan para imam kabèh sarta wong Lèwi.

³ Wong lanang saka taler Lèwi sing umur telung puluh mendhuwur dicathet kabèh. Cacahé 38.000.

⁴ Sing 24.000 didadèkaké punggawa sing ngawasi pegawéan ing Pedalemané Allah, wong 6.000 didadèkaké punggawa administrasi lan pengadilan,

⁵ wong 4.000 didadèkaké punggawa keamanan, wong 4.000 diangkat dadi ahli musik, sing gawéané menyanyi lan ngunèkaké alat musik sing cemawis ing kono.

⁶ Raja Dawud ngedum wong Lèwi dadi telung golongan, miturut gotrahé, yakuwi gotrah Gèrson, gotrah Kéhat lan gotrah Mérari.

⁷ Gèrson duwé anak lanang loro: Ladan lan Simèi.

⁸ Ladan duwé anak lanang telu, yakuwi: Yehièl, Zétam lan Yoèl.

⁹ Kuwi padha dadi lajeré anak-turuné Ladan. Anak-anaké Simèi yakuwi: Sélomit, Hazièl lan Haran, dadi cacahé telu. Wong-wong mau sing padha dadi pokoké gotrah Ladan.

¹⁰ Anak-turuné lanang Simèi papat urut tuwa yakuwi: Yahat, Ziza, Yéus lan Béria. Anak-turuné Yéus lan Béria ora akèh, mulané dianggep dadi trah siji.

¹¹ (23:10)

¹² Kéhat duwé anak lanang papat, yakuwi: Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl.

¹³ Amram kuwi bapakné Harun lan Musa. (Harun saanak-turuné disengker ing selawasé déning Allah kanggo ngurusi bekakas-bekakas pangibadah, ngobong menyan kagem Allah, ngladèni ing Pedalemané Allah lan mberkahi rakyat atas Asmané Allah.

¹⁴ Anak-anaké lanang Musa, abdiné Allah, klebu taler Lèwi uga.)

¹⁵ Musa duwé anak lanang loro, yakuwi Gércsom lan Élièzer.

¹⁶ Sebuèl anaké Gércsom sing dadi pemimpiné.

¹⁷ Élièzer mung duwé anak lanang siji, yakuwi Réhabya. Anaké Réhabya akèh banget.

¹⁸ Yizhar, anaké Kéhat sing nomer loro, duwé anak lanang jenengé Sélomit; kuwi dadi penggedhéné trah Yizhar.

¹⁹ Hébron anaké Kéhat sing nomer telu, duwé anak lanang papat, yakuwi: Yéria, Amarya, Yahazièl lan Yékaméam.

²⁰ Uzièl, anaké Kéhat sing nomer papat, duwé anak lanang loro: Mikha lan Yisia. Mikha sing dadi pokoké gotrah.

²¹ Mérari duwé anak lanang loro, jenengé: Mahli lan Musi. Mahli duwé anak lanang loro, Èléazar lan Kis,

²² nanging Èléazar mati ora ninggal anak lanang; mung anak wadon-wadon sing padha kawin karo keprenah naksanaké, yakuwi anak-anaké Kis.

²³ Kis, anaké Mérari sing nomer loro, duwé anak lanang telu: Mahli, Èdèr lan Yérémot.

²⁴ Kuwi mau anak-turuné Lèwi sing kacathet manut gotrah lan kulawargané dhéwé-dhéwé. Sing wis nyandhak umur rong puluh taun kuwajiban ngladèni ana ing Pedalemané Allah.

²⁵ Raja Dawud dhawuh, "Pangéran, Allahé Israèl wis paring katentreman marang umaté lan kersa dedalem ing Yérusalèm ing selawasé.

²⁶ Mulané Kémah Palenggahané Allah lan bekakas-bekakas sing dienggo ing

pangibadah ora prelu dipikuli menèh déning wong Lèwi."

²⁷ Wong Lèwi kabèh sing nyandhak umur rong puluh taun kudu didaftaraké dadi punggawa.

²⁸ Tugasé mbantu para imam anak-turuné Harun sajroné upacara pangibadah ing Pedalemané Allah, ngopèni latar lan kamar-kamar, sarta njaga supaya kabèh barang sing disucèkaké kagem Gusti Allah ora dadi najis.

²⁹ Uga tanggung jawab bab pacawisan roti saosan kagem Gusti Allah, glepung sing dienggo kurban, sing dienggo gawé roti tipis tanpa ragi, sing dienggo kurban panggang, lan dienggo campuran lenga zaitun. Wong-wong mau uga kudu nimbang lan naker pisungsung-pisungsung sing disaosaké ing Pedalemané Allah.

³⁰ Kejaba kuwi iya kudu menyanyi ngluhuraké asmané Allah saben ésuk lan soré;

³¹ uga saben ana sesaosan kurban konjuk marang Allah ing dina Sabbath, ing dina riaya sasi Anyar, lan ing dina-dina riaya liyané. Iya dianakaké

prenatan pira cacahé wong Lèwi sing nglakoni tugas ing saben giliran. Dadi kuwajibané wong-wong Lèwi mau ana ing Pedalemané Allah,

³²yakuwi ngrumat Kémah

Palenggahané Allah lan ngréwangi sedulur-seduluré, para imam anak-turuné Harun sajroné nindakaké upacara pangibadah ing panggonan kono.

24 ¹Harun duwé anak lanang papat: Nadab, Abihu, Èléazar lan Itamar. Nadab lan Abihu wis mati ndhisiki bapakné lan ora ninggal anak. Mulané sing dadi Imam Èléazar lan Itamar, sedulur-seduluré. Anak-anaké Harun dipérang-pérang déning Raja Dawud dadi sawetara golongan miturut pegawéané. Raja Dawud enggoné ngedum imam-imam ing golongan-golongan mau diréwangi déning Imam Zadok anaké Èléazar lan Akhimèlèkh anaké Itamar.

²(24:1)

³(24:1)

⁴Anak-turuné Itamar dipérang dadi wolung golongan, lan anak-turuné Èléazar dadi nembelas golongan, merga anak-turuné Èléazar akèh wongé lanang sing dadi lajeré kulawarga.

⁵ Pangedumé pegawéan diundhi, merga ing antarané anak-turuné Èléazar lan Itamar mau ana sing dadi punggawa ing Pedalemané Allah, ana sing dadi pemimpin agama.

⁶ Anak-turuné Èléazar lan anak-turuné Itamar padha gentènan nindakaké undhian ana ing ngarsané raja, para punggawa, Imam Zadok, sarta para lajeré kulawarga golongan imam, sarta para lajeré kulawarga golongan Lèwi. Sawisé mengkono jeneng-jenengé sing ketiban undhi dicathet déning sèkretaris, jenengé Semaya, anaké Natanaèl, wong Lèwi.

⁷ Patlikur golongan mau miturut undhi urutané mengkéné: 1. Yoyarib; 2. Yédaya; 3. Harim; 4. Séorim; 5. Malkia; 6. Miyamin; 7. Hakos; 8. Abia; 9. Yésua; 10. Sekhanya; 11. Èlyasib; 12. Yakim; 13. Hupa; 14. Yesébeab; 15. Bilga; 16. Imèr; 17. Hézir; 18. Hapizès; 19. Pétahya; 20. Yehèzkièl; 21. Yakhin; 22. Gamul; 23. Délaya; 24. Maazia.

⁸ (24:7)

⁹ (24:7)

¹⁰ (24:7)

¹¹ (24:7)

¹² (24:7)

¹³ (24:7)

¹⁴ (24:7)

¹⁵ (24:7)

¹⁶ (24:7)

¹⁷ (24:7)

¹⁸ (24:7)

¹⁹ Jenengé wong-wong mau ditulis miturut gilirané nglakoni pegawéan ana ing Pedalemané Allah lan nindakaké kuwajibané ing upacara pangibadah sing wis ditetepaké déning Harun, leluhuré, kaya sing didhawuhaké déning Pangéran, Allahé Israèl.

²⁰ Kejaba kuwi isih ana anak-turuné Lèwi liyané, yakuwi: Yèhdéya, turuné Subaèl, turuné Amram;

²¹ Yisia, turuné Réhabya;

²² Yahat, turuné Sélomot, turuné Yizhar.

²³ Yéria, Amarya, Yahazièl lan Yékaméam anak-anaké Hébron urut tuwané.

²⁴ Samir, turuné Mikha, turuné Uzièl;

²⁵ Zakharia, turuné Yisia, turuné Uzièl, seduluré Mikha;

²⁶ Mahli, Musi lan Yaazia, turuné Mérari.

²⁷ Yaazia duwé anak lanang telu: Syoham, Zakur lan Hibri.

²⁸ Mahli duwé anak lanang loro: Èléazar lan Kis. Èléazar ora duwé anak lanang, nanging Kis duwé anak lanang siji, jenengé Yérahmeèl.

²⁹ (24:28)

³⁰ Musi duwé anak lanang telu, yakuwi: Mahli, Èdèr lan Yérimot. Kuwi mau padha turuné Lèwi miturut kulawargané.

³¹ Kanggo netepaké giliran pegawéan ing Pedalemané Allah saben lajeré kulawarga bebarengan karo adhiné lanang nibakaké undhi kaya sing ditindakaké déning para seduluré, yakuwi para imam turuné Harun. Enggoné nindakaké undhian mau diseksèni déning Raja Dawud, Imam Zadok, Akhimèlèkh lan para lajeré kulawarga saka golongané para imam lan para lajeré golongan-golongané wong Lèwi.

25 ¹ Raja Dawud lan para pemimpin taler Lèwi padha milih wong sing mimpin upacara-upacara pangibadah, yakuwi: Asaf, Héman lan Yedhutun. Wong-wong padha ditugasaké medhar wangsit dibarengi musik clempung, gambus lan kentrung. Kanggo mimpin upacara sing diadani déning golongan

siji-sijiné dipilih wong-wong sing jenengé kasebut ing ngisor iki:

²Anaké lanang Asaf papat, yakuwi: Zakur, Yusuf, Nétanya, lan Asaréla, dipimpin déning Asaf, didhawuhi déning Sang Raja medharaké dhawuhé Allah.

³Anaké lanang Yedhutun ana nenem, yakuwi: Gedalya, Zeri, Yésaya, Simèi, Hasabia, lan Matica, dipimpin déning Yedhutun; wong-wong mau uga medharaké wangsité Allah, diiringi clempung lan nyanyian sarta atur panuwun marang Allah.

⁴Anaké lanang Héman pat belas, yakuwi: Bukia, Matania, Uzièl, Sebuèl, Yérimot, Hananya, Hanani, Èliata, Gidalti, Romamti-Ezèr, Yosbekasa, Maloti, Hotir lan Mahaziot. Héman kuwi nabi pribadiné sang raja.

⁵Héman déning Allah kaparingan anak lanang pat belas lan anak wadon telu kaya janjiné Allah kanggo ngormati Héman.

⁶Anaké Héman kabèh bisa ngunèkaké kentrung, clempung, lan gambus, dipimpin déning bapakné, kanggo ngiringi upacara pangibadah ing Pedalemané Allah. Asaf, Yedhutun lan

Héman padha olèh tuntunan saka Sang Raja.

⁷Anaké lanang wong telu mau, sing cacahé pat likur, kabèh ahli musik, lan yèn diétung karo sedulur-seduluré wong Lèwi liyané sing iya ahli musik, cacahé ana 288.

⁸Giliran tugasé wong-wong mau ditetepaké srana undhi, iya sing nom, utawa sing tuwa, sing wis pengalaman lan sing lagi sinau.

⁹Wong 288 mau didum dadi 24 pantha utawa golongan, miturut kulawargané dhéwé-dhéwé, lan dipimpin déning pemimpin siji. Saben pantha wargané wong rolas. Urut-urutané jenengé golongan-golongan mau mengkéné:

1. Yusuf (saka kulawarga Asaf);
2. Gedalya;
3. Zakur;
4. Yizri;
5. Nétanya;
6. Bukia;
7. Yesaréla;
8. Yésaya;
9. Matania;
10. Simèi;
11. Azareèl;
12. Hasabia;
13. Subaèl;
14. Matica;
15. Yérimot;
16. Hanania;
17. Yosbekasa;
18. Hanani;
19. Maloti;
20. Èliata;
21. Hotir;
22. Gidalti;
23. Mahaziot;
24. Romamti-Èzèr.

¹⁰ (25:9)

¹¹ (25:9)

12 (25:9)

13 (25:9)

14 (25:9)

15 (25:9)

16 (25:9)

17 (25:9)

18 (25:9)

19 (25:9)

20 (25:9)

21 (25:9)

22 (25:9)

23 (25:9)

24 (25:9)

25 (25:9)

26 (25:9)

27 (25:9)

28 (25:9)

29 (25:9)

30 (25:9)

31 (25:9)

26¹ Pangedumé tugas kanggo wong-wong Lèwi sing dadi pengawal ing Pedalemané Allah kuwi mengkéné. Saka gotrahé Korah sing diangkat Mesèlèmia bin Koré saka kulawarga Ébiasaf.

² Mesèlèmia duwé anak lanang pitu sing dicatheturut tuwa mengkéné: Zakharia, Yediaèl, Zebaya, Yatnièl.

³ Élam, Yohanan, Èlyoénai.

⁴ Uga diangkat Obèd-Édom, wong sing diberkahi déning Allah. Obèd-Édom kaparingan anak lanang wolu, sing jenengé urut tuwa: Semaya, Yozabad, Yoah, Sakar, Nétanéèl,

⁵ Amièl, Isakar lan Peuletai.

⁶ Semaya anaké Obèd-Édom duwé anak lanang nenem: Otni, Refaèl, Obèd-Édom, Èlzabad, Élihu lan Sémakya; kabèh mau wong-wong misuwur olèhé peng-pengan ing antarané kulawargané, luwih-luwih Élihu lan Sémakya.

⁷ (26:6)

⁸ Kanggo pegawéan pengawalan ing Pedalemané Allah mau kulawargané Obèd-Édom urun anak lanang sewidak loro sing kabèh wong peng-pengan.

⁹ Kulawarga Mesèlèmia urun wong peng-pengan wolulas.

¹⁰ Saka gotrah Mérari sing diangkat Hosa. Hosa duwé anak lanang papat, yakuwi: Simri (kuwi dudu anak pembarep, nanging diangkat déning bapakné dadi pemimpin).

¹¹ Hilkia, Tebalya lan Zakharia. Saka kulawargané Hoséa kabèh ana

wong telulas sing dadi pengawal ing Pedalemané Allah.

¹² Para pengawal ing Pedalemané Allah diklompok-klompok miturut kulawargané dhéwé-dhéwé. Wong-wong mau uga diwènèhi tugas-tugas ana ing Pedalemané Allah kaya wong Lèwi liya-liyané.

¹³ Kabèh kulawarga gedhé cilik ngertiné kudu jaga ana ing gapura sing endi, nganggo diundhi.

¹⁴ Selèmya jaga ing gapura sisih Wétan. Zakharia, anaké, sing selawasé awèh pamrayoga becik, kuwi kebagéan jaga gapura sisih Lor.

¹⁵ Obèd-Édom kebagéan gapura sisih Kidul lan anak-anaké olèh tugas njaga gudhang-gudhang bekakas.

¹⁶ Supim lan Hoséa jaga gapura sisih Kulon lan gapura Syalèkèt, ana ing dalan sing munggah. Wektuné giliran jaga ditetepaké miturut jadwal.

¹⁷ Saben dina ing sisih Wétan pengawal nem, ing sisih Lor papat, ing sisih Kidul papat. Gudhang-gudhang bekakas iya dijaga wong papat, saben gudhang wong loro.

¹⁸Ing omah gandhok (pavilyun) ana sing jaga loro lan ing dalan cedhaké kono sing jaga papat.

¹⁹Mengkono mau pangedumé tugas jaga kanggo trah Korah lan trah Mérari.

²⁰Wong Lèwi liyané dipasrahi nyekel bandhané Pedalemané Allah, yakuwi dhuwit lan barang-barang sesaosan marang Allah sing disimpen ing gudhang-gudhang.

²¹Zétam lan Yoèl, loro-loroné uga anaké Ladan, kuwajibané ngurus bandha-bandhané Pedalemané Allah sing disimpen ing gudhang-gudhang mau. (Ladan kuwi anaké lanang Gèrson; Ladan nurunaké kulawarga sawetara, klebu uga kulawargané Yehièl, anaké.)

²²(26:21)

²³Turuné Amram, Yizhar, Hébron lan Uzièl uga padha olèh panduman tugas.

²⁴Sebuèl saka trah Gérsom, anaké Musa, diangkat dadi penggedhé sing nyekel bandhané Pedalemané Allah.

²⁵Sebuèl kuwi isih keprenah sedulur karo Sélomit, merga Élièzer. Leluhuré Sélomit mau isih sedulur karo Gérsom. Sarasilahé Élièzer tekan Sélomit kuwi

mengkéné: Élièzer, Réhabya, Yésaya, Yoram, Zikri, Sélomit.

²⁶ Sélomit sakulawangané kuwi tanggung jawab tumrap sakèhé barang sing disaosaké déning para lajéré kulawarga, para lajéré trah-trah lan para perwira. Barang-barang sing disaosaké mau sebagéan gedhé wujud barang rampasan perang, lan disaosaké khusus kanggo Pedalemané Allah.

²⁷ (26:26)

²⁸ Ringkesé Sélomit lan kulawangané mau kapasrahan ngreksa samubarang sing disaosaké khusus kanggo Pedalemané Allah, klebu uga saosan-saosan sing dipasrahaké lantaran Nabi Samuèl déning Raja Saul, Abnèr bin Nèr lan déning Yoab bin Zeruya. Kuwi kabèh dadi reksané Sélomit lan kulawangané.

²⁹ Turuné Yizhar, Kenania lan anak-anaké dipasrahi tugas administrasi lan tugas-tugas pengadilan ing tanah Israèl.

³⁰ Urusan agama lan urusan pepréntahan ing Israèl sakuloné Kali Yardèn kabèh dipasrahaké marang Hasabia lan marang sanak-seduluré, sing cacahé sèwu pitung atus. Kuwi kabèh wong-wong gedhé anak-turuné Hébron.

³¹ Pemimpiné turuné Hébron yakuwi Yéria. Nalika pepréntahané Raja Dawud nyandhak patang puluh taun, dianakaké panitipriksa bab anak-turuné Hébron. Saka panitipriksa mau cetha yèn ana anak-turuné Hébron sing padha dadi prejurit peng-pengan, sing manggon ing Yaézèr, wilayah Giléad.

³² Urusan agama lan pepréntahan ing Israèl sawétané Kali Yardèn — wilayahé taler Rubèn, Gad lan Manasyè — kabèh dipasrahaké marang anak-turuné Yéria, cacahé wong rong èwu pitung atus, kuwi kabèh wong gedhé, sing dipilih déning Raja Dawud.

27 ¹ Prekara-prekara pepréntahan ing krajan Israèl diatur déning para lajeré kulawarga lan para lajeré gotrah karo para pegawéné. Sajroné setaun ana segolongan sing nglakoni tugas genti-genti suwéné sesasi, dipimpin déning penggedhé siji. Saben golongan cacahé wong 24.000. Ing ngisor iki kasebut jenengé penggedhéne golongan sing nglakoni tugas sesasi lawasé: Sasi kapisan: Yasobam bin Zabdièl (saka trah Pèrès, klompok Yéhuda). Sasi kapindho: Dodai, turuné

Ahoi (wakilé jenengé Miklot). Sasi katelu: Benaya anaké Imam Yoyada; Benaya kuwi pemimpiné "Golongan Tridasawira" (wakilé jenengé Amizabad, anaké dhéwé). Sasi kapat: Asaèl seduluré Yoab (wakilé jenengé Zebaya, anaké) Sasi kalima: Samhut, turuné Yizrah. Sasi kanem: Ira bin Ikes, saka Tekoa. Sasi kapitu: Hèlès, turuné Éfraim saka kutha Paloni. Sasi kawolu: Sibkhai saka kutha Husa (saka trah Zérah, klompok Yéhuda). Sasi kesanga: Abièzèr saka kutha Anatot, wilayahé klompok Bènyamin. Sasi kesepuluh: Maharai, turuné Zérah saka kutha Netofa. Sasi kesewelas: Benaya saka kutha Piraton, wilayahé klompok Éfraim. Sasi kerolas: Hèldai turuné Otnièl saka kutha Netofa.

² (27:1)

³ (27:1)

⁴ (27:1)

⁵ (27:1)

⁶ (27:1)

⁷ (27:1)

⁸ (27:1)

⁹ (27:1)

¹⁰ (27:1)

¹¹ (27:1)

¹² (27:1)

¹³ (27:1)

¹⁴ (27:1)

¹⁵ (27:1)

¹⁶ Iki daftaré jeneng-jenengé para pemimpiné taler ing Israèl: (Taler-Pemimpin); Rubèn-Élièzer bin Zikri; Siméon-Séfaca bin Maaka; Lèwi-Hasabia bin Kemuèl; Harun-Zadok; Yéhuda-Élihu, salah sijiné seduluré Raja Dawud; Isakar-Omri bin Mikhaèl; Zébulon-Yismaya bin Obaja; Naftali-Yérimot bin Azrièl; Éfraim-Hoséa bin Azazia; Manasyè Kulon kali-Yoèl bin Pédaya; Manasyè Wétan kali-Yidho bin Zakharia; Bènyamin-Yaasièl bin Abnèr; Dhan-Azareèl bin Yéroham;

¹⁷ (27:16)

¹⁸ (27:16)

¹⁹ (27:16)

²⁰ (27:16)

²¹ (27:16)

²² (27:16)

²³ Raja Dawud ora ngétung wong-wong sing umuré sangisoré rong puluh taun, merga Gusti Allah wis janji bakal gawé cacahé wong Israèl akèh banget, kaya lintang ing langit.

²⁴ Yoab bin Zeruya wis miwiti nganakaké cacah-jiwa, nanging ora dirampungaké, merga Gusti Allah nekakaké paukuman marang wong Israèl jalaran anané cacah-jiwa mau. Merga saka kuwi cacahé wong-wong sangisoré rong puluh taun ora dicathet ing bukuné Raja Dawud.

²⁵ Daftar jeneng-jenengé para pengurus sing ngurusi bandhané Raja Dawud kuwi mengkéné: Gudhang-gudhang ing kedhaton: Azmawèt bin Adièl. Gudhang-gudhang sanjabané kedhaton: Yonatan bin Uzia. Buruh pategalan: Ezri bin Kelub. Kebon anggur: Simèi saka kutha Rama. Panggonan-panggonan simpenan anggur: Zabdi saka kutha Sifni. Wit zaitun lan wit ara (ing lèrèngé pegunungan sisih Kulon): Baalhanan saka kutha Gedèri. Panggonan-panggonan simpenan lenga zaitun: Yoas. Raja-kaya ing ara-ara Saron: Sitrai saka kutha Saron. Raja-kaya ing lebak-lebak: Safat bin Adlai. Unta: Obil turuné Ismaèl. Kuldi: Yèhdéya saka kutha Méronot. Wedhus gèmbèl lan wedhus jawa: Yazis, wong Hagri.

²⁶ (27:25)

²⁷ (27:25)

²⁸ (27:25)

²⁹ (27:25)

³⁰ (27:25)

³¹ (27:25)

³² Yonatan, pamané Raja Dawud, wong sing wasis banget, kuwi salah sawijiné juru-pirembugé Raja Dawud. Yonatan lan Yehièl bin Hakmoni dipasrahi nggulawenthah para putrané Sang Raja.

³³ Akhitofèl uga dadi penaséhaté Sang Raja.

³⁴ Sawisé Akhitofèl tilar-donya, diganti déning Abyatar lan Yoyada bin Benaya. Panglimané perang jenengé Yoab.

28 ¹ Raja Dawud dhawuh supaya para pemimpin kabèh padha nglumpuk ing Yérusalèm. Dadi para lajéré taler, para punggawa urusan pepréntahan, para lajéré trah, para pengawas bandha lan raja-kayané raja, sarta para putra, para kepala urusan kedhaton, para perwira lan wong gedhé, kabèh padha nglumpuk ing Yérusalèm.

² Raja Dawud jumeneng ing ngarepé wong-wong mau karo ngandika mengkéné, "Sedulur-sedulurku tunggal bangsa, rungokna! Wis suwé enggonku

kepéngin yasa dalem sing tetep kanggo Pethining Prejanjian, ancik-anciking padané^P Pangéran Allah kita. Aku wis cecawis arep yasa papan pangibadah kagem Allah.

³ Nanging Pangéran ora marengaké, merga aku iki prejurit sing wis matèni wong akèh.

⁴ Pangéran, Allah sing disembah déning Israèl, wis milih aku lan anak-turunku dadi ratu ing Israèl ing selawas-lawasé. Panjenengané wis milih klompok Yéhuda; saka klompok mau kulawargané bapakku, lan saka kulawargané bapakku milih aku dadi raja ing Israèl.

⁵ Aku diparingi anak akèh lan saka antarané anak-anakku mau Panjenengané milih Suléman dadi raja ing Israèl.

⁶ Pangéran ngandika mengkéné marang aku, 'Suléman anakmu bakal yasa dalem kanggo Aku, merga wis Dakpilih dadi putra-Ku lan Aku bakal dadi Ramané.

⁷ Yèn dhèwèké lestari lan temen-temen enggoné nglakoni sakèhé pepakon-Ku lan dhawuh-dhawuh-Ku kaya sing

^Ppada: kaki (bhs. Ind.).

ditindakaké saiki iki, Aku bakal netepaké kratoné ing selawas-lawasé."

⁸ Pangandikané Raja Dawud menèh, "Dadi saiki, para rakyatku, penjalukku marang kowé, ana ing ngarsané Allah lan ing ngarepé umat Israèl kabèh sing nglumpuk ing kéné, janjia lan padha nglakonana sakèhé dhawuhé Pangéran Allah kita. Srana mengkono kowé bakal lestari duwé tanah iki lan marisaké marang anak-putumu turun-temurun ing selawas-lawasé."

⁹ Marang Suléman Raja Dawud ngandika mengkéné, "Hé anakku, ngakonana yèn Allah sing disembah déning bapakmu kuwi iya Allahmu. Ngabdia marang Panjenengané klawan ati kang tulus lan éklas. Panjenengané pirsakèhé pikiran lan pepénginan kita. Yèn Panjenengané kokgolèki, kowé bakal ketemu karo Panjenengané, nanging yèn kowé ngungkuraké Panjenengané, kowé iya bakal ditilar ing selawas-lawasé.

¹⁰ Ngertia yèn kowé wis dipilih déning Pangéran supaya mbangun dalem kagem Panjenengané piyambak. Wis, kuwi lakonana klawan ngetog sakèhé kekuwatanmu."

¹¹ Sawisé mengkono Raja Dawud banjur masrahaké marang Suléman sakèhé rancangan kanggo mbangun Pedalemané Allah, iya kamar-kamar sarta gedhong lan Papan Mahasuci, papan pangapurané dosa.

¹² Raja Dawud uga masrahaké rancangan sing wis digawé yakuwi latar lan gedhong-gedhong sakiwa-tengené, semono uga gudhang-gudhang sing kanggo nyimpen barang-barang saosan sing disaosaké marang Allah.

¹³ Iya dipasrahaké rancangan bab pembagéne para imam lan wong Lèwi, bab tugas-tugas sing kudu dilakoni, ringkesé pegawéan sing kudu dilakoni ana ing Pedalemané Allah lan pangrumaté sakèhé bekakas sing dienggo ing sajroning pangibadah.

¹⁴ Raja Dawud uga paring pitedah bab carané nggarap emas lan slaka kanggo bekakas-bekakas,

¹⁵ kanggo saben lampu lan sikilé,

¹⁶ kanggo méja-méja saka slaka lan méja-méja emas panggonané roti saosan kagem Gusti Allah.

¹⁷ Raja Dawud iya paring pitedah bab sepira emas murni sing prelu kanggo

gawé garpu, mangkok lan guci; sepira slaka lan emas sing dibutuhaké kanggo gawé piring-piring,

¹⁸gawé mesbèh pangobongan menyan lan kanggo gambaran krétané kerub sing ngegaraké swiwi ing sandhuwuré Pethining Prejanjian.

¹⁹Pangandikané Raja Dawud, "Kabèh mau wis katulis ana ing rancangan iki miturut pitedahé Pangéran piyambak marang aku, sing kudu diturut."

²⁰Raja Dawud banjur ngandika marang Suléman, putrané, "Sing kendel lan tatag atimu. Pegawéan kuwi tandangana lan aja wedi karo sapa waé. Pangéran, Allah sing dakbektèni bakal mitulungi kowé. Panjenengané ora bakal nilar kowé, malah bakal ana ing sisihmu nganti enggonmu ngadani pegawéan mau kabèh rampung.

²¹Pangedumé pegawéan ing Pedalemané Allah wis ditata déning para imam lan wong-wong Lèwi. Para karyawan sing ahli ing pegawéané dhéwé-dhéwé bakal mbiyantu marang kowé klawan senenging ati. Lan sakèhé pemimpin sarta rakyat kabèh nurut marang préntahmu."

29 ¹Raja Dawud banjur ngandika marang wong kabèh sing nglumpuk ana ing kono, "Saka antarané anak-anaku, Suléman kuwi sing dipilih déning Allah. Nanging Suléman kuwi isih enom lan durung duwé pengalaman, mangka pegawéan iki rowa lan ruwed banget. Tur menèh sing arep dibangun kuwi dudu kedhaton kanggo manungsa, nanging dalem kanggo ngibadah marang Gusti Allah.

²Bahan sing arep kanggo mbangun dalem kuwi wis dakcawisaké srana ngetog kabisanku. Aku wis nyawisaké emas, slaka, prunggu, wesi, kayu, watu-watu sing regané larang lan watu aji, watu-watu rerenggan lan marmer akèh banget.

³Malah merga saka enggonku ketarik karo Pedalemané Allah mau aku wis masrahaké slaka lan emas duwèkku dhéwé:

⁴emas murni satus ton luwih lan slaka murni kurang luwih rong atus patang puluh ton kanggo nglapis témbok Pedalemané Allah, lan kanggo gawé bekakas-bekakas sing kudu digawé déning para tukang sing ahli. Saiki, sapa

sing arep saos pisungsung marang Allah klawan éklasing ati?"

⁵ (29:4)

⁶ Para lajeré trah, para lajeré taler, para perwira lan para kepala sing ngreksa bandhané raja banjur padha nglairaké pepénginané, iya mèlu nyaosaké pisungsung.

⁷ Pisungsung singdiklumpukaké mau rupa bahan kanggo pembanguning Pedalemané Allah, yakuwi: emas 170 ton luwih, slaka 340 ton luwih, prunggu mèh 620 ton lan wesi 3.400 ton luwih.

⁸ Wong-wong sing padha duwé akik padha masrahaké barang mau marang Yehièl, supaya dilebokaké ing kas Pedalemané Allah. (Yehièl kuwi wong Lèwi saka trah Gèrson.)

⁹ Wong-wong enggoné misungsungaké barang-barang mau marang Allah klawan legalila, lan padha bungah déné barang sing dipisungsungaké mau cacahé akèh banget. Semono uga Raja Dawud banget bungahé.

¹⁰ Ana ing ngarepé wong akèh mau Raja Dawud memuji marang Allah. Tembungé, "Dhuh Allah ingkang dipun

bektèni déning leluhur kawula Yakub,
pinujia ing selami-laminipun!

¹¹ Paduka Allah ingkang mahaagung lan mahakwaos, ingkang mahamulya, ingkang unggul lan kagungan kawibawan. Langit lan bumi saisinipun menika kagungan Paduka. Paduka menika rajaning para raja, ingkang ngwaosi samukawis.

¹² Kasugihan lan kemakmuran menika asalipun saking Paduka; sedaya prekawis menika Paduka ingkang ngwaosi kalayan kasektèn; Paduka kwaos ndadosaken sinten kémawon dados tiyang ageng.

¹³ Dhuh Allah, samenika kawula saos sukur dhateng Paduka, lan memuji asma Paduka ingkang mahamulya.

¹⁴ Kawula menika sinten, lan rakyat menika sinten kokngantos saged nyaosaken menapa-menapa katur ing Paduka? Mergi sedaya gadhahan kawula menika peparing Paduka piyambak, lan menapa ingkang kawula caosaken menika inggih kagungan Paduka piyambak.

¹⁵ Paduka pirsana, dhuh Allah, bilih mboten béda kaliyan para leluhur kawula, kawula menika inggih tiyang

neneka lan tiyang manca. Gesang kawula kados ayang-ayang ingkang langkung, lan mboten kalis saking pejah.

¹⁶ Dhuh Pangéran, Allah kawula, barang-barang pengaos ingkang sami kawula klempakaken ing ngriki menika badhé kanggé ngedegaken Pedaleman kagem Paduka, supados kawula sami saged ngormati asma Paduka ingkang suci. Nanging barang-barang wau sedaya kawula tampi saking Paduka piyambak lan inggih pancèn kagungan Paduka.

¹⁷ Kawula mangertos, bilih Paduka ndadar manahipun saben tiyang lan rena dhateng tiyang ingkang saos pisungsung kalayan sukabingahing manah. Kalayan rilaning manah sedaya pisungsung menika kawula caosaken ing ngarsa Paduka. Kawula sumerep kadospundi umat Paduka ingkang nglempak ing ngriki nyaosaken pisungsungipun dhateng Paduka kalayan bingahing manah.

¹⁸ Dhuh Allah, sesembahanipun Abraham, Iskak lan Yakub, leluhur kawula, mugi Paduka kersa nglanggengaken budi lan manahipun

umat Paduka ingkang kados samenika menika.

¹⁹Kersaa paring dhateng anak kawula Suléman pepénginan ingkang saèstu kanggé netepi dhawuh-dhawuh Paduka sedaya, tuwin greget mbangun griya pangibadah ingkang bahanipun sampun kawula cawisaken menika."

²⁰Sawisé ndedonga mengkono Raja Dawud banjur ngandika marang wong akèh sing nglumpuk ana ing kono, "Padha memujia marang Pangéran Allahmu!" Wong kabèh mau nuli padha memuji marang Pangéran, Allah kang disembah déning para leluhuré. Banjur padha sembah-sujud marang Allah lan marang Sang Raja.

²¹Ésuké wong-wong mau padha saos kurban obongan konjuk marang Pangéran, sarta ngedum-edum kurban mau marang rakyat. Kejaba kuwi ana menèh kurban sing disembelèh lan diobong wutuh ing mesbèh rupa sapi lanang sèwu, wedhus gèmbèl lanang sèwu lan cempé gèmbèl sèwu. Wong-wong mau uga saos kurban anggur.

²² Ing dina kuwi umat Israèl padha mangan lan ngombé kanthi bungah ana ing ngarsané Allah. Ing dina kuwi uga Suléman dijebadi menèh, diresmèkaké dadi raja lan Zadok dadi imam.

²³ Suléman ngganti kang rama Raja Dawud, nglenggahi dhamparing keprabon kaya sing ditetepaké déning Allah. Suléman keturutan apa sing dadi gegayuhané lan rakyat kabèh sumuyud kalayan wedi-asih.

²⁴ Semono uga sakèhé punggawa pemeréntah sipil lan militèr, dalah anak-anaké Raja Dawud liyané padha sumuyud marang Raja Suléman.

²⁵ Rakyat kabèh didamel déning Pangéran gumun ing ngatasé Suléman, lan Suléman diparingi kawibawan ngluwihi sapa waé sing tau dadi raja ing Israèl sadurungé.

²⁶ Dawud bin Isai ngratoni bangsa Israèl kabèh

²⁷ lawasé patang puluh taun. Enggoné manggon ing Hébron lawasé pitung taun, lan ing Yérusalèm telung puluh telu taun.

²⁸ Dawud dadi raja sing sugih banget, kajènkéringan lan dawa umuré. Suléman, putrané, nggentèni dadi raja.

²⁹ Riwayaté Raja Dawud saka wiwitan tekan pungkasan ditulis ing buku Riwayaté Nabi Samuèl, Nabi Natan lan Nabi Gad.

³⁰ Buku mau nyritakaké bab pepréntahané Raja Dawud, pangwasané lan sakèhing prekara, iya sing dialami déning Raja Dawud dhéwé, utawa sing dialami déning Israèl lan déning kraton-kraton sakiwa-tengené.

2 Tawarikh

1 ¹ Kecrita Suléman putrané Raja Dawud wis sentosa enggoné madeg dadi raja, merga saka berkahé Pangéran Allahé, nganti pangwasané Suléman gedhé banget.

² Para komandhané pasukan-sèwu lan pasukan-satus kabèh, para punggawa negara, para lajeré kulawarga lan rakyat Israèl kabèh didhawuhi déning Suléman

³ ndhèrèkaké tindaké menyang papan pangibadah ing Gibéon. Banjur padha budhal mrana, merga Kémahé Pangéran, sing diyasa déning Musa, abdiné Allah, nalika ana ing ara-ara samun, dumunung ana ing kono.

⁴ (Nanging Pethining Prejanjiané Allah isih ana ing Yérusalèm, ing Kémah Palenggahané Allah sing diyasa déning Raja Dawud, yakuwi nalika Pethi mau dipindhah saka Kiryat-Yéarim.)

⁵ Mesbèh prunggu sing digawé déning Bézaleèl bin Uri, putuné Hur, iya ana ing Gibéon, ing ngarepé Kémahé Pangéran.

Ana ing kono Raja Suléman lan rakyat kabèh padha ngabekti marang Allah.

⁶Ana ing mesbèh prunggu sing ana ing ngarepé Kémah mau, Raja Suléman saos kurban obongan konjuk marang Pangéran rupa kéwan cacahé sèwu.

⁷Benginé Gusti Allah ngetingal marang Suléman sajroning supena, ngandikané, "Kowé kepéngin Dakparingi apa?"

⁸Aturé Suléman, "Dhuh Pangéran, Paduka sampun nresnani sanget dhateng bapak kawula, Dawud, lan samenika Paduka sampun ngangkat kawula dados raja, nggentosi bapak kawula.

⁹Dhuh Allah, mugi samenika kersa ngleksanani janji Paduka dhateng bapak kawula. Paduka sampun ngangkat kawula dados raja, mengku bangsa ingkang semanten agengipun.

¹⁰Pramila kawula mugi Paduka paringi kawicaksanan lan pangertosan supados saged ngerèh bangsa menika. Menawi mboten mekaten, kados pundi enggèn kawula badhé saged ngerèh umat Paduka ingkang ageng menika?"

¹¹Dhawuhé Allah marang Suléman, "Panyuwunmu kuwi becik. Kowé ora nyuwun kasugihan, kaluhuran utawa

patining mungsuhmu apa déné umur dawa kanggo kowé dhéwé, nanging kawicaksanaan lan pangertèn kanggo mréntah umat-Ku,

¹² mulané kowé iya bakal Daktambahi kasugihan, raja-brana lan kaluhuran ngungkuli raja ing endi waé, sadurungé kowé lan sapungkurmu."

¹³ Sawisé mengker saka papan pangibadah, yakuwi Kémahé Pangéran ing Gibéon, Suléman nuli kondur menyang Yérusalèm.

¹⁴ Suléman nggenepi angkatan perangé, nganti krétané perang cacahé sèwu patang atus lan jaran sing kanggo perang rolas èwu. Sapérangan didokok ing Yérusalèm, liyané dipapanaké sumebar ing kutha-kutha liya.

¹⁵ Ing jamané Suléman dadi raja, slaka mung dianggep barang lumrah ing Yérusalèm, ora béda karo watu. Semono uga kayu cemara Libanon mbludag ora béda karo kayu lumrah.

¹⁶ Jaran ditekakaké saka tanah Mesir lan tanah Kéwé lantaran para agèn;

¹⁷ kréta perang sing ditekakaké saka tanah Mesir banjur didol menèh marang raja-raja Hèt lan raja-raja Siria. Jaran

siji payu satus sèket lan kréta perang siji payu nem atus dhuwit slaka.

2¹ Raja Suléman mutusaké arep yasa Pedalemané Allah lan kedhaton kagem piyambak.

² Banjur nekakaké wong 70.000 kanggo ngangkut bahan bangunan lan wong 80.000 kanggo natah watu ing pegunungan, sarta wong telung èwu nem atus sing dadi mandhor, supaya ngawasi pegawéan mau kabèh.

³ Suléman kirim layang marang Hiram, raja Tirus, surasané mengkéné, "Panjenengan mugé kersa nyambut-damel sesarengan kaliyan kula, kados ingkang sampun naté panjenengan tindakaken kaliyan Dawud, bapak kula. Panjenengan sampun naté nyadé kajeng cemara Libanon dhateng bapak kanggé yasa kedhatonipun.

⁴ Samenika kula kepéngin yasa gedhong pamujan kanggé ngibadah dhateng Pangéran Allah kula. Ing gedhong menika kula lan rakyat kula badhé ngibadah lan mbesmi menyan tuwin anggi-anggi arum.^a Badhé nyaosaken roti saosan kagem Panjenenganipun, sarta saos

^aanggi-anggi arum: wangi-wangian (bhs. Ind.).

kurban obongan saben énjing lan sonten. Inggih saben dinten Sabbath lan dinten Riaya Wulan Énggal, tuwin dinten-dinten mirunggan ingkang kadhawuhaken déning Pangéran, Allah kula, kanggé ngormati Panjenenganipun, awit Allah sampun paring dhawuh supados umat Israèl selaminipun nindakaken prekawis menika.

⁵ Pedalemanipun Allah ingkang badhé kula yasa menika kedah saé sanget, mergi Allah kula menika langkung luhur tinimbang para déwa pundi kémawon.

⁶ Nanging sejatosipun mboten wonten tiyang setunggal-setunggala ingkang saged yasa Pedaleman kagem Allah, mergi jagad raya menika mboten pantes kagem Panjenenganipun. Dados, Pedalemanipun Allah ingkang badhé kula yasa menika inggil-inggilipun namung cekap kanggé mbesmi menyan konjuk dhateng Allah!

⁷ Pramila panjenengan mugé kersa ngutus tiyang ingkang ahli damel hiasan saking emas, slaka, prunggu lan tosan, semanten ugi ahli damel barang-barang saking mori biru, wungu lan abrit, sarta ahli bab ukuran. Tiyang menika supados

nyambut-damel sesarengan kaliyan para ahli saking Yéhuda lan Yérusalèm, ingkang sampun kapilih déning bapak kula Dawud.

⁸Kula ngertos, bilih para tukang negor kajeng ing negari panjenengan pinter-pinter, pramila panjenengan kersaa ngintun saking Libanon kajeng cemara lan kajeng cendhana werni-werni dhateng kula. Kula badhé ndhatengaken tiyang-tiyang kula supados mbiyantu tiyang-tiyang panjenengan,

⁹nyawisaken kajeng sakiyatipun. Pedalemanipun Allah ingkang badhé kula yasa menika kedah ageng lan saé.

¹⁰Kanggé tedhanipun tiyang-tiyang panjenengan, kula badhé ngintun dhateng panjenengan gandum 2.000 ton, jewawut 2.000 ton, anggur 400.000 liter lan lisah zaitun 400.000 liter."

¹¹Layangé Raja Suléman mau diwangsulé déning Raja Hiram mengkéné, "Mergi Pangéran nresnani bangsa panjenengan, mila Pangéran ngangkat panjenengan dados raja.

¹²Pinujia Pangéran, Allahipun Israèl. Allah ingkang nitahaken langit lan bumi! Allah sampun maringaken dhateng

Dawud, putra ingkang wicaksana lan wasis sanget, ingkang badhé yasa Dalem kagem Allah sarta kedhaton.

¹³Sareng kaliyan serat menika kula kintun utusan tiyang ingkang ahli, ingkang pinter saha wicaksana, namipun Huram.

¹⁴Ibunipun saking suku Dhan, bapakipun tiyang Tirus. Tiyang menika pinter damel barang-barang saking emas, slaka, prunggu, tosan, séla, tuwin kajeng. Ugi saged damel léna biru, wungu lan abrit, mekaten ugi kain léna. Malah ugi saged damel ukiran menapa kémawon miturut modhèl ingkang panjenengan kersakaken. Prayogi menawi piyambakipun dipun dhawuhi nyambut-damel sesarengan kaliyan para tukang panjenengan saha kaliyan tiyang-tiyang ingkang sampun nyambut-damel kagem keng rama.

¹⁵Kula ngantos-antos kintunan gandum, jewawut, anggur lan lisah zaitun ingkang panjenengan janjèkaken menika.

¹⁶Kula badhé negor kajeng cemara saking paredèn Libanon pinten kémawon ingkang panjenengan kersakaken, lajeng

badhé karakit, lan kakéntiraken medal seganten ngantos dumugi Yopé. Saking ngriku panjenengan saged utusan ngangkut kajeng-kajeng wau dhateng Yérusalèm."

¹⁷ Raja Suléman nyacahaké wong manca sing manggon ing Israèl, kaya sing dianakaké déning Raja Dawud, ramané. Ketitik cacahé wong manca ana 153.600.

¹⁸ Saka antarané wong-wong mau, 70.000 didhawuhi ngangkut bahan bangunan, 80.000 didhawuhi natah watu ing pegunungan, lan 3.600 didhawuhi dadi mandhor, sing ngawasi pegawéan mau.

3 ¹ Raja Dawud wis nemtokaké yèn Pedalemané Allah kudu didegaké ing Yérusalèm, ing Gunung Moria, yakuwi penggilingan gandum duwèké Arauna, wong Yébus. Olèhé mbangun Pedalemané Allah kawiwitan déning Raja Suléman

² ing sasi kapindho, taun ping paté Suléman jumeneng raja.

³ Pedalemané Allah mau dawané pitulikur mèter lan ambané sangang mèter.

⁴ Bangsal sing ngarep dawané padha karo ambané, yakuwi sangang mèter. Dhuwuré sèket papat mèter. Kamar mau sing sisih njero dilapis emas murni.

⁵ Bangsal gedhé digebyog nganggo papan kayu cemara Libanon lan dilapis emas tuwa sing dihias nganggo ukiran wit kurma lan lung-lungan.

⁶ Sang Raja iya ngrengga Pedaleman mau nganggo akik sing éndah-éndah lan emas sing ditekakaké saka negara Parwaim.

⁷ Emas mau iya dienggo nglapisi témbok-témboké Pedalemané Allah, balok-baloké, inebé lawang-lawang lan kusèn-kusèné. Témboké direngga nganggo ukiran kerub.^b

⁸ Bangsal njero sing disebut Papan Mahasuci dawané nem mèter lan ambané sangang mèter, padha karo ambané Pedalemané Allah. Emas sing kanggo nglapisi témboké Papan Mahasuci mau ana nemlikur ton.

⁹ Sing kanggo gawé paku ana 570 kilo gram. Semono uga témboké kamar-kamar ndhuwur iya dilapis emas.

^bkerub: golonganipun malaékat.

¹⁰ Sang Prabu iya dhawuh gawé reca kerub loro saka logam dilapis emas, dipasang ing bangsal Papan Mahasuci, jèjèr ngadhepaké lawang. Kerub loro mau nganggo swiwi megar. Dawané 2,2 mèter, pucuké swiwi sing siji gathuk ing tengah bangsal, swiwi sijiné nggepok témboké bangsal kiwa-tengen. Dawané swiwi-swiwi mau sangang mèter, dadi saambané bangsal.

¹¹ (3:10)

¹² (3:10)

¹³ (3:10)

¹⁴ Bangsal Mahasuci iya dipasang ing gordèn kain léna rupané biru, wungu lan abang. Gordhèn mau dihias nganggo sulaman gambar kerub.

¹⁵ Sang Prabu iya dhawuh gawé cagak loro sing dhuwuré limalas setengah mèter, banjur didegaké ing sangarepé Pedalemané Allah. Cagak mau ndhuwur ana endhasé, sing dhuwuré 2,2 mèter.

¹⁶ Endhas mau dihias nganggo rerenggan saka prunggu, rupa ranté dinam karo woh dlima satus iji.

¹⁷ Cagak-cagak mau didegaké ing kiwa-tengené gapura Pedalemané Allah.

Sing ana ing sisih Kidul dijenengaké Yakin,^c sing sisih Lor Boas,^d

4¹ Sang Prabu Suléman dhawuh gawé mesbèh saka prunggu sing dawané lan ambané sangang mèter, sarta dhuwuré papat setengah mèter.

² Iya dhawuh gawé jembatan bunder saka prunggu, sing dawané 2,2 mèter, garis tengahé 4,4 mèter lan ubengé 13,2 mèter.

³ Njabané jembatan mau direngga nganggo rerenggan sapi rong larik, sing dicithak bareng karo jembatané.

⁴ Jembatan mau dipapanaké ana ing gegeré reca sapi rolas saka prunggu; reca sapi mau telu madhep ngalor, telu madhep ngidul, telu madhep ngulon lan telu madhep ngétan.

⁵ Jembatan mau kandelé 75 milimèter. Lambéné ngebèr kaya lambé cangkir. Jembatan mau kurang luwih amot banyu 60.000 liter.

⁶ Raja Suléman iya dhawuh gawé pengaron gedhé sepuluh, lima didokok

^cYakin: basa Ibrani, tegesipun "Allah netepaken".

^dBoas: basa Ibrani, tegesipun "Srana pangwasané Allah".

ing sakidulé Pedalemané Allah, lima ing saloré. Pengaron-pengaron mau gunané kanggo ngumbah tengkelan-tengkelan kéwan sing arep diobong kanggo kurban. Banyu sing ana ing jembatan gedhé mau dicawisaké kanggo wijik para imam.

⁷ Suléman uga didhawuhi gawé papan lampu saka emas, cacahé sepuluh, miturut modhèl sing wis dirancang, mengkono uga méja cacahé sepuluh. Papan lampu lan méja-méjané kabèh mau didokok ing bangsal gedhé ing Pedalemané Allah, lima ing sisih kiwa lan lima ing sisih tengen. Iya ndhawuhaké gawé bokor emas cacahé satus iji.

⁸(4:7)

⁹ Kejaba kuwi Raja Suléman uga dhawuh gawé plataran ing njero kanggo para imam, lan plataran sisih njaba. Inebé lawang ing antarané plataran loro mau dilapis prunggu.

¹⁰ Jembatan mau didokok ing pojok Kidul-wétané Pedalemané Allah.

¹¹ Huram, kepalané para tukang, gawé kwali, susruk sarta bokor-bokor. Sawernané prabot Pedalemané Allah digawé nganti rampung kabèh, kaya janjiné karo Raja Suléman, yakuwi:

Cagak gedhé loro Endhasé cagak-cagak sing dipasang ing sandhuwuré cagak-cagak mau Nam-naman ranté ing saben endhasé cagak Delima prunggu patang atus iji, ditata dadi rong larik, ing saben endhasé cagak, ngubengi nam-naman ranté; saben lariké isi satus. Kréta sepuluh Pengaron gedhé sepuluh Jembangan Sapi saka prunggu sing nyangga jembangan Kwali-kwali, susruk-susruk lan garpu-garpu Prabot mau kabèh digawé saka prunggu, lan digosok nganti mengkilap. Kuwi kabèh digawé déning Huram kanggo Pedalemané Allah kaya sing didhawuhaké déning Suléman.

¹² (4:11)

¹³ (4:11)

¹⁴ (4:11)

¹⁵ (4:11)

¹⁶ (4:11)

¹⁷ Sang Prabu dhawuh supaya barang-barang mau digawé ana ing bèngkèl pengecoran sing dunungé ing antarané Sukot lan Zeréda, ing Lebak Yardèn.

¹⁸ Saka akèhé barang sing digawé mau nganti ora ana wong sing ngerti entèk prunggu pirang kilogram.

¹⁹ Raja Suléman iya dhawuh gawé prabot-prabot liyané saka emas murni kanggo Pedalemané Allah. Prabot-prabot mau yakuwi: Mesbèh Méja-méja kanggo roti sajèn Papan lampu kabèh digawé saka emas tuwa, cocog karo sing karancang. Papan lampu mau didokok ing ngarepé Papan Mahasuci Hiasan rupa kembang-kembangan Lampu-lampu Japit-japit mawa Piranti-piranti kanggo matèni lampu Bokor-bokor Pedupan Panggonan mawa Kabèh lawang ing Pedalemané Allah sing sisih njaba lan lawang ing Papan Mahasuci padha dilapis emas.

²⁰ (4:19)

²¹ (4:19)

²² (4:19)

5¹ Sawisé Raja Suléman rampung enggoné mbangun Pedalemané Allah, kabèh emas, slaka lan barang-barang liyané sing dicaosaké Raja Dawud marang Allah nuli disimpen ing gudhang-gudhang ing Pedaleman kono.

² Raja Suléman banjur nglumpukaké sakèhé para lajéré taler lan gotrah-gotrahé Israèl ing Yérusalèm, saprelu njupuk Pethi Prejanjiané Allah saka

Sion, kuthané Dawud, kagawa menyang Pedalemané Allah.

³ Nalika semono mbeneri Riaya Tarub Godhong.^e Para pemimpin mau kabèh padha teka nglumpuk.

⁴ Sawisé mengkono wong-wong Lèwi banjur padha ngangkat Pethiné Prejanjian,

⁵ digawa menyang Pedalemané Allah. Kémah Palenggahané Allah sarta praboté kabèh iya dielih saka kono déning para imam lan wong-wong Lèwi menyang Pedalemané Allah.

⁶ Raja Suléman lan rakyat Israèl kabèh padha nglumpuk ana ing ngarepé Pethining Prejanjian mau sarta padha nyaosaké kurban konjuk marang Allah. Saking akèhé wedhus lan sapi sing dikurbanaké nganti ora kena diétung.

⁷ Sawisé mengkono para imam banjur mikul Pethiné Prejanjian digawa mlebu ing Pedalemané Allah, didokokaké ana ing ngisoré ukiran kerub ing Papan Mahasuci.

^eTarub Godhong: kados gubug, kadamel saking pang-pangé wit, katutupan mawi ron. Riaya Tarub Godhong kawontenaken sesampunipun panèn rampung. Laminipun pitung dinten. (AT. 16:13b, 15; Km. 23:33-36).

⁸Swiwiné kerub-kerub mau ngayomi Pethi lan kayu pikulané.

⁹Kayu-kayu pikulan mau dawa banget, nganti pucuké mung katon yèn dideleng saka sisih ngarepé Papan Mahasuci. Kayu-kayu pikulan mau isih ana tekan sepréné.

¹⁰Pethining Prejanjian kuwi mung isi papan watu rong iji. Watu-watu mau didokok ing kono déning Musa ana ing Gunung Sinai biyèn, yakuwi nalika Gusti Allah gawé prejanjian karo bangsa Israèl, sajroné kairid metu saka tanah Mesir.

¹¹Para imam saka sakèhé golongan sing ana ing kono sapepaké padha cecawis kanggo nindakaké upacara. Para penyanyi lan para tukang ngunèkaké tetabuhan saka taler Lèwi, yakuwi Asaf, Héman lan Yedhutun sarta para kulawargané padha nganggo sandhangan kain léna. Wong Lèwi padha ngadeg ing sawétané mesbèh karo nyekel kentrung lan clempung. Bebarengan karo wong-wong mau ana imam satus rong puluh sing ngunèkaké slomprèt. Menyanyiné para penyanyi dibarengi uniné slomprèt lan tetabuhan

liyané. Nyanyian sing konjuk marang Allah mau surasané mengkéné: "Pinujia Allah, merga kasaénané. Katresnané langgeng ing selawasé." Bareng para imam metu saka Pedalemané Allah dumadakan Pedaleman mau padhang banget déning cahyané Pangéran kang rawuh ing kono, nganti padha ora bisa nerusaké upacara pangibadah.

¹² (5:11)

¹³ (5:11)

¹⁴ (5:11)

6¹ Raja Suléman nuli ndedonga, "Dhuh Pangéran, Paduka langkung rena dedalem ing salebeting méga ingkang peteng.

² Samenika kawula yasa gedhong minangka kedhaton, kagem Pedaleman Paduka ing selami-laminipun."

³ Sawisé mengkono, Sang Prabu banjur minger ngadhepaké rakyat sing padha ngadeg ing kono, sarta nyuwunaké berkah marang Allah kanggo wong-wong mau.

⁴ Unjuké, "Rumiya Paduka sampun naté janji dhateng bapak kawula Dawud mekaten, 'Wiwit Aku ngirid umat-Ku metu saka tanah Mesir tekan

sepréné, ora ana kutha ing Israèl siji waé sing Dakpilih dadi papan kanggo ngedegaké Pedaleman kanggo Aku, lan ora ana wong siji waé sing Dakpilih dadi pemimpiné Israèl. Nanging saiki Aku milih Yérusalèm dadi papané pangibadah marang Aku. Lan kowé, Dawud, Dakpilih mréntah umat-Ku.' Pinujia Pangéran, Allahipun Israèl, ingkang sampun netepi janjinipun menika!"

⁵ (6:4)

⁶ (6:4)

⁷ Sabanjuré Suléman ngandika, "Bapakku Dawud wis ngrancang arep yasa papan pangibadah kagem Pangéran, Allahé Israèl.

⁸ Nanging Allah ngandika marang Dawud, 'Karepmu kuwi becik.

⁹ Nanging dudu kowé, anakmu sing bakal yasa Pedaleman-Ku!'

¹⁰ Saiki Pangéran wis netepi janjiné. Aku wis dadi raja ing Israèl, nggentèni bapakku, lan aku wis kelakon yasa papan pangibadah kagem Pangéran, Allahé Israèl.

¹¹ Ing Pedalemané Allah iki wis dakpapanaké Pethi Prejanjian isi

lèmpèng watu sing katulisan prejanjiané Allah karo umat Israèl."

¹² Suléman wis gawé panggung saka prunggu ing tengah plataran Pedalemané Allah. Dawané lan ambané 2,2 mèter, lan dhuwuré 1,3 mèter. Suléman minggah ing panggung lan jumeneng ngadhepaké rakyat lan mesbèh. Saben wong bisa nyawang panjenengané. Sawisé mengkono Suléman banjur sujud karo ngangkat astané karo pisan sarta ndedonga,

¹³ (6:12)

¹⁴ unjuké, "Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl! Ing swarga menapa malih ing bumi mboten wonten Allah ingkang kados Paduka! Paduka sampun netepi janji Paduka sarta ngetingalaken sih Paduka dhateng umat Paduka ingkang setya lan mbangun-turut kalayan gumolonging manah dhateng Paduka.

¹⁵ Paduka sampun netepi janji Paduka dhateng bapak kawula Dawud. Ing dinten menika saben tembung ingkang Paduka ngandikakaken sampun kelampahan sedaya.

¹⁶ Paduka ugi sampun janji dhateng bapak kawula, bilih samasa anak-

turunipun mbangun-turut saèstu dhateng dhawuh-dhawuh Paduka kados bapak kawula, temtu tansah wonten salah setunggal ing antawisipun anak-turunipun ingkang dados raja ing Israèl. Samenika dhuh Pangéran, Allahipun Israèl, kawula nyuwun mugi samukawis prekawis ingkang Paduka janjèkaken dhateng bapak kawula Dawud, abdi Paduka, menika Paduka leksanani ugi.

¹⁷ (6:16)

¹⁸ Nanging, dhuh Allah, menapa inggih saèstu Paduka kersa dedalem ing bumi menika, sesarengan kaliyan manungsa? Jagad raya menika sedaya rak kirang jembar kagem Paduka, menapa malih Dalem Pamujan ingkang kawula yasa menika!

¹⁹ Dhuh Pangéran, Allah kawula, kawula menika namung abdi wonten ing ngarsa Paduka! Éwasemanten kersaa miyarsakaken pandonga kawula, dhuh Pangéran, Allah kawula, sarta kersaa nyembadani panyuwun kawula.

²⁰ Paduka mugi kersa ngreksa rintén lan dalu Dalem Pamujan ingkang sampun Paduka piji kagem Paduka menika, saha saking Pedaleman Paduka ing

swarga miyarsakaken sarta paring pangapunten dhateng kawula saha umat Paduka, samasa kawula sami sowan ngéblat dhateng Pedaleman menika lan ndedonga dhateng Paduka.

²¹ (6:20)

²² Menawi wonten tiyang ingkang kadakwa damel kalepatan dhateng tiyang sanès, lajeng dipun bekta dhateng mesbèh Paduka ingkang wonten ing Pedaleman Paduka ing ngriki lajeng sumpah bilih piyambakipun mboten lepat,

²³ dhuh Allah, mugè Paduka saking swarga miyarsakaken sarta mutus prekawisipun para abdi Paduka wau. Ingkang lepat mugè kaukum lan ingkang leres mugè kabébasaken.

²⁴ Menawi umat Paduka Israèl kawon perang kaliyan mengsah-mengsahipun mergi nglampahi dosa, mangka lajeng sami nyuwun pitulungan Paduka, sarta sami sowan ing Pedaleman Paduka ngriki kanthi ngasoraken manahipun nyuwun ngapunten dhateng Paduka,

²⁵ mugè Paduka saking swarga kersa miyarsakaken. Mugè tumunten kersa ngapunten dhateng dosanipun umat

Paduka wau, sarta ngirid piyambakipun wangsul dhateng negari ingkang sampun Paduka paringaken dhateng leluhuripun.

²⁶ Menawi Paduka mboten paring jawah, mergi umat Paduka sami nglampahi dosa ing ngarsa Paduka, mangka lajeng sami mratobat sarta sowan arahipun dhateng Pedaleman menika kanthi ndedonga kalayan ngasoraken manahipun wonten ngarsa Paduka,

²⁷ dhuh Allah ing swarga, mugi kersaa miyarsakaken pandonganipun. Dosanipun umat Israèl wau mugi Paduka apunten, sarta mugi Paduka wulang nglampahi menapa ingkang leres. Sesampunipun mekaten, dhuh Allah, kersaa maringi jawah ing negari Paduka menika, inggih negari ingkang Paduka paringaken dhateng umat Paduka dados pusakanipun ing selami-laminipun.

²⁸ Menawi negari menika ngalami paceklik utawi pageblug, utawi menawi taneman sami rusak mergi déning angin bentèr utawi mergi dipun tedha walang, utawi menawi umat Paduka dipun lurugi perang déning mengsah, utawi kedhatengan sesakit,

²⁹ mugi Paduka kersa miyarsakaken pandonganipun. Menawi wonten tiyang ing antawisipun umat Paduka Israèl nandhang sedhah mangka lajeng ndedonga dhateng Paduka srana ngangkat tangan arahipun dhateng Dalem Pamujan menika,

³⁰ mugi Paduka saking Pedaleman Paduka ing swarga kersa miyarsakaken sarta paring pangapunten saha paring pitulungan. Namung Paduka piyambak ingkang pirsamanahipun manungsa. Pramila kersaa maringi dhateng saben tiyang miturut lampahipun,

³¹ supados umat Paduka sami ajrih lan nglampahi dhawuh Paduka, selaminipun sami manggèn ing negari ingkang Paduka paringaken dhateng para leluhur kawula.

³² Menawi wonten tiyang manca ing negari tebih, ingkang mireng bab kaluhuran lan pangwaos Paduka, sarta bilih Paduka tansah siaga paring pitulungan, mangka tiyang wau lajeng sowan ing Dalem Pamujan menika ndedonga dhateng Paduka,

³³ mugi Paduka saking swarga kersa miyarsakaken dhateng pandonganipun,

sarta ngleksanani panyuwunipun.
Mekaten wau supados umat Israèl,
semanten ugi sedaya bangsa ing
donya sami tepang dhateng Paduka
sarta sumuyud dhateng Paduka, tuwin
ngertos, bilih Dalem ingkang kawula
yasa menika Dalem Pamujan kagem
Paduka.

³⁴ Menawi Paduka ndhawuhaken
umat Paduka nglurug perang nglawan
mengsah wonten ing pundi kémawon,
lajeng sami ndedonga arahipun dhateng
Dalem Pamujan ingkang kawula yasa
kagem Paduka menika,

³⁵ mugi Paduka saking swarga
kersa miyarsakaken pandonganipun,
tuwin paring kemenangan dhateng
piyambakipun.

³⁶ Menawi umat Paduka nglampahi dosa
ing ngarsa Paduka — saleresipun mboten
wonten tiyang setunggal kémawon
ingkang mboten nglampahi dosa —
mangka lajeng Paduka tégakaken
ngantos kakawonaken déning mengsah
sarta dipun tawan, kaboyong dhateng
negari ingkang tebih utawi celak,

³⁷ mangka wonten ing negari wau
piyambakipun kalayan éklas sami

mratobat sarta nilar dosa-dosanipun kanthi ndedonga dhateng Paduka, madhep dhateng negari, ingkang Paduka paringaken dhateng leluhur kawula, saha arahipun dhateng kitha ingkang sampun Paduka pilih menika, tuwin Dalem Pamujan ingkang sampun kawula yasa kagem Paduka menika,

³⁸ (6:37)

³⁹ mug i saking dalem Paduka ing swarga, Paduka kersa miyarsakaken dhateng pandonganipun sarta paring sih-piwelas. Mug i kersa ngapunten sekathahing dosanipun umat Paduka.

⁴⁰ Samenika, dhuh Allah kawula, kersaa menggalih dhateng kawula sarta miyarsakaken pandonga ingkang kawula unjukaken saking papan menika.

⁴¹ Kersaa jumeneng, dhuh Allah! Lan sesarengan kaliyan Pethining Prejanjian ingkang dados lambanging pangwaos Paduka, mlebet ing Dalem Pamujan menika, sarta dedalem ing ngriku selami-laminipun. Mug i kersa mberkahi pedamelanipun para imam Paduka, lan mug i sedaya umat Paduka ngalami karaharjan, awit saking berkah Paduka.

⁴² Dhuh Pangéran, pandonganipun raja ingkang sampun Paduka pilih menika mugé sampun ngantos Paduka tampik."

7 ¹ Sawisé Raja Suléman rampung enggoné ndedonga, nuli ana geni saka langit ngobong kurban-kurban sing disaosaké marang Allah. Cahya kamulyané Allah ngebaki Pedalemané Allah mau kabèh,

² nganti para imam padha ora bisa mlebu ing kono.

³ Bareng rakyat Israèl ndeleng ana geni tumurun saka langit lan cahya kamulyané Allah ngebaki Pedalemané Allah, banjur padha sujud ing lemah sarta nyembah lan memuji marang Allah, merga Panjenengané nindakaké kasaénan lan sihé langgeng ing selawasé.

⁴ Sawisé mengkono Raja Suléman lan wong kabèh kang ana ing kono nuli padha saos kurban marang Allah.

⁵ Raja Suléman nyaosaké kurban keslametan rupa sapi 22.000 lan wedhus gèmbèl 120.000. Mengkono Sang Prabu lan rakyat kabèh enggoné padha nganakaké pangibadah masrahaké Pedalemané Allah marang Pangéran.

⁶ Para imam padha ngadeg ing panggonané dhéwé-dhéwé, adhep-adhepan karo wong Lèwi sing padha memuji marang Pangéran nganggo alat musik sing digawé déning Raja Dawud, karo menyanyi, "Sih-kadarmané langgeng ing selawasé," kaya sing diwarahaké déning Raja Dawud. Para imam padha ngunèkaké slomprèt lan rakyat kabèh padha ngadeg.

⁷ Latar ing ngarepé Pedaleman mau sing tengah banjur disucèkaké kagem Allah. Panggonan mau banjur kagawé saos kurban obongan, kurban dhaharan nganggo gaji saka kurban keslametan. Suléman enggoné saos kurban ana ing kono jalaran mesbèh prunggu sing wis digawé keciliken kanggo kurban mau kabèh.

⁸ Ing Pedalemané Allah kono Suléman lan umat Israèl kabèh padha nganakaké Riaya Tarub Godhong nganti pitung dina lawasé. Wong sing padha nglumpuk ing kono akèh banget, yakuwi wong-wong saka dalan Hamat ing sisih Lor tekan tapel watesé tanah Mesir ing sisih Kidul.

⁹ Enggoné nglumpuk ing kono merga nucèkaké mesbèh kagem Allah, lawasé

pitung dina, sawisé kuwi disambung pitung dina menèh kanggo ngriyakaké Riaya Tarub Godhong. Ing dina pungkasan dianakaké pésta tutupan,¹⁰ lan ésuké, yakuwi tanggal telulikul sasi kapitu Raja Suléman ndhawuhi wong-wong supaya padha mulih. Wong kabèh padha bungah nampani sihé Allah sing wis katindakaké marang Israèl, umaté, semono uga marang Raja Dawud lan Raja Suléman.

¹¹ Sawisé Raja Suléman rampung enggoné yasa Pedalemané Allah lan kedhatoné kaya sing dirancang,

¹² Allah banjur ngetingal menèh marang Raja Suléman ing wayah bengi. Pangandikané, "Pandongamu wis Dakjurungi, lan srana mengkono Pedaleman sing kokgawé iku dadi panggonan suci kanggo nindakaké pangibadah marang Aku ing selawas-lawasé.

¹³ Yèn Aku ora nekakaké udan utawa nekakaké walang sing ngentèkaké pametuné bumi utawa nekakaké lelara marang umat-Ku,

¹⁴ mangka umat-Ku banjur ngasoraké awaké lan ndedonga marang Aku,

sarta mratobat saka dosané lan ninggal penggawéné sing ala, Aku saka ing swarga bakal miyarsakaké pandongané. Aku bakal ngapura dosa-dosané lan tanahé bakal Dakgawé subur menèh.

¹⁵ Pedaleman iki bakal tansah Dakgatosaké lan sakèhé pandonga kang diaturaké ing Pedaleman iki bakal Dakpiyarsakaké.

¹⁶ Kuwi mau kabèh merga papan iki wis Dakpilih lan Daksucèkaké dadi papan pangibadah marang Aku ing selawas-lawasé. Mulané papan pangibadah iki bakal tansah Dakgatosaké lan Dakreksa.

¹⁷ Yèn kowé, kaya bapakmu Dawud, nglakoni dhawuh-dhawuh-Ku lan nindakaké sakèhé prekara mau.

¹⁸ Aku bakal netepi janji-Ku marang bapakmu Dawud, yakuwi selawasé bakal ana anak-turuné sing dadi raja ing Israèl.

¹⁹ Nanging yèn kowé lan rakyatmu nglanggar dhawuh-dhawuh-Ku sarta nyembah marang déwa-déwa.

²⁰ Aku bakal nundhung kowé kabèh saka tanah sing Dakparingaké marang kowé. Omah sing wis Dakpilih dadi papan pamujan marang Aku iki iya bakal Daktinggal. Wong Israèl saparan-paran

bakal dicacad lan dipoyoki déning para bangsa.

²¹ Lan Pedaleman Pamujan sing saiki dimulyakaké iki bakal gawé gumuné lan kagèté wong sing padha liwat ing kono. Bakal padha muni, 'Apa sebabé déné tanah lan Dalem Pamujan iki digawé mengkono déning Allah?'

²² Banjur wong-wong bakal padha mangsuli, 'Kuwi merga umat Israèl nyingkur marang Pangéran Allahé, kang wis ngirid lakuné para leluhuré metu saka tanah Mesir, sarta padha nyembah lan ngabekti marang déwa-déwa. Kuwi sebabé Gusti Allah nekakaké kasengsaran marang umat.'"

8 ¹ Raja Suléman enggoné yasa Pedalemané Allah lan kedhatoné mau suwéné rong puluh taun.

² Kutha-kutha sing diparingaké déning Raja Hiram marang Suléman dibangun menèh. Wong Israèl padha didhawuhi manggon ing kono.

³ Suléman nelukaké daérah Hamat lan Zoba,

⁴ semono uga kutha Palmira sing ana bètèngé, sing dunungé ana ing ara-ara

samun. Kutha-kutha sing kanggo nandho pangan ing Hamat uga dibangun menèh.

⁵ Kutha Bèt-Horon nDhuwur lan Bèt-Horon-Ngisor dibangun menèh dadi kutha nganggo bètèng, sing gapurané bisa ditutup nganggo slarak kayu.

⁶ Kutha Baalat iya dibangun menèh lan kutha-kutha kabèh sing kanggo nyimpen tandhon pangan. Semono uga kutha-kutha sing kanggo nyimpen kréta-kréta perang lan jaran-jarané. Sakèhé rancangan mau kabèh kanggo mbangun Yérusalèm, Libanon lan wilayah-wilayah sing dadi jajahané Raja Suléman, wis kelakon ditandangi nganti rampung.

⁷ Anak-turuné wong Kenaan kabèh sing ora dipatèni déning wong Israèl nalika mlebu ngrebut tanah kono, didadèkaké batur-tukon déning Raja Suléman. Yakuwi wong Hèt, Amori, Fèris, Hèwi lan Yébus. Tekan sepréné wong-wong mau isih tetep dadi batur-tukon.

⁸ (8:7)

⁹ Wong Israèl dhéwé ora didadèkaké batur-tukon, nanging tugasé dadi prejurit, perwira, komandhan kréta perang lan prejurit jaranan.

¹⁰ Ana pegawé 250 sing dipasrahi tanggung jawab ngawasi wong-wong sing nglakoni kerja-peksan ing proyek-proyek pembangunan werna-werna.

¹¹ Garwané Raja Suléman, putra-putriné raja Mesir, dipindhah saka kuthané Dawud menyang dalem sing diyasa kanggo garwané mau. Sebab Raja Suléman ngandika, "Garwaku ora kena manggon ana ing kedhatoné Dawud, raja Israèl, sebab kabèh panggonan sing tau dienggo ndokokaké Pethining Prejanjian kuwi suci."

¹² Raja Suléman saos kurban obongan konjuk marang Allah ana ing mesbèh sing dipasang ana ing ngarepé Pedalemané Allah.

¹³ Kurban-kurban mau saben riaya disaosaké manut prenatalé Musa, yakuwi dina Sabbath, Riaya Sasi Anyar lan riaya telung rupa, sing diriayakaké saben taun, yakuwi Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi, Riaya Panèn, lan Riaya Tarub Godhong.

¹⁴ Raja Suléman mrenata tugas-tugas pedinan kanggo para imam lan wong-wong Lèwi sing mbiyantu para imam sajroné nglakoni pegawéané lan

sajroné ngaturaké nyanyian, kaya sing diprenata déning Raja Dawud, ramané. Uga wong-wong sing jaga gapurané Pedalemané Allah diklompok-klompok, saben gapura sarombongan, manut pituduhé Raja Dawud, abdiné Allah.

¹⁵ Pituduhé Raja Dawud kanggo para imam lan wong Lèwi bab gudhang-gudhang lan bab liya-liyané, kabèh diturut klawan tliiti.

¹⁶ Mengkono pegawéan-pegawéan sing dirancang déning Raja Suléman wis rampung kabèh. Pegawéan mbangun Pedalemané Allah wiwit saka pondhasi tekan rampungé wis katindakaké kabèh kanthi becik.

¹⁷ Sawisé mengkono Raja Suléman banjur tindak menyang Ézion-Gèbèr lan menyang Éliot, kutha pelabuhan ing pesisir Teluk Akaba, ing tanah Édom.

¹⁸ Raja Hiram ngirimaké kapal-kapal sapegawéné sing prigel nglakokaké, kagem Raja Suléman. Wong-wong mau bebarengan karo para abdiné Raja Suléman padha lelayaran menyang tanah Ofir njupuk emas 15.000 kilogram, diaturaké marang Raja Suléman.

9¹ Ratu ing tanah Séba mireng kondhangé Raja Suléman. Mulané banjur rawuh ing Yérusalèm saprelu ndadar kawicaksanané Raja Suléman srana pitakonan sing angèl-angèl. Rawuhé didhèrèkaké pengiring akèh lan unta sing dimomoti anggi-anggi, watu aji lan emas akèh banget. Bareng kepanggih karo Raja Suléman, Sang Ratu nuli nyuwun pirsabab sabarang prekara sing tuwuh ing penggalihé.

² Pitakonan mau kabèh diwangsuli déning Raja Suléman, ora ana siji waé sing angèl kagem panjenengané.

³ Sang Ratu pirsadhéwé sepira kawicaksanané Raja Suléman, lan gumun pirsakedhaton sing dibangun.

⁴ Sang Ratu pirsapatrapé para pegawé kraton padha nyambut-gawé manut prenatal sing wis katemtokaké; pirsapenganggoné seragam lan kamar-kamar sing padha dienggo turu. Uga pirsadhaharan sing diladèkaké lan penganggoné para pelayan sing ngladèni yèn ana pésta. Pirsauga kurban-kurban sing disaosaké déning Raja Suléman ing Pedalemané Allah. Kuwi kabèh marakaké

Ratu ing tanah Séba mau gumuné ora entèk-entèk.

⁵Mulané banjur matur marang Raja Suléman, "Sedaya prekawis ingkang kula pireng ing negari kula bab panjenengan lan kawicaksanan panjenengan menika nyata!

⁶Nanging sasampunipun kula dhateng lan nyipati piyambak samukawis prekawis wau, samenika kula saweg yakin, bilih menapa ingkang kula pireng menika mboten wonten sepalihipun saking ingkang kula tingali. Nyatanipun kawicaksanan lan kasugihan panjenengan menika langkung ageng ketimbang kaliyan ingkang kawartosaken dhateng kula.

⁷Iba begjanipun para pegawé ingkang tansah wonten ing sacelak panjenengan, sebab saged sami mireng piyambak sakathahing piwulang panjenengan ingkang kebak kawicaksanan!

⁸Pinujia Pangéran, Allah panjenengan! Srana enggènipun ngangkat panjenengan dados raja, awit Allah ngetingalaken renaning penggalhipun dhateng panjenengan. Sihipun dhateng bangsa Israèl tanpa winates, pramila

Allah ngangkat panjenengan dados rajanipun, supados panjenengan nindakaken prekawis ingkang leres lan adil."

⁹Sawisé mengkono Raja Suléman banjur dicaosi hadiah enggoné ngasta saka Séba, yakuwi emas 4.000 kilogram luwih, watu aji akèh banget, lan anggi-anggi. Sapungkuré kuwi Sang Prabu Suléman ora tau nampa anggi-anggi sing akèhé kaya sing diaturaké déning Ratu ing tanah Séba marang panjenengané.

¹⁰Para abdiné Raja Hiram lan abdiné Raja Suléman sing nggawa emas saka Ofir kagem Sang Prabu Suléman uga padha nggawa watu aji lan kayu cendhana.

¹¹(Kayu mau digawé undhak-undhakan ing Pedalemané Allah lan ing kedhatoné Sang Prabu. Uga dienggo gawé clempung lan slukat kanggo para ahli musik. Sing mengkono mau durung tau kelakon ing tanah Yéhuda.)

¹²Raja Suléman maringaké marang Sang Ratu tanah Séba samubarang sing disuwun, kejaba hadiah-hadiah sing lumrahé diparingaké déning Sang Prabu marang tamuné. Sang Ratu nuli kondur

menyang negarané bebarengan karo para pendhèrèké.

¹³ Saben taun Raja Suléman nampi emas sing boboté mèh 23.000 kilogram,

¹⁴ durung kepétung pajeg saka para sudagar, saka raja-raja Arab lan gubernur-gubernur ing tanah Israèl.

¹⁵ Raja Suléman yasa tamèng-tamèng gedhé rong atus sing dilapis emas murni, saben tamèng ngentèkaké emas kurang luwih pitung kilogram.

¹⁶ Uga gawé tamèng sing rada cilik telung atus. Kabèh dilapis emas murni. Saben tamèng ngentèkaké emas murni kurang luwih telung kilogram. Tamèng-tamèng mau kabèh didokokaké ana ing bangsal sing karan Bangsal Alas Libanon.^f

¹⁷ Sang Prabu uga yasa dhampar^g gedhé, dilapis gadhing lan emas murni.

¹⁸ Dhampar mau ana undhak-undhakané nem. Sikilé dhampar mau

^fBangsal Alas Libanon: Namanipun salah setunggaling bangsal ing kedhatonipun Raja Suléman kanggé upacara-upacara resmi. Dipun sebut mekaten, mergi témbokipun dipun lapis mawi kajeng cemara Libanon.

^gdhampar: kursi ingkang dipun lenggahi Sang Prabu ing upacara-upacara resmi.

dilapis emas, dadi siji karo sikilé kursi. Dhampar mau ana lengené. Kiwa-tengené ana recané singa.

¹⁹ Saben undhak-undhakan ing pinggiré kiwa-tengen iya ana recané singa, dadi recané singa kabèh ana rolas. Ing kraton endi waé ora ana dhampar sing kaya ngono.

²⁰ Tuwung unjukané Sang Prabu Suléman kabèh kagawé saka emas, semono uga prabot ing Bangsal Alas Libanon kabèh kagawé saka emas murni. Ing jamané Sang Prabu Suléman slaka ora ana regané.

²¹ Raja Suléman uga kagungan kapal gedhé-gedhé akèh, sing lelayaran ing segara, bebarengan karo kapal-kapalé Raja Hiram. Setaun ping telu kapal-kapal mau padha bali nggawa emas, slaka, gadhing, kethèk lan manuk merak.

²² Kasugihan lan kawicaksanané Raja Suléman ngungkuli raja-raja sajagad kabèh.

²³ Kabèh wong padha kepéngin teka ngrungokaké piwulangé Sang Prabu sing kebak kawicaksanan peparingé Allah.

²⁴ Saben wong sing sowan nyaosaké pisungsung marang Sang Prabu. Ana

sing nyaosaké barang saka slaka, ana sing saka emas, ana sing nyaosaké ageman, gegaman, anggi-anggi, jaran lan bihal. Kaya mengkono mau tumindak saben taun.

²⁵ Kandhang jaran lan kréta kagungané Sang Prabu Suléman cacahé patang èwu. Jaran sing kanggo perang ana rolas èwu. Sapérangan dipapanaké ing Yérusalèm, liyané ana ing kutha-kutha liya.

²⁶ Sang Prabu Suléman mbawahaké raja-raja kabèh sing ana ing wilayah antarané Bengawan Éfrat tekan tanah Filistia lan tapel watesé tanah Mesir.

²⁷ Dhèk jamané Sang Raja Suléman slaka ora ana regané, ora béda karo watu. Lan kayu cemara Libanon turah-turah ora béda karo wit ara.

²⁸ Raja Suléman nekakaké jaran saka Mesir lan saka negara endi waé.

²⁹ Riwayaté Raja Suléman wiwit-wiwitan tekan pungkasan wis kacathet kabèh ing Kitab Sejarah kang katulis déning Nabi Natan lan ing Kitab Ramalané Ahia, wong Silo, sarta ing Kitab Wahyu kang katulis déning Nabi Idho, sing iya ngemot

riwayaté pepréntahané Yérobéam, raja Israèl.

³⁰ Raja Suléman enggoné dadi raja ing Yérusalèm ngwasani satanah Israèl kabèh, suwéné patang puluh taun.

³¹ Sawisé mengkono nuli séda lan disarèkaké ing kuthané Dawud. Réhabéam, putrané, ngganti dadi raja.

10 ¹ Réhabéam tindak menyang Sikèm, merga rakyat Israèl sisih Lor wis padha nglumpuk ana ing kono arep ngangkat panjenengané dadi raja.

² Bareng Yérobéam bin Nébat, sing ngungsi menyang tanah Mesir merga ngoncati Raja Suléman, krungu, banjur énggal-énggal bali menyang tanah Israèl.

³ Yérobéam pancèn diundang déning rakyat Israèl sisih Lor diajak ngadhep Réhabéam bebarengan. Aturé rakyat marang Réhabéam,

⁴ "Sesanggènipun keng rama Suléman kanggé kula awrat sanget. Menawi panjenengan kersa paring kaènthèngan, kula sami badhé sumuyud dhateng panjenengan."

⁵ Wangsulané Réhabéam, "Dakpikiré dhisik. Telung dina engkas balia mréné." Wong-wong mau banjur padha mulih.

⁶ Réhabéam banjur njaluk rembug karo wong tuwa-tuwa sing biyèn dadi penaséhaté Raja Suléman, ramané Réhabéam. Tembungé, "Aku kudu muni apa karo wong-wong kuwi? Rembugmu kepriyé?"

⁷ Wangsulané wong tuwa-tuwa mau, "Menawi panjenengan nindakaken kasaénan dhateng tiyang-tiyang menika lan nglegani manahipun srana paring wangsulan ingkang saé, tiyang-tiyang menika temtu badhé setya dhateng panjenengan ing selami-laminipun."

⁸ Nanging Réhabéam ora manut rembugé wong tuwa-tuwa mau. Malah nekani wong nom-nom pantarané, sing didadèkaké penaséhaté.

⁹ Pitakoné Réhabéam marang wong nom-nom mau, "Aku kudu mangsuli kepriyé karo wong-wong sing padha njaluk kaènthènganing sesanggané?"

¹⁰ Wangsulané wong nom-nom mau, "Prayogi panjenengan ngandika mekaten, 'Saringkih-ringkihku aku isih luwih rosa ketimbang karo bapakku.

¹¹ Bapakku paring sesanggan sing abot marang kowé, nanging aku bakal awèh sesanggan sing luwih abot menèh. Yèn bapakku nggebugi kowé nganggo penjalin, aku bakal mecuti kowé nganggo cemethi kawat sing ana eriné!"

¹² Let telung dina Yérobéam lan wong kabèh padha ngadhep marang Raja Réhabéam menèh, kaya sing wis kadhawuhaké.

¹³ Kosokbaliné saka rembugé para wong tuwa, Raja Réhabéam ngandika marang rakyat kanthi sengak,

¹⁴ kaya rembugé wong nom-nom, "Sesanggané bapakku kokanggep abot, sesanggan sing saka aku bakal luwih abot menèh. Yèn bapakku nggebugi kowé nganggo penjalin, aku bakal mecuti kowé nganggo kawat sing ana eriné!"

¹⁵ Dadi panyuwuné rakyat ora digatèkaké. Nanging sing mengkono mau pancèn wis dikersakaké déning Allah, merga apa sing diweca déning Nabi Ahia bab Yérobéam bin Nébat, kudu kelakon.

¹⁶ Bareng ngerti yèn Réhabéam nampik panyuwuné rakyat, wong-wong mau

banjur padha bengok-bengok, "Aja urusan karo Dawud lan anak-turuné! Pancèn padha ora tau gawé becik marang kita. Ayo wong Israèl, padha mulih waé. Karebèn Réhabéam kapiran!" Dadi rakyat Israèl padha mbrontak,
¹⁷ lan Réhabéam mung ngerèh wilayah Yéhuda thok.

¹⁸ Raja Réhabéam ndhawuhi Adoniram, penggedhé sing ngurusi para buruh kerja-peksan, supaya nentremaké rakyat. Nanging Adoniram malah dibenturi watu nganti mati. Pirsal lelakon mau Réhabéam énggal-énggal nyéngklak krétané nggeblas kondur menyang Yérusalèm.

¹⁹ Wiwit dina kuwi rakyat Israèl sing sisih Lor tansah nglawan marang raja-raja turuné Dawud.

11 ¹ Bareng rawuh ing Yérusalèm Raja Réhabéam banjur nglumpukaké prejurit pilihan 180.000 saka klompok Bènyamin lan klompok Yéhuda dienggo nglurug perang nyerang wong Israèl lan mbalèkaké pangwasané marang taler-taler Israèl sisih Lor.

² Nanging Gusti Allah utusan Nabi Semaya

³ didhawuhi matur mengkéné marang Raja Réhabéam lan taler Yéhuda sarta taler Bènyamin,

⁴ "Aja padha merangi sedulur-sedulurmu wong Israèl. Padha muliha kabèh. Apa sing kelakon kuwi wis dadi kersa-Ku." Wong kabèh banjur padha manut dhawuhé Pangéran lan wurung enggoné arep nyerang Yérobéam.

⁵ Réhabéam dedalem ing Yérusalèm lan dhawuh yasa bètèng-bètèng ing kutha-kutha sing ana ing wilayah Yéhuda lan Bènyamin,

⁶ yakuwi kutha Bètléhèm, Étam, Tekoa,

⁷ Bètzur, Sokho, Adulam,

⁸ Gat, Marésya, Zif,

⁹ Adoraim, Lakis, Azéka,

¹⁰ Zora, Ayalon lan Hébron.

¹¹ Kutha-kutha mau disentosani sarta ngangkat komandhan pasukan kanggo saben kutha mau. Saben kutha digawèkaké gudhang kanggo nyimpen pangan, lenga zaitun lan anggur,

¹² tamèng lan tumbak. Srana mengkono wilayah Yéhuda lan Bènyamin tetep dadi wewengkoné Réhabéam.

¹³ Para imam lan wong Lèwi satanah Israèl kabèh padha teka sumuyud marang Réhabéam.

¹⁴ Wong Lèwi padha ninggal panggonan lan palemahané sarta ngalih menyang Yéhuda lan Yérusalèm, merga ora diparengaké dadi imamé Pangéran déning Yérobéam, rajané Israèl lan déning para sing ngganti panjenengané.

¹⁵ Yérobéam wis ngangkat dhéwé imam-imam sing ngladèni ing papan panyembahané brahala. Yérobéam nyembah brahala lan para dhemit sarta reca sapi sing digawé dhéwé.

¹⁶ Wong-wong taler Israèl sing arep padha nyembah marang Pangéran, Allahé Israèl, padha lunga menyang Yérusalèm, ngetutaké wong-wong Lèwi, supaya bisa saos kurban marang Pangéran, Allahé para leluhuré.

¹⁷ Srana mengkono kraton Yéhuda dadi saya sentosa. Telung taun lawasé wong-wong mau padha mbiyantu pepréntahané Raja Réhabéam, putrané Suléman, lan padha urip bebrayan kaya dhèk jamané Dawud lan Suléman dadi raja.

¹⁸ Réhabéam krama karo Mahalat; Mahalat kuwi putrané putri Yérimot, putrané Raja Dawud; déné ibuné Abihail binti Éliab, putuné Isai.

¹⁹ Putrané kakung telu, yakuwi: Yéus, Semarya lan Zaham.

²⁰ Réhabéam banjur nggarwa Maaka anaké Absalom. Karo Maaka duwé anak lanang papat: Abia, Atai, Ziza lan Sélomit.

²¹ Garwané Réhabéam wolulas lan seliré wolung puluh; putrané kakung wolulikur, putrané putri wolung puluh. Saka antarané garwa lan seliré, sing dikasihi dhéwé Maaka.

²² Mulané Abia, anaké Maaka dikasihi dhéwé ing antarané para putrané kabèh, lan kuwi sing dipilih nggentèni dadi raja.

²³ Réhabéam enggoné ngedum tugas marang putra-putrané klawan wicaksana lan padha disebar manggon ing kutha-kutha sing ana bètèngé ing wilayah Yéhuda lan Bènyamin. Padha dicawisi pangan turah-turah, mengkono uga selir pirang-pirang.

12 ¹ Kecrita nalika Réhabéam enggoné dadi raja wis kuwat,

panjenengané lan rakyaté kabèh banjur padha ninggal marang dhawuhé Allah,² lan ora padha setya marang Pangéran. Mulané banjur diukum déning Allah. Bareng Réhabéam enggoné dadi raja nyandhak limang tauné, Sisak, raja Mesir, nglurug perang menyang Yérusalèm,

³ nggawa kréta perang 1.200, tentara jaranan 60.000 lan tentara sing ora kena diétung cacahé, klebu uga tentara Libia, Suki lan Sudan.

⁴ Kutha-kutha ing Yéhuda sing dibètèngi kena direbut kabèh, banjur maju nyerang Yérusalèm.

⁵ Nalika semono Raja Réhabéam lan para pemimpiné Yéhuda wis padha nglumpuk ing Yérusalèm, nedya mlayu nyingkiri Sisak. Nanging Nabi Semaya teka lan matur, "Pangéran ngandika mekaten, 'Kowé wis padha nyingkur marang Aku, mulané saiki Aku uga nyingkur marang kowé, temah kowé saiki ditelukaké déning Sisak.'"

⁶ Sang Raja lan para pemimpin padha ngakoni enggoné wis padha nglakoni dosa. Aturé, "Menapa ingkang katindakaken déning Allah menika adil."

⁷ Nalika Allah mirsa enggoné padha ngasoraké awaké, banjur ngandika menèh marang Nabi Semaya, dhawuhé, "Sarèhné wis padha ngakoni kaluputané, mulané ora bakal Daktumpes, nanging bakal Dakbébasaké; Yérusalèm bakal ora digempur. Senajan mengkono, ⁸ meksa bakal dijajah déning Sisak, supaya padha ngrasakaké bédané ngabdi marang Aku lan ngabdi marang pangwasa kadonyan."

⁹ Raja Sisak banjur nyerbu kutha Yérusalèm lan mundhut barang-barang pengaji saka Pedalemané Allah lan saka kedhatoné Sang Prabu Suléman.

¹⁰ Minangka gantiné Raja Réhabéam gawé tamèng-tamèng saka prunggu lan dipasrahaké marang para perwira sing jaga gapura kedhaton.

¹¹ Saben Sang Prabu tindak menyang Pedalemané Allah, para perwira padha nganggo tamèng-tamèng mau; sawisé rampung banjur dibalèkaké menèh ing kamar penjagan.

¹² Sarèhné Sang Prabu wis ngasoraké sarirané ana ing ngarsané Pangéran, mulané dukané Allah banjur lilih lan

Réhabéam ora sida ditumpes. Tanah Yéhuda pulih becik kaya mauné.

¹³Pepréntahané Réhabéam ing Yérusalèm saya gedhé pangwasané. Nalika dadi raja yuswané patang puluh siji taun lan lawasé ngasta pitulas taun ana ing Yérusalèm, kutha sing kapilih déning Allah saka antarané tanah Israèl kabèh, dadi papan pamujan kagem Panjenengané. Ibuné Réhabéam asmané Naamah saka tanah Amon.

¹⁴Réhabéam nglakoni kang ala merga ora ngudi nindakaké kersané Allah.

¹⁵Riwayaté Raja Réhabéam saka wiwitan tekan pungkasan lan sarasilahé dicathet ing Kitab Babad sing katulis déning Nabi Semaya lan ing Kitab Sejarah sing katulis déning Nabi Idho. Réhabéam lan Yérobéam ora tau lèrèn perang.

¹⁶Réhabéam séda lan kasarèkaké ing pesaréané para raja ing kuthané Dawud. Abia, putrané, nggentèni dadi raja.

13¹ Nalika Raja Yérobéam enggoné dadi raja nyandhak wolulas taun, Abia dadi raja ing Yéhuda.

² Kedhatoné ana ing Yérusalèm; lawasé dadi raja telung taun. Ibuné asmané

Mikhaya binti Urièl, saka kutha Gibéa. Kecrita Abia lan Yérobéam padha perang;

³prejurité Abia 400.000, Yérobéam 800.000.

⁴Pasukan loro mau padha adu-arep ana ing pegunungan Éfraim. Abia munggah ing Gunung Zemaraim sarta nguwuh marang Yérobéam lan wong Israèl, "Rungokna!

⁵Kowé padha ngerti yèn Pangéran, Allahé Israèl wis janji karo Dawud, yèn saturun-turuné bakal ngratoni Israèl ing selawas-lawasé. Janji mau ora kena dibatalaké.

⁶Éwasemono Yérobéam bin Nébat mbrontak marang Suléman, rajané.

⁷Yérobéam nglumpukaké wong durjana sawetara lan mèpètaké marang Réhabéam, putrané Suléman, sing nalika semono isih nom lan durung duwé pengalaman, supaya nglakoni karepé.

⁸Kowé saiki ngira yèn bisa nglawan pangwasa sing diparingaké déning Pangéran marang turuné Dawud, merga balamu akèh lan kowé duwé sapi-sapi emas, sing didadèkaké allahmu déning Yérobéam.

⁹ Apa imam-imamé Pangéran, anak-turuné Harun, lan wong-wong Lèwi ora wis padha koklungakaké kabèh? Minangka gatiné sapa waé sing kepéngin dadi imam, angger wong nggawa sapi siji utawa wedhus gèmbèl pitu, kokdadèkaké imam, kanggo ngladèni déwamu sing dudu Allah, sebab pancèn kaya mengkono carané bangsa-bangsa liya enggoné ngangkat wong dadi imam. Nanging mungguhing aku ora mengkono.

¹⁰ Aku padha tetep ngabdi marang Pangéran, Allahku, lan ora ninggal Panjenengané. Imam-imamku kuwi anak-turuné Harun, lan tetep dibiyantu déning wong-wong Lèwi.

¹¹ Saben ésuk lan soré padha ngobong menyan lan nyaosaké kurban obongan konjuk ing Pangéran, sarta nyaosaké roti sajèn ing méja. Saben bengi padha nyumed diyan-diyang ing papan lampu saka emas. Aku padha tetep ngèstokaké dhawuh-dhawuhé Pangéran. Nanging kowé wis padha ninggal Panjenengané.

¹² Pemimpinku Allah piyambak, lan para imamé ana ing kéné. Wis padha cumawis ngunèkaké slomprèt, minangka

pretandha kanggo balaku supaya nggempur kowé. Hé, sedulur-sedulurku wong Israèl, aja padha nglawan marang Pangéran, Allahé leluhurmu! Kowé ora bakal bisa menang!"

¹³ Nanging Yérobéam klawan sesidheman nglakokaké sebagéan pasukané nyerbu pasukan Yéhuda saka mburi, sebagéan liyané dikon nyerbu saka ngarep.

¹⁴ Bareng pasukan Yéhuda weruh yèn dikepung banjur padha nyuwun pitulungan marang Pangéran. Para imam nuli padha ngunèkaké slomprèt,

¹⁵ pasukan Yéhuda nuli padha surak-surak lan maju perang, dipimpin déning Abia. Yérobéam lan pasukan Israèl dikalahaké déning Allah,

¹⁶ nganti padha keplayu. Gusti Allah paring kemenangan marang Yéhuda.

¹⁷ Abia enggoné nggempur pasukan Israèl temenan lan matèni prejurit Israèl 500.000.

¹⁸ Wong Yéhuda menang, merga padha precaya marang Pangéran, Allahé leluhuré.

¹⁹ Nalika ngoyak pasukané Yérobéam, Abia nyambi ngrebut kutha sawetara lan

désa-désa ing sakiwa-tengené, yakuwi kutha-kutha Bètèl, Yesana lan Éfron.

²⁰ Selawasé Abia dadi raja, Yérobéam ora bisa mbalèkaké pangwasané. Pungkasané Yérobéam diukum déning Pangéran.

²¹ Nanging Abia saya wuwuh kwasané. Garwané patbelas, putrané kakung rolikur lan putrané putri nembelas.

²² Riwayaté Abia liyané, pangandikané lan pendamelé kabèh katulis ing Kitab Sejarahhé Nabi Idho.

14 ¹ Sawisé Raja Abia séda lan disarèkaké ing pesaréané para raja ing kuthané Dawud, Asa putrané, ngganti dadi raja. Selawasé Asa dadi raja, tanah Israèl ngalami katentreman, lawasé sepuluh taun.

² Asa gawé renaning penggalihé Allah, merga tumindak adil lan becik.

³ Mesbèh-mesbèh bangsa manca disingkiraké, mengkono uga papan-papan kanggo nyembah brahala. Punthuk-punthuk sing kanggo nyembah déwa-déwa digempur, cagak-cagaké recané Dèwi Asyéra dirubuhaké.

⁴ Rakyat Yéhuda didhawuhi nglakoni prenatalané Pangéran, Allahé leluhuré,

sarta nglakoni piwulang-piwulang lan dhawuh-dhawuhé.

⁵ Papan-papan panyembahané brahala lan panggonan-panggonan sing kanggo ngobong menyan, kabèh disingkiraké saka kutha-kutha Yéhuda. Mula sasuwéné dierèh déning Sang Prabu Asa, satanah kono kabèh ngalami katentreman,

⁶ nganti panjenengané bisa yasa bètèng-bètèng ing kutha-kuthané Yéhuda kabèh. Sawetara taun lawasé ora ana perang, merga Pangéran paring katentreman.

⁷ Pangandikané Asa marang rakyat Yéhuda mengkéné, "Beciké kita padha nyentosakaké kutha-kutha srana ngedegaké témbok ngubengi kutha, nganggo menara-menara lan régol ing gapura sing kena dikancing nganggo slorogan. Kita bisa ngwasani tanah kéné merga kita mbangun-turut marang Pangéran, Allah kita. Panjenengané sing ngayomi kita lan ngreksa katentreman ing tanah kéné kabèh." Mulané rakyat banjur miwiti mbangun nganti rampung klawan becik.

⁸Tentarané Raja Asa saka taler Yéhuda ana 300.000, siap nggawa tamèng lan tumbak, sing saka taler Bènyamin 280.000, gamané tamèng, gendhéwa lan panah. Prejurit-prejurit mau kendel-kendel lan trampil olèh gegaman.

⁹Kecrita Zérah, wong Sudan nglurug nyerang Yéhuda nggawa pasukan cacahé sayuta lan kréta perang telung atus. Enggoné nyerbu tekan Marésya.

¹⁰Asa banjur metoni perang, ngadhepi Zérah. Loro-loroné padha nata barisané ing Lebak Zefata, sacedhaké Marésya.

¹¹Asa banjur ndedonga marang Pangéran, Allahé, "Dhuh Pangéran, namung Paduka ingkang saged paring pitulungan dhateng tiyang sèkèng ingkang nglawan tiyang rosa. Mugi samenika kersa mitulungi dhateng kawula, dhuh Pangéran, Allah kawula! Kawula namung pitados dhateng Paduka lan atas Asma Paduka kawula sami majeng perang nglawan pasukan ingkang ageng sanget menika. Dhuh Pangéran, Paduka menika Allah kawula. Sampun ngantos marengaken manungsa ngawonaken Paduka."

¹² Asa lan tentara Yéhuda banjur nyerang tentara Sudan. Pangéran nuli nyerang tentara Sudan, nganti padha keplayu.

¹³ Asa lan balané nuli ngoyak tentara Sudan mau nganti tekan G érar. Tentara Sudan sing tiwas akèh banget, nganti ora bisa nglawan, merga ditumpes déning Pangéran lantaran tentara Yéhuda. Barangé akèh sing dirampas déning tentara Yéhuda.

¹⁴ Semono uga kutha-kuthané ing wilayah sakiwa-tengené G érar, kabèh digempur, merga penduduké digawé wedi déning Pangéran. Kutha-kutha mau kabèh dijarah-rayah déning tentara Yéhuda, nganti barang rampasané akèh banget.

¹⁵ Uga kémah-kémahé wong-wong sing ngingu raja-kaya diserang, lan raja-kaya rupa wedhus gèmbèl lan unta sing dirampas akèh banget. Sawisé mengkono banjur padha mulih menyang Y érusalèm.

15 ¹ Nabi Azaria bin Odèd kapenuhan ing Rohé Allah,

² nuli sowan ing ngarsané Sang Prabu Asa, unjuké, "Sang Prabu Asa tuwin para

penduduk Yéhuda lan Bènyamin sedaya! Kula aturi migatosaken! Pangéran menika celak kaliyan panjenengan, samasa panjenengan celak kaliyan Pangéran. Menawi panjenengan mbetahaken pitedah, Pangéran badhé maringi pitedah. Nanging menawi panjenengan mboten ngabekti dhateng Pangéran, Pangéran inggih mboten badhé mberkahi panjenengan.

³ Dangu sanget Israèl mboten ngabekti dhateng Allah ingkang sejati lan mboten sami angsal pitedah saking para imam sarta mboten sami nglampahi dhawuh-dhawhipun Pangéran, Allahipun Israèl.

⁴ Nanging nalika sami manggih karibedan lajeng sami sowan dhateng Pangéran, Allahipun Israèl. Sami nyuwun pitedahipun, mangka Allah inggih lajeng maringi.

⁵ Nalika semanten tiyang mboten saged kekésahan kalayan tentrem, mergi ing saben negari wonten reresah.

⁶ Bangsa sami bangsa memengsahan lan negari sami negari sami gentos nindhes, mergi Allah ndhatengaken reresah dhateng bangsa-bangsa wau.

⁷ Nanging panjenengan sami kula aturi sami gagah lan kendel, awit déné kangèlan panjenengan temtu badhé angsal ganjaran."

⁸ Nalika mireng pangandikané Nabi Azaria bin Odèd mau, Raja Asa tuwuh semangaté. Sakèhé brahala ing Yéhuda lan Bènyamin banjur disingkiraké, semono uga sing ana ing kutha-kutha ing pegunungan Éfraim sing wis ditelukaké. Mesbèhé Pangéran sing ana ing platarané Pedalemané Allah iya nuli didandani.

⁹ Akèh wong Éfraim, Manasyè lan Siméon padha nggabung mèlu Raja Asa, lan manggon ing wilayah Yéhuda, merga padha weruh yèn Pangéran mitulungi marang Raja Asa. Wong-wong mau diklumpukaké déning Raja Asa bebarengan karo rakyat Yéhuda lan rakyat Bènyamin ana ing Yérusalèm, ¹⁰ ing sasi katelu, taun ping limalasé Asa dadi raja.

¹¹ Ing dina mau padha nyaosaké kurban konjuk marang Allah rupa sapi 700 lan wedhus gèmbèl 7.000, yakuwi kéwan sing dirampas nalika bali saka perang.

¹² Ana ing kono padha janji marang Pangéran yèn bakal padha nyembah marang Panjenengané, Allahé leluhuré klawan gumolongé ati lan nyawané.

¹³ Sapa waé, tuwa apa nom, lanang apa wadon sing ora nyembah marang Pangéran mesthi diukum pati.

¹⁴ Kanthi swara sora padha sumpah ing ngarsané Pangéran yèn arep padha netepi janjiné mau. Sawisé mengkono banjur padha surak-surak lan ngunèkaké slomprèt.

¹⁵ Rakyat Yéhuda kabèh padha bungah-bungah merga wis nglairaké sumpahé marang Pangéran klawan terus ing ati. Padha seneng nindakaké pangibadah marang Pangéran, lan Pangéran nampi pangibadahé mau. Allah maringi katentreman ing satanah kono kabèh.

¹⁶ Saterusé Raja Asa nglèrèhi Maaka saka kalungguhané ibu Suri, merga Maaka mau gawé reca Asyéra, dèwi kasuburan. Reca mau diremuk dadi sawalang-walang, nuli diobong ing Lebak Kidron.

¹⁷ Senajan ora kabèh papan panyembahané déwa digempur

déning Raja Asa, nanging sugengé Raja Asa tetep setya marang Pangéran.

¹⁸ Kabèh emas lan slaka sarta barang-barang liyané olèh-olèhané ngrampas sajroning peprangan, semono uga barang-barang kagungané ramané disimpen déning Raja Asa ana ing Pedalemané Allah.

¹⁹ Nganti nyandhak taun kaping telung puluh lima pepréntahané Raja Asa tanah kono ora tau ngalami perang.

16 ¹ Nalika Raja Asa enggoné dadi raja ing Yérusalèm nyandhak telung puluh enem taun, Baesa, raja Israèl nyerang Yéhuda lan nyentosani kutha Rama, kanggo nutup dalan sing kanggo mlebu metu menyang Yéhuda.

² Raja Asa banjur mundhut emas lan slaka saka Pedalemané Allah lan saka kedhatoné, dikirim menyang Bènhadad, raja Siria, karo meling mengkéné,

³ "Sumangga kita sami damel prejanjian kados ingkang sampun katindakaken déning para tiyang sepuh kita. Sareng lan sarta menika kula nyaosaken emas lan slaka, kalayan panyuwun kersaa panjenengan medhot sesambetan panjenengan kaliyan Baesa, raja Israèl,

supados piyambakipun narik wangsul tentaranipun saking daérah kula."

⁴ Bènhadad ngrujuki usulé Raja Asa, nuli utusan perwira-perwirané karo pasukané nyerang kutha-kutha Israèl. Kutha-kutha sing ditelukaké yakuwi: Iyin, Dhan, Abèl-Bèt-Maaka lan kutha-kutha sing kanggo nyimpen tandhon ing Naftali.

⁵ Bareng Baesa krungu lelakon mau banjur mbatalaké enggoné nyentosani kutha Rama lan lunga saka kono.

⁶ Raja Asa banjur ngerigaké wong Yéhuda kabèh didhawuhi ngusungi watu lan kayu sing déning Baesa kanggo nyantosani Rama. Barang-barang mau dipigunakaké déning Raja Asa kanggo nyantosani kutha Géba lan Mizpa.

⁷ Kecrita Nabi Hanani sowan marang Raja Asa, aturé, "Sarèhné panjenengan suméndhé dhateng raja Siria lan mboten dhateng Pangéran Allah panjenengan, pramila panjenengan mboten badhé saged nelukaken tentara Siria.

⁸ Menapa Sudan lan Libia angkatan perangipun mboten ageng sarta gadhah kréta perang lan tentara kapalan? Éwasemanten Pangéran maringi

kemenangan dhateng panjenengan, mergi panjenengan pasrah ing Pangéran.

⁹ Menapa Pangéran mboten ngwaosi bumi saisinipun lan ngetingalaken kasektènipun dhateng tiyang-tiyang ingkang setya dhateng Panjenenganipun? Menapa ingkang panjenengan tindakaken menika kirang prayogi, pramila wiwit samenika panjenengan badhé tansah ngalami peprangan."

¹⁰ Aturé Nabi Hanani mau gawé dukané Raja Asa, nganti nabi mau dilebokaké ing kunjara. Nalika semono Raja Asa uga nindakaké panganiaya marang rakyaté sawetara.

¹¹ Sejarahé pepréntahané Raja Asa kabèh wis ditulis wiwit-wiwitan tekan pungkasan ana ing Kitab Sejarahé Raja-raja Yéhuda lan Israèl.

¹² Nalika pepréntahané nyandhak taun ping telung puluh sangané, sampéyané Raja Asa karo-karoné gerah banget. Éwasemono Raja Asa ora nyuwun pitulungan marang Pangéran, malah marang dhukun.

¹³ Let rong taun Raja Asa séda.

¹⁴Layoné diborèhi nganggo anggi-anggi lan lenga wangi, banjur disarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Kanggo ngormati panjenengané rakyat gawé api ungun gedhé banget.

17 ¹Yosafat banjur nggentèni Asa, ramané, dadi raja ing Yéhuda, sarta nyentosani negarané supaya kuwat nahan serangané Israèl.

²Kutha-kutha ing Yéhuda sing ana bètèngé kabèh dijaga tentara, mengkono uga daérah-daérah sanjabané kutha, lan kutha-kutha sing direbut déning ramané ing tanah Éfraim.

³Yosafat diberkahi déning Pangéran, merga tiru ramané, ora nyembah marang Baal,

⁴nanging marang Allah. Yosafat nglampahi dhawuh-dhawuhé Allah, lan uripé ora kaya raja-raja ing Israèl.

⁵Pepréntahané ing Yéhuda disentosakaké déning Allah. Rakyat padha saos pisungsung, mulané Raja Yosafat dadi sugih lan kinurmatan.

⁶Klawan kencenging tékad Yosafat ngèstokaké dhawuhé Pangéran, yakuwi nggempur papan panyembahané para

brahala kabèh, sarta reca-recané Dèwi Asyéra ing Yéhuda.

⁷ Nalika pepréntahané nyandhak taun kateluné, Raja Yosafat ngutus punggawa-punggawané sing dhuwur pangkaté, didhawuhi mulang marang rakyat ing kutha-kutha Yéhuda bab prenatal-prenatané Allah. Kayata Bènhail, Obaja, Zakharia, Nétanéèl lan Mikha.

⁸ Wong-wong mau dikancani wong Lèwi lan imam sanga. Wong-wong Lèwi mau yakuwi: Semaya, Nétanya, Zebaya, Asaèl, Semiramot, Yonatan, Adoniram, Tobia lan Tob-Adonia. Déné imam-imamé: Élisama lan Yoram.

⁹ Wong-wong mau padha sumebar ing kutha-kutha Yéhuda karo nggawa Kitab Prenatan-prenatané Pangéran lan mulang rakyat sing ana ing kana.

¹⁰ Para raja sakiwa-tengené Yéhuda digawé wedi déning Pangéran nganti padha ora wani nglawan perang marang Raja Yosafat.

¹¹ Malah wong Filistin padha nyaosi pisungsung rupa emas lan slaka, semono uga wong Arab padha nyaosaké wedhus gèmbèl 7.700 lan wedhus jawa 7.700.

¹² Mengkono Raja Yosafat saya tambah gedhé pangwasané. Panjenengané mbangun bètèng-bètèng lan kutha-kutha kanggo nandho pangan wrata satanah Yéhuda kabèh.

¹³ Kutha-kutha mau dikebaki barang-barang tandhon. Ing Yérusalèm didokoki perwira-perwira sing gagah-prakosa, saben perwira karo pasukané

¹⁴ miturut klompoké dhéwé-dhéwé. Adna kuwi panglima pasukané gotrah-gotrah Yéhuda. Prejurité 300.000.

¹⁵ Perwira sing nomer loro jenengé Yohanan, prejurité 280.000.

¹⁶ Wong katelu jenengé Amazia bin Zikri, prejurité 200.000. (Amazia kuwi sukarelawan sing ngabdi marang Allah.)

¹⁷ Panglimané pasukan saka gotrah-gotrah Bènyamin jenengé Éliada, pejuang sing gagah-prakosa. Prejurité 200.000, nggawa gegaman panah lan tamèng.

¹⁸ Wong nomer loro ing pasukan kono jenengé Yozabad, prejurit sing dipimpin 180.000 siap gegaman kabèh.

¹⁹ Wong-wong kuwi kabèh sing tugas ana ing Yérusalèm. Kejaba saka kuwi, sang Prabu iya mapanaké pasukan-

pasukan liyané menèh ing bètèng-bètèng ing wilayah Yéhuda.

18¹ Nalika Yosafat, raja Yéhuda, wis dadi sugih lan misuwur, panjenengané nuli njodhokaké putrané karo salah sawijining seduluré Akhab, raja Israèl.

² Let sawetara taun Raja Yosafat mertamu ing dalemé Raja Akhab ing kutha Samaria. Kanggo ngurmati Raja Yosafat lan pendhèrèk-pendhèrèké, Akhab nganakaké pésta gedhèn, nyembelèh wedhus gèmbèl lan sapi akèh. Ana ing pésta kono Raja Akhab ngajak Raja Yosafat nglurugi perang kutha Ramot ing tanah Giléad,

³ pangandikané, "Menapa panjenengan kersa sareng kaliyan kula nyerang kitha Ramot?" Wangsulané Raja Yosafat, "Prayogi, kita nglurug sesarengan. Tentara kula kadadosaken setunggal kaliyan tentara panjenengan.

⁴ Nanging prayoginipun kita nyuwun pirsu dhateng Pangéran."

⁵ Raja Akhab banjur nglumpukaké nabi 400 sarta didangu mengkéné, "Aku olèh nyerbu kutha Ramot apa ora?" Wangsulané para nabi mau, "Angsal!

Allah badhé paring kemenangan dhateng panjenengan."

⁶ Nanging Raja Yosafat nyuwun pirsá menèh, "Menapa ing ngriki wonten nabi sanèsipun ingkang saged dados lantaran kita nyuwun pirsá dhateng Pangéran?"

⁷ Wangsulané Raja Akhab, "Wonten, Mikha bin Yimla. Nanging kula mboten remen kaliyan piyambakipun, mergi mboten naté meca ingkang saé tumrap kula; selaminipun pamecanipun awon." Wangsulané Raja Yosafat, "Ah, sampun ngandika mekaten!"

⁸ Akhab nuli nimbali sawijining pegawé kedhaton didhawuhi énggal-énggal methuk Mikha.

⁹ Nalika semono Raja Akhab lan Raja Yosafat padha ngagem ageman resmi lan pinarak ing kursi dhéwé-dhéwé ing panggonan penggilingan gandum, cedhak gapura Samaria. Para nabi kabèh padha sowan arep ngaturaké bab pamecané.

¹⁰ Ana nabi jenengé Zedekia bin Kenaanah, gawé rerékan sungu saka wesi lan matur marang Raja Akhab mengkéné, "Mekaten dhawuhipun Pangéran, 'Srana sungu-sungu kados

mekaten menika Panjenengan badhé merangi lan numpes Siria."

¹¹ Nabi-nabi liyané kabèh padha setuju lan matur, "Ramot panjenengan serang kémawon, panjenengan mesthi badhé unggul. Pangéran badhé paring kemenangan dhateng panjenengan."

¹² Kecrita utusan sing didhawuhi methuk, matur marang Mikha mengkéné, "Nabi sanès-sanèsipun sedaya sampun meca kemenanganipun Sang Prabu. Pramila prayoginipun panjenengan inggih meca ingkang saé kados nabi-nabi wau."

¹³ Nanging Mikha mangsuli, "Atas asmané Pangéran kang gesang, kula namung badhé ngaturaken menapa ingkang dipun ngandikakaken déning Allah dhateng kula!"

¹⁴ Bareng Mikha wis ngadhep ing ngarsané Sang Prabu banjur didangu, "Menapa kula lan Raja Yosafat kepareng nyerang kitha Ramot menapa mboten?" Atur wangsulané Mikha, "Mangga kula aturi nyerang kémawon. Panjenengan mesthi badhé angsal damel. Pangéran badhé paring kemenangan dhateng panjenengan."

¹⁵ Pangandikané Raja Akhab, "Menawi panjenengan ngandika atas asmanipun Allah, kula aturi ngandika ing saleresipun. Sampun kaping pinten panjenengan kula émutaken bab prekawis menika?"

¹⁶ Atur wangsulané Mikha, "Kula sumerep tentara Israèl pating slebar ing redi-redi, kados ménda tanpa pangèn. Lan Pangéran ngandika mekaten, 'Wong-wong kuwi padha ora ana sing mimpin. Karebèn padha mulih kanthi slamet.'"

¹⁷ Pangandikané Raja Akhab marang Raja Yosafat, "Rak leres ta atur kula? Piyambakipun mboten naté meca ingkang saé kanggé kula! Mesthi awon terus."

¹⁸ Aturé Mikha menèh, "Samenika kula aturi midhangetaken pangandikanipun Pangéran! Kula sumerep Pangéran pinarak ing dhamparipun, ing swarga, lan sedaya malaékat sami ngadeg ing sacelakipun.

¹⁹ Pangéran ndangu, 'Sapa sing bisa mbujuk Akhab supaya nglurug perang lan tiwas ing Ramot, tanah

Giléad?’ Wangsulanipun para malaékat béda-béda.

²⁰ Wusana wonten roh setunggal ingkang nyelaki Pangéran sarta matur, ‘Kula kémawon ingkang mbujuk piyambakipun!’ Pendangunipun Pangéran, ‘Kepriyé carané?’

²¹ Atur wangsulanipun roh wau, ‘Kula badhé damel para nabinipun Akhab sedaya goroh.’ Pangandikanipun Pangéran, ‘Ya becik, wis lakonana, kowé bakal olèh gawé.’”

²² Mikha nerusaké aturé, "Lah menika ingkang sampun kelampahan! Pangéran sampun damel para nabi panjenengan sami goroh dhateng panjenengan, mergi Pangéran sampun netepaken badhé ndhatengaken paukuman dhateng panjenengan!"

²³ Nabi Zedekia nuli maju nyedhaki Nabi Mikha, banjur napuk Mikha karo muni, "Mokal yèn Rohé Pangéran metu saka aku lan ngandika marang kowé."

²⁴ Wangsulané Mikha, "Kowé bakal weruh buktiné samasa kowé golèk panggonan arep kokenggo ndhelik!"

²⁵ Dhawuhé Raja Akhab, "Mikha cekelen lan gawanen ngadhep walikota lan marang pangéran Yoas.

²⁶ Konen nglebokaké ing kunjara lan konen mènèhi mangan sethithik waé nganti aku bali kanthi slamet."

²⁷ Aturé Mikha, "Menawi Sang Prabu kondur kanthi wilujeng, ateges Pangéran mboten ngandika lantaran kula. Sedaya ingkang wonten ing ngriki sami neksènana."

²⁸ Akhab, raja Israèl lan Yosafat raja Yéhuda banjur padha nyerang kutha Ramot ing tanah Giléad.

²⁹ Raja Akhab ngandika karo Raja Yosafat mengkéné, "Kula badhé nylamur lan tumut majeng perang, nanging panjenengan kula aturi ngagem ageman keprabon." Dadiné Akhab raja Israèl nylamur lan mèlu maju perang.

³⁰ Nalika semono panglimané pasukan kréta perang Siria wis didhawuhi déning rajané, supaya aja nyerang sapa-sapa, ngemungna raja Israèl waé.

³¹ Dadi, nalika weruh Raja Yosafat, kabèh padha ngira yèn kuwi raja Israèl. Mulané banjur padha diserbu. Nanging Raja Yosafat ndedonga marang

Pangéran. Pangéran banjur paring pitulungan lan ngingeraké peprangan mau marang arah liyané.

³² Para panglima pasukan kréta perang Siria padha ngerti yèn kuwi dudu raja Israèl, mulané banjur minger saka kono.

³³ Nanging tanpa dijarag ana prejurit Siria sing nglepasaké panah. Panah mau ngenani Raja Akhab ing sela-selané agemané perang. Raja Akhab mbengoki kusir sing nglakokaké krétané, "Aku kena panah. Minggira! Aku gawanen metu ing sanjabané barisan!"

³⁴ Perangé sangsaya ramé. Raja Akhab tetep jumeneng ing krétané ngadhepi wong Siria. Bareng srengéngéné surup panjenengané séda.

19 ¹ Kecrita nalika Yosafat, raja Yéhuda wis rawuh ing dalemé ing Yérusalèm kanthi slamet,

² ana nabi aran Yéhu bin Hanani sowan. Aturé nabi mau marang Yosafat, "Menapa pantes panjenengan mbiyantu dhateng tiyang awon sarta mihak dhateng tiyang ingkang sengit dhateng Pangéran? Pendamel panjenengan menika njalari Pangéran duka dhateng panjenengan.

³Éwasemanten panjenengan inggih nindakaken prekawis ingkang saé. Panjenengan sampun nyingkiraken recanipun Dèwi Asyéra sedaya, ingkang dipun sembah déning rakyat, lan panjenengan sampun nglampahi kersanipun Allah."

⁴Raja Yosafat dedalem ing Yérusalèm, nanging uga asring tindak-tindak ing antarané wong akèh ndlajahi satanah Yéhuda kabèh, dhawuh marang rakyat supaya padha bali nyembah marang Pangéran, Allahé para leluhuré.

⁵Saben kutha sing ana bètèngé didegi hakim.

⁶Hakim-hakim mau padha dingandikani mengkéné, "Padha tumindaka klawan wicaksana, merga enggonmu ngadili kuwi ora atas jenengé manungsa, nanging atas asmané Pangéran. Panjenengané nenggani enggonmu mutusaké perkara.

⁷Kowé kudu padha sumuyud marang Allah, lan tumindak klawan ngati-ati, merga Pangéran Allah kita sengit marang laku nasar. Panjenengané

ora mbédak-mbédakaké wong lan ora nampèni besel."^h

⁸Raja Yosafat uga ngangkat hakim-hakim ing Yérusalèm saka ing antarané wong Lèwi, para imam lan tokoh-tokoh masarakat. Hakim-hakim mau kudu mutusi prekara-prekara sing nglanggar karo prenatalané Pangéran lan prekara-prekara liyané.

⁹Raja Yosafat ndhawuhi hakim-hakim mau mengkéné, "Padha nglakonana pegawéanmu klawan wedi-asih marang Allah, dhawuhé lakonana.

¹⁰Yèn ana pepadhamu hakim saka kutha liya padha takon bab prekara-prekara raja-pati, paneraking undhang-undhang utawa paneraking prenatalaning Pangéran, padha tuturana. Srana mengkono wong-wong mau padha ora kesalahan marang Pangéran, lan Pangéran iya ora bakal duka marang kowé lan marang wong-wong mau. Tembungku iki lakonana, supaya kowé ora kesalahan.

¹¹Imam agung Amarya dakwènèhi pangwasa sing gedhé dhéwé ing ngatasé sakèhing prekara sing ana gandhèng-

^hbesel: suap (bhs. Ind.).

cènèngé karo dhawuhé Allah. Zebaya bin Ismaèl, gubernur Yéhuda, dakwènèhi pangwasa sing gedhé bab sakèhing prekara liyané. Wong Lèwi padha tanggung jawab bab kelakoné sakèhing putusané pengadilan. Pituduh-pituduh iki lakonana lan tumindakna sing tegas. Pangéran mesthi mitulungi wong sing bener lakuné!"

20¹ Kecrita sawisé mengkono tentara Moab lan Amon padha sekuthon karo tentara Méunim nglurug nyerang Yéhuda.

² Nuli ana wong ngaturi pawarta marang Raja Yosafat, aturé, "Wonten tentara kathah sanget dhateng saking Édom, saking sabranging Segara Mati! Sami badhé nyerang mriki, malah sampun ngrebat kitha Hazézon-Tamar inggih menika Èn-Gedi."

³ Raja Yosafat ajrih, banjur ndedonga nyuwun pitedah marang Pangéran. Sawisé mengkono banjur dhawuh supaya rakyat kabèh padha pasa.

⁴ Wong saka saben kutha ing Yéhuda padha teka ing Yérusalèm nyuwun tulung marang Pangéran.

⁵ Bebarengan karo para penduduk Yérusalèm wong-wong mau padha nglumpuk ing plataran anyar ing Pedalemané Allah. Raja Yosafat jumeneng ana ing ngarep dhéwé,

⁶ sarta ndedonga sora, "Dhuh Pangéran, Allahipun leluhur kawula! Paduka menika Allah ing swarga ingkang ngerèh sedaya bangsa ing bumi. Paduka menika mahakwasa lan kagungan kasektèn; mboten wonten tiyang ingkang kecongah nglawan dhateng Paduka.

⁷ Paduka menika Allah kawula. Nalika umat Paduka, bangsa Israèl dumugi ing negari menika, Paduka nundhungi tiyang-tiyang ingkang nalika semanten manggèn ing ngriki. Paduka lajeng maringaken tanah menika dhateng anak-turunipun Abraham, mitra Paduka, dados tanah pusaka ing selami-laminipun.

⁸ Lajeng sami manggèn ing ngriki sarta ngedegaken Dalem Pamujan menika kagem Paduka. Umat Paduka mangertos,

⁹ bilih sami ketaman paukuman mergi saking dosa-dosanipun, lan malih kedhatengan mengsah, pageblug, utawi paceklik. Umat wau sami kepareng

dhateng mriki, séba ing Pedaleman Paduka menika. Ing mangsa kasisahan sami kepareng ndedonga dhateng Paduka, lan Paduka badhé miyarsakaken sarta paring pitulungan.

¹⁰ Samangké bangsa Amon, Moab sarta Édom nyerang kawula. Nalika para leluhur kawula sami dhateng saking tanah Mesir, Paduka mboten marengaken para leluhur mlebet ing negarinipun bangsa-bangsa menika, ngantos kepeksa sami mlampah ngalang, lan mboten sami nggecak bangsa-bangsa Amon, Moab lan Édom menika.

¹¹ Samenika, kados mekaten tindakipun bangsa-bangsa menika dhateng kawula. Sami badhé nundhung kawula saking negari peparing Paduka menika.

¹² Paduka menika Allah kawula! Bangsa-bangsa menika mugi Paduka dhawahi paukuman, mergi kawula mboten kiyat nglawan tentara ingkang semanten kathahipun; pramila kawula sami sowan nyuwun pitulungan dhateng Paduka."

¹³ Nalika semono wong Yéhuda kabèh lanang-wadon saanak-anaké padha nglumpuk ana ing Pedalemané Allah.

¹⁴Ing satengahé wong akèh mau ana wong Lèwi, jenengé Yahazièl. Kuwi anaké Zakharia saka kaum Asaf, turuné Benaya, Yeièl, Matania. Yahazièl mau katedhakan Rohé Pangéran

¹⁵banjur ngucap mengkéné, "Sang Prabu ingkang minulya saha para sedhèrèk sedaya. Pangéran dhawuh bilih panjenengan sedaya mboten kénging semplah utawi ajrih ngadhepi tentara kathah menika. Inkang badhé perang menika sanès panjenengan, nanging Allah piyambak.

¹⁶Mbénjing-énjing menawi mengsah menika majeng, medal mergi minggah ing Zis, menika panjenengan serang. Panjenengan badhé aben-ajeng kaliyan mengsah wau wonten ing pungkasaning lebak, sangajenging ara-ara samun celak Yeruèl.

¹⁷Panjenengan mboten prelu tumut perang. Sami kèndela kémawon ing papan tugas ngriku. Panjenengan sami badhé pirsá kadospundi Pangéran enggènipun maringi kemenangan dhateng panjenengan. Para sedhèrèk, rakyat ing Yéhuda lan Yérusalèm, sampun ngantos sami semplah utawi

ajrih. Sami methukna mengсах.
Pangéran badhé mitulungi panjenengan sedaya."

¹⁸ Raja Yosafat nuli sujud. Rakyat kabèh iya mèlu sujud marang Pangéran.

¹⁹ Wong-wong Lèwi saka gotrah Kéhat lan Korah banjur padha ngadeg lan surak-surak memuji marang Pangéran, Allahé Israèl.

²⁰ Ésuké umun-umun, rakyat budhal menyang ara-ara samun sacedhaké Tekoa. Sadurungé mangkat Yosafat ngandika mengkéné marang rakyat, "Wong Yéhuda lan Yérusalèm! Padha precayaa marang Pangéran Allahmu, kowé mesthi bakal olèh gawé!"

²¹ Sawisé rembugan karo rakyat, Sang Prabu banjur dhawuh supaya para penyanyi padha nganggo sandhangan seragam kaya sing lumrahé dienggo ing upacara. Para penyanyi mau padha baris ing ngarep dhéwé diiringaké tentara. Enggoné baris rampak karo padha menyanyi, "Pinujia Pangéran! Sihé langgeng ing selawasé!"

²² Bareng para penyanyi padha wiwit menyanyi, Pangéran damel kisruh tentarané mungsuh sing lagi nyerbu.

²³Tentara Amon lan Moab padha nyerang tentara Édom nganti tiwas kabèh. Sawisé mengkono tentara Amon lan Moab padha serang-serangan dhéwé nganti padha tumpes kabèh.

²⁴Bareng tentara Yéhuda tekan menara penjagan ing ara-ara samun lan ndeleng panggonané mungsuh, padha weruh mayité mungsuh padha pating glimpang ing lemah. Prejurité siji waé ora ana sing urip.

²⁵Raja Yosafat lan balané banjur padha ngrampas barang-barangé mungsuh. Sing ketemu ing kono yakuwi raja-kaya, bekakas, sandhangan lan barang-barang liyané sing akèh ajiné. Enggoné nglumpukaké barang-barang mau lawasé telung dina, éwasemono isih akèh barang liyané sing durung kopèn, nganti barang-barang mau kepeksa ditinggal.

²⁶Ing dina kapaté wong kabèh padha nglumpuk ing Lebak Beraka lan memuji asmané Pangéran ing ngatasé samubarang sing ditindakaké déning astané. Mulané Lebak mau karan Beraka.ⁱ

ⁱBeraka: (bhs. Ibrani), tegesipun: kekidungan.

²⁷ Raja Yosafat banjur ngirid balané kabèh bali menyang Yérusalèm klawan bungah, merga Pangéran wis nelukaké mungsuhé kabèh.

²⁸ Satekané ing Yérusalèm banjur padha baris menyang Pedalemané Allah diiring swarané clempung lan slomprèt.

²⁹ Negara-negara liyané bareng krungu carané Pangéran enggoné nelukaké mungsuh-mungsuhé Israèl, padha geter.

³⁰ Mulané Raja Yosafat bisa nindakaké pepréntahan klawan tentrem, lan Pangéran paring katentremen marang setanah kono kabèh.

³¹ Nalika Yosafat dadi raja Yéhuda yuswané telung puluh lima taun. Lawasé dadi raja ing Yérusalèm selawé taun. Asmané ibuné Azuba binti Silhi.

³² Ora béda karo Asa, ramané, Raja Yosafat nindakaké kabecikan ing ngarsané Allah.

³³ Nanging papan-papan panyembahan brahala ora digempur. Rakyat enggoné ngabekti marang Allahé para leluhuré ora klawan éklasing ati.

³⁴ Riwayaté Raja Yosafat liyané saka wiwitan tekan pungkasaning pepréntahané ditulis kabèh déning

Yéhu bin Hanani ana ing Kitab Babadé Raja-raja Israèl.

³⁵Yosafat, raja Yéhuda, tau memitran karo Ahazia, raja Israèl sing kalakuané ala.

³⁶Raja-raja mau padha gawé prau ing pelabuhan Ézion-Gèbèr. Prau-prauné lelayaran menyang Tarsis.

³⁷Nanging Nabi Élièzer bin Dodawa saka kutha Marésya ngélikaké marang Raja Yosafat, aturé, "Sarèhné panjenengan memitran kaliyan Ahazia, Pangéran badhé ngremuk baita-baita ingkang panjenengan yasa." Prauné banjur padha kèrem remuk, nganti ora kena dienggo lelayaran menyang Tarsis.

21 ¹Raja Yosafat séda lan disarèkaké ing pesaréané raja-raja ing kuthané Dawud. Yoram, putrané, nggentèni dadi raja.

²Yoram, putrané Yosafat, raja Yéhuda, kagungan sedhèrèk kakung nem, yakuwi: Azaria, Yehièl, Zakharia, Azariahu, Mikhaèl lan Séfaca.

³Saka Raja Yosafat, keng ramané, putra-putra mau padha nampi emas, slaka lan barang-barang sing akèh pengajiné, lan saben putra kaparingan

kutha siji sing ana bètèngé, ing Yéhuda. Nanging sarèhné Yoram kuwi putra mbarep, mulané Raja Yosafat ngangkat Yoram dadi gantiné.

⁴ Bareng Yoram wis rumangsa kuwat enggoné dadi raja, banjur dhawuh matèni sedulur-seduluré kabèh, mengkono uga penggedhéné sawetara.

⁵ Yoram enggoné dadi raja nalika yuswa telung puluh loro taun. Lawasé dadi raja wolung taun.

⁶ Sugengé ora béda karo Raja Akhab lan raja-raja Israèl liyané, merga kawin karo putra-putriné Raja Akhab. Raja Yoram gawé dosa ing ngarsané Pangéran,

⁷ éwasemono Pangéran ora kersa numpes raja tedhaké Dawud, merga Panjenengané wis janji, yèn anak-turuné Raja Dawud bakal tetep ana sing dadi raja.

⁸ Ing jamané Raja Yoram mau, Édom mbrontak nglawan marang Yéhuda, sarta madeg negara dhéwé.

⁹ Mulané Raja Yoram lan para panglimané nglurug nyerang Édom, nganggo kréta-kréta perang. Yoram dikepung déning pasukan Édom, nanging benginé bisa lolos.

¹⁰Wiwit nalika semono Édom ora teluk karo Yéhuda menèh. Semono uga kutha Libna iya mèlu mbrontak. Kuwi mau kabèh sebabé ora liya merga Yoram nyingkur marang Pangéran, Allah sesembahané leluhuré.

¹¹Malah Raja Yoram ngedegaké papan-papan panyembahané brahala ing daérah pegunungan Yéhuda, njalari rakyat Yéhuda lan rakyat Yérusalèm padha nglakoni dosa ing ngarsané Allah.

¹²Nabi Élia banjur kirim layang marang Raja Yoram, sing surasané mengkéné: "Pangéran, sesembahanipun Raja Dawud, sampun ndhawahaken paukuman dhateng panjenengan, mergi panjenengan mboten niru tumindakipun keng rama lan keng éyang Dawud.

¹³Malah panjenengan tumindak kados caranipun raja-raja ing Israèl. Srana mekaten njalari rakyat Yéhuda lan rakyat Yérusalèm nilar dhateng Allah. Panjenengan tumindak kados Raja Akhab lan para raja ingkang nggentosi raja wau. Malah panjenengan sampun nyédani sedhèrèk-sedhèrèk panjenengan, mangka tiyang-tiyang wau

langkung saé tinimbang panjenengan piyambak.

¹⁴ Pramila panjenengan badhé kadhawahan paukuman ingkang awrat déning Pangéran, ingkang inggih badhé ndhawahi dhateng rakyat, putra-putra lan para garwa panjenengan; Pangéran badhé nyirnakaken sedaya barang-darbé panjenengan.

¹⁵ Panjenengan piyambak badhé ketaman gerah usus ingkang mindhak dinten mindhak sanget!"

¹⁶ Nalika semono ana wong Filistin lan wong Arab manggon cedhak karo panggonané wong Sudan ing daérah pesisir. Pangéran ngosikaké atiné wong-wong mau nglurugi perang marang Yoram.

¹⁷ Banjur padha nyerang Yéhuda lan njarah-rayah kedhatoné Sang Prabu. Garwa lan putrané Raja Yoram kabèh ditawan, kejaba Ahazia putrané sing ragil.

¹⁸ Sawisé mengkono Pangéran nuli ndhawahaké paukuman marang Raja Yoram rupa lelara usus sing ora bisa mari.

¹⁹ Lelara mau sajroné rong taun saya banget nganti wekasané Raja Yoram séda kanthi ngraosaké lara sing banget. Rakyat ora gawé api unggun kanggo nélakaké béla sungkawané, kaya sing lumrahé dianakaké kanggo para leluhuré.

²⁰ Ora ana wong siji waé sing nggetuni sédané Raja Yoram. Layoné disarèkaké ing Kuthané Dawud, nanging ora ana ing pesaréné para raja. Nalika dadi raja, Yoram yuswa 32 taun, dalemé ing Yérusalèm, lawasé dadi raja 8 taun.

22 ¹ Nalika ana grombolan wong Arab nyerbu, putrané Raja Yoram kabèh dipatèni, kejaba Ahazia, putrané sing ragil. Mulané penduduk Yérusalèm banjur ngangkat Ahazia mau dadi raja, nggentèni ramané.

² Nalika semono yuswané rolikur taun, lawasé dadi raja setaun. Raja Ahazia lakuné ora béda karo kulawargané Raja Akhab, merga Atalia, ibuné, sing ngojok-ojoki Raja Ahazia nindakaké prekara-prekara sing ora becik. Atalia kuwi garwané Raja Akhab, putrané Omri, raja ing Israèl.

³ (22:2)

⁴ Raja Ahazia nglakoni dosa marang Pangéran kaya kulawargané Raja Akhab, sebab kulawarga kuwi sing dadi penaséhaté raja Ahazia sawisé ditinggal séda déning ramané. Para penaséhat mau sing gawé cilakané Raja Ahazia.

⁵ Merga saka naséhaté wong-wong mau Raja Ahazia rukunan karo Yoram, raja Israèl, nglurug perang nglawan Hazaèl, raja Siria. Banjur padha nempuh perang ing Ramot, tanah Giléad. Ana ing peprangan mau Raja Yoram ketaton.

⁶ Banjur digawa menyang Yésreèl kanggo nambani tatuné. Raja Ahazia uga banjur tilik mrana.

⁷ Nanging Raja Ahazia enggoné tilik Raja Yoram mau saka kersané Allah murih tiwasé. Nalika semono Raja Yoram lagi padu karo wong lanang, jenengé Yéhu bin Nimsi. Yéhu kuwi wis dipilih déning Pangéran kakersakaké numpes anak-turuné Raja Akhab. Raja Ahazia sing lagi tilik Yoram mèlu-mèlu padu.

⁸ Yéhu uga matèni para pemimpiné Yéhuda lan keponakan-keponakané Raja Ahazia sing mèlu tilik mrono.

⁹ Raja Ahazia dhéwé bisa lolos menyang Samaria. Nanging banjur digolèki lan

ketemu ing panggonané ndhelik. Raja Ahazia nuli digawa ngadhep marang Yéhu sarta dipatèni ana ing kono. Layoné dikubur déning Yéhu lan balané, merga Yéhu ngurmati marang Raja Yosafat, éyangé Ahazia, raja sing sumuyud marang Pangéran klawan terusing ati. Kulawargané Raja Ahazia ora ana sing kuwat nggentèni dadi raja.

¹⁰ Bareng Atalia weruh yèn Ahazia, putrané, séda banjur dhawuh supaya anak-turuné raja Yéhuda kabèh dipatèni.

¹¹ Ahazia duwé sedulur wadon, jenengé Yoséba, kawin karo imam, jenengé Yoyada. Yoséba mau klawan sesidheman njupuk anaké Ahazia sing jeneng Yoas saka antarané anak-anaké Ahazia sing arep dipatèni Atalia. Bocah mau karo embané didhelikaké ana ing salah sijiné kamar ing Pedalemané Allah. Mengkono carané Yoséba nylametaké bocah mau nganti ora katut dipatèni déning Atalia.

¹² Lawasé ana ing pandhelikan mau nganti nem taun. Sajroné nem taun mau Atalia dadi ratu ing Yéhuda.

23 ¹ Kecrita bareng nyandhak taun kapitu Imam Yoyada nindakaké putusan. Ana perwira lima sing diajak

sekuthon, yakuwi: Azaria bin Yéroham, Ismaèl bin Yohanan, Azaria bin Obèd, Maaséya bin Adaya lan Élisafat bin Zikri.

² Wong-wong mau padha disebar menyang kutha-kutha ing Yéhuda kabèh, nglumpukaké para wong Lèwi lan para lajéré gotrah-gotrah, sarta padha digawa menyang Yérusalèm.

³ Wong-wong mau kabèh padha nglumpuk ana ing Pedalemané Allah lan padha gawé prejanjian karo Yoas, putra raja mau. Pangandikané Yoyada marang wong-wong mau, "Iki putrané swargi Raja Ahazia! Saiki kudu diangkat, merga Gusti Allah wis prejanji yèn putra-wayahé Raja Dawud selawasé bakal dadi raja.

⁴ Carané mengkéné: Yèn para imam lan wong Lèwi rampung enggoné nglakoni tugas ing dina Sabbath, ora kena padha mulih. Sapratelyon kudu mèlu jaga ing gapura-gapurané Pedalemané Allah,

⁵ sapratelonyon menèh kudu jaga ing kedhatoné Sang Prabu, liyané kudu nglumpuk ana ing Gapura Yésod. Rakyat kabèh kudu nglumpuk ana ing platarané Pedalemané Allah.

⁶Kejaba para imam lan wong Lèwi sing padha tugas, ora ana wong siji waé sing kena mlebu ing Pedalemané Allah, merga para imam kuwi pancèn disucèkaké kagem Gusti Allah. Wong-wong liyané kudu manut karo prenatalané Allah lan kudu ana ing njaba.

⁷Wong-wong Lèwi kudu padha ngadeg ngubengi raja karo nggawa pedhang ligan, sarta ndhèrèkaké tindaké Sang Raja menyang ngendi waé. Sing sapa meksa arep mlebu Pedalemané Allah kudu dipatèni."

⁸Dhawuhé Yoyada mau ditindakaké déning wong-wong Lèwi lan rakyat Yéhuda. Wong Lèwi sing wis rampung nyambut-gawé ing dina Sabbath ora olèh mulih. Dadiné para perwira bisa migunakaké tenagané wong sing wis bubar nyambut-gawé mau lan wong sing padha mlebu arep nyambut-gawé.

⁹Saben perwira diparingi tumbak lan tamèng, tilas kagungané Raja Dawud, sing disimpen ana ing Pedalemané Allah.

¹⁰Yoyada uga masang wong jaga nggawa pedhang ligan ana sakiwa-tengené platarané Pedalemané Allah, kanggo njaga keslametané Sang Prabu.

¹¹ Yoas banjur diirid metu déning Yoyada, sirahé diagemi makutha, lan dicaosi Kitab Torèt. Mengkono carané Yoas enggoné kajumenengaké raja. Imam Yoyada lan para putrané nuli ngesokaké lenga jebad ing sirahé Yoas, lan wong kabèh banjur padha surak, "Sugenga Sang Prabu!"

¹² Kecrita Atalia mireng suraké rakyat kemrubut mangayubagya Sang Prabu, énggal-énggal tindak menyang Pedalemané Allah, marani wong akèh sing padha nglumpuk ing kono.

¹³ Ana ing kono pirsá Sang Prabu jumeneng ing lawangé Pedalemané Allah, panggonané diwisudha. Sang Prabu dikubengi déning para perwira lan para wong sing ngunèkaké slomprèt. Rakyat kabèh padha surak giyak-giyak kabarengan uniné slomprèt. Wong sing kapatah ngunèkaké tetabuhan ing Pedalemané Allah padha nabuh bebarengan. Atalia banjur nyuwèk pengagemané nélakaké enggoné nepsu banget, karo nguwuh, "Kianat! Kianat!"

¹⁴ Yoyada ora marengaké Atalia dipatèni ing sacedhaké Pedalemané Allah, mulané ngandika marang para perwira,

"Gawanen metu karo dikawal, lan sapa waé sing arep ngluwari patènana."

¹⁵Atalia banjur dicekel, digawa menyang kedhaton, sarta dipatèni ing gapura Jaran.

¹⁶Yoyada ngaturi Sang Prabu lan rakyat gawé prejanjian yèn padha dadi umaté Allah.

¹⁷Wong kabèh banjur padha nyerbu papan-papan panyembahané Baal. Mesbèh lan reca-recané nuli padha digempur. Matan, Imamé Baal, dipatèni ing ngarepé mesbèh-mesbèh mau.

¹⁸Yoyada banjur ndhawuhi para imam lan wong Lèwi mrenata pegawéan ing Pedalemané Allah, miturut prenatalé Raja Dawud. Wong-wong mau kudu padha nyaosaké kurban obongan konjuk marang Allah miturut prenatalé Musa, semono uga kudu padha nglagokaké kekidungan samangsa ana riaya.

¹⁹Yoyada mapanaké wong-wong jaga ana lawang-lawangé gapuraning Pedalemané Allah, supaya wong sing ora resik aja nganti mlebu.

²⁰Para perwira, para pengarepé masarakat, para penggedhéné pepréntahan lan rakyat kabèh nuli

ndhèrèkaké Yoyada ngiring Raja Yoas saka Pedalemané Allah menyang kedhaton. Mlebuné kedhaton metu gapura gedhé. Sang Prabu lenggah ing dhamparing keprabon.

²¹ Rakyat kabèh padha bungah-bungah. Bareng Atalia wis dipatèni, kutha kono banjur dadi tentrem.

24 ¹ Nalika Yoas dadi raja Yéhuda, yuswané pitung taun. Lawasé dadi raja ing Yérusalèm 40 taun. Asmané ibuné Zibya saka Bèrsyéba.

² Selawasé Imam Yoyada isih sugeng, Raja Yoas nindakaké apa kang dadi renaning penggalihé Pangéran.

³ Yoyada milih wong wadon loro kanggo garwané Yoas, lan saka garwa loro mau Yoas kaparingan putra-putra kakung lan putri.

⁴ Sawisé dadi raja sawetara lawasé Yoas nuli kagungan kersa ndandani Pedalemané Allah.

⁵ Para imam lan wong Lèwi padha didhawuhi mider marani para penduduk ing kutha-kutha satanah Yéhuda kabèh lan nglumpukaké dhuwit saka rakyat kanggo ndandani Pedalemané Allah saben taun. Senajan padha didhawuhi

supaya cékat-cèket, nanging para wong Lèwi nyambut-gawéné nguler kambang.

⁶ Mulané Raja Yoas banjur nimbali Yoyada, penggedhéné para imam lan wong Lèwi, lan dingandikani mengkéné, "Menapa sanès Musa, abdinipun Allah, ingkang dhawuh supados rakyat mbayar pajeg kanggé nragadi Kémah Suci? Kénging menapa tiyang Lèwi mboten panjenengan dhawuhi nglempakaken arta saking rakyat ing Yéhuda lan Yérusalèm?"

⁷ (Para penganuté Atalia, wong ala mau, wis ngrusak Pedalemané Allah, lan akèh barang sing kagem Gusti Allah piyambak, dienggo nyembah Baal.)

⁸ Sang Prabu banjur dhawuh supaya wong Lèwi gawé pethi wadhah dhuwit lan ndokokaké pethi mau ana ing lawanging gapurané Pedalemané Allah.

⁹ Banjur diumumaké marang wong Yérusalèm lan Yéhuda kabèh, yèn saben wong kudu mbayar pajeg kagem Gusti Allah, kaya sing didhawuhaké déning Musa.

¹⁰ Pengumuman mau gawé bungahé rakyat lan para pemimpiné. Wong-wong

padha mbayar pajeg, dilebokaké bebarengan ana ing pethi mau.

¹¹ Samasa pethi mau digawa déning wong Lèwi, dipasrahaké marang punggawané Sang Prabu sing ditugasaké ngurusi, pethi mau kebak dhuwit. Pethiné nuli disuntak lan diseksèni déning Sèkretaris negara lan wakilé Imam Agung. Sawisé kothong, pethi mau dibalèkaké menèh ing panggonané. Mengkono tumindak saben dina, mula dhuwit sing nglumpuk dadi akèh banget.

¹² Sang Prabu lan Imam Yoyada masrahaké dhuwit mau marang para mandhor, sing ndhawuhi tukang batu, tukang kayu lan para sayang, yakuwi para tukang sing gawé barang-barang saka logam.

¹³ Wong-wong mau padha sengkud enggoné nyambut-gawé ndandani Pedalemané Allah, mula dadi kuwat lan éndah kaya sing ndhisik.

¹⁴ Sawisé rampung, turahané emas lan slaka dipasrahaké marang Sang Prabu lan Yoyada. Emas lan slaka mau banjur dilebur, didadèkaké mangkok lan prabot liya-liyané ing Pedalemané Allah. Sajroné Imam Yoyada isih sugeng, ing

Pedalemané Allah ora kendhat dianakaké kurban.

¹⁵Yoyada kaparingan panjang yuswa. Nalika séda yuswané 130 taun.

¹⁶Panjenengané disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja ing Kuthané Dawud, minangka pakurmatan tumraping labeté marang Allah, Pedalemané Allah lan umat Israèl.

¹⁷Sapungkuré Yoyada, Raja Yoas kena pengaruhé para pemimpiné Yéhuda, nganti ora maèlu menèh marang piwulangé Yoyada.

¹⁸Rakyat ora nindakaké pangibadah menèh ana ing Pedalemané Pangéran, Allah sesembahané para leluhuré, nanging padha nyembah brahala lan reca-recané Dèwi Asyéra. Dosa sing mengkono mau gawé dukané Pangéran marang Yéhuda lan Yérusalèm.

¹⁹Gusti Allah banjur ngutus para nabiné, ngélingaké wong-wong mau, supaya padha ngabekti marang Pangéran, nanging rakyat padha ora nggugu.

²⁰Rohé Pangéran banjur ngwaosi Zakharia, putrané Imam Yoyada. Zakharia maju ing ngarepé rakyat

lan nywara sora, "Pangéran dhawuh mengkéné, 'Yagéné kowé padha ora nglakoni dhawuh-Ku lan gawé cilakané awakmu dhéwé. Sarèhné kowé wis padha nyingkur marang Aku, mulané Aku iya nyingkur marang kowé!'"

²¹ Nanging rakyat padha sekuthon nglawan marang Zakharia, lan Raja Yoas iya mèlu ing sekuthon mau. Raja Yoas ora ngélingi marang labeté lan kasetyané Yoyada, bapakné Zakharia. Atas dhawuhé Sang Prabu Zakharia dibenturi watu nganti mati ana ing platarané Pedalemané Allah. Nalika arep tilar Zakharia kandha, "Pangéran mirsani tumindakmu iki lan malesaké."

²² (24:21)

²³ Ing taun kuwi uga, nalika ganti mangsa, tentara Siria nglurug perang nyerang Yéhuda lan Yérusalèm, para pemimpin kabèh dipatèni lan barang-barang sing dirampas digawa menyang Damsyik.

²⁴ Cacahé tentara Siria kuwi mung sethithik, nanging Pangéran marengaké tentara mau nelukaké tentara Yéhuda, sing cacahé luwih akèh, merga wong Yéhuda padha nyingkur marang

Pangéran, Allahé leluhuré. Srana patrap mengkono Gusti Allah maringi paukuman marang Raja Yoas.

²⁵ Raja Yoas ketaton, mangka tatuné gawat banget. Sawisé tentarané mungsuh teka, ana punggawané Yoas loro padha sekuthon. Raja Yoas disédani ing pesaréan, minangka malesaké patiné Zakharia, putrané Imam Yoyada. Raja Yoas disarèkaké ana ing Kuthané Dawud, nanging ora ana ing pesaréané para raja.

²⁶ (Wong-wong sing padha sekuthon nglawan Raja Yoas yakuwi Zabad anaké Simeat, wong wadon saka Amon, lan Yozabad anaké Simrit, wong wadon saka Moab.)

²⁷ Ing Kitab Tafsir lan Para Raja isi crita-crita bab para putrané Yoas, pameca-pameca bab panjenengané, lan bab enggoné ndandani Pedalemané Allah. Raja Yoas digentèni déning Amazia, putrané.

25¹ Amazia dadi raja nalika yuswané selawé taun. Lawasé dadi raja ing Yérusalèm sangalikul taun. Asmané ibuné Yoadan saka Yérusalèm.

² Raja Amazia tumindaké gawé renaning penggalihé Allah, nanging ora klawan éklasing ati.

³ Sawisé rumangsa kuwat enggoné dadi raja banjur ndhawahaké paukuman pati marang para pegawé sing matèni ramané.

⁴ Nanging para anaké pegawé mau ora dipatèni, merga éling marang dhawuhé Pangéran ing Kitabé Musa, sing surasané, "Aja ngukum wong tuwa merga piala sing dilakoni déning anak-anaké, lan aja ngukum pati anak merga piala sing dilakoni déning wong tuwané. Saben wong mung kena diukum merga piala sing dilakoni dhéwé."

⁵ Raja Amazia nglumpukaké wong-wong saka taler Yéhuda lan taler Bènyamin kabèh, didhawuhi nglumpuk manut gotrahé dhéwé-dhéwé, dipimpin déning komandhan pasukan éwon lan komandhan pasukan atusan. Sang Prabu banjur milih wong-wong sing umuré rong puluh taun munggah, sing pinter perang lan trampil migunakaké tumbak lan tamèng. Cacahé ana 300.000.

⁶ Kejaba kuwi Sang Prabu nyéwa prejurit Israèl 100.000 sing dibayar nganggo slaka kira-kira 3.400 kilogram.

⁷ Nanging ana nabi sowan marang Sang Prabu karo matur, "Panjenengan sampun ngantos migunakaken prejurit-prejurit Israèl menika, sebab Pangéran mboten badhé ngayomi tiyang-tiyang menika.

⁸ Panjenengan mesthi badhé dipun ulungaken déning Pangéran dhateng tanganipun mengsah, senajan ta tentara panjenengan kiyat lan kendel. Mergi namung Allah piyambak ingkang kwaos maringi menang utawi kawon."

⁹ Pangandikané Raja Amazia, "Lajeng kadospundi menggah arta slaka ingkang sampun kula sukakaken dhateng tiyang-tiyang menika?" Aturé nabi, "Pangéran kwaos mangsulaken dhateng panjenengan langkung saking menika!"

¹⁰ Prejurit-prejurit mau banjur dibubaraké déning Raja Amazia, didhawuhi mulih. Wong-wong mau iya banjur padha mulih, nanging karo nepsu banget.

¹¹ Raja Amazia penggalihé dikendel-kendelaké, banjur ngirid tentarané menyang Lembah Asin. Ana ing

peprangan kono balané Raja Amazia matèni prejurit Édom cacahé 10.000.

¹² Sing 10.000 liyané ditawan. Tawanan mau padha digawa menyang pucaké gunung watu ing kutha Séla lan dijorogaké saka pucak mau mengisor, mula padha mati.

¹³ Nanging kecrita prejurit-prejurit Israèl sing dikon mulih déning Raja Amazia padha nyerang kutha-kutha Yéhuda sing ana ing antarané Samaria lan Bèt-Horon. Prejurit-prejurit mau padha matèni wong cacahé 3.000 lan njarah-rayah barang akèh banget.

¹⁴ Sawisé nelukaké tentara Édom, Raja Amazia kondur ngasta reca-reca brahalané bangsa Édom, didokokaké ing Yéhuda. Raja Amazia ngobong menyan ing ngarepé reca-reca mau; lan reca mau padha disembah.

¹⁵ Tumindaké sing mengkono mau gawé dukané Gusti Allah, mula banjur ngutus nabi nemoni Raja Amazia. Aturé nabi mau, "Kénging menapa panjenengan nyembah dhateng déwanipun bangsa sanès ingkang mboten saged milujengaken

bangsanipun piyambak saking asta panjenengan?"

¹⁶ Pangandikané Raja Amazia, "Hus, meneng. Aku ora tau ngangkat kowé dadi penaséhatku." Nabi mau banjur meneng, nanging isih bisa matur, "Samenika kula mangertos, bilih Gusti Allah badhé numpes panjenengan, mergi saking tindak panjenengan menika, lan mergi panjenengan mboten maèlu dhateng atur kula."

¹⁷ Amazia, raja Yéhuda rembugan karo para penaséhaté arep nglawan Israèl. Banjur ngutus utusan marang Yoas, raja Israèl, putrané Yoahas, putuné Yéhu, ditantang.

¹⁸ Nanging Raja Yoas mangsuli mengkéné, "Wit eri ingkang wonten ing paredèn Libanon menika kèngkènan manggihi wit cemara, 'Hèh wit cemara, anakmu prawan kuwi wènèhna anakku, karebèn dipèk bojo.' Nanging sesampunipun menika wonten kéwan wana langkung lan ngidak-idak wit eri wau.

¹⁹ Amazia, panjenengan sampun nelukaken tiyang Édom, pramila samenika gumunggung. Langkung

prayogi panjenengan wonten ing dalem kémawon. Kénging menapa kokpados dhadhakan, ingkang namung badhé damel sisah dhateng panjenengan piyambak saha rakyat panjenengan?"

²⁰ Nanging Raja Amazia ora ngrèwès marang pangandikané Raja Yoas. Lan pancèn wis dadi kersané Pangéran ngulungaké Raja Amazia marang tangané mungsuhé, merga panjenengané nyembah brahalané wong Édom.

²¹ Mulané Yoas raja Israèl iya banjur budhal perang nglawan Amazia raja Yéhuda. Loro-loroné padha adhep-adhepan ana ing Bèt-Sèmès, ing Yéhuda.

²² Tentarané Yéhuda kalah perangé lan prejurité padha keplayu, mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²³ Raja Amazia banjur dicekel déning Raja Yoas lan digawa menyang Yérusalèm. Témboké kutha Yérusalèm dijugrugaké déning Raja Yoas, dawané kira-kira 200 mèter, saka Gapura Éfraim tekan Gapura Pojok.

²⁴ Sakèhé emas, slaka lan bekakas liya-liyané ing Pedalemané Allah lan praboté Pedaleman sing dijaga

déning anak-turuné Obèd-Édom, sarta raja-branané kedhaton, kabèh digawa déning Raja Yoas menyang Samaria. Kejaba kuwi iya nggawa wong sawetara didadèkaké tanggungan.

²⁵ Sawisé Yoas raja Israèl séda, Raja Amazia isih sugeng limalas taun.

²⁶ Wiwit nalika Raja Amazia nyingkur marang Pangéran wong ing Yérusalèm padha sekuthon nglawan marang panjenengané. Mulané Sang Prabu ngungsi menyang kutha Lakhis, nanging dioyak déning mungsuh-mungsuhé sarta disédani ana ing kana. Layoné digawa nganggo kréta menyang Yérusalèm lan disarèkaké ing pesaréané para raja ing kuthané Dawud. Riwayaté Raja Amazia liyané, wiwit-wiwitan tekan wekasané pepréntahané, katulis kabèh ana ing Kitab Sejarahé Raja-raja ing Yéhuda lan Israèl.

²⁷ (25:26)

²⁸ (25:26)

26 ¹ Sawisé Raja Amazia séda, rakyat Yéhuda kabèh milih Uzia, putrané, nggentosi ramané dadi raja. Nalika semono yuswané Uzia nembelas taun. Asmané ibuné Yékolya, saka Yérusalèm.

Uzia enggoné dadi raja ing Yérusalèm lawasé 52 taun. Kutha Éliot direbut menèh lan dibangun.

² (26:1)

³ (26:1)

⁴ Uzia ora béda karo ramané, lelakoné gawé renaning penggalihé Allah.

⁵ Penaséhaté bab karohanèn, Zakharia. Selawasé Zakharia isih urip, Uzia ngabekti marang Pangéran klawan setya, temah diberkahi déning Allah.

⁶ Raja Uzia perang karo wong Filistin. Témbok-témboké kutha Gad, Yabné lan Asdod digempur, banjur mbangun kutha-kutha nganggo bètèng sacedhaké Asdod lan ing daérah-daérah Filistia.

⁷ Pangéran mitulungi marang Raja Uzia nelukaké wong Filistin, wong Arab sing manggon ing Gurbaal lan wong Menumim.

⁸ Wong Amon padha mbayar pajeg marang Raja Uzia. Pangwasané saya gedhé lan misuwur tekan tanah Mesir.

⁹ Kanggo nguwati kutha Yérusalèm Raja Uzia ngedegaké menara ing Gapura Pojok, semono uga ing Gapura Lebak lan ing témbok sing moncol.

¹⁰ Panjenengané iya ngedegaké menara-menara ing tanah pangonan lan ndhudhuk sumur akèh, merga raja-kayané akèh banget, iya sing ana ing pegunungan, iya sing ana ing tanah ngaré sisih Kulon. Sarèhné seneng tetanèn, Sang Prabu nganjuraké supaya rakyat padha gawé kebon anggur ing tanah pegunungan, lan supaya padha nggarap lemah sing subur.

¹¹ Tentarané Raja Uzia akèh banget, lan tentara mau selawasé siaga nglurug perang. Pasukan-pasukan sing maju perang cacahé dicathet déning Yeièl lan Maaséya, para sèkretarisé Sang Prabu, sing dipimpin déning Hananya, pembantuné Sang Prabu.

¹² Jajaran angkatan perang kabèh cacahé 307.500. Kabèh padha ahli perang kanggo Sang Prabu. Cacahé komandhané 2.600.

¹³ (26:12)

¹⁴ Tentarané Raja Uzia mau gamané tamèng, tumbak, topi waja, klambi keré saka wesi, gendhéwa lan panah sarta watu bandhil.

¹⁵ Para ahli gegaman ing Yérusalèm padha gawé gegaman sing bisa nglepas

panah lan watu gedhé-gedhé saka menara lan saka pojok-pojoké témboké kutha. Raja Uzia misuwur tekan endi-endi; semono uga pangwasané dadi gedhé banget, merga kapitulungan déning Allah.

¹⁶ Bareng wis kuwat Raja Uzia dadi gemunggung, njalari dadi lan ambruké. Panjenengané mlebet ing Pedalemané Allah lan ngobong menyan ana ing mesbèh.

¹⁷ Tindaké sing mengkono mau dilawan déning Imam Azaria lan imam 80 liyané sing rosa lan kendel.

¹⁸ Aturé wong-wong mau, "Dhuh Sang Prabu, panjenengan mboten kagungan wewenang ngobong menyan kagem Allah. Menika tugasipun imam-imam anak-turunipun Harun, mergi tiyang-tiyang menika ingkang kapilih déning Allah. Panjenengan kula aturi jengkar saking panggènan suci menika! Panjenengan sampun nglawan dhateng Allah, pramila samenika Gusti Allah mboten badhé mberkahi panjenengan."

¹⁹ Nalika semono Raja Uzia lagi ana ing Pedalemané Allah, jumeneng sandhing mesbèh papan kanggo ngobong menyan,

astané ngasta menyan arep kagem kecutug. Sang Prabu duka banget marang para imam, nanging sanalika iku uga rainé kena lelara kusta sing nggegirisi.

²⁰ Azaria lan imam-imam liyané sing weruh padha kagèt banget. Raja Uzia banjur dipeksa nilar Pedalemané Allah. Panjenengané énggal-énggal miyos merga wis ketaman bebenduné Allah.

²¹ Merga saka gerahé mau, Raja Uzia disingkiraké ana ing omah kusus, dhéwé, lan manggon ana ing kono tekan sédané. Panjenengané ora diparengaké mlebet menèh ing Pedalemané Allah. Pepréntahané negara ditindakaké déning Yotam, putrané.

²² Riwayaté Raja Uzia liya-liyané wis katulis déning Nabi Yésaya bin Amos.

²³ Bareng séda Raja Uzia kasarèkaké ing palemahan sandhing pesaréané para raja, dadi ora ana ing pesaréané dhéwé, merga panjenengané gerah kusta, sing nggegirisi banget. Yotam, putrané, nggentèni dadi raja.

27 ¹ Nalika dadi raja ing Yérusalèm, Yotam yuswané 25 taun. Lawasé

dadi raja 16 taun. Asmané ibuné Yéruša binti Zadok.

²Yotam tumindaké dadi renaning penggalihé Pangéran, kaya ramané. Mung waé Yotam ora ngobong menyaning Pedalemané Allah, kaya sing ditindakaké déning ramané. Éwasemono rakyat tansah gawé dosa.

³Raja Yotam yasa gapura Pedalemané Allah sisih Lor lan nguwati témbok Ofèl ing Yérusalèm.

⁴Panjenengané yasa kutha-kutha ing pegunungan Yéhuda sarta bètèng-bètèng sarta menara-menara ing alas-alas.

⁵Raja Yotam nglurugi perang nelukaké Raja Amon sabalané kabèh. Wong Amon dipeksa mbayar pajeg. Telung taun lawasé wong Amon saben taun kudu nyaosaké slaka 3.400 kilogram, gandum 100 ton lan jewawut 1.000 ton. Kuwi kudu padha ditetepi.

⁶Pangwasané Raja Yotam saya mundhak-mundhak, merga panjenengané setya olèhé nglakoni dhawuhé Allah.

⁷Kedadéan-kedadéan liyané ing pepréntahané Yotam, peprangan lan

putusan-putusan, kabèh wis dicathet ing Kitab Sejarahhé Para Raja Israèl lan Yéhuda.

⁸Nalika dadi raja ing Yérusalèm Raja Yotam yuswa 25 taun, lan enggoné dadi raja lawasé 16 taun.

⁹Bareng séda banjur disarèkaké ana ing Kuthané Dawud. Akhas, putrané, nggentèni dadi raja.

28 ¹Nalika Akhas dadi raja, umuré rong puluh taun; manggoné ing Yérusalèm, lawasé nembelas taun. Akhas ora manut tuladha sing becik saka Raja Dawud, malah nylèwèng ora gawé renaning penggalihé Pangéran.

²Tumindaké kaya raja-raja ing Israèl, lan wong padha gawé reca-recané Baal saka logam,

³sarta padha ngobong menyan ing Lebak Ben-Hinom. Malah putrané piyambak digawé kurban marang brahala, manut adat sing ditindakaké déning wong-wong sing ditundhung déning Pangéran saka tanah Kenaan nalikané wong Israèl mlebu ing tanah kono.

⁴Raja Akhas gawé kurban lan ngobong menyan ing papan-papan panyembahan

brahala sing ana ing désa-désa lan pegunungan, ing sangisoring wit-wit gedhé.

⁵ Sarèhné Raja Akhas nglakoni dosa, mulané Allah négakaké Raja Akhas ditelukaké déning Siria, lan sebagéan gedhé wong Yéhuda ditawan, digawa menyang Damsyik. Raja Akhas iya ditégakaké déning Pangéran, mula ditelukaké déning Pékah bin Rémalya, raja ing Israèl. Sajroné sedina Pékah matèni prejurit Yéhuda sing kendel perang, cacahé 120.000. Kabèh mau kelakoné merga wong Yéhuda ditégakaké déning Pangéran, Allahé leluhuré, ora liya merga enggoné padha nyingkur marang Panjenengané.

⁶ (28:5)

⁷ Putrané Akhas, yakuwi Maaséya dipatèni déning Zikri, prejurit Israèl. Wong mau iya matèni Azrikam, penggedhéné kedhaton lan Èlkana, andel-andelé^j Sang Raja.

⁸ Senajan wong-wong Yéhuda kuwi tunggal bangsa karo wong-wong Israèl, éwasemono wong Israèl tegel nawan wong wadon lan bocah-bocah Yéhuda,

^jandel-andel: kepercayaan (bhs. Indonesia).

cacahé 200.000. Wong-wong mau padha digawa menyang Samaria, bebarengan karo barang rampasan pirang-pirang.

⁹ Kecrita ana nabiné Allah, jenengé Odèd, manggon ing Samaria. Nalika tentara Israèl bali saka Yéhuda nggawa tawanan arep mlebu ing Samaria dipethukaké karo Nabi Odèd. Pangandikané mengkéné, "Enggonmu bisa nelukaké wong Yéhuda kuwi merga Pangéran, Allahé leluhurmu, duka marang Yéhuda. Nanging Allah pirsá yèn caramu matèni tentara Yéhuda kuwi klawan siya-siya.

¹⁰ Lan saiki wong-wong Yérusalèm lan Yéhuda arep kokdadèkaké batur-tukonmu? Apa kowé padha ora rumangsa yèn wis nglakoni dosa ana ing ngarsané Allahmu?

¹¹ Rungokna! Wong-wong tawanan kuwi rak sedulurmu dhéwé. Mulané padha konen mulih. Yèn ora, Gusti Allah bakal duka lan kowé bakal padha diukum!"

¹² Tokoh Israèl papat, yakuwi: Azaria bin Yohanan, Bèrékia bin Mesilémot, Yehizkia bin Salum lan Amasa bin Hadlai, iya padha ora nyarujuki tumindaké tentara sing teka mau.

¹³ Tembungé, "Tawanan-tawanan kuwi aja digawa mréné! Kita wis gawé dosa ing ngarsané Allah, lan dosa-dosa kita wis cukup kanggo ngukum kita. Pokalmu kuwi mung bakal nambahi dosa kita."

¹⁴ Prejurit-prejurit banjur masrahaké para tawanan lan barang-barang saka olèhé njarah, marang rakyat lan para pemimpiné.

¹⁵ Tokoh papat Israèl mau banjur ngurus para tawanan. Sandhangan lan barang-barang jarahan dibalèkaké marang para tawanan. Para tawanan mau uga didumi sepatu, diwènèhi mangan lan ngombé. Sing tatu padha ditambahi nganggo lenga zaitun. Sing ora bisa mlaku ditunggangaké kuldi. Para tawanan mau banjur padha digawa menyang Yérikho, kutha kurma, supaya padha bisa bali menyang omahé dhéwé-dhéwé ing Yéhuda. Sawisé mengkono wong Israèl iya banjur bali menyang Samaria.

¹⁶ Wong Édom wiwit nyerang Yéhuda menèh. Akèh wong Yéhuda sing dicekel. Mulané Raja Akhas nyuwun pitulungan marang Tiglat-Pilèsèr, raja Asyur, supaya ngutus balané menyang Yéhuda.

¹⁷ (28:16)

¹⁸ Nalika semono wong Filistin iya lagi nyerbu kutha-kutha sing ana ing sikilé gunung sisih Kulon, lan daérah-daérah ing sisih kidulé Yéhuda. Sing direbut wong Filistin yakuwi kutha-kutha Bèt-Sèmès, Ayalon, Gidérot, Sokho, Timna lan Gomzo.

¹⁹ Sarèhné Akhas, raja Yéhuda tumindak sawenang-wenang marang rakyat lan nglawan marang Allah, Pangéran banjur nekakaké rerusuh ing Yéhuda.

²⁰ Tekané Tiglat-Pilèsèr mau ora merga arep mbiyantu marang Raja Akhas, malah mung arep gawé susahé.

²¹ Mulané Raja Akhas mau banjur dicaosi emas sing diklumpukaké saka Pedalemané Allah, saka kedhaton lan saka brayat-brayaté para pemimpin. Nanging kuwi kabèh ora ana gunané.

²² Ing kaanan sing sarwa répot mau Raja Akhas enggoné gawé dosa marang Pangéran malah saya ndadi.

²³ Raja Akhas gawé susahé rakyat lan awaké dhéwé, merga saka enggoné nyembah brahala-brahalané wong Siria. Rumangsané déwa-déwa mau sing

marakaké Raja Akhas kalah perangé. Gagasané, "Déwa-déwa Siria kuwi sing mbiyantu raja-raja Siria. Mulané angger aku saos kurban marang déwa-déwa mau, bisa uga banjur padha awèh pitulungan marang aku."

²⁴ Raja Akhas banjur mundhuti sakèhé praboté Pedalemané Allah lan dirusak. Pedalemané Allah ditutup, sarta rata sak Yérusalèm kabèh didegi mesbèh.

²⁵ Saben kutha lan saben désa ing Yéhuda didegi papan-papan panyembahan brahala, kanggo ngobong menyan marang déwa-déwané bangsa liya. Srana mengkono Raja Akhas gawé dukané Pangéran, Allahé para leluhuré.

²⁶ Riwayaté Akhas olèhé dadi raja lan lelakoné kabèh kacathet ing Kitab Sejarahhé Para Raja Yéhuda lan Israèl.

²⁷ Raja Akhas séda lan disarèkaké ing Yérusalèm, nanging ora ana ing pesaréané para raja. Hizkia, putrané, nggentèni dadi raja.

29¹ Nalika Hizkia dadi raja ing Yéhuda umuré selawé taun, manggèn ing Yérusalèm, lawasé dadi raja sangalikul taun. Asmané ibuné Abia binti Zakharia.

² Hizkia tumindaké gawé renaning penggalihé Allah, kaya Raja Dawud, leluhuré.

³ Nalika sasi kapisan, ing taun wiwitaning pepréntahané, Raja Hizkia mbikak lawang-lawangé Pedalemané Allah lan dhawuh supaya Pedaleman mau didandani.

⁴ Para imam lan wong Lèwi didhawuhi nglumpuk ana ing platarané Pedalemané Allah sing sisih Wétan.

⁵ Raja Hizkia ngandika karo wong-wong mau, dhawuhé, "Kowé wong-wong Lèwi kudu nucèkaké awakmu kagem Gusti Allah, lan nucèkaké Pedalemané Pangéran, Allahé leluhurmu. Apa waé sing gawé najisé Pedaleman iki kudu disingkiraké.

⁶ Para leluhur kita padha ora setya marang Allah sarta nglakoni sing ora gawé renaning penggalihé. Padha ora mreduli marang Panjenengané lan ora mreduli marang Pedalemané.

⁷ Lawang-lawangé Pedaleman padha ditutup lan lampu-lampuné dipatèni. Ora ana wong ngobong menyan utawa nyaosaké kurban obongan ing Pedaleman kéné.

⁸ Mulané Gusti Allah duka lan ngukum wong Yéhuda lan Yérusalèm. Lan kowé padha weruh dhéwé sepira pendamelé Allah mau gawé rekasané lan girisé wong kabèh.

⁹ Bapak-bapak kita padha tiwas ana ing peprangan, lan anak-bojo kita padha diboyong dadi tawanan.

¹⁰ Saiki aku arep gawé prejanjian karo Pangéran, Allahé Israèl, supaya Panjenengané ora duka menèh marang kita.

¹¹ Kowé anak-anakku, aja padha semaya, merga kowé sing dipilih déning Allah ngobong menyan kagem Panjenengané lan dipilih nuntun rakyat supaya ngabekti marang Panjenengané."

¹² Wong-wong Lèwi sing nalika semono padha nglumpuk yakuwi: Saka gotrahé Kéhat: Mahat bin Amasi lan Yoèl bin Azaria. Saka gotrahé Mérari: Kis bin Abdi lan Azaria bin Yehaléleèl. Saka gotrahé Gèrson: Yoah bin Zima lan Èden bin Yoah. Saka gotrahé Élisafan: Simri lan Yeièl. Saka gotrahé Asaf: Zakharia lan Matania. Saka gotrahé Héman: Yehièl lan Simèi. Saka gotrahé Yedhutun: Semaya lan Uzièl.

¹³ (29:12)

¹⁴ (29:12)

¹⁵ Wong-wong mau banjur padha nglumpukaké wong Lèwi liya-liyané. Kabèh banjur padha sesuci. Sawisé mengkono para imam banjur mlebu ing Pedalemané Allah lan padha nucèkaké Pedaleman mau, kaya sing dadi dhawuhé Sang Prabu. Kabèh barang sing najis digawa metu menyang pekarangané Pedalemané Allah. Saka kono banjur digawa déning para wong Lèwi menyang Lebak Kidron, ing sanjabané kutha.

¹⁶ (29:15)

¹⁷ Pegawéan mau katindakaké wiwit tanggal siji sasi kapisan. Nalika tanggal kawoluné wong-wong wis padha rampung enggoné ngresiki plataran tekan bangsalé Pedaleman sing ngarep dhéwé. Sawisé mengkono banjur padha nucèkaké gedhongé Pedaleman kabèh, lawasé wolung dina, temah bareng tanggal nembelas sasi mau kabèh wis rampung.

¹⁸ Wong-wong Lèwi banjur padha ngaturi pirsamarang Sang Prabu Hizkia, "Pedalemanipun Allah sawetahipun sampun kula sucèkaken, dalah mesbèh

kurban obongan, méja kanggé roti sajèn lan sedaya ubarampénipun.

¹⁹Prabot-prabot ingkang dipun singkiraken déning Raja Akhas nalika panjenenganipun mboten mreduli dhateng Pangéran selaminipun dados raja, inggih sampun sami kula wangsulaken. Sedaya prabot ingkang kasucèkaken kagem Allah sampun sami kula klempakaken lan samenika kula papanaken wonten ing sangajenging mesbèh."

²⁰Raja Hizkia énggal-énggal nglumpukaké tokoh-tokoh masarakat, banjur tindak bebarengan karo wong-wong mau menyang Pedalemané Allah.

²¹Banjur padha saos kurban pangapuraning dosa kanggo brayaté Sang Prabu lan rakyat Yéhuda, mengkono uga kanggo nucèkaké Pedalemané Allah, rupa sapi lanang pitu, wedhus gèmbèl, cempé pitu lan wedhus jawa pitu. Sang Prabu banjur ndhawuhi para imam tedhaké Harun nyaosaké kéwan-kéwan mau kagawé kurban obongan ana ing mesbèh.

²² Sing dhisik dhéwé imam-imam mau nyembelèhi sapi-sapiné lan nyiramaké getihé ana ing mesbèh. Sawisé mengkono banjur gentèn wedhusé gèmbèl pitu lan cempéné gèmbèl pitu disembelèh lan getihé disiramaké ana ing mesbèh.

²³ Sing kèri dhéwé imam-imam mau banjur njupuk wedhus-wedhusé jawa, digawa menyang ngarsané Sang Prabu lan rakyat kang lagi padha ngibadah ana ing kono. Wong kabèh padha numpangaké tangané ana ing wedhus-wedhus mau.

²⁴ Wedhus-wedhus mau nuli disembelèh lan getihé disiramaké ana ing mesbèh minangka kurban pangapuraning dosa kanggo rakyat kabèh. Kuwi kabèh atas dhawuhé Sang Prabu supaya nyaosaké kurban obongan lan kurban pangapuraning dosa kanggo rakyat Israèl kabèh.

²⁵ Sang Prabu iya ndhawuhaké supaya wong Lèwi padha ngunèkaké clempung lan kentrung sing diagem Dawud ana ing Pedalemané Allah, miturut pitedahé Pangéran marang Raja Dawud lantaran Nabi Gad, penaséhaté, lan Nabi Natan.

²⁶ Para imam iya didhawuhi ngunèkaké slomprèt.

²⁷ Raja Hizkia dhawuh supaya upacara nyaosaké kurban diwiwiti. Sajroné kurban disaosaké, wong-wong padha memuji marang Pangéran, liyané padha ngunèkaké slomprèté sarta ngunèkaké tetabuhan liyané.

²⁸ Raja Hizkia lan wong-wong sing ana ing kono banjur padha nyembah sujud marang Pangéran. Sing menyanyi padha terus menyanyi, sing tetabuhan iya terus ngunèkaké tetabuhané nganti kurban kabèh rampung kasaosaké.

²⁹ (29:28)

³⁰ Sang Prabu lan para pemimpiné masarakat padha ndhawuhi wong Lèwi supaya menyanyi kagem Allah lelagon karangané Raja Dawud lan Nabi Asaf. Wong kabèh padha menyanyi klawan bungah, karo sujud lan nyembah marang Allah.

³¹ Sawisé mengkono Raja Hizkia banjur ngandika, "Sarèhné kowé wis padha disucèkaké, mulané kudu saos panuwun srana nyaosaké kurban marang Pangéran." Wong-wong mau uga banjur nglakoni dhawuhé Hizkia, sarta padha

saos kurban miturut rilaning atiné, rupa kéwan-kéwan,

³² yakuwi sapi lanang 70, wedhus gèmbèl 100 lan cempé gèmbèl 200, kabèh kagawé kurban obongan konjuk marang Pangéran.

³³ Wong-wong sing ana ing kono iya nganakaké kembulan mangan sarta nyembelèh sapi lanang 600 lan wedhus gèmbèl 3.000.

³⁴ Cacahé imam sing wis disucèkaké ora nyukupi kanggo ngelèti kéwan semono akèhé. Mulané banjur diréwangi para wong Lèwi, merga wong Lèwi luwih ngemenaké marang prenatal sesuci. Wong-wong mau padha tetep mbiyantu para imam nganti cacahé imam sing nucèkaké awaké wis cukup.

³⁵ Kejaba kurban obongan, para imam uga nyaosaké gajihé kurban sukuran sing dipangan déning rakyat. Semono uga padha nyaosaké kurban anggur sing diesok bebarengan karo kurban obongan mau. Kaya mengkono pangibadah ing Pedalemané Allah dianakaké menèh.

³⁶ Raja Hizkia lan rakyat padha seneng atiné merga Allah wis paring pambiyantu

nganti enggoné mrenata mau kabèh énggal rampung.

30 ¹Riaya Paskah durung bisa dianakaké déning rakyat ing wektu sing wis katetepaké ing sasi kapisan, merga cacahé imam sing wis nucèkaké awaké durung nyukupi, lan iya durung akèh wong sing teka ing Yérusalèm. Mulané Raja Hizkia lan para pegawéné sarta wong Yérusalèm sarujuk nganakaké Riaya Paskah mau ing sasi kapindho. Wong kabèh padha seneng anané rancangan sing mengkono mau. Raja Hizkia banjur gawé pengumuman marang wong ing Israèl lan Yéhuda kabèh. Uga marang taler Éfraim lan Manasyè. Bangsa Israèl kabèh diulemi teka ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm kanggo ngriyakaké Paskah, kanggo ngormati Gusti Allah, kaya sing ditetepaké ana ing kitab-kitabé Musa.

² (30:1)

³ (30:1)

⁴ (30:1)

⁵ (30:1)

⁶Sang Prabu lan para pegawé-pegawéné ngutus utusan-utusan nekani rakyat ing satanah Yéhuda lan Israèl

kabèh karo nggawa layang sing surasané mengkéné: "Para sedulur, wong Israèl kabèh waé! Kowé wis padha bébas saka pangwasané wong Asyur. Saiki padha balia nyembah Pangéran, Allah sing disembah déning Abraham, Iskak lan Yakub, supaya Panjenengané iya nunggil karo kowé.

⁷Aja kaya leluhur-leluhurmu lan wong-wong Israèl liyané sing padha nyingkur marang Pangéran, Allahé. Kowé wis padha weruh dhéwé sepira aboté paukuman sing padha disangga.

⁸Mulané aja mangkotaké atimu, nanging padha nglakonana dhawuhé Pangéran. Padha tekaa ing Yérusalèm, ing Pedalemané Allah, kang wis disucèkaké déning Pangéran Allahmu kagem Panjenengané piyambak ing selawas-lawasé. Ayo padha nindakaké pangibadah marang Panjenengané, supaya Panjenengané ora duka menèh marang kowé.

⁹Yèn kowé padha nggatèkaké marang Pangéran, wong-wong sing nggawa sanak sedulurmu didadèkaké tawanan kuwi bakal runtuh welasé, lan mbalèkaké sanak sedulurmu mau. Pangéran kuwi

Allah kang becik penggalihé lan asipat welasan. Panjenengané bakal menggalih marang kowé, yèn kowé nggatèkaké marang Panjenengané."

¹⁰ Para utusan mau banjur padha budhal menyang kutha-kutha ing wilayahé taler Éfraim lan Manasyè, mengalor tekan wilayahé taler Zébulon. Nanging satekané kana padha digeguyu lan dipoyoki.

¹¹ Iya ana wong-wong saka taler Asyèr, Manasyè lan Zébulon sing gelem padha teka ing Yérusalèm.

¹² Ing Yéhuda dhéwé Allah mberkahi, mula rakyat kabèh saiyeg kepéngin ngabekti marang Allah klawan terusing ati lan nglakoni sing dadi kersané srana manut Sang Prabu lan para pegawéné.

¹³ Ing sasi kapindho akèh rakyat sing padha nglumpuk ing Yérusalèm arep nganakaké Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi.

¹⁴ Mesbèh-mesbèh ing Yérusalèm sing biyèn dienggo gawé kurban lan ngobong menyan marang para déwa padha dibuwang ing Lebak Kidron.

¹⁵ Nalika tanggal patbelas sasi kuwi wong-wong padha nyembelèh wedhus gèmbèl digawé kurban Paskah. Para

imam lan wong Lèwi sing isih najis padha isin. Mulané banjur padha sesuci, temah padha bisa mèlu nyaosaké kurban ing Pedalemané Allah.

¹⁶ Wong-wong mau padha mapan ing panggonané dhéwé-dhéwé ana ing Pedalemané Allah manut prenatal sing kasebut ing Kitabé Musa. Getihé kéwan-kéwan sing digawé kurban mau dipasrahaké déning wong Lèwi marang para imam; para imam mau banjur ngesok getih mau ana ing mesbèh.

¹⁷ Wong-wong sing padha ana ing kono akèh sing durung sesuci, mulané ora kena nyembelèh wedhus gèmbèl kanggo kurban Paskah, temah pegawéan mau ditindakaké déning wong-wong Lèwi kanggo wong-wong mau, konjuk marang Allah.

¹⁸ Kejaba kuwi ing antarané wong-wong Éfraim, Manasyè, Isakar lan Zébulon akèh sing teka mrono tanpa nucèkaké awaké dhisik. Dadi enggoné padha ngriyakaké Paskah ora sah. Mulané Raja Hizkia banjur ndedonga kanggo wong-wong mau, aturé,

¹⁹ "Dhuh Pangéran, Allahipun para leluhur kawula, Paduka ingkang saé

ing penggalih mugè kersa ngapunten tiyang-tiyang ingkang sami nindakaken pangibadah kalayan tulusing manah, senjata dèrèng sesuci."

²⁰ Gusti Allah miyarsakaké pandongané Hizkia. Wong-wong mau padha diapura, nganti padha ora ditibani paukuman.

²¹ Wong-wong sing padha nglumpuk ing Yérusalèm mau padha nganakaké Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi karo bungah-bungah suwéné pitung dina. Wong Lèwi lan para imam saben dina padha memuji marang Pangéran klawan éklasing ati.

²² Raja Hizkia ngalem marang wong Lèwi, merga pinteré mimpin pangibadah marang Allah. Bareng enggoné padha saos kurban lan saos panuwun marang Allahé leluhuré, wis olèh pitung dina,

²³ wong kabèh banjur padha rujuk nyambung riaya mau pitung dina engkas. Riaya banjur diterusaké menèh klawan bungah.

²⁴ Raja Hizkia nyumbang sapi lanang 1.000 lan wedhus gèmbèl 7.000. Para pegawéné Hizkia nyumbang sapi lanang 1.000 lan wedhus gèmbèl 10.000. Kéwan-kéwan mau kabèh dipasrahaké

marang rakyat supaya disembelèh lan dipangan. Imam sing sesuci cacahé akèh banget.

²⁵ Rakyat Yéhuda, para imam, wong Lèwi lan wong-wong sing padha teka saka sisih Lor, sarta wong manca sing padha dadi penduduk Israèl lan Yéhuda, kabèh padha seneng-seneng.

²⁶ Kutha Yérusalèm katon semarak banget. Wiwit jamané Raja Suléman, putrané Dawud, sing mengkono mau durung tau kelakon.

²⁷ Para imam lan wong Lèwi padha nyuwunaké berkahé Pangéran kanggo rakyat, lan saka pedalemané ing swarga Gusti Allah miyarsakaké lan njurungi panyuwun mau.

31 ¹ Sawisé riayané rampung, rakyat kabèh banjur padha nggempuri tugu-tugu brahala ing saben kutha ing tanah Yéhuda. Reca-recané Dèwi Asyéra dirubuhaké, mesbèh-mesbèh lan papan-papan panyembahan brahala diremuk kabèh. Panggonan-panggonan liyané ing Yéhuda uga dirusak, malah iya tekan wilayahé Bènyamin, Éfraim lan Manasyè. Sawisé mengkono lagi padha mulih menyang omahé dhéwé-dhéwé.

²Raja Hizkia mrenata menèh pangedumé tugas kanggo para imam lan wong Lèwi. Tugas-tugas mau yakuwi saos kurban obongan lan kurban keslametan, mèlu ngibadah ana ing Pedalemané Allah lan saos sukur marang Allah, sarta memuji lan ngladèni ing gapura-gapurané Pedalemané Allah.

³Sang Prabu iya nyumbang wujud kéwan-kéwan saka kagungané piyambak, kanggo kurban obongan saben ésuk lan soré, lan kanggo kurban ing dina Sabbath, Riaya Sasi Anyar lan riaya liya-liyané sing diprenata manut dhawuh-dhawuhé Allah.

⁴Kejaba saka kuwi Sang Prabu iya ndhawuhi wong Yérusalèm padha saosa pisungsung kanggo para imam lan wong Lèwi, supaya wong-wong mau bisa mligèkaké pikirané marang pegawéan ing Pedalemané Allah, kaya sing kasebut ana ing prenatal-prenatané Allah.

⁵Dhawuh mau diumumaké marang rakyat, mula wong Israèl banjur padha nggawa pisungsung kanggo para imam rupa pametuné lemah sing diundhuh dhisik dhéwé, yakuwi: jagung, anggur, lenga zaitun, madu lan pametu liya-

liyané. Saprasepuluhé panènané digawa minangka pisungsung kanggo wong Lèwi.

⁶ Wong kabèh sing manggon ana ing kutha-kutha Yéhuda padha nggawa saprasepuluhé raja-kayané, yakuwi sapi lan wedhus gèmbèl sarta barang liya-liyané, banjur dipisungsungaké marang Pangéran Allahé.

⁷ Pisungsung-pisungsung mau wiwit disaosaké ing sasi katelu lan terus-terusan nganti sasi kapitu.

⁸ Pirsaa pisungsung semono akèhé mau Raja Hizkia lan para pegawéné padha ngluhuraké asmané Allah lan ngalem marang rakyat Israèl.

⁹ Nalika ngandikan karo para imam lan wong Lèwi bab pisungsung-pisungsung mau,

¹⁰ Imam Agung Azaria, tedhaké Zadok, matur, "Wiwit nalika rakyat sami mbekta pisungsung-pisungsungipun dhateng Pedalemanipun Allah, kula sami mboten kekirangan tedha, malah tirah-tirah. Menika sedaya sami kula tampi mergi Pangéran sampun mberkahi umatipun."

¹¹ Sang Prabu dhawuh yasa gudhang-gudhang ana ing sakiwa-tengené Pedalemané Allah,

¹² kanggo nyimpen pisungsung-pisungsung lan prasepuluhan mau. Wong Lèwi sing jeneng Konanya diangkat dadi pengawas, lan Simèi, adhiné, didadèkaké pembantuné.

¹³ Wong loro mau mbawahaké wong Lèwi liyané, 10 yakuwi: Yehièl, Azazia, Nahat, Asaèl, Yérimot, Yozabad, Élièl, Yismakia, Mahat lan Azaria.

¹⁴ Koré bin Yimna, wong Lèwi sing dadi kepalané pengawal gapurané Pedalemané Allah sing sisih Wétan, dipasrahi tanggung jawab nampa lan ngedum pisungsung sing disaosaké marang Pangéran.

¹⁵ Ing kutha-kutha liyané sing dienggoni imam-imam, Koré diréwangi wong-wong Lèwi liyané, yakuwi: Èden, Minyamin, Yésua, Semaya, Amarya lan Sekhanya. Pisungsung sing rupa bahan pangan mau diedum rata ing antarané wong-wong saka taler Lèwi, miturut tugasé, ora miturut gotrahé.

¹⁶ Wong lanang kabèh sing umur telung puluh munggah lan nglakoni tugasé

saben dina ana ing Pedalemané Allah miturut golongané, iya olèh pandumané dhéwé-dhéwé.

¹⁷ Para imam didaftar miturut gotrahé, lan wong Lèwi sing umuré rong puluh taun munggah didaftar miturut tugas lan golongané.

¹⁸ Kabèh padha didaftar karo anak-bojoné, sarta wong-wong sing ana ing brayaté, merga wong Lèwi kabèh kudu tansah siaga nglakoni tugas-tugasé sing kusus kagem Pangéran.

¹⁹ Ing antarané imam-imam sing manggon ana ing kutha-kutha sing ditetepaké déning Harun, utawa ing pangonan-pangonan sakiwa-tengené kutha-kutha mau, ana sing diangkat dadi juru ngedum rangsum marang wong lanang-lanang kabèh sing ana ing brayaté imam-imam, lan marang saben wong sing klebu daftaré taler Lèwi.

²⁰ Raja Hizkia ngerèh satanah kabèh klawan adil, temah gawé renaning penggalihé Pangéran, Allahé.

²¹ Ing sadhéngah prekara sing ditandangi, mesthi olèh gawé, sebab kabèh sing ditandangi kagem Pedalemané Allah lan pangudiné supaya

dhawuh-dhawuhé Pangéran ditetepi, kuwi kabèh ditindakaké klawan terusing ati lan saka tresnané marang Pangéran Allahé.

32¹ Sajroné Raja Hizkia nindakaké prekara-prekara sing nélakaké kasetyané marang Pangéran, Sanhérib teka nyerang Yéhuda. Kutha-kutha sing ana bètèngé dikepung, lan pasukané dipréntah supaya ngrebut kutha-kutha mau.

² Bareng ngerti yèn Sanhérib nedya nyerbu Yérusalèm,

³ Hizkia lan para punggawané banjur mutusaké mepeti banyu sing mili menyang sanjabané kutha, supaya wong-wong Asyur samangsa teka ing sacedhaké Yérusalèm, ora olèh banyu. Wong-wong sing dikerigaké para pegawéné Hizkia kanggo nyumpet banyu sing mili metu saka kutha, cacahé akèh banget.

⁴ (32:3)

⁵ Kutha Yérusalèm dikuwati srana ndandani témboké lan didegi menara-menara ing sandhuwuré témbok, sarta iya mbangun témbok njaba. Kejaba kuwi Sang Prabu ndandani bètèng

sing didegaké ana ing tanah urugan, sawétané kutha Yérusalèm sing lawas. Panjenengané iya dhawuh gawé tumbak lan tamèng akèh banget.

⁶ Uga ngangkat perwira-perwira sing didhawuhi mimpin wong lanang-lanang sing ana ing kutha. Wong-wong mau didhawuhi nglumpuk ana ing ara-ara sangarepé gapuraning kutha. Banjur dingandikani mengkéné,

⁷ "Padha ditatag atimu lan sing gedhé precayamu; aja wedi karo raja Asyur utawa marang balané. Kekuwatan sing ana ing pihak kita luwih gedhé ketimbang karo sing ana ing pihaké kana.

⁸ Kekuwatané raja Asyur kuwi kekuwatané manungsa, nanging kita padha duwé Allah sing mbiyantu kita lan perang kanggo kita." Krungu pangandikané Sang Prabu mengkono mau rakyat dadi kendel.

⁹ Ora wetara suwé, nalika isih ana ing Lakhis karo wadya balané, Sanhérib kirim utusan marang Raja Hizkia lan rakyat Yéhuda ing Yérusalèm dikon muni mengkéné,

¹⁰ "Aku Sanhérib raja Asyur, kepéngin takon karo kowé, kokwani-wanimu tetep manggon ing Yérusalèm, sing lagi dikepung mungsuh?

¹¹ Apa kowé dikandhani Raja Hizkia yèn Allahmu bakal ngluwari kowé saka pangwasaku? Aja padha precaya, merga kuwi rak mung kanggo ngapusi kowé. Kowé bakal ditégakaké mati kaliren lan mati kasatan.

¹² Rak wong-wong kuwi sing nggempuri papan-papan pangibadah lan mesbèh-mesbèh Pangéran, lan akon wong Yéhuda sarta wong Yérusalèm ngobong menyan mung ana ing panggonan siji waé.

¹³ Apa kowé padha ora weruh apa sing wis ditindakaké déning para leluhurku lan déning aku dhéwé tumrap bangsa-bangsa liya? Durung tau ana déwa bisa ngluwari bangsané saka pangwasané raja Asyur!

¹⁴ Endi déwa sing kecongah? Dadiné, déwamu iya tangèh bisané nylametaké nyawamu.

¹⁵ Kowé aja kena diapusi utawa diojok-ojoki ratumu! Aja ngandel! Sebab durung tau ana déwa endi waé

kecongah ngluwari bangsané saka pangwasané raja Asyur. Uga déwamu ora bakal bisa ngluwari kowé!"

¹⁶ Isih akèh menèh tembung-tembung sing diucapaké déning para utusané raja Asyur mau sing ngrèmèhaké lan moyoki Allah lan Raja Hizkia, abdiné Allah mau.

¹⁷ Raja Asyur iya kirim layang sing surasané nyerang marang Pangéran, Allahé Israèl. Tembungé mengkéné, "Déwané Hizkia kuwi ora béda karo déwané para bangsa liyané. Ora bakal bisa ngluwari bangsané saka pangwasaku."

¹⁸ Para utusan mau olèhé ngucapaké tembung-tembung mau kabèh klawan sora, nganggo basa Ibrani kanggo medèn-medèni rakyat Yérusalèm sing padha ngadeg ana ing témboké kutha kono, supaya padha semplah atiné. Srana mengkono wong Asyur ngira bisa nelukaké kutha mau klawan gampang.

¹⁹ Olèhé nyenyamah marang Allah sing dibektèni ing Yérusalèm kaya yèn nyepèlèkaké déwa-déwané bangsa liya, yakuwi reca-reca gawéané manungsa.

²⁰ Raja Hizkia lan Nabi Yésaya bin Amos banjur padha sembahyang, nyuwun pitulungané Allah.

²¹ Pangéran nuli ngutus malaékat, matèni para prejurit lan para perwirané Asyur. Raja Asyur kewirangan banget, mulané banjur bali menyang negarané. Ing sawijining dina nalika lagi ana ing candhi muja déwané, Sanhérib ditekani para putrané dhéwé lan disédani nganggo pedhang.

²² Kaya mengkono patrapé Gusti Allah olèhé ngluwaré Raja Hizkia lan penduduk Yérusalèm saka pangwasané Sanhérib, raja Asyur, lan saka mungsuh-mungsuhé liyané. Pangéran nekakaké katentremen marang tanah Yéhuda lan tanah-tanah ing sakiwa-tengené.

²³ Akèh wong sing padha teka ing Yérusalèm nggawa pisungsung kagem Pangéran lan sesaosan kanggo Raja Hizkia, mula Raja Hizkia dadi kajèn-kéringan ing antarané para bangsa kabèh.

²⁴ Ora let suwé Raja Hizkia gerah banget nganti mèh séda. Panjenengané banjur ndedonga, mula Gusti Allah

paring pratandha yèn Raja Hizkia mau bakal saras menèh.

²⁵ Nanging merga gemunggungé, Raja Hizkia ora saos panuwun marang Allah. Mulané Gusti Allah duka marang Yéhuda lan Yérusalèm.

²⁶ Nanging wekasané Hizkia lan wong-wong Yérusalèm padha ngasoraké awaké, mula selawasé Hizkia isih sugeng, paukuman mau ora ditamakaké.

²⁷ Raja Hizkia dadi sugih banget lan diormati déning wong kabèh. Panjenengané yasa kamar-kamar kanggo nyimpen raja-branané, yakuwi emas, slaka, akik, bumbon warna-warna, tamèng lan barang-barang sing akèh ajiné.

²⁸ Iya kagungan gudhang-gudhang kanggo pametuné bumi, kayata: gandum, anggur lan lenga zaitun. Uga kagungan kandhang kanggo sapi-sapi lan wedhus-wedhusé

²⁹ sing cacahé akèh banget. Panjenengané iya yasa kutha-kutha akèh. Kasugihan peparingé Allah mau nganti lubèr-lubèr.

³⁰ Raja Hizkia kuwi sing mbendung iliné banyu saka tuk Gihon, diilèkaké nganggo

urung-urung ing ngisor lemah menyang kutha Yérusalèm. Apa sing ditandangi Raja Hizkia kasil.

³¹ Nalika para utusan saka tanah Babil tilik ngaruhaké bab enggoné kawarasaké saka gerahé nganggo cara sing élok, Raja Hizkia ditilar déning Allah, mulané tumindaké manut kersané dhéwé, kanggo nyoba marang panjenengané.

³² Riwayaté Raja Hizkia liyané lan bab katresnané marang Allah wis kacathet kabèh ana ing Kitab Wahyuné Allah Marang Nabi Yésaya bin Amos, lan ing Kitab Sejarahhé Para Raja Yéhuda lan Israèl.

³³ Raja Hizkia séda, banjur disarèkaké ana ing pesaréané raja-raja ing panggonan unggah-unggahan. Rakyat Yéhuda lan Yérusalèm kabèh olèhé padha saos pakurmatan nalika sédané, gedhèn. Manasyè, putrané, nggentèni dadi raja.

33 ¹ Nalika Manasyè dadi raja ing Yérusalèm yuswané rolas taun lan lawasé dadi raja 55 taun.

² Manasyè gawé dosa ing ngarsané Allah, merga manut padatan-padatan ala sing dilakoni déning para bangsa sing

ditundhung déning Pangéran saka tanah Kanaan, nalika wong Israèl mlebu ing tanah kono.

³ Panggonan-panggonan panyembahané brahala sing biyèn digempur déning Raja Hizkia, ramané, dibangun menèh. Manasyè yasa mesbèh-mesbèh kanggo nyembah Baal, lan gawé reca-recané Dèwi Asyéra. Kejaba kuwi Manasyè uga nyembah marang lintang-lintang.

⁴ Pangéran wis ngandika yèn Yérusalèm kuwi selawasé dadia papan pamujan marang Allah, nanging Raja Manasyè yasa mesbèh-mesbèh ana ing Pedalemané Allah kanggo déwa-déwa.

⁵ Ing platarané Pedalemané Allah karo pisan Manasyè ngedegaké mesbèh-mesbèh kanggo nyembah marang lintang-lintang.

⁶ Malah putra-putrané digawé kurban obongan marang para déwa ana ing Lebak Ben-Hinom. Manasyè iya nindakaké ilmu tenung, ilmu nujum, ilmu gaib lan njaluk pituduh marang roh-roh. Kuwi kabèh dosa gedhé ana ing ngarsané Allah, mulané gawé dukané Allah.

⁷Reca-recané brahala didokokaké ana ing Pedalemané Allah, mangka bab Pedaleman mau Allah wis ngandika marang Dawud lan marang Suléman, putrané, "Yérusalèm wis Dakpilih saka ing antarané wilayahé bangsa Israèl rolas taler. Lan Aku wis netepaké kanggo selawasé yèn umat-Ku Israèl kudu ngibadah marang Aku ana ing Pedaleman-Ku ing kutha kuwi.

⁸Yèn umat Israèl netepi sakèhé dhawuh-Ku lan nglakoni prenatal-Ku sing Dakparingaké lantaran Musa, abdi-Ku, Aku bakal ora négakaké bangsa mau ditundhung saka ing tanah sing wis Dakparingaké marang para leluhuré."

⁹Manasyè njalari rakyat Yéhuda gawé dosa, ngluwihi dosané bangsa-bangsa Kanaan sing dhèk biyèn ditundhung déning Pangéran nalika umaté Allah mlebu ing tanah kono.

¹⁰Gusti Allah ngémutaké marang Manasyè lan rakyaté, nanging padha ora dirèwès.

¹¹Mulané Pangéran nuli nekakaké para panglimané tentara Asyur ngrebut tanah Yéhuda. Manasyè dicekel lan guluné

ditalèni, tangané diblenggu, banjur dituntun menyang tanah Babil.

¹² Sajroné nandhang sangsara mau Manasyè ngasoraké awaké ana ing ngarsané Allah, lan ndedonga nyuwun pitulungan.

¹³ Allah miyarsakaké pandongané lan ngulihaké Manasyè menyang Yérusalèm, dadi raja menèh. Merga anané kaanan mau Manasyè yakin temenan yèn Pangéran kuwi Allah.

¹⁴ Sawisé mengkono Manasyè ndhuwuraké témboké njaban kuthané Dawud sing sisih Wétan. Miwiti saka lebak sacedhaké Etuk Gihon, mengalor tekan lawangé Gapura Iwak lan pérangané kutha sing disebut Ofèl. Saben kutha ing Yéhuda sing ana bètèngé ana panglimané.

¹⁵ Reca-reca brahalané bangsa Kanaan disingkiraké kabèh, mengkono uga reca-reca sing ana ing Pedalemané Allah. Mesbèh-mesbèh brahala sing ana ing gunung panggonan Pedalemané Allah, digempur, semono uga sing ana ing papan-papan liya ing Yérusalèm. Kabèh digawa menyang sanjabané kutha, nuli dibuwang.

¹⁶Manasyè uga ndandani mesbèh Pangéran lan ana ing mesbèh kono nyaosaké kurban keslametan lan kurban sukur. Wong Yéhuda kabèh banjur didhawuhi nyembah marang Pangéran, Allahé Israèl.

¹⁷Senajan rakyat isih padha nyaosaké kurban ana ing papan-papan liya, nanging kurban mau konjuk marang Allah.

¹⁸Crita liyané bab Manasyè, pandangané marang Allah, pangandikané Allah lantaran para nabiné Pangéran, Allahé Israèl, kabèh wis kacathet ing Kitab Sejarahhé Para Raja Israèl.

¹⁹Ing Kitab Sejarahhé Para Nabi uga disebutaké pandangané Manasyè lan pangandikané Allah tumraping pandonga mau, mengkono uga dicritakaké bab dosa-dosané sadurungé mratobat, panggonan-panggonan sing dienggo nyembah brahala lan reca-recané Dèwi Asyéra sing digawé lan brahala-brahala sing disembah.

²⁰Manasyè séda lan disarèkaké ana ing kedhaton. Amon, putrané, nggentèni dadi raja.

²¹ Nalika dadi raja Yéhuda ana ing Yérusalèm Amon yuswa rolikur taun. Suwéné dadi raja rong taun.

²² Ora béda karo ramané, Amon gawé dosa marang Allah, lan nyembah brahala sing disembah déning ramané.

²³ Nanging béda karo ramané, Amon ora ngasoraké awaké lan ora bali ngabekti ing Allah, malah dosané ngungkuli ramané.

²⁴ Para pegawéné Amon padha sekuthon nglawan panjenengané, nganti Sang Prabu disédani ana ing kedhatoné.

²⁵ Nanging wong-wong sing nyédani Raja Amon mau nuli gentèn dipatèni déning rakyat Yéhuda. Rakyat banjur ngangkat Yosia, putrané, dadi raja.

34 ¹ Nalika dadi raja Yéhuda Yosia yuswa wolung taun. Lawasé dadi raja ing Yérusalèm telung puluh siji taun.

² Yosia tumindaké gawé renaning penggalihé Pangéran, niru Raja Dawud, leluhuré, sarta nglampahi sakèhé prenatalé Allah klawan terusing ati.

³ Sawisé dadi raja wolung taun, Yosia senajan isih timur, wiwit manambah marang Allah, sing disembah déning Raja Dawud, leluhuré. Let patang

taun panjenengané wiwit nggempuri papan-papan panyembahé brahala, ngrusak reca-recané Dèwi Asyéra lan brahala-brahala liyané.

⁴Reca-reca lan brahala-brahala mau diremuk déning para abdiné Yosia lan awuné disebar ing kuburané wong-wong sing padha gawé kurban marang brahala-brahala mau. Mesbèh-mesbèhé Baal lan mesbèh-mesbèh padupan sing ana ing kono dibrukaké.

⁵Yosia banjur ngobong ing mesbèh mau balungé para imam sing biyèn padha ngladèni para brahala. Mengkono Yosia enggoné nucèkaké Yéhuda lan Yérusalèm manut pranatané agama.

⁶Sing mengkono mau uga ditindakaké ing kutha-kutha lan ing daérah-daérah sing wis rusak, ing tanahé taler Manasyè, Éfraim lan Siméon, nganti tekan tanahé Naftali ing sisih Lor.

⁷Mesbèh-mesbèh lan reca-recané Asyéra ing kraton Israèl sisih Lor kabèh dibrukaké déning Yosia, mengkono uga sakèhé reca lan sakèhé mesbèh papan ngobong menyan diremuk. Raja Yosia banjur kondur menyang Yérusalèm.

⁸ Bareng enggoné dadi raja nyandhak wolulas taun, Raja Yosia sawisé nucèkaké Pedalemané Allah lan nyirnakaké panyembahé brahala ing satanah kono kabèh, banjur paring dhawuh marang wong telu supaya padha ndandani Pedalemané Allah. Wong telu mau yakuwi: Safan bin Azalia, Maaséya gubernur Yérusalèm lan Yoah bin Yoahas, pegawé sing dhuwur pangkaté.

⁹ Para wong Lèwi sing jaga ing lawang-lawangé Pedalemané Allah padha masrahaké dhuwit enggoné nglumpukaké, marang Imam Agung Hilkia. Dhuwit mau ditampa saka wong Éfraim lan Manasyè lan saka rakyat liyané ing krajan sisih Lor, sarta saka brayat Yéhuda, brayat Bènyamin lan rakyat Yérusalèm.

¹⁰ Dhuwit mau déning Imam Agung Hilkia diparingaké marang wong telu sing kadhawuhan déning Sang Prabu ngawat-awati wong-wong sing ndandani Pedalemané Allah. Wong telu mau padha mènèhaké dhuwité

¹¹ marang tukang kayu lan tukang batu kanggo tuku watu lan kayu sing arep dienggo ndandani gedhong-gedhong

sing ditégaké nganti rusak déning para raja Yéhuda.

¹² Wong-wong sing padha nandangi pegawéan mau pancèn temen. Sing dadi kepala wong Lèwi papat, yakuwi: Yahat lan Obaja saka gotrah Mérari, Zakharia lan Masulam saka gotrah Kéhat. Wong Lèwi sing pinter ngunèkaké alat musik,

¹³ kabèh dipasrahi ngawat-awati carané nekakaké barang-barang bangunan, dikon ngepalani para buruh sing padha nglakoni pegawéan rupa-rupa, lan dipasrahi nindakaké administrasi apa déné jaga lawang.

¹⁴ Nalika ngetokaké dhuwit saka kamar simpenan, Hilkia nemu Kitab Torèt, yakuwi isi prenatal-prenatal sing diparingaké déning Allah marang Musa.

¹⁵ Pangandikané Hilkia marang Safan, "Aku nemu Kitab Torèt ana ing Pedalemané Allah." Kitab mau banjur diparingaké marang Safan,

¹⁶ lan Safan sawisé nampani Kitab mau banjur sowan Sang Prabu, aturé, "Menapa ingkang panjenengan dhawuhaken sampun kula lampahi.

¹⁷ Arta ingkang kasimpen wonten ing Pedalemanipun Allah sampun kula

pendhet, lan sampun kula sukakaken dhateng para tukang lan para mandhor."

¹⁸Sawisé mengkono banjur matur menèh, "Hilkia maringi kula Kitab menika." Safan nuli macakaké Kitab mau kagem Sang Prabu.

¹⁹Bareng mireng surasané Kitab mau Sang Prabu nyuwèk agemané merga saka sedhining penggalih.

²⁰Sang Prabu banjur ndhawuhi Hilkia, Ahikam bin Safan, Abdon bin Mikha, Safan sèkretarisé negara, lan Asaya ajudané. Pangandikané,

²¹"Nyuwuna pirsamarang Allah kanggo aku lan wong-wong sing isih kèri ing Yéhuda lan Israèl bab apa sing dikersakaké Kitab iki. Mesthiné Gusti Allah duka marang kita, merga para leluhur kita padha ora nglakoni dhawuh-dhawuh sing katulis ana ing Kitab iki."

²²Wong-wong mau banjur padha budhal nyuwun pirsamarang wong wadon sing jeneng Hulda. Hulda kuwi nabi sing omahé ana ing kampung anyar ing Yérusalèm. Sing lanang jenengé Salum bin Tokhat, putuné Hasra. Gawéané ngurusi sandhangan

sing dienggo ing upacara pangibadah ing Pedalemané Allah. Bareng Hulda krungu ketrangané wong-wong mau,

²³ banjur akon wong-wong sowan Sang Prabu menèh karo matur mengkéné,

²⁴ "Mekaten dhawhipun Pangéran, 'Yérusalèm lan wong sing manggon ing kéné kabèh bakal Dakukum nganggo paukuman sing katulis ana ing Kitab sing diwacakaké marang Sang Prabu.

²⁵ Wong-wong mau wis padha nyingkur marang Aku lan gawé kurban marang déwa-déwa. Penggawéné kabèh mau gawé duka-Ku. Aku duka marang Yérusalèm, lan duka-Ku ora kena disirep.'

²⁶ Bab Raja Yosia, Aku Pangéran Allahé Israèl dhawuh mengkéné, 'Kowé wis krungu apa sing katulis ana ing Kitab kuwi,

²⁷ mulané kowé getun lan ngasoraké awakmu ana ing ngarsa-Ku. Kowé nangis lan nyuwèk penganggomu, mretandhani sedhining atimu, nalika kowé krungu enggon-Ku ngancam arep ngukum Yérusalèm lan rakyaté. Pandongamu wis Dakpiyarsakaké.

²⁸ Mulané Yérusalèm ora bakal Dakukum selawasé kowé isih urip. Kowé bakal Daktimbali kanthi tentrem rahayu." Para utusan banjur padha bali lan ngaturaké pangandikané Allah mau marang Sang Prabu.

²⁹ Raja Yosia banjur nimbali para pemimpin Yéhuda lan Yérusalèm kabèh.

³⁰ Panjenengané nuli tindak menyang Pedalemané Allah, didhèrèkaké para imam, para nabi lan rakyat kabèh, sing miskin tekan sing sugih pisan. Sang Prabu jumeneng ana ing sacedhaké cagak, yakuwi papan sing pancèn disedhiyakaké kagem Sang Prabu. Ana ing ngarepé rakyat kabèh mau Sang Prabu maos klawan swara sora Kitab Prejanjian sing ketemu ana ing Pedalemané Allah. Sang Prabu banjur gawé prejanjian karo Pangéran, yèn arep mbangun-turut marang Allah lan nglakoni dhawuhé Pangéran sarta prenatal-prenatané kabèh klawan terusing ati. Mengkono uga arep nglakoni sakèhé prejanjiané Allah karo umat kagungané kaya kang kasebut ana ing Kitab mau.

³¹ (34:30)

³² Wong Bènyamin lan wong liyané sing ana ing Yérusalèm kabèh didhawuhi janji yèn bakal netepi marang prejanjian mau. Mulané wong-wong ing Yérusalèm iya banjur padha netepi prenatal-prenatan sing kasebut ana ing prejanjiané para leluhuré karo Gusti Allah.

³³ Brahala-brahala sing njijiki ing papan-papan sing klebu wilayahé wong Israèl, kabèh disirnakaké déning Raja Yosia. Rakyaté didhawuhi ngabekti marang Pangéran, Allahé para leluhuré. Mula selawasé sugengé Raja Yosia rakyat tansah setya marang Pangéran.

35 ¹ Kecrita Raja Yosia ngriyakaké Paskah ing Yérusalèm kanggo ngormati Allah. Wedhusé gèmbèl Paskah disembelèh tanggal patbelas sasi kapisan.

² Yosia ngedum pegawéan sing kudu ditindakaké déning para imam ana ing Pedalemané Allah, karo diweling supaya padha nyambut-gawé sing becik.

³ Yosia uga paring dhawuh marang para wong Lèwi sing wis dipilih kagem Allah lan kadadèkaké guruné Israèl, mengkéné, "Pethining Prejanjiané

Pangéran kang suci kuwi dokokna ing Pedalemané Allah, yasané Raja Suléman putrané Raja Dawud. Aja kokelih-elih menèh. Padha ngladènana Pangéran Allahmu lan Allahé bangsa Israèl.

⁴ Padha nglakonana pegawéanmu ana ing Pedalemané Allah, yakuwi panggonan sing wis ditetepaké kanggo gotrahmu, lan padha cecawisa nglakoni pegawéan sing wis dicawisaké déning Raja Dawud lan Raja Suléman kanggo kowé.

⁵ Pegawéanmu kuwi tatanen nganti selawasé saben ana pepanthané wong Israèl teka mrono ana wong Lèwi sing ngladèni.

⁶ Kowé kudu nyembelèh wedhus gèmbèl lan wedhus jawa ing Riaya Paskah. Mulané kowé kudu padha sesuci, yakuwi ngresiki awakmu manut prenatalé agama, lan nyawisaké kurban supaya sedulur-sedulurmu tunggal bangsa bisa nindakaké apa sing didhawuhaké déning Pangéran lantaran Musa."

⁷ Kanggo pangané wong-wong sing padha nekani Riaya Paskah mau Sang Prabu Yosia nyumbang saka raja-kaya kagungané piyambak: wedhus gèmbèl,

cempé gèmbèl lan cempé jawa 30.000, sarta sapi lanang 3.000.

⁸ Para pegawéné Raja Yosia iya padha nyumbang kanggo rakyat, para imam, sarta kanggo wong Lèwi. Para pegawé sing padha dipasrahi tanggung jawab tumraping Pedalemané Allah, yakuwi Imam Agung Hilkia, Zakharia lan Yehièl, telu-teluné maringaké marang para imam cempé gèmbèl lan cempé wedhus jawa 2.600 iji, sapi lanang 300 kanggo kurban ing dina riaya mau.

⁹ Para pemimpiné wong Lèwi, yakuwi: Konanya, Semaya lan Natanaèl sasedulur, Hasabia, Yeièl lan Yozabad, padha masrahaké marang wong Lèwi cempé gèmbèl lan cempé wedhus jawa 5.000 iji, sarta sapi lanang 500 iji kanggo kurban ing Riaya Paskah mau.

¹⁰ Sawisé kabèh sing kanggo Riaya Paskah wis cemepak, para imam lan wong Lèwi banjur padha mapan ngadeg ing panggonané dhéwé-dhéwé kaya sing didhawuhaké déning Sang Prabu.

¹¹ Banjur padha nyembelèh kéwan sing kanggo Riaya Paskah. Wong Lèwi ngelèti kulité kéwan lan para imam

sing nyiprat-nyiprataké getihé ing sandhuwuré mesbèh.

¹² Saben kulawarga sing ana ing kono nampa kéwan siji saka kéwan-kéwan sing arep digawé kurban obongan. Nganggo cara mengkono padha bisa gawé kurban manut prenatal sing kasebut ana ing Kitab Torèté Musa.

¹³ Wong Lèwi nuli manggang kurban Paskah ana ing geni miturut prenatalé. Kurban-kurban khusus digodhog ana ing kèncèng, kuwali lan ing panci-panci, nuli énggal-énggal diedum marang wong akèh.

¹⁴ Sawisé mengkono wong Lèwi lagi ngolah sing arep dipangan dhéwé, lan kanggo para imam tedhaké Harun. Para imam sedina muput nyambut-gawé keras saos kurban obongan rupa kéwan-kéwan mau, sarta ngobong gajihé.

¹⁵ Para ahli nabuh alat-alat musik saka kaum Asaf, taler Lèwi, wis siaga mapan ana ing panggonan sing wis ditetepaké déning Sang Prabu Dawud. Wong-wong mau yakuwi: Asaf, Héman lan Yedhutun, nabi sing dadi penaséhaté Sang Prabu. Wong-wong sing padha jaga ing lawang-lawangé gapura ora susah

ninggal panggonané jaga, merga bisa mèlu ngriyakaké Paskah ana ing kono, diladèni déning wong-wong Lèwi liyané.

¹⁶Ing dina kuwi wong Lèwi padha nglakoni sakèhing pegawéan sing didhawuhaké déning Sang Prabu Yosia kanggo Riaya Paskah, semono uga padha saos kurban ana ing mesbèh.

¹⁷Rakyat Israèl sing ana ing kono padha ngriyakaké Paskah, karo Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi lawasé pitung dina.

¹⁸Wiwit jamané Nabi Samuèl durung tau ana Riaya Paskah gedhèn kaya kuwi. Durung tau ana raja siji waé sing tau ngriyakaké Paskah

¹⁹kaya sing dianakaké déning Raja Yosia nalika pepréntahané nyandhak kaping wolulasé, bebarengan karo para imam, wong Lèwi, wong Yéhuda lan wong Israèl, sarta wong-wong sing manggon ing kutha Yérusalèm.

²⁰Sawisé Raja Yosia rampung enggoné ndandosi Pedalemané Allah, Néko raja Mesir karo balané nglurug perang menyang Karkhemis, sacedhaké Bengawan Éfrat. Raja Yosia arep ngalang-alangi,

²¹ nanging Néko kirim layang marang Raja Yosia, surasané mengkéné:
"Raja Yéhuda. Panjenengan kula aturi sampun tumut-tumut. Kula mboten perang kaliyan panjenengan, nanging kaliyan mengsah-mengsah kula, lan Allah ngersakaken kula énggal-énggal nandangi prekawis menika. Allah paring pambiyantu dhateng kula. Pramila panjenengan sampun ngantos ngalang-alangi dhateng kula, supados panjenengan mboten katumpes."

²² Nanging Raja Yosia meksa nglawan. Panjenengané ora nurut marang pangandikané Allah lantaran Raja Néko. Raja Yosia nylamur lan mèlu perang ing Lebak Megido.

²³ Ing peprangan kono Raja Yosia kena panah. Banjur dhawuh marang para abdiné supaya disingkiraké saka papan peprangan, merga tatuné banget.

²⁴ Raja Yosia diangkat saka krétané, dielih ing kréta liyané sing ana ing kono, banjur digawa menyang Yérusalèm. Tekan kana panjenengané séda lan disarèkaké ana ing pesaréané para raja. Rakyat Yéhuda lan Yérusalèm padha nganakaké petangisan.

²⁵ Nabi Yérémia nganggit nyanyian pesambat nangisi Raja Yosia. Nyanyian mau tekan saiki dilagokaké déning para penyanyi Israèl, iya penyanyi lanang, iya penyanyi wadon, yakuwi saben dianakaké pèngetan dina sédané Yosia. Nyanyian mau diklumpukaké dadi siji karo kidung-kidung pesambat liyané.

²⁶ Riwayaté Yosia liyané, katresnané marang Allah, pambangun-turuté marang prenatal-prenatané Pangéran,

²⁷ ringkesé riwayaté kabèh wiwitan tekan wekasan, kabèh wis ditulis ana ing Kitab Babadé Para Raja Israèl lan Yéhuda.

36 ¹ Rakyat Yéhuda milih Yoahas, putrané Yosia, lan diangkat dadi raja ing Yérusalèm, nggentèni ramané.

² Nalika dadi raja Yéhuda yuswané Yoahas telulukur taun. Lawasé dadi raja telung sasi.

³ Yoahas dicekel lan ditawan déning Néko, raja Mesir, digawa menyang tanah Mesir. Yéhuda diukum, dikon mbayar dhendha rupa slaka 3.400 kilogram lan emas telung puluh papat kilogram. Néko banjur ngangkat Elyakim, seduluré Yoahas, dadi raja. Asmané Elyakim

dielih déning Néko dadi Yoyakim.
Sawisé mengkono Yoahas nuli diboyong
menyang tanah Mesir.

⁴ (36:3)

⁵ Nalika dari raja Yéhuda Yoyakim
yuswa selawé taun. Enggoné dadi raja
ing Yérusalèm lawasé sewelas taun.
Yoyakim gawé dosa ana ing ngarsané
Pangéran Allahé.

⁶ Nalika Nebukadnésar, raja Babil
nelukaké Yéhuda, Yoyakim dicekel, lan
diboyong nganggo diblenggu menyang
Babil.

⁷ Barang-barangé Pedalemané Allah
sing pengaji sapérangan digawa
Nebukadnésar menyang Babil, disimpen
ana ing kedhatoné.

⁸ Riwayaté Yoyakim liyané, penggawéné
sing ambek siya lan piala-pialané, kabèh
katulisan ing Kitab Sejarahhé Raja-raja
Israèl lan Yéhuda. Yoyakhin, putrané,
nggentèni dadi raja.

⁹ Nalika dadi raja Yéhuda Yoyakhin
yuswané wolulas taun. Lawasé dadi raja
ana ing Yérusalèm telung sasi sepuluh
dina. Yoyakhin uga nglampahi dosa ana
ing ngarsané Allah.

¹⁰ Nalika taun anyar Yoyakhin ditawan lan digawa Nebukadnésar menyang Babil. Lan barang-barangé Pedalemané Allah sing pengaji katut digawa. Nebukadnésar banjur ngangkat Zedekia, sedhèrèké Yoyakhin, dadi raja Yéhuda ing Yérusalèm.

¹¹ Nalika dadi raja Yéhuda, Zedekia yuswané selikur taun lan lawasé dadi raja ing Yérusalèm sewelas taun.

¹² Zedekia iya gawé dosa marang Allah. Panjenengané ora kersa ngasoraké sarirané ana ing ngarsané Allah lan ora kersa nurut marang aturé Nabi Yéremia kang nglantaraké pangandikané Allah.

¹³ Raja Zedekia dipeksa déning Nebukadnésar didhawuhi sumpah demi Allah, yèn selawasé bakal setya. Nanging sawisé mengkono Zedekia mbrontak marang Nebukadnésar. Raja Zedekia uga ora kersa mratobat saka dosa-dosané, malah mangkotaké penggalihé lan ora kersa ngabekti ing Pangéran Allahé.

¹⁴ Kejaba saka kuwi Pedalemané Allah sing wis disucèkaké kagem Allah piyambak, dinajisaké déning para pemimpin Yéhuda, para imam lan rakyat, merga padha mèlu nyembah brahala lan

nganut kalakuan sing ditindakaké déning bangsa-bangsa ing sakiwa-tengené.

¹⁵ Pangéran, Allahé para leluhuré wis bola-bali ndhawuhi utusané ngélikaké marang umat kagungané, merga saka tresnané marang umat mau lan marang Pedalemané.

¹⁶ Nanging para utusané Allah mau padha dipoyoki. Nabi-nabiné digawé geguyon lan tembungé ora dirèwès. Wekasané Allah duka banget nganti ora kena disirep.

¹⁷ Gusti Allah ngosikaké atiné raja Babil supaya nyerang Yéhuda. Raja Babil mau nuli matèni wong-wong nom sing ana ing Yéhuda lan uga sing ana ing Pedalemané Allah. Wong siji waé ora ana sing diéman, nom tuwa, lanang wadon, sing lara utawa sing waras. Kabèh padha diulungaké déning Allah ing tangané raja Babil.

¹⁸ Praboté Pedalemané Allah lan barang-barang sing pengaji, semono uga bandhané Sang Prabu lan para punggawané, kabèh dirampas déning raja mau, banjur digawa menyang tanah Babil.

¹⁹Témboké kutha Yérusalèm digempur, kuthané diobong, uga Pedalemané Allah lan kedhaton saisiné kabèh rupa barang-barang pengaji sing kèri ana ing kedhaton mau.

²⁰Rakyat sing ora dipatèni diboyong menyang Babil. Ana ing kana padha didadèkaké batur-tukoné Sang Prabu lan anak-turuné nganti satekané kraton Pèrsia.

²¹Kaya mengkono kelakon temenan apa sing dingandikakaké déning Pangéran lantaran Yérémia, yèn tanah Yéhuda bakal bera^k suwéné pitung puluh taun, minangka liruné taun-taun Sabbath,^l sing ora tau ditetepi déning umat Israèl.

²²Ing taun kapisan pepréntahané Korèsy, raja Pèrsia, Gusti Allah nindakaké apa sing wis dingandikakaké lantaran Nabi Yérémia. Panjenengané ngosikaké Korèsy gawé pengumuman sing diwacakaké marang rakyat wrata sanegara kabèh. Surasané mengkéné:

^kbera: siti ingkang mboten dipun garap.

^lTaun Sabbath: Prenatan wonten ing Torèt bilih saben taun kapitu siti mboten kénging dipun garap (mirsanana Im 25:1-7).

²³ "Iki dhawuhé Korèsy, raja Pèrsia!
Pangéran, Allah kang kwasa ing swarga
sing wis ndadèkaké aku rajaning jagad,
wis ndawuhi aku supaya yasa Pedaleman
kagem Allah ing Yérusalèm, tanah
Yéhuda. Mulané saiki kowé kabèh sing
dadi umaté Allah, kudu bali mrana!
Muga-muga Allah nunggil karo kowé."

Ezra

1 ¹ Nalika Korèsy enggoné jumeneng raja Pèrsia durung nganti ganep setaun, Gusti Allah wis ngélingaké supaya wong-wong padha netepi pangandikané Allah lantaran Nabi Yéremia; mula Korèsy ngumumaké srana lisan lan tulisan marang wong sanegara kabèh, mengkéné:

² "Dhawuhé Korèsy raja Pèrsia mengkéné, 'Gusti Allah ing swarga wis maringaké sakèhé kraton sajadad iki marang aku. Aku dikersakaké ngedegaké Pedaleman kagem Panjenengané ana ing kutha Yérusalèm, tanah Yudéa.

³ Muga-muga Gusti Allah nunggila karo sapa waé sing dadi umaté. Wong-wong mau budhala mulih menyang Yérusalèm, ing tanah Yudéa lan ngedegna Pedalemané Pangéran, Allahé Israèl, Allah sing disembah ing Yérusalèm.

⁴ Yèn ana umaté Allah ing manca negara sing mbutuhaké pitulungan kanggo lakuné mulih, para tangga-teparoné

wajib padha awèh sokongan. Kudu padha nguruni slaka lan emas, raja-brana lan kéwan, apa déné pisungsung kanggo Pedalemané Allah kang ana ing Yérusalèm.”

⁵ Para penggedhéné taler Yéhuda lan Bènyamin, para imam lan para wong Lèwi lan sakèhé wong sing atiné diosikaké déning Allah mulih menyang Yérusalèm saprelu ngedegaké Pedalemané Allah, banjur padha tata-tata arep budhal.

⁶ Tangga-teparoné banjur padha nguruni barang-barang saka slaka lan emas sarta raja-brana lan kéwan, apa déné barang liya-liyané sing pengaji, kejaba kuwi iya pisungsung kanggo saos kurban mana suka.

⁷ Raja Korèsy iya dhawuh ngetokaké praboté Pedalemané Allah sing dirampas déning Nebukadnésar saka Yérusalèm lan disimpen ana ing papan pamujané brahala.

⁸ Korèsy raja Pèrsia dhawuh mbalèkaké barang-barang mau kabèh. Mitredat, penggedhéné bendaharané Sang Prabu nacakaké barang-barang mau kabèh, banjur dipasrahaké marang Sèsbazar, penggedhéné Yéhuda.

⁹ Daftaré barang-barang mau mengkéné: bokor emas telung puluh, bokor slaka sèwu, péso sangalikul,
¹⁰ tuwung emas telung puluh, tuwung slaka patang atus sepuluh, lan barang-barang liyané sèwu iji.

¹¹ Barang-barang emas lan slaka mau kabèh cacahé limang èwu patang atus. Kabèh digawa bali Sèsbazar menyang Yérusalèm, bebarengan karo wong-wong buwangan sing padha mulih saka Babil.

2¹ Akèh wong Israèl buwangan mulih saka propinsi Babil, menyang Yérusalèm lan Yéhuda; saben wong bali menyang kuthané dhéwé-dhéwé. Wong-wong mau enggoné dadi wong buwangan wiwit nalika padha ditawan déning Nebukadnésar raja Babil.

² Para pemimpiné wong-wong mau yakuwi: Zérubabel, Yésua, Néhémia, Seraya, Reélaya, Mordekhai, Bilsan, Mispar, Bigwai, Rehum lan Baana. Daftaré para kulawargané bangsa Israèl lan cacahé saben kulawarga sing padha bali saka pembuwangan, mengkéné:

³ Kulawarga Paros — 2.172; Kulawarga Séfaca — 372; Kulawarga Arah — 775; Kulawarga Pahat-Moab (turuné

Yésua lan Yoab) — 2.812; Kulawarga
Élam — 1.254; Kulawarga Zatu — 945;
Kulawarga Zakai — 760; Kulawarga
Bani — 642; Kulawarga Bébai — 623;
Kulawarga Azgad — 1.222; Kulawarga
Adonikam — 666; Kulawarga Bigwai
— 2.056; Kulawarga Adin — 454;
Kulawarga Atèr, sing iya karan Hizkia —
98; Kulawarga Bèzai — 323; Kulawarga
Yora — 112; Kulawarga Hasum — 223;
Kulawarga Gibar — 95;

⁴ (2:3)

⁵ (2:3)

⁶ (2:3)

⁷ (2:3)

⁸ (2:3)

⁹ (2:3)

¹⁰ (2:3)

¹¹ (2:3)

¹² (2:3)

¹³ (2:3)

¹⁴ (2:3)

¹⁵ (2:3)

¹⁶ (2:3)

¹⁷ (2:3)

¹⁸ (2:3)

¹⁹ (2:3)

²⁰ (2:3)

²¹ Wong-wong sing para leluhuré padha manggon ing kutha-kutha kasebut ing ngisor iki, iya padha bali saka ing pembuwangan; sing manggon ing: Bètéléhèm — 123; Netofa — 56; Anatot — 128; Azmawèt — 42; Kiryat-Arim, Kéfira lan Beérot — 743; Rama lan Gaba — 621; Mikhmas — 122; Bètèl lan Ai — 223; Nébo — 52; Magbis — 156; Élam sing sijiné— 1.254; Harim — 320; Lod, Hadid lan Ono — 725; Yérikho — 345; Sénaa — 3.630;

²² (2:21)

²³ (2:21)

²⁴ (2:21)

²⁵ (2:21)

²⁶ (2:21)

²⁷ (2:21)

²⁸ (2:21)

²⁹ (2:21)

³⁰ (2:21)

³¹ (2:21)

³² (2:21)

³³ (2:21)

³⁴ (2:21)

³⁵ (2:21)

³⁶ Daftaré para kulawargané imam sing bali saka pembuwangan yakuwi:

Kulawarga Yédaya (turuné Yésua)
 — 973; Kulawarga Imèr — 1.052;
 Kulawarga Pasyhur — 1.247; Kulawarga
 Harim — 1.017;

³⁷ (2:36)

³⁸ (2:36)

³⁹ (2:36)

⁴⁰ Kulawargané taler Lèwi yakuwi:
 Kulawargané Yésua lan Kadmièl (turuné
 Hodawiah) - 74; Kulawargané para
 penyanyi Pedalemané Allah (turuné
 Asaf) - 128; Kulawargané sing jaga
 Pedalemané Allah, turuné Salum, Atèr,
 Akub, Hatita lan Sobai - 139;

⁴¹ (2:40)

⁴² (2:40)

⁴³ Kulawargané para tenaga kasar sing
 nyambut-gawé ing Pedalemané Allah,
 sing bali saka pembuwangan yakuwi:
 Kulawargané Ziha, Hasufa, Tabaot,
 Kéros, Siaha, Padon, Lebana, Akub,
 Hagab, Samlai, Hanan, Gidèl, Gahar,
 Réaya, Rézin, Nékoda, Gazam, Uza,
 Paséah, Bésai, Asna, Méunim, Néfusim,
 Bakbuk, Hakufa, Harhur, Bazlut, Mehida,
 Harsa, Berkos, Siséra, Temah, Néziah,
 Hatifa.

⁴⁴ (2:43)

45 (2:43)

46 (2:43)

47 (2:43)

48 (2:43)

49 (2:43)

50 (2:43)

51 (2:43)

52 (2:43)

53 (2:43)

54 (2:43)

55 Kulawargané para abdiné Suléman sing bali saka pembuwangan yakuwi: Kulawarga Sotai, Sofèrèt, Peruda, Yaala, Darkon, Gidèl, Séfaca, Hatil, Pokhèrèt-Hazebaim, Ami.

56 (2:55)

57 (2:55)

58 Cacahé wong-wong sing jaga Pedaleman Allah lan para abdiné Suléman sing bali saka pembuwangan 392.

59 Sing klebu kulawargané Délaya, Tobia lan Nékoda sing padha bali saka kutha Tèl-Mèlah, Tèl-Harsa, Kerub, Adan lan Amèr nanging ora bisa mbuktèkaké yèn padha turuné wong Israèl 652.

60 (2:59)

⁶¹ Kulawargané imam sing ora bisa nemu tandha bukti bab leluhuré, yakuwi Habaya, Hakos, Barzilai. (Leluhuré kulawarga Barzilai kuwi kawin karo wong wadon saka kulawarga Barzilai ing Giléad, banjur nganggo jenengé maratuwané). Sarèhné ora bisa mbuktèkaké sapa leluhuré, mulané wong-wong mau ora dililani nindakaké pegawéan imam.

⁶² (2:61)

⁶³ Bupati ing kono mutus yèn wong-wong mau ora kena mangan saka kurban suci, nganti ana imam sing bisa migunakaké Urim lan Tumim.

⁶⁴ Cacahé wong sing bali saka pembuwangan kabèh 42.360. Cacahé batur-tukon lanang lan wadon 7.337. Tukang ngunèkaké musik lanang wadon 200 Jaran — 736; Bihal — 245; Unta — 435; Kuldi — 6.720;

⁶⁵ (2:64)

⁶⁶ (2:64)

⁶⁷ (2:64)

⁶⁸ Satekané ing Pedalemané Allah ing kutha Yérusalèm ana para penggedhéné kulawarga sing metu saka rilaning atiné dhéwé ngaturaké sumbangan kanggo

mbangun Pedalemané Allah ana ing panggonané lawas.

⁶⁹ Sakèhé barang darbèké sing kena disaosaké padha disaosaké; sumbangan mau gunggungé: emas 500 kilogram, slaka 2.800 kilogram, lan jubah imam 100 iji.

⁷⁰ Para imam, para wong Lèwi lan rakyat sawetara padha manggon ing kutha Yérusalèm lan sakiwa-tengené. Para penyanyi lan wong-wong sing jaga gapura sarta para tenaga kasar sing padha nyambut-gawé ing Pedalemané Allah iya padha manggon ing kutha-kuthané leluhuré dhéwé-dhéwé.

3¹ Nalika nyandhak sasi kapitu wong Israèl wis padha manggon ing kuthané dhéwé-dhéwé. Wong kabèh mau padha nglumpuk ing kutha Yérusalèm.

² Yésua bin Yozadak lan sedulur-seduluré, para imam, lan Zérubabel bin Séaltièl lan sedulur-seduluré banjur padha mbangun mesbèh kagem Allahé Israèl, kanggo saos kurban obongan kaya sing katulis ing kitabé Nabi Musa, abdiné Allah.

³ Mesbèh mau didegaké ana ing panggonané lawas, senajan satemené

wong-wong sing bali saka pembuwangan mau padha wedi karo wong-wong ing tanah kono. Nuli padha nyaosaké kurban obongan konjuk marang Allah, yakuwi kurban obongan ésuk lan soré.

⁴Lan iya banjur padha netepi prenatal Riaya Kémah, kaya sing katulis ing Kitab, lan nyaosaké kurban obongan pedinan kaya sing diprenata ing Kitab.

⁵Lan wiwit dhèk semana dianakaké kurban sing ajeg, kurban obongan saben sasi anyar, lan kurban obongan ing dina riaya sing disucèkaké déning Allah. Uga ana kurban saka saben wong sing nyaosaké pisungsung manasuka konjuk marang Allah.

⁶Ing sasi kapitu tanggal kapisan wong padha nyaosaké kurban obongan konjuk marang Allah, senajan pondhasiné Pedalemané Allah durung wiwit digarap.

⁷Wong-wong mau banjur padha awèh dhuwit marang tukang kayu lan tukang batu; wong Tirus, wong Sidon padha diwènèhi pangan lan ngombé sarta lenga, dikon ngirim kayu èrès saka Libanon menyang Yafo metu segara, atas palilahé Korèsy, raja Pèrsia.

⁸ Ing taun kapindho, sasi kapindho satekané saka pembuwangan, Zérubabel bin Séaltièl lan Yésua bin Yozadak sarta sedulur-seduluré liyané, yakuwi para imam lan wong Lèwi, apa déné wong kabèh sing teka saka pembuwangan, banjur padha miwiti mbangun Pedaleman Allah ing Yérusalèm.

⁹ Yésua lan anak-anaké, mengkono uga Kadmièl lan anak-anaké, sarta wong-wong turuné Hénadad sing padha ngawasi penggarapé Pedalemané Allah mau.

¹⁰ Nalika pondhasiné Pedalemané Allah arep wiwit dipasang déning para tukang, imam-imam nganggo sandhangan dhines padha teka nggawa slomprèt, lan wong-wong Lèwi turuné Asaf nggawa kecèr kanggo memuji marang Allah, miturut prenatalé Dawud, raja Israèl.

¹¹ Banjur padha menyanyi genti-genti saos puji sokur marang Allah, "Panjenengané mirah ing sih! Awit sih-kamirahané langgeng selawasé tumrap Israèl!" Umat kabèh banjur padha surak-surak karo memuji marang Allah klawan sora, merga pondhasiné Pedalemané Allah wis dipasang.

¹² Nanging ing antarané para imam, wong-wong Lèwi lan para penggedhéné kulawarga, sarta wong tuwa-tuwa sing isih menangi Pedaleman Allah sing dhisik, bareng ndeleng enggoné masang pondhasiné Pedaleman mau, akèh sing padha nangis. Wong-wong liyané padha surak-surak saka bungahé.

¹³ Nganti ora kena dibédakaké endi swarané wong sing giyak-giyak merga bungah, lan endi swarané tangisé wong akèh, sebab enggoné padha surak-surak seru banget, nganti keprungu saka kadohan.

4 ¹ Bareng mungsuhé wong Yéhuda lan wong Bènyamin padha krungu yèn wong-wong sing bali saka pembuwangan padha mbangun Pedalemané Allah,

² banjur padha nemoni Zérubabel lan para penggedhéné kulawarga, tembungé, "Kula sami klilana tumut mbangun, margi kula inggih sami ngabekti dhateng Allah panjenengan, sami kados panjenengan. Kula inggih tansah sami nyaosaken kurban dhateng Allah wiwit jamanipun Ésar-Hadon, raja Asyur, ingkang mindhah kula mriki."

³ Nanging Zérubabel, Yésua lan para penggedhéné kulawarga Israèl padha mangsuli mengkéné, "Pembanguning Pedalemanipun Allah menika sanès urusan kita sesarengan. Menika badhé kula garap piyambak kagem Pangéran, Allahipun Israèl, kados ingkang kadhawuhaken déning Korèsy, raja Pèrsia dhateng kula."

⁴ Penduduk kono banjur gawé kendhoning semangaté wong ing Yéhuda. Wong-wong sing nyambut-gawé padha diwedèn-wedèni.

⁵ Malah wiwit sugengé Korèsy nganti jamané Darius, raja Pèrsia, wong-wong padha nyogok para penaséhaté Sang Raja supaya ngalang-alangi niaté wong Yéhuda lan nggagalaké rancangané.

⁶ Nalika Akhaswéros lagi waé jumeneng raja, penduduk kono padha ngaturaké layang marang Sang Raja, nggugat wong Yahudi sing padha manggon ing Yéhuda lan ing kutha Yérusalèm.

⁷ Ing jamané Artahsasta jumeneng raja ing Pèrsia, wong-wong mau ngaturaké layang gugatan menèh. Layang kuwi ditulis déning Bislam, Mitredat lan Tabeèl

sakanané, panulisé nganggo basa Aram, dilampiri salinané.

⁸Uga bupati Réhum lan Simsai, penulisé, padha ngaturaké layang marang Sang Raja Artahsasta, mengkéné,

⁹"Saking Rehum, bupati, lan Simsai, penulis, sarta para kanca-kancanipun, para hakim, para pegawé, tiyang Pèrsia, tiyang-tiyang saking Érèkh, saking Babil sarta saking Susan,

¹⁰inggih menika tiyang-tiyang Élam lan bangsa sanès-sanèsipun, ingkang déning Sang Raja Aspanar Agung ingkang minulya kapindhah lan kadhawuhan manggèn ing Samaria sarta ing tanah-tanah sakilènipun Bengawan Éfrat."

¹¹Déné layang sing dikirimaké mau uniné mengkéné, "Konjuk ing ngarsanipun Sang Prabu Artahsasta, saking para kawulanipun, inggih menika tiyang-tiyang ingkang manggèn ing daérah sakilènipun Bengawan Éfrat.

¹²Ndadosna pamirsanipun Sang Prabu, bilih tiyang-tiyang Yahudi ingkang dhateng saking Babil sampun sami dumugi ing panggènan kawula, ing

kitha Yérusalèm. Samenika saweg sami mbangun malih kitha ingkang ndhatengaken piawon menika. Sami mbangun témbok-témbokipun lan ndandosi pondhasinipun.

¹³ Mugi ndadosna ing pamirsanipun Sang Prabu, bilih samasa kitha menika sampun dados, tiyang-tiyang menika mboten badhé mbayar paos, béya, menapa déné saos bulu-bekti malih, mila badhé ndadosaken kapitunanipun para raja.

¹⁴ Samenika, ing sarèhné sesambetan kawula kaliyan Sang Prabu menika saé, sarta mboten remen ningali Sang Prabu kapitunan, mila prekawis menika kawula sumanggakaken ing panjenenganipun Sang Prabu,

¹⁵ supados kawontenaken panitipriksa ing kitab riwayat kagunganipun para leluhuripun Sang Prabu. Saking kitab riwayat menika Sang Prabu badhé pirsá, bilih kitha menika kebak duraka; selaminipun tansah damel kapitunanipun para raja saha daérah-daérah sanèsipun. Tiyang-tiyang ing ngriku wiwit jaman rumiyin tansah sami mbaléla. Menika

sebabipun kitha menika ngantos dipun gempur.

¹⁶ Kawula namung ngaturi pirsá dhateng Sang Prabu, bilih samasa kitha menika sampun kabangun malih, sarta témbok-témbkipun sampun rampung, Sang Prabu badhé kécalan daérah-daérah sakilènipun Bengawan Éfrat."

¹⁷ Sang Raja banjur paring wangsulan mengkéné, "Tumekaa marang Rehum, bupati lan Simsai, penulis sakanca-kancané, kang manggon ing Samaria lan ing daérah sakuloné Bengawan Éfrat. Salam!

¹⁸ Layangmu diwacakaké marang aku lan aku wis ngerti surasané.

¹⁹ Aku banjur ndhawuhaké supaya dianakaké panliti, lan ketitik yèn kutha mau wiwit biyèn tansah mbaléla marang raja-raja. Para wargané seneng gawé kisruh lan mbrontak.

²⁰ Pancèn biyèn ana raja-raja sing ngerèh Yérusalèm, lan mréntah daérah sakuloné Éfrat kabèh. Raja-raja mau padha disaosi pajeg, bulu-bekti lan béya.

²¹ Mulané saiki préntahana supaya wong-wong mau padha lèrèna, aja

nganti kutha mau dibangun menèh,
nganti ana dhawuh saka aku.

²² Dingati-ati aja nganti tlédhor. Aja nganti para raja saya wuwuh kapitunané; mula padha èstokna!"

²³ Sawisé salinané layang saka Raja Artahsasta mau diwacakaké marang Rehum lan Simsai, penulisé, sarta kanca-kancané, banjur énggal-énggal padha budhal menyang Yérusalèm, nemoni wong-wong Yahudi. Wong-wong mau dipeksa lèrèn enggoné nyambut-gawé.

²⁴ Wiwit wektu kuwi pegawéan mbangun Pedalemané Allah ing Yérusalèm banjur lèrèn, nganti taun kapindho jumenengé Darius, raja Pèrsia.

5¹ Nalika semono ana nabi loro, yakuwi Nabi Hagai lan Zakharia bin Idho, medhar wangsit atas asmané Allahé Israèl, marang wong-wong sing manggon ing Yéhuda lan ing Yérusalèm.

² Bareng Zérubabel bin Séaltièl lan Yésua bin Yozadak padha krungu pidhatoné nabi-nabi mau, banjur padha nerusaké mbangun Pedalemané Allah. Déné nabi loro mau iya padha mèlu mbiyantu.

³ Ora antara suwé Tatnai, bupati daérah sabrangé Éfrat, bebarengan karo Syéтар-Boznai lan kanca-kancané padha teka, sarta muni mengkéné, "Sapa sing préntah marang kowé mbangun Pedaleman iki lan ngrampungaké témboké?"

⁴ Banjur muni menèh mengkéné, "Sapa jenengé wong sing padha ngedegaké bangunan iki?"

⁵ Nanging Allah ngreksa marang para pemimpiné wong Yahudi, mula para pegawéné raja Pèrsia ora ndhawuhi lèrèn enggoné mbangun, nganti prekarané wis kalapuraké marang Raja Darius lan olèh wangsulan rupa layang keputusan.

⁶ Turunané layang sing diaturaké déning Tatnai, bupati daérah sakuloné Bengawan Éfrat, bebarengan karo Syéтар-Boznai lan kanca-kancané, marang Raja Darius mau uniné mengkéné,

⁷ "Katur ing ngarsanipun Raja Darius. Salam kasugengan.

⁸ Andadosna kauninganipun Sang Prabu, bilih nalika kawula dhateng daérah Yéhuda, Pedalemanipun Allah Ingkang Mahaluhur, menika saweg dipun

bangun, migunakaken séla ageng-ageng sarta témbokipun kalapis mawi kajeng. Penggarapipun kanthi tlatos lan sampun kathah kemajenganipun.

⁹Kawula sami takèn dhateng para sesepuhipun mekaten, 'Sapa sing préntah marang kowé mbangun Pedaleman iki lan ngrampungaké témboké?'

¹⁰Mekaten ugi kawula nakèkaken namanipun para pemimpinipun, supados saged kawula lapuraken dhateng Sang Prabu.

¹¹Tiyang-tiyang wau sami mangsuli mekaten, 'Kula menika sami para abdinipun Allah ingkang nitahaken langit lan bumi. Pedaleman menika sampun wonten pinten-pinten taun kepengker, kabangun lan karampungaken déning salah setunggaling raja agung ing Israèl.'

¹²Nanging sareng para leluhur kula sami damel dukanipun Allah, lajeng sami kaulungaken dhateng tanganipun Nebukadnésar, raja ing negari Babil; ingkang ngrisak Pedaleman menika bangsa Kasdim. Para leluhur kula lajeng dipun tawan sarta kapindhah dhateng Babil.

¹³ Nanging ing taun kapisan jamanipun Korèsy jumeneng raja ing Babil, panjenenganipun paring dhawuh supados Pedalemanipun Allah menika kabangun malih.

¹⁴ Mekaten ugi prabotipun Pedaleman menika rupi emas lan slaka ingkang kapundhut déning Sang Raja Nebukadnésar kabekta saking Yérusalèm dhateng Babil, kapasrahaken wangsul dhateng tiyang nama Sèsbazar, ingkang dipun angkat dados bupati,

¹⁵ kanthi dhawuh mekaten, 'Prabot iki gawanen lan dokokna ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm, lan Pedalemané Allah karebèn dibangun ana ing tilas panggonané.'

¹⁶ Sesampunipun menika Sèsbazar lajeng dhateng, masang pondhasinipun Pedalemanipun Allah ing Yérusalèm. Wiwit kala semanten ngantos dumugi samangké Pedalemanipun Allah menika kagarap, nanging dèrèng rampung!

¹⁷ Pramila menawi Sang Prabu dhanggan ing penggalih, mugi kawontenaken panliti ing gedhong kahartakanipun Sang Prabu ing Babil, menapa naté wonten dhawuh saking Raja Korèsy

mbangun Pedalemanipun Allah wonten ing Yérusalèm wau. Sarta kawula mugèni kaparingana pirsaka kadospundi kersanipun Sang Prabu tumrap prekawis menika."

6¹ Sawisé mengkono Sang Raja Darius ndhawahaké supaya nлити gedhong perawatan (penyimpanan) raja-branané kraton ing Babil, panggonané nyimpen layang-layang keputusané para raja.

²Ana ing Ahméta, ing bètèngé propinsi Média, ketemu ana gulungan sing ana tulisané mengkéné: Serat pèngetan:

³"Rikala jumenengipun Sang Prabu Korèsy, ing taun kapisan, Sang Prabu Korèsy ndhawahaken préntah mekaten: Pedalemané Allah ing Yérusalèm iku kabanguna menèh minangka panggonan nyaosaké kurban. Pondhasiné kagawéa kang sentosa. Dhuwuré gedhong sewidak asta lan ambané sewidak asta.

⁴Kudu dipasang watu gedhé-gedhé telung larik, sing selarik lapis kayu. Ragadé kajupukna saka kas negara.

⁵Mengkono uga praboté Pedalemané Allah mau, rupa emas lan slaka, sing biyèn dipundhut déning Sang Prabu Nebukadnésar saka Pedaleman

ing Yérusalèm kabekta menyang Babil, iku kudu dibalèkaké ana ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm menèh, kadokokna ing tilas panggonané, ana ing Pedalemané Allah!

⁶ Déné kowé, Tatnai, bupati daérah sakuloné Éfrat, lan Syétar-Boznai sarta kanca-kancamu, para pegawé daérah sakuloné Éfrat, kowé aja ngaru-biru.

⁷ Penggarapé Pedalemané Allah iku toгна waé. Bupati lan para pinituwané wong Yahudi dhéwé karebèn mbangun Pedalemané Allah mau ana ing tilas panggonané lawas.

⁸ Kejaba kuwi aku iya wis paring dhawuh bab apa kang prelu koktindakaké tumrap para pinituwané wong Yahudi kang nggarap Pedalemané Allah, yaiku kowé kudu mbayar ragadé pembanguné Pedaleman marang wong-wong mau saka pengasilané negara, saka bulu-bektiné daérah Kulon Éfrat; enggonmu mènèhaké ragadé kudu tlesih lan ora kena kasèp.

⁹ Apa sing dibutuhaké rupa sapi lanang nom, wedhus gèmbèl lanang nom, cempé kanggo saos kurban obongan konjuk marang Allahé langit lan bumi.

Semono uga gandum, uyah, anggur lan lenga, manut pituduhé para imam sing ana ing Yérusalèm, kabèh mau kudu diwènèhi ajeg saben dina, ora kena lali,¹⁰ supaya wong-wong mau tansah bisa saos kurban kang gawé renaning penggalihé Allahé langit lan bumi sarta ndongakaké kasugengané Sang Prabu lan para putrané.

¹¹Kejaba kuwi aku wis paring dhawuh, supaya saben wong sing nglirwakaké keputusan iki, cagaké omahé bakal dibedhol siji, digawé sujèn kanggo nyunduki wong mau. Omahé wong mau karubuhna merga saka paneraké.

¹²Allah kang dedalem ana ing kana muga ngrubuhaké saben raja lan saben bangsa, sing mbaléla nedya mbatalaké keputusan iki lan ngrusak Pedalemané Allah ing Yérusalèm. Aku, Darius, kang ndhawuhaké préntah iki. Poma padha èstokna sing temenan!"

¹³Tatnai, bupati daérah Kulon Éfrat, Syétar-Boznai lan kanca-kancané padha nglakoni kanthi ngati-ati apa sing didhawuhaké déning Sang Raja Darius.

¹⁴Para pinituwané wong Yahudi padha nerusaké mbangun kanthi cékat-cèket,

merga saka dhawuhé Nabi Hagai lan Nabi Zakharia bin Idho, sing padha medharaké wangsité Pangéran. Mengkono enggoné padha ngrampungaké pembanguning Pedalemané Allah, atas saka dhawuhé Pangéran Allahé Israèl lan préntahé Korèsy, Darius lan Artahsasta, raja-raja Pèrsia.

¹⁵ Nalika tanggal telu sasi Adar (sasi katelu) penggarapé Pedalemané Allah rampung kabèh, yakuwi ing taun kaping nem jamané Darius jumeneng raja.

¹⁶ Wong Israèl, para imam, wong Lèwi lan wong liya-liyané sing bali saka pembuwangan banjur padha ngresmèkaké Pedalemané Allah klawan bungah.

¹⁷ Kanggo ngresmèkaké Pedalemané Allah mau wong Israèl padha saos kurban rupa sapi lanang satus, wedhus gèmbèl lanang 200, cempé wedhus gèmbèl 400, iya wedhus lanang kanggo kurban pangruwating dosa tumrap wong Israèl kabèh, cacahé rolas manut cacahé taler Israèl.

¹⁸ Para imam banjur diresmèkaké miturut golongané, semono uga wong Lèwi miturut kulawargané supaya

padha nindakaké pegawéané ana ing Pedalemané Allah ing Yérusalèm, kaya kang katulis ana ing Kitabé Musa.

¹⁹ Nalika tanggal ping patbelas sasi kapisan wong-wong sing bali saka pembuwangan padha ngriyakaké Paskah.

²⁰ Para imam lan wong Lèwi wis padha sesuci bebarengan, mulané kena nyembelèh cempéné Paskah kanggo wong sing bali saka pembuwangan sarta kanggo sedulur-seduluré, yakuwi para imam lan kanggo awaké dhéwé.

²¹ Wong Israèl kabèh banjur padha mangan Paskah, mengkono uga saben wong sing wis padha ninggal tata-carané wong pribumi sarta mèlu nyembah marang Pangéran, Allahé wong Israèl.

²² Nuli padha netepi Riaya Pésta Roti Tanpa Ragi lawasé pitung dina olèhé padha bungah-bungah, merga wis diparingi longgar déning Allah. Gusti Allah wis nelukaké atiné raja ing Asyur, mula Sang Raja mbiyantu wong Israèl mbangun Pedalemané Allah, Allahé Israèl.

7 ¹ Sawetara taun sawisé lelakon mau, nalika jamané Artahsasta

jumeneng raja ing tanah Pèrsia, ana wong jenengé Ézra, turuné Imam Agung Harun. Sarasilahé Ézra mau mengkéné: Ézra kuwi anaké Seraya; Seraya anaké Azarya, Azarya anaké Hilkia, Hilkia anaké Salum, Salum anaké Zadok, Zadok anaké Ahitub, Ahitub anaké Amarya, Amarya anaké Azarya, Azarya anaké Merayot, Merayot anaké Zerahya, Zerahya anaké Amarya, Amarya anaké Uzi, Uzi anaké Buki, Buki anaké Abisua, Abisua anaké Pinéhas, Pinéhas anaké Èléazar, Èléazar anaké Harun, sing jumeneng Imam Agung.

² (7:1)

³ (7:1)

⁴ (7:1)

⁵ (7:1)

⁶ Ézra budhal ninggal Babil.

Panjenengané ahli kitab, mumpuni bab Torèté Musa, sing diparingaké déning Pangéran, Allahé Israèl. Sarèhné kaayoman déning astané Allah, mula apa sapanuwuné Ézra marang Sang Raja disembadani kabèh.

⁷ Bareng karo Ézra mau ana golongané wong Israèl sawetara sing padha mèlu bali menyang Yérusalèm, semono uga

ana imam, wong Lèwi, penyanyi, tukang jaga gapura lan tenaga kasar sing nyambut-gawé ana ing Pedalemané Allah. Enggoné padha budhal mau nalika taun kapitu jamané Artahsasta jumeneng raja.

⁸ Olèhé mangkat saka Babil tanggal siji sasi kapisan, lan merga saka pangayomané Pangéran, tekan Yérusalèm tanggal siji sasi kalima.

⁹ (7:8)

¹⁰ Ézra mau uripé ditanjakaké kanggo nyinau Torèté Allah, sarta kanggo mulangaké prenatal lan sarak-saraké agama marang wong Israèl.

¹¹ Artahsasta maringaké turunan layang marang Ézra, yakuwi imam lan ulama (ahli kitab) kang akèh kawruhé bab angger-angger lan prenatalé Gusti Allah kanggo wong Israèl. Surasané layang mau mengkéné:

¹² "Saka Sang Raja Artahsasta, tumekaa marang Ézra, imam lan ahli Torèté Allah kang ana ing swarga."

¹³ "Aku ndhawuhaké préntah kanggo sawilayah jajahaning kratonku kabèh; sakèhé wong Israèl kang ana ing kratonku, iya imam utawa wong Lèwi,

kang kepéngin mèlu kowé bali menyang Yérusalèm, daklilani.

¹⁴ Aku lan para penaséhatku pitu, ngutus kowé niti kaanané Yérusalèm lan Yéhuda, apa Torèté Pangéran Allahmu, kang kapasrahaké marang kowé, padha dièstokaké.

¹⁵ Slaka lan emas saosanku lan para penaséhatku marang Allahé wong Israèl, kang dedalem ana ing Yérusalèm, gawanen pisan.

¹⁶ Semono uga slaka lan emas enggonmu nglumpukaké saka propinsi-propinsi ing Babil lan apa sing disaosaké déning wong Israèl lan para imamé kanggo Pedalemané Allah, cangkingen pisan.

¹⁷ Dhuwit mau tanjakna klawan ngati-ati kanggo tuku sapi lanang, wedhus jawa lan wedhus gèmbèl, gandum lan anggur kanggo saos kurban ing mesbèhé Pangéran Allah ing Yérusalèm.

¹⁸ Sisané slaka lan emas kuwi tanjakna kanggo nyukupi apa sing padha kokanggep prelu miturut kersané Allahmu.

¹⁹ Mungguh piranti-piranti sing wis kapasrahaké marang kowé kanggo leladi

ing Pedalemané Allah, padha saosna sapepaké ana ing ngarsané Allah ing Yérusalèm.

²⁰ Sepira kekurangané bayaren, jupukna saka kas kagungané Sang Prabu.

²¹ Aku, Artahsasta, dhawuh marang sakèhé penggedhéné kahartakan propinsi-propinsi ing sakuloné Bengawan Éfrat supaya énggal-énggal nyepaki apa sing dibutuhaké Ezra, imam lan ahli Torèté Allah kang ana ing swarga,

²² kang rupa slaka nganti 3.400 kilogram, gandum 10.000 kilogram, anggur 2.000 liter, lenga zaitun 2.000 liter, lan uyah sepira waé sing dibutuhaké.

²³ Apa waé kang dikarsakaké déning Allahing swarga kagem Pedalemané cepakna, supaya Panjenengané ora duka marang aku utawa marang sing nggentèni aku.

²⁴ Poma kowé aja narik pajeg utawa béya saka para imam, para wong Lèwi, para penyanyi, para juru jaga gapura, para buruh kasar lan sedhéngah wong sing padha leladi ing Pedalemané Allah.

²⁵Wusana kowé, Ézra, klawan kawicaksanan peparingé Allahmu marang kowé, ngedegna pepréntahan lan ngangkata hakim kang padha ngadili rakyat ing sakuloné Bengawan Éfrat, sing padha tundhuk karo Torèté Allahmu. Déné sapa sing ora ngerti angger-anggeré Allahmu, kudu kokwulang.

²⁶Sapa wong sing ora ngèstokaké angger-anggeré Allahmu, supaya énggal-énggal diadili lan diukum, apa diukum pati, dibuwang, didhendha, utawa dikunjara."

²⁷Pangucapé Ézra, "Pinujia Pangéran, Allahé leluhur kita, kang kersa maringi kawicaksanan ana ing penggalihé Sang Prabu, nganti panjenengané gawé asriné Pedalemané Allah kang ana ing Yérusalèm.

²⁸Merga saka sih-kamirahané Allah aku olèh sihé Sang Prabu lan para penaséhaté, sarta bisa ngrembugi penggedhéné taler-taleré Israèl, nganti padha gelem mèlu aku budhal bali menyang Yérusalèm."

8¹Iki daftaré para penggedhéné kulawarga sing padha mèlu budhal

karo aku saka pembuwangan ing Babil, menyang Yérusalèm, jamané Artahsasta jumeneng raja.

²Saka turuné Pinéhas: Gérsom; saka turuné Itamar: Dhanièl; saka turuné Dawud: Hatus bin Sekhanya; saka turuné Paros: Zakharia, lan bareng karo wong-wong kuwi ana wong satus sèket sing kecathet ana ing sarasilah. Saka turuné Pahat-Moab: Élyoénai bin Zerahya, lan kejaba kuwi ana wong lanang rong atus. Saka turuné Zatu: Sekhanya bin Yahazièl lan bebarengan karo wong lanang telung atus; saka turuné Adin: Èbèd bin Yonatan lan karo wong lanang sèket; saka turuné Élam: Yésaya bin Atalya bareng karo wong lanang pitung puluh; saka turuné Séfaca: Zebaya bin Mikhaèl, bareng karo wong lanang wolung puluh; saka turuné Yoab: Obaja bin Yehièl, bebarengan karo wong lanang rong atus wolulas; saka turuné Bani: Sélomit bin Yosifya, bareng karo wong satus sewidak; saka turuné Bébai: Zakharia bin Bébai, bebarengan karo wong lanang wolulikur; saka turuné Azgad: Yohanan bin Hakatan, bareng karo wong lanang satus sepuluh;

saka turuné Adonikam: sing tekané kèri, jeneng-jenengé Èlifèlèt, Yehièl lan Semaya, bareng karo wong lanang sewidak; saka turuné Bigwai: Utai lan Zabud bebarengan karo wong lanang pitung puluh.

³ (8:2)

⁴ (8:2)

⁵ (8:2)

⁶ (8:2)

⁷ (8:2)

⁸ (8:2)

⁹ (8:2)

¹⁰ (8:2)

¹¹ (8:2)

¹² (8:2)

¹³ (8:2)

¹⁴ (8:2)

¹⁵ Wong mau padha daklumpukaké ana ing pinggiré kali sing anjog ing kutha Ahawa, banjur padha masang kémah ana ing kono, suwéné telung dina. Bareng daktliti, ing antarané wong-wong mau akèh imamé, nanging ora ana wongé Lèwi.

¹⁶ Mulané aku banjur kongkonan Élièzer, Arièl, Semaya, Èlnatan, Yarib, Èlnatan, Natan, Zakharia lan Mesulam, kabèh

padha penggedhé, apa déné Yoyarib lan Èlnatan, para guru, padha dakkon nemoni Idho,

¹⁷ penggedhéné kulawargané sing ana ing Kasifya kono. Idho lan sedulur-seduluré dakjaluki tulung nggolèkaké wong-wong Netinim, yakuwi tenaga kasar sing ngladèni ana ing Pedalemané Allah.

¹⁸ Merga saka kamirahané Allah aku dikirimi wong-wong sing gathèkan, saka kulawargané Mahli, Sèrèbya saanak-anaké lan saseduluré, gunggung wong wolulas.

¹⁹ Semono uga Hasabya lan Yésaya saka bani Mérari saanak-anaké lan sedulur-seduluré, gunggung wong rong puluh.

²⁰ Kejaba kuwi isih ana menèh wong 220, tenaga kasar turuné wong-wong sing biyèn déning Raja Dawud lan para pegawéné dipasrahaké marang wong-wong Lèwi kanggo ngladèni pegawéan ing Pedalemané Allah. Wong mau kabèh jenengé dicathet siji-siji.

²¹ Aku banjur ngumumaké pasa ana ing pinggiré Kali Ahawa kono, supaya aku padha andhap-asor ana ing

ngarsané Allah sarta nyuwun supaya laku kita dituntun sarta anak-anak dalah barang darbèk kita direksa déning Panjenengané.

²²Awit aku isin nyuwun tentara utawa bala jaranan marang Sang Prabu kanggo ngreksa lan ngadhepi mungsuh-mungsuh ing sedalan-dalan. Merga aku wis matur marang Sang Prabu mengkéné, "Allah kawula ngayomi dhateng sedaya tiyang ingkang pitados dhateng Panjenenganipun, nanging sakathahing tiyang ingkang nyingkur Panjenenganipun menika sami dipun lawan déning pangwaosipun lan bebendunipun."

²³Mulané aku banjur padha pasa sarta nyenyuwun mengkono mau marang Allah kita. Mangka Panjenengané nyembadani apa kang daksuwun.

²⁴Aku banjur milih saka antarané pengareping imam wong rolas, yakuwi Sèrèbya, Hasabya lan wong sepuluh liyané.

²⁵Aku banjur nimbang slaka lan emas, sarta piranti-piranti kanggo Pedalemané Allah kita, saka Sang Prabu lan para penaséhaté sarta para punggawané, apa

déné para wong Israèl sing ana ing kono. Barang-barang mau dakpasrahaké para imam, yakuwi:

²⁶ slaka 22 ton, barang-barang saka slaka 70 kilogram, emas 3.400 kilogram, mangkok saka emas 8,4 kilogram, mangkok saka prunggu alus, sing regané padha karo mangkok sing kagawé saka emas, cacahé loro.

²⁷ (8:26)

²⁸ Tembungku karo wong-wong mau, "Kowé kuwi dadi wong sing dipilih déning Pangéran, Allahé para leluhurmu. Piranti iki kabèh dadi barang sengeran sumaos marang Allah, merga barang-barang saka slaka lan emas iki pisungsung mana suka konjuk marang Pangéran, Allahé leluhurmu.

²⁹ Simpenen lan reksanen nganti tekan Pedalemané Allah lan timbangan ana ing ngarepé para pengareping imam, sarta wong-wong Lèwi lan para penggedhé kulawarga-kulawargané Israèl ana ing Yérusalèm, ing gedhong-gedhongé Pedalemané Allah."

³⁰ Para imam lan wong Lèwi banjur padha nampani slaka lan emas sarta piranti-piranti sing wis ketimbang mau,

bakal kagawa menyang Yérusalèm, ing Pedalemané Allah kita.

³¹ Sawisé mengkono banjur padha mangkat saka pinggiré Kali Ahawa, nalika sasi kapisan tanggal ping rolas, menyang Yérusalèm. Ing sadalandalan astané Allah ngayomi kita saka serangané mungsuh lan bégal.

³² Satekané ing Yérusalèm kita banjur padha lèrèn ana ing kono telung dina.

³³ Ing dina kapaté slaka lan emas, sarta piranti-piranti mau banjur padha ditimbang ana ing Pedalemané Allah kita, kapasrahaké marang Imam Marémot bin Uria. Imam mau dibantu déning Èléazar bin Pinéhas lan wong Lèwi loro, yakuwi Yozabad bin Yésua lan Noaya bin Binui.

³⁴ Barang-barang kabèh mau diétung lan ditimbang menèh, sarta dicatheti.

³⁵ Wong-wong sing bali saka pembuwangan mau nuli padha saos kurban obongan konjuk marang Pangéran, Allahé Israèl, rupa: sapi 12 kanggo bangsa Israèl kabèh; wedhus gèmbèl lanang 96; cempé wedhus gèmbèl 77; wedhus jawa lanang minangka kurban pangruwating dosa

12; kabèh mau dadi kurban obongan konjuk marang Allah.

³⁶Layang keputusané Sang Prabu iya banjur dipasrahaké para raja lan wakil-wakilé, yakuwi para bupati sing ngerèh daérah sakuloné Bengawan Éfrat. Wong-wong mau kabèh iya banjur padha mbantu apa sing dadi kekurangané umat lan Pedalemané Allah.

9¹Sawisé lelakon kuwi mau para penggedhé nuli nekani aku, padha kandha mengkéné, "Umat Israèl, para imam lan tiyang Lèwi mergi nglampahi pendamel nistha, tumindakipun sami kaliyan tiyang-tiyang ing tanah ngriki, kadosta tiyang Hèt, tiyang Fèris, tiyang Yébus, tiyang Amon, tiyang Moab, tiyang Mesir tuwin tiyang Amiri.

²Sami mendhet sémah tiyang-tiyang èstri saking bangsa-bangsa wau sarta ugi kanggé anak-anakipun. Mila wiji ingkang suci campur kaliyan para bangsa ing tanah ngriki, malah ingkang miwiti nglampahi nerak mekaten menika para pengageng lan para pemimpin."

³Bareng krungu mengkono mau, aku banjur nyuwèk klambiku rangkepan lan jubahku, sarta njabuti rambutku

lan jénggotku, karo ndhéprok lan dheleg-dheleg saka sedhihku.

⁴ Para wong sing padha ndredheg merga wedi karo pangandikané Allah krana dosa sing dilakoni wong-wong sing padha bali saka pembuwangan, padha nglumpuk ana ing ngarepku. Aku isih tetep ndhéprok dheleg-dheleg saka sedhihku, nganti tekan wayahé saos kurban soré.

⁵ Bareng wayahé saos kurban aku banjur ngadeg saka papan kono. Klambiku rangkepan lan jubahku isih suwèk. Aku banjur jèngkèng karo ngangkat tanganku matur Pangéran, Allahku, unjukku,

⁶ "Dhuh Allah kawula! Kawula isin sanget saupami ngantosa nyawang dhateng Paduka, Allah kawula. Mergi dosa kawula menika tumpuk-tumpuk ngantos sundhul ing langit.

⁷ Enggèn kawula nandhang kalepatan ageng wiwit nalika jamanipun para leluhur kawula ngantos dumugi dinten menika. Inggih krana saking dosa kawula, kawula sami kaulungaken dhateng tanganipun para raja ing tanah manca. Inggih kawula saha para raja

kawula saha para imam kawula sami dipun pejahi srana pedhang, dipun bucal ing negari manca, dipun jarah-rayah, ngantos sami nandhang wirang, inggih kados kawontenan kula ing dinten menika.

⁸ Samenika, nembé kémawon kawula sami ngalami sih-kamirahanipun Pangéran, Allah kawula. Saking antawisipun tiyang-tiyang ingkang pembuwangan, kawula sami kaparingan pengasoan wonten ing panggènan suci menika. Paduka sampun maringi gesang énggal.

⁹ Kawula menika réncang tumbasan, nanging Paduka mboten négakaken kawula. Kawula Paduka angsalaken sih saking raja-raja ing negari Pèrsia, ngantos kawula sami lestantun gesang saha angsal palilah mbangun malih Pedalemanipun Allah kawula, ingkang suwau sampun dados jugrugan. Malah kawula saged gesang kanthi tentrem wonten ing tanah Yéhuda kaliyan ing Yérusalèm.

¹⁰ Nanging samenika, dhuh Allah, menapa ingkang saged kawula unjukaken sesampunipun lelampahan

menika sedaya? Kawula sampun ngantos nglirwakaken malih dhateng dhawuh Paduka,

¹¹ ingkang sampun Paduka paringaken lantaran para abdi Paduka, para nabi, ingkang suraosipun, 'Tanah kang kokparani lan arep kokdarbèni iku tanah kang najis, krana saka pratingkahé para bangsa kang manggon ing kono. Iya krana saka pratingkahé sing rusuh, nistha, tanah iki wis najis kabèh saka tapel watesé ing sisih kéné tekan tapel watesé sing sisih kana.'

¹² Kawula sami dipun weling supados sampun ngantos nyukakaken anak-anak kawula èstri dhateng anakipun jaler bangsa menika, lan sampun ngantos mendhet anak èstrinipun kaangsalaken anak jaler kawula. Mekaten ugi kawula sampun ngantos ngangkah piyambakipun angsal kabegjan lan katentreman ing selami-laminipun. Menika sedaya supados kawula dadosa rosa sarta pamedalipun siti ingkang saé, sarta marisaken siti menika dhateng anak-putu kawula langgeng ing selaminipun.

¹³ Kawula sampun kedhatengan samukawis sedaya ingkang mergi saking piawon saha kalepatan kawula ingkang ageng. Paukuman Paduka, dhuh Allah kawula, mboten ngantos ngimbangi awratipun dosa kawula; malah kawula taksih sami Paduka paringi kanca semanten kathahipun.

¹⁴ Menapa kawula lajeng sami badhé nerak dhawuh Paduka malih srana bebésanan kaliyan para bangsa ingkang lampahipun awon menika? Menawi mekaten, kawula mesthi sami Paduka ukum ngantos tumpes tapis, ngantos mboten wonten ingkang kantun setunggal-tunggala ingkang oncat.

¹⁵ Dhuh Pangéran, Allahipun Israèl! Paduka menika adil, awit kawula ingkang sami kantun menika taksih Paduka parengaken gesang, kados kawontenan kawula samangké. Samangké kawula sami marek sowan ing ngarsa Paduka kalayan ngakeni kalepatan kawula. Kawula èstunipun mboten pantes sowan ing ngarsa Paduka."

10 ¹ Sasuwéné Ézra ndedonga lan nlangsa karo nangis sarta nggloso ana ing ngarepé Pedalemané Allah mau,

banjur ana wong Israèl akèh padha nglumpuk ing ngarepé; wong lanang, wadon, karo bocah-bocah, padha nangis seru.

² Sekhanya bin Yehièl, turuné Élam, banjur matur marang Ézra mengkéné, "Kula ngakeni sampun sami nglampahi dosa dhateng Gusti Allah, mergi sami émah-émah kaliyan tiyang sanès bangsa, inggih menika bangsa ing tanah ngriki. Éwasemanten ing samangké inggih taksih wonten pengajeng-ajeng.

³ Sumangga samenika kita damel prejanjian kaliyan Gusti Allah. Kita badhé nundhung tiyang-tiyang èstri menika sedaya saanak-anakipun miturut pamrayogi panjenengan, saha rembagipun para sedhèrèk ingkang sami ajrih kaliyan angger-anggeripun Allah kita; kajengipun sedhèrèk-sedhèrèk menika tumindak miturut angger-angger.

⁴ Sumangga panjenengan jumeneng, sebab prekawis menika dados tugas panjenengan. Kula sami badhé mbiyantu panjenengan. Penggalih panjenengan ingkang panggah kémawon, sarta tumunten tumindaka."

⁵Ézra banjur ngadeg, para pengarepé imam, wong Lèwi lan umat Israèl kabèh padha dikon sumpah, yèn bakal padha nglakoni apa sing diusulaké déning Sekhanya mau. Wong kabèh iya banjur padha sumpah.

⁶Sawisé metu saka platarané Pedalemané Allah, Ézra banjur mlebu ing omahé Yohanan bin Èlyasib lan nginep ana ing kono, ora mangan roti lan ngombé, merga isih sedhih ngrasakaké paneraké para wong sing bali saka pembuwangan mau.

⁷Ing Yéhuda lan ing Yérusalèm banjur dianakaké pengumuman kanggo wong kabèh sing bali saka pembuwangan, supaya padha nglumpuk ing Yérusalèm.

⁸Sapa sing sajroné telung dina ora teka, miturut keputusané para penggedhé lan para pinituwa, sabarang darbèké bakal dirampas, lan wongé dhéwé bakal kapisah karo para wong sing bali saka pembuwangan.

⁹Sakèhé wong lanang ing tanah Yéhuda lan Bènyamin banjur padha nglumpuk menyang Yérusalèm sajroné telung dina. Kelakoné kuwi mau nalika sasi kasanga, tanggal rong puluh. Wong akèh padha

lungguh ana ing plataran Pedalemané Allah. Kabèh padha ndredheg merga saka lelakon mau lan merga saka deresé udan.

¹⁰ Imam Ézra banjur ngadeg lan kandha mengkéné, "Kowé wis padha gawé dosa, merga padha kawin karo wong liya bangsa, nganti muwuhi kaluputané Israèl.

¹¹ Mulané saiki kowé padha nlangsa ana ing ngarsané Pangéran, Allahé para leluhurmu, lan padha nglakonana apa sing dadi kersané. Padha pisaha karo wong bangsa kéné lan karo wong wadon liya bangsa kuwi."

¹² Wong sapa samuwan kabèh banjur padha mangsuli seru, "Inggih prayogi. Kula wajib sami nglampahi kados pangandika panjenengan.

¹³ Nanging tiyangipun kathah, mangka saweg mangsa jawah, mila tiyang sami mboten betah ngadeg wonten ing njawi ngriki. Kejawi saking menika pedamelan menika mboten badhé saged rampung sedinten kalih dinten. Mergi ing antawis kula kathah tiyang ingkang sami nglampahi panerak menika.

¹⁴ Prayoginipun para pengageng kula kémawon makili kula sedaya. Kajengipun tiyang-tiyang ingkang émah-émah kaliyan sanès bangsa menika kasowanaken ing wekdal ingkang katemtokaken. Tiyang-tiyang wau kairida déning para sepuh-sepuhipun daérah piyambak-piyambak, kaliyan para hakimipun, supados srana mekaten paukumanipun Allah ingkang mergi saking prekawis menika kasingkiraken saking kula sedaya."

¹⁵ Mung Yonatan bin Asaèl lan Yahzéya bin Tikwa sing ora setuju karo rembug mau, dibiyantu Mesulam karo Sabbetai, wong Lèwi.

¹⁶ Nanging wong-wong liyané sing mentas teka saka pembuwangan padha bisa nampa. Imam Ézra banjur milih wong sawetara, yakuwi para penggedhéné kulawarga; saben penggedhé makili kulawargané dhéwé-dhéwé. Jenengé penggedhé siji-sijiné dicathet. Enggoné padha mriksa prekara mau ing dina kapisan, sasi ping sepuluh.

¹⁷ Sarupané urusan sing magepokan bab kawin karo wong liya bangsa mau

rampung nalika tanggal kapisan sasi kang kapisan.

¹⁸ Iki daftaré wong-wong sing padha kawin karo wong wadon liya bangsa: Para imam, miturut kulawargané: Kulawargané Yésua lan sedulur-seduluré, turuné Yozadak: Maaséya, Élièzer, Yarib lan Gedalya.

¹⁹ Padha janji arep megat bojoné, lan ngurbanaké wedhus jawa minangka pangruwating dosané.

²⁰ Kulawargané Imèr: Hanani lan Zebaya.

²¹ Kulawargané Harim: Maaséya, Élia, Semaya, Yehièl lan Uzia.

²² Lan saka wong Pasyhur: Èlyoenai, Maaséya, Nétanéèl, Yozabad lan Élasa.

²³ Saka wong-wong Lèwi: Yozabad, Simèi, Kélaya (yakuwi Kelita), Pétahya, Yéhuda lan Élièzer.

²⁴ Saka para penyanyi: Èlyasib. Saka para juru tunggu gapura: Salum, Tèlèm lan Uri.

²⁵ Saka wong Israèl liya-liyané: Saka turuné Paros: Ramya, Yézia, Halka, Minyamin, Èléazar, Malkia lan Benaya.

²⁶ Saka turuné Élam: Matanya, Zakharia, Yehièl, Abdi, Yérémot lan Élia.

²⁷ Saka turuné Zatu: Èlyoènai, Èlyasib, Mattanya, Yéremot, Zabad lan Aziza.

²⁸ Saka turuné Bébai: Yohanan, Hananya, Zabai lan Altai.

²⁹ Saka turuné Bani: Mesulam, Malukh, Adaya, Yasub, Séal lan Yéramot.

³⁰ Saka turuné Pahat-Moab: Adna lan Kelal, Benaya, Maaséya, Matania, Bézaleèl, Binui lan Manasyè.

³¹ Saka turuné Harim: Élièzer, Yisia, Malkia, Semaya, Siméon, Bènyamin, Malukh, lan Semarya.

³² (10:31)

³³ Saka turuné Hasum: Matnai, Matata, Zabad, Èlifèlèt, Yéremai, Manasyè lan Simèi.

³⁴ Saka turuné Bani: Maadai, Amran, Uel, Benaya, Bedeya, Keluhu, Wanya, Merémot, Èlyasib, Matanya, Matnai, Yaasai.

³⁵ (10:34)

³⁶ (10:34)

³⁷ (10:34)

³⁸ Saka turuné Binui: Simèi, Selèmya, Natan, Adaya, Makhnadbai, Sasai, Sarai, Azreèl, Selèmya, Semarya, Salum, Amarya lan Yusuf.

³⁹ (10:38)

⁴⁰ (10:38)

⁴¹ (10:38)

⁴² (10:38)

⁴³ Saka turuné Nébo: Yeièl, Matica, Zabad, Zebina, Yadai, Yoèl lan Benaya.

⁴⁴ Kuwi kabèh wong sing kawin karo wong wadon liya bangsa; mulané bojoné padha dipegat lan dikon lunga saanak-anaké.

Nehemia

1 ¹ Iki lapurané Néhémia bin Hakalya bab pegawéané: Nalika sasi Kislèw, taun kaping rong puluhé pepréntahané Artahsasta, raja ing Pèrsia. Aku, Néhémia ana ing Susan.

² Nalika semono, sedulurku Hanani teka saka Yéhuda karo wong sawetara. Banjur daktakoni bab kaanané Yérusalèm lan wong-wong Yahudi sing wis bali saka pembuwangan ing Babil.

³ Banjur padha nyritakaké kaanané wong-wong sing bali saka pembuwangan mau, yakuwi satekané ing tanah kelairané. Uripé sengsara, merga padha dianggep asor déning bangsa-bangsa manca sing ana ing kiwa-tengené. Apa menèh, témbok-témboké Yérusalèm padha jugrug lan lawang-lawanging gapurané durung didandani, wiwit nalika diobong dhèk jaman semana.

⁴ Krungu kabar mengkono mau aku lungguh karo nangis. Pirang-pirang dina lawasé atiku sedhih. Aku banjur pasa karo ndedonga marang Allah,

⁵"Dhuh Allah ratuning swarga. Paduka menika Allah Ingkang Mahaluhur. Sowan kawula kalayan manah ingkang ajrih. Paduka tetep ngasihi sarta setya ing janji Paduka dhateng tiyang ingkang asih dhateng Paduka lan mbangun-turut dhateng dhawuh-dhawuh Paduka.

⁶Mugi Paduka kersa mirsani kawula, lan miyarsakaken pandonga ingkang kawula aturaken ing ngarsa Paduka rintèn lan dalu, kanggé umat Israèl, abdi Paduka. Kawula ngakeni bilih umat Paduka Israèl sampun sami nglampahi dosa. Ugi kawula piyambak lan para leluhur kawula sampun sami nglampahi dosa.

⁷Kawula sampun sami nyingkur dhateng Paduka lan nerak dhawuh-dhawuh Paduka.

⁸Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti pangandika-pangandika Paduka, ingkang Paduka dhawuhaken lantaran Musa, bilih samasa kawula, umat Israèl mboten setya dhateng Paduka, kawula badhé sami kasebar ing antawisipun bangsa-bangsa sanès.

⁹Nanging samasa kawula sami wangsul malih lan mbangun-turut

dhateng Paduka, kawula ingkang sampun Paduka sebar wau badhé Paduka klempakaken malih, senajan kawula sami pating prencan wonten ing salumahing bumi. Kawula lajeng badhé Paduka wangsulaken dhateng panggènan ingkang sampun Paduka pilih dados papan pangibadah dhateng Paduka.

¹⁰ Dhuh Allah, kawula menika para abdi Paduka, inggih umat kagungan Paduka piyambak, ingkang sampun Paduka luwari kalayan kasektèn Paduka ingkang élok.

¹¹ Mugi kersa miyarsakaken pandonga kawula lan pandonganipun para abdi Paduka sanès-sanèsipun sedaya ingkang sami ngormati dhateng Paduka. Kersaa paring pitulungan supados ing dinten menika kawula sedaya angsula sih-kawelasan saking Sang Prabu." Nalika semana aku dadi pegawé kraton sing ngurusi unjukané Sang Prabu.

2¹ Let patang sasi, yakuwi ing sasi Nisan, ing sawijining dina nalika Sang Prabu Artahsasta lagi dhahar, aku ngladèkaké unjukan anggur karo semu sedhih. Durung tau aku katon sedhih

ana ing ngarsané Sang Prabu kaya dhèk dina kuwi.

² Mulané Sang Prabu ndangu, "Yagéne kowé katon sedhah, mangka kowé ora lara. Mesthi ana sing kokpikir." Aku kagèt,

³ nuli matur, "Sang Prabu mugi sugenga ing selaminipun! Kadospundi enggèn kawula mboten sedhah, menawi kuburanipun para leluhur kawula samenika kebak gempuran lan kori-korining gapuranipun sami kabesmi."

⁴ Pendanguné Sang Prabu, "Dadi, karepmu kepriyé?" Ing sajroning ati aku ndedonga marang Allah ratuning swarga,

⁵ banjur matur marang Sang Prabu mengkéné, "Menawi Sang Prabu dhangman ing penggalih lan marengaken, mugi kersaa ngutus kawula dhateng tanah Yéhuda mbangun kitha menika lan pesaréanipun para leluhur kawula."

⁶ Sang Prabu kang lenggah jèjèr karo Sang Ratu njurungi panyuwunku. Panjenengané ndangu pira lawasé enggonku arep ana ing kana lan kapan enggonku arep bali. Mulané aku iya nuli ngaturi pirsá.

⁷ Aku banjur nyuwun layang kanggo para gubernur ing propinsi Éfrat, supaya nyepetaké lakuku tekan Yéhuda.

⁸ Kejaba kuwi aku iya nyuwun layang kanggo Asaf, pegawé sing ngurusi alas wilayahé kraton, supaya nyawisaké kayu kanggo gapurané bètèng sing ngayomi Pedalemané Allah, lan kanggo témboké kutha, sarta omah sing arep dakenggoni. Kabèh sing daksuwun diparengaké déning Sang Prabu, merga Allah mitulungi aku.

⁹ Aku banjur budhal menyang tanah Éfrat Kulon bebarengan karo perwira tentara jaranan sawetara sing ngawal aku. Tekan kana layangé Sang Prabu dakaturaké marang gubernur.

¹⁰ Nanging bareng Sanbalat, wong Bèt-Horon, lan Tobia wong Amon, padha krungu yèn tekaku kanggo kepentinganané bangsa Israèl, padha mangkel atiné.

¹¹ Aku nerusaké lakuku nganti tekan Yérusalèm, banjur ngaso telung dina.

¹² Nalika semono durung ana wong sing dakkandhani wangsit sing diparingaké déning Allah ana ing atiku bab mbangun kutha Yérusalèm. Ésuké isih bengi, aku wis tangi, banjur ngajak kanca sawetara

metu saka kutha. Kejaba kuldi sing daktunggangi aku padha ora nggawa tunggangan liyané.

¹³ Nalika semono isih bengi. Aku padha metu saka kutha liwat lawangé Gapura Lebak sing sisih Kulon. Lakuku ngidul, menyang Gapura Sampah, ngliwati blumbang Naga. Karo mlaku aku mriksa témboké kutha sing wis jugrug lan lawang-lawang sing wis entèk kobong.

¹⁴ Saka Wétan kutha aku banjur ngalor, menyang Gapura Pancuran lan Blumbang Raja. Nanging ana ing kono ora ana dalan sing kena ditambah déning kuldiku, merga saka akèhé jugrugan.

¹⁵ Mulané aku banjur medhun menyang Lebak Kidron. Bengi kuwi uga aku nerusaké lakuku karo mriksa témboké kutha. Sawisé mengkono aku banjur ménggok lan bali menèh menyang kutha metu Gapura Lebak.

¹⁶ Para penggedhéné kutha kono ora ana siji-sijia sing ngerti yèn aku lunga lan iya ora ngerti apa sing dakrancang. Sebab aku ora kandha apa-apa karo wong Yahudi siji waé. Para imam lan para penggedhé, para pegawé lan sapa

waé sing arep mèlu mbangun kutha Yérusalèm ora ana sing dakkandhani.

¹⁷ Bareng wis let suwé lagi padha dakkandhani mengkéné, "Kowé padha ngerti dhéwé sepira gedhéné kasangsaran kita iki! Yérusalèm mung rupa jugruga lan lawang-lawanging gapurané entèk kobong kabèh. Ayo kita padha mbangun témbok-témboké kutha Yérusalèm, supaya kita aja disepèlèkaké déning wong."

¹⁸ Aku banjur nyritakaké marang wong-wong mau carané Gusti Allah olèhé mitulungi aku lan apa sing dingandikakaké déning Sang Prabu marang aku. Wong-wong mau padha mangsuli, "Sumangga kita miwiti mbangun!" Banjur padha cancut nyambut-gawé.

¹⁹ Bareng Sanbalat, Tobia lan Gèsèm wong Arab padha krungu rancanganku sakanca, banjur padha nggeguyu lan moyoki. Tembungé, "Kowé kuwi padha arep apa? Apa kowé arep padha mbrontak Sang Prabu?"

²⁰ Aku mangsuli, "Allah ratuning swarga kang bakal ndadèkaké aku olèh gawé. Aku iki padha para abdiné lan arep

wiwit mbangun. Nanging kowé padha ora wenang mèlu nduwèni Yérusalèm. Malah yèn wong padha ngrembug bab kutha Yérusalèm, jenengmu ora bakal kasebut-sebut."

3¹ Lapuran bab pembanguning témboké Yérusalèm kuwi mengkéné: Imam Agung Èliasib lan kanca-kancané mbangun Gapura Wedhus Gèmbèl, masang inebé lawang-lawangé lan disucèkaké kagem Allah. Saka kono padha mbangun témbok lan disucèkaké tekan Menara Satus lan tekan Menara Hananéèl.

² Kejaba para imam, wong-wong sing jenengé kasebut ing ngisor iki padha mbangun témboké kutha lan lawang-lawang sarta menara-menarané: Zakhur bin Imri, Kaum Sénaa: Gapura Iwak karo balok-baloké, inebé lawang-lawang, baut-baut lan palang-palangé. Merémot bin Uria, putuné Hakos. Mesulam bin Bèrékia lan putuné Mesézabeèl. Zadok bin Baana Para wargané kutha Tekoa (para penggedhéné kutha mau ora gelem nglakoni pegawéan kasar). Yoyada bin Paséah lan Mesulam bin Besota mbangun Gapura Yesana karo balok-balok, inebing

lawang, baut-baut lan slorogan-slorogané lawang. Cedhaké kono sing nyambut-gawé Melaca saka Gibéon lan Yadon saka Méronot. Wong-wong Gibéon lan wong Mizpa mbangun témbok tekan kedhatoné gubernur Éfrat Kulon. Uzièl bin Harhaya, tukang emas cedhak karo Hananya, tukang gawé lenga wangi. Wong-wong olèhé ndandani nganti tekan Témbok Amba. Réfaya bin Hur, wedana distrik sing ngwasani separoné Yérusalèm. Yédaya bin Hamurafi mbangun témbok sacedhaké omahé. Hatus bin Hasabnéya. Malkia bin Harim lan Hasub bin Pahat-Moab mbangun témbok terusané sarta Menara Prapèn. Salum bin Halohès, wedana wilayah sing ngawasi separoné Yérusalèm, diréwangi anak-anaké wadon. Hanun lan penduduk Zanoah: Gapura Lebak sarta inebing lawang-lawang, baut-baut lan slorogan-slorogané. Iya témbok sing dawané 440 mèter tekan Gapura Sampah. Malkia bin Rékhab, wedana wilayah Bètkèrèn: Gapura Sampah lan inebing lawang-lawang, baut-baut lan slorogan-slorogané. Salum bin Kolhozè, wedana wilayah Mizpa mbangun

Gapura Sumber Banyu karo payoné, inebing lawang-lawang, baut-baut lan slorogan-slorogané. Uga témbok Blumbang Sélah sacedhaké kedhaton tekan undhak-undhakan sing medhun saka kuthané Dawud. Néhémia bin Azbuk, wedana wilayah Bètzur mbangun témbok tekan pesaréané kulawargané Raja Dawud, blumbang-blumbangan lan tangsi.

³ (3:2)

⁴ (3:2)

⁵ (3:2)

⁶ (3:2)

⁷ (3:2)

⁸ (3:2)

⁹ (3:2)

¹⁰ (3:2)

¹¹ (3:2)

¹² (3:2)

¹³ (3:2)

¹⁴ (3:2)

¹⁵ (3:2)

¹⁶ (3:2)

¹⁷ Témbok liyané dibangun déning wong-wong Lèwi yakuwi: Rehum bin Bani. Hasabya, wedana ing separoné wilayah Kéhila. Pérangané témbok

sing kanggo wilayahé dhéwé. Cedhaké menèh Binui bin Hénadad, wedana ing separoné wilayah Kéhila. Èzèr bin Yosua, penggedhéné kutha Mizpa mbangun témbok ing pojok dalan, ngarepé gudhang sing kanggo nyimpen gegaman. Baruk bin Zabai mbangun témbok saka pojok dalan tekan lawangé omahé Imam Agung Èlyasib. Merémot bin Uria, putuné Hakos sing mbangun pérangané témbok saka lawangé omahé Èlyasib tekan pungkasané omah mau.

¹⁸ (3:17)

¹⁹ (3:17)

²⁰ (3:17)

²¹ (3:17)

²² Ana pérangané témbok sawetara sing dibangun déning para imam, yakuwi: Imam-imam sing omahé ora adoh saka Yérusalèm. Bènyamin lan Hasub mbangun témbok ing sangarepé omahé. Azarya bin Maaséya bin Ananya: témbok sacedhaké omahé. Binui bin Hénadad: témbok saka omahé Azaria tekan pojokan. Palal bin Uzai, sing dibangun témbok saka pojok menara kedhaton sing sisih ndhuwur, sacedhaké plataran sing dienggo jaga. Pédaya bin

Paros: témbok tekan ngarepé lawang Gapura Banyu sisih Wétan lan menara sing kanggo njaga Pedalemané Allah. (Ora adoh saka kono ana daérah sing jenengé Ofèl, yakuwi panggonané para peladèn ing Pedalemané Allah.)

²³ (3:22)

²⁴ (3:22)

²⁵ (3:22)

²⁶ (3:22)

²⁷ Pérangané témbok-témbok liyané sing dibangun digarap déning wong-wong kasebut ing ngisor iki: Para wargané kutha Tekoa; nggarap témbok saka ngarep menara penjagané, Pedalemané Allah tekan témbok Ofèl. Imam-imam sing manggon ing sacedhaké Gapura Jaran, nggarap témbok sing adhep-adhepan karo omahé wong-wong mau, saka gapura terus mengalor. Zadok bin Imèr mbangun témbok sing ana ing ngarepé omahé. Semaya bin Sekhanya, wong sing jaga Gapura Wétan nggarap témbok sing ana ing ngarepé omahé. Hananya bin Selèmya lan Hanun anaké Zalaf sing nomer nem. Mesulam bin Bèrékia, sing dibangun témbok sing ana ing ngarepé

omahé. Malkia, tukang emas nggarap témbok tekan asramané para buruh lan omahé para wong dagang, ing ngarepé Gapura Mifka tekan lotèng ing pojoké témbok sisih Lor-wétan. Para tukang emas lan wong dagang mbangun pérangané témbok sing pungkasan, wiwit saka lotèng ing pojoké témbok tekan Gapura Wedhus Gèmbèl.

²⁸ (3:27)

²⁹ (3:27)

³⁰ (3:27)

³¹ (3:27)

³² (3:27)

4¹ Bareng Sanbalat krungu yèn aku wong-wong Yahudi lagi padha mbangun menèh témboké kutha, banjur nepsu banget lan aku padha dipoyoki.

² Ana ing ngarepé kanca-kancané lan tentara Samaria, Sanbalat muni mengkéné, "Wong Yahudi sing ora bisa apa-apa kuwi arep gawé apa? Apa arep mbangun kuthané menèh? Apa dikira pegawéan kuwi bisa rampung sedina mung srana gawé kurban? Apa jugrugaan témbok lan uwuh tilas obong-obongan kuwi kena digawé bata kanggo gawé témbok?"

³Tobia sing iya ngadeg ing sandhingé muni mengkéné, "Delengen témbok sing didegaké kuwi! Yèn disénggol asu liwat waé mesthi rubuh!"

⁴Mulané aku banjur ndedonga, "Dhuh Allah, kersaa miyarsakaken pamoyokipun tiyang-tiyang menika! Pamoyok menika mugi Paduka wangsulaken supados ndhawahi sirahipun piyambak. Barang-darbèkipun dipun rampasa lan piyambakipun piyambak dipun tawanna kabekta dhateng negari manca.

⁵Piawonipun sampun ngantos Paduka apunten lan dosanipun sampun ngantos Paduka supèkaken, mergi tiyang menika sami ngina kawula ingkang saweg sami mbangun menika."

⁶Aku padha nerusaké mbangun, lan ora let suwé témboké rampung mubeng setengah dhuwur, merga rakyat olèhé nyambut-gawé kanthi sengkud.

⁷Kecrita bareng Sanbalat, Tobia, wong-wong Amon lan Asdod sarta wong Arab padha krungu yèn enggonku padha mbangun témboké Yérusalèm saya maju lan growong-growongan ing

témbok-témbok wis katutup, padha nepsu banget.

⁸ Banjur padha rukunan arep nyerang Yérusalèm, gawé kacau.

⁹ Mulané aku banjur padha ndedonga marang Allah lan kutha mau padha dakjaga rina wengi.

¹⁰ Wong Yéhuda padha menyanyi karo sesambat mengkéné: "Aku wis padha kentèkan tenaga, mangka gawéané isih semana, kaya-kaya aku ora kuwat nerusaké mbangun témbok iki sarampungé."

¹¹ Mangka mungsuh padha siaga arep nyerang dadakan lan matèni aku kabèh, supaya pegawéanku mandheg.

¹² Wong Yahudi sing padha manggon ora adoh saka mungsuh mau wis bola-bali nekani aku ngandhakaké rancangané mungsuh.

¹³ Mulané rakyat banjur dakdumi pedhang, tumbak lan panah, sarta dakpantha-pantha miturut kulawargané dhéwé-dhéwé, saben pantha dakdokokaké ing samburiné témbok lan panggonan-panggonan sing durung rampung digarap.

¹⁴ Bareng aku weruh yèn rakyat wedi, para pemimpin lan rakyat banjur padha dakkandhani mengkéné, "Aja padha wedi karo mungsuh. Aja lali yèn Gusti Allah mono kwasa lan kwasané ngédabédabi. Padha peranga kanggo mbélani sedulur-sedulurmu, anak-anakmu, bojomu lan pomahanmu!"

¹⁵ Mungsuh wis padha ngerti yèn rancangané konangan. Rakyat padha ngerti yèn rancangané mungsuh wis dibatalaké déning Allah. Aku banjur padha bali nyambut-gawé menèh, mbangun témbok.

¹⁶ Nanging wiwit dina kuwi wong-wong sing nyambut-gawé mung kari separo; liyané padha jaga, nganggo klambi keré lan siap gegaman tumbak, tamèng lan panah. Para pemimpin padha mbiyantu rakyat sakatogé,

¹⁷ mula rakyat padha bisa nerusaké enggoné mbangun témbok. Wong sing padha nggawa bahan bangunan mau tangané sing siji nggawa bahan, tangan sijiné nyekel gaman.

¹⁸ Tukang-tukang batu enggoné nyambut-gawé karo nyengkelit pedhang. Wong sing gawéné awèh pretandha yèn

ana bebaya srana ngunèkaké slomprèt tansah siaga ngadeg ing sacedhakku.

¹⁹Rakyat, para pengarepé masarakat lan para penggedhé padha dakkandhani mengkéné, "Pegawéan iki akèh lan jembar; kita siji karo sijiné mrenca ing sauruté dawané témbok iki.

²⁰Mulané yèn kowé padha krungu swarané slomprèt, énggal padha nglumpuka ing panggonanku kéné. Gusti Allah piyambak sing bakal perang kanggo kita."

²¹Kaya mengkono enggonku padha nyambut-gawé wiwit ésuk tekan surup, nganti lintang-lintang wis katon ing langit. Rakyat sing separo mbangun témbok, sing separo liyané padha jaga karo nyekeli tumbak.

²²Nalika semono para petugas lan para réwangé padha dakkon nginep ing Yérusalèm. Nganggo cara mengkono yèn bengi aku padha bisa njaga kutha lan awané mbangun témbok.

²³Aku dhéwé, para pembantu lan para pengawalku rina wengi padha ora salin sandhangan, lan terus-terusan siaga karo siap gegaman.

5¹ Ora wetara suwé akèh wong Yahudi, lanang lan wadon, sing padha sambat merga penggawéné wong-wong Yahudi liyané.

²Ana sing muni, "Anakku akèh. Aku butuh gandum kanggo mangan supaya urip."

³Liyané menèh kandha, "Aku kepeksa nggadhèkaké tegalan, kebon anggur lan omah kanggo tuku gandum supaya ora mati kaliren."

⁴Iya ana sing muni, "Aku kepeksa utang kanggo nglunasi pajeg, sing ditetepaké déning Sang Prabu kanggo tegalan lan kebon anggur.

⁵Apa aku dudu wong Yahudi? Apa anak-anakku ora padha karo anaké wong Yahudi liya-liyané? Éwasemono anak-anakku kepeksa dakdadèkaké batur. Malah ana anakku wadon sing wis dadi batur-tukon. Aku ora bisa apa-apa, merga tegalan lan kebon anggurku wis dakgadhèkaké."

⁶Krungu sambaté wong-wong mau, aku nepsu banget,

⁷lan aku kudu tumindak. Para pengarepé masarakat lan para penggedhé nuli dakwelèhaké, karo

muni, "Kowé padha nindhes sedulur-sedulurmu dhéwé!" Sawisé mengkono aku banjur nganakaké rapat umum kanggo ngrampungaké prekarané,
⁸ karo muni mengkéné, "Aku sakuwatkuwatku padha nebus sedulur-sedulurku wong Yahudi sing padha ngedol awaké marang wong manca. Nanging saiki kowé malah meksa sedulur-sedulurmu ngedol awaké menyang kowé, mangka wong-wong kuwi iya wong Yahudi!" Para penggedhé mau padha ora bisa mangsuli sakecap waé.

⁹ Aku kandha menèh, "Penggawému kuwi ora becik! Mesthiné kowé kudu wedi marang Allah, supaya mungsuh kita sing ora kenal karo Allah kuwi ora duwé alesan kanggo moyoki kita.

¹⁰ Aku dhéwé, sedulur-sedulurku lan kanca-kancaku wis ngutang dhuwit lan gandum marang rakyat. Kuwi aja ditagih.

¹¹ Utang-utangé rakyat marang kowé mau lilakna kabèh, ya sing rupa dhuwit, ya sing rupa gandum, anggur utawa lenga zaitun. Tegalan, kebon anggur, kebon zaitun lan omahé padha balèkna kabèh!"

¹² Wangsulané para penggedhé mau, "Kesinggihan, pangandika panjenengan badhé sami kula lampahi sedaya. Badhé kula wangsulaken lan mboten badhé kula tagih babar-pisan." Aku banjur nekakaké para imam. Para penggedhé masarakat lan para penggedhé mau padha dakkon sumpah ing ngarepé para imam, yèn apa sing dadi kesaguhané mau bakal padha ditetepi.

¹³ Sabuké jubahku banjur dakuculi^a lan dakkebutaké karo muni mengkéné, "Kaya mengkéné Allah muga ngebutaké saben wong sing ora netepi kesaguhané. Wong kuwi padha dadia mlarat, omah lan bandhané kabèh dipundhuta déning Allah." Wong kabèh nuli padha nyauri, "Amin," sarta padha memuji marang Allah. Para penggedhé mau padha netepi kesaguhané.

¹⁴ Enggonku dadi gubernur ing Yéhuda lawasé wis 12 taun, yakuwi wiwit taun rong puluh tekan taun telung puluh loroné pepréntahané Raja Artahsasta.

^aNalika jaman semanten sandhangan mboten dipun sukani kanthong. Barang-barang bektan alit-alit dipun tlesepaken ing sabuk. Dados menawi sabuk wau dipun kebutaken ateges bilih tiyang wau kécalan sedaya gadhahanipun.

Selawasé kuwi aku lan kanca-kancaku ora tau njupuk bayarku.

¹⁵Gubernur-gubernur sadurungé aku padha dadi sanggané rakyat, merga kanggo pangan lan angguré padha njaluk bayaran 40 dhuwit slaka saka rakyat. Malah para pegawéné iya padha nindhes rakyat. Nanging aku ora gelem tumindak mengkono, merga aku wedi marang Allah.

¹⁶Tenagamu dakperes kanggo pembanguné témbok lan aku ora njaluk piwales rupa lemah sakilan waé, senajan para réwangku kabèh padha mèlu nyambut-gawé ing pembangunan mau.

¹⁷Wong Yahudi 150 lan para penggedhéné kerep kembang mangan karo aku ing omahku, durung kepétung tamu-tamu saka bangsa-bangsa ing sakiwa-tengenku.

¹⁸Saben dina aku kudu ngetokaké dhuwit saka kanthongku dhéwé kanggo mbayar sapi siji, wedhus gèmbèl sing lemu nenem lan piyik ora sethithik. Kejaba kuwi pendhak sepuluh dina kudu ana cawisan anggur anyar. Éwasemono aku ora njaluk bayar merga pangkatku dadi gubernur mau, awit aku ngerti yèn

sesanggan sing semono mau rakyat kaboten.

¹⁹ Panyuwunku marang Allah, "Mugi kersaa ngèneti sakathahing lelabetan^b kawula dhateng bangsa menika, sarta mugi kersa mberkahi kawula."

6¹ Sanbalat, Tobia, Gèsyèm lan mungsuh-mungsuhku liyané padha krungu yèn enggonku padha mbangun témbok wis rampung. Témbok-témbok sing ambrol wis ditutup kabèh. Mung ineb-inebing lawang-lawang gapura durung padha dipasang.

² Sanbalat lan Gèsyèm melingaké aku, dikon teka arep diajak rembugan ana ing sawijining désa ing Lebak Ono. Nanging aku ngerti, yèn aku arep dipilara.

³ Mulané aku mangsuli, "Aku ora bisa teka, merga isih ana gawéan penting. Yèn daktinggal rembugan karo kowé, pegawéan kuwi bakal kèthèr."

⁴ Enggoné melingaké aku nganti rambah ping pat, nanging saben-saben wangsulanku padha waé.

^blelabetan, lelabuhan: jasa (bhs. Ind.).

⁵ Kocapa bareng ping limané kongkonané Sanbalat teka nggawa layang bukakan,^c

⁶ sing surasané mengkéné: "Aku olèh kabar saka Gèsyèm yèn bangsa ing kiwa-tengen kéné ana sing ngandhakaké yèn kowé lan wong Yahudi padha ngrancang arep mbrontak. Iya kandha yèn kowé arep ngangkat awakmu dhéwé dadi raja Yéhuda,

⁷ malah wis akon nabi misudha kowé ing Yérusalèm. Kabar kuwi mesthi bakal kepireng déning Sang Prabu. Mulané kowé tekaa lan rembugana karo aku."

⁸ Aku mangsuli mengkéné, "Kabèh sing kokkandhakaké kuwi omong-kosong. Kuwi mung gawéanmu dhéwé."

⁹ "Mengkono caramu padha medèn-medèni aku kabèh, supaya aku padha lèrèn olèhku nyambut-gawé. Pandongaku marang Allah, 'Dhuh Allah, mugi kersaa nyantosakaken kawula!'"

¹⁰ Dhèk semana aku tilik menyang omahé Semaya bin Délaya, putuné Méhétabéèl, merga dhèwèké alangan ora bisa menyang panggonanku. Semaya

^c layang bukakan: maksudipun supados suraosipun kasumerepan ing umum.

muni mengkéné, "Sumangga kita kekalih sami ngumpet ing Pedalemanipun Allah. Korinipun lajeng kita kunci saking nglebet, mergi dalu menika wonten tiyang ingkang badhé nyédani panjenengan."

¹¹ Nanging aku mangsuli, "Aku iki dudu wong jirih sing gawéné mlayu. Apa kokkira aku kepéngin golèk slamet srana ngumpet ing Pedalemané Allah? Ora bakal!"

¹² Bareng dakrasak-rasakaké temenan, aku ngerti yèn tembungé Semaya mau ora saka Allah, nanging saka Tobia lan Sanbalat. Semaya wis dibeseli supaya ngandhakaké wangsit marang aku,

¹³ kanggo medèn-medèni aku, supaya aku nuruti karepé sing jahat. Sebab srana mengkono dhèwèké olèh alasan kanggo ngala-ala aku lan gawé ora kajènku ing antarané bangsaku.

¹⁴ Aku banjur ndedonga, "Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti pendamelipun Tobia lan Sanbalat menika. Mugi sami Paduka ukum! Mekaten ugi nabi èstri ingkang nama Noaya lan nabi sanès-sanèsipun ingkang badhé damel ajrih."

¹⁵ Suwéné mbangun témbok mau sèket loro dina. Rampungé tanggal selawé sasi Élul.

¹⁶ Mungsuh-mungsuhku sing ana ing antarané bangsa-bangsa sakiwangené kono padha krungu, mula padha kisinin, sebab kabèh wong padha ngerti yèn pegawéan kuwi kelakoné srana pitulungané Allah.

¹⁷ Selawasé kuwi para penggedhéné wong Yahudi padha kirim-kiriman layang karo Tobia.

¹⁸ Tobia mau duwé kenalan akèh ing Yéhuda, merga dhèwèké kuwi mantuné Sekhanya bin Arah. Kejaba kuwi anaké Tobia sing jeneng Yohanan, kawin karo anaké wadon Mesulam bin Bèrékia.

¹⁹ Senajan Tobia ora lèrèn-lèrèn nglayangi aku karo ngancam aku, éwasemono para penggedhéné wong Yahudi tansah ngiloni Tobia ana ing ngarepku. Kejaba kuwi kabèh, apa sing dakkandhakaké marang wong-wong mau, padha diterusaké marang Tobia.

7¹ Sawisé pembanguné témbok rampung, aku akon masang ineb-inebing lawang. Para tukang njaga gapura, para penyanyi lan wong-wong

Lèwi dakkon nglakoni kuwajibané dhéwé-dhéwé.

² Pepréntahané kutha Yérusalèm banjur dakpasrahaké marang sedulurku Hanani karo Hananya, panglimané bètèng, merga Hananya kuwi wong sing mursidé ngungkuli wong-wong liyané, lan kena diprecaya.

³ Kandhaku marang wong loro mau, "Lawang-lawangé gapura kutha Yérusalèm mung kena dibukak yèn wis awan lan kudu ditutup sarta dipasang slorogané sadurungé para wong jaga padha mulih ing wayah soré. Kejaba kuwi ing antarané penduduk Yérusalèm kudu ana sing rondha; sapérangan jaga ana ing pos-pos penjagaan lan sapérangan patroli ing daérahé kampungé dhéwé-dhéwé'."

⁴ Yérusalèm kuwi kuthané gedhé, nanging penduduké mung sethithik. Omah sing didegaké iya durung akèh.

⁵ Aku kaparingan wangsit déning Allah kadhawuhan nglumpukaké rakyat, para pengarep lan para penggedhé, lan nyacahaké wong-wong mau miturut sarasilahé. Ana ing kono aku nemu cathetané wong-wong sing dhisik dhéwé

teka saka pembuwangan. Ketrangan sing ana ing cathetan mau mengkéné:

⁶ Akèh wong buwangan sing lunga saka propinsi Babil, bali menyang Yérusalèm lan Yéhuda, saben wong menyang kuthané dhéwé-dhéwé. Kulawargané wong-wong mau wis suwé manggon ing pembuwangan ing Babil, wiwit padha ditawan lan digawa mrana déning Raja Nebukadnésar.

⁷ Pemimpin-pemimpiné yakuwi Zérubabel, Yésua, Néhémia, Azarya, Raamya, Nahamani, Mordekhai, Bilsan, Mispèrèt, Bigwai, Nehum lan Baana.

⁸ Daftaré para kulawarga Israèl lan cacahé saben kulawarga sing teka saka pembuwangan kuwi mengkéné: Paros-2.172; Séfaca-372; Arah-652; Pahat-Moab (turuné Yésua lan Yoab)-2.818; Élam-1.254; Zatu-845; Zakai-760; Binui-648; Bébai-628; Azgad-2.322; Adonikam-667; Bigwai-2.067; Adin-655; Atèr (uga karan Hizkia)-98; Hasum-328; Bésai-324; Harif-112; Gibéon-95.

⁹ (7:8)

¹⁰ (7:8)

¹¹ (7:8)

12 (7:8)

13 (7:8)

14 (7:8)

15 (7:8)

16 (7:8)

17 (7:8)

18 (7:8)

19 (7:8)

20 (7:8)

21 (7:8)

22 (7:8)

23 (7:8)

24 (7:8)

25 (7:8)

26 Wong-wong sing leluhuré manggon ing kutha-kutha ing ngisor iki uga padha teka saka pembuwangan: Kutha Bètéléhèm lan Netofa-188; Anatot-128; Bèt-Azmawèt-42; Kiryat-Yéarim, Kéfira lan Baérat-743; Rama lan Gaba-621; Mikmas-122; Bètèl lan Ai-123; Nébo liyané-52; Élam liyané-1.254; Harim-320; Yérikho-345; Lod, Hadis lan Ono-721; Sénaa-3.930;

27 (7:26)

28 (7:26)

29 (7:26)

30 (7:26)

31 (7:26)

32 (7:26)

33 (7:26)

34 (7:26)

35 (7:26)

36 (7:26)

37 (7:26)

38 (7:26)

39 Daftaré para imam sing teka saka pembuwangan yakuwi: Yédaya (turuné Yésua)-973; Imèr-1.052; Pasyhur-1.247; Harim-1.017.

40 (7:39)

41 (7:39)

42 (7:39)

43 Kulawargané Lèwi sing teka saka pembuwangan yakuwi: Yésua lan Kadmièl (turuné Hodawa) -74; Para pemain musik ing Pedalemané Allah -148; Para tukang jaga gapurané Pedalemané Allah (turuné Salum, Atèr, Talmon, Akub, Hatika lan Sobai) -138;

44 (7:43)

45 (7:43)

46 Daftar kulawangsané para tukang sing nggarap Pedalemané Allah sing teka saka pembuwangan yakuwi: Ziha, Hasufa, Tabaot, Kéros, Sia, Padon,

Lebana, Hagaba, Salmal, Hanan, Gidèl, Gahar, Réaya, Rézin, Nékoda, Gazam, Uza, Paséah, Bésai, Méunim, Néfusim, Bakbuk, Hakufa, Harhur, Bazlit, Mehida, Harsa, Barkos, Siséra, Temah, Néziahan lan Hatifa.

⁴⁷ (7:46)

⁴⁸ (7:46)

⁴⁹ (7:46)

⁵⁰ (7:46)

⁵¹ (7:46)

⁵² (7:46)

⁵³ (7:46)

⁵⁴ (7:46)

⁵⁵ (7:46)

⁵⁶ (7:46)

⁵⁷ Kulawangsané para abdiné Suléman sing teka saka pembuwangan: Sotai, Sofèrèt, Perida, Yaala, Darkon, Gidèl, Séfaca, Hatil, Pokhèrèt-Hazebaim, Amon.

⁵⁸ (7:57)

⁵⁹ (7:57)

⁶⁰ Anak-turuné para peladèn ing Pedalemané Allah lan para abdiné Suléman sing padha teka saka pembuwangan cacahé 392.

⁶¹ Ing antarané wong-wong sing padha bali saka kutha-kutha Tèl-Mèlah, Tèl-Harsa, Kerub, Adon lan Imèr ana 642 sing klebu kaum Délaya, Tobia lan Nékoda; nanging wong-wong mau padha ora bisa mbuktèkaké yèn wong-wong mau klebu turuné wong Israèl.

⁶² (7:61)

⁶³ Iya ana kulawangsané imam sing ora bisa nemokaké cathetan sing nyebutaké sapa leluhuré. Yakuwi kaum Habaya, Hakos lan Barzilai. (Ana leluhuré kaum Imam Barzilai sing kawin karo wong wadon turuné kaum Barzilai ing Giléad lan banjur nganggo jenengé kulawargané maratuwané.) Sarèhné ora bisa mbuktèkaké sapa leluhuré, mulané ora bisa diangkat dadi imam.

⁶⁴ (7:63)

⁶⁵ Gubernur daérah Yéhuda ora nglilani wong-wong mau mangan panganan sing disaosaké marang Allah, nganti ana imam sing bisa nyuwun pituduh srana Urim lan Tumim.

⁶⁶ Wong-wong buwangan sing bali menyang negarané kabèh cacahé 42.360. Kejaba kuwi para réwangé mèlu bali, cacahé 7.337, lan penyanyi cacahé

245. Wong-wong mau padha nggawa kéwan-kéwané, yakuwi: Jaran-736; Bihal-245; Unta-435; Kuldi-6.720;

⁶⁷ (7:66)

⁶⁸ (7:66)

⁶⁹ (7:66)

⁷⁰ Ing antarané rakyat akèh sing nyumbang kanggo ngènthèng-ènthèngi ragadé ndandani Pedalemané Allah. Saka gubernur: emas 8 kilogram; mangkok upacara 50; jubah imam 530 iji. Saka para lajeré kulawangsa: emas 168 kilogram; slaka 1.250 kilogram. Saka wong liya-liyané: emas 168 kilogram; slaka 140 kilogram; jubah imam 67 iji.

⁷¹ (7:70)

⁷² (7:70)

⁷³ Para imam, wong Lèwi, para tukang jaga gapura Pedalemané Allah, para penyanyi rakyat, para peladèn ing Pedalemané Allah, ringkesé rakyat Israèl kabèh, padha manggon ing kutha-kutha lan désa-désa ing Yéhuda.

8¹ Ing sasi kapitu wong Israèl wis padha manggon ing kuthané dhéwé-dhéwé. Nalika tanggal siji sasi kuwi wong kabèh padha nglumpuk ing Yérusalèm, ing alun-alun sangarepé

Gapura Banyu. Wong-wong mau padha nyuwun supaya Imam Ézra mundhut Kitab Torèt. Ézra kuwi ahli Torèt, yakuwi Kitab sing kaparingaké déning Allah lantaran Musa.

²Ézra banjur nggawa Kitab mau ana ing satengahé kumpulan. Sing nglumpuk ing kono mau wong lanang, wong wadon lan wong-wong nom sing wis bisa nampa.

³Ézra banjur macakaké Torèt marang wong-wong mau saka ésuk tekan awan. Wong kabèh padha ngrungokaké temenan.

⁴Ézra ngadeg ing panggungan kayu, sing digawé kanggo kapreluan mau. Wong-wong sing padha ngadeg ing sisih tengené yakuwi: Matica, Séma, Anaya, Uria, Hilkia lan Maaséya; ing sisih kiwané: Pédaya, Misaèl, Malkia, Hasum, Hasbadana, Zakharia lan Mesulom.

⁵Panggungan sing dienggo ngadeg Ézra mau luwih dhuwur tinimbang wong-wong sing padha ngadeg, mula wong kabèh bisa ndeleng dhèwèké. Nalika Ézra mbukak Kitab Torèt mau, wong kabèh padha ngadeg.

⁶Pangucapé Ézra, "Pinujia Pangéran, Allah kang mahamulya." Rakyat kabèh

banjur padha ngangkat tangané lan mangsuli, "Amin, amin!" Banjur padha sujud nyembah marang Allah.

⁷Sawisé mengkono banjur padha ngadeg menèh ana ing panggonané dhéwé-dhéwé. Banjur ana wong Lèwi sawetara sing nerangaké Torèt mau. Wong-wong Lèwi mau yakuwi: Yésua, Bani, Sèrèbya, Yamin, Akub, Sabbetai, Hodia, Maaséya, Kelita, Azarya, Haman lan Pelaya.

⁸Wong-wong Lèwi mau nyalin basané Torèt^d lan diterangaké nganti rakyat ngerti tegesé.

⁹Krungu surasané Torèt mau, rakyat gumun banget, nganti padha nangis. Gubernur Néhémia, Imam Ézra, ahli Torèt, sarta wong-wong Lèwi sing padha njarwakaké Torèt mau banjur ngandhani rakyat mengkéné, "Dina iki kita pilih lan kita saosaké marang Allah, mula aja padha susah atimu lan aja nangis.

¹⁰Padha muliha lan bungah-bungaha. Panganmu lan anggurmu sebagéan wènèhna marang wong sing kekurangan.

^dTorèt: kaserat nganggé basa Ibrani, mangka ing Babil tiyang Yahudi nganggé basa padintenan Aram. Mila Torèt.

Dina iki dina kusus kagem Allah kita, dadi aja padha susah. Kabungahan sing diparingaké déning Allah marang kowé bakal nguwataké kowé."

¹¹ Wong Lèwi iya padha nentremaké atiné rakyat lan kandha karo dibolan-balèni mengkéné, "Ing dina sing kita saosaké kagem Allah iki kowé aja padha susah."

¹² Rakyat kabèh banjur padha mulih, padha mangan lan ngombè sarta padha ngedum pangan marang wong liya. Wong-wong mau padha bungah merga padha ngerti surasané wacan sing mentas dirungu.

¹³ Ésuké para tuwa-tuwané kulawarga padha nglumpuk, semono uga para imam lan wong Lèwi, banjur padha nekani Ézra kepéngin nyinau Torèt.

¹⁴ Ana ing Kitab Torèt sing diparingaké déning Allah lantaran Nabi Musa mau, Pangéran dhawuh supaya umat Israèl sajroné Riaya Tarub Godhong padha manggon ing tarub-tarub sing digawé saka gegodhongan.

¹⁵ Mulané ing Yérusalèm lan ing kutha-kutha sarta ing désa-désa wong-wong padha didhawuhi mengkéné, "Padha

lungaa menyang pegunungan, golèka godhong cemara, godhong wit zaitun, godhong palem lan godhongé wit liya-liyané kanggo gawé tarub, kaya sing diatur ana ing Kitab Torèt."

¹⁶ Rakyat banjur budhal golèk pangpangé wit-witan mau. Kabèh banjur padha gawé tarub nganggo payon godhong ana ing pekarangané omahé, ana ing plataraning Pedalemané Allah, ing alun-alun sacedhaké Gapura Banyu, lan ing alun-alun sacedhaké Gapura Éfraim.

¹⁷ Rakyat kabèh sing teka saka pembuwangan padha gawé tarub sarta manggon ana ing kono. Lagi sepisan kuwi sapungkuré Yosua bin Nun, wong kabèh padha bungah lan rumangsa begja.

¹⁸ Enggoné padha pésta lawasé pitung dina. Saben dina Ézra macakaké bagéan-bagéané Kitab Torèt. Ing dina kaping woluné dianakaké upacara penutupan.

9¹ Bareng tanggal patlikur sasi kuwi uga, rakyat Israèl padha nglumpuk. Banjur padha pasa kanggo ngètokaké enggoné nggetuni dosané. Kanggo tandha yèn atiné susah, wong kabèh

mau padha nganggo sandhangan bagor lan sirahé diwur-wuri lemah. Sawisé mengkono banjur padha ngadeg lan ngakoni dosané dhéwé lan dosané para leluhuré.

² (9:1)

³ Kitab Torèt peparingé Allahé diwacakaké suwéné telung jam, diterusaké telung jam menèh kanggo ngakoni dosa-dosané. Sawisé mengkono banjur padha nyembah sujud marang Pangéran, Allahé.

⁴ Ing kono ana panggungé kanggo wong Lèwi, Yésua, Bani, Kadmièl, Sebanya, Buni, Sèrèbya, Bani lan Kenani padha ngadeg ing panggung mau. Klawan swara sora wong-wong mau padha ndedonga marang Pangéran, Allahé.

⁵ Pangibadah ing dina kuwi kawiwitan déning wong-wong Lèwi, kasebut ing ngisor iki: Yésua, Kadmièl, Bani, Hasabnéya, Sèrèbya, Hodia, Sebanya lan Pétahya. Pangucapé wong-wong mau: "Padha ngadega lan memujia marang Pangéran, Allah kita! Ngunjukna puji marang Panjenengané ing selawas-lawasé! Pinujia asmané Kang Mahaluhur. Asmané luhurna ing sakatogé."

⁶ Rakyat Israèl banjur padha ndedonga mengkéné, "Paduka menika Allah, mboten wonten sanèsipun; Paduka ingkang nitahaken lintang-lintang lan langit. Ugi seganten lan bumi saisinipun, Paduka paringi gesang lan Paduka rimati. Sedaya pangwasa ing langit sami nyembah sujud, sami sumuyud lan sami jèngkèng dhateng Paduka.

⁷ Paduka menika Pangéran, Allah ingkang mboten wonten tunggilipun. Abram Paduka pilih saking tengahing bangsanipun. Ur ing Kasdim dipun tilar, margi Paduka piyambak ingkang nuntun. Lajeng Paduka paringi nama énggal: Abraham, dados namanipun wiwit kala semanten.

⁸ Krana piyambakipun setya lan mbangun-turut. Lajeng Paduka damel prejanjian langgeng kaliyan piyambakipun. Tanah Kenaan, Hèt lan Amori. Tanah Fèris, Yébus lan Girgasi, badhé Paduka paringaken piyambakipun, kadadosaken tanah pusaka kanggé tedhak-turunipun. Janji Paduka menika sampun Paduka tetepi, sebab Paduka menika adil lan saé ing penggalih.

⁹ Paduka mirsani kasangsaranipun para leluhur ing wekdal kepengker. Paduka miyarsakaken pesambatipun ing Mesir lan ing Seganten Teberau.

¹⁰ Paduka nindakaken kaélokan ing ngajengipun Sang Pringon tuwin ngajengipun para pegawé lan rakyatipun negari; mergi Paduka pirsá enggènipun misakit umat Paduka; inggih awit kaélokan wau asma Paduka misuwur dumugi dinten menika.

¹¹ Paduka mbelah seganten kanggé langkung umat Paduka. Paduka sabrangaken medal mergi ingkang asat. Tiyang ingkang sami ngoyak sami kleleb ing toya, kados séla ingkang kèrem ing seganten ganas.

¹² Ing wanci siyang sami Paduka tuntun mawi tugu méga, ing wanci dalu marginipun kapadhangangan déning tugu latu.

¹³ Saking swarga Paduka tumedhak dhateng Sinai, lajeng ngandikan kaliyan umat Paduka. Umat wau Paduka paringi angger-angger, prenatal lan pitedah ingkang adil, saé, leres lan migunani.

¹⁴ Paduka dhawuhi nucèkaken dinten Sabbat; lantaran Musa, Paduka maringaken Torèt.

¹⁵ Nalika sami keluwèn kekirangan tedha, Paduka paringi roti saking langit. Saking séla karang Paduka ngedalaken toya, minangka jampining ngelak. Paduka paringi negari supados dipun enggèni, Paduka janjèkaken kalayan sumpah.

¹⁶ Nanging para leluhur kawula sami angkuh lan wangkal. Dhawuh-dhawuh Paduka mboten dipun lampahi.

¹⁷ Sami mboten mbangun-turut; kesaénan Paduka dipun supèkaken, mekaten ugi sedaya mujijat Paduka. Kalayan angkuh sami milih pemimpin, sami kepéngin wangsul dhateng Mesir, dados réncang tumbasan. Nanging Paduka Allah ingkang lubèr ing pangapunten, sabar, mahamirah lan welasan. Katresnan Paduka mboten limrah, ngantos mboten Paduka tégakaken.

¹⁸ Sami damel brahala rupi lembu; lajeng sami mungel, 'Iki Allahmu, sing ngirid lakumu saka tanah Mesir, saka tanah pangawulan.' Dhuh Allah, inggih

Paduka piyambak ingkang sami dipun cecamah.

¹⁹Wonten ing ara-ara samun menika sami mboten Paduka tilar, mergi Paduka kebak kawelasan. Tugu méga lan tugu latu mboten Paduka icali, tetep dados panuntunipun siang lan dalu.

²⁰Sami Paduka wulang srana pangwaos. Sami nedha manna lan ngombé toya saktuwukipun.

²¹Sekawan dasa taun laminipun wonten ing ara-ara, sami Paduka cekapi kabetahanipun. Sandhanganipun mboten naté risak, sukunipun mboten sami abuh.

²²Sami Paduka paringi kemenangan temah sami nelukaken bangsa lan kraton kathah, mekaten ugi sedaya wilayah, kitha lan negari ing sakiwa-tengenipun. Hèsbon negarinipun Raja Sihon sami dipun rebat. Basan negarinipun Raja Og inggih dipun kawonaken.

²³Anak-turunipun Paduka damel kathah kados lintang ing langit. Sami Paduka paringi siti minangka pémanan, lan negari, ingkang sampun Paduka janjèkaken dhateng leluhuripun.

²⁴ Tanah Kenaan sami dipun rebat, pendudukipun Paduka telukaken. Umat menika Paduka paringi pangwaos tumindak ing sasenengipun dhateng bangsa-bangsa lan raja-raja.

²⁵ Umat Paduka ngrebat bêtèng-bêtèng, siti ingkang loh, griya lan raja-brana; ngrebat sumur ingkang dipun kedhuk, kebon anggur, zaitun lan wowohan sanèsipun. Sami lema- lema mergi nedha ingkang dados karemenanipun. Sedaya peparing Paduka ingkang saé sami dipun nikmati.

²⁶ Nanging umat Paduka sami mbrontak lan mboten nglampahi dhawuh Paduka; sami nilar angger-angger lan prenatal Paduka, sami mejahi nabi-nabi ingkang ngèngetaken, supados piyambakipun sami wangsul dhateng Paduka, dhuh Allah. Dhuh Pangéran, saben-saben Paduka dipun cecamah déning umat Paduka.

²⁷ Pramila lajeng sami Paduka ulungaken dhateng mengsahipun, ngantos sami dipun jajah lan dipun tindhes sarta dipun siya-siya. Nanging salebeting kasisahanipun, lajeng sami sesambat dhateng Paduka nyuwun

pitulungan. Saking swarga Paduka miyarsakaken, sarta paring wangsulana kanthi katresnan. Paduka ngutus pemimpin lan pahlawan ingkang ngluwari bangsa wau saking mengsah.

²⁸ Nanging samangsa negarinipun tentrem, lajeng sami damel dosa malih. Pramila lajeng Paduka ulungaken malih dhateng panindhésé mengsah. Nanging samasa sami ènget lan nlangsa, sarta sesambat dhateng Paduka, nyuwun kawilujengan. Paduka miyarsa saking swarga, lajeng Paduka pitulungi malih, mergi Paduka asih sanget dhateng umat menika.

²⁹ Sami Paduka èngetaken malih supados nurut dhateng dhawuh Paduka, nanging dhawuh Paduka sami dipun tampik kalayan angkuh. Mangka menawi dhawuh-dhawuh wau sami dipun turut, gesangipun mesthi badhé makmur. Pancèn umat Paduka sami wangkal lan wangkot ing manah, mboten purun nurut lan nglampahi dhawuh Paduka.

³⁰ Saben taun Paduka èngetaken kalayan sabar, lantaran para nabi, Roh Paduka ngandika dhateng piyambakipun. Nanging umat Paduka sami nutupi

kupingipun, pramila lajeng Paduka ulungaken dhateng bangsa-bangsa manca.

³¹ Nanging sarèhné sih Paduka tanpa wangenan, mila mboten Paduka tilar utawi Paduka tumpes. Saèstu, Paduka menika Allah ingkang mboten wonten tandhingipun; ageng sih lan kamirahan Paduka.

³² Dhuh Allah, Allah kawula ingkang mahakwasa! Allah ingkang mahaluhur lan ngédab-édabi! Paduka netepi sumpah lan prasetyan Paduka, inggih sedaya janji Paduka, Paduka tetepi lan Paduka leksanani. Wiwit kala kawula sami katindhès déning raja Asyur ngantos samangké, kathah kasangsaran ingkang kawula alami. Para raja kawula, para imam, para nabi lan para pemimpin, para leluhur lan rakyat, sedaya sampun nandhang kasangsaran. Kasangsaran menika mugè sampun ngantos Paduka supèkaken! Sampun Paduka icalaken saking penggalih Paduka!

³³ Tindak Paduka menika leres, kawula ingkang dosa sami Paduka ukum. Paduka tetep setya, senajan kawula sami nglawan.

³⁴ Para leluhur kawula, para raja, para nabi lan para pemimpin kawula, sami nglanggar angger-angger Paduka lan Paduka dipun rêmèhaken. Dhawuh lan pepènget Paduka, mboten dipun gega lan mboten dipun gatosaken.

³⁵ Para raja lan umat Paduka berkahi ngantos sami makmur. Paduka paringi negari ingkang jembar, siti ingkang subur. Éwasemanten tumindakipun nasar, mboten purun sami ngabdi lan ngabekti dhateng Paduka.

³⁶ Samenika kawula sami dados abdi Paduka, ing negari ingkang Paduka paringaken dados pusaka. Siti menika subur, kathah asilipun, ingkang mesthinipun saged kawula nikmati.

³⁷ Asilipun tanah menika kedah kawula pasrahaken dhateng para rajaning negari. Para pangwasa menika Paduka angkat supados ngerèh umat Paduka. Minangka ukumané dosanipun rakyat dhateng Paduka, pangrèhipun sawenang-wenang dhateng kawula lan raja-raja kawula. Pramila samenika kawula sami sangsara, tansah ngraosaken ajrih lan sedhih!"

³⁸ Merga lelakon-lelakon mau kabèh, aku rakyat Israèl, padha gawé prejanjian sing kukuh lan katulis, nganggo dicap déning para penggedhé, para wong Lèwi lan para imamku.

10 ¹ Sing dhisik dhéwé nandhatangani prejanjian mau Gubernur Néhémia bin Hakalya. Banjur nusul: Zedekia. Sawisé mengkono banjur wong-wong kasebut ing ngisor iki.

² Para imam: Seraya, Azarya, Yéremia, Pasyhur, Amarya, Malkia, Hatus, Sebanya, Maluk, Harim, Merémot, Obaja, Dhanièl, Gineton, Baruk, Mesulam, Abia, Minyamin, Maazya, Bilgai, lan Semaya.

³ (10:2)

⁴ (10:2)

⁵ (10:2)

⁶ (10:2)

⁷ (10:2)

⁸ (10:2)

⁹ Wong-wong Lèwi: Yésua bin Azanya, Benui tedhaké kaum Hénadad, Kadmièl, Sebanya, Hodia, Kelita, Pelaya, Hanan, Mikha, Réhob, Hasabya, Zakur, Sèrèbya, Sebanya, Hosia, Bani lan Beninu.

10 (10:9)

11 (10:9)

12 (10:9)

13 (10:9)

14 Para pemimpiné bangsa: Paros,
Pahat-Moab, Élam, Zatu, Bani, Buni,
Azgad, Bébai, Adoniram, Bigwai, Adin,
Atèr, Hizkia, Azur, Hodia, Hasum, Bèzai,
Harif, Anatot, Nébai, Magpias, Mesulam,
Hézir, Mesézabeèl, Zadok, Yadua, Pélaca,
Hanan, Ananya, Hoséa, Hananya, Hasub,
Halohès, Pilha, Sobèk, Rehum, Hasabna,
Maaséya, Ahia, Hanan, Anan, Maluk,
Harim lan Baana.

15 (10:14)

16 (10:14)

17 (10:14)

18 (10:14)

19 (10:14)

20 (10:14)

21 (10:14)

22 (10:14)

23 (10:14)

24 (10:14)

25 (10:14)

26 (10:14)

27 (10:14)

²⁸ Aku kabèh, rakyat Israèl, para imam, para wong Lèwi, para tukang jaga gapura Pedalemané Allah, para penyanyi lan para karyawan ing Pedalemané Allah, iya bojo lan anak-anakku sing wis diwasa, sarta kabèh wong sing nglakoni dhawuhé Allah lan wis pisah saka wong manca sing manggon ing negaraku kéné.

²⁹ Aku kabèh padha saiyeg karo para pemimpinku lan aku padha sumpah arep urip manut angger-anggeré Allah kang wis kaparingaké lantaran Musa, abdiné. Gusti Allah ngukuma aku yèn aku ora netepi janji iki. Aku sumpah arep nglakoni sakèhé dhawuh, angger-angger prenatalé Pangéran, Allahku.

³⁰ Aku sumpah ora arep kawin karo bangsa manca sing manggon ing negaraku.

³¹ Yèn ana bangsa manca sing arep ngedol gandum utawa barang apa waé marang aku ing dina Sabbath utawa ing dina suci liyané, aku emoh tuku. Saben taun kang kapitu aku ora arep nggarap palemahan lan ora arep nagih wong sing utang marang aku.

³² Saben taun aku, saben wong siji bakal nyumbang slaka 5 gram kanggo ngrumat Pedalemané Allah.

³³ Aku bakal nyawisaké barang-barang sing dibutuhaké kanggo ngibadah ing Pedalemané Allah, kayata roti sajèn, gandum saosan pedinan, kéwan kanggo kurban obongan pedinan, barang-barang suci liyané, kurban-kurban pangapuraning dosa kanggo Israèl, lan apa waé sing dibutuhaké déning Pedalemané Allah.

³⁴ Aku, rakyat, para imam lan para wong Lèwi saben taun arep gawé undhian kanggo netepaké kulawarga sing kudu nyawisaké kayu obong kanggo kurban-kurban konjuk marang Pangéran, Allahku, manut prenatalané Torèt.

³⁵ Aku saben taun arep nggawa asilé gandum sing kawitan menyang Pedalemané Allah, mengkono uga wowohan sing mateng dhisik dhéwé ana ing wit-witanku.

³⁶ Anakku lanang sing mbarep bakal dakjak sowan imam ana ing Pedalemané Allah supaya disaosaké marang Allah, manut prenatalané Torèt. Mengkono uga anaké kéwan-kéwanku sapi, wedhus

gèmbèl lan wedhus jawa sing lair dhisik dhéwé.

³⁷ Aku saben taun arep nggawa marang para imam ing Pedalemané Allah jladrèn gandum sing dipanèni dhisik dhéwé, semono uga barang-barang liya-liyané rupa anggur, lenga zaitun lan woh-wohan rupa-rupa. Aku arep nyaosaké saprasepuluhé pametuné palemahanku marang wong Lèwi kang nglumpukaké pisungsung tanem tuwuh ing pedésan-pedésan.

³⁸ Nanging yèn para wong Lèwi nglumpukaké pisungsung mau kudu dikanthèni para tedhaké Harun. Saprasepuluhé pisungsung mau kabèh kudu digawa déning wong Lèwi lan kasimpen ing gadhangé Pedalemané Allah.

³⁹ Rakyat Israèl lan wong-wong Lèwi kudu ajeg nggawa pisungsung rupa gandum, anggur lan lenga zaitun menyang gudhang sing kanggo pacawisan, yakuwi panggonané nyimpen prabot Pedalemané Allah. Ing kono papan penginepané para imam sing padha tugas, para tukang jaga Pedalemané Allah lan para penyanyi.

Aku ora arep nglirwakaké kuwajiban ngrumati Pedalemané Allah.

11 ¹ Para pemimpin padha manggon ing Yérusalèm. Rakyat milih saka saben sepuluh brayat, brayat siji sing kudu manggon ing kutha suci Yérusalèm. Enggoné milih mau nganggo diundhi. Sing ora kepilih kena manggon ing kutha-kutha liyané.

² Ing antarané brayat-brayat mau ana sing metu saka rilaning atiné dhéwé njaluk tetep manggon ing Yérusalèm, mula padha dialem déning rakyat.

³ Ing kutha-kutha liyané rakyat Israèl, para imam, para wong Lèwi, para pelayan Pedalemané Allah lan para turuné abdiné Suléman padha manggon ing pomahan duwèké dhéwé-dhéwé. Wong Yéhuda lan wong Bènyamin padha manggon ing Yérusalèm.

⁴ Wong-wong saka taler Yéhuda lan Bènyamin sing manggon ing Yéhuda yakuwi: Saka taler Yéhuda: Ataya bin Uzia, putuné Zakharia. Ing antarané leluhuré yakuwi: Amarya, Séfaca lan Mahalaléèl, Pèrès, Yéhuda. Cacahé 468, kabèh wong gagah prakosa. Maaséya bin Baruk, putuné Kolhozè. Ing antarané

leluhuré yakuwi: Hazaya, Adaya, Yoyarib, Zakharia, Syéla, Yéhuda.

⁵(11:4)

⁶(11:4)

⁷Para warga saka taler Bènyamin: Salu bin Mesulam, putuné Yoèd. Ing antarané para leluhuré yakuwi: Pédaya, Kolaya, Maaséya, Itièl lan Yésaya. Gabai lan Salai. Isih keprenah sedulur cedhak karo Salu. Cacahé kabèh 928, dipimpin déning

⁸(11:7)

⁹Yoèl bin Zikri lan wakilé, Yéhuda bin Hasenua.

¹⁰Para imam: Yoyada bin Yoyarib lan Yakin, Seraya bin Hilkia, putuné Mesulam. Ing antarané para leluhuré yakuwi: Zadok, Merayot, Ahitub, sing dadi Imam Agung.

¹¹(11:10)

¹²Cacahé imam kabèh 822, padha tugas ana ing Pedalemané Allah. Adaya bin Yéroham, putuné Pelalya. Ing antarané para leluhuré yakuwi: Amzi, Zakharia, Pasyhur lan Malkia.

¹³Lajer-lajeré brayat sing ana ing kulawarga mau cacahé 242. Amasai bin

Asaréèl, putuné Anzai. Ing antarané para leluhuré yakuwi: Mesilémot lan Imèr.

¹⁴Ing kulawarga iki ana pahlawané 128 sing gagah prakosa. Pemimpiné jenengé Zabdièl bin Gedolim.

¹⁵Para wong Lèwi: Semaya bin Hasub, putuné Azrikam. Ing antarané leluhuré yakuwi: Hasabya lan Buni. Sabbetai lan Yozabad, wong-wong Lèwi penting sing ngawasi pegawéan ing sanjabané Pedalemané Allah. Matania bin Mikha, putuné Zabdi, turuné Azaf. Kuwi pemimpiné para penyanyi ing pangibadah sokuran. Babukya, wakilé Matania. Abda bin Samua, putuné Galal, turuné Yedhutun. Cacahé kabèh 284.

¹⁶(11:15)

¹⁷(11:15)

¹⁸(11:15)

¹⁹Para tukang jaga gapura: Akub, Talmon lan sedulur-seduluré. Cacahé kabèh 172.

²⁰Rakyat Israèl, para imam lan para wong Lèwi liyané padha manggon ing pomahané dhéwé-dhéwé ing kutha-kutha Yéhuda.

²¹Para karyawané Pedalemané Allah padha manggon ing pérangané kutha

Yérusalèm sing jenengé Ofèl. Pemimpiné jenengé Ziha lan Gispa.

²² Pengawasé wong-wong Lèwi sing manggon ing Yérusalèm yakuwi Uzi lan Bani, putuné Hasabia. Ing antarané leluhuré yakuwi: Matania lan Mikha. Dhèwèké klebu kulawargané Asaf, sing tugasé ngurusi musik yèn ana pangibadah ing Pedalemané Allah.

²³ Saben kaum gilirané ngurus musik ing Pedalemané Allah ditetepaké déning Sang Prabu.

²⁴ Pétahya bin Mesézabeèl saka kaum Zérah, taler Yéhuda, dadi wakilé bangsa Israèl ing kedhaton Pèrsia.

²⁵ Sing akèh-akèh rakyat manggon ing kutha-kutha adoh saka palemahané. Ana sawetara wong saka taler Yéhuda padha manggon ing antarané Bèrsyéba sisih Kidul lan Lebak Hinom sisih Lor. Wong-wong mau padha manggon ing kutha-kutha kasebut ing ngisor iki lan ing désa-désa sakiwa-tengené: Kiryat-Arba, Dibon, Yekabseèl, Yésua, Molada, Bèt-Pèlèt, Hazar-Sual, Mekhona, Èn-Rimon, Zora, Yarmut, Zanoah, Adulam, Azéka, Lakhis.

²⁶ (11:25)

²⁷ (11:25)

²⁸ (11:25)

²⁹ (11:25)

³⁰ (11:25)

³¹ Ana wong sawetara saka taler Bènyamin sing manggon ing Géba, Mikmas, Ai, Bèthèl lan désa-désa sacedhaké kono,

³² yakuwi ing Anatot, Nob, Ananya,

³³ Hazor, Rama, Gitaim,

³⁴ Hadid, Zéboim, Nébalat,

³⁵ Lod, Ono lan ing Lebak Tukang-tukang.

³⁶ Ana pepanthané wong Lèwi sawetara sing sadurungé kuwi manggon ing daérah Yéhuda padha dikon manggon karo wong-wong Bènyamin

12¹ Para imam lan wong Lèwi sing padha bali saka pembuwangan bebarengan karo Zérubabel bin Séaltièl lan karo Imam Agung Yésua yakuwi:

² Para imam: Seraya, Yérémia, Ézra, Amarya, Maruk, Hatus, Sekhanya, Rehum, Marémot, Idho, Ginetoi, Abia, Minyamin, Maaja, Bilga, Semaya, Yoyarib, Yédaya, Salu, Amok, Hilkia lan Yédaya. Kuwi kabèh penggedhéné imam-imam ing jamané Yésua.

³ (12:2)

⁴ (12:2)

⁵ (12:2)

⁶ (12:2)

⁷ (12:2)

⁸ Wong-wong Lèwi: Para pemimpiné penyanyi kanggo kidung-kidung pamuji yakuwi: Yésua, Binui, Kadmièl, Sèrèbya, Yéhuda lan Matania.

⁹ Para warga penyanyi sing menyanyi saur-sauran yakuwi: Bakbukia, Uni lan sedulur-seduluré tunggal warga.

¹⁰ Garis tedhak-turuné Imam Agung Yésua yakuwi: Yésua, Yoyakim, Élyasib, Yoyada,

¹¹ Yedhutun, Yésua.

¹² Daftaré para penggedhéné imam lan kaum asalé saka jamané Yoyakim nalika dadi Imam Agung: (Imam-Kaum); Merayah-Seraya; Hananya-Yérémia; Mesulam-Ézra; Yohanan-Amarya; Yonatan-Meliku; Yusuf-Sebanya; Adna-Harim; Hèlkai-Merayot; Zakharia-Idho; Mesulam-Gineton; Zikri-Abia; -Minyamin; Piltai-Moajah; Samua-Bilga; Yonatan-Semaya; Matnai-Yoyarib; Uzi-Yédaya; Kalai-Salai; Hèbèr-Amok; Hasabia-Hilkia; Nétanéèl-Yédaya.

13 (12:12)

14 (12:12)

15 (12:12)

16 (12:12)

17 (12:12)

18 (12:12)

19 (12:12)

20 (12:12)

21 (12:12)

22 Daftaré para lajéré kulawargané wong Lèwi lan kulawargané para imam kabèh wis dicathet nalika jamané Imam Agung: Èlyasib, Yoyada, Yohanan lan Yadua. Cathetan mau rampungé dhèk jamané Darius dadi raja ing Pèrsia.

23 Nanging para lajéré kulawarga-kulawargané wong Lèwi mung kacathet tekan jamané Yonatan putuné Èlyasib.

24 Nalika dipimpin déning Hasabia, Sèrèbya, Yésua, Binui lan Kadmièl, wong-wong Lèwi diklompok-klompok, saben-saben ana rong klompok sing nglakoni tugas memuji marang Allah lan saos sukur srana saur-sauran, kaya prenatalané Raja Dawud, abdiné Allah.

25 Para tukang jaga gapurané Pedalemané Allah tugasé jaga gudhang-gudhang barang tandhon ing sacedhaké

gapura-gapurané Pedaleman, yakuwi: Matania, Bakbukia, Obaja, Mesulam, Talmon lan Akub.

²⁶ Kuwi kabèh wong-wong sing nindakaké ayahané dhèk jamané Gubernur Néhémia lan jamané ahli Torèt Ézra.

²⁷ Nalika témboké kutha Yérusalèm disaosaké marang Pangéran, wong-wong Lèwi saka endi-endi diklumpukaké, supaya mèlu ngriyakaké kedadéan mau srana menyanyi atur panuwun, dibarengi musik gambus lan clempung.

²⁸ Para penyanyi Lèwi mau banjur padha nglumpuk saka daérah panggonané sakiwa-tengené Yérusalèm lan saka kutha-kutha sakubengé Netofa,

²⁹ saka Bètgilgal Géba lan Azmawèt.

³⁰ Para imam lan wong Lèwi padha nucèkaké awaké, banjur iya nucèkaké rakyat lan lawang-lawangé gapura lan témboké kutha.

³¹ Para pemimpiné Yéhuda dakaturi munggah ing témbok lan ngirid rombongan gedhé loro sing bakal baris ngubengi kutha, karo memuji sukur marang Allah. Rombongan sing kapisan

baris ing ndhuwur témbok, mlaku nengen, menyang Gapura Sampah.

³² Hosaya mlaku samburiné para penyanyi, disusul para pemimpiné wong Yéhuda.

³³ Para imam kasebut ing ngisor iki padha mlaku ing mburiné karo ngunèkaké slomprèt: Azarya, Ézra, Mesulam, Yéhuda, Bènyamin, Semaya lan Yérémia. Disusul déning Zakharia bin Yonatan, putuné Semaya. Ing antarané para leluhuré yakuwi: Matania, Mikha, Zakur saka kaum Asaf.

³⁴ (12:33)

³⁵ (12:33)

³⁶ Para wargané kaum sing mlaku ana ing mburiné yakuwi: Semaya, Azareèl, Milalai, Gilalai, Maai, Nétanéèl, Yéhuda lan Hanani. Kabèh padha nggawa alat musik, kaya sing dienggo déning Raja Dawud, abdiné Allah. Imam Ézra, ahli Torèt, mlaku ing ngarepé barisan mau.

³⁷ Bareng tekan Gapura Banyu Mancur, banjur ménggok, munggah undhak-undhakané Kuthané Dawud, ngliwati kedhatoné Dawud, banjur bali menyang témboké Gapura Banyu Mancur sawétané kutha.

³⁸ Golongan penyanyi sing kapindho baris ing sandhuwuré témbok mengiwa. Aku mèlu ngiringaké, bebarengan karo rakyat sawetara. Enggoné baris metu Menara Prapèn tekan Témbok Amba.

³⁹ Banjur ngliwati Gapura Éfraim, Gapura Lawas, Gapura Iwak, Menara Hananéèl lan Menara Méa tekan Gapura Wedhus Gèmbèl. Barisanku mandheg ing Gapura Penjagan, sacedhaké Pedalemané Allah.

⁴⁰ Golongan penyanyi loro mau wekasané anjog ing sacedhaké Pedalemané Allah.

⁴¹ Kejaba para pemimpin, ing kelompokku iya ana juru slomprèt, yakuwi: Èlyakim, Maaséya, Minyamin, Mikha, Alyoénai, Zakharia lan Hananya;

⁴² sing mlaku ing mburiné rombongan mau: Maaséya, Semaya, Èléazar, Uzi, Yohanan, Malkia, Élam lan Èzèr. Para penyanyi mau dipimpin déning Yizrahya.

⁴³ Ing dina kuwi akèh kurban sing disaosaké marang Allah. Rakyat padha seneng-seneng merga wis kaparingan kabegjan déning Allah. Para wong wadon lan bocah-bocah uga padha mèlu pésta,

giyak-giyaké swarané nganti keprungu adoh.

⁴⁴ Nalika semono ana wong sawetara sing ditugasaké ngawasi gudhang sing kanggo nyimpen barang-barang tandhon lan pisungsung kagem Allah, klebu pisungsung prasepuluhan, gandum lan woh-wohan kawitan sing mateng dhisik dhéwé. Para pengawas kudu nglumpukaké pisungsung-pisungsung mau saka palemahan-palemahan ing kiwa-tengené kutha-kutha. Pisungsung mau kudu dipasrahaké marang para imam lan wong-wong Lèwi,

⁴⁵ merga wong-wong kuwi sing nindakaké upacara sesuci lan upacara-upacara liyané sing didhawuhaké déning Allah. Para ahli musik lan para tukang jaga Gapura Pedalemané Allah iya padha nglakoni tugasé manut prenatalé Sang Prabu Dawud lan Suléman, putrané.

⁴⁶ Wiwit jamané Raja Dawud lan ahli musik Asaf, para penyanyi wis padha nglagokaké kidung-kidung pamuji sokur kagem Allah.

⁴⁷ Dhèk jamané Zérubabel lan uga jamané Néhémia, rakyat Israèl kabèh nyaosaké pisungsung kanggo nyukupi

kebutuhané pedinan para penyanyi lan para tukang jaga Pedalemané Allah. Rakyat padha nyaosaké pisungsung mligi kanggo para wong Lèwi lan para wong Lèwi padha nyaosaké marang para imam, kaya sing wis ditetepaké.

13¹ Nalika Torèté Musa diwacakaké marang rakyat, ana ketrangan sing uniné mengkéné: "Wong Moab lan wong Amon babar-pisan ora kena amor karo umaté Allah;

² sebab nalika bangsa Israèl metu saka tanah Mesir, bangsa loro kuwi ora gelem mènèhi pangan lan banyu marang wong Israèl. Malah wis padha nyéwa Biléam supaya nyupatani bangsa Israèl. Nanging Allah wis malik ipat-ipat mau dadi berkah."

³ Bareng krungu mengkono mau wong manca kabèh banjur diwetokaké saka ing antarané wong Israèl.

⁴ Sadurungé kuwi Imam Èlyasib, sing ditugasaké ngawasi gudhang kanggo nyimpen tandhon ing Pedalemané Allah, bésanan karo Tobia.

⁵ Èlyasib ngidinaké Tobia ngenggoni kamar gedhé sing dicawisaké kanggo nyimpen pisungsung gandum, menyan,

prabot sing dienggo ana ing Pedalemané Allah, pisungsung sing kanggo para imam, gandum prasepuluhan, anggur, lan lenga zaitun, sing didum-dum marang wong Lèwi, para ahli musik lan tukang jaga gapurané Pedalemané Allah.

⁶ Nalika semono aku lagi ora ana ing Yérusalèm, sebab nalika taun kang kaping 32 pepréntahané Artahsasta, raja Babil, aku lagi menyang Babil, ngaturaké lapuran marang Sang Prabu. Bareng wis sawetara suwé aku diparengaké

⁷ mulih menyang Yérusalèm. Satekaku ing kono, aku kagèt déné Èlyasib awèh pamondhokan marang Tobia ana ing Pedalemané Allah.

⁸ Aku nepsu banget. Barang-barangé Tobia nuli dakbuwang saka kamar mau.

⁹ Sawisé mengkono, aku akon nganakaké upacara kanggo nucèkaké kamar-kamar mau. Sarupané pisungsung gandum, menyan, lan prabot-praboté Pedalemané Allah banjur dakbalèkaké mrono.

¹⁰ Kejaba kuwi aku ngerti yèn para ahli musik lan wong-wong Lèwi padha lunga saka Yérusalèm, bali menyang

pomahané dhéwé-dhéwé, merga kebutuhané ora dicukupi déning rakyat.

¹¹ Para pemimpin banjur dakwelèhaké merga ora padha ngrumat Pedalemané Allah. Wong-wong Lèwi banjur dakundang menèh, semono uga para ahli musik padha dakkon nyambut-gawé menèh.

¹² Sawisé mengkono rakyat Israèl kabèh padha ngaturaké pisungsungé prasepuluhan rupa gandum, anggur lan lenga zaitun, digawa menyang gudhang panggonané nyimpen tandhon.

¹³ Aku banjur nugasaké wong-wong sing ngawasi gudhang-gudhang simpenan mau, yakuwi: Imam Selèmya, Zadok ahli Torèt, lan Pédaya, wong Lèwi. Hanan bin Zakur putuné Matanya dakkon mbiyantu wong-wong mau. Aku ngerti yèn wong-wong mau kena diprecaya lan bakal ngedum pangan mau marang kanca-kancané klawan adil.

¹⁴ "Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti samukawis ingkang sampun kawula tindakaken wonten ing Pedaleman Paduka menika."

¹⁵ Nalika semono aku weruh wong sawetara ing Yéhuda padha meres

anggur ing dina Sabbat. Ana menèh sing momoti kuldiné karo gandum, anggur, kismis, woh ara, lan barang-barang liyané, digawa menyang Yérusalèm.

¹⁶Ana wong sawetara saka Tirus sing manggon ing Yérusalèm, padha nggawa iwak lan barang dagangan rupa-rupa menyang Yérusalèm ing dina Sabbat, arep didol marang rakyat.

¹⁷Para pemimpin Yahudi nuli dakwelèhaké lan dakélikaké mengkéné, "Apa kowé padha ngerti yèn kowé wis padha gawé piala merga wis najisaké dina Sabbat?"

¹⁸Iya merga dosa sing mengkéné-mengkéné iki para leluhur kita padha diukum déning Allah lan kutha iki digempur. Apa kowé saiki arep nambahi dukané Allah marang Israèl srana enggonmu najisaké dina Sabbat?"

¹⁹Mulané aku banjur préntah supaya lawang-lawangé gapura ditutup ngarepaké dina Sabbat, yakuwi dina Jemuwah soré lan ora kena dibukak sadurungé dina Sabbat rampung, yakuwi dina Sabtu soré. Saben lawangé gapura dakkon njaga wong-wongku, dakkon

ngawasi supaya ing dina Sabbath aja ana barang dagangan digawa mlebu kutha.

²⁰ Nanging ana kalané para sudagar lan wong dodolan padha nginep ing sanjabané témbok ing dina Jemuwah bengi.

²¹ Wong-wong mau padha dakkandhani, "Ora ana gunané kowé nunggu tekan ésuk. Awas, yèn kowé nindakaké sing kaya mengkono sepisan engkas, kowé mesthi dakcekel!" Wiwit nalika kuwi wong-wong mau padha ora teka menèh ing dina Sabbath.

²² Aku banjur akon wong-wong Lèwi padha nucèkaké awaké lan jaga lawanging gapura, kanggo ngawasi supaya saben wong padha nucèkaké dina Sabbath. Pandongaku marang Allah, "Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti kawula ing prekawis-prekawis menika, lan kersaa melasi dhateng kawula srana kawelasan Paduka ingkang tanpa wangenan."

²³ Ing wektu semana aku iya weruh akèh wong Yahudi sing padha kawin karo wong wadon bangsa Asdod, Amon lan Moab.

²⁴ Temah anak-anaké ana sing ora ngerti basa Yahudi, sing dingertèni mung basa Asdod utawa basa manca liyané.

²⁵ Wong-wong mau padha dakwelèhaké lan dakélikaké. Ana sing dakgebugi lan dakjambak rambuté. Sawisé mengkono banjur padha dakkon sumpah demi Allah yèn dhèwèké lan anak-anaké ora bakal kawin karo wong manca menèh.

²⁶ Tembungku, "Apa ora dosa sing mengkono kuwi sing dilakoni déning Raja Suléman? Sajagad iki ora ana raja sing kaluhurané ngungkuli Suléman. Suléman dikasihi déning Allah lan didadèkaké raja ing ngatasé tanah Israèl kabèh. Éwasemono panjenengané isih kena digodha déning wong wadon-wadon manca nganti nglakoni dosa.

²⁷ Kowé wis nglakoni duraka gedhé banget, déné kowé wani-wani kawin karo wong wadon bangsa manca!"

²⁸ Yoyada kuwi putrané Imam Agung Èlyasib, nanging anaké Yoyada ana sing dadi mantuné Sanbalat saka kutha Bèt-Horon. Mulané Yoyada banjur daktundhung saka Yérusalèm.

²⁹ Pandongaku, "Dhuh Allah kawula, kersaa ngèngeti kadospundi tiyang-

tiyang menika enggènipun sampun njemberi kalenggahan imam lan najisaken prejanjian Paduka kaliyan para imam lan para tiyang Lèwi!"

³⁰ Kaya mengkono enggonku ngresiki bangsa Israèl saka sakèhé pengaruhé wong manca.

³¹ Aku wis gawé tatanan supaya ing wektu-wektu sing wis ditemtokaké ana kayu cemawis kanggo kurban lan supaya rakyat bisa nyaosaké pisungsungé rupa gandum sing dienèni dhisik dhéwé lan woh-wohan sing mateng dhisik dhéwé. Wusana aku ndedonga, "Dhuh Allah, kersaa ngèngeti menika sedaya, lan kersaa melasi dhateng kawula."

Ester

1 ¹ Akhaswéros, raja Pèrsia, kedhatoné ana ing Susan, ibu kotané tanah Pèrsia. Negara mau mbawahaké propinsi satus pitulikur, wiwit saka India tekan Sudan.

² (1:1)

³ Nalika pepréntahané nyandhak taun kateluné, Raja Akhaswéros nganakaké pésta gedhèn, ngulemi para penggedhé lan para pegawéné kabèh. Tentara Pèrsia lan tentara Média iya padha teka ing pésta mau. Semono uga para gubernur lan kaum bangsawan propinsi.

⁴ Sang Prabu nganakaké paméran, mamèraké kasugihané, kaéndahané sarta kaluhuraning kepraboné.

⁵ Sawisé mengkono Sang Prabu nuli nganakaké pésta menèh kanggo rakyat ing Susan kabèh, wiwit sing sugih tekan sing miskin pisan. Pésta mau lawasé seminggu lan dianakaké ana ing kedhaton.

⁶ Pekarangané kedhaton dihias nganggo gordhèn kain léna biru lan putih, ditalèni

nganggo tali léna alus lan digandhulaké nganggo gelang-gelangan saka slaka ana ing cagak-cagak marmer. Ing ngisoré gordhèn-gordhèn mau didokoki dipan-dipan saka emas lan slaka, jumbuhé dihias nganggo marmer putih, kristal abang, kerang mutiara sing mengkilap lan watu pirus biru.

⁷ Anggur sing disuguhaké Sang Prabu lubèr-lubèr. Wadhahé tuwung emas sing rupané manéka-warna.

⁸ Para tamu enggoné ngombé anggur ora diwatesi, lan iya ora dipeksa ngombé anggur. Sang Prabu ndhawuhi wong-wong sing ladèn, supaya saben tamu diladèni miturut kasenengané dhéwé-dhéwé.

⁹ Sang Ratu Wasti uga nganakaké pésta dhéwé kanggo para putri ing kedhaton.

¹⁰ Kecrita ing dina kapituné, sawisé Sang Prabu ngunjuk lan rena ing galih banjur nimbali abdi kedhaton pilihan pitu, yakuwi Mehuman, Bizta, Harbona, Bigta, Abagta, Zétar lan Karkas.

¹¹ Wong mau padha didhawuhi ngaturi Sang Ratu Wasti ngadhep Sang Prabu karo ngagem makutha kraton. Sang Ratu kuwi ayu banget lan Sang Prabu

kepéngin mamèraké Sang Ratu mau marang para penggedhé lan tamuné kabèh.

¹² Nanging bareng para abdi mau ngaturaké dhawuhé Sang Prabu marang Ratu Wasti, panjenengané ora kersa ngadhep, mula Sang Prabu duka banget.

¹³ Sang Prabu lumrahé mundhut panemuné para ahli ing bab-bab sing magepokan karo hukum lan ketertiban. Mulané banjur nimbali para penaséhat sing ngerti apa sing kudu ditindakaké.

¹⁴ Para penaséhat sing kerep dhéwé ditimbali Sang Prabu yakuwi Karséna, Sétar, Admata, Tarsis, Mèrès, Marséna lan Memukan. Kuwi kabèh punggawa-punggawa Pèrsia lan Média sing dhuwur dhéwé pangkaté ana ing kratoné Sang Prabu.

¹⁵ Sang Prabu ngandika marang wong pitu mau mengkéné, "Aku wis ngutus abdi-abdiku sowan Ratu Wasti dakdhawuhi rawuh. Nanging ora kersa. Manut prenatal aku kudu tumindak kepriyé?"

¹⁶ Memukan banjur matur marang Sang Prabu lan para penggedhé mengkéné, "Tumindakipun Ratu Wasti ingkang

mekaten menika mboten namung nyepèlèkaken Sang Prabu kémawon, nanging ugi dhateng para punggawa lan para abdi sedaya, malah dhateng saben tiyang jaler ing negari ngriki!

¹⁷ Prekawisipun Ratu Wasti menika badhé kasumerepan déning tiyang èstri sedaya, temah lajeng sami badhé nyepèlèkaken sémahipun. Tiyang-tiyang èstri wau badhé mungel, bilih Sang Prabu sampun nimbali Ratu Wasti supados sowan, nanging Sang Ratu mboten kersa marek.

¹⁸ Mila menawi para garwanipun pengageng ing Pèrsia lan Média sami mireng ingkang mekaten menika, temtu lajeng énggal-énggal badhé ngaturi pirsá dhateng kakungipun piyambak-piyambak. Wusana para garwa wau badhé mboten manut dhateng kakungipun lan para kakung lajeng badhé duka dhateng para garwa.

¹⁹ Pramila saking pemanggih kula prayogi menawi Sang Ratu selaminipun dipun awisi marek. Putusan menika kadadosna undhang-undhang Pèrsia lan Média, supados mboten kénging dipun jabel malih. Sesampunipun

menika Ratu Wasti kalèngsèra saking kalenggahanipun, sarta kalenggahan wau kaparingna dhateng tiyang sanès, ingkang langkung saé tinimbang piyambakipun.

²⁰ Menawi putusan panjenengan menika kawartosaken wradin sanegari sedaya, saben tiyang èstri temtu badhé ngurmati sémahipun, dadosa sugih utawi miskin."

²¹ Usulé Memukan mau ditampi déning Sang Prabu lan para penggedhé kabèh, mulané banjur énggal dileksanani.

²² Sang Prabu nuli ndhawuhaké marang propinsi-propinsi sanegara kabèh nganggo basa lan aksarané propinsi-propinsi mau dhéwé-dhéwé. Dhawuh mau surasané: Ing saben brayat, wong lanang kudu dadi kepala, sing wenang gawé putusan.

2¹ Ora wetara suwé, senajan Sang Prabu wis lilih dukané, isih terus menggali apa sing ditindakaké déning Ratu Wasti lan putusan tumrap penggawéné.

² Mulané para penaséhaté sing celak karo Sang Prabu padha ngusulaké mengkéné, "Prayoginipun Sang Prabu

mundhut putri-putri prawan ingkang ayu-ayu.

³ Pramila kersaa ngangkat punggawa-punggawa ing saben propinsi ing negari menika kadhawuhana pados putri-putri prawan ingkang ayu-ayu, lajeng kabekta dhateng keputrèn ing kedhaton Susan ngriki. Hégai, pengageng ingkang kapatah ngreksa keputrèn menika, kadhawuhana ngurusi putri-putri wau lan ngupakara ayuning warninipun.

⁴ Sesampunipun menika Sang Prabu kersaa milih putri pundi ingkang dipun renani piyambak. Putri menika kadadosna pramèswari lintunipun Ratu Wasti." Sang Prabu rujuk karo usul mau, nuli ditindakaké.

⁵ Ing kutha Susan kono ana wong Yahudi jenengé Mordekhai bin Yair. Wong mau tedhaké Kis lan Simèi saka taler Bènyamin.

⁶ Mordekhai ditawan nalika Yérusalèm ditelukaké déning Nebukadnésar, raja Babil. Enggoné ditawan mau bareng karo Yoyakhin, raja Yéhuda lan isih akèh menèh barengané.

⁷ Mordekhai mau duwé keponakan, prawan ayu sing pawakané lencir,

jenengé Èster, iya disebut Hadasa. Èster mau bocah lola lan dipèk anak déning Mordekhai, dirumati kaya anaké dhéwé.

⁸ Bareng dhawuhé Sang Prabu diumumaké, akèh prawan ing Susan sing diklumpukaké, klebu uga Èster. Dhèwèké digawa menyang kedhaton lan dipasrahaké marang Hégai, sing ngepalani keputrèn.

⁹ Bareng weruh Èster, Hégai gumun banget lan seneng karo bocah mau. Èster énggal-énggal diupakara lan diwènèhi pangan mirunggan^a supaya tambah ayuné. Èster dielih ing kamar keputrèn sing apik dhéwé, lan diparingi réwang prawan pitu sing nyambut-gawéné cékat-cèket, saka kedhatoné Sang Prabu.

¹⁰ Èster netepi piwelingé Mordekhai, dipenging kandha yèn dhèwèké kuwi wong Yahudi.

¹¹ Mordekhai saben dina mlaku-mlaku ing taman sing ana ing ngarepé keputrèn mau, supaya krungu kabar bab kaanané Èster lan kepriyé nasibé.

¹² Miturut tatanan ing kono, prawan-prawan mau diupakara kaéndahaning

^amirunggan: khusus (bhs. Ind.).

rupané suwéné setaun. Nem sasi awaké diborèhi nganggo lenga karo menyan, lan nem sasi menèh diborèhi nganggo lenga dicampur karo wangèn-wangèn liyané. Sawisé mengkono saben prawan giliran disowanaké Sang Prabu Akhaswéros.

¹³ Samasa arep ngadhep Sang Prabu, prawan mau kena menganggo apa waé sing disenengi.

¹⁴ Prawn mau digawa menyang kedhaton ing wayah bengi, lan ésuké digawa menyang keputrèn liyané. Ana ing kana diurus déning Saagas, abdi sing ngurusi para seliré Sang Prabu. Prawn mau saterusé ora bakal ngadhep marang Sang Prabu menèh, kejaba yèn dikersakaké déning Sang Prabu lan ditimbali karo nyebut jenengé.

¹⁵ Kecrita Èster olèh giliran ngadhep Sang Prabu. Èster kuwi anaké Abihail; Mordekhai sing mupu Èster kuwi pamané. Èster dirumat kaya anaké dhéwé. Saben wong gumun ndeleng ayuné bocah wadon mau. Nalika ngadhep Sang Prabu Èster menganggo manut pituduh lan pamrayogané Hégai, punggawa kedhaton sing ngepalani keputrèn.

¹⁶Ing taun kapituné pepréntahané Akhaswéros, sasi ping sepuluh, yakuwi sasi Tèbèt, Èster disowanaké Sang Prabu Akhaswéros ing kedhatoné.

¹⁷Èster gawé renaning penggalihé Sang Prabu, ngungkuli prawan liya-liyané. Mulané dikasihi déning Sang Prabu. Sang Prabu banjur masang makuthaning kraton ana ing sirahé Èster lan ngangkat Èster dadi pramèswariné, nggentèni Ratu Wasti.

¹⁸Sawisé mengkono Sang Prabu nganakaké pésta gedhèn kanggo ngormati Èster, ngulemi para punggawa lan para penggedhé kabèh. Sanegara kabèh diparingi libur déning Sang Prabu. Panjenengané uga ngedum ganjaran kanthi loma.

¹⁹Kecrita Mordekhai diangkat déning Sang Prabu dadi punggawa negara.

²⁰Èster durung matur marang Sang Prabu yèn dhèwèké kuwi wong Yahudi, merga dipenging déning Mordekhai. Mangka Èster nurut marang Mordekhai, pamané mau.

²¹Ing sawijining dina nalika Mordekhai lagi nyambut-gawé ing kedhaton, ana punggawa kedhaton loro, yakuwi Bigtan

Ian Tèrès, padha sarembug arep nyédani Sang Prabu Akhaswéros, merga padha sengit marang panjenengané.

²²Rancangan mau keprungu déning Mordekhai; Mordekhai banjur énggal-énggal kandha karo Èster. Èster ora sranta, nuli ngaturaké marang Sang Prabu apa sing dirungu saka Mordekhai mau.

²³Bareng prekarané ditliti ketitik yèn laporan mau bener. Wong loro mau diukum gantung. Lelakon iki dicathet ing buku sejarahé negara atas dhawuhé Sang Prabu.

3¹Ora wetara suwé Sang Prabu Akhaswéros ngangkat wong jeneng Haman dadi perdana menteri. Haman kuwi anaké Hamedata, tedhaké Agag.

²Sang Prabu ndhawuhaké marang para punggawa kabèh supaya padha ngurmati Haman srana sujud ing ngarepé. Wong kabèh padha nurut marang dhawuh mau, kejaba Mordekhai.

³Para punggawa kedhaton padha takon marang Mordekhai apa sebabé dhèwèké nerak dhawuhé Sang Prabu,

⁴Ian saben dina Mordekhai dibujuk supaya gelem nuruti dhawuh mau,

nanging tetep ora gelem. Wangsulané, "Aku iki wong Yahudi. Aku ora kena sujud ing ngarepé manungsa." Prekara mau banjur dilapuraké marang Haman, merga kepéngin weruh apa sing bakal ditindakaké déning Haman marang Mordekhai.

⁵ Bareng krungu y èn Mordekhai ora gelem sujud, Haman nepsu banget.

⁶ Nalika krungu yèn Mordekhai kuwi wong Yahudi, Haman niyaté arep ngukum Mordekhai. Malah ora mung Mordekhai waé, wong Yahudi kabèh sing ana ing negara Pèrsia arep ditumpes.

⁷ Nalika pepréntahané Raja Akhaswéros nyandhak taun ping rolas, ing sasi siji, yakuwi sasi Nisan, Haman kongkonan nggawé undhi, sing disebut "Purim," kanggo meruhi dina endi sing becik kanggo ngleksanani niyaté sing ala mau. Mulané banjur netepaké tanggal telulas, sasi rolas, yakuwi sasi Adar.

⁸ Haman matur marang Sang Prabu, "Dhuh Sang Prabu. Wonten bangsa anèh ingkang sumebar ing saben propinsi ing negari menika. Adat tatacaranipun béda sanget kaliyan bangsa-bangsa sanèsipun. Sami mboten tundhuk

dhateng hukum-hukumipun negari. Pramila prayogi menawi bangsa menika mboten dipun kèndelaken tumindak sasekécaning manahipun piyambak.

⁹ Menawi Sang Prabu kepareng ing galih, prayogi menawi Sang Prabu ngasta serat keputusan kanggé numpes bangsa menika. Menawi Sang Prabu kersa nampi usul kula, mesthi kula saged nglebetaken slaka 340.000 ing kas negari."

¹⁰ Mireng atur mengkono mau, Sang Prabu nuli nglolos sesupé kang diagem kanggo ngecap pengumuman-pengumuman resmi. Sesupé mau diparingaké marang Haman, mungsuhé bangsa Yahudi sing gedhé dhéwé.

¹¹ Pangandikané Sang Prabu, "Bangsa kuwi lan bandhané dakpasrahaké marang kowé. Tindakna sasenengé atimu."

¹² Kecrita nalika tanggal telulas sasi kapisan, Haman nglumpukaké para sèkretarisé Sang Prabu. Banjur padha dikon gawé layang kaya sing dikarepaké. Layang mau banjur disalin ing basa-basa kabèh lan ditulis nganggo aksara-aksara sing dingertèni wong ing wilayah mau. Layangé ditulis atas asmané Sang

Prabu Akhaswéros lan dicap nganggo sesupéné, banjur dikirim kilat menyang para pangwasa, gubernur lan penggedhé ing propinsi-propinsi kabèh. Surasané préntah, supaya mbésuk tanggal telulas sasi Adar, bangsa Yahudi kabèh, nom tuwa, wong wadon lan bocah-bocah, kudu dipatèni kabèh lan bandhané kudu dirampas.

¹³ (3:12)

¹⁴ Préntah mau kudu diumumaké ing saben propinsi, supaya wong kabèh ing dina mau wis siaga.

¹⁵ Para utusan énggal budhal ngeteraké layang-layang mau marang propinsi-propinsi kabèh. Atas préntahé Sang Prabu layang-layang mau iya diumumaké ing Susan, ibu kotané Pèrsia. Sawisé mengkono Sang Prabu lan Haman padha lenggahan ngunjuk anggur; nanging kutha Susan bareng krungu kabar mau gègèran.

4¹ Nalika krungu lelakon mau Mordekhai banjur nyuwèk sandhangané lan nganggo sandhangan bagor, kanggo nélakaké yèn atiné sedhih banget. Sirahé diwur-wuri awu,

banjur mlaku sedalan-dalan karo nangis nggero-nggero.

²Tekan ngarep gapurané kedhaton Mordekhai mandheg, merga wong sing nganggo sandhangan bagor ora kena mlebu.

³Ing propinsi-propinsi wong Yahudi iya padha tangisan lan ngadhuh-adhuh sarta akèh sing padha nganggo sandhangan bagor, karo turon ing awu.

⁴Nalika abdi-abdi keputrèn lan punggawa kraton sing ngladèni Èster nyaritakaké lelakoné Mordekhai, Èster atiné sedhik banget. Mordekhai dikirimi sandhangan kanggo ngganti sandhangané bagor, nanging Mordekhai emoh nampani.

⁵Èster banjur nimbali Hatak, abdi sing ditugasaké déning Sang Prabu ngladèni Èster. Hatak diutus takon marang Mordekhai ana apa lan yagéne Mordekhai tumindak mengkono.

⁶Hatak banjur marani Mordekhai ing alun-alun, sacedhaké gapuraning kraton.

⁷Mordekhai nyaritakaké lelakon sing lagi dialami lan dhuwit slaka pira sing dijanjèkaké Haman arep disetoraké

marang kas negara, sawisé wong Yahudi kabèh kelakon ditumpes.

⁸Hatak dikon maca turunané layang sing diserat déning Sang Prabu ing Susan, sing isi préntah numpes wong Yahudi kabèh. Hatak dikon nggawa layang mau menyang Èster lan awèh ketrangan pisan. Mordekhai uga njaluk supaya Èster ngadhep marang Sang Prabu nyuwun sih-kawelasan kanggo bangsané.

⁹Hatak banjur nemoni Èster lan ngaturaké apa sing dikandhakaké déning Mordekhai.

¹⁰Nanging Hatak dikon bali marang Mordekhai karo kandha mengkéné,

¹¹"Saben wong, lanang apa wadon sing sowan Sang Prabu ing petamanan njero tanpa ditimbali, kudu diukum pati. Mengkono prenatalé lan saben wong, wiwit saka penaséhaté Sang Prabu tekan rakyat ing propinsi-propinsi pisan padha ngerti. Mung ana saprekara sing bisa ngoncati prenatal mau, yakuwi samasa Sang Prabu ngathungaké tekené emas marang wong mau. Yèn kuwi kelakon, wong mau slamet. Nanging wis sesasi iki aku ora ditimbali Sang Prabu."

¹² Hatak nerusaké tembungé Èster mau marang Mordekhai.

¹³ Mordekhai banjur weling marang Èster mengkéné, "Aja ngira yèn kowé luwih aman tinimbang wong Yahudi liyané, merga kowé manggon ana ing kedhaton!

¹⁴ Wong Yahudi mesthi olèh pitulungan embuh kepriyé carané, nanging mesthi slamet. Nanging yèn ing kaanan sing mengkéné iki kowé meneng waé, kowé dhéwé bakal nemahi mati, semono uga brayaté bapakmu bakal katumpes. Sapa ngerti, yèn enggonmu dadi ratu kuwi supaya tumindak ing kaanan sing kaya mengkéné iki!"

¹⁵ Mulané Èster banjur weling marang Mordekhai mengkéné,

¹⁶ "Wong Yahudi sing ana ing Susan klumpukna kabèh supaya padha ndongakaké aku. Padha nglakonana pasa telung dina telung bengi. Aku lan para réwangku iya arep pasa. Sawisé mengkono aku dakngadhep ing ngarsané Sang Prabu, senajan srana mengkono aku nglanggar prenatalé. Yèn aku pinesthi mati merga prekara iki, karebèn aku mati!"

¹⁷ Mordekhai banjur lunga nindakaké welingé Èster.

5 ¹ Bareng enggoné pasa nyandhak telung dina, Èster banjur nganggo sandhangan ratu, lunga menyang petamanan kraton sisih njero. Sang Prabu lagi pinarak ing dhampar ngadhepaké lawang.

² Bareng pirsá Èster ana ing njaba, Sang Prabu runtuh welasé, mulané banjur ngathungaké tekené emas marang Èster. Èster nuli maju ndumuk pucuké teken mau.

³ Sang Prabu banjur ndangu, "Pramèswariku, ana apa? Kepéngin apa? Matura! Senajan sing koksuwun separoné kratonku, iya bakal dakleksanani!"

⁴ Atur wangsulané Èster, "Menawi Sang Prabu dhangsan ing penggalih, kersaa Sang Prabu lan Haman rawuh ing bujana ingkang badhé kula wontenaken kagem Sang Prabu."

⁵ Sang Prabu utusan nimbali Haman supaya énggal teka, ngleksanani ulemané Èster. Nuli padha rawuh ing bujanané Èster.

⁶ Bareng ngunjuk anggur Sang Prabu ndangu, "Saiki matura, apa sing

kokkarepaké? Apa waé sing koksuwun bakal dakparingaké, senajan nganti separoné kratonku pisan!"

⁷ Atur wangsulané Èster,

⁸ "Menawi dhangman ing penggalih mugè Sang Prabu lan Haman mbénjing-énjing sonten kersa rawuh malih ing bujana kula. Wonten ing ngriku mangké kula badhé ngaturaken menapa ingkang dados panyuwun kula."

⁹ Bali saka bujanané Ratu Èster Haman atiné bungah banget. Nanging bareng lakuné tekan gapuraning kedhaton Haman weruh Mordekhai. Mordekhai ora ngadeg lan mbungkuk ngurmati. Mulané Haman nepsu banget,

¹⁰ nanging nepsuné mau diampet nganti tekan omah. Bareng wis tekan omah, Haman banjur ngundang kanca-kancané, semono uga Zèrès, bojoné, diajak lungguhan.

¹¹ Haman banjur umuk lan nyritakaké kasugihané, anak-anaké lanang, pangkat dhuwur sing diparingaké Sang Prabu marang dhèwèké, semono uga bab drajaté sing ngungkuli para punggawa liyané.

¹² Malah banjur muni mengkéné, "Tekan Ratu Èster pisan nalika nganakaké bujana, sing diaturi mung Sang Prabu lan aku dhéwé. Sésuk bengi aku diulemi menèh.

¹³ Éwasemono kuwi kabèh ora ana tegesé selawasé aku ndeleng Mordekhai lungguh ing gapuraning kedhaton."

¹⁴ Krungu sing mengkono mau bojoné lan kanca-kancané kabèh banjur ngusulaké mengkéné, "Akona gawé cagak kanggo nggantung, sing dhuwuré rong puluh mèter. Banjur sésuk-ésuk kowé nyuwuna idin marang Sang Prabu nggantung Mordekhai ing cagak mau. Srana mengkono kowé sésuk bisa nekani bujana kuwi kanthi ati lega." Usul mau miturut Haman becik banget, mulané énggal-énggal préntah wong gawé cagak gantungan.

6¹ Kecrita bengi kuwi Sang Prabu ora bisa saré. Mulané utusan njupuk buku cathetan sejarahé kraton lan dhawuh macakaké.

² Ing kono dicritakaké yèn Mordekhai nglapuraké ana komplotan arep nyédani Sang Prabu. Sing sarembug mau Bigtan

lan Tèrès, loro-loroné abdi sing njaga kamaré Sang Prabu.

³ Sang Prabu ndangu, "Apa Mordekhai wis diurmati lan apa sing wis diparingaké kanggo males lelabuhané?" Aturé abdi kang kadangu, "Tiyang menika mboten angsal menapa-menapa."

⁴ Sang Prabu ndangu menèh, "Sapa sing saiki ana ing plataran?" Dumadakan Haman mlebu ing plataran kedhaton. Karepé arep nyuwun idin marang Sang Prabu enggoné arep nggantung Mordekhai ing gantungan sing wis didegaké.

⁵ Para abdi padha matur marang Sang Prabu, "Menika Haman wonten, badhé sowan Sang Prabu." Dhawuhé Sang Prabu, "Konen mlebu."

⁶ Bareng Haman wis mlebu banjur didangu, "Ana wong sing arep dakurmati gedhèn. Apa sing kudu daktindakaké kanggo wong kuwi?" Haman mikir, "Sapa menèh sing arep diparingi pakurmatan gedhèn déning Sang Prabu kejaba aku!"

⁷ Mulané banjur ngaturi wangsulan mengkéné, "Tiyang menika dipun anggènana penganggé ingkang limrahipun dipun agem déning Sang

Prabu piyambak. Lajeng kapal titihanipun Sang Prabu dipun pacaki mawi hiasan keprabon.

⁸(6:7)

⁹Lajeng wontena piyantun luhur ingkang nganggèkaken ageman wau dhateng tiyangipun, sarta ngarak tiyang wau kalayan numpak kapal mubeng kitha. Priyantun luhur wau tindaka ing ngajengipun tiyang wau kaliyan mungel sora, 'Mengkéné carané Sang Prabu ngormati lan paring piwales marang wong sing nglabeti panjenengané!'"

¹⁰Dhawuhé Sang Prabu marang Haman, "Wis énggal, njupuka ageman lan jaran titihanku lan tandha-tandha kaurmatan wènèhna marang Mordekhai, wong Yahudi kuwi. Tindakna kaya aturmu mau, aja ana sing kliwatan siji waé. Wong mau paranana, wong kuwi saiki lungguh ana ing gapurané kedhaton."

¹¹Haman banjur njupuk ageman lan jaran sarta nganggokaké ageman mau marang Mordekhai. Sawisé ditunggangaké jaran, Mordekhai banjur diarak déning Haman menyang alun-alun karo muni sora, "Delengen, mengkéné

carané Sang Prabu ngurmati lan ngganjar wong sing nglabeti panjenengané!"

¹² Mordekhai banjur bali lungguh ing gapuraning kedhaton menèh. Nanging Haman énggal-énggal mulih ing omahé. Haman ora mandheg temolèh, merga saka isiné, mulané rainé ditutupi.

¹³ Bojoné lan kanca-kancané dicritani lelakon sing mentas dialami. Bojoné lan kanca-kancané sing wicaksana padha muni mengkéné, "Saiki kowé wis wiwit kalah karo Mordekhai. Wong kuwi wong Yahudi; kowé ora bakal bisa menang karo dhèwèké. Kowé mesthi kalah."

¹⁴ Nalika isih padha omong-omong karo Haman mau para abdi kedhaton padha teka methuk Haman, supaya énggal-énggal mangkat menyang bujanané Ratu Èster.

7 ¹ Sang Prabu lan Haman padha dhahar lan ngunjuk menèh karo Ratu Èster.

² Sinambi ngunjuk anggur Sang Prabu ndangu menèh marang Èster, "Pramèswariku, kowé kepéngin apa? Matura! Mesthi daksembadani, senajan sing koksuwun mau separoning kratonku."

³ Atur wangsulané Èster, "Menawi Sang Prabu dhang an ing penggalih, kula nyuwun supados kula lan bangsa kula kaparingana gesang.

⁴ Sebab kula lan bangsa kula sampun kasadé badhé katumpes. Menawi namung kasadé dados réncang tumbasan kula badhé manut lan mboten badhé ngribedi Sang Prabu. Nanging samenika kula sami badhé dipun tumpes sirna!"

⁵ Sang Prabu Akhaswéros banjur ndangu marang Èster, "Sapa sing wani-wani tumindak mengkono? Wongé sapa?"

⁶ Atur wangsulané Èster, "Haman pun durjana menika mengsah ingkang badhé nganiaya dhateng kula sedaya!" Haman ngingetaké Sang Prabu lan Sang Ratu karo gemeter.

⁷ Sang Prabu duka banget, banjur jengkar saka méja lan miyos saka kamar, menyang petamanan. Haman ngerti yèn Sang Prabu wis mutus bakal ndhawahaké paukuman, mulané Haman tetep lungguh ing kono karo ngrerepa marang Èster supaya dislametaké.

⁸ Saka semplahing atiné Haman ngrungkebi dipané Èster karo nyuwun ngapura. Dumadakan wektu semana Sang Prabu mlebet saka petamanan. Pirsá tumindaké Haman sing mengkono mau Sang Prabu duka, "Lho, wis mengkono isih wani arep nyembranani Sang Ratu ana ing kéné, ing ngarepé mripatku lan ing kedhatonku dhéwé?" Sawisé Sang Prabu ngandika mengkono para abdi kraton padha teka lan nutupi sirahé Haman.

⁹ Ana abdi jenengé Harbona, matur marang Sang Prabu, "Ing griyanipun Haman wonten cagak gantungan ingkang inggilipun 22 mèter. Cagak wau dipun degaken Haman badhé kanggé nggantung Mordekhai, tiyang ingkang milujengaken yuswanipun Sang Prabu." Sang Prabu banjur dhawuh, "Haman gantungan ana ing cagak kono!"

¹⁰ Wusana Haman digantung ana ing cagak sing didegaké dhéwé kanggo Mordekhai. Sawisé mengkono dukané Sang Prabu lagi lilih.

8 ¹ Ing dina kuwi uga bandhané Haman, mungsuhé wong Yahudi, diparingaké déning Sang Prabu marang

Ratu Èster kabèh. Éster matur marang Sang Prabu yèn Mordekhai kuwi pamané; mulané wiwit wektu kuwi Mordekhai diparengaké ngadhep Sang Prabu, senajan ora ditimbali.

² Sang Prabu nglolos sesupéné sing biyèn diparingaké marang Haman, banjur diparingaké marang Mordekhai. Èster ngangkat Mordekhai dadi kepala gudhang kanggo ngurusi tilas bandhané Haman.

³ Èster banjur ngadhep Sang Prabu menèh. Karo sujud ing ngarsané, Èster nangis-nangis nyuwun supaya rancangan ala sing digawé déning Haman, sing nedya numpes wong Yahudi, kuwi diwurungaké.

⁴ Sang Prabu ngathungaké lantarané emas marang Èster, banjur Èster ngadeg lan matur,

⁵ "Menawi Sang Prabu dhangman ing penggalih lan asih dhateng kula, mugi kersaa ngasta serat keputusan kanggé mbatalaken serat-serat ingkang dipun damel déning Haman, ingkang isi préntah numpes tiyang Yahudi sedaya ingkang wonten ing negari ngriki.

⁶ Kula rak mboten badhé téga ningali bangsa lan sanak sedhèrèk kula telas dipun pejahi?"

⁷ Raja Akhaswéros banjur dhawuh marang Èster lan Mordekhai mengkéné, "Pancèn, Haman wis dakkon nggantung merga arep numpes wong Yahudi, lan bandhané ya wis dakwènèhaké marang Èster.

⁸ Nanging bab layang sing ditulis atas asmané raja lan dicap nganggo cap raja, ora kena dibatalaké. Éwasemono kowé dakwènèhi wewenang nulis layang bab wong Yahudi, arep nulis apa waé sakarepmu. Layang kuwi tulisen atas jenengku lan wènèhana cap keprabon."

⁹ Ing dina kuwi uga, tanggal telulukur sasi katelu, sasi Siwan, Mordekhai nglumpukaké para sèkretarisé Sang Prabu kabèh didhawuhi gawé layang marang para gubernur, para bupati lan para penggedhé ing propinsi-propinsi sing cacahé satus pitulukur, saka India tekan Sudan. Layang mau ditulis nganggo basa lan aksarané propinsi dhéwé-dhéwé. Mordekhai uga kirim layang marang wong Yahudi nganggo basa Yahudi.

¹⁰ Layang-layang mau ditandhantangani Mordekhai atas asmané Raja Akhaswéros lan dicap nganggo cap keprabon. Mordekhai banjur kongkonan wong supaya nggawa layang-layang mau menyang propinsi-propinsi kabèh karo nunggang jaran gesit kagungané Sang Prabu.

¹¹ Layang-layang mau nyebutaké yèn Sang Prabu marengaké wong Yahudi ing saben kutha bebarengan nglawan, yèn diserang déning wong-wong sing sikep gegaman saka bangsa lan propinsi endi waé. Kena nglawan lan matèni mungsuhé mau, dalah anak-anak lan bojoné pisan. Mungsuhé kena dipatèni kabèh nganti entèk lan barang-darbèké kena dijarah-rayah.

¹² Préntah mau kudu ditindakaké rata sanegara Pèrsia kabèh ing dina sing wis ditetepaké déning Haman, nalika ngarah matèni wong Yahudi, yakuwi tanggal telulas, sasi rolas, sasi Adar.

¹³ Layang mau kudu didadèkaké undhang-undhang lan diumumaké marang wong kabèh ing propinsi-propinsi, supaya wong Yahudi padha

siaga nglawan marang para mungsuhé samangsa tekan dinané.

¹⁴ Para utusan sing ngeteraké layang mau banjur padha budhal, nunggang jaran kagungané Sang Prabu. Préntah mau uga diwacakaké ana ing Susan, ibu kotané negara Pèrsia.

¹⁵ Sawisé mengkono Mordekhai banjur metu saka kedhaton nganggo sandhangan dhines, wernané biru lan putih, jubah wungu saka léna alus lan makutha emas sing éndah banget. Wong-wong ing kutha Susan saka senengé padha surak-surak.

¹⁶ Wong Yahudi padha lega atiné lan ngrasakaké kabungahan, kasenangan lan kaurmatan.

¹⁷ Ing saben kutha propinsi, samangsa layang mau diwacakaké, wong Yahudi padha bungah-bungah lan nganakaké pésta. Malah akèh penduduk sing banjur mlebu dadi warga Yahudi, merga padha wedi karo bangsa mau.

9¹ Kecrita nalika tanggal telulas sasi Adar, yakuwi dina sing ditetepaké kanggo nindakaké préntahé Sang Prabu ing ngatasé wong Yahudi, dina kuwi wis dianti-anti déning para satruné wong

Yahudi sing arep numpes bangsa mau. Nanging dadiné kosok balèn; wong-wong mau malah ditumpes déning wong Yahudi.

²Wong-wong Yahudi ing saben kutha padha nglumpuk lan nyerang kabèh wong sing duwé niat ala marang wong Yahudi. Bangsa endi-endi padha geter, nganti ora ana wong siji waé sing wani ngadhepi wong Yahudi.

³Malah para penggedhéné propinsi, para gubernur, bupati lan para punggawa negara kabèh padha ngréwangi wong Yahudi, merga kabèh padha wedi marang Mordekhai.

⁴Sanegara kabèh padha ngerti yèn Mordekhai kuwi gedhé pengaruhé ing kedhaton lan pangwasané saya gedhé.

⁵Mulané wong Yahudi bisa tumindak sakarepé marang satru-satruné. Satruné padha diserang nganggo pedhang lan dipatèni.

⁶Ing Susan, ibu kota Pèrsia mau, wong Yahudi matèni wong limang atus.

⁷Ing antarané wong sing dipatèni mau sepuluh anak-anaké Haman bin Hamadata, satruné wong Yahudi sing gedhé dhéwé. Yakuwi: Parsandata,

Dalfon, Aspata, Porata, Adalya, Aridata, Parmasta, Arisai, Aridai lan Waizata.

Nanging wong Yahudi ora njarah-rayah barangé mungsuh.

⁸ (9:7)

⁹ (9:7)

¹⁰ (9:7)

¹¹ Ing dina kuwi uga ana sing nglapuraké marang Sang Prabu cacahé wong sing dipatèni ing Susan.

¹² Pangandikané Sang Prabu marang Èster, "Ing Susan waé wong Yahudi wis matèni wong limang atus, klebu anaké Haman sepuluh. Durung sing ana ing propinsi-propinsi! Embuh apa sing padha ditindakaké ana ing kana! Wis, saiki kowé nyuwun apa menèh. Matura waé, mesthi dakparingi!"

¹³ Atur wangsulané Èster, "Menawi kepareng, mbénjing-énjing tiyang Yahudi kajengipun nglajengaken menapa ingkang sampun sami dipun tindakaken ing dinten menika. Kejawi menika, mugi jisimipun anak-anakipun Haman dipun gantunga ing gantungan."

¹⁴ Sang Prabu banjur dhawuh supaya panyuwuné Èster mau ditindakaké; layang dikirim menyang kutha Susan,

temah jisimé anak-anaké Haman sepuluh digantung.

¹⁵ Dadiné nalika tanggal patbelas sasi Adar wong Yahudi ing Susan padha nglumpuk menèh lan matèni wong ing kutha kono telung atus engkas. Nanging ing dina kuwi wong Yahudi ora njarah-rayah barang babar-pisan.

¹⁶ Wong Yahudi sing manggon ing propinsi-propinsi padha nglumpuk saprelu nglawan serangan. Ing dina kuwi satruné padha dikalahaké; wong sing dipatèni cacahé 75.000.

¹⁷ Kedadéané mau nalika tanggal telulas sasi Adar. Ésuké, tanggal patbelas, wis ora ana wong sing dipatèni. Ing dina kuwi padha nganakaké pésta kabungahan.

¹⁸ Wong Yahudi sing manggon ing Susan enggoné nganakaké riaya ditibakaké tanggal limalas, merga wis padha matèni mungsuhé dhèk tanggal telulas lan patbelas; enggoné lèrèn tanggal limalas.

¹⁹ Mulané wong Yahudi sing manggon ing kutha cilik padha bungah-bungah lan pengéling-éling marang kedadéan kuwi ditibakaké tanggal patbelas sasi Adar. Ing dina mau wong kabèh

padha nganakaké pésta lan padha kirim-kiriman panganan.

²⁰ Sawisé mengkono Mordekhai banjur nyatheti kedadéan mau kabèh sarta kirim layang marang wong Yahudi kabèh sing ana ing negara Pèrsia, iya sing cedhak iya sing adoh.

²¹ Layang mau isi préntah supaya saben taun padha ngriyakaké tanggal patbelas lan limalas sasi Adar.

²² Sebab ing dina-dina mau mungsuh-mungsuhé wis padha dikalahaké, temah rasa sedhik lan perih ganti dadi kabungahan lan katentreman. Mulané dina-dina kuwi kudu dipèngeti nganggo pésta lan jagongan sarta awèh sedhekah marang wong miskin.

²³ Préntahé Mordekhai mau diturut déning wong Yahudi, mula riaya kuwi dadi padatan sing dianakaké saben taun.

²⁴ Haman bin Hamedata, tedhaké Agag, mungsuhé wong Yahudi sing gedhé dhéwé, kuwi biyèn nganakaké undhian sing disebut "Purim," kanggo netepaké dina penyembelèhané wong Yahudi. Rancangané Haman arep numpes wong Yahudi kabèh.

²⁵ Nanging Èster ngadhep Sang Prabu, lan Sang Prabu ndhawuhaké srana tulisan, sing njalari rancangané Haman sing ala mau ngenani awaké dhéwé, temah dhèwèké lan anak-anaké digantung ing cagak gantungan.

²⁶ Mulané dina riaya mau disebut Purim. Layangé Mordekhai lan kabèh sing dialami déning wong Yahudi,

²⁷ kuwi njalari wong Yahudi gawé prenatal kanggo awaké dhéwé lan kanggo anak-turuné lan kanggo wong kabèh sing klebu bangsa Yahudi. Manut prenatal mau wong Yahudi saben taun diwajibaké mèngeti dina loro sing ditetepaké déning Mordekhai mau.

²⁸ Ana ing kono ditetepaké kanggo ing selawasé, yèn dina-dina Purim kudu diéling-éling lan dimulyakaké déning saben brayat Yahudi, saben taler, gotrah lan kulawarga, ana ing endi waé, ing saben propinsi lan ing saben kutha.

²⁹ Kejaba kuwi bareng karo layangé Mordekhai mau Ratu Èster binti Abihail gawé layang sing kapindho, sing surasané nguwataké layangé Mordekhai bab Purim mau.

³⁰ Layang mau dikirimaké marang wong Yahudi kabèh, lan turunané dikirim marang propinsi satus pitulukur ing negara Pèrsia. Layang mau dikanthèni pandonga muga-muga bangsa Yahudi tansah kaparingan tentrem rahayu, kalis ing sambékala.

³¹ Layang mau uga ngélingaké supaya wong-wong Yahudi lan anak-turuné padha ngéling-éling dina-dina Purim trep ing dina sing ditetepaké, ora béda karo enggoné padha ngéling-éling wektuné pasa lan wektuné nganakaké petangisan. Mengkonon surasané layangé Mordekhai lan Ratu Èster.

³² Préntahé Èster sing netepaké prenatal-prenatal Purim, kabèh ditulis ing kitab.

10 ¹ Raja Akhaswéros nganakaké kerja-paksa sing kudu ditindakaké déning rakyat, ora mung sing manggon ing pesisir, nanging uga sing padha manggon ing daérah-daérah pedalaman.

² Hasilé Sang Prabu sing gedhé lan ngédab-édabi, semono uga crita bab enggoné ngangkat Mordekhai dadi punggawa sing dhuwur pangkaté, kabèh

ditulis ana ing Kitab Sejarahhé Raja-raja Pèrsia lan Média.

³Mordekhai, wong Yahudi kuwi tetep enggoné dadi punggawa luhur sangisoré Raja Akhaswéros piyambak. Mordekhai diurmati lan ditresnani déning bangsané. Dhèwèké mbudidaya kanggo keslametan lan karaharjané bangsané lan anak-turuné.

Ayub

1 ¹ Kecrita ing tanah Us ana wong jenengé Ayub. Ayub kuwi wong sing ngabekti marang Allah lair trus ing batin; wong sing luhur budiné lan ora tau gawé piala.

² Ayub duwé anak lanang pitu lan anak wadon telu.

³ Kejaba kuwi duwé batur akèh. Wedhusé gèmbèl 7.000, untané 3.000, sapiné 1.000 lan kuldiné 500. Cethané, Ayub mau ing antarané penduduk daérah Wétanan kono klebu wong sing sugih dhéwé.

⁴ Anak-anaké lanang Ayub gawéné nganakaké pésta, gentènan, ing omahé wong pitu mau. Ing pésta kono sedulur-seduluré wadon iya padha diulemi. Kabèh banjur padha mangan lan ngombé bebarengan.

⁵ Saben anak-anaké bubar pésta, Ayub ésuké mesthi tangi gasik lan nyaosaké kurban kanggo anaké siji-siji, supaya padha diapura déning Allah. Sebab Ayub kuwatir yèn anak-anaké sajroné

bungah-bungah padha gawé dosa lan tanpa dijarag padha nyenyamah marang Allah.

⁶ Ing sawijining dina nalika para putrané Allah^a padha sowan marang Panjenengané, Sétan^b uga teka.

⁷ Pangéran ndangu marang Iblis, "Kowé saka endi?" Wangsulane, "Saking mider-mider ndlajahi bumi."

⁸ Pendanguné Pangéran menèh, "Apa kowé iya nggatèkaké Ayub? Sajagad ora ana wong sing mursidé lan luhuring budiné kaya Ayub, wong sing ngabekti marang Aku lan ora tau gawé piala."

⁹ Nanging Iblis mangsuli, "Temtu kémawon Ayub ngabekti dhateng Paduka, mergi piyambakipun nampi ganjaran.

¹⁰ Piyambakipun piyambak, lan sedaya gadhahanipun Paduka ayomi. Pedamelanipun Paduka berkahi lan Paduka paringi raja-kaya kathah, cekap kanggé ngebaki sanegari sedaya.

¹¹ Nanging cobu menawi bandhanipun Paduka pundhut sedaya, temtu

^apara putrané Allah: para malaékat.

^bSétan: Iblis.

piyambakipun badhé ngawon-awon Paduka wonten ing ngarsa Paduka!"

¹² Gusti Allah banjur ngandika marang Iblis, "Ya wis, sakèhé bandhané Ayub arep kokkapakaké sekarepmu, angger awaké aja kokpilara!" Sawisé mengkono Iblis banjur mundur saka ing ngarsané Allah.

¹³ Ing sawijining dina anak-anaké Ayub padha nganakaké pésta ana ing omahé anak sing mbarep.

¹⁴ Dumadakan ana abdi teka marani Ayub karo matur, "Ndara, kula sami dipun serang tiyang Syéba, nalika kula sami mluku ing sabin lan kuldi-kuldi saweg sami wonten ing pangènan. Kéwan-kéwan wau sami dipun rebat lan réncang-réncang panjenengan sami dipun pejahi. Namung kula piyambak ingkang luwar, mila saged sowan ngaturi pirsá dhateng panjenengan."

¹⁵ (1:14)

¹⁶ Nalika abdi mau isih matur, ana abdi liyané teka, aturé, "Ménda-ménda gèmbèl panjenengan lan para pangèn sami dipun sumber bledhèg, temah pejah sedaya. Namung kula piyambak

ingkang gesang, mila saged sowan ngaturi pirsá dhateng panjenengan."

¹⁷ Abdi mau durung rapung olèhé matur, ana abdi katelu teka karo matur, "Wonten rampog tiyang Kasdim tigang rombongan sami ngrebat unta-unta panjenengan lan mejahi para abdi. Namung kula piyambak ingkang saged luwar, mila saged ngaturi pirsá dhateng panjenengan."

¹⁸ Nalika abdi mau lagi matur mengkono, ana abdi liyané teka nggawa kabar, "Para putra panjenengan saweg sami ngawontenaken pésta ing griyanipun putra panjenengan ingkang mbajeng.

¹⁹ Dumadakan wonten angin lésus dhateng saking seganten wedhi nempuh griya ingkang dipun anggé pésta wau; griyanipun lajeng rebah, ngrebahi putra-putra panjenengan, ngantos sami tilar-donya sedaya. Namung kula piyambak ingkang wilujeng, mila saged ngaturi pirsá dhateng panjenengan."

²⁰ Ayub banjur ngadeg lan nyuwèk sandhangané, tandha yèn susah atiné. Sirahé banjur dicukur sarta sujud ing bumi, pangucapé,

²¹ "Lairku tanpa sandhangan. Enggonku bakal bali mrana iya mengkono. Allah sing maringi, Allah sing mundhut. Pinujia asmané Pangéran!"

²² Sajroné ngalami lelakon mau kabèh, Ayub ora nganti gawé dosa, sarta ora nyepèlèkaké marang Allah.

2¹ Ing sawijining dina para putrané Allah padha sowan menèh marang Panjenengané. Iblis uga teka.

² Gusti Allah ndangu marang Iblis, "Kowé saka endi?" Wangsulane Iblis, "Saking mider-mider ndlajahi bumi."

³ Pangéran ndangu menèh, "Apa kowé iya nggatèkaké karo abdi-Ku Ayub? Sajagad ora ana wong sing mursidé lan luhuring budiné kaya wong kuwi, tansah ngabekti marang Aku lan ora tau nindakaké piala. Enggoné ngabekti marang Aku isih tetep, senajan Aku wis kokajani gawé sengsarané tanpa alesan."

⁴ Nanging Iblis mangsuli, "Nyawa lan kesarasan menika pengaosipun ngungkuli bandha. Manungsa rila nombokaken bandhanipun sedaya, waton saged tetep gesang!

⁵ Cobi menawi badanipun Paduka damel sakit, piyambakipun mesthi badhé ngipat-ipati Paduka wonten ing ngarsa Paduka."

⁶ Pangéran nuli ngandika marang Iblis, "Ya wis, Ayub arep kokkapakaké waé kena, angger aja kokpatèni."

⁷ Iblis banjur mundur saka ngarsané Allah, lan Ayub banjur digawé lara korèngen saawak sekojur, wiwit saka tlapakan tekan mbun-mbunan.

⁸ Ayub banjur lungguh nglésod ing sacedhaké pawuhan, lan njupuk beling kanggo ngukur awaké.

⁹ Bojoné ngandhani mengkéné, "Panjenengan koktaksih ngabekti kémawon dhateng Allah. Mbok sampun, panjenengan tilar kémawon, lajeng séda!"

¹⁰ Wangsulané Ayub, "Caturanmu kuwi kaya kandhané wong gemblung! Apa kita mung arep nampani peparingé Pangéran sing becik waé, lan nampik peparingé sing ala?" Dadiné senajan ngalami kasangsaran semono gedhéné, Ayub ora ngrèmèhaké marang Allah.

¹¹ Kecrita kasangsaran sing dialami déning Ayub keprungu déning mitrané

telu, yakuwi Élifas, wong saka Téman, Bildad wong Suah lan Zofar wong Naamah. Telu-teluné padha sarujuk arep niliki Ayub.

¹² Nanging bareng weruh, saka kadohan, wong telu mau padha pangling, mula padha nangis ngglolo, padha nyuwèk penganggoné, sarta nyawuraké awu ana ing sirahé.

¹³ Pitung dina pitung bengi wong telu mau padha nglésod ing lemah sandhingé Ayub, tanpa muni sakecap, merga padha mèlu ngrasakaké sepira aboting kasangsarané Ayub.

3 ¹ Ayub banjur sambat nyepatani dina kelairané.

² "Dhuh Allah, dinten kelairan kawula tanpa teges, lan dalu nalika ibu wiwit ngandhut kawula mboten wonten ginanipun.

³ (3:2)

⁴ Dhuh Allah, dinten menika kadadosna peteng, kaicalna saking penggalih Paduka. Sampun ngantos Paduka marengaken, pepadhang nyunaraken sorotipun.

⁵ Dinten menika kadadosna peteng ndhedhet, kados kubur ingkang peteng,

kalimputan mendhung lan méga;
katutupana saking sunaré surya.

⁶Dalu menika kaicalna saking
pétanganing taun lan wulan. Sampun
ngantos dipun èngeti, utawi katut
kapétang.

⁷Dalu menika kajengipun peteng
ndhedhet, kajengipun sepen, tanpa
kabingahan.

⁸Hé para dhukun lan sing padha
ngwasani Léwiatan!^c Dina kelairanku
padha ipat-ipatana.

⁹Lintang panjer ésuk lestaria peteng!
Plethèking srengéngé aja sumorot,
karebèn bengi kuwi ora ana gunané
enggoné ngentèn-entèni, dina anyar
kanthi pengarep-arep.

¹⁰Kenaa paukuman bengi, nalika aku
dilairaké ibuku, lan ditégakaké nandhang
sangsara.

¹¹Apa sebabé aku ora mati waé ing
kandhutané ibuku? Utawa ilang nyawaku
nalika aku lair?

¹²Apa sebabé aku digéndhong lan
dipangku, sarta disusoni déning ibuku?

¹³Saupama dhèk semono aku mati,
aku rak turu klawan kepénak,

^cLéwiatan: Bangsanipun baya.

¹⁴ kaya para raja lan para pangwasa,
sing mbangun kratoné pusaka.

¹⁵ Enggonku turu rak kaya putrané raja,
sing ngrengga kedhaton nganggo slaka
lan kencana.

¹⁶ Apa sebabé aku ora dilairaké mati,
supaya turuku pules kepénak?

¹⁷ Ing kuburan kana, durjana ora gawé
piala, lan buruh sing kentèkan tenaga
bisa ngaso ngilangaké keselé.

¹⁸ Wong tawanan krasa tentrem,
ora krungu swarané wong sing
nyentak-nyentak.

¹⁹ Ana ing kana wong kabèh padha:
wong cilik lan wong gedhé. Batur padha
karo bendara.

²⁰ Yagéne wong ditégakaké nandhang
sangsara? Yagéne wong susah diparingi
pepadhang?

²¹ Rak padha milih kubur tinimbang
bandha, padha ngentèni pati sing ora
teka-teka.

²² Bakal ngrasakaké kabegjan,
samangsa mati ana ing kuburan.

²³ Nanging Allah ngaling-alingi dalané,
nganti padha ora ngerti menyang endi
parané.

²⁴ Sing dadi panganku pangresula.
Tanpa lèrèn enggonku sesambat.

²⁵ Sing daksumelangaké malah nekani
aku, sing dakwedèni malah nempuh
marang aku.

²⁶ Aku ora bisa ayem, lan karubedanku
ora ana entèké."

4 ¹Élifas: Ayub, apa kowé gelem
ngrungokaké kandhaku? Merga aku
ora betah yèn mung meneng waé.

²(4:1)

³Akèh wong sing wis kokwulang, lan
akèh wong ringkih sing kokkuwataké
menèh.

⁴Tembungmu gawé senenging ati, lan
nangèkaké wong sing ambruk, sing
lungkrah kesayahen.

⁵Nanging saiki kowé dhéwé nemu
kasusahan. Kowé ngenes lan ora kuwat
mikul kasusahanmu.

⁶Kowé rak wong sing precaya marang
Allah; lan uripmu rak tanpa cacad? Yèn
mengkono, kuduné kowé tatag lan ora
semplah.

⁷Coba pikiren, apa tau ana wong ora
salah koknemu bilai lan paukuman?

⁸ Sangertiku wong sing nandur piala lan nyebar rubéda bakal ngundhuh cilaka lan nemahi sangsara.

⁹ Paukumané Allah kaya prahara, numpes wong nganti sirna.

¹⁰ Wong ala ngadhuh-adhuh, kaya macan nggero. Nanging dibungkem déning Allah, lan untuné diprèthèli.

¹¹ Padha mati kaya singa kaliren, temah anak-anaké padha buyar.

¹² Tau aku krungu pawarta, kaya wangsit^d ing kupingku.

¹³ Kaya impèn ala ing wayah bengi, sing ngganggu aku sajroning turu.

¹⁴ Aku kagèt wedi gemeter, awak sekojur nganti wél-wélan.

¹⁵ Angin midid nggepok awakku, gawé mengkirig ing githokku.

¹⁶ Ana wong ngadeg ing ngarepku, dakpandeng, nanging aku ora kenal karo wong mau. Aku nuli krungu swara, nyelani kaanan kang sepi.

¹⁷ "Apa ana manungsa sing tanpa dosa ana ing ngarsané Allah? Apa ana manungsa sing tanpa cacad ing ngarsané kang nitahaké jagad?"

^dwangsit: wisik.

¹⁸ Dalah para abdiné Allah ing swarga, ora ana sing diprecaya. Senajan para malaékat ora uwal saka piala lan cacad.

¹⁹ Apa menèh titah sing saka lempung, kena dipithes kaya semut!

²⁰ Titah mau ésuk isih urip, soré wis mati glang saran.

²¹ Barang-darbèké entèk musna, patiné tanpa guna."

5 ¹ Ayub, sesambata, apa ana sing semaur? Wong suci endi sing koktolèh arep kokjaluki tulung?

² Mung wong bodho sing mati merga panas atiné, lan wong ala sing mati merga kemèréné.

³ Aku tau weruh wong bodho. Uripé katoné sentosa. Nanging pomahan sing dienggoni tumuli dakipat-ipati.

⁴ Anak-anaké ora ana sing olèh pengayoman; ora ana sing gelem mbélani prekarané ing pengadilan.

⁵ Apa sing diundhuh saka ing palemahané, entèk dipangan wong sing keluwèn. Semono uga pari sing dipageri eri, dientèkaké wong sing kaliren. Wong sing ngelak bandha ngincer barang-darbèké wong liya.

⁶Tuwuhé piala ora saka bumi.
Kasusahan ora thukul saka lemah.

⁷Ora! Nanging manungsa dhéwé sing nekakaké cilaka marang awaké. Kaya pletiking geni wetuné uga saka geni.

⁸Yèn aku ngalami kaya kowé,
aku bakal sesambat marang Allah.
Dakaturaké prekaraku ana ing ngarsané,
dakpasrahaké marang Panjenengané.

⁹Pakaryané Allah élok ngédab-édabi,
ora kena kita jajagi. Mujijat-mujijaté
tanpa wilangan, ora ana entèk-entèké.

¹⁰Udan ditekakaké ing bumi, nganti
ngelebi sawah lan tegalan.

¹¹Allah sing ngangkat wong asor
dadi luhur, sing nekakaké katentreman
marang wong prihatin.

¹²Rancangané wong duraka dibatalaké,
wong julig dipasang kula, temah wurung
kabèh rancangané, lan padha dijiret
sajroning kawicaksanané.

¹³(5:12)

¹⁴Yèn wayah awan ketekan pepeteng,
padha mak-makan kaya ing wayah
bengi.

¹⁵Nanging Allah paring pitulungan:
wong miskin diluwari saka pati, wong
asor saka panindhes.

¹⁶ Saiki ana pengarep-arep; kanggo wong sing apes. Wong ala ora padha kumecap, merga Allah wis mbungkem cangkemé.

¹⁷ Begja yèn kowé diwelèhaké déning Allah, aja serik atimu menawa diélikaké.

¹⁸ Sebab Allah milara, nanging uga nambani. Astané nggebagi, nanging uga meteki.

¹⁹ Yèn ana bebaya nekani, kowé mesthi diluwari.

²⁰ Yèn ana pailan^e ora bakal kowé kapiran. Yèn ketekan perang, kowé dioncataké saka ing pedhang.

²¹ Kowé diayomi saka ing pitenah; kowé bakal ora wedi karo paukuman lan ancamané wong duraka.

²² Senajan mungsuh ambek siya lan ketekan paceklik, bakal tatag atimu, malah kokgeguyu. Kowé ora bakal wedi utawa gugup, senajan ngadhepi kéwan galak.

²³ Palemahan sing kokluku bakal ora ana watuné, kowé ora bakal ditubruk déning kéwan galak.

²⁴ Kowé bakal manggon ing kémahmu klawan ayem. Lan yèn wedhusmu

^epailan: paceklik, awis tedha.

kokétung, kabèh padha ketemu slamet,
ora ana sing ilang.

²⁵ Anak-putumu cacahé bakal ora
karuwan, kaya suket ing ara-ara.

²⁶ Kaya pari sing wis tuwa bakal dienèni
ing wektuné, mengkono uga kowé bakal
mati sawisé ngalami umur dawa.

²⁷ Ayub, kabèh kuwi wis daktliti, lan
ketitik nyata, mulané gugunen.

6 ¹ Ayub: Saupama kasusahanku iki
ditimbang, mesthi aboté ngungkuli
pasir ing segara.

² (6:1)

³ Mulané aja gumun yèn tembungku
kurang ngati-ati lan kesusu.

⁴ Panahé Kang Mahakwasa nembus
dagingku. Wisané sumebar ing badanku
sekojur. Kasektèné Allah ampuhé
nggegirisi, aku diserang kaya carané
tentarané mungsuh.

⁵ Kuldi bakal seneng yèn diwènèhi suket
nom, mengkono uga sapi yèn dipakani.

⁶ Nanging sapa sing seneng mangan
panganan cemplang? Putihé endhog apa
ana rasané?

⁷ Aku ora sudi nggepok. Yèn dakpangan
marakaké muneg-muneg.

⁸ Yagéné Allah ora miyarsakaké pandongaku? Yagéné panyuwunku ora dipenggalih?

⁹ Muga Allah kersa ngremuk aku! Muga Panjenengané tumandang matèni aku!

¹⁰ Tumrapping aku kuwi bakal dadi panglipurku. Aku bakal jogèdan sajroning kasangsaran. Dhawuhé Allah Kang Mahasuci kabèh wis daklakoni lan tansah dakgatèkaké.

¹¹ Sepira ta kekuwatanku, déné aku kokisih urip? Apa ta sing dakarep-arep, saupama aku kepéngin umur dawa?

¹² Apa rosané awakku kaya atosing watu? Apa aku iki saka tembaga?

¹³ Aku kentèkan tenaga kanggo golèk keslametan. Tumrapping aku wis ora ana pitulungan menèh.

¹⁴ Sajroning kasangsaran sing mengkéné iki, aku ngendelaké mitra sejati, embuh aku isih setya, apa wis nyingkur Kang Mahakwasa.

¹⁵ Nanging kowé, para mitraku, ora kena diprecaya lan diendelaké. Kowé kaya kali sing asat, mangka udané ora teka-teka.

¹⁶ Kowé kaya kali sing mati kaku, merga banyuné dadi ès lan salju.

¹⁷ Bareng mangsa ketigané teka, salju lan ès mau nguwap ambblas tanpa tilas. Dhasaré kali katon cetha, banyuné asat lan garing babar-pisan.

¹⁸ Kafilah-kafilah enggoné golèk banyu padha kesasar. Padha nglembara mati ing segara wedhi.

¹⁹ Kafilah saka Syéba lan saka Téma padha golèk banyu, kepéngin énggala nemu.

²⁰ Nanging pengarep-arepé sirna, merga banyuné ora ana.

²¹ Ya kaya kali mengkono kuwi kaananmu, hèh mitraku. Kowé mundur, merga wedi ndeleng kasangsaranku.

²² Yagéné, kowé rak ora dakjaluki apa-apa, utawa dakkon nebus aku saka wong sing masésa aku?

²³ Aku rak ora njaluk diluwari saka tangané satru?

²⁴ Wis, saiki aku kandhanana, tuduhna endi salahku! Aku dakmeneng lan ngrungokaké rembugmu.

²⁵ Pitutur sing jujur ngayemaké ati, nanging tembungmu kuwi ngawur, tanpa teges.

²⁶ Tembungku mung kokanggep angin, tanpa guna wangsulanmu, tumraping aku sing wis semplah.

²⁷ Kowé mbuwang undhi kanggo nasibé bocah lola, mitramu kokedol kokijolaké bandha.

²⁸ Aku sawangen, apa aku iki ngapusi kowé?

²⁹ Aja sewenang-wenang tumindakmu, diéling. Aja ngluputaké aku, temenan aku ora luput.

³⁰ Apa kokkira aku ngapusi, lan ora bisa mbédakaké sing becik lan sing ala?

7 ¹ Uripé manungsa kuwi kaya wong perang, abot lan ngrekasa kaya uripé batur-tukon,

² kaya abdi sing butuh pengayoman, kaya wong buruh sing ngarep-arep opah.

³ Pirang-pirang sasi lawasé uripku tanpa tujuan; saben bengi atiku kebak kasusahan.

⁴ Yèn aku mapan turu, benginé rumangsaku dawa banget. Aku ngarep-arep endang padhang, enggonku turu ora tentrem.

⁵ Awakku kebak sèt lan rereged; kulitku tatu metu nanahé.

⁶ Uripku sing tanpa pengarep-arep iki lakuné rikat nuju ajalé, rikaté ngungkuli sekociné wong nenun.

⁷ Dhuh Allah, mugi kersa ngèngeti, bilih gesang kawula namung presasat hawa, kabegjan kawula sampun sirna tanpa tilas.

⁸ Samenika tiyang ningali kawula — nanging mboten dangu malih. Menawi mangké dipun padosi, kawula sampun mboten wonten.

⁹ Kados déné méga lebur lajeng sirna, mekaten ugi manungsa, menawi pejah lajeng mboten wangsul malih. Sedaya tiyang ingkang naté tepang, badhé kesupèn dhateng piyambakipun.

¹⁰ (7:9)

¹¹ Pramila kawula mboten badhé mènèdel! Bingah-sisahing manah kawula mboten badhé kawula tutupi. Ilat kawula mboten badhé kawula cegah nglairaken isining manah.

¹² Kénging menapa kawula terus Paduka jagi? Menapa kawula menika sawer naga ingkang mbebayani?

¹³ Kawula tileman badhé ngaso, lan pados panglipur kanggé manah ingkang nglokro.

¹⁴ Nanging kawula Paduka ajrih-ajrihi srana impèn; Paduka damel giris kalayan tetinggalan salebeting tilem.

¹⁵ Temah kawula langkung remen saupami dipun tekaka lan pejah, tinimbang gesang nanging badan kawula nandhang sangsara mekaten.

¹⁶ Kawula sayah lan bosen gesang; kawula aluwung pejah kémawon! Mugi kersa nilar kawula, margi gesang kawula namung kados hawa kémawon!

¹⁷ Kénging menapa manungsa Paduka anggep wigatos? Kénging menapa lampahipun tansah Paduka pirsani?

¹⁸ Saben énjing Paduka gatosaken, lan sekedhap-sekedhap Paduka cobu.

¹⁹ Menapa naté Paduka méngo saking kawula, ngantos kawula kober ngulu idu?

²⁰ Dhuh Allah ingkang njagi kawula, dosa kawula menapa dhateng Paduka? Menapa dosa kawula ngawrat-awrati Paduka?

²¹ Menapa Paduka mboten saged ngapunten dosa kawula? Menapa mboten saged Paduka nglebur dosa kawula? Awit mboten dangu malih

kawula badhé kakubur; menawi Paduka padosi, mboten badhé pinanggih.

8¹ Bildad: Isih pira lawasé enggonmu caturan kaya mengkono kuwi? Tembungmu kaya gemrubugé angin lésus.

² (8:1)

³ Allah ora tau ndhoyongaké pengadilan, ora tau wurung enggoné netepaké prekara sing bener.

⁴ Ora mokal yèn anak-anakmu padha gawé dosa marang Allah, mulané wis samesthiné yèn diukum déning Panjenengané.

⁵ Nanging yèn kowé butuh pengayomané, nyuwuna sih-kawlasan lan pangapurané.

⁶ Yèn atimu jujur, tanpa cacad, Allah bakal énggal mitulungi. Kowé bakal olèh opah, lan brayatmu dipulihaké menèh.

⁷ Bandhamu sing ilang kuwi ora sepiraa, yèn katandhing karo sing bakal koktampa mengko.

⁸ Ngélingana jamané para wong mursid ing jaman kepungkur, titènana pengalamané para leluhur.

⁹ Urip kita rak mung cendhak, tur kita ngerti apa? Dina-dinané umur kita presasat ayang-ayangan.

¹⁰ Rungokna kandhané para wong mursid jaman biyèn, mengkéné piwulangé marang kowé,

¹¹ "Panggonan sing teles ketuwuhan glagah, bisané tuwuh mung ing papan sing bècèk.

¹² Yèn banyuné asat, glagahé alum, luwih rikat tinimbang bangsané suket liyané. Mangka satemené isih seger lan durung mangsané, dibabad dipèk gawéné.

¹³ Mengkono wong sing uripé nyélaki Gustiné; wong sing ora maèlu marang Allah, ora ketekan pengarep-arepé.

¹⁴ Kaya wong sing ngendelaké benang saeler, mangka benang mau alusé kaya klamat kemlandhingan.^f

¹⁵ Apa klamat kuwat yèn dienggo gandhulan? Apa ora nyilakani yèn dienggo cekelan?"

¹⁶ Ora béda karo alang-alang, mengkono wong sing tanpa Allah. Yèn kena panasé srengéngé bisa subur ngebaki tamanan.

^fkemlandhingan: labah-labah (bhs. Ind.).

¹⁷ Oyodé mbulet-mbulet watu ing lemah, pambuleté kuwat, ora gampang diobahaké.

¹⁸ Nanging jajal, bedholen alang-alang mau, rak presasat ora katon yèn tau ana ing kono.

¹⁹ Mengkono kekuwatané wong ala. Wong liya teka, ngenggoni panggonané.

²⁰ Nanging wong setya ora bakal ditilar déning Allah, kaya déné wong duraka iya ora tau dipitulungi.

²¹ Lambému bakal tansah digawé gumuyu, ilatmu tansah surak-surak.

²² Satrumu digawé kisinin lan rumangsa kasoran. Omahé wong ala bakal dirusak nganti sirna.

9 ¹ Ayub: "Pancèn, aku ngerti yèn tembungmu kuwi bener. Nanging, apa bisa manungsa menang bebantahan karo Allah?"

² (9:1)

³ Saupama Allah ngajokaké pitakonan sèwu, siji waé ora ana sing bisa diwangsuli déning manungsa.

⁴ Gusti Allah kuwi mahawicaksana lan mahakwasa, sapa sing bisa nglawan marang Panjenengané?

⁵ Saupama Allah mindhah gunung, manungsa ora ana sing weruh, semono uga yèn gunungé dijungkir lan diwalik merga paukumané.

⁶ Allah nekakaké lindhu nganti buminé horeg, lan cagak sing nyangga jagad gonjang-ganjing.

⁷ Allah saged nyegah srengéngé mlethèk ing wayah ésuk, lan lintang-lintang sumunar ing wayah bengi.

⁸ Langit dibèbèr tanpa kokréwangi. Gegeré naga-segara diidak-idak.⁹

⁹ Panjenengané masang lintang-lintang ing sisih Kidul, lintang Naas Kubra, lintang Wluku lan lintang Wuluh.

¹⁰ Pakaryané ora kena kita jajagi, cacahé mujijaté ora kena kita étung."

¹¹ Panjenengané langkung ing ngarepku, nanging aku ora weruh. Panjenengané ana ing sandhingku, nanging aku ora krasa.

¹² Yèn Panjenengané ngrebat, sapa wani nggondhèli? Utawa sapa wani

⁹Gegeré naga-segara diidak-idak: Ngémutaken dhateng criyos kina, ingkang nggambaraken naga-seganten ingkang dipun pejahi lan dipun idak-idak. (Mirsanana Ayb 9:13; 26:13.)

takon marang Panjenengané, "Paduka nindakaken menapa?"

¹³ Allah ora nahan paukuman lan gerahing penggalihé. Malah pembantuné Rahab^h padha tundhuk marang Panjenengané.

¹⁴ Dadi, kepriyé bisaku mbantah Panjenengané? Apa sing kudu dakaturaké minangka wangsulanku marang Panjenengané?

¹⁵ Senajan aku ora keluputan, aku bisa apa, kejaba nyuwun piwelasé Allah, Hakimku.

¹⁶ Saupama Panjenengané mangsuli pesambatku, aku ora ngandel yèn Panjenengané kersa paring wangsulan marang aku.

¹⁷ Aku digecak déning Panjenengané nganggo prahara, kasangsaranku diuwuhi tanpa sebab.

¹⁸ Aku ora diparengaké unjal ambegan, malah diwelekⁱ pait-getir.

¹⁹ Apa aku kudu adu karosan karo Panjenengané? Mangka karosané

^hRahab: Naga-seganten ingkang
mrelambangaken reresah lan piawon.

ⁱdiwelek: dipun dulang terus-terusan.

ngédab-édabi! Saupama Panjenengané dakgugat, sapa sing wani ngaturi Panjenengané majeng ing pengadilan?

²⁰ Aku wong mursid lan ora gawé dosa, nanging lambéku semuné kandha kosokbaliné. Saben tembung sing metu saka lambéku, malah kaya-kaya ngluputaké aku.

²¹ Aku ora salah, nanging aku ora preduli. Aku wis bosen urip. Tumraping aku wis ora ana prekara sing penting menèh. Wong salah lan wong bener, nasibé padha waé. Karo-karoné bakal ditumpes déning Allah.

²² (9:21)

²³ Yèn ana wong sing ora keluputan mati dadakan, Allah gumujeng, wongé dipoyoki.

²⁴ Jagad dipasrahaké déning Allah marang wong duraka, lan para hakim digawé wuta kabèh. Kuwi pendamelé Allah, liyané Allah sapa menèh?

²⁵ Dina-dinaning uripku lakuné rikat, banjur sirna tanpa ngrasakaké kabegjan.

²⁶ Kaya lakuné prau, mengkono rikaté lakuné, kaya rikaté manuk garudha sing nyamber memangsané.

²⁷Yèn aku mèsèm, lan ngguyu cekakakan,

²⁸yèn aku nyoba nglalèkaké sakèhé kasusahanku, sedhihku teka menèh, ngoyak aku. Merga aku ngerti yèn Allah tetep ngluputaké aku.

²⁹Yèn mengkono, ya wis aku ora preduli.

³⁰Sabun kaya apa sing kena dakenggo ngresiki regedku?

³¹Allah wis mblesekaké aku ana ing lendhut, nganti sandhanganku dhéwé nganggep aku iki njijiki.

³²Saupama Allah kuwi manungsa, aku bisa mangsuli Panjenengané. Bakal dakajak ngadhep ing pengadilan kanggo mbèrèsaké enggonku prekaran.

³³Nanging ora ana hakim sing bisa ngadili prekaranku karo Allah.

³⁴Muga Allah kèndel enggoné ngukum aku lan nyingkiraké penthungé saka aku!

³⁵Saiki aku ora wedi marang Panjenengané, lan saiki aku arep ngucap, merga aku ngerti salahku.

10¹Aku wis bosen urip. Mulané aku arep ngudhal pait-getiring lelakonku. Mulané aku arep matur, "Dhuh Allah, sampun ngantos nglepataken

kawula. Paduka mugi kersa nerangaken, kénging menapa kawula Paduka lawan.

² (10:1)

³ Paduka angsal menapa menawi kawula Paduka tindhes kados mekaten, sarta mbucal pakaryaning asta Paduka piyambak? Paduka angsal menapa menawi ngrojongi gagasan lan rancangané tiyang-tiyang durjana?

⁴ Kersa Paduka mboten sami kaliyan kajengipun manungsa,

⁵ lan yuswa Paduka mboten celak kados umuripun manungsa.

⁶ Menawi mekaten, kénging menapa Paduka nлити dosa kawula? Kénging menapa kalepatan kawula Paduka padosi?

⁷ Sejatosisipun Paduka pirsá lan yakin, bilih kawula leres, mboten lepat. Lan mboten wonten tiyang setunggal kémawon ingkang saged ngluwari kawula saking asta Paduka.

⁸ Asta Paduka piyambak ingkang nitahaken kawula, menapa samenika badhé Paduka tumpes?

⁹ Kawula aturi ngèngeti, bilih kawula Paduka damel saking lempung, menapa

samenika badhé Paduka wangsulaken dados lebu?

¹⁰ Bapak kawula Paduka kersakaken dados lantaraning lair kawula, lan kawula Paduka rimati ing kandhutanipun ibu kawula.

¹¹ Badan kawula Paduka damel saking balung lan otot. Balung kawula Paduka paringi daging lan kabuntel ing kulit.

¹² Kawula Paduka paringi gesang; kawula Paduka tresnani. Nyawa kawula Paduka reksa lan paduka rimati.

¹³ Nanging samenika kawula mangertos, bilih kalayan sesidheman Paduka badhé ngrisak kawula.

¹⁴ Paduka mugi mirsani menapa kawula damel dosa, supados kawula Paduka tampik samangsa nyuwun pangapunten?

¹⁵ Saupami kawula damel dosa, mesthi kawula manggih cilaka. Nanging menawi kawula tanpa cacad, inggih meksa dipun anggep damel dosa! Kawula ngantos mboten wani ndhangakaken sirah kawula, awit saking sedhik lan nlangsa.

¹⁶ Saupami ta kawula ndhangak, senjata mboten sepintena, Paduka mesthi mbujeng kawula kados singa.

Paduka lajeng ngetingalaken pangwaos Paduka, kanggé damel cilaka kawula.

¹⁷ Paduka tansah ngajengaken seksi ingkang nglawan dhateng kawula, lan paukuman Paduka dhateng kawula saya wewah. Saya kathah bala énggal, ingkang Paduka dhatengaken, kanggé nyerang kawula.

¹⁸ Kéning menapa kawula Paduka kersakaken lair ing donya? Langkung saé saupami kawula pejah sadèrèngipun kasumerepan ing tiyang.

¹⁹ Supados kados-kados kawula dèrèng naté lair, sebab medal saking wetengan terus mlebet ing kuburan.

²⁰ Sekedhap malih kawula badhé pejah. Mila mugi kauwalna saking asta Paduka, supados kawula ngraosaken bingah salebeting nelasaken umur kawula.

²¹ Sekedhap malih kawula badhé bidhal lan mboten wangsul malih. Késah dhateng negari ingkang peteng lan surem sanget.

²² Negari ingkang lelimengan, kebak ayang-ayangan lan reresah; wonten ing ngriku pepadhang sami kaliyan pepeteng."

11 ¹ Zofar: Gunem sing ngawur kuwi apa ora prelu diwangsuli? Apa wong sing angkuh mengkono kuwi tembungé kena digugu?

² (11:1)

³ Ayub, apa kokkira aku padha ora bisa mangsuli kowé? Apa kokkira aku arep meneng waé ngrungokaké penacadmu?

⁴ Manut panemumu, tembungmu kuwi bener. Apa rumangsamu kowé kuwi wong resik ana ing ngarsané Allah?

⁵ Muga Allah piyambak sing ngandika!

⁶ Lan kowé digawé ngerti déning Panjenengané. Kawicaksanan iku akèh wewadiné, sing ora dingertèni déning manungsa. Mulané ngertia yèn kasangsaran kuwi ora sepiraa, katandhing karo paukuman sing mesthiné kudu koksangga.

⁷ Mokal kowé bisa njajagi kawontenané Allah sing sanyatané! Kowé ora bakal bisa nyumurupi pangwasané Allah.

⁸ Pangwasané luwih dhuwur tinimbang dhuwuré langit. Ora kena kokgayuh lan kokcandhak. Pangwasané luwih jero tinimbang kuburané wong mati, tangèh bisané kokngertèni.

⁹ Pangwasané Allah ngungkuli jembaré jagad, luwih jembar tinimbang segara.

¹⁰ Yèn kowé dicekel Panjenengané, diasta menyang pengadilané, sapa sing wani ngalang-alangi tumindaké?

¹¹ Allah pirsa wong sing apus-apus, lan pirsa pialané wong tanpa mirsani.

¹² Yèn wong bodho bisa dadi wicaksana, kuldi alasan iya bisa manak manungsa.

¹³ Ayub, atimu sucèkna, getunana dosamu, ndedongaa marang Allah!

¹⁴ Dosamu buwangen saka atimu, lan pialamu edohna saka omahmu!

¹⁵ Mengko kowé bakal bisa ngadhepi urip klawan tabah lan sentosa; adegmu teguh lan kowé ora bakal wedi.

¹⁶ Malah kowé bakal lali marang kasangsaranmu. Kaya banjir, sawisé surut wong wis ora kèlingan menèh.

¹⁷ Uripmu bakal padhang ngungkuli padhangé raina, lan pepeteng sing kokalami bakal dadi kencar-kencar.

¹⁸ Uripmu bakal sentosa lan duwé pengarep-arep. Kowé bakal direksa déning Allah, temah ngalami katentreman.

¹⁹ Kowé bakal ora wedi karo satru, lan akèh wong sing bakal njaluk tulung marang kowé.

²⁰ Nanging mripaté wong duraka bakal dadi blawur, merga wong mau dalané kapepetan lan sing dadi pengarep-arepé mung pati.

12 ¹ Ayub: Pancèn, kowé kuwi makili manungsa kabèh; yèn kowé mati, kawicaksanané iya bakal mati.

² (12:1)

³ Aku iya manungsa sing duwé budi; kabèh sing kokkandhakaké kuwi aku wis ngerti. Tur, endi wong sing ora ngerti bab kuwi kabèh? Mulané, aja ngira yèn kowé kuwi ngungkuli aku.

⁴ Aku digeguyu déning kanca lan mitraku, mangka sejatiné aku sing bener lan tanpa cacad. Biyèn Allah miyarsakaké pandongaku, samasa aku sesambat nyuwun pitulungané.

⁵ Kowé ngina marang aku, sebab uripmu kepénak. Wong sing keplèsèt malah kokgebug.

⁶ Nanging wong ngrampog uripé tentrem. Wong sing wani nantang marang Allah, uripé kepénak.

Sing dianggep allah yakuwi, mung kekuwatané dhéwé.

⁷Takona karo manuk lan kéwan, kowé bakal olèh piwulang.

⁸Takona karo iwak lan thethukulan, kowé bakal nampa ketrangan.

⁹Sapa ing antarané titah mau sing ora ngerti, yèn sing nitahaké kuwi kabèh Allah piyambak?

¹⁰Panjenengané kang ngatur sakèhé tumitah, lan kwasa ing ngatasé nyawané manungsa siji-sijiné.

¹¹Kaya déné ilatku karem marang pangan sing mirasa, mengkono uga kupingku seneng ngrungokaké tembungé wong.

¹²Jaréné, wong sing wis akèh umuré kuwi wicaksana. Nanging kawicaksanaan lan pangwasa kuwi mung Allah sing kagungan. Jaréné wong sing wis akèh umuré mau kadunungan pangertèn, nanging pangertèn lan wewenang kuwi iya mung Allah sing kagungan.

¹³(12:12)

¹⁴Apa sing dirubuhaké déning Panjenengané, ora bisa dibangun menèh. Sing sapa ditawan ora bakal kena diluwari menèh.

¹⁵Yèn Panjenengané nahan tekané udan, kabèh dadi garing lan cengkar. Yèn banyuné dijaraké, tanah kabèh kebanjiran.

¹⁶Allah kuwi sekti lan tansah unggul! Sing ngapusi lan sing kapusan, Panjenengané kang mengkoni.

¹⁷Panjenengané kang njabel pangwasa. Para pemimpin didadèkaké tontonan.

¹⁸Para raja didhunaké saka dhamparé lan didadèkaké tawanan.

¹⁹Para imam lan para pemimpin diasoraké.

²⁰Wong sing kena diprecaya dibungkem cangkemé. Kawicaksanané wong tuwa dijabel.

²¹Para pangwasa digawé kisinin, para penggedhé padha dilèrèni.

²²Panggonan sing peteng digawé padhang. Kuburané wong mati dipadhangi.

²³Bangsa-bangsa didadèkaké mekar lan dadi makmur, nanging banjur dilebur nganti sirna.

²⁴Para pemimpiné digawé pikun, nganti padha nglembara ing ara-ara samun tanpa tujuan.

²⁵ Padha mak-makan ing petengan, lan sempoyongan lakuné kaya wong mendem.

13 ¹ Kuwi kabèh wis daksipati dhéwé, mulané aku ngerti temenan.

² Apa sing kokngertèni, aku ya ngerti. Aja kokkira aku kalah karo kowé.

³ Nanging aku arep matur marang Kang Mahakwasa. Aku kepéngin mbéla prekaramu ing ngarsané.

⁴ Sebab kowé nutupi enggonmu bodho srana ngapusi. Ora béda karo dhokter-dhokter palsu.

⁵ Saupama kowé ora caturan, bisa uga kowé dianggep wicaksana.

⁶ Mulané rungokna kandhaku, titènana wangsulanku.

⁷ Apa kowé olèh ngapusi kanggo kepentingané Allah. Apa kowé kena goroh kanggo mbélani prekarané?

⁸ Apa kowé olèh makili Allah lan ngéloni Panjenengané srana bebantahan?

⁹ Yèn kowé dititi-priksa déning Allah, apa asilé mesthi becik? Apa kowé bisa ngapusi Allah kaya yèn kowé ngapusi manungsa?

¹⁰Yèn kowé meneng-meneng ngéloni, kowé bakal diukum déning Allah lan ditampik.

¹¹Apa kaluhurané Allah ora gawé girisé nyawamu? Lan kasektèné apa ora njalari kowé wedi?

¹²Gunemmu kuwi tanpa guna; wangsulanmu kaya lemah lempung sing gampang ajur.

¹³Mulané menenga waé, aku sing guneman. Aku ora mreduli apa kawusanané!

¹⁴Aku wis siaga ngetohaké nyawaku!

¹⁵Aku wis nékad, merga wis semplah atiku. Saupama Allah arep matèni aku, aku pasrah. Nanging aku arep mbéla penggawéku ana ing ngarsané.

¹⁶Bisa uga kekendelanku iki nylametaké aku, merga wong ala ora bakal wani sowan ing ngarsané Allah.

¹⁷Saiki rungokna tembungku, titènana ketranganku.

¹⁸Aku wis siaga ngajokaké prekaraku; aku yakin yèn aku bener.

¹⁹Dhuh Allah, menawi Paduka rawuh nggugat dhateng kawula, kawula badhé mènèl, nengga ajal kawula.

²⁰ Nanging panyuwun kawula kalih
prekawis menika mugè Paduka jurungi,
supados kawula wani sowan malih.

²¹ Panyiksa Paduka mugè Paduka
kèndeli, lan sampun ngantos kawula
kadamel giris mergi kasektèn Paduka!

²² Kawula aturi ngandika, kawula badhé
nyaosi wangsulan. Utawi kawula ingkang
matur, lajeng kersaa Paduka paring
wangsulan.

²³ Dosa lan kalepatan menapa
kémawon ingkang kawula lampahi? Lan
sedaya panerak^j kawula mugè Paduka
ngandikakaken!

²⁴ Kénging menapa Paduka nyingkiri
kawula? Kénging menapa kawula Paduka
anggap mengsah?

²⁵ Kawula rak namung ron garing
ingkang dhawah kabur kanginan,
kénging menapa kawula Paduka ancam?
Kawula rak namung damèn garing,
kénging menapa Paduka oyak-oyak?

²⁶ Paduka njalari kawula ngalami nasib
awon, kalepatan-kalepatan kawula
nalika taksih laré Paduka wales.

²⁷ Suku kawula Paduka ranté srana
tosan; sapolah-tingkah kawula Paduka

^jpanerak: pelanggaran (bhs. Ind.).

pirsani. Dumugi tlapakané suku kawula mboten oncat saking paningal Paduka.

²⁸ Pramila kawula lajeng dados kajeng gapuk, kados sinjang ingkang katedha ing renet.

14 ¹ Wiwit lair mila manungsa menika ringkih, tanpa daya; umuripun celak lan kebak kasangsaran.

² Kados sekar ingkang semi lajeng alum; ical kados ayang-ayangan, lan mboten dhateng malih.

³ Dhuh Allah, menapa inggih Paduka kersa mirsani dhateng kawula, sarta ngladosaken kawula dhateng pengadilan Paduka!

⁴ Menapa saged manungsa ingkang nandhang dosa ngasilaken kasampurnan?

⁵ Umuripun manungsa sampun Paduka tetepaken watesipun; cacahing wulanipun sampun Paduka temtokaken. Semanten ugi wates-watesing gesangipun; mokal saupamia badhé nglangkungi.

⁶ Mbok dipun kèndelna kémawon, sampun ngantos dipun ganggu, supados ngraosaken ayem gesangipun ngantos satelasing tugasipun.

⁷ Tumraping wit ingkang kategor taksih wonten pengajeng-ajeng, saged trubus malih lan ngedalaken pang.

⁸ Senajan oyodipun ing siti dados gapuk, lan sogolipun pejah mergi bosok;

⁹ nanging samangsa kagepok ing toya, badhé tuwuh malih; kados taneman nèm, ngedalaken pang-pangipun.

¹⁰ Nanging menawi manungsa pejah, telas riwayatipun, menawi pejah lajeng dhateng pundi purugipun?

¹¹ Kados toyaning tlaga ingkang nguwap, kados lèpèn ingkang asat, telas toyanipun,

¹² mekaten ugi manungsa ingkang pejah: mboten badhé tangi malih. Mboten badhé polah selaminipun taksih wonten langit, mboten badhé nglilir ing salebeting tilemipun.

¹³ Kawula keparenga umpetan ing alamipun tiyang pejah. Kawula mugi Paduka ayomi, ngantos paukuman Paduka sirep. Paduka mugi netepaken wekdal kagem menggali dhateng kawula.

¹⁴ Sebab, menawi manungsa pejah, menapa saged tangi malih? Saben dinten

kawula badhé nengga giliran kawula,
ngantos puputing kasangsaran kawula.

¹⁵ Kawula badhé Paduka timbali, lan
kawula badhé nyaosaken wangsulan.
Paduka badhé ngasihi kawula malih,
titah ingkang kadamel ing asta Paduka.

¹⁶ Tindak-tanduk kawula lajeng badhé
Paduka awasi, nanging dosa kawula
mboten badhé Paduka penggalih.

¹⁷ Dosa kawula lajeng badhé Paduka
apunten lan Paduka singkiraken;
kalepatan kawula nalika laré badhé
Paduka lebur.

¹⁸ Redi-redi mbénjing badhé sami
jugrug, lan redi séla ingkang sentosa
badhé mingser saking papanipun.

¹⁹ Séla-séla badhé dipun krikiti déning
toya ingkang mili santer; siti badhé
katut ilining toya jawah ingkang deres.
Kados mekaten Paduka badhé ngremuk
pengajeng-ajengipun manungsa.

²⁰ Piyambakipun badhé Paduka
kawonaken ing selaminipun. Paduka
tundhung lan Paduka gantos rupinipun.
Lajeng sami késah lan nengga ajalipun.

²¹ Anak-anakipun dados tiyang mulya,
nanging piyambakipun mboten sumerep.
Lan menawi sami dhawah ing kanisthan,

mboten wonten tiyang ingkang nyriyosi piyambakipun.

²² Piyambakipun namung ngraosaken sakit ing badanipun piyambak, lan perihing nyawanipun.

15 ¹ Élifas: Ayub, kandhamu kuwi ngawur, ora ana gunané. Ora ana wong wicaksana sing wangsulané kaya mengkono. Ora bakal ngéloni anaké dhéwé nganggo tembung sing ora ana tegesé.

² (15:1)

³ (15:1)

⁴ Saupama karepmu dituruti, ora ana wong sing wedi lan gelem ndedonga marang Allah menèh.

⁵ Tembungmu dhéwé mbuktèkaké yèn kowé kuwi salah, nanging pialamu koktutupi nganggo ketrangan sing ruwed.

⁶ Aku ora susah nggugat lan nyalahaké kowé, sebab kowé digugat déning tembungmu dhéwé.

⁷ Apa rumangsamu kowé kuwi manungsa sing lair dhisik dhéwé? Nalika gunung-gunung dititahaké apa kowé ana ing kono?

⁸ Apa kowé krungu nalika Allah gawé rancangan? Apa mung kowé dhéwé sing kadunungan kawicaksanané manungsa?

⁹ Kabèh sing kokweruhi, aku iya weruh; kabèh sing kokngertèni, aku iya ngerti.

¹⁰ Kawicaksanan iki daktampa saka wong sing wis uwanen; wong kuwi wis ana nalika bapakmu durung lair.

¹¹ Gusti Allah kersa paring panglipur, yagéné koktampik? Kandhaku atas Asmané Allah, klawan sabar lan alus.

¹² Nanging yagéné kowé nepsu, mripatmu mentheleng.

¹³ Kowé nepsu marang Allah lan dhawuhé kokbantah.

¹⁴ Apa bisa manungsa ora duwé dosa babar-pisan? Apa bisa manungsa tinemu resik ing ngarsané Allah?

¹⁵ Lha wong malaékat waé ora bisa diprecaya déning Allah; ana ing paningalé Allah padha ora suci.

¹⁶ Apa menèh manungsa sing wis rusak merga hawa-nepsuné, merga wis ngombé piala kaya ngombé banyu.

¹⁷ Ayub, rungokna kandhaku,

¹⁸ piwulangé wong wicaksana marang aku. Piwulang iki ditampa saka leluhuré, sing diterusaké marang anak-putuné.

¹⁹Ing wektu semono durung ana wong manca teka ing tanahé; durung ana wong sing nasaraké saka Allah.

²⁰Wong ala sing dhemen nenindhes, sajegé urip bakal nandhang giris.

²¹Bakal tansah krungu panjerit sing mbudhegaké kuping; bakal dirampog ing wektu sing dikira tentrem.

²²Wong mau ora duwé pengarep-arep ngéndhani tekané pepeteng, awit sawayah-wayah arep dipatèni nganggo pedhang.

²³Wong mau nglambrang golèk pangan ana ing endi-endi. Weruh yèn dina patiné, wis cumepak ana ing adhakan.

²⁴Kacilakan tekané kaya raja gagah prakosa, sing siaga arep numpes dhèwèké.

²⁵Mengkono nasibé wong sing nantang marang Allah, sing wani nglawan marang Kang Mahakwasa.

²⁶Klawan angkuh Allah diserang; tamèngé diangkat, emoh mundur.

²⁷(15:26)

²⁸Manggoné ing kutha-kutha sing tilas digempur, ing omah-omah suwung. Kutha-kutha mau wis ditemtokaké tetep dadi gempuran.

²⁹ Kasugihané wong mau bakal sirna tanpa tilas; raja-branané bakal ludhes kabèh.

³⁰ Wong mau bakal ora uwal saka pepeteng; bakal kaya wit sing pang-pangé kobong, lan sogolané garing kena panasé geni. Wong kuwi bakal sirna déning napasé Pangéran.

³¹ Wong sing ngendelaké marang piala bakal kapusan; sing ditampa opahé kadurakan; kuwi iya tanpa guna.

³² Wong mau bakal mati sadurungé tekan mangsané, kaya pang sing alum lan ora bisa dadi ijo menèh.

³³ Wong kuwi kaya wit anggur, sing gogrog pentilé, kaya wit zaitun sing rontog kembangé.

³⁴ Wong sing ora nganggep marang Allah bakal cures turuné; omah sing dibangun saka hasil sing ora samesthiné bakal kobong.

³⁵ Mengkono wong sing ngrancang tumindak ora bener. Isining atiné mung ngrancang piala.

16 ¹ Ayub: Aku wis kerep krungu panemu sing mengkono kuwi; panglipurmu mung wujud panyiksa tumrapping aku.

² (16:1)

³ Mbésuk kapan enggonmu lèrèn kandha ngawur mengkono kuwi? Apa sing njalari kowé awèh wangsulan kaya mengkono?

⁴ Saupama kowé ngalami kaya aku, lan aku kaya kowé, aku iya bisa kandha kaya kowé mengkono. Kowé bakal dakwelek piwelèh sing akèh-akèh; lan aku iya bakal gèdhèg-gèdhèg.

⁵ Aku iya bakal nguwataké atimu srana pamrayoga-pamrayoga; aku iya bakal nglipur kowé srana lambéku.

⁶ Yèn aku caturan, ora ana gunané, lan yèn aku meneng waé, kasangsaranku ora suda.

⁷ Aku wis digawé kesayahen déning Allah, brayatku wis ditumpes kabèh.

⁸ Panjenengané wis nglawan aku lan aku didadèkaké tawanané. Saiki awakku kuru, garing lan lumrahé wong ngarani yèn kuwi buktiné enggonku wis gawé dosa.

⁹ Paukumané Allah presasat nyengkerem aku, merga saka dukané.

¹⁰ Wong-wong padha moyoki aku, aku dièncepi; aku dikroyok lan pipiku ditapuki.

¹¹ Allah masrahaké aku marang wong duraka; aku diulungaké ing tangané wong ala.

¹² Biyèn uripku tentrem lan ayem, nanging aku diserang dadakan déning Allah. Githokku dicekel lan aku dibanting ing lemah; aku didadèkaké sasaran panahé.

¹³ Aku dipanah ora kendhat-kendhat, tanpa welas, nganti jeroanku metu kabèh.

¹⁴ Panjenengané nyerang aku kaya wong perang, lan bola-bali milara aku.

¹⁵ Aku nganggo sandhangan bagor merga saka prihatinku, lan nglésod ing awu merga dibanting déning Panjenengané.

¹⁶ Enggonku nangis nganti raiku abang mbranang, tlapukané mripatku nganti pendul lan biru.

¹⁷ Nanging aku ora tau meksa, lan pandongaku marang Pangéran klawan terusing ati.

¹⁸ Dhuh bumi, aja nutupi piala sing ditindakaké marang aku. Lan aja nasabi getihku, pesambatku njaluk kaadilan aja disidhem.

¹⁹ Aku ngerti yèn sing mbélani aku ana ing swarga; Panjenengané sing neksèni yèn aku ora gawé dosa.

²⁰ Aku dipoyoki lan digeguyu déning kanca-kancaku; karo nangis enggonku sowan marang Allah nyuwun pitulungané.

²¹ O mbokiya Allah piyambak sing mbélani aku ana ing ngarsané; kaya wong sing rila mbélani mitrané.

²² Uripku wis ora suwé menèh, sedhéla engkas aku bakal mangkat lan ora bali menèh.

17 ¹ Ajalku wis cedhak lan aku wis sayah; kuburku wis cemepak.

² Aku dadi poyokané wong; aku ngerti enggoné padha ngrasani ala marang aku.

³ Dhuh Allah, kawula matur blaka, kawula aturi mirsani! Sinten malih ingkang saged mbiyantu neksèni tembung kawula?

⁴ Tiyang-tiyang menika manahipun mugè Paduka pepeti supados mboten mangertos; sampun ngantos saged nimbang ing saleresipun.

⁵ Wonten bebasan: Sing ngedol mitrané merga mburu bathi, anak-anaké sing bakal nampa piwalesé.

⁶ Samenika kawula dipun raosi mawi bebasan menika; tiyang sami dhateng ngidoni kawula.

⁷ Mripat kawula blawur mergi saking sedhik; badan kawula kera aking.

⁸ Tiyang mursid sami kagèt lan gumun; sami mestani bilih kawula menika tiyang lamis.

⁹ Tiyang mursid ingkang tanpa cacad lampahipun, langkung yakin, gesangipun damel renaning Allah.

¹⁰ Nanging saupami sami dhateng mriki sedaya, badhé mboten wonten setunggal kémawon ingkang pinanggih wicaksana.

¹¹ Umur kawula mèh telas; rancangan kawula buyar sedaya, ical sirna idham-idhaman kawula.

¹² Nanging para mitra kawula sami mungel, "Wengi kuwi raina, padhangé wis mèh teka." Nanging ing salebeting manah kawula mangertos, bilih kawontenan kawula badhé tetep peteng.

¹³ Kawula namung ngajeng-ajeng dhatenging alamipun tiyang pejah,

ing ngrika kawula badhé ngaso ing petengan.

¹⁴ Kubur badhé kawula sebut: "Bapakku," lan sèt-sèt ingkang nedha badan kawula badhé kawula sebut: "Ibu" lan "Sedulurku wadon".

¹⁵ Pramila menapa ta ingkang badhé kawula ajeng-ajeng malih? Sinten ingkang badhé nyukani kabegjan dhateng kawula?

¹⁶ Samangsa kawula mlebet ing alamipun tiyang pejah, kawula sampun mboten badhé gadhah pengajeng-ajeng malih.

18 ¹ Bildad: "Hé, Ayub, mbésuk kapan enggonmu meneng ora caturan? Menenga, saiki gentèn aku sing arep kandha.

² (18:1)

³ Yagéne aku kokanggep bodho, lan kokpadhakaké sapi?

⁴ Nepsumu mung gawé larané atimu dhéwé. Apa merga kepentinganmu bumi kudu dadi sepi, lan gunung-gunung dielih saka papané?

⁵ Oncoré wong ala mesthi dipatèni; lan geniné ora bakal diurubaké menèh.

⁶ Pepadhang ing kémahé bakal surem; lampuné gantung bakal ora murub menèh.

⁷ Jangkahé bakal ora mantep, lakuné gloyoran, bakal kesandhung rancangané dhéwé.

⁸ Lakuné ngambah ing jaring, mulané sikilé kesrimpung.

⁹ Tungkaké klebu ing kala, temah wong mau kejiret.

¹⁰ Ing lemah kena jiret sing kaling-kalingan; ing dalan, kena pasangan kala.

¹¹ Wong ala didingdik déning prekara sing nggegirisi, sing ngebyuki saka endi-endi, paukuman ngetutaké ing salaku-lakuné.

¹² Biyèn dhèwèké rosa, nanging saiki wetengé kaliren; mrana-mréné tansah ditutaké déning kasangsaran.

¹³ Kulité kebak borok; tangan lan sikilé kebak wudun nanahen.

¹⁴ Dhèwèké diglandhang saka kémahé, disèrèd ngadhep marang Ratuning Pati.

¹⁵ Saiki sapa waé kena ngenggoni kémahé, lirang disebar kanggo nambani lelarané.

¹⁶ Brayaté kaya oyod sing garing; anak-turuné kaya pang sing alum lan kisut.

¹⁷ Wong ora tepung menèh karo dhèwèké, siji waé wis ora ana sing kèlingan jenengé wong sing ana ing kutha, utawa sing ana njabané.

¹⁸ Dhèwèké disingkiraké saka papan sing padhang menyang papan sing peteng, ditundhung saka donyané wong urip.

¹⁹ Tedhak-turuné wis cures; ing désané wis ora duwé sanak-sedulur.

²⁰ Krungu kaanané, wong sisih Kulon padha kagèt, lan wong sisih Wétan, saka wediné padha gemeter.

²¹ Kaya mengkono kedadéané wong duraka, lan wong sing ora maèlu marang Allah."

19 ¹ Ayub: Ayub mangsuli, "Yagéne aku tansah kokrèmèhaké, lan kokpilara srana tembung-tembungmu.

² (19:1)

³ Bola-bali kowé gawé larané atiku, lan ora isin nganiaya aku.

⁴ Saupama penggawéku ana salahé, aku rak ora gawé rugimu.

⁵ Apa rumangsamu kowé luwih becik tinimbang aku; kasangsaranku kokenggo mbuktèkaké yèn aku wong dosa.

⁶ Satemené aku lagi diperdi déning Allah, dijiret déning kala-jireté.

⁷ Aku nolak merga ambek siyané, nanging ora ana wong sing nggatèkaké aku. Aku celuk-celuk njaluk kaadilan, nanging ora ana sing ngrungokaké aku.

⁸ Dalanku dipepeti déning Allah nganti ora bisa liwat, dalanku digawé peteng ndhedhet.

⁹ Bandhaku dirampas kabèh, jenengku dirusak.

¹⁰ Aku dibedhol saka omahku kaya wit, banjur ditégakaké alum lan mati, nganti entèk pengarep-arepku.

¹¹ Dukané Allah marang aku ora karuwan, aku dianggep satruné.

¹² Tentarané nyerbu bebarengan, kémahku dikepung mubeng."

¹³ Aku diedohaké saka sanak-sedulurku; ngantikenalanku padha ora tepung karo aku.

¹⁴ Kula-wargaku padha nyingkiri aku; para mitraku padha lali karo aku.

¹⁵ Wong sing tunggal saomah karo aku padha lali karo aku; baturku wadon

padha pangling karo aku, bendarané,
aku dianggep wong sing ora ditepungi.

¹⁶ Baturku dakundang, nanging ora
gelem semaur, senjata klawan tembung
melas-asih.

¹⁷ Bojoku mutah yèn mambu gandaku,
sedulurku tunggal bapa-biyung ora sudi
nyedhaki aku.

¹⁸ Bocah-bocah ing dalan padha moyoki
aku; yèn aku ngadeg, aku digeguyu.

¹⁹ Mitraku kenthel jijik ndeleng
aku; wong sing daktresnani padha
ngungkuraké aku.

²⁰ Awakku kari balung karo kulit; sing
isih mung kari gusiku.

²¹ Hé para mitraku, padha melasana
aku, sebab aku digebag déning astané
Allah.

²² Panjenengané terus metek aku;
yagéné kowé mèlu-mèlu? Apa durung
cukup enggonmu nyiksa aku?

²³ Muga tembungku ditulis, temah bakal
selawasé ora dilalèkaké,

²⁴ ditulisa ing watu nganggo tatah,
supaya ora sirna ing selawasé.

²⁵ Aku sumurup yèn Juru Slametku
gesang; wekasané Panjenengané bakal
wungu mitulungi aku.

²⁶ Senajan kulitku rusak banget, malah senajan tanpa daging pisan, aku bakal nyawang marang Allah.

²⁷ Panjenengané bakal daksawang nganggo mripatku dhéwé, lan aku ora bakal pangling karo Panjenengané. Aku semplah merga tembungmu,

²⁸ "Kepriyé patrapé nyiksa dhèwèké?" Kowé golèk dhadhakan kanggo nyerang aku.

²⁹ Nanging saiki, padha wedia karo pedhang! Sebab Allah duka lan ngukum marang dosa; mulané padha ngertia, yèn ana Allah sing ngadili manungsa.

20 ¹ Zofar: Hé Ayub, atiku ora kepénak ngrungokaké tembungmu, mulané aku arep énggal mangsuli.

² (20:1)

³ Tembungmu kuwi satemené gawé wirang, mula arep dakwangsuli apa mesthiné.

⁴ Apa kowé ora ngerti, yèn wiwit jaman kuna mula, wiwit manungsa dititahaké ing alam donya,

⁵ kasenengané wong ala kuwi mung sedhéla, semono uga kabungahané wong duraka mung sakedhèp nétra.^k

⁶ Senajan kaluhurané sundhul langit, lan sirahé tekan ing méga,

⁷ nanging wong mau bakal lebur ing selawasé, musna saka jagad nganggo cara sing asor. Wong-wong sing tau tepung karo dhèwèké, bakal padha takon, "Wongé ana ing endi?"

⁸ Wong mau ilangé kaya impèn, kaya rerupan sing katon ing wayah bengi.

⁹ Ora katon ing mripat menèh; panggonané wis suwung.

¹⁰ Apa sing biyèn dicolong saka wong miskin, anak-anaké sing kudu mbalèkaké.

¹¹ Senajan dhèwèké wong nom sing gagah prakosa, ora suwé menèh bakal bali dadi lebu.

¹² Piala rasané legi ing ilaté! Arep diulu éman-éman. Banjur diemut ing ngisor ilaté, supaya suwé ngrasakaké énaké.

¹³ (20:12)

^knétra: mripat. Sakedhèp nétra: sekedhap sanget.

¹⁴ Nanging panganan mau ana ing weteng malih, dadi racun sing pait mbebayani.

¹⁵ Barang colongan sing diulu, kepeksa dilepèh menèh; diwetokaké déning Allah saka wetengé.

¹⁶ Wong ala kuwi presasat nesep racun, mulané bakal mati kaya dicokot ula mandi.

¹⁷ Wong mau bakal ora weruh iliné lenga zaitun sing lubèr, utawa susu lan madu sing turah-turah.

¹⁸ Bebathèné kudu dibalèkaké; ora bakal ngrasakaké asiling kangèlané.

¹⁹ Sebab wis nindhes lan négakaké wong ora duwé; ngrampogi omah-omah sing ora dibangun dhéwé.

²⁰ Sarèhné mung kepéngin mangan, mulané ora tau krasa wareg.

²¹ Apa sing dipangan dientèkaké kabèh, mula kasugihané ora langgeng.

²² Bareng ketekan kabegjan, kasangsarané jumedhul.

²³ Nalika nedheng-nedhengé mangan, Allah rawuh karo duka bareng karo paukumané.

²⁴Yèn wong mau ngéndhani pedhang waja, bakal ditatoni déning panah tembaga.

²⁵Merga saka panah, temah ketaton; pucuké panah sing mengkilap nancep ing awaké, mula atiné ketaman giris.

²⁶Raja-branané lebur kabèh. Wongé dhéwé lan brayaté, kobong ing geni sing ora disumed déning manungsa.

²⁷Pialané kawiyak déning langit; bumi mèlu nglawan dhèwèké.

²⁸Kasugihané bakal ludhes kabèh, déning mulad-mulading paukumané Allah.

²⁹Kaya mengkono kaanané wong ala, sing dikersakaké déning Allah.

21 ¹Ayub: Rungokna tembungku, "Mung kuwi penjalukku.

²(21:1)

³Aku sabarana, supaya bisa nglairaké rasané atiku, sawisé kuwi terusna enggonmu memoyok!

⁴Enggonku sesambat ora marang manungsa, mulané karebèn aku kurang sabar.

⁵Delengen aku, kowé mesthi gumun, lan mbungkem lambé sarta nahan tanganmu.

⁶Yèn mikir kaananku iki, aku banjur gemeter merga giris.

⁷Yagéné wong ala diganjar umur dawa déning Pangéran, lan bandhané saya tambah akèh?

⁸Umuré dawa, temah bisa nyawang anak-putuné dadi wong diwasa.

⁹Brayaté padha tentrem tanpa kuwatir; padha ora ngalami kasangsaran saka Pangéran.

¹⁰Raja-kayané tangkar-tumangkar, enggoné manak gangsar.¹

¹¹Anak-anaké wong ala padha seneng-seneng, kaya cempéné wedhus gèmbèl enggoné jingklak-jingklak.

¹²Padha ramé giyak-giyak enggoné menyanyi, diiringi terbang, suling lan kecapi.

¹³Sajegé uripé padha mukti, lan patiné kanthi tentrem ayem.

¹⁴Mangka wong-wong mau padha muni marang Allah, 'Sampun celak-celak kaliyan kula. Nebihana kula! Kula mboten preduli lan mboten kepéngin mangertos kersanipun Pangéran ing ngatasing gesang kula!'

¹gangsar: rancag.

¹⁵ Ujaré, 'Ngabekti marang Allah kuwi apa gunané, lan nyenyuwun marang Panjenengané kuwi apa paédahé?

¹⁶ Apa ora merga kekuwatan kita dhéwé, kita bisa nggayuh maksud lan tujuan kita?' Nanging aku ora mengkono, pikiran lan panemu sing mengkono adoha saka aku.

¹⁷ Oboré wong ala kerep dipatèni, kerep padha mikul kasangsaran. Kerep diganjar memala déning Allah merga saka dukané.

¹⁸ Wong kuwi kaya dami kasebul déning angin lan mrambut kabur ing prahara.

¹⁹ Kowé kandha, 'Anak diukum déning Allah merga bapakné.' Nanging aku kandha, 'Sing diukum déning Allah kuwi wong dosa, supaya wong mau krasa yèn dhèwèké wis gawé dosa, mulané diukum déning Allah.

²⁰ Karebèn wong dosa mikul dosané dhéwé, karebèn ngrasakaké paukumané Allah sing mahaluhur.

²¹ Yèn manungsa wis tekan ajalé, apa kober mikiraké kabegjané anaké?

²² Apa manungsa bisa memulang marang Allah, sing ngadili manungsa ing akérat?'

²³ Ana wong sing sajegé urip awaké seger; nuli mati sajroné isih kuwat.

²⁴ (21:23)

²⁵ Wong liyané mati merga ngenes, ora tau ngrasakaké kabegjan lan katentreman.

²⁶ Nanging loro-loroné padha bebarengan jèjèr ing kuburan, sekaroné dirubung sèt lan cacing.

²⁷ Pancèn aku ngerti apa sing lagi kokgagas lan sakèhé pialamu sing kokrancang.

²⁸ Kowé takon, 'Ana ing endi omahé penggedhé sing gawéné tumindak ala?'

²⁹ Apa kowé durung nakoni wong sing padha nglembara? Apa kowé ora percaya karo kandhané wong-wong mau?

³⁰ Kandhané mengkéné, 'Ing dinané Allah nekakaké paukuman,' para wong ala padha dislametaké.

³¹ Ora ana sing nggugat marang penggawéné; ora ana sing males pialané.

³² Padha digawa menyang kuburan, dilebokaké ing jugangan; kuburé dijaga klawan ngati-ati.

³³Éwon cacahé wong sing nguntapaké layoné; banjur kalayan kepénak diurugi lemah."

³⁴Mulané kabèh panglipurmu mau mung presasat hawa, lan kandhamu kabèh mau apus-apusan.

22 ¹Élifas: Ing antarané manungsa sajadad, ora ana sing maédahi marang Allah. Senajan luhur budiné, manungsa mung kanggo awaké dhéwé.

²(22:1)

³Apa paédahé tumraping Allah, yèn kowé nglakoni kersané? Gunané apa kagem Allah, yèn uripmu sampurna?

⁴Ora merga enggonmu wedi marang Allah, kowé digugat lan dianggep salah,

⁵nanging merga saka akèhé dosamu, lan kelakuan ala sing koktindakaké.

⁶Yèn sedulurmu ora bisa nyaur utangé, sandhangané kokrampas kabèh.

⁷Wong ngelak ora kokwènèhi ngombé, sing kaliren ora kokwènèhi mangan.

⁸Pangkatmu lan pangwasamu kokenggo ngrampas lemahé wong kabèh.

⁹Para randha ora koktulungi, malah bocah lola kokaniaya.

¹⁰ Mulané ing kiwa-tengenmu akèh kala-jiret, lan ora kenjana-nyana atimu dadi giris.

¹¹ Pepeteng nutupi pandelengmu nganti kowé ora weruh; kowé kleleb ing banjir bandhang sing hébat.

¹² Apa Gusti Allah ora dedalem ing swarga kang luhur, sarta mirsani mengisor marang lintang-lintang sing dhuwur dhéwé?

¹³ Nanging kowé takon, "Panjenengané pirsapa? Panjenengané kaling-kalingan méga lan ora bisa ngadili kita."

¹⁴ Apa rumangsamu pamirsané ketutupan ing méga, nalika tindak miyos ing watesé langit lan bumi?

¹⁵ Apa kowé tetep arep ngambah dalan sing ditambah déning wong duraka?

¹⁶ Nyawané dipecat sadurungé tekan wektuné mati, kéntir ing banjir bandhang sing nekani.

¹⁷ Mengkono kuwi kaanané wong sing wani nampik marang Allah, lan ngira yèn Allah ora bisa males apa-apa.

¹⁸ Mangka sing ndadèkaké wong-wong mau sugih, kuwi Allah piyambak! Aku satemené ora ngerti pikirané wong ala.

¹⁹ Wong sing becik lakuné bakal gumuyu lega, yèn weruh wong ala tanpa paukuman.

²⁰ Barang darbèké wong ala lebur sirna, sisané entèk diobong ing geni.

²¹ Saiki, Ayub, rukuna menèh karo Allah, supaya atimu tentrem. Yèn kuwi koklakoni, kowé mesthi ora bakal tuna.

²² Pitedahé Allah tampanana, simpenen ing atimu.

²³ Mratobata marang Allah karo ngasoraké atimu, lèrèna gawé piala ing omahmu.

²⁴ Emasmu sing aji dhéwé buwangen, uncalna ing dhasaring kali mati.

²⁵ Sing Mahakwasa kuwi dadia emasmu, lan slakamu sing pengaji.

²⁶ Mulané kowé bakal tansah precaya marang Allah, lan ngerti yèn Panjenengané kuwi sumbering kabegjanmu.

²⁷ Yèn kowé ndedonga, Panjenengané bakal paring wangsulan, lan kowé kudu netepi sakèhé janjimu.

²⁸ Pangudimu bakal olèh gawé, lan dalanmu bakal tansah kepadhangan.

²⁹ Wong angkuh bakal diasoraké déning Allah, nanging wong andhap-asor bakal dislametaké.

³⁰ Yèn kowé ora salah, Allah bakal mitulungi kowé, semono mau yèn kowé nglakoni kersané.

23 ¹ Ayub: Saiki pesambatku malih dadi nglawan marang Allah; astané metek aku, nganti aku sesambat.

² (23:1)

³ Sukur yèn aku bisa ketemu karo Panjenengané, lan kepareng séba ing ngarsané.

⁴ Prekaraku bakal dakjlèntrèhaké ing ngarsané, lan lambéku bakal mbélani sakatogé.

⁵ Aku kepéngin ngerti apa sing bakal dingandikakaké, lan kepriyé paring wangsulané.

⁶ Apa Panjenengané bakal ngempakaké pangwasané marang aku? Ora! Panjenengané mesthi kersa miyarsakaké aturku.

⁷ Aku ora keluputan lan kena mbélani prekaraku ing ngarsané, lan aku bakal diputus bébas déning Hakimku ing selawas-lawasé.

⁸ Gusti Allah dakgolèki ing Wétan, Kulon, Kidul lan Lor, nanging ana ing endi waé Panjenengané ora ana; aku ora bisa nemokaké.

⁹ (23:8)

¹⁰ Nanging Panjenengané pirsá paranku, iya sakèhé solah tingkahku. Saupama dilèlèr^m kaya emas, bakal ketara yèn atiku resik.

¹¹ Aku mbangun-turut kanthi setya; durung tau aku nyimpang saka dalan sing ditedhaké.

¹² Dhawuh-dhawuhé Allah tansah daktetepi, kersané dakturut; dudu karepku sing dakanut.

¹³ Gusti Allah ora molah-malih penggalihé; ora ana sing kecongga nglawan Panjenengané. Panjenengané nindakaké apa sing dikersakaké.

¹⁴ Panjenengané bakal nindakaké rancangané ing ngatasé aku. Kejaba kuwi isih akèh rancangan liyané.

¹⁵ Saka wediku marang Panjenengané aku nganti gemeter. Angger dakrasakaké aku dadi sangsaya wedi.

^mdilèlèr: kaejèrèr srana latu: diuji dengan api (bhs. Ind.).

¹⁶ Kang Mahakwasa kang gawé semplahing atiku. Aku ora sirna merga pepeteng, sing ngemuli awakku, lan nutupi raiku.

¹⁷ (23:16)

24 ¹ Yagéné Allah ora netepaké dina pengadilan, supaya saben wong sing kenal Panjenengané olèh kaadilan?

² Ana wong sing mindhah pageré, supaya lemahé tambah amba. Ana sing nyolong pepanthaning wedhus gèmbèl, nuli dilebokaké ing kandhangé dhéwé.

³ Kuldi duwèké bocah lola diplayokaké; sapiné randha direbut digawé tanggungan.

⁴ Wong mlarat dialang-alangi nampani pandumané, mula wong kesrakat kepeksa padha ndhelik.

⁵ Wong mlarat kuwi kaya kuldi alasan, sing golèk pangan ana ing rerungkudan; mung ana ing kono ana pangan kanggo anak-anaké.

⁶ Kepeksa wong mau nggarap lemahé wong liya, sarta nglumpukaké woh anggur duwèké wong ala.

⁷ Sandhangan ora duwé, apa menèh slimut kanggo ngangetaké awaké ing wayah bengi.

⁸ Wong mau teles kebes samangsa kodanan ing gunung, banjur mèmètaké awaké ana ing watu kanggo amping-amping.

⁹ Bocah lola didadèkaké batur-tukon déning wong ala, bayiné wong miskin direbut kanggo nanggung utangé.

¹⁰ Sing miskin mau lunga tanpa sandhangan; wetengé luwé sajroné ngiles gandum ing pategalan.

¹¹ Woh zaitun digawé lenga, woh anggur digawé ombèn-ombèn, nanging wong miskin mau dhéwé ora ngombé.

¹² Ing kutha-kutha keprungu swarané wong mlarat, wong lara sesambat njaluk pitulung, nanging Allah ora miyarsakaké panyuwuné, Panjenengané ora mreduli lan ora menggalih.

¹³ Ana menèh wong sing ora seneng karo pepadhang, lan ora ngerti marang dhawuhé Allah, lakuné ngambah dalané dhéwé.

¹⁴ Ing wayah subuh wong ala tangi turu, metu saka omah banjur matèni wong mlarat, lan yèn wayah bengi, lakuné cara maling.

¹⁵ Wong laku bédhang ngentèni wayah remeng-remeng; rainé dikudhungi karebèn ora dititèni wong.

¹⁶ Maling mbabah omah ing wayah bengi; yèn awan nyingkiri padhang lan ndhelik.

¹⁷ Tumraping wong mau wayah ésuk kuwi mbebayani, nanging yèn peteng ndhedhet malah seneng. Zofar:

¹⁸ Wong ala kèntir ing banjir, palemahané disepatani déning Allah, kebon angguré saiki sepi; ora ana sing nyambut-gawé ing kono.

¹⁹ Kaya salju sirna ing mangsa ketiga merga déning srengéngé, kaya mengkono wong dosa klebu ing donyané wong mati.

²⁰ Awaké dipangan sèt, lan wis ora diélingi déning ibuné. Jenengé wis ora disebut; wong mau sirna kaya wit rubuh.

²¹ Kuwi kabèh merga wong mau nganiaya para randha, lan nyiksa wong wadon sing ora duwé anak.

²² Nanging Allah Kang Mahakwasa ngukum wong sing gagah prakosa. Allah tumindak, temah wong duraka padha semplah.

²³ Wong mau ditangèkaké menèh, bisa urip kanthi tentrem, nanging tansah dipirsani déning paningalé Allah.

²⁴ Enggoné urip tentrem mung sedhéla, banjur mati ing selawasé. Wong kuwi alum kaya suket sing tanpa guna, dikethok kaya wulèné gandum.

²⁵ Sapa sing bisa nyélaki barang sing nyata iki, lan ngluputaké tembungku iki?

25 ¹ Bildad: Allah kuwi Mahakwasa; saben wong kudu precaya marang Panjenengané. Gusti Allah kang nitahaké katentremman ing swarga.

² (25:1)

³ Sapa sing bisa ngétung malaékat sing ngladosi? Apa ana panggonan sing ora kesorotan ing padhangé?

⁴ Apa ana manungsa ketemu resik ing paningalé Allah? Apa ana sing tanpa cacad ing pamawasé?

⁵ Tumraping Allah mbok rembulan pisan ora padhang, lan lintang dianggep surem.

⁶ Apa menèh manungsa, mung presasat sèt lan singgat. Ing paningalé Allah ora ana ajiné.

26¹ Ayub: Apa kokkira kowé bisa awèh pitulungan marang aku, wong sèkèng lan kesayahen!

² (26:1)

³ Becik temen rembugmu lan piwulang sing kokwènèhaké marang wong bodho kaya aku iki.

⁴ Sapa sing arep ngrungokaké tembung-tembungmu kabèh mau? Sapa sing mulang kowé kandha kaya mengkono? Bildad:

⁵ Wong-wong sing wis mati padha gemeter ing ngarsané Allah; mengkono uga banyu lan apa waé sing ana ing njeroné.

⁶ Ana ing ngarsané Allah donyané wong mati ora ketutupan, nanging bukaken nganti bisa kapirsanan.

⁷ Allah menthèngⁿ langit ing sisih Lor lan bumi digantung tanpa canthèlan.

⁸ Banyu dibuntel ana ing méga, éwasemono mégané ora suwèk.

⁹ Éndahing pangwasané didhelikaké srana kabuntel ing méga.

¹⁰ Lumahing segara wis diwatesi kanggo misahaké padhang lan peteng.

ⁿmenthèng: njèrèng

¹¹ Yèn Panjenengané duka lan ngandika sora, cagak-cagak sing nyangga langit padha gemeter.

¹² Samudra ditelukaké déning kwasané, rahab diremuk déning kawicaksanané.

¹³ Srana napasé langit kagawé terang, naga sing arep ucul dipatèni déning astané.

¹⁴ Nanging kabèh mau mung pretandhaning kwasané; sebawaning swara lirih sing keprungu ing kuping kita. Iba cethèké kawruh kita bab Allah lan kaluhurané.

27 ¹ Ayub: Atas asmané Allah kang gesang, kang ora paring kaadilan marang aku, atas asmané Kang Mahakwasa kang gawé sedhiling atiku, ² (27:1)

³ aku sumpah, sajroné aku isih diparingi bisa ambekan déning Allah, sasuwéné nyawaku isih ana ing badanku,

⁴ lambéku ora bakal ngucapaké goroh, lan ilatku ora bakal ngapusi.

⁵ Mulané aku ora bakal mbeneraké kandhamu; tekana mati pisan aku yakin, yèn aku resik.

⁶ Dakcekeli temenan lan ora bakal dakculaké panemuku, yèn aku bener.

Swarané batinku selawasé ora tau nggugat aku.

⁷ Muga mungsuhku padha diukum kaya wong ala, lan sing padha sengit marang aku diukum kaya durjana.

⁸ Wong ala apa ana pengarep-arepé samasa Allah njabut nyawané?

⁹ Apa Allah bakal miyarsakaké tangisé, yèn wong mau ketekan kasangsaran?

¹⁰ Kuduné wong mau nyuwun kabungahan saka Allah, lan ndedonga tanpa rumangsa salah.

¹¹ Kowé arep dakwulang bab Allah Kang Mahakwasa; daksumurupaké marang pangwasa lan kawicaksanané.

¹² Nanging, kowé wis padha weruh dhéwé. Yagéné enggonmu ngrembugi aku kokora ana tegesé? Zofar:

¹³ Mengkéné iki carané Allah Kang Mahakwasa ndhawahaké paukumané marang wong ala lan duraka.

¹⁴ Yèn anaké akèh, anaké mau bakal mati ing peprangan, anak-putuné uripé bakal kecingkrangan.

¹⁵ Sanak-seduluré liyané bakal mati merga pageblug, lan ora padha ditangisi déning randha-randhané.

¹⁶ Senajan simpenané slaka akèh banget lan sandhangané tumpuk-tumpuk,

¹⁷ nanging slaka lan sandhangan mau kabèh bakal dadi duwèké wong sing tulus atiné.

¹⁸ Omahé wong ala kropos kaya klamat kemlandhingan, mung kaya gubugé wong jaga, kanggo sawetara mangsa.

¹⁹ Nalika mapan turu isih kaya wong sugih, nanging mung sepisan kuwi; bareng tangi turu, bandhané wis entèk gusis.

²⁰ Tekané rasa giris kaya banjir bandhang sing tekané dadakan. Kaya lésus ing wayah bengi ngamuk lan nyèrèd wongé, digawa lunga.

²¹ Dhèwèké diangkat déning angin sing tekané saka Wétan, diglandhang saka omahé.

²² Wong mau golèk papan kanggo ngéyub, nanging dibenturaké déning Allah tanpa diéman.

²³ Nalika mlayu ngoncati astané, anginé semiyut nggegirisi numpes dhèwèké.

28¹ Upama slaka ana asal-usulé, lan upama ana panggonan kanggo nglimbang.

² Wesi dikedhuk saka lemah, tembaga dijèr saka watu.

³ Peteng lelimengan dibrobosi, panggonan sing jero dhéwé ditliti. Ana ing panggonan sing peteng mau, wong golèk watu akik.

⁴ Ana ing panggonan sing adoh Lor adoh Kidul, sing durung tau kambah ing wong, wong padha nyambut-gawé gandhulan tali, ing njero trowongan sing sepi mamring.

⁵ Bumi metokaké pangan kanggo manungsa, nanging iya ing sangisoré lemah, kabèh diwolak-walik, nganti isining bumi mabrak-mabrik.

⁶ Watu ing bumi isi watu manila, awuné kanggonan emas murni.

⁷ Manuk wulung ora weruh dalané menyang papan pamelikan,^o manuk bidho iya durung tau mabur mrono.

⁸ Singa lan kéwan galak liyané durung tau ngambah dalan sepi kuwi.

⁹ Watu sing atos banget dikedhuk déning wong, dijugili nganti tekan dhasaré.

^opamelikan: tambang (bhs. Ind).

¹⁰ Nalika gawé trowongan ing njero gunung watu, wong mau nemu watu akik sing pengaji.

¹¹ Enggoné ngedhuk tekan sumbering kali, banjur dibukak apa sing ketutupan.

¹² Nanging kawicaksanan, ana ing endi enggoné golèk? Ana ing endi panggonané meguru supaya ngerti?

¹³ Kawicaksanan ora tinemu ing antarané manungsa; ora ana sing ngerti ajiné sing sabeneré.

¹⁴ Dhasar-dhasaring segara lan samodra padha kandha kawicaksanan dunungé ora ana ing kana.

¹⁵ Kawicaksanan ora kena dilironi emas murni, ora kena dituku nganggo slaka.

¹⁶ Emas lan watu akik sing pengaji dhéwé ora bisa nandhingi ajiné.

¹⁷ Emas utawa kristal kuwi dudu tandhingé, ora olèh diijoli piranti sing digawé saka emas murni.

¹⁸ Kawicaksanan luwih dhuwur ajiné, tinimbang merjan, kristal utawa mutiara.

¹⁹ Watu topas sing asli lan emas sing murni, ora sepira ajiné katandhing karo akal budi.

²⁰ Kawicaksanan kuwi saka endi asalé? Ana ing endi panggonané kawruh lan pangerti?

²¹ Titah sing urip durung tau weruh, manuk ing awang-awang durung tau ndeleng.

²² Pati lan kawicaksanan kandha, "Aku iya mung krungu wartané waé."

²³ Mung Allah piyambak pirsang panggonané kawicaksanan, mung Panjenengané kang pirsang dalané mrana.

²⁴ Merga Panjenengané pirsang tekan pungkasaning bumi; samubarang kabèh ing sangisoring langit diuningani.

²⁵ Nalika angin diparingi kekuwatan, lan segara ditetepaké wates-watesé;

²⁶ nalika diatur tibané udan, lan dalan sing ditambah déning kilat lan gludhug,

²⁷ iya nalika semana kawicaksanan kapirsanan, banjur dicoba sepira ajiné, lan ndadèkaké mareming penggalihé.

²⁸ Allah ngandika marang manungsa, "Pangabekti marang Allah kuwi kawicaksanan, sarta nyingkiri penggawé ala kuwi kaluwihaning budi."

29 ¹ Saterusé Ayub muni mengkéné,
Ayub:

²"Sukur menawa aku bisa ngalami urip kaya biyèn, nalika semono aku diayomi déning Allah.

³Aku tansah dipitulungi, nalika mlaku ing petengan dalanku dipadhangi.

⁴Kuwi dina-dinaku sing begja dhéwé, nalika omahku direksa merga enggonku memitran karo Allah.

⁵Nalika semono sing Mahakwasa ana ing sisihku, lan aku dirubung déning anak-anaku.

⁶Raja-kayaku metokaké susu lubèr-lubèr, wit zaitunku metokaké lenga akèh, senajan ditandur ing lemah kebak watu.

⁷Menawa para pinituwa padha lungguh bebarengan, lan aku lungguh ing antarané;

⁸wong nom-noman padha sumingkir, samangsa weruh aku ana ing kono. Uga wong tuwa-tuwa padha ngadeg klawan kurmat; saprelu awèh pakurmatan.

⁹Para penggedhé padha mandheg enggoné caturan,

¹⁰para luhur ora padha ngandikan.

¹¹Kabèh wong padha gumun krungu crita bab aku; sapa sing weruh aku, ngalem marang jasaku.

¹² Sebab wong miskin sing butuh pitulungan daktulungi; bocah lola sing kapiran dakopèni.

¹³ Wong sing sangsara padha ngalembana marang aku, para randha daktulungi, mula padha tentrem.

¹⁴ Aku tumindak jujur tanpa cacad; kaadilan selawasé dakjejegaké.

¹⁵ Tumraping wong wuta aku dadi mripaté, tumraping wong lumpuh aku dadi sikilé.

¹⁶ Tumraping wong miskin aku dadi bapakné, tumraping wong manca aku dadi pembélané.

¹⁷ Nanging pangwasané wong ambek siya dakremuk, sing dianiaya dakpitulungi.

¹⁸ Sing daksuwun muga aku kaparingan umur dawa, lan mati ing omahku klawan mareming ati.

¹⁹ Uripku kaya wit sing tuwuh subur, oyodé nancep ing banyu lan pang-pangé ditelesi déning ebun.

²⁰ Wong kabèh padha ngalem marang aku, kawibawanku ora tau suda.

²¹ Yèn aku ngandhani, wong kabèh padha meneng, tembungku dirungokaké temenan.

²² Sawisé aku rampung enggonku guneman, ora ana menèh sing prelu ditambahaké. Tembungku rumesep kaya tumètèsé banyu udan.

²³ Tembung-tembungku ditampa kanthi bungah, kaya wong tani nampani tekané udan ing mangsa rendheng.

²⁴ Aku mèmsem samangsa wong-wong mau padha semplah atiné, padha daksabari menawa kurang pengandelé.

²⁵ Aku dadi pemimpiné, sing mutus prekarané. Aku dadi pengiridé kaya raja ing satengahing tentarané, lan padha daklipur ing sajroning kasusahané."

30 ¹ "Nanging aku saiki digeguyu déning wong sing luwih nom tinimbang aku. Biyèn bapakné wong-wong mau dakanggep ora patut angon wedhusku, bebarengan karo asu kang njaga wedhusku.

² Tumraping aku wong-wong mau ora ana paédahé. Merga wis padha ora duwé kekuwatan.

³ Wong-wong kuwi padha kaliren, temah padha mangan bonggol suket ing ara-ara samun.

⁴ Padha mbedholi grumbulan ing ara-ara samun mau, banjur mangani godhong lan dhangkèlé.

⁵ Padha diusir karo diolok-olok, kaya carané ngelokaké maling.

⁶ Manggoné ana ing guwa-guwa; omahé ing sela-selaning gunung.

⁷ Ana ing ara-ara samun padha bengak-bengok kaya kéwan, padha nggrombol ing ngisor grumbulan ing ara-ara.

⁸ Padha ora ana jenengé lan ora ana regané, wong-wong sing wis ditundhung saka negarané.

⁹ Saiki padha teka nggeguyu aku, ngarani kaananku lucu.

¹⁰ Aku dianggep asor lan njijiki, malah raiku padha diidoni.

¹¹ Merga aku wis digawé tanpa daya déning Pangéran, wong-wong mau padha wani ngumbar nepsuné marang aku.

¹² Grombolan mau nyerang aku saka ngarep, nganti aku mlayu saka wediku. Wong mau padha ngancam arep njégal aku.

¹³ Dalanku dijugangi kanggo nibakaké aku. Ora ana wong sing ngalang-alangi wong-wong mau nyerang aku.

¹⁴ Tekané kaya banjir njugrugaké témboké bètèngku. Tekané bebarengan ngebyuki aku; nganti aku giris.

¹⁵ Kaya sumiyuté angin, mengkono kaluhuranku sirna, kaya méga sing liwat, kabegjanku ilang musna.

¹⁶ Saiki aku wis mèh tekan ajalku; kasangsaranku ora saya suda.

¹⁷ Yèn bengi balungku linu kabèh; ora kendhat-kendhat ngrasakaké lara kaya dicoblosi.

¹⁸ Rasané guluku kaya ditekak déning Allah piyambak, nganti klambiku presasat njiret aku.

¹⁹ Aku diblesekaké ana ing lendhutan, presasat lebu lan awu.

²⁰ Kawula sesambat dhateng Paduka, dhuh Allah, nanging mboten angsal wangsulan; menawi kawula ndedonga, Paduka mboten menggali.

²¹ Kawula Paduka aniaya, Paduka tindhes srana kasektèn Paduka.

²² Kawula Paduka tégakaken kabur déning angin; ing salebeting angin lésus, kawula Paduka ontang-antingaken.

²³ Kawula sumerep, bilih kawula badhé Paduka pejahi, kaklempakaken ing

panggènanipun sedaya tiyang ingkang ngalami pejah.

²⁴ Kénging menapa Paduka nyerang tiyang ingkang cilaka, ingkang mboten saged ngglawat kejawi nyuwun kawelasan?

²⁵ Menapa kawula mboten nangis sesarengan kaliyan tiyang ingkang kasisahan, lan nresnani dhateng tiyang ingkang kecingkrangan?

²⁶ Kawula nyuwun kabegjan lan pepadhang, nanging ingkang dhateng malah bilai lan pepeteng.

²⁷ Kawula kados kasuwir-suwir déning sedhik lan kasangsaran; saben dinten saya wewah kasangsaran ingkang kawula sandhang.

²⁸ Ana ing pepeteng, tanpa pepadhang, aku mak-makan, ana ing ngarepé wong akèh aku sesambat njaluk pitulungan.

²⁹ Swaraku sedhik melas-asih, kaya tangisé asu ajag lan kaswari.

³⁰ Kulitku malih ireng lan ngglodhogi, awakku garing merga déning lara panas.

³¹ Biyèn aku krungu swarané tetabuhan sing mbungahaké, saiki mung krungu pesambat lan penangis thok."

31¹ "Aku janji nganggo sumpah, ora bakal ndelengaké prawan kanthi rasa birahi.

² Apa pendamelé Allah marang kita? Kepriyé enggoné males penggawéné manungsa?

³ Wong dursila rak mesthi ketiban paukuman, lan wong ala rak mesthi tiwas.

⁴ Allah pirsá penggawéku kabèh; tindak-tandukku tansah digatosaké.

⁵ Aku wani sumpah, yèn durung tau tumindak slingkuh, durung tau aku ngapusi.

⁶ Karebèn aku ditimbang nganggo timbangan kaadilané Allah, mesthi bakal pirsá yèn aku ora salah.

⁷ Saupama aku nylèwèng saka dalan sing bener, utawa atiku kepéncut marang prekara sing kotor, yèn tanganku najis déning dosa,

⁸ karebèn wong liya sing mangan asilé sing daktandur, lan asilé lemahku rusaka kabèh.

⁹ Saupama aku tau kepéncut marang bojoné tanggaku, lan karo ndhelik dakinjen saka mburi lawang,

¹⁰ bojoku karebèn olah-olah kanggo wong lanang liya, lan dituroni wong lanang liya.

¹¹ Menawa aku nglakoni dosa sing mengkono, sapantesé aku tanpa paukuman.

¹² Dosa kuwi bakal memangsa kaya genining nraka. Sarupaning barang-darbèkku entèk kobong.

¹³ Nalika baturku sesambat merga haké daklanggar, dakrungokaké sambaté lan dakrengkuh kanthi jujuring ati.

¹⁴ Yèn ora, kepriyé enggonku bakal ngadhepi Allahku? Kepriyé wangsulanku samangsa Panjenengané rawuh ngadili aku?

¹⁵ Apa dudu Allah sing nitahaké aku, semono uga sing nitahaké batur-baturku?

¹⁶ Durung tau aku nampik, ora mitulungi wong kesrakat, utawa négakaké wong randha semplah atiné.

¹⁷ Durung tau aku négakaké bocah lola kaliren, mangka aku kecukupan pangan.

¹⁸ Malah wiwit cilik dakrumati; dakdhidhik sajegé uripku.

¹⁹ Yèn aku weruh wong kecingkrangan, sing ora bisa tuku sandhangan,

²⁰wong mau dakenggoni klambi wol saka wuluné wedhusku dhéwé, aku bakal dialem kanthi tulusing ati.

²¹Saupama aku tau ngapusi bocah lola, merga yakin yèn bakal menang prekaraku,

²²mbokya tugela tanganku karo pisan lan sempal saka bauku.

²³Ora bakal aku tumindak mengkono, sebab aku wedi marang paukumané Allah.

²⁴Ora tau aku ngendelaké kesugihanku,

²⁵utawa ngegung-egungaké bandhaku.

²⁶Durung tau aku nyembah marang srengéngé sing nyunaraké pepadhang utawa rembulan sing éndah soroté.

²⁷Durung tau aku keblinger nyembah marang dhèwèké, utawa tanganku dakcucup kanggo ngurmati.

²⁸Dosa sing mengkono kuwi patut diukum pati; merga wis nyingkur marang Allah Kang Mahakwasa.

²⁹Durung tau aku bungah merga mungsuhku nandhang sangsara, utawa bungah-bungah merga dhèwèké nemu cilaka.

³⁰Aku ora nggégé patiné mungsuhku, ora tau aku gawé dosa sing mengkono.

³¹ Sing padha nyambut-gawé karo aku padha weruh, yèn sapa waé sing teka ing omahku, mesthi daksuguh mangan sawaregé.

³² Lawangku dakwengakaké kanggo wong manca; dakpenging nginep ana ing dalan.

³³ Wong liya padha nutupi dosané, nanging aku ora tau mengkono.

³⁴ Aku ora wedi marang panemuné wong akèh, pamoyoké wong, aku ora preduli. Ora tau aku ndhelik ana ing omah, merga wedi diécé ing wong.

³⁵ Yagéné wong padha ora ngandel marang tembungku? Aku sumpah, yèn kuwi mau kabèh bener. Muga Kang Mahakwasa paring wangsulan marang aku. Saupama pandakwané mungsuh marang aku ditulis kabèh nganti kena dakwaca,

³⁶ bakal dakpasang ana ing pundhakku, lan daktèmplèkaké ing sirah kaya makutha.

³⁷ Bakal dakaturaké marang Allah sakèhé penggawéku, lan ana ing ngarsané, aku kanthi bungah bakal ndengèngèk ngangkat sirahku.

³⁸ Saupama sing dakluku lemah colongan, sing dakrampas saka sing duwé,

³⁹ saupama asilé entèk dakpangan, lan wongé sing nandur daktégakaké kaliren,

⁴⁰ muga canthèl lan gandum aja tuwuh ing lemah mau, nanging thukula grumbulan eri lan alang-alang." Tekan seméné clathuné Ayub.

32 ¹ Ayub yakin banget yèn awaké dhéwé bener, mulané mitra telu-teluné padha ora gelem mangsuli menèh.

² Nanging ing kono ana wong jeneng Élihu bin Berakèl, turuné Bus, kaum Ram. Élihu ora bisa ngampet nepsuné, merga Ayub mbeneraké awaké dhéwé lan nyalahaké Allah.

³ Uga nepsu karo mitrané Ayub telu-teluné, merga padha ora bisa madoni tembungé Ayub, senajan padha nyalahaké dhèwèké.

⁴ Élihu kuwi wong sing nom dhéwé ing antarané wong-wong mau, mulané ngentèni nganti liya-liyané wis padha nglairaké panemuné.

⁵ Bareng weruh yèn wong telu mau ora bisa mangsuli, Élihu karo nepsu,

⁶ muni mengkéné, "Aku iki isih nom ketimbang kowé kabèh, mulané aku pekéwuh nglairaké panemuku.

⁷ Osiké atiku, kowé sing wis padha akèh umuré waé sing kandha, tur sing luwih tuwa kudu nglubèraké kawicaksanané.

⁸ Nanging sing paring kawicaksanan marang manungsa, mung Rohé Allah Kang Mahakwasa.

⁹ Wong dadi wicaksana ora merga akèh umuré; wong ngerti marang bebeneran ora merga tuwané.

¹⁰ Mulané rungokna tembungku; aku idinana nglairaké panemuku.

¹¹ Klawan sabar aku ngrungokaké enggonmu padha rembugan, lan ngentèni sajroné kowé padha golèk tembung sing wicaksana.

¹² Dakgatèkaké temenan, mula krungu enggonmu ora olèh gawé. Kowé ora bisa mbuktèkaké endi tembungé Ayub sing salah.

¹³ Kepriyé kowé kokbisa kandha, yèn kowé duwé kawicaksanan? Mulané kowé satemené wis kalah. Sing bisa paring wangsulan marang Ayub mung Gusti Allah.

¹⁴ Ayub guneman karo kowé, ora karo aku, nanging aku ora arep mangsuli kaya caramu.

¹⁵ Kowé kabèh ora bisa mangsuli; ora ngerti apa sing kudu kokkandhakaké.

¹⁶ Kowé mung padha ngadeg blangkemen. Apa aku mung kudu ngentèni enggonmu wis ora bisa guneman?

¹⁷ Ora! Saiki aku dakkandha; panemuku arep dakwedharaké.

¹⁸ Aku wis ora sabar ngentèni, tembungku ora kena dakampet.

¹⁹ Yèn aku meneng waé, aku bisa mbledhos, kaya impes sing kebak anggur anyar.

²⁰ Aku kudu kandha supaya atiku lega; aku kudu guneman lan awèh wangsulan.

²¹ Aku ora arep ngiloni sapa-sapa, lan iya ora ana sing dakalembana.

²² Patrapé ngalem waé aku ora ngerti, lan saupama aku nindakaké mengkono, aku diukuma déning Allah.

33 ¹ "Saiki Ayub, rungokna temenan tembungku iki.

² Aku wis tata-tata arep kandha.

³ Kandhaku kanthi tulusing ati; aku arep kandha sing sabeneré.

⁴ Rohé Allah wis nitahaké aku lan paring urip marang aku.

⁵ Saiki, wangsulana yèn kowé bisa, sing ngiloni kowé iku sapa?

⁶ Tumraping Allah, kowé lan aku ora ana bédané, kita kabèh digawé saka lempung.

⁷ Dadi kowé ora susah wedi karo aku; aku ora duwé niat ngalahaké kowé.

⁸ Aku wis krungu tembungmu, lan aku ngerti karepmu.

⁹ Kowé kandha, 'Aku ora duwé keluputan. Aku tanpa cacad lan ora nglanggar dhawuh.

¹⁰ Nanging Allah pados dhadhakan kanggo nglawan aku, pendamelé marang aku kaya marang mungsuh.

¹¹ Sikilku diranté; lan solah-tingkahku diulataké.'

¹² Hé Ayub, panemumu sing mengkono kuwi klèru! Gusti Allah kuwi luwih luhur tinimbang manungsa.

¹³ Yagéné kowé ndakwa marang Allah, yèn Panjenengané ora menggalih marang pesambaté manungsa.

¹⁴ Senajan Pangéran ngandika nganggo cara warna-warna, siji waé ora ana sing nggatèkaké pangandikané.

¹⁵ Sajroné manungsa turu ing wayah bengi, Pangéran ngandika ing impèn lan wahyu.

¹⁶ Allah dhawuh supaya wong-wong mau padha ngrungokaké, lan nggatèkaké pepélingé.

¹⁷ Kersané supaya wong-wong mau padha marèni enggoné gawé dosa, lan ora padha gumungung.

¹⁸ Supaya ora mbalèni karusakan; lan dibébasaké saka pati.

¹⁹ Gusti Allah melèhaké wong nganggo nekakaké lelara, nganti awaké lara kabèh.

²⁰ Wongé ora doyan mangan, pangan sing dikaremi diemohi.

²¹ Awaké kuru aking, balung-balungé katon kabèh.

²² Saiki dhèwèké wis mèh mulih menyang akérat, wis cedhak karo donyané wong mati.

²³ Bisa uga ana siji ing antarané Malaékaté Allah sing maèwu-èwu, teka ngélingaké manungsa marang tugasé, awit arep mitulungi dhèwèké.

²⁴ Allah bakal ngasihi wong mau, karo ngandika marang malaékaté, `Bébasna,

aja nganti wong kuwi marani alamé wong mati, dhuwit tebusané wis Daktampani.'

²⁵Awaké wong mau bakal bali dadi gagah prakosa, seger kaya nonoman.

²⁶Yèn ndedonga, Allah bakal paring wangsulan, wong mau bakal ngabekti klawan bungah lan Allah bakal mulihaké kaanané.

²⁷Ing ngarepé wong akèh, wong mau bakal awèh paseksi, 'Dosaku akèh, sing ala dakanggep becik, nanging Allah ora ngukum aku.'

²⁸Aku ditahan déning Allah medhun ing alamé wong mati, mula aku urip tekan sepréné.

²⁹Wis bola-bali Allah nindakaké mengkono kuwi,

³⁰kersané supaya manungsa slameta lan nampa kabegjan sajegé uripé.

³¹Mulané, Ayub, rungokna lan kupingmu tilingna, menenga, aku sing caturan.

³²Nanging yèn ana sing arep kokkandhakaké, kandhakna! Yèn kowé sing bener, aku bisa nampa.

³³Nanging yèn ora, menenga lan rungokna tembungku; aku arep mulang bab kawicaksanan marang kowé.

34 ¹Kowé rak wong pinter lan duwé budi? Mulané rungokna tembungku iki kabèh.

²(34:1)

³Wong ngerti panganan kuwi énak, yèn wis diicipi déning ilat, lan ngerti tembung wicaksana, yèn wis dirungokaké ing kupingé.

⁴Prekara iki kudu kita tliti lan kita udhari bebarengan.

⁵Ayub kandha, 'Aku ora duwé keluputan, nanging Allah ora kersa paring wangsulan marang aku.

⁶Aku dianggep wong ngapusi, merga aku kandha yèn aku ora salah. Saiki aku nandhang sangsara, senajan aku ora salah.'

⁷Apa tumon wong sing kaya Ayub iki, wong sing ora lèrèn-lèrèn olèhé ngala-ala marang Allah sakepénaké?

⁸Senengé memitran karo wong ala, lan sesrawungan karo wong durjana.

⁹Kandhané, ora ana gunané ngudi nglakoni kersané Allah.

¹⁰Hé, wong sing padha luhur ing budi, rungokna! Apa Allah Kang Mahakwasa nindakaké kaluputan?

¹¹ Pangéran rak ngganjar manungsa timbang karo penggawéné, lan maringi manungsa laras karo kalakuané.

¹² Allah Kang Mahakwasa rak ora nindakaké piala, saben wong rak diparingi keadilan.

¹³ Gusti Allah nampi pangwasa saka sapa? Sapa sing masrahaké bumi marang Panjenengané?

¹⁴ Saupama Allah njabel Rohé lan mundhut ambekan saka irungé,

¹⁵ apa titah sing ana nyawané ora banjur mati, lan bali dadi lebu kaya asalé.

¹⁶ Dadi, yèn kowé wicaksana, jajal rasak-rasakna, kupingmu enggonen ngrungokaké.

¹⁷ Yagéné Pangéran kang mahaadil kokluputaké? Apa koksungguh Allah sengit marang kaadilan?

¹⁸ Allah ngukum raja lan pangwasa, yèn lakuné ala lan gawé duraka.

¹⁹ Panjenengané ora ngiloni raja, utawa mbédakaké wong sugih karo wong mlarat, merga karo-karoné Panjenengané kang nitahaké.

²⁰ Karo-karoné bisa mati dadakan ing tengah wengi. Yèn diukum déning Allah

karo-karoné tumpes; senajan wong rosa disirnakaké kanthi gampang.

²¹ Panjenengané ngulataké uripé manungsa, salah-tingkahé dipirsani.

²² Senajan peteng ndhedheta kaya apa, ora bisa ngaling-alingi wong dosa.

²³ Ora prelu Allah netepaké wektuné, kapan manungsa kudu sowan, supaya diadili déning Panjenengané.

²⁴ Tanpa ditliti lan dipriksa, Panjenengané nglèrèni penggedhé lan ngangkat gantiné.

²⁵ Merga Panjenengané pirsaka apa sing padha dilakoni; mulané Panjenengané nglèngsèr lan numpes ing wayah bengi.

²⁶ Padha disiksa merga dosané, lan diukum ing ngarepé wong akèh.

²⁷ Merga padha ora nglakoni dhawuhé, lan ora mreduli marang kersané.

²⁸ Wong-wong mau padha njalari wong mlarat padha sesambat; tangisé dipiyarsakaké déning Allah.

²⁹ Saupama Allah kèndel waé, sapa sing wani nyapa Panjenengané? Saupama Panjenengané ngaling-alingi wedanané, sapa sing bisa nggolèki?

³⁰ Mulané bangsa-bangsa ora bisa nulak anané pangwasa ala tumindak sawenang-wenang.

³¹ Ayub, apa kowé wis ngakoni kesalahanmu marang Allah? Apa kowé wis janji ora arep gawé dosa menèh?

³² Apa kowé wis nyuwun supaya dituduhaké dosamu? Apa kowé wis sumpah ora arep gawé dosa menèh?

³³ Gusti Allah ora bakal njurungi panyuwunmu, yèn kowé ora nyetujoni pendamelé. Saiki kowé dhéwé sing kudu netepaké, dudu aku, kepriyé panemumu.

³⁴ Saben wong wicaksana bakal mbeneraké; wong wasis sing krungu tembungku bakal muni,

³⁵ yèn Ayub caturané ngawur, tanpa teges.

³⁶ Yèn tembungé Ayub ditliti temenan, bakal ketitik yèn caturané kaya wong ala.

³⁷ Kaluputané isih diuwuhi dosa siji menèh; yakuwi enggoné nglawan marang Allah, lan ngunèk-unèkaké Allah ana ing ngarep kita.

35 ¹ Ayub, kowé klèru yèn ngira awakmu resik ana ing ngarsané Allah.

² (35:1)

³ Kowé kesasar yèn takon, 'Yèn aku nglakoni sing bener, paédahé apa kanggoné Allah lan yèn aku nglakoni dosa, Gusti Allah ruginé apa?'

⁴ Aku sing arep mangsuli pitakonmu lan pitakoné kanca-kanca iki.

⁵ Ndelenga langit lan tamatna sepira dhuwuré méga-mégané.

⁶ Yèn kowé gawé dosa, Gusti Allah ora rugi; yèn kaluputanmu akèh, uga ora ndayani apa-apa marang Panjenengané.

⁷ Srana nglakoni kabecikan, kowé ora mbiyantu apa-apa marang Allah. Kuwi temenan, Panjenengané ora ngersakaké apa-apa saka kowé.

⁸ Sing nyangga wohé dosa-dosamu kuwi wong-wong pepadhamu. Iya wong-wong kuwi sing ngrasakaké kepénaké kabecikanmu.

⁹ Wong-wong sing ditindhes padha ngadhuh-adhuh; padha bengok-bengok njaluk pitulungan.

¹⁰ Sesambaté mau ora marang Allah, kang nitahaké dhèwèké, sing paring panglipur ing mangsa kesusahan.

¹¹ Manungsa diparingi akal-budi déning Allah, ngungkuli manuk lan kéwan ing bumi.

¹² Wong sing tinindhés padha sesambat, nanging Allah mènèl waé, merga wong-wong mau ala lan angkuh banget.

¹³ Tanpa guna enggoné padha bengok-bengok sarosané, sing Mahakwasa ora mirsani utawa miyarsakaké.

¹⁴ Ayub, luwih menèh yèn kowé kandha, ora weruh Panjenengané, mangka prekaramu wis kokaturaké, sarta saiki ngentèn-entèni wangsulané.

¹⁵ Apa rumangsamu Gusti Allah ora paring paukuman lan ora menggali marang kaluputan?

¹⁶ Tanpa guna nerus-nerusaké kandhamu, wis cetha, yèn kowé kuwi ora ngerti apa sing kokcritakaké.

36 ¹ Sabarna dhisik, rungokna sedhéla, isih ana sing arep dakkandhakaké atas asmané Allah.

² (36:1)

³ Kawruhku jembar, kuwi sing arep dakenggo mbuktèkaké yèn Allah kang nitahaké aku.

⁴ Tembungku ora ana sing goroh; sing ana ing ngarepmu iki wong wicaksana.

⁵ Gusti Allah kuwi gagah prakosa!
Samubarang digatosaké. Ora ana wong
sing dianggep asor.

⁶ Wong ala ora dililani urip suwé, wong
sengsara diparingi kaadilan.

⁷ Wong mursid diayomi, didadèkaké
gedhé kawibawané kaya raja-raja,
temah diurmati selawas-lawasé.

⁸ Nanging wong sing diranté nganggo
ranté wesi, merga penggawéné dhéwé

⁹ dosa lan piangkuhé bakal diuculi
déning Allah.

¹⁰ Padha didhawuhi ngrungokaké
marang pitedahé, lan mratobat saka
dosa-dosané.

¹¹ Yèn padha nurut marang Allah lan
ngabekti marang Panjenengané, uripé
bakal tentrem ayem, tekan ajalé.

¹² Nanging yèn padha emoh
ngrungokaké, bakal padha mati
merga saka bodhoné.

¹³ Wong sing uripé tanpa Allah kuwi
nandho paukumané; senajan diukum
déning Pangéran, ora bakal nyuwun
pitulungan.

¹⁴ Mulané padha mati nom, merga
kesayahen, uripé kebak kanisthan.

¹⁵ Allah ngganjar kasangsaran marang manungsa, karubedan, supaya manungsa padha éling.

¹⁶ Kowé wis diluwari déning Allah saka kasusahan; kowé wis tau ngrasakaké katentreman, méjamu kebak panganan.

¹⁷ Nanging saiki, cocog karo pialamu, kowé nampa paukuman.

¹⁸ Sing ngati-ati, aja nganti kalah karo besel; aja kesasar merga kasugihan.

¹⁹ Tanpa gawé enggonmu bengok-bengok njaluk tulung, ora ana gunané tenaga lan kekuwatanmu.

²⁰ Aja ngarep-arep tekané wayah bengi, wektuné bangsa-bangsa disirnakaké kanthi tapis.

²¹ Sing prayitna, aja ngrancang nindakaké piala. Maksudé kowé diparingi kasangsaran kuwi supaya ngedohi tumindak ala.

²² Élinga yèn Gusti Allah kuwi gedhé pangwasané. Apa ana guru sing kaya Panjenengané.

²³ Sapa sing bisa ngaturi naséhat bab apa sing kudu ditindakaké? Lan sapa sing wani ngarani yèn tumindaké salah?

²⁴ Panjenengané tansah dialebana
merga pendamelé; lan samesthiné kowé
ngélingi kaluhurané.

²⁵ Wong kabèh ndeleng marang
pakaryané; sing wis katon saka
kadohan; nanging ora ana wong siji waé
sing ngerti temenan.

²⁶ Allah luhur kawontenané, ora kena
digayuh déning kawruh kita.

²⁷ Allah ngangkat banyu saka bumi
menyang awang-awang lan diwalik dadi
udan.

²⁸ Panjenengané ngesokaké udan saka
méga; disiramaké marang manungsa.

²⁹ Wong ora ngerti lakuné méga; sarta
uniné gludhug ing awang-awang, dalemé
Allah.

³⁰ Langit dipadhangi nganggo kilat,
nanging dhasaré segara tetep peteng
lelimengan.

³¹ Mengkono carané Panjenengané
ngurip bangsa-bangsa lan paring pangan
nganti turah-turah.

³² Kilat ditahan ngagem astané,
didhawuhi nyamber endi sing dituju.

³³ Swarané gludhug tandha bakal
tekané prahara, senajan sapi ngerti
bakal tekané prahara mau.

37 ¹ Prahara kuwi gawé getéré atiku lan marakaké jantungku dheg-dhegan.

² Hé wong kabèh, rungokna swarané Allah, rungokna gludhug sing metu saka tutuké.

³ Kilat disebar ing akasa, bledhèg diutus menyang pojok-pojoké bumi.

⁴ Banjur kairing déning swara gemleger, yakuwi swarané bledhèg lan gludhug. Ing satengahé swara sing gemleger mau, thathit lan kilat sumber-samberan.

⁵ Merga saka dhawuhé Allah, klakon ana mujijat, lan prekara-prekara élok, sing ora kita pahami.

⁶ Iya saka dhawuhé, salju tiba ing bumi; lan udan deres tiba saka kersané.

⁷ Manungsa padha lèrèn nyambut-gawé, supaya ngerti yèn Panjenengané lagi makarya.

⁸ Kéwan galak padha mlebu ing rong lan guwa-guwa, lan ora metu saka panggonané.

⁹ Angin lésus teka saka Kidul, lan hawa adhem teka saka Lor.

¹⁰ Napasé Allah njalari salumahé banyu dadi kenthel, diwalik dadi ès sing atos.

¹¹ Méga dimomoti banyu, méga kanggo srana mancaraké kilat.

¹² Sumebar ngebaki jagad, atas dhawuhé Allah, rata tekan endi-endi.

¹³ Allah paring udan kanggo nelesi bumi; lan iya kanggo ngukum manungsa, kanggo nedahaké sepira gedhéné, sihé sing ora owah-gingsir ing selawas-lawasé.

¹⁴ Menenga dhisik Ayub, lan ngrungokna; rasak-rasakna kaélokan-kaélokané Allah.

¹⁵ Apa kowé ngerti carané Gusti Allah paring dhawuh-dhawuh, mula kilat cumlèrèt saka mendhung lan méga.

¹⁶ Apa kowé ngerti carané méga kéntir ing angin, apa kuwi ora nélakaké kawelasané Allah kang élok?

¹⁷ Ora, merga bisamu mung sesambat kepanasen, samangsa bumi katempuh déning angin saka Kidul.

¹⁸ Apa kowé bisa kaya Allah, njèrèng cakrawala, digawé atos kaya wesi cor utawa kaca?

¹⁹ Aku kandhanana apa sing kudu dakaturaké marang Allah; aku ora bisa awèh ketrangan, pikiranku lagi kethul.

²⁰ Aku ora arep matur apa-apa marang Allah. Yèn ora kebeneran mundhak aku keluputan lan tanpa paukuman.

²¹ Saiki langité lagi padhang nganti mblerengi mripat; jalaran mendhungé katerak déning angin.

²² Ing sisih Lor katon sinar kuning emas, lan kaluhurané Allah gawé girising ati.

²³ Allah kita mula Mahakwasa; nganti kita ora tahan marek ing ngarsané. Panjenengané selawasé bener lan adil pangrèhé; ora tau nindhes marang manungsa.

²⁴ Mulané wis sapantesé Panjenengané diurmati déning sapa waé; wong sing ngaku pinter ora digapé déning Panjenengané."

38 ¹ Sawisé mengkono Gusti Allah banjur ngandika marang Ayub saka ing tengahé prahara, mengkéné,

² "Kowé kuwi sapa, déné wani-wani ngukur kawicaksanan-Ku nganggo tembung-tembungmu sing tanpa dipikir?

³ Saiki, adhepana Aku kaya wong lanang, lan wangsulana pitakon-pitakon-Ku iki.

⁴ Nalika Aku nitahaké bumi, apa kowé wis ana? Yèn nyata jembar kawruhmu, kandhaa.

⁵ Sapa sing netepaké gedhé-ciliké jagad? Sapa sing ngukur jembaré? Apa kowé ngerti wangsulané?

⁶ Cagak-cagaké bumi kuwi kepriyé bisané ngadeg kanthi sentosa? Sapa sing masang watu pondhasiné jagad,

⁷ yakuwi nalika lintang-lintang ing wayah pajar padha menyanyi bebarengan, lan para titah ing swarga padha giyak-giyak kanthi bungah.

⁸ Sapa sing nutup lawanging samodra, nalika banyuné mubal-mubal metu saka ing kandhutané bumi?

⁹ Apa dudu Aku sing ngemuli langit nganggo méga lan mbuntel nganggo pepeteng?

¹⁰ Apa dudu Aku sing netepaké wates-watesé segara nganggo bendungan, lawang lan slorogan?

¹¹ Dhawuh-Ku, 'Iki watesmu, aja ngliwati wates iki! Ana ing kéné ombakmu sing gedhé-gedhé kudu mandheg.'

¹² Hé Ayub, apa kowé tau akon wayah ésuk supaya teka? Lan apa kowé bisa nekakaké wayah awan?

¹³ Apa kowé tau akon pepadhang supaya madhang bumi lan ngetokaké wong durjana saka pandhelikané?

¹⁴ Padhangé raina njalari gunung lan tanah ngaré katon cetha, kaya cap ana ing lempung lan lempitan sing ana ing jubah.

¹⁵ Wong ala sengit marang pepadhang, awit pepadhang mau nyandhet tangané sing arep nindakaké piala.

¹⁶ Apa kowé tau medhun tekan tuding segara, sing ana ing dhasaré? Apa kowé wis tau mlaku-mlaku ing dhasaré segara?

¹⁷ Apa kowé tau dituduhi wong, gapura sing ana ing ngarepé jagadé wong mati, sing peteng lelimengan?

¹⁸ Apa kowé bisa ngira-ira jembaring jagad? Wangsulana yèn kowé ngerti.

¹⁹ Apa kowé ngerti saka endi tekané padhang, lan apa satemené sumbering pepadhang mau?

²⁰ Apa kowé ngerti watesé padhang lan peteng, lan akon mbalik menèh sawisé teka?

²¹ Mesthiné kowé bisa, merga kowé wis tuwa lan nalika jagad dititahaké apa kowé wis ana!

²² Apa kowé tau weruh panggonan-Ku nyimpen salju lan udan watu.

²³ Sing Daksimpen kanggo mangsa kasangsaran, wektu perang lan ing mangsa pertempuran.

²⁴ Apa kowé ngerti panggonané srengéngé? Utawa saka ngendi asalé angin Wétan?

²⁵ Sapa ngedhuk kalèn sing kanggo liwat udan deres, lan sing awèh dalan marang gludhug lan kilat?

²⁶ Sapa sing nurunaké udan ing ara-ara samun, lan tanah suwung, sing ora dienggoni manungsa?

²⁷ Sapa sing nyirami bumi sing garing mekingking, nganti suketé bisa thukul menèh?

²⁸ Apa udan duwé bapak? Lan bun, anaké sapa?

²⁹ Ès apa duwé biyung? Bun njendhel, sapa wong tuwané?

³⁰ Sapa sing gawé banyu dadi ès, lan lumahing segara dadi atos?

³¹ Apa kowé bisa mbundheli taliné lintang Wuluh? Utawa nguculi taliné lintang Luku?

³² Apa kowé bisa nuntun lakuné lintang-lintang miturut mangsa lan lintang Naas Kubra, saanak-anaké apa kowé bisa netepaké lakuné?

³³ Apa kowé ngerti hukum sing ngatur langit? Lan apa hukum kuwi kena koktrapaké ana ing bumi?

³⁴ Apa kowé bisa ngundang méga kokkon medhun dadi udan, nyirami bumi?

³⁵ Lan yèn kowé akon bledhèg-bledhèg sing padha sesamberan, apa iya padha bakal teka lan muni, 'Kula, ndara?'

³⁶ Sapa sing ngandhani manuk Ibis yèn Bengawan Nil bakal banjir? Sapa sing ngandhani jago yèn bakal ana udan?

³⁷ Sapa sing saka pinteré bisa ngétung cacahé méga, lan malik méga dadi udan?

³⁸ Udan sing njalari bledug dadi lempung lan lemah dadi pliket?

³⁹ Apa kowé bisa nggolèkaké pangan kanggo singa-singa, lan gawé waregé anak-anaké,

⁴⁰Yèn lagi padha ndelik ana ing guwa-guwa utawa njerum ana ing rongé?

⁴¹Sapa sing ngréwangi manuk gagak sing keluwèn lan sliweran mrana-mréné golèk pangan? Sapa sing awèh pitulungan yèn anak-anaké padha celuk-celuk marang Aku nyuwun pangan?

39 ¹Apa kowé ngerti kapan lairé wedhus alasan, lan kapan menjangan enggoné manak?

²Apa kowé ngerti pira lawasé enggoné meteng, lan kapan enggoné bakal manak, apa kowé ngerti?

³Apa kowé ngerti enggoné nglarani, banjur nglairaké?

⁴Anak-anaké mau enggoné padha dadi gedhé lan rosa ing ara-ara samun; nuli padha lunga ora bali menyang biyungé.

⁵Sapa sing ngeculaké kuldi alasan ana ing alas? Sapa sing nguculi taliné lan ngumbar kuldi-kuldi mau?

⁶Kuldi-kuldi Daksedhiyani ara-ara samun dadi omahé lan ara-ara uyah dadi panggonané.

⁷ Padha ngedohi kutha-kutha sing ramé, ora ana wong sing bisa gawé tutut lan ngepèk gawéné.

⁸ Suket ing pegunungan dadi pangané, lan thethukulan ijo sing ana ing kana.

⁹ Sapi alasan apa bisa kokpèk gawéné? Apa gelem kokkongkon manggon ing kandhangmu?

¹⁰ Apa bisa koktalèni lan kokpeksa kokgawé mluku? Apa bisa kokkon nggaru palemahanmu?

¹¹ Apa tenagané sing rosa kuwi kena koktanjakaké, lan kokpasrahi kuwajibanmu sing abot?

¹² Apa bisa kokpasrahi nglumpukaké asilé panènanmu, kokkon nggawa menyang penutonmu?^P

¹³ Manuk unta ibut enggoné ngegaraké swiwi lan elaré! Nanging maburé kalah karo manuk bango.

¹⁴ Manuk unta ngendhog ing lemah, banjur ditinggal; endhogé ditutupi pasir kanggo manasi.

¹⁵ Manuk mau ora mikir yèn endhog mau bisa kepidak déning wong utawa kéwan alasan.

^Ppenuton: papan kanggé nutu.

¹⁶ Carané kaya-kaya endhog mau dudu duwèké; dhèwèké ora preduli yèn kangèlané ora ana pituwasé.

¹⁷ Merga saka pangrèhé Allah manuk mau enggoné bodho, ora duwé kawicaksanan lan akal-budi.

¹⁸ Nanging yèn manuk mau mlayu rikat, jaran lan sing nunggang kalah rikaté.

¹⁹ Hé Ayub, apa kowé sing awèh kekuwatan marang jaran, lan suri sing rémbyak-rémbyak ing guluné?

²⁰ Apa kowé sing akon mlumpat kaya walang, lan nggaber-nggaber medèni wong?

²¹ Sikilé nggaruk-nggaruk lemah lebak sarosané, lan nyerbu ngetog tenaga kaya-kaya nantang gegaman.

²² Dhèwèké ora tau wedi lan geter; pedhang ora njalari munduré.

²³ Sing nenunggang, gamané kumrincing lan gumebyar.

²⁴ Jaran mau playuné kaya angin, krungu swarané slomprèt banjur nggeblas ora kena dipenggak.

²⁵ Saben krungu slomprèt banjur mbekèr, lan saka kadohan wis ngambu gandané peprangan; gertak lan aba-aba, sing diucapaké déning para perwira.

²⁶ Apa kowé sing mulang manuk wulung mabur yèn ngléyang mengidul karo nggelar swiwiné?

²⁷ Apa manuk garudha iya nglakoni préntahmu yèn dhèwèké gawé susuh ing pucuké gunung sing dhuwur?

²⁸ Ing pucuké gunung watu mau olèhé gawé susuh, parang-parang lancip minangka bètèngé.

²⁹ Saka panggonan kono matané ngawasaké papan sing adoh, madik-madik golèk mangsan.

³⁰ Manuk garudha padha ngrompol ngubengi mangsané, getihé mangsané diombé déning garudha sing isih nom.

40¹ Hé Ayub, kowé nantang marang Allah Kang Mahakwasa; apa karepmu arep ngalah apa arep mbantah?" Ayub:

² (40:1)

³ "Wicanten kawula menika kados tiyang bodho, Gusti. Kawula badhé ngunjukaken wangsulan menapa? Mboten wonten prekawis ingkang prelu kawula aturaken.

⁴ (40:3)

⁵ Sampun langkung déning kathah prekawis ingkang kawula aturaken."

⁶ Saka ing tengahing prahara Gusti Allah ngandika marang Ayub, Gusti Allah:

⁷ "Ayub, ngétokna enggonmu dadi wong lanang, lan wangsulana pitakon-Ku iki.

⁸ Apa kowé arep mbatalaké kaadilan-Ku, lan mbeneraké awakmu dhéwé srana ngluputaké Aku?

⁹ Apa rosamu kaya Aku? Apa swaramu bisa gumleger kaya swara-Ku?

¹⁰ Dandana nganggo kamulyan lan pangwasa, nyandhanga prabawa lan kaluhuran.

¹¹ Nitènana wong sing umuk-umukan; nganggo nepsumu wong-wong kuwi asorna.

¹² Wong-wong sing gemunggung, padha telungna! Wong ala remuken ana ing panggonané.

¹³ Pendhemen ana ing njero lebu; bandanen ana ing donyané wong mati.

¹⁴ Lan Aku sing bakal dhisik dhéwé ngakoni, yèn kowé wis unggul srana kekuwatanmu dhéwé.

¹⁵ Titènana Behemot,^q jaran Nil sing rosa kuwi, ora béda karo kowé, kuwi iya

^qBehemot: Babi lèpèn.

Aku sing nitahaké. Pakané suket, ora béda karo sapi lan raja-kaya lumrah.

¹⁶ Nanging titènana rosaning awaké, lan delengen kekuwataning otot-ototé.

¹⁷ Buntuté didegaké kaya wit èrès, otot-ototing pupuné kukuh lan atos.

¹⁸ Balung-balungé kekuwatané kaya tembaga, sikilé pengkuh kaya cagak wesi.

¹⁹ Ing antarané para tumitah kéwan kuwi sing karosané ngédab-édabi dhéwé, sing bisa nelukaké mung Gusti Allah piyambak.

²⁰ Ing pegunungan panggonané kéwan-kéwan alasan, ing kono ana suket sing dadi pangané.

²¹ Padha njerum ing sangisoring grumbulan eri, padha kaling-kalingan glagah-glagah ing rawa-rawa.

²² Kaayoman déning grumbulan eri, lan wit gandarosa ing sapinggiring kali.

²³ Senajan Kali Yardèn banter iliné, ayem waé, senajan ana banjir bandhang teka ngapyuk rainé.

²⁴ Sapa sing wani nutup matané, lan nyekel srana nalèni cangkemé?

41 ¹ Apa kowé bisa nyekel Léwiatan, mung nganggo pancing iwak? Apa ilaté kena koktalèni nganggo tali lumrah?

² Apa irungé kena kokpasangi keluh utawa wangé koking kémahé nganggo pancing wesi?

³ Apa bisa kéwan mau njaluk kokluwari? Utawa rembugan karo kowé njaluk kokwelasi?

⁴ Apa bisa gawé prejanjian karo kowé, lan janji dadi baturmu?

⁵ Apa kéwan mau kena koktalèni kaya manuk ingon-ingon, kanggo dolanan bocah-bocahmu wadon?

⁶ Apa kena digawé barang dagangan déning para nelayan, lan diedum-edum ing antarané para wong adol iwak?

⁷ Apa kulité kena kokcoblos nganggo tumbak sing pucuké telu, utawa endhasé koktumbak nganti tembus?

⁸ Yèn kowé nggepok sepisan waé, kowé bakal ora mindhoni menèh.

⁹ Saben wong sing weruh Léwiatan, bakal dadi lemes, banjur semaput.

¹⁰ Yèn dibribèni enggoné turu bakal ngamuk; ora ana wong sing wani ngadhepi.

¹¹ Sapa sing wani nyerang mesthi bakal ditatoni. Sajagad ora ana wong sing wani karo kéwan mau.

¹² Dakcritani bab sikilé Léwiatan, bab kekuwatané lan gagahé.

¹³ Ora ana wong sing bisa nisihaké keréné utawa nyoblos sandhangané perang.

¹⁴ Sapa ing bisa mbukak cangkemé sing rosa kuwi, sing kebak untu pating crangah?

¹⁵ Gegeré presasat tamèng ditumpuk-tumpuk nèmplèk rapet, atos kaya watu.

¹⁶ Tumpang-tindhih, ditalèni kenceng nganti angin waé ora bisa mlebu.

¹⁷ Tamèng mau digathuk-gathukaké kanthi sentosa, nganti mokal bisané udhar.

¹⁸ Yèn Léwiatan wahing, nyemprotaké sinar kaya pletiking geni, matané mencorong kaya plethèking srengéngé.

¹⁹ Cangkemé nyemburaké geni ilat-ilatan; kaya kembang api sing muncrat nyang endi-endi.

²⁰ Irungé ngetokaké kukus kumelun, kaya kumeluné suket sing diobong ing pawon.

²¹ Ambekané panas, nganti areng mempan lan mengangah; cangkemé metokaké geni kaya obor.

²² Githoké saking rosané, nganti kabèh padha wedi ngadhepi.

²³ Ora ana pérangané kulité sing ringkih; kabèh atos kaya waja, nganti ora bisa pecah.

²⁴ Atiné teguhé kaya watu, mulané ora tau mangu-mangu, kukuh lan atos kaya watu penggilingan.

²⁵ Yèn dhèwèké ngadeg, sapa waé, senjata sing rosa dhéwé padha pepes atiné, lan ora bisa apa-apa merga saka wediné.

²⁶ Kéwan mau ora tedhas dipedhang; tumbak, panah lan trisula, ora bakal natoni awaké.

²⁷ Wesi mung dianggep suket, lan tembaga presasat kayu gapuk.

²⁸ Panah ora kuwagang nyingkiraké, lan watu sing dibalangkaké mung dianggep damèn.

²⁹ Gada mung dianggep suket garing; wong sing numbak mung digeguyu.

³⁰ Sisiké wetengé lincip-lincip presasat beling, lendhut dikebur lan diciprat-ciprataké.

³¹ Segara dikocok nganti banyuné presasat umob, kaya kwali sing kanggo nggodhog lenga yèn lagi umob.

³² Tapaké sikilé sumorot, segara digawé ciblon nganti kebak umpluk putih.

³³ Titah sajadad ora ana sing nandhingi; makluk sing ora duwé wedi kuwi.

³⁴ Kéwan sing luhur dhéwé dianggep asor; ing antarané kéwan sing galak dhéwé, dhèwèké kuwi rajané."

42 ¹ Ayub: Atur wangsulané Ayub marang Allah, "Gusti, kawula ngertos, bilih rancangan Paduka mesthi kelampahan, awit Paduka kwaos nindakaken samukawis.

² (42:1)

³ Paduka ndangu kénging menapa kawula kumawantun, maiben dhateng kawicaksanan Paduka, mangka kawula piyambak mboten mangertos menapa-menapa. Sejatosisipun kawula nyriyosaken prekawis-prekawis ingkang mboten kawula ngertosi, inggih prekawis-prekawis ingkang anèh kanggénipun kawula.

⁴ Kawula Paduka dhawuhi mirengaken pangandika Paduka, sarta ngaturaken wangsulan menawi Paduka dangu.

⁵ Rumiya kawula tepang kaliyan Paduka saking criyosipun tiyang, nanging samenika kawula tepang mergi aben-ajeng kaliyan Paduka piyambak.

⁶ Pramila samenika kawula isin menawi kèngetan dhateng tembung kawula, lan klawan getun kawula samenika nglésod wonten ing lebu lan awu."

⁷ Sawisé ngandika marang Ayub, Gusti Allah banjur ngandika marang Élifas, "Aku duka marang kowé lan kancamu loro, merga kowé ora ngandhakaké sing sabeneré ing ngatasé Aku. Ora mengkono mungguh Ayub.

⁸ Mulané saiki njupuka sapi lanang pitu lan wedhus gèmbèl pitu, lan maranana Ayub. Kéwan-kéwan kuwi kabèh gawénen kurban obongan kanggo keslametanmu. Ayub bakal ndedonga kanggo kowé lan pandongané bakal Dakjurungi. Kowé bakal ora Dakgawé wirang, senajan kowé pantes olèh paukuman. Kowé padha ora ngandhakaké sing sabeneré ing ngatasé Aku, mangka Ayub kandha sing sanyatané."

⁹ Élifas, Bildad lan Zofar nindakaké apa sing kadhawuhaké déning Pangéran, lan

Pangéran njurungi marang panyuwuné Ayub.

¹⁰ Sawisé Ayub ndongakaké para mitrané telu-teluné, Pangéran banjur mangsulaké Ayub dadi sugih menèh, malah diparingi tikel loroné kasugihané sing biyèn.

¹¹ Kakang-kakangé lan sedulur-seduluré wadon, sarta tepungané lawas, kabèh padha tilik Ayub, banjur padha nganakaké pésta bebarengan ing omahé. Kabèh padha nélakaké béla-sungkawa ing ngatasé kasusahan sing diparingaké déning Allah, sarta padha nglipur Ayub. Saben wong sing teka awèh sumbangan rupa dhuwit lan ali-ali emas.

¹² Ayub kaberkahan lubèr-lubèr déning Pangéran, ngungkuli biyèn sadurungé ketaman kasangsaran. Ayub duwé wedhus gèmbèl patbelas èwu, unta nem èwu, sapi rong èwu, lan kuldi sèwu.

¹³ Uga kaparingan anak lanang pitu lan anak wadon telu.

¹⁴ Anaké wadon sing kapisan dijenengaké Yémima, sing kapindho Kézia lan sing ragil Kèrèn-Hapukh.

¹⁵ Sanegara kono ora ana bocah wadon sing ayuné kaya anaké Ayub telu mau.

Telu-teluné olèh warisan saka bapakné, padha karo warisan sing ditampa déning sedulur-seduluré lanang.

¹⁶ Sapungkuré lelakon sing kasebut ing ndhuwur mau Ayub kaganjar umur 140 taun menèh, nganti menangi putu-putu lan buyut-buyuté.

¹⁷ Wekasané Ayub tinggal-donya bareng umuré wis akèh banget.

Bahasa Jawa

Alkitab dalam bahasa Jawa Sehari-hari:
Perjanjian Lama diterjemahkan berdasarkan teks bahasa Ibrani.
Perjanjian Baru diterjemahkan berdasarkan teks bahasa Yunani.

Terjemahan ini diterima dan diakui
oleh Konperensi Waligereja Indonesia.

KABAR KABINGAHAN

KITAB SUCI

mawi Basa Jawa Padintenan

LEMBAGA ALKITAB INDONESIA

JAKARTA 1994

K1TAB SUCI

©LAI, 1994

ISBN 979-463-030-6

IBS 10; JAWA; TJAWAV-062;10M-1994

Old and New Testament

Today's Java Version

Lembaga Alkitab Indonesia

Jln. Salemba Raya 12, Tel. (021) 3142890

Jakarta 10430

Edisi I, cetakan pertama 1994

Dicetak oleh

Percetakan Lembaga Alkitab Indonesia